

YOZGATLI HÜZNÎ DÎVÂNÎ GAZELLER BÖLÜMÜ İNCELEMESİ
[BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK]

(Yüksek Lisans Tezi)

Sena DURGUT

Kütahya - 2018

T.C.
KÜTAHYA DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

YOZGATLI HÜZNÎ DÎVÂNİ GAZELLER BÖLÜMÜ İNCELEMESİ
[BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK]

Danışman:
Doç. Dr. Mustafa GÜNEŞ

Hazırlayan:
Sena DURGUT

Kütahya - 2018

Kabul ve Onay

Sena DURGUT'un hazırladığı “Yozgatlı Hüzni Dîvânı Gazeller Bölümü İncelemesi [Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük]” başlıklı Yüksek Lisans tez çalışması, jüri tarafından lisansüstü yönetmeliğinin ilgili maddelerine göre değerlendirilip oybirliği / oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

...../...../2018

Tez Jürisi	İmza	
	Kabul	Red
Doç. Dr. Mustafa GÜNEŞ (Danışman)		
Doç. Dr. Ersen ERSOY		
Dr. Öğr. Zeynep KOYUNCU		

Doç. Dr. Ayhan KAHRAMAN

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Yemin Metni

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Yozgatlı Hüznî Dîvânı Gazeller Bölümü İncelemesi [Bağlamli Dizin ve İşlevsel Sözlük]” adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım kaynakların kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

...../...../2018

Sena DURGUT

Özgeçmiş

1992 yılında Kütahya’da doğdu. İlköğrenimini Kütahya Fuat Paşa İlköğretim Okulu’nda, ortaöğrenimini de Kütahya Kılıçarslan Anadolu Lisesi’nde tamamladı. Ardından Dumlupınar Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü’nü 2015 yılında bitirip aynı yıl Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü-Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programına kabul edildi. Buradaki eğitime hâlen devam etmektedir

ÖZET

YOZGATLI HÜZNÎ DÎVÂNİ GAZELLER BÖLÜMÜ İNCELEMESİ [BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK]

DURGUT, Sena

Yüksek Lisans Tezi, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Mustafa GÜNEŞ

Aralık, 2018, 817 sayfa

Yozgatlı Hüznî Dîvânı Gazeller Bölümü İncelemesi [Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük] adlı çalışmanın amacı, günümüzde klasik Türk şiirinin şekil, anlam ve beslendiği kültürel mirasa uzak kalınması nedeniyle bu eserlerin anlaşılması ve yorumlanmasında ortaya çıkan birtakım zorlukları ortadan kaldırıp bu eserlerin daha geniş kitlelerce okunup anlaşılabilmesini sağlamaktır.

Söz konusu çalışmayı oluştururken; *Dîvân*'ın söz varlığını tespit etmek, şâirin üslubu ve edebî kimliği hakkında bilgiler elde etmek, gazellerin anlamlarına hâkim olmak ve bu bilgilerle ilgili sistematik verilere sahip olmak amaçlanmıştır.

Metinlerin kolayca sistemleştirilerek anlaşılabilmesini sağlayan Tebdiz Projesi -Türk Edebiyatı Metinleri Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü- üzerinden hazırlanan çalışmada; *Yozgatlı Hüznî Dîvânı*'nda yer alan gazellerdeki sözcük ve terkiplerin bağlamsal anlamları belirtilerek metnin kapsamlı bir dökümü yapılmıştır. Ayrıca sözcüklerin sözlüklerde yer almayan anlamları da tespit edilmiştir.

Yedi bölümden oluşan çalışmamızda birinci bölüm *Dîvân*'ın şâiri Yozgatlı Hüznî'nin hayatı ve edebî kişiliği, ikinci bölüm dil ve üslup özellikleri, üçüncü bölüm meşhur şahsiyetler, dördüncü bölüm kelimelerin anlam açısından değerlendirilmesi, beşinci bölüm dînî ve tasavvufî kavramlar, altıncı bölüm şekil incelemesi, yedinci bölüm ise tespitler ve yazım önerileridir. Çalışmanın asıl kısmı olan sözlük bölümünde de, metinde yer alan tüm sözcükler bağlamdaki yerleri ve işlevleriyle alfabetik olarak sıralanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Hüznî, Hüznî Dîvânı, Bağlamlı Dizin, İşlevsel Sözlük.

ABSTRACT

LYRICS DICTIONARY BY COLLECTED POEMS OF HÜZNÎ FROM YOZGAT CONCORDANCE AND FUNCTIONAL DICTIONARY

DURGUT, Sena

M.A. Thesis, Department of Turkish Language and Literature

Thesis Advisor: Assoc. Prof. Mustafa GÜNEŞ

December, 2018, 817 pages

The purpose of this study, named Lyrics Dictionary by Collected Poems of Hüznî from Yozgat (Concordance and Functional Dictionary), is to ensure these Works to be read and understood by wider crowd of people by annihilating some difficulties which arises in understanding and paraphrasing these Works in consequence of becoming distanced to shape, sense and cultural heritage, it is fed from.

Composing the study, being talked about, it is aimed to determine the verbal existence of collected poems to get information about the tone and literal identity of poet, to know about the meanings of lyrics and to have systematic data about these knowledge.

In the study which is prepared on the basis of TEBDİZ Project – Turkish Literature Texts and Functional Dictionary which provides the texts to be understood by systematizing easily, it is indicated the contextual meaning of the words and composites in lyrics which is located in Collected Poems of Hüznî from Yozgat and the text is explanationed extensively. It is also detected the words meanings which dont take part in dictionaries.

This study was composing of seven parts. In first part explains the life and literary personality of the Hüznî. The second part explains the language and stylistic features; the third part explains famous figures, fourth part about the evaluation of words in terms of meaning, fifth part explains the religious concepts, sixth part about the shape analysis. Seventh and last part for the determinations and suggestions of spelling. The main part of this study which is called dictionary, all the words which in this text, listed in locational, functional and alphabetical order.

Keywords: Hüznî, Collected Poems of Hüznî, Concordance, Functional Dictionary.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET.....	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ.....	xii
KISALTMALAR.....	xiii
TRANSKRİPSİYON ALFABESİ.....	xiv
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM HÜZNÎ'NİN HAYATI VE EDEBÎ KİŞİLİĞİ

1.1. HÜZNÎ'NİN HAYATI	3
1.2. EDEBÎ KİŞİLİĞİ	4
1.3. DİĞER ŞÂİRLERLE İLİŞKİSİ.....	5
1.4. ESERLERİ.....	7
1.4.1.Hüznî Dîvânı I.....	7
1.4.2.Hüznî Dîvânı II	7
1.4.3. Şiir Defteri	7
1.5. HÜZNÎ VE ESERLERİ ÜZERİNE YAPILAN ÇALIŞMALAR	8
1.5.1. Makaleler	8
1.5.2. Kitaplar ve Tezler	9

İKİNCİ BÖLÜM DİL VE ÜSLUP ÖZELLİKLERİ

2.1. HÜZNÎ GAZELLERİNDEKİ SÖZ VARLIĞI.....	11
2.1.1. Sözcük Türleri.....	11
2.1.1.1. İsimler.....	11
2.1.1.2. Sıfatlar	11
2.1.1.3. Zamirler	12
2.1.1.4. Zarflar.....	14
2.1.1.5. Bağlaçlar.....	16
2.1.1.6. Edatlar	18
2.1.1.7. Ünlemler.....	20
2.1.1.8. Fiiller	23
2.1.1.8.1. Birleşik Fiiller.....	24
2.2. SÖZ GRUPLARI.....	25

2.2.1. Tamlamalar	25
2.2.2. Kalıp İfadeler	28
2.2.3. İkilemeler	29
2.2.4. Duâ İfadeleri	33
2.2.5. Deyimler	35
2.2.6. Âyet, Hadis ve Kelâm-ı Kibarlar	36
2.2.6.1. Âyetler	36
2.2.6.2. Hadisler	43
2.2.6.3. Kelâm-ı Kibarlar	45
2.2.7. Seslenme (Hitâp) İfadeleri	45

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MEŞHUR ŞAHSİYETLER, MİTOLOJİK EFSANELER VE ŞAHSİYETLERİ, AŞK HİKÂYELERİ VE KAHRAMANLARI

3.1. MEŞHUR ŞAHSİYETLER 50

3.1.1. Dînî Şahsiyetler.....	50
3.1.1.1. Peygamberler.....	50
3.1.1.1.1. Hz. Nûh.....	50
3.1.1.1.2. Hz. Hud.....	50
3.1.1.1.3. Hz. İbrahim.....	51
3.1.1.1.4. Hz. Yakûb.....	51
3.1.1.1.5. Hz. Yûsuf.....	52
3.1.1.1.6. Hz. Eyyûb.....	53
3.1.1.1.7. Hz. Musa.....	54
3.1.1.1.8. Hz. Süleyman.....	54
3.1.1.1.9. Hz. İsa.....	55
3.1.1.1.10. Hz. Muhammed	56
3.1.1.2. Melekler	57
3.1.1.2.1. Azrâil	57
3.1.1.2.2. Cebrâil	57
3.1.1.2.3. Hûrî ve Gılman	58
3.1.1.2.4. Kirâmen Kâtibîn	58
3.1.1.2.5. Münkir Nekir	58
3.1.1.2.6. Vildân	59
3.1.1.3. Hulefâ-yi Râşidîn (Dört Halife)	59
3.1.1.4. Diğer Dînî Şahsiyetler	61
3.1.1.4.1. Fatıma	61
3.1.1.4.2. Hasan	61
3.1.1.4.3. Hüseyin.....	62
3.1.1.4.4. Hızır.....	62
3.1.1.4.5. Lokmân.....	62
3.1.1.4.6. Hallâc-ı Mansûr	63
3.1.1.4.7. İbrâhim Edhem	63
3.1.2. Tarihi ve Mitolojik Şahsiyetler	64
3.1.2.1. Cengiz Han.....	64
3.1.2.2. Dârâ	64
3.1.2.3. Ebu Leheb	64
3.1.2.4. Eflatun	65

3.1.2.5. Haccâc	65
3.1.2.6. Hâtem-i Tay.....	65
3.1.2.7. İskender	66
3.1.2.8. Kârun.....	66
3.1.2.9. Nemrûd.....	67
3.1.2.10. Nerimân.....	67
3.1.2.11. Nûşirevân	67
3.1.2.12. Rüstem.....	68
3.1.2.13. Sam.....	68
3.1.2.14. Şimr	68
3.1.2.15. Yezîd	69
3.1.2.16. Zübeyde.....	69
3.1.3. Diğer Şahsiyetler.....	69
3.1.3.1. Ali Çelebi	69
3.1.3.2. Bayramoğlu Hacı Halil Efendi	70
3.1.3.3. Beypazarlı İsmail Hakkı.....	70
3.2. MİTOLOJİK EFSANELER VE ŞAHSİYETLERİ	70
3.2.1. Âb-ı Hayât.....	70
3.2.2. Ankâ.....	71
3.2.3. Hümâ.....	71
3.2.4. Ejderha	71
3.2.5. Kıtırmir.....	72
3.3. AŞK HİKÂYESİ VE KAHRAMANLARI	72
3.3.1. Leylâ ve Mecnûn.....	72
3.3.2. Ferhâd / Hüsrev ile Şîrîn	73
3.3.3. Vâmık u Azrâ	74
3.3.4. Yûsuf u Zeliha.....	74
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	
KELİMELEİN ANLAM AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ	
4.1. PSİKOLOJİK TASVİR İFADE EDEN KELİMELEER.....	78
4.1.1. Korku	78
4.1.2. Sevinç.....	79
4.1.3. Üzüntü.....	79
4.1.4. Kızgınlık - Eleştiri.....	80
4.1.5. Nasihat	81
4.1.6. Şaşkınlık.....	82
4.1.7. Kaygı.....	82
4.1.8. Sitem	83
4.1.9. Pişmanlık.....	83
4.1.10. Özlem.....	84
4.1.11. Ayrılık	84
4.1.12. Yakınma.....	86
4.1.13. Aşk	86

4.1.14. Nefret	87
4.1.15. Çaresizlik	88
4.1.16. Utanma	89
4.1.17. Beklentiler	89
4.2. EYLEM VE DURUM TASVİRİ İFADE EDEN KELİMELEER.....	90
4.2.1. Ağlama	90
4.2.2. Konuşma	91
4.2.3. Uyku ve Rüya	91
4.2.4. Yas Tutma	92
4.2.5. Sarhoşluk.....	93
4.2.6. Hastalık	93
4.2.7. Ölüm	94
4.3. ZITLIKLAR.....	95
4.3.1. Neşe – Keder	95
4.3.2. Kâfir – Müslüman	96
4.3.3. Hastalık – Sağlık	96
4.3.4. Ayrılık – Kavuşma	97
4.3.5. Zâhid – Rind	98
4.3.6. Gece – Gündüz.....	98
4.3.7. Yer – Gök.....	99
4.3.8. Cefâ – Vefâ	99
4.3.9. Zenginlik – Yoksulluk	100
BEŞİNCİ BÖLÜM	
DÎNÎ VE TASAVVUFÎ KAVRAMLAR	
5.1. DÎNÎ KAVRAMLAR	102
5.1.1. Kutsal Kitaplar	102
5.1.2. İbâdetlerle İlgili Dînî Kavramlar	102
5.1.3. Âhiret İnancıyla İlgili Dînî Kavramlar	104
5.1.4. İslâmî İnanişâ Âit Diğer Dînî Kavramlar.....	106
5.1.5. Dînî Günler	109
5.2. TASAVVUFÎ KAVRAMLAR	110
ALTINCI BÖLÜM	
ŞEKİL İNCELEMESİ	
6.1. ŞEKİL İNCELEMESİ	113
6.1.1. Gazeller	113
6.1.2. Kafiye ve Redif İncelemesi.....	113
6.1.3. Redifler	115
6.1.4. Gazellerin Harflere Göre Dağılımı	117
6.1.4. Vezin	118

6.2. EDEBÎ SANATLAR.....	119

YEDİNCİ BÖLÜM TESPİTLER VE YAZIM ÖNERİLERİ

7.1. TESPİTLER VE YAZIM ÖNERİLERİ	123
SONUÇ.....	125
EKLER.....	126
KAYNAKÇA	813
DİZİN.....	816

TABLOLAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 2.1: Farsça ve Arapça Terkipler	26
Tablo 2.2: Atıf Tamlamaları.....	27
Tablo 2.3: Hüznî Gazellerinde Yer Alan Deyimler	36
Tablo 6.1: <i>Dîvân</i> 'daki Gazel ve Beyit Sayıları	113
Tablo 6.2: Kafiyeleler	114
Tablo 6.3: Redifler	115
Tablo 6.4: Gazellerin Harflere Göre Dağılımı	117
Tablo 6.5: Vezin Tablosu	118

KISALTMALAR

a.g.e.	Adı geçen eser
C.	Cilt
G.	Gazel
Haz.	Hazırlayan
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
s.	Sayfa
ss.	Sayfa sayısı
TDK	Türk Dil Kurumu
TDV	Türkiye Diyanet Vakfı
TDVİA	Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi
TEBDİZ	Türk Edebiyatı Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü
TTK	Türk Tarih Kurumu
vb.	Ve benzeri
vd.	Ve diğerleri

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

ا	a, ā, e	ص	Ş ş
ب	B b	ض	Ḍ ḍ/ Ž ž
پ	P p	ط	Ṭ ṭ
ت	T t	ظ	Ẓ ẓ
ث	Ṣ ṣ	ع	‘
ج	C c	غ	Ġ ġ
چ	Ç ç	ف	F f
ح	Ḥ ḥ	ق	Ḳ ḳ
خ	Ḫ ḫ	ك/ك/ك	K k / G g/ Ñ ñ
د	D d	ل	L l
ذ	Ẓ ẓ	م	M m
ر	R r	ن	N n
ز	Z z	و	V v, o,ō ö, u,ū ü
ژ	J j	ه	H h, a,e
س	S s	ی	Y y, ı, ī,î,ĩ
ش	Ş ş	أ ع	’

TEZ METNİ

GİRİŞ

Tanzîmat'ın ilan edilmesinden sonra batı tesiriyle gelişen Türk Edebiyatı, geçmişindeki zengin Klasik Türk Edebiyatı'ndan beslenerek yoluna devam etmiştir. Cumhuriyet Dönemi'ndeyken dahi, bu türde eser vermeye devam eden şâirlerden biri de Yozgatlı Hüznî'dir. Klasik Edebiyat, Osmanlı Türkçesine âit binlerce kelimenin günümüzde kullanılmayarak unutulması nedeniyle, yeterli şekilde anlaşılamamaktadır. Ayrıca sözcüklerin, içinde bulundukları gerek sözlü gerekse yazılı bağlamda anlamları değişebilmektedir. Çünkü kelimeler anlamına göre değil de kullanımına göre değerlendirilir. Birçok farklı anlamı karşılayabilmeleri nedeniyle de en doğru olanı seçebilmemiz, kullanıldığı yere göre anlamlandırmakla gerçekleşir. Bu hususta bize yardımcı olacak en iyi kaynaklar, bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük çalışmalarıdır. Bu çalışmalar, Klasik Türk Edebiyatı'nı anlayıp yorumlamamız açısından izleyebileceğimiz yollardan biridir.

Kelime anlamı olarak bir dil birimini kapsayan, ondan önce veya sonra gelen, birçok durumda söz konusu birimi etkileyen, anlamını ve değerini belirleyen birim veya birimler bütünü,¹ olarak ifade edilen *bağlam* sözcüğü, dilbilim için önemli kavramlardan biridir. *Bağlamlı dizin* ise; öğelerin işlevlerini belirleme olanağı verdiğiinden ve sözcükleri bağlamlarıyla birlikte sunmasından dolayı araştırmacılara büyük kolaylık sağlayan araçlardır.² Kelimeleri, içinde bulunduğu metindeki diğer kelimeler ile aynı bağlamda incelemek, anlam açısından tam bir bütünlük elde etmemize yardımcı olmaktadır.

Klasik tarih ve edebiyat metinlerini anlamlandırarak edebiyatımızın kültürel varlığını ortaya çıkarmak, bu zengin kültür mirasını gelecek nesillere aktarmak gibi amaçlarda da bize TEBDİZ Projesi yardımcı olmaktadır. Yapılan şerh ve tahlil çalışmalarını sistematik bir şekilde sözlük haline getirip internet üzerinden okuyucuya aktarmak, hem de üzerinde henüz bir tahlil veya şerh çalışması yapılmamış eserleri tüm anlam incelikleriyle ortaya koyarak günümüz okurunun ulaşımına açmak ve ayrıca kelime veya terkinin girilen tüm anlamlarını aynı anda sunmak; projenin hedefleri arasındadır. Ayrıca klasik şiirin son temsilcilerinden biri olan Hüznî'ye âit *Dîvân*'daki gazellerin anlam dünyasını ortaya çıkarmak, edebiyat tarihimiz açısından oldukça önemli olan söz konusu eserle ilgili kapsamlı bir araştırma sunmak, şâirin üslubu ve dönemiyle ilgili kültürel öğelerin anlaşılmasını sağlamak, TEBDİZ Projesi'nin eser hazinesine katkıda bulunmak; hazırlamış olduğum tez çalışmasının temel amacıdır.

¹ Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlük (haz. Şükrü Haluk Akalın vd.), TDK Yayınları, (2010), Ankara, s.230.

² Berke Vardar, (2007), Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü, Multilingual Yabancı Dil Yayınları, İstanbul: s.32.

BİRİNCİ BÖLÜM

HÜZNÎ'NİN HAYATI VE EDEBÎ KİŞİLİĞİ

1.1. HÜZNÎ'NİN HAYATI

Hüznî'nin asıl adı Mehmed Bahaeddin'dir. 1879 yılında Yozgat'ın Aşağı Nohutlu Mahallesi'nde dünyaya gelmiştir. Babası Keşşafzâde Mehmed Derviş Efendi'dir.³ Dört yaşında babasını kaybeden Hüznî, akrabalarının himayesinde ibtidai ve idadi mekteplerini bitirmiştir. Daha sonra Sağır Mustafa Ağa Medresesi'nde öğrenimine devam eden şâir, buradaki eğimini tamamlamadan Yozgat Mahkeme-i Şeriye'de zabıt kâtipliği görevine başlamıştır.⁴ Askerlik görevine Edirne'de başlayan Hüznî, 1907 yılında Haymana, oradan da 1916 yılında Zile'ye gönderilmiş ve iki yıl tabur imamlığı yapmıştır. Tekrar Edirne'ye gönderildiğinde hastalanmış ve terhis olup Yozgat'a dönmüştür.⁵

Hüznî, memleketine döndükten sonra Yozgat civarındaki köy ve kasabalarda fahri imamlık, vaizlik ve Kuran öğretmenliği yapmıştır. Tokat, Zile, Samsun, Havza gibi şehirlerden gelen davetler neticesinde şehir dışında da bu görevlerini icraa etmiş vaazlar vermiş ve halkı irşad etmiştir. Şehir dışındaki bu görevleri hava koşullarının el verişli olduğu zamanlar ve yaz aylarında yerine getiren Hüznî, kış aylarında Yozgat'a dönerek Ali Efendi Camii'nin fahri imamlık görevinde bulunmuştur.⁶

Mehmed Bahaeddin Efendi, eserlerinde iki mahlas kullanmıştır. Şâir, ilk şiirlerinde Hüznî mahlasıyla şiirler yazmış, daha sonra da Hizbî mahlasını kullanmıştır.

Gâhi Hüznî gâhi Hizbî bir acep dîvâneyim
Gâhi neşrettim gazeller bin suhen-gûlarla ben

beyti ile iki mahlası da kullandığını ifade etmiştir. Mahlas konusunda Mahmut Işıtman, Hüznî'nin II. Meşrutiyet (1908) ilan edildiğinde arkadaşlarının ısrarı üzerine Hizbî mahlasını kullanmaya başladığını ifade etmiştir. Ayrıca M. Öcal Oğuz, Hüznî'nin Ferit Dikmen'e yazdığı mektupta mensup olduğu tarikat hakkında geçen şu satırları bildirmektedir: “Gerek valde ve gerek peder, valdemin pederi, pederimin pederi cümlesi tarikat-ı aliye-i nakşî'dendir.”⁷

³ Mustafa Güneş, (2009), Yozgatlı Hüznî Dîvânı (İnceleme-Metin), Bizim Büro Yayınevi, Ankara: s.13.

⁴ M. Öcal Oğuz, (1988), Yozgatlı Hüznî Hayatı ve Eserleri, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara: s. 3.

⁵ Güneş, a.g.e., s. 14.

⁶ Hayrettin İvgin vd., (2009), Doğumunun 130. Yıl dönümünde Yozgatlı Hüznî- Hizbî Baba (Hayatı, Anlatıları, Şiirleri), Kültür Ajans Yayını, Ankara: s. 8.

⁷ Oğuz, a.g.e., ss. 4-8.

1936 yılında memleketi Yozgat'ta vefat eden Hüznî, vasiyeti üzerine Çamlık civarındaki Halit Efendi Bağı'nın üst kısmına defnedilmiştir.⁸

1.2. EDEBÎ KİŞİLİĞİ

Medrese eğitimini tamamlayamamış olsa da Arapça, Farsça ve Türkçe'nin dil, şekil ve muhteva unsurlarına iyi derecede hâkim olan Hüznî, şiirlerinde bu bilgilerini ustaca kullanmıştır. Edebiyatın yanı sıra diğer ilimlerde de derin bilgiye sahip olduğu yazdığı şiirlerde açıkça görülmektedir.⁹

Hüznî, hem halk edebiyatı nazım şekilleriyle hem de dîvân edebiyatı nazım şekilleriyle başarılı şiirler yazmıştır. Dîvân edebiyatında aruzla yazdığı nazım şekillerinin yanında; Halk edebiyatında hece ölçüsü kullanarak koşma, semai, destan ve mani gibi nazım şekillerinde de başarılı örnekler vermiştir. Şâir, şiirlerinde hece ve aruz veznini ustalıkla kullanıp çeşitli nazım şekillerinde kusursuz şiirler yazmasının yanı sıra; kimi zaman hece sayısı, durak, kafiye, imale ve zihaf gibi çeşitli hece ve aruz hatalara da düşmüştür.¹⁰

Hüznî'nin neredeyse bütün şiirlerinde hâkim olan aşk, beşeri aşktan ziyade ilahi aşkı temsil etmektedir. Bundan dolayı şiirlerde din unsuru önemli bir yere sahiptir. Şâir, mısralarını daha etkileyici kılmak ve anlamı güçlendirmek için şiirlerinde peygamber kıssaları, âyet ve hadisler sıklıkla iktibasta bulunmuştur. *Yozgatlı Hüznî Dîvânı*'nda bulunan âyetler genellikle tercümeleri mümkün olmayan “Hurûf-ı mukatta'a (Tâ-hâ ve Yâ-sîn) ve Ve's-şems, Ve'd-duhâ, Ve'l-leyl, Ve'l-fecr, 'Urvetü'l-vüskâ, ve Terânî” gibi nükteli ayetlerdir.¹¹

Hüznî, üslubunu âşıkâne tarzdan ziyade tasavvufî bir yapıda oluşturmuş mutasavvıf bir şâirdir. Bundan dolayı şiirleri, dinî ve tasavvufî remizlerle örülüdür. Türk tasavvuf kültürünün inceliklerine vâkıf olan şâir, şiirlerini lirik ve kalenderâne tarzda ilâhi bir coşkunlukla yazmıştır. Arapça, Farsça ve Türkçe dil kurallarına hâkim olan şâir, bu üç dilin kurallarına uygun şekilde oluşturulmuş terkipler kullanarak yer yer üç dört kelimedenden oluşan zincirleme tamlamalar da yapmıştır. Ayrıca Hüznî, mısralarında sıklıkla sosyal hayattan izler, deyimler ve arkaik kelimeler kullanmıştır.

⁸ Güneş, a.g.e., s.16.

⁹ Güneş, a.g.e., s. 16.

¹⁰ Oğuz, a.g.e., s. 23-25.

¹¹ Mustafa Güneş, (2016), “Yozgatlı Hüznî Dîvânı'nda Geçen Ayetler” I. Uluslararası Bozok Sempozyumu, Bozok Üniversitesi Yayınları, cilt:4, Yozgat: s. 570.

Hüznî'nin şiirlerinde dîvân edebiyatı geleneği unsurları önemli bir yer tutmaktadır. Şâir, şiirlerinde çeşitli sanatlardan örnekler vermek, anlamı canlı ve güçlü kılmak için dîvân edebiyatında sıkça kullanılan “Leylâ ile Mecnûn, Ferhâd ile Şîrîn” gibi halk hikayelerinin kahramanlarını, dînî ve târihî şahısları, efsanevî unsurları, mekânları, geçmişte yaşanmış ve döneminde gerçekleşen siyasi ve sosyal olayları da şiirlerinde kullanmıştır.

Şâirin kaleme almış olduğu gazeller, yazdığı diğer manzumelere nazaran daha sade bir dile sahiptir ve sanat bakımından diğer manzumelerden daha başarılıdır. Gazellerinde insanları hoşgörüye davet eden şâir, onlara kin ve nefret gibi insanın kalbini karanlığa boğan duygulardan uzak durmalarını söylemektedir. Hüznî, nefis terbiyesi konusunda insanlara nasihatlerde bulunurken genellikle kendi nefsinin ve nefsiyle olan mücadelesini örnek göstermektedir.

1.3. DİĞER ŞÂİRLERLE İLİŞKİSİ

Klasik Türk şiirinde nazire geleneği yaygındır. Şâirler beğendikleri diğer şâirlerin edebiyat anlayışlarından etkilenirler ve onları aşp hünelerlerini sergileme yarışına girerler. Etkilendikleri şâirlerin şiirlerinin konularından, kafiye ve rediflerinden, mazmunlarından, vezinlerinden esinlenerek kendi şiirlerini oluştururlar. Bu örnek alış, Hüznî'de de karşımıza çıkmaktadır. Fuzûlî, Nesîmî, Yunus Emre gibi üstad şâirlerden etkilenmiş, onların şiirlerindeki benzer konulara değinmiştir.

Ayrıca Hüznî, XIX. yüzyıl şâirlerinden Şeyhülislâm Çelebizâde Âsım Efendi, Muhammed Es'ad Efendi ve Nevres Efendi gibi şâirlerin gazellerini de örnek alarak, şiirdeki hünelerini kanıtlamıştır.¹²

Hüznî, Yunus Emre'den etkilenmiştir. Aşağıdaki beyitlerde anlam ve yapı bakımından görülen benzerlik, Hüznî'nin Yunus Emre'den etkilendiğini göstermektedir.

Hüznî, Yunus gibi makam, mülk ve şöhetten nefret eden, gezgin bir garip olarak hayatını geçirerek, ahiretteki gerçek mutluluğa ulaşmaya çalışmıştır.¹³

Biz dünyâdan gider olduk kalanlara selâm olsun

Bizim için hayır duâ kılanlara selâm olsun

Yunus Emre

¹² Güneş, a.g.e., s.24.

¹³ Güneş, a.g.e., ss.21-22.

Bekā mülke gider oldum yârenlere selâm olsun

Dünyâyı terk eder oldum kalanlara selâm olsun

Yozgatlı Hüznî

Hüznî'nin etkilendiği ve örnek aldığı bir diğer şâir olarak Nesîmî'yi ele alabiliriz. İki şâirin de tasavvuf etkisiyle şiirler yazmaları, bahar temasını çokça kullanmaları, ortak teşbih ve mazmunlar kullanmaları gibi benzerlikler Hüznî'nin Nesîmî'den etkilenmiş olduğu çıkarımını yapabilmemize olanak sağlamaktadır.

Ayrıca Nesîmî'nin biçimsel etkilerini, Hüznî'nin şu gazelinde görmekteyiz:

Al ile ala gözlerin aldadı aldı könlümü

Alını gör ne al eder, kimse irişmez aline

Burada a ve l sesleri ile Nesîmî'nin kurduğu fonetik oyunları (alliterasyon ve assonans) Hüznî de şiirlerinde kullanmıştır:¹⁴

Al giyin allar kuşan al kırmızı allar seniñ

Gül sokun güller taķın gülşendeki güller seniñ

(G98/1)

Fuzûlî ile olan benzerliklerin fazlaca oluşu, bize Hüznî'nin en çok etkilendiği şâirlerden birinin de Fuzûlî olduğunu göstermektedir. Hüznî'nin Leylâ ile Mecnûn hikayesine yapmış olduğu telmihler, iki şâirin şiirlerinin benzerlik göstermesine neden olmaktadır.

Mende Mecnândan füzûn âşıklık isti'dadı var

Âşık-i sâdık menem Mecnûnun ancak adı var

Kıl tefâhur kim, senün hem var men tek âşıkun

Leylinin Mecnûnu Şîrînün eger Ferhâdı var

Fuzûlî

Ders-i 'aşktan dün gece aldım icâzet sevdiğim

¹⁴ Elmira Memmedova-Kekeç, (2016), "Yozgatlı Hüznî'nin Şiirlerinde Gelenekten İzler", I. Uluslararası Bozok Sempozyumu, Bozok Üniversitesi Yayınları, cilt: 4, Yozgat: ss. 576-577.

Cānımız sahrā-yı gam Mecnūna minnet etmeyiz

Ederdi Kays ile Ferhād rehiñde cismini ifnā

Göreydi hüsnüñü Leylā Şirīn qalır idi magbūt

Hüznî

1.4. ESERLERİ

Hüznî'nin üç adet yazma eseri bulunmaktadır ve bu yazma eserlerin müellif nüshaları oğlu Fahrettin Öncül tarafından muhafaza edilmektedir.

1.4.1.Hüznî Dîvânı I

235 sayfalık eserde toplam 230 şiir bulunmaktadır. Bu şiirlerin 38'i aruz vezniyle yazılmış gazel, şarkı, müstezad, kalenderi, murabba, muhammes ve müseddes nazım şekillerinden meydana gelmiştir. Geriye kalan manzumeler ise hece ölçüsüyle yazılmış koşma, semai, mani ve destan gibi nazım şekillerinden oluşmaktadır.¹⁵

1.4.2.Hüznî Dîvânı II

153 sayfadan meydana gelen eserde toplam 215 şiir bulunmaktadır. *II. Dîvân'* da bulunan şiirlerin çoğu Klasik edebiyatın nazım şekilleriyle ve aruz ölçüsüyle yazılmıştır. *I. Dîvân'*a göre ağır bir dille yazılan *II. Dîvân'*da Arapça ve Farsça'ya ait kelime ve terkipler fazlaca yer almaktadır. *Dîvân'*da 157 Gazel, 17 Murabba, 13 Müseddes, 9 Müstezad, 4 Mesnevi, 4 Müfret, 4 Tahmis, 3 Muhammes, 2 Müsebbba, 2 Terkib-i bend bulunmaktadır.

1.4.3. Şiir Defteri

Toplam 96 sayfadan meydana gelen bu eserde yer alan şiirlerin çoğu şâirin *I. Dîvân'*ında yer verdiği koşmalardan oluşmaktadır. Hüznî, eserde yer verdiği şiirlerin altına nerede, hangi duygularla ve hangi tarihte yazıldıklarını bildiren notlar düşmüştür. Eser bu yönüyle tarihi bir vesika özelliği göstermektedir.

¹⁵ Oğuz,a.g.e., ss. 35-36.

1.5. HÜZNÎ VE ESERLERİ ÜZERİNE YAPILAN ÇALIŞMALAR

1.5.1. Makaleler

Bayram Durbilmez, “Yozgatlı Hüznî Dîvânlarında Kerbelâ”, Alevilik Araştırmaları Dergisi, Yıl: 6, Sayı: 11, Haziran 2016, s. 1-26.

Elmira Memmedova-Kekeç, “Yozgatlı Hüznî'nin Şiirlerinde Gelenekten İzler”, I. Uluslararası Bozok Sempozyumu, Yozgat: Bozok Üniversitesi Yayınları, Cilt 4, 2016, s. 573-580.

Fahrettin Öncül, “Hüznî Baba (Bahaddin Efendi) ile İlgili Hatıralar”, Bozok Dergisi, Yıl: 5, Sayı: 24, 1996, s.15.

Ferit Dikmen, “Yozgatlı Hüznî”, Kopuz Mecmuası-4, Temmuz 1939.

Hasan Ali Yüksel, “Hüznî Baba”, Erciyes Dergisi, Cilt 4, sayı: 40, Temmuz 1981, s.13-16.

Mehmet Halit Bayrı, “Yozgatlı Hüznî”, Türk Folklor Araştırmaları Dergisi, Cilt 6, Sayı: 136, Kasım 1990, s. 2269-2270.

Mahmut Işıtman, “Yozgatlı Hizbî (Hüznî)-I”, Türk Folklor Araştırmaları Dergisi, Cilt 8, Sayı: 178, Mayıs 1964, s. 3401-3403.

Mahmut Işıtman, “Yozgatlı Hizbî (Hüznî)-II”, Türk Folklor Araştırmaları Dergisi, Cilt 8, Sayı: 179, Mayıs 1964, s. 3435-3437.

M. Öcal Oğuz, “Yozgatlı Hüznî'ye Göre Şâir ve Şiir”, Millî Folklor, Cilt 1, Yıl: 2, Sayı: 6, Haziran 1990, s. 30-34.

M. Öcal Oğuz, “Yozgatlı Hüznî'nin Hayatı Eserleri ve Şiirlerinden Örnekler” Türk Folklor Araştırmaları, 1988/2, “Kültür ve Turizm Bakanlığı MİFAD Yayınları: 96, Özbek Matbaası, Ankara, 1988, s.87-116.

M. Öcal Oğuz, “Yozgatlı Hüznî'nin Manileri”, Türk Folkloru Dergisi, Cilt 3, Sayı: 89, Aralık 1980, s. 26.

M. Öcal Oğuz, “Hüznî Baba, Davut Sularî ve Bir Kıptî” Bozok dergisi, yıl:2, Sayı: 15, Haziran 1993, s. 6-7.

Mustafa Güneş, “XX. Yüzyıl Dîvân Şâiri Yozgatlı Hüznî”, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı: 6, Haziran 2002, s. 1-16.

Mustafa Güneş, “Yozgatlı Hüznî Dîvânı’nda Geçen Âyetler”, I. Uluslararası Bozok Sempozyumu, Yozgat: Bozok Üniversitesi Yayınları, Cilt 4, 2016, s.553-572.

Mustafa Uslu, “Hüznî Baba”, Konevi Fikir ve Sanat Dergisi, Sayı: 31, Şubat- Mart-Nisan 1986, s.41.

Nizami Nefesli, “Yozgatlı Hüznî”, Türk Folklor Araştırmaları Dergisi, Cilt 8, Sayı: 177, Nisan 1965, s. 3370.

Nurettin Atakan, “Yozgatlı Dîvân ve Halk Şâiri Hizbî’den Anılar” Bozok Dergisi, Yıl: 4, Sayı: 18, 1994, s.15.

Yüksel Göztepe, Yozgat’lı Hüznî’nin Dîvânı’nda Vahdet Anlayışı.

1.5.2. Kitaplar ve Tezler

Mustafa Güneş, Hüznî Dîvânı II, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Adana, 1988.

Mustafa Güneş, Yozgatlı Hüznî Dîvânı-II (İnceleme-Metin), Yozgat Belediyesi Yayını, Yozgat, 2000.

Mustafa Güneş, Yozgatlı Hüznî Dîvânı (İnceleme-Metin), Bizim Büro Yayınevi, Ankara, 2009.

M. Öcal Oğuz, Yozgatlı Hüznî Dîvânı I (Tahlil-Metin), Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1987.

M. Öcal Oğuz, Yozgatlı Hüznî Hayatı ve Eserleri, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1988.

M. Öcal Oğuz, Yozgatlı Hüznî Dîvânından Seçmeler, Feryal Matbaacılık, Ankara, 1990.

Hayrettin İvgin-Ömer Ünal-Fahrettin Öncül, Doğumunun 130. Yıldönümünde Yozgatlı Hüznî- Hizbî Baba (Hayatı, Anlatıları, Şiirleri), Kültür Ajans Yayını, Ankara, 2009.

Muhammed Burak Metin, Yozgatlı Hüznî ve Fuzulî Gazellerinin Karşılaştırılması, Bozok Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Yozgat, 2017.

İKİNCİ BÖLÜM

DİL VE ÜSLUP ÖZELLİKLERİ

2.1. HÜZNÎ GAZELLERİNDEKİ SÖZ VARLIĞI

2.1.1. Sözcük Türleri

Daha çok Arapça–Farsça kelimelerin yer aldığı Hüzni'nin beyitlerinde, Türkçe sözcüklerin genel olarak, “*açmak, gelmek, gitmek, kılmak, etmek, ağlamak, gülmek*” gibi fiillerde ve “*o, bu, ben, sen, kendi, orada*” gibi zamirlerde karşımıza çıktığını görmekteyiz. Sıfatlarda ise daha çok Arapça ve Farsça kurallarına göre oluşturulmuş ve türetilmiş “*âbid, mütelezziz, âfitâp, behâim-veş, müzeyyen, müttakî, muterif, tegâfûl, selsebil-âsâ*” gibi kelimeler kullanılmıştır.

2.1.1.1. İsimler

Geleneksel dilbilgisinde varlıklarla nesneleri, eylemleri, duyguları, nitelikleri vb. gösteren sözcüklerdir.¹⁶ Klasik Türk Edebiyatı şâirlerinin, şiirlerinde sıkça yer verdiği “aşk, âşık, rakîb” temelindeki konuların yanı sıra, “Allah aşkı, tasavvuf, peygamberler” gibi konuları da çokça işleyen Hüzni, gazellerinde de bu konulara ait isimler kullanmıştır. XIX. yüzyıl şâiri olması sebebiyle de, şiirleri günümüzde kullanılabilecek yakın bir söz varlığına sahiptir.

“*Âlem, aşk, ateş, gam, dil, hüzn, sîne, gönül, nâr, mürüvvet, rahm, minnet, efgân, nâle, mest, lutf*” Hüzni'nin gazellerinde sıkça kullanılan kelimelerin başlıcalarıdır. Ayrıca şiirlerinde; “*Türk, Tatar, Gürcü, Acem, Arap*” gibi millet isimleri, “*Huten, Yemen, Mısır, Şam, Medine, Buhara, Belh, Yozgat, Polatlı*” gibi ülke ve şehir isimleri, “*erguvan, gül, şebbo, gonca, yasemin(semen), benefşe, çiğdem, karanfil, reyhan, lale, sümbül, nergis, zambak, servi, tuba, şimşir*” gibi çeşitli nebatlar ve varlıkların isimleri zikredilmiştir.

2.1.1.2. Sıfatlar

Türkiye Türkçesinde çok geniş bir yeri olan sıfatlar, adlardan önce gelerek onları niteleyen, nasıl olduklarını gösteren veya çeşitli yönlerden belirten sözlerdir.¹⁷ Sıfatlar, Hüzni'nin şiirlerinde fazlaca kullanılmış ve sıfatların hemen her türünden birçok örneğine yer verilmiştir. Özellikle işaret ve soru sıfatları beyitlerde karşımıza en çok çıkan türlerdendir. Ayrıca şâir; sevgilinin, çiçeklerin, diyarların, bahsedilen şahsiyetlerin vs. özelliklerini

¹⁶ Vardar, a.g.e., s.12

¹⁷ Zeynep Korkmaz, (2009), Türkiye Türkçesi Grameri- Şekil Bilgisi, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara: s.333.

anlatmak için de niteleme sıfatlarından yararlanmıştır. Aşağıda Hüznî'nin kullanmış olduğu sıfatlardan bazıları örnek olarak verilmiştir.

Bu: İşaret sıfatı.

Benim *bu* cürmüme nisbet değil kaçre yedi deryâ
Hacer kum berk ü eşcârla daği zerre kiyâh yâ Rab

(G.16/3)

İki: Sayı sıfatı.

Yâr ise maîlûb eger ağıyâra minnet eyleme
Bir gönülde *iki* sevgi olmaz iz'ânîñ 'abeş

(G.28/5)

Hangi: Soru sıfatı.

Alayım başımı artık gideyim *hangi* ile
Kıluben terk-i vağan cāyımı zindân edeyim

(G.116/2)

Bir: Belgisiz sıfat.

Ey sâkî hemân şun bize *bir* bâde-i gülgün
Bu şeb edelim yâr ile icrâ-yı muhabbet

(G.27/7)

Gül: Gül yüzlü. Niteleme sıfatı.

Cân vedâ'da cismile gel bir görem *gül* rüyuñu
Yâr-i marîz hecri kim vaşlîñdan etmesen ba'îd

(G.38/4)

2.1.1.3. Zamirler

Adların yerini tutan, kişileri ve nesneleri temsil veya işaret ederek karşılayan sözcüklere zamir adı verilir.¹⁸ Hüznî, gazellerinde “*ben, sen, o, biz, siz, onlar*” gibi kişi zamirlerinden; “*o, bu, şu, orası, ötekî*” gibi işaret zamirlerinden; “*bazı, kimisi, çoğu, kimi*”

¹⁸ Korkmaz, a.g.e., s.399.

gibi belgisiz zamirlerden ve “*kim, hangi, nerede*” gibi soru zamirlerinden çokça faydalanmıştır.

Bazı: Kimi, bir kısım. Belgisiz zamir.

Seḥāb-ı zulm ile *ba‘zı* nihāndır

Faḫaṭ zulmūñ ḳazāsıdır şerī‘at

(G.24/13)

Ben: Birinci teklik şahıs zamiri.

Ḥamd-i bī-ḥad zātıñā etti ṭulū‘ ‘aşḳ göñlüme

Şol Cevād isminle ḳıldım *ben* bu ‘aşḳa iḳtidā

(G.1/3)

Bu: İşaret zamiri.

Ey Ḥüznī *bunu* görmeye aşḥāb-ı müdāhin

Her cins-i bozuk kelb gibi aḡyāra düşürme

(G.141/8)

Kendi: Dönüşlülük zamiri.

Etmedi te’şir size bunca zamāndır āhımız

Kūşe-i aḥfāya çektiñ *kendñi* ey şāhımız

(G.58/1)

Kim: Soru zamiri.

Senden digeri *kim*lere şekvā edeyim ben

Her vakt-i seḥer nāle’i efgānımı yā Rab

(G.17/4)

Kimse: Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgisiz zamir.

Almasın bir *kimseniñ* ḡurbette cānın el-amān

Hem ḥayātı zillet aña hem memāt ḥaḳḳında ḥūr

(G.45/8)

Siz: Çokluk ikinci kişi zamiri.

Etmedi te'şir *sîze* bunca zamandır âhımız

Kûşe-i ahfâya çektiñ kendiñi ey şâhımız

(G.58/1)

2.1.1.4. Zarflar

Geleneksel dilbilgisinde bir fiilin, bir sıfatın, bir edatın, bir bağlacın ya da kendi türünden bir başka kelimenin anlamını etkileyen, onu kesinleştirerek ya da kısıtlayarak belirleyen birim. Belirteç.¹⁹

Hüznî, beyitlerinde kullandığı fiilleri zaman, durum, miktar gibi yönlerden nitelemiş ve bu şekilde anlatımına hem canlılık hem de zenginlik katmıştır. Şâir, “*acep, neden, niçin*” gibi soru zarflarını; “*dün, rûz u şeb, şimdi, şimden gerû*” gibi zaman zarflarını; “*içre, içinde*” gibi yer yön zarflarını; “*beyhûde, bir kez, biz bize, bî-gümân, bî-had*” gibi niteleme ve durum zarflarını; “*az, biraz, çok*” gibi miktar zarflarını sıkça kullanmıştır.

‘Acep: Merak, kararsızlık veya kuşku anlatan soru zarfı. “Acaba?”

‘*Aceb* mi ‘âlem-i nâsût harâb olsa figânımdan

Ne eflâk ‘arş u sidre hem dañi levh-i kalem zîrâ

(G.7/2)

Hemîn: Her zaman. Zaman zarfı.

Fedâdır râhıña Hüzni *hemîn* hayrân-ı ‘aşkıñdır

Sa‘âdetli efendimsiñ anıñ vazgel günâhından

(G.134/6)

Dün: Zaman zarfı.

Ders-i ‘aşktan *dün* gece aldım icâzet sevdigim

Cânımız şahrâ-yı ğam Mecnûna minnet etmeyiz

(G.60/2)

¹⁹ Vardar, a.g.e., s.35.

Hemân: Hemen. Zaman zarfı.

Gerdenimden hem sivâ kaydın benim hallet *hemân*

Qalmasın gönlümde zerre derd-i ‘aşktan mâ‘adâ

(G.1/5)

Rûz u şeb: Gece ve gündüz. Zaman zarfı.

Sûz-ı dil oldu Züleyhâ hüsn-i Yûsuf çün hemîn

Vuşlat-ı cânân için kan ağladı her *rûz u şeb*

(G.18/5)

Beyhûde: Boş yere. Durum zarfı.

Sen dediñ *beyhûde* feryâd eyleme maqbûl degil

Dîdesi şehlâcığım sen bir taraf ben bir taraf

(G.86/6)

Bir kez: Durum zarfı.

Biñ ricâlar eyledim *bir kez* mürüvvet etmediñ

Pâyîne düştüm hezârân ağladım cânım deyü

(G.138/2)

Biz bize: Durum zarfı.

Gel seniñle edelim keşf-i derûn-ı râz *biz bize*

Bâri hıfz et sırrımı gel gayra ifşâlar ‘abeş

(G.29/2)

Bî-gümân: Şüphesiz, kuşkusuz. Niteleme zarfı.

Mâl olur aşhâbına a‘dâ-yı cân çün *bî-gümân*

Şervet-i sāmân müsemmin olamaz bir ân lezîz

(G.41/2)

Yine: Durum zarfı.

Yine mey âteş-i hecriñ ile sūzān olayım

Büküyor kıddimi fırkat nice giryān olayım

(G.121/1)

El-hâlât: Şimdiki hallerde, henüz. Durum zarfı.

Zenbim el-ḥālāt hazā gün-be-gün eyler füzūn

Yok yüzüm dergāhıña varmağa bir dem el-‘iyāz

(G.39/3)

Şimden girü: Bundan sonra. Zaman zarfı.

Zerre kıdrim bilmediñ ağıyār ile hem-dem olup

Eyledim kat‘-ı ümīd āh vaşlıña *şimden girü*

(G.136/2)

2.1.1.5. Bağlaçlar

Bir cümlede işlev açısından iki sözcüğü, iki sözcük öbeğini ya da hem aynı türden, hem de ayrı işlevli iki cümleyi birbirine bağlayan biçimbirime denir.²⁰ Hüznî’ye ait gazellerde kullanılmış olan bağlaçlardan bazı örnekler aşağıda verilmiştir.

Amma: Ancak, ama.

Ey şūḥ mihr-i tābān ḡāyet güzelsiñ *ammā*

Vāy çeşm-i tāb-ı devrān ḡāyet güzelsiñ *ammā*

(G.11/1)

Dahi: Hem, kezâlik, de.

Māl u cāh ḥūrī-yi cennet çokları eyler taleb

‘Aşk-ı pākiñ maṭlabım ölsem *dahī* rüz-ı cezā

(G.1/7)

²⁰ Vardar, a.g.e., s.31.

De: Dahi, de.

İñiler kûşe-i miḥnette hezārān fuḫalā

Cühelā zümresi *de* nā'il-i āḥsān ne sebeb

(G.22/3)

Gâh gâh: Bazen bazen.

Gâh ednâ gâh a'lâ rengârenk taḥvîl olur

Heft kişver-i şehvâr şâh-ı merdândır göñül

(G.106/2)

Hem: De, dahi.

Derd-i 'aşkıñ sînemi kılsın muşaykal el-amān

Eynime olsun 'abā *hem* 'aşk-ı zât-ı Muşafâ

(G.1/9)

Hem hem: Bağlaç (hem...hem).

Almasın bir kimseniñ ğurbette cānın el-amān

Hem hayâtı zillet aña *hem* memât hakkında hūr

(G.45/8)

İle: İle bağlacı.

Faẓl-ı Bî'smillāh *ile* dīvāna ettim ibtidā

İsm-i Raḥmān *ile* verdim işbu nazma intiḥā

(G.1/1)

Ki: Ki bağlacı.

Mürüvvet merḥamet eyle dil-i bî-çāreye cānım

Ki senden ğayri bir zerre görünmez dīdeme dünyā

(G.7/3)

Kim: “Ki” gibi kullanılan bir bağlaç.

Bahāra ‘ayn-ı ‘ibretle nazar kı l Hūzniyā bir dem

Ne hikmet *kim* bezetmiş kudret ile yeryüzün Mevlā

(G.12/9)

Ne ne: Ne ... ne bağlacı.

Çekilmez bār-ı ‘aşkıñ āh ne müşkildir ‘aceb cānım

Ne dilde lezzetim vardır *ne* bir şevk ü şetāret var

(G.43/2)

Vü: Vü: ve.

Enbiyā’ *vü* evliyā cümle sürüşān zā’iriñ

Şarf-ı māl bezl-i vücūd etmekte her huccāc saña

(G.3/5)

Yâ yâ: Ya...ya bağlacı.

Yâ görem *yâ* görmeyem göster cemāliñ şöñ vedā’

Eyle lutfuñ Hūznī-i dīvāna gel Allāh için

(G.132/5)

2.1.1.6. Edatlar

Çeşitli dillerde, önünde yer aldığı ya da ardından geldiği kelime ile başka bir kelime, ya da cümle ile geri kalan bölümü arasında ilgi kurmaya yarayan, anlamı, aynı bağlamdaki öbür birimlerle belirginleşen işlevsel biçimbirime ilgeç (edat) adı verilir.²¹

-âsâ: Sonuna eklendiği kelimeye “gibi” anlamı veren Farsça ek.

Şahāvet sofrası mebzûl-ı şarāb selsebîl-*âsâ*

Şerī‘attan tarīkattan yenir hoş nānımız vardır

(G.55/4)

²¹ Vardar, a.g.e., s.120.

Çün: Çünkü, nedeniyle.

Müjde-i rahmet ile kıl ğamdan āzāde yā ilāh

Ol za'if kullarıña *çün* sensiñ ekrem el-'iyāz

(G.39/6)

Dek: Bir işin sona erdiği yeri veya zamanı gösterir, –e kadar, –e değin.

Seyf-i kıatı' hükmü bākī şer'-i Aḥmed ḥaşre *dek*

Eyledi çün 'ālemi ma'mūr furū'-ı muḥkemāt

(G.25/3)

Eger: Şart edatı, şayet.

Hāk olsam *eger* ben yine yok dilde ferāğat

Tā ḥaşre deġin sürmede da'vā-yı muḥabbet

(G.27/2)

Gibi: Benzetme edatı.

Olma maġrūr 'ilmiñe a'māliñe iblis *gibi*

Ben diyen maṭrūt olur benlik felākettir saña

(G.5/5)

Her: Tamim edatı. Hep, bütün, herkes.

Zehr-i 'ișyān yutturur bu nefsile şeyṭān baña

Zēnbime vākıf olan *her* ins ü cin ḥayrān baña

(G.2/1)

İse: Dahi (-de, -da) anlamı veren edat.

Batmakta müjeñ sīneme bir ḥār-ı muġeylān

Ġamzeñ *ise* cān-gāhıma bir tīr-i yamān şūḥ

(G.35/3)

Misâl: Gibi, benzer.

Hûn-ı eşk-i dîdemiz olmakta her dem çû *mişâl*

Bâr-ı hecrî kâmetim etti benim kavs-i kuzâh

(G.33/2)

Vâh: Teessüf ve telehhüf edatıdır.

Şûretiñ Haktan görünür sîretiñ fışk u fücûr

Vâh saña eyvâh saña yarın hacâlettir saña

(G.5/2)

-veş: Sonuna eklendiği kelimeye “gibi” anlamı veren Farsça ek.

Ebruvânîñ seyf-*veş* cân-gâhımı etmiş nişân

Kıl tebessüm gamze-i hûn-rîzle cânım et telef

(G.85/2)

2.1.1.7. Ünlemler

Söz içinde konuşanın acıma, beğenme, çaresizlik, korku, sevinç, üzüntü, duâ, hayret, şaşkınlık, özlem, kıskançlık, pişmanlık gibi çok çeşitli heyecan ve duygularını etkili bir biçimde anlatmaya; karşısındakine seslenmeye, cevap vermeye, sormaya, göstermeye, onaylamaya, redde veya tabiattaki sesleri taklit yoluyla kelimeler türetmeye yarayan bir söz türüdür.²² Şâir, aşağıdaki beyitlerde birtakım örneklerine yer verilen ünlemleri sıkça kullanarak anlatımına canlılık katmıştır.

Âh: Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.

Beni âdem şanır nazmım eden güş ehl-i ‘irfân *âh*

Behâ’im sîretim tâb’ım faşâhat vâhi vâh yâ Rab

(G.16/5)

²² Korkmaz, a.g.e., s.1140.

Amân: Dikkat çekme, tembih, uyarı.

Hüznî *amân* olma kesel fâ'idesiz tûl-i emel

Geldi uyan vaqt-i ecel vaqt-i seher vaqt-i seher

(G.42/12)

El-amân: "Bıktım, yeter artık, illallah" anlamında şikayet sözü.

Derd-i 'aşkıñ sînemi kılsın muşaykal *el-amân*

Eynime olsun 'abâ hem 'aşk-ı zât-ı Muştafâ

(G.1/9)

El-'iyâz: Sığınma.

Rû-siyâh kapıña geldim Rabb-ı 'âlem *el-'iyâz*

Etme red luţfuñla eyle şād u ħurrem *el-'iyâz*

(G.39/1)

El-meded: Yardım, imdat.

Ma'siyet baħrinde kaldı Hüznî 'âşî *el-meded*

Dest-gîr-i sıbteyn ile olsun çār-yār-ı bā-şafâ

(G.1/11)

Emân: Aman dileme

Ol pîr-i Ken'ân oldum raħm et Yūsufum öldüm

Raħm et *emāna* geldim ğayet güzelsiñ am mā

(G.11/5)

Eyvâh: Kötü bir haber veya olay karşısında duyulan üzüntüyü, korku, panik, pişmanlık, esef, hayıflanma gibi duyguları ifade etmek için kullanılır, yazık.

Sûretiñ Haktan görünür sîretiñ fışk u fücûr

Vâh saña *eyvâh* saña yarın hacâlettir saña

(G.5/2)

Dirîgâ: Yazık, eyvah, yazıklar olsun.

İniler dertli gönül yâre-i hicrân yetişir

Dirîgâ vuşlata yok mu daî bir çâre bu şeb

(G.21/3)

Hâ: Dikkati çekmek, uyarmak için kullanılan bir söz, sakın.

Seni dünyâ eder mağrûr şağın dil olma gâfil *hâ*

Hevâ-yı nefsiñi mahv et olagör bunda ‘âkıl *hâ*

(G.10/1)

Haydi: İsteklendirmek, çabukluk belirtmek için kullanılan bir söz.

Haydi var gez sevdiğim demler seniñ devrân seniñ

Çok temâşâ eyle cânâ her cihet seyrân seniñ

(G.99/1)

Hayfâ ki: Yazık ki!

Ey cefâ-cû bilmediñ *hayfâ ki* kıdrim neyleyim

Yok mudur sineñde yoksa zerre imânıñ seniñ

(G.97/2)

Hele: Özellikle, mademki.

Ey zâhid-i sâlûs *hele* ‘aşktan haberiñ yok

Kevşer gibi şâfidir o şahbâ-yı muhabbet

(G.27/6)

Ne olur: Rica ederim!

Bize yok mu ‘acabâ ‘îd-i vaşlıñdan eşer

Ne olur eyle mürüvvet dil-i nâ-çâre güzel

(G.108/4)

Vâhi vâh: Yazıklanma, hayıflanma sözü.

Beni âdem şandır nazmım eden gûş ehl-i ‘irfân âh

Behâ’im sîretim tâb’ım faşâhat *vâhi vâh* yâ Rab

(G.16/5)

Vây: Üzüntü, şaşma ve hayret ifade eder.

Ey şûh mihr-i tâbân gâyet güzelsiñ ammâ

Vây çeşm-i tâb-ı devrân gâyet güzelsiñ ammâ

(G.11/1)

2.1.1.8. Fiiller

Geleneksel dilbilgisinde, öznenin yaptığı ya da konusu olduğu işi, oluşu, kılışı vb. öznenin durumunu, varlığını ya da yüklemle özne arasındaki bağıntıyı kişi, sayı ve zaman kavramlarını içererek belirten göstergelere verilen addır.²³

Hüznî, gazellerinde klasik Türk şiirinde yaygın olarak kullanılan “*ölmek, sevmek, gelmek, gitmek, kavuşmak, ağlamak*” gibi yaygın basit fiillere çokça yer vermiştir. Bunların yanı sıra “*can vermek, kan ağlamak, kurban olmak, keder çekmek, ihsan bağışlamak*” gibi yardımcı fiiller de kullanılmıştır.

Hüznî’nin gazellerinde geçen fiillerde genellikle, kelimenin ikinci ya da üçüncü anlamına da başvurulmuştur. Örneğin “*açmak*” eylemi, “*açık duruma getirmek*” ilk anlamının yanı sıra; “*açıklamak – ferahlatmak – çiçeklenmek*” gibi anlamlarda da kullanılmıştır.

Aç: Açık duruma getirmek.

Tîğ-i hecriñ sîneme açtı hezârân pencere

Terk-i cân etmek rehiñde bir ‘uluvv-ı câhımız

(G.58/5)

Aç: Söylemek, açıklamak.

Vakt zîk ma’nâ rekîk nâ-merde açma bî-haber

Bâr-ı sevdâ çekmeyen civâna pek ‘irfân güç

(G.32/3)

²³ Vardar, a.g.e, s.97.

Aç: Gidermek, ferahlatmak.

Allaha dayan şıdık ile şükrân-ı ni‘âm ol

Bir gün açılır zulmet-i hicrân saña şabret

(G.26/2)

2.1.1.8.1. Birleşik Fiiller

Bir ad veya ad soylu Türkçe veya yabancı kökenli bir kelime ile “*etmek, eylemek, olmak, kılmak*” yardımcı fiillerinin birleşmesiyle ya da belirli kurallar içinde bir araya gelmiş iki ayrı fiilin anlamca kaynaşmasıyla oluşan birleşik yapıdaki fiil köklerine “birleşik fiiller” denir.²⁴

“*Olmak, etmek, eylemek, kılmak*” gibi Türkçe yardımcı fiillerle oluşturulan birleşik fiillere sıkça yer verilmiştir. Bu yardımcı fiillerin başındaki isimler, genellikle Arapça ve Farsça kelimelerdir.

‘Abd-i Memlûkuñ seniñ cümle ferişte ins ü cin

Ol mübârek merķadiñle iftiḥâr eyler zemîn

(G.126/6)

İftihârîñ *izdiyâd etmekte* günden güne âh

Ḳalb-i pülâdını amaç eyledikçe vâhımız

(G.58/2)

Pâyedâr olmaz fenânıñ şıḥḥat-ı der-i ğamı

Yâre-i çerh-i sitemden bakmayız tîmâre biz

(G.65/6)

²⁴ Korkmaz, a.g.e., s.530.

2.2. SÖZ GRUPLARI

2.2.1. Tamlamalar

Bir tamlayanla tamlanandan oluşan dizime tamlama adı verilir. İki ya da daha çok addan kurulmuş tamlamalara ad tamlaması, sıfatların birlikte kullanıldıkları adı belirterek ya da niteleyerek oluşturdıkları tamlamalara ise sıfat tamlaması denir.²⁵

Hüznî, şiirlerinde Türkçe isim ve sıfat tamlamalarından daha ziyâde, Arapça ve Farsça tamlama kurallarına göre oluşturulan terkiplere yer vermiş olsa da, Türkçe tamlamalardan örnekler de beyitlerde yer almaktadır. Örneğin; “*teşne dil, dertli gönül, visalin arzusu, hamîyyet ehli, aciz kul, devletli şah, Nemrudun belası, Hak katı, mürüvvetli efendi, can feda, gonca hüsn, bayrām günü, mürde cism*” gibi ad ve sıfat tamlamaları; “*şarāb-ı selsebīl-āsā, semt-i dil-ārā, şahş-ı zulüm-kār, secdegāh-ı enbiya, ricā-mend-i vişāl, rakīb-i bed-līkā, rakīb-i nā-sezā, pās-bān-ı genc-i vaşl, ‘öşr-i şer’i-veş, gül-i gül-zār, misāl-i cennetü’l-me’vā, maḥbūb-ı dil-cūlar, gülistān-ı irem-āsā, ez-rūḥ u leb*” gibi de Farsça ekler, edatlar ve Arapça sözcüklerle oluşturulmuş terkipler yer almaktadır. Beyitlerde yer alan terkiplerden bazı örnekler aşağıda tablolanmıştır.

²⁵ Vardar, a.g.e., s.189.

Tablo 2.1: Farsça ve Arapça Terkipler

TAMLAMALAR	
FARSÇA TERKİPLER	ARAPÇA TERKİPLER
āfet-i devrān	ceddū'l-ḥüseyin
āteş-i 'aşk	ḳurretū'l-'ayn
bāb-ı luṭf	zū'l-kemāl
'andelīb-i nāle-sāz	aliyyū'l-murtaẓā
sahbā-yı ğam-ı hecr	vaktū'l-'aḳīm
bāğ-ı vaşl	vaktū'z-zevāl
baḥr-i ğam	dārū'ş-şifā
serfirāz-ı zümre-i nādān	ve'd-ḍuḥā
beyt-i ḥarām	ve'ş-şems
ser firāz-ı genc-i imān	'ayne'l-yakīn
yār-ı ğam-kūsār	älleme'l-esmā
cām-ı 'aşk	mine'l-emān
cāme-i mevt	mādāme'l-ḥayāt
seng-i dil-i ḥübān	beyne'l-ḥalef
perçem-i ḥoş-bū resen	dārū'l-amān
çār-yār-ı bā-şafā	raḥmetenli'l-'ālemīn
çarḥ-ı devvār	tarfetū'l-'ayn
ḥayāt-ı cāvidānı	zū'l-nevāl
cellād-ı ğamze	zū'l-kemāl
seḥāb-ı girye-i firḳat	zū'l-aṭā
lū'lū' -i esrār-ı hakāyık	'urveti'l-vüşkā
gevher-i nā-yāb-ı tevāzu	şefi'ü'l-müznibīn
pādişāh-ı kişver-i iklīm-i vücūd	rūḥu'l-emīn
nesīm-i feyz-i aḳdes	rızāu'llah
nā'il-i mehpāre-i ruḥsār	raḥmetenli'l-'ālemīn
maẓhar-ı 'aşk-ı resūl-i kibriyā	nışfū'l-leyl
şüret-i mihr-i vefa	nidāi'l-felāḥa
ḳaṭre-i ḥün-āb-ı hecr	mā'ü'l-ḥayāt

Tablo 2.1: (devam) Farsça ve Arapça Terkipler

TAMLAMALAR	
FARSÇA TERKİPLER	ARAPÇA TERKİPLER
‘izzet-i pāk-i celālīn	kuṭbu’l-aḳṭāb
gevh̄er-i nā-yāb-ı tevāzu	ḳıṭ’atūnmine’s-saḳardır
dilber-i dār-ı fenā	ṣırate’l-müstakīm
dergeh-i vālā-yı nigāra	ḥayyūn ṣabūr
derd-i yāre-i hicrān	ḥayrū’l- ḥalef
dānā-yı şöhret kâzibe	ḥablū’l-varīd
cinnī-i ḥaddām-ı ḥayāl	fī’l-i zūnūb
cinnet-i ceşş-i firāk	ebu’s-sıbtēyn
ceşş-i endūh-ı ḥayāl	devrānū’ş-sılā
cānī’-i ḥūn-ḥā’r	dārū’l-ḳarār
būse-i mehrū	dārū’l-amān
ber-ṭahīn devvār	cennetū’l-me’vā
bende-i şer’-ı şerīfīn	cenāb-ı zū’l-intikām
inḳitā’-ı bā’is-i yārān	beytū’l-ḥazān

Dīvân edebiyatı şâirleri atıf vavı ile, hem kökenleri aynı olan iki kelimeyi hem de anlamları yakın ya da zıt olan iki kelimeyi birleştirerek tamlama oluşturmuşlardır.²⁶ Hüznî de şiirlerinde Arapça ve Farsça terkiplerin yanı sıra, atıf vavı ile oluşturulmuş tamlamalar kullanmıştır.

Tablo 2.2: Atıf Tamlamaları

ATIF TAMLAMALARI		
fırkat ü hecr	sebzevāt u bāğçe bāğ	mekr ü hile
dest ü dāmān	ḳays u ferhād	berk ü eşcār
mūr u mār	şām u seher	luṭf u ‘atā maḳşad u vicdān
enbiyā vü evliyā	lā-şerīk ü lā-nazīr	şād u ḥandān
bende vü ḥayrān	arş u sidre	tedbīr ü şifā
kūfe vü şām	fısk u fücūr	züh̄d ü takvā
‘ış u ‘işret	cūd u luṭf u kerem	ḥüsrev ü ḥünkār
muṭṭrib ü sākī	şabr u şükūr	dirhem ü dīnār

Arapça ve Farsça Terkiplerin Bir Arada Kullanımı

Hüznî, şiirlerinde Arapça ve Farsça tamlama kurallarının birlikte yer aldığı terkiplere de yer vermiştir.

²⁶ İ. Hakkı Aksoyak, (2009), Osmanlı Türkçesi Okuma Kitabı, Grafiker Yayınları, Ankara: s.184.

Örneğin; “*Vākıf-ı sırr-ı ‘aliyyü’l-murtażā, bâb-ı resûlü’s sekaleyn, mefhar-i hayrî’l-ümem*” gibi tamlamalar; hem Arapça esaslara göre yapılan tamlamalarda olduğu gibi ilk kelime hariç müteâkip kelimelerin başına “elif-lâm” takısı yani “lâm-ı ta’rif” almasıyla hem de Farsça esaslara göre yapılan ilk kelime olan tamlayan (muzâf) ve arkasından gelen kelimeler olan tamlanan (muzâfun ileyh) arasına “-ı,-i” ekinin konulmasıyla oluşturulmuştur.

2.2.2. Kalıp İfadeler

Birlikte kullanıldıklarında farklı bir anlam üstlenen kelime grupları, sistemde “kalıp ifadeler” olarak adlandırılmıştır. Çalışmamızda da birbirlerinden ayrı kullanıldıklarında anlam bütünlüğünü kaybeden sözcükleri, bu kategori altında belirleyip sınıflandırmaya çalıştık. Örneğin;

Beyt-i Mevlâ: Rabbin evi. Kâbe.

Bizi zemmetmesin aşla ğınāmız *beyt-i Mevlâ*da

Harâbât ehline düşmân o Qārûn-veş batar vâ‘iz

(G.80/5)

Çarh-ı devvâr: Faziletli, fazilet sahibi, erdemli.

Çarh-ı devvâr ‘aksine devr etmede fâzıllara

Hüzniyâ nâ-mertlere elţâf-ı devrân ihtişaş

(G.68/6)

Nakd-i cân: En değerli şey olan can sermâyesi, can varlığı.

Ceyş-i gurbet etti yağma *nakd-i câmm* her ne var

Yok haber semt-i vatandaş eyledi ihvân ğaraż

(G. 77/2)

İki günlük dünyâ: Dünyânın geçiciliği, ömrün kısalığı için kullanılan tâbir.

İki günlük denî dünyâ ‘ucûb etti seni rüsvâ

Hayâdan yok eşer aşla utanmazsıñ ne alçaqsıñ

(G.96/4)

İki günlük fenâ: Dünyânın geçiciliği, ömrün kısalığı için kullanılan tâbir.

Neden böyle olur mağrûr *iki günlük fenâya* dil

‘İbâdetle mürûr etmiş niçin bir ân zamânım yok

(G.94/3)

Ulu bazâr: Yüce pazar. Mahşer yeri kastedilmiştir.

Ƙuzum fevt eyleme fırşât zamânın

Metâ vü *ulu bâzâra* pârın maşşûş

(G.76/8)

2.2.3. İkilemeler

Aynı cinsten iki kelimenin arka arkaya getirilmesi ile oluşan kelime gruplarına ikileme adı verilir. Tekrar edilen bu kelimelerin fonksiyonları da, şekilleri de, vurguları da birbirinden farksızdır.²⁷

Arayı arayı: Çok aramak.

Der-i vâlâsınıñ Hüzni ğubârın tütüyâ eyle

Medîne semtine git sen var *arayı* var *arayı*

(G.150/5)

Berâber: Bir, aynı.

Gülşen ile cây-i zindân bes *berâberdir* baña

Def-i ğam kılmak için seyrâna minnet etmeyiz

(G.64/5)

Dâğ-ı dâğ: Yara üstüne yara.

Ey güzel rahm eyleyip hâlim benim şorduñ mu hîç

Dâğ-ı dâğ hecriñle sînem yaramı şardıñ mı hîç

(G.31/1)

²⁷ Muharrem Ergin, (2009), Türk Dil Bilgisi, Bayrak Basım, İstanbul:s.377.

Dem-â-dem: Her zaman, daima, her an.

Hûn-nişâr etsin *dem-â-dem* ‘aşk-ı pâkiñle gözüm

Çıksın âfâka figânım ‘aşk ile bârî Hudâ

(G.1/6)

Dem-be-dem: Her zaman, daima, her an.

Beni sermest eden ‘aşkıñ şarâb-ı cür‘âsı cânım

Gözümden *dem-be-dem* kanlar olur her dem revân ey şüh

(G.34/7)

Dest-be-dest: El ele.

Külbe-i ahzân içinde kıl riyâzet bul fenâ

Tut tarîk-i müstakîmi pîr-i ‘aşkla *dest-be-dest*

(G.23/4)

Deste deste: Demet demet.

Al benim nâzik efendim *deste deste* destîne

Hem kôkula kıl temâşâ bâğda sünbüller seniñ

(G.98/2)

Fenâ -ender -fenâ: Yokluk içinde yok olmak.

Sivâyâ eyleme ragbet *fenâ-ender-fenâ*dır bu

Helâk eyler seni âhîr bu varlıkla tekâsül hâ

(G.10/2)

Göz göz: Göz göz olmak; delik delik olmak. Parça parça olmak, perişan olmak.

Hañcer-i cevriñle âhîr Hüzniyi mañveylediñ

Göz göz oldu sînede ol dâğ-ı hicrânım deyü

(G.138/7)

Gûnâ-gûn: Günden güne.

Eylediñ *gûna-gûn* cevri ü cefâñı bî-şümâr

Merhamet et kalmadı hiç tende dermânım deyü

(G.138/4)

Gün-be-gün: Günden güne, gün geçtikçe.

Ḳulzüm-âsâ derd-i ‘aşkıñ *gün-be-gün* efzûn olur

Ser-te-ser yandı vücûd ver Hüzniye mey’-i mübâh

(G.33/6)

Günden güne: Gün geçtikçe, gitgide.

İftihârîñ izdiyâd etmekte *günden güne* âh

Ḳalb-i pülâdîñı amaç eyledikçe vâhımız

(G.58/2)

Ham-be-ham: Kırırım kırırım. Büklüm büklüm.

Ḳadd-i elfim *ham-be-ham* ebrûña teşbîh eylediñ

El verir bunca sitemler nazlı cânânım benim

(G.120/4)

Hây hûy: Seslenme ünlemleri, boş şeyler anlamını verir.

Zâhid-i sâlûsi-veş *hây hûya* minnet etmeyiz

Kûşe-i meyhânede mest-i müdâma sâķiyiz

(G.59/2)

Katre katre: Damla damla.

Bir taraftan cevri dilber zaḥm-ı hicrân bir taraf

Ḳatre ḳatre eşkimiz çün baḥr-ı ‘ummân aḡlatır

(G.53/6)

Muhâl-ender-muhâl: Mümkün olmayan, olanaksız.

İltiyâm etmez kabûl derdim *muḥâl-ender-muḥâl*

Döst degil bu yareyi çün görse düşmân ağlatır

(G.53/3)

Rîze rîze: Parça parça, lime lime.

Düştü gönle devr-i sâbık dil yanar cân ağlatır

Rîze rîze kan döker ten zaḥm-ı hicrân ağlatır

(G.53/1)

Rû-be-rû: Yüz yüze, karşı karşıya.

Hem-dem olmuşsuñ raḳīb-i bed-likâ yanındadır

Eylediñ yüz biñ ḥaḳâret bendeñe âh *rû-be-rû*

(G.136/3)

Ser-â-pâ: Baştan ayağa, tamamen.

Dizilmiş burc-ı ḥüsnünde *ser-â-pâ* ḥâllerin cânâ

Felekte nâ-bedîd ḥurşîd mücellâ mihr ü mâhından

(G.134/2)

Ser-be-ser: Baştan başa, büsbütün.

Nâr-ı ‘aşkıñ *ser-be-ser* yaqtı vücûd iklimini

Âb-ı vaşlınla söyündür Ḥüznî kurbânıñ seniñ

(G.97/5)

Ser-te-ser: Baştan başa, büsbütün.

Olur dūd-ı siyâhımdan cihâna bir dumân peydâ

Ṭutuşup *ser-te-ser* yansa sezâdır ol yedi deryâ

(G.7/1)

Sû-be-sû: Taraf taraf, her taraf, her yan.

Sû-be-sû etti guluv ol ceş-i cinnet başıma

Gâhi Kays oldum ‘aşırda ‘aşk-ı Leylûlarla ben

(G.127/8)

Şeb tâ seher: Geceden sabaha kadar.

Teşne dil yandı tutuştu âb-ı vaşlîñla yetiş

Âh eder *şeb-tâ-seher* bu hüznile Hüzni gedâ

(G.8/7)

Şerhâ şerhâ: Dilim dilim, parça parça.

Ey perî müjgâniña bu sinemi ettim hedef

Şerhâ şerhâ etmede cismimde zaḥmîñ muḥtelef

(G.85/1)

2.2.4. Duâ İfadeleri

Hüzni, mısralarını oluştururken âyet, hadis gibi dînî motiflerin yanı sıra duâ ifadelerine de sıkça yer vermiştir. Bunlardan bazı örnekler aşağıda gösterilmiştir.

Bârekallah : “Allâh mübarek etsin!”

Mâh u hurşîd gül cemâliñ ey perî bir zerresi

Bârekallah her ḥatâdan şaklasın Hâk dâ’imâ

(G.8/2)

Biḥamdillâh: “Allah’a şükür olsun, Allah’ın yardımıyla.”

Bugün oldum vişâl-i yâr-ı râcî

Biḥamdillâh bize çok etti taltîf

(G.87/1)

Billâh: “Allah için, Allah hakkı için” anlamında bir yemin sözü.

Şafâlar bahşeder dâ'im dil-i mahzûnlara *billâh*

Akar mir'ât gibi şeffâf şûlar âb-ı hayât-âsâ

(G.12/6)

Hamdülillâh: “Allah’a hamd olsun.”

Ehl-i cürmüm zâhidâ zem etme ‘işyânım benim

Hamdülillâh şıdkile var Hakkâ imânım benim

(G.111/1)

Îmânenâ: “Bize imân bahş et.”

Soñ nefeste Hüzniyi imân ile yoldaş kıl

Rabbenâ sebbitlenâ *imânenâ* vaqtü’z-zevâl

(G.104/8)

Îrham lenâ: “Bize rahmet et.”

Rabbenâ yâ Rabbenâ *irham lenâ* yâ-ze’l’-atâ

Ve’fu ‘annâ çok hatâlar eyledim gâyet ‘azîm

(G.10/1)

Lehü’l-hamdü lehü’l-minne: “Hamd ve minnet Allah’a mahsustur.”

Lehü’l-hamdü lehü’l-minne hezerân şükr ola Hüzni

Tarîk-i mürşid-i Hakkâ ezel imânımız vardır

(G.55/9)

Mine’l-emân: “Meded et. Yardımını esirgeme.”

Sırr-ı vahdet İsm-i A‘zam zât-ı pâkiñ hakkıçün

Rahmetinle kıl nazar *mine’l-emân* her ân baña

(G.2/5)

Sebbitlenâ: “Bizi yolumuzda sâbit kıl.”

Şoñ nefeste Hüzniyi imân ile yoldaş kıl

Rabbenâ *sebbitlenâ* imânenâ vaktü’z-zevâl

(G.104/8)

Vâ’fu ‘annâ: “Bizi affet.”

Rabbenâ yâ Rabbenâ irham lenâ yâ-ze’l’-atâ

Ve’fu ‘annâ çok hatâlar eyledim gâyet ‘azîm

(G.110/1)

Yâ resûlallah dahîlek: “Sana sığındım ey Allah’ın Resulu.”

Yâ Resûlallah dahîlek etme red bu Hüzniyi

H’ân-ı luţfuñdan doyur kim geldi müflis aç saña

(G.3/7)

2.2.5. Deyimler

Genellikle gerçek anlamından ayrı bir anlamı bulunan ve canlı bir anlatıma sahip kalıplaşmış sözcük öbeklerine deyim adı verilir.²⁸ Deyimler, bir toplumun dilinin söz varlığını oluşturan ve o dilin canlılığını gösteren en önemli unsurların başında gelmektedir. Deyimler, ortaya çıktıkları toplumun uzun yıllar boyunca yaşadıkları tecrübeleri yansıttığından, o toplumun kültür yapısını en iyi şekilde gösteren unsurlar arasındadır. Dîvân edebiyatı şâirleri de bağlı oldukları toplumdan kopmayıp halk dilinde bulunan ve yıllar boyunca tekrarlanarak yaşadıkları döneme kadar gelen deyimlere eserlerinde sıklıkla yer vermişlerdir.²⁹

Hüznî Dîvânı, deyim bakımından oldukça zengindir. *Dîvân*’da geçen deyimlerin geneli doğrudan veya ufak farklılıklarla günümüze kadar ulaşmıştır. Hüznî, deyimleri sıklıkla kullanarak şiirlerine anlamsal zenginlik ve değer katmıştır. *Dîvân*’da kullanılan deyimlerden örnekler aşağıda tablo halinde verilmiştir.

²⁸ Ömer Asım Aksoy, (1981), Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü, C. I, TDK Yayınları, Ankara: s. 49.

²⁹ Agah Sırrı Levend,(1941), Dîvân Edebiyatı Kelimeler ve Remizler Mazmunlar ve Mefhumlar, Niğde Halkevi Neşriyatı, İstanbul: ss. 174-176.

Tablo 2.3: Hüzni Gazellerinde Yer Alan Deyimler

Deyimler	Beyit Numarası	Örnek beyitler
Akıl almak: Güzelliği ile büyülemek, etkilemek.	(G.86/8)	Sen idiñ evvel benim biñ nâz ile <i>‘aqlım alan</i> Kâmet-i bālâcığım sen bir taraf ben bir taraf
Baş açık yalın ayak: Çok perişan bir kılıkta.	(G.20/6)	Yâ kime şekvâ edem bāb-ı semāhıñ var iken <i>Baş açık yalın ayak</i> feryād eder Hüzni ğarib
Bayram etmek: Çok sevinmek.	(G.87/7)	O gün <i>bayrām etti</i> bir büse verdi Keremden cevri hem etti taḥfif
Bel bükme: Çaresizlik içinde bir şey yapamaz duruma sokmak.	(G.92/1)	Hicrân yakıyor sînemi şanma kederim yok Âh <i>büktü beḥm</i> fırkat cismimde ferim yok
Ciğerini kebab kılmak: Çok acı çekmek, derinden üzüntü duymak, bağı yanmak.	(G.154/2)	Akıtıp dide-i eşkim <i>cigerim kıldı kebāb</i> Baña ettirdi mürür âh ile her rüz u şebî
El çekmek: İlgisini kesmek, vazgeçmek.	(G.83/4)	Bed-rahîbe karşı ey şüh i’-tisāftan <i>çek eññ</i> Kıl rahim devletlü şāhım el-amān etmem ferāğ
Kan ağlamak: Bir zulümden, bir sıkıntıdan, büyük üzüntü duyup çok yakınmak.	(G.20/5)	Dergehiñde baş koyup <i>kan ağlarım</i> rüz u leyāl Kıl rahm kurbānıñım ben el-amān şāh-ı edib
Kanına girmek: Öldürmek, birinin kanını dökmek, elini kana bulamak.	(G.133/3)	Ebruvānıñ durma çek öldür beni <i>gir kanıma</i> Ben şehid-i ‘arşa’ vü meydānıñım Allah için
Lâl olmak: Konuşma yeteneğini kaybetmek, dilsizleşmek.	(G.137/1)	<i>Lâl oldu</i> gönül şive-i güftārıña karşı Rām oldu hemin ğamze-i ğaddārıña karşı
Mevlâsını vermek: İstedigine erişmek.	(G.42/7)	Qaysa o dem Leylâsını Vāmıkına ‘Azrâsını <i>Verir âhir Mevlâsını</i> vakt-i şehir vakt-i şehir

2.2.6. Âyet, Hadis ve Kelâm-ı Kibarlar

Hüzni’nin yaşamı boyunca çeşitli şehirlerde imamlıklar yapması, üslûbunu ve edebî kişiliğini bu yönde etkilemiş; edebiyatının dînî-tasavvufî konular çevresinde şekillenmesine neden olmuştur. Çalışma hazırlanırken gazellerde geçen âyet ve hadisler belirtilmeye çalışılmıştır. *Dîvân*’da geçen bu âyet ve hadisler şunlardır:

2.2.6.1. Âyetler

‘Âleme’l-esmâ/Bismillâh: “Allah Âdem’e bütün isimleri öğretti. Sonra onları önce meleklerle arz edip: Eğer siz sözünüzde sadık iseniz, şunların isimlerini bana bildirin, buyurdu.” Bakara Sûresi 31. âyet. Şâir, aşağıdaki beyitte ‘Âleme’l-esmâ’ âyetinde âşıklara ait deliller bulunduğunu, Bismillâh’ın ilk harfinde ise; aşk okyanusundan bir damla bulunduğunu ifade etmiştir.

‘Âleme’l-esmâda var ‘âşıka bürhân-ı ‘aşk

Bâ’-i *bismillâhda* mevcûd kaṭre-i ‘ummân-ı ‘aşk

(G.89/1)

Beldetü'n-tayyibetün rabbun gafur: “Lekad kâne li sebein fî meskenihim âyetun, cennetâni an yemînin ve şimâlin, kulû min rızkı rabbikum veşkurû lehu, beldetun tayyibetun ve rabbun gafûr(gafûrun).” “Andolsun ki Sebe (halkı) için meskûn oldukları yerlerde, sağda ve soldaki iki bahçe âyettir (ibrettir). Rabbinizin rızkından yeyin ve O’na şükredin! (O), güzel bir belde. Ve (Allah), bağışlayan bir Rab.” Sebe Sûresi 15. âyet. Şâir, aşağıdaki beyitte memleketi olan Yozgat’ı cennetten bir bağ olarak tasvir ederken bu ayete iktibas etmiştir.

Bâğ-ı ‘Adniñ bir mişâli Hüzniye Yozgat müdâm

Beldetü’n-tayyibetün dil var ümîd rabbun gafûr

(G.45/9)

Fa’llâhu hayrun hâfizen: “Kâle hel âmenukum aleyhi illâ kemâ emintukum alâ ahîhi min kabl (kabl), fallâhu hayrun hâfizâ (hâfizen) ve huve erhamur râhimîn (râhimîne).” “Onun hakkında size ancak, daha önce kardeşi hakkında güvendiğim kadar güvenebilirim! Allah en iyi koruyandır ve O, merhametlilerin en merhametlisidir.” Yûsuf Sûresi 64. âyet.³⁰

Sensiñ ol *fallâhü hayrun hâfizâ* hıfz et beni

İns ü cin mekrinden ey Hayy-ı Kādîm zü’l-nevâl

(G.104/7)

Fezkurû: “Fe’zkürü’llâhe kıyâmen ve ku’ûden ve alâ cünûbihim.” “Ayakta, oturarak ve yanlarınız üzerinde (uzanarak) Allah’ı zikir edin.”³¹ Nisa Suresi 103. âyet, Bakara Sûresi 152.- 198.- 200. âyet.

Bâd-ı şabâ müjde-i hân intehû kaville cân

Fezkurû’dan ‘ibret alan vakt-i seher vakt-i seher

(G.42/6)

Hasbiyallâh: “Hasbiya’llâhu lâ-ilâhe illâ hüve aleyhi tevekkeltü ve hüve rabbü’l-arşı’lazîmi.” “Allah bana yeter, ondan başka tapacak yoktur; ona dayandım, o büyük arşın sahibidir.” Tevbe Sûresi 129. âyet.³²

³⁰ Mehmet Yılmaz, (2008), Kültürümüzde Arapça ve Farsça Asıllı Vecizeler Sözlüğü, C. I, Sütun Yayınları, İstanbul: s.210.

³¹ Yılmaz, (2008), a.g.e., C. I, s.229.

³² Yılmaz, (2008), a.g.e., C. I, s.264.

El-muḳadder lāyüḡayyir cüz'i ḡayra mebzûl et

‘Urveti’l-vüşḡā yediñde *ḡasbiyallāh* bir resen

(G.135/4)

Hâzihi cennâtü adnin: “Hâzihi cennâtü adnin fe’dhulûhâ hâlidîne” “Bunlar Adn Cennetleridir, ebedî kalmak üzere girin buraya.” Zümer Sûresi 73. âyet.³³

Yâ nedir ol *hâzihi cennâtü’adnîñ* huṭbesi

‘Ârif-i billah olanîñ maḡzen-i Ḥaḡ ḡalbi hest

(G.23/3)

Hel etâ: “Hel etâ ale’l-insâni hînün mine’d-dehri lem-yekün şey’en mezkûren.” “İnsanın üzerinden, henüz kendisinin anılan bir şey olmadığı uzun bir süre geçmedi mi?” İnsan Sûresi 1. âyet.³⁴ Hz. Ali ve ailesinin yaşadığı olay üzerine inen sûre.

‘Alîniñ *hel etâ* şanıñda münzel

Ledün esrârınıñ deryâsı mâhı

(G.157/10)

İḡfirlenâ: “Rabbenâ’ḡfir lenâ ve’rham lenâ.” “Rabb’imiz, bizi bağışla, bize acı.” İḡfir, gufran (bağışlama) kökünden, “bağışla” anlamına gelmektedir. Kur’ân-ı Kerîm’de sıkça geçmektedir. Ya duâ telkini ya da edilen duâların aktarılmasında kullanılır. Âli İmran Sûresi 147. âyet.³⁵

Yâ Ra’ûf yâ Kerîm yâ Ğafûr *iḡfirlenâ*

Urma ‘işyânım yüzüme şol zamân vaḡtû’l-‘aḡîm

(G.110/2)

İhdinâ sîrate’l-müstakîm: “Bizi doğru yola eriştir.” Fatiha Sûresi 6. âyet.

Lâ-şerîḡ ü lâ-naḡîrsiñ vaşfına ‘âciz ‘uḡûl

İhdinâ yâ Rab *şîraṡe’l-müstakîm* zû’l-kemâl

(G.104/6)

³³ Yılmaz, (2008), a.g.e., C. I, s.283.

³⁴ Yılmaz, (2008), a.g.e., C. I, s.285.

³⁵ Mehmet Yılmaz, (1992), Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük), Enderun Yayınları, İstanbul: s.135.

İnnâ Feteĥnâ: “Muhakkak biz sana apaçık bir fetih verdik.” Fetih Sûresi 1. âyet.³⁶

Denildi şânına innâ feteĥnâ

Şefâ‘at mülkünüñ ol doğru râhı

(G.157/9)

İntehû: “İntehû hayran lekum.” “Vazgeçin, sona erdirin. Sizin için hayırlıdır.” Nisâ Sûresi 171. âyet.

Bād-ı şabâ müjde-i ĥân *intehû* kaville cân

Fezĥurû’dan ‘ibret alan vaĥt-i seĥer vaĥt-i seĥer

(G.42/6)

İrci’î: “İrci’î ilâ rabbiki râzıyeten merzıyyeten.” “Razı edici ve razı edilmiş olarak Rabb’ine dön!” Fecr Sûresi. 28. âyet.³⁷

Küllî şey’in hâliküñ ĥükmü erip

İrci’î emrine etti iĥtidâ

(G.14/2)

Kâbe Kavseyn: “Kâbe Kavseyni ev ednâ.” “Onunla arasındaki mesafe, iki yay kadar, yâhut daha az (kaldı).” Necm Sûresi 9. âyet.³⁸

İbn-i ‘İmrân İbn-i Meryem rif‘âtin ‘âtin bir zerresi

Ķābe kavseyn ‘âlem-i lâhut ol minhâc saña

(G.3/3)

Kulĥüve’llahü eĥad: “De ki: “O, Allah’tır, bir tektir.” İhlas Sûresi 1. âyet.

*Ķulĥüve’llahü eĥad*den çâşnıyız cām-ı elest

Hem terânî müjdesinden kûh-ı ten oldu şikest

(G.23/1)

³⁶ Yılmaz, (1992), a.g.e., ss. 78-79.

³⁷ Yılmaz, (2008), a.g.e., C. I, s. 404.

³⁸ Yılmaz, (2008), a.g.e., C. II, s. 435.

Külli şey'in hâlikün: “Küllü şey'in hâlikün illâ vechehû.” “Onun zatından başka her şey helâk olacaktır.” Kasas Sûresi 88. âyet.³⁹

Külli şey'in hâlikün hükmündesiñ ey dil yürü

İrci'î eyler nidâ ki her nüfûsa menzilest

(G.23/5)

Kün: “Ol” mânasında emirdir. Allah (C.C.) bir şeye Kün dese; o şey olur. “Bedîus semâvâtî vel ard(ardı), ve izâ kadâ emren fe innemâ yekûlu lehu kun fe yekûn(yekûnu).” “O, gökleri ve yeri örneksiz yaratandır. Bir işe hükmetti mi ona sadece “ol” der, o da hemen oluverir.” Bakara Sûresi 117. âyet.⁴⁰

Yâ Hâkîm yâ Kâdîr kudret seniñdir şüphesiz

Kün dimekle var edersiñ nice yüz biñler ‘adîm

(G.110/4)

Lâ-taknatû: “Lâ-taknatû min rahmeti'llâhi.” “Allah'ın rahmetinden umudunuzu kesmeyiniz. Zümer Sûresi 53. âyet.⁴¹

Ümîd-i *lâ-takneû* naşş-ı celîliñ merhem-i şâfî

Çün oldur yâre-i vizre tabîb-i pâdişâh yâ Rab

(G.16/6)

Len-tenâlû'l-birra hattâ tünfikû: “Len-tenâlû'l-birra hattâ tünfikû mimmâ tuhibbûne.” “Sevdiğiniz şeylerden (Allah için) harcamadıkça asla iyiliğe eremezsiniz.” Âl-i İmrân Sûresi 92. âyet.⁴²

Lentenâlû'l-birre hattâ tünfikû fermân-ı Hâk

Ol sebeb el-fakru fahrî remzi etti cânı mest

(G.23/2)

³⁹ Yılmaz, (2008), a.g.e., C. II, s. 499.

⁴⁰ Yılmaz, (1992), a.g.e., s. 98.

⁴¹ Yılmaz, (2008), a.g.e., C. II, s. 532.

⁴² Yılmaz, (2008), a.g.e., C. II, s. 563.

Mâ-zâga'l-basar: “Mâ-zâga'l-basaru ve mâ-tagâ.” “(Muhammed'in) göz(ü) şaşmadı ve sınırı aşmadı.” Necm Sûresi 17. âyet.⁴³

Çeşm-i ve'z-zeytûnnuña çün dendi *mâzâga'l-başar*

Lâ-naẓîrsiñ yâ Resûl vaşfiñda 'âlem müttefik

(G.88/3)

cennetü'l me'vâ: “İman edip güzel amel işleyenlere gelince, onlar için Me'vâ Cennetleri vardır.” Secde Sûresi 19. âyet, En-Necm Suresi 15. âyet.

Çayır şebbô çemen çiydem açılmış lâle-i dil-cû

Seçerler berk ile mestûr mişâl-i *cennetü'l-me'vâ*

(G.12/3)

Nûn u kalem: “Nûn ve'l-kalemi ve mâ yesturûne.” “Nûn, kaleme ve (kalemle) yazdıklarına andolsun.” Kalem Sûresi 1. âyet.⁴⁴ Kalem sûresi. Nun harfi ile ve daha sonra Kalem kelimesi ile başlamasından dolayı bu sûreye “Nun” veya “Nun ve Kalem” sûresi de denmiştir.

Ebruvân çifte çekilmiş zülfikâr mı yâ nedir

Ol şîrîn tûtî kelâmîñ *nûn u kalem*den midir

(G.50/4)

Sekâhüm rabbühüm: “Sekâhüm rabbühüm şerâben tahûren.” “Rableri onlara tertemiz bir içki içirir.” “(Cennet ehlinin) üstlerinde yeşil ipekten ince ve kalın giysiler var. Gümüşten bilezikler takınmışlardır. Rab'leri, onlara tertemiz bir içki içirmiştir.” İnsan Sûresi 5-21. âyetler.⁴⁵

Hem *sekâhüm rabbühüm* çün cür'asın nûş eyleyip

Hamr-ı 'aşkla Hüzni-veş gör kalb-i süzânım benim

(G.111/5)

⁴³ Yılmaz, (2008), a.g.e., C. II, s. 614.

⁴⁴ Yılmaz, (2008), a.g.e., C. II, ss. 734-735.

⁴⁵ Yılmaz, (1992), a.g.e., s. 140-141.

Tâ-hâ vü Yâ-sîn: Sûre başlarındaki harflerdendir. Tâ-hâ Sûresi Kur’ân-ı Kerîm’in 20. sûresinin ismi ve başlangıcıdır. Yâ-sîn Sûresi ise Kur’ân-ı Kerîm’in 36. sûresidir.

İlahî ‘izzet-i pâk-i celâliñ haqqıçün ‘afvet

Firāvân cürmümüz bî-ḥad bi-haqqın *tâ-hâ vü yâ-sîn*

(G.13/5)

Terânî: “Len-terânî.” “Sen beni göremezsın.” A’râf Sûresi 143. âyet.⁴⁶

Kulhüve’llahü eḥadden çâşnîyiz cām-ı elest

Hem *terânî* müjdesinden küh-ı ten oldu şikest

(G.23/1)

Ticâreten len tebûre: “Asla zarara uğramayacak bir ticaret (umarlar).” Fâtır Sûresi 29. âyet.⁴⁷

Ticâreten lentebûr olmak dilerseñ Haqqı zikreyle

Rızık için elem çekme Hudâ rızkıña kâfil hâ

(G.10/5)

‘Urvetî’l-vüskâ: “Fe-men yekfürbi’t-tâgûtı ve yû’mîn bi’llâhi fe-kadi’stemseke bi’l-urveti’l-vüskâ.” “Kim Allah’tan başka tapılan her şeyi inkâr edip, Allah’a inanırsa, kuşkusuz o, kopmayan, sağlam bir kulpa yapışmıştır.” Bakara Sûresi 256. âyet.⁴⁸

Yedinde *‘urveti’l-vüskâ* Reşid ismiñle Rahmanın

Olur bu Hüzniye âḥir refîk-i intibâh yâ Rab

(G.16/7)

‘Usrün yusrâ: “Elbette zorluğun yanında bir kolaylık vardır.” Talak Sûresi 7. âyet.

Çünkü *‘usrün yusrü* var ‘âcil olma ol şekib

Def’ eder Hallâk-ı ‘âlem çekme dil zerre miḥân

(G.135/3)

⁴⁶ Yılmaz, (2008), a.g.e., C. II, s. 563.

⁴⁷ Yılmaz, (2008), a.g.e., C. II, ss. 854-855.

⁴⁸ Yılmaz, (2008), a.g.e., C. I, s. 224.

Ve'l-fecr-Ve'l-leyl: “Fecre yemin olsun.” Fecr sûresi adını birinci âyetindeki “el-Fecr” kelimesinden almıştır. Fecr, tan yerinin ağarması vakti demektir. Fecr Sûresi 1.âyet. Velleyl, “Geceye andolsun.” Leyl Sûresi 1. âyet.

Şaçıñ *ve'l-leyldir* *ve'l-fecr* vechiñ

Lebiñ kevşer anıñ ‘atşānesiyiz

(G.57/7)

Ve’ş-şemsi ve’d-duhâ: “Güneşe ve kuşluk vaktine andolsun.” Şems Sûresi 1. âyet, Duhâ Sûresi 1. âyet.

Ve’d-duhâ ve’ş-şemsi vechiñ dīde māzağa’l-başar

Hak ile olduñ mülâki şüphesiz ‘ayne’l-yakīn

(G.126/3)

Ve’z-zeytûn: “Vet tîni vez zeytuni.” “İncire ve zeytine yemin olsun ki.” Tîn Sûresi 1. âyet.

Çeşm-i *ve’z-zeytûnuña* çün dendi māzāğa’l-başar

Lā-naẓīrsiñ yâ Resûl vaşfiñda ‘âlem müttefik

(G.88/3)

2.2.6.2. Hadisler

El-Fakru fahrî: “El-Fakru fahrî ve bihî eftehiru.” “Fakirlik (maddeye bağımlı olmama) benim övüncümdür, ben bununla övünürüm.”⁴⁹

Lentenālû’l-birre hattâ tünfikû fermân-ı Hak

Ol sebab *el-fakru fahrî* remzi etti cānı mest

(G.23/3)

⁴⁹ Yılmaz, (2008), a.g.e., C. I, s.208.

Hubbu'l-vatanı mine'l-îmâni: “Vatan sevgisi îmandandır.”

Zād-ı uhrâ Hüzniyâ yok bil vatan kabriñ seniñ

Çün *mine'l-îmân* dimişler dildeki *hubbu'l-vatan*

(G.135/6)

İktedeytüm ihdedeytüm: “Bi eyyihim ikdeteytüm ihtedeytüm.” “Onlardan hangisine itaat ederseniz hak yolu bulursunuz.”

Ahmed ile Āliniñ ‘aşkıyla haşret yâ ilâh

İktedeytüm ihdedeytüm sırrına cânım fedâ

(G.1/10)

Küntü ken: “Küntü kenzen mahfiyyen fe-ahbebtü en u’rafe fe-halaktü'l-halka liu’rafe (li-ya’rifûnî).” “Ben, bilinmeyen bir hazine idim, bilinmeyi diledim, bunun için yaratıkları yarattım (beni bilsinler diye yaratıkları yarattım).”⁵⁰

Dersimiz verdi bize ey Hüzni pîr-i ‘aşk bugün

*Küntü ken*den ‘alleme’l-esmâ olundu muktebes

(G.66/7)

Levlâke levlâk: “Levlâke levlâke le-mâ halaktü'l-eflâke.” “Sen olmasaydın, sen olmasaydın (ey Muhammed), ben âlemi yaratmazdım.”⁵¹

Ey Şefiü'l-müznibîn her ins ü cin muhtâc saña

Rahmetenli'l-‘âlemîn *levlâke levlâk* tâc saña

(G.3/1)

Men‘aref: “Men arefe nefsehu fekad arefe rabbehu.” “Nefsini bilen rabbini bilir.”

Er iseñ *men‘aref* dersin oku erbâb-ı ‘aşktan gel

Bu Hüzni-veş suhen bahşâ hezâr mişli öter vâ‘iz

(G.80/8)

⁵⁰ Yılmaz, (2008), a.g.e., C. II, s.505.

⁵¹ Yılmaz, (2008), a.g.e., C. II, s.567.

Yetmiş biñ kişi: Hesapsız ve azapsız cennete girecek yetmiş bin kişinin olduğu rivâyet edilen hadis.

Ki *yetmiş biñ kişi* nâra sezânî

Şefî'idir bağışla geç günâhı

(G.157/8)

2.2.6.3. Kelâm-ı Kibarlar

Büyük velilerin ve meşhur şahsiyetlerin söylemiş oldukları veciz ve çok kıymetli sözlere “*kelâm-ı kibar*” adı verilir.

El-mukadder lâüğayyir: “Takdîrullahtan gayrısı olmaz. Kader değişmez.”

El-mukadder lâüğayyir cüz'i hayra mebzûl et

‘Urveti’l-vüşkâ yediñde hasbiyâllah bir resen

(G.135/4)

Lehü'l-hamdü lehü'l-minne: “Hamd ve minnet Allah'a mahsustur.”

Lehü'l-hamdü lehü'l-minne hezerân şükr ola Hüzni

Tarîk-i mürşid-i Hakkâ ezel imânımız vardır

(G.55/9)

Men lem yezuk lem yâ'rif: “Ölümü tatmayan bilmez ki! Önce kendim tadayım, sonra size anlatırım.” mânâsında, İmam Gazâli'ye âit olduğu rivâyet edilen söz.

‘Aşk ise *men lem yezuk lem yâ'rifey* dil kim bilir

Şehd-i şâfi lezzet ammâ anıñ efgân güç

(G.32/6)

2.2.7. Seslenme (Hitâp) İfadeleri

Hüzni'nin şiirlerinde çokça karşımıza çıkan unsurlardan biri de seslenme ifadeleridir. Bu ifadelerden bazı örnekler aşağıda gösterilmiştir.

Azizim: Değerli, saygın, yüce.

Şerī‘at ‘urveti’l-vüşkâ ‘*azîzim*

Kitābullah nidāsıdır şerī‘at

(G.24/22)

Be hey: Hey! Ey! Be! Ekseriya hiddet ve tekdir manasında kullanılır.

Be hey Hüzni zünübüñ hadden aştı

Günāhkārān şifāsıdır şerī‘at

(G.24/24)

Begim: Beyim -sevgili-.

Hiç yok mu *begim* āh dil-i pür Hüzniye rahmıñ

Gel hūrī şıfat nāz ile güftārıña yandım

(G.118/5)

Cânâ: Sevgilim, canım, ey dost.

Kıl cefâ *cânâ* tezâyüd eylesin emvâc-ı ‘aşk

Bahr-i gamda fülk-i dil gavvâşı vuşlattır baña

(G.4/3)

Dilâ: Ey gönül.

Yatar ol cāme-i rāhatta *dilâ* şāh-ı Hutten

Varayım ‘arz edeyim hālimi hünkāra bu şeb

(G.21/4)

Efendim: Kişinin kendisinden üstün gördüğü birine hitap şekli.

Bu Hüzni kale-i hüznüñ hāzini hüzn ile her ān

Metâ‘-ı ‘îd-i vaşlıñ çün *efendim* bî-karār ağlar

(G.44/7)

Ey: Seslenme edatı.

Ey şefiü'l-müznibîn her ins ü cin muhtâç saña

Rahmetenli'l-'âlemîn levlâke levlâk tâc saña

(G.3/1)

Güzelim: Sevgiliye karşı bir hitap ifadesi.

Dayanır mı 'acabâ cân bu firâka *güzelim*

Ne vakit şöhet-i yâr vâsıl-ı cânân olayım

(G.121/4)

Hüznîyâ: Ey Hüznî. Şâirin mahlası.

Hüznîyâ Hakkâ tevekkül kıl umûruñ tefvîz et

Kul iken kuldân kula ihsân olur 'âlem bu yâ

(G.6/7)

Kuzum: Yavrum, canım gibi seslenme sözcüğü.

Kaldır *kuzum* hicâbı gîsû-semen niķâbı

Görem ol âfitâbı gayet güzelsiñ ammâ

(G.11/3)

Rakîbâ: Ey rakîb! Şiirde sevgiliyi âşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu âşıktan soğutmaya çalışan kimse.

Ne sebep Hüzni-yi bi-çâreyi hüzn ile koyup

Ne sebeptir *rakîbâ* her demi şadân ne sebep

(G.22/7)

Sâkiyâ: Ey saki.

Sâkiyâ Allah için şun câm-ı 'aşktan bir kadeh

Teşne dil ol kayd-ı gamdan bir daği bulsun ferah

(G.33/1)

Sevdiğim: Sevgiliye bir tür hitap şekli.

‘Afvedip ‘ișyânımı rahm eyle bir kez *sevdigim*

Dergehiñde var ise Hüzñide bir terk-i edeb

(G.19/6)

Sûfiyâ: Ey dinin emir ve yasaklarına sıkı sıkıya bağlı olan.

Kırma göñlüm *şũfiyâ* gel dūd-ı āhımdan şaķın

Hak katında belki maķbūl rāz-ı pinhānım benim

(G.111/4)

Şāhim: Ey sultanım.

Meded ğamzeñ iķer kanım kerem kıl ruķları ħamrā

O billur gerdeniñ *şāhim* ‘aceb dārü’l-amān olmuş

(G.73/4)

Yâ Kadîr: Ey her şeye gücü yeten Allah.

Yâ Hākīm *yâ Kadîr* kudret seniñdir şüphesiz

Kün dimeķle var edersiñ nice yüz biñler ‘adīm

(G.110/4)

Yâ-ze’l-‘atâ: Ey ihsan, baķış sâhibi.

Rabbenā yâ Rabbenā irĥam lenā *yâ-ze’l-‘atâ*

Va‘fu ‘annā çok ħaṭālar eyledim ğāyet ‘azīm

(G.110/1)

Zāhidâ: Ey zahid.

Nazar kıl *zāhidâ* bir dem bugün meydānımız vardır

Ledünden men‘aref dersin veren pīrānımız vardır

(G.55/1)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MEŞHUR ŞAHSİYETLER, MİTOLOJİK EFSANELER VE ŞAHSİYETLERİ, AŞK
HİKÂYELERİ VE KAHRAMANLARI

3.1. MEŞHUR ŞAHSİYETLER

Hüznî, gazellerinde tarih sahnesinde çeşitli yönleriyle isimleri zikrolunan meşhur şahsiyetleri Dîvân edebiyatı geleneği çerçevesinde sıkça kullanmıştır. Bu şahsiyetleri ve yaşadıkları olayları telmih yoluyla ve çeşitli benzetmelerle şiirlerine taşımıştır.

3.1.1. Dînî Şahsiyetler

3.1.1.1. Peygamberler

3.1.1.1.1. Hz. Nûh

Kur’ân’da Ulü’l-azm peygamberlerin ilki olan Nûh aleyhisselâmın, 950 yıl boyunca yaşadığı bildirilmiştir. Allah inancından dönen kavmi, Hz. Nûh’u dinlemeyip puta taptıklarından dolayı Allah tarafından gönderilen tufanla helak edilmiştir. Tufandan sonra kendisine inanan az sayıda insanla yeni bir nesil meydana geldiğinden dolayı “İkinci Âdem” olarak da anılmaktadır.⁵²

Nûh İbrâhîm Hud eyler ziyâret ravzañı

Oldu ervâh-ı rûsul hem kâ’imen amaç saña

(G.3/4)

3.1.1.1.2. Hz. Hud

Yemen’de bulunan Âd kavmine gönderilen peygamber. Nûh aleyhisselâmın oğlu Sâ’m’ın soyundan gelmektedir. Kur’ân’da ismi zikredilen peygamberlerdendir ve “Nebiyullah” sıfatıyla da anılır. Kendisine peygamberlik verildiğinde kavmini tekrar Allah inancına davet etmiş ve çok az insan bu çağrıya uymuştur. Hz. Hud’un çağrısına uymayıp onu öldürmeye kalkan kavmi Allah tarafından şiddetli fırtına ile helak edilmiştir. Hz. Hud, kavmi helak olduktan sonra kendine inananlarla birlikte Mekke-i mükerremeye giderek Kâbe-i muazzamanın bulunduğu yerde Allah’a ibadetle meşgul oldu ve orada vefat etti. Kabrinin Harem-i şerîf’te Hicr denilen yerde bulunduğu rivâyet edilmektedir.⁵³

⁵² İbrahim Hatiboğlu, (2008), “Tarih Boyunca Din”, *İslâm’a Giriş - Temel Esaslar*, DİB Yayınları, İstanbul: s. 29.

⁵³ Ömer Faruk Harman, (1998), “Hud”, TDVİA, C. XXVIII, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul: ss. 279-281.

Nûh İbrâhîm Hud eyler ziyâret ravzañı

Oldu ervâh-ı rûsul hem kâ’imen amaç saña

(G.3/4)

3.1.1.1.3. Hz. İbrahim

Ulû’l-azm peygamberlerin ikincisi ve Hz. Nûh’un torunu olan Hz. İbrahim’in doğum yerinin ülkemiz sınırları içinde bulunan Urfa olduğu rivâyet edilmektedir. Kur’ân-ı Kerîm’de adı Allah’a çokca tevekkül ve şükür etmesi hususunda sıkça geçmektedir. “Halîlullâh” sıfatıyla Allah’ın dostluğunun timsâlidir. İnsanları puta tapmaktan vazgeçirip Allah inancını yaymak için Babil kralı Nemrut’la mücadele etmiştir. Hz. İbrâhîm bu mücadele sonucunda Nemrut’un askerleri tarafından mancınıkla ateşe atılmış ve ateş bir gül bahçesine dönüşmüştür.⁵⁴

Hüznî, beyitlerinde Hz. İbrahim’in Allah dostu sıfatına ve ateşe atılması olayına sıkça telmihte bulunmuştur.

Nâr-ı Nemrûd nefsimi hem mahv edip Bârî Hudâ

Bâğ-ı gülzâr-ı halîl olsun dil-i süzân baña

(G.2/4)

Halîle eyleyen ol nârı gül-zâr

O Nemrûduñ belâsıdır şerî’at

(G.24/12)

3.1.1.1.4. Hz. Yakûb

Hz. Yûsuf’un babası ve Hz. İshak’ın oğludur. Babasından sonra günümüzde Filistin’in kuzey bölgesinde bulunan Ke’nan ilinin peygamberi olarak gönderilmiştir. Hz. Yûsuf’un öldüğünü zannederek onun hasretiyle “Beytü’l-ahzan” adı verilen kulübede ona kavuşuncaya kadar gözyaşı dökmüş ve kör olmuştur. Mısır’a sultan olan Hz. Yûsuf yıllar sonra kardeşleriyle karşılaşmış ve durumu öğrendiğinde onlarla gönderdiği gömleğini yüzüne süren Yakûb aleyhisselâmın çektiği sıkıntılar biraz olsun hafiflemiş ve gözleri görmeye başlamıştır.⁵⁵

⁵⁴ Pala, a.g.e., s. 247-249.

⁵⁵ Pala, a.g.e., s. 520.

Ya'kûb ile Yûsufuñ vaşlıña hüzñ oldu sebab

Anıñ için hüzñ ile dil iftiḥārım var benim

(G.119/4)

Hız. Yakûb, beyitlerde genellikle Hız. Yûsuf'tan ayrılması onun acısıyla gözlerinin kör olması ve külbe-i ahzan gibi konularla işlenmiştir.

Etmede giryem tezāyüd gün-be-gün Ya'kûb gibi

Külbe-i ahzân içinde iftirākla vâh benim

(G.114/4)

3.1.1.1.5. Hız. Yûsuf

Hız. Yakûb'un oğludur. Kur'ân'da Yûsuf Sûresi'nde kıssası bulunmaktadır. Hız. Yakup, Yûsuf aleyhisselâma diğér çocuklarından farklı bir sevgi ve muhabbet duymaktadır. Ona gösterdiği bu ilgi diğér kardeşleri arasında huzursuzluk doğurmuş ve fitneye sebep olmuştur. Bir gece Yûsuf aleyhisselâm bir rüya görür. Bu rüya ona peygamberlik geleceğinin ve onun büyük bir yöneticisi olacağına delalettir. Bu rüyayı öğrenen kardeşleri ona tuzak kurarak onu kuyuya atarlar. Babalarını Yûsuf'un öldüğüne inandırmak için gömleğini kana bulayıp götürürler ve Yûsuf'u kurt yedi diyerek onu kandırırlar. Yakup aleyhisselâmın gözleri bu olayın üzüntüsüyle ağlamaktan görmez hale gelir. Yûsuf aleyhisselâmı atıldığı kuyudan çıkaran kervan onu Züleyha'ya köle olarak satar. Züleyha, Yûsuf'a âşık olur. Yûsuf aleyhisselâm onun tüm ısrarlarını geri çevirir. Bir gün tekrar ısrara başlayan Züleyha'dan kaçmaya çalışan Yûsuf arkasını dönüp kaçarken gömleği Züleyha tarafından yırtılır ve bu durumu Mısır Azizi tarafından görülür. Züleyha tarafından ona iftira atılır ve bu iftira Yûsuf aleyhisselâmın zindana atılmasına sebep olur. Zindandayken Mısır hükümdarının rüyasını doğru bir şekilde yorumlar ve bunun mükâfatı olarak zindandan çıkartılıp maliye bakanı yapılır. Kıtık yıllarında Yûsuf'un kardeşleri Mısır'a yardım istemeye gelir. Kardeşlerini hemen tanıyan Yûsuf aleyhisselâm da onlara kendisini tanıtır. Yûsuf aleyhisselâmın üzüntüsüyle ağlamaktan gözleri görmez hale gelen Yakûb aleyhisselâma gömleğini gönderir. Gömleğini yüzüne süren Yakûb aleyhisselâmın gözleri açılır ve tüm aile Mısır'a gelir.⁵⁶

Beyitlerde Hız. Yûsuf, kuyuya atılması, Kenan ilinden olması, kölelikten sultanlığa yükselmesi ile yer almıştır.

⁵⁶ Pala, a.g.e., ss.527-528.

Şāh iken dehre Zeliḥā ‘aşk ile yoḥsul olur

Mıṣra Yūsuf kıl iken sulṭān olur ‘ālem bu yā

(G.6/4)

Hız. Yūsuf’un isminin zikredildiđi diđer beyitlerde genellikle yüzünün güzelliđi ile sevgilinin güzelliđine kıyas yapılmıř ve sevgilinin Hız. Yūsuf’un güzelliđi kadar dillere destan bir güzelliđe sahip olması işlenmiřtir.

Ol pīr-i Ken‘ān oldum raḥm et Yūsufum öldüm

Raḥm et emāna geldim ğayet güzelsiñ ammā

(G.11/5)

Pīr-i Ken‘ān eyledi hecriñ beni raḥm et amān

Dōst-dārīñ Yūsuf-ı zībāda dersem çok mudur

(G.56/3)

3.1.1.1.6. Hız. Eyyûb

Hız. İşhak’ın torunudur. Hız. Yūsuf ile çağdaştır. Çok sayıda evlada sahip ve çok zengin iken tüm varlığını ve evlatlarını kaybetmiştir. Tüm bunlardan sonra kendisi de dermansız bir hastalığa tutulmuştur.⁵⁷ Başına gelen tüm bu olaylara rağmen Allah’a olan inancını kaybetmeyip ibadetlerini gerçekteşirmiştir. Hız. Eyyûb, başından geçen tüm felaketlere imanıyla sabrettiğinden dolayı sabrın timsâli olmuştur. Bu sabır sınavından geçen Hız. Eyyûb, Allah’ın emriyle ayağını vurduğu yerden çıkan şifâlı su ile tekrar sağlığını kazanmış ve yeniden evlat ve mal sahibi olmuştur.⁵⁸

Şâir, beyitlerde derdini sıkça Hız. Eyyûb’un derdiyle kıyas etmiş çektiği ahları onun ahlara benzetmiştir.

Derdimiz Eyyûba beñzer ḥüznümüz Yā‘kûb gibi

Mışır içinde menzirim olmaқта zindān el-meded

(G.37/3)

⁵⁷ Hatiboğlu, a.g.m., s. 35.

⁵⁸ Pala, a.g.e., ss. 158-159.

Vādi-yi ḥasrette göñlüm āh eder Eyyūb gibi

Sen şeh-i Mısrıñ efendim ben pīr-i Ken‘ānıym

(G.123/3)

3.1.1.1.7. Hz. Musa

Dört büyük kitaptan olan Tevrat, Hz. Musa'ya indirilmiştir. İsrailoğullarından İmran'ın oğlu ve Ulü'l-azm peygamberlerindendir. Şuayb aleyhisselâmın damadıdır. Tur dağında Allah ile konuşmuş ve bu olaydan sonra kendisine peygamberlik veilmiştir. Mısır hükümdarını Allah inancına davet etmiş fakat Firavun bu davete uymayıp onunla mücadele etmiştir. Bunun üzerine Hz. Musa, Mısır'daki halkını toplayarak Mısır'dan çıkmış ve Süveyş Denizi kenarına ulaşmıştır. Peşlerinden gelen Firavun'un gazabından halkını korumak için Allah tarafından gelen emirle asasını yere vurarak denizi yarıp o yoldan karşıya geçmiştir. Onları burada da takip eden Firavun ve askerleri ise denizin tekrar kapanmasıyla boğulur ve helak olmuştur.⁵⁹

Şâir, beyitlerinde Hz. Musa'nın Firavun ile olan mücadelesine, âsası ve sihri gibi birçok mucize ve sıfatlarına telmihte bulunmuştur.

İbn-i 'İmrān İbn-i Meryem rif'ātin 'ātin bir zerresi

Kābe Kavseyn 'ālem-i lāhut ol minhāc saña

(G.3/3)

Mesihiñ nefhiyle ihyā-yı emvāt

O Musānıñ 'aşāsıdır şerī'at

(G.24/15)

3.1.1.1.8. Hz. Süleyman

Hz. Davud'un oğlu olan Hz. Süleyman hem hükümdar hem de peygamberdir. 12 yaşında hükümdar olmuştur. Yedi yılda Mescid-i Aksâ'nın inşâsını tamamlamıştır. Allah tarafından verilen mucize ile hayvanlar ve cinler gibi varlıklarla irtibata geçip onlara

⁵⁹ Hatiboğlu, a.g.m., s. 37.

hükmetmiştir.⁶⁰ Hz. Süleyman bu kudrete “İsm-i A’zam”ın yazılı olduğu mühürlü bir yüzük sayesinde ulaşmıştır.⁶¹ Hüznî, bu hususa aşağıdaki beyitte telmihte bulunmuştur.

Gözleriñ mühr-i Süleymân ins ü cin maḥkûmuñuz

Ebrûvânîñ tîğ-ı Rüstem kipriğiñ tîr-i kazâ

(G.8/4)

Hâtem-i ‘aşkıñ beni dehre Süleymân eyledi

Kalması minnet daḥi İskender ü Dārāsına

(G.145/5)

3.1.1.1.9. Hz. İsa

İsrailoğulları’nın son peygamberi ve Hz. Meryem’in oğludur. Dört büyük kitaptan İncil kendisine indirilmiştir. Mesîh sıfatıyla da anılmaktadır. Allah’ın mucizesiyle Hz. Meryem’e üflenlen ruhundan babasız olarak dünyaya gelmiştir. “Rûhullâh” sıfatı bu olaydan dolaydır.⁶² 30 yaşında peygamberliğe erişen Hz. İsa, halkı Allah inancına çağırmıştır. Ancak “Havârîler” ismi verilen 12 kişi haricinde kimse Hz. İsa’nın çağrısına uymamıştır. Hz. İsa ve havârîleri öldürmeye karar veren Yahudiler, havârîlerden birinden Hz. İsa’nın yerini öğrenirler. Ancak Allah’ın mucizesiyle Hz. İsa’nın yerini söyleyen havârî, Yahudilere İsa şeklinde görünür ve Yahudiler de Hz. İsa yerine o havârîyi çarmıha gererler. Bu olaydan sonra Hz. İsa, Allah’ın emri ile dört kat göğe çıkarılmıştır. Kıyâmet alâmetlerinden birisi Hz. İsa’nın âhir zamanda Mesih olarak dünyaya tekrar gönderilip tüm insanlığı İslâm’a davet edecek olmasıdır.⁶³

İbn-i ‘İmrân İbn-i Meryem rif’âtin ‘âtin bir zerresi

Kâbe Kavsêyn ‘âlem-i lâhut ol minhâc saña

(G.3/3)

Şâir, aşağıdaki beyitlerde Hz. İsa’nın ölü bedenlere can vermesi mucizesine telmihte bulunmuştur.

⁶⁰ Hatiboğlu, a.g.m., s. 39.

⁶¹ Pala, a.g.e., ss. 447-449.

⁶² Hatiboğlu, a.g.m., s. 42.

⁶³ Pala, a.g.e., ss. 258-259.; Levend, a.g.e., s. 125.

Mürde cisme çün hayât bahşetmede ‘İsâ gibi
Ruhların dârü’ş-şifâ ma‘cûna minnet etmeyiz

(G.60/4)

Mesîhiñ nefhiyle ihyâ-yı emvât
O Musânîñ ‘aşâsıdır şerî‘at

(G.24/15)

3.1.1.1.10. Hz. Muhammed

Hz. İbrâhîm’in oğlu Hz. İsmâîl’in neslinden gelen Hz. Muhammed Mustafa, Arapların Adnanî kabilesindendir.⁶⁴ Allah tarafından İslâm dininin peygamberi olarak gönderilmiş son peygamberdir. 571 yılında doğmuş ve o gün toplumları etkileyen büyük olaylar meydana gelmiştir. Kendisine peygamberlik verildikten sonra İslâmiyet’i yaymak için mücadele etmiştir. Hz. Muhammed’in doğumuyla Hz. Âdem’den bu yana süregelen peygamberlik Hz. Muhammed ile 632 yılında son bulmuştur.⁶⁵

Hudânîñ bahr-i ‘ilmi içre hûtu
Habîb-i Hâzret-i Yezdân Muḥammed

(G.36/2)

Hüznî, şiirlerinde Hz. Muhammed’i peygamberliği, sıfatları, mûcîzeleri gibi birçok hususta zikretmiştir.

Nebîler hâtemi sultân Muḥammed
Velîler mürşidi cânân Muḥammed

(G.36/1)

Şâir, aşağıdaki beyitte Hz. Muhammed’in Mirac mucizesine ve Cebrail aleyhisselamın ona Sidre-i Müntehaya kadar eşlik etmesi olayına telmihte bulunmuştur.

Hâdimîñ Rûḥu’l-emîn vaşşâfiñ olmuş Hâk seniñ
Yâ Muḥammed ‘arş u sidre nüh felek mi‘râc saña

(G.3/2)

⁶⁴ İbrahim Hatiboğlu, (2008), “Hz. Muhammed ve İslâmiyet’in Doğuşu”, *İslâm’a Giriş - Temel Esaslar*, DİB Yayınları, İstanbul: s. 54.

⁶⁵ Pala, a.g.e., ss. 359-361.

3.1.1.2. Melekler

3.1.1.2.1. Azrâil

Kelime olarak “Allah’ın kulu” anlamına gelmektedir. Dört büyük melekten ölüm meleğinin ismidir. Kuran-ı Kerim’de “melekü’l-mevt” olarak zikredilmiştir.⁶⁶ Hüznî de beyitlerde Azrail’i *Melekül-mevt* ve *merg-i melek* sıfatlarıyla zikretmiştir.

Sevdâ-zedeyim hâlîme rahm et *Melekü’l-mevt*

Bir cism-i za‘îf sînesi süzânıma yanaşma

(G.146/2)

Ey *merg-i melek* çek eliñi benden uzak ol

Cânânıma nezreyledigim cânâ mı geldiñ

(G.101/5)

3.1.1.2.2. Cebrâil

Cebrail, dört büyük melekten olup peygamberlere vahiy indirmekle görevli olanıdır. İlahî emirleri meleklerle ve peygamberlere ulaştıran vahiy meleği Cebrail, mirac gecesinde Hz. Muhammed ile birlikte sidretü’l-münteha noktasına kadar gittiğine inanılan melektir.⁶⁷ Hüznî’nin gazellerinde ismi en çok zikredilen Cebrâil aleyhisselâmdır. Beyitlerde *Rûhu’l-Emîn* ve *Cibrîl* gibi sıfatlarla zikrolunmuştur.

Hâdimiñ *Rûhu’l-emîn* vaşşâfiñ olmuş Hâk seniñ

Yâ Muhammed ‘arş u sidre nüh felek mi‘râc saña

(G.3/2)

Hîç havf-ı Hudâ hâtıra gelmez mi ‘âbidi

Teşhîr sırrını eylediñ âh *Rûh-ı Emîniñ*

(G.95/9)

⁶⁶ A. Atilla Şentürk,(2016), Osmanlı Şiiri Kılavuzu, OSEDAM, İstanbul: s.513.

⁶⁷ Fikret Karaman, (2010), “Cebrâil”, *Dinî Kavramlar Sözlüğü*, DİB Yayınları, Ankara: s. 23.

O *Cibrîl* hâdimiñ vaşşâfiñ Allah

Saňa nâzil olan Kur’ân Muḥammed

(G.36/3)

3.1.1.2.3. Hûrî ve Gılman

Güzellik ve saflığı temsil eden Gılman ve Hûrî nurdan yaratılmış, cennette bulunan, ruhların isteklerini yerine getirecek olan hizmetkâr varlıklardır.⁶⁸

Ey perî-rû behişt içre vâlidîñ *gılmân* mıdır

Aḥsen-i takvim vücûduñ dâderiñ vildân mıdır

(G.52/1)

Beni Mecnûna mişâl eyledi ‘aşkı ne ‘aceb

‘Acabâ *hûrî* mi yoksa melek anıñ nesebî

(G.154/3)

3.1.1.2.4. Kirâmen Kâtibîn

İnsanların sağında ve solunda bulunup işledikleri amelleri kayda alan meleklerin adıdır. Sağdaki sevapları, soldaki de günahları yazmakla görevlidir.⁶⁹

Kirâmen kâtibîn leyl ü nehâr ef’âlîme vâkıf

Bu a‘zâ vü cevâriḥ hep olur ferdâ güvâh yâ Rab

(G.16/3)

3.1.1.2.5. Münkir Nekir

İslâm dininde kabirde insanı sorguya çekeceğine inanılan meleklerin isimleridir.

Münkîrle Nekîre vereyim Şâfi cevâbı

Takrîr edeyim anlara sulṭânımı yâ Rab

(G.15/8)

⁶⁸ Pala, a.g.e., ss. 184-185.

⁶⁹ Pala, a.g.e., s. 302.

3.1.1.2.6. Vildân

Allah'ın cennettekilerle hizmet için nurdan yarattığı güler yüzlü ve tatlı dilli hizmetçiler.

Ey perî-rû behîst içre vâlidîñ ğilmân mıdır

Ahsen-i takvim vücûduñ dâderîñ *vildân* mıdır

(G.52/1)

3.1.1.3. Hulefâ-yi Râşidîn (Dört Halife)

Hulefâ-yi Râşidîn dönemi, Hz. Muhammed'in vefatından sonra Hz. Ebû Bekir ile başlayıp Hz. Ali ile son bulmuştur. İslâm âlemi, Peygamber Efendimiz'in kurduğu İslâm devletini idare etmek için yönetimi devr alan ilk dört sahabeye “*Çehâr yâr-i Güzîn*” veya “*Çâr yâr*” sıfatlarını vermiştir.⁷⁰

Ma'siyet bahrinde kaldı Hüzni 'âşî el-meded

Dest-gîr-i sıbteyn ile olsun *çâr-yâr*-ı bâ-şafâ

(G.1/11)

Hz. Ebu Bekir, Hz. Ömer, Hz. Osman ve Hz. Ali bahsi geçen “Dört Hâlife”dir. Hüzni, aşağıdaki beyitte Dört Halife'nin ismini zikretmiştir.

Ebûbekir 'Ömer 'Osmân 'Alîden

Bizi mehcûr edip ettirme âhı

(G.157/13)

Şâir, Hz. Muhammed'in hicret esnasında Hz. Ebû Bekir ile müşriklerden saklanmak için girdiği mağarada birlikte bulunmasına “*yâr-ı gâr*” sıfatıyla telmihte bulunmuştur.

Hem muhibb-i hânedânım âl-i aşhâb hâk yekûn

Yâr-ı gâr-ı Muştafâ derd-yâra verdim gönlümü

(G.156/7)

⁷⁰ Mustafa Fayda, (1998), “Hulefâ-yi Râşidîn”, *TDVİA*, C. XVIII, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul: ss. 324-325.

Hız. Ebu Bekir, en büyük sadık manasına gelen “*sıddık-ı ekber*” sıfatıyla da beytilerde yer almıştır.

Resûlûñ yârıdır *şıddık-ı Ekber*

Gürûh-ı mücrimânıñdır penâhı

(G.157/1)

Hüznî, adaletiyle meşhur olan Hız. Ömer’i, “Hak ile bâtlı birbirinden ayıran, haklıyı haksızı ayırmakta çok mâhir olan” manasına gelen “*Faruk*” sıfatıyla aşağıdaki beyitte zikretmiştir.

Eger gelse nebî *Fârûk* olurdu

Habîbullah kelâmıdır güvâhı

(G.157/5)

Şâir, aşağıdaki beyitte Hız. Osman’ı dillere destan cömertliği ve utangaç mizacıyla işlemiştir.

Dañi ‘*Osmân* keremkâr ü hayâdâr

Geçer ‘arşı anıñ ma’nâda câhı

(G.157/7)

Hız. Muhammed’in damadı ve amcası Ebu Talib’in oğlu olan Hız. Ali, Hüznî’nin şiirlerinde çeşitli özellik ve sıfatlarıyla sıkça geçmektedir. Şâir, aşağıdaki beyitte Kerbela olayının gerçekleşmesiyle “*Allah’ın aslanı*” sıfatını taşıyan Hız. Ali ve Peygamber Efendimizin kızı Hız. Fatma’nın acısını ifade etmektedir.

Vâh *şîr-i Hudâ* Fâtımanıñ cân-ı ‘azîzi

Söndürdü Yezîd nûrını ol ‘arş-ı berîniñ

(G.95/4)

Hüznî, aşağıdaki beyitte Hız. Ali’nin “*Zülfikar*” isimli kılıcıyla döne döne düşmana saldırmalarıyla kazandığı “*Haydar-ı Kerrar*” sıfatını zikretmiştir.

Nerde Yûsuf nerde Mûsa nerde ‘İsâ kıl fikir

Nerde Rüstemle Nerimân Haydar-ı Kerrâra bak

(G.91/5)

Hız. Muhammed'e Mısır Meliki tarafından hediye edilen, Peygamber Efendimiz tarafından da Hız. Ali'ye verilen ve halk arasında efsanevi bir at olarak anılan “*Düldül*”, Hüznî tarafından Hız. Ali telmihlerinde kullanılmıştır.

Esb-i ‘aşka rakîb olmuş feth eden dil kişverîn

Şâhib-i Düldül süvâr şehvâra beñzer kaşlarıñ

(G.100/3)

3.1.1.4. Diğer Dînî Şahsiyetler

3.1.1.4.1. Fatıma

Hız. Peygamber'in ilk zevceleri Hız. Hatice'den dünyaya gelen, dört kızının en küçüğüdür. Hüznî, Hız. Fatıma'nın izmini Hız. Ali, Hız. Hasan ve Hız. Hüseyin ile birlikte kullanmıştır. Şâir, aşağıdaki beyitte Kerbela olayının gerçekleşmesiyle Hız. Ali ve Hız. Fatıma'nın acısını ifade etmektedir.

Vâh şîr-i Hudâ Fâtımanıñ cân-ı ‘azîzi

Söndürdü Yezîd nûrını ol ‘arş-ı berîniñ

(G.95/4)

Şâir, Hız. Fatıma'nın lakabı “*Fatımatüz’z-Zehra’yı*” ve Hız. Ali'nin lakabı “*Ebu’s-sıbteyn*”i aşağıdaki beyitte birarada kullanmıştır.

Ebu’s-sıbteyn o *Zehrâ*nıñ eridir

Bu dîn arslanıdır bî-iştibâhı

(G.157/11)

3.1.1.4.2. Hasan

Hız. Peygamber'in torunu Hız. Ali ve Hız. Fatıma'nın oğludur. Hız. Hüseyin'in de kardeşidir. Hüznî, aşağıdaki beyitte Hız. Hasan'ın zehirlenerek öldürülmesine telmihte bulunmuştur.

Hem *Hasan* ‘aşkına zehr-i mâtemi nûş eyleyen

Meşhediñ Kıtırmîri hâşıl muṭlaḳâ derler bize

(G.139/7)

3.1.1.4.3. Hüseyin

Hız. Peygamber'in Şimr tarafından Kerbela'da şehit edilen torunudur. Hız. Ali ve Hız. Fatıma'nın oğludur. Şâir de beyitlerde Hız. Hüseyin'i daha çok Kerbela olayı ile işlemiştir.

Ey Şimr-i pelîd haşre kadar cânına lâ'net

Destinde çıkıp hançer ile şadra *Hüseyinî*

(G.95/7)

3.1.1.4.4. Hızır

Halk inanışlarında fazlaca ismi zikredilen ve Kur'ân-ı Kerîm'de Mûsâ peygamber kıssasında yer alan Hızır, sonsuz hayat sırrına erişmiş bir peygamber veya bir veli olarak rivâyet edilirken, ölümsüzlük suyu olarak bilinen “*âb-ı hayât*”ı bulmak için İskender'e yardım ettiği ve ondan önce bu suyu bulup içmesiyle bereketi temsil etmesi ve kul sıkıştığında imdâdına yetişmesiyle bilinmektedir.⁷¹

Şâir, sevgiliye kavuşmanın imkansızlığı bağlamında sevgilinin dudaklarını ab-ı hayata benzeterken bu dudaklara sadece Hızır'ın eriştiğini ifade etmektedir.

Leblerîñ âb-ı hayâtır gezdiren İskenderi

Ol hayât-ı câvidânı *Hızra* vermiş ibtidâ

(G.8/5)

3.1.1.4.5. Lokmân

Kur'ân-ı Kerîm'de ismi geçen Lokman hakkında peygamber olduğu görüşü ortaya atılmakla beraber, peygamber olmayıp veli bir zat olduğu görüşü daha kuvvetlidir. Halk inanışlarında çeşitli yönleriyle karşımıza çıkmaktadır.⁷² Kimi eserlerde filozof olması ele alınırken; halk inanışlarında veli-hekim olarak geçmektedir.⁷³ Edebiyatımızda hekimliği ve hikmeti temsil eden Lokman, Kur'ân-ı Kerîm'de oğluna verdiği hikmetli öğütlerle geçmektedir.⁷⁴

Şâir, şiirlerinde Lokman'ı hem hikmetli söz söyleyişi hem de hekimliği yönünden işlemiştir.

⁷¹ Pala, a.g.e, ss. 225-226.

⁷² Onay, a.g.e., s. 276.

⁷³ Ali Haydar Bayat, (2000), *Türk Kültüründe Lokman Hekim*, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, İstanbul: ss. 9-11.

⁷⁴ Pala, a.g.e., s.s. 316-317.

Görse *Loḳmān* ‘acz ile eyler devādan ihtirāz
Kim Felāṭūn görmemiş ol derd-i efzūnum gibi

(G.148/3)

Pek ḥasta ‘acīb kūşe-i ğurbette bu Hüzni
Şerḥ eyle amān ḥālimi *Loḳmānıma* maḥşuş

(G.75/7)

3.1.1.4.6. Hallâc-ı Mansûr

Edebiyatta sıkça ismi zikrolunan ünlü mutasavvıf Hallâc-ı Mansûr’un ismi Hüseyin’dir. Abbasi halifesi Muktedir devrinde fenafillâh mertebesine ulaşp Ene’l-Hak (Ben Hakk’ım) dediğinden dolayı zamanında şeriat kurallarına uymadığı gerekçesiyle fakihlerin fetvası ile 922’de idam edilen Mansûr, aşk şehîdi olarak darağacında can vermiştir.⁷⁵

Şâir, aşağıdaki beyitte Hallac’ın, asılarak aşk şehidi mertebesine ulaştığını ifade etmektedir.

Mār u mūr vaḥş u tıyūr aḥcār u eşcār zākiriñ
Oldu ber-dār ‘aşk ile *Manşûr bin Ḥallâc* saña

(G.3/6)

Hüzni, kendini Mansur’a benzeterek amansız sevgilinin yolunda onun gibi darağacında asılan bir aşk şehidi olarak görmektedir.

Verdi fermān katlime ol bî-amāndır ğālibā
Manşûr-āsā Hüzniye ber-dāra beñzer kaşlarıñ

(G.100/5)

3.1.1.4.7. İbrâhim Edhem

Belh hükümdarı iken tacını ve tahtını terk ederek derviş olan, evliyâdan bir zat.

Şoydurup *Edhem* mişâli nicesin derviş edip

Taht-ı ‘aşқта Hüzniyâ hep oldular ḥākân-ı ‘aşk

(G.15/8)

⁷⁵ Onay, a.g.e., s. 283.

3.1.2. Tarihi ve Mitolojik Şahsiyetler

3.1.2.1. Cengiz Han

Cengiz Han'ın asıl ismi Timuçin'dir. Sınırları Asya'dan Avrupa ortalarına kadar uzanan Moğol İmparatorluğu'nun kurucusu ve hükümdarıdır.⁷⁶ Hüznî, aşağıdaki beyitte Cengiz Han'ı, dünyanın faniliği hususunda işlemiş ve dünyadaki kudretine rağmen yok olup gittiğini ifade etmiştir.

Nerde Hâtem nerde *Cengîz* nerde Haccâc et nazâr

Her birisin yok eden dünyâ denî gaddâra bak

(G.91/6)

3.1.2.2. Dârâ

Avrupa'da Pers imparatoru "Darius" olarak tanınan ve İran'ın büyük hükümdarlarından olan Dârâ, edebiyatta yüceliği ve ihtişamı temsil eder. İskender'in hilesiyle zehirlenip öldürülen Dârâ, Şehnâme'de İskender'in kardeşi olarak geçmektedir.⁷⁷ Hüznî de şiirlerinde Dârâ'yı genellikle bu özellikleriyle zikretmiştir.

Şark u garba hükmünü infâza me'mûr ebruvân

Şöyle bir şevketli sultân şanki *Dârâ* gamzeler

(G.51/3)

Atlas-ı zîbâ gerekmez köhne şal bir pöst yeter

Taht-ı Dârâ mülk-i şâhân almayız efkâre biz

(G.65/5)

3.1.2.3. Ebu Leheb

Peygamber Efendimizin amcasıdır. İslâmiyet'e düşmanlığıyla bilinmektedir. Edebiyatta "Bû Leheb" olarak geçmektedir.⁷⁸

⁷⁶ Levend, a.g.e., s. 140.

⁷⁷ Pala, a.g.e., ss. 120-121.

⁷⁸ Pala, a.g.e., s. 147.

İlticâ'ı kaç' edenler zem olundu dü cihân
İbn-i Hişâm *Bû leheb*-veş la'nete oldu karîn

(G.126/5)

3.1.2.4. Eflatun

Aristonun hocası olan Yunanlı meşhur filozoftur. Edebiyatta akıl ve hikmeti temsil etmektedir.⁷⁹ Hüznî de Eflatun'u akıl ve fikir yönüyle ele almıştır.

Görse Lokmân 'acz ile eyler devâdan ihtirâz
Kim *Felâṭūn* görmemiş ol derd-i efzūnum gibi

(G.148/3)

3.1.2.5. Haccâc

Emeviler döneminde "*zâlim*" lakabıyla anılan bir komutandır. Rivâyete göre Mekke'ye girdiğinde her yeri yakıp yıkmış, hatta bu yangında Kâbe de zarar görmüştür.⁸⁰

Nerde Hâtem nerde Cengîz nerde *Haccâc* et nazar
Her birisin yok eden dünyâ denî ğaddâra bak

(G.91/6)

3.1.2.6. Hâtem-i Tay

Arapların Tay kabilesinden olan ve cömertliği ile ilgili söylenen sözler darb-ı mesel haline gelmiş İbni Abdullah bin Sa'd'ın namıdır. Hâtem-i Tay, Arapların önde gelen reislerinden ve şâirlerinden birisidir.⁸¹ Hüznî, Hâtem-i Tay'ı şiirlerinde genel olarak cömertliği hususunda işlemiştir.

Nerde *Hâtem* nerde Cengîz nerde *Haccâc* et nazar
Her birisin yok eden dünyâ denî ğaddâra bak

(G.91/6)

⁷⁹ Pala, a.g.e., s. 150.

⁸⁰ Pala, a.g.e., s. 199.

⁸¹ Levend, a.g.e., s. 144.

Pādişāhı Hüsrevî yâ Nüşirevândır gönül

Hâtem-i Taydır sehâda ehl-i ihsândır gönül

(G.106/1)

3.1.2.7. İskender

Tarihte iki İskender'in ismi geçmektedir. Namı Zülkarneyn İskender, “Büyük İskender” olarak da bilinmektedir. Kur’ân’da ismi zikrolunan İskender hem peygamber hem de hükümdardır.⁸² İskender, Hızır ile birlikte Zulamât ülkesinde âb-ı hayat aramaya gitmiştir fakat ölümsüzlük suyu olan âb-ı hayat’a o değil Hızır ulaşmıştır.⁸³ Gazellerde âb-ı hayat ve hükümdarlık yönünden ele alınmıştır.

Lebleriñ âb-ı hayâtır gezdiren *İskenderi*

Ol hayât-ı câvidânı Hızra vermiş ibtidâ

(G.8/5)

Hâtem-i ‘aşkıñ beni dehre Süleymân eyledi

Kalması minnet dağ *İskender* ü Dārāsına

(G.145/5)

3.1.2.8. Kârun

Mûsâ Peygamber zamanında yaşamış, zenginliği ve aynı zamanda cimriliği ile meşhur olmuştur. Hz. Mûsâ tarafından ilm-i kimyayı öğrenmiş ve sınırsız bir mal varlığına ulaşmıştır. Daha sonra malının zekâtını vermeyip Allah'a isyan etmiş, Hz. Mûsâ'nın duâsıyla malı ve mülküyle birlikte yere geçmiştir.⁸⁴

Bizi zemmetmesin aslâ ğınāmız beyt-i Mevlâda

Harâbât ehline düşmân o Kārûn-veş batar vâ‘iz

(G.80/5)

⁸² Levend, a.g.e., s. 150.

⁸³ Onay, a.g.e., ss. 221-222.

⁸⁴ Levend, a.g.e., s. 143.

3.1.2.9. Nemrûd

Hız. İbrahim'in dinine karşı koyan, onunla mücadele eden, onu ateşe attıran ve sonunda Allah'ın kendisine musallat ettiği bir sinekle baş edemeyip ölen büyük inkârcılardandır. Dîvân şiir ve nesrinde Hız. İbrahim'i ateşe attırması ile anılır.⁸⁵

Halîle eyleyen ol nârı gül-zâr

O *Nemrûduñ* belâsıdır şerî'at

(G.24/12)

3.1.2.10. Nerimân

Şehnâme'de adı geçen kahramanlardan olup Sâ'm'ın babası, Zâl'in dedesidir.

Nerde Yûsuf nerde Mûsa nerde 'İsâ kıl fikir

Nerde Rüstemle *Nerimân* Haydar-ı Kerrâra bak

(G.91/5)

3.1.2.11. Nûşirevân

İran'ın Sasâniyân sülalesine mensup adaletiyle tanınan güçlü bir hükümdardır. Adaletli olmasından dolayı “*Âdil*” namıyla şöhret bulmuştur. Bunun yanında hükümdarlar hükümdarı manasına gelen “*Kisrâ*” ünvanını da kullanmıştır. Ayrıca Nûşirevân'nın hüküm sürdüğü yılların sonunda Peygamber Efendimiz dünyaya gelmiştir.⁸⁶

Bilmezem hürî ferîşteh Yûsuf-ı Ken'ân mıdır

'*Adl-i Kisrâ* 'âşîka Hâtem-sehâ sermâyesi

(G.153/3)

Pâdişâhı Hüsrevî yâ *Nûşirevân*dır gönül

Hâtem-i Taydır sehâda ehl-i ihsândır gönül

(G.106/1)

⁸⁵ Pala, a.g.e., ss. 387-388.

⁸⁶ Pala, a.g.e., ss. 393-394.

3.1.2.12. Rüstem

Zâl'ın oğludur. Şehnâme'de birçok efsanevi olaya konu olan dillere destan kahramanlıklarıyla anılan meşhur şahsiyettir.⁸⁷ Beyitlerde kahramanlık, yenilmezlik ve kuvvet sembolü olarak işlenmiştir.

Nerde Yūsuf nerde Mūsa nerde 'İsā kıl fikir

Nerde *Rüstem*le Nerimān Hāydar-ı Kerrāra bak

(G.91/5)

Rüstemin hile anlamına gelen “*Dastan*” lakabına da telmihte bulunan şâir, onu öldürücü ve hilekâr özellikleriyle de beyitlerinde zikretmiştir.

Gözleriñ mühr-i Süleymān ins ü cin maḥkūmuñuz

Ebrūvānıñ tığ-ı *Rüstem* kipriğiñ tır-i kazā

(G.8/4)

3.1.2.13. Sam

Neriman'ın oğludur. Şehnâme'de adı pehlivanlığı ve gücüyle anılan kahramandır.⁸⁸

Eder gīsūlarıñ mağlūb nice *Sām*-ı Nerimān

Mu'aṭṭar perçemiñ ammā naşıl şāḥib-kırān olmuş

(G.73/5)

3.1.2.14. Şimr

Kerbela olayında Hz. Hüseyin'i katleden kişidir. Hüznî, Şimr'i beyitlerde “*Şimr-i pelîd*” (alçak Şimr) olarak zikretmiştir.

Ey *Şimr-i pelîd* ḥaşre kadar cānına lā'net

Destinde çıkıp ḥançer ile şadra Hüseyniñ

(G.95/7)

⁸⁷ Levend, a.g.e., s. 155.

⁸⁸ Levend, a.g.e., s. 154.

3.1.2.15. Yezîd

Muaviye'nin oğlu, Emevi Devleti'nin ikinci halifesidir. Kerbela vakası onun döneminde gerçekleşmiştir.⁸⁹

Vâh Şîr-i Hudâ Fâtımanıñ cân-ı 'azîzi
Söndürdü *Yezîd* nûrını ol 'arş-ı berîniñ

(G.95/4)

3.1.2.16. Zübeyde

Abbasi Hükümdarı Harun Reşid'in eşidir. Zübeyde Hatun'un asıl adı "Emetü'l-Azîz" olarak geçmektedir. Mekke'nin su ihtiyacını karşılamak için 40 km uzunluğunda nehir benzeri bir su yolu yaptırmıştır.⁹⁰

Akmaқта gönül Ka'beye bir 'ayn-ı *Zübeyde*
Yâ Rab naşîb et bize ol Beyt-i Harâmı

(G.155/3)

3.1.3. Diğer Şahsiyetler

3.1.3.1. Ali Çelebi

Kınalızade Ali Efendi "*Ahlak-ı Alai*" isimli eseriyle tanınan Türk medeniyetinin önde gelen âlim, devlet adamı ve ahlâkçılarından biridir.

Ne 'Acemdir ne de Gürcü degil ol Türk ü Tâtâr
Meded ol nev'-i beşer zümresi '*Âlî Çelebi*

(G.154/4)

⁸⁹ Pala, a.g.e., s. 524.

⁹⁰Kadir Kan, (2011) Emiretü'l-Mü'minîn: Zübeyde binti Cafer, *Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, cilt: XI, sayı: 2, ss. 167-198.

3.1.3.2. Bayramoğlu Hacı Halil Efendi

Hüznî'nin, ölümü üzerine onun için beş beyitlik bir gazel yazıp Zile'ye gönderdiği, Zileli bir dostudur.⁹¹

Bayramoğlu nāmıdır Hācī Halīl

Zā'irinden Fātiḥā eyler ricā

(G.14/4)

3.1.3.3. Beypazarlı İsmail Hakkı

Beypazarlı Şeyh İsmail Hakkı Efendi, rivâyete göre II. Abdülhamit dönemi yaşamış, kalp gözü açık bir velidir.

Mürüvvet şāhibinden Beypazarlı Hakkı bî-hemtā

Fenāda ol beḳā mülkün ḥaḳīḳat eyledi inṣā

(G.13/1)

3.2. MİTOLOJİK EFSANELER VE ŞAHSİYETLERİ

3.2.1. Âb-ı Hayât

Doğu kökenli bir efsane olan âb-ı hayât, Zulamât ismi verilen karanlık bir diyarda kaynağı belli olmayan ve içene sonsuz hayat veren ölümsüzlük suyudur.⁹² Rivâyete göre damlası insana sonsuz hayat bahşeden bu suyu bulmak için İskender, yanına Hızır'ı da alarak ordusuyla beraber Zulamât ülkesine gitmiştir. Bir hayli yol katettikten sonra Hızır suyu bulup içmiş ve ölümsüzlüğe ulaşmıştır. Bu sırada ilahî bir emir gelmiş, bu sudan İskender'e söz etmemesi telkin edilmiştir.⁹³

Âb-ı hayât, gazellerde genel olarak sevgilinin dudağından çıkan ve âşığa hayat veren sözler olarak hayal edilmiştir.

Ruḥlarıñ nūr-ı şu'ā'ı 'arş-ı âzamdan mıdır

Lebleriñ āb-ı ḥayātı mā-i zemzemden midir

(G.50/1)

⁹¹ Güneş, a.g.e., s.12-13.

⁹² Ahmet Talat Onay, (1992), *Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar ve İzahı*, Cemal Kurnaz (Haz.), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara: ss. 7-8.

⁹³ Pala, a.g.e., s. 15.

3.2.2. Ankâ

Rivâyete göre Kaf dağında yaşadığı varsayılan bir kuştur. Renkli tüylü olduğuna, yüzünün insan yüzüne benzediğine ve kendisinde bütün hayvanlardan bir alamet taşıdığına inanılmaktadır. Bu özelliklerinden dolayı “Sî-reng” ve “Sî-murg” ismi ile de anılmıştır. Bulunduğu yerdeki hayvanları birer birer avlayıp batıya götürdüğünden dolayı bölge halkı bu kuşa “Ankâ -yı muğrib” ismini vermiştir.⁹⁴

Tâcir-i ‘*anḳā* mişâlim ğam ḥüzün emtâ‘ımız

Zevk atıp ḥüzün almada bir hoşça kârım benim

(G.119/2)

3.2.3. Hümâ

Gayet yüksekten uçan, yere hiçbir zaman konmayan ve devlet kuşu olarak tanınan efsanevi bir kuştur. Halk inanışında yaşadığı yer hakkında farklı rivâyetler bulunan bu kuş hakkında, kemikle beslendiği ve uçtuğu sırada kanadının gölgesinin üzerine düştüğü kişiyi padişah yapacağına inanılır. Diğer bir efsanevi kuş olan Ankâ ile sıkça karıştırılmıştır. Edebiyatta mutluluk ve refâhı temsil eder.⁹⁵

Şâir, aşağıdaki beyitte Hümâ kuşunun gölgesi mefhumunu işlemiştir.

Görmedim görmez beşer mişlin anıñ âşuftesi

Bir şehinşâh-ı cihândır *zıll-ı hümâ*dır sâyesi

(G.153/2)

Bir *hümâ*-meşreb şikâr olmazsıñ ey nevrete sen

Âşiyân-ı bâz-ı ‘aşka zülfüñ ârâm-gâhımız

(G.58/4)

3.2.4. Ejderha

Büyük yılan. Bir inanışa göre yılanlar, kendi kendine ölmez başka biri tarafından öldürülmüş. Ölmeyip 100 yıl yaşayan yılanlar ağzından ateşler çıkar ve ejderhaya

⁹⁴ Levend, a.g.e., s. 106.

⁹⁵ Pala, a.g.e., s. 238.

dönüşürmüş. Edebiyatta sevgilinin saçının kıvrım kıvrım olması yönünden benzerlik ilgisi kurulmuştur.⁹⁶ Hüznî de sevgilinin anber kokulu kıvrımlı saçlarını ejdere benzetmiştir.

Gören ol turra'-ı gîsûñuza 'anber dediler

Tutulan 'ukdesine sihrile *ejder* dediler

(G.48/1)

3.2.5. Kıtmir

“Yedi uyurlar” olarak da bilinen Ashab-ı Kehf’in köpeğinin ismidir.

Kapıñ Kıtmîridir 'afvet kuşurun

Ola Hüznî saña kurbân Muhammed

(G.36/11)

3.3. AŞK HİKÂYESLERİ VE KAHRAMANLARI

3.3.1. Leylâ ve Mecnûn

Arap halk hikayesi kahramanları olan Leylâ ve Mecnûn'un, geçmişte yaşamış gerçek karakterler olduğu varsayılmaktadır. Arap edebiyatı yanında Fars ve Türk edebiyatlarında da birçok manzum hikayede yer almıştır. Çoğu divân şâiri Leylâ ve Mecnûn'un aşkıyla kendi aşklarını karşılaştırmıştır.

Asıl Adı Kays olan Mecnun hikayenin erkek kahramanıdır. Leylâ'nın aşkının ve bu aşka kavuşamamanın verdiği üzüntü, onun çöllere düşürecek kadar aklını yitirmesine sebep olmuştur. Leylâ ise; Kays'ı Mecnun'a döndüren güzeldir. Hikayenin kadın kahramanıdır.⁹⁷ Leylâ ile Mecnûn, Hüznî'nin gazellerinde ismi en sık kullanılan kahramanlardır.

Şâir, aşağıdaki beyitte sevgilisinin güzelliğini gören Kays ile Ferhad'ın onun yolunda yok olacaklarını, Leyla ile Şirin'in ise ona gıpta ile bakacağını ifade etmektedir.

Ederdi Kays ile Ferhâd rehiñde cismini ifnâ

Göreydi hüsnüñü Leylâ Şirîn kalır idi mağbûť

(G.79/4)

⁹⁶ Pala, a.g.e., s. 151.

⁹⁷ Pala, a.g.e., ss. 314-316.

Hüznî, bazı beyitlerde gece anlamına gelen “leyl” kelimesiyle sevgilinin saçının karalığı arasında benzetme ilişkisi kurmuştur.

Leylî’-i zülf-i siyâhım dilde ârâm kalmadı

Meskenim ol vâdi-i hayret melce-i ‘aşkım da dağ

(G.84/6)

Hüznî, genel olarak çektiği acıları ve aşkının büyüklüğünü ya Mecnûn’a benzetmektedir ya da kendi aşkının yanında onunkinin lafının bile edilemeyeceğini ifade etmektedir. Şâir, sevgilisinin güzelliğini de ya Leyla ile bir görür ya da ondan üstün tutar.

Şöhretim Mecnûn gibi hem dâsitân-ı ‘âlemiñ

Hüsnüyûñ bir zerresi Leylâda dersem çok mudur

(G. 56/5)

3.3.2. Ferhâd / Hüsrev ile Şîrîn

İran hükümdarı Hüsrev ile Ermen melikesi Şîrîn’in aşkını konu alan, İran ve Türk edebiyatında birçok mesnevîde yer alan bu aşk hikayesinin bir bölümü Türk edebiyatında Ferhâd ile Şîrîn hikayesi olarak yer almaktadır. Bu hikayelerde olaylar Ferhâd, Şîrîn ve Hüsrev etrafında gerçekleşmektedir.⁹⁸

Şiirlerde, âşığı sembolize eden kişilerden olan Ferhâd, Şîrîn için Bîsütûn dağı delmesiyle ve ona olan aşkı için birçok dert ve sıkıntıya katlanmasına ve bu uğurda can vermesine rağmen sevgiliye kavuşamamasıyla “*kûh, kûh-ı aşk, tîşe*” kelimeleriyle birlikte kullanılır.

Kûh-ı ‘aşkıñ hâ’il oldu ey Şîrîn Ferhâdıña

Bâde-i fitne-cû sensîñ ‘aşrımız Leylâsına

(G.145/4)

Ey Şîrînîm *tîşe-i ‘aşkıñ* beni etti helâk

Şimdi Ferhâda mişâl kurbân ararsañ işte ben

(G.128/5)

⁹⁸ Pala, a.g.e., s. 242-244.; Onay, a.g.e., s. 167.

Birçok beyitte kendisiyle Ferhâd'ı mukayese eden şâir, aşağıdaki beyitte de kendini Ferhad ve Mecnun ile kıyaslayarak aşkının onlarınki kadar büyük olduğunu ve cennette dahi bu kıyasın bozulmayacağını ifade etmektedir.

Lâ'ubâli meşrebim zerre ferâgat etmezem

Çays u Ferhâd ile cennet tahtının ortakıyız

(G.59/6)

Hüsrev, beyitlerde bu aşk hikayesinin bir parçası olarak ele alınmamış olup genelde İran hükümdarı vasfıyla geçmektedir.

Taht-ı gönlüm âh ile ârâste çün Dârâ gibi

Mihnetiyle *Hüsrev*-i devrân ararsa işte ben

(G.128/4)

3.3.3. Vâmık u Azrâ

Arap halk hikayesi kahramanlarından olan Vâmık ile Azrâ'nın başından geçen olaylar, Türk edebiyatında diğer halk hikayeleri kadar yaygınlaşmamıştır. Azrâ hikayenin kadın kahramanı, Vâmık ise erkek kahramanıdır.⁹⁹ Şâir, yalnızca bir beyitte Azrâ ile Vâmık'ın aşkını Leylâ ve Mecnûn aşkıyla birlikte zikretmiştir.

Çaysa o dem Leylâsını *Vâmık*ına 'Azrâsını

Verir âhîr Mevlâsını vâkt-i şehir vâkt-i şehir

(G.42/7)

3.3.4. Yûsuf u Zeliha

Arap, İran ve Türk edebiyatında konusunu Kur'ân'da 111 âyet halinde anlatılan (Yûsuf Sûresi) kıssadan alan, aşk ağırlıklı olarak edebiyata yansımış mesnevidir.

Yakûb aleyhisselâm, Yûsuf aleyhisselâma diğer çocuklarından farklı bir sevgi ve muhabbet duymaktadır. Ona gösterdiği bu ilgi diğer kardeşleri arasında huzursuzluk doğurmuş ve fitneye sebep olmuştur. Bir gece Yûsuf aleyhisselâm bir rüya görür. Bu rüya ona peygamberlik geleceğinin ve onun büyük bir yönetici olacağına delalettir. Bu rüyayı öğrenen kardeşleri ona tuzak kurarak onu kuyuya atarlar. Babalarını Yûsuf'un öldüğüne inandırmak

⁹⁹ Onay, a.g.e., ss. 429.

için gömleğini kana bulayıp götürürler ve Yûsuf'u kurt yedi diyerek onu kandırırlar. Yakûb aleyhisselâmın gözleri bu olayın üzüntüsüyle ağlamaktan görmez hale gelir. Yûsuf aleyhisselâmın atıldığı kuyudan çıkaran kervan onu Züleyha'ya (Mısır azizinin karısına) köle olarak satar. Züleyha, Yûsuf'a âşık olur. Yûsuf aleyhisselâm onun tüm ısrarlarını geri çevirir. Bir gün tekrar ısrara başlayan Züleyha'dan kaçmaya çalışan Yûsuf arkasını dönüp kaçarken gömleği Züleyha tarafından yırtılır ve bu durum Mısır Azizi tarafından görülür. Züleyha tarafından ona iftira atılır. Bu iftira Yûsuf aleyhisselâmın zindana atılmasına sebep olur. Zindandayken Mısır hükümdarının rüyasını doğru bir şekilde yorumlar ve bunun mükâfatı olarak zindandan çıkartılıp maliye bakanı yapılır.

Kıtlık yıllarında Yûsuf'un kardeşleri Mısır'a yardım istemeye gelir. Kardeşlerini hemen tanıyan Yûsuf aleyhisselâm da onlara kendisini tanıtır. Yûsuf aleyhisselâmın üzüntüsüyle ağlamaktan gözleri görmez hale gelen Yakûb aleyhisselâma gömleğini gönderir. Gömleğini yüzüne süren Yakûb aleyhisselâmın gözleri açılır ve tüm aile Mısır'a gelir. Bir gün şehri gezmeye çıkan Yûsuf aleyhisselâm yaşlanmış bir şekilde Züleyha'yı görür ve ona bir dileğini yerine getirebileceğini söyler. Züleyha da eski güzelliğine kavuşmayı ister. Yûsuf aleyhisselâm bu istek için duâ eder ve Züleyha eski güzelliğine kavuşur. Yûsuf aleyhisselâm'ın dinini kabul eder ve onunla evlenir. Mutlu bir hayat sürerler.¹⁰⁰

Beyitlerde Hz. Yûsuf, kuyuya atılması, Kenan ilinden olması, kölelikten sultanlığa yükselmesi ile yer almıştır. Hz. Yûsuf'un isminin zikredildiği diğer beyitlerde genellikle yüzünün güzelliği ile sevgilinin güzelliği kıyas yapılmış ve sevgilinin Hz. Yûsuf'un güzelliği kadar dillere destan bir güzelliğe sahip olması işlenmiştir.

Ol pîr-i Ken'ân oldum rahm et Yûsufum öldüm

Rahm et emâna geldim gayet güzelsiñ ammâ

(G.11/5)

Pîr-i Ken'ân eyledi hecriñ beni rahm et amân

Döst-dârîñ Yûsuf-ı zîbâda dersem çok mudur

(G.56/3)

Züleyha kıssada geçtiği gibi beyitlerde de Yûsuf aleyhisselâma duyduğu aşk ile işlenmiştir. Aşağıdaki beyitte şâir, Züleyha'nın aşkı sayesinde meşhur olduğunu; Hz. Yûsuf'un ona meftun olduğunu dile getirmiştir.

¹⁰⁰ Pala, a.g.e., ss.527-528.

Çün Züleyhâ evvelâ ‘aşk ile oldu nâmdâr
 Oldu meftûn şöñradan ol Yûsuf-ı Ken‘ân-ı ‘aşk

(G.89/7)

Sûz-ı dil oldu Züleyhâ hüsni-i Yûsuf çün hemîn
 Vuşlat-ı cânân için kan ağladı her rûz u şeb

(G.18/5)

Şâh iken dehre Zelîhâ ‘aşk ile yoğsul olur
 Mısra Yûsuf kûl iken sultân olur ‘âlem bu yâ

(G.6/4)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

KELİMELEİN ANLAM AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

4.1. PSİKOLOJİK TASVİR İFADE EDEN KELİMELELER

Bir şiiri oluşturan unsurlardan en önemlisi, duyguların şâirâne, yoğun ve etkili bir biçimde aktarılmasıdır. Şâirler sevinç, üzüntü, coşku, heyecan, hayal kırıklığı, pişmanlık gibi hislerini, kendi tarzlarında ve en güzel şekilde ifade etmeye çalışırlar.

Hüznî'nin şiirlerinde çoğunlukla üzüntü ve sitem duyguları karşımıza çıkmaktadır. Mahlasından da anladığımız gibi, beyitlerde ortak bir hüznün teması hakimdir. Genel olarak “özlem- yakınma- sitem- çaresizlik” duyguları bir arada; “kızgınlık- nefret- eleştiri” duyguları da bir arada işlenmiştir. Örneğin şâir, sevgiliye olan özleminden bahsederken, onun ilgisizliğinden, ağyâra karşı rağbetinden yakınıp sevgiliye sitem eder ve çaresizliğini belirtir. Bu da birçok duygunun tek bir beyitte okuyucuya aktarılabilmesine olanak sağlar.

4.1.1. Korku

Korku duygusu, Hüznî'nin gazellerinde daha çok “Allah korkusu” olarak karşımıza çıkmaktadır. Şâir, bu duyguyu aktarmak için “haşyet” ve “havf” sözcüklerini sıkça kullanmıştır. Ayrıca şâir, şiirlerinde cehennem korkusunu da, sevgiliden uzak kaldığında yaşadığı korkuya benzetir.

Verişler edem her nefes ezkâr-ı cemîlîñ

Haşyetle akıt dîde-i bārânımı yâ Rab

(G.15/2)

Cinnet-i ‘aşkıñ hemîn mişl-i cehennem haşyeti

Ben taḥammül kılamam kılsam bile çeşmim ‘alîl

(G.109/4)

Geçer leyl ü nehârım âh hemân icrâ-yı zenb ile

Özümdе haşyet ü havf yok niçin çeşm-i revânım yok

(G.94/2)

Hudâdan havfedip terket zünûbu

Hudâdan korkmamak küffâra maḥşûş

(G.76/2)

4.1.2. Sevinç

Sevinç duygusu, “mesrûr, sürûr, şevk, şetâret, müjde, hande, neşe, şâd, safâ” gibi birçok farklı sözcükle gazellerde yer almaktadır. Kavuşma hayâli âşığa sevinç verirken; yalnız kalmak da onun sevincine engel olmaktadır. Mâşuk, âşığa ilgi göstermediği için genellikle sevinç ve hüznün kavramları beyitlerde bir arada kullanılmıştır.

Dâsitân oldum cihâna hüzünle mesrûr iken

Hüznî nâmın almışım rahmında Hüznî şöhetim

(G.124/6)

‘İd-i vaşlîñ müjdesi bu gönlümü mest eyledi

Ol hayâl-i şöhetîñle şanki bir dīvāneyim

(G.125/5)

Ġurbet elde kisve-i mâtem giyip kaldım ġarîb

Sen ġarîb bu dil ġarîb yâ kim baña versin sürûr

(G.45/3)

Çekilmez bâr-ı ‘aşkıñ âh ne müşkildir ‘aceb cânım

Ne dilde lezzetim vardır ne bir şevk ü şetâret var

(G.43/2)

Bir zamân oldum hayâl-i vuşlat ile hande-dil

Bir zamân hāmüş olup oldum esîr-i cân-kafeş

(G.66/2)

4.1.3. Üzüntü

Hüznî, mahlasından da anlaşılacağı gibi, hüznün dolu ve karamsar bir üslûpla duygularını dile getirip şiirlerine aktarmış bir şâirdir. Bu sebeple üzüntü duygusu şiirlerinde çokça yer alır. Şâir, üzüntüyü; Allah’a yaraşır bir kul olamamak, sevgiliden ayrı olmak, sevgilinin rakîbe yakınlık göstermesi gibi konularla sıkça dile getirmiştir. Hz. Yâkub’a da, Hüznî’nin gazellerinde “hüzün, külbe-i ahzân” gibi sözcüklerle telmihler yapılmıştır. Şâir, kendi hüznünü Hz. Yâkub’un hüznüne benzeter. Onun kadar keder çektiğini ifade etmeye çalışır.

Ġam leşkeri zabteyledi dil kişverin eyvāh

Fetheyledi vaşl ile sulţānıma söyle

(G.142/2)

Şol hayal-i vuşlatıñla Hüzni-veş zār u hazîn

Salţanatta guşşaya şâyān ararsañ işte ben

(G.128/7)

Derdimiz Eyyūba beñzer hūznümüz Yā‘ķūb gibi

Mısr içinde menzilim olmaķta zindān el-meded

(G.37/3)

4.1.4. Kızgınlık - Eleştiri

Hüzni’nin şiirlerinde eleştiri ve kızgınlık duygusu genel olarak aynı gazellerde, aynı sözcüklerle, aynı durum ve kişilere karşı işlenmiş olarak karşımıza çıkmaktadır. Kızgınlık duygusunu daha çok ağyâr, zâhid, vâiz için kullanan Hüzni; sevgilinin ağyârla muhabbetinden, zâhidin kabaca eleştirilerinden, vâizin de iki yüzlülüğünden şikayet etmektedir. “sahtekar, alçak, utanmaz, ikiyüzlü” gibi sözcükler, şâirin kızgınlık duygusunu aktardığı gazellerinde karşımıza çıkan sözcüklerdir.

Tekāpūlar ğinādāra gedāya bed-sūhan pīşe

Oķur Mālā-yecūzden nazār kıl sahtekār vā‘iz

(G.80/3)

Hevā-yı nefsiñe uyduñ Hudā havfın geri koyduñ

‘Aziz ismiñ deni koyduñ utanmazsıñ ne alçaqsıñ

(G.96/3)

Etmeyiz minnet hüveydā dehrīde hūñkāra biz

Bakmayız şimden girü ol yāre biz ağyāra biz

(G.65/1)

Elinde kufî-i miftâhı şanasıñ cenneti nâriñ

Bir iki akçaya kârı behiştî hem şatar vâ'iz

(G. 80/2)

Behâ'im-veş yiyip içip uyumak

Münâfık mülhid eşrâra mahşûş

(G.76/12)

İki günlük denî dünyâ 'ucûb etti seni rüsvâ

Hayâdan yok eşer aşla utanmazsıñ ne alçaksıñ

(G.96/4)

Devlet-i dünyâ için devrâna minnet etmeyiz

Dirhem ü dînâr için nâ-dâna minnet etmeyiz

(G.64/1)

4.1.5. Nasihat

Hüznî, gazellerinde Allah'a kulluk ve ibâdet edilmesi, dünya hayatına önem verilmemesi, gafletten kaçınılması, yoksulların gözetilip hor görülmemesi gibi konularda hem kendine hem okuyucuya nasihatlerde bulunmuştur.

Kîl ü kâlden vazgelip bahşin bırak vâhî emel

Ber-hevâ etme hayâtıñ mâye-i ummâna gel

(G.105/3)

Yâr için ağıyâra minnet etme bî-sûd Hüzniyâ

Bed-raķibe ser fûrû ṭab'ınca bir ma'nâ mıdır

(G.49/5)

Yeter gâflet behey Hüzni tefekkür eyle encâmıñ

Denâ'etten sefâhetten yeter el çek ne hâşıl hâ

(G.10/9)

Şûret ü şekl-i gedâyı zâhidâ ħor bilme sen
Etmeye iğfâl seni hîç ol ‘acîb rengîn libās

(G.68/3)

Bî-vefâ olma mürüvvet eyle ‘ahde kıl vefâ
Sâ’il-i lutf u ‘atânîñ bende-i fermânıyım

(G.123/5)

4.1.6. Şaşkınlık

“Acep” kelimesi Hüznî’nin şaşırma, hayret etme duygusunu dile getirmek için gazellerinde çok sık yer verdiği kelimelerden biridir. Coğunlukla “tuhaf, şaşılacak şey” manasında kullanmış olduğu bu kelime, şiirlerinde etkili bir ünlem ifadesidir.

Pür-ħarâret teşne-dil neş’e-yâb-ı bâdeyim
Deşt-i hayret içre bî-tâb kaldım gördüñ mü hîç

(G.31/2)

Meded ğamzeñ içre kanım kerem kıl ruĥları ĥamrâ
O billur gerdeniñ şâhım ‘aceb dârü’l-amân olmuş

(G.73/4)

4.1.7. Kaygı

Şâir, kaygı duygusunu yansıtmak için “gaygu, gam” gibi kelimeleri seçmiştir. Kaygı hissini şiirlerinde daha çok, sevgiliye kavuşma endişesi şeklinde işleyen Hüznî, hüznün temalı gazellerinde bu sözcüklere daha çok yer vermiştir.

Düştü vişâl ğaygûñuza ol bûse-i mehrûñuza
Zülf-i semen şebbõñuza teşne gönül yandı yürek

(G.102/3)

Dâ’imâ vaşlıñ ğamı cânâ dile kâr etmede
Hem seniñ ‘aşkıñ derûnda dürr-i mektûmlar gibi

(G.149/4)

4.1.8. Sitem

Sevgilinin âşığa değer vermemesi, rakîbe yakınlık göstermesi şâirin sitemde bulunduğu durumlardandır. Sitem dolu beyitlerde şâirin genellikle, hem anlatımını güçlendirmek hem de sitem duygusunu daha yoğun şekilde yansıtmak amacıyla “Allah aşkına, ey, ah” gibi ünlem ifadelerine yer verdiğini görmekteyiz.

İstemem et ülfetiñ var dâ'imā ağıyar ile

Zerre kıdrim bilmediñ âh nâzlı yârim âh benim

(G.114/2)

Zerre kıdrim bilmediñ ağıyar ile hem-dem olup

Eyledim kaç'-ı ümîd âh vaşlıña şimden girü

(G.136/2)

El verir ağıyara bunca iltifâtın mazharı

Kıl kerem 'uşşâka bir kez sen de Allah 'aşkına

(G.147/4)

Te'sîr etmez yâ niçin dūd-ı siyâhım sîneñe

Ey mürüvvetsiz hayâsız bî-vefâ dil-dârimiz

(G.63/5)

4.1.9. Pişmanlık

“Allah’a yaraşır kulluk edememek, boşa geçen ömür, vefâsız sevgiliye gönül vermek” Hüznî'nin şiirlerinde pişmanlık duygusunu dile getirdiği konular arasındadır. “Pişmân, peşîmân, nedâmet” gibi sözcüklerin yanı sıra, “eyvâh” ünlem ifadesiyle de hayıflanma duygusu beyitlerde yer almaktadır.

Verme dil zinhâr zamânıñ dil-fîrib maḥbûbuna

Bî-vefâyâ dil veren pişmân olur 'âlem bu yâ

(G.6/6)

Geçti 'ömrüm vâh ile eyvâh ile eyvâh benim

Yandı cismim odlara yok tākātım billâh benim

(G.114/1)

Ey Hüzni geçer rûz u leyâl ile eyvâh cürm

Allaha yarar hakkıyla zerre eşerim yok

(G.92/6)

Eden tahkîr olur âhîr peşimân

Raķibânîñ cezâsıdır şerî‘at

(G.24/14)

Etmîşim bunca günâhı bâb-ı luţfuñ var deyü

Şad hezâr ettim nedâmet rûzı kıl Ğufrân baña

(G.2/3)

4.1.10. Özlem

Genel olarak karamsar duyguların anlatıldığı Hüzni’ye âit şiirlerde, özlem duygusu da sıkça yer amaktadır. Ayrılık, üzüntü gibi duyguların işlendiği gazellerdeki bir diğer his de özlemdir. Sevgiliye duyulan özlem ve ona kavuşma arzusu, geçmiş zamanlara duyulan hasret gibi konularla şâir, özlem duygusunu aktarmıştır.

Bugün oldum vişâl-i yâr-ı râcî

Bihamdillah bize çok etti talţîf

(G.87/1)

Cân mı dayanır âteş-i hasretle remâdız

Ķanlar dökeriz âfet-i devrânıma maşşûş

(G.75/5)

Düştü gönle devr-i sâbık dil yanar cân ağlatır

Rîze rîze kan döker ten zaķm-ı hicrân ağlatır

(G.53/1)

4.1.11. Ayrılık

Ayrılık teması Hüzni’nin gazellerinde; sevgiliden ayrılık, dünyadan ayrılık ve vatandan ayrılık olarak farklı şekillerde karşımıza çıkmaktadır. “Hicrân, firâk, vedâ, hasret”

gibi ifadeler, sevgiliden ayrı düşmenin hüznünü ve acısını anlatan beyitlerde sıkça kullanılmış olan sözcüklerdendir. Şâirin gönlü bu ayrılıkla parçalanıp kan dökmektedir.

Düştü gönle devr-i sâbık dil yanar cân ağlatır

Rîze rîze kan döker ten zahm-ı hicrân ağlatır

(G.53/1)

Dünyadan ayrılma yani ölüm konusu da Hüznî'nin şiirlerinde fazlaca rastlayabileceğimiz konular arasındadır. Hem mecâzî hem gerçek anlamında kullanılan ölüm kavramı; hasretten, üzüntüden kahrolmak anlamında kullanılırken aynı zamanda gerçek anlamıyla dünyadan göç etme, can verme, ve ahiret inancıyla ilgili terimlerle birlikte kullanılarak da beyitlerde yer almaktadır. Ayrıca şâir, sevgilinin uğruna ölmekten de çekinmez aksine bunu, şehitlik olarak görür.

Bir şehîd-i 'aşkıñım kaldır niķāb-ı perçemiñ

Eyleyem bir dem temāşā vech-i pâkin her taraf

(G.85/3)

Sîne-i i şahrâda katlet ey şeh-i hûbân beni

İftihârım terk-i cân 'aşkıñla etmem hîç esef

(G.85/4)

Ayrılık temasının işlendiği diğer beyitler de, vatandan ayrılık konulu şiirlerin olduğu beyitlerdir. Gurbet, memleketinden ayrı düşmek, şâiri hasta eden bir mahkûmiyet gibidir.

Zehr-i gurbet nûş edip sen câme-i hasret ile

Ağla Hüznî haşre dek dehrîde mahrûmlar gibi

(G.149/5)

Ey Hüznî ğarîb kûşe-i ğurbette marîzsiñ

Bir gün de olur derdiñe dermân saña şabret

(G.26/7)

Dām-ı gurbet sū-be-sū bend eyledi her yanımız

Āteş-i hecriñ bizi mahveyledi mûmlar gibi

(G.149/2)

Alayım başımı artık gideyim hangi ile
Kıluben terk-i vaṭan cāyımı zindān edeyim

(G.116/2)

4.1.12. Yakınma

Sevgilinin, âşığın çektiği çilelere kayıtsız kalması, dünyada bir evlâdının olmaması, ömrünün sıkıntılarla geçmesi gibi bazı durumlar, Hüznî'nin şiirlerinde yakındığı ve hoşnutsuzluğunu belirttiği durumlardandır.

Heykel gibi 'ālemde vücūd-ı naḡş-ı ḥayālāt
Ölsem de daḥi ḥayrū'l-ḥalef bir püserim yok

(G.92/5)

Geçti 'ömrüm vāh ile eyvāh ile eyvāh benim
Yandı cismim odlara yok ṭākatim billāh benim

(G.114/1)

Te'şir etmez yā niçin dūd-ı siyāhım sīneñe
Ey mürüvvetsiz ḥayāsız bī-vefā dil-dārımız

(G.63/5)

4.1.13. Aşk

Hak âşığı olarak adlandırabileceğimiz Hüznî'nin gazellerinde aşk teması, çokça ele alınmıştır. Tasavvufi üslûba sahip şâir için aşk, genel olarak Allah'a duyulan aşkı temsil eder. Beşeri aşkı, ilâhi aşkın yeryüzüne yansıması olarak gören mutasavvıflar gibi Hüznî de, bu çerçevede şiirlerini yazmıştır. Hüzün dolu aşk beyitlerinde şâir, genellikle Allah'a özlem ve yakarışlarını dile getirir. Aşk, âşığı ateşiyle yakıp kül eden bir his olsa da; âşık, bu durumdan şikayet etmez.

Hün-nişār etsin dem-ā-dem 'aşk-ı pākiñle gözüm
Çıksın āfāka fiğānım 'aşk ile Bārī Ḥudā

(G.1/6)

Āteş-i ‘aşkıñ beni yakdı remād etti amān

Hüznî-āsā ey perî-rû terk-i sevdālar ‘abeş

(G.29/6)

Seniñ ‘aşkıñ ile cismim yanar revān-veş nāra

Ne ‘aqlım var ne tedbirim ne feryāda siyāset var

(G.43/5)

4.1.14. Nefret

Nefret duygusunun Hüznî’nin gazellerinde “lânet, garaz, lâin, nefret” gibi sözcükler kullanılarak aktarıldığını görmekteyiz. Şâir, Kerbelâ hadisesine telmihte bulunarak, Hz. Hüseyin’i katledenlere ve Şimr’e lânet okumaktadır. Aynı zamanda şâir, zamânedin, kaderinden ve felekten nefretini ve bunlardan şikâyetini beyitlerinde sık sık dile getirmiştir.

Devlet-i Dārā degil dünyā dahî ‘aynımda yok

Eyledim nefret zamândan hiç halâvet kalmamış

(G.70/2)

Ceyş-i gurbet etti yağma nakd-i cânım her ne var

Yok haber semt-i vatandaş eyledi ihvân gāraž

(G.77/2)

Geldikçe Muḥarrem urayım sîneme ḥançer

La‘net edeyim rûḥuna biñlerce la‘iniñ

(G.95/10)

İlticā’ı kaç’ edenler zem olundu dü cihān

İbn-i Hişām Bū leheb-veş la‘nete oldu karīn

(G.126/5)

Ey Şimr-i pelid ḥaşre kadar cânına lâ‘net

Destinde çıkıp ḥançer ile şadra Hüseyiñ

(G.95/7)

Cihāna nisbet hezārān kibrini efzūn eden

Dehriñ almış nefretin her ān ararsañ işte ben

(G.129/7)

Hüzniyā nefsimden ettim nefreti ammā çi-sūd

Kūşe-i vaḥdet gibi ‘ālemde rāḥat kalmamış

(G.70/7)

4.1.15. Çaresizlik

“Sevgiliden değer görememek, ayrılığa sabrının tükenmesi, ayrılık acılarının artması” şâirin en sık yakındığı konulardandır. Çaresizlik içinde yakaran, yardım isteyen şâirin gönlü parçalanmış, boynu bükülmüş, gözlerinden kanlı yaşlar akmakta ve bitap düşmüş haldedir. “âşık-ı nâ-çar, dil-i bî-çâre, belini bükmek, boynunu bükmek, kaddini mukavves kılmak, nâ-tüvân, nâ-ümit” gibi kavramlar, Hüznî’nin çaresizliğini dile getirdiği beyitlerde sıkça tekrarlanan kavramlardır.

Deriñde āh eder Hüzni velākin i‘tibār hîç yok

Ne kıymet var ne rağbet var ne bir luṭf u ‘ināyet var

(G.43/7)

Elvedā’ kār etti cānā nār-ı ḥasret gel yetiş

Kalmadı şabra mecālim çeşm-i āfet gel yetiş

(G.71/1)

Dā’-i zenbiñ ey ṭabīb-i çāre-sāzı el-amān

Kaddimi kıldı mukavves zaḥm-ı ‘işyān şoñ ramak

(G.88/6)

Yandım a beyim ol leb-i gül-gūnuñ elinden

Hüzni gibi bir ‘âşık-ı nâ-çarıñı gör geç

(G.30/6)

4.1.16. Utanma

Utanma duygusu gazellerde “şermende, rû-siyah, ar” gibi kelimeler ile aktarılmıştır. Şâir, işlediği günahlardan dolayı utanç içindedir. Ayrıca mahşer gününde yaşayacağı utançtan korkmaktadır. Bu nedenle şiirlerinde Hz. Muhammed’den şefaata ister.

Kıl şefâ‘at yâ Resûlallah amândır el-amân

Rû-siyâh kapıña geldi Hüzni pür-zâr ü hâzîn

(G.126/8)

Dil-i talebkâr vişâliñ muntazırdır dâ‘imâ

Hâlini ‘arz etmeye şermende Allah ‘aşkına

(G.147/7)

‘Âr u nâmus yok mudur hiç böyle bî-pervâ gezeñ

Güft ü gûlar söyletirsîñ dâ‘imâ düşmâna sen

(G.131/3)

4.1.17. Beklentiler

Hüzni’nin gazellerinde karşımıza çıkan beklenti ifadeleri genellikle, günahlarının affı için Allah’a yalvarış ve Hz. Muhammed’e yakarış şeklinde olan şefâat beklentisidir. Şâir, bu beklentilerini “lutf et, ihsân eyle, kerem kıl, meded” gibi ifadeler ile dile getirmiştir.

Maķâm-ı Maķmûduñ miftâhı sende

Şefâ‘at kıl bize ol ân Muḥammed

(G.36/10)

Dünyâda beni bir kese muḥtâç daḥi etme

Ağyâr gibi pür-kîn görünen ol yâra düşürme

(G.141/2)

Meded ey ruhları ḥamrâ meded ey şâh-ı dilîr

Görelî ḥüsnüñü dil ‘ukte-i zülfünde esîr

(G.46/1)

Rabbenā bir kaṭre raḥmiñ heft ü deryāya bedel
Zēnbim ikrar eyleyip geldim kerem kıl yā Raḥīm

(G.110/3)

4.2. EYLEM VE DURUM TASVİRİ İFADE EDEN KELİMELELER

4.2.1. Ağlama

Ağlama eylemi, Hüznî'ye âit şiirlerde çok sık rastlayabileceğimiz fiiller arasındadır. Ağlamak, ağlatmak ifadeleri birçok beyitte kullanılmış; ayrılık, hüzn gibi temalarda anlamsal bütünlüğe katkı sağlamıştır. Hüznî'nin şiirlerindeki genel karamsar ruh halini yansıtan en önemli ve en sık kullanılan kelimelerden biridir. “kanlı gözyaşları dökmek, inleyerek gözyaşı akıtmak” gibi durumlar; ayrılık acısı, pişmanlık gibi duyguları yansıtırken anlamı güçlendiren ifadelerdendir.

Ağla Hüznî Hakkā hüzün oldu tā bezm-i elest
Arz-ı vāsi‘ teng olundu şanki mescūnum gibi

(G.148/6)

Çok zamandır ağlarım hecriñle cānān el-meded
İñlerim ‘aşkıñla her dem eyle iḥsān el-meded

(G.37/1)

Görmedim bir şahş-ı mağmūm kalb-i maḥzūnum gibi
Var mıdır bir cūy-ı hūn-āb çeşm-i pūr-hūnum gibi

(G.148/1)

Felegiñ tuḥfesi her dem bize giryān ne sebeb
Akıtır dīde-i eşkim benim el-ān ne sebeb

(G.22/1)

4.2.2. Konuşma

Şâir, konuşma eylemini “dedim, dedi” şeklinde karşılıklı söylemlerin aktarılmasıyla şiirlerinde kullanmıştır. Ayrıca “söyledi, söyle” gibi sözcükler de konuşma fiiline yer verilen beyitlerde karşımıza çıkmaktadır.

Dedi bu şeb içelim meyi tenhâ

Sa‘âdetḥâneme sen eyle teşrîf

(G.87/2)

Ey peyk-i seher derdimi Lokmânıma söyle

Yandı cigirim hecr ile cânânıma söyle

(G.142/1)

Ben dedim dil bî-şekîb âh ol dedi şabreyle sen

Bir gün olur şâd olursuñ ey Hüzni-i nâlânımız

(G.62/7)

4.2.3. Uyku ve Rüya

Hüzni, şiirlerinde uyumak eylemine sıkça yer vermiştir. Fakat uyumak eylemi sadece gerçek anlamında kullanılmamış, aksine çoğu kez “gaflet uykusu” anlamında mecâzi yönüyle şiirlerde yer almıştır. “hâb-ı tegafûlden uyanmak, bî-dar (uyanık) olup hak yoluna dönmek” gibi ifadelerle nasihatlerde bulunmuştur.

Hem uyku düşü, hem de hayâl mânâsında kullanılan rüyâ kavramı, âşığın sevdiğini görebilmesi için bir yoldur. Uyuyunca rüyâsında, gündüzleri de hayâlinde sevgiliyi gören âşık, bu şekilde teselli bulur.

“Gözüne uyku girmemek” kavramı da yine âşığın sevgilisinin hasretiyle çektiği sıkıntılardan biridir. Gece gündüz sevdiğine özlem duyan ve seher vaktine değin onu düşleyen şâirin, gözüne uyku girmez.

Bir güzellik unsuru olarak da sevgilinin uykulu gözleri, “dîde-i mahmur, dîde-i mestan” gibi ifadeler ile Hüzni’nin şiirlerinde yer almaktadır.

Bu dil bülbül gibi feryād eder vaqt-i şehirlerde
Ne ḥ'ābım var ne ḥaşyet var ne bir ān istirāhat var

(G.43/4)

Görelî ḥüsnüñü dilber-i şeb rü'yāma girer
Dile hecriñ 'acabā mādde vü ḥülyāsı kime

(G.144/2)

Sīneñ āyine-i devrān Gülistān-ı İrem-āsā
O maḥmūr dīdeler cānāna fettān-ı zamān olmuş

(G.73/2)

Ḥ'ābı bırak Ḥaḫḫa yanaş nefsiñ ile eyle şavaş
Dā'imā koy secdeye baş vaqt-i şehir vaqt-i şehir

(G.42/9)

Şebi rü'yā ile hem gündüzü rü'yā geçiyor
Beni 'aşkıñ ile ettiñ katı āvāre güzel

(G.108/3)

4.2.4. Yas Tutma

Yas tutma eylemi, “mātem, ağlamak” gibi sözcükler ile aktarılmıştır. Hz. Muhammed için yazılmış olan beyitlerde daha çok karşımıza çıkmaktadır. Duyulan özlemin acısını ifade etmek için, “matem elbisesi giymek, matem zehri içmek” gibi kavramlar kullanılarak anlatım pekiştirilmiştir.

Zemīn ü āsumān mātem libāsın giydi hecriñle
Ḥacer kum berk-i eşcār dem-be-dem ol kūh-sār ağlar

(G.44/4)

Mātem-zedeyem vaḫ'a-i dil-sūzuñ ucundan
Kānlar dökerim 'aşkına ben kurretü'l-'aynıñ

(G.95/3)

Hem Hasan ‘aşkına zehr-i mâtemi nûş eyleyen

Meşhedîñ Kıtırmîri hâşıl muṭlaḳâ derler bize

(G.139/7)

4.2.5. Sarhoşluk

Klasik Türk şiirinin ana temalarından biri olan sarhoşluk teması, Hüznî’nin gazellerinde de sıkça yer almaktadır. “işret meclisi, sâki, aşk şarabıyla sarhoş olmak, sevgilinin aşkıyla sarhoş olmak” hususları, “bâde, sermest, mest eylemek, mestâne, sahbâ, mest-i müdâm” gibi sözcükler ile çokça karşımıza çıkmaktadır.

Beni sermest eden ‘aşkıñ şarâb-ı cür‘âsı cânım

Gözümnden dem-be-dem kanlar olur her dem revân ey şûh

(G.34/7)

Dîde-i mestiñ beni mest eyledi mestâneyim

Ebrûvânîñ var iken çün tîğ-ı ğarrâlar ‘abeş

(G.29/3)

Bî-piyâle bâdesiz mest-i müdâmım zâhidâ

Hem-dem oldum gâhi de ol zülf-i şebbôlarla ben

(G.127/7)

4.2.6. Hastalık

Hastalık teması Hüznî’nin şiirlerinde “harâret, tutuşma, masrû, harâb olma” gibi ifadelerle dile getirilmiştir. Ayrıca “şifâ, devâ, dermân, tabîb, nabza el urmak, tedbir, teşhis, merhem, mârizâne” gibi kavramlar da, bu beyitlerde tenâsüplü olarak kullanılmıştır. Klasik Türk şiirinin geleneksel temalarında olduğu gibi Hüznî’nin şiirlerinde de âşık, aşk hastalığından rahatsız ve şikâyetçi değildir. Sevgilinin bir lütfu olarak görülür. Kavuşmak, âşğın hastalığının ve yaralarının tek dermânıdır. Hekimin bu hastalıklara dermân bulması âşık tarafından istenmeyen bir durumdur.

Şerbet-i zehr-i helâhil cismimi etti ḫarâb

Vermedi bir dem şifâyı çerḫ-i devrân ağlatır

(G.53/4)

Ṭutuṣtu kişver-i gön̄lüm yanar durmaz ḥarāret var
Ne ḥikmet ḳudret-i Mevlā bilinmez dilde ḥālet var

(G.43/1)

Nabẓıma el urma zinhār ey ṭabīb-i bī-ḥaber
Eyleme tedbīr ü dermān bulamazsıñ çāre kes

(G.66/5)

Baḳtık nice dem cinnī’-i ḥaddām-ı ḥayāle
Maşrū’a şifā bahş eden iğvādan uşandık

(G.93/2)

Ümīd-i lātaḳnetū naşş-ı celīliñ merhem-i Şāfi
Çün oldur yāre-i vizre ṭabīb-i pādişāh yā Rab

(G.16/6)

Mürde cisme çün ḥayāt bahşetmede ‘İsā gibi
Ruḥlarıñ dārü’ş-şifā ma’cūna minnet etmeyiz

(G.60/4)

4.2.7. Ölüm

Ölmek fiili gazellerde hem mecazî anlamda hem de gerçek anlamında kullanılmıştır. Sevgilinin çektiği cefadan yorulup öldüğünü söyleyerek sitem eden şâir, ölüm temasına şiirlerinde sıkça yer vermiştir.

Sīne-i i şahrāda ḳatlet ey şeh-i ḥübān beni
İftihārım terk-i cān ‘aşkıñla etmem hiç esef

(G.85/4)

Meded öldüm meh-i ruḥsārıyıñ efsānesiyim
Neler ettiñ baña ey sāḥir-i mekkāre güzel

(G.108/2)

Sen demişsiñ vazgele benden ne mümkün ey perî

Ölmeyince geçmem artık bî-gümân etmem ferâğ

(G.83/3)

4.3. ZITLIKLAR

Klasik Türk şiirinde zıt kavramlar, anlamı pekiştirmek, aktarılmak istenen duygu ve düşünceyi daha etkili hale getirmek için genellikle bir arada kullanılır. Şâirler, anlam olarak birbirinden tamamen farklı kelimeleri aynı gazelde hatta aynı beyitte kullanarak bütünsel bir anlam ilgisi kurarlar. Zıt kelimelerin birlikte kullanılmasıyla yaratılan çağrışım, okuyucuda daha etkili hisler bırakırken; şâir de aynı zamanda şiir becerisindeki ustalığını ve keskin zekâsını kanıtlamış olur.

Tezat sanatı, şâirler tarafından edebî sanatlar içinde sıkça başvurululardan biridir. Zıt düşünce, eylem ve kavramların metin içinde birlikte kullanımı, söyleyişi daha etkili kılar ve anlam derinliği sağlar. Hüznî de şiirlerinde bu farklı anlamlar içeren sözcükleri beraber olarak sıkça kullanmıştır.

4.3.1. Neşe – Keder

Sevinç ve hüznün duyguları, Hüznî'ye âit şiirlerde en sık rastladığımız hisler arasındadır. Genel olarak hüznü olan ve dert çeken âşık, sevgiliye kavuşma hayaliyle de mutlu ve huzurlu olmaktadır. Bu konular etrafında yazılan şiirlerde de genel olarak “*sürûr, gam, dert, neşe, şetâret, mâtem*” gibi sözcükleri bir arada kullanmıştır.

Çerh-i gerdün ber-çarâr olmak murâd üzre muhâl

Gâhi gam gâhi sürûr devrân olur ‘âlem bu yâ

(G.6/2)

Ğurbet elde kisve-i mâtem giyip kaldım ğarîb

Sen ğarîb bu dil ğarîb yâ kim baña versin sürûr

(G.45/3)

4.3.2. Kâfir – Müslüman

Kâfir, Müslüman kavramlarına âit tezatlık, şiirlerde yer alan ikilemlerdendir. “Mümin, iman, rahmet” gibi sözcükler ile “kâfir, küffar” sözcükleri aynı beyitlerde kullanılarak tezat sanatına başvurulmuştur.

Hâlet-i nez‘a eriştim şâh-ı hûbân elvedâ‘

Kâfir îmana gelir gel eyle cânan garaż

(G.77/5)

Kâfir olsa lâ-cerem eyler terehhum âhıma

Rahma geldi bî-mürüvvet hâlime ağıyârimız

(G.63/4)

Çün mü‘mine zindân dañi küffâra gülistân

Bu dâr-ı fenâ hâşıl-ı zindân saña şabret

(G.26/6)

Dîne götürür luţf ile küffâr-ı ‘unûdu

Şol mu‘ciz-i gül-fâmı dürer bârınñı gör geç

(G.30/5)

4.3.3. Hastalık – Sağlık

“Aşk hastalığına tutulmak, ayrılık acısıyla hasta olmak” gibi klasik Türk şiirinin yaygın temalarına “sevgiliye kavuşma ile iyileşme, sevgilinin devâ bahşetmesi” temaları eşlik etmektedir. Hüznî, “*sıhhat, mârizâne, ilaç, mariz, mürde, devâ, şifâ*” gibi sözcüklerle, hastalık ve sağlık tezatlığına yer vermiştir.

Mürde cismim zinde kıl ol şerbet-i dîdâr ile

‘Âşıkıññ âlâm-ı gamda ey şeh-i hûbân marîz

(G.78/4)

Leb-i la‘liñ ‘aceb şûhum cihâna armağân olmuş

Devâ-bahşâ marîzâne hayât âb-ı revân olmuş

(G.73/1)

Yār marīz-i ‘aşkıñım her dem füzûn et derdimi

Nâle vü âh ü ‘ayn-ı şıhhattir firākım baña

(G.4/2)

4.3.4. Ayrılık – Kavuşma

“Ayrılık, kavuşma, *hicrân*, *vuslat*, *visâl*, *hecr*, *firkât*, *firāk*, *vasl*” gibi ayrılık ve kavuşma ifade eden birçok sözcük, Hüznî’ye âit gazellerde çokça karşımıza çıkmaktadır. Sevgilinin ayrılığından duyulan acıyı ve kavuşmanın hasretini sıkça dile getiren şâir, şiirlerinde bu zıt kavramları genel olarak aynı beyitlerde kullanmıştır.

Şeb-i firkat dil-i dīvānemi maḥvetti meded

Ne zamān şubḥ-ı vişāliñ ile ḥandān olayım

(G.121/3)

Bu Hūznî teşne-i āb-ı vişāliñ nār-ı hecriñle

Ṭutuştı sīneden şardı yeñi baştan amān āteş

(G.74/8)

Aldanma anıñ vuşlat u hicrānı müsāvî

Bülbül gibi beyhūde yere nālāna yanaşma

(G.146/4)

İñiler dertli gönül yāre-i hicrān yetişir

Dirîgā vuşlata yok mu daḥi bir çāre bu şeb

(G.21/3)

Cāna te’şir etmede cānā firāk u vuşlatıñ

Etme cevri bu dil-i nālāna gel Allah için

(G.132/4)

Bunca ‘ıdım etmede imrār firāk u vaşl ile

Bir ġarīb āvāreyim ben eyle şādān el-meded

(G.37/4)

4.3.5. Zâhid – Rind

Rind ve zâhid kavramları, klasik Türk şiirinde en sık kullanılan karşıtlıklardan biridir. “*İşret meclisi, sahbâ, mest, meyhane*” gibi kavramlarla temsil edilen rind, şâirin kendisidir. Zâhidi ikiyüzlü, kaba, menfaatçi ve yeri geldiğinde günah işlemekten çekinmeyen bir kişi olarak görür ve onu sık sık eleştirir. Hüznî, gazellerinde de bu tezat kavramları bir arada görmekteyiz.

Ey zâhid-i sâlûs hele ‘aşktan haberiñ yok

Kevşer gibi şâfidir o şahbâ-yı muhabbet

(G.27/6)

Zâhid-i sâlûsi-veş hây hûya minnet etmeyiz

Kûşe-i meyhânede mest-i müdâma sâķiyiz

(G.59/2)

Bî-piyâle bâdesiz mest-i müdâmım zâhidâ

Hem-dem oldum gâhi de ol zülf-i şebbôlarla ben

(G.127/7)

4.3.6. Gece – Gündüz

Gece ve gündüz kavramları, klasik Türk şiirinde çoğu şâirin de şiirlerinde yer aldığı gibi Hüznî’nin gazellerinde de sıkça zikredilmiştir. Bu iki zıt sözcük, “âşğın gece gündüz Allah’a yakarması, gece gündüz uykusuz kalması, gece gündüz sevgilinin yolunu gözlemesi” gibi birçok tema ile karşımıza çıkmaktadır.

Rûz u şeb hecriñ baña yâr dem-be-dem kan ağlatır

Ėonca ruhsâra seherde bûlbûl-i nâlâneyim

(G.125/2)

Çekemem derd ü ġamıñ rûz şeb eġân edeyim

Yine mi bûlbûl-âsâ dili nâlân edeyim

(G.116/1)

Dergehiñde baş koyup an ağlarım r  z u ley  l

  l ram urb  n  m ben el-am  n   h-   ed  b

(G.20/5)

4.3.7. Yer – Gök

H  zn  , yer – gök tezatlığını beyitlerinde “*ar , zem  n,   sum  n*” gibi kelimeler ile oluşturmuştur.

Der  numdan ıan   h-   er  r  mdan cih  n   te

Zem  n      sum  n   te ‘aceb kevn    mek  n   te

(G.74/1)

ar  b-   selseb  l-  s   m  b  rek nu -   p  r-ikmet

Ne ikmettir sağa cümle zem  n      sum  n ‘    

(G.90/6)

  b  r  n ifti  h  r   ‘ar a bestir

V  c  du  la zem  n   d  n Mu  ammed

(G.36/5)

4.3.8. Cef   – Vef  

H  zn  ’nin gazellerinde göze çarpan bir diğer zıtlık unsuru da cef  , vef   kavramlarıdır.   ir, bu iki duyguyu “*merhamet, rahm, mürüvvet, vef  , saadet; cev  r, cef  , b  -vef  *” gibi kavramlarla işlemiştir.

Eyledi  n g  na-gün cev  r    cef    n   b  -  m  r

Mer  amet et çalmadı hiç tende derm  n  m deyü

(G.138/4)

Hiç mürüvvet yok mudur   ft  de  ne ey b  -vef  

Olmazam zerre em  n hep and    na boştur    bu

(G.136/4)

Cefā vü cevriñe yoktur taḥammül bende ey cānım

Sa‘adetli mürüvvetli efendimsiñ amān ey şūḥ

(G.34/3)

4.3.9. Zenginlik – Yoksulluk

Zenginlik ve yoksulluk kavramları, Hüznî tarafından beyitlerde, “*dilenci-varlıklı, şah-yoksul, fakir-zengin*” gibi sözcükler ile ele alınmıştır.

Gedā bayıñ kefen sermāyesidir

Ḥarīş olan beḳāda nāra maḥşuş

(G.76/9)

Şāh iken dehre Zelīḥā ‘aşk ile yoḥsul olur

Mışra Yūsuf ḳul iken sultān olur ‘ālem bu yā

(G.6/4)

Dünyāda beni fakrile me’nūs-ı şekīb et

A ‘māl ile ver şervet-i sāmānımı yā Rab

(G.15/3)

BEŞİNCİ BÖLÜM

DÎNÎ VE TASAVVUFÎ KAVRAMLAR

5.1. DİNÎ KAVRAMLAR

5.1.1. Kutsal Kitaplar

İncil ü Furkân: İncil ve Kur’ân-ı Kerîm.

Zebûr Tevrât daħi İncil ü Furkân

Oğurlar na‘tını seyrānesiyiz

(G.57/6)

Kur’ân-ı Kerîm: Allah tarafından Hz. Muhammed’e vahyedilen kutsal kitap, İslâm dininin temel kitabı, kelam-ı kadim, Kur’ân-ı Kerîm.

Ver hâtime *Kur’ân* ile şol rûz-ı u vedâ‘da

Ettirme vedâ‘ kalb ile imānımı yâ Rab

(G.15/5)

Tevrât: Hazret-i Musa Aleyhiselâma nazil olan kitâb-ı semâvî.

Zebûr Tevrât daħi İncil ü Furkân

Oğurlar na‘tını seyrānesiyiz

(G.57/6)

Zebûr: Dâvut peygambere indirilen ve münâcatları ihtivâ eden ilâhî kitap.

Zebûr Tevrât daħi İncil ü Furkân

Oğurlar na‘tını seyrānesiyiz

(G.57/6)

5.1.2. İbâdetlerle İlgili Dînî Kavramlar

Arafat - Minâ: Mekke civarında hacıların arefe günü tevakkuf ettikleri ve bulundukları mahal.

Huccâc ile Lebbeyk diyeyim ben ‘*Arafâta*

Kurbân edeyim cânımı Minâda kıyâmı

(G.155/4)

Hutbe: Cuma namazından önce ve bayram namazlarından sonra hatîbin minberde yaptığı dînî konuşma.

Yâ nedir ol hâzihi cennâtü’adniñ *hıttbesi*
‘Ârif-i billah olanıñ mağzen-i Hakk kalbi hest

(G.23/3)

Kıyâm: Namazda ayakta durmak.

Huccâc ile Lebbeyk diyeyim ben ‘Arafâtta
Kurbân edeyim cânımı Minâda *kıyâm*

(G.155/4)

Salât-ı hams: Beş (vakit) namaz.

Revâdır her mü’mine dâ’im *şalât-ı hams* edâ etsin
Yaraşır der isem işte budur hem Cennetü’l-Me’vâ

(G.13/4)

Secde: Namazda eğilip alnını yere koymak.

Hı’abı bırak Hakkâ yanaş nefsiñ ile eyle şavaş
Dâ’imâ koy *secdeye* baş vaqt-i seher vaqt-i seher

(G.42/9)

Tavâf: Hacerü’l-Esved’in köşesinden başlayarak Kâbe’nin etrafını usûlüne göre yedi defa dolaşma, dönme.

Pür-sîne-elem durayım âdabla *tavâffa*
Feryâdla ziyâret edeyim Bâb-ı Selâmı

(G.155/5)

Zekât: Müslümanlıkta, sahip olunan mal ve paranın kırkta birinin, her yıl sadaka olarak dağıtılmasını öngören İslâmın beş şartından biri.

On sitem kıl bir mürüvvet ‘öşr-i şer’î-veş baña

Kırkıta bir hüsnüñ *zekān* ver bize ‘ālī neseb

(G.19/4)

5.1.3. Âhiret İnancıyla İlgili Dînî Kavramlar

Behişt: Cennet.

Ey perî-rû *behişt* içre vâlidîñ gılmân mıdır

Ahsen-i takvîm vücûduñ dâderîñ vildân mıdır

(G.52/1)

Cehennem: Günahkârların öldükten sonra âhirette azap görecekları, cezâlarını çekecekleri yer, tamu, dûzah.

*Cehennem*den beter nâr-ı firâkıñ derdi cânânım

Çekilmez zerre kañâr-ı gamıñ bâr-ı girân ey şüh

(G.34/6)

Cennetü'l-me'vâ: Şehit ve müminlerin barınağı ve konağı olan cennet.

Revâdır her mü'mine dâ'im şalât-ı hams edâ etsin

Yaraşır der isem işte budur hem *Cennetü'l-Me'vâ*

(G.13/4)

Dârü'l-karâr: Asıl durulacak yer, ebedi ikamet edilecek yurt manasındaki bu terkip de cennete girenlerin Allah'a hamd ve şükür sırasında bulundukları mekân için kullanacakları bir tabirdir.

‘Azb telahhun tatmışım dehriñ fenâdır cümlesi

Hüzniyâ *dârü'l-karâr*a varmağa imân lezîz

(G.41/5)

Dest-i zebânî: Zebani eli. Zebani cehennemde bekçi olduğuna inanılan, eli topuzlu, çok iriyarı ve çok güçlü, korkunç yaratık.

Oldukta haşır *dest-i zebân*de bırakma

Hem etme şakîl cürm ile mîzânımı yâ Rab

(G.15/9)

Firdevs: Bahçe; cennet, cennetin en güzel yeri.

Etti rıhlet eyleyip ‘azm-i bekā

Menzilin *firdevs* ede Bārī Hudā

(G.14/1)

Kâfûr-ı cennet: Cennetin kâfuru. Cennette bir kaynak ismi.

Kumru güftârı bağdaki bülbülleri hāmûş eder

Gerdeniñ *kâfûr-ı cennet* sîne bir bâğ-ı şafā

(G.8/6)

Kevser: Cennette bir nehir ismi.

Ey zâhid-i sālûs hele ‘aşktan haberiñ yok

Kevser gibi şâfidir o şahbâ-yı muhabbet

(G.27/6)

Kıt’atünmine’s-sakar: Cehennemden bir bölüm.

Es-sefer çün *kıt’atünmine’s-sakar*dır ‘âleme

Mür-âsâ bak za’îf olmakta biñlerce cesûr

(G.45/4)

Nâr-ı dūzah: Cehennem ateşi.

Menziliñ hüsrân seniñ h’âb-ı tegâfülden uyan

Țut tarîk-i müstakîm bul nâr-ı *dūzah*tan necât

(G.25/6)

Tûbâ: Bütün cennete gölge saldığına inanılan, kökü yukarıda dalları aşağıda olan ağaç.

Şive-bāzım bu ne āfet tāvusī reftārīñız
 Servi-āsā kāmētīñ *tūbāyā* beñzetmiş Hūdā

(G.8/3)

5.1.4. İslâmi İnanişā Âit Diğer Dînî Kavramlar

Âl-i ashâb: Hz. Peygamber'i mümin olarak gören ve o iman üzere ölen kimseler ailesi.

Hem muhibb-i hānedānım *āl-i aşhāb* haķ yekūn
 Yār-ı Ġār-ı Muşţafā derd-yāra verdim gönłümü

(G.156/7)

Bezm-i elest: Elest meclisi, Allah'ın ezelde ruhları yarattıktan sonra, “Elestü bi-Rabbiküm: Ben sizin Rabbiniz değil miyim?” diye sorduğu ve ruhların, “Belâ (evet), sen bizim Rabb'imizsin” diye Allah'ı tasdik ettikleri ezel meclisi.

Oқuyup levlāke levlāk huţbesin *bezm-i elest*
 Şāh-ı Baţhā Aħmed-i Muhtāra verdim gönłümü

(G.156/5)

Cinnî'-i haddām-ı hayâl: Hayallerden hizmetli olan ruhâni varlık. (Cin taifesinden olan.)

Baktık nice dem *cinnî'-i haddām-ı hayāle*
 Maşrū'a şifā bahş eden igvādan uşandık

(G.93/2)

Fetvâ: Şeyhülislâm ve müftülerin verdikleri din hükümleri.

Bu 'aşrımız olmaķta mizāc-ı ehl-i hevā hep
Fetvâ için ol müftî'-i efkâra düşürme

(G.141/7)

İ'tikâd-ı ehl-i sünnet: Ehl-i Sünnet inancı.

İ'tikâd-ı ehl-i sünnet üzre ol sen Hüzniyâ

Dîn şerî'at bâkîdir hem maḥvolur hep münkerât

(G.25/8)

Kutbu'l-aktâb: İnsanların doğru yolu bulmalarına vâsıta kılınan ulu kişilerden, madde âlemindeki olaylarla ilgili olana Kutb-ül-aktâb denir.

Ṭarfetü'l-'ayn içre birden kâ'inâtı seyr eden

Kuṭbu'l-aktâb ḥazret-i ol şâh-ı ceylândır göñül

(G.106/5)

Ledün: Gayb ilmi, ilahi esrarı öğreten ilimle ilgili.

Nazar kıl zâhidâ bir dem bugün meydânımız vardır

Ledünden men'aref dersin veren pîrânımız vardır

(G.55/1)

Mizân: “Terazi” manasında olan mizan, ahiret âleminde hesap verme olayından sonra herkesin amellerinin tartılacağı adalet ölçüsüdür. Kur'ân-ı Kerîm'de mizanın kurulacağı A'raf, 7-9, el-Enbiya 21/47 ve Karia, 101/6-9'da geçmektedir.

Oldukta ḥaşr dest-i zebânide bırakma

Hem etme şakîl cürm ile *mizâmı* yâ Rab

(G.15/9)

Münkerât: Haram işler. Şeriatın menettiği, Allah'ın yasak kıldığı şeyler.

İ'tikâd-ı ehl-i sünnet üzre ol sen Hüzniyâ

Dîn şerî'at bâkîdir hem maḥvolur hep *münkerât*

(G.25/8)

Rû'yet: İlâhî tecellîleri bu dünyâda veya ruh âleminde kalp gözü ile temâşâ etme.

Ver hasta dil-i Hüzniye *rû'yetle* şifâyı

Senden umarım derdime dermânımı yâ Rab

(G.17/8)

Rûz-i rus-tahîz: Mahşer, kıyamet günü.

O *rûz-i rus-tahîz* maqbûl sözündür

Bırakma bendeni giryân Muhammed

(G.36/7)

Salât ile selâm: Hz. Muhammed'e sevgi ve saygı göstermek, onu övmek, şefâatine erişmek amacıyla okunan duâ.

Şalât ile selâm olsun huşûşan

Riyâz-i pâkiñe her ân Muhammed

(G.36/8)

Şefâ'at: Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenâb-ı Hak katında aracılık etmeleri.

Meded şâh-ı rûsul ettim dehâlet

Şefâ'at bahriniñ kurbânesiyiz

(G.57/8)

Şer'i'at: Doğru yol. Hak din yolu.

Mesîhiñ nefhiyle ihyâ-yı emvât

O Musâniñ 'aşâsıdır *şerî'at*

(G.24/15)

Şeytân: İnsanları iğvâ ve izlâl eden, azdıran mel'ûn-ı şehîr, iblis, dîv.

Zehr-i 'işyân yutturur bu nefsiye *şeytân* baña

Zenbime vâkıf olan her ins ü cin hayrân baña

(G.2/1)

Tarīkat: İbadet ve zikirlerle kalben ilerleme yolları.

Hakikat şem'ası minhâc-ı Mevlâ

Tarīkat reh-nümâsıdır şerî'at

(G.24/2)

Tevekkül: İşleri Allah'ın iradesine terk ederek kadere razı olma, her hâlükârda Allah'a güvenme.

Hüznîyâ Hakka *tevekkül*/kıl umûruñ tefvîz et

Kul iken kıldan kula ihsân olur 'âlem bu yâ

(G.6/7)

5.1.5. Dînî Günler

İd-ı fitr: Ramazan Bayramı.

Zât-ı şavmîñ *İd-ı fitn*ñ haqqıçün kenz-i 'atâ

Kayd-ı gamdan hem rehâ etsin beni Hayyüñ şabûr

(G.45/7)

Muharrem: Muharrem ayı II kamer takviminin birinci ayı (aşure ayı). Müslümanlıktan önce bu ayda savaşmak yasak olduğu için bu ad verilmiştir. Bu ayın ilk 10 gününde Kerbela vakasının yıldönümünde matem yapılır. Hz. Hüseyin ve arkadaşlarının şehit edildiği ay.

Geldikçe *Muharrem* urayım sîneme hañçer

La'net edeyim rûhuna biñlerce la'iniñ

(G.95/10)

Kadir Gecesi: Kuran'ın Hz. Muhammed'e indirilmeye başlandığı gece olarak Müslümanlarca kutsal sayılan Ramazan ayının 27. Gecesi.

Mâhî'-i cürm ü hañâdır *leyle-i kadri*ñ seniñ

Şol 'uluvv-i şanıñı vaşfeyleyen her dem şekûr

(G.45/2)

5.2. TASAVVUFÎ KAVRAMLAR

‘**Ârif-i billâh**: Hakk’a vâsıl olan velî, ermiş.

Yâ nedir ol hâzihi cennâtü’adniñ huṭbesi

‘*Ârif-i billâh* olanıñ maḥzen-i Haḳ ḳalbi hest

(G.23/3)

Bekâbillâh: Kötü huy ve sıfatlardan arınan salikin iyi huy ve sıfatlar edinmesi, kendisinden fanî olup Hak ile beraber olması anlamına gelen bir tasavvuf terimidir.

Fenâfi’llâh *beḳâbillâh* olanıñ

Şeb ü rûz-ı ğıdâsıdır şerî‘at

(G.24/19)

Fazl-ı bi’smillâh: Besmele’nin fazileti. Bismillâh lafzının ihsanı, lutfu.

Fazl-ı Bi’smillâh ile dīvâna ettim ibtidâ

İsm-i Raḥmân ile verdim işbu nazma intiḥâ

(G.1/1)

Fenâfi’llâh: Fenâfillâh, tefâni sırrı da denilen, “ölmeden önce ölmüş gibi olup” yokluk sırrına ermek, Allah’ın varlığında yok olmak, erimek.

Şerî‘at sâlike şems-i hidâyet

Fenâfi’llâh beḳâsıdır şerî‘at

(G.24/7)

İllâ: Tevhid (Lâ ilâhe illâ’llah)’deki illâ. (Ancak, yalnız.)

‘Âlleme’l-esmâ’ya girdim bir zamân hûlarla ben

Haḳḳı isbât eyledim *illâ* da ḳâlûlarla ben

(G.127/1)

Lâ ile illâ: Yokluk ile kesinlik arasında kalmak, ikilem içinde olmak.

Yevm-i mîsâk *lâ ile illâ*yı tefrîk eyleyip

‘Âlem-i ervâhta ben ikrâra verdim gönülümü

(G.156/2)

Mürşid-i kâmil: Tasavvufta seyr-i sülukunu tamamlayıp irşad görevinde bulunan kişi, manevi terbiye edici. Şeyh ile aynı manaya gelir.

Bulup bir *mürşid-i kâmil* edip bûs dest ü dāmânın

Ḥaḳîkat rāhına sâlik olup ol Ḥaḳḳa vâşıl hâ

(G.10/4)

Sırr-ı vahdet: Allah'ın birlik sırrı.

Yâ Kerîmü yâ Raḥîm mîm-i Raḥîmiñ ‘aşḳına

Sırr-ı vahdet hürmeti etme beni ‘aşḳtan cüdâ

(G.1/2)

Sivâ: Özge, başka, gayri anlamında olup daha çok mâ-sivâ (Allah'tan başka bütün varlıklar) şeklinde kullanılır.

Gerdenimden hem *sivâ* kaydın benim ḥallet hemân

Ḳalmasın gönülümde zerre derd-i ‘aşḳtan mâ‘adâ

(G.1/5)

ALTINCI BÖLÜM

ŞEKİL İNCELEMESİ

6.1. ŞEKİL İNCELEMESİ

6.1.1. Gazeller

Hüznî Dîvânı'nın en hacimli kısmı gazellerden oluşmaktadır. *Dîvân*'da toplam 157 gazel bulunmaktadır. Şâir, genellikle 5, 6 ve 7 beyitlik gazeller yazmıştır. Gazellerin makta beyitlerinde şâirin mahlası geçer.

Tablo 6.1: *Dîvân*'daki Gazel ve Beyit Sayıları

Beyit Sayısı	Gazel Sayısı	Toplam Beyit Sayısı
5	39	195
6	32	192
7	52	364
8	16	128
9	8	72
10	1	10
11	4	44
12	2	24
14	1	14
19	1	19
24	1	24
Toplam:	157	1086

6.1.2. Kafiye ve Redif İncelemesi

Şâirin şiir yeteneğini gösteren unsurların başında kafiye ve redif gelir. Hüznî, Arapça Farsça ve Türkçe dillerine hâkimiyetini bu dillerde başarılı bir şekilde kullandığı redif ve kafiyeyle göstermektedir. Şâir, şiirlerinde günümüzdeki kafiye anlayışına göre tüm kafiye türlerinde örnekler vermiştir. Fakat en sık olarak kullandığı kafiye türü zengin kafiye türüdür.

Dîvân'da yer alan şiirlerin genelinde redif kullanılmıştır. Bu redifler kelime ile kelime gruplarından, ek ile kelimelerden ve yalnızca eklerden olmak üzere üç grupta incelenebilir. Şâir, en sık olarak ek ve kelimenin birleşiminden oluşan rediflere yer vermiştir. Hüznî'nin şiirlerinde kullandığı kafiye ve redifler aşağıdaki tablolarda ayrıntılı olarak verilmiştir.

Tablo 6.2: Kafiyeleler

Kafiyeleler	Kafiye Adedi
-â	20
-âb	1
-âc	1
-âd	1
-âğ	1
-âh	6
-ak	1
-âk	1
-âl	1
-âm	1
-ân	52
-âne	1
-âr	15
-ârâ	1
-ârâ/ âre	1
-âre	1
-âs	1
-ât	1
-at/et	2
-âye	1
-eb	3
-ef	1
-em	2
-en	3
-er	3
-es	2
-est	1
-et	4
-il-il	1
-îb	1
-îd	1
-îf	1
-il	1
-îl	1
-îm	1
-îr	1
-n	1
-r	1
-t	1
-ûb	1
-ûm	1
-ûn	5
-ûr	1
-ût	1
-ül	1
Toplam	139

6.1.3. Redifler

Tablo 6.3: Redifler

Redifler	Redif Adedi
-a bak	1
-a benzer kaşların	1
-a biz	1
-a düşürme	1
-a gel	1
-a gel allah için	1
-a mahsus	1
-a mı geldin	1
-a minnet etmeyiz	2
-a sen	1
-a verdim gönlümü	1
-a yanaşma	1
-a yanaştım	1
ağlar	1
ağlatır	1
-ar vâiz	1
ararsan işte ben	1
âşık	1
ateş	1
bana	1
benim	1
bu şeb	1
-cığım sen bir taraf ben bir taraf	1
-da dersem çok mudur	1
-dan usandık	1
-de allah aşkına	1
dediler	1
-den midir	1
derler bize	1
-dın mı hiç	1
-dır gönül	1
edeyim	1
efendim merhabâ	1
el-iyaz	1
el-meded	1
elvedâ	1
etmem ferâğ	1
etmeyiz	1
ey şuh	1
gamzeler	1
garaz	1
gâyet güzelsin ammâ	1
gecelerde	1
gel yetiş	1
gibidir	1
güç	1
güzel	1
hâ!	1

Tablo 6.3: (devam) Redifler

Redifler	Redif Adedi
heves	1
-i	2
-i aşk	1
-i tevâzu	1
-ım benim	2
-ım deyu	1
-ım efendim	1
-ım vah benim	1
-ım var benim	1
-ım yok	1
-ıma	1
-ıma mahsus	1
-ıma söyle	1
-ımı gör gel	1
-ımı yâ rab!	2
-ımız	3
-ımız vardır	1
-in abes	1
-in o hubdan	1
-in senin	1
-ına karşı	1
-ına yandım	1
-ından	1
-ını gör geç	1
-ımın allah için	1
-ıyım	1
-ıyız	1
-i	1
-im	1
-im yok	1
-in	1
kalmamış	1
-lar	1
-lar abes	1
-larla ben	1
-ler senin	1
leziz	1
mariz	1
mıdır	2
-mi desem	1
muhammed	1
mütelezziz	1
ne güzeldir	1
ne sebep	1
olayım	1
olmuş	1
olur âlem bu ya	1
sana	1
sana sabret	1
seni	1

Tablo 6.3: (devam) Redifler

Redifler	Redif Adedi
senin	1
-sı kime	1
-sıdır şeriat	1
-sına	1
-si	1
-siyiz	1
şuh	1
teşne gönül yandı yürek	1
-tir bana	1
-tir sana	1
-um efendim	1
-um gibi	1
utanmazsın ne alçaksın	1
vakti seher vakti seher	1
var	1
yâ rab!	1
yetiş	1
-yı	2
-yı muhabbet	1
Toplam	113

6.1.4. Gazellerin Harflere Göre Dağılımı

Aşağıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere şâir, en fazla “mim, rı, elif” harfleriyle gazellerini oluşturmuştur.

Tablo 6.4: Gazellerin Harflere Göre Dağılımı

Harf	Gazel sayısı	Harf	Gazel sayısı
Elif	14	Sad	2
Be	8	Dad/Zad	3
Pe	-	Tı	1
Te	5	Zı	1
Se	2	Ayn	2
Cim	3	Gayn	2
Çim	-	Fe	3
Ha	1	Kaf	7
Hı	2	Kef	8
Dal	3	Lam	7
Zel	3	Mim	16
Rı	15	Nun	9
Zı	9	Vav	3
Sin	4	He	9
Şın	5	Ye	10

6.1.4. Vezin

Hüznî Dîvânı'ndaki gazellerin tümü aruz vezniyle yazılmıştır. Şâir, 10 farklı aruz kalbıyla oluşturduğu şiirlerinde, en fazla “fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün” veznini tercih etmiştir. Beyitlerde kullanılan vezinler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 6.5: Vezin Tablosu

Vezin Adı	Kullanım Sayısı	Geçtiği Yerler
Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün	88	G2, G3, G4, G5, G6, G8, G9, G18, G20, G23, G25, G28, G29, G31, G32, G33, G37, G38, G39, G41, G45, G49, G50, G51, G52, G53, G56, G58, G59, G60, G61, G62, G63, G64, G65, G66, G67, G68, G69, G70, G71, G72, G77, G78, G81, G83, G84, G85, G86, G88, G89, G91, G97, G98, G99, G100, G104, G105, G106, G109, G110, G111, G114, G115, G119, G120, G123, G124, G125, G126, G127, G128, G129, G131, G132, G133, G135, G136, G138, G139, G143, G145, G147, G148, G149, G152, G153, G156
Mef‘ûlü Mefâ‘ilü Mefâ‘ilü Fe‘ûlün	27	G15, G17, G26, G27, G30, G35, G40, G54, G75, G82, G92, G93, G95, G101, G103, G107, G112, G113, G118, G122, G130, G137, G140, G141, G142, G146, G155.
Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün	19	G7, G10, G12, G13, G16, G34, G43, G44, G55, G73, G74, G79, G80, G90, G94, G96, G134, G150, G151.
Mefâ‘ilün mefâ‘ilün fe‘ûlün	6	G24, G36, G57, G76, G87, G157.
Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün	9	G21, G22, G46, G47, G48, G108, G121, G144, G154.
Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün	1	G14.
Mef‘ûlü fâ‘ilâtün mef‘ûlü fâ‘ilâtün	1	G11.
Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün	2	G1, G19
Müfte‘ilün müfte‘ilün müfte‘ilün müfte‘ilün	2	G42, G102
Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün	2	G116, G117

6.2. EDEBÎ SANATLAR

Dîvân edebiyatı şâirleri; şiirlerinin anlam zenginliğini artırmak, söyleyişi çeşitlendirmek ve hünerlerini kanıtlamak için edebî sanatlardan faydalanmışlardır. Hüznî de, şiirlerinin kalitesini ve etkisini artırmak, anlamına ve söyleyişine canlılık katmak amacıyla dîvân edebiyatı estetiğine uygun şekilde çeşitli söz sanatlarını kullanmıştır.

Teşbih: Aralarında nitelik yönünden benzerlik bulunan iki şeyden birinin diğerine benzetilmesiyle meydana gelen söz sanatıdır.¹⁰¹ Şâir, aşağıdaki beyitte âb-ı hayat gibi suları şeffaflık ve parlaklık yönünden aynaya benzetmiştir.

Şafâlar bahşeder dâ'im dil-i mahzûnlara billâh

Akar mir'ât gibi şeffâf şûlar âb-ı hayât-âsâ

(G.12/6)

Tezat: Anlam bakımından aralarında karşıtlık ilgisi bulunan kelimeleri bir ibarede toplamaktır.¹⁰² Hüznî'nin şiirlerinde kullandığı zıtlıklar, ayrı bir başlık altında ayrıntılı olarak incelenmiştir. Bkz: Zıtlıklar. Aşağıdaki beyitte gece ve gündüz sözcükleri bir arada kullanılmak suretiyle tezat sanatına başvurulmuştur.

Ey meh-i ruhsâr-ı gülgün rûz u şeb feryâd eder

Bülbül-i şûridesi kıl hânde Allah 'aşkına

(G.147/6)

Telmih: Kelime anlamı bir şeye göz ucuyla bakmak olarak geçen telmih, metinde efsaneler, kıssalar, tarihi olaylar ve inanışlar gibi durumların kullanılmasıyla oluşan söz sanatıdır.¹⁰³ Hüznî, beyitlerde birçok tarihi şahıs ve tarihi olaya telmihte bulunmuştur. Aşağıdaki beyitte Hz. Eyyüb'ün dert çekmesi, hastalığı ve inlemeleri hatırlatılmıştır.

'İllet-i 'aşkıñ baña Eyyüb gibi âh ettirir

Fırkâtîñle hâsta vü nâlan ararsañ işte ben

(G.128/2)

¹⁰¹ M. A. Yekta Saraç, (2010), Klasik Edebiyat Bilgisi- Belâgat, Bilimevi Yayınları, İstanbul:s.129.

¹⁰² Saraç, a.g.e., s.163.

¹⁰³ Saraç, a.g.e., s.282.

İstiâre: Bir şeyi birinden ödünç isteyip almak anlamına gelen istiare, bir kelimeye aralarındaki benzerlik ilgisi dolayısıyla temel anlamının dışında yeni bir anlam vermektir.¹⁰⁴ Aşağıdaki beyitte Hüznî, sevgiliyi “perî” olarak sembolleştirip istiare sanatına yer vermiştir.

Yine dil cezbe-i cânân seni sermest ediyor

Baňa mı ol perîniñ yâ saňa sevdâsı kime

(G.144/3)

İktibas: Mensur ya da mensur metinlerde bir âyet ve hadisin tamamını veya bazı kelimelerinin alıntı yapıyla oluşur.¹⁰⁵ Hüznî, dini remizlerle ördüğü şiirlerinde sıkça iktibas sanatına başvurmuştur. Aşağıdaki beyitte “Levlâke levlâke le-mâ halaktü'l-eflâke” hadisi şerifinin bir kısmını alıntılararak iktibas sanatına başvurmuştur.

Oğuyup levlâke levlâk hıfbesin bezm-i elest

Şâh-ı Batḥâ Ahmed-i Muḥtâra verdim gönüm

(G.156/3)

Tenasüp: Aralarında tezattan farklı olarak anlam ilişkisi bulunduran iki veya daha fazla kelimenin bir arada kullanılmasıyla oluşan söz sanatıdır.¹⁰⁶ Aşağıdaki beyitte şâir, birden fazla çiçek ismini bir arada kullanarak tenasüp sanatı yapmıştır.

Açıldı her taraf sünbül menefşe erguvân reyḥân

Şüşâmla yâsemin zanbâk daḥi ol nergis-i şehlâ

(G.12/2)

Mecaz: Bir kelimenin, uygun bir ipucu dolayısıyla gerçek anlamı dışında kullanılmasıdır.¹⁰⁷ Şâir, aşağıdaki beyitte günahlarının Kaf Dağı gibi büyüyüp arttığını “Kaf oldu” ifadesi ile anlatarak yalnızca Kaf kelimesini kullanarak mecaz yapmıştır.

Kâf oldu günâhım mahrem et rüyuma urma

Şol rûz-ı cezâ defter-i ‘işyânımı yâ Rab

(G.17/2)

¹⁰⁴ Saraç, a.g.e., s.118.

¹⁰⁵ Saraç, a.g.e., s.274.

¹⁰⁶ Saraç, a.g.e., s.160.

¹⁰⁷ Orhan Soysal, (1987), Edebî Sanatlar ve Tanınması, S.O.S Ofset, İstanbul: s. 43.

Teşhis: İnsan dışı varlıklara insana has özelliklerin yüklenmesiyle oluşturulan söz sanatıdır.¹⁰⁸ Şâir, bülbülün inlemesi, gülün sümbülün ağlaması gibi kişileştirmelerle teşhis sanatına beyitlerinde yer vermiştir.

Gel eyle gönül şıdk ile efğân gecelerde

Bülbül gibi et sen daği nālân gecelerde

(G.140/1)

Vücūduñ nār-ı ‘aşkıñla yaqar pervāneler her dem

Gül ağlar bülbül ağlar sünbül nergisle hāsır ağlar

(G.44/3)

Mübalağa: Herhangi bir varlığı veya durumu anlatırken onu, ya olduğundan fazla ya da az göstermek sanatıdır.¹⁰⁹ Hüznî, aşağıdaki beyitte ciğerinin kan dökmesini, gözlerinin ırmak gibi akmasını söyleyerek mübalağa sanatına başvurmuştur.

Cigerden kan döker durmaz vişālîñ h`āhişi gönüm

Özüm ağlar gözüm ağlar bu geleñ cūy-bār ağlar

(G.44/5)

Tekrar: İfadeyi pekiştirmek için aynı kelimelerin yinelenmesidir.

Yatma gāfil nūr-ı başar vakt-i seher vakt-i seher

Ağla hemān vakt-i seher vakt-i seher vakt-i seher

(G.42/2)

Nida: Birine veya bir varlığa seslenmek amacıyla ünlemle ya da ünlem kullanmayarak yapılan sanattır.¹¹⁰ Hüznî'nin şiirlerinde geçen seslenme ifadeleri ayrı bir başlık altında detaylı bir şekilde incelenmiştir. Bkz. Seslenme ve (Hitâp) İfadeleri.

Ey güzel rahm eyleyip hālîm benim şorduñ mu hîç

Dāğ-ı dāğ hecriñle sînem yaramı şardıñ mı hîç

(G.31/1)

¹⁰⁸ Saraç, a.g.e., s.121.

¹⁰⁹ Sosyal, a.g.e., s.44-45.

¹¹⁰ Sosyal, a.g.e., s.47.

YEDİNCİ BÖLÜM

TESPİTLER VE YAZIM ÖNERİLERİ

7.1. TESPİTLER VE YAZIM ÖNERİLERİ

Bîrahm-ı kerem: “Merhametsiz ve iyiliksiz” anlamının, metnin bağlamında daha anlamlı olduğuna kanaat getirdiğimizden dolayı terkip şeklinde değil de, ayrı kelimeler olarak okunmasında karar kıldık.

Ol kîne-i ğaddâr ise etmekte tezâyüd

Bî-rahm ü kerem dîdesi mestân mütelezziz

(G.40/6)

Cürm-i hatâ: Cürm ü hata şeklinde terkibi ayırarak okunması, “hatâ ve günah” anlamı ile daha doğru bir şerh elde etmemize yardımcı olacaktır.

Mâhî’-i *cürm ü hatâ*dır leyle-i kadriñ seniñ

Şol ‘uluvv-i şânıñı vaşfeyleyen her dem şekûr

(G.45/2)

Dirhem-i dinâr: Dirhem ü dinâr şeklinde okunmasıyla “para ve altın sikke” olarak anlamlandırılmasını uygun gördük.

Devlet-i dünyâ için devrâna minnet etmeyiz

Dirhem ü dinâr için nâ-dâna minnet etmeyiz

(G.64/1)

Firâk-ı vasl: Firâk u vasl anlamı, bağlam açısından incelendiğinde “ayrılık ve kavuşma” şeklinde daha uygundur.

Bunca ‘ıdım etmede imrâr *firâk u vasl* ile

Bir ğarîb âvâreyim ben eyle şādân el-meded

(G.37/4)

Hayrû’l-halef: “Hayr ü halef” şeklinde okunmasıyla, metin bağlamındaki anlamının uygun olmamasından yola çıkarak; “hayrû’l-halef: Hayırlı evlâd. Babasını hayırla andıracak evlâd.” olarak terkip haline getirilmesini uygun gördük.

Heykel gibi ‘ālemde vücūd-ı naķş-ı hayālāt

Ölsem de daħi *ḥayrū’l-ḥalef* bir püserim yok

(G.92/5)

Mahbût: “Mahbut” kelimesi anlamlı bir kelime olmadığı için “mehbût hayret ve korkuya kapılmış. ” olarak okunması hükmüne tarafımızca varılmıştır.

Görünmez gözüme ziyā duyardan na‘tını şāhım

Hemān ‘aşkıñ dimāğımda ediptir ‘aqlımı *meḥbūt*

(G.79/3)

Rimād: “Rimād” kelimesi anlamlı bir kelime olmadığı için “remād: kül” olarak okunması hükmüne tarafımızca varılmıştır.

Cān mı dayanır āteş-i ḥasretle *remādız*

Qanlar dökeriz āfet-i devrānıma maḥşūs

(G.75/5)

Rûz-ı leyâl: “rûz u leyâl” ifadesinin metin bağlamında incelendiğinde “gün ve geceler” olarak anlamlandırılması uygundur.

Ey Hüzni geçer *rûz u leyâl* ile eyvāh cürm

Allaha yarar ḥaqqıyla zerre eşerim yok

(G.92/6)

SONUÇ

“Yozgatlı Hüznî Dîvânı Gazeller Bölümü İncelemesi [Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük]” adlı bu çalışma, elde edilen bilgiler ve Tebdiz sistemine eklenen veriler sayesinde, geleneksel izler sürdürse de özgünlüğünü koruyan ve klasik edebiyatımıza katkıda bulunan Hüznî’nin uslûbu, eserleri, etkilendiği şâirler, edebiyat sahasında izlemiş olduğu yollar gibi bilgiler edinmemizi sağlamış ve *Dîvân*’daki gazellerin sözcüklerinin tek tek anlamlandırılarak şerh edilmesine yardımcı olmuştur.

Bağlamlı dizin çalışmalarının neticesinde Hüznî’nin daha çok dînî – tasavvufî konulara değindiği; bu bağlamda da âyet-hadislerden iktibaslara ve peygamber telmihlerine sıkça yer verdiği tespit edilmiştir.

“Yozgatlı Hüznî Dîvânı Gazeller Bölümü İncelemesi [Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük]” tez çalışması; TEBDİZ Projesi kapsamında, çalışmanın sözlük kısmını oluşturacak şekilde hazırlanmıştır. Projenin de prensibinin bu yönde olmasından mütevellit, sözlük kısmında kaynak gösterilmemiştir. Çalışmanın hazırlanmasında üç aşamalı bir yöntem izlenmiştir. Öncelikle Doç. Dr. Mustafa Güneş tarafından hazırlanmış olan *Eski ve Yeni Harflerle Yozgatlı Hüznî Dîvânı* adlı eser, bilgisayar ortamına aktarılarak Word belgesi haline getirilip TEBDİZ kullanıcılarının ortak kullanım fontu olan “Gentium Plus” fontuna uyarlanmıştır. *Dîvân*’da yer alan 157 gazel www.tebdiz.com sitesindeki sisteme ayrı ayrı eklendikten sonra bağlamsal sözlük formatına uygun olarak kelimelere tek tek anlamlar verilmiştir. Bu aşamada, metnin içindeki anlamı sağlayacak şekilde, gerekli araştırmalar yapılarak ve TEBDİZ sisteminin kullanıcılara sağladığı ortak veri tabanından da yararlanılarak anlamlar girilmiştir. Gazellerdeki tüm kelimelerin anlamlandırılması tamamlandıktan sonra, sistemin gerektirdiği tarama ve verileri aktarma kısımlarına uygun işlemler gerçekleştirilip çalışmanın sözlük kısmı mevcut hale getirilmiştir.

EKLER

Ek 1: Sözlük

-A-

a: Kendisine söz söylenilen kimse veya kimselerin dikkati çekilmek istendiğinde adın başına getirilen ve uzatılabilen bir seslenme sözü, ey.

1. Yandım **a** beyim ol leb-i gül-günüñ elinden
Hüznî gibi bir ‘aşık-ı nâ-çârîñi gör geç (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 11). [a,]

a: O, işaret zamiri.

1. Ben kendimi levmetmege hem mu‘terif oldum
Dünyâ degil **a hâzrete** lâıyık hünerim yok (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 8). [a,]

âb: Yağmur, su.

1. Bir vakt ‘urûç etmededir seb‘-i semâya
Hâk üzre gezer ba‘zı da ol **âba** mübâdil (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 12). [âba, -a]

‘abâ: Yünden mamul kaba kumaş. Bu kumaştan yapılan üstlük, roba.

1. Derd-i ‘aşkıñ sînemi kılsın muşaykal el-amân
Eynime olsun **‘abâ** hem ‘aşk-ı zât-ı Muştafâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 18). [‘abâ,]

‘abâ: İleri gelenler.

1. Şerî‘at olmasa ‘âlem hârâbtır
Bu dînin çün **‘abâsıdır** şerî‘at (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 40). [‘abâsıdır,]

‘abd: Kul, köle, hizmetkar.

1. ‘İbâdet çün yarattı **‘abdîn** Allah
Her ins ü cin kâimî ezkâra mahşûş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 11). [‘abdîn,]

‘abd-i ‘âşî: Âsi kul.

1. **‘Abd-i ‘âşî** Hüznîyim bî-çâreyim yâ Rab meded
Şoñ nefeste rûz kıl hem kâmil-i imân baña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 13). [‘abd-i ‘âşî,]

‘abd-i hâkîr: Değersiz köle.

1. Bir rûy-ı siyâh cürm-i kesîr **‘abd-i hâkîrsiñ**
Ol mey’-i ricâ şevkile sekrân gecelerde (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 11). [‘abd-i hâkîr, -sin]

‘abd-i kemîn: Zavallı köle.

1. Yâ Rab meded Hüznîye mahşerde şefî‘ et
Her vakt-i seher ağlamada **‘abd-i kemîniñ** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 22). [‘abd-i kemîniñ, -in]

‘abd-i Memlûk: Memlûk kölesi.

1. **‘Abd-i Memlûkuñ** seniñ cümle ferîşte ins ü cin
Ol mübârek merkadîñle iftîhâr eyler zemîn (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 126, Mısra 11). [‘abd-i memlûk, -un]

‘abeş: Boş, anlamsız, saçma, gereksiz.

1. Dil tegâfûl hem tekâsül cürm-i ‘işyânıñ **‘abeş**
Bülbül-âsâ rûz u şeb ol âh u efğânıñ **‘abeş** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 28, Mısra 1). [‘abeş,]
2. Kâdir-i muṭṭlak seniñ çün râz-ı pinhânıñ bilir
Şûretiñ tâvûs-ı zîbâ gerçi vicdânıñ **‘abeş** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 28, Mısra 4). [‘abeş,]
3. Hem tehi-dest sâ’il-i bâb-ı rızâsıñ ey gönül
Nerde misâk bu mudur ol ‘ahd ü peymânıñ **‘abeş** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 28, Mısra 6). [‘abeş,]
4. Yûsufa Ya‘kûb iseñ beytû’l-hazânda girye et
Leylâya Mecnûn iseñ bu şâd u handânıñ **‘abeş** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 28, Mısra 8). [‘abeş,]
5. Yâr ise maṭlûb eger âgyâra minnet eyleme
Bir gönülde iki sevgi olmaz iz’ânıñ **‘abeş** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 28, Mısra 10). [‘abeş,]
6. Ver gönül bir yâra kim anıñ nazîri olmaya
Cân atıp dil verdigiñ dehrîde cânânıñ **‘abeş** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 28, Mısra 12). [‘abeş,]
7. Zâd-ı ‘ukbâ kaydını taḥşîle sa’y et Hüzniyâ
Kim ‘ademden var ede ne bunca ‘işyânıñ **‘abeş** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 28, Mısra 14). [‘abeş,]
8. Şîve-bâzım nâz ile âgyâra imâlar **‘abeş**
‘Âşîka nisbet veren şol ḥubb-ı a’dâlar **‘abeş** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 29, Mısra 1). [‘abeş,]
9. Gel seniñle edelim keşf-i derûn-ı râz biz bize
Bâri ḥıfz et sırrımı gel ğayra ifşâlar **‘abeş** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 29, Mısra 4). [‘abeş,]
10. Dîde-i mestiñ beni mest eyledi mestâneym
Ebrûvânıñ var iken çün tûğ-ı ğarrâlar **‘abeş** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 29, Mısra 6). [‘abeş,]
11. El-amân cellâd-ı ğamzeñden civânım el-amân
La’l-i gül-ğün var iken şol kând-i a’lâlar **‘abeş** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 29, Mısra 8). [‘abeş,]
12. Meyve-i ḥüsnüñ seniñ bulmuş kemâl ey mâh-rû
Ġabğab-ı mînâya karşı verd-i ḥamrâlar **‘abeş** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 29, Mısra 10). [‘abeş,]
13. Âteş-i ‘aşkıñ beni yaktı remâd etti amân
Hüzni-âsâ ey perî-rû terk-i sevdâlar **‘abeş** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 29, Mısra 12). [‘abeş,]

âb-ı gül-fâm: Gül renkli su.

1. Dik resen zülfüñle cânâ câme-i mevtim benim
Âb-ı gül-fâmıñla yıka eyleyip luṭfuñ mezîd (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 38, Mısra 6). [âb-ı gül-fâm, -ın, -la]

âb-ı ḥayât: İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan efsanevi su.

1. Ruḥlarıñ nûr-ı şu‘â’ı ‘arş-ı âzamdan mıdır
Lebleriñ **âb-ı ḥayâtı** mâ-i zemzemden midir (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 50, Mısra 2). [âb-ı ḥayât, -ı]
2. Lebleriñ **âb-ı ḥayâtır** gezdiren İskenderi
Ol ḥayât-ı câvidânı Hızra vermiş ibtidâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 8, Mısra 9). [âb-ı ḥayâtır, -tır]

âb-ı ḥayât-âsâ: Âb-ı Hayat gibi. Ebedî hayata sebep olan hayat suyu gibi.

1. Şafâlar baḥşeder dâ’im dil-i maḥzûnlara billah
Akar mir’ât gibi şeffâf şûlar **âb-ı ḥayât-âsâ** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 12, Mısra 12). [âb-ı ḥayât-âsâ,]

âb-ı mübârek: Mübârek su.

1. Baḫ ḥâke sürer rûyunu ol **âb-ı mübârek**
Taḥîr ü vesâḫ ni‘met-i şehd-âb tevâzu’ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 82, Mısra 3). [âb-ı mübârek,]

āb-ı vaşl: *Vuslat suyu.*

1. Teşne dil yandı tutuştu **āb-ı vaşlıñla** yetiş
Āh eder şeb-tā-seher bu hüznile Hüzni gedā (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 8, Mısra 13*). [*āb-ı vaşl, -ın, -la*]
2. Nār-ı ‘aşkıñ ser-be-ser yaqtı vücūd iklimini
Āb-ı vaşlıñla söyündür Hüzni kurbānıñ seniñ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 97, Mısra 10*). [*āb-ı vaşl, -ın, -la*]

‘ābid: *İbadet eden.*

1. **‘Ābid** iseñ ma‘būda er yatma gāfil maşşūda er
Şirzime-i mes‘ūda er vaqt-i seher vaqt-i seher (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 42, Mısra 9*). [*‘ābid,*]
2. Seniñ vaşlıñ hayāliyle bu ‘aşkıñ nārına yandım
Cebīn āteş **‘ābid** āteş ciger āteş cinān āteş (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 74, Mısra 8*). [*‘ābid,*]
3. Hiç havf-ı Hudā hātıra gelmez mi **‘ābidi**
Teşhīr sırrını eylediñ āh Rūh-ı Emīniñ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 95, Mısra 17*). [*‘ābidi,*]

‘abir: *Güzel koku.*

1. Benefşe boynunu bükmüş şüşām kıddin kemān etmiş
Çayır çiystem semīn lāle **‘abirle** müşk-bār ağlar (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 44, Mısra 4*). [*‘abirle,*]
2. Ey semīn sā‘id **‘abiri** müy-ı müşk-i cān-fezā
Şun leb-i la‘līñ şifāsın sinesi sūzāneyim (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 125, Mısra 7*). [*‘abiri,*]

aç: *Yemek yemesi gereken, tok karşıtı.*

1. Yā Resūlallah dahīlek etme red bu Hüzniyi
H‘ān-ı lūtfuñdan doyur kim geldi müflis **aç** saña (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 3, Mısra 14*). [*aç,*]

aç-: *Söylemek, açıklamak.*

1. Vaqt zīk ma‘nā rekiğ nā-merde **açma** bī-haber
Bār-ı sevdā çekmeyen civāna pek ‘irfān güc (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 32, Mısra 9*). [*açma, -ma*]

aç-: *Gidermek, ferahlatmak.*

1. Allaha dayan şıdk ile şükrān-ı ni‘ām ol
Bir gün **açılır** zulmet-i hicrān saña şabret (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 26, Mısra 6*). [*açılır, -ıl, -ır*]

aç-: *Açık hale getirmek.*

1. Tığ-ı hecriñ sīneme **açtı** hezārān pencere
Terk-i cān etmek rehiñde bir ‘uluvv-ı cāhımız (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 58, Mısra 9*). [*açtı, -tı*]

‘acabā: *Merak, şüphe ve tereddüt bildiren soru zarfı.*

1. Acımañ mı **‘acabā** ‘aşıkā rahmiñ ne zamān
Yeter artık yeter āh sinesi taş kalb-i demir (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 46, Mısra 5*). [*‘acabā,*]
2. Saña kurbān olayım kaşı gözü kara güzel
‘Acabā yok mu benim derdime bir çāre güzel (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 108, Mısra 2*). [*‘acabā,*]
3. Bize yok mu **‘acabā** ‘id-i vaşlıñdan eşer
Ne olur eyle mürüvvet dil-i nā-çāre güzel (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 108, Mısra 7*). [*‘acabā,*]
4. Hele şebbo sīneye ravza-ı cennāt diyelim
‘Acabā bağ-ı İrem ‘ar‘ar-ı yāsmen mi desem (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 117, Mısra 4*). [*‘acabā,*]
5. Dayanır mı **‘acabā** cān bu firāka güzelim
Ne vakit şohbet-i yār vāşıl-ı cānān olayım (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 121, Mısra 7*). [*‘acabā,*]

6. Görelî hüsnünü dilber-i şeb rü'yâma girer
Dile hecriñ **'acabâ** mādde vü hülyâsı kime (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 4). [**'acabâ,**]
7. **'Acabâ** va'd ü yeminler 'id-i vaşlıñ nerede
Çıktı meydâna hilâfıñ añladım cânâ seni (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 3). [**'acabâ,**]
8. Beni Mecnûna mişâl eyledi 'aşkı ne 'aceb
'Acabâ hürî mi yoksa melek anıñ nesebî (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 6). [**'acabâ,**]
9. **'Acabâ h'âb gire** mi dide-i hün-bâre bu şeb
Gele mi râhat bir ân dil-i gam-hâre bu şeb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 1). [**'acabâ,**]

'aceb: Merak, kararsızlık veya kuşku anlatan soru zarfı, "acaba ?".

1. Seherde 'andelîb-âsâ kan ağlar dide-i pür-hün
Derün 'ummân giribânım **'aceb** girdâb-ı nâ-bînâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 10). [**'aceb,**]
2. 'Âşıkân ma'sûk için mahvetmede dâ'im vücûd
Şem'-i sûza kıl nazar pervâne yanmakta **'aceb** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 4). [**'aceb,**]
3. Gâlibâ feryâdına biñ iftihârîñ var seniñ
Ağladıkça ben saña hoş mu gelir cânâ **'aceb** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 6). [**'aceb,**]
4. Çekilmez bâr-ı 'aşkıñ âh ne müşkildir **'aceb** cânım
Ne dilde lezzetim vardır ne bir şevk ü şetâret var (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 3). [**'aceb,**]
5. Geçti devrân merd elinden gayre ikbâl eyledi
Sürdüğün demler **'aceb** rü'yâ mıdır hayâl midir (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 6). [**'aceb,**]
6. Gâhi Hüznî gâhi Hizbî bir **'aceb** dîvâneyim
Gâhi neşr ettim gazeller biñ sülhan-gûlarla ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 17). [**'aceb,**]
7. **'Acab** mi 'âlem-i nâsût harâb olsa figânımdan
Ne eflâk 'arş u sidre hem dañi levh-i kalem zîrâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 3). [**'aceb,**]
8. Ne **'aceb** tâlî-i ma'kûs burc-ı 'akrepte müdâm
Ne sebep dîdeme pinhân meh-i tâbân ne sebep (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 11). [**'aceb,**]
9. Ey bād-ı şabâ yâre benim hâlimi söyle
Tedbîr ü şifâ yok mu **'aceb** bu dil bir ân mütelezziz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 8). [**'aceb,**]
10. Kûlzüm oldu dertleriñ ey dil **'aceb** deryâ mıdır
Bilmezem bu sendeki cûş eyleyen sevdâ mıdır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 1). [**'aceb,**]
11. Leb-i la'liñ **'aceb** şühüm cihâna armağan olmuş
Devâ-bahşâ marîzâne hayât âb-ı revân olmuş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 1). [**'aceb,**]
12. Meded gamzeñ içer kanım kerem kıl ruhları hâmrâ
O billur gerdeniñ şâhım **'aceb** dârü'l-amân olmuş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 8). [**'aceb,**]
13. Derünümde çıkan âh-ı şerârımdan cihân âteş
Zemîn ü âsumân âteş **'aceb** kevn ü mekân âteş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 2). [**'aceb,**]
14. Mübârek tal'at-ı hüsnüñ **'aceb** şems-i hidâyetir
Seniñ mihr-i cemâliñe cânân 'âşık lisân 'âşık (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 3). [**'aceb,**]
15. Rahmetenli'l-'âlemîn taht-ı risâlet hâtemi
Mevt **'aceb** verdi mi mühlet Añmed-i Muhtâra bak (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 14). [**'aceb,**]
16. Gönül h'âb-ı teğâfülde Hudâya armağanım yok
'Acab nice olur hâlim vera'dan hiç nişânım yok (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 2). [**'aceb,**]
17. Şem'-i hüsnüñ lem'ası genc-i muhabbet ceşş-i gam
Gelmemiş mişliñ **'aceb** mülk-i felekçe pek kalîl (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 6). [**'aceb,**]
18. Ey perî hüsnüñ **'aceb** ol Yûsuf-ı Ken'ân mıdır
Mısr-ı dilde velvele düştü bugün şahrâsına (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 5). [**'aceb,**]

'Acem: İran'lı, Fars.

1. Ne **'Acemdir** ne de Gürcü değil ol Türk ü Tâtâr
Meded ol nev'-i beşer zümresi 'Âlî Çelebî (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 7). [**'acemdir, -dir**]

'acîb: Garip, tuhaf, şaşılacak.

1. Ey güzel gül hüsnüne oldu gönül bir ‘andelib
Bağ-ı vaşlın çün terennüm etmede gayet ‘acib (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 2). [‘acib,]
2. Şüret ü şekl-i gedâyı zâhidâ hor bilme sen
Etmeye igfâl seni hiç ol ‘acib rengin libâs (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 6). [‘acib,]
3. Pek hasta ‘acib küşe-i gurbette bu Hüznî
Şerh eyle amân hâlimi Lokmânıma mahşûs (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 13). [‘acib,]

açık: Kapalı olmayan, açık.

1. Bâb-ı Hudâ anda **açık** rahmet-i Hâk baır-i ‘amîk
Geçti ‘ömür cehdet yazık vaqt-i seher vaqt-i seher (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 7). [açık,]
2. ‘Arz eyle hâlin Hâzret-i Hallâk-ı cihâna
Dergâh **açık** sâ’ile her ân gecelerde (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 4). [açık,]

açıl-: Açık hale gelmek, çiçeklenmek; neşelenmek.

1. **Açıldı** her taraf sünbül menefşe erguvân reyhân
Şüşâmla yâsemin zanbâk daği ol nergis-i şehlä (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 3). [açıldı, -dı]
2. Çayır şebbo çemen çiydem **açılmış** lâlâ-i dil-cü
Seçerler berk ile meşûr mişâl-i cennetü’l-me’vâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 5). [açılmış, -mış]
3. Anıñçün münkire karşı **açıldı** kale-i irşâd
Hâkikat cevherinden gel al hoş dükkânımız vardır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 3). [açıldı,]

‘acil: Aceleci, acele etme.

1. Çünkü ‘usrün yusrü var ‘acil olma ol şekib
Def’ eder Hallâk-ı ‘Âlem çekme dil zerre miñân (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 5). [‘acil,]

acıma-: Başkasının durumuna üzölmek.

1. Akıtn dide-i hünun meded ey şâh-ı cihân
Acımañ Hüznîye zerre diliñ âhen mi desem (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 10). [acımañ, -n]
2. **Acımañ** mı ‘acabâ ‘âşıka rahmiñ ne zamân
Yeter artık yeter âh sinesi taş kalb-i demir (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 5). [acımañ,]

‘aciz: Yetersiz, zayıf.

1. Şaçlarıñ ve’l-leyl ammâ ve’đ-đuhâ vechiñ seniñ
Vaşfıñı etmekte ‘aciz biñ kitâb yüzbiñ varâk (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 8). [‘aciz,]
2. Ahkâr sekiyem bâb-ı Resölü’s-sekaleyniñ
‘**Aciz** kuluyum hem daği ceddü’l-Hüseyiniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 2). [‘aciz,]
3. Lâ-şerik ü lâ-nañirsiñ vaşfına ‘aciz ‘ukül
İhdinâ yâ Rab şirate’l-müstaķim zü’l-kemâl (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 11). [‘aciz,]
4. Bu Hüznî ‘acize nettiñ nice mekr ü hile ettiñ
‘Adûlar tuttuğun tuttuñ utanmazsıñ ne alçaķsıñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 15). [acize, -e]

‘acz: Acizlik, iktidarsızlık, el yetmeme, zayıf ve kuvvetsiz olma.

1. Ğüruru mâla mâl ehli ede biz ‘aczi Allaha
Muhammed hâzreti-âsâ bizim sultânımız vardır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 15). [‘aczi, -i]
2. Görse Lokmân ‘acz ile eyler devâdan ihtirâz
Kim Felâtün görmemiş ol derd-i efvünüm gibi (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 5). [‘acz,]

a’dâ: Düşmanlar, rakipler.

1. Cevriñ efvün eyledin ağıyara karşı ‘aşıkā
Güldü hep **a‘dācıgım** sen bir taraf ben bir taraf (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 6). [a‘dācıgım,]

ādab: Edepler, terbiyeler.

1. Pür-sîne-elem durayım **ādabla** tavāfta
Feryādla ziyāret edeyim Bāb-ı Selāmı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 9). [ādabla, -la]

ādāb-ı tevāzu‘: Alçakgönüllülük terbiyeleri.

1. Aşlı bilinir meclis-i ‘irfānda sözünden
Meydāna çıkar māyeden **ādāb-ı tevāzu‘** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 8). [ādāb-ı tevāzu‘,]

‘adālet: Hak ve hukuku gözetme.

1. İkincisi anıñ Fārūk-ı A‘zām
‘**Adālet** tahtınıñ günüyle māhı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 8). [‘adālet,]

a‘dā-yı cān: Can düşmanları.

1. Māl olur aşhābına **a‘dā-yı cān** çün bî-gümān
Şervet-i sāmān müsemim olamaz bir ān leziz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 3). [a‘dā-yı cān,]

‘aded: Sayı.

1. Gözleri doymaz harāma cürmüne hiç yok **‘aded**
‘Ālem içre şāhib-i ‘ișyān ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 11). [‘aded,]

‘adem: Yokluk, hiçlik.

1. Zād-ı ‘uqbā kaydını tahşile sa‘y et Hüznîyā
Kim **‘ademden** var ede ne bunca ‘ișyānıñ ‘abeş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 14). [‘ademden, -den]

ādem: İnsan.

1. Olayım der iseñ **ādem** rızāsın iste Mevlānıñ
Hayāt sermāye-i ‘uqbā gözün aç kalma kāhil hā (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 13). [ādem,]
2. Beni **ādem** şanır nazmım eden gūş ehl-i ‘irfān āh
Behā’im sîretim tāb’ım faşāhat vāhi vāh yā Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 9). [ādem,]

‘ādet: Alışkanlık haline getirilen davranış.

1. Ettigiñ bunca ‘ibādet dil kabāhattir saña
Hep mūrā’ilik ettiñ sîrette **‘ādet** saña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 2). [‘ādet, -tir]
2. Dilā sende bu **‘ādet** ne utanmazsıñ ne alçaksıñ
Teğāfülle denā’et ne utanmazsıñ ne alçaksıñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 1). [‘ādet,]
3. Ser-be-ser ‘aşkıñla yaktıñ ‘aşk-ı şeydālārı
‘**Ādetiñiz** bu mudur yā söyle cānānım benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 12). [‘ādetiñiz, -iniz]

‘adīm: Yok olan, bulunmayan.

1. Yā Hākīm yā Qādīr kudret seniñdir şüphesiz
Kün dimekle var edersıñ nice yüz biñler **‘adīm** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 8). [‘adīm,]

‘adl: *Adalet, hakkaniyet, doğruluk.*

1. **‘Adl** ile etme su’âl lutf eyle başın hakkıçün
Ey şehinşâh-ı cihân ‘afveyle her ân el-meded (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 11*). [**‘adl,**]

‘adl-i Kistrâ: *Kistrâ’nın adâleti.*

1. Bilmezem hürî ferîsteh Yûsuf-ı Ken‘ân mıdır
‘Adl-i Kistrâ ‘âşıka Hâtem-sehâ sermâyesi (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 6*). [**‘adl-i kistrâ,**]

‘adû: *Düşman.*

1. Reddetti hemân şahne-i şahrâya **‘adûyu**
Kul etti dili kendiñe Mevlâ-yı muhabbet (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 19*). [**‘adûyu, -yu**]
2. Bu Hüznî âcize nettiñ nice mekr ü hîle ettiñ
‘Adûlar tuttuğun tuttuñ utanmazsıñ ne alçaksıñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 16*). [**‘adûlar,**]

âfâk: *Ufuklar, her yer, etraf, bütün çevre.*

1. Hün-nişâr etsin dem-â-dem ‘aşk-ı pâkiñle gözüm
Çıksın **âfâka** figânım ‘aşk ile bârî Hudâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 12*). [**âfâka, -a**]
2. ‘Arzuhalim var saña rahm eyle bir kez gonca leb
Nâle-i düd-ı siyâhım çıktı **âfâka** bu şeb (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 2*). [**âfâka, -a**]

âfât: *Musîbet, bela.*

1. ‘Ömr-i Nûha mâlik olsañ lâ-yü‘ad kılsañ ‘amel
Çeşm ü müjgân şükrünün îfâsı **âfâtur** saña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 6*). [**âfâtur,**]

âfet: *İnsanı belâ-yı aşka düşürecek dilber, maşuka.*

1. Şîve-bâzım bu ne **âfet** tâvusî reftârñız
Servi-âsâ kâmetiñ tûbâyâ beñzetmiş Hudâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 5*). [**âfet,**]
2. Meh-i ruhsârına karşı nice ‘uşşâk çağırıp
Meded Allah bu ne **âfet** perî peyker dediler (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 10*). [**âfet,**]
3. Yaqtı göñlüm **âfetim** şîrîn zebânım vâh benim
Kaş çatıp göz süzerek gonca fidânım vâh benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 1*). [**âfetim, -im**]

âfet-i devrân: *Dünya güzeli, bütün herkesi kendine hayran bırakan güzel.*

1. Cân mı dayanır âteş-i hasretle remâdız
Kânlar dökeriz **âfet-i devrânıma** mahşûş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 10*). [**âfet-i devrân, -im, -a, -ı**]
2. ‘Arz etmege ahevâlimi cânâna yanaştım
Dîvâna durup **âfet-i devrâna** yanaştım (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 2*). [**âfet-i devrân, -a**]
3. Hüznî saña bî-rahm u vefâ gör neler etti
Ol kalb-i pülâd **âfet-i devrâna** yanaşma (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 10*). [**âfet-i devrân, -a**]

âfitâb: *Güneş. II Sevgili, dost.*

1. Kaldır kuzum hicâbı gîsû-semen niķâbı
Görem ol **âfitâbı** gâyet güzelsiñ ammâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 4*). [**âfitâbı, -ı**]
2. Tâb-ı ruhsârın meh-i ğarrâya nûrun baħş eder
Âfitâb miħver-i minâda dersem çok mudur (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 8*). [**âfitâb,**]

āfitāb-ı pertev: *Güneşin ışığı.*

1. Māderiñ hūrī seniñ hāşā beşerde yok nazır
Āfitāb-ı perteviñ ol tuhfe-i Raḥmān mıdır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 4*). [*āfitāb-ı pertev, -in*]

‘afv: *Af, suçunu bağışlama, bağışlamak.*

1. **‘Afvedip** ‘işyanımı rahm eyle bir kez sevdiğim
Dergehiñde var ise Hüznîde bir terk-i edeb (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 11*). [*‘afvedip,*]
2. Ne ümmet şāhib-i evzāra maḥşūs
Zünüb **‘afvı** ğanī Ğaffāra maḥşūs (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 2*). [*‘afvı, -ı*]
3. Gözyaşı ile sīneñi girdāb-ı ricā et
‘Afvede hemān cürmüñü Yezdān gecelerde (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 10*). [*‘afvede,*]
4. İlahī ‘izzet-i pāk-i celālîñ ḥaqqıçün **‘afvet**
Firāvān cürmümüz bî-ḥad bi-ḥaqqın tā-hā vü yā-sın (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 9*). [*‘afvet,*]
5. Kıpın kıtmiridir **‘afvet** kuşurun
Ola Hüznî saña kurbān Muḥammed (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 21*). [*‘afvet,*]
6. Hābibiñ hürmeti **‘afvet** bu Hüznî bir yüzü kara
‘Ālimsiñ her cihet ḥālim saña zerre nihānım yok (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 13*). [*‘afvet,*]
7. Ḥamdülillah dest-girim sen iken ğam yok baña
‘Āşiyim **‘afvet** kuşurum ey şefi‘ü’l-müznibin (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 14*). [*‘afvet,*]
8. ‘Adl ile etme su’āl luṭf eyle başıñ ḥaqqıçün
Ey şehinşāh-ı cihān **‘afveyle** her ān el-meded (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 12*). [*‘afveyle,*]
9. Ol Muḥammed hürmeti **‘afveyleyip** ‘işyanımı
Şol ledünni sırrına sen eyle maḥrem el-‘iyāz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 9*). [*‘afveyleyip, -yip*]

āgāh ol-: *Haberdar olmak.*

1. Hüzn ile hüznüm benim cüş eyledi Hüznî gibi
Olmadın āgāh bu dilden nev-civānım vāh benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 10*). [*āgāh ol, -ma, -dın*]

ağla-: *Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.*

1. Seherde ‘andelīb-āsā kan **ağlar** dide-i pür-hūn
Derün ‘ummān giribānım ‘aceb girdāb-ı nā-bīnā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 9*). [*ağlar, -r*]
2. Ğālibā feryādıma biñ iftiḥārīñ var seniñ
Ağladıkça ben saña hoş mu gelir cānā ‘aceb (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 6*). [*ağladıkça, -dıkça*]
3. Çok zamāndır **ağlarım** hecriñle cānān el-meded
İñlerim ‘aşkıñla her dem eyle iḥsān el-meded (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 1*). [*ağlarım, -r, -ım*]
4. Bî-murād gitti deyü bî-çāre bî-kes ‘aşıkım
Ey cefā-cū **ağla** gez olduḡta Hüznî nā-bedīd (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 14*). [*ağla,*]
5. Yatma ğāfil nūr-ı başar vakt-i seher vakt-i seher
Ağla hemān vakt-i seher vakt-i seher vakt-i seher (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 2*). [*ağla,*]
6. Seniñ āh-ı firākıñla hemān leyl ü nehār **ağlar**
Ḥayāl-i vaşlıña meftūn ‘azizim nev-bahār **ağlar** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 1*). [*ağlar, -r*]
7. Benefşe boynunu bükmiş şüşām ḡaddin kemān etmiş
Çayır çiydem semīn lāle ‘abirle müşk-bār **ağlar** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 4*). [*ağlar, -r*]
8. Vücūduñ nār-ı ‘aşkıñla yakar pervāneler her dem
Gül **ağlar** bülbül **ağlar** sūnbül nergisle ḥāsır **ağlar** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 6*). [*ağlar, -r*]
9. Zemīn ü āsumān mātem libāsın giydi hecriñle
Ḥacer kum berk-i eşcār dem-be-dem ol kūh-sār **ağlar** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 8*). [*ağlar, -r*]

10. Cigerden kan döker durmaz vişâliñ h'âhişi gönüm
Özüm **ağlar** gözüm **ağlar** bu geleñ cüy-bâr **ağlar** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 44, Mısra 10). [ağlar, -r]
11. Seherde ben niçin âh u figânı etmeyeyim mu'tâd
Derünümde elem **ağlar** gam **ağlar** gam-küsâr **ağlar** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 44, Mısra 12). [ağlar, -r]
12. Bu Hüzni kale-i hüznün hazini hüzn ile her ân
Metâ'-ı 'îd-i vaşlın çün efendim bî-karâr **ağlar** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 44, Mısra 14). [ağlar, -r]
13. Yâ Rab meded Hüzniye mahşerde şefî' et
Her vakt-i seher **ağlamada** 'abd-i kemîniñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 95, Mısra 22). [ağlamada, -ma, -da]
14. **Ağladın** şeb-tâ-seher bülbül mişâli 'âşıkın
Gonca nev-hîz bu mudur kânün u fermânın seniñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 97, Mısra 5). [ağladın, -dın]
15. Bîñ ricâlar eyledim bir kez mürüvvet etmediñ
Pâyîne düştüm hezârân **ağladım** cânım deyü (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 138, Mısra 4). [ağladım, -dım]
16. **Ağla** Hüzni Hakkâ hüzn oldu tâ bezm-i elest
Arz-ı vâsi' teng olundu şanki mescünüm gibi (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 148, Mısra 11). [ağla,]
17. Zehr-i gurbet nûş edip sen câme-i hasret ile
Ağla Hüzni haşre dek dehrîde mahrûmlar gibi (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 149, Mısra 10). [ağla,]

ağlat-: Birinin ağlamasına sebep olmak, üzme, kederlendirmek.

1. Düştü gönle devr-i sâbık dil yanar cân **ağlatır**
Rîze rîze kan döker ten zaîm-ı hicrân **ağlatır** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 53, Mısra 1). [ağlatır, -ır]
2. Eylesem teşrîh tabîbe derdimi hayrân kalır
El çeker Lokmân devâdan çünkü dermân **ağlatır** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 53, Mısra 4). [ağlatır, -ır]
3. İltiyâm etmez kabûl derdim muhâl-ender-muhâl
Dost degil bu yareyi çün görse düşmân **ağlatır** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 53, Mısra 6). [ağlatır, -ır]
4. Şerbet-i zehr-i helâhil cismimi etti harâb
Vermedi bir dem şifâyı çerh-i devrân **ağlatır** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 53, Mısra 8). [ağlatır, -ır]
5. Görse kâfir rahm eder ol dîde-i hûn-âbemi
Etmedi bir kez terahhüm seng-i vicdân **ağlatır** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 53, Mısra 10). [ağlatır, -ır]
6. Bir taraftan cevri-i dilber zaîm-ı hicrân bir taraf
Kaatre kaatre eşkimiz çün baîr-ı 'ummân **ağlatır** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 53, Mısra 12). [ağlatır, -ır]
7. **Ağlatır** şeb-tâ-seher üftâdesin ol mehlikâ
Düş olalı 'aşkına âhla geçer devrânımız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 62, Mısra 5). [ağlatır, -ır]

âgûş: Kucak.

1. **Âgûşa** alıp lebleri şahbâdan emince
Gerdânını şemm etmeğe yalvâr ne güzeldir (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 54, Mısra 5). [âgûşa, -a]

âgyâr: 1. Gayr'lar, başkaları, diğerleri. 2. Yabancılar, bildik olmayanlar. 3. Âşıkların rakipleri. 4. Rakipler.

1. Benim ol gamzesi hûn-rîz eder âhımla şafâ
Kılar **âgyârımı** âh lûfile handân ne sebep (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 22, Mısra 10). [âgyârımı,]
2. Tutup şer'in tarîkın olma **âgyâr**
Hemân Hakkın lîkâsıdır şerî'at (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 24, Mısra 35). [âgyâr,]
3. Yâr ise maîlûb eger **âgyâra** minnet eyleme
Bir gönülde iki sevgi olmaz iz'ânın 'abeş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 28, Mısra 9). [âgyâra, -a]
4. Şîve-bâzım nâz ile **âgyâra** imâlar 'abeş
'Âşıka nisbet veren şol hubb-ı a'dâlar 'abeş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 29, Mısra 1). [âgyâra, -a]
5. Tıfl-ı nevres kâdr-i 'uşşâk yok hemân küllhândasın
Bilmezem **âgyâr** ile zevk ü şafâ sürdün mü hiç (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 31, Mısra 8). [âgyâr,]

6. Dā'imā **āgyāra** minnet yār-ı temennā ḥ'āhişi
Dil taḥammül eylemezsin kim anın imkân güç (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 5). [āgyāra, -a]
7. Yār için **āgyāra** minnet etme bî-sûd Hüzniyâ
Bed-rahîbe ser fûrû ṭab'ınca bir ma'nâ mıdır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 9). [āgyāra, -a]
8. Yār ile **āgyārî** tefriḳ etmediñ Mecnûn gibi
Lâ'ubâlî çektiğim ğam bâ'ış-i imḥâ mıdır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 3). [āgyārî, -ı]
9. Yār kadrini bilmeklige **āgyār** ne güzeldir
Bir dilde müdâm sevgili dildâr ne güzeldir (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 1). [āgyār,]
10. Yâre **āgyāra** müdârâ Hüzni eyler dā'imâ
Bir seniñ çün ey güzel her şaḥşa eyvâllahımız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 13). [āgyāra, -a]
11. Kâfir olsa lâ-cerem eyler teraḥḥum âhıma
Raḥma geldi bî-mürüvvet ḥâlîme **āgyārımız** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 8). [āgyārımız, -ımız]
12. Etmeyiz minnet hüveydâ dehrîde ḥüñkâra biz
Baḳmayız şimden girü ol yâre biz **āgyāra** biz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 2). [āgyāra, -a]
13. Hâr ile pûşidedir berk-i ḥâ'il 'ayıbına
Rûz u şeb **āgyāra** meyyâl duymaz âhiñ bir nefes (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 6). [āgyāra, -a]
14. Tâb-ı ruḥsârîña ey şüh etmişim nâ-çâr heves
Ben miyim 'âlemde cânâ yâr ile **āgyār** heves (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 2). [āgyār,]
15. Kaş göz egri bizlere **āgyāra** her dem iltifât
Yok mudur sineñde raḥmiñ bî-mürüvvet gel yetiş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 3). [āgyāra, -a]
16. Raḥimiñ raḥmeti mü'min olana
'Azâb-ı düzaḥı **āgyāra** maḥşûş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 32). [āgyāra, -a]
17. Dā'imā **āgyār** ile yâr ettiğîñ şohbet yeter
Tiğ-ı zulmün ey perî cân-gâḥıma âh açtı dâğ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 3). [āgyār,]
18. Cevriñ eفزün eyledin **āgyāra** qarşı 'aşîka
Güldü hep a'dacığım sen bir taraf ben bir taraf (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 5). [āgyāra, -a]
19. Ğamzeylemiş **āgyār** bizi ol yâre nihânı
Bühtân ediyor ḥaḳkıma billah ḥaberim yok (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 5). [āgyār,]
20. Tek eyleme de ey perî **āgyār**la muḥabbet
Öldür beni cevriñ ile memnûnum efendim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 7). [āgyār, -la]
21. İstemem et ülfetiñ var dā'imā **āgyār** ile
Zerre kaḍrim bilmediñ âh nâzlı yârim âh benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 3). [āgyār,]
22. Zerre kaḍrim bilmediñ **āgyār** ile hem-dem olup
Eyledim kaṭ'-ı ümîd âh vaşlıña şimden girü (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 3). [āgyār,]
23. Dünyâda beni bir kese muḥtâç daḥi etme
Āgyār gibi pür-kîn görünen ol yâre düşürme (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 4). [āgyār,]
24. Ey Hüzni bunu görmeye aşḥâb-ı müdâhin
Her cins-i bozuk kelb gibi **āgyāra** düşürme (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 16). [āgyāra, -a]
25. El verir **āgyāra** bunca iltifâtın maḥzarı
Kıl kerem 'uşşâka bir kez sen de Allah 'aşkına (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 7). [āgyāra, -a]

āğz: Ağız, dudak.

1. **Āğzıma alıp la'l-i lebiñ hem de zebânıñ**
Büzâkıñ emip derdime dermâna yanaştım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 7). [āğzıma,]

âh: Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.

1. Beni âdem şanır nazmım eden güş ehl-i 'irfân **âh**
Behâ'im siretim tâb'ım faşâhat vâhi vâh yâ Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 9). [âh,]
2. Benim ol ğamzesi ḥün-rîz eder **âhımla** şafâ
Kılar āgyārımı âh luṭfile ḥandân ne sebep (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 9). [âhımla, -ım, -la]
3. Çeşm-i cellâdın beni **âh** (ey) perî kıldı şehîd
Dest ü pâyım benden evvel perçemiñ Ḥablü'l-varîd (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 1). [âh,]

4. Seyf-i ebrû gerdenim kanım meded etti revân
Katlime fermân edip **âh** cāndan etti nâ-ümîd (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 38, Mısra 4). [âh,]
5. Ey nâme varıp dergeh-i dilâya kerem kıl
Var eyle beyân **âhıma** cānân mütelezziz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 40, Mısra 10). [âhıma, -ım, -a]
6. Çekilmez bâr-ı ‘aşkıñ **âh** ne müşkildir ‘aceb cānım
Ne dilde lezzetim vardır ne bir şevk ü şetâret var (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 43, Mısra 3). [âh,]
7. **Âh** vağan körpe kuzular vâh ‘iyâl-i münisim
Etti dü-tâ kâmetim müyum sefid meslûb şu’ûr (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 45, Mısra 11). [âh,]
8. Acımañ mı ‘acabâ ‘âşıka rahmiñ ne zamân
Yeter artık yeter **âh** sinesi taş kalb-i demir (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 46, Mısra 6). [âh,]
9. İftihârîñ izdiyâd etmekte günden güne **âh**
Kalb-i pülâdîñ amaç eyledikçe vâhımız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 58, Mısra 3). [âh,]
10. Eşk-i çeşmim **âh** revân etti benim rahm etmedi
Öyle bir şüh-ı sitemkâr didesi fettânımız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 62, Mısra 9). [âh,]
11. Ben dedim dil bî-şekîb **âh** ol dedi şabreyle sen
Bir gün olur şâd olursuñ ey Hüzni-i nālânımız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 62, Mısra 13). [âh,]
12. Lâle-zâr oldu hemân **âh** dâğ-ı hecriñle bütûn
Bâd-ı ‘aşkıñla hâzândır gonca-ı gülzârımız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 63, Mısra 3). [âh,]
13. Çoktan beri **âh** Ka‘be-i ârzû-yı vişâldir
Ya‘kûb gibi dil Yûsuf-ı Ken‘ânıma mahşûş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 75, Mısra 5). [âh,]
14. Etti teşhîş derd-i ‘aşkıñ nabzıma el urdu **âh**
Vermedi bir dem devâsın eyledi Lokmân gârağ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 77, Mısra 7). [âh,]
15. Gülşen-i hüsnüñ vişâlîñ bağbânı Hüzni **âh**
Çekilmez oldu bâr-ı zulmüñ eyleme bir gârağ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 77, Mısra 11). [âh,]
16. Merhem-i vaşlîñ yetiştir geldi cān hulkûma **âh**
Bî-mürüvvet gayri rahmet derdime dermân marîz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 78, Mısra 5). [âh,]
17. Dâ‘imâ âğyâr ile yâr ettigîñ şöhbet yeter
Tîğ-ı zulmüñ ey perî cān-gâhıma **âh** açtı dâğ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 84, Mısra 4). [âh,]
18. Zerre taqdîr etmediñ **âh** kıymetim ey mâh-rû
Geçti ‘aşk da‘vâcığım sen bir taraf ben bir taraf (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 86, Mısra 7). [âh,]
19. Bu tegâfûl bu tekâsül **âh** seni eyler firîb
Aç gözûñ fânide ey dil vaktiken bir kâra bak (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 91, Mısra 5). [âh,]
20. Hicrân yakıyor sînemi şanma kederim yok
Âh бүктü belim fırkat cismimde ferim yok (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 92, Mısra 2). [âh,]
21. Geçer leyl ü nehârım **âh** hemân icrâ-yı zenb ile
Özümde haşyet ü havf yok niçin çeşm-i revânım yok (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 94, Mısra 3). [âh,]
22. Hiç havf-ı Hudâ hâtırâ gelmez mi ‘âbidi
Teşhîr sırrımı eylediñ **âh** Rûh-ı Emîniñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 95, Mısra 18). [âh,]
23. **Âh** muhabbet seyfile bu sînemi amaç eden
Zülfikâr-ı Haydâr-ı Kerrâra beñzer kaşların (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 100, Mısra 3). [âh,]
24. Beyhûde yere ‘ömrüni gâfletle geçirdi
Da‘vâ-yı fenâ bâkiye **âh** elde ne hâsıl (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 103, Mısra 14). [âh,]
25. Vazgel yeter artık yeter **âh** yandım eliñden
Yetmez mi cefâ bu dil-i dîvânemi gör gel (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 107, Mısra 7). [âh,]
26. Gel bir gece şöhbet edelim mey içelim **âh**
Cān içre ‘azîz cān ile mihmânım efendim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 112, Mısra 9). [âh,]
27. İstemem et ülfetiñ var dâ‘imâ âğyâr ile
Zerre kıdrım bilmediñ **âh** nâzlı yârım **âh** benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 114, Mısra 4). [âh,]
28. Hiç yok mu begim **âh** dil-i pür Hüzniye rahmiñ
Gel hürî şîfat nâz ile güftârıña yandım (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 118, Mısra 9). [âh,]
29. Meded ey didesi âhü çigerim yandı meded
Nice pervâne gibi **âh** ten-i püryân olayım (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 121, Mısra 10). [âh,]
30. Zerre kıdrım bilmediñ âğyâr ile hem-dem olup
Eyledim kat‘-ı ümîd **âh** vaşlıña şimden girü (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 136, Mısra 4). [âh,]
31. Hem-dem olmuşsuñ rakîb-i bed-likâ yanıñdadır
Eylediñ yüz biñ hâkâret bendeñe **âh** rû-be-rû (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 136, Mısra 6). [âh,]
32. Cān ‘azîzim sende bî-rûn ol bu tenden vakt iken
Çün harâba tıttı yüz **âh** beyt-i gönülüm sū-be-sū (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 136, Mısra 10). [âh,]

33. Cünbüş-i ref'târını **âh** kimler öğretti saña
Hemşireñ mi ğalibâ yâr etti müsteşnâ seni (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 152, Mısra 7). [âh,]

âh: *Ah etme, inleme.*

1. Hüzniyâ cânâna te'sîr eylemez hiç **âhımız**
Dîn yok imân yok hem rahm yok kan ağlatır (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 53, Mısra 13). [âhımız, -ımız]
2. Etmedi te'sîr size bunca zamandır **âhımız**
Kûşe-i ahfâya çektiñ kendiñi ey şâhımız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 58, Mısra 1). [âhımız, -ımız]
3. Biz esîr-i dâm-ı 'aşkız boşa feryâd etmeyiz
Bülbül-âsâ bî'z-zârûr ol **âha** mu'tâd etmeyiz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 61, Mısra 2). [âha, -a]
4. Ağlatır şeb-tâ-seher üftâdesin ol mehlikâ
Düş olalı 'aşkına **âhla** geçer devrânımız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 62, Mısra 6). [âhla, -la]
5. Ben dedim yok mu mürüvvet **âhla** geçti vaktimiz
Ol dedi ğamdır hedîyye 'âşıkâ ihsânımız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 62, Mısra 11). [âhla, -la]
6. Kâfir olsa lâ-cerem eyler terahhüm **âhuma**
Raħma geldi bî-mürüvvet hâlîme aġyârımız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 63, Mısra 7). [âhuma, -ım, -a]
7. Hâr ile pûşidedir berk-i hâ'il 'ayıbına
Rûz u şeb aġyâra meyyâl duymaz **âhûñ** bir nefes (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 67, Mısra 6). [âhûñ, -ın]
8. Âh ile eyvâh ile hayfâ ki geçti 'ömrümüz
Etmedi bir kez terahhüm eyledi hicrân ġaraż (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 77, Mısra 5). [âh,]
9. Niçin bülbül gibi **âhı seher**de etmezem mu'tâd
Niçin halktan hayâ etmem hayât-ı câvidânım yok (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 94, Mısra 9). [ahı, -ı]
10. Hüzni-veş oldum yanardaġ şu'leli **âhım** çıkar
Kubbe-i eflâki yakar âh-ı sûzânım benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 120, Mısra 9). [ahım, -ım]
11. Taht-ı göñlüm **âh** ile ârâste çün Dârâ gibi
Miħnetiyle Hüsrev-i devrân ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 128, Mısra 7). [âh,]
12. Ebr-i târik yağdırır bârân-ı miħnet başıma
Hep mübeddel hândeler ol **âha** medyûnum gibi (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 148, Mısra 4). [âha, -a]
13. Akıtıp dîde-i eşkim ciġerim kıldı kebâb
Baña ettirdi mürûr **âh** ile her rûz u şebî (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 154, Mısra 4). [âh,]

âh et-: *Acı ile içini çekmek; inlemek, feryat etmek.*

1. Bülbül-âsâ **âh eder** efkenderler şâm u seher
El verir cânâ firâkıñ etti te'sîr câna heb (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 19, Mısra 9). [âh ed, -er]
2. Deriñde **âh eder** Hüzni velâkin i'tibâr hiç yok
Ne kıymet var ne raġbet var ne bir luġ u 'inâyet var (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 43, Mısra 13). [âh ed, -er]
3. Bu Hüzni **âh eder** vaġt-i seher çün na't-ı vaşlıñla
Fedâ cânı saña şarttır daħi rahmiñ ana meşrûť (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 79, Mısra 11). [âh ed, -er]
4. Vâdi-yi hasrette göñlüm **âh eder** Eyyûb gibi
Sen şeh-i Mırsıñ efendim ben pîr-i Ken'ânıyım (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 123, Mısra 5). [âh ed, -er]
5. Teşne dil yandı tutuştu âb-ı vaşlıñla yetiş
Âh eder şeb-tâ-seher bu hüzni Hüzni gedâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 8, Mısra 14). [âh ed, -er]
6. Şızılar yâre-i hecrin tenim Eyyûb gibidir
Âh eder dertli göñül hüzni Ya'kûb gibidir (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 47, Mısra 2). [âh ed, -er]
7. 'Andelîb-i nâle-sâz çün her seher **âh etmede**
Hânde eyler ġoncalar bâġ-ı şafâda ne sebeb (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 18, Mısra 5). [âh et, -me, -de]
8. 'İllet-i 'aşkıñ baña Eyyûb gibi **âh ettirir**
Firâtiñle hasta vü nâlan ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 128, Mısra 3). [âh et, -tir, -ir]
9. Ettikçe 'azîmet hemân ol semt-i Hicâza
Âh etmede her gördüġü huccâc-ı kirâmı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 155, Mısra 4). [âh et, -me, -de]

10. Ebübekir ‘Ömer ‘Oşmān ‘Aliden
Bizi mehcür edip **ettirme āhı** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 26*). [*āhı et,*]

āh ile efgān: *İnleyişler ve feryatlar.*

1. Her rüz u leyāl **āh ile efgānımı** gör gel
Yanmakta müdām sîne-i süzānımı gör gel (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 1*). [*āh ile efgān,*]

āh nāle vü efgān: *Āh, inleme ve feryad figānlar.*

1. Etmede cevrin tezāyüd gün-be-gün cānānımız
Zerre te’şir etmedi **āh nāle vü efgānımız** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 2*). [*āh nāle vü efgān, -ımız*]

āh u efgān: *Ah ve feryat etmek.*

1. Dil tegāfūl hem tekāsūl cürm-i ‘ișyānıñ ‘abeş
Bülbül-āsā rüz u şeb ol **āh u efgānıñ** ‘abeş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 2*). [*āh u efgān, -ın*]
2. Bu Hüznî ‘āşık-ı şeydā düşelden dāmıñā ey şūh
Vişālîñ arzusu dilde işi **āh u figān** olmuş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 12*). [*āh ü figān,*]
3. Hemān tül-i emel nefsi-i hevā eyler işim berbād
Bu ‘ömrüm ber-hevā oldu neden **āh u figānım** yok (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 8*). [*āh u figān, -ım*]
4. Seherde ben niçin **āh u figānı** etmeyeyim mu’tād
Derūnumdan elem ağlar gam ağlar gam-kūsār ağlar (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 11*). [*āh u figān, -ı*]

āh u figān eyle-: *Ağlayıp inlemek.*

1. Şeb-i yeldāda tā şubha degin **āh u figān eyler**
Dil āteş leb dehān āteş ne hikmettir zebān āteş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 5*). [*āh u figān eyler, -r*]

āh ü zār: *Ağlama, inleme, feryat etme, sızlanma.*

1. Hüzniyā bir bākī yāre ver gönül kıl **āh ü zār**
Elvedā’ ettikte ruhuñ zıkr ede ol ten kafes (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 9*). [*āh ü zār,*]

ahālî: *Ahali; bir memleket, şehir veya semtte oturanların, yaşayanların hepsi.*

1. Polatlınıñ **ahālisi** kurrāsı ettiler himmet
Hamıyyet ehlidir hep Hātem-i Tay gibi eşhā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 5*). [*ahālisi, -si*]

‘āhāt: *Āhet. Āfet ve belâ, musîbet.*

1. İtmesen zerre ‘ibādet şān-ı Hakkā yok ziyān
Nefse ā’id nîk ü bed ferdāda **‘āhātır** saña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 8*). [*‘āhātır, -tır*]

aḥcār u eṣcār: *Taşlar, kayalar ve ağaçlar.*

1. Mār u mūr vahş u tıyūr **aḥcār u eṣcār** zākiriñ
Oldu ber-dār ‘aşk ile Mansūr bin Hallāc saña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 11*). [*aḥcār u eṣcār,*]

‘ahd: *Yemin, söz.*

1. Yâ nic'oldu de seniñle sevdigim devrânlarım
Etmedik zerre şebât şol **'ahd** ile peymâne sen (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 131, Mısra 4). [**'ahd**,]

'ahd ü peymân: Kuvvetle verilen söz, yemin.

1. Hem tehî-dest sâ'il-i bâb-ı rızâsıñ ey gönül
Nerde mîsâk bu mudur ol **'ahd ü peymânıñ** 'abeş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 28, Mısra 6). [**'ahd ü peymân**,]

'ahde vefâ et-: Sözünü tutmak.

1. Ey bād-ı şabâ **'ahde vefâ etmemek** olmaz
Tat'yib-i kulüb hâtır-ı vîrâna mı geldiñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 101, Mısra 5). [**'ahde vefâ et**, -me, -mek]

'ahde vefâ kııl-: Sözünde durmak.

1. Bî-vefâ olma mürüvvet eyle **'ahde kııl vefâ**
Sâ'il-i lutf u 'atânıñ bende-i fermâniyim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 123, Mısra 9). [**'ahde vefâ kııl**,]

âhen: Demir(gibi).

1. Akıtıñ dîde-i hûnun meded ey şâh-ı cihân
Acımañ Hüzniye zerre diliñ **âhen** mi desem (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 117, Mısra 10). [**âhen**,]

âh-ı firâk: Ayrılığın âhı.

1. Seniñ **âh-ı firâkıñla** hemân leyl ü nehâr ağlar
Hayâl-i vaşlıña meftûn 'azîzim nev-bahâr ağlar (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 44, Mısra 1). [**âh-ı firâk**,]

âh-ı şerâr: Kıvılcımın âhı.

1. Derûnumdan çıkan **âh-ı şerârımdan** cihân âteş
Zemîn ü âsumân âteş 'aceb kevn ü mekân âteş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 74, Mısra 1). [**âh-ı şerârımdan**, -ım, -dan]

âh-ı sūzân: Yakıcı ah.

1. Hüzni-veş oldum yanardağ şu'leli âhim çıkar
Kubbe-i eflâki yaçar **âh-ı sūzânım** benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 120, Mısra 10). [**âh-ı sūzân**,]

âhîr: Sonsuza kadar, ebediyen.

1. Sivâyâ eyleme râğbet fenâ-ender-fenâdır bu
Helâk eyler seni **âhîr** bu varlıkla tekâsül hâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 10, Mısra 4). [**âhîr**,]
2. Yedinde 'urveti'l-vüşkâ Reşid ismiñle Raḥmanın
Olur bu Hüzniye **âhîr** refîk-i intibâh yâ Rab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 16, Mısra 14). [**âhîr**,]
3. Kıl rûz baña **âhîri** ihrâz-ı şehâdet
Râhıñda nişâr edeyim al kanımı yâ Rab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 17, Mısra 13). [**âhîri**, -i]
4. Eden tahkîr olur **âhîr** peşimân
Raķibânıñ cezâsıdır şerî'at (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 24, Mısra 27). [**âhîr**,]
5. Kaısa o dem Leylâsını Vâmıkına 'Azrâsıñı
Verir **âhîr** Mevlâsını vakt-i şehir vakt-i şehir (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 42, Mısra 14). [**âhîr**,]
6. Hañcer-i cevriñle **âhîr** Hüzniyi maḥveylediñ
Göz göz oldu sinede ol dâğ-ı hicrânım deyü (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 138, Mısra 13). [**âhîr**,]

āhîr nefes: *Son nefes, ölüm anındaki nefes.*

1. Sen selâmet ver ilâhî Hüzniye **āhîr nefes**
Eksilir mi ey Hudâ baîr-kereminden kaçır su (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 136, Mısra 13*). [*āhîr nefes,*]

aḥḳar: *Çok hakir, pek âciz.*

1. **Aḥḳar** sekiyem bâb-ı Resûlî's-sekaleynî
'Âciz kuluuyum hem daḥî ceddü'l-Hüseynî (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 95, Mısra 1*). [*aḥḳar,*]

Aḥmed: *Hız. Muhammet.*

1. **Aḥmed** ile 'Âlinî'nin 'aşkıyla ḥaşret yâ İlâh
İktedeytüm ihdedeytüm sırrına cânım fedâ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 1, Mısra 19*). [*aḥmed,*]

Aḥmed-i Muḥtâr: *Seçilmişlerin en övülmüşü, Hız. Muhammed.*

1. Okuyup levlâke levlâk ḥuṭbesin Bezm-i Elest
Şâh-ı Bathâ **Aḥmed-i Muḥtâr** verdim gönümünü (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 156, Mısra 10*). [*aḥmed-i muḥtâr, -a*]
2. Hüzni kuluñu **Aḥmed-i Muḥtâr** civâr et
Bir ben degilim cümle-i ihvânımı yâ Rab (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 15, Mısra 23*). [*aḥmed-i muḥtâr, -a, -*]
3. Rahmetenli'l-'âlemîn taḥt-ı risâlet ḥâtemi
Mevt 'aceb verdi mi mühlet **Aḥmed-i Muḥtâr** bak (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 91, Mısra 14*). [*aḥmed-i muḥtâr, -a*]
4. Yüzün kara eliñ boş Hüzni var mı
Tevevül **Aḥmed-i Muḥtâr** maḥşûş (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 76, Mısra 38*). [*aḥmed-i muḥtâr,*]

aḥmer: *Kırmızı, kızıl.*

1. Elvedâ' ey şüh-ı devrân ruḥları **aḥmer** yetiş
El-meded bî-raḥm ü inşâf sînesi mermer yetiş (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 72, Mısra 1*). [*aḥmer,*]

aḥsen: *Daha güzel.*

1. Zehr-i hecri etmeden nûş dâ'imâ Hüzni gibi
Mevtim **aḥsen** her cihetten bu dil-i dîvânıma (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 143, Mısra 10*). [*aḥsen,*]

aḥsen-i taḳvim: *"Yaratılışın en güzeli" En güzel yaratılış, en güzel biçim.*

1. Ey perî-rû behişt içre vâlidîñ ḡilmân mıdır
Aḥsen-i taḳvim vücuduñ dâderîñ vildân mıdır (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 52, Mısra 2*). [*aḥsen-i taḳvim,*]

aḥter: *Yıldız.*

1. Mu'aṭṭar ḥoş-semen ḡisû hemîn ruḥsârîña mebsûṭ
O burc-ı rüyûña **aḥter** mişâli ḥâl-i siyâh menḳûṭ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 79, Mısra 2*). [*aḥter,*]

aḥter-i ḥâller: *Hâlin, durumun yıldızı veya talihi.*

1. Zülf-i bûy-ı müşkile şol gerdân-ı billûr nedir
Vech-i pâkiñde duran top **aḥter-i ḥâller** seniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 8). [aḥter-i ḥâller, -ler]

āhū: Ceylan, gazal. II Dilber, güzel.

1. Şeh-i Hüsrev müjesi dîdesi **āhūsu** Çiniñ
Batıyor sinemize kaşları ḥançer dediler (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 3). [āhūsu, -su]
2. Meded ey dîdesi **āhū** cigerim yandı meded
Nice pervâne gibi āh ten-i püryân olayım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 9). [āhū,]
3. Gāhi kaṭre gāhi deryā çölde oldum gāh serāb
Teşne-leb gāhi dolandım Çinde **āhūlarla** ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 12). [āhūlarla, -lar, -la]

āhū-yı nigāh: Ceylan bakışlı.

1. Bu revîşle nice kanlar döker **āhū-yı nigāh**
Doğunur sineme ḥûn-rîz müjeler top gibidir (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 9). [āhū-yı nigāh,]

aḥvāl: Durum, vaziyet, hâl.

1. Raḥmedip bir kez n'olur **aḥvālîmi** hiç sormadıñ
Ḥüznî-i şeydâcığım sen bir taraf ben bir taraf (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 17). [aḥvālîmi, -im, -i]
2. 'Arz etmege **aḥvālîmi** cānāna yanaştım
Dîvāna durup âfet-i devrāna yanaştım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 1). [aḥvālîmi, -im, -i]

aḥyār: Hayırlılar, dostlar.

1. Şalât ile selām olsun Resûle
Daḥi ol âle ile **aḥyāra** maḥşûş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 36). [aḥyāra,]

ā'id: Birine veya bir şeye mahsus, ona ayrılmış, tahsis edilmiş.

1. İtmesen zerre 'ibâdet şân-ı Ḥaḳḳa yok ziyân
Nefse **ā'id** nîk ü bed ferdâda 'āhâtır saña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 8). [ā'id,]

aḳ-: Su gibi sıvı maddelerin bir yerden bir yere doğru gitmesi.

1. Şafâlar baḥşeder dâ'im dil-i maḥzûnlara billah
Aḳar mir'ât gibi şeffâf şûlar āb-ı ḥayât-âsâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 12). [aḳar, -ar]
2. **Aḳmaḳta** gönül cîva gibi kūy-ı vişâle
Yüzler sürerek rāhiña biñlerce 'ayân şüh (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 3). [aḳmaḳta, -mak, -ta]
3. **Aḳar** göz yaşlarım şanki bahār eyyām-ı bārânı
Ne elde vuşlatıñ zevki ne hicrāna temāmet var (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 5). [aḳar, -ar]

aḳça: Para, nakit.

1. Elinde kufl-i miftāhı şanasıñ cenneti nâriñ
Bir iki **aḳçaya** kârı behiştî hem şatar vâ'iz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 4). [aḳçaya, -ya]

'āḳıl: Düşünme, anlama, kavrama ve davranışlarını ayarlama melekesi, us.

1. Seni dünyâ eder maḡrûr şaḳın dil olma ḡâfil hâ
Hevâ-yı nefsiñi maḡv et olagör bunda **'āḳıl** hâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 2). ['āḳıl,]

‘aķıl er-: Bir şeyi kavrayabilmek, ne olduğunu anlayabilmek.

1. Ey Hüzni **‘aķıl ermedi** reftâr-ı ‘acîbe
Bir zerre değil medhine eş‘ârına karşı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 137, Mısra 11). [‘aķıl er, -me, -di]

‘aķıl ol-: Akıllı olmak.

1. Fırsatın eyyâmıdır fevt etme zinhâr **‘aķıl ol**
Halka-ı ezķâr-ı tevħîd Hâzret-i Sübhâna gel (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 105, Mısra 7). [‘aķıl ol,]

akıt-: Akmasını sağlamak, akmasına yol açmak, dökmek.

1. Verzişler edem her nefes ezķâr-ı cemîlin
Haşyetle **akıt** dide-i bârânımı yâ Rab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 15, Mısra 4). [akıt,]
2. Feleğin tuhfesi her dem bize giryân ne sebeb
Akıtır dide-i eşkim benim el-ân ne sebeb (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 22, Mısra 2). [akıtır,]
3. Hüzni saña dil vereli ey rûh-ı revânım
Kanlar **akıtır** dideden etmekte fiğân şûh (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 35, Mısra 14). [akıtır,]
4. Urayım sîneme hançer **akıtır** hûn-ı firâk
Şaçamam başıma odlar ten-i sûzân edeyim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 116, Mısra 7). [akıtır, -ip]
5. **Akıtır** dide-i hûnun meded ey şâh-ı cihân
Acımañ Hüzniye zerre diliñ âhen mi desem (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 117, Mısra 9). [akıtır, -in]
6. **Akıtır** dide-i eşkim ciğerim kıldı kebâb
Baña ettirdi mürûr âh ile her rûz u şebî (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 154, Mısra 3). [akıtır, -ip]

‘aķıl: Düşünme, anlama, kavrama ve davranışlarını ayarlama melekesi, us.

1. Seniñ ‘aşkıñ ile cismim yanar revân-veş nâra
Ne **‘aķılım** var ne tedbirim ne feryâda siyâset var (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 43, Mısra 10). [‘aķılım, -im]
2. Eylediñ yağma olanca **‘aķılımız** ey yârimız
Olmadı bir kez rehâ cevriñden bu dil-zârımız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 63, Mısra 1). [‘aķılımız, -ımız]
3. Görünmez gözüme ziyâ duyaldan na‘tın şâhim
Hemân ‘aşkıñ dimâğında ediptir **‘aķılımı** mehbû (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 79, Mısra 6). [‘aķılımı, -im, -i]
4. Mümkün mü ferâğat ede ol çeşm-i gazâldan
Yağma ediyor **‘aķılımı** gaddârın o hûbdan (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 130, Mısra 6). [‘aķılımı, -im, -i]
5. Meded müjgân ile gamzeñ ne cellâd-ı zamân olmuş
Nice zâhidlerin **‘aķılın** eder fî-kıble-gâhından (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 134, Mısra 8). [‘aķılın, -im, -i]

‘aķıl al-: Güzelliği ile büyülemek, etkilemek.

1. Sen idiñ evvel benim biñ nâz ile **‘aķıl alan**
Kâmet-i bâlâcığım sen bir taraf ben bir taraf (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 86, Mısra 15). [‘aķıl al, -an-im]

‘aķıl u fikr: Akıl ve fikir. II Düşünme yeteneği, mantık.

1. ‘İşve-bâzım nâzeninim **‘aķıl u fikrim** selb eden
Hânümânın etti gârât yoksa dil yağma mıdır (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 49, Mısra 7). [‘aķıl u fikr, -im]
2. Dilim Ya‘kûb Züleyhâ **‘aķıl u fikrim**
O Yûsuf vechiniñ efsânesiyiz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 57, Mısra 5). [‘aķıl u fikr, -im]

- İntikâmın almada zâlim felek bizden müdâm
Meslûb oldu **'aql ü fikrim** dehre Mecnûnum gibi (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 10). [**'aql ü fikr, -im**]

'aksine: Tersî olarak.

- Var ise lutf anıñ **'aksine** kim mâyelere
Nice erbâb-ı 'uqûl eder efğân ne sebep (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 3). [**'aksine,**]
- Ben ricâ ettikçe yâre zulmün etmede füzûn
'Aksine eyler tecellî tuhfe-i sultânımız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 4). [**'aksine,**]
- Çarh-ı devvâr **'aksine** devr etmede fâzıllara
Hüzniyâ nâ-mertlere eltâf-ı devrân ihtîşâş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 11). [**'aksine,**]

âl: 1. Aile. 2. Çocuklar. 3. Soy, sop. 4. Sülale.

- Şalât ile selâm olsun Resûle
Dañi ol **âl** ile ahyâra maşşûş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 36). [**âl,**]

al-: Temin etmek, edinmek.

- Karanlık kabre varmazdan enîsiñle **alıp** zâdın
Ricâ eyle şehir vañtı olup maşşûda vâsıl hâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 15). [**alıp, -ıp**]
- Al** mecâzı bul hañikî 'avn-ı Hañla Hüzniyâ
Fevt-i fırsat eyleme zîrâ anıñ pişmân güc (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 13). [**al,**]
- Âğûşa **alıp** lebleri şahbâdan emince
Gerdânını şemm etmeğe yalvâr ne güzeldir (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 5). [**alıp, -ıp**]
- Anıñçün münkire karşı açıldı kale-i irşâd
Hañikat cevherinden gel **al** hoş dükkânımız vardır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 4). [**al,**]
- Añlas-ı zibâ gerekmez köhne şâl bir post yeter
Taht-ı Dârâ mülk-i şâhân **almayız** efkâre biz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 10). [**almayız, -ma, -yız**]
- Alırsam** destime hâme edersem 'aşkıñı tefsîr
Midâd âteş sühan âteş bu kıl-ı nâ-varâk âteş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 13). [**alırsam, -ır, -sa, -m**]
- Al** benim nâzik efendim deste deste destîne
Hem kokula kıl temâşâ bağda sünbüller seniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 3). [**al,**]
- Ğabğabıñ al ruñlarıñ al lebleriñ al mey de al
Eyle nüş **al** sevdiğim sağardaki müller seniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 6). [**al,**]
- Bir hamâ'il bir nazarlık pek yakışır **al** tañın
Gezme böyle sevdiğim gel çeşm-i a'dâdan şaķın (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 11). [**al,**]
- Tâcir-i 'anķa mişâlim ğam hüzün emtâ'ımız
Zevk atıp hüzün **almada** bir hoşça kârım benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 4). [**almada, -ma, -da**]
- Âğzıma alıp la'l-i lebiñ hem de zebânıñ
Büzâķıñ emip derdime dermâna yanaştım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 7). [**alıp, -ıp**]
- Cihâna nisbet hezârân kibrini efzûn eden
Dehriñ **almış** nefretin her ân ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 14). [**almış, -mış**]
- Şarâb-ı lâ-yezâliden Hızır-veş nüş edip ey dil
Hayât-ı câvidân **aldım** verip kâlâ-yı dünyâyı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 4). [**aldım, -dım**]

al: Kırmızı.

- Yetiştî nev-bahâr ey dil şafâlar olmada peydâ
Müzeyyen **al** yeşil atlas mişâli ser-te-ser dünyâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 2). [**al,**]
- Ol dem kerem et kaşlar cellâdıñ ucundan
Bir seyf-i sitem etmede **al** kan revân şüh (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 8). [**âl,**]

3. Baş elin **al** kanıma densin yakınmış **al** kına
Her gören saña desin kim 'ıdınz olsun sa'ıd (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 9). [*āl,*]
4. Döktün yere **al** kanını hınzır-i yabânî
Dil teşne ne idi o şehin zâtına kîniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 15). [*āl,*]
5. **Al** giyin **allar** kuşan **al** kırmızı **allar** seniñ
Gül sokun güller takın gülşendeki güller seniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 1). [*al,*]
6. Ğabğabın **al** ruhların **al** leblerin **al** mey de **al**
Eyle nüş al sevdiğim sağardaki müller seniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 5). [*al,*]
7. Cünbüş-i reftâr ile ol ruhları **alıñ** seniñ
Dilde tâkat koymadı nâzik meyânım vâh benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 5). [*alıñ, -ın*]
8. Kıl rûz baña âhiri ihrâz-ı şehâdet
Râhiñda nişâr edeyim **al** kanımı yâ Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 14). [*al,*]

'alâ: *Yücelik, büyüklük.*

1. Şerî'attır münâdî râh-ı Hakkâ
Kamüşundan **'alâsıdır** şerî'at (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 20). [*'alâsıdır,*]
2. Gâh ednâ gâh **'alâ** rengârenk tahvîl olur
Heft kişver-i şehvâr şâh-ı merdândır gönül (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 3). [*a'lâ,*]

âlâm: *Elemler, acılar, üzüntüler.*

1. Tâ bezm-i elest kısmetiñ **âlâm** kederdir
Takdîr-i Hudâ böylece fermân saña şabret (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 3). [*âlâm,*]
2. Tâ haşre kadar 'âşıkın **âlâmda** bıraktı
Çün kesti serin zulm ile ol sıbt-ı nebîniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 11). [*âlâmda, -da*]

âlâm-ı 'aşk: *Aşk kederleri, elemeleri.*

1. Sen füzûn et cevriñi yâr ben tahammül eyleyem
Hüznîyim **âlâm-ı 'aşkıñ** câh-ı rif'attır baña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 12). [*âlâm-ı 'aşkıñ, -ın*]

âlâm-ı gam: *Derdin acıları.*

1. Mürde cismim zinde kıl ol şerbet-i didâr ile
'Âşıkıñ **âlâm-ı gamda** ey şeh-i hûbân marîz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 8). [*âlâm-ı gamda,*]

alan: *Açıklık, saha, meydan.*

1. Nefsiniñ görmez hatâsın herkesi ta'yib eden
Her hasâsette **alan** meydân ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 16). [*alan,*]

alçaq: *Aşağılık, sefil.*

1. Dilâ sende bu 'âdet ne utanmazsıñ ne **alçaqsıñ**
Teğâfülle denâ'et ne utanmazsıñ ne **alçaqsıñ** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 1). [*alçaqsıñ, -sın*]
2. Fenâya aldanıp kaldıñ hayâl-i vâhiye daldıñ
Rezâlet şöhetin aldıñ utanmazsıñ ne **alçaqsıñ** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 4). [*alçaqsıñ, -sın*]
3. Hevâ-yı nefsiñe uyduñ Hudâ havfın geri koyduñ
'Aziz ismiñ deni koyduñ utanmazsıñ ne **alçaqsıñ** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 6). [*alçaqsıñ, -sın*]

4. İki günlük deni dünyā ‘ucüb etti seni rüsvā
Hayādan yok eşer ašla utanmazsın ne **alçaqsın** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 8). [*alçaqsın, -sin*]
5. Koyup Hakkı kula taptın şerî‘attan niçin şaptın
Nice dāmān kadem öptün utanmazsın ne **alçaqsın** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 10). [*alçaqsın, -sin*]
6. Ararsın mesned-i menfūr ararsın devlet-i mevfūr
Olursun dirheme mağrūr utanmazsın ne **alçaqsın** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 12). [*alçaqsın, -sin*]
7. Nicesin ‘ırzını kırdın nicesin kanına girdin
Kefen toprak kabir yurduñ utanmazsın ne **alçaqsın** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 14). [*alçaqsın, -sin*]
8. Bu Hüznî âcize nettiñ nice mekr ü hîle ettiñ
‘Adûlar tuttuğun tuttuñ utanmazsın ne **alçaqsın** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 16). [*alçaqsın, -sin*]

aldan-: Kanmak, yanılmak, hataya düşmek.

1. Fenāya **aldanıp** kaldın hayāl-i vāhiye daldın
Rezālet şöretin aldın utanmazsın ne alçaqsın (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 3). [*aldanıp,*]
2. **Aldanma** anıñ vuşlat u hicrānı müsāvî
Bülbül gibi beyhüde yere nālāna yanaşma (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 7). [*aldanma, -ma*]

‘âlem: Kâinat, dünyâ, dünyadaki herkes ve her şey.

1. Ni‘met-i hâk **‘âleme** bahr-i muhitiñ zerresi
Ol Kerimiñ rahmeti dil bî-nihâyettir saña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 11). [*‘âleme, -e*]
2. İnklâb eyler tabāyi‘ çün ‘anāsır muhtelif
Dost iken **‘âlem** saña düşmān olur **‘âlem** bu yâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 10). [*‘âlem,*]
3. Verme dil zinhār zamānıñ dil-firib mahbûbuna
Bî-vefāyā dil veren pişmān olur **‘âlem** bu yâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 12). [*‘âlem,*]
4. Hüznîyâ Hakkā tevekkül kıl umūruñ tefvîz et
Kul iken kuldān kula ihsān olur **‘âlem** bu yâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 14). [*‘âlem,*]
5. Dehrîde dil-şād iken giryān olur **‘âlem** bu yâ
Gün olur pür-ğam iken şādān olur **‘âlem** bu yâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 1). [*‘âlem,*]
6. Çerh-i gerdün ber-karār olmak murād üzre muhāl
Gāhi gām gāhi sürür devrān olur **‘âlem** bu yâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 4). [*‘âlem,*]
7. Pirehen atlas ile nā-merd felekten kām-yāb
Nice dānā fāhrile ‘üryān olur **‘âlem** bu yâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 6). [*‘âlem,*]
8. Şāh iken dehre Zeliḥā ‘aşk ile yoḥsul olur
Mısra Yūsuf kul iken sultān olur **‘âlem** bu yâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 8). [*‘âlem,*]
9. İnklâb eyler tabāyi‘ çün ‘anāsır muhtelif
Dost iken **‘âlem** saña düşmān olur **‘âlem** bu yâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 10). [*‘âlem,*]
10. Var şalın gez nāz ile **‘âlemde** ey kân-ı vefā
Var mı yok mişliñ gibi dehrîde cānā dil-rübā (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 1). [*‘âlemde, -de*]
11. Şerî‘at olmasa **‘âlem** harābtır
Bu dīnin çün ‘abāsıdır şerî‘at (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 39). [*‘âlem,*]
12. Seyf-i kâtı‘ hükmü bākî şer‘-i Ahmed ḥaşre dek
Eyledi çün **‘âlemi** ma‘mūr furū‘-ı muḥkemāt (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 6). [*‘âlemi, -i*]
13. Şüret-i zibā münakkaş ḥüsn-i ma‘şūk bî-vefā
Raḥm yok şanma gönül **‘âlemde** her hūbān lezîz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 8). [*‘âlemde, -de*]
14. Māl lezîz şervet lezîz **‘âlemdeki** sāmān lezîz
Cān lezîz cānān lezîz hem ülfet-i yārān lezîz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 1). [*‘âlemdeki, -de, -ki*]
15. Es-sefer çün Kıt‘atūnmine’s-saḳardır **‘âleme**
Mūr-āsā baḳ za‘îf olmaḳta biñlerce cesūr (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 7). [*‘âleme, -e*]

16. Bu Nerimân-ı zamân **‘âlemi** virân edecek
Amân ol nîm bakış cünbüş-i Haydâr dediler (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 5). [**‘âlemi**, -i]
17. İns ü cin cümle halâyık hüsnüñe hayrân seniñ
‘Âşıkânıñ **‘âlem** içre yalınız insân mıdır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 10). [**‘âlem**,]
18. Dergeh-i ‘aşkıñ gubârı tütüyâsı **‘âlemiñ**
Hüznî-veş halk-ı cihân üftâde dersem çok mudur (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 13). [**‘âlemiñ**, -in]
19. Cennet-i ‘aşkıñ cünüdu etti gârât râhatım
Neşrolundu **‘âleme** Hüznî deyü âşarımız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 14). [**‘âleme**, -e]
20. Tâb-ı ruhsârıña ey şüh etmişim nâ-çâr heves
Ben miyim **‘âlemde** cânâ yâr ile ağıyâr heves (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 2). [**‘âlemde**, -de]
21. Hüznîyâ nefsimden ettim nefreti ammâ çi sūd
Küşe-i vahdet gibi **‘âlemde** râhat kalmamış (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 14). [**‘âlemde**, -de]
22. Bu ‘aşkı levn eden elbet mezâkın çatmayan nâ-merd
Behâ'im-veş bu **‘âlemde** yiyip içip yatar vâ'iz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 14). [**‘âlemde**, -de]
23. Bir esîr-i ‘aşkıñım ben nev-civân etmem ferâğ
‘Âleme ettiñ beni sen dâsitân etmem ferâğ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 2). [**‘âleme**, -e]
24. Çeşm-i ve'z-zeytünüña çün dendi mâzâga'l-başar
Lâ-nażirsîñ yâ Resûl vaşfînda **‘âlem** müttefik (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 6). [**‘âlem**,]
25. Küntükeñziñ sırrına erdi irenler ‘aşk ile
Men'aref dersin okuttu **‘âleme** ‘irfân-ı ‘aşk (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 4). [**‘âleme**, -e]
26. Heykel gibi **‘âlemde** vücûd-ı nakş-ı hayâlât
Ölsem de dañı hayrû'l-halef bir püserim yok (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 9). [**‘âlemde**, -de]
27. Ey Hüznî seniñ hüznüñe yok mu nihâyet
Bu **‘âleme** sen hüznile bir tane mi geldiñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 12). [**‘âleme**, -e]
28. Bir vâkt olur **‘âleme** dil hâkim-i muksîṭ
Bir vâkt dañı zulm ile hep re'fet-i zâ'il (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 9). [**‘âleme**, -e]
29. Gözleri doymaz harâma cürmüne hiç yok ‘aded
‘Âlem içre şâhib-i ‘işyân ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 12). [**‘âlem**, -in]
30. Ben gibi **‘âlemde** yoktur bir denâ'et şâhibi
Serfirâz-ı zümre-i nâdân ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 7). [**‘âlemde**, -de]
31. Dil **‘âleme** destân oluyor yârîñ o hûbdan
Bülbül gibi feryâd-zede gülzârîñ o hûbdan (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 1). [**‘âleme**, -e]
32. Kıyâmetler kopardı **‘âleme** çeşmiñ siyâhından
Zebûn eyler nice Rüstemleri ol nîm-nigâhından (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 1). [**‘âleme**, -e]
33. Var mıdır **‘âlemde** olmuş sen gibi kâbil degil
Baht-ı düñüñ armağânı kim seni mağbûn eden (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 3). [**‘âlemde**, -de]
34. Zümre-i ‘irfân içinde etti ikbâlim bâ'id
Var mıdır **‘âlemde** ma'kûs tâli'-i düñum gibi (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 8). [**‘âlemde**, -de]
35. Kalmadı 'indiñde zerre ey perî-rû kıymetim
‘Aşkıñ oldu **âlem** içre bâ'îş-i mahviyetim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 2). [**âlem**,]

‘âlem-i ervâh: *Ruhlar âlemi.*

1. Yevm-i misâk lâ ile illâyı tefriḳ eyleyip
‘Âlem-i ervâhta ben ikrâra verdim göñlümü (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 4). [**‘âlem-i ervâh**, -ta]

‘âlem-i keşret: *Çokluk âlemi.*

1. **‘Âlem-i keşretten** el çek küşe-i vahdet yeter
Köhne enḳâz meskeniñ bul fânî mādâme'l-hayât (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 9). [**‘âlem-i keşretten**, -ten]

‘**âlem-i lâhut**: *Uluhiyyet alemi.*

1. İbn-i ‘İmrân İbn-i Meryem rif’âtin ‘âtin bir zerresi
Kâbe Kaveyn ‘**âlem-i lâhut** ol minhâc saña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 6*). [*‘âlem-i lâhut,*]

‘**âlem-i ma’nâ**: *Mana alemi, rüya.*

1. Dü cihân ey dil yeter hüccet saña fermân-ı Hak
Halleden ol ‘**âlem-i ma’nâda** yüz biñ müşkilât (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 4*). [*‘âlem-i ma’nâda, -da*]

‘**âlem-i nâsût**: *İnsanlık alemi.*

1. ‘**Âlem-i nâsûtta** ‘aşkla cismimi maḥv et benim
Ol şafâ-yı feyz-i ‘aşktan ver meded kalbe cilâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 7*). [*‘âlem-i nâsût, -ta*]
2. ‘Aceb mi ‘**âlem-i nâsût** ḥarâb olsa fiğânımdan
Ne eflâk ‘arş u sidre hem daḥi levḥ-i kalem zîrâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 3*). [*‘âlem-i nâsût,*]

‘**âlî**: *Yüce, ulu.*

1. On sitem kıl bir mürüvvet ‘öşr-i şer’î-veş baña
Kırkıta bir ḥüsnüñ zekâtın ver bize ‘**âlî** neseb (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 8*). [*‘âlî,*]
2. ‘İşvesi hoş genc-i edeb duḡter-i şâh ‘**âlî** neseb
Büse bedeh ez-rûḥ u leb teşne gönül yandı yürek (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 11*). [*‘âlî,*]

‘**Âlî**: *Halife Hz. Ali.*

1. ‘**Âlîniñ** hel etâ şânında münzel
Ledün esrârınıñ deryâsı mâhı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 19*). [*‘âlîniñ, -nin*]
2. Ahmed ile ‘**Âlîniñ** ‘aşkıyla ḥaşret yâ İlâh
İktedeytüm ihdedeytüm sırrına cânım fedâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 19*). [*‘Âlîniñ, -nin*]

âl-i aşḥâb: *Hz. Peygamber’i mümin olarak gören ve o iman üzere ölen kimseler ailesi.*

1. Hem muḥibb-i ḥânedânım ‘**âl-i aşḥâb** ḥaḳ yekûn
Yâr-ı gâr-ı Muştafâ derd-yâra verdim gönülümü (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 13*). [*âl-i aşḥâb,*]

‘**Âlî Çelebî**: *Kınalızade Ali Efendi Türk medeniyetinin önde gelen âlim- ahlâkçılarından birisidir.*

1. Ne ‘Acemdir ne de Gürcü değil ol Türk ü Tâtâr
Meded ol nev’-i beşer zümresi ‘**Âlî Çelebî** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 8*). [*‘âlî çelebî,*]

‘**âlî maḳâm**: *Yüce makam.*

1. Bî-ḥadd ü beyân ‘âşiye yâ Rab keremiñ bol
Hüznî de ziyâret ede ol ‘**âlî maḳâmı** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 14*). [*‘âlî maḳâm,*]

‘**âlîl**: *Hasta, hastalıklı.*

1. Cinnet-i ‘aşkıñ hemîn mişl-i cehennem ḥaşıyeti
Ben taḥammül kılamam kılsam bile çeşmim ‘**âlîl** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 8*). [*‘âlîl,*]

‘**Âlim**: *Çok bilen. (Allahın sıfatlarındandır.)*

1. Sen bilirsün cümle ef'âlim haţâdır yâ 'Âlîm
Rû-siyâh kapına geldim kıl rahm Rahmân baña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 3*). [*'alîm,*]
2. Hâbibiñ hürmeti 'afvet bu Hüznî bir yüzü kara
'Âlîmsün her cihet hâlim saña zerre nihânım yok (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 14*).
[*'alîmsün, -sün*]

'âlim: İlimli, bilen, bilgili, bilgiç.

1. Eylerim şekvâ Cenâb-ı zü'l-intikâm kıl hâzer
'Âlime rahm et perî-rû sende inkisârımız (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 12*). [*âlime, -e*]

Allah: Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık, Tanrı, Hudâ.

1. **Allaha** dayan şıdk ile şükrân-ı ni'âm ol
Bir gün açılır zulmet-i hicrân saña şabret (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 5*). [*allaha, -a*]
2. Sâkiyâ **Allah** için şun câm-ı 'aşktan bir kadeh
Teşne dil ol kayd-ı gâmdan bir daği bulsun ferağ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 1*). [*allah,*]
3. O Cibrîl hâdimiñ vaşşâfiñ **Allah**
Saña nâzil olan Kur'ân Muhammed (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 5*). [*allah,*]
4. Meh-i ruhsârına karşı nice 'uşşâk çağırıp
Meded **Allah** bu ne âfet perî peyker dediler (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 10*). [*allah,*]
5. Niçin dervîşlere baktıñ hâkâretle behey hâsid
Şakın **Allah** diyen boş mu kalır Sübhânımız vardır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 14*). [*allah,*]
6. Gurûru mâla mâl ehli ede biz 'aczi **Allaha**
Muhammed hâzeti-âsâ bizim sultânımız vardır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 15*). [*allaha, -a*]
7. Kays-ı dehre cinnet-i 'aşkı benim ta'lim eden
Şûret-i Leylâ dilimde dilde **Allah** her nefes (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 6*). [*allah,*]
8. 'İbâdet çün yarattı 'abdî **Allah**
Her ins ü cin kamû ezkâra mahşûş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 11*). [*allah,*]
9. Hû diyen yâ Hû diyen **Allah** diyen mahzûn gezer
Ol sebepten hüzn ile çün iştiârım var benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 11*). [*allah,*]

Allah 'aşkıma: "Allah rızası için" manasına gelen söz.

1. Çekme zülfünle dilim gel bende **Allah 'aşkıma**
Âsitân-ı dergehiñde bende **Allah 'aşkıma** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 1*). [*allah 'aşkıma,*]
2. Cevr ü bi-dâdiñ elinden el-amân ey Mehlikâ
Kalmadı şabr u tağammül bende **Allah 'aşkıma** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 4*). [*allah 'aşkıma,*]
3. El verir ağyâra bunca iltifâtın mazharı
Kıl kerem 'uşşâka bir kez sen de **Allah 'aşkıma** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 8*). [*allah 'aşkıma,*]
4. Biñ bilirseñ bir bilenden eyle kesb-i ma'rifet
Tut şimâhıñ sevdiğim gül yüzde **Allah 'aşkıma** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 6*). [*allah 'aşkıma,*]
5. Dâğ-dâr-ı hecriñ oldu rîze rîze kan döker
Çün vedâ'da meyyit-âsâ tende **Allah 'aşkıma** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 10*). [*allah 'aşkıma,*]
6. Dil-i talebkâr vişâliñ muntaẓırdır dâ'imâ
Hâlini 'arz etmeye şermende **Allah 'aşkıma** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 14*). [*allah 'aşkıma,*]
7. Derd-i 'aşkıñ kâmetin kaşın gibi kıldı hilâl
Hüznî-i bi-çâredir efgende **Allah 'aşkıma** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 16*). [*allah 'aşkıma,*]
8. Ey meh-i ruhsâr-ı gülgün rûz u şeb feryâd eder
Bülbül-i şurîdesi kıl hande **Allah 'aşkıma** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 12*). [*allah 'aşkıma,*]

Allah için: *Cenabı Allah'ın hoşnutluğu ve hatırı için.*

1. Bir nazar kıl nâle vü efgâna gel **Allah için**
Sen devâ et yâre-i hicrâna gel **Allah için** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 1). [allah için,]
2. Et temâşâ gel bugün gör na'ra-ı feryâdımı
Çan döker çeşmânımız seyrâna gel **Allah için** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 4). [allah için,]
3. Elvedâ'lar geldi yine işte rûz-ı iftirâk
Şarayım kollarımı gerdâna gel **Allah için** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 6). [allah için,]
4. Câna te'sîr etmede cânâ firâk u vuşlatıñ
Etme cevri bu dil-i nâlâna gel **Allah için** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 8). [allah için,]
5. Yâ görem yâ görmeyem göster cemâliñ şöñ vedâ
Eyle lûtfuñ Hüznî-i dîvâna gel **Allah için** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 10). [allah için,]
6. Bir nigâh et bende vü hayrânıñım **Allah için**
Gel mürüvvet kıl baña kurbânıñım **Allah için** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 1). [allah için,]
7. Nâzeninim cân atıp gül rüyuna her ân seniñ
Her şehir bülbül gibi nâlânıñım **Allah için** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 4). [allah için,]
8. Ebrûvânıñ durma çek öldür beni gir kanıma
Ben şehîd-i 'arşâ vü meydânıñım **Allah için** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 6). [allah için,]
9. Baş u cânım cümle varım râhîna olsun fedâ
Muntâzır dil bende-i fermânıñım **Allah için** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 8). [allah için,]
10. Vuşlatıñdan etme mehcür Hüznî-i biçâreyi
Hayli demdir sâ'il-i ihsânıñım **Allah için** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 10). [allah için,]

Allaha yarar: *Allah rızası için olan ameller.*

1. Ey Hüznî geçer rûz u leyâl ile eyvâh cürm
Allaha yarar hakkıyla zerre eşerim yok (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 12). [allaha yarar,]

Allah-perest: *Allaha tapan.*

1. Bul hayât-ı câvidânî gâfil olma Hüznîyâ
Mâsivâyı terk edip ol dâ'imâ **Allah-perest** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 12). [allah-perest,]

'Âlleme'l-esmâ: *"Âlleme'l-esmâ'nın işaretleri: "Allah Adem'e bütün isimleri öğretti. Sonra onları önce meleklerle arz edip: Eğer siz sözünüzde sadık iseniz, şunların isimlerini bana bildirin, dedi." (Bakara 2/31) âyetinden iktibastır.*

1. **'Âlleme'l-esmâ'ya** girdim bir zamân hûlarla ben
Hakkı isbât eyledim illâ da kâlûlarla ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 1). [**'âlleme'l-esmâ,**]
2. Dersimiz verdi bize ey Hüznî pîr-i 'aşk bugün
Küntü kenzden **'Âlleme'l-esmâ'** olundu muktebes (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 14). [**'âlleme'l-esmâ',**]
3. **'Âlleme'l-esmâda** var 'âşıkâ bürhân-ı 'aşk
Bâ'-i Bismillahda mevcûd ka'tre-i 'ummân-ı 'aşk (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 1). [**'âlleme'l-esmâda,**]
4. Men'arefden iktibâs et Küntükenzi ey gönül
'Âlleme'l-esmâ' öğren meclis-i 'irfâna gel (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 4). [**'âlleme'l-esmâ',**]

amaç: *Atılacak şey ile vurmak üzere dikilen nişan, nişan tahtası.*

1. Nûh İbrâhîm Hud eyler ziyâret ravzañı
Oldu ervâh-ı rûsul hem kâ'imen **amaç** saña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 8). [amaç,]

amaç et-: *Nişan, hedef etmek.*

1. Āh muḥabbet seyfile bu sīnemi **amaç eden**
Zülfikâr-ı Haydâr-ı Kerrâra beñzer kaşlarını (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 3). [amaç eden, -en]

amaç eyle-: Hedef yapmak.

1. İftihârîñ izdiyâd etmekte günden güne âh
Kâlb-i pülâdîñi **amaç eyledikçe** vâhımız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 4). [amaç eyle,]

âmâde: Hazır, hazırlanmış, müheyya.

1. Cism ü cân **âmâdedir** râhîñda kurbânım seniñ
Hüznî nâmım yâd ola tâ haşre dek beyne'l-ḥalef (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 11). [âmâdedir, -dir]

âmâl: Ameller, işler. II Yapılan hayırlar.

1. Olma mağrûr 'ilmiñe **âmâliñe** iblîs gibi
Ben diyen maṭrût olur benlik felâkettir saña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 9). [a'mâliñe, -in, -e]
2. Dünyâda beni fakrile me'nûs-ı şekîb et
Âmâl ile ver servet-i sâmanımı yâ Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 6). [a'mâl,]

amân: Dikkat çekme, tembih, uyarı.

1. Hüznî **amân** olma kesel fâ'idesiz tûl-i emel
Geldi uyan vaqt-i ecel vaqt-i seher vaqt-i seher (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 23). [amân,]
2. Bu Nerimân-ı zamân 'âlemi vîrân edecek
Amân ol nîm bakış cünbüş-i Haydâr dediler (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 6). [amân,]

amân: Çok beğenme.

1. Sa'âdet burcunuñ şemsi meded şâh-ı cihân ey şûh
Nezâket tahtınıñ mâhî **amân** nûr-ı zamân ey şûh (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 2). [amân,]
2. Cefâ vü cevriñe yoktur taḥammül bende ey cânım
Sa'âdetli mürüvvetli efendimsiñ **amân** ey şûh (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 6). [amân,]

amân: Meded, imdat anlamlarına gelen bağış dileme sözü.

1. Sen pâdişah-i şâhib-i cûd u luṭf u keremsiñ
Şâf eyle **amân** sîne-i süzânımı yâ Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 6). [amân,]
2. Âteş-i 'aşkıñ beni yakıtı remâd etti **amân**
Hüznî-âsâ ey perî-rû terk-i sevdâlar 'abeş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 11). [amân,]
3. Raḥm eyle baña dîdesi fettân-ı zamân şûh
İnşâfa gelip gel yetiş imdâda **amân** şûh (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 2). [amân,]
4. Kıl raḥim devletli şâhım eyle vaşlıñla bekâm
Her taraf kesti **amânım** gayri zîrâ ğamzeler (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 12). [amânım,]
5. Pîr-i Ken'ân eyledi hecriñ beni raḥm et **amân**
Dost-dârîñ Yûsuf-ı zîbâda dersem çok mudur (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 5). [amân,]
6. Bu Hüznî teşne-i âb-ı vişâliñ nâr-ı hecriñle
Tutuştı sîneden şardı yeñi baştan **amân** âteş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 16). [amân,]
7. Pek hasta 'acîb küşe-i ğurbette bu Hüznî
Şerḥ eyle **amân** hâlimi Lokmânıma maḥşûş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 14). [amân,]
8. Kıl şefâ'at yâ Resûlallah **amândır** el-amân
Rû-siyâh kapıña geldi Hüznî pür-zâr ü ḥazîn (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 15). [amândır, -dır]

‘amel: *İnsanların beden ve kalpleriyle yaptıkları her şey.*

1. Cürm ü haṭā büktü belin var mı **‘amel** boştur elin
Kumru gibi öte dilin vakt-i şehir vakt-i şehir (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 3). [*‘amel,*]

‘amel kıl-: *İş yapmak.*

1. ‘Ömr-i Nūḥa mālîk olsañ lâ-yü‘ad **kılsañ ‘amel**
Çeşm ü müjgân şükürünün ifâsı âfâttır saña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 5). [*‘amel kıl, -sa, -n-san*]

ammā: *Ancak, ama.*

1. Ey şūḥ mihr-i tābān gāyet güzelsin **ammā**
Vāy çeşm-i tāb-ı devrān gāyet güzelsin **ammā** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 1). [*ammā,*]
2. Kaldır kuzum hicābı gīsū-semen niḳābı
Görem ol âfītābı gāyet güzelsin **ammā** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 4). [*ammā,*]
3. Tāvūs gibi münakkaş sine fezā-yı Habeş
Ḥançer gibi kemān-kaş gāyet güzelsin **ammā** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 6). [*ammā,*]
4. Fülfillerin şüreyyā ḳaddin mişāl-i tūbā
Ey şāḥ-ı mülk-i Kisrā gāyet güzelsin **ammā** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 8). [*ammā,*]
5. Ol pîr-i Ken‘ān oldum raḥm et Yūsufum öldüm
Raḥm et emāna geldim gāyet güzelsin **ammā** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 10). [*ammā,*]
6. Bir Hüznî dil-ḥazinim kurbān olam şirinim
Fikreyle meh-cebinim gāyet güzelsin **ammā** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 12). [*ammā,*]
7. Zemine sāyeler şalmış o servi hoş ḥıram eyler
Eser bād-ı şabā rüy-ı behiştten dem verir **ammā** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 10). [*ammā,*]
8. Vā‘iz bizi sen kürsüde zemmeyledin **ammā**
Ma‘zūr tutula elde mi itfā-yı muhabbet (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 9). [*amma,*]
9. ‘Aşk ise men lem yezuk lem yā‘rif ey dil kim bilir
Şehd-i şāfi lezzet **ammā** anın efgān güc (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 12). [*ammā,*]
10. Ruhların etmek diler bu ḥasta gönle bir devā
Zerre vermez fırsat-ı satvetle **ammā** gamzeler (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 4). [*ammā,*]
11. Gönümüz ḥ‘āhişkar ey şūḥ vaşlınā **ammā** ba‘id
Şayd olunmaz bir hümā tābın şeh-i merdān mıdır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 11). [*ammā,*]
12. Vuşlatın kıldım taleb **ammā** çi sūd rām olmadı
Raḥm yok ol bî-vefā cānāna minnet etmeyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 3). [*ammā,*]
13. Hüznîyā nefsimden ettim nefreti **ammā** çi sūd
Kūşe-i vahdet gibi ‘ālemde rāḥat ḳalmamış (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 13). [*ammā,*]
14. Eder gīsūların mağlūb nice sām-ı Nerimān
Mu‘aṭtar perçemiñ **ammā** nasıl şāḥib-ḳırān olmuş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 10). [*ammā,*]
15. Saçların ve‘l-leyl ammā ve‘d-ḳuḥā vechin seniñ
Vaşfın etmekte ‘āciz biñ kitāb yüzbiñ varak (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 7). [*ammā,*]
16. Şüretā bülbül fiğānı eyler **ammā** gül için
Ma‘nāda maṭlūbu Mevlā ettiği ezḳāra bak (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 3). [*ammā,*]
17. Bu firibiñ dilimi şayd etti zülfüñ bendine
Çaresiz āşufte kıldın neyleyim **ammā** seni (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 6). [*ammā,*]

āmūḥt: *Öğrenmek, taallüm.*

1. Leddünni dersini **āmūḥt** olan semmi ‘asel eyler
Seniñ o telḥ-sūḥan tīgün bala zehri ḳatar vā‘iz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 11). [*āmūḥt,*]

ān: *Zamanın bölünemeyecek kadar küçük parçası, kısa zaman, lahza, dem.*

1. Sırr-ı vahdet İsm-i A‘zam zāt-ı pākiñ ḥaḳḳıçün
Raḥmetinle kıl naḳar mine‘l-emān her **ān** baña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 10). [*ān,*]

2. Maḳām-ı Maḥmūduñ miftāhı sende
Şefā‘at kıl bize ol **ān** Muḥammed (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 20*). [*ān,*]
3. Ey bād-ı şabā yāre benim ḥālīmı söyle
Tedbîr ü şifā yok mu ‘aceb bu dil bir **ān** mütelezziz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 8*). [*ān,*]

aña: *Ona.*

1. Almasın bir kimseniñ gurbette cānın el-amān
Hem ḥayātı zillet **aña** hem memāt ḥaḳḳında ḥūr (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 16*). [*aña,*]
2. Bu Hüznî āh eder vaḳt-i seḥer çün na‘t-ı vaşlıñla
Fedā cānı saña şarttır daḥi raḥmiñ **aña** meşrūt (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 12*). [*ana,*]
3. Bulan Leylā ile Hüznî ḥaḳīḳat rāhını Mecnūn
Aña Mecnūn olup her dem ḡanīmet bil bu sevdāyı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 10*). [*aña,*]

‘anāşır: *Dört unsur (toprak, hava, su, ateş).*

1. İnkılāb eyler taḃāyi‘ çün **‘anāşır** muhtelif
Dost iken ‘ālem saña düşmān olur ‘ālem bu yā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 9*). [*‘anāşır,*]

‘anber: *Güzel koku.*

1. Gören ol ṭurra-ı gīsūñuza **‘anber** dediler
Ṭutulan ‘uḳdesine siḥrile ejder dediler (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 1*). [*‘anber,*]

and: *Yemin, ahit.*

1. Hiç mürüvvet yok mudur üftādeñe ey bî-vefā
Olmazam zerre emīn hep **andiña** boştur şu bu (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 8*). [*andiña, -in, -a*]

anda: *Orada, onda.*

1. Her kimde eger var ise bu lezzet ‘aşḳtan
Elbet bulunur **anda** müdārā-yı muḥabbet (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 8*). [*anda,*]
2. Bāb-ı Ḥudā **anda** açık raḥmet-i Ḥaḳ baḥr-i ‘amīḳ
Geçti ‘ömür cehdet yazık vaḳt-i seḥer vaḳt-i seḥer (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 7*). [*anda,*]
3. Şiddīklar ile bizleri et cennete dāḥil
Dīdār ile ver **andaki** iḥsānımı yā Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 20*). [*andaki, -ki*]

‘andelīb: *Bülbül. II Âşık.*

1. Ey güzel gül ḥüsnüñe oldu gönül bir **‘andelīb**
Bāḡ-ı vaşlıñ çün terennüm etmede ḡāyet ‘acīb (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 1*). [*‘andelīb,*]

‘andelīb-āsā: *Bülbül gibi.*

1. Seḥerde **‘andelīb-āsā** ḳan aḡlar dīde-i pūr-ḥūn
Derūn ‘ummān giribānım ‘aceb girdāb-ı nā-bīnā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 9*). [*‘andelīb-āsā,*]

‘andelīb-i nāle-sāz: *İnleyen bülbül.*

1. **‘Andelīb-i nāle-sāz** çün her seḥer āh etmede
Ḥande eyler ḡoncalar bāḡ-ı şafāda ne sebep (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 5*). [*‘andelīb-i nāle-sāz,*]

anı: *Onu.*

1. Kānā'attan tevekkülden daḥi ṣabr u şükürden hem
Verip rūḥuñ gıdāsın sen **anı** kıl şeyḥ-i kāmīl hā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 12*). [*anı,*]
2. Seni ḥalk eyleyen Rezzākı zikret
Anı zikr eylemek ebrāra maḥşûş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 14*). [*anı,*]
3. Beşâretten gönül Mecnûna döndü
Ne mümkün eyleyem ben **anı** ta'rîf (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 6*). [*anı,*]
4. Hüznî-i bî-çāreyi reddetme kaydet deftere
Baḥr-i luṭfuñ kaṭresine eyle **anı** müsteḥak (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 14*). [*anı,*]

anıñ: *Onun.*

1. Ta'ālā eyleye meşkür **anıñ** sa'yini dāreynde
Yemīninden ede i'tā kitābın Ḥazret-i Mevlā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 3*). [*anıñ,*]
2. Var ise luṭf **anıñ** 'aksine kim māyelere
Nice erbāb-ı 'uḳūl eder eḡān ne sebep (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 3*). [*anıñ,*]
3. Veren Nūḥa necāt Tūfān-ı Ğarḳtan
Anıñ bād-ı rehāsıdır şerī'at (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 22*). [*anıñ,*]
4. Ver gönül bir yāra kim **anıñ** nazîri olmaya
Cān atıp dil verdiğin dehrīde cānānıñ 'abeş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 11*). [*anıñ,*]
5. Dā'imā aḡyāra minnet yār-ı temennā ḥ'āhişi
Dil taḥammül eylemezsin kim **anıñ** imkān güç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 6*). [*anıñ,*]
6. 'Aşk ise men lem yezuk lem yā'rîf ey dil kim bilir
Şehd-i şāfi lezzet ammā **anıñ** eḡān güç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 12*). [*anıñ,*]
7. Al mecāzı bul ḥaḳīkî 'avn-ı Ḥaḳla Hüznîyā
Fevt-i firsāt eyleme zirā **anıñ** pişmān güç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 14*). [*anıñ,*]
8. Şaḳıñ ve'l-leyledir ve'l-fecr vechiñ
Lebiñ kevşer **anıñ** 'atşānesiyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 14*). [*anıñ,*]
9. Sāḳiya şun bādeyi bizler **anıñ** mezzākıyız
Zehr-i endūh-ı firāḳıñ 'aşk ile tiryākıyız (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 1*). [*anıñ,*]
10. Ya'kūb ile Yūsufuñ vaşlıña ḥüzn oldu sebep
Anıñ için ḥüzn ile dil iftiḥārım var benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 8*). [*anıñ,*]
11. Fedādır rāḥiña Hüznî hemīn ḥayrān-ı 'aşkıñdır
Sa'ādetli efendimsin **anıñ** vazgel günāhından (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 12*). [*anıñ,*]
12. Feleğin cevri bize rütbe-i bālāsı kime
Bizedir zulm ile ḳahrı anıñ i'tāsı kime (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 2*). [*anıñ,*]
13. Aldanma **anıñ** vuşlat u hicrānı müsāvī
Bülbül gibi beyhūde yere nālāna yanaşma (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 7*). [*anıñ,*]
14. Seni sermest eden **anıñ** cemāl-i pertevi nūrı
Edüben vāsıta 'aşkın bul arayı bul arayı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 7*). [*anıñ,*]
15. Görmedim görmez beşer mişlin **anıñ** āşuftesi
Bir şehinşāh-ı cihāndır zıll-ı ḥümādır sāyesi (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 3*). [*anıñ,*]
16. Beni Mecnûna mişāl eyledi 'aşkı ne 'aceb
'Acabā ḥūrī mi yoksa melek **anıñ** nesebī (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 6*). [*anıñ,*]
17. **Anıñ** sen ḥürmetiyçün rüz-ı maḥşer
Ḥacil etme meded rüy-ı siyāhı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 3*). [*anıñ,*]
18. İkincisi **anıñ** Fārūḳ-ı A'zām
'Adālet taḥtınıñ günüyle māhı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 7*). [*anıñ,*]
19. 'Uluvv-i şāniña tā-hā delildir
Anıñ ḥürmetine et nīm-nigāhı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 12*). [*anıñ,*]
20. Daḥi 'Osmān keremkār ü ḥayādār
Geçer 'arşı **anıñ** ma'nāda cāhı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 14*). [*anıñ,*]

anıñçün: *Onun için.*

1. **Anıñçün** münkire karşı açıldı kale-i irşād
Hakikat cevherinden gel al hoş dükkânımız vardır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 3*).
[anıñçün, -e]
2. Dilâ sevdik meded yandık dilârâyı dil-ârâyı
Olup seyyâh **anıñçün** gez hemân Belh Buğârâyı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 2*).
[anıñçün,]

añla-: Anlamak, fark etmek, farkına varmak.

1. ‘Acabâ va‘d ü yeminler ‘îd-i vaşlñ nerede
Çıktı meydâna hilâfñ **añladım** cânâ seni (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 4*). [añladım, -dım]

anlara: Onlara.

1. Münkîrle Nekîre vereyim Şâfî cevâbı
Takrîr edeyim **anlara** sultânımı yâ Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 16*). [anlara,]

‘âr: Utanma duygusu.

1. ‘**Âr** nâmûsu nâ-bedîd oldu cünûn-ı ‘aşk ile
Meclis-i ‘îrfânda yok ‘aşkıñla eski râğbetim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 9*). [‘âr,]

‘âr u nâmûs: Utanma ve edep.

1. Zühed ü takvâ ‘**âr u nâmûs** vermişiz didâra biz
Lânemiz mürğ-i hü mâ kân-ı kanâ‘at tākıyız (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 5*). [‘âr u nâmûs,]
2. ‘**Âr u nâmûs** şişesin etti şikest ‘âşık olan
Şîve-i hükm-i Hudâdan böyledir fermân-ı ‘aşk (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 5*). [‘ar u nâmûs,]
3. ‘**Âr u nâmûs** yok mudur hiç böyle bî-pervâ gezeñ
Güft ü gülâr söyletirsñ dâ‘imâ düşmâna sen (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 5*). [‘âr u nâmûs,]

ara-: Bulmaya çalışmak.

1. Var kibri **ara** her demi evlâd-ı zinâda
Her yerde mihek bildirir ensâb-ı tevâzu‘ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 5*). [ara,]
2. **Ararsñ** mesned-i menfûr ararsñ devlet-i mevfûr
Olursñ dirheme mağrûr utanmazsñ ne alçaqsñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 11*). [ararsñ, -r, -sñ]
3. Hâver-i gam mülküne sultân **ararsañ** işte ben
Serfirâz-ı leşker-i hicrân **ararsañ** işte ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 1*). [ararsañ, -r, -sa, -n]
4. ‘İllet-i ‘aşkıñ baña Eyyûb gibi âh ettirir
Firâkâtñle hasta vü nâlan **ararsañ** işte ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 4*). [ararsañ, -r, -sa, -n]
5. Mürğ-i dil Ya‘kûb gibi ister Hudâdan rû‘yetñ
Mısr ilinde menzil-i zindân **ararsañ** işte ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 6*). [ararsañ, -r, -sa, -n]
6. Taht-ı gönlüm âh ile ârâste çün Dârâ gibi
Miñnetiyle Hüsvî-i devrân **ararsañ** işte ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 8*). [ararsañ, -r, -sa, -n]
7. Ey Şîrinim tîşe-i ‘aşkıñ beni etti helâk
Şimdi Ferhâda mişâl kurbân **ararsañ** işte ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 10*). [ararsañ, -r, -sa, -n]
8. Gerdenimde Leylî zülfñ zincîr-âsâ ey perî
Deşt-i Kaysta serserî hayrân **ararsañ** işte ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 12*). [ararsañ, -r, -sa, -n]

9. Şol hayal-i vuslatıyla Hüznî-veş zâr u hazîn
Saltanatta guşşaya şâyân **ararsañ** işte ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 14*). [*ararsañ, -r, -sa, -n*]
10. Halk içinde bî-hayâ insân **ararsañ** işte ben
Havf ü haşyet yok tehi vicdân **ararsañ** işte ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 2*). [*ararsañ, -r, -sa, -n*]
11. Nehy-i ma'rûf emr-i münker meslegin tâ'kîb eden
Dehr içinde menba'-ı tuğyân **ararsañ** işte ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 4*). [*ararsañ, -r, -sa, -n*]
12. Kâ'inâtın çektiği hep cürmümün âşâridir
İnkîât'-ı bâ'is-i yârân **ararsañ** işte ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 6*). [*ararsañ, -r, -sa, -n*]
13. Ben gibi 'âlemde yoktur bir denâ'et şâhibi
Serfirâz-ı zümre-i nâdân **ararsañ** işte ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 8*). [*ararsañ, -r, -sa, -n*]
14. Şüretine sîreti muṭlak muḥâlif nâ-kesi
Ma'nide çarpa gezen hayvân **ararsañ** işte ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 10*). [*ararsañ, -r, -sa, -n*]
15. Gözleri doymaz harâma cürmüne hiç yok 'aded
'Âlem içre şâhib-i 'işyân **ararsañ** işte ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 12*). [*ararsañ, -r, -sa, -n*]
16. Cihâna nisbet hezârân kibrini efzûn eden
Dehriñ almış nefretin her ân **ararsañ** işte ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 14*). [*ararsañ, -r, -sa, -n*]
17. Nefsiniñ görmez ḥatâsın herkesi ta'yîb eden
Her ḥasâsette alan meydân **ararsañ** işte ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 16*). [*ararsañ, -r, -sa, -n*]
18. Hem 'arûz şî'ri lafzi ḥarf nedir etmez temeyyüz
Safsata bir şâhib-i dîvân **ararsañ** işte ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 18*). [*ararsañ, -r, -sa, -n*]
19. Gelmemiş aşlâ cihâna Hüznî emsâlim benim
Tâbi'-i nefis-i hevâ şeytân **ararsañ** işte ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 20*). [*ararsañ, -r, -sa, -n*]
20. Sür ḥâke yüzün baş açık el kaldır o şâha
Ey Hüznî **ara** derdiñe dermân gecelerde (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 14*). [*ara,*]
21. Çü yektâ-yı vişâlinden murâdıña eren gönül
Gönül Mecnûn iseñ gez sen **ara** bul saç-ı Leylâyı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 8*). [*ara,*]
22. **Aradım** şûḥ-ı cihân-bânımı kıldım talebî
Gezüben Mısr Yemen Küfe vü Şâm Halebî (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 1*). [*aradım, -dım*]

'Arabî: *Arap ırkına mensup kimse.*

1. Okudum muşşafı ḥüsnündeki âyât-ı ḥikem
Yeñi bildim ki o güzel **'Arabîdir** 'Arabî (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 12*). [*'arabîdir, -dir*]

'Arafât: *Mekke civarında hacıların arefe günü tevakkuf ettikleri mahal.*

1. Huccâc ile lebbeyk diyeyim ben **'Arafâtta**
Ḳurbân edeyim cânımı Minâda kıyâmı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 7*). [*'arafâtta, -ta*]

ârâm: *Rahat, huzur.*

1. Leylî'-i zülf-i siyâhım dilde **ârâm** kalmadı
Meskenim ol vâdi-i hayret melce-i 'aşkıñ da dağ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 11*). [*ârâm,*]

ârâm et-: *Yerleşmek.*

1. Mecnûn gibi **ārām edeli** dest-i sühanda
Hüznî gibi hem şâhib-i divânım efendim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 15*). [*ārām ed, -eli*]

ārām-gāh: Dinlenilecek yer, dinlenme yeri.

1. Bir hümmā-meşreb şikār olmazsın ey nevrete sen
Âşiyân-ı bāz-ı ‘aşka zülfün **ārām-gāhımız** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 8*). [*ārām-gāhımız,*]

‘ar‘ar: Servi, dağ servisi, dikenli ardıç. Mecazen sevgilideki boy pos.

1. Ol kâmeti **‘ar‘ar** ise tûbā gibi mevrûn
Cepheñdeki bir ‘ukde-i şehhâr gibi gör geç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 5*). [*‘ar‘ar,*]
2. Sım-gerden ile hâller bu ne tāvūsî revîş
Lebi bal gâmezisi tîr kâmeti **‘ar‘ar** dediler (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 8*). [*‘ar‘ar,*]
3. Bâb-ı vuşlat ka‘besin cân et küşâd Hüznî kula
Kâlb-i nâ-şâdına rahmet kâmetin **‘ar‘ar** yetiş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 12*). [*‘ar‘ar,*]

‘ar‘ar-ı mevrûn: Boyunun uyumu, düzgünlüğü.

1. Kâmet-i şimşâdın tûbāya beñzetmiş Hudâ
Hüznî-âsâ **‘ar‘ar-ı mevrûna** minnet etmeyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 12*). [*‘ar‘ar-ı mevrûn,*]

‘ar‘ar-ı yâsmen: Servi boylu yâsemîn.

1. Hele şebbo sîneye ravza-ı cennât diyelim
‘Acabâ bağ-ı İrem **‘ar‘ar-ı yâsmen** mi desem (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 4*). [*‘ar‘ar-ı yâsmen,*]

ārāste: Süslenmiş, bezenmiş.

1. Taht-ı gönüm âh ile **ārāste** çün Dārā gibi
Miñnetiyle Hüsrev-i devrân ararsañ işte ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 7*). [*ārāste,*]

arayı arayı: Çok aramak.

1. Der-i vâlâsının Hüznî gubârın tûtiyâ eyle
Medîne semtine git sen var **arayı** var **arayı** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 10*). [*arayı arayı,*]
2. Seni sermest eden anıñ cemâl-i pertevi nûrî
Edüben vâsıta ‘aşkın bul **arayı** bul **arayı** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 8*). [*arayı arayı, -yı*]

‘ârif-i billah: Hakk’a vâsıl olan velî, ermiş.

1. Yâ nedir ol hâzihi cennâtü’adnîñ hutbesi
‘Ârif-i billah olanıñ mahzen-i Hâk kâlbî hest (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 6*). [*‘ârif-i billah,*]

armagân: Hediye, bergüzar.

1. Leb-i la‘liñ ‘aceb şühüm cihâna **armagân** olmuş
Devâ-bağşâ marîzâne hayât âb-ı revân olmuş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 1*). [*armagân,*]
2. Gönül h‘âb-ı tegâfülde Hudâya **armagânım** yok
‘Aceb nice olur hâlim vera‘dan hiç nişânım yok (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 1*). [*armagânım, -ım*]

3. Var mıdır ‘âlemde olmuş sen gibi kâbil degil
Baht-ı dünüñ **armağânı** kim seni mağbün eden (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 4). [armağânı, -ı]
4. Kelb rakıbe iltifâtıñ **armağân** zulmüñ baña
Pâyine düştüm kerem kıl şâh-ı hûbânım deyü (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 9). [armağân,]

‘arş: *İslâm inancına göre göğün en yüksek katı, âlem tasavvurunda en yüksek nokta.*

1. Hâdimiñ Rûhu’l-emîn vaşşâfiñ olmuş Haq seniñ
Yâ Muhammed **‘arş** u sidre nüh felek mi’râc saña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 4). [‘arş,]
2. ‘Aceb mi ‘âlem-i nâsût harâb olsa figânımdan
Ne eflâk **‘arş** u sidre hem daği levh-i kalem zîrâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 4). [‘arş,]
3. Esrâr-ı Hudâ her kula bu ‘aşk naşib olmaz
Tâ **‘arşa** sütûn olmada gavğâ-yı muhabbet (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 6). [‘arşa, -a]
4. Ğubârıñ iftiḥârı **‘arşa** bestir
Vücûduñla zemîn şâdân Muhammed (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 9). [‘arşa, -a]
5. Daği ‘Osmân keremkâr ü hayâdâr
Geçer **‘arşı** anıñ ma’nâda câhı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 14). [‘arşı, -ı]

‘arş-ı âzam: *Allah'ın yarattığı gök katlarının en yükseği.*

1. Ruḥlarıñ nûr-ı şu‘â’ı **‘arş-ı âzamd**an mıdır
Lebleriñ âb-ı hayâtı mâ-i zemzemden midir (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 1). [‘arş-ı âzam, -dan]

‘arş-ı berin: *Göğün en yüksek tabakası.*

1. Vâh Şîr-i Hudâ Fâtımanıñ cân-ı ‘azizi
Söndürdü Yezîd nûrını ol **‘arş-ı beriniñ** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 8). [‘arş-ı berin, -in]

‘arş-ı Rahmân: *Bütün yaratılmışları şefkat ve merhametle besleyip büyüten Allah'ın tasarruf dairesi, makamı.*

1. Beyt-i Rabbi’l’-âlemîn secdegâh-ı enbiyâ
Her bir eşyâda(n) mükerrer **‘arş-ı Rahmândır** gönül (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 6). [‘arş-ı rahmân, -dır]

arşlan: *Aslan (gibi); yiğit, cesur (kimse).*

1. Ebu’s-sıbteyn o Zehrânıñ eridir
Bu dîn **arşlandı** bî-işîbâhı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 22). [arşlandı, -ı, -dır]

art-: *Fazlalaşmak, çoğalmak.*

1. Rızık nokşân olunmaz seyyi’âtlâ
Daği **artmaz** ‘ibâdet-kâra maḥşûş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 22). [artmaz, -maz]
2. Söyünmez sineden âteş yanar meydân-ı ‘aşk içre
Şafâsı **artar** eksilmez dil-i püryanımız vardır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 10). [artar,]

artık: *Bundan sonra.*

1. Acımañ mı ‘acabâ ‘âşıkâ rahmiñ ne zamân
Yeter **artık** yeter âh sinesi taş kalb-i demir (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 6). [artık,]
2. Sen demişsiñ vazgele benden ne mümkün ey perî
Ölmeyince geçmem **artık** bî-gümân etmem ferâğ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 6). [artık,]
3. Vazgel yeter **artık** yeter âh yandım eliñden
Yetmez mi cefâ bu dil-i divânemi gör gel (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 7). [artık,]

4. Alayım başımı **artık** gideyim hangi ile
Kıluben terk-i vaṭan cāyımı zindān edeyim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 3*). [*artık,*]

‘arûz şî‘rî: *Aruz vezni kurallarıyla yazılan şiir.*

1. Hem **‘arûz şî‘rî** lafzi ḥarf nedir etmez temeyyüz
Safsata bir şāḥib-i dîvān ararsaṅ işte ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 17*). [*‘arûz şî‘rî,*]

‘arz et-: *Sunmak.*

1. Öter bülbülleri bāğda seḥerde etmede feryād
Cemālîñ **‘arz eder** mey-i muḥabbetle gül-i ra‘nā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 8*). [*‘arz eder, -er*]
2. Yatar ol cāme-i rāḥatta dilā şāḥ-ı Ḥuten
Varayım **‘arz edeyim** ḥālîmî ḥünkāra bu şeb (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 8*). [*‘arz edeyim,*]
3. **‘Arz etmege** aḥvālîmî cānāna yanaştım
Dîvāna durup āfet-i devrāna yanaştım (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 1*). [*‘arz et, -mege*]

‘arz-ı dîdār: *Yüz sunma, gösterme.*

1. Lāle sünbülle ḳaranfîl mor menefşe her şükûf
‘Arz-ı dîdār ettiler güller ile reyḥān seniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 8*). [*‘arz-ı dîdār,*]

‘arz-ı ḥācāt: *İstekleri bildirmek.*

1. Bir tehî dest rū-siyāḥ Ḥüznîyim bî-çāreyim
‘Arz-ı ḥācāt eyleriz ol Ḥazret-i Ğaffāra biz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 14*). [*‘arz-ı ḥācāt,*]

‘arz-ı vāsi‘: *Geniş yerler, topraklar.*

1. Ağla Hüznî Ḥaḳka ḥüzün oldu tā bezm-i elest
‘Arz-ı vāsi‘ teng olundu şanki mescūnum gibi (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 12*). [*‘arz-ı vāsi‘,*]

ārzū: *Arzu, istek, dilek.*

1. Vişālîñ **ārzūsu** sinemde muḥkem
Şarāb-ı la‘lîniñ mestānesiyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 7*). [*ārzūsu, -su*]
2. Bu Hüznî ‘āşîḳ-ı şeydā düşelden dāmîña ey şūḥ
Vişālîñ **ārzūsu** dilde işi āḥ ü fiğān olmuş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 12*). [*ārzūsu, -su*]

ārzū et-: *Şiddetli bir şekilde istemek.*

1. Naẓar et luṭf ile Hüznî **ediyor ārzū** vişāl
O şebistān-ı vişāle saña ḳurbān olayım (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 13*). [*ārzū ed, -iyor*]

ārzū eyle-: *İstemek, temenni etmek.*

1. Vişālîñ **eylerim ārzū** kerem-i bāb-ı luṭfuñdan
Ricāmî gel kabûl eyle mürüvvet ḳıl hemān ey şūḥ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 7*). [*ārzū eyle, -r, -im*]

‘arzuḥāl: *Arzı-ı hal. Durumunu yüksek bir kimseye, makama bildirme, anlatma.*

1. **‘Arzuḥālîm** var saña raḥm eyle bir kez gonca leb
Nāle-i dūd-ı siyāḥım çıktı āfāka bu şeb (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 1*). [*‘arzuḥālîm, -im*]

ārzū-yi devā: *Deva arzusu.*

1. Düşeli hasta gönülüm der-i Loḳmāna meded
Eder **ārzū-yi devā** ol şeh-i tīmāre bu şeb (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 4*). [*ārzū-yi devā,*]

‘aşā: *Uzun çomak, el değneği II Asâ-yı Musa.*

1. Mesihîñ nefhiyle ihyâ-yı emvât
O Musânîñ **‘aşāsıdır** şerî‘at (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 30*). [*‘aşāsıdır,*]

‘aşab: *Sinir. Damar.*

1. Taḥammül eylemek sensiz degil mümkün bir ân cānān
Damar âteş **‘aşab** âteş mizâcım her zamân âteş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 12*). [*‘aşab,*]

āşār: *Eşerler.*

1. Cennet-i ‘aşkıñ cünûdu etti gārāt rāḥatım
Neşrolundu ‘āleme Hüznî deyü **āşarımız** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 14*). [*āşarımız,*]
2. Kā’inātūñ çektiği hep cürmümün **āşarıdır**
İnkîṭā‘-ı bā’iş-i yārān ararsañ işte ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 5*). [*āşarıdır,*]

‘asel: *Bal.*

1. Leddünnî dersini âmūḥt olan semmi **‘asel** eyler
Seniñ o telḥ-süḥan tîḡiñ bala zehri kıtar vā‘iz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 11*). [*‘asel,*]

aşhāb: *Hazret-i Peygamber Aleyhisselâtu ve's-selām Efendimizi görüp şeref-i sohbetleriyle teşerrüf etmiş olan müminler. II Dost.*

1. Cemî‘-i âl ile **aşhābıña** hem
Ola bizden şalât ihsân Muhammed (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 17*). [*aşhābıña,*]
2. Māl olur **aşhābına** a‘dâ-yı cān çün bî-gümān
Şervet-i sāmān müsemmin olamaz bir ân lezîz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 3*). [*aşhābına, -ı, -na*]

aşhāb-ı müdāhin: *Dalkavukluk sāhipleri.*

1. Ey Hüznî bunu görmeye **aşhāb-ı müdāhin**
Her cins-i bozuk kelb gibi aḡyāra düşürme (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 15*). [*aşhāb-ı müdāhin,*]

aşhāb-ı tevāzu‘: *Tevāzu sāhipleri. Alçakgönüllüler.*

1. Maḥbûb-ı Hudā her dem **aşhāb-ı tevāzu‘**
Bil ehl-i kemāl şüphesiz erbāb-ı tevāzu‘ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 1*). [*aşhāb-ı tevāzu‘,*]

‘āşî: *İsyan eden, serkeş. Günahkâr, haydut.*

1. Ma‘şiyet baḥrinde kaldı Hüznî **‘āşî** el-meded
Dest-gîr-i sıbteyn ile olsun Çār-yār-ı bā-şafā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 21*). [*‘āşî,*]
2. Mürüvvet senden olmazsa kime ben eyleyim şekvā
Keremden luṭfedip eyle bu **‘āşîye** nigāh yā Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 8*). [*‘āşîye, -ye*]
3. Hidāyet senden olmazsa ne yapsın neylesin **‘āşî**
Kerem bâbîñdan ey Hādî diğir dārü‘l-amānım yok (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 11*). [*‘āşî,*]

4. Eyle yâ Hādî hidāyet Hūznî **‘āşî** mücrime
Şol tarîka kim ola ol hâk tarîk-ı müstakîm (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 11). [**‘āşî**,]
5. Hamdülillah dest-gırım sen iken gam yok baña
‘Āşiyim ‘afvet kuşurum ey şefi‘ü’l-müznibîn (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 14). [**‘āşiyim**, -
yım]
6. Bî-hadd ü beyân **‘āşîye** yâ Rab keremiñ bol
Hūznî de ziyâret ede ol ‘ālî makâmı (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 13). [**‘āşîye**, -ye]

‘āşık: Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

1. Kays u Ferhād hecrile cān verdiler maḥbūbuna
Giryei etti hediye **‘āşika** çün Hâk Çalab (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 8). [**‘āşika**, -a]
2. **‘Āşika** va’d eyleyip ‘îd-i mülākāt var deyü
Şoñradan ettiñ nükûl ‘uşşaka olduñ dil-firîb (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 5). [**‘āşika**, -a]
3. Şîve-bāzım nāz ile ağıyāra imālar ‘abeş
‘Āşika nisbet veren şol ḥubb-ı a’dālar ‘abeş (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 2). [**‘āşika**, -a]
4. Bî-murād gitti deyü bî-çāre bî-kes **‘āşıkım**
Ey cefā-cū ağla gez oldukta Hūznî nā-bedîd (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 13). [**‘āşıkım**, -ım]
5. Zāt-ı Hudā hāle vukūf kullarına Rabb-i Ra’ūf
‘Āşıkına bil ki ‘aṭūf vakt-i seḥer vakt-i seḥer (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 20). [**‘āşıkına**, -
ın, -a]
6. Acımañ mı ‘acabā **‘āşika** rahmiñ ne zamān
Yeter artık yeter āh sinesi taş kalb-i demir (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 5). [**‘āşika**, -a]
7. Dile bir meyve-i cennet deheni genc-i dürer
Şu nezāket şehiniñ **‘āşıkı** kimler dediler (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 12). [**‘āşıkı**, -ı]
8. H’āher kimdir gālība kim şol periniñ duḡteri
‘Āşika rāmiñ muḥāldir çeşme-i cūvān mıdır (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 6). [**‘āşika**, -a]
9. Hūsnūñe bir ben miyim **‘āşık** perî ins ü melek
Yok naziriñ Cennetü’l-Me’vāda dersem çok mudur (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 3). [**‘āşık**,]
10. Ben dedim yok mu mürüvvet āhla geçti vaktimiz
Ol dedi gamdır hediye **‘āşika** ihsānımız (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 12). [**‘āşika**, -a]
11. Mürde cismim zinde kıl ol şerbet-i didār ile
‘Āşıkıñ ālām-ı gamda ey şeh-i ḥubān marîz (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 8). [**‘āşıkıñ**, -sın]
12. Cevriñ efvūn eyledin ağıyāra karşı **‘āşika**
Güldü hep a’dācıgım sen bir taraf ben bir taraf (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 5). [**‘āşika**, -a]
13. ‘Ar u nāmūs şişesin etti şikest **‘āşık** olan
Şîve-i ḥukm-i Hudādan böyledir fermān-ı ‘aşk (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 5). [**‘āşık**,]
14. ‘Āleme’l-esmāda var **‘āşika** bürhān-ı ‘aşk
Bā’-i Bismillahda mevcūd kaṭre-i ‘ummān-ı ‘aşk (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 1). [**‘āşika**, -
a]
15. Çün tecellî eyledi maḥbūb yüzünden **‘āşika**
Ol sebepten oldu ma’şūk menba’-ı ihsān-ı ‘aşk (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 7). [**‘āşika**, -a]
16. Şoñradan etti sirāyet ‘aşk-ı -ı ma’şūk **‘āşika**
Her birisin etti Mecnūn Leylā-veş tībān-ı ‘aşk (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 11). [**‘āşika**, -a]
17. Seniñ gül hūsnūñe cānān mekān **‘āşık** zamān **‘āşık**
Seniñ evşāfıñ dilden bilen **‘āşık** duyan **‘āşık** (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 1). [**‘āşık**,]
18. Mübārek tal‘at-ı hūsnūñ ‘aceb şems-i hidāyettir
Seniñ mihr-i cemāliñe cānān **‘āşık** lisān **‘āşık** (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 4). [**‘āşık**,]
19. Olur bir bülbül güyā gönül ‘îd-i vişālîñ çün
Kalır üftādelər ḥayrān hemān **‘āşık** hemān **‘āşık** (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 6). [**‘āşık**,]
20. Bulur münkirleriñ imān göreydi rif‘āt-ı şāniñ
Muḥaşşal zātıña her dem pīrān **‘āşık** ḥubān **‘āşık** (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 8). [**‘āşık**,]
21. Güzellikte daḡı Yūsuf olan zerre cemāliñden
Bilenler rütbe-i ‘aşkıñ ‘ayān **‘āşık** nihān **‘āşık** (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 10). [**‘āşık**,]
22. Şarāb-ı selsebil-āsā mübārek nuṭk-ı pūr-ḥikmet
Ne ḥikmettir saña cümle zemīn ü āsumān **‘āşık** (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 12). [**‘āşık**,]
23. Bu Hūznî kemteri kaydet bulunsun defter-i ‘aşka
Dil-i maḥzūn ile her dem saña şāhım bu cān **‘āşık** (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 14). [**‘āşık**,]

24. Tā ḥaşre kadar **‘âşıkın** âlâmda bıraktı
Çün kesti serin zulm ile ol sıbt-ı nebîniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 11). [*‘âşıkın, -ın*]
25. Ağladın şeb-tâ-seher bülbül mişâli **‘âşıkın**
Gonca nev-ḥîz bu mudur kânûn u fermânın seniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 5). [*‘âşıkın, -ın*]
26. **‘Âşıklara** bir seyf-i muḥabbetle dem-â-dem
Ol fitne veren ğamze-i ğaddârınâ yandım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 3). [*‘âşıklara, -lar, -a*]
27. Yok mürüvvet **‘âşıka** vicdânın mermer midir
Nâr-ı ‘aşkın küllhânının sinesi süzânıym (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 3). [*‘âşıka, -a*]
28. Gâhi **‘âşık** gâhi ma‘şûk lâ‘ubâli meşrebim
Gâhi sehḥârım efendim cins-i cadûlarla ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 9). [*‘âşık, -*]
29. Hañcer-i tiğ-ı sitemle kıyma cânâ cân sen
‘Âşıka ma‘şûk kıyar mı girme lutfet kana sen (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 2). [*‘âşıka, -a*]
30. Bilmezem hürî ferîşteh Yûsuf-ı Ken‘ân mıdır
‘Adl-i Kisrâ **‘âşıka** Ḥâtem-sehâ sermâyesi (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 6). [*‘âşıka, -a*]

‘âşıkân: *Âşıklar.*

1. **‘Âşıkân** ma‘şûk için maḥvetmede dâ‘im vücûd
Şem’-i sûza kıl nazar pervâne yanmakta ‘aceb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 3). [*‘âşıkân, -*]
2. Yâ bize lutfuñ seniñ hecriste cevri etmek midir
Hiç beyim yok mu mürüvvet **‘âşıkân** eyler taleb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 4). [*‘âşıkân, -*]
3. İns ü cin cümle ḥalâyık ḥüsnüñe ḥayrân seniñ
‘Âşıkânın ‘âlem içre yalnız insân mıdır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 10). [*‘âşıkânın, -*]
4. Geldi nice **‘âşıkân** Yûsuf-cemâl-i pâkiñe
Oldular nezzâreler meh ḥüsnüñe kurbân seniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 3). [*‘âşıkân, -*]

âşikâr: *Gizli olmayan, belli, meydanda olan.*

1. Hafî pinhân Hudâya **âşikârdır**
‘Uyûb setri hemân Settâra maḥşûş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 7). [*âşikârdır, -dır*]

‘âşık-ı bî-çâre: *Zavallı âşık.*

1. **‘Âşık-ı bî-çâreñe** cevriñ tezâyüd eylediñ
Olmadım bir sevdiğim lutfuñla ḥandân el-meded (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 3). [*‘âşık-ı bî-çâre, -n, -e*]
2. Ne cefâlar çekiyor **‘âşık-ı bî-çâreleriñ**
Tutulan rişte-i ğisûñuza metyûb gibidir (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 3). [*‘âşık-ı bî-çâre, -ler, -in*]
3. Kanlar döküyor **‘âşık-ı bî-çâre** cigerden
Cûlar akıtır dîde-i ‘ummânımı gör gel (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 3). [*‘âşık-ı bî-çâre, -*]

‘âşık-ı nâ-çâr: *Çaresiz, zavallı âşık.*

1. Çek bâr-ı ğamı lutfunu yâriñ gözet ey dil
Derd **‘âşık-ı nâ-çâra** hedâyâ-yı muḥabbet (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 16). [*‘âşık-ı nâ-çâra, -*]
2. Yandım a beyim ol leb-i gül-günüñ elinden
Hüznî gibi bir **‘âşık-ı nâ-çârını** gör geç (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 12). [*‘âşık-ı nâ-çârını, -ı, -n, -ı*]

‘âşık-ı nālân: *İnleyen, feryat eden âşık.*

1. İltifâtın mazharı olmuş rakîb-i nâ-sezâ
Rûz u şeb inler kerem kıl **‘âşık-ı nālân** marîz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 10). [*‘âşık-ı nālân, -*]

‘āşık-ı şeydā: *Çılgın âşık.*

1. Mürā‘āt et vefā resmin ferāmūş eyleme şāhım
Deriñde vālih ü hayrān bu Hüzñî **‘āşık-ı şeydā** (*Yozgatlı Hüzñî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 14*). [**‘āşık-ı şeydā,**]
2. Bu Hüzñî **‘āşık-ı şeydā** düşelden dāmiña ey şūh
Vişāliñ ārzusu dilde işi āh ü fiğān olmuş (*Yozgatlı Hüzñî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 11*). [**‘āşık-ı şeydā,**]

‘āşık-ı zār: *Ağlayan, inleyen âşık.*

1. Hicrānı ise emr-i ‘asir **‘āşık-ı zāra**
Teslīm-i hayāt sinede her bār ne güzeldir (*Yozgatlı Hüzñî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 9*). [**‘āşık-ı zār, -a**]

‘aşır: *Yüz seneden ibaret zaman, devir, zaman.*

1. Sū-be-sū etti guluv ol ceş-i cinnet başıma
Gāhı Kays oldum **‘aşırda** ‘aşk-ı Leylūlarla ben (*Yozgatlı Hüzñî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 16*). [**‘aşırda,**]

āsītān: *Eşik, sevgilinin eşiği.*

1. **Āsitānıñ** hıżmetidir mîr gedānıñ maqşadı
Dergehiñde Hüzñî-āsā nāle-i hayrān mıdır (*Yozgatlı Hüzñî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 13*). [**āsītānıñ,**]

āsītān-ı dergeh: *Dergāh’ın eşiği.*

1. Çekme zülfüñle dilim gel bende Allah ‘aşkına
Āsitān-ı dergehiñde bende Allah ‘aşkına (*Yozgatlı Hüzñî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 2*). [**āsītān-ı dergeh, -in, -de**]
2. Bāb-ı lutfüñ sā’ili Hüzñî gedāyı etme red
Āsitān-ı dergehiñden etmez ol zerre ferāğ (*Yozgatlı Hüzñî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 14*). [**āsītān-ı dergehiñden, -in, -den**]

āsītān-ı dergeh-i ebrār: *Hayırlılar dergāhının eşiği.*

1. Ehl-i cāha rağbetim yoktur fenāda Hüzniyā
Āsitān-ı dergeh-i ebrāra verdim göñlümü (*Yozgatlı Hüzñî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 16*). [**āsītān-ı dergeh-i ebrār,**]

āşiyān-ı bāz-ı ‘aşk: *Aşk kuşunun yuvası.*

1. Bir hümā-meşreb şikār olmazsıñ ey nevrete sen
Āşiyān-ı bāz-ı ‘aşka zülfüñ ārām-gāhımız (*Yozgatlı Hüzñî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 8*). [**āşiyān-ı bāz-ı ‘aşk, -a**]

‘aşk: *Candan sevme, ifrat-ı muhabbet, gönül verme, alāka.*

1. Hāmd-i bî-ḥad zātıña etti tülū **‘aşk** göñlüme
Şol Cevād isminle kıldım ben bu ‘aşka iktidā (*Yozgatlı Hüzñî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 5*). [**‘aşk,**]
2. Hūn-nişār etsin dem-ā-dem ‘aşk-ı pākiñle gözüm
Çıksın āfāka fiğānım **‘aşk ile bārī Hūdā** (*Yozgatlı Hüzñî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 12*). [**‘aşk,**]
3. Yağdırıp tūfān-ı ‘aşkı başıma garķet beni
‘Aşkıñ olsun rüz u şeb bes yār-ı gār yā Rab baña (*Yozgatlı Hüzñî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 16*). [**‘aşkıñ, -in**]
4. Yā Kerimü yā Raḥīm mīm-i Raḥimiñ **‘aşkına**
Sırr-ı vahdet ḥürmeti etme beni ‘aşktan cüdā (*Yozgatlı Hüzñî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 3*). [**‘aşkına, -ı, -na**]

5. Ahmed ile ‘Āliniñ ‘aşkıyla haşret yâ İlâh
İktedeytüm ihdedeytüm sırrına cânım fedâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 19). [‘aşkıyla, -ı, -, -la]
6. ‘Ālem-i nâsûtta ‘aşkla cismimi mahv et benim
Ol şafâ-yı feyz-i ‘aşktan ver meded kalbe cilâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 7). [‘aşkla, -la]
7. Zâtıña ettim tevessül kendime kıldım şefî‘
Ol Hâbibiñ hürmeti et ‘aşkıñı ihsân baña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 12). [‘aşkıñı, -ı, -n, -ı]
8. Mâr u mûr vahş u tûyûr ahcâr u eşcâr zâkiriñ
Oldu ber-dâr ‘aşk ile Mansûr bin Hallâc saña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 12). [‘aşk,]
9. Şâh iken dehre Zelihâ ‘aşk ile yoşsul olur
Mışra Yûsuf kûl iken sultân olur ‘âlem bu yâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 7). [‘aşk,]
10. Hıfzıyla sivâ meyline vicdânımı yâ Rab
‘Aşk ile pür et sine-i süzânımı yâ Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 2). [‘aşk,]
11. Esrâr-ı Hudâ her kula bu ‘aşk naşib olmaz
Tâ ‘arşa sütûn olmada gavgâ-yı muhabbet (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 5). [‘aşk,]
12. Ta’rif ile ‘aşk kûnhüne hiç vâkıf olunmaz
Hüznî şıgamaz deftere imlâ-yı muhabbet (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 21). [‘aşk,]
13. Her kimde eger var ise bu lezzet ‘aşktan
Elbet bulunur anda müdârâ-yı muhabbet (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 7). [‘aşktan, -tan]
14. Ey zâhid-i sâlûs hele ‘aşktan haberiñ yok
Kevşer gibi şâfidir o şahbâ-yı muhabbet (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 11). [‘aşktan, -tan]
15. ‘Aşk ise men lem yezuk lem yâ’rif ey dil kim bilir
Şehd-i şâfi lezzet ammâ anıñ efgân güc (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 11). [‘aşk,]
16. Beni sermest eden ‘aşkıñ şarâb-ı cür‘âsı cânım
Gözümünden dem-be-dem kanlar olur her dem revân ey şûh (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 13). [‘aşkıñ,]
17. Olursam zinde dünyâda seniñ ‘aşkıñ enisimdir
Varırsam kabirle haşre benimle câvidân ey şûh (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 15). [‘aşkıñ, -m]
18. Çok zamandır ağlarım hecriñle cânân el-meded
İñlerim ‘aşkıñla her dem eyle ihsân el-meded (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 2). [‘aşkıñla, -m, -la]
19. Seniñ ‘aşkıñ ile cismim yanar revân-veş nâra
Ne ‘aklım var ne tedbirim ne feryâda siyâset var (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 9). [‘aşkıñ, -m]
20. Bu ‘aşk deryâsınıñ dürdânesiyiz
Çırâğ-ı hüsnünün pervânesiyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 1). [‘aşk,]
21. Sâkıya şun bâdeyi bizler anıñ mezzâkıyız
Zehr-i endûh-ı firâkıñ ‘aşk ile tiryâkıyız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 2). [‘aşk,]
22. Ağlatır şeb-tâ-seher üftâdesin ol mehlikâ
Düş olalı ‘aşkıma âhla geçer devrânımız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 6). [‘aşkıma, -m, -a]
23. Hâne-i zenbûr gibi sinemde biñ revzen durur
Kandım oldu ‘aşk benim bi-çâre gönlümdür mekes (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 8). [‘aşk,]
24. Alırsam destime hâme edersem ‘aşkıñı tefsîr
Midâd âteş sühan âteş bu kıl-k-i nâ-varâk âteş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 13). [‘aşkıñı, -m, -ı]
25. Görünmez gözüme ziyâ duyardan na’tıñ şâhım
Hemân ‘aşkıñ dimâğımda ediptir ‘aklımı mehbût (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 6). [‘aşkıñ,]
26. Bu ‘aşkı levh eden elbet mezzâkın tatmayan nâ-merd
Behâ’im-veş bu ‘âlemde yiyip içip yatar vâ’iz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 13). [‘aşkı, -ı]
27. Sine-i i şahrâda katlet ey şeh-i hûbân beni
İftihârım terk-i cân ‘aşkıñla etmem hiç esef (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 8). [‘aşkıñla, -m, -la]
28. Zerre takdîr etmediñ âh kıymetim ey mâh-rû
Geçti ‘aşk da’vâcığım sen bir taraf ben bir taraf (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 8). [‘aşk,]
29. Küntükeñziñ sırrına erdi irenler ‘aşk ile
Men’aref dersin okuttu ‘âleme ‘irfân-ı ‘aşk (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 3). [‘aşk,]

30. Çün Züleyhâ evvelâ ‘aşk ile oldu nâmdâr
Oldu meftûn şöñradan ol Yûsuf-ı Ken‘ân-ı ‘aşk (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 89, Mısra 13). [‘aşk,]
31. Mâtem-zedeyem va‘a-i dil-sûzuñ ucundan
Kıanlar dökerim ‘aşkına ben kıiretü’l-‘aynıñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 95, Mısra 6). [‘aşkına, -ı, -na]
32. Gel kerem kııl her zamân ey gönca-ter gönca fidân
Hüzni-veş kıan ağılıyor ‘aşkıñla bülbüller seniñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 98, Mısra 10). [‘aşkıñla, -m, -la]
33. Ser-be-ser ‘aşkıñla yaktıñ ‘aşk-ı şeydaları
‘Âdetiñiz bu mudur yâ söyle cânânım benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 98, Mısra 11). [‘aşkıñla, -m, -la]
34. Mestâne gönül ‘aşk ile mestâne mi geldiñ
Yâ ‘id-i vişâl va‘dine kurbâna mı geldiñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 101, Mısra 1). [‘aşk,]
35. Bir vaqt olur ‘aşkıımız enhâra mu‘âdil
Bir vaqt olur gâvrile hülyâya mümâsil (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 103, Mısra 1). [‘aşkıımız, -ı, -mız]
36. Şebi rü’yâ ile hem gündüzü rü’yâ geçiyor
Beni ‘aşkıñ ile ettiñ katı âvâre güzel (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 108, Mısra 6). [‘aşkıñ, -m]
37. Zülmüñ yetişir bendeñe al bir de du‘âmı
Her vaqt-i seher ‘aşkıle nâlânım efendim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 112, Mısra 14). [‘aşkıle, -ile]
38. Sen Leylî iseñ dehrîde çün hüsn ü kemâlde
‘Aşkıñ ile vâı ben dañi Mecnûnum efendim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 113, Mısra 6). [‘aşkıñ, -m]
39. Ruñ-ı hamrâñıza bir gönca-ı gülşen mi desem
Tutuşup ten yanyor ‘aşkıle külhân mı desem (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 117, Mısra 2). [‘aşkıle, -ile]
40. Kılmadı ‘indiñde zerre ey perî-rü kıymetim
‘Aşkıñ oldu âlem içre bâ’iş-i mañviyetim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 124, Mısra 2). [‘aşkıñ, -m]
41. ‘Âr nâmûsu nâ-bedîd oldu cünün-ı ‘aşk ile
Meclis-i ‘irfânda yok ‘aşkıñla eski rağbetim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 124, Mısra 10). [‘aşkıñla, -m, -la]
42. Şeb-tâ-be-seher ‘aşk ile bülbül gibi oldum
Beyhüde yere var meh-i tâbânıma söyle (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 142, Mısra 7). [‘aşk,]
43. Pâıedâr oldukca ‘aşkıñ hâne-i dilde hemân
Bağmazam çarñıñ dañi dünyâ vü mâ-fi-hâsına (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 145, Mısra 11). [‘aşkıñ, -m]
44. Nâ’t-ı hüsnüñ bülbül-i güyâsı Hüzni dâ’imâ
Kıl rahm devletli şâhım ‘aşkıyıñ şeydâsına (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 145, Mısra 14). [‘aşkıyıñ, -ı, -yın]
45. Dâ’imâ vaşlıñ ğamı cânâ dile kâr etmede
Hem seniñ ‘aşkıñ deründa dürr-i mektûmlar gibi (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 149, Mısra 8). [‘aşkıñ, -m]
46. Seni sermest eden anıñ cemâl-i pertevi nûrı
Edüben vâşıta ‘aşkıñ bul arayı bul arayı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 150, Mısra 8). [‘aşkıñ, -m]
47. Cân evimde gizlidir hem ‘aşkıñ imânım gibi
Kıbre girsem Hüzni-veş terk etmezem illâ seni (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 152, Mısra 9). [‘aşkıñ, -m]
48. Beni Mecnûna mişâl eyledi ‘aşkı ne ‘aceb
‘Acabâ hürî mi yoksa melek anıñ nesebî (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 154, Mısra 5). [‘aşkı, -ı]

‘aşk odu: Aşk ateşi.

1. Pervâne gibi cismiñi ‘aşk oduna yandır
Yâ Rab diyerek derd ile var yan gecelerde (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 140, Mısra 7). [‘aşk odu, -na]

‘aşk u sevdâ: Aşk ve arzu.

1. Bu mecâzîdir haķıkât şehrine cısır-i ‘azîm
Şervet-i çarñıñ hasîse ‘aşk u sevdâ bize bes (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 66, Mısra 12). [‘aşk u sevdâ,]

‘aşka düş-: *Âşık olmak, sevdalanmak.*

1. Kim ki **düştü ‘aşka** ol ma‘şûka etsin ilticâ
Ol hayâ’ vü perde-i maḥbûbdadır sultân-ı ‘aşk (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 9*). [*‘aşka düştü, -tü*]

‘aşk-ı Leylû: *Leylâ'nın aşkı.*

1. Sû-be-sû etti ğuluv ol ceyş-i cinnet başıma
Gâhi Kays oldum ‘aşırda **‘aşk-ı Leylûlarla** ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 16*). [*‘aşk-ı Leylû,*]
2. Gâh sükûnet buldu göñlüm lâl oldum kaldım velî
Gâhi oldum bir hezâr ol **‘aşk-ı Leylûlarla** ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 6*). [*‘aşk-ı Leylû, -lar, -la*]

‘aşk-ı ma‘şûk: *Sevilenin aşkı.*

1. Şoñradan etti sirâyet **‘aşk-ı -ı ma‘şûk** ‘âşıkâ
Her birisin etti Mecnûn Leylâ-veş tâbân-ı ‘aşk (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 11*). [*‘aşk-ı ma‘şûk,*]

‘aşk-ı pāk: *Saf aşk.*

1. Mâl u câh hürî-yi cennet çokları eyler taleb
‘Aşk-ı pākîñ maṭlabım ölsem dahî rûz-ı cezâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 14*). [*‘aşk-ı pākîñ, -in*]
2. Hûn-nişâr etsin dem-â-dem **‘aşk-ı pākîñle** gözüm
Çıksın âfâka figânım ‘aşk ile bârî Hudâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 11*). [*‘aşk-ı pākîñle, -in, -le*]

‘aşk-ı şeydâ: *Aşk divânesi.*

1. Ser-be-ser ‘aşkıñla yaktıñ **‘aşk-ı şeydâları**
‘Âdetiñiz bu mudur yâ söyle cânânım benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 11*). [*‘aşk-ı şeydâ, -lar, -ı*]

‘aşk-ı zât-ı Muştafâ: *Hız. Muhammed Mustafa'nın varlığının aşkı.*

1. Derd-i ‘aşkıñ sînemi kılsın muşaykal el-amân
Eynime olsun ‘abâ hem **‘aşk-ı zât-ı Muştafâ** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 18*). [*‘aşk-ı zât-ı muştafâ,*]

‘aşk nârı: *Aşkın ateşi.*

1. Seniñ vaşlıñ hayâliyle bu **‘aşkıñ nârına** yandım
Cebîñ âteş ‘âbid âteş ciger âteş cinân âteş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 7*). [*‘aşkıñ nârına, -in*]

‘aşkıñ şarâbı: *Aşk şarabı.*

1. Bu ma‘nâdan ezel **‘aşkıñ şarâbını** içen sensiñ
İçen sensiñ o cânânıñ yedinden câm-ı şahbâyı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 3*). [*‘aşkıñ şarâbı,*]

‘aşk-şinâs: *Aşk bilen, aşktan anlayan.*

1. Kays u Ferhād ders-i ‘aşkı bizden etti iktibās
Bülbül ü pervānedir sūz-ı dilden **‘aşk-şinās** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 2). [**‘aşk-şinās,**]

aşlā: Hiç, hiçbir zaman, kesinlikle.

1. Cihānda şervet-i sāmān görünmez dīdeme **aşlā**
Seniñ vaşlın hayālidir gönülde rāyegān ey şūh (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 9). [**aşlā,**]
2. Koyaldan ben kadem dār-ı fenāyā gülmedim **aşlā**
Ne yār-ı gām-kūsārim var ne gāmdan bir selāmet var (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 11). [**aşlā,**]
3. Bizi zemmetmesin **aşlā** gınāmız beyt-i Mevlāda
Harābāt ehline düşmān o Kārūn-veş batır vā‘iz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 9). [**aşlā,**]
4. İki günlük deni dünyā ‘ucūb etti seni rūsivā
Hayādan yok eşer **aşlā** utanmazsın ne alçaksın (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 8). [**aşlā,**]
5. Gelmemiş **aşlā** cihāna Hüznî emşālim benim
Tābi‘-i nefis-i hevā şeytān ararsaın işte ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 19). [**aşlā,**]
6. Hiç cevri ü cefā çekmeye yok tākātım **aşlā**
Kār eylemedi hem firkat bu cānıma söyle (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 5). [**aşlā,**]
7. Yā Rab saña ma‘lūm dil-i dīvāne merāmı
Maḥrūm komaḳ **aşlā** dil-i nā-çarı revā mı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 2). [**aşlā,**]

aşlı: Soy; esas, öz.

1. **Aşlı** bilinir meclis-i ‘irfānda sözünden
Meydāna çıkar māyeden ādāb-ı tevāzu‘ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 7). [**aşlı,**]

‘aşr: Yüzyıl, devir, zaman.

1. Bu **‘aşrımız** olmakta mizāc-ı ehl-i hevā hep
Fetvā için ol müfti‘-i efkāra düşürme (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 13). [**‘aşrımız, -ı, -mız**]
2. Kūh-ı ‘aşkıñ ḥā‘il oldu ey Şirīn Ferhādīña
Bāde-i fitne-cū sensiñ **‘aşrımız** Leylāsına (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 8). [**‘aşrımız, -ı, -mız**]

āşufte: Sevgiden kendinden geçen, deli gibi olan.

1. Bu firibiñ dilimi şayd etti zülfün bendine
Çāresiz **āşufte** kıldın neyleyim ammā seni (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 6). [**āşufte,**]
2. Görmedim görmez beşer mişlin anıñ **āşuftesi**
Bir şehinşāh-ı cihāndır zıll-ı hümādır sāyesi (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 3). [**āşuftesi, -si**]
3. Duyan ol şive-i güftārını **āşuftesidir**
Bütün ol mu‘ciz-i ‘ālem dolu ḥikmetçe lebi (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 9). [**āşuftesidir,**]

at-: Atmak. II Bırakmak.

1. Vermiş erbāb-ı ‘uḳūl çünkü nizām maṭbū‘una
Bende-i şer‘-i şerifiñ mā-sivāsın elden **at** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 8). [**at,**]
2. Ža‘ifsiñ kendiñi gel **atma** nāra
Vücūta yok taḥammül nāra maḥşūş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 29). [**atma, -ma**]
3. Tācir-i ‘anḳā mişālim gām ḥüzün emtā‘ımız
Zevḳ **atıp** ḥüzün almada bir hoşça kārım benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 4). [**atıp, -ıp**]

‘atā: Verme, bağışlama, ihsan, lütuf.

1. Cū etti zünüb dīde-i bārānımı yā Rab
Kıl lutf u **‘atā** maḳşad u vicdānımı yā Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 2). [**‘atā,**]

2. Şerî'at bil Muhammed Muştafânî
Oña Hakkî'n 'a^âāsıdır şerî'at (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 24, Mısra 8). [^aâāsıdır,]

âteş: Aşk, ayrılık ve azabın yakıcı etkisi bağlamında.

1. Söyünmez sineden **âteş** yanar meydân-ı 'aşk içre
Şafası artar eksilmez dil-i pürânımız vardır (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 55, Mısra 9). [âteş,]
2. Derünümünden çıkan âh-ı şerârından cihân **âteş**
Zemîn ü âsumân **âteş** 'aceb kevn ü mekân **âteş** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 74, Mısra 1). [âteş,]

âteş: Ateş.

1. Meh-i ruhsârîna meftûn gülistânî şükûfâtı
Gül **âteş** sünbül **âteş** benefşe vü ergüvân **âteş** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 74, Mısra 4). [âteş,]
2. Şeb-i yeldâda tâ şubha degin âh u fiğân eyler
Dil **âteş** leb dehân **âteş** ne hikmettir zebân **âteş** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 74, Mısra 6). [âteş,]
3. Seniñ vaşlîñ hayâliyle bu 'aşkıñ nârına yandım
Cebîn **âteş** 'âbid **âteş** ciger **âteş** cinân **âteş** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 74, Mısra 8). [âteş,]
4. Eden pervâne-i süzân tecellâ-yı cemâliñdir
Özüm **âteş** gözüm **âteş** sözüm **âteş** bu cân **âteş** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 74, Mısra 10). [âteş,]
5. Tahammül eylemek sensiz değil mümkün bir ân cânân
Damar **âteş** 'aşab **âteş** mizâcım her zamân **âteş** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 74, Mısra 12). [âteş,]
6. Alırsam destime hâme edersem 'aşkıñı tefsîr
Midâd **âteş** sühan **âteş** bu kılî-i nâ-varâk **âteş** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 74, Mısra 14). [âteş,]
7. Bu Hüzni teşne-i âb-ı vişâliñ nâr-ı hecriñle
Tutuştı sineden şardı yeñi baştan amân **âteş** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 74, Mısra 16). [âteş,]

âteşe yan-: Aşk ateşiyle acı çekmek.

1. Her gördüğü mañbûba bakıp **âteşe yandı**
Bî-çâre gönül mañşâda hiç olmadı vâşıl (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 103, Mısra 5). [âteşe yandı,]

âteş-i 'aşk: Aşk ateşi. Aşkın acısı.

1. Hüzni yanyor **âteş-i 'aşk** ile dem-â-dem
Etmekte fiğân hecride süzân mütelezziz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 40, Mısra 11). [âteş-i 'aşk,]
2. Doyamaz hüsnuñüze dîdesi nazâreleriñ
Nicesi **âteş-i 'aşkıñ** ile meczûb gibidir (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 47, Mısra 8). [âteş-i 'aşk, -ın]
3. **Âteş-i 'aşkıñ** beni yaktı remâd etti amân
Hüzni-âsâ ey perî-rû terk-i sevdâlar 'abeş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 29, Mısra 11). [âteş-i 'aşk, -ın]
4. **Âteş-i 'aşkıñla** oldu bu dil-i süzân marîz
Dâğ-ı hicrânîñla cânâ kalmışım giryân marîz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 78, Mısra 1). [âteş-i 'aşkıñla, -ın, -la]

âteş-i hasret: Özlem ateşi, ayrılık acısı.

1. Cân mı dayanır **âteş-i hasretle** remâdız
Çanlar dökeriz âfet-i devrânıma mañşûş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 75, Mısra 9). [âteş-i hasretle, -le]

âteş-i hecr: Ayrılık ateşi.

1. Dâm-ı ğurbet sū-be-sū bend eyledi her yanımız
Âteş-i hecriñ bizi mañveyledi mūmlar gibi (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 149, Mısra 4). [âteş-i hecr, -in]
2. Yine mey **âteş-i hecriñ** ile süzân olayım
Büküyor kıddimi firât nice giryân olayım (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 121, Mısra 1). [âteş-i hecriñ,]

‘aṭf-ı nigāh: *Bakış bağlamak, bakış çevirmek. (Dönüp bakmak.).*

1. Ricā-mend-i vişālim ben mürüvvet eyle sultānım
Kula **‘aṭf-ı nigāh** meşhūr emeldir pādīşāhından (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 10*). [*‘aṭf-ı nigāh,*]

aṭlas: *Üstü ipek, altı pamuk kumaş.*

1. Pirehen **aṭlas** ile nā-merd felekten kām-yāb
Nice dānā fāhrile ‘üryān olur ‘ālem bu yā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 5*). [*aṭlas,*]
2. Yetiştī ney-bahār ey dil şafālar olmada peydā
Müzeyyen al yeşil **aṭlas** mişāli ser-te-ser dünyā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 2*). [*aṭlas,*]

aṭlas-ı zībā: *Güzel ipek kumaş.*

1. **Aṭlas-ı zībā** gerekmez köhne şāl bir post yeter
Taht-ı Dārā mülk-i şāhān almayız efkäre biz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 9*). [*aṭlas-ı zībā,*]

‘aṭşāne: *Susamışlar.*

1. Şaçıñ ve’l-leyldir ve’l-fecr vechiñ
Lebiñ kevşer anıñ **‘aṭşānesiyiz** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 14*). [*‘aṭşānesiyiz,*]

‘Aṭūf: *Pek çok merhametli ve şefkatli, çok esirgeyici (Allah).*

1. Zāt-ı Hudā hāle vukūf kullarına Rabb-i Ra’ūf
‘Āşıkına bil ki **‘aṭūf** vakt-i seher vakt-i seher (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 20*). [*‘aṭūf,*]

āvāre: *Perişan, derbeder, zavallı.*

1. Bunca ‘īdim etmede imrār firāk u vaşl ile
Bir ğarib **āvāreyim** ben eyle şādān el-meded (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 8*). [*āvāreyim, -yim*]

āvāre et-: *Perişân etmek.*

1. Şebi rü’yā ile hem gündüzü rü’yā geçiyor
Beni ‘aşkıñ ile **ettiñ** katı **āvāre** güzel (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 6*). [*āvāre et, -tin*]

‘avn-ı Hāk: *Allah’ın yardımı. II Avnullah.*

1. Al mecāzı bul hākikī **‘avn-ı Hākla** Hüznîyā
Fevt-i firsāt eyleme zîrā anıñ pişmān güç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 13*). [*‘avn-ı hāk, -la*]

‘ayān: *Belli, açık. II Ortaya çıkarma.*

1. Derd-i ‘aşk etmemek olmaz **‘ayān** pinhān güç
Hiç kabūl etmez tabīb bir te’ennī yok dermān güç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 1*). [*‘ayān,*]
2. Güzellikte daḥi Yūsuf olan zerre cemālînden
Bilenler rütbe-i ‘aşkıñ **‘ayān** ‘āşık nihān ‘āşık (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 10*). [*‘ayān,*]

‘ayān: *Bir yerin önde gelenleri. II Eşraf.*

1. Akmakta gönül cīva gibi kūy-ı vişāle
Yüzler sürerek rāhıña biñlerce **‘ayān** şūh (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 4*). [*‘ayān,*]

āyāt-ı hikem: *Hikmetli âyetler.*

1. Okudum muşhafı hüsnündeki **āyāt-ı hikem**
Yeñi bildim ki o güzel ‘Arabîdir ‘Arabî (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 11*). [*āyāt-ı hikem,*]

āyine-i devrân: *Zamanın aynası.*

1. Sineñ **āyine-i devrân** Gülistân-ı İrem-āsâ
O maḥmûr dîdeler cânâna fettân-ı zamân olmuş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 3*). [*āyine-i devrân,*]

āyine-i hüsn: *Güzellik aynası.*

1. **Āyine-i hüsnüñ** gibi hiç var mı mücellâ
Gözler kamaşır ol meh-i ruḥsârıñı gör geç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 3*). [*āyine-i hüsn, -ün*]
2. Seniñ **āyine-i hüsnüñ** nazar-ı şems-i cihân
Bu semîn sâķ ile ol sâ’ide nûr-ı ten mi desem (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 5*). [*āyine-i hüsn, -ün*]

‘ayn: *Göz.*

1. Devlet-i Dārâ degil dünyâ daḥi **‘aynımda** yok
Eyledim nefret zamândan hiç ḥalâvet ḳalmamış (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 3*). [*‘aynımda,*]

‘ayne’l-yakîn: *Gözüyle görmüş gibi, katî.*

1. Ve’d-ḳuḥâ ve’ş-şemsi vechiñ dîde mâzağa’l-başar
Ḥaķ ile olduñ mülâķi şüpheşiz **‘ayne’l-yakîn** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 6*). [*‘ayne’l-yakîn,*]

‘ayn-ı ‘ibret: *İbretle bakan göz.*

1. Bahâra **‘ayn-ı ‘ibretle** nazar kıl Hüzniyâ bir dem
Ne ḥikmet kim bezetmiş ḳudret ile yeryüzün Mevlâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 17*). [*‘ayn-ı ‘ibret,*]
2. Yatma gâfil ey gönül vaķt-i seḥer bî-dâra bak
‘Ayn-ı ‘ibretle nazar kıl zümre-i ebrâra bak (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 2*). [*‘ayn-ı ‘ibretle, -le*]

‘ayn-ı şîḥḥat: *Sağlığın ta kendisi.*

1. Yâr marîz-i ‘aşķıñım her dem füzün et derdimi
Nâle vü âḥ ü **‘ayn-ı şîḥḥattir** firâķım baña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 4*). [*‘ayn-ı şîḥḥattir, -tir*]

‘Ayn-ı Zübeyde: *Abbasi Hükümdarı Harun Reşid’in eşi Zübeyde Hatun’un yaptırdığı, hacıları sulamak için 40 km uzunluğunda bir nehir gibi Mekke’ye akan su yoludur.*

1. Akmaķta gönül Ka’beye bir **‘Ayn-ı Zübeyde**
Yâ Rab naşib et bize ol Beyt-i Ḥarâmı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 5*). [*‘ayn-ı zübeyde,*]

a’zâ vü cevâriḥ: *Uzuvlar ve organlar.*

1. Kirāmen kâtibîn leyl ü nehār ef'ālime vākıf

Bu **a'zā vü cevārîh** hep olur ferdā güvāh yā Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 6*). [*a'zā vü cevārîh,*]

'azāb-ı düzahı: *Cehennem azabı.*

1. Raḥimîñ raḥmeti mü'min olana

'Azāb-ı düzahı ağıyāra maḥşûş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 32*). [*'azāb-ı düzahı, -ı*]

āzāde: *Kurtulmuş, serbest.*

1. Müjde-i raḥmet ile kıl gāmdan **āzāde yā İlāh**

Ol za'îf kullarıña çün sensiñ ekrem el-'iyāz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 11*). [*āzāde,*]

'azb-telahhun: *Tatlı, içimi hoş su.*

1. **'Azb-telahhun** tatmışım dehrîñ fenādır cümlesi

Hüznîyā dārü'l-karāra varmağa imān lezîz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 9*). [*'azb-telahhun,*]

'azîm: *Büyük, ulu.*

1. Zabt eyle dilin zāğ gibi ettirme teneffur

Çün oldu **'azîm** meslek-i elkāb-ı tevāzu' (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 10*). [*'azîm,*]

2. Hıkmîtiñ bir zerresidir cümle mevcūdāt hemān

Hākim-i Muṭlaḳ çü sensiñ ey **'azîm** Haḳ-Ta'al (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 10*). [*'azîm,*]

3. Rabbenā yā Rabbenā irḥamlenā yā-ze'l-'atā

Va'fu 'annā çok ḫaṭālar eyledim gāyet **'azîm** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 2*). [*'azîm,*]

'azîmet et-: *Yola çıkmak, bir yere doğru gitmek.*

1. Ettikçe **'azîmet** hemān ol semt-i Hicāza

Âh etmede her gördüğü huccāc-ı kirāmı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 3*). [*'azîmet et, -tikçe*]

'azîz: *Yüce, kıymetli, değerli, mukaddes, muazzez.*

1. Hüznî-i bî-çāreyi imān ile yoldaş kıl

Dü cihānda et **'azîz** faẓlîñla her dem el-'iyāz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 14*). [*'azîz,*]

2. Hevā-yı nefsiñe uyduñ Hudā ḫavfın geri koyduñ

'Azîz ismiñ deni koyduñ utanmazsıñ ne alçaqsıñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 6*). [*'azîz,*]

3. Kim deḫālet eyler ise bāb-ı luṭfuñda **'azîz**

Oldı sultān-ı sa'ādet dü cihānda lā-muḫāl (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 5*). [*'azîz,*]

4. Gel bir gece şöḫbet edelim mey içelim āh

Cān içre **'azîz** cān ile mihmānım efendim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 10*). [*'azîz,*]

5. Cān **'azîzim** sende bî-rūn ol bu tenden vakt iken

Çün ḫarāba tuttu yüz āh beyt-i gōñlüm sū-be-sū (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 9*). [*'azîzim, -im*]

'azîzim: *Ey azizim, ey sevgili.*

1. Şerî'at 'urveti'l-vüşkā **'azîzim**

Kitābullah nidāsıdır şerî'at (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 43*). [*'azîzim,*]

2. Seniñ āh-ı firākîñla hemān leyl ü nehār ağlar

Ḥayāl-i vaşlîñla meftūn **'azîzim** nev-bahār ağlar (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 2*). [*'azîzim,*]

3. Bu dünyā mezra'-ı 'uqbā **'azîzim**

Bizi var eyledi bir kāra maḥşûş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 25*). [*'azîzim,*]

‘azm: *Kasıt, niyet, karar.*

1. Gözler süzerek kaç çatarak şüh-ı cihân-bân
‘**Azmiñ** bağa mı zîb-i gülistânım efendim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 6*). [*‘azmiñ,*]

‘azm-i beķā: *Ebediyete, ahiret yoluna koyulma, vefat etme.*

1. Etti rihlet eyleyip **‘azm-i beķā**
Menzilin Firdevs ede bârî Hudā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 1*). [*‘azm-i beķā,*]

‘Azrā: *Meşhur Arap aşk hikayesinin kadın karakteri.*

Kaysa o dem Leylāsını Vāmıkına **‘Azrāsıñı**
Verir āhîr Mevlāsını vakt-i şehir vakt-i şehir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 13*). [*‘Azrāsıñı,*]

-B-

bāb: *Kapı.*

1. Mürüvvet eyle **bābıñda** benim bir rû-siyāh yā Rab
Sefāhet ma‘şiyet-kārim eden ‘ömrüm kütāh yā Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 1*). [*bābıñda, -ın, -da*]

Bāb-ı Hudā: *Allah'ın kapısı. Allah'ın makamı, huzuru.*

1. **Bāb-ı Hudā** anda açık rahmet-i Hāk baħr-i ‘amīķ
Geçti ‘ömür cehdet yazık vakt-i şehir vakt-i şehir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 7*). [*bāb-ı hudā,*]

bāb-ı luţf: *İyilik kapısı.*

1. Etmişim bunca günāhı **bāb-ı luţfuñ** var deyü
Şad hezār ettim nedāmet rûzı kıl ğufrān baña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 5*). [*bāb-ı luţf, -un*]
2. **Bāb-ı luţfuñ** sā’ili Hüznî gedāyı etme red
Āsitān-ı dergehiñden etmez ol zerre ferāĝ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 13*). [*bāb-ı luţf, -un*]
3. Kim deħālet eyler ise **bāb-ı luţfuñda** ‘azîz
Oldı sultān-ı sa‘ādet dü cihānda lâ-muħāl (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 5*). [*bāb-ı luţf, -un, -da*]

bāb-ı Mevlā: *Rabbın kapısı.*

1. Eder cāh ehline secde bırakıp **bāb-ı Mevlāyı**
Kānā‘at hem şehāvet yok cihānı hep yutar vā‘iz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 7*). [*bāb-ı mevlāyı,*]

bāb-ı Resülü’s-seķaleyn: *Cinlerin ve insanların Peygamberi'nin kapısı.*

1. Ahķar sekiyem **bāb-ı Resülü’s-seķaleyniñ**
‘Āciz kuluym hem daħi ceddü’l-Hüseyniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 1*). [*bāb-ı resülü’s-seķaleyn, -in*]

Bāb-ı Selām: *Selam kapısı, Ka'be'nin kapılarından birisi, Hz. Muhammed'in Ka'be'ye girerken kullandığı kapı.*

1. Pür-sîne-elem durayım âdabla tavâfta
Feryâdla ziyâret edeyim **Bâb-ı Selâmı** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 10*). [*bâb-ı selâm,*]

bâb-ı semâh: Cömertlik kapısı.

1. Yâ kime şekvâ edem **bâb-ı semâhıñ** var iken
Baş açık yalın ayak feryâd eder Hüznî ğarîb (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 11*). [*bâb-ı semâh, -ın*]

bâb-ı şerî'-i hâzret: Hak yolu makâmının kapısı.

1. Kim dehâlet eyledi şol **bâb-ı şerî'-i hâzrete**
Dü cihânıñ miñnetinden ol hâlâş buldu hemîn (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 7*). [*bâb-ı şerî'-i hâzret, -e*]

bâb-ı ümerâ: Emirler kapısı.

1. Eslâf gibi hiç varmayayım **bâb-ı ümerâya**
İkbâl ü sa'âdet dili idbâra düşürme (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 7*). [*bâb-ı ümerâ, -ya*]

bâb-ı vuşlat: Vuşlat kapısı.

1. **Bâb-ı vuşlat** ka'besin cân et küşâd Hüznî kula
Çalb-i nâ-şâdına rahmet kâmetin 'ar'ar yetiş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 11*). [*bâb-ı vuşlat,*]

bâde: Kadeh; şarap.

1. Sâkîya şun **bâdeyi** bizler anıñ mezzâkıyız
Zehr-i endüh-ı firâkıñ 'aşk ile tiryâkıyız (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 1*). [*bâdeyi, -yi*]
2. Bî-piyâle **bâdesiz** mest-i müdâımım zâhidâ
Hem-dem oldum gâhi de ol zülf-i şebbolarla ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 13*). [*bâdesiz, -siz*]

bâde-i fitne-cû: Fesat çıkaran şarap.

1. Kûh-ı 'aşkıñ hâ'il oldu ey Şîrîn Ferhâdıña
Bâde-i fitne-cû sensiñ 'aşrımız Leylâsına (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 8*). [*bâde-i fitne-cû,*]

bâde-i gülgün: Gül renkli kırmızı şarap.

1. Ey sâkî hemân şun bize bir **bâde-i gülgün**
Bu şeb edelim yâr ile icrâ-yı muhabbet (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 13*). [*bâde-i gülgün,*]
2. Şerbetiñ mâ'-ü'l-hayât nûş eyleyen sekrân olur
Lebleriñ bes **bâde-i gülgüne** minnet etmeyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 6*). [*bâde-i gülgün, -a*]

bâde-i şer(m)sâr: Utanma şarabı.

1. Ey sâkî bu dem **bâde-i şer(m)sârı** yetiştir
Böyle tehî-dest meclis-i rindâna mı geldiñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 3*). [*bâde-i şer(m)sâr,*]

bâd-ı 'aşk: Aşk rüzgârı.

1. Lāle-zār oldu hemān āh dāğ-ı hecriñle bütün
Bād-ı ‘aşkıñla hāzandır gonca-ı gülzārımız (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 4*). [*bād-ı ‘aşk, -ın, -la*]

bād-ı cinnet: *Delilik rüzgârları.*

1. Şüretim tersim olunmuş heykel oldu māh-rū
Her taraftan **bād-ı cinnet** başıma etti gülü (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 2*). [*bād-ı cinnet,*]

bād-i cünün: *Delilik rüzgarı.*

1. Kābūs u elem başıña ol **bād-i cününüñ**
Estikçe hemān hālîne düşmān müteleziz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 3*). [*bād-i cünün,*]

bād-ı rehā: *Kurtuluş rüzgarı.*

1. Veren Nūha necāt Tūfān-ı Ğarķtan
Anıñ **bād-ı rehāsıdır** şerī‘at (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 22*). [*bād-ı rehā,*]

bād-ı şabā: *Sabah rüzgarı.*

1. Esen **bād-ı şabādan** ben şakınırken seni cānān
Raķib-i nā-sezālarla nedir ol nāz ü istiğnā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 11*). [*bād-ı şabā, -dan*]
2. Zemīne sâyeler salmış o servi hoş hırām eyler
Eser **bād-ı şabā** rüy-ı behiştten dem verir ammā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 10*). [*bād-ı şabā,*]
3. Ey **bād-ı şabā** yāre benim hālîmi söyle
Tedbîr ü şifā yok mu ‘aceb bu dil bir ān müteleziz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 7*). [*bād-ı şabā,*]
4. **Bād-ı şabā** müjde-i hān İntehū kaville cān
Fezkurū‘dan ‘ibret alan vakt-i seher vakt-i seher (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 11*). [*bād-ı şabā,*]
5. Ey **bād-ı şabā** ol şeh-i hūbānıma maḥşūs
Var eyle selām lutfîle cānānıma maḥşūs (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 1*). [*bād-ı şabā,*]
6. Ey **bād-ı şabā** ‘ahde vefā etmemek olmaz
Tatyîb-i kulüb hātır-ı vîrāna mı geldiñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 5*). [*bād-ı şabā,*]

bāğ: *Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.*

1. Kūmru güftārı **bāğdaki** bülbülleri hāmūş eder
Gerdeniñ kâfūr-ı cennet sine bir bāğ-ı şafā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 11*). [*bāğdaki, -da, -ki*]
2. Öter bülbülleri **bāğda** seherde etmede feryād
Cemālîñ ‘arz eder mey-i muḥabbetle gül-i ra‘nā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 7*). [*bāğda, -da*]
3. Dîdede kābūs-ı zulmet zînet-i dünyā hayāl
Cümlesi zann-ı zevāldir sebzevāt u bāğçe **bāğ** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 10*). [*bāğ,*]
4. Al benim nāzik efendim deste deste destîñe
Hem koķula kıl temāşā **bāğda** sünbüller seniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 4*). [*bāğda, -da*]

bāğbān: *Bahçıvan. II Aşık.*

1. Gülşen-i ḥüsnüñ vişālîñ **bāğbānı** Hüznî āh
Çekilmez oldu bār-ı zulmüñ eyleme bir ğarāz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 11*). [*bāğbānı, -ı*]

bāğçe: Sebze, meyve, çiçek veya ağaç yetiştirilen yer, bahçe. II Dünya.

1. Didede kâbüs-ı zulmet zînet-i dünyâ hayâl
Cümlesi zann-ı zevâldir sebzevât u **bāğçe** bāğ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 10). [bāğçe,]

bāğ-1 ‘Adn: Cennet bahçesi.

1. **Bāğ-1 ‘Adniñ** bir mişâli Hüznîye Yozgat müdâm
Beldetü’n-ı tayyibetün dil var ümîd Rabbun Ğafûr (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 17). [bāğ-1 ‘Adn, -in]
2. Beytü’l-aḥzân **bāğ-1 ‘Adniñ** kaşr-ı a’lâsı bize
Şâd olursam dehrîde bil intihârım var benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 5). [bāğ-1 ‘Adn, -in]

bāğ-1 gülzâr-1 ḫalîl: Dostun gül bahçesi.

1. Nâr-ı Nemrûd nefsimi hem mahv edip bârî Hudâ
Bāğ-1 gülzâr-1 ḫalîl olsun dil-i süzân baña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 8). [bāğ-1 gülzâr-1 ḫalîl,]

Bāğ-1 irem: Cennet bahçesi. II İrem bağları.

1. Hele şebbo sîneye ravza-ı cennât diyelim
‘Acabâ **bāğ-1 İrem** ‘ar‘ar-ı yâsmen mi desem (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 4). [bāğ-1 irem,]

bāğ-1 şafâ: Safâ veren bahçe, rahatlatan bahçe.

1. Kumu güftârî bāğdaki bülbülleri hâmuş eder
Gerdenîñ kâfûr-ı cennet sîne bir **bāğ-1 şafâ** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 12). [bāğ-1 şafâ,]
2. ‘Andelîb-i nâle-sâz çün her seher âh etmede
Ḥande eyler goncalar **bāğ-1 şafâda** ne sebeb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 6). [bāğ-1 şafâ, -da]

bāğ-1 vaşl: Kavuşma bahçesi.

1. Ey güzel gül ḥüsnüñe oldu gönül bir ‘andelîb
Bāğ-1 vaşlîñ çün terennüm etmede gâyet ‘acîb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 2). [bāğ-1 vaşl, -in]

bağışla-: Affetmek.

1. Ki yetmiş biñ kişi nâra sezânîñ
Şefî‘idir **bağışla** geç günâhı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 16). [bağışla,]

bağlı: Bir şeye bağlı olmak.

1. Yâre verdik gönümüz zencîr-i ‘aşka **bağlıdır**
Emrine mahkûm olandan gayre münkâd etmeyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 3). [bağlıdır,]

bahâr: Rahatlık ve huzur mevsimi. II Bahar mevsimi.

1. **Bahâra** ‘ayn-ı ‘ibretle nâzar kıl Hüznîyâ bir dem
Ne ḥikmet kim bezetmiş kudret ile yeryüzün Mevlâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 17). [bahâra, -a]
2. Akar göz yaşlarım şanki **bahâr** eyyâm-ı bârânı
Ne elde vuşlatıñ zevki ne hicrâna temâmet var (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 5). [bahâr,]

baħr: *Deniz.*

1. Ma‘şiyet **baħrinde** kaldı Hüznî ‘âşî el-meded
Dest-gîr-i sıbteyn ile olsun Çâr-yâr-ı bâ-şafâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 21*). [*baħrinde, -i, -n, -de*]
2. Meded şâh-ı rûsul ettim deħâlet
Şefâ‘at **baħriniñ** kurbânesiyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 16*). [*baħriniñ,*]
3. Emriñ olmaz ise olmaz ber-hevâ yerden zübâb
Kaṭre-i deryâ edersin **baħride** ğavreñ hayâl (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 4*). [*baħride, -i, -*]

baħr-i ‘amîk: *Derin deniz.*

1. Bâb-ı Hudâ anda açık rahmet-i Hak **baħr-i ‘amîk**
Geçti ‘ömür cehdet yazık vakt-i seher vakt-i seher (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 7*). [*baħr-i ‘amîk,*]

baħr-i ğam: *Dert, keder denizi.*

1. Kıl cefâ cânâ tezâyüd eylesin emvâc-ı ‘aşk
Baħr-i ğamda fûlk-i dil ğavvâşı vuşlattır baña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 6*). [*baħr-i ğam, -da*]
2. Miħnet-i dünyâ benim hiç zevkime vermez halel
Nûh-ı ‘aşkım **baħr-i ğam** tûfâna minnet etmeyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 8*). [*baħr-i ğam,*]

baħr-i ‘ilm: *İlim denizi.*

1. Hudânın **baħr-i ‘ilmi** içre hûtu
Habîb-i Hażret-i Yezdân Muhammed (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 3*). [*baħr-i ‘ilm, -i*]

baħr-i leṭâfet: *Güzellik, hoşluk denizi.*

1. Kâ’inâta eylemiş taksîm cemâlin zerresin
Zümre-i ħübân şehî **baħr-i leṭâfet** mâyesi (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 8*). [*baħr-i leṭâfet,*]

baħr-i luṭf: *İhsan, iyilik denizi.*

1. Hüznî-i bî-çâreyi reddetme kaydet deftere
Baħr-i luṭfuñ kaṭresine eyle anı müsteħak (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 14*). [*baħr-i luṭf, -un*]

baħr-i muḥîṭ: *Okyanus.*

1. Ni‘met-i hak ‘âleme **baħr-i muḥîṭiñ** zerresi
Ol Kerîmiñ rahmeti dil bî-nihâyettir saña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 11*). [*baħr-i muḥîṭiñ, -in*]

baħr-i siyâh: *Karadeniz.*

1. Seni sultân edeniñ taht-ı dile şâh-ı dilir
Didesi **baħr-i siyâh** kâmeti mektûb gibidir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 6*). [*baħr-i siyâh,*]

baħr-i ‘ummân: *Büyük deniz, okyanus.*

1. Bir taraftan cevri-i dilber zaḥm-ı hicrân bir taraf
Kaṭre kaṭre eşkimiz çün **baḥr-i ‘ummân** aḡlatır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 12). [*baḥr-i ‘ummân,*]

baḥr-kerem: *Lütuf denizi.*

1. Sen selâmet ver ilâhî Hüznîye âḥir nefes
Eksilir mi ey Hudâ **baḥr-kereminden** kaṭre su (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 14). [*baḥr-kereminden, -in, -den*]

baḥş: *Üzerinde konuşulan, tartışılan konu, mevzu, mesele.*

1. Kıl ü kâlden vazgelip **baḥşin** bırak vâhî emel
Ber-hevâ etme ḥayâtın mâye-i ummâna gel (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 5). [*baḥşin,*]

baḥş et-: *Sunmak, baḡışlamak.*

1. Tâb-ı ruḡsârın meh-i ġarrâya nûrun **baḥş eder**
Âfitâb miḥver-i minâda dersem çok mudur (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 7). [*baḥş ed, -er*]
2. Baḡtık nice dem cinnî’-i ḥaddâm-ı ḥayâle
Maşrû’a şifâ **baḥş eden** iḡvâdan uşandık (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 4). [*baḥş eden, -en*]
3. Bu ne ḥikmet nice münkire şafâ **baḥşediyor**
Nice ḥâl ehline de zulm-i firâvân ne sebep (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 7). [*baḥşediyor,*]
4. Şafâlar **baḥşeder** dâ’im dil-i maḥzûnlara billah
Aḡar mir’ât gibi şeffâf şûlar âb-ı ḥayât-âsâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 11). [*baḥşeder,*]
5. Mürde cisme çün ḥayât **baḥşetmede** ‘îsâ gibi
Ruḡlârın dârü’ş-şifâ ma’cûna minnet etmeyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 7). [*baḥşetmede,*]
6. Er iseñ men’aref dersin oḡu erbâb-ı ‘aşktan gel
Bu Hüznî-veş suḡen **baḥşâ** hezâr mişli öter vâ’iz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 16). [*baḥşâ,*]

baḡt-ı dūn: *Alçak, aşāğı baht veya talih.*

1. Var mıdır ‘âlemde olmuş sen gibi kâbil degil
Baḡt-ı dūnuñ armaḡânı kim seni maḡbûn eden (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 4). [*baḡt-ı dūn,*]
2. **Baḡt-ı dūnumla** bugün etti baña devrân ġaraż
Zehr-i hicrânı yutup etti dil-i nâlân ġaraż (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 1). [*baḡt-ı dūnumla,*]

Bâ’-i Bismillah: *Bismillah’ın bâ’sı, ilk harfî.*

1. ‘Âleme’l-esmâda var ‘âşıka bürhân-ı ‘aşk
Bâ’-i Bismillahda mevcûd kaṭre-i ‘ummân-ı ‘aşk (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 2). [*bâ’-i bismillah, -da*]

ba’id: *Uzak. II İhtimal vermeme.*

1. Cân vedâ’da cismile gel bir görem gül rûyuñu
Yâr-i marîz hecri kim vaşlıñdan etmesen **ba’id** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 8). [*ba’id,*]
2. Gönlümüz ḡâḥişkâr ey şûḡ vaşlıña ammâ **ba’id**
Şayd olunmaz bir ḥümâ tâbiñ şeh-i merdân mıdır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 11). [*ba’id,*]

bâ’id et-: *Mahrum etmek, uzaklaştırmak.*

1. Zümre-i ‘irfân içinde etti ikbâlim **bâ’id**
Var mıdır ‘âlemde ma’kûs tâlî’-i dūnum gibi (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 7). [*bâ’id et, -ti*]

bā'is-i ihyā-yi 'ālem: *Ālemi diriltmenin sebebi.*

1. İnci dişle sīm-gerden bu saña eltāf-ı Hāk
Bā'is-i ihyā-yi 'ālem gonca gül-famdan mıdır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 6). [bā'is-i ihyā-yi 'ālem,]

bā'is-i imhā: *Yok olmanın sebebi olan.*

1. Yār ile ağıyārı tefrîk etmediñ Mecnûn gibi
Lâ'ubālî çektiğim ğam **bā'is-i imhā** mıdır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 4). [bā'is-i imhā,]

bā'is-i mahviyet: *Alçakgönüllülük, kendine ehemmiyet vermeme sebebi.*

1. Kalmadı 'indiñde zerre ey perî-rû kıymetim
'Aşkın oldu âlem içre **bā'is-i mahviyetim** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 2). [bā'is-i mahviyet, -im]

bağ-: *Bakma, bakmak eylemi.*

1. Oldu şabā peyk-i şafāk 'ibreti al bülbüle **bağ**
Vaqt-i ricā leyl-i ğasāk vaqt-i seher vaqt-i seher (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 5). [bağ,]
2. Es-sefer çün Kıt'atünmine's-sağardır 'āleme
Mür-āsā **bağ** za'if olmakta biñlerce cesür (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 8). [bağ,]
3. Niçin dervîşlere **bağtuñ** hākâretle behey hâsid
Şakın Allah diyen boş mu kalır Sübhānımız vardır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 13). [bağtuñ, -tı, -n]
4. Etmeyiz minnet hüveydā dehrîde hüñkâra biz
Bağmayız şimden girü ol yâre biz ağıyâra biz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 2). [bağmayız, -ma, -yız]
5. Pâyedâr olmaz fenânîñ şihhat-ı der-i ğamı
Yâre-i çerh-i sitemden **bağmayız** timâre biz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 12). [bağmayız, -ma, -yız]
6. **Bağ** hâke sürer rüyunu ol âb-ı mübârek
Tahîr ü vesah ni'met-i şehd-âb tevâzu' (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 3). [bağ,]
7. Yatma ğâfil ey gönül vaqt-i seher bi-dâra **bağ**
'Ayn-ı 'ibretle nazar kıl zümre-i ebrâra **bağ** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 1). [bağ,]
8. Yatma ğâfil ey gönül vaqt-i seher bi-dâra **bağ**
'Ayn-ı 'ibretle nazar kıl zümre-i ebrâra **bağ** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 2). [bağ,]
9. Şüretâ bülbül figāni eyler ammā gül için
Ma'nâda mañlûbu Mevlâ ettiği ezkâra **bağ** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 4). [bağ,]
10. Bu teğâfûl bu tekâsül âh seni eyler firîb
Aç gözûñ fânîde ey dil vaktiken bir kâra **bağ** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 6). [bağ,]
11. Kanda kaldı bunca mürsel enbiyâ vü evliyâ
Nerdedir bunca cebâbir ber-tahîn devvâra **bağ** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 8). [bağ,]
12. Nerde Yûsuf nerde Mûsa nerde 'îsâ kıl fikir
Nerde Rüstemle Nerîmân Haydar-ı Kerrâra **bağ** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 10). [bağ,]
13. Nerde Hâtem nerde Cengîz nerde Haccâc et nazar
Her birisin yok eden dünyâ denî ğaddâra **bağ** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 12). [bağ,]
14. Rağmetenli'l-'ālemîn taht-ı risâlet hâtemi
Mevt 'aceb verdi mi mühlet Aḥmed-i Muhtâra **bağ** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 14). [bağ,]
15. Kaṭre-i rahmiñle sîr-âb eyle yâ Rab el-amân
Bir günâhkâr kalb-i kası Hüznî-i nâ-çâre **bağ** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 16). [bağ,]
16. **Bağtık** nice dem cinnî-i ḥaddâm-ı hayâle
Maşrû'a şifâ baḥş eden iğvâdan uşandık (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 3). [bağtık, -tı, -k]
17. Gerden-i kâfûra **bağkan** silsile-i 'aşkı taḳan
Vâdî-i Mecnûna çıkan teşne gönül yandı yürek (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 7). [bağkan, -an]

18. Her gördüğü maḥbûba **bakıp** âteşe yandı
Bî-çäre gönül maḥşâda hiç olmadı vâşıl (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 5). [bakıp, -ıp]

bak-: Üzerinde durmak, meyl etmek, önem vermek.

1. Hüznî-i bî-çâreniñ **bakma** hatâsı bî-şümâr
Kullara etmekte ihsân cümle sultân el-meded (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 13). [bakma, -ma]
2. Raḥne-dâr oldu vücûdum dâğ-ı hecriñle meded
Bâr-ı cevriñ etti dü-tâ sevdiğim **bak** kâmetim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 4). [bak,]
3. Ser-be-ser olsun nişâr râhiñda hûn-ı iştiyâk
Lâ'le renk olsun vücûdum **bakma** hiç nâlânıma (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 8). [bakma, -ma]
4. Pâyedâr oldukca 'aşkıñ hâne-i dilde hemân
Bakmazam çarhıñ daḥi dünyâ vü mâ-fi-hâsına (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 12).
[bakmazam, -mazam]

bākî: Daimi, sonsuz, hayattar.

1. Kıl **bākî** kadem rāh-ı şerî'atte şebâtla
Et benden uzak nefsile şeytânımı yâ Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 7). [bākî,]
2. Seyf-i kâtı' hükmü **bākî** şer'-i Ahmed ḥaşre dek
Eyledi çün 'âlemi ma'mûr furû'-ı muḥkemât (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 5). [bākî,]
3. İ'tikâd-ı ehl-i sünnet üzre ol sen Hüzniyâ
Dîn şerî'at **bākîdir** hem maḥvolur hep münkerât (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 16). [bākîdir, -dir]
4. Dîde-i hünâbemiz küy-ı vişâle cü mişâl
Hüznî-veş deryâ-yı 'aşk dil girdâb ğamda **bākîyiz** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 14).
[bākîyiz, -yiz]
5. Hüzniyâ bir **bākî** yâre ver gönül kıl âh ü zâr
Elvedâ' ettikte ruḥuñ zıkr ede ol ten kafes (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 9). [bākî,]
6. Beyhûde yere 'ömrüni ğafletle geçirdi
Da'vâ-yı fenâ **bākîye** âh elde ne ḥâşıl (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 14). [bākîye, -ye]
7. Yârı fânî mâlı cîfe tâlîbi kelb Hüzniyâ
Fânide **bākî** olan şol yârı bul yârâna gel (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 10). [bākî,]

baķış: Bakma şekli, nazar.

1. Bu Nerimân-ı zamân 'âlemi vîrân edecek
Amân ol nîm **baķış** cünbüş-i Ḥaydâr dediler (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 6). [baķış,]

bal: Arının yaptığı tatlı madde. II Sevgilinin dudağı.

1. Sîm-gerden ile ḥâller bu ne tâvûsî revîş
Lebi **bal** ğamzesi tîr kâmeti 'ar'ar dediler (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 8). [bal,]
2. Leddünni dersini âmûḥt olan semmi 'asel eyler
Seniñ o telḥ-süḥan tiğñ **bala** zehri kıtar vâ'iz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 12). [bala, -a]

baña: Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.

1. Yağdırıp tûfân-ı 'aşkı başıma ğarķet beni
'Aşkıñ olsun rüz u şeb bes yâr-ı ğâr yâ Rab **baña** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 16). [baña,]
2. Zehr-i 'işyân yutturur bu nefsile şeytân **baña**
Zenbime vâķif olan her ins ü cin ḥayrân **baña** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 1). [baña,]
3. Sen bilirsiñ cümle ef'âlim ḥatâdır yâ 'Alîm
Rû-siyâḥ kapıña geldim kıl raḥm Raḥmân **baña** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 4). [baña,]

4. Etmişim bunca günâhı bâb-ı lûtfuñ var deyü
Şad hezâr ettim nedâmet rûzı kıl ğufrân **baña** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 2, Mısra 6). [baña,]
5. Nâr-ı Nemrûd nefsimi hem mahv edip bârî Hudâ
Bâğ-ı gülzâr-ı halîl olsun dil-i süzân **baña** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 2, Mısra 8). [baña,]
6. Sırr-ı vahdet İsm-i A'zam zât-ı pâkiñ hakkıçün
Raḥmetinle kıl naẓar mine'l-emân her ân **baña** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 2, Mısra 10). [baña,]
7. Zâtıña ettim tevessül kendime kıldım şefî
Ol Ḥabîbîñ hürmeti et 'aşkıñıñ ihsân **baña** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 2, Mısra 12). [baña,]
8. 'Abd-i 'âşî Hüzniyim bi-çâreyim yâ Rab meded
Şoñ nefeste rûz kıl hem kâmil-i imân **baña** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 2, Mısra 14). [baña,]
9. Derd-i 'aşkıñ sinede bir nûr-ı ḥikmettir **baña**
Rûz u şeb feryâd u efgân mürğ-i devlettir **baña** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 4, Mısra 1). [baña,]
10. Yâr marîz-i 'aşkıñım her dem füzûn et derdimi
Nâle vü âh ü 'ayn-ı şîḥhattir firâkıñ **baña** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 4, Mısra 4). [baña, -tir]
11. Kıl cefâ cânâ tezâyüd eylesin emvâc-ı 'aşk
Bahır-ı ğamda fûlk-i dil ğavvâşı vuşlattır **baña** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 4, Mısra 6). [baña,]
12. Râziyim her hâlde lûtf u 'adliñe biñ cân ile
Ettigin cevri ü cefâlar çünkü ni'mettir **baña** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 4, Mısra 8). [baña,]
13. Pertev-i ḥüsnüñ için dîvâne dil yanmaktadır
Târ-ı hecriñ bir şehâb-ı feyz-i rahmettir **baña** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 4, Mısra 10). [baña, -tir]
14. Sen füzûn et cevriñi yâr ben taḥammül eyleyem
Hüzniyim âlâm-ı 'aşkıñ câh-ı rif'attir **baña** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 4, Mısra 12). [baña, -tır]
15. Ol kayd-ı sivâ 'uqde-i iğfâlini hallet
Dâreynde hemân ver **baña** ihsânımı yâ Rab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 17, Mısra 10). [baña,]
16. Kıl rûz **baña** âhiri iḥrâz-ı şehâdet
Râhiñda nişâr edeyim al kanımı yâ Rab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 17, Mısra 13). [baña,]
17. On sitem kıl bir mürüvvet 'öşr-i şer'i-veş **baña**
Kırkıta bir ḥüsnüñ zekâtın ver bize 'âlî neseb (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 19, Mısra 7). [baña,]
18. Tâkatim tâk oldu billah sâkiyâ rahm et **baña**
Nâr-ı düzaḥ yanmada sînemde bi-şübeh eşaḥ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 33, Mısra 5). [baña,]
19. Rahm eyle **baña** dîdesi fettân-ı zamân şûḥ
İnşâfa gelip gel yetiş imdâda amân şûḥ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 35, Mısra 1). [baña,]
20. Ğurbet elde kisve-i mâtem giyip kıldım ğarîb
Sen ğarîb bu dil ğarîb yâ kim **baña** versin sürür (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 45, Mısra 6). [baña,]
21. Dûd-ı âhım bir şehâb-ı girye-i firâk **baña**
Etmediñ bir kez tecellî vuşlat ile mâhımız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 58, Mısra 5). [baña,]
22. Gülşen ile cây-i zindân bes berâberdir **baña**
Def-i ğam kılmak için seyrâna minnet etmeyiz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 64, Mısra 9). [baña,]
23. Baḥt-ı dūnumla bugün etti **baña** devrân ğaraḥ
Zehr-i hicrânı yutup etti dil-i nâlân ğaraḥ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 77, Mısra 1). [baña,]
24. Meded öldüm meh-i ruḥsârıyñ efsânesiyim
Neler ettiñ **baña** ey sâhir-i mekkâre güzel (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 108, Mısra 4). [baña,]
25. Meded ey sînesi mermer **baña** ettiñ neleri
Öleyim kurtulayım câyımı zindân edeyim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 116, Mısra 5). [baña,]
26. Rûz u şeb hecriñ **baña** yâr dem-be-dem kan ağlatır
Ğonca ruḥsâra şeherde bülbül-i nâlâneyim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 125, Mısra 3). [baña,]
27. Ḥamdülillah dest-ğirim sen iken ğam yok **baña**
'Âşiyim 'afvet kuşurum ey şefi'ü'l-müznibin (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 126, Mısra 13). [baña,]
28. 'İllet-i 'aşkıñ **baña** Eyyüb gibi âh ettirir
Firâkıñle ḥasta vü nâlan ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 128, Mısra 3). [baña,]
29. Bir nigâh et bende vü ḥayrânıñım Allah için
Gel mürüvvet kıl **baña** kurbânıñım Allah için (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 133, Mısra 2). [baña,]
30. Kelb rakîbe iltifâtın armağan zûlmüñ **baña**
Pâyine düştüm kerem kıl şâh-ı ḥübânım deyü (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 138, Mısra 9). [baña,]
31. Senden digere kimseye icrâ-yı tekâpü
Ettirme **baña** rızk için eşrâra düşürme (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 141, Mısra 6). [baña,]
32. Yine dil cezbe-i cânân seni sermest ediyor
Baña mı ol periniñ yâ saña sevdâsı kime (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 144, Mısra 6). [baña,]

33. Saña cennet **baña** vahşet veriyor vech-i mellâh
Saña Mecnûn **baña** Ferhât desem işğası kime (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 8*). [*baña,*]
34. Akıtıp dide-i eşkim cigerim kıldı kebâb
Baña ettirdi mürûr âh ile her rûz u şebî (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 4*). [*baña,*]

bâr: *Kere, defa.*

1. Hicrânı ise emr-i ‘asîr ‘âşık-ı zâra
Teslîm-i hayât sinede her **bâr** ne güzeldir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 10*). [*bâr,*]

bârân-ı hicrân: *Ayrılık yağmuru.*

1. Yağdırır **bârân-ı hicrân** zemheri-veş başıma
Sâye-i lutfûnda taltîf olmada her dem rakîb (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 7*). [*bârân-ı hicrân,*]

bârân-ı miñnet: *Keder yağmurları.*

1. Ebr-i târik yağdırır **bârân-ı miñnet** başıma
Hep mübeddel hâdeler ol âha medyûnum gibi (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 3*). [*bârân-ı miñnet,*]

Bârekellâh: *Allah mübarek etsin!*

1. Mâh u hûşîd gül cemâliñ ey perî bir zerresi
Bârekellâh her hâfâdan şaklasın Hâk dâ’imâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 4*). [*bârekellâh,*]
2. Dedim evreng-i dil-i Hüznîye hûkkâm-ı kadîm
Bârekellâh yakışır vaşlıña cân ver dediler (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 14*). [*bârekellâh,*]
3. **Bârekellâh** bî-kuşûr halk eylemiş Mevlâ seni
Mısr ilinde hübluğûñ ol Yûsuf-ı Ken’ân mıdır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 7*). [*bârekellâh,*]
4. Burc-ı ruhsârîñ merkez eylemiş birden nücûm
Bârekellâh hûb yaratmış cümleden rabbi’l-felâk (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 4*). [*bârekellâh,*]
5. Kadd-i ‘ar’ar şol hırâm-ı tâvûsuñ gölgede hep
Bârekellâh didiler her ins ü cin hayrân seniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 6*). [*bârekellâh,*]

bâri: *Hiç olmazsa.*

1. Şol peyâm-ı vaşlıñ için dil kan ağlar her şehir
Bâri sende ‘îd-i vaşlıñ et n’olur cânâ naşîb (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 4*). [*bâri,*]
2. Gel seniñle edelim keşf-i derûn-ı râz biz bize
Bâri hıfz et sırrımı gel gayra işşâlar ‘abeş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 4*). [*bâri,*]

bâr-ı ‘aşk: *Aşkın yükü.*

1. Çekilmez **bâr-ı ‘aşkıñ** âh ne müşkildir ‘aceb cânım
Ne dilde lezzetim vardır ne bir şevk ü şetâret var (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 3*). [*bâr-ı ‘aşkıñ, -m*]
2. Rüstem-i Zâl-ı zamânıñ hiç taħammül eylemez
Bâr-ı ‘aşkıñ başım üzre dâ’imâ kurmuş otağ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 8*). [*bâr-ı ‘aşkıñ, -m*]

bâr-ı cevri: *Eziyet yükü.*

1. Raḥne-dār oldı vüçüdüm dāğ-ı hecrîñle meded
Bār-ı cevriñ etti dü-tâ sevdiğim baḳ kâmetim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 4*). [*bār-ı cevri, -in*]

bār-ı gam: *Dert yükü.*

1. Çek **bār-ı gamı** lutfunu yâriñ gözet ey dil
Derd 'aşık-ı nâ-çâra hedâyâ-yı muḥabbet (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 15*). [*bār-ı gamı,*]

bār-ı girân: *Ağır yük.*

1. Cehennemden beter nâr-ı firâkıñ derdi cānānım
Çekilmez zerre kañtâr-ı ğamıñ **bār-ı girân** ey şûḥ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 12*). [*bār-ı girân,*]

bār-ı hecr: *Ayrılık yükü.*

1. Hün-ı eşk-i dîdemiz olmaḳta her dem cû mişâl
Bār-ı hecrî kâmetim etti benim ḳavs-i ḳuzālḥ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 4*). [*bār-ı hecr,*]

bārî Hudâ: *Allah'ın rızasından nasiplenme.*

1. Hün-nişâr etsin dem-â-dem 'aşk-ı pâkiñle gözüm
Çıksın âfâḳa fiğānım 'aşk ile **bārî Hudâ** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 12*). [*bārî ḥudâ,*]
2. Nâr-ı Nemrûd nefsimi hem maḥv edip **bārî Hudâ**
Bâğ-ı gülzâr-ı ḥalil olsun dil-i süzân baña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 7*). [*bārî ḥudâ,*]
3. Etti rıḥlet eyleyip 'azm-i bekâ
Menzilin Firdevs ede **bārî Hudâ** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 2*). [*bārî ḥudâ,*]

bār-ı hüzn: *Gam yükü.*

1. Cān fedâ olsun ki hüzne intizārım var benim
Bār-ı hüznü çekmede hem iḳtidārım var benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 2*). [*bār-ı hüzn, -ü*]

bār-ı sevdâ: *Sevdâ yükü, sevdâ ızdırâbı.*

1. Vâḳt zîḳ ma'nâ rekîḳ nâ-merde açma bî-ḥaber
Bār-ı sevdâ çekmeyen civâna pek 'irfân güç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 10*). [*bār-ı sevdâ,*]

bār-ı zulm: *Zulmün eziyeti, ağırlığı.*

1. Gülşen-i hüsnüñ vişâliñ bâğbānı Hüznî âḥ
Çekilmez oldu **bār-ı zulmüñ** eyleme bir ğarâz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 12*). [*bār-ı zulmüñ,*]

baş: *Can, vücut.*

1. Yağdırıp tûfân-ı 'aşkı **başıma** ğarḳet beni
'Aşkıñ olsun rüz u şeb bes yâr-ı ğâr yâ Rab baña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 15*). [*başıma, -ım, -a*]
2. Yağdırır bārân-ı hicrân zemheri-veş **başıma**
Sâye-i lutfuñda taltîf olmada her dem raḳîb (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 7*). [*başıma, -ım, -a*]
3. Dûd-ı âhım çıkmada **baştan** semāya gel yetiş
Düşti ğöñle nâzeninim lutf bol şâḥ-ı semâḥ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 7*). [*baştan, -tan*]

4. ‘Adl ile etme su’âl lutf eyle **başın** hakkıçün
Ey şehinşâh-ı cihân ‘afveyle her ân el-meded (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 11*). [*bâşın,*]
5. Kâbüs u elem **başına** ol bād-i cününüñ
Estikçe hemân hâliñe düşmân mütelezziz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 3*). [*başına, -ın, -a*]
6. Bu tahassür bu revîş **başına** cinnet getirir
Yeter el çek bu zulümden yetişir emr-i ‘asir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 7*). [*başına, -ım, -a*]
7. Rüstem-i Zâl-ı zamânıñ hiç taħammül eylemez
Bâr-ı ‘aşkıñ **başım** üzre dâ’imâ kurmuş otağ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 8*). [*başım, -ım*]
8. Urayım sîneme hançer akıtıp hûn-ı firâk
Şaçamam **başına** odlar ten-i süzân edeyim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 8*). [*başına, -ım, -a*]
9. Sû-be-sû etti gıluv ol ceys-i cinnet **başına**
Gâhi Kaş oldum ‘aşırda ‘aşk-ı Leylûlarla ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 15*). [*başına, -ım, -a*]
10. **Baş** u cânım cümle varım râhiña olsun fedâ
Muntazır dil bende-i fermânıñım Allah için (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 7*). [*baş,*]
11. Şüretim tersim olunmuş heykel oldu mâh-rû
Her taraftan bād-ı cinnet **başına** etti gülü (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 2*). [*başına, -ım, -a*]
12. Ebr-i târik yağdırır bārân-ı miñnet **başına**
Hep mübeddel hâdeler ol âha medyûnum gibi (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 3*). [*başına, -ım, -a*]

baş-: *Basmak.*

1. **Baş** elin âl kanıma densin yakınmış âl kına
Her gören saña desin kim ‘ıdınz olsun sa’id (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 9*). [*baş,*]

baş: *Kişi, kimse.*

1. Çün muhabbet iki **baştan** söylenir darb-ı meşel
Kalmadı sevdâcığım sen bir taraf ben bir taraf (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 13*). [*baştan, -tan*]

baş açık: *Çok perişan bir kılıkta.*

1. Sür hâke yüzün **baş açık** el kaldır o şâha
Ey Hüznî ara derdiñe dermân gecelerde (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 13*). [*baş açık,*]

baş açık yalın ayak: *Çok perişan bir kılıkta.*

1. Yâ kime şekvâ edem bāb-ı semāhıñ var iken
Baş açık yalın ayak feryād eder Hüznî ğarib (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 12*). [*baş açık yalın ayak,*]

baş koy-: *Başı yere koyma, başı eğmek.*

1. H̱ābı bırak Hakk’a yanaş nefsiñ ile eyle şavaş
Dā’imâ **koy** secdeye **baş** vakt-i şehir vakt-i şehir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 18*). [*baş koy,*]

baş koy-: *Bir amaca yönelmek, bütün varlığıyla kendini vermek.*

1. Dergehiñde **baş koyup** kan ağlarım rüz u leyāl
Kıl rahm kurbânıñım ben el-amān şâh-ı edib (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 9*). [*baş koy, -up*]

başımı alıp git-: Kimseye danışmadan ve nereye gideceğini söylemeden bulunduğu yerden ayrılmak.

1. **Alayım başımı** artık **gideyim** hangi ile
Kıluben terk-i vatan cāyımı zindān edeyim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 3). [başımı alayım gid, -e, -yim]

bat-: Gömülmek, içe doğru gitmek.

1. **Batmakta** müjeñ sîneme bir hâr-ı muğeylân
Ğamzeñ ise cān-gāhıma bir tîr-i yamān şūh (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 5). [batmakta,]
2. Şeh-i Hüsrev müjesi dîdesi āhûsu Çîniñ
Batıyor sînemeze kaşları hañcer dediler (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 4). [batıyor, -ıyor]
3. **Batar** cān-gāhıma tîr-i müjeñ ey kâmet-i bālā
Muhabbet seyfini ‘üryan edip kaşın kemān olmuş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 5). [batar, -ar]
4. Bizi zemmetmesin aşla gınāmız beyt-i Mevlāda
Harābāt ehline düşmān o Kārūn-veş **batar** vā‘iz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 10). [batar, -ar]

bay: Zengin, paralı, mal mülk sahibi, varlıklı kimse.

1. Gedā **bayıñ** kefen sermāyesidir
Harîş olan beğāda nāra maḥşûş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 17). [bayıñ,]

bayrām et-: Çok sevinmek.

1. O gün **bayrām etti** bir buse verdi
Keremden cevriñi hem etti taḥfîf (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 13). [bayrām et, -ti]

bayrām günü: Bayram günü.

1. Çün münādî bir nidā etti bugün **bayrām günü**
Yā bize ‘îdiyye cānım buseler verdiñ mi hiç (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 11). [bayrām günü,]
2. Va‘de-i vaşlîñ zamānı geldi **bayrām günüdür**
Ver lebinden ‘îdiyye buse hemān etmem ferāğ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 9). [bayrām günü, -dür]

Bayramoğlu Hacı Halil: Özel isim.

1. **Bayramoğlu** nāmıdır **Hācî Halîl**
Zā‘irinden fātihā eyler ricā (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 7). [bayramoğlu,]

bāzār: Söz alışverişi, sohbet.

1. Gizlice varıp semt-i dil-ārāya seherde
Taḥşîl-i rızā vuşlata **bāzār** ne güzeldir (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 4). [bāzār,]

ba‘zı: Birtakım, kimi; biraz.

1. Şehāb-ı zulm ile **ba‘zı** nihāndır
Fakaṭ zulmüñ kazāsıdır şerî‘at (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 25). [ba‘zı,]
2. Bir vaḳt ‘urūç etmededir seb‘-i semāya
Hāk üzre gezer **ba‘zı** da ol āba mübādîl (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 12). [ba‘zı,]

bedeh: Vermek.

1. 'İşvesi hoş genc-i edeb duhter-i şāh 'ālī neseb
Būse **bedeh** ez-rūh u leb teşne gönül yandı yürek (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 12*). [*bedeh,*]

bedel: *Karşılık, denk, eş.*

1. Rabbenā bir kaṭre rahmiñ heft ü deryāya **bedel**
Zēnbim ikrar eyleyip geldim kerem kıl yā Raḥīm (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 5*). [*bedel,*]

beden: *Gövde, cisim, ten.*

1. **Bedenim** Hüznî hedef eyledi ebrūy-ı hilāl
Meded ol ğamze-i tîr katlime menşüb gibidir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 11*). [*bedenim, -im*]

bed-nām çık-: *İsmi kötüye çıkarmak, kötü nam salmak.*

1. Havfımdan için **çıkma**ya **bed-nām** o şūhuñ
Hiç kūyuna varmaz idim eyvāh seferim yok (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 3*). [*bed-nām çıkma*ya,]

Bedr ü Huneyn: *Bedr ve Huneyn Gazveleri.*

1. Ol şāh-ı rūsul mefḥar-i maḥbūb-ı cihāniñ
Ḳurbān olayım fethine şol **Bedr ü Huneyniñ** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 4*). [*bedr ü huneyn, -in*]

bed-raḳīb: *Kötü rakip.*

1. Yār için aġyāra minnet etme bî-sūd Hüzniyā
Bed-raḳībe ser fūrū ṭab'ıñca bir ma'nā mıdır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 10*). [*bed-raḳībe, -e*]
2. **Bed-raḳībe** karşı ey şūh i'tisāftan çek eliñ
Ḳıl raḥim devletli şāhim el-amān etmem ferāġ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 7*). [*bed-raḳībe, -e*]

bed-sūḥan: *Kötü söz.*

1. Tekāpūlar ġinādāra gedāya **bed-sūḥan** pişe
Oḳur mālā-yecūzden naẓar kıl saḥtekār vā'iz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 5*). [*bed-sūḥan,*]

begim: *Beyim, -sevgili.*

1. Hiç yok mu **begim** āh dil-i pūr Hüzniye rahmiñ
Gel ḥūrî şıfat nāz ile güftārıña yandım (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 9*). [*begim,*]

behā'im: *Hayvanlar.*

1. Beni ādem şanır naẓmım eden gūş ehl-i 'irfān āh
Behā'im siretim ṭab'ım faşāhat vāhi vāh yā Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 10*). [*behā'im,*]

behā'im-veş: *Hayvanlar gibi.*

1. **Behā'im-veş** yiyip içip uyumak
Münāfik mülhid eşrāra maḥşūş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 23*). [*behā'im-veş,*]

2. Bu ‘aşkı levm eden elbet mezākın tatmayan nā-merd
Behā'im-veş bu ‘ālemdə yiyip içip yatar vā'iz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 80, Mısra 14). [behā'im-veş,]

be hey: Hey! Ey! Be! Ekseriya hiddet ve tekdir manasında kullanılır.

1. Yeter gâflet **be hey** Hüzni tefekkür eyle encāmıñ
Denā'etten sefâhetten yeter el çek ne hâşıl hâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 10, Mısra 17). [behey,]
2. **Be hey** Hüzni zünübüñ hâdden aştı
Günâhkârân şifâsıdır şerî'at (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 24, Mısra 47). [behey,]
3. Niçin dervîşlere baktıñ hâkâretle **be hey** hâsîd
Şakın Allah diyen boş mu kalır Sübhânımız vardır (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 55, Mısra 13). [behey,]

Behiş: Cennet.

1. Ey perî-rû **behîş** içre vâlidîñ gılmân mıdır
Ahsen-i takvim vücûduñ dâderîñ vildân mıdır (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 52, Mısra 1). [behîş,]
2. Elinde kufl-i miftâhı şanasıñ cenneti nâriñ
Bir iki akçaya kârı **behîştî** hem şatar vā'iz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 80, Mısra 4). [behîştî, -i]

beķā: Bakilik, fânî olmayış.

1. Mürüvvet şâhibinden Beypazarlı Hakkı bî-hemtâ
Fenâda ol **beķā** mülkûñ hâķîkat eyledi inşâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 13, Mısra 2). [beķā,]
2. Şerî'at sâlike şems-i hidâyet
Fenâfî'llah **beķâsıdır** şerî'at (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 24, Mısra 14). [beķâsıdır, -sı, -dır]
3. Gedâ bayıñ kefen sermâyesidir
Harîş olan **beķâda** nâra mahşûş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 76, Mısra 18). [beķâda, -da]

Beķābillah: Kötü huy ve sıfatlardan arınan salikin iyi huy ve sıfatlar edinmesi, kendisinden fânî olup Hak ile berâber olması anlamına gelen bir tasavvuf terimidir.

1. Fenâfî'llah **beķābillah** olanıñ
Şeb ü rûz-ı gîdâsıdır şerî'at (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 24, Mısra 37). [beķābillah,]

beķām: Meramına nail olan, bahtiyar.

1. Kıl rahîm devletli şâhim eyle vaşlîñla **beķām**
Her taraf kesti amânım ğayri zirâ ğamzeler (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 51, Mısra 11). [beķām,]

beķle-: (Bir kimsenin gelmesini veya bir işin olmasını) Gözler vaziyette olmak, durup kollamak.

1. Va'de etti vuşlatıñ vaķt-i mülâķât **beķleriz**
Her Şirîne göñlümüz beyhûde Ferhâd etmeyiz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 61, Mısra 7). [beķleriz, -riz]

bel bûķ-: Çaresizlik içinde bir şey yapamaz duruma sokmak.

1. Hicrân yakıyor sînemi şanma kederim yok
Âh **bûķtû belim** firķat cismimde ferim yok (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 92, Mısra 2). [bel bûķtû, -tû]
2. Cürm ü haķâ **bûķtû belin** var mı 'amel boştur elin
Kumru gibi öte diliñ vaķt-i seher vaķt-i seher (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 42, Mısra 3). [belin bûķ, -tû]

belâ: Felaket, musibet.

1. Halîle eyleyen ol nârı gülzâr
O Nemrûduñ **belâsıdır** şerî'at (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 24). [belâsıdır, -sı, -dır]

Beldetü'n-ıayyibetün rabbun gafür: "Beldeniz güzel bir belde, Rabbiniz de çok bağışlayıcı bir Rabdir." Sebe Suresi-15.

1. Bâğ-ı 'Adniñ bir mişâli Hüznîye Yozgat müdâm
Beldetü'n-ıayyibetün dil var ümîd **Rabbun Gafür** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 18).
[beldetü'n-ıayyibetün rabbun gafür,]

Belh: Afganistan'ın kuzeyinde yer alan eski bir yerleşim yeridir.

1. Dilâ sevdik meded yandık dilârâyı dil-ârâyı
Olup seyyâh anıñçün gez hemân **Belh** Buğarâyı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 2). [belh,]

belki: Bir ihtimal.

1. Kıırma gönülüm şüfiyâ gel düd-ı âhımdan şakın
Haq katında **belki** maqbûl râz-ı pinhânım benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 8). [belki,]

ben: Birinci teklik şahıs zamiri.

1. Hamd-i bî-had zâtına etti tülû' 'aşk gönülüm
Şol Cevâd isminle kıldım **ben** bu 'aşka iktidâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 6). [ben,]
2. Yâ Kerîmü yâ Rahîm mîm-i Rahîmiñ 'aşkına
Sırr-ı vahdet hürmeti etme **beni** 'aşktan cüdâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 4). [beni, -i]
3. 'Âlem-i nâsûtta 'aşkla cismimi mahv et **benim**
Ol şafâ-yı feyz-i 'aşktan ver meded kalbe cilâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 7). [benim, -im]
4. Gerdenimden hem sivâ kaydın **benim** hallet hemân
Kalmasın gönülümde zerre derd-i 'aşktan mâ'adâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 9). [benim, -im]
5. Sen füzûn et cevriñi yâr **ben** tahammül eyleyem
Hüznîyim âlâm-ı 'aşkıñ câh-ı rif'attir baña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 11). [ben,]
6. Olma mağrûr 'ilmiñe a'mâliñe iblis gibi
Ben diyen matrûr olur benlik felâkettir saña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 10). [ben,]
7. Esen bād-ı şabâdan **ben** şakınırken seni cānān
Raķib-i nā-sezālarla nedir ol nāz ü istiğnā (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 11). [ben,]
8. Hüznî kuluñu Aḥmed-i Muḥtāra civār et
Bir **ben** degilim cümle-i iḥvānımı yā Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 24). [ben,]
9. Kıl bākī kadem rāh-ı şerī'atte şebātla
Et **beniden** uzak nefsile şeytānımı yā Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 8). [beniden, -den]
10. Dünyāda **beni** fakrile me'nūs-ı şekib et
A'māl ile ver şervet-i sāmānımı yā Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 5). [beni, -i]
11. Mürüvvet senden olmazsa kime **ben** eyleyim şekvā
Keremden lutfedip eyle bu 'āşiye nigāh yā Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 7). [ben,]
12. **Beni** ādem şanır nazmım eden gūş ehl-i 'irfān āh
Behā'im sîretim tāb'ım faşāhat vāhi vāh yā Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 9). [beni, -i]
13. Mürüvvet eyle bābında **benim** bir rû-siyāh yā Rab
Sefāhet ma'şiyet-kārim eden 'ömrüm kütāh yā Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 1).
[benim, -im]
14. **Benim** bu cürmüme nisbet degil kaṭre yedi deryā
Hacer kum berk ü eşcārla daḥi zerre kiyāh yā Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 3). [benim, -im]
15. Senden digeri kimlere şekvā edeyim **ben**
Her vakt-i seher nāle'i efgānımı yā Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 7). [ben,]
16. Ġālibā feryādıma biñ iftiḥārın var seniñ
Ağladıkça **ben** saña hoş mu gelir cānā 'aceb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 6). [ben,]

17. Dergehiñde baş koyup kan ağlarım rüz u leyāl
Kıl rahm kurbānıñım **ben** el-amān şāh-ı edīb (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 20, Mısra 10). [ben,]
18. Felegiñ tuhfesi her dem bize giryān ne sebeb
Akıtır dide-i eşkim **benim** el-ān ne sebeb (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 22, Mısra 2). [benim, -im]
19. Hāk olsam eger **ben** yine yok dilde ferāgat
Tā haşre degin sürmede da'vā-yı muhabbet (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 27, Mısra 3). [ben,]
20. Ey güzel rahm eyleyip hālim **benim** şorduñ mu hiç
Dāğ-ı dāğ hecriñle sinem yaramı şardıñ mı hiç (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 31, Mısra 1). [benim, -im]
21. Cefā vü cevriñe yoktur taḥammül **bende** ey cānım
Sa'adetli mürüvvetli efendimsiñ amān ey şūh (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 34, Mısra 5). [bende, -de]
22. Bunca 'idim etmede imrār firāk u vaş ile
Bir ğarib āvāreyim **ben** eyle şādān el-meded (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 37, Mısra 8). [ben,]
23. Çeşm-i cellādıñ beni āh (ey) perī kıldı şehid
Dest ü pāyım **benden** evvel perçemiñ Ḥablū'l-varid (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 38, Mısra 2). [benden, -den]
24. Koyaldan **ben** kadem dār-ı fenāyā gülmedim aşlā
Ne yār-ı ğam-kūsarım var ne ğamdan bir selāmet var (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 43, Mısra 11). [ben,]
25. Seherde **ben** niçin āh u fiğānı etmeyeyim mu'tād
Derūnumdan elem ağlar ğam ağlar ğam-kūsār ağlar (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 44, Mısra 11). [ben,]
26. Bilmezem tāli'-i yamān kader-i ma'kūs mudur
Kāribān-ı ḥasretim **ben** ğam metā'im lentebūr (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 45, Mısra 10). [ben,]
27. Hüsniñe bir **ben** miyim 'āşık perī ins ü melek
Yok naziriñ Cennetü'l-Me'vāda dersem çok mudur (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 56, Mısra 3). [ben,]
28. **Ben** ricā ettikçe yāre zūlmün etmede füzūn
'Aksine eyler tecellī tuhfe-i sultānımız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 62, Mısra 3). [ben,]
29. **Ben** dedim yok mu mürüvvet āhla geçti vaktimiz
Ol dedi ğamdır hediyye 'āşıkā ihsānımız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 62, Mısra 11). [ben,]
30. **Ben** dedim dil bî-şekib āh ol dedi şabreyle sen
Bir gün olur şād olursuñ ey Hüzni-i nālānımız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 62, Mısra 13). [ben,]
31. Eşk-i çeşmim āh revān etti **benim** rahm etmedi
Öyle bir şūh-ı sitemkār didesi fettānımız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 62, Mısra 9). [benim, -im]
32. Miḥnet-i dünyā **benim** hiç zevkime vermez ḥalel
Nūh-ı 'aşkıñ baḥr-i ğam tūfāna minnet etmeyiz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 64, Mısra 7). [benim, -im]
33. Kays-ı dehre cinnet-i 'aşkı **benim** ta'lim eden
Şūret-i Leylā dilimde dilde Allah her nefes (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 66, Mısra 5). [benim, -im]
34. Hāne-i zenbūr gibi sinemde biñ revzen durur
Kāndım oldu 'aşk **benim** bî-çāre gönlümdür mekes (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 66, Mısra 8). [benim, -im]
35. Tāb-ı ruḥsāriñā ey şūh etmişim nā-çār heves
Ben miyim 'ālemde cānā yār ile aġyār heves (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 69, Mısra 2). [ben,]
36. Bülbul-i şūrideyim gülzār-ı hüsniñ nev-bahār
Ey **benim** şirīn zebānım ettirir güftār heves (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 69, Mısra 4). [benim, -im]
37. **Ben** vatan terkin edeyim sen de rāḥat gez yürü
Lā'ubālī ile her dem 'iys u 'işret gel yetiş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 71, Mısra 5). [ben,]
38. Bilmediñ kadrīm **benim** ḥayfā ki sineñ taş imiş
Geçti ol nāz günleri geldi nedāmet gel yetiş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 71, Mısra 9). [benim, -im]
39. Bir esir-i 'aşkıñım **ben** nev-civān etmem ferāğ
'Āleme ettiñ beni sen dāsītān etmem ferāğ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 83, Mısra 1). [ben,]
40. Sen demişsiñ vazgele **benden** ne mümkün ey perī
Ölmeyince geçmem artık bî-gümān etmem ferāğ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 83, Mısra 5). [benden, -den]
41. Firḳat ü hecriñle yaqtım sinede yüzbiñ çerāğ
Muṭfi'-i āb-ı vişālīñ eylediñ **benden** irāğ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 84, Mısra 2). [benden, -den]
42. Terk-i sevdā pek muḥāl göz gördü dil yandı meded
Ebrūvāniñ içmede kanım **benim** kanlı bıçağ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 84, Mısra 6). [benim, -im]

43. Sine-i i şahrâda katlet ey şeh-i hûbân **beni**
İftihârım terk-i cân ‘aşkıñla etmem hiç esef (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 7). [beni, -i]
44. Ruhları hamrâcığım sen bir taraf **ben** bir taraf
Lebleri şahbâcığım sen bir taraf **ben** bir taraf (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 1). [ben,]
45. Gülşen-i hüsnünde efğân eyledim bülbül gibi
Ey gül-i ra’nâcığım sen bir taraf **ben** bir taraf (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 4). [ben,]
46. Cevriñ efzûn eyledin ağıyâra karşı ‘aşıkâ
Güldü hep a’dâcığım sen bir taraf **ben** bir taraf (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 6). [ben,]
47. Zerre takdîr etmediñ âh kıymetim ey mâh-rû
Geçti ‘aşk da’vâcığım sen bir taraf **ben** bir taraf (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 8). [ben,]
48. **Ben** dedim vaşlûn bugün eyler niyâz üftâdeñiz
Duymadıñ Leylâcığım sen bir taraf **ben** bir taraf (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 10). [ben,]
49. Sen dediñ beyhûde feryâd eyleme maqbûl degil
Dîdesi şehlâcığım sen bir taraf **ben** bir taraf (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 12). [ben,]
50. Çün muhabbet iki baştan söylenir darb-ı meşel
Kalmadı sevdâcığım sen bir taraf **ben** bir taraf (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 14). [ben,]
51. Rahmedip bir kez n’olur ahvâlîmi hiç sormadıñ
Hüznî-i şeydâcığım sen bir taraf **ben** bir taraf (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 18). [ben,]
52. Sen idiñ evvel **benim** biñ nâz ile ‘aqlım alan
Kâmet-i bâlâcığım sen bir taraf **ben** bir taraf (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 15). [benim, -im]
53. Beşâretten gönül Mecnûna döndü
Ne mümkün eyleyem **ben** anı ta’rîf (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 6). [ben,]
54. Durup nişfü’l-leyl düştüm yola **ben**
Gönül fırsat demin eyler mi tesvîf (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 7). [ben,]
55. **Ben** kendimi levmetmege hem mu’terif oldum
Dünyâ degil a hâzrete lâyık hünerim yok (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 7). [ben,]
56. Mâtem-zedeyem vak’a-i dil-sûzuñ ucundan
Kanlar dökerim ‘aşkına **ben** kurretü’l-‘aynîñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 6). [ben,]
57. Al **benim** nâzik efendim deste deste destîñe
Hem koçula kıl temâşâ bâğda sünbüller seniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 3). [benim, -im]
58. Ser-be-ser ‘aşkıñla yaktıñ ‘aşk-ı şeydâları
‘Âdetiñiz bu mudur yâ söyle cânânım **benim** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 12). [benim, -im]
59. Ey merg-i melek çek eliñi **benden** uzak ol
Cânânıma nezreyledigim cânâ mı geldiñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 9). [benden, -den]
60. Sensiñ ol fallâhü hayrun hâfîzâ hıfz et **beni**
İns ü cin mekrinden ey Hayy-ı Qadîm zü’l-nevâl (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 13). [beni, -i]
61. Koydum serimi secde-i Rahmâna şehirde
Yâ Rab **beni** kırtar deyü giryânımı gör gel (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 6). [beni, -i]
62. Şebi rü’yâ ile hem gündüzü rü’yâ geçiyor
Beni ‘aşkıñ ile ettiñ katı âvâre güzel (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 6). [beni, -i]
63. Saña kurbân olayım kaşı gözü kara güzel
‘Acabâ yok mu **benim** derdime bir çâre güzel (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 2). [benim, -im]
64. Cinnat-i ‘aşkıñ hemîn mişl-i cehennem haşyeti
Ben taḥammül kılamam kılsam bile çeşmim ‘alîl (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 8). [ben,]
65. Ehl-i cürmüm zâhidâ zem etme ‘işyânım **benim**
Ḥamdülillah şıdkile var Ḥaḳka imânım **benim** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 2). [benim, -im]
66. Ol keremle kânınıñ dergâhına tuttum yüzüm
Raḥminiñ erḥâmıdır çünkü Raḥmânım **benim** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 4). [benim, -im]
67. Şiddet-i ahvâl-i maḥşer nâr-ı hüsrân bilmezem
Şâfi’im ol fâhr-i ‘âlem nûr-ı Yezdânım **benim** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 6). [benim, -im]
68. Kıрма gönülüm şüfiyâ gel dūd-ı âhımdan şakın
Ḥaḳ katında belki maqbûl râz-ı pinhânım **benim** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 8). [benim, -im]

69. Hem saḳāhüm rabbihüm çün cür‘asın nüş eyleyip
Hamr-ı ‘aşkla Hüznî-veş gör kalb-i süzânım **benim** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 10). [benim, -im]
70. Sen Leylî iseñ dehrîde çün hüsn ü kemâlde
‘Aşkıñ ile vâ **ben** daḥi Mecnûnum efendim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 6). [ben,]
71. Tek eyleme de ey perî ağıyla muḥabbet
Öldür **beni** cevriñ ile memnûnum efendim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 8). [beni, -i]
72. Geçti ‘ömrüm vâh ile eyvâh ile eyvâh **benim**
Yandı cismim odlara yok ṭâkatim billâh **benim** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 1). [benim, -im]
73. İstemem et ülfetiñ var dâ‘imâ ağıyar ile
Zerre ḳadrim bilmediñ âh nâzlı yârim âh **benim** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 4). [benim, -im]
74. Keşt-i vaşlım çün şikest ettiñ **benim** ey nâzenin
Ḳülle-i endüh ile biñ zûlm ile nâ-gâh **benim** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 6). [benim, -im]
75. Etmede giryem tezâyüd gün-be-gün Ya‘ḳûb gibi
Külbe-i aḥzân içinde iftirâkla vâh **benim** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 8). [benim, -im]
76. Şol vişâl-i ḥarman ‘ömrümü **benim** kıldıñ hebâ
Yok mu raḥmiñ Hüznîye etme ḡamım her-gâh **benim** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 9). [benim, -im]
77. Yaḳtı göñlüm âfetim şîrin zebânım vâh **benim**
Ḳaş çatıp göz süzerek ḡonca fidânım vâh **benim** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 2). [benim, -im]
78. Ḳatleden üftâdeñi bir nîm-nigâhla ey perî
Bu mudur ḳânûn-ı hûbân hûn-feşânım vâh **benim** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 4). [benim, -im]
79. Cünbüş-i reftâr ile ol ruḥları alıñ seniñ
Dilde ṭâkat ḳoymadı nâzik meyânım vâh **benim** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 6). [benim, -im]
80. Çengel-i ‘aşkıñ takıp boynuma Mecnûn eylediñ
Nâz ile etvâr ile Ḥaḳḳa dehânım vâh **benim** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 8). [benim, -im]
81. Hüzn ile hüznüm **benim** cüş eyledi Hüznî gibi
Olmadın âḡâh bu dilden nev-civânım vâh **benim** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 10). [benim, -im]
82. Nicesiñ kıldı şikâr perçem-i hoş-bû reseniñ
Oña mansûr olacaḳ dil ile bir **ben** mi desem (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 8). [ben,]
83. Cân fedâ olsun ki hüzne intizârım var **benim**
Bâr-ı hüznü çekmede hem iḳtidârım var **benim** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 1). [benim, -im]
84. Tâcir-i ‘anḳâ mişâlim ḡam hüzn emtâ‘ımız
Zevḳ atıp hüzn almada bir hoşça ḳarım **benim** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 4). [benim, -im]
85. Beytü’l-aḥzân bâḡ-ı ‘Adniñ ḳaşr-ı a‘lâsı bize
Şâd olursam dehrîde bil intihârım var **benim** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 6). [benim, -im]
86. Ya‘ḳûb ile Yûsufuñ vaşlıña hüzn oldu sebeb
Anıñ için hüzn ile dil iftiḥârım var **benim** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 8). [benim, -im]
87. Ehl-i hüznüñ göñlüdür der bil maḳâmım ol Ḥudâ
Taḥt-ı dilde şâh-ı endüh yâr-ı ḡarım var **benim** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 10). [benim, -im]
88. Hû diyen yâ Hû diyen Allah diyen maḥzûn gezer
Ol sebepten hüzn ile çün iştihârım var **benim** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 12). [benim, -im]
89. Maḥlasım Hüznî deyip hüzn ile yazdım biñ gazel
Ehl-i hüzne hüzn ile biñ yâdigârım var **benim** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 14). [benim, -im]
90. Derd-i dilden bî-ḥabersiñ derde dermânım **benim**
Yandı hecriñle tutuştu ḳıl raḥim cânım **benim** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 2). [benim, -im]

91. Şerhâ şerhâ eylediñ tîğ-ı elemle sînemi
Kalmadı gayrı taḥammül tîr-i müjgânım **benim** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 4). [benim, -im]
92. Burc-ı hüsnünden şehâb-ı perçemiñ kaldır yeter
Eyle bir tenvîr cihânı şems-i devrânım **benim** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 6). [benim, -im]
93. Kadd-i elfîm ḥam-be-ḥam ebrûña teşbîh eylediñ
El verir bunca sitemler nazlı cânânım **benim** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 8). [benim, -im]
94. Hüznî-veş oldum yanardağ şu‘leli âhım çıkar
Kubbe-i eflâki yakar âh-ı süzânım **benim** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 10). [benim, -im]
95. Vâdi-yi ḥasrette göñlüm âh eder Eyyüb gibi
Sen şeh-i Mısrıñ efendim **ben** pîr-i Ken‘ânıym (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 6). [ben,]
96. ‘Âlleme‘l-esmâya girdim bir zamân hûlarla **ben**
Hakkı isbât eyledim illâ da kâlûlarla **ben** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 2). [ben,]
97. Gâhi secde eyledim putḥânedede cânân için
Gâhi girdim mescide hoş müttakî hûlarla **ben** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 4). [ben,]
98. Gâh sükûnet buldu göñlüm lâl oldum kaldım velî
Gâhi oldum bir hezâr ol ‘aşk-ı Leylûlarla **ben** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 6). [ben,]
99. Gâhi yakıtım cismimi **ben** odlarla pervâne-veş
Gâh bürüdet bulmuşum her renk her sûlarla **ben** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 8). [ben,]
100. Gâhi ‘aşık gâhi ma‘şûk lâ‘ubâli meşrebim
Gâhi şehhârım efendim cins-i cadûlarla **ben** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 10). [ben,]
101. Gâhi kaṭre gâhi deryâ çölde oldum gâh serâb
Teşne-leb gâhi dolandım Çinde âhûlarla **ben** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 12). [ben,]
102. Bî-piyâle bâdesiz mest-i müdâmmim zâhidâ
Hem-dem oldum gâhi de ol zûlf-i şebbolarla **ben** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 14). [ben,]
103. Sû-be-sû etti guluv ol ceyş-i cinnet başıma
Gâhi Kays oldum ‘aşırda ‘aşk-ı Leylûlarla **ben** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 16). [ben,]
104. Gâhi Hüznî gâhi Hizbî bir ‘aceb dîvâneym
Gâhi neşr ettim gazeller biñ sūḥan-gûlarla **ben** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 18). [ben,]
105. Hâver-i ḡam mülküne sultân ararsañ işte **ben**
Serfirâz-ı leşker-i hicrân ararsañ işte **ben** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 2). [ben,]
106. ‘İllet-i ‘aşkıñ baña Eyyüb gibi âh ettirir
Firkâtîñle ḥasta vü nâlan ararsañ işte **ben** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 4). [ben,]
107. Mürğ-i dil Ya‘kûb gibi ister Hudâdan rû‘yetiñ
Mısr ilinde menzil-i zindân ararsañ işte **ben** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 6). [ben,]
108. Taht-ı göñlüm âh ile ârâste çün Dârâ gibi
Miḥnetiyle Hüsrev-i devrân ararsañ işte **ben** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 8). [ben,]
109. Ey Şîrînim tîşe-i ‘aşkıñ beni etti helâk
Şimdi Ferhâda mişâl kurbân ararsañ işte **ben** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 10). [ben,]
110. Gerdenimde Leylî zülfüñ zincîr-âsâ ey perî
Deşt-i Kaysta serseri ḥayrân ararsañ işte **ben** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 12). [ben,]
111. Şol ḥayal-i vuşlatıñla Hüznî-veş zâr u ḥazîn
Saltânatta ḡuşşaya şâyân ararsañ işte **ben** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 14). [ben,]
112. Halk içinde bî-ḥayâ insan ararsañ işte **ben**
Ḥavf ü ḥaşyet yok tehî vicdân ararsañ işte **ben** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 2). [ben,]
113. Nehy-i ma‘rûf emr-i münker meslegin tâ‘kîb eden
Dehr içinde menba‘-ı tuḡyân ararsañ işte **ben** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 4). [ben,]
114. Kâ‘inâtıñ çektiği hep cürmümün âşâridır
İnkîṭâ‘-ı bâ‘îş-i yârân ararsañ işte **ben** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 6). [ben,]
115. **Ben** gibi ‘âlemde yoktur bir denâ‘et şâhibi
Serfirâz-ı zümre-i nâdân ararsañ işte **ben** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 8). [ben,]
116. Şüretine sireti mutlak muḥâlif nâ-kesi
Ma‘nide çarpa gezen ḥayvân ararsañ işte **ben** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 10). [ben,]
117. Gözleri doymaz ḥarâma cürmüne hiç yok ‘aded
‘Âlem içre şâhib-i ‘işyân ararsañ işte **ben** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 12). [ben,]
118. Cihâna nisbet hezârân kibrini efzûn eden
Dehriñ almış nefretin her ân ararsañ işte **ben** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 14). [ben,]

119. Nefsiniñ görmez hatâsın herkesi ta'yib eden
Her hasâsette alan meydân ararsaň işte **ben** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 129, Mısra 16). [ben,]
120. Hem 'arûz şî'ri lafzî harf nedir etmez temeyyüz
Safsata bir şâhib-i dîvân ararsaň işte **ben** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 129, Mısra 18). [ben,]
121. Gelmemiş aşlâ cihâna Hüzni emşâlim **benim**
Tâbi'-i nefis-i hevâ şeytân ararsaň işte **ben** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 129, Mısra 19). [benim, -im]
122. Ger ölürse Hüzniye gayri terahhüm eyleme
Bir zulüm etmeden bir yana **ben** bir yana sen (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 131, Mısra 10). [ben,]
123. Ebruvânıñ durma çek öldür beni gir kanıma
Ben şehîd-i 'arşa' vü meydânınıñ Allah için (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 133, Mısra 6). [ben,]
124. Ricâ-mend-i vişâlim **ben** mürüvvet eyle sultânım
Kula 'atf-ı nigâh meşhûr emeldir pâdişâhından (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 134, Mısra 9). [ben,]
125. Yâ Rab **beni** her şahs-ı zulüm-kâra düşürme
Bî-rahm ü kerem cânî'-i hûn-hâ'ra düşürme (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 141, Mısra 1). [beni, -i]
126. Dünyâda **beni** bir kese muhtâç dañi etme
Ağyâr gibi pür-kin görünen ol yâra düşürme (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 141, Mısra 3). [beni, -i]
127. Kâtil ol öldür **beni** ol gamze-i hûnriz ile
Teşne dilsin gâlibâ kim girmek ister kanıma (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 143, Mısra 3). [beni, -i]
128. Hâtem-i 'aşkıñ **beni** dehre Süleymân eyledi
Kaldı minnet dañi İskender ü Dârâsına (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 145, Mısra 9). [beni, -i]
129. Cevr ü bî-dâdın elinden el-amân ey Mehlikâ
Kaldı sabr u taħammül **bende** Allah 'aşkına (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 147, Mısra 4). [bende, -de]
130. Beni Mecnûna mişâl eyledi 'aşkı ne 'aceb
'Acabâ hûrî mi yoksa melek anıñ nesebî (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 154, Mısra 5). [beni,]
131. Huccâc ile lebbeyk diyeyim **ben** 'Arafâtta
Kurbân edeyim cânımı Minâda kıyâmı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 155, Mısra 7). [ben,]
132. **Ben** ezelden Hazret-i Ğaffâra verdim göñlüm
Raħmet-i baħr-i muħîttâra verdim göñlümü (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 156, Mısra 1). [ben,]
133. Yevm-i misâk lâ ile illâyı tefrik eyleyip
'Âlem-i ervâhta **ben** ikrâra verdim göñlümü (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 156, Mısra 4). [ben,]
134. **Benim** ol gamzesi hûn-rîz eder âhım la şafâ
Kılar ağyârımı âh lutfile ħandân ne sebep (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 22, Mısra 9). [benim,]
135. Ey bād-ı şabâ yâre **benim** hâlimi söyle
Tedbîr ü şifâ yok mu 'aceb bu dil bir ân mütelezziz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 40, Mısra 7). [benim,]
136. Hûn-ı eşk-i dîdemiz olmahta her dem cû mişâl
Bâr-ı hecrî kâmetim etti **benim** kavs-i kuzâh (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 33, Mısra 4). [benim,]
137. Dik resen zülfünle cânâ câme-i mevtim **benim**
Âb-ı gül-fâmîñla yıka eyleyip lutfuñ mezîd (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 38, Mısra 5). [benim,]

bend: Kıvrım, bağ, düğüm; sevgilinin saçındaki kıvrım.

1. Bu firîbiñ dilimi sayd etti zülfün **bendine**
Çâresiz âşufta kıldın neyleyim ammâ seni (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 152, Mısra 5). [bendine, -i, -ne]

bend eyle-: Bağlamak.

1. Leylî zülfün boynuma zincîr gibi **bend eylediñ**
Bu cünûn-ı 'aşk ile Mecnûn degil de yâ neyim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 125, Mısra 5). [bend eyle,]
2. Dâm-ı ğurbet sū-be-sū **bend eyledi** her yanımız
Âteş-i hecrîñ bizi maħveyledi mûmlar gibi (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 149, Mısra 3). [bend eyle,]

bende: Kul, köle.

1. O rûz-i rus-taḥîz maḳbûl sözündür
Bırakma **bendeni** giryân Muhammed (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 36, Mısra 14). [bendeni, -n, -i]
2. Zûlmüñ yetişir **bendeñe** al bir de du‘âmı
Her vakt-i şehîr ‘aşkile nālânım efendim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 112, Mısra 13). [bendeñe, -n, -e]
3. Bir nigâh et **bende** vü hayrânıñım Allah için
Gel mürüvvet kıl baña kurbânıñım Allah için (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 133, Mısra 1). [bende,]
4. Hem-dem olmuşuñ rakîb-i bed-liḳâ yanındadır
Eylediñ yüz biñ ḥaḳâret **bendeñe** âh rû-be-rû (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 136, Mısra 6). [bendeñe, -n, -e]
5. Çekme zülfüñle dilim gel **bende** Allah ‘aşkına
Âsitân-ı dergehiñde **bende** Allah ‘aşkına (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 147, Mısra 1). [bende,]

bende-i fermân: Emir kulu, fermanlı köle.

1. Bir **bende-i fermânıñım** ey vech-i münîrim
Hüzni gibi bir rahm-ı ciger-ḥünüm efendim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 113, Mısra 9). [bende-i fermân, -m, -ım]
2. Bî-vefâ olma mürüvvet eyle ‘ahde kıl vefâ
Sâ’il-i luṭf u ‘atânıñ **bende-i fermânıyım** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 123, Mısra 10). [bende-i fermân, -i, -yım]
3. Baş u cânım cümle varım râhiña olsun fedâ
Muntazır dil **bende-i fermânıñım** Allah için (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 133, Mısra 8). [bende-i fermân, -m, -ım]

bende-i şer‘-i şerîfiñ: Şerefli soydan gelenlerin dininin kulu.

1. Vermiş erbâb-ı ‘uḳûl çünkü nizâm maṭbû‘una
Bende-i şer‘-i şerîfiñ mâ-sivâsın elden at (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 25, Mısra 8). [bende-i şer‘-i şerîfiñ, -in]

benefşe: Menekşe çiçeği.

1. **Benefşe** boynunu bükmüş şüşâm ḳaddin kemân etmiş
Çayır çiydem semîn lâle ‘abîrle müşk-bâr ağlar (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 44, Mısra 3). [benefşe,]

benefşe vü erguvân: Menekşe ve erguvan. Maruf çiçekler.

1. Meh-i ruḥsârıña meftûn gülistânıñ şükûfâtı
Gül âteş sünbül âteş **benefşe vü erguvân** âteş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 74, Mısra 4). [benefşe vü erguvân,]

beni: Birinci teklik şahıs zamirinin belirtme hali.

1. Yağdırıp tûfân-ı ‘aşkı başıma ḡarḳet **beni**
‘Aşkıñ olsun rûz u şeb bes yâr-ı ḡâr yâ Rab baña (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 1, Mısra 15). [beni,]
2. Dîde-i mestiñ **beni** mest eyledi mestaneyim
Ebruvânıñ var iken çün tîḡ-ı ḡarrâlar ‘abeş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 29, Mısra 5). [beni,]
3. Âteş-i ‘aşkıñ **beni** yaḳtı remâd etti amân
Hüzni-âsâ ey perî-rû terk-i sevdâlar ‘abeş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 29, Mısra 11). [beni,]
4. **Beni** sermest eden ‘aşkıñ şarâb-ı cür‘âsı cânım
Gözüm-den dem-be-dem ḳanlar olur her dem revân ey şûḥ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 34, Mısra 13). [beni,]
5. Çeşm-i cellâdıñ **beni** âh (ey) perî kıldı şehîd
Dest ü pâyım benden evvel perçemiñ Ḥablû‘l-varîd (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 38, Mısra 1). [beni,]
6. Zât-ı şavmıñ ‘îd-i fitrîñ ḥaḳḳıçün kenz-i ‘atâ
Ḳayd-ı ḡamdan hem rehâ etsin **beni** Ḥayyûñ şabûr (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 45, Mısra 14). [beni,]

7. Pîr-i Ken‘ân eyledi hecîñ **benî** rahm et amân
Dost-dârîñ Yûsuf-ı zîbâda dersem çok mudur (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 56, Mısra 5). [benî,]
8. Bir esîr-i ‘aşkıñım ben nev-civân etmem ferâğ
‘Âleme ettiñ **benî** sen dâsitân etmem ferâğ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 83, Mısra 2). [benî,]

benimle: *Berâber anlamında.*

1. Olursam zinde dünyâda seniñ ‘aşkıñ enîsimdir
Varırsam kabrile haşre **benimle** câvidân ey şûh (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 34, Mısra 16). [benimle,]

benlik: *Kendini herkesten üstün görme durumu, enâniyet, kibir, gurur.*

1. Olma mağrûr ‘ilmiñe a‘mâliñe iblis gibi
Ben diyen maṭrût olur **benlik** felâkettir saña (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 5, Mısra 10). [benlik,]

beñze-: *Bazı taraflarıyla veya bütünüyle başka bir şeyi andırmak, uygunluk göstermek II Hatırlatmak.*

1. Şîve-bâzım bu ne âfet tâvusî reftârîñız
Servi-âsâ kâmetiñ tûbâyâ **beñzetmiş** Hudâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 8, Mısra 6). [beñzetmiş, -t, -miş]

beñzer: *Benzeyen, gibi.*

1. Derdimiz Eyyûba **beñzer** hüzñümüz Ya‘kûb gibi
Mısr içinde menzîlim olmakta zindân el-meded (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 37, Mısra 5). [beñzer,]
2. Gözleriñ zeytûna **beñzer** berk-i hâṭıf gâmezler
Kibrigîñ sihâm-ı kaṣa mı tîğ-ı Rüstenden midir (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 50, Mısra 3). [beñzer,]
3. Zümre-i huccâca **beñzer** Hüzni tâ‘if hüşâsı
Bu seniñ şân ü şerefiñ Beyt-i Ekremden midir (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 50, Mısra 9). [beñzer,]
4. Ey perî-rû dehrîde seḥḥâra **beñzer** kaşlarıñ
Çeşm-i âhû üze şanki mârâ **beñzer** kaşlarıñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 100, Mısra 1). [beñzer,]
5. Âh muḥabbet seyfile bu sînemi amaç eden
Zülfikâr-ı Ḥaydâr-ı Kerrâra **beñzer** kaşlarıñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 100, Mısra 4). [beñzer,]
6. Esb-i ‘aşka rakîb olmuş feth eden dil kişverîñ
Şâhib-i Düldül süvâr şehvâra **beñzer** kaşlarıñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 100, Mısra 6). [beñzer,]
7. Hâme-i kudret gibi ‘uşşâkı maḥkûm etmede
Kilk-i ḥikmet şân‘at-ı Settâra **beñzer** kaşlarıñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 100, Mısra 8). [beñzer,]
8. Verdi fermân katlime ol bî-amândır gâlibâ
Manşûr-âsâ Hüzniye ber-dâra **beñzer** kaşlarıñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 100, Mısra 10). [beñzer,]

beñzet-: *Benzer duruma getirmek.*

1. Kâmet-i şimşâdîñ tûbâyâ **beñzetmiş** Hudâ
Hüzni-âsâ ‘ar‘ar-ı mevzûna minnet etmeyiz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 60, Mısra 11). [beñzetmiş,]

berâber: *Bir, aynı.*

1. Gülşen ile cây-i zindân bes **berâberdir** baña
Def-i gam kılmak için seyrâna minnet etmeyiz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 64, Mısra 9). [berâberdir, -dir]

berâber: *Birlikte.*

1. Eyyûb gibi ver derdi devâsın da **berâber**
Doḡtor denilen kâtil ü gaddâra düşürme (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 141, Mısra 9). [berâber,]

berbād eyle-: *Mahvetmek, darmadağın etmek.*

1. Hemān tūl-i emel nefis-i hevā **eyler** işim **berbād**
Bu ‘ömrüm ber-hevā oldu neden āh u fiğānım yok (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 7). [berbād eyler, -r]

ber-dār: *Darağacına çekilmiş, asılmış.*

1. Mār u mūr vahş u tūyūr aḥcār u eşcār zākiriñ
Oldu **ber-dār** ‘aşk ile Mañşūr bin Ḥallāc saña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 12). [ber-dār,]
2. Verdi fermān kâtlime ol bî-amāndır ġālibā
Mañşūr-āsā Hüznîye **ber-dāra** beñzer kaşlarıñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 10). [ber-dāra,]

ber-hevā: *Kaybolmuş, havaya gıtmış.*

1. Cān fedāsı nefis-i şūmuñ **ber-hevā** sermāyesi
İştihā-yı zıll-ı za’il ‘işına ‘işyān leziz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 5). [ber-hevā,]
2. Kıl ü kâlden vazgelip bahşin biraḳ vāhî emel
Ber-hevā etme hayātîñ māye-i ummāna gel (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 6). [ber-hevā,]
3. Hemān tūl-i emel nefis-i hevā eyler işim berbād
Bu ‘ömrüm **ber-hevā** oldu neden āh u fiğānım yok (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 8). [ber-hevā ol, -du]
4. Emriñ olmaz ise olmaz **ber-hevā** yerden zübāb
Kaṭre-i deryā edersin baḥride ġavreñ ḥayāl (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 3). [ber-hevā ol, -maz]

berk: *Şimsek. II Işık.*

1. Çayır şebbo çemen çiydem açılmış lāle-i dil-cū
Seçerler **berk** ile meştūr mişāl-i cennetü’l-me’vā (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 6). [berk,]
2. Benim bu cürmüme nisbet deġil kaṭre yedi deryā
Ḥacer kum **berk** ü eşcārıla daḥi zerre kiyāh yā Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 4). [berk,]

ber-ḳarār: *Kararlı, yerli, daimî, devamlı olsun.*

1. Çerḫ-i gerdün **ber-ḳarār** olmak murād üzre muḥāl
Ġāhi ġam ġāhi sürür devrān olur ‘ālem bu yā (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 3). [ber-ḳarār,]

berk-i eşcār: *Ağaçların yaprakları.*

1. Zemīn ü āsumān mātem libāsın giydi hecriñle
Ḥacer kum **berk-i eşcār** dem-be-dem ol kūh-sār aġlar (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 8). [berk-i eşcār,]

berk-i ḥā’il ‘ayīb: *Kusurlarının sağlam engeli.*

1. Ḥār ile pūşidedir **berk-i ḥā’il** ‘ayībına
Rūz u şeb aġyāra meyyāl duymaz āhiñ bir nefes (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 5). [berk-i ḥā’il ‘ayīb, -ın, -a]

berk-i ḥāṭıf: *Gaybdan gelen, sesi işitilip de kendi kendisi görülmeyen şimşek.*

1. Gözleriñ zeytūna beñzer **berk-i ḥāṭıf** ġamzeler
Kibriġiñ siḥām-ı kaṣa mı tūġ-ı Rüstemden midir (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 3). [berk-i ḥāṭıf,]

2. Ey perî ebrû-kemân pür-hûna minnet etmeyiz
Berk-i hâîf gamze-i efsûna minnet etmeyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 2*). [*berk-i hâîf,*]

berk-i semen: *Yasemin yaprağı.*

1. Ey **berk-i semen** dîde-i hûnhâ' rîñî gör geç
Vây gonca-dehen şive-i güftârîñî gör geç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 1*). [*berk-i semen,*]

ber-ıahın devvâr: *Öğütücü devirler.*

1. Kanda kaldı bunca mürsel enbiyâ vü evliyâ
Nerdedir bunca cebâbir **ber-ıahın devvâra** bak (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 8*). [*ber-ıahın devvâr, -a*]

bes: *Kafi, yeter, yetişir.*

1. Ğubârîñ iftiḥârî 'arşa **bestir**
Vücûduñla zemîn şādân Muhammed (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 9*). [*bestir,*]
2. Ol maḥbûb ile Hüznî eger kabre girerseñ
Bes devlet-i bâkî saña hoş-kâr ne güzeldir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 12*). [*bes,*]
3. Şerbetiñ mâ'-ü'l-hayât nûş eyleyen sekrân olur
Lebleriñ **bes** bâde-i gülgûna minnet etmeyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 6*). [*bes,*]
4. Bu mecâzîdir ḥaḳîkat şehrine cîsr-i 'azîm
Şervet-i çarḥîñ ḥasîse 'aşḳ u sevdâ bize **bes** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 12*). [*bes, -ın*]

bes: *Artık, bundan sonra.*

1. Yağdırıp tûfân-ı 'aşḳı başıma ğarḳet beni
'Aşḳıñ olsun rûz u şeb **bes** yâr-ı ğâr yâ Rab baña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 16*). [*bes,*]
2. Gülşen ile cây-i zindân **bes** berâberdir baña
Def-i ğam ḳılmaḳ için seyrâna minnet etmeyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 9*). [*bes,*]

beşâret: *Müjde, iyi haber.*

1. **Beşâretten** gönül Mecnûna döndü
Ne mümkün eyleyem ben anı ta'rîf (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 5*). [*beşâretten, -ten*]

beşer: *İnsan cinsî, insan.*

1. Mâderiñ hûrî seniñ ḥâşâ **beşerde** yok nazîr
Âfitâb-ı perteviñ ol tuḥfe-i Raḥmân mıdır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 3*). [*beşerde, -de*]
2. Görmedim görmez **beşer** mişlin anıñ âşuftesi
Bir şehinşâh-ı cihândır zıll-ı hümadır sâyesi (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 3*). [*beşer,*]

beter: *Çok fena, daha fena, çok kötü.*

1. Firḳat-ı cānân ise nâr-ı cehennemden **beter**
Şabr olunmaz çâresiz derd-i yâre-i hicrân güç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 3*). [*beter,*]
2. Cehennemden **beter** nâr-ı firâḳıñ derdi cānânım
Çekilmez zerre ḳantâr-ı ğamıñ bâr-ı girân ey şûḥ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 11*). [*beter,*]

bey: *Büyük, kibar, zengin, asil.*

1. Yandım a **beyim** ol leb-i gül-günüñ elinden
Hüznî gibi bir 'aşḳ-ı nâ-çârîñî gör geç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 11*). [*beyim, -im*]

beyân: *Anlatma, açık ve güzel söyleme, ifade.*

1. Ey nâme varıp dergeh-i dilâya kerem kıl
Var eyle **beyân** âhıma cânân mütelezziz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 10). [beyân,]
2. Bî-hadd ü **beyân** ‘âşiye yâ Rab keremiñ bol
Hüznî de ziyâret ede ol ‘âlî makâmı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 13). [beyân,]

beyhûde: *Boş yere, boşuna.*

1. Va‘de etti vuşlatıñ vakt-i mülâkât bekleriz
Her Şîrine gönlümüz **beyhûde** Ferhâd etmeyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 8). [beyhûde,]
2. Ey garîb bülbül yeter **beyhûdedir** feryâdı kes
Bî-vefâdır gonca nev-îz olma vaşlıñ mültemes (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 1).
[beyhûdedir, -dir]
3. Sen dediñ **beyhûde** feryâd eyleme maqbûl degil
Dîdesi şehlâcığım sen bir taraf ben bir taraf (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 11). [beyhûde,]

beyhûde yere: *Boş yere, gereksizce.*

1. **Beyhûde yere** ‘ömrünü ğafletle geçirdi
Da‘vâ-yı fenâ bâkiye âh elde ne hâşıl (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 13). [beyhûde yere,]
2. Şeb-tâ-be-seher ‘aşk ile bülbül gibi oldum
Beyhûde yere var meh-i tâbânıma söyle (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 8). [beyhûde yere,]
3. Bî-çâre gönül dîdesi mestâne yanaşma
Beyhûde yere ğamzesi fettâna yanaşma (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 2). [beyhûde yere,]
4. Aldanma anıñ vuşlat u hierânı müsâvî
Bülbül gibi **beyhûde yere** nâlâna yanaşma (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 8). [beyhûde yere,]

beyim: *Kendinden üstün görülen kimseler için kullanılan saygı ünvanı. II Sevgili.*

1. Yâ bize lutfuñ seniñ hecrile cevri etmek midir
Hiç beyim yok mu mürüvvet ‘âşıkân eyler taleb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 4). [beyim,]

beyne’l-ıhalef: *Yerine geçecekler arasında.*

1. Cism ü cân âmâdedir râhıñda kurbânım seniñ
Hüznî nâmım yâd ola tâ haşre dek **beyne’l-ıhalef** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 12). [beyne’l-ıhalef,]

Beypazarlı Hakkı: *Beypazarlı Şeyh İsmail Hakkı Efendi. Rivâyete göre II. Abdülhamit dönemi yaşamış, kalp gözü açık bir zât.*

1. Mürüvvet şâhibinden **Beypazarlı Hakkı** bî-hemtâ
Fenâda ol beķâ mülkün hâķikat eyledi inşâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 1). [beypazarlı hâķķı,]

beyt-i dil: *Gönül evi.*

1. Yeter el verdi yeter Hüznîye cânâ bu hüzn
Nice bir **beyt-i dilim** külbe-i ahzân edeyim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 10). [beyt-i dil, -im]

beyt-i Ekrem: *En değerli ev. Kâbe.*

1. Zümre-i huccâca beñzer Hüznî tâ’if hüsñâsı
Bu seniñ şân ü şerefiñ **beyt-i Ekremden** midir (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 10). [beyt-i ekrem, -den]

beyt-i göñl: *Göñül evim.*

1. Cân ‘azîzim sende bî-rûn ol bu tenden vakt iken
Çün harâba tuttu yüz âh **beyt-i göñlüm** sū-be-sū (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 10*). [*beyt-i göñl, -üm*]

beyt-i Harām: *Kabe.*

1. Akmakta göñül Ka’beye bir ‘Ayn-ı Zübeyde
Yâ Rab naşib et bize ol **beyt-i Harāmı** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 6*). [*beyt-i harām, -ı*]

beyt-i hubb: *Muhabbet evi. Göñül.*

1. Gönca hüsnüñ tal‘at-ı şems-i muhabbet kalbe bil
Zabt kılmış kal‘asın hem **beyt-i hubbuñ** lutf kıl (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 2*). [*beyt-i hubb, -un*]

beyt-i Mevlā: *Rabbın evi. Kâbe.*

1. Bizi zemmetmesin aşla ğınāmız **beyt-i Mevlāda**
Harābāt ehline düşmān o Kārūn-veş batar vā‘iz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 9*). [*beyt-i mevlā, -da*]

beyt-i Rabbi’l’-ālemîn: *Älemlerin Rabb’inin evi.*

1. **Beyt-i Rabbi’l’-ālemîn** secdegāh-ı enbiyā
Her bir eşyāda(n) mükerrerem ‘arş-ı Rahmāndır göñül (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 5*). [*beyt-i rabbi’l’-ālemîn,*]

beyt-i zālām: *Karanlığın evi. Karanlık ev. II Kabir.*

1. Girdikte dahı **beyt-i zālām** içre kerem kıl
Şıktırma meded ol ten-i ‘üryanımı yâ Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 13*). [*beyt-i zālām,*]

beytü’l-aḥzān: *Gam evi.*

1. **Beytü’l-aḥzān** bāğ-ı ‘Adniñ kaşr-ı a’lāsı bize
Şād olursam dehrîde bil intihārım var benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 5*). [*beytü’l-aḥzān,*]

beytü’l-ḥazān: *Yâkup peygamberin oğlu Yûsuf’u kaybetmesi üzerine üzüntü ve acı içinde çekildiği evidir.*

1. Yûsufa Ya‘kûb iseñ **beytü’l-ḥazānda** girye et
Leylāya Mecnûn iseñ bu şād u ḥandāniñ ‘abeş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 7*). [*beytü’l-ḥazānda,*]
2. Eylesin **beytü’l-ḥazanda** mişl-i Ya‘kûb Hüznî zār
Sende var taht-ı şafāda bul selāmet gel yetiş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 13*). [*beytü’l-ḥazanda, -da*]

beze: *Donatmak, süslendirmek.*

1. Bahāra ‘ayn-ı ‘ibretle nazar kıl Hüznîyā bir dem
Ne ḥikmet kim **bezetmiş** kudret ile yeryüzün Mevlā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 18*). [*bezetmiş, -t, -miş*]

bezl-i vücūd: *Varlığını, canını feda etme.*

1. Enbiyâ' vü evliyâ cümle sürüşân zâ'iriñ
Şarf-ı māl **bezl-i vücūd** etmekte her huccâc saña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 10*). [*bezl-i vücūd,*]

bezm: *Sohbet, yârân sohbeti. II Ziyafet, işret sohbeti.*

1. Gel seniñle **bezmim** ihyâ edelim meyle bu şeb
Tāvūs-ı reftâr ile 'uşşâka cām şorduñ mu hiç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 5*). [*bezmim,*]

Bezm-i elest: *Elest bezmi, elest meclisi. II Allah ruhlar alemini yarattığı vakit onlara "Elestü bi-Rabbiküm" (Ben sizin Rabb'iniz değil miyim?) dedi; ruhlar da O'na; "Kalü bela" (Evet, Rabb'imizsin.) dedi ve böylelikle insanoğlu dünya hayatına geldi. Bu meclis "bezm-i ezel" olarak da bilinir. Bu sebeple, Tasavvuf ve İslam edebiyatlarında "en eski zaman, en eski meclis" olarak değişik şekillerde çokça kullanılır.*

1. Tâ **bezm-i elest** kısmetiñ âlâm kederdir
Takdîr-i Hudâ böylece fermân saña şabret (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 3*). [*bezm-i elest,*meclisi.
2. Okuyup levlâke levlâk hıttbesin **bezm-i elest**
Şâh-ı Bathâ Ahmed-i Muhtâra verdim gönüm (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 9). [*bezm-i elest,*]
3. Ağla Hüznî Hakkâ hüzn oldu tâ **bezm-i elest**
Arz-ı vâsi' teng olundu şanki mescünüm gibi (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 11*). [*bezm-i elest,*]

bî-amân: *İnsafsız, merhametsiz.*

1. Verdi fermân katlime ol **bî-amandır** gâlibâ
Manşûr-âsâ Hüznîye ber-dâra beñzer kaşlarıñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 9*). [*bî-amandır, -dır*]

bî-âr: *Arsız, utanmaz.*

1. Deme bir kimseye fi'l-i zünûbu
Çün ikrâr eylemek **bî-âra** mahşûş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 10*). [*bî-âra, -a*]

bî-bedel: *Eşi dengi olmayan, eşsiz.*

1. **Bî-bedelsiñ** hüsnüle dünyâda dersem çok mudur
Kaddiñe olmaz mişâl tûbâda dersem çok mudur (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 1*). [*bî-bedelsiñ,*]

bıçağ: *"Bıçmek"ten, kesecek alet.*

1. Terk-i sevdâ pek muhâl göz gördü dil yandı meded
Ebrüvânîñ içmede kanım benim kanlı **bıçağ** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 6*). [*bıçağ,*]

bî-çäre: *Çaresiz. Düşkün, zavallı.*

1. 'Abd-i 'âşî Hüznîyim **bî-çäreym** yâ Rab meded
Şoñ nefeste rüz kıl hem kâmil-i imân baña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 13*). [*bî-çäreym, -yim*]
2. **Bî-çäre** gönül nâle-i efgân saña şabret
Her derd-i belâ her demi ihsân saña şabret (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 1*). [*bî-çäre,*]
3. Bî-murâd gitti deyü **bî-çäre** bî-kes 'aşıkım
Ey cefâ-cü ağla gez olduğa Hüznî nâ-bedîd (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 13*). [*bî-çäre,*]

4. Bir tehî dest rû-siyâh Hüzniyim **bî-çāreyim**
‘Arz-ı hâcât eyleriz ol Hâzret-i Gaffāra biz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 65, Mısra 13). [bî-çāreyim, -yim]

bî-çāre gönül: Zavallı, çaresiz gönül. II Âşık.

1. Hāne-i zenbūr gibi sīnemde biñ revzen durur
Kandım oldu ‘aşk benim **bî-çāre gönümdür** mekes (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 66, Mısra 8). [bî-çāre gönül, -üm, -dür]
2. Her gördüğü maḥbūba bakıp âteşe yandı
Bî-çāre gönül maḥşāda hiç olmadı vāşıl (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 103, Mısra 6). [bî-çāre gönül,]
3. **Bî-çāre gönül** dīdesi mestāne yanaşma
Beyhūde yere ḡamzesi fettāna yanaşma (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 146, Mısra 1). [bî-çāre gönül,]

bî-dād-res: Yardımcı olmadan, yardımcısız.

1. Bir zamān bünyād-ı şî‘re olmuş idim nev-heves
Bir zamān feryād ü efḡān eyledim **bî-dād-res** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 66, Mısra 2). [bî-dād-res,]

bî-dār: Uyanık, uykusuz.

1. Yatma ḡāfil ey gönül vakt-i seher **bî-dāra** bak
‘Ayn-ı ‘ibretle nazar kıl zümre-i ebrāra bak (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 91, Mısra 1). [bî-dāra,]

bî-dīn: Dinsiz.

1. Küfrüne hüküm olduğu Kur’āna ḥakāret
Ettikleri nisyān olamaz zerre **bî-dīniñ** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 95, Mısra 10). [bî-dīniñ, -in]

bî-fā’ide: Beyhūde, faydasız.

1. Şekvāyı bırak kullara **bî-fā’ide** zīrā
Elbette gelir ni‘met-i Yezdān saña şabret (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 26, Mısra 7). [bî-fā’ide,]

bî-gümān: Şüphesiz, kuşkusuz.

1. Māl olur aşḥābına a‘dā-yı cān çün **bî-gümān**
Şervet-i sāmān müsemmin olamaz bir ān lezīz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 41, Mısra 3). [bî-gümān,]
2. Sen demişsiñ vazgele benden ne mümkün ey perī
Ölmeyince geçmem artık **bî-gümān** etmem ferāḡ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 83, Mısra 6). [bî-gümān,]

bî-ḥaber: Bilgisiz, irfanı olmayan (kimse).

1. Vakt zīk ma‘nā reḡik nā-merde açma **bî-ḥaber**
Bār-ı sevdā çekmeyen civāna pek ‘irfān güc (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 32, Mısra 9). [bî-ḥaber,]
2. Derd-i dilden **bî-ḥabersiñ** derde dermānım benim
Yandı hecriñle tutuştu kıl rahim cānım benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 120, Mısra 1). [bî-ḥabersiñ, -sin]

bî-ḥad: Sonu gelmeyen, pek çok.

1. İlahī ‘izzet-i pāk-i celālīñ ḥaḡḡiçün ‘afvet
Firāvān cürmümüz **bî-ḥad** bi-ḥaḡḡın t̄ā-hā vü yā-sīn (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 13, Mısra 10). [bî-ḥad,]

2. **Bî-ḥadd** ü beyân ‘âşiye yâ Rab keremiñ bol
Ḥüznî de ziyâret ede ol ‘âlî makâmı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 13*). [*bî-ḥadd,*]

bi-ḥaqqın: *Hakkı için.*

1. İlahî ‘izzet-i pāk-i celālîñ ḥaqqıçün ‘afvet
Firāvân cürmümüz bî-ḥad **bi-ḥaqqın** t̄a-hā vü yâ-sîn (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 10*). [*bi-ḥaqqın,*]

Biḥamdillāh: *Allah'a şükür olsun, Allah'ın yardımıyla.*

1. **Biḥamdillāh** bizi ümmet yarattı
Şefâ‘at ma‘den-i ḥünkāra maḥşûş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 33*). [*biḥamdillāh,*]
2. Bugün oldum vişāl-i yār-ı rācî
Biḥamdillāh bize çok etti taltîf (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 2*). [*biḥamdillāh,*]

bî-ḥayā: *Utanmaz, edepsiz.*

1. Halk içinde **bî-ḥayā** insan ararsañ işte ben
Ḥavf ü ḥaşyet yok teḥi vicdān ararsañ işte ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 1*). [*bî-ḥayā,*]

bî-hemtā: *Eşsiz, benzersiz.*

1. Mürüvvet şāhibinden Beypazarlı Ḥaqqı **bî-hemtā**
Fenāda ol bekā mülkün ḥaqqat eyledi inşā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 1*). [*bî-hemtā,*]

bî-iştibāh: *Şüphesiz. II Korkusuzca.*

1. Ebu’s-sıbṭeyn o Zehrānıñ eridir
Bu dîn arslanıdır **bî-iştibāhı** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 22*). [*bî-iştibāhı,*]

bî-ḳarār: *Karasız, huzursuz, tedirgin.*

1. Bu Ḥüznî kale-i ḥüznüñ ḥazîni ḥüzn ile her ān
Metā‘-ı ‘îd-i vaşlın çün efendim **bî-ḳarār** aḡlar (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 14*). [*bî-ḳarār,*]

bî-kes: *Kimsesiz, yalnız.*

1. Bî-murād gitti deyü bî-çāre **bî-kes** ‘aşıkım
Ey cefā-cū aḡla gez olduḡta Ḥüznî nā-bedîd (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 13*). [*bî-kes,*]

bî-ḳıyās: *Kıyasa gelmez, ölçüsüz.*

1. Şüret-i mergûblarıñ bil sîreti ef‘î gibi
Nice ḥac çıktı velî zannettigiñden **bî-ḳıyās** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 10*). [*bî-ḳıyās,*]

bî-ḳuşūr: *Kusursuz, mükemmel.*

1. Bārekellāh **bî-ḳuşūr** halk eylemiş Mevlā seni
Mısr ilinde ḥübluḡuñ ol Yūsuf-ı Ken‘ān mıdır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 7*). [*bî-ḳuşūr,*]

bil-: *Anlamak, farkına varmak, bilebilmek.*

1. Sen **bilirsün** cümle ef'ālim haṭādır yā 'Alīm
Rū-siyāh kapıña geldim kıl rahm Rahmān baña (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 2, Mısra 3). [bilirsün, -ir, -sün]
2. Şerî'at **bil** Muhammed Muştafânî
Oña Hakkî'n 'atâsıdır şerî'at (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 24, Mısra 7). [bil,]
3. Hudâyı bir bilip hak **bil** resülü
Rızâu'llah hümâsıdır şerî'at (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 24, Mısra 41). [bil,]
4. Gerek maddî gerekse ma'nevî **bil**
'Umûmuñ mültecâsıdır şerî'at (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 24, Mısra 45). [bil,]
5. Hudâyı bir **bilip** hak bil resülü
Rızâu'llah hümâsıdır şerî'at (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 24, Mısra 41). [bilip, -ip]
6. Kâdir-i muṭlaḳ seniñ çün rāz-ı pinhānîñ **bilir**
Şüretiñ tāvūs-ı zībâ gerçi vicdānîñ 'abeş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 28, Mısra 3). [bilir, -ir]
7. Zāt-ı Hudâ hāle vukūf kullarına Rabb-i Ra'ūf
'Āşıkına **bil** ki 'atūf vaqt-i seher vaqt-i seher (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 42, Mısra 20). [bil,]
8. Biz haḳîkat şehrine baştık kadem **bil** zāhidā
Kılmayız zerre muhabbet çerhe biz devvāra biz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 65, Mısra 3). [bil,]
9. Şüret-i mergüblarîñ **bil** sîreti ef'î gibi
Nice hâc çıktı velî zannettiğinden bî-kıyās (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 68, Mısra 9). [bil,]
10. **Bilmediñ** kâdrim benim hayfâ ki sineñ taş imiş
Geçti ol nâz günleri geldi nedâmet gel yetiş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 71, Mısra 9). [bilmediñ, -me, -di, -n]
11. Maḥbûb-ı Hudâ her dem aşḥâb-ı tevâzu'
Bil ehl-i kemâl şüphesiz erbâb-ı tevâzu' (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 82, Mısra 2). [bil,]
12. Aşlı **bilinir** meclis-i 'irfânda sözünden
Meydâna çıkar mâyeden âdâb-ı tevâzu' (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 82, Mısra 7). [bilinir, -in, -ir]
13. Seniñ gül ḥüsnüñe cânân mekân 'âşık zamân 'âşık
Seniñ evşâfîñ dilden **bilen** 'âşık duyan 'âşık (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 90, Mısra 2). [bilen, -en]
14. Güzellikte daḥi Yûsuf olan zerre cemâliñden
Bilenler rûtbe-i 'âşıkîñ 'ayân 'âşık nihân 'âşık (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 90, Mısra 10). [bilenler, -en, -ler]
15. Gonca ḥüsnüñ tal'at-ı şems-i muhabbet kalbe **bil**
Zabt kılmış kal'asın hem beyt-i hubbuñ lutf kıl (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 109, Mısra 1). [bil,]
16. Muşḥaf-ı na'tuñ muḥakḳak menbâ'-ı 'aşk feyz-i Hak
Bil melek tab'ıñ seniñ gülfemiñ hem selsebîl (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 109, Mısra 4). [bil,]
17. Bulan Leylâ ile Hüzni haḳîkat rāhını Mecnûn
Aña Mecnûn olup her dem ḡanîmet **bil** bu sevdâyı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 151, Mısra 10). [bil,]
18. Okudum muşḥafı ḥüsnüñdeki âyât-ı hikem
Yeñi **bildim** ki o güzel 'Arabîdir 'Arabî (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 154, Mısra 12). [bildim, -dim]
19. Münzel iken cânib-i Haktan 'uşûl-i beyyînât
Vâh dilâ **bilmem** nedir yetmez mi bunca seyyi'ât (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 25, Mısra 2). [bilmem,]
20. Şerî'at **bilmeyen** münkir mülâhid
Münâfıklar ezâsıdır şerî'at (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 24, Mısra 17). [bilmeyen,]

bil-: Bil ki!

1. Beytü'l-aḥzân bâğ-ı 'Adniñ kaşr-ı a'lâsı bize
Şād olursam dehrîde **bil** intihârim var benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 119, Mısra 6). [bil,]
2. Ehl-i ḥüznüñ göñlüdür der **bil** maḳâmım ol Hudâ
Taht-ı dilde şah-ı endüh yâr-ı ḡarım var benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 119, Mısra 9). [bil,]

bildir-: Açıklamak.

1. Var kibri ara her demi evlād-ı zinâda
Her yerde mihek **bildirir** ensâb-ı tevâzu' (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 82, Mısra 6). [bildirir, -ir]

bile: Dahi, de.

1. Cinnet-i ‘aşkıñ hemîn mişl-i cehennem haşyeti
Ben taḥammül kılamam kılsam **bile** çeşmim ‘alil (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 109, Mısra 8). [bile,]

bilin-: Anlaşılmak, gerçeğine erişilmek, idrak edilmek.

1. Tutuştu kişver-i göñlüm yanar durmaz harâret var
Ne ḥikmet kudret-i Mevlâ **bilinmez** dilde ḥâlet var (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 43, Mısra 2). [bilinmez,]

Billah: “Allah için, Allah hakkı için” anlamında bir yemin sözü.

1. Şafâlar bahşeder dâ’im dil-i maḥzûnlara **billah**
Aḳar mir’ât gibi şeffâf şûlar âb-ı ḥayât-âsâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 12, Mısra 11). [billah,]
2. Tâkatim tâk oldu **billah** sâkiyâ rahm et baña
Nâr-ı düzaḥ yanmada sinemde bi-şübeh eşaḥ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 33, Mısra 5). [billah,]
3. Ğamzeylemiş ağıyar bizi ol yâre nihânı
Bühtân ediyor ḥakkıma **billah** haberim yok (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 92, Mısra 6). [billah,]
4. Geçti ‘ömrüm vâh ile eyvâh ile eyvâh benim
Yandı cismim odlara yok tâkatim **billah** benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 114, Mısra 2). [billah,]

billur: Parlak, şeffâf, duru ve temiz cam, kristal, elmas.

1. Meded ğamzeñ iḳer kanım kerem kıl ruḥları ḥamrâ
O **billur** gerdeniñ şâhım ‘aceb dârü’l-amân olmuş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 73, Mısra 8). [billur,]
2. Ölsem de ne ğam sinesi **billürda** yatarken
Ey Hüzni bugün Yûsuf-ı Ken’âna yanaştım (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 122, Mısra 11). [billürda, -da]

bilmeklige: Bilmeye, bilmek için.

1. Yâr kadrini **bilmeklige** ağıyar ne güzeldir
Bir dilde müdâm sevgili dildâr ne güzeldir (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 54, Mısra 1). [bilmeklige,]

bilmezem: Bilmiyorum.

1. Tıfl-ı nevres kadr-i ‘uşşâk yok hemân külhândasıñ
Bilmezem ağıyar ile zevk ü şafâ sürdüñ mü hiç (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 31, Mısra 8). [bilmezem,]
2. **Bilmezem** tâli’-i yamân kader-i ma’kûs mudur
Kâribân-ı ḥasretim ben ğam metâ’ım lentebûr (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 45, Mısra 9). [bilmezem,]
3. Kulzüm oldu dertleriñ ey dil ‘aceb deryâ mıdır
Bilmezem bu sendeki cûş eyleyen sevdâ mıdır (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 49, Mısra 2). [bilmezem,]
4. Şiddet-i aḥvâl-i maḥşer nâr-ı ḥüsrân **bilmezem**
Şâfi’im ol faḥr-i ‘âlem nûr-ı Yezdânım benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 111, Mısra 5). [bilmezem,]
5. **Bilmezem** ḥürî ferîşteḥ Yûsuf-ı Ken’ân mıdır
‘Adl-i Kisrâ ‘âşıka Ḥâtem-seḥâ sermâyesi (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 153, Mısra 5). [bilmezem,]

bilmiş ol-: İyi bil, haberin olsun!

1. Menba’-ı feyz-i İlâhî cây-ı Kır’ân **bilmiş ol**
Ḥubb-ı fillah ser firâz-ı genc-i imândır göñül (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 106, Mısra 7). [bilmiş ol,]

bî-mişâl: Eşsiz, benzersiz.

1. Kudret ıssı ey Kerîmi ey Raḥîm-i Lâ-yezâl
Her nekâyişten münezzeh zât-ı pâkiñ **bî-mişâl** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 104, Mısra 2). [bî-mişâl,]

bî-murād: *İsteklerine kavuşmak, hiçbir beklentisi olmamak.*

1. **Bî-murād** gitti deyü bî-çäre bî-kes ‘aşıkım
Ey cefâ-cü ağla gez oldukta Hüznî nâ-bedîd (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 13). [bî-murād,]

bî-mürüvvet: *İnsafsız.*

1. Bir hümâ-meşreb tabî‘at hiç saña olmaz şikâr
Bî-mürüvvet râm olunmaz seng-i dil-i vîcdân güç (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 8). [bî-mürüvvet,]
2. Kâfir olsa lâ-cerem eyler terahhüm âhıma
Raħma geldi **bî-mürüvvet** hâlime ağıyarımız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 8). [bî-mürüvvet,]
3. Kaş göz egri bizlere ağıyara her dem iltifât
Yok mudur sineñde rahmiñ **bî-mürüvvet** gel yetiş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 4). [bî-mürüvvet,]
4. Merhem-i vaşlîñ yetiştir geldi cân hulkûma âh
Bî-mürüvvet ğayri rahmet derdime dermân marîz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 6). [bî-mürüvvet,]
5. **Bî-mürüvvet** yok mudur ‘uşşâka ihsânîñ seniñ
Taş mıdır mermer midir pülâd mı vîcdânîñ seniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 1). [bî-mürüvvet,]

biñ: *Binlerce, pek çok.*

1. Râzıyım her hâlde lutf u ‘adliñe **biñ** cân ile
Ettigin cevri ü cefâlar çünkü ni‘mettir baña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 7). [biñ,]
2. Ğâlibâ feryâdına **biñ** iftiḥârîñ var seniñ
Ağladıkça ben saña hoş mu gelir cânâ ‘aceb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 5). [biñ,]
3. Dü cihân ey dil yeter hüccet saña fermân-ı Hâk
Halleden ol ‘âlem-i ma‘nâda yüz **biñ** müşkilât (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 4). [biñ,]
4. Akmağa gönül cîva gibi küy-ı vişâle
Yüzler sürerek râhiña **biñlerce** ‘ayân şüh (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 4). [biñlerce,]
5. Es-sefer çün Kıt‘atünmine’s-sakardır ‘âleme
Mür-âsâ bak za‘îf olmağa **biñlerce** cesûr (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 8). [biñlerce, -lerce, -]
6. Şundu cânân büsesiñ **biñlerce** minnet cânıma
Mâsivâyı dilberi biz dilde icâd etmeyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 9). [biñlerce,]
7. Süy-ı Hâktan her ne gelse râzıyım **biñ** cân ile
Muntazır dil ibtilâya cânâ minnet etmeyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 11). [biñ,]
8. Hâne-i zenbûr gibi sinemde **biñ** revzen durur
Kandım oldu ‘aşk benim bî-çäre gönlümdür mekes (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 7). [biñ,]
9. Sen idiñ evvel benim **biñ** nâz ile ‘aqlım alan
Kâmet-i bâlâcığım sen bir taraf ben bir taraf (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 15). [biñ,]
10. Şaçlarıñ ve‘l-leyl ammâ ve‘d-ḍuhâ vechiñ seniñ
Vaşfiñi etmekte ‘âciz **biñ** kitâb yüzbiñ varağ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 8). [biñ,]
11. Geldikçe Muḥarrem urayım sineme ḥançer
La‘net edeyim rûhuna **biñlerce** la‘iniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 20). [biñlerce,]
12. Yandım saña **biñ** cân ile meftûnum efendim
Bir bülbülünüm ey ruh-ı gülgünüm efendim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 1). [biñ,]
13. Keş-i vaşlım çün şikest ettiñ benim ey nâzenîñ
Külle-i endüh ile **biñ** zulm ile nâ-gâh benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 6). [biñ,]
14. Maḥlasım Hüznî deyip hüzn ile yazdım **biñ** gâzel
Ehl-i hüzn ile hüzn ile **biñ** yâdigârım var benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 13). [biñ,]
15. İltifâtıñ sayesinde Hüznîyi et kâm-yâb
Vuşlatıña şubḥa dek **biñ** cân ile kurbânıyım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 12). [biñ,]
16. Gâhi Hüznî gâhi Hizbî bir ‘aceb divâneyim
Gâhi neşr ettim ğazeller **biñ** süḥan-ğûlarla ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 18). [biñ,]

17. Biñ ricâlar eyledim bir kez mürüvvet etmediñ
Pâyîne düştüm hezârân ağladım cânım deyü (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 3*). [biñ,]
18. Şâh Hüseyn ‘aşkına olsun cism ü cânım **biñ** fedâ
Kisve-i mâtemde pinhân dâ’imâ derler bize (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 7*). [biñ,]
19. O şahbâ-yı ğam-ı hecri verir dil Nûhuna tûfân
Tûfânından bulursuñ sen nice **biñ** dürr-i yektâyı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 6*). [biñ,]

biñ bil-: Çok şey bilmek, ilim sahibi olmak.

1. **Biñ bilirseñ** bir bilenden eyle kesb-i ma’rifet
Tut şimâhıñ sevdiğim gül yüzde Allah ‘aşkına (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 5*). [biñ bil, -ir, -se, -n-ir, -sen]

bînâ: Gören, görücü.

1. Muntazırdır meh cemâliñ görmeye bu gözlerim
Merhabâ çeşmim eden **bînâ** efendim merhabâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 6*). [bînâ,]

bînâ ol-: Meydana gelmek.

1. Yanar bir şem’a-i târîh bu dilde Hüznî cevherdir
Bînâ olmuş yeri hoştur bu enver ma’bed-i zibâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 14*). [bînâ olmuş, -muş]

bî-naẓîr: Benzersiz, eşsiz.

1. Öyle bir maḥbûb-ı ‘âlem Hüznîyâ ol **bî-naẓîr**
Dergeh-i vâlâsınıñ nâmûs-ı ekber dâyesi (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 9*). [bî-naẓîr,]

bî-nihâyet: Sınırsız, sonsuz.

1. Ni’met-i ḥaḳ ‘âleme baḥr-i muḥîtiñ zerresi
Ol Kerîmiñ rahmeti dil **bî-nihâyettir** saña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 12*). [bî-nihâyettir, -tir]

bî-pervâ: Korkusuzca, çekinmeden.

1. ‘Âr u nâmus yok mudur hiç böyle **bî-pervâ** gezeñ
Güft ü gülâr söyletirsîñ dâ’imâ düşmâna sen (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 5*). [bî-pervâ,]

bî-piyâle: Kadehsiz.

1. **Bî-piyâle** bâdesiz mest-i müdâmım zâhidâ
Hem-dem oldum gâhi de ol zûlf-i şebbolarla ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 13*). [bî-piyâle,]

bir: Bir, belgisiz sıfat.

1. Ey sâķi hemân şun bize **bir** bâde-i gülgün
Bu şeb edelim yâr ile icrâ-yı muḥabbet (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 13*). [bir,]
2. Gülşen-i ḥüsnüñ vişâliñ bağbanı Hüznî âh
Çekilmez oldu bâr-ı zulmüñ eyleme **bir** ğaraẓ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 12*). [bir,]
3. Gerdân-ı kâfûruñ şemm eyleyem şebbo gibi
Olmaya **bir** kimseye iḥsân bu nâmla bu şeref (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 10*). [bir,]
4. Hüsn-i Yûsuf gül cemâliñ ḥulķıyüñ **bir** zerresi
Hızr u Mûsa ol ledün dersîñden almış **bir** sebaḳ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 10*). [bir,]

5. **Bir** tecellî eyle cānā zulmet-i hecriñ yeter
Ebr-i zülfünden görünsün vech-i tábânîñ seniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 7*). [bir,]
6. Ger ölürse Hüznîye gayri teraḥḥum eyleme
Bir zulüm etmeden bir yana ben bir yana sen (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 10*). [bir,]

bir: *Bir. II Tek. II Bir kere.*

1. Hudâyı **bir** bilip ḥaḳ bil resûlü
Rızâu'llah hümâsıdır şerî'at (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 41*). [bir,]
2. Va'de-i vuşlat ile dil-i bülbulüm eyleñ firîb
Hüznî-i nâ-çāra va'diñ üze **bir** durduñ mu hiç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 14*). [bir,]
3. 'Âşık-i bî-çāreñe cevriñ tezâyüd eylediñ
Olmadım **bir** sevdiğim luṭfuñla ḥandān el-meded (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 4*). [bir,]
4. Cān vedā'da cismile gel **bir** görem gül rüyuñu
Yār-i marîz hecri kim vaşlıñdan etmesen ba'id (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 7*). [bir,]
5. Haftada **bir** eyleyip teşrif maḳām-i meşhede
Ḳabrım üze kıl ziyāret rūḥum olsun mustefid (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 11*). [bir,]
6. Hüsnüñe **bir** ben miyim 'âşık perî ins ü melek
Yok nazîriñ Cennetü'l-Me'vāda dersem çok mudur (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 3*). [bir,]
7. **Bir** nazar kıl nāle vü efgāna gel Allah için
Sen devā et yāre-i hicrāna gel Allah için (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 1*). [bir,]
8. **Bir** nigāh et bende vü ḥayrānıñım Allah için
Gel mürüvvet kıl baña ḳurbānıñım Allah için (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 1*). [bir,]

bir: *Bir, sayı sıfatı.*

1. İbn-i 'İmrān İbn-i Meryem rif'ātin 'ātin **bir** zerresi
Ḳābe Ḳavseyn 'ālem-i lāhut ol minhāc saña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 5*). [bir,]
2. Sākiyā Allah için şun cām-ı 'aşktan **bir** kadeḥ
Teşne dil ol kayd-ı ḡamdan **bir** daḥi bulsun feraḥ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 2*). [bir,]
3. Elinde kufl-i miftāḥı şanasıñ cenneti nāriñ
Bir iki akçaya kārı behiştî hem şatar vā'iz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 4*). [bir,]
4. Derd-i 'aşkıñ sinede **bir** nūr-ı ḥikmettir baña
Rüz u şeb feryād u efgān mürğ-i devlettir baña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 1*). [bir,]
5. Pertev-i hüsnüñ için dîvāne dil yanmaktadır
Tār-ı hecriñ **bir** şehāb-ı feyz-i rahmettir baña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 10*). [bir, -in]
6. Olur dūd-ı siyāhımdan cihāna **bir** dumān peydā
Tutuşup ser-te-ser yansa sezādır ol yedi deryā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 1*). [bir,]
7. Mürüvvet merḥamet eyle dil-i bî-çāreye cānım
Ki senden gayri **bir** zerre görünmez dîdeme dünyā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 6*). [bir,]
8. Māh u ḥurşid gül cemālîñ ey perî **bir** zerresi
Bārekellāh her ḥatādan şaklasın Ḥaḳ dā'imā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 3*). [bir,]
9. Ḳumru ḡuftārı bağdaki bülbülleri ḥāmūş eder
Gerdeniñ kāfūr-ı cennet sine **bir** bağ-ı şafā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 12*). [bir,]
10. Bulup **bir** mürşid-i kāmîl edip būs dest ü dāmānıñ
Ḥaḳîḳat rāḥıña sālîk olup ol Ḥaḳқа vāşıl hā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 7*). [bir,]
11. **Bir** Hüznî dil-ḥazînim ḳurbān olam şirînim
Fikreyle meh-cebinim ḡāyet güzelsiñ ammā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 11*). [bir,]
12. Bahāra 'ayn-ı 'ibretle nazar kıl Hüznîyā **bir** dem
Ne ḥikmet kim bezetmiş ḳudret ile yeryüzün Mevlā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 17*). [bir,]
13. Yanar **bir** şem'a-i târiḥ bu dilde Hüznî cevherdir
Bînā olmuş yeri hoştur bu enver ma'bed-i zibā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 13*). [bir,]
14. Mürüvvet eyle bābıñda benim **bir** rü-siyāh yā Rab
Sefāhet ma'şiyet-kārım eden 'ömrüm kütāh yā Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 1*). [bir,]
15. 'Arzuḥālîm var saña rahm eyle **bir** kez ḡonca leb
Nāle-i dūd-ı siyāhım çıktı āfāka bu şeb (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 1*). [bir,]
16. On sitem kıl **bir** mürüvvet 'öş-i şer'i-veş baña
Ḳırḳta **bir** hüsnüñ zekātın ver bize 'ālî neseb (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 7*). [bir,]

17. ‘Afvedip ‘işyânımı rahm eyle bir kez sevdiğim
Dergehiñde var ise Hüzniñde **bir** terk-i edeb (Yozgatlı Hüzniñ Dîvânı, Gazel 19, Mısra 12). [bir,]
18. Ey güzel gül hüsniñe oldu gönül **bir** ‘andelib
Bağ-ı vaşlıñ çün terennüm etmede gâyet ‘acib (Yozgatlı Hüzniñ Dîvânı, Gazel 20, Mısra 1). [bir,]
19. İniler dertli gönül yâre-i hicrân yetiştir
Dirigâ vuşlata yok mu dañi **bir** çâre bu şeb (Yozgatlı Hüzniñ Dîvânı, Gazel 21, Mısra 6). [bir,]
20. Allaha dayan şıdık ile şükrân-ı ni‘âm ol
Bir gün açılır zulmet-i hicrân saña şabret (Yozgatlı Hüzniñ Dîvânı, Gazel 26, Mısra 6). [bir,]
21. Ey Hüzniñ garib küşe-i ğurbette marizsiñ
Bir gün de olur derdiñe dermân saña şabret (Yozgatlı Hüzniñ Dîvânı, Gazel 26, Mısra 14). [bir,]
22. Cüş etti bu dem dildeki deryâ-yı muhabbet
Bir kûlzümi-i bî-ka‘r mezâyâ-yı muhabbet (Yozgatlı Hüzniñ Dîvânı, Gazel 27, Mısra 2). [bir,]
23. Yâr ise maţlûb eger ağıyâra minnet eyleme
Bir gönülde iki sevgi olmaz iz‘ânıñ ‘abeş (Yozgatlı Hüzniñ Dîvânı, Gazel 28, Mısra 10). [bir,]
24. Ver gönül **bir** yâra kim anıñ nazîri olmaya
Cân atıp dil verdigiñ dehrîde cânânıñ ‘abeş (Yozgatlı Hüzniñ Dîvânı, Gazel 28, Mısra 11). [bir,]
25. Ol kâmeti ‘ar‘ar ise tûbâ gibi mevzûn
Cepheñdeki **bir** ‘ukde-i şehhâr gibi gör geç (Yozgatlı Hüzniñ Dîvânı, Gazel 30, Mısra 6). [bir,]
26. Yandım a beyim ol leb-i gül-günüñ elinden
Hüzniñ gibi **bir** ‘aşık-ı nâ-çarıñıñ gör geç (Yozgatlı Hüzniñ Dîvânı, Gazel 30, Mısra 12). [bir,]
27. Çün münâdi **bir** nidâ etti bugün bayrâm günü
Yâ bize ‘îdiyye cânım bûseler verdiñ mi hiç (Yozgatlı Hüzniñ Dîvânı, Gazel 31, Mısra 11). [bir,]
28. Derd-i ‘aşk etmemek olmaz ‘ayân pinhân güç
Hiç kabûl etmez tabib **bir** te‘ennî yok dermân güç (Yozgatlı Hüzniñ Dîvânı, Gazel 32, Mısra 2). [bir,]
29. **Bir** hümâ-meşreb tabi‘at hiç saña olmaz şikâr
Bî-mürüvvet râm olunmaz seng-i dil-i vicdân güç (Yozgatlı Hüzniñ Dîvânı, Gazel 32, Mısra 7). [bir,]
30. Sâkiyâ Allah için şun câmi‘-i ‘aşktan **bir** kadeh
Teşne dil ol kayd-ı ğamdan **bir** dañi bulsun ferañ (Yozgatlı Hüzniñ Dîvânı, Gazel 33, Mısra 1). [bir,]
31. Batmakta müjeñ sineme **bir** hâr-ı muğeylân
Ġamzeñ ise cân-ğâhuma **bir** tîr-i yamân şüh (Yozgatlı Hüzniñ Dîvânı, Gazel 35, Mısra 5). [bir,]
32. Ol dem kerem et kaşlar cellâdiñ ucundan
Bir seyf-i sitem etmede âl kan revân şüh (Yozgatlı Hüzniñ Dîvânı, Gazel 35, Mısra 8). [bir,]
33. Ol ruhlar-ı hamrânıza bûlbûl gibi mestim
Tûbâ gibi kaddiñ ise **bir** tâze fidân şüh (Yozgatlı Hüzniñ Dîvânı, Gazel 35, Mısra 10). [bir,]
34. Bunca ‘îdim etmede imrâr firâk u vaş ile
Bir garib âvâreyim ben eyle şadân el-meded (Yozgatlı Hüzniñ Dîvânı, Gazel 37, Mısra 8). [bir,]
35. Zebim el-hâlât hazâ gün-be-gün eyler füzûn
Yok yüzüm dergâhiña varmağa **bir** dem el-‘iyâz (Yozgatlı Hüzniñ Dîvânı, Gazel 39, Mısra 6). [bir,]
36. İnhiţâta geldi ‘ömrüm bulmadı cürmüm kemâl
Yâre-i vizrime çal **bir** şâfi merhem el-‘iyâz (Yozgatlı Hüzniñ Dîvânı, Gazel 39, Mısra 8). [bir,]
37. Ey bād-ı şabâ yâre benim hâlimi söyle
Tedbîr ü şifâ yok mu ‘aceb bu dil **bir** ân mütelezziz (Yozgatlı Hüzniñ Dîvânı, Gazel 40, Mısra 8). [bir,]
38. Çekilmez bâr-ı ‘aşkıñ âh ne müşkildir ‘aceb cânım
Ne dilde lezzetim vardır ne **bir** şevk ü şetâret var (Yozgatlı Hüzniñ Dîvânı, Gazel 43, Mısra 4). [bir,]
39. Koyaldan ben kâdem dâr-ı fenâyâ gülmedim aşlâ
Ne yâr-ı ğam-kûsârım var ne ğamdan **bir** selâmet var (Yozgatlı Hüzniñ Dîvânı, Gazel 43, Mısra 12). [bir,]
40. Deriñde âh eder Hüzniñ velâkin i‘tibâr hiç yok
Ne kıymet var ne rağbet var ne **bir** luţf u ‘inâyet var (Yozgatlı Hüzniñ Dîvânı, Gazel 43, Mısra 14). [bir,]
41. Almasın **bir** kimseniñ ğurbette cânın el-amân
Hem hayâtı zillet aña hem memât hâkkında hûr (Yozgatlı Hüzniñ Dîvânı, Gazel 45, Mısra 15). [bir,]
42. Bağ-ı ‘Adniñ **bir** mişâli Hüzniye Yozgat müdâm
Beldetü’n-tayyibetün dil var ümid Rabbun Ġafûr (Yozgatlı Hüzniñ Dîvânı, Gazel 45, Mısra 17). [bir,]
43. Dile **bir** meyve-i cennet deheni genc-i dürer
Şu nezâket şehiniñ ‘aşıkı kimler dediler (Yozgatlı Hüzniñ Dîvânı, Gazel 48, Mısra 11). [bir,]
44. Yâr için ağıyâra minnet etme bî-sûd Hüzniyâ
Bed-raķibe ser fûrû tab‘ınca **bir** ma‘nâ mıdır (Yozgatlı Hüzniñ Dîvânı, Gazel 49, Mısra 10). [bir,]
45. Sell-i seyf etmiş cihâda Rüstem-âsâ ğamzeler
Bir Nerimân-ı zamân şavletle cânâ ğamzeler (Yozgatlı Hüzniñ Dîvânı, Gazel 51, Mısra 2). [bir,]

46. Ruḥlarıñ etmek diler bu ḥasta göñle **bir** devā
Zerre vermez fırsat-ı satvetle ammā ḡamzeler (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 51, Mısra 3). [bir,]
47. Şark u ġarba ḥükümünü infāza me'mūr ebrûvân
Şöyle **bir** şevketli sultân şanki Dārâ ḡamzeler (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 51, Mısra 6). [bir,]
48. Göñlümüz ḥ'āhişkār ey şūḥ vaşlıña ammā ba'id
Şayd olunmaz **bir** ḥümā tâbiñ şeh-i merdân mıdır (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 52, Mısra 12). [bir,]
49. **Bir** taraftan cevri-i dilber zaḥm-ı hicrân **bir** taraf
Kaṭre kaṭre eşkimiz çün baḥr-i 'ummân aġlatır (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 53, Mısra 11). [bir,]
50. Yār kadrini bilmeklige aġyār ne güzeldir
Bir dilde müdām sevgili dildār ne güzeldir (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 54, Mısra 2). [bir,]
51. **Bir** cân gibi **bir** cāmeye birden şarılınca
Ġisûsu semen ruḥları gülnār ne güzeldir (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 54, Mısra 7). [bir,]
52. Şöhretim Mecnûn gibi hem dāsîtân-ı 'ālemin
Ḥüsniyyûñ **bir** zerresi Leylâda dersem çok mudur (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 56, Mısra 10). [bir,]
53. Dûd-ı âhim **bir** şehâb-ı ġirye-i firât baña
Etmediñ **bir** kez tecellî vuşlat ile mâḥımız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 58, Mısra 5). [bir,]
54. **Bir** ḥümā-meşreb şikār olmazsın ey nevrete sen
Âşiyân-ı bâz-ı 'aşka zülfün ârām-ġāḥımız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 58, Mısra 7). [bir,]
55. Tîġ-ı hecriñ sîneme açtı hezārân pencere
Terk-i cân etmek rehiñde **bir** 'uluvv-ı cāḥımız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 58, Mısra 10). [bir,]
56. Atlas-ı zibâ gerekmez köhne şâl **bir** post yeter
Taḥt-ı Dārâ mülk-i şāḥân almayız efkäre biz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 65, Mısra 9). [bir,]
57. **Bir** tehî dest rû-siyāḥ Ḥüznîyim bî-çāreyim
'Arz-ı ḥacât eyleriz ol Ḥazret-i Ġaffāra biz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 65, Mısra 13). [bir,]
58. Ey göñül 'ibret yeter pervâne şem'a yandıġı
Var mı **bir** maḥbûb ola 'uşşākına ḥiç dād-res (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 67, Mısra 8). [bir,]
59. Ḥüznîyâ **bir** bâķi yäre ver göñül kıl âḥ ü zār
Elvedâ' etikte ruḥuñ zıkr ede ol ten kafes (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 67, Mısra 9). [bir,]
60. Okudum kânûn-ı 'aşkı aldım icāzet bugün
Bir ferîd-i mürşid-i kâmil oluptur dil esās (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 68, Mısra 4). [bir,]
61. Umduġuñ bunca defâ'in medfen-i virānedir
Mürşidânı ḥıfz eden ḥalk içre **bir** köhne libās (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 68, Mısra 8). [bir,]
62. El-firāk efrûḥte cismim el-amân bî-tāb bu dil
El-amân endüh-ı 'aşkıñ serde **bir** efser yetiş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 72, Mısra 4). [bir,]
63. Pervâne mişâl ḥüsniñe meftûn-ı ḥayālîz
Bir çäre kıla sîne-i süzânıma maḥşûş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 75, Mısra 4). [bir,]
64. Deme **bir** kimseye fi'l-i zünûbu
Çün ikrār eylemek bî-'āra maḥşûş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 76, Mısra 9). [bir,]
65. **Bir** esîr-i 'aşkıñım ben nev-civân etmem ferāġ
'Āleme ettiñ beni sen dāsîtân etmem ferāġ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 83, Mısra 1). [bir,]
66. Ḥāk-ı pâyîñ Ḥüznîye **bir** tütîyâ-yı ma'nevî
Pāyedār olduġca ey şems-i cihân etmem ferāġ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 83, Mısra 13). [bir,]
67. **Bir** şehîd-i 'aşkıñım kaldır niķāb-ı perçemiñ
Eyleyem bir dem temāşâ vech-i pâkin her taraf (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 85, Mısra 5). [bir,]
68. O gün bayrām etti **bir** büse verdi
Keremden cevriñi hem etti taḥfif (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 87, Mısra 13). [bir,]
69. Ḥüsni-yi Yûsuf gül cemāliñ ḥulķıyîñ **bir** zerresi
Ḥıẓr u Mûsa ol ledün dersiñden almış **bir** sebak (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 88, Mısra 9). [bir,]
70. Olur **bir** bülbül ġüyâ göñül 'îd-i vişālîñ çün
Ḳalır üftâdeler ḥayrân hemân 'āşık hemân 'āşık (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 90, Mısra 5). [bir,]
71. Bu teġâfûl bu tekāsül âḥ seni eyler firîb
Aç gözüñ fânide ey dil vaḳtiken **bir** kâra bak (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 91, Mısra 6). [bir,]
72. Kaṭre-i rahmiñle sîr-âb eyle yâ Rab el-amân
Bir ġünāḥkār kalb-i ḳası Ḥüznî-i nâ-çäre bak (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 91, Mısra 16). [bir,]
73. Heykel gibi 'ālemde vücûd-ı naḳş-ı ḥayālât
Ölsem de daḥi ḥayrû'l-ḥalef **bir** püserim yok (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 92, Mısra 10). [bir,]
74. Ḥabîbiñ ḥürmeti 'afvet bu Ḥüznî **bir** yüzü ḳara
'Ālimsiñ her cihet ḥālim saña zerre nihānım yok (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 94, Mısra 13). [bir,]

75. **Bir** hamā'il **bir** nazarlık pek yakışır al takın
Gezme böyle sevdiğim gel çeşm-i a'dādan şakın (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 99, Mısra 11). [bir,]
76. Eyle ta'lim ders-i 'aşkı mürşid-i devrāna gel
Sen henüz **bir** tıfl-ı şirsiñ mekteb-i şıbyāna gel (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 105, Mısra 2). [bir,]
77. Hüzni gibi vāh hūzn ile **bir** kalb-i hāzinim
Hüzniñle hārāb külb-i aḥzānımı gör gel (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 107, Mısra 9). [bir,]
78. Saña kurbān olayım kaşı gözü kara güzel
'Acabā yok mu benim derdime **bir** çāre güzel (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 108, Mısra 2). [bir,]
79. Rabbenā **bir** katre rahmiñ heft ü deryāya bedel
Zēnbim ikrar eyleyip geldim kerem kıl yā Rahīm (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 110, Mısra 5). [bir,]
80. Gel **bir** gece şöhet edelim mey içelim āh
Cān içre 'aziz cān ile mihmānım efendim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 112, Mısra 9). [bir,]
81. Yandım saña biñ cān ile meftūnum efendim
Bir bülbülünüm ey ruḥ-ı gülgünüm efendim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 113, Mısra 2). [bir,]
82. **Bir** bende-i fermānım ey vech-i münirim
Hüzni gibi **bir** rahm-ı ciger-hūnum efendim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 113, Mısra 10). [bir,]
83. Katledeñ üftādeñi **bir** nīm-nigāhla ey perī
Bu mudur kānūn-ı hūbān hūn-feşānım vāh benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 115, Mısra 3). [bir,]
84. Yeter el verdi yeter Hüzniye cānā bu hūzün
Nice **bir** beyt-i dilim külb-i aḥzān edeyim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 116, Mısra 10). [bir,]
85. Ruḥ-ı hamrāñıza **bir** gonca-ı gülşen mi desem
Tutuşup ten yanıyor 'aşkile külhān mı desem (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 117, Mısra 1). [bir,]
86. 'Aşıklara **bir** seyf-i muḥabbetle dem-ā-dem
Ol fitne veren gāmze-i gaddārñıa yandım (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 118, Mısra 3). [bir,]
87. Tācir-i 'ankā mişālim gām hūzün emtā'imız
Zevk atıp hūzün almada **bir** hoşça kārım benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 119, Mısra 4). [bir,]
88. Burc-ı hūsnūnden seḥāb-ı perçemiñ kaldır yeter
Eyle **bir** tenvīr cihānı şems-i devrānım benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 120, Mısra 6). [bir,]
89. 'İd-i vaşlñ müjdesi bu gönölüm mest eyledi
Ol hayāl-i şöhetinle şanki **bir** divāneyim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 125, Mısra 10). [bir,]
90. Rāḥ-ı 'aşkıñ tekyesinde cānını kurbān eden
Zehr-i hecriñ nūş eden **bir** Hüzni-i mestāneyim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 125, Mısra 12). [bir,]
91. Gāh sükūnet buldu gönölüm lāl oldum kaldım velī
Gāhi oldum **bir** hezār ol 'aşk-ı Leylūlarla ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 127, Mısra 6). [bir,]
92. Gāhi Hüzni gāhi Hizbi **bir** 'aceb divāneyim
Gāhi neşr ettim gāzeller biñ sūḥan-gūlarla ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 127, Mısra 17). [bir,]
93. Ben gibi 'ālemde yoktur **bir** denā'et şāhibi
Serfirāz-ı zümre-i nādān ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 129, Mısra 7). [bir,]
94. Hem 'arūz ş'i ri lafzi harf nedir etmez temeyyüz
Safsata **bir** şāhib-i divān ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 129, Mısra 18). [bir,]
95. Zūlm etse de rahm etmese fermāna muṭi'dir
Maḥkūm olamaz **bir** şeh ü hūnkārñ o hūbdan (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 130, Mısra 8). [bir,]
96. Hiç rahm ü nigāh etmedi bu Hüzni-yi za'ife
Bir tūl-i emel vuşlat-ı dildārñ o hūbdan (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 130, Mısra 10). [bir,]
97. Ğurbet ilde serseri mağmūm gezersiñ dil neden
Külle-i endūha ettiñ **bir** hedef bu cismi sen (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 135, Mısra 2). [bir,]
98. El-muḥadder lāyügayyir cüz'i hayra mebzūl et
'Urveti'l-vüşkā yediñde ḥasbiyāllah **bir** resen (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 135, Mısra 8). [bir,]
99. Ey Hüzni 'akıl ermedi refār-ı 'acibe
Bir zerre degil medḥine eş'ārñıa karşı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 137, Mısra 12). [bir,]
100. Seng-i vicdānıñ gibi **bir** seng-i hārā görmedim
Yoksa pūlād mı diliñ rahm eyle sultānım deyü (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 138, Mısra 5). [bir,]
101. Dide-i hūn-ābemiz **bir** deşt-i cüy-ı Kerbelā
Dergeh-i ḥayrūnnisāya reh-nümā derler bize (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 139, Mısra 11). [bir,]
102. Muḳtedā-yı ehl-i sūnnet şüphesiz işnā 'aşer
Hüzniyā rāhiñda kurbān **bir** gedā derler bize (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 139, Mısra 16). [bir,]
103. Bir rüy-ı siyāh cürm-i kesir 'abd-i ḥākirsıñ
Ol mey'-i ricā şevķile sekrān gecelerde (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 140, Mısra 11). [bir,]

104. Dünyâda beni **bir** kese muhtâç daî etme
Ağyâr gibi pür-kîn görünen ol yâra düşürme (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 3). [bir,]
105. Sevdâ-zedeyim hâlîme rahm et melekü'l-mevt
Bir cism-i za'îf sinesi süzânîma yanaşma (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 4). [bir,]
106. Görmedim **bir** şahş-ı mağmûm kalb-i mahzûnum gibi
Var mıdır **bir** cüy-ı hûn-âb çeşm-i pür-hûnum gibi (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 1). [bir,]
107. Görmedim görmez beşer mişlin anıñ aşuftesi
Bir şehinşâh-ı cihândır zıll-ı hümâdır sâyesi (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 4). [bir,]
108. Akmakta göñül Ka'beye **bir** 'Ayn-ı Zübeyde
Yâ Rab naşib et bize ol Beyt-i Harâmı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 5). [bir,]
109. On sitem kıl **bir** mürüvvet 'öşr-i şer'i-veş baña
Kırkıta bir hüsnuñ zekâtın ver bize 'âlî neseb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 8). [bir,]
110. 'Afvedip 'işyânımı rahm eyle bir kez sevdiğim
Dergehinde var ise Hüznîde **bir** terk-i edeb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 11). [bir,]

bir: *Yalnızca.*

1. Yâre ağyâra müdârâ Hüznî eyler dâ'imâ
Bir seniñ çün ey güzel her şahş eyvallahımız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 14). [bir,]
2. Nicesiñ kıldı şikâr perçem-i hoş-bû reseniñ
Oña mansûr olacağ dil ile **bir** ben mi desem (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 8). [bir,]
3. Hüznî kuluñu Ahmed-i Muhtâra civâr et
Bir ben degilim cümle-i ihvânımı yâ Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 24). [bir,]

bir ân: *Çok kısa süre.*

1. 'Acabâ h'âb gire mi dide-i hûn-bâre bu şeb
Gele mi rahât **bir ân** dil-i gam-hâre bu şeb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 2). [bir ân,]
2. Mâl olur aşhâbına a'dâ-yı cân çün bî-gümân
Şervet-i sâmân müsemmin olamaz **bir ân** leziz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 4). [bir ân,]
3. Bu dil bülbül gibi feryâd eder vakt-i şehirlerde
Ne h'âbım var ne haşyet var ne **bir ân** istirahat var (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 8). [bir ân,]
4. Taahmül eylemek sensiz değil mümkün **bir ân** cânân
Damar âteş 'aşab âteş mizâcım her zamân âteş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 11). [bir ân,]
5. Neden böyle olur mağrûr iki günlük fenâya dil
'İbâdetle mürûr etmiş niçin **bir ân** zamânım yok (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 6). [bir ân,]

bir bilen: *Bilen, vâkıf olan kimse.*

1. Biñ bilirseñ **bir bilenden** eyle kesb-i ma'rifet
Tut şimâhıñ sevdiğim gül yüzde Allah 'aşkına (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 5). [bir bilen,]

bir de: *Ayrıca.*

1. Zülmün yetişir bendeñe al **bir de** du'âmı
Her vakt-i şehir 'aşkile nâlânım efendim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 13). [bir de,]

bir dem: *Bir nefeslik zaman, bir an.*

1. Şerbet-i zehr-i helâhil cismimi etti harâb
Vermedi **bir dem** şifâyı çerh-i devrân ağlatır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 8). [bir dem,]
2. Nazar kıl zâhidâ **bir dem** bugün meydânımız vardır
Ledünden men'aref dersin veren pîrânımız vardır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 1). [bir dem,]
3. Etti teşhîş derd-i 'aşkım nabzıma el urdu âh
Vermedi **bir dem** devâsın eyledi Lokmân garağ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 8). [bir dem,]

4. Bir şehid-i 'aşkıñım kaldır niķāb-ı perçemiñ
Eyleyem **bir dem** temāşā vech-i pākin her taraf (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 85, Mısra 6). [bir dem,]

bir gün: Sonra, ilerde, eninde sonunda, mutlaka.

1. Ben dedim dil bî-şekîb âh ol dedi şabreyle sen
Bir gün olur şād olursuñ ey Hüzni-i nālânımız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 62, Mısra 14). [bir gün,]

bir kâra: Bir kere.

1. Bu dünyā mezra'-ı 'uķbā 'azîzim
Bizi var eyledi **bir kâra** maḥşûş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 76, Mısra 26). [bir kâra,]

bir kez: Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.

1. Görse kāfir rahm eder ol dîde-i hûn-âbemi
Etmedi **bir kez** teraḥḥum seng-i vicdân ağlatır (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 53, Mısra 10). [bir kez,]
2. Dūd-ı âhim bir şehāb-ı girye-i firķat baña
Etmediñ **bir kez** tecellî vuşlat ile māhımız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 58, Mısra 6). [bir kez,]
3. Eylediñ yağma olanca 'aķlımız ey yārimız
Olmadı **bir kez rehā** cevriñden bu dil-zārımız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 63, Mısra 2). [bir kez,]
4. Burķu'ñ ref'et yüzüñden **bir kez** temāşā eyleyim
Rūyuñu zabteylemiş ol perçem-i tarmār heves (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 69, Mısra 5). [bir kez,]
5. Âh ile eyvāh ile ḥayfā ki geçti 'ömrümüz
Etmedi **bir kez** teraḥḥum eyledi hicrân ğaraż (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 77, Mısra 6). [bir kez,]
6. Raḥmedip **bir kez** n'olur aḥvālimi hiç şormadıñ
Hüzni-i şeydācığım sen bir taraf ben bir taraf (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 86, Mısra 17). [bir kez,]
7. Biñ ricālar eyledim **bir kez** mürüvvet etmediñ
Pāyiñe düştüm hezārān ağladım cânım deyü (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 138, Mısra 3). [bir kez,]
8. El verir āgyāra bunca iltifātın maḥzarı
Kıl kerem 'uşşāķa **bir kez** sen de Allah 'aşķına (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 147, Mısra 8). [bir kez,]

bir nefes: Bir an.

1. Hār ile pūşidedir berk-i hā'il 'aybına
Rūz u şeb āgyāra meyyāl duymaz âhiñ **bir nefes** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 67, Mısra 6). [bir nefes,]

bir tane: Bir tane.

1. Ey Hüzni seniñ hūznüñe yok mu nihāyet
Bu 'āleme sen hūznile **bir tane** mi geldiñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 101, Mısra 12). [bir tane,]

bir taraf: Bir yanda.

1. Ben dedim vaşlñ bugün eyler niyāz üftādeñiz
Duymadıñ Leylācığım sen **bir taraf** ben **bir taraf** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 86, Mısra 10). [bir taraf,]
2. Çün muḥabbet iki baştan söylenir darb-ı meşel
Kalmadı sevdācığım sen **bir taraf** ben **bir taraf** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 86, Mısra 14). [bir taraf,]
3. Raḥmedip bir kez n'olur aḥvālimi hiç şormadıñ
Hüzni-i şeydācığım sen **bir taraf** ben **bir taraf** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 86, Mısra 18). [bir taraf,]
4. Sen dediñ beyhüde feryād eyleme maķbūl degil
Dîdesi şehlācığım sen **bir taraf** ben **bir taraf** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 86, Mısra 12). [bir taraf,]
5. Sen idiñ evvel benim biñ nāz ile 'aķlım alan
Kāmet-i bālācığım sen **bir taraf** ben **bir taraf** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 86, Mısra 16). [bir taraf,]
6. Gülşen-i hūsnüñde efġān eyledim bülbul gibi
Ey gül-i ra'nācığım sen **bir taraf** ben **bir taraf** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 86, Mısra 4). [bir taraf,]

7. Zerre takdîr etmediñ âh kıymetim ey mâh-rû
Geçti ‘aşk da‘vâcığım sen **bir taraf** ben **bir taraf** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 8). [bir taraf,]
8. Ruğları hamrâcığım sen **bir taraf** ben **bir taraf**
Lebleri şahbâcığım sen **bir taraf** ben **bir taraf** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 2). [bir taraf,]
9. Cevriñ efvün eyledin ağıyâra karşı ‘âşıkâ
Güldü hep a‘dâcığım sen **bir taraf** ben **bir taraf** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 6). [bir taraf,]

bir vakt: *Bir an.*

1. Bir vakt olur bülbül hamrâ-yı seher-hîz
Bir vakt dañi lâl olur ol ümmî vü câhil (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 4). [bir vakt,]
2. **Bir vakt** ‘urûç etmededir seb‘-i semâya
Hâk üzre gezer ba‘zı da ol âba mübâdil (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 11). [bir vakt,]
3. Bir vakt olur ‘âleme dil hâkim-i muşşit
Bir vakt dañi zulm ile hep re‘fet-i zâ‘il (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 10). [bir vakt,]

bir vakt olur: *Bir zaman olur, an gelir.*

1. **Bir vakt olur** ‘aşkımız enhâra mu‘âdil
Bir vakt olur gavriile hülyâya mûmâsil (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 1). [bir vakt olur,]
2. **Bir vakt olur** bülbül hamrâ-yı seher-hîz
Bir vakt dañi lâl olur ol ümmî vü câhil (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 3). [bir vakt olur,]
3. **Bir vakt olur** Yûsuf-ı dehre nâzar etmez
Bir vakt olur çehresi zibâ puta mâ‘il (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 8). [bir vakt olur,]
4. **Bir vakt olur** ‘âleme dil hâkim-i muşşit
Bir vakt dañi zulm ile hep re‘fet-i zâ‘il (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 9). [bir vakt olur,]

bir yana: *Bir tarafa.*

1. Ger ölürse Hüznîye ğayri teraħħum eyleme
Bir zulüm etmeden **bir yana** ben **bir yana** sen (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 10). [bir yana,]

bir zamân: *Bazen, bir süreliğine.*

1. **Bir zamân** bünyâd-ı şî‘re olmuş idim nev-heves
Bir zamân feryâd ü efgân eyledim bî-dâd-res (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 2). [bir zamân,]
2. **Bir zamân** oldum hayâl-i vuşlat ile ħande-dil
Bir zamân ħâmûş olup oldum esîr-i cân-kafeş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 3). [bir zamân,]
3. ‘Âlleme‘l-esmâya girdim **bir zamân** hûlarla ben
Hâkñi isbât eyledim illâ da kâlûlarla ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 1). [bir zamân,]

bî-raħm ü inşâf: *Merhametsiz ve acımasız.*

1. Elvedâ‘ ey şüh-ı devrân ruğları aħmer yetiş
El-meded **bî-raħm ü inşâf** sînesi mermer yetiş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 2). [bî-raħm ü inşâf,]

bî-raħm ü kerem: *Merhametsiz ve iyiliksiz.*

1. Ol kîne-i ğaddâr ise etmekte tezâyüd
Bî-raħm ü kerem didesi mestân mütelezziz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 6). [bî-raħm ü kerem,]
2. Yâ Rab beni her şahş-ı zulüm-kâra düşürme
Bî-raħm ü kerem cânî‘-i ħün-ħâ‘ra düşürme (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 2). [bî-raħm ü kerem,]

bî-raḥm u vefā: *Merhametsiz ve vefâsiz.*

1. Hüzni saña **bî-raḥm u vefā** gör neler etti
Ol kalb-i pülâd âfet-i devrâna yanaşma (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 9*). [*bî-raḥm u vefā,*]

bırak-: *Bırakmak, vazgeçmek.*

1. Oldukta haşr dest-i zebânide **bırakma**
Hem etme şakîl cürm ile mizânımı yâ Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 17*). [*bırakma, -ma*]
2. Şekvâyı **bırak** kullara bî-fâ'ide zirâ
Elbette gelir ni'met-i Yezdân saña şabret (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 7*). [*bırak,*]
3. O rûz-i rus-tahîz maqbûl sözündür
Bırakma bendeni giryân Muhammed (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 14*). [*bırakma, -ma*]
4. H'âbı bırak Hakk'a yanaş nefsin ile eyle savaş
Dâ'imâ koy secdeye baş vakt-i şehir vakt-i şehir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 17*). [*bırak,*]
5. Eder câh ehline secde **bırakıp** bâb-ı Mevlâyı
Kanâ'at hem şehâvet yok cihânı hep yutar vâ'iz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 7*). [*bırakıp, -ip*]
6. Kıl ü kâlden vazgelip bahşin **bırak** vâhî emel
Ber-hevâ etme hayâtın mâye-i ummâna gel (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 5*). [*bırak,*]

bırak-: ... *Durumda bulunmasına, ... durumda kalmasına, ... hâle gelmesine sebep olmak.*

1. Tâ haşre kadar 'âşıkın âlâmda **bıraktı**
Çün kesti serin zulm ile ol sıbt-ı nebîniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 11*). [*bıraktı, -tı*]

biraz: *Biraz, bir parça, azıcık.*

1. Kerem et gayret-i ağıyar ile süz oldu bu dil
Biraz ol lutfuñ ile nâ'il-i ihsân olayım (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 12*). [*biraz,*]

biraz: *Biraz, kısa bir süre.*

1. **Biraz** 'işret **biraz** şöhet edince
Vedâ' ettim edip gisû-yı tezlîf (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 15*). [*biraz,*]

birden: *Ansızın, birdenbire.*

1. Bir cân gibi bir câmeye **birden** şarılınca
Gisûsu semen ruhları gülnâr ne güzeldir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 7*). [*birden,*]
2. Hakk-ı sabık yok mudur **birden** ferâmüş eyledin
Gel helâl eyle hukuñuñ vakt-i firât gel yetiş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 11*). [*birden,*]
3. Burc-ı ruhsârını merkez eylemiş **birden** nücüm
Bârekellâh hûb yaratmış cümleden rabbi'l-felağ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 3*). [*birden,*]
4. Tarfetü'l-'ayn içre **birden** kâ'inâtı seyr eden
Kutbu'l-aqtâb Hâzret-i ol şâh-ı ceylândır gönül (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 9*). [*birden,*]

birisin: *İçlerinden birini.*

1. Bu dördün **birisin** inkâr edenler
Ne mülhiddir ne kâfirdir ilâhî (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 23*). [*birisin,*]

bî-riyâ: *Rıyasız, yalansız.*

1. Biz muhib-i hânedânı cân u dilden zâhidâ
Sâlik-i râh-ı haqîkat **bî-riyâ** derler bize (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 10*). [*bî-riyâ,*]

bî-rûn: *Dış, uzak, hariç.*

1. Cân ‘azîzim sende **bî-rûn** ol bu tenden vakt iken
Çün harâba tuttu yüz âh beyt-i gönîlüm sū-be-sū (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 9*). [*bî-rûn,*]

bî-şekîb: *Sabırsız, tahammülsüz.*

1. Ben dedim dil **bî-şekîb** âh ol dedi şabreyle sen
Bir gün olur şād olursuñ ey Hüznî-i nālânımız (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 13*). [*bî-şekîb,*]

bî-şübeh: *Şüphesiz, tereddütsüz.*

1. Tākatim tāk oldu billah sākiyā rahm et baña
Nār-ı düzaḥ yanmada sinemde **bî-şübeh** eşaḥ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 6*). [*bî-şübeh,*]

bî-sūd: *Faydasız.*

1. Yār için aḡyāra minnet etme **bî-sūd** Hüznîyā
Bed-raqîbe ser fūrū ṭab‘iñca bir ma‘nā mıdır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 9*). [*bî-sūd,*]

bî-şümār: *Sayırsız, pek çok.*

1. Hüznî-i bî-çāreniñ bakma ḥatāsı **bî-şümār**
Ḳullara etmekte iḥsān cümle sultān el-meded (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 13*). [*bî-şümār,*]
2. Nefse uydum rûz u şeb ettim ḥatālar **bî-şümār**
Görmemiş müslim zamānda nev‘i ādem el-‘iyāz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 3*). [*bî-şümār,*]
3. Eylediñ gūna-gūn cevır ü cefāñı **bî-şümār**
Merḥamet et ḳalmadı hiç tende dermānım deyü (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 7*). [*bî-şümār,*]

bî-tāb: *Takatsız, dermansız, mecalsiz.*

1. Dest-i ‘aşk içre cünün teşne **bî-tāb** gönîlümüz
Ka‘be-i maḳsūda cānā ersin bu vuşlat rāhımız (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 11*). [*bî-tāb,*]
2. El-firāk efrūḥte cismim el-amān **bî-tāb** bu dil
El-amān endūh-ı ‘aşkıñ serde bir efser yetiş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 3*). [*bî-tāb,*]
3. Pür-ḥarāret teşne-dil neş‘e-yāb-ı bādeyim
Deşt-i ḥayret içre **bî-tāb** ḳaldım gördüñ mü hiç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 4*). [*bî-tāb ḳal, -dım*]

bî-vefā: *Vefasız.*

1. Verme dil zinhār zamānıñ dil-firīb maḥbūbuna
Bî-vefāyā dil veren pişmān olur ‘ālem bu yā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 12*). [*bî-vefāyā, -ya*]
2. Şüret-i zibā münakkaş ḥüsn-i ma‘şūk **bî-vefā**
Raḥm yok şanma gönül ‘ālemde her ḥübān leziz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 7*). [*bî-vefā,*]
3. Te‘şir etmez yā niçin dūd-ı siyāhım sineñe
Ey mürüvvetsiz ḥayāsız **bî-vefā** dil-dārimiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 10*). [*bî-vefā,*]
4. Vuşlatıñ ḳıldım taleb ammā çi sūd rām olmadı
Raḥm yok ol **bî-vefā** cānāna minnet etmeyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 4*). [*bî-vefā,*]
5. Ey ḡarīb bülbül yeter beyhüdedir feryādı kes
Bî-vefādır gönca nev-ḥız olma vaşlıñ mültemes (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 2*). [*bî-vefādır, -dır*]
6. **Bî-vefā** olma mürüvvet eyile ‘ahde ḳıl vefā
Sā‘il-i luṭf u ‘atāñıñ bende-i fermānıyım (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 9*). [*bî-vefā,*]

biz: *Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.*

1. Şiddiklar ile **bizleri** et cennete dāhil
Dīdār ile ver andaki ihsānımı yā Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 19). [bizleri, -ler, -i]
2. Cemî'-i âl ile aşhâbına hem
Ola **bizden** salât ihsân Muhammed (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 18). [bizden, -den]
3. Gurûru mâla māl ehli ede **biz** 'aczi Allaha
Muhammed hażreti-âsâ bizim sultānımız vardır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 15). [biz,]
4. Seherde bülbüle ders-i figānı etmişiz ta'lim
Bizim de ma'nevî şāhim hezār gülşenimiz vardır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 12). [bizim, -im]
5. Zühd ü takvā 'ār u nāmūs vermişiz didāra **biz**
Lānemiz mürğ-i hüma kân-ı kanā'at tākıyız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 5). [biz,]
6. Sākīya şun bādeyi **bizler** anıñ mezzākıyız
Zehr-i endüh-ı firākıñ 'aşk ile tiryākıyız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 1). [bizler, -ler]
7. **Biz** esir-i dām-ı 'aşkız boşa feryād etmeyiz
Bülbül-âsâ bî'z-zārūr ol āha mu'tād etmeyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 1). [biz,]
8. Dest-i gāmda Kaysa ta'lim eyledik sevdāy **biz**
Pir-i 'aşk-ı Leylāyız **biz** gayrın evrād etmeyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 6). [biz,]
9. Şundu cānān bñsesiñ biñlerce minnet cānıma
Māsivāyı dilberi **biz** dilde icād etmeyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 10). [biz,]
10. Derd-i 'aşkım etme teşhiş ey tabib-i çāre-sāz
Biz bu derde rāzıyız dermāna minnet etmeyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 6). [biz,]
11. Etmeyiz minnet hüveydā dehrīde hñnkāra **biz**
Bağmayız şimden girü ol yāre **biz** ağıyāra **biz** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 2). [biz,]
12. **Biz** haķikat şehrine baştık kadem bil zāhidā
Kılmayız zerre muhabbet çerhe **biz** devvāra **biz** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 4). [biz,]
13. Gülşen-i dār-ı fenādan mürğ-i dil etti firār
Kať-ı ülfet etmişiz her ān gül-i gülzāre **biz** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 6). [biz,]
14. Zinet-i dünyā medār-ı iftiħārdır nā-kese
Zerre rağbet etmeyiz hem dirheme dīnāra **biz** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 8). [biz,]
15. Atlas-ı zibā gerekmez köhne şāl bir post yeter
Taht-ı Dārā mülk-i şāhān almayız efkäre **biz** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 10). [biz,]
16. Pāyedār olmaz fenānıñ sıhhat-ı der-i gāmi
Yāre-i çerh-i sitemden bağmayız tīmāre **biz** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 12). [biz,]
17. Bir tehī dest rū-siyāh Hüznīyim bī-çāreyim
'Arz-ı hācāt eyleriz ol Hażret-i Ğaffāra **biz** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 14). [biz,]
18. Kays u Ferhād ders-i 'aşkı **bizden** etti iktibās
Bülbül ü pervānedir sūz-ı dilden 'aşk-şinās (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 1). [bizden, -den]
19. Kaş göz egri **bizlere** ağıyāra her dem iltifāt
Yok mudur sineñde rahmiñ bī-mürüvvet gel yetiş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 3). [bizlere, -ler, -e]
20. **Biz** cemr-i remādla ruħ-ı kimyādan uşandık
Evham-ı zer ü şimle pür-emyādan uşandık (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 1). [biz,]
21. Rahm eyle gönül Hüznīye uhrāya refik ol
Def' ola hemin **bizdeki** ol fikr-i ebāıl (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 16). [bizdeki, -de, -ki]
22. **Biz** muhib-i hānedānız cān u dilden zāhidā
Sālik-i rāh-ı haķikat bī-riyā derler bize (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 9). [biz,]
23. İntikāmın almada zālīm felek **bizden** müdām
Meslūb oldu 'aql ü fikrim dehre Mecnūnum gibi (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 9). [bizden, -den]

biz bize: *Yanımızda yabancı bir kimse bulunmaksızın, yalnız başımıza.*

1. Gel seniñle edelim keşf-i derün-ı rāz **biz bize**
Bāri hıfz et sırrımı gel gayra ifşālar 'abeş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 3). [biz bize,]

bize: *"Biz" zamirinin yönelme eki almış şekli.*

1. Yâ **bize** lutfuñ seniñ hecride cevr etmek midir
Hiç beyim yok mu mürüvvet ‘aşıkân eyler taleb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 3). [bize,]
2. On sitem kıl bir mürüvvet ‘öşr-i şer’î-veş baña
Kırkıta bir hüsnüñ zekâtın ver **bize** ‘âlî neseb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 8). [bize,]
3. Feleğin tühfesi her dem **bize** giryân ne sebeb
Akıtır dide-i eşkim benim el-ân ne sebeb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 1). [bize,]
4. Nebiler muktedâsıdır şerî‘at
Bize Hakkıñ hedâsıdır şerî‘at (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 2). [bize,]
5. Ey sâkî hemân şun **bize** bir bâde-i gülğün
Bu şeb edelim yâr ile icrâ-yı muhabbet (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 13). [bize,]
6. Çün münâdî bir nidâ etti bugün bayrâm günü
Yâ **bize** ‘îdiyye cânım bûseler verdiñ mi hiç (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 12). [bize,]
7. Maķâm-ı Maķmûduñ miftâhı sende
Şefâ‘at kıl **bize** ol ân Muhammed (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 20). [bize,]
8. Etme ‘itâb ey pâdişâh lutfile kıl **bize** nigâh
Kılma gâfilinden ilâh vakt-i şehir vakt-i şehir (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 21). [bize,]
9. Bu mecâzîdir haķîkat şehrine cîsr-i ‘azîm
Şervet-i çarhıñ hasîse ‘aşk u sevdâ **bize** bes (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 12). [bize,]
10. Dersimiz verdi **bize** ey Hüznî pîr-i ‘aşk bugün
Küntü kenzden ‘Alleme’l-esmâ’ olundu muktebes (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 13). [bize,]
11. Feleğin cevri bize rütbe-i bâlâsı kime
Bizedir zulm ile ķahrı anıñ i‘tâsı kime (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 2). [bizedir, -dir]
12. Akmaķta gönül Ka’beye bir ‘Ayn-ı Zübeyde
Yâ Rab naşib et **bize** ol Beyt-i Harâmı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 6). [bize, -e]
13. Kanlar dökeyim kūyuna encâm-ı Resûlün
Göster **bize** şol ravza-ı pāk Fahr-i Enâmı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 12). [bize, -e]
14. Feleğin cevri **bize** rütbe-i bâlâsı kime
Bizedir zulm ile ķahrı anıñ i‘tâsı kime (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 1). [bize, -e]
15. Teşne dil mâh-ı muharrem cây-i mâtem sînesi
Zümre-i ‘atşân cünûd-ı Kerbelâ derler **bize** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 4). [bize, -e]
16. İntikâm-ı Âl-i Evlâd-ı Resûl çün dâ’imâ
Sell-i seyf etmiş gürûh-ı ibtilâ derler **bize** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 6). [bize, -e]
17. Şâh Hüseyn ‘aşkına olsun cism ü cânım biñ fedâ
Kisve-i mâtemde pinhân dâ’imâ derler **bize** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 8). [bize, -e]
18. **Biz** muhib-i hânedânız cân u dilden zâhidâ
Sâlik-i râh-ı haķîkat bî-riyâ derler **bize** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 10). [bize, -e]
19. Dide-i hün-âbemiz bir deşt-i cüy-ı Kerbelâ
Dergeh-i hayrûnnisâya reh-nümâ derler **bize** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 12). [bize, -e]
20. Mażhar-ı ‘aşk-ı Resûl-i Kibriyâ derler **bize**
Vâķıf-ı sırr-ı ‘Aliyyü’l-Murtażâ derler **bize** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 2). [bize, -e]
21. Hem Hasan ‘aşkına zehr-i mâtemi nüş eyleyen
Meşhedîñ ķıtmîri hâşıl muţlakâ derler **bize** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 14). [bize, -e]
22. Muktedâ-yı ehl-i sünnet şüphesiz işnâ ‘aşer
Hüznîyâ râhiñda ķurbân bir gedâ derler **bize** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 16). [bize, -e]
23. **Bize** yok mu ‘acabâ ‘îd-i vaşlıñdan eşer
Ne olur eyle mürüvvet dil-i nâ-çâre güzel (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 7). [bize, -e]
24. Beytü’l-ahzân bağ-ı ‘Adniñ ķaşr-ı a’lâsı **bize**
Şâd olursam dehrîde bil intihârim var benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 5). [bize, -e]
25. Bugün oldum vişâl-i yâr-ı râcî
Bihamdillah **bize** çok etti taltîf (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 2). [bize, -e]

bizi: Birinci çoğul şahıs zamirinin belirtme durum eki almış şekli.

1. Merhabâ ey sâye-i lutfuñda şâdân olduğum
Eylediñ memnûn **bizi** zîrâ efendim merhabâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 12). [bizi,]
2. Vâ‘iz **bizi** sen kürsüde zemmeylediñ amma
Ma‘zûr tutula elde mi itfâ-yı muhabbet (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 9). [bizi,]

3. Bu dünyā mezra‘-ı ‘uḳbā ‘azîzim
Bizi var eyledi bir kâra maḥşûş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 76, Mısra 26). [bizi,]
4. Biḥamdillâh **bizi** ümmet yarattı
Şefâ‘at ma‘den-i ḥünkâra maḥşûş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 76, Mısra 33). [bizi,]
5. **Bizi** zemmetmesin aşla ğināmız beyt-i Mevlâda
Ḥarâbât ehline düşmân o Ḳârûn-veş batar vâ‘iz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 80, Mısra 9). [bizi,]
6. Der-i vâlâsına ettim nüzûlü
Bizi istiḳbâl eden ol zât-ı ta‘rif (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 87, Mısra 10). [bizi, -i]
7. Ğamzeylemiş aġyâr **bizi** ol yâre nihânı
Bühtân ediyor ḥaḳḳıma billah ḥaberim yok (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 92, Mısra 5). [bizi, -i]
8. Çıkıp kürsüde ḥiddetle **bizi** na‘ra atar vâ‘iz
İnip râh-ı sefâhetten nice şeyler yutar vâ‘iz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 80, Mısra 1). [bizi, -i]
9. Ebûbekir ‘Ömer ‘Oşmân ‘Aliden
Bizi mehcûr edip ettirme âhı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 157, Mısra 26). [bizi,]
10. Dâm-ı ğurbet sū-be-sū bend eyledi her yanımız
Âteş-i hecriñ **bizi** maḥveyledi mûmlar gibi (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 149, Mısra 4). [bizi, -i]

bî‘z-zârûr: İster istemez.

1. Biz esîr-i dâm-ı ‘aşkız boşa feryâd etmeyiz
Bülbül-âsâ **bî‘z-zârûr** ol âha mu‘tâd etmeyiz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 61, Mısra 2). [bî‘z-zârûr,]

bol: Çok, çok(ça).

1. Dūd-ı âhım çıkmada baştan semāya gel yetiş
Düştü gönle nâzeninim lutf **bol** şâh-ı semâḥ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 33, Mısra 8). [bol,]
2. Bî-ḥadd ü beyân ‘âşiye yâ Rab keremiñ **bol**
Hüzni de ziyâret ede ol ‘âlî maḳâmı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 155, Mısra 13). [bol,]

boş: Dolu olmayan, boş.

1. Cürm ü ḥaḫâ büktü belin var mı ‘amel **boştur** elin
Kumru gibi öte diliñ vaḳt-i seḫer vaḳt-i seḫer (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 42, Mısra 3). [boştur, -tur]
2. Yüzün kâra elin **boş** Hüzni var mı
Tevessül Aḫmed-i Muḫtâra maḥşûş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 76, Mısra 37). [boş,]

boş: Asılsız.

1. Hiç mürüvvet yok mudur üftâdeñe ey bî-vefâ
Olmazam zerre emîn hep andıña **boştur** şu bu (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 136, Mısra 8). [boştur, -tur]

boş kal-: Değersiz olmak, boş kalmak.

1. Niçin dervişlere baktıñ ḥaḳâretle behey ḥâsîd
Şaḫın Allah diyen **boş mu kalır** Sübhânımız vardır (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 55, Mısra 14). [boş kal, -ır]

boş yere: Hiç gereği yokken, gereksiz yere, boşuna.

1. Elvedâ‘ ruḫum daḫi müjgânıma ettim hedef
Girme kana **boş yere** rāḫmda ḳurbân elvedâ‘ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 81, Mısra 8). [boş (yere),]

boşa: Boş yere, beyhûde.

1. Biz esîr-i dām-ı ‘aşkız **boşa** feryād etmeyiz
Bülbül-āsā bî’z-zārūr ol āha mu’tād etmeyiz (*Yozgathı Hüznî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 1*). [*boşa,*]

böyle: *Aynıyla, bu şekilde.*

1. ‘Ar u nāmūs şîşesin etti şikest ‘aşık olan
Şîve-i hük-m-i Hudādan **böyledir** fermān-ı ‘aşk (*Yozgathı Hüznî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 6*). [*böyledir, -dir*]
2. Neden **böyle** olur mağrūr iki günlük fenāya dil
‘İbādetle mürūr etmiş niçin bir ān zamānım yok (*Yozgathı Hüznî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 5*). [*böyle,*]
3. Bir hamā’il bir nazarlık pek yakışır al takın
Gezme **böyle** sevdiğim gel çeşm-i a’dādan şakın (*Yozgathı Hüznî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 12*). [*böyle,*]
4. Ey sākī bu dem bāde-i şer(m)sāri yetiştir
Böyle tehī-dest meclis-i rindāna mı geldiñ (*Yozgathı Hüznî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 4*). [*böyle,*]
5. ‘Ār u nāmūs yok mudur hiç **böyle** bî-pervā gezeñ
Güft ü gülār söyletirsñ dā’imā düşmāna sen (*Yozgathı Hüznî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 5*). [*böyle,*]

böylece: *Bu şekilde, bu tarzda.*

1. Tā bezm-i elest kısmetiñ ālām kederdir
Takdîr-i Hudā **böylece** fermān saña şabret (*Yozgathı Hüznî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 4*). [*böylece,*]

boynunu bük-: *Çaresiz durumda kalmak.*

1. Benefşe **boynunu bük-müş** şüşām kıddin kemān etmiş
Çayır çiyyem semîn lāle ‘abirle müşk-bār ağlar (*Yozgathı Hüznî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 3*). [*boynunu bük, -müş*]

boyun: *Başı bedene bağlayan uzuv.*

1. Çengel-i ‘aşkñ takıp **boynuma** Mecnūn eylediñ
Nāz ile etvār ile Hākka dehānım vāh benim (*Yozgathı Hüznî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 7*). [*boynuma, -um, -a*]
2. Leylî zülfün **boynuma** zincîr gibi bend eylediñ
Bu cünün-ı ‘aşk ile Mecnūn degil de yā neyim (*Yozgathı Hüznî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 5*). [*boynuma, -um, -a*]

bu: *Bu, işaret zamiri.*

1. Dehrîde dil-şād iken giryān olur ‘ālem **bu** yā
Gün olur pür-gām iken şādān olur ‘ālem **bu** yā (*Yozgathı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 1*). [*bu,*]
2. Çerh-i gerdün ber-karār olmağ murād üzre muhāl
Gāhi gām gāhi sürūr devrān olur ‘ālem **bu** yā (*Yozgathı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 4*). [*bu,*]
3. Pirehen atlas ile nā-merd felekten kām-yāb
Nice dānā fāhriyle ‘üryān olur ‘ālem **bu** yā (*Yozgathı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 6*). [*bu,*]
4. Şāh iken dehre Zeliḫā ‘aşk ile yoḫsul olur
Mışra Yūsuf kıl iken sulṭān olur ‘ālem **bu** yā (*Yozgathı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 8*). [*bu,*]
5. İnķilāb eyler tabāyi’ çün ‘anāşır muḫtelif
Dost iken ‘ālem saña düşmān olur ‘ālem **bu** yā (*Yozgathı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 10*). [*bu,*]
6. Verme dil zinhār zamānıñ dil-firīb maḫbūbuna
Bî-vefāyā dil veren pişmān olur ‘ālem **bu** yā (*Yozgathı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 12*). [*bu,*]
7. Hūznıyā Hākka tevekkül kıl umūruñ tefvîz et
Kıl iken kıldan kula iḫsān olur ‘ālem **bu** yā (*Yozgathı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 14*). [*bu,*]
8. Şîve-bāzım **bu** ne āfet tāvusī reftārñız
Servi-āsā kāmetiñ tūbāyā beñzetmiş Hudā (*Yozgathı Hüznî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 5*). [*bu,*]
9. Sivāyā eyleme rağbet fenā-ender-fenādır **bu**
Helāk eyler seni āḫir bu varlıkla tekāsül hā (*Yozgathı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 3*). [*bu,*]

10. Revâdır her mü'mine dâ'im şalât-ı hams edâ etsin
Yaraşır der isem işte **budur** hem Cennetü'l-Me'vâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 8). [budur, -dur]
11. **Bu** ne hikmet nice münkire şafâ bahşediyor
Nice hâl ehline de zulm-i firavân ne sebeb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 7). [bu,]
12. Hem tehi-dest sâ'il-i bâb-ı rızasıñ ey gönül
Nerde misâk **bu** mudur ol 'ahd ü peymânıñ 'abeş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 6). [bu,]
13. Kûlzum oldu dertleriñ ey dil 'aceb deryâ mıdır
Bilmezem **bu** sendeki cûş eyleyen sevdâ mıdır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 2). [bu,]
14. İnci dişle sîm-gerden **bu** saña eltfâf-ı Hâk
Bâ'ış-i ihyâ-yi 'âlem gönca gül-famdan mıdır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 5). [bu,]
15. **Bu** mecâzidir hakikat şehrine cîsr-i 'azîm
Şervet-i çarhıñ hasise 'aşk u sevdâ bize bes (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 11). [bu,]
16. Ağladın şeb-tâ-seher bülbül mişâli 'âşıkıñ
Gönca nev-hîz **bu** mudur kânûn u fermânıñ seniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 6). [bu,]
17. Ser-be-ser 'aşkıñla yaktın 'aşk-ı şeydâları
'Âdetiñiz **bu** mudur yâ söyle cânânım benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 12). [bu,]
18. Katleden üftâdeñi bir nîm-nigâhla ey perî
Bu mudur kânûn-ı hûbân hûn-feşânım vâh benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 4). [bu,]
19. Ey Hüznî **bunu** görmeye aşhâb-ı müdâhin
Her cins-i bozuk kelb gibi âgyâra düşürme (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 15). [bunu, -nu]

bu: Bu, işaret sıfatı.

1. Mürâ'ât et vefâ resmin ferâmûş eyleme şâhım
Derinde vâlih ü hayrân **bu** Hüznî 'âşık-ı şeydâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 14). [bu,]
2. Sivâyâ eyleme rağbet fenâ-ender-fenâdır bu
Helâk eyler seni âhir **bu** varlıkla tekâsül hâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 4). [bu,]
3. Yanar bir şem'a-i târih **bu** dilde Hüznî cevherdir
Bînâ olmuş yeri hoştur **bu** enver ma'bed-i zibâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 14). [bu,]
4. Benim **bu** cürmüme nisbet değil kaatre yedi deryâ
Hacer kum berk ü eşcârı dañi zerre kiyâh yâ Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 3). [bu,]
5. Kirâmen kâtibin leyl ü nehâr ef'âlîme vâkîf
Bu a'zâ vü cevârih hep olur ferdâ güvâh yâ Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 6). [bu,]
6. Mürüvvet senden olmazsa kime ben eyleyim şekvâ
Keremden lutfedip eyle **bu** 'âşiye nigâh yâ Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 8). [bu,]
7. Yedinde 'urveti'l-vüşkâ Reşid ismiñle Rahmanın
Olur **bu** Hüznîye âhir refik-i intibâh yâ Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 14). [bu,]
8. Hem hubb-ı hevâ tûl-i emel kalbime koyma
Hızlanda koma **bu** dil-i nâlânımı yâ Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 12). [bu,]
9. Çünkü zer hâliş olur mu yanmayınca nâra hiç
Yan **bu** nâr-ı 'aşk-ı Hâkka olasıñ hâliş zeheb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 12). [bu,]
10. 'Arzûhâlim var saña rahm eyle bir kez gönca leb
Nâle-i dūd-ı siyâhım çıktı âfâka **bu** şeb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 2). [bu,]
11. 'Acabâ h'âb gire mi dide-i hûn-bâre **bu** şeb
Gele mi râhat bir ân dil-i gam-hâre **bu** şeb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 2). [bu,]
12. Düşeli hasta gönülüm der-i Lokmâna meded
Eder ârzü-yi devâ ol şeh-i tîmâre **bu** şeb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 4). [bu,]
13. İñiler dertli gönül yâre-i hicrân yetişir
Dirîgâ vuşlata yok mu dañi bir çâre **bu** şeb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 6). [bu,]
14. Yatar ol câme-i râhatta dilâ şâh-ı Hutun
Varayım 'arz edeyim hâlimi hünkâra **bu** şeb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 8). [bu,]
15. Ne yamân derdimiş ey dil şeb-i yeldâ-yı emel
Yaniyor Hüznî yine hasret-i dil-dâre **bu** şeb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 10). [bu,]
16. Şerî'at olmasa 'âlem harâbtır
Bu dinin çün 'abâsıdır şerî'at (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 40). [bu,]
17. Çün mü'mine zindân dañi küffâra gülîstân
Bu dâr-ı fenâ hâşıl-ı zindân saña şabret (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 12). [bu,]

18. Cüş etti **bu** dem dildeki deryâ-yı muhabbet
Bir kûlûm-i bî-ka'r mezâyâ-yı muhabbet (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 1). [bu,]
19. Esrâr-ı Hudâ her kula **bu** 'aşk naşib olmaz
Tâ 'arşa sûtûn olmada gavgâ-yı muhabbet (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 5). [bu,]
20. Her kimde eger var ise **bu** lezzet 'aşktan
Elbet bulunur anda müdârâ-yı muhabbet (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 7). [bu,]
21. Ey sâkî hemân şun bize bir bâde-i gülgün
Bu şeb edelim yâr ile icrâ-yı muhabbet (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 14). [bu,]
22. Zabt etti **bu** dem kişveri iklim-i vücûdum
Yağmaya verip varımı Dârâ-yı muhabbet (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 17). [bu,]
23. Yüsufa Ya'kûb iseñ beytû'l-hazânda girye et
Leylâya Mecnûn iseñ **bu** şâd u handânîñ 'abes (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 8). [bu,]
24. Gel seniñle bezmim ihyâ edelim meyle **bu** şeb
Tāvüs-ı refâr ile 'uşşâka câm şorduñ mu hiç (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 5). [bu,]
25. Penbe rüyüñ lâ'le renk gülzâre dönmüş ey perî
Meclis-i rindâna **bu** şeb gâfilen vardıñ mı hiç (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 10). [bu,]
26. Yüzü kara tehî-desttir kapıñda yalvarır dâ'im
Yetiş feryâdına rahmet **bu** Hüznî nâ-tüvân ey şüh (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 18). [bu,]
27. Ey bād-ı şabâ yâre benim hâlimi söyle
Tedbir ü şifâ yok mu 'aceb **bu** dil bir ân mütelezziz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 8). [bu,]
28. **Bu** dil bülbül gibi feryâd eder vakt-i şehirlerde
Ne h'âbım var ne haşyet var ne bir ân istirahat var (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 7). [bu,]
29. Cigerden kan döker durmaz vişâliñ h'âhişi göñlüm
Özüm ağlar gözüm ağlar **bu** geleñ cüy-bâr ağlar (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 10). [bu,]
30. **Bu** Hüznî kale-i hüznüñ hazîni hüzn ile her ân
Metâ'-ı 'îd-i vaşlîñ çün efendim bî-karâr ağlar (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 13). [bu,]
31. Gurbet elde kisve-i mâtem giyip kaldım garîb
Sen garîb **bu** dil garîb yâ kim baña versin sürür (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 6). [bu,]
32. **Bu** tahassür bu revîş başıma cinnet getirir
Yeter el çek bu zulûmden yetişir emr-i 'asîr (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 7). [bu,]
33. Saña cânım ola kurbân kerem et eyle kabûl
Ola kayd defter-i 'uşşâkıña **bu** Hüznî fakîr (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 10). [bu,]
34. **Bu** revîşle nice kanlar döker âhü-yı nigâh
Dokunur sîneme hûn-rîz müjeler top gibidir (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 9). [bu,]
35. **Bu** Nerîmân-ı zamân 'âlemi vîrân edecek
Amân ol nîm bakışı cünbüs-i Haydâr dediler (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 5). [bu,]
36. Sîm-gerden ile hâller **bu** ne tāvüsî revîş
Lebi bal gamzesi tîr kâmeti 'ar'ar dediler (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 7). [bu,]
37. Meh-i ruhsârına karşı nice 'uşşâk çağırıp
Meded Allah **bu** ne âfet perî peyker dediler (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 10). [bu,]
38. Zümre-i huccâca beñzer Hüznî tâ'if hüşhâsı
Bu seniñ şân ü şerefiñ Beyt-i Ekremden midir (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 10). [bu,]
39. Ruhlarıñ etmek diler **bu** hasta göñle bir devâ
Zerre vermez fırsat-ı satvetle ammâ gamzeler (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 3). [bu,]
40. İltiyâm etmez kabûl derdim muhâl-ender-muhâl
Dost degil **bu** yareyi çün görse düşmân ağlatır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 6). [bu,]
41. **Bu** 'aşk deryâsının dürdânesiyiz
Çırâğ-ı hüsnünün pervânesiyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 1). [bu,]
42. Dest-i 'aşk içre cünûn teşne bî-tâb göñlümüz
Ka'be-i makşûda cânâ ersin **bu** vuşlat rahımız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 12). [bu,]
43. Eylediñ yağma olanca 'aqlımız ey yârimız
Olmadı bir kez rehâ cevriñden **bu** dil-zârimız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 2). [bu,]
44. Derd-i 'aşkım etme teşhiş ey tabîb-i çâre-sâz
Biz **bu** derde râzıyız dermâna minnet etmeyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 6). [bu,]
45. El-firâk efrûhte cismim el-amân bî-tâb **bu** dil
El-amân endüh-ı 'aşkıñ serde bir efser yetiş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 3). [bu,]
46. **Bu** Hüznî 'âşık-ı şeydâ düşelden dâmiña ey şüh
Vişâliñ ârzûsu dilde işi âh ü figân olmuş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 11). [bu,]

47. Seniñ vaşlñ hayâliyle **bu** ‘aşkıñ nârına yandım
Cebñ âteş ‘âbid âteş ciger âteş cinân âteş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 74, Mısra 7). [bu,]
48. Eden pervâne-i süzân tecellâ-yı cemâlîndir
Özüm âteş gözüm âteş sözüm âteş **bu** cân âteş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 74, Mısra 10). [bu,]
49. Alırsam destime hâme edersem ‘aşkıñı tefsîr
Midâd âteş sühan âteş **bu** kilik-i nâ-varâk âteş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 74, Mısra 14). [bu,]
50. **Bu** Hüzni teşne-i âb-ı vişâliñ nâr-ı hecriñle
Tutuştı sineden şardı yeñi baştan amân âteş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 74, Mısra 15). [bu,]
51. Pek hasta ‘acîb küşe-i gurbette **bu** Hüzni
Şerh eyle amân hâlimi Lokmânıma maşşûş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 75, Mısra 13). [bu,]
52. **Bu** dünyâ mezra‘-ı ‘uqbâ ‘azîzim
Bizi var eyledi bir kâra maşşûş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 76, Mısra 25). [bu,]
53. Âteş-i ‘aşkıñla oldu **bu** dil-i süzân marîz
Dâğ-ı hicrânîñla cânâ kalmışım giryân marîz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 78, Mısra 1). [bu,]
54. **Bu** Hüzni âh eder vaqt-i seher çün na‘t-ı vaşlñla
Fedâ cânı saña şarttır dañi rahmîñ ana meşrûţ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 79, Mısra 11). [bu,]
55. **Bu** ‘aşkı levni eden elbet mezâkıñ çatmayan nâ-merd
Behâ‘im-veş **bu** ‘âlemde yiyip içip yatar vâ‘iz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 80, Mısra 13). [bu,]
56. Er iseñ men‘aref dersin oku erbâb-ı ‘aşktan gel
Bu Hüzni-veş suhen başşâ hezâr mişli öter vâ‘iz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 80, Mısra 16). [bu,]
57. Yâdigâr ettim **bu** gönüm dâm-ı zülfünde esîr
Münkesir etme kerem kıl rahmla her ân elvedâ‘ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 81, Mısra 5). [bu,]
58. Ey perî müjgânîña **bu** sinemi ettim hedef
Şerhâ şerhâ etmede cismimde zañmîñ muhteşef (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 85, Mısra 1). [bu,]
59. Gerdân-ı kâfûrûñu şemm eyleyem şebbo gibi
Olmaya bir kimseye ihsân **bu** nâmla **bu** şeref (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 85, Mısra 10). [bu,]
60. Dedi **bu** şeb içelim meyi tenhâ
Sa‘âdetâneme sen eyle teşrîf (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 87, Mısra 3). [bu,]
61. Dedi lûtfum vişâlim hem seniñ çün
Gelir vaqt-i fedâ **bu** cân ne teklîf (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 87, Mısra 18). [bu,]
62. **Bu** Hüzni kemteri kaydet bulunsun defter-i ‘aşkıta
Dil-i maşzûn ile her dem saña şâhım **bu** cân ‘aşık (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 90, Mısra 13). [bu,]
63. **Bu** tegâfûl **bu** tekâsül âh seni eyler firîb
Aç gözün fânide ey dil vaqtiken bir kâra bak (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 91, Mısra 5). [bu,]
64. Hemân tûl-i emel nefsi-ı hevâ eyler işim berbâd
Bu ‘ömrüm ber-hevâ oldu neden âh u figânım yok (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 94, Mısra 8). [bu,]
65. Habîbiñ hürmeti ‘afvet **bu** Hüzni bir yüzü kâra
‘Âlimsiñ her cihet hâlim saña zerre nihânım yok (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 94, Mısra 13). [bu,]
66. Dilâ sende **bu** ‘âdet ne utanmazsıñ ne alçaqsıñ
Tegâfûlle denâ‘et ne utanmazsıñ ne alçaqsıñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 96, Mısra 1). [bu,]
67. **Bu** Hüzni âcize nettiñ nice mekr ü hîle ettiñ
‘Adûlar tuttuğın tuttuñ utanmazsıñ ne alçaqsıñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 96, Mısra 15). [bu,]
68. Âh muhabbet seyfile **bu** sinemi amaç eden
Zülfikâr-ı Haydâr-ı Kerrâra beñzer kaşlarıñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 100, Mısra 3). [bu,]
69. Ey sâkî **bu** dem bâde-i şer(m)sârı yetiştir
Böyle tehî-dest meclis-i rindâna mı geldiñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 101, Mısra 3). [bu,]
70. Ey Hüzni seniñ hüznüñe yok mu nihâyet
Bu ‘âleme sen hüznile bir tane mi geldiñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 101, Mısra 12). [bu,]
71. Vazgel yeter artık yeter âh yandım eliñden
Yetmez mi cefâ **bu** dil-i dîvânemi gör gel (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 107, Mısra 8). [bu,]
72. Kâbe Kavseyñ şâhibiniñ yüzü şuyu hürmeti
Hubb-ı dünyâ mâsivâdan eyle **bu** kalbim selim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 110, Mısra 10). [bu,]
73. Hüzni ile hüznüm benim cûş eyledi Hüzni gibi
Olmadın âgâh **bu** dilden nev-civânım vâh benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 115, Mısra 10). [bu,]
74. Yeter el verdi yeter Hüzniye cânâ **bu** hüzn
Nice bir beyt-i dilim külbe-i ahzân edeyim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 116, Mısra 9). [bu,]
75. Seniñ âyine-i hüsniñ naazar-ı şems-i cihân
Bu semîn sâk ile ol sâ‘ide nûr-ı ten mi desem (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 117, Mısra 6). [bu,]

76. Dayanır mı ‘acabā cān **bu** firāka güzelim
Ne vakit şohbet-i yār vāşıl-ı cānān olayım (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 121, Mısra 7). [bu,]
77. Kerem et gayret-i ağıyar ile sūz oldu **bu** dil
Biraz ol luţfuñ ile nā’il-i ihsān olayım (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 121, Mısra 11). [bu,]
78. Ol dîdesi fettān ile tenhāca muḥabbet
Ettim **bu** gece menba’-ı ihsāna yanaştım (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 122, Mısra 10). [bu,]
79. Vuşlatıñdan kām-yāb eyle dil-i mahrūmumu
Dergeh-i vālāñıza yār her zamān **bu** ḥācetim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 124, Mısra 8). [bu,]
80. Leylî zūlfūñ boynuma zincir gibi bend eylediñ
Bu cūnūn-ı ‘aşk ile Mecnūn degil de yā neyim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 125, Mısra 6). [bu,]
81. ‘İd-i vaşlūñ müjdesi **bu** gönllümü mest eyledi
Ol ḥayāl-i şohbetiñle şanki bir dîvāneyim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 125, Mısra 9). [bu,]
82. İlticā’ı kaţ‘ edenler zem olundu dü cihān
İbn-i Hişām **Bü Leheb**-veş la‘nete oldu qarīn (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 126, Mısra 10). [bū,]
83. Hiç rahm ü nigāh etmedi **bu** Hüzni-yi za‘ife
Bir tūl-i emel vuşlat-ı dildārñ o ḥūbdan (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 130, Mısra 9). [bu,]
84. Şūret-i mihr-i vefādan cevri mu‘tād eylediñ
Yā neler yaptıñ vefāsız **bu** dil-i dîvāne sen (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 131, Mısra 8). [bu,]
85. Cāna te’şir etmede cānā firāk u vuşlatıñ
Etme cevri **bu** dil-i nālāna gel Allah için (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 132, Mısra 8). [bu,]
86. Gurbet ilde serserî mağmūm gezersin dil neden
Külle-i endūha ettiñ bir hedef **bu** cismi sen (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 135, Mısra 2). [bu,]
87. Hiç mürüvvet yok mudur üftādeñe ey bî-vefā
Olmazam zerre emīn hep andıña boştur şu **bu** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 136, Mısra 8). [bu,]
88. Cān ‘azizim sende bî-rūn ol **bu** tenden vakt iken
Çün ḥarāba tuttu yüz āh beyt-i gönllüm sū-be-sū (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 136, Mısra 9). [bu,]
89. **Bu** ‘aşrımız olmaқта mizāc-ı ehl-i hevā hep
Fetvā için ol müfti’-i efkāra düşürme (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 141, Mısra 13). [bu,]
90. Hiç cevri ü cefā çekmeye yok tākātım aşla
Kār eylemedi hem fırkat **bu** cānıma söyle (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 142, Mısra 6). [bu,]
91. Dil taḥammül eylemez cānā **bu** nār-ı fırkate
Ḥançer-i ebrūlarıñ çek durma vur gerdānıma (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 143, Mısra 5). [bu,]
92. Zehr-i hecri etmeden nūş dā’imā Hüzni gibi
Mevtim aḥsen her cihetten **bu** dil-i dîvānıma (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 143, Mısra 10). [bu,]
93. Ne nezāket tūṭi-dil sendeki **bu** nāz-ı reviş
Yanıyor Hüzni gedā gayret-i itfāsı kime (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 144, Mısra 9). [bu,]
94. Seḥerde kūy-ı cānāna sefer kıl bul dil-ārāyı
Dil-ārāyı dilā sevdiñ tefekkür et **bu** ma’nāy (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 151, Mısra 2). [bu,]
95. **Bu** ma’nādan ezel ‘aşkıñ şarābını için sensin
İçen sensin o cānānıñ yedinden cām-ı şahbāy (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 151, Mısra 3). [bu,]
96. Bulan Leylā ile Hüzni ḥaḳīkat rāhını Mecnūn
Aña Mecnūn olup her dem ḡanīmet bil **bu** sevdāy (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 151, Mısra 10). [bu,]
97. **Bu** firibiñ dilimi şayd etti zūlfūñ bendine
Çāresiz āşufte kıldıñ neyleyim ammā seni (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 152, Mısra 5). [bu,]
98. Ebu’s-sıbtēyn o Zehrānıñ eridir
Bu dīn arslanıdır bî-iştibāhı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 157, Mısra 22). [bu,]
99. **Bu** dördüñ birisin inkār edenler
Ne mülḥiddir ne kāfirdir ilāhī (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 157, Mısra 23). [bu,]
100. **Bu** dördü Hüzniye ferdā şefi’ et
Keremden pādīşāhlar pādīşāhı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 157, Mısra 27). [bu,]
101. Ḥamd-i bî-ḥad zātıña etti tūlū’ ‘aşk gönllüme
Şol Cevād isminle kıldım ben **bu** ‘aşka iktidā (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 1, Mısra 6). [bu,]
102. Zehr-i ‘işyān yutturur **bu** nefisile şeytān baña
Zenbime vāḳıf olan her ins ü cin ḥayrān baña (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 2, Mısra 1). [bu,]
103. Yā Resūlallah daḫīlek etme red **bu** Hüzniyi
Ḥ‘ān-ı luţfuñdan doyur kim geldi müflis aç saña (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 3, Mısra 13). [bu,]
104. Teşne dil yandı tutuştu āb-ı vaşlūñla yetiş
Āh eder şeb-tā-seḥer **bu** hūznile Hüzni gedā (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 8, Mısra 14). [bu,]

105. Cemālîñ şem'ine yandı **bu** dil pervâne-i 'aşkıñ
Söyünmez sinede nârîñ fûrûhte ey meh-i ğarrâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 7, Mısra 7). [bu,]
106. Muntâzırdır meh cemālîñ görmeye **bu** gözlerim
Merhabâ çeşmim eden binâ efendim merhabâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 9, Mısra 5). [bu,]

bugün: İçinde bulunulan zaman, gün.

1. Çün münâdî bir nidâ etti **bugün** bayrâm günü
Yâ bize 'îdiyye cânım bûseler verdiñ mi hîç (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 31, Mısra 11). [bugün,]
2. Nâzar kıl zâhidâ bir dem **bugün** meydânımız vardır
Ledünden men'aref dersin veren pîrânımız vardır (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 55, Mısra 1). [bugün,]
3. Dersimiz verdi bize ey Hüzni pîr-i 'aşk **bugün**
Küntü kenzden 'Alleme'l-esmâ' olundu muhtebe (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 66, Mısra 13). [bugün,]
4. Okudum kânûn-ı 'aşkı aldım icâzet **bugün**
Bir ferîd-i mürşid-i kâmil oluptur dil esâs (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 68, Mısra 3). [bugün,]
5. Baht-ı dünümle **bugün** etti baña devrân ğaraž
Zehr-i hicrânı yutup etti dil-i nâlân ğaraž (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 77, Mısra 1). [bugün,]
6. Gerdeniñden emmek ister teşne dil kânın **bugün**
Şerbet-i dârûy-ı vaşlîñ her zamân etmem ferâğ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 83, Mısra 11). [bugün,]
7. Ben dedim vaşlîñ **bugün** eyler niyâz üftadeñiz
Duymadıñ Leylâcığım sen bir taraf ben bir taraf (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 86, Mısra 9). [bugün,]
8. **Bugün** oldum vişâl-i yâr-ı râcî
Bihamdillâh bize çok etti taltîf (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 87, Mısra 1). [bugün,]
9. Ölse de ne ğam sinesi billürda yatarken
Ey Hüzni **bugün** Yûsuf-ı Ken'âna yanaştım (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 122, Mısra 12). [bugün,]
10. Et temâşâ gel **bugün** gör na'ra-ı feryâdımı
Kân doker çeşmânımız seyrâna gel Allah için (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 132, Mısra 3). [bugün,]
11. Ey perî hüsniñ 'aceb ol Yûsuf-ı Ken'ân mıdır
Mısr-ı dilde velvele düştü **bugün** şahrâsına (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 145, Mısra 6). [bugün,]

Buhârâ: Buhara şehri.

1. Dilâ sevdik meded yandık dilârâyı dil-ârâyı
Olup seyyâh anıñçün gez hemân Belh **Buhârâyı** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 150, Mısra 2). [buhârâyı, -yı]

bühtân et-: İftirâ etme, suçlama.

1. Ğamzeylemiş ağıyar bizi ol yâre nihânı
Bühtân ediyor haqqıma billah haberim yok (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 92, Mısra 6). [bühtân ediyor, -iyor]

bük-: Eğmek.

1. Yine mey âteş-i hecriñ ile süzân olayım
Büküyor kıddimi fırkat nice giryân olayım (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 121, Mısra 2). [büküyor,]

bul-: Elde etmek, ulaşmak.

1. **Bulup** bir mürşid-i kâmil edip bûs dest ü dâmânın
Haķikat râhiña sâlik olup ol Haķka vâsıl hâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 10, Mısra 7). [bulup, -up]
2. Külbe-i aḥzân içinde kıl riyâzet **bul** fenâ
Tut tarîk-i müstaķimi pîr-i 'aşkla dest-be-dest (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 23, Mısra 7). [bul,]
3. **Bul** hayât-ı câvidânı ğâfil olma Hüzniyâ
Mâsivâyı terk edip ol dâ'imâ Allah-perest (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 23, Mısra 11). [bul,]

4. **Bulur** Hakkı oña tâbi‘ olanlar
Sülûkunuñ ricâsıdır şerî‘at (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 24, Mısra 11). [bulur, -ur]
5. ‘Âlem-i keşretten el çek küşe-i vahdet yeter
Köhne enkâz meskeniñ **bul** fânî mādâme‘l-hayât (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 25, Mısra 10). [bul,]
6. Menziliñ hüsran seniñ h‘âb-ı teğâfülden uyan
Tut tarîk-i müstakim **bul** nâr-ı düzahtan necât (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 25, Mısra 12). [bul,]
7. Her kimde eger var ise bu lezzet ‘aşktan
Elbet **bulunur** anda müdârâ-yı muhabbet (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 27, Mısra 8). [bulunur,]
8. Meyve-i hüsnüñ seniñ **bulmuş** kemâl ey mâh-rû
Ğabğab-ı minâya karşı verd-i hamrâlar ‘abeş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 29, Mısra 9). [bulmuş, -muş]
9. Al mecâzı **bul** hakîkî ‘avn-ı Hakla Hüzniyâ
Fevt-i fırsat eyleme zirâ anıñ pişmân güc (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 32, Mısra 13). [bul,]
10. Sâkiyâ Allah için şun cām-ı ‘aşktan bir kadeh
Teşne dil ol kayd-ı gâmdan bir daği **bulsun** ferah (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 33, Mısra 2). [bulsun, -sun]
11. İnhiâtâ geldi ‘ömrüm **bulmadı** cürmüm kemâl
Yâre-i vizrime çal bir şâfî merhem el-‘iyâz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 39, Mısra 7). [bulmadı, -ma, -dı]
12. Nabzıma el urma zinhâr ey tabîb-i bî-haber
Eyleme tedbîr ü dermân **bulamazsın** çâre kes (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 66, Mısra 10). [bulamazsın, -amaz, -sın]
13. Eylesin beytü‘l-hazanda mişl-i Ya‘kûb Hüzni zâr
Sende var taht-ı şafâda **bul** selâmet gel yetiş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 71, Mısra 14). [bul,]
14. Yâri fânî mâlî cîfe tâlibi kelb Hüzniyâ
Fânide bâkî olan şol yârı **bul** yârâna gel (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 105, Mısra 10). [bul,]
15. Kim dehâlet eyledi şol bâb-ı şerî‘-i hâzrete
Dü cihânıñ miñnetinden ol hâlâş **buldu** hemîn (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 126, Mısra 8). [buldu, -du]
16. Gâhi yakıtm cismimi ben odlarla pervâne-veş
Gâh bürüdet **bulmuşum** her renk her sülârla ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 127, Mısra 8). [bulmuşum, -muş, -um]
17. Seni sermest eden anıñ cemâl-i pertevi nûr
Edüben vâsıta ‘aşkın **bul** arayı **bul** arayı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 150, Mısra 8). [bul,]
18. Seherde küy-ı cânâna sefer kıl **bul** dil-ârâyı
Dil-ârâyı dilâ sevdiñ tefekkür et bu ma‘nâyı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 151, Mısra 1). [bul,]
19. Çü yektâ-yı vişâlınden murâdıña eren gönül
Gönül Mecnûn iseñ gez sen ara **bul** saç-ı Leylâyı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 151, Mısra 8). [bul,]
20. Bulan Leylâ ile Hüzni hakîkat rāhını Mecnûn
Aña Mecnûn olup her dem gānîmet bil bu sevdâyı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 151, Mısra 9). [bulan, -an]
21. O şahbâ-yı gām-ı hecri verir dil Nūhuna tūfān
Tūfānından **bulursun** sen nice biñ dürr-i yektâyı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 151, Mısra 6). [bulursun, -ur, -sun]

bülbül: Güzel sesiyle bilinen kuş. II Âşık.

1. Kūmru güftârı bağdaki **bülbülleri** hāmūş eder
Gerdeniñ kâfūr-ı cennet sine bir bağ-ı şafâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 8, Mısra 11). [bülbülleri, -ler, -i]
2. Öter **bülbülleri** bağda seherde etmede feryād
Cemâliñ ‘arz eder mey-i muhabbetle gül-i ra‘nâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 12, Mısra 7). [bülbülleri, -ler, -i]
3. Ol ruhlar-ı hamrâñıza **bülbül** gibi mestim
Tūbâ gibi kaddiñ ise bir taze fidân şūh (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 35, Mısra 9). [bülbül,]
4. Oldu şabâ peyk-i şafāk ‘ibreti al **bülbüle** bak
Vakt-i ricâ leyl-i gāsāk vakt-i seher vakt-i seher (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 42, Mısra 5). [bülbüle, -e]
5. Bu dil **bülbül** gibi feryād eder vakt-i seherlerde
Ne h‘âbım var ne hāşyet var ne bir ānistirāhat var (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 43, Mısra 7). [bülbül,]

6. Vücūduñ nâr-ı ‘aşkıñla yaķar pervâneler her dem
Gül ağlar **bülbül** ağlar sünbül nergisle hâsır ağlar (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 6). [bülbül,]
7. Seherde **bülbüle** ders-i figânı etmişiz ta’lîm
Bizim de ma’nevî şâhim hezâr gülşenimiz vardır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 11).
[bülbüle, -e]
8. Ey ğarîb **bülbül** yeter beyhüdedir feryâdı kes
Bî-vefâdır ğonca nev-hîz olma vaşlîñ mültemes (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 1). [bülbül,]
9. Olmuştur esâs Hâzret-i Sultân-ı cihân-bân
Bülbül gibi ğüftâr ola i’râb-ı tevâzu’ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 12). [bülbül,]
10. Gülşen-i hüsniñde efġân eyledim **bülbül** gibi
Ey gül-i ra’nacıġım sen bir taraf ben bir taraf (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 3). [bülbül,]
11. Olur bir **bülbül** ġüyâ ġöñül ‘îd-i vişâliñ çün
Kılır üftâdeler hayrân hemân ‘âşık hemân ‘âşık (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 5). [bülbül,]
12. Şûretâ **bülbül** figânı eyler ammâ gül için
Ma’nâda maţlûbu Mevlâ ettiği ezkâra bak (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 3). [bülbül,]
13. Niçin **bülbül** gibi âhı seherde etmezem mu’tâd
Niçin hâķtân hayâ etmem hayât-ı câvidânım yok (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 9). [bülbül,]
14. Ağladîñ şeb-tâ-seher **bülbül** mişâli ‘âşkıñ
Ġonca nev-hîz bu mudur kânûn u fermânîñ seniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 5). [bülbül,]
15. Gel kerem kıl her zamân ey ġonca-ter ġonca fidân
Hüznî-veş kan ağlıyor ‘aşkıñla **bülbüller** seniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 10). [bülbüller, -ler]
16. **Bülbül** gibi giryân olurum vaķt-i seherde
Efġânıma feryâdıma seyrâna mı geldiñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 7). [bülbül,]
17. Bir vaķt olur **bülbül** hamrâ-yı seher-hîz
Bir vaķt daġı lâl olur ol ümmî vü câhil (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 3). [bülbül,]
18. **Bülbül** gibi gül hüsniñde dem-beste-i bâlım
Pervâne mişâl cismile süzânım efendim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 3). [bülbül,]
19. Yandım saña biñ cân ile meftûnum efendim
Bir **bülbülünüm** ey ruġ-ı ġülgünüm efendim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 2). [bülbülünüm, -ün, -üm]
20. Dil ‘âleme destân oluyor yâriñ o ġübdan
Bülbül gibi feryâd-zede ġülzârîñ o ġübdan (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 2). [bülbül,]
21. Nâzeninim cân atıp gül rüyuña her ân seniñ
Her seher **bülbül** gibi nâlânîñim Allah için (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 4). [bülbül,]
22. Gel eyle ġöñül şıdķ ile efġân gecelerde
Bülbül gibi et sen daġı nâlân gecelerde (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 2). [bülbül,]
23. Şeb-tâ-be-seher ‘aşķ ile **bülbül** gibi oldum
Beyhüde yere var meh-i tâbânıma söyle (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 7). [bülbül,]
24. Aldanma anıñ vuşlat u hierânı müsâvî
Bülbül gibi beyhüde yere nâlâna yanaşma (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 8). [bülbül,]

bülbül ü pervâne: *Bülbül ve pervane.*

1. Kays u Ferhâd ders-i ‘aşķı bizden etti iķtibâs
Bülbül ü pervânedir süz-ı dilden ‘aşķ-şinâs (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 2). [bülbül ü pervâne, -dir]

bülbül-âsâ: *Bülbül gibi.*

1. **Bülbül-âsâ** âh eder efkendeler şâm u seher
El verir cânâ firâķîñ etti te’şîr cânâ heb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 9). [bülbül-âsâ,]
2. Dil teġâfûl hem tekâsül cürm-i ‘işyânîñ ‘abeş
Bülbül-âsâ rûz u şeb ol âh u efġânîñ ‘abeş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 2). [bülbül-âsâ,]
3. Bîz esîr-i dâm-ı ‘aşķız boşa feryâd etmeyiz
Bülbül-âsâ bî’z-zârûr ol âha mu’tâd etmeyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 2). [bülbül-âsâ,]
4. Çekemem derd ü ġamîñ rûz şeb efġân edeyim
Yine mi **bülbül-âsâ** dili nâlân edeyim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 2). [bülbül-âsâ,]

bülbül-i güyâ: *Söyleyen, şakıyan bülbül. II Âşık.*

1. Nâ't-ı hüsnün **bülbül-i güyâsı** Hüznî dâ'imâ
Kıl rahm devletli şahım 'aşkıyın şeydâsına (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 13*). [*bülbül-i güyâ,*]

bülbül-i nālân: *İnleyen bülbül. II Âşık.*

1. Ey perî çoktan beri gel hüsnüyün hayrânıyım
'İd-i vaşlın gönca seniñ **bülbül-i nālânıyım** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 2*). [*bülbül-i nālân, -i, -yım*]
2. Rüz u şeb hecristiñ baña yâr dem-be-dem kan ağlatır
Gönca ruhsâra seherde **bülbül-i nālâneym** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 4*). [*bülbül-i nālân, -e, -yım*]

bülbül-i şürîde: *Çılgın bülbül. II Âşık.*

1. **Bülbül-i şürîdeyim** gülzâr-ı hüsnün nev-bahâr
Ey benim şîrin zebânım ettirir güftâr heves (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 3*). [*bülbül-i şürîde, -yım*]
2. Ey meh-i ruhsâr-ı gülgün rüz u şeb feryâd eder
Bülbül-i şürîdesi kıl hânde Allah 'aşkına (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 12*). [*bülbül-i şürîde, -si*]

bulun-: *Var olmak, mevcut olmak.*

1. Bu Hüznî kemteri kaydet **bulunsun** defter-i 'aşkıta
Dil-i mahzûn ile her dem saña şahım bu cân 'aşık (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 13*). [*bulunsun,*]

bunca: *Bu kadar, böylesi.*

1. Etmişim **bunca** günâhı bâb-ı lütfuñ var deyü
Şad hezâr ettim nedâmet rûzı kıl gufrân baña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 5*). [*bunca,*]
2. Ettigün **bunca** 'ibâdet dil kabâhattir saña
Hep mürâ'ilik ettiñ sîrette 'âdetir saña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 1*). [*bunca,*]
3. Münzel iken cânib-i Hâktan 'uşûl-i beyyînât
Vâh dilâ bilmem nedir yetmez mi **bunca** seyyi'ât (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 2*). [*bunca,*]
4. Zâd-ı 'uqbâ kaydını taşşile sa'y et Hüznîyâ
Kim 'ademden var ede ne **bunca** 'işyânîñ 'abeş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 14*). [*bunca,*]
5. **Bunca** 'idim etmede imrâr firâk u vaşl ile
Bir garîb âvâreyim ben eyle şadân el-meded (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 7*). [*bunca,*]
6. Etmedi te'sîr size **bunca** zamândır âhımız
Küşe-i ahfâya çektiñ kendiñi ey şahımız (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 1*). [*bunca,*]
7. Umduğün **bunca** defâ'in medfen-i virânedir
Mürşidânı hıfz eden halk içre bir köhne libâs (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 7*). [*bunca,*]
8. Kanda kaldı **bunca** mürsel enbiyâ vü evliyâ
Nerdedir **bunca** cebâbir ber-tâhin devvâra bak (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 7*). [*bunca,*]
9. Kadd-i elfim ham-be-ham ebrûña teşbîh eylediñ
El verir **bunca** sitemler nazlı cânânım benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 8*). [*bunca,*]
10. El verir âgyâra **bunca** iltifâtın mazharı
Kıl kerem 'uşşâka bir kez sen de Allah 'aşkına (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 7*). [*bunca,*]

bunda: *Burada.*

1. Seni dünyâ eder mağrûr şakın dil olma gâfil hâ
Hevâ-yı nefsiñi mahv et olagör **bunda** 'âkıl hâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 2*). [*bunda,*]

bünyād-ı şî'r: *Şiirin temeli.*

1. Bir zamān **bünyād-ı şî're** olmuş idim nev-heves
Bir zamān feryād ü efgān eyledim bî-dād-res (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 1*). [*bünyād-ı şî'r,*]

burc-ı 'aķrep: *Aķrep burcu.*

1. Ne 'aceb t̄ālî'-i ma'kūs **burc-ı 'aķrepte** müdām
Ne sebeb dîdeme pinhān meh-i t̄ābān ne sebeb (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 11*). [*burc-ı 'aķrepte,*]

burc-ı h̄üsn: *Güzellik burcu.*

1. **Burc-ı h̄üsnüñden** sehāb-ı perçemiñ kaldır yeter
Eyle bir tenvîr cihānı şems-i devrānım benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 5*). [*burc-ı h̄üsn,*]
2. Dizilmiş **burc-ı h̄üsnüñde** ser-ā-pā h̄āllerin cānā
Felekte nā-bedid h̄urşid mücellā mihr ü māhından (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 3*). [*burc-ı h̄üsn,*]

burc-ı ruḥsār: *Yanaklarının burcu.*

1. **Burc-ı ruḥsārıñı** merkez eylemiş birden nücūm
Bārekellāh h̄üb yaratmış cümleden rabbi'l-felaķ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 3*). [*burc-ı ruḥsārıñı, -ın, -ı*]

burc-ı rūy: *Yüzünün yıldızları.*

1. Mu'aṭṭar hoş-semen gisū hemîn ruḥsārıñā mebsūt
O **burc-ı rūyuña** aṭṭer mişālî h̄āl-i siyāh menķūt (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 2*). [*burc-ı rūyuña, -un, -a*]

burc-ı ten: *Varlık burcu.*

1. Münkesir-ķalb olma Hüznî mūr u mārṣa şüretā
Şems-i h̄āver **burc-ı tende** nūr-ı 'irfāndır göñül (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 14*). [*burc-ı ten,*]

burç: *Gökte Zodyak üzerinde bulunan on iki takım yıldızına verilen ad. Yıldız.*

1. Sa'ādet **burcunuñ** şemsi meded şāh-ı cihān ey şūḥ
Nezāket taḥtınıñ māhı amān nūr-ı zamān ey şūḥ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 1*). [*burcunuñ,*]

bürhān-ı 'aşķ: *Aşķın delili.*

1. 'Āleme'l-esmāda var 'āşıķa **bürhān-ı 'aşķ**
Bā'-i Bismillāhda mevcūd ķatre-i 'ummān-ı 'aşķ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 1*). [*bürhān-ı 'aşķ,*]

burķu: *Kadınların yüz örtüsü, peķe.*

1. **Burķu'ñ** ref'et yüzüñden bir kez temāşā eyleyim
Rūyuñu zabṭeylemiş ol perçem-i tārmār heves (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 5*). [*burķu'ñ,*]

bürüdet: *Soğukluk.*

1. Gâhi yakıtım cismimi ben odlarla pervâne-veş
Gâh **bürüdet** bulmuşum her renk her sularla ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 8*). [*bürüdet,*]

büs: *Öpme ve kucaklama.*

1. Bulup bir mürşid-i kâmil edip **büs** dest ü dāmânın
Hâkikat rāhına sâlik olup ol Hâkka vâsıl hâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 7*). [*büs,*]

büs eyle-: *Öpmek.*

1. Mürşid-i kâmil deyü dāmânını **büs eylesem**
Müttakî zannettigim pırde kerâmet kalmamış (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 9*). [*büs eylesem, -se, -m*]

büse: *Öpücük.*

1. Şundu cānān **büsesiñ** biñlerce minnet cānıma
Māsivâyı dilberi biz dilde icād etmeyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 9*). [*büsesiñ, -sın*]
2. Va‘de-i vaşlıñ zamānı geldi bayrām günüdür
Ver lebinden ‘ıdiyye **büse** hemān etmem ferāğ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 10*). [*büse,*]
3. O gün bayrām etti bir **büse** verdi
Keremden cevriñi hem etti tahfif (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 13*). [*büse,*]
4. ‘İşvesi hoş genc-i edeb duñter-i şāh ‘ālî neseb
Büse bedeh ez-rūh u leb teşne gönül yandı yürek (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 12*). [*büse,*]

büse ver-: *Öpücük vermek.*

1. Çün münādî bir nidā etti bugün bayrām günü
Yā bize ‘ıdiyye cānım **büseler verdiñ** mi hîç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 12*). [*büse ver, -din*]

büse-i meh-rû: *Ay yüzlü güzelin öpücüğü.*

1. Düştü vişāl gaygūñuza ol **büse-i meh-rūñuza**
Zülf-i semen şebboñuza teşne gönül yandı yürek (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 5*). [*büse-i mehrû, -nuz, -a*]

bütün: *Hep, tamamen.*

1. Lāle-zār oldu hemān āh dāğ-ı hecriñle **bütün**
Bād-ı ‘aşkıñla hāzāndır gonca-ı gülzārımız (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 3*). [*bütün,*]
2. Duyan ol şive-i güftārını āşuftesidir
Bütün ol mu‘ciz-i ‘ālem dolu hikmetçe lebi (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 10*). [*bütün,*]

büy-ı vuşlat: *Kavuşma kokusu.*

1. **Büy-ı vuşlat** ey şabā kıldı mu‘aṭṭar cānımız
Şol peyām-ı ‘ıd u vaşlıñ tā ezel ‘uşşākıyız (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 7*). [*büy-ı vuşlat,*]

büzzāk: *Buzak. Tükrük.*

1. Ağzıma alıp la‘l-i lebiñ hem de zebānıñ
Büzzākıñ emip derdime dermāna yanaştım (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 8*). [*büzzākıñ,*]

-C-

cāh: *Makam, derece, rütbe. II Heybet, ihtişam.*

1. Daḥi ‘Oṣmān keremkār ü ḥayādār
Geçer ‘arşı anıñ ma‘nāda **cāhı** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 14*). [*cāhı,*]

cāh ehli: *Makam mevki sāhipleri.*

1. Eder **cāh ehline** secde bırakıp bāb-ı Mevlâyı
Ḳanā‘at hem seḥāvet yok cihānı hep yutar vā‘iz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 7*). [*cāh ehline, -ne*]

cāh-ı rif‘āt: *Yüksek makam.*

1. Sen füzün et cevriñi yār ben taḥammül eyleyem
Hüznîyim ālām-ı ‘aşkıñ **cāh-ı rif‘āttir** baña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 12*). [*cāh-ı rif‘āt, -tir*]

cāhil: *Akılsız, şuursuz, kendini bilmeyen, gaflet içinde olan.*

1. Bir vakt olur bülbül ḥamrā-yı seher-ḥız
Bir vakt daḥi lāl olur ol ümmī vü **cāhil** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 4*). [*cāhil,*]

cāhil ḳal-: *Bilgi edinmemek, bilgisi olmamak.*

1. Okuyup men‘aref dersin edip ta‘limi mürşidden
Şakın mālā-yecüz ile fenāda **ḳalma cāhil** hā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 10*). [*cāhil ḳal, -ma*]

cām: *Kadeh.*

1. Gel seniñle bezmim iḥyā edelim meyle bu şeb
Ṭāvūs-ı reftār ile ‘uşşāḳa **cām** şorduñ mu hiç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 6*). [*cām,*]

cāme: *Libas, elbise.*

1. Bir cān gibi bir **cāmeye** birden şarılınca
Gīsūsı semen ruḥları gülnār ne güzeldir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 7*). [*cāmeye, -ye*]

cāme-i ḥasret: *Özlem elbisesi.*

1. Zehr-i ḡurbet nūş edip sen **cāme-i ḥasret** ile
Aḡla Hüznî ḥaşre dek dehrīde maḥrūmlar gibi (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 9*). [*cāme-i ḥasret,*]

cāme-i mevt: *Ölüm elbisesi, kefen.*

1. Dik resen zülfünle cānā **cāme-i mevtim** benim
Āb-ı gül-fāmñla yıḳa eyleyip luṭfuñ mezīd (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 5*). [*cāme-i mevt, -im*]

cāme-i rāḥat: *Rahat giysi.*

1. Yatar ol **cāme-i rāḥatta** dilā şāh-ı Huten
Varayım ‘arz edeyim hālîmi hünkāra bu şeb (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 7*). [*cāme-i rāḥatta, -ta*]

cām-1 ‘aşk: *Aşk kadehi. II Aşk şarabı.*

1. Sākiyā Allah için şun **cām-1 ‘aşktan** bir kadeh
Teşne dil ol kayd-ı gāmdan bir daḥi bulsun ferāḥ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 1*). [*cām-1 ‘aşk, -tan*]

cām-1 elest: *Elest bezminin kadehi.*

1. Ḳulhüve’llahü eḥadden çāşnîyiz **cām-1 elest**
Hem terānî müjdesinden kūh-ı ten oldu şikest (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 1*). [*cām-1 elest,*]

cām-1 şahbā: *Şarap kadehi.*

1. Bu ma’nādan ezel ‘aşkıñ şarābını içen sensiñ
İçen sensiñ o cānāñın yedinden **cām-1 şahbāy** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 4*). [*cām-1 şahbā,*]

cān: *Sevgili.*

1. Bāb-ı vuşlat ka’besin **cān** et küşād Hüznî kula
Ḳalb-i nā-şādına rahmet kāmetin ‘ar’ar yetiş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 11*). [*cān,*]
2. Hānçer-i tığ-ı sitemle kıyma cānā **cān** sen
‘Āşıka ma’şūk kıyar mı girme lūflet kana sen (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 1*). [*cān,*]

cān: *Can, ruh, gönül.*

1. Ahmed ile ‘‘Āliniñ ‘aşkıyla ḥaşret yā İlāh
İktedeytüm ihdedeytüm sırrına **cānım** fedā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 20*). [*cānım, -ım*]
2. Rāziyım her hālde lūf u ‘adliñe biñ **cān** ile
Ettigin cevri ü cefālar çünkü ni’mettir baña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 7*). [*cān,*]
3. Merḥabā **cānım** fedā rāhiñda kurbānım seniñ
Merḥabā ey dehrīde yektā efendim merḥabā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 13*). [*cānım, -ım*]
4. Būlbūl-āsā āh eder efkenderler şām u seḥer
El verir cānā firāḳıñ etti te’şir **cāna** heb (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 10*). [*cāna, -a*]
5. Lentenālū’l-birre ḥattā tūñfikū fermān-ı Hāk
Ol sebep el-fākru fāḥrī remzi etti **cānı** mest (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 4*). [*cānı, -ı*]
6. Māl lezīz şervet lezīz ‘ālemdeki sāmān lezīz
Cān lezīz cānān lezīz hem ülfet-i yārān lezīz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 2*). [*cān,*]
7. Bād-ı şabā müjde-i ḥān İntehū kaville **cān**
Fezkurū’dan ‘ibret alan vakt-i seḥer vakt-i seḥer (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 11*). [*cān,*]
8. Saña **cānım** ola kurbān kerem et eyle ḳabūl
Ola kayd defter-i ‘uşşākıña bu Hüznî fakīr (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 9*). [*cānım, -ım*]
9. Düştü gönle devr-i sâbık dil yanar **cān** aḡlatır
Rīze rīze ḳan dōker ten zaḥm-ı hicrān aḡlatır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 1*). [*cān,*]
10. Bir **cān** gibi bir cāmeye birden şarılınca
Gīsusu semen ruḥları gülnār ne güzeldir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 7*). [*cān,*]
11. Büy-ı vuşlat ey şabā kıldı mu’atṭar **cānımız**
Şol peyām-ı ‘īd u vaşlīñ tā ezel ‘uşşākıyız (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 7*). [*cānımız, -ımız*]
12. Ders-i ‘aşktan dün gece aldım icāzet sevdigim
Cānımız şahrā-yı ḡam Mecnūna minnet etmeyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 4*). [*cānımız, -ımız*]
13. Şundu cānān būsesiñ biñlerce minnet **cānıma**
Māsivāyı dilberi biz dilde icād etmeyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 9*). [*cānıma, -ım, -a*]

14. Sūy-ı Haktan her ne gelse rāzıyım biñ **cān** ile
Muntazır dil ibtilāya **cāna** minnet etmeyiz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 64, Mısra 11). [cān,]
15. Eden pervâne-i sūzān tecellā-yı cemālîndir
Özüm âteş gözüm âteş sözüm âteş bu **cān** âteş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 74, Mısra 10). [cān,]
16. **Cān** mı dayanır âteş-i hasretle remādız
Kanlar dökeriz âfet-i devrânıma maḥşûş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 75, Mısra 9). [cān,]
17. Kurbân olayım dergeh-i vālā-yı nigāra
Yağma edeyim **cānımı** sultānıma maḥşûş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 75, Mısra 12). [cānımı, -ım, -ı]
18. Ver kemāl cevri ü cefāya tende tākat kalmadı
İltiyâmın ḥ'āhişi dil ey perî-rü **cān** marîz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 78, Mısra 12). [cān,]
19. Sevmişim **cān** u gönülden ey gül-i ḥamrā seni
Rāhıña kurbân seniñ cismimde **cān** etmem ferāğ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 83, Mısra 4). [cān,]
20. Dedi lutfum vişālim hem seniñ çün
Gelir vakt-i fedā bu **cān** ne teklîf (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 87, Mısra 18). [cān,]
21. Bu Hüzni kemteri kaydet bulunsun defter-i 'aşқта
Dil-i maḥzūn ile her dem saña şāhım bu **cān** 'aşık (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 90, Mısra 14). [cān,]
22. Ey Şimr-i pelîd ḥaşre kadar **cānına** lā'net
Destînde çıkıp ḥançer ile şadra Hüseyniñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 95, Mısra 13). [cānına, -ı, -na]
23. Ey merg-i melek çek eliñi benden uzak ol
Cānânıma nezreyledigim **cāna** mı geldiñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 101, Mısra 10). [cāna, -a]
24. Gel pâdişāh-ı kişver-i iklim-i vücudum
Cān Mısrına vāy Yūsuf-ı Ken'anım efendim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 112, Mısra 8). [cān,]
25. Gel bir gece şoḥbet edelim mey içelim āh
Cān içre 'azîz **cān** ile miḥmānım efendim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 112, Mısra 10). [cān,]
26. Yandım saña biñ **cān** ile meftūnum efendim
Bir bülbulünüm ey ruḥ-ı gülğünüm efendim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 113, Mısra 1). [cān,]
27. Dayanır mı 'acabā **cān** bu firāka güzelim
Ne vakt şoḥbet-i yār vāşıl-ı cānān olayım (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 121, Mısra 7). [cān,]
28. İltifātın sayesinde Hüzniyi et kām-yāb
Vuşlatıña şubḥa dek biñ **cān** ile kurbānıyım (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 123, Mısra 12). [cān,]
29. **Cāna** te'sîr etmede cānā firāk u vuşlatıñ
Etme cevri bu dil-i nālāna gel Allah için (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 132, Mısra 7). [cāna, -a]
30. Baş u **cānım** cümle varım rāhıña olsun fedā
Muntazır dil bende-i fermānıñım Allah için (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 133, Mısra 7). [cānım, -ım]
31. **Cān** 'azîzim sende bî-rün ol bu tenden vakt iken
Çün ḥarāba tıttu yüz āh beyt-i gönüm sū-be-sū (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 136, Mısra 9). [cān,]
32. Ey melek al cānımı tez minnet etmem **cān** için
Mevt için geldim fenāya lem-yezel Hāk Bākî hū (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 136, Mısra 11). [cān,]
33. Ey şūḥ-ı cihān **cānıma** kār eyledi sevdā
Dil mi dayanır lebleri sūkkārıña karşı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 137, Mısra 5). [cānıma, -ım, -a]
34. Hiç cevri ü cefā çekmeye yok tākatım aşla
Kār eylemedi hem firakat bu **cānıma** söyle (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 142, Mısra 6). [cānıma, -ım, -a]

cān at-: Şiddetle arzu etmek, çok istemek.

1. **Cān atmada** dil şem'-i şebistān-ı vişāle
Pervâne mişāl cismile merhūnum efendim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 113, Mısra 3). [cān at, -ma, -da]
2. Nāzeninim **cān atıp** gül rüyuña her ān seniñ
Her seḥer bülbul gibi nālānıñım Allah için (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 133, Mısra 3). [cān at, -ıp]
3. Ḥazret-i Mūsā gibi ol kūh-ı Tūra **cān atıp**
Hem terānî va'diyle didāra verdim gönüm (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 156, Mısra 7). [cān at, -ıp]
4. Ver gönül bir yāra kim anıñ nazîri olmaya
Cān atıp dil verdiginiñ dehrîde cānānıñ 'abeş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 28, Mısra 12). [cān at, -ıp]

cān evi: Bağır, derun, kalp.

1. **Cân evimde** gizlidir hem 'aşkıñ imânım gibi
 Kabre girsem Hüznî-veş terk etmezem illâ seni (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 9*). [*cân evi, -m, -de*]

cân fedâ: *Canını feda etmek, canını vermek, hiçbir şey esirgememek.*

1. **Cân fedâsı** nefs-i şümüñ ber-hevâ sermâyesi
 İştihâ-yı zıll-ı za'il 'ışına 'ışyân lezîz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 5*). [*cân fedâ, -sı*]
2. Hüznî saña mihr-i münîr **cân fedâ** gönül esîr
 Raḥmî kesîr lutfu kesîr teşne gönül yandı yürek (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 13*). [*cân fedâ,*]
3. Dedi ey Hüznî ğarîb vaşlıma cân eyle fedâ
 Dedim ol **cân fedâ** ümmü ile de olsun ebî (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 14*). [*cân fedâ,*]
4. **Cân fedâ** olsun ki hüzne intizârım var benim
 Bâr-ı hüznü çekmede hem iktidârım var benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 1*). [*cân fedâ ol,*]

cân gel-: *Canlanmak, güçlenmek.*

1. Merhem-i vaşlîñ yetiştir **geldi cân** hulkûma âh
 Bî-mürüvvet ğayri rahmet derdime dermân marîz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 5*). [*cân geldi,*]

cân u dil: *Can ve gönül.*

1. Biz muhib-i hânedânız **cân u dilden** zâhidâ
 Sâlik-i râh-ı haḳîkat bî-riyâ derler bize (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 9*). [*cân u dil, -den*]

cân u gönül: *Can ve gönül.*

1. Sevmişim **cân u gönülden** ey gül-i ḥamrâ seni
 Râhîña kurbân sensiñ cismimde cân etmem ferâğ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 3*). [*cân u gönülden, -den*]

cân u gönülden sev-: *İçtenlikle sevmek.*

1. Yürü kaşı gözü kara ruhları ḥamrâ seni
Severim cân u gönülden dîdesi ḥamrâ seni (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 2*). [*cân u gönülden sev, -er, -im*]

cân vedâ: *Ölüm âmî, canın bedenden ayrılışı.*

1. Cismimiz heykel gibidir **cân vedâ'da** gel yetiş
 Kalmadı tâb ü tüvân rahm eyle ey cân el-meded (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 9*). [*cân vedâ, -da*]
2. **Cân vedâ'da** cismile gel bir görem gül rüyuñu
 Yâr-i marîz hecri kim vaşlıñdan etmesen ba'îd (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 7*). [*cân vedâ, -da*]
3. Dâm-ı ğurbet derd-i ḥasret cismimi kıldı ḥarâb
Cân vedâ'da gel yetiş ey fitne-i devrân marîz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 4*). [*cân vedâ,*]

cân ver-: *Ölmek.*

1. Kays u Ferhâd hecride **cân verdiler** maḥbûbuna
 Giryeyi etti hediye 'aşîka çün Hâḳ Çalab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 7*). [*cân ver, -di, -ler*]

2. Ğamze-i hūn-riziñize tā kārımız **cān vermedir**
Seyf-i Haydār ebrūvānıñ katlime hañçer yetiş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 72, Mısra 5). [*cān ver, -dir-me, -dir*]

cān ver-: Bir şeyi çok istemek. II Bir şey uğruna canını fedâ etmek.

1. Dedim evreng-i dil-i Hüzniye hükkām-ı kâdim
Bârekellah yakışır vaşlña **cān ver** dediler (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 48, Mısra 14). [*cān ver,*]

cānā: Sevgilim, canım, ey dost.

1. Kıl cefā **cānā** tezâyüd eylesin emvâc-ı ‘aşk
Baħr-i ğamda fülk-i dil ğavvâşı vuşlattır baña (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 4, Mısra 5). [*cānā,*]
2. Var şalın gez nâz ile ‘âlemde ey kân-ı vefā
Var mı yok mişliñ gibi deħride **cānā** dil-rübā (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 8, Mısra 2). [*cānā,*]
3. Ğālibā feryādıma biñ iftiħārıñ var seniñ
Ağladıkça ben saña hoş mu gelir **cānā** ‘aceb (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 19, Mısra 6). [*cānā,*]
4. Bülbül-āsā āh eder efkenderler şām u seħer
El verir **cānā** firākıñ etti te’şir cāna heb (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 19, Mısra 10). [*cānā,*]
5. Şol peyām-ı vaşlñ için dil kan ağlar her seħer
Bārî sende ‘îd-i vaşlñ et n’olur **cānā** naşib (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 20, Mısra 4). [*cānā,*]
6. Dik resen zülfüñle **cānā** cāme-i mevtim benim
Āb-ı gül-fāmıñla yıka eyleyip lutfuñ mezid (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 38, Mısra 5). [*cānā,*]
7. Sell-i seyf etmiş cihāda Rüstem-āsā ğamzeler
Bir Nerimān-ı zamān şavletle **cānā** ğamzeler (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 51, Mısra 2). [*cānā,*]
8. Hüzni-i bî-çāreyi **cānā** esirge el-amān
Tatlı cānım kaşdına etmekte da‘vā ğamzeler (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 51, Mısra 13). [*cānā,*]
9. Dest-i ‘aşk içre cünün teşne bî-tāb gönümüz
Ka‘be-i makşūda **cānā** ersin bu vuşlat rāhımız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 58, Mısra 12). [*cānā,*]
10. Tāb-ı ruhsārıña ey şüh etmişim nā-çār heves
Ben miyim ‘âlemde **cānā** yār ile aġyār heves (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 69, Mısra 2). [*cānā,*]
11. Elvedā’ kār etti **cānā** nār-ı haşret gel yetiş
Kalmadı şabra mecālīm çeşm-i āfet gel yetiş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 71, Mısra 1). [*cānā,*]
12. Āteş-i ‘aşkıñla oldu bu dil-i sūzān mariz
Dāġ-ı hicrānıñla **cānā** kalmışım giryān mariz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 78, Mısra 2). [*cānā,*]
13. Dergehiñde ser-nigün hem rüz u şeb kan ağlıyor
Geldi Hüzni dād-res ol hāline **cānā** mariz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 78, Mısra 14). [*cānā,*]
14. Bir tecellî eyle **cānā** zulmet-i hecriñ yeter
Ebr-i zülfüñden görünsün vech-i tábānıñ seniñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 97, Mısra 7). [*cānā,*]
15. Haydi var gez sevdiğim demler seniñ devrān seniñ
Çok temāşā eyle **cānā** her cihet seyrān seniñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 99, Mısra 2). [*cānā,*]
16. Yeter el verdi yeter Hüzniye **cānā** bu hüzün
Nice bir beyt-i dilim külbe-i aħzān edeyim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 116, Mısra 9). [*cānā,*]
17. Yaqtıñ dil-i rindānımı ol dūd-ı firāka
Cānā kerem et vuşlat-ı dīdārıña yandım (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 118, Mısra 6). [*cānā,*]
18. Cāna te’şir etmede **cānā** firāk u vuşlatıñ
Etme cevri bu dil-i nālāna gel Allah için (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 132, Mısra 7). [*cānā,*]
19. Dizilmiş burc-ı hüsnünde ser-ā-pā hāllerin **cānā**
Felekte nā-bedid hürşid mücellā mihr ü māhından (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 134, Mısra 3). [*cānā,*]
20. Dil taħammül eylemez **cānā** bu nār-ı firāke
Hañçer-i ebrūlarıñ çek durma vur gerdānıma (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 143, Mısra 5). [*cānā,*]
21. Ğamze-i cellādiyñ **cānā** elinden el-amān
Hāl ü Hindü fülfulüñle perçemiñ tuġrāsına (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 145, Mısra 3). [*cānā,*]
22. Dā’imā vaşlñ ğamı **cānā** dile kār etmede
Hem seniñ ‘aşkıñ derūnda dürr-i mektūmlar gibi (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 149, Mısra 7). [*cānā,*]
23. ‘Acabā va’d ü yeminler ‘îd-i vaşlñ nerede
Çıktı meydāna hilāfiñ añladım **cānā** seni (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 152, Mısra 4). [*cānā,*]

cānā kıy-: *Cana kıymak, öldürmek.*

1. Hınçer-i tığ-ı sitemle **kıyma cānā** cān sen
'Aşıka ma'şuk kıyar mı girme lutfet kana sen (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 1). [cānā kıy,]

cānān: *Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.*

1. Esen bād-ı şabādan ben şakınırken seni **cānān**
Raķib-i nā-sezālarla nedir ol nāz ü istignā (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 11). [cānān,]
2. Ver gönül bir yāra kim anıñ naziri olmaya
Cān atıp dil verdigiñ dehrde **cānānıñ** 'abeş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 12). [cānānıñ, -m]
3. Cehennemden beter nār-ı firāķiñ derdi **cānānım**
Çekilmez zerre kañtar-ı ğamıñ bār-ı girān ey şūh (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 11). [cānānım, -ım]
4. Nebiler hātemi sultān Muḥammed
Veliler mürşidi **cānān** Muḥammed (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 2). [cānān,]
5. Çok zamandır aĝlarım hecriñle **cānān** el-meded
İñlerim 'aşkıñla her dem eyle ihsān el-meded (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 1). [cānān,]
6. Ey nāme varıp dergeh-i dilāya kerem kıl
Var eyle beyān āhıma **cānān** mütelezziz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 10). [cānān,]
7. Māl leziz şervet leziz 'ālemdeki sāmān leziz
Cān leziz **cānān** leziz hem ülfet-i yārān leziz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 2). [cānān,]
8. Hüznîyā **cānāna** te'sir eylemez hiç āhımız
Dīn yok imān yok hem rahm yok kan aĝlatır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 13). [cānāna, -a]
9. Şundu **cānān** büsesiñ biñlerce minnet cānıma
Māsivāyi dilberi biz dilde icād etmeyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 9). [cānān,]
10. Etmede cevrin tezāyüd gün-be-gün **cānānımız**
Zerre te'sir etmedi āh nāle vü eĝānımız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 1). [cānānımız, -ımız]
11. Vuşlatıñ kıldım taleb ammā çi sūd rām olmadı
Rahm yok ol bî-vefā **cānāna** minnet etmeyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 4). [cānāna, -a]
12. Sineñ āyine-i devrān Gülistān-ı İrem-āsā
O maḥmūr dīdeler **cānāna** fettān-ı zamān olmuş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 4). [cānāna, -a]
13. Taḥammül eylemek sensiz degil mümkün bir ān **cānān**
Damar āteş 'aşab āteş mizācım her zamān āteş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 11). [cānān,]
14. Ey bād-ı şabā ol şeh-i ḥübānıma maḥşūs
Var eyle selām lutfile **cānānıma** maḥşūs (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 2). [cānānıma, -ım, -a]
15. Hālet-i nez'a eriştim şāh-ı ḥübān elvedā'
Kāfir imāna gelir gel eyle **cānan** ğaraż (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 10). [cānan,]
16. Seniñ gül ḥüsnüñe **cānān** mekān 'āşık zamān 'āşık
Seniñ evşāfıñı dilden bilen 'āşık duyan 'āşık (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 1). [cānān,]
17. Mübārek tal'at-ı ḥüsnüñ 'aceb şems-i hidāyettir
Seniñ mihr-i cemāliñe **cānān** 'āşık lisān 'āşık (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 4). [cānān,]
18. Ser-be-ser 'aşkıñla yaktıñ 'aşk-ı şeydāları
'Ādetiñiz bu mudur yā söyle **cānānım** benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 12). [cānānım, -ım]
19. Ey merg-i melek çek eliñi benden uzak ol
Cānānıma nezreyledigim cāna mı geldiñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 10). [cānānıma, -ım, -a]
20. Kadd-i elfim ḥam-be-ḥam ebrūña teşbih eylediñ
El verir bunca sitemler nazlı **cānānım** benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 8). [cānānım, -ım]
21. 'Arz etmege aḥvālimi **cānāna** yanaştım
Dīvāna durup āfet-i devrāna yanaştım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 1). [cānāna, -a]
22. Gāhi secde eyledim putḥānede **cānān** için
Gāhi girdim mescide hoş müttakī hūlarla ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 3). [cānān,]
23. Ey peyk-i şehir derdimi Lokmānıma söyle
Yandı cigerim hecr ile **cānānıma** söyle (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 2). [cānānıma, -ım, -a]

24. Bu ma'nadan ezel 'aşkıñ şarābını içen sensiñ
İçen sensiñ o **cānānıñ** yedinden cām-ı şahbāyı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 4*). [*cānānıñ, -in*]

cāndan et-: Ölmesine sebep olmak.

1. Seyf-i ebrū gerdenim kanım meded etti revān
Katlime fermān edip āh **cāndan etti** nā-ümîd (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 4*). [*cāndan et, -ti*]

cān-gāh: Can evi.

1. Batmakta müjeñ sîneme bir hār-ı muğeylān
Ġamzeñ ise **cān-gāhıma** bir tîr-i yamān şūh (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 6*). [*cān-gāhıma, -im, -a*]
2. Batar **cān-gāhıma** tîr-i müjeñ ey kâmet-i bālā
Muhabbet seyfini 'üryān edip kaşın kemān olmuş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 5*). [*cān-gāhıma, -im, -a*]
3. Dā'imā ağıyār ile yār ettigîñ şöhet yeter
Tîğ-i zulmüñ ey perî **cān-gāhıma** āh açtı dāğ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 4*). [*cān-gāhıma,*]
4. Ebrūvānıñ seyf-veş **cān-gāhımı** etmiş nişān
Kıl tebessüm ġamze-i hūn-rîze cānım et telef (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 3*). [*cān-gāhımı, -im, -ı*]

cān-ı 'azîz: Değerli can, kıymetli sevgili.

1. Vāh Şîr-i Hudā Fâtımanıñ **cān-ı 'azîzi**
Söndürdü Yezîd nûrını ol 'arş-ı berîniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 7*). [*cān-ı 'azîz, -i*]

cān-ı dil: Gönlün canı, ruhu.

1. Meded ey ġamzesi tîr Hüznîye rahm eyle meded
Verir ol **cān-ı dili** dîde-i sehğāra güzel (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 10*). [*cān-ı dil,*]

cānı fedā: (Bir şey uğruna) Canını feda etmek, canından vazgeçmek.

1. Bu Hüznî āh eder vaqt-i seher çün na't-ı vaşlıñla
Fedā cānı saña şarttır dağı rahmîñ ana meşrûf (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 12*). [*cānı fedā,*]

cānib-i Hāktan: Hak canibi, tarafı.

1. Münzel iken **cānib-i Hāktan** 'uşûl-i beyyināt
Vāh dilā bilmem nedir yetmez mi bunca seyyi'āt (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 1*). [*cānib-i hāktan,*]

cānî'-i hūn-hā'r: Kan akıtan kâtil.

1. Yā Rab beni her şahş-ı zulüm-kāra düşürme
Bî-rahm ü kerem **cānî'-i hūn-hā'ra** düşürme (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 2*). [*cānî'-i hūn-hā'r, -a*]

cānım: Sevgili için kullanılan bir tür hitap şekli.

1. Mürüvvet merhamet eyle dil-i bî-çāreye **cānım**
Ki senden ġayri bir zerre görünmez dîdeme dünyā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 5*). [*cānım,*]
2. Çün münādî bir nidā etti bugün bayrām günü
Yā bize 'îdiyye **cānım** bûseler verdiñ mi hiç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 12*). [*cānım,*]

3. Beni sermest eden ‘aşkıñ şarāb-ı cür‘āsı **cānım**
Gözümünden dem-be-dem kanlar olur her dem revān ey şūḥ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 34, Mısra 13). [cānım,]
4. Çekilmez bār-ı ‘aşkıñ āh ne müşkildir ‘aceb **cānım**
Ne dilde lezzetim vardır ne bir şevk ü şetāret var (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 43, Mısra 3). [cānım,]
5. Ebrūvānıñ seyf-veş cān-gāhımı etmiş nişān
Kıl tebessüm gamze-i hūn-rîzle **cānım** et telef (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 85, Mısra 4). [cānım,]
6. Derd-i dilden bî-ḥabersin derde dermānım benim
Yandı hecriñle tutuştu kıl rahim **cānım** benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 120, Mısra 2). [cānım,]
7. Biñ ricālar eyledim bir kez mürüvvet etmediñ
Pāyine düştüm hezārān ağladım **cānım** deyü (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 138, Mısra 4). [cānım,]

cāna kaşd et-: Birini öldürmeye hazırlanmak.

1. Hüzni-i bî-çāreyi cānā esirge el-amān
Tatlı **cānım kaşdına etmekte** da‘vā gamzeler (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 51, Mısra 14). [cānım kaşd etmek, -te]

cānımı al-: Öldürmek.

1. Ey melek **al cānımı** tez minnet etmem cān için
Mevt için geldim fenāya lem-yezel Ḥaḳ Bākī hū (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 136, Mısra 11). [cānımı al,]

cānımı kurbān et-: Kendini fedā etmek.

1. **Kurbān edeyim cānımı** ol ‘id-i vişāle
Yüzler sürerek pāyine kurbānım efendim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 112, Mısra 11). [cānımı kurbān ed, -eyim]
2. Huccāc ile lebbeyk diyeyim ben ‘Arafatta
Kurbān edeyim cānımı Mināda kıyāmı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 155, Mısra 8). [cānımı kurbān ed,]
3. Rāḥ-ı ‘aşkıñ tekyesinde **cānımı kurbān eden**
Zehr-i hecriñ nūş eden bir Hüzni-i mestāneyim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 125, Mısra 11). [cānımı kurbān ed,]

cānı fedā ol-: Canını bir uğurda verme.

1. **Cānımız olsun fedā** ol ruhların ḥamrāsına
Ebrūvān-ı hūn-feşānla çeşmiyiñ şehlāsına (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 145, Mısra 1). [cānımız fedā ol,]

cānın al-: Öldürmek, canını almak.

1. **Almasın** bir kimseniñ gurbette **cānın** el-amān
Hem ḥayātı zillet aña hem memāt ḥaḳḳında hūr (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 45, Mısra 15). [cānın al,]

cāvidān: Ebedi, sonsuz.

1. Olursam zinde dünyāda seniñ ‘aşkıñ enīsimidir
Varırsam kabirle ḥaşre benimle **cāvidān** ey şūḥ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 34, Mısra 16). [cāvidān,]

cāy: Yer, mahal, makam.

1. Alayım başımı artık gideyim hangi ile
Kıluben terk-i vaṭan **cāyımı** zindān edeyim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 116, Mısra 4). [cāyımı,]

2. Meded ey sinesi mermer baña ettiñ neleri
Öleyim kırtulayım **câyımı** zindân edeyim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 6*). [*câyımı, -ım, -ı*]

cây-ı Kur'an: *Kur'an makâmı.*

1. Menba'-ı feyz-i İlâhî **cây-ı Kur'an** bilmiş ol
Hubb-ı fillah ser firâz-ı genc-i imândır gönül (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 7*). [*cây-ı kur'an,*]

cây-i mâtem: *Üzüntü, keder yeri.*

1. Teşne dil mäh-ı muharrem **cây-i mâtem** sinesi
Zümre-i 'atşân cünüd-ı Kerbelâ derler bize (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 3*). [*cây-i mâtem,*]

cây-i zindân: *Zindan yerleri.*

1. Gülşen ile **cây-i zindân** bes berâberdir baña
Def-i gam kılmak için seyrâna minnet etmeyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 9*). [*cây-i zindân,*]

cebbâr: *Zorbalar, zora koşanlar, cebbâr'ın çoğulu.*

1. Kanda kaldı bunca mürsel enbiyâ vü evliyâ
Nerdedir bunca **cebbâr** ber-taşın devvâra bak (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 8*). [*cebbâr,*]

Cebbâr: *Uluvv ve azamet, kahır ve izzet sahibi, Cenabîhak.*

1. Karıncanın veren rızkın Hudâdır
Kamûnuñ kısmeti **Cebbâra** mahşûş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 20*). [*cebbâra, -a*]

cebîn: *Alın.*

1. Seniñ vaşlın hayâliyle bu 'aşkın nârına yandım
Cebîn âteş 'âbid âteş ciger âteş cinân âteş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 8*). [*cebîn,*]
2. Çekilmiş çifte ebrûlar **cebîne** Zülfiķâr-âsâ
Hâzer etmez döker kanın niçin mazlûmuñ âhından (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 5*). [*cebîne, -e*]

ceddü'l-Hüseyin: *Hızret Hüseyin'in dedesi Hz. Muhammed.*

1. Ahķar sekiyem bâb-ı Resûlü's-seķaleyniñ
'Âciz kuluyum hem daħi **ceddü'l-Hüseyiniñ** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 2*). [*ceddü'l-hüseyin, -in*]

cefâ: *Eziyet, sıkıntı.*

1. Kıl **cefâ** cânâ tezâyüd eylesin emvâc-ı 'aşķ
Baħr-i ğamda fûlk-i dil ğavvâşı vuşlattır baña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 5*). [*cefâ,*]
2. Vazgel yeter artık yeter âh yandım eliñden
Yetmez mi **cefâ** bu dil-i dîvânemi gör gel (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 8*). [*cefâ,*]

cefâ çek-: *Eziyet ve cefâ görmek; zulme katlanmak, sabretmek.*

1. Ne **cefâlar çekiyor** 'aşķ-ı bî-ķâreleriñ
Tutulmuş rişte-i ğisûnuza metyûb gibidir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 3*). [*cefâ çek, -iyor-lar*]

cefâ vü cevri: *Eziyet ve azap.*

1. **Cefâ vü cevri**ne yoktur taḥammül bende ey cânım
Sa'adetli mürüvvetli efendimsiñ amân ey şüh (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 5). [cefâ vü cevri,]

cefâ-cü: *Eziyet eden -sevgili-.*

1. Bî-murâd gitti deyü bî-çâre bî-kes 'aşıkım
Ey **cefâ-cü** ağla gez oldukça Hüznî nâ-bedîd (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 14). [cefâ-cü,]
2. Ey **cefâ-cü** bilmediñ hayfâ ki kâdrim neyleyim
Yok mudur sineñde yoksa zerre imânıñ seniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 3). [cefâ-cü,]

cehd: *Çaba, gayret, uğraş.*

1. Bâb-ı Hudâ anda açık rahmet-i Hâk baḥr-i 'amîk
Geçti 'ömür **cehdet** yazık vakt-i seḥer vakt-i seḥer (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 8). [cehdet,]

Cehennem: *Günahkârların öldükten sonra âhirette azap görecekleri, cezâlarını çekecekleri yer, tamu, dûzah.*

1. **Cehennemden** beter nâr-ı firâkıñ derdi cânânım
Çekilmez zerre kıntâr-ı ğamıñ bâr-ı girân ey şüh (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 11). [cehennemden, -den]

Celîl: *Allah. Celâletli. Büyük.*

1. Maḥlaşım müşkil talep hiç kıla şakla sineñe
Hefti pençle müşkiliñ ḥal kıla yek laḥza **Celîl** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 10). [celîl,]

cellâd: *İdam cezasına çarptırılan hükümlülerin katliyle görevli kimse; sevgilinin merhametsiz gözü.*

1. Ol dem kerem et kaşlar **cellâdıñ** ucundan
Bir seyfi-i sitem etmede âl kıan revân şüh (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 7). [cellâdıñ, -ın]

cellâd-ı ğamze: *Öldürücü yan bakış.*

1. El-amân **cellâd-ı ğamzeñden** civânım el-amân
La'l-i gül-gün var iken şol kıand-i a'lâlar 'abeş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 7). [cellâd-ı ğamze, -n, -den]

cellâd-ı zamân: *Zamanın celladı.*

1. Dökmek mi diler kıanımı ebrü-yı hilâliñ
Cellâd-ı zamân ğamze-i ğaddârıñı gör geç (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 8). [cellâd-ı zamân,]
2. Meded müjgân ile ğamzeñ ne **cellâd-ı zamân** olmuş
Nice zâhidleriñ 'aklıñı eder fî-kıble-ğâhından (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 7). [cellâd-ı zamân,]

cemâl: *Güzellik, hüsn ü ân. Güzel yüz.*

1. **Cemâliñ** şem'ine yandı bu dil pervâne-i 'aşkıñ
Söyünmez sineñde nârıñ fûrûlḥte ey meh-i ğarrâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 7). [cemâliñ, -in]
2. Mâh u ḥurşid gül **cemâliñ** ey perî bir zerresi
Bârekellâh her ḥatâdan şaklasın Hâk dâ'imâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 3). [cemâliñ, -in]
3. Muntaẓırdır meh **cemâliñ** görmeye bu gözlerim
Merḥabâ çeşmim eden bînâ efendim merḥabâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 5). [cemâliñ, -in]

4. Öter bülbülleri bağda şehirde etmede feryād
Cemālîñ ‘arz eder mey-i muhabbetle gül-i ra‘nā (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 8). [cemālîñ, -in]
5. Her şehir efgānîñi güş eylemez hikmet nedir
Sāde rengini **cemālîñ** rü‘yet etmek mi heves (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 4). [cemālîñ, -in]
6. Güzellikte dañi Yūsuf olan zerre **cemālîñden**
Bilenler rütbe-i ‘aşkıñ ‘ayān ‘āşık nihān ‘āşık (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 9). [cemālîñden, -in, -den]
7. Ey güzel ol nūr-ı vechiñ şem‘ine pervāneyim
Per açar dil vaşlıña göster **cemālîñ** yanayım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 2). [cemālîñ, -in]
8. Yā görem yā görmeyem göster **cemālîñ** şöñ vedā‘
Eyle lutfuñ Hüznî-i dîvāna gel Allah için (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 9). [cemālîñ, -in]
9. Kā‘ināta eylemiş taksīm **cemālîñ** zerresin
Zümre-i hūbān şehī bañr-i leṭāfet māyesi (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 7). [cemālîñ, -in]

cemāl-i pertev: (Sevgilinin) nurlu güzelliği.

1. Seni sermest eden anıñ **cemāl-i pertevi** nūrı
Edüben vāsıta ‘aşkıñ bul arayı bul arayı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 7). [cemāl-i pertev, -i]

cemālîñ Ka‘besi: (Sevgilinin) Kâbe’ye benzeyen yüz güzelliği.

1. Murād-ı makşūdu Hüznî fakîri
Cemālîñ Ka‘besin etmekte tatvîf (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 20). [cemālîñ ka‘besin,]

cemî‘-i āl: Ailenin, soyun tümü.

1. **Cemî‘-i āl** ile aşhābıña hem
Ola bizden şalāt ihsān Muhammed (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 17). [cemî‘-i āl,]

cemr-i remād: Külün küçük taşları, sıcaklığı.

1. Biz **cemr-i remādla** ruh-ı kimyādan uşandık
Evham-ı zer ü sîmle pür-emyādan uşandık (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 1). [cemr-i remād, -la]

cenāb: "şeref, onur ve büyüklük" terimi olarak kullanılır, hazret.

1. Vişālîñ arzūsu dilde keremden kām-yāb eyle
Niyāz eyler gönül lutfuñ **cenābıñdan** değil meknūt (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 10). [cenābıñdan, -in, -dan]

Cenāb-ı zū‘l-intikām: Allah c.c. Müntakim. Allah'ın intikam alma gücünün sürekli olması.

1. Eylerim şekvā **Cenāb-ı zū‘l-intikām** kıl hāzer
Ālime rahm et perî-rū sende inkisārimız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 11). [cenāb-ı zū‘l-intikām,]

cenāheyn: İki kanat, iki yön.

1. Ne havfı kes Hudādan ne recāyı
Cenāheyn mürğ-i Hāq tayyāra maḥşūş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 6). [cenāheyn,]

Cengiz: Cengiz Han, Moğol komutan, hükümdar ve Moğol İmparatorluğu'nun kurucusudur.

1. Nerde Hâtem nerde **Cengîz** nerde Haccâc et nazar
Her birisin yok eden dünyâ denî ğaddâra bak (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 91, Mısra 11). [cengîz,]

Cennet: Gölgelek bahçe anlamında olup ahirette müminlerin gidecekleri yerdir.

1. Şiddîklar ile bizleri et **cennete** dâhil
Dîdâr ile ver andaki ihsânımı yâ Rab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 15, Mısra 19). [cennete, -e]
2. Lâ'ubâli meşrebim zerre ferâgat etmezem
Kays u Ferhâd ile **cennet** tahtının ortakıyız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 59, Mısra 12). [cennet,]
3. Elinde kufl-i miftâhı şanasın **cenneti** nâriñ
Bir iki akçaya kârı behişt hem şatar vâ'iz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 80, Mısra 3). [cenneti, -i]
4. Saña **cennet** baña vahşet veriyor vech-i mellâh
Saña Mecnûn baña Ferhât desem işğası kime (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 144, Mısra 7). [cennet,]

cennet-i 'aşk: Aşkın cenneti.

1. **Cennet-i 'aşkıñ** cünûdu etti ğarât râhatım
Neşrolundu 'âleme Hüzni deyü âşarımız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 63, Mısra 13). [cennet-i 'aşk, -in]

Cennetü'l-me'vâ: Şehit ve müminlerin barınağı ve konağı olan cennet.

1. Revâdır her mü'mine dâ'im şalât-ı hams edâ etsin
Yaraşır der isem işte budur hem **Cennetü'l-Me'vâ** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 13, Mısra 8). [cennetü'l-me'vâ,]
2. Hüsniñe bir ben miyim 'âşık perî ins ü melek
Yok nazîriñ **Cennetü'l-Me'vâda** dersem çok mudur (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 56, Mısra 4). [cennetü'l-me'vâda,]

cephe: Yüz, alın.

1. Ol kâmeti 'ar'ar ise tûbâ gibi mevzûn
Cepheñdeki bir 'ukde-i şehhâr gibi gör geç (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 30, Mısra 6). [cepheñdeki, -n, -de, -ki]
2. Ejder gibi iklim-i kaşın üzre efendim
Cepheñdeki şol perçem-i telkârına yandım (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 118, Mısra 8). [cepheñdeki,]

cephe-i pāk: Saf, temiz çevre.

1. **Cephe-i pakiñde** olmuş merkez-i vakt-i şafak
Hâ'il olmuş ol mübeddel rüyuña zülfi ğasāk (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 88, Mısra 1). [cephe-i pāk, -in, -de]

ceşm-i cellād: Sevgilinin merhametsiz cellat (gibi) gözü.

1. **Ceşm-i cellādın** beni âh (ey) perî kıldı şehîd
Dest ü pâyım benden evvel perçemiñ Hâblü'l-varîd (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 38, Mısra 1). [ceşm-i cellād,]

cesūr: Cesaret eden, cesur.

1. Es-sefer çün Kıt'atünmine's-sağardır 'âleme
Mür-âsâ bak za'îf olmakta biñlerce **cesūr** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 45, Mısra 8). [cesūr,]

cevāb: Bir soruya, bir söz veya yazıya, bir durum ve ihtiyaca söz, yazı veya başka bir ifade yoluyla verilen karşılık, yanıt.

1. Münkîrle Nekîre vereyim Şâfî cevâbı
Takrîr edeyim anlara sultânımı yâ Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 15). [cevâbı, -ı]

Cevâd: Cömert, cevân-merd.(Allah)

1. Hamd-i bî-had zâtına etti tulû‘ ‘aşk gönlüme
Şol **Cevâd** isminle kıldım ben bu ‘aşka iktidâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 6). [cevâd,]

cevher: Var olan bir şeyin özü, esâsı, varlığındaki maya, gevher.

1. Anıñçün münkire karşı açıldı kale-i irşâd
Hâkîkat **cevherinden** gel al hoş dükkânımız vardır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 4). [cevherinden, -in, -den]

cevher: Mücevher. II Değerli, kıymetli.

1. Yanar bir şem’a-i târîh bu dilde Hüznî **cevherdir**
Bînâ olmuş yeri hoştur bu enver ma‘bed-i zîbâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 13). [cevherdir, -dir]
2. Mesnedinde ni‘metinde var mı mālında vefâ
Cevherinde sîm ü zerde eski ‘izzet kalmamış (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 12). [cevherinde, -in, -de]

cevr: Eza, sitem.

1. Sen füzûn et **cevrîni** yâr ben tahammül eyleyem
Hüznîyim âlâm-ı ‘aşkıñ câh-ı rif‘attir baña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 11). [cevrîni, -in, -i]
2. Nâz eder ‘uşşâka mañbûb **cevrin** efzûn eyleyip
Râh-ı ‘aşқта yan mukadder Hüznîyâ terk-i edeb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 13). [cevrin, -in]
3. ‘Âşık-i bî-çäreñe **cevrîñ** tezâyüd eylediñ
Olmadım bir sevdiğim lutfuñla handân el-meded (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 3). [cevrîñ, -in]
4. Etmede **cevrin** tezâyüd gün-be-gün cânânımız
Zerre te’sîr etmedi âh nâle vü efğânımız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 1). [cevrin, -in]
5. Eylediñ yağma olanca ‘aqlımız ey yârımız
Olmadı bir kez rehâ **cevrîñden** bu dil-zârımız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 2). [cevrîñden, -in, -den]
6. **Cevrîñ** efzûn eyledin ağıyâra karşı ‘âşıkâ
Güldü hep a’dacığım sen bir taraf ben bir taraf (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 5). [cevrîñ, -in]
7. O gün bayrâm etti bir büse verdi
Keremden **cevrini** hem etti tahfîf (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 14). [cevrini, -in, -i]
8. Tek eyleme de ey perî ağıyârla muhabbet
Öldür beni **cevrîñ** ile memnûnum efendim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 8). [cevrîñ, -in]
9. Şûret-i mihr-i vefâdan **cevri** mu’tâd eylediñ
Yâ neler yaptıñ vefâsız bu dil-i dîvâne sen (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 7). [cevri, -i]

cevr et-: Eziyet etmek.

1. Yâ bize lutfuñ seniñ hecrile **cevr etmek** midir
Hiç beyim yok mu mürüvvet ‘âşıkân eyler taleb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 3). [cevr et, -mek]
2. Câna te’sîr etmede cânâ firâk u vuşlatıñ
Etme cevri bu dil-i nâlâna gel Allah için (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 8). [cevr et,]

cevr ü bîdâd: Zulüm ve haksızlık.

1. **Cevr ü bîdâdundan** olsun el-amân ey Mehlikâ
Kaatre-i hûn-âb-ı hecriñ lücce-i ‘ummānıyım (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 123, Mısra 7*). [*cevr ü bîdâd, -ın, -dan*]
2. **Cevr ü bî-dâduñ** elinden el-amân ey Mehlikâ
Kalmadı şabr u taħammül bende Allah ‘aşkına (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 147, Mısra 3*). [*cevr ü bî-dâd, -ın*]

cevr ü cefâ: *Eziyet ve sıkıntı.*

1. Râzıyım her hâlde lutf u ‘adliñe biñ cân ile
Ettiğin **cevr ü cefâlar** çünkü ni‘mettir baña (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 4, Mısra 8*). [*cevr ü cefâ, -lar*]
2. Ver kemâl **cevr ü cefâya** tende tākāt kalmadı
İltiyâmın h̄‘āhişi dil ey perî-rû cān marîz (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 78, Mısra 11*). [*cevr ü cefâ, -ya*]
3. Hiç **cevr ü cefâ** çekmeye yok tākātım ašla
Kār eylemedi hem fırkat bu cānıma söyle (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 142, Mısra 5*). [*cevr ü cefâ,*]

cevr ü cefâ eyle-: *İncitici söz söylemek veya davranışlar yapmak.*

1. Eylediñ gūna-gūn **cevr ü cefâñı** bî-şümār
Merhamet et kalmadı hiç tende dermānım deyü (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 138, Mısra 7*). [*cevr ü cefâ eyle,*]

cevr-i dilber: *Sevgilinin eziyeti.*

1. Bir taraftan **cevr-i dilber** zaħm-ı hicrān bir taraf
Kaatre kaatre eşkimiz çün baħr-i ‘ummān ağlatır (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 53, Mısra 11*). [*cevr-i dilber,*]

ceyş-i cinnet: *Delilik ordusu.*

1. Sū-be-sū etti ğuluv ol **ceyş-i cinnet** başıma
Gāhi Kaays oldum ‘aşırda ‘aşk-ı Leylûlarla ben (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 127, Mısra 15*). [*ceyş-i cinnet,*]

ceyş-i endüh-ı hayâl: *Hayalinin derdinin ordusu.*

1. Gül cemālîñ hiç gider mi hātır-ı bî-çāreden
Ceyş-i endüh-ı hayālîñ serde mevhūmlar gibi (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 149, Mısra 6*). [*ceyş-i endüh-ı hayâl, -ın*]

ceyş-i ğam: *Gam askeri.*

1. Şem‘-i hüsnuñ lem‘ası genc-i muħabbet **ceyş-i ğam**
Gelmemiş mişliñ ‘aceb mülk-i felekçe pek kalîl (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 109, Mısra 5*). [*ceyş-i ğam,*]

ceyş-i ğurbet: *Gurbet askeri.*

1. **Ceyş-i ğurbet** etti yağma naqd-i cānım her ne var
Yok haber semt-i vatandaş eyledi ihvān ğaraż (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 77, Mısra 3*). [*ceyş-i ğurbet,*]

cezâ: *Suç işleyen bir kimseye suçunun derecesine göre verilen acı karşılık.*

1. Eden tahkîr olur âhîr peşîmân
Raķîbânîñ **cezâsıdır** şerî'at (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 24, Mısra 28). [cezâsıdır, -sı, -dır]

cezbe-i cânân: Sevgilinin coşkusu.

1. Yine dil **cezbe-i cânân** seni sermest ediyor
Baña mı ol perîniñ yâ saña sevdâsı kime (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 144, Mısra 5). [cezbe-i cânân,]

Cibrîl: Cebrail, tabir olunan dört büyük melekten peygamberlere vahiy indirmekle görevli olanı. İlahî emirleri meleklerle ve peygamberlere ulaştıran vahiy meleği. II Miraç gecesinde Hz. Muhammed ile birlikte sidretü'l-münteha noktasına kadar gittiğine inanılan melek.

1. O **Cibrîl** hâdimiñ vaşşâfiñ Allah
Saña nâzil olan Qur'ân Muhammed (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 36, Mısra 5). [cibrîl,]

Cibrîl-âsâ: Cebrâil gibi.

1. Ol maķâm-ı sırr-ı lâhutuñ sürüş-ı aķdesi
Cibrîl-âsâ kurb-ı Hakk'a hem şitâbandır gönül (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 106, Mısra 12). [cibrîl-âsâ,]

cife: Kokmuş ceset, leş.

1. Yârî fânî malı **cife** tâlibi kelb Hüzniyâ
Fânide bâķî olan şol yârî bul yârâna gel (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 105, Mısra 9). [cife,]

ciger: Bağır, yürek.

1. **Cigerden** kan döker durmaz vişâliñ h'âhişi gönülüm
Özüm ağlar gözüm ağlar bu geleñ cüy-bâr ağlar (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 44, Mısra 9). [cigerden, -den]
2. **Cigerim** hüzniñle mâhrûr ten-i 'üryan yanıyor
Yetişir cümle-i hecriñ yetişir vech-i münir (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 46, Mısra 3). [cigerim, -im]
3. Seniñ vaşlîñ hayâliyle bu 'aşkıñ nârına yandım
Cebîñ âteş 'âbid âteş **ciger** âteş cinân âteş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 74, Mısra 8). [ciger,]
4. Kanlar döküyor 'âşık-ı bî-çâre **cigerden**
Cûlar akıtır dide-i 'ummânımı gör gel (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 107, Mısra 3). [cigerden, -den]
5. Ey peyk-i şehir derdimi Lokmânıma söyle
Yandı **cigerim** hecr ile cânânıma söyle (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 142, Mısra 2). [cigerim, -im]

cigeri kebâb kıl-: Çok acı çekmek, derinden üzüntü duymak, bağırtı yanmak.

1. Akıtıp dide-i eşkim **cigerim kıldı kebâb**
Baña ettirdi mürûr âh ile her rûz u şebî (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 154, Mısra 3). [cigerim kebâb kıl, -dı]

cigeri yan-: Çok acı çekmek.

1. Meded ey didesi âhû **cigerim yandı** meded
Nice pervâne gibi âh ten-i püryan olayım (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 121, Mısra 9). [cigerim yan, -dı]

cihâd: Savaş, gaza, çaba, gayret.

1. Sell-i seyf etmiş **cihâda** Rüstem-âsâ gâmezler
Bir Nerîmân-ı zamân şavletle cânâ gâmezler (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 51, Mısra 1). [cihâda, -a]

cihān: Dünya, âlem, cihân.

1. Olur dūd-ı siyāhımdan **cihāna** bir dumān peydā
Tutuşup ser-te-ser yansa sezādır ol yedi deryā (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 7, Mısra 1). [cihāna, -a]
2. **Cihānda** şervet-i sāmān görünmez dîdeme aşlā
Seniñ vaşlñ hayālîdir gönülde rāyegān ey şūh (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 34, Mısra 9). [cihānda, -da]
3. Şarf-ı ‘ayn ettim **cihāndan** hiç mürüvvet kalmamış
Dilberin de devletin de zerre lezzet kalmamış (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 70, Mısra 1). [cihāndan, -dan]
4. Müftî’-i efkār hemān dānā-yı şöhet kâzibe
Verseler doymaz **cihānı** yok kanā‘at kalmamış (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 70, Mısra 8). [cihānı, -ı]
5. Leb-i la‘liñ ‘aceb şūhum **cihāna** armağān olmuş
Devā-bahşā marîzāne hayāt āb-ı revān olmuş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 73, Mısra 1). [cihāna, -a]
6. Derūnumdan çıkan āh-ı şerārımdan **cihān** āteş
Zemīn ü āsumān āteş ‘aceb kevn ü mekān āteş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 74, Mısra 1). [cihān,]
7. Eder cāh ehline secde bırakıp bāb-ı Mevlāyı
Kanā‘at hem sehvāvet yok **cihānı** hep yutar vā‘iz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 80, Mısra 8). [cihānı, -ı]
8. Burc-ı hüsnüñden sehvāb-ı perçemiñ kıldır yeter
Eyle bir tenvîr **cihānı** şems-i devrānım benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 120, Mısra 6). [cihānı, -ı]
9. Dāsītān oldum **cihāna** hüznile mesrūr iken
Hüzni nāmın almışım rahmiñde Hüzni şöhetim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 124, Mısra 11). [cihāna, -a]
10. **Cihāna** nisbet hezārān kibrini efzūn eden
Dehriñ almış nefretin her ān ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 129, Mısra 13). [cihāna, -a]
11. Gelmemiş aşlā **cihāna** Hüzni emşālim benim
Tābi‘-i nefis-i hevā şeytān ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 129, Mısra 19). [cihāna, -a]

cilā: Parlaklık, ışıltı.

1. Şerî‘at çün sa‘ādet yāveridir
Dil-i kāsı **cilāsıdır** şerî‘at (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 24, Mısra 6). [cilāsıdır, -sı, -dır]
2. ‘Ālem-i nāsūtta ‘aşkla cismimi maḥv et benim
Ol şafā-yı feyz-i ‘aşktan ver meded kalbe **cilā** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 1, Mısra 8). [cilā,]

cinān: Cennetler.

1. Seniñ vaşlñ hayāliyle bu ‘aşkıñ nārına yandım
Cebin āteş ‘ābid āteş ciger āteş **cinān** āteş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 74, Mısra 8). [cinān,]

cinnet getir-: Delirmek, cūnun.

1. Bu taḥassür bu revîş başıma **cinnet getirir**
Yeter el çek bu zulümden yetişir emr-i ‘asîr (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 46, Mısra 7). [cinnet getir, -ir]

cinnet-i ‘aşk: Aşk deliliği.

1. Kays-ı dehre **cinnet-i ‘aşkı** benim ta‘lîm eden
Şüret-i Leylā dilimde dilde Allah her nefes (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 66, Mısra 5). [cinnet-i ‘aşk, -ı]
2. **Cinnet-i ‘aşkıñ** hemîn mişl-i cehennem ḥaşyeti
Ben taḥammül kılamam kılsam bile çeşmim ‘alîl (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 109, Mısra 7). [cinnet-i ‘aşk, -ın]

cinnet-i ceys-i firāk: Ayrılık ordusunun deliliği.

1. **Cinnet-i ceyş-i firākıñ** etti zabt dil kal'asın
Mecnûn-âsâ küh-ı ğamda vahşile ünsiyetim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 5*). [*cinnet-i ceyş-i firāk, -in*]

Cinnî'-i haddām-ı hayāl: *Hayallerden hizmetli olan ruhâni varlık (cin taifesinden olan).*

1. Bahtık nice dem **cinnî'-i haddām-ı hayāle**
Maşrû'a şifâ bahş eden iğvâdan uşandık (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 3*). [*cinnî'-i haddām-ı hayāl, -e*]

cins-i bozuq: *Fenâ yaratılışlı.*

1. Ey Hüznî bunu görmeye aşhâb-ı müdâhin
Her **cins-i bozuq** kelb gibi ağıyâra düşürme (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 16*). [*cins-i bozuq,*]

cins-i cadû: *Cadı, büyücü soyu.*

1. Gâhi 'aşık gâhi ma'sûk lâ'ubâli meşrebim
Gâhi şehhârim efendim **cins-i cadûlarla** ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 10*). [*cins-i cadû, -lar, -la*]

cism: *Beden, vücut.*

1. 'Âlem-i nâsûtta 'aşkla **cismimi** mahv et benim
Ol şafâ-yı feyz-i 'aşktan ver meded kalbe cilâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 7*). [*cismimi, -im, -i*]
2. Eylediñ teşrifle ihyâ mürde **cismim** çok şükür
Merhabâ ey kaşları tuğrâ efendim merhabâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 3*). [*cismim, -i, -m*]
3. **Cismimiz** heykel gibidir cân vedâ'da gel yetiş
Kalmadı tâb ü tûvân rahm eyle ey cân el-meded (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 9*). [*cismimiz, -imiz*]
4. Cân vedâ'da **cismile** gel bir görem gül rüyüñu
Yâr-i marîz hecri kim vaşlıñdan etmesen ba'id (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 7*). [*cismile, -ile*]
5. Seniñ 'aşkıñ ile **cismim** yanar revân-veş nâra
Ne 'aklım var ne tedbirim ne feryâda siyâset var (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 9*). [*cismim, -im*]
6. Şerbet-i zehr-i helâhil **cismimi** etti hârâb
Vermedi bir dem şifâyı çerh-i devrân ağlatır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 7*). [*cismimi, -im, -i*]
7. Mürde **cisme** çün hayât bahşetmede 'İsâ gibi
Ruğlarıñ dârü's-şifâ ma'cûna minnet etmeyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 7*). [*cisme, -e*]
8. El-firāk efrûhte **cismim** el-amân bî-tâb bu dil
El-amân endüh-ı 'aşkıñ serde bir efser yetiş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 3*). [*cismim, -im*]
9. Mürde **cismim** zinde kıl ol şerbet-i dîdâr ile
'Âşıkıñ âlâm-ı ğamda ey şeh-i hûbân marîz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 7*). [*cismim, -im*]
10. Dâm-ı ğurbet derd-i hasret **cismimi** kıldı hârâb
Cân vedâ'da gel yetiş ey fitne-i devrân marîz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 3*). [*cismimi, -im, -i*]
11. Ederdi Kays ile Ferhâd rehiñde **cismini** ifnâ
Göreydi hüsünüñ Leylâ Şîrîn kalır idi magbûṭ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 7*). [*cismini, -in, -i*]
12. Sevmişim cân u gönülden ey gül-i hamrâ seni
Râhıña qurbân sensiñ **cismimde** cân etmem ferâğ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 4*). [*cismimde, -im, -de*]

13. Ey perî müjgânîna bu sînemi ettim hedef
Şerhâ şerhâ etmede **cismimde** zaîmîñ muhtelif (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 2*). [*cismimde, -im, -de*]
14. Hicrân yakıyor sînemi şanma kederim yok
Âh büktü belim firkat **cismimde** ferim yok (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 2*). [*cismimde, -im, -de*]
15. Bülbül gibi gül hüsnüne dem-beste-i bālm
Pervâne mişāl **cismile** sūzānım efendim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 4*). [*cismile, -ile*]
16. Cān atmada dil şem‘-i şebistān-ı vişāle
Pervâne mişāl **cismile** merhūnum efendim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 4*). [*cismile, -ile*]
17. Geçti ‘ömrüm vāh ile eyvāh ile eyvāh benim
Yandı **cismim** odlara yok tākātım billāh benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 2*). [*cismim, -im*]
18. Gāhi yakıtım **cismimi** ben odlarla pervāne-veş
Gāh bürdet bulmuşum her renk her sūlarla ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 7*). [*cismimi, -im, -i*]
19. Ğurbet ilde serserî mağmūm gezersiñ dil neden
Külle-i endūha ettiñ bir hedef bu **cismi** sen (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 2*). [*cismi, -i*]
20. Pervāne gibi **cismiñi** ‘aşk oduna yandır
Yā Rab diyerek derd ile var yan gecelerde (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 7*). [*cismiñi, -in, -i*]

cism ü cān: *Beden ve ruh.*

1. **Cism ü cān** āmādedir rāhıñda kurbānım seniñ
Hüznî nāmım yād ola tā haşre dek beyne‘l-ḥalef (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 11*). [*cism ü cān,*]
2. Şāh Hüseyñ ‘aşkına olsun **cism ü cānım** biñ fedā
Kisve-i mātemde pinhān dā‘imā derler bize (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 7*). [*cism ü cān, -im*]

cism-i naḥîf: *Zayıf vücut; nahif beden.*

1. Ey kalb-i ḥazīñ hüznüne devrān mütelezziz
Ey **cism-i naḥîf** derdiñe dermān mütelezziz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 2*). [*cism-i naḥîf,*]

cism-i za‘îf: *Zayıf beden.*

1. Sevdā-zedeyim ḥālime raḥm et melekü‘l-mevt
Bir **cism-i za‘îf** sīnesi sūzānıma yanaşma (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 4*). [*cism-i za‘îf,*]

cisr-i ‘aẓîm: *Büyük köprü.*

1. Bu mecāzidir ḥaḳīkat şehrine **cisr-i ‘aẓîm**
Şervet-i çarḥıñ ḥasīse ‘aşk u sevdā bize bes (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 11*). [*cisr-i ‘aẓîm,*]

cīva: *Sıvı olarak bulunan tek mineral.*

1. Akmaқта gönül **cīva** gibi kūy-ı vişāle
Yüzler sürerek rāhıña biñlerce ‘ayān şūḥ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 3*). [*cīva,*]

civān: *Genç, taze (sevgili bağlamında).*

1. El-amān cellād-ı gamzeñden **civānım** el-amān
La‘l-i gül-gūn var iken şol kand-i a‘lālar ‘abeş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 7*). [*civānım,*]
2. Vakt žik ma‘nā rekik nā-merde açma bī-ḥaber
Bār-ı sevdā çekmeyen **civāna** pek ‘irfān güç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 10*). [*civāna, -a*]

civār et-: *Komşuluk etmek.*

1. Hüzni kuluñu Ahmed-i Muhtara **civār et**
Bir ben degilim cümle-i ihvânımı yâ Rab (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 15, Mısra 23*). [*civār et,*]

cû et-: *Cûy etmek. Akarsu gibi akıtmak.*

1. **Cû etti** zünüb dîde-i bārânımı yâ Rab
Kıl lutf u 'atâ maqşad u vicdânımı yâ Rab (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 17, Mısra 1*). [*cû et, -ti*]

cüdâ: *Ayrı.*

1. Yâ Kerîmü yâ Raḥîm mîm-i Raḥîmîñ 'aşkına
Sırr-ı vahdet hürmeti etme beni 'aşktan **cüdâ** (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 1, Mısra 4*). [*cüdâ,*]

cühelâ: *Bilgisizler, cahiller.*

1. İñiler küşe-i miḥnette hezārān fuḫalā
Cühelâ zümresi de nâ'il-i iḥsān ne sebeb (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 22, Mısra 6*). [*cühelâ,*]

cûlar akıt-: *Nehirler (gibi) akıtmak.*

1. Kanlar döküyor 'aşık-ı bî-çäre cigerden
Cûlar akıtır dîde-i 'ummânımı gör gel (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 107, Mısra 4*). [*cûlar akıt, -lar*]

cümle: *Bütün, hep, müstesnası olmayarak.*

1. Sen bilirsin **cümle** ef'âlim ḫatâdır yâ 'Alîm
Rû-siyâh kâpıña geldim kıl rahm Raḥmān baña (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 2, Mısra 3*). [*cümle,*]
2. Enbiyâ' vü evliyâ **cümle** sürüşān zâ'iriñ
Şarf-ı māl bezl-i vücūd etmekte her ḫuccāc saña (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 3, Mısra 9*). [*cümle,*]
3. Nidâi'l-felâḫa dāḫil et **cümle** ihvânımı
Derûnun nûr-ı Qur'ānla Ḥudā eyle gel iḫyā (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 13, Mısra 11*). [*cümle,*]
4. Edince nice vaşfıñı **cümle** melâ'ik
Gürûh-i enbiyâ ḫayrān Muḫammed (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 36, Mısra 11*). [*cümle,*]
5. Hüzni-i bî-çäreniñ bakma ḫatâsı bî-şümār
Kullara etmekte iḥsān **cümle** sultān el-meded (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 37, Mısra 14*). [*cümle,*]
6. 'Az̤b-telaḫḫun tatmışım dehrîñ fenâdır **cümlesi**
Hüzniyâ dârü'l-karāra varmağa imān lezîz (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 41, Mısra 9*). [*cümlesi, -si*]
7. İns ü cin **cümle** ḫalâyık ḫüsnüñe ḫayrān seniñ
'Aşıkāñıñ 'âlem içre yalıñız insān mıdır (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 52, Mısra 9*). [*cümle,*]
8. Dîdede kâbûs-ı zulmet zînet-i dünyâ ḫayāl
Cümlesi zann-ı zevâldir sebzevât u bâğçe bâğ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 84, Mısra 10*). [*cümlesi, -si*]
9. Burc-ı ruḫsârıñı merkez eylemiş birden nücûm
Bârekellah ḫüb yaratmış **cümleden** rabbi'l-felaḫ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 88, Mısra 4*). [*cümleden, -den*]
10. Şarâb-ı selsebîl-āsā mübârek nuṭṭ-ı pür-ḫikmet
Ne ḫikmettir saña **cümle** zemîn ü âsumān 'aşık (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 90, Mısra 12*). [*cümle,*]
11. ḫikmetiñ bir zerresidir **cümle** mevcûdât hemān
Hâkim-i Muṭlaḫ çü sensiñ ey 'azîm Ḥaḫ-Ta'âl (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 104, Mısra 9*). [*cümle,*]
12. 'Abd-i Memlûkuñ seniñ **cümle** ferîşte ins ü cin
Ol mübârek merḫadiñle iftiḫār eyler zemîn (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 126, Mısra 11*). [*cümle,*]
13. Baş u cânım **cümle** varım râḫıña olsun fedâ
Munṭazır dil bende-i fermāñıñım Allah için (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 133, Mısra 7*). [*cümle,*]

cümle-i hecr: *Ayrılığının hepsi, tamamı.*

1. Cigerim hüznile mâhrûr ten-i 'üryan yanıyor
Yetişir **cümle-i hecrî** yetişir vech-i münîr (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 4*). [*cümle-i hecr,*]

cümle-i ihvân: *Dostların hepsi.*

1. Hüznî kuluñu Ahmed-i Muhtâra civâr et
Bir ben degilim **cümle-i ihvânımı** yâ Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 24*). [*cümle-i ihvânımı, -im, -i*]

cümbüş-i Haydâr: *Haydar'ın hareketi.*

1. Bu Nerimân-ı zamân 'âlemi vîrân edecek
Amân ol nîm bakış **cümbüş-i Haydâr** dediler (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 6*). [*cümbüş-i haydâr,*]

cümbüş-i reftâr: *Yürüyüşünün eğlencesi, hareketi.*

1. **Cümbüş-i reftâr** ile ol ruhları alîñ seniñ
Dilde tâkat koymadı nâzik meyânım vâh benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 5*). [*cümbüş-i reftâr,*]
2. **Cümbüş-i reftârını** âh kimler öğretti saña
Hemşireñ mi gâlibâ yâr etti müsteşnâ seni (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 7*). [*cümbüş-i reftâr,*]

cünûd: *Askerler, ordu.*

1. Cennet-i 'aşkıñ **cünûdu** etti gârât rāhatım
Neşrolundu 'âleme Hüznî deyü âşarımız (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 13*). [*cünûdu,*]

cünûd-ı Kerbelâ: *Kerbelâ ordusu.*

1. Teşne dil mäh-ı muharrem cāy-i mâtem sînesi
Zümre-i 'atşân **cünûd-ı Kerbelâ** derler bize (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 4*). [*cünûd-ı kerbelâ,*]

cünûn: *Çılgınlık, delilik.*

1. Dest-i 'aşk içre **cünûn** teşne bî-tâb gönlümüz
Ka'be-i maşşûda cānâ ersin bu vuşlat rāhımız (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 11*). [*cünûn,*]

cünûn-ı 'aşk: *Aşktan kaynaklı delilik hali.*

1. 'Âr nāmûsu nâ-bedîd oldu **cünûn-ı 'aşk** ile
Meclis-i 'irfānda yok 'aşkıñla eski rağbetim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 9*). [*cünûn-ı 'aşk,*]
2. Leylî zülfün boynuma zincîr gibi bend eylediñ
Bu **cünûn-ı 'aşk** ile Mecnûn degil de yâ neyim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 6*). [*cünûn-ı 'aşk,*]

cür'a: *Bir yudum (şarap), tek içimlik (şarap kadehi).*

1. Hem sakāhüm rabbihüm çün **cür'asın** nüş eyleyip
Hamr-ı 'aşkla Hüznî-veş gör kalb-i süzānım benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 9*). [*cür'asın,*]

cürm: *Suç, günah.*

1. İlahî 'izzet-i pāk-i celālîñ haqqıçün 'afvet
Fırāvān **cürmümüz** bî-had bi-haqqın t̄a-hā vü yā-sîn (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 13, Mısra 10). [cürmümüz, -ü, -müz]
2. Oldukta haşr dest-i zebânide bırakma
Hem etme şakîl **cürm** ile mîzânımı yā Rab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 15, Mısra 18). [cürm,]
3. Benim bu **cürmüme** nisbet degil katre yedi deryā
Hacer kum berk ü eşcârı dañi zerre kiyāh yā Rab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 16, Mısra 3). [cürmüme, -üm, -e]
4. İnhiṭāta geldi 'ömrüm bulmadı **cürmüm** kemāl
Yāre-i vizrime çal bir şāfî merhem el-'iyāz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 39, Mısra 7). [cürmüm,]
5. Ey Hüzni geçer rüz u leyāl ile eyvāh **cürm**
Allaha yarar haqqıyla zerre eşerim yok (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 92, Mısra 11). [cürm,]
6. Kā'inātiñ çektiği hep **cürmümüñ** āşārıdır
İnkiṭā'-ı bā'is-i yārān ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 129, Mısra 5). [cürmümüñ, -üm, -ün]
7. Gözleri doymaz harāma **cürmüne** hiç yok 'aded
'Ālem içre şāhib-i 'iṣyān ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 129, Mısra 11). [cürmüne, -ün, -e]
8. Gözyaşı ile sineñi girdāb-ı ricā et
'Afvede hemān **cürmüñü** Yezdān gecelerde (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 140, Mısra 10). [cürmüñü, -ün, -ü]

cürm ü ḥaṭā: *Günah ve yanlış.*

1. **Cürm ü ḥaṭā** büktü belin var mı 'amel boştur elin
Kumru gibi öte diliñ vaqt-i seher vaqt-i seher (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 42, Mısra 3). [cürm ü ḥaṭā,]
2. Ol Ḥabîb-i Kibriyâdır mefḥar-i ḥayrû'l-ümem
Māşî' **cürm ü ḥaṭā** hünkāra verdim gönülümü (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 156, Mısra 12). [cürm ü ḥaṭā,]

cürm-i 'iṣyān: *İsyen günahı.*

1. Dil tegāfûl hem tekāsül **cürm-i 'iṣyānıñ** 'abeş
Bülbül-āsā rüz u şeb ol āh u efğānıñ 'abeş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 28, Mısra 1). [cürm-i 'iṣyānıñ, -in]

cürm-i kesîr: *Günahı çok.*

1. Bir rüy-ı siyāh **cürm-i kesîr** 'abd-i ḥakîrsiñ
Ol mey'-i ricā şevkile sekrān gecelerde (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 140, Mısra 11). [cürm-i kesîr,]

cürm-i şakîl: *İç sıkıkan, ağır suçlar.*

1. Mûy-ı sefid **cürm-i şakîl** kendi deni nefsi zelil
İster iseñ Ḥaqqā delil vaqt-i seher vaqt-i seher (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 42, Mısra 15). [cürm-i şakîl,]

cüş et-: *Kabarmak, hareketlenmek.*

1. **Cüş etti** bu dem dildeki deryā-yı muḥabbet
Bir kulzüm-i bî-qa'r mezâyā-yı muḥabbet (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 27, Mısra 1). [cüş etti,]

cüş eyle-: *Çoşup taşmak.*

1. Hüzün ile hüznüm benim **cüş eyledi** Hüznî gibi
Olmadın âgâh bu dilden nev-civânım vâh benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 9*). [*cüş eyle, -di*]
2. Kulzüm oldu dertlerin ey dil ‘aceb deryâ mıdır
Bilmezem bu sendeki **cüş eyleyen** sevdâ mıdır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 2*). [*cüş eyle, -yen*]

cüy-bâr: *İrmak, büyük ırmak (âşığın gözyaşları).*

1. Cigerden kan döker durmaz vişâliñ h`âhişi gönülüm
Özüm ağlar gözüm ağlar bu geleñ **cüy-bâr** ağlar (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 10*). [*cüy-bâr,*]

cüy-ı hûn-âb: *Kanlı su; (gözyaşı) ırmağı.*

1. Görmedim bir şahş-ı mağmûm kalb-i mahzûnum gibi
Var mıdır bir **cüy-ı hûn-âb** çeşm-i pür-hûnum gibi (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 2*). [*cüy-ı hûn-âb,*]

cüz’i: *Az miktarda, ehemmiyetsiz.*

1. El-muqadder lâyügayyir **cüz’i** hayra mebzûl et
‘Urvetî’l-vüşkâ yediñde hasbiyâllah bir resen (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 7*). [*cüz’i,*]

-Ç-

çağır-: *Bağırarak, seslenmek.*

1. Meh-i ruhsârına karşı nice ‘uşşâk **çağırıp**
Meded Allah bu ne âfet perî peyker dediler (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 9*). [*çağırıp,*]

çal-: *Sürmek.*

1. İnhiâtâ geldi ‘ömrüm bulmadı cürmüm kemâl
Yâre-i vizrime **çal** bir şâfi merhem el-‘iyâz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 8*). [*çal,*]

çâre: *Deva, çözüm, çıkar yol.*

1. İñiler dertli gönül yâre-i hicrân yetişir
Dirîgâ vuşlata yok mu dañi bir **çâre** bu şeb (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 6*). [*çâre,*]
2. Nabzıma el urma zinhâr ey tabîb-i bî-ñaber
Eyleme tedbîr ü dermân bulamazsın **çâre** kes (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 10*). [*çâre,*]
3. Gözleriyiñ karasına yandı gönül **çâresi** ne
Sine-fezâ zerresine teşne gönül yandı yürek (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 3*). [*çâresi, -sî*]
4. Saña kırbân olayım kaşı gözü kara güzel
‘Acabâ yok mu benim derdime bir **çâre** güzel (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 2*). [*çâre,*]

çâre kııl-: *Çare bulmak, çare olmak.*

1. Pervâne mişâl hüsnüne meftûn-ı hayâliz
Bir **çâre kıla** sine-i süzânıma mahşûş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 4*). [*çâre kıla, -a*]

çâresiz: *Çaresi bulunmayan; zavallı.*

1. Firkat-ı cânân ise nâr-ı cehennemden beter
Şabr olunmaz **çâresiz** derd-i yâre-i hicrân güç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 4*). [*çâresiz,*]

2. Bu firîbiñ dilimi şayd etti zülfüñ bendine
Çâresiz âşufte kıldıñ neyleyim ammâ seni (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 6). [çâresiz,]

çarh: Felek, âlem, dünya.

1. Pâyedâr oldukca ‘aşkıñ hâne-i dilde hemân
Bağmazam çarhıñ dañı dünyâ vü mâ-fi-hâsına (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 12). [çarhıñ, -m]

çarh-ı devvâr: Dünya.

1. Çarh-ı devvâr ‘aksine devr etmede fâzıllara
Hüzniyâ nâ-mertlere elîf-ı devrân ihtîşâş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 11). [çarh-ı devvâr,]

çarpa: Dört ayaklı.

1. Şüretine sîreti mutlak muhâlif nâ-kesi
Ma’nide çarpa gezen hayvân ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 10). [çarpa,]

Çâr-yâr-ı bâ-şafâ: Safâlı dört dost. (Ebubekir, Ömer, Osman, Ali).

1. Ma’siyet bahrinde kaldı Hüznî ‘âşî el-meded
Dest-gîr-i sıbteyn ile olsun Çâr-yâr-ı bâ-şafâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 22). [çâr-yâr-ı bâ-şafâ,]

çâşnî: Lezzet, tat, çeşni.

1. Kulhüve’llahü ehadden çâşnîyiz câm-ı elest
Hem terânî müjdesinden küh-ı ten oldu şikest (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 1). [çâşnîyiz,]

çayır: Ot biten yer, otluk, hayvan otlatmaya mahsus yer.

1. Çayır şebbo çemen çiydem açılmış lâle-i dil-cû
Seçerler berk ile mestûr mişâl-i cennetü’l-me’vâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 5). [çayır,]
2. Benefşe boynunu bükmüş şüşâm kıddin kemân etmiş
Çayır çiydem semîn lâle ‘abirle müşk-bâr ağlar (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 4). [çayır,]

çehre: Yüz, surat, sima.

1. Bir vaqt olur Yûsuf-ı dehre nazar etmez
Bir vaqt olur çehresi zibâ puta mâ’il (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 8). [çehresi, -si]

çek-: Öldürücü bir silahla cana kast etmek.

1. Ebrûvân çifte çekilmiş Zülfikâr mı yâ nedir
Ol şîrin tûti kelâmın nûn u kalemde midir (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 7). [çekilmiş, -il, -miş]
2. Ebrûvânın durma çek öldür beni gir kanıma
Ben şehîd-i ‘arş’a vü meydânımın Allah için (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 5). [çek,]
3. Çekilmiş çifte ebrûlar cebine Zülfikâr-âsâ
Hâzer etmez döker kanın niçin mazlûmuñ âhından (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 5). [çekilmiş, -il, -miş]
4. Dil tahammül eylemez cânâ bu nâr-ı firkate
Hañçer-i ebrûların çek durma vur gerdânıma (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 6). [çek,]

çek-: Katlanmak, tahammül etmek.

1. **Çek** bār-ı ğamı lutfunu yārîñ gözet ey dil
Derd 'aşk-ı nā-çāra hedāyā-yı muḥabbet (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 15*). [*çek,*]
2. Vakt zîk ma'nā rekîk nā-merde açma bî-ḥaber
Bār-ı sevdā **çekmeyen** civāna pek 'irfān güç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 10*). [*çekmeyen, -me, -yen, -]*
3. Cehennemden beter nār-ı firākîñ derdi cānānım
Çekilmez zerre kañtār-ı ğamîñ bār-ı girān ey şūḥ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 12*). [*çekilmez, -il, -mez*]
4. **Çekilmez** bār-ı 'aşkîñ āḥ ne müşkildir 'aceb cānım
Ne dilde lezzetim vardır ne bir şevk ü şetāret var (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 3*). [*çekilmez, -il, -mez*]
5. Yār ile aġyārı tefrîk etmediñ Mecnūn gibi
Lā'ubālî **çektigim** ğam bā'îş-i imḥā mıdır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 4*). [*çektigim, -tigim*]
6. **Çekemem** derd ü ğamîñ rûz şeb efgān edeyim
Yine mi bûlbûl-āsā dili nālān edeyim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 1*). [*çekemem, -emem*]
7. Cān fedā olsun ki hüzne intizārım var benim
Bār-ı hüzñü **çekmede** hem iktidārım var benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 2*). [*çekmede, -me, -de*]
8. Kā'inātîñ **çektigi** hep cürmümün āşādır
İnkiṭā'-ı bā'îş-i yārān ararsāñ işte ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 5*). [*çektigi, -tig, -i*]
9. Çünkü 'usrûñ yusrü var 'ācil olma ol şekîb
Def' eder Ḥallāk-ı 'Ālem **çekme** dil zerre miḥān (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 6*). [*çekme, -me*]
10. Hiç cevır ü cefā **çekmeye** yok tākātım aşla
Kār eylemedi hem firḳat bu cānıma söyle (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 5*). [*çekmeye, -meye*]
11. Ya'kûb gibi hep **çektikçe** kim derd ü belāyı
Var Hüznî dilim Yūsuf-ı Ken'ānıma söyle (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 9*). [*çektikçe, -tikçe*]

çek-: *Bağlamak.*

1. **Çekme** zülfüñle dilim gel bende Allah 'aşkına
Āsitān-ı dergehiñde bende Allah 'aşkına (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 1*). [*çekme, -me*]

çek-: *Taşımak.*

1. Etmedi te'sîr size bunca zamāndır āhımız
Kûşe-i aḥfāya **çektîñ** kendiñi ey şāhımız (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 2*). [*çektîñ, -ti, -n*]

çekilmez ol-: *Dayanılmayacak, katlanılamayacak bir duruma gelmek.*

1. Gülşen-i hüsnün vişālîñ bağbānı Hüznî āḥ
Çekilmez oldu bār-ı zulmün eyleme bir ġaraż (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 12*). [*çekilmez oldu,*]

çemen: *Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer. Taze yeşil ot.*

1. Çayır şebbo **çemen** çiydem açılmış lāle-i dil-cū
Seğerler berk ile meşûr mişāl-i cennetü'l-me'vā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 5*). [*çemen,*]

çengel-i 'aşk: *Aşkın kancası.*

1. **Çengel-i 'aşk** takıp boynuma Mecnūn eylediñ
Nāz ile eṭvār ile Ḥaḳka dehānım vāḥ benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 7*). [*çengel-i 'aşk, -in*]

çerâğ: *Mum, kandil.*

1. Firkat ü hecriñle yaqtım sinede yüzbiñ **çerâğ**
Mutfi’-i âb-ı vişâliñ eylediñ benden ırâğ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 1*). [*çerâğ,*]

çerh: *Dünya. II Âlem.*

1. Biz hâkikat şehrine baştık kadem bil zâhidâ
Kılmayız zerre muhabbet **çerhe** biz devvâra biz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 4*). [*çerhe,*]

çerh-i devrân: *Devreden, dönen gökyüzü.*

1. Şerbet-i zehr-i helâhil cismimi etti hârâb
Vermedi bir dem şifâyı **çerh-i devrân** ağlatır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 8*). [*çerh-i devrân,*]

çerh-i gerdün: *Dönen felek, dünya.*

1. **Çerh-i gerdün** ber-karâr olmak murâd üze muhâl
Gâhi gam gâhi sürür devrân olur ‘âlem bu yâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 3*). [*çerh-i gerdün,*]

çeşm: *Görme organı, dide, ayn.*

1. Muntazırdır meh cemâliñ görmeye bu gözlerim
Merhabâ **çeşmim** eden bînâ efendim merhabâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 6*). [*çeşmim, -im*]
2. Dâda geldim el-amân rahm eyle **çeşmim** yaşına
Pâdişâh-ı mülk-i hâver Hüsrev ü Hünkârımız (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 5*). [*çeşmim, -im*]
3. Cinnat-i ‘aşkıñ hemîn mişl-i cehennem haşyeti
Ben taḥammül kılamam kılsam bile **çeşmim** ‘alil (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 8*). [*çeşmim, -im*]
4. Kıyâmetler kopardı ‘âleme **çeşmiñ** siyâhından
Zebûn eyler nice Rüstemleri ol nîm-nigâhından (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 1*). [*çeşmiñ, -in*]
5. Cânımız olsun fedâ ol ruḥlarıñ ḥamrâsına
Ebrûvân-ı ḥün-feşânla **çeşmiyiñ** şehlâsına (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 2*). [*çeşmiyiñ, -i, -yin*]

çeşm ü müjgân: *Gözler ve kirpikler.*

1. ‘Ömr-i Nûḥa mâlik olsañ lâ-yü‘ad kılsañ ‘amel
Çeşm ü müjgân şükrünün ifâsı âfâttır saña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 6*). [*çeşm ü müjgân,*]

çeşmân: *Gözler.*

1. Et temâşâ gel bugün gör na‘ra-ı feryâdımı
Ḳan döker **çeşmânımız** seyrâna gel Allah için (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 4*). [*çeşmânımız, -ımız*]

çeşme-i cûvân: *Gençler pınarı.*

1. H̱âher kimdir gâliba kim şol perîniñ duḥteri
‘Âşıka râmiñ muḥâldir **çeşme-i cûvân** mıdır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 6*). [*çeşme-i cûvân,*]

çeşm-i a'dā: *Düşmanların gözleri.*

1. Bir hamā'il bir nazarlık pek yakışır al takın
Gezme böyle sevdiğim gel **çeşm-i a'dādan** şakın (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 12*). [*çeşm-i a'dā, -dan*]

çeşm-i âfet: *Belalı göz.*

1. Elvedā' kâr etti cānā nār-ı hasret gel yetiş
Kalmadı şabra mecālim **çeşm-i âfet** gel yetiş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 2*). [*çeşm-i âfet,*]

çeşm-i âhū: *Ahu gözlü.*

1. Ğabgabîñ mînā ise mir'ât-ı haktır gerdeniñ
Çeşm-i âhū var iken zeytūna minnet etmeyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 10*). [*çeşm-i âhū,*]
2. Ey perî-rū dehrîde sehhāra beñzer kaşlarıñ
Çeşm-i âhū üzre şanki māra beñzer kaşlarıñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 2*). [*çeşm-i âhū,*]

çeşm-i ğazāl: *Ceylan göz. II Ceylan gözlü güzel.*

1. Mümkün mü ferāğat ede ol **çeşm-i ğazāldan**
Yağma ediyor 'aqlımı ğaddārîñ o hūbdan (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 5*). [*çeşm-i ğazāl, -dan*]

çeşm-i pür-hūn: *Kanla dolu göz.*

1. Görmedim bir şahş-ı mağmūm kalb-i mahzūnum gibi
Var mıdır bir cūy-ı hūn-âb **çeşm-i pür-hūnum** gibi (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 2*). [*çeşm-i pür-hūn, -um*]

çeşm-i revān: *Irmak gibi akan göz (gözyaşı).*

1. Geçer leyl ü nehārım âh hemān icrā-yı zenb ile
Özümde haşyet ü havf yok niçin **çeşm-i revānım** yok (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 4*). [*çeşm-i revānım, -ım*]

çeşm-i tāb-ı devrān: *Cihanı aydınlatan göz.*

1. Ey şūh mihr-i tābān ğāyet güzelsiñ ammā
Vāy **çeşm-i tāb-ı devrān** ğāyet güzelsiñ ammā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 2*). [*çeşm-i tāb-ı devrān,*]

çeşm-i ve'z-zeytūn: *Zeytin gözler. (Siyahlık bakımından.)*

1. **Çeşm-i ve'z-zeytūnuña** çün dendi māzāğa'l-başar
Lā-nažîrsiñ yā Resūl vaşñînda 'ālem müttefik (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 5*). [*çeşm-i ve'z-zeytūnuña, -un, -a*]

çi sūd: *Ne fayda?*

1. Vuşlatiñ kıldım taleb ammā **çi sūd** rām olmadı
Raħm yok ol bî-vefā cānāna minnet etmeyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 3*). [*çi sūd,*]
2. Hūznîyā nefsimden ettim nefreti ammā **çi sūd**
Kūşe-i vahdet gibi 'ālemde rāħat kalmamış (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 13*). [*çi sūd,*]

çifte: *İkili olan.*

1. Ebrūvān **çifte** çekilmiş Zülfiķār mı yā nedir
Ol şîrîn tûtî kelâmîñ nûn u kaleminden midir (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 50, Mısra 7). [çifte,]
2. Çekilmiş **çifte** ebrûlar cebîne Zülfiķār-âsâ
Hâzer etmez doker kanın niçin mazlûmuñ âhından (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 134, Mısra 5). [çifte,]

çık-: *Yukarı doğru gitmek, yüksekteki bir yere erişmek, tırmanmak.*

1. Hün-nişâr etsin dem-â-dem ‘aşk-ı pâkiñle gözüm
Çıksın âfâka figânım ‘aşk ile bârî Hudâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 1, Mısra 12). [çıksın, -sın]
2. ‘Arzuhalim var saña rahm eyle bir kez gönca leb
Nâle-i dūd-ı siyâhım **çıktı** âfâka bu şeb (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 19, Mısra 2). [çıktı, -tı]
3. Derünümünden **çıkan** âh-ı şerârımdan cihân âteş
Zemîn ü âsumân âteş ‘aceb kevn ü mekân âteş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 74, Mısra 1). [çıkan, -an]
4. **Çıkıp** kürsüde hiddetle bizi na‘ra atar vâ‘iz
İnip râh-ı sefâhetten nice şeyler yutar vâ‘iz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 80, Mısra 1). [çıkıp, -ıp]
5. Gerden-i kâfûra bakan silsile-i ‘aşkı taķan
Vâdî‘-i Mecnûna **çıkan** teşne gönül yandı yürek (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 102, Mısra 8). [çıkan, -an]
6. Hüzni-veş oldum yanardağ şu‘leli âhım **çıkar**
Kubbe-i eflâki yaķar âh-ı sūzânım benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 120, Mısra 9). [çıkar, -ar]

çık-: *Ortaya çıkmak.*

1. Şûret-i mergûbların bil sîreti ef‘î gibi
Nice hâc **çıktı** velî zannettiğinden bi-ķıyâs (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 68, Mısra 10). [çıktı, -tı]

çıkma: *Çıkmakta.*

1. Dūd-ı âhım **çıkma** baştan semâya gel yetiş
Düşti gönle nâzeninim lutf bol şâh-ı semâh (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 33, Mısra 7). [çıkma,]

çile-i hasret: *Hasret sıkıntısı.*

1. Nice Mecnûn gibi efgân edeyim şâm u seher
Yetişir **çile-i hasret** nice nâlân olayım (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 121, Mısra 4). [çile-i hasret,]

Çin: *Çin ülkesi. Güzelleri ile meşhur Çin ülkesi.*

1. Şeh-i Hüsrev müjesi dîdesi âhûsu **Çiniñ**
Batıyor sinemize kaşları hañçer dediler (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 48, Mısra 3). [çiniñ, -in]
2. Gâhi kaķre gâhi deryâ çölde oldum gâh serâb
Teşne-leb gâhi dolandım **Çinde** âhûlarla ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 127, Mısra 12). [çinde,]

çirâğ-ı hüsn: *Güzelliğin mumu.*

1. Bu ‘aşk deryâsının dürdânesiyiz
Çirâğ-ı hüsnünün pervânesiyiz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 57, Mısra 2). [çirâğ-ı hüsn, -ün, -ün]

çiydem: *Çiğdem. Zambakgillerden, soğanlı, otsu, çeşitli renklerde çiçek açan kır bitkisi.*

1. Çayır şebbo çemen **çiydem** açılmış lâl-e dil-cû
Seğerler berk ile meşûr mişâl-i cennetü‘l-me‘vâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 12, Mısra 5). [çiydem,]
2. Benefşe boynunu bükmüş şüşâm kaddin kemân etmiş
Çayır **çiydem** semîn lâl-e ‘abirle müşk-bâr ağlar (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 44, Mısra 4). [çiydem,]

çok: *Miktarı ziyade olan.*

1. Eylediñ teşrifle ihyâ mürde cismim **çok** şükür
Merhabâ ey kaşları tuğrâ efendim merhabâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 3). [çok,]
2. **Çok** zamandır ağlarım hecristle cânân el-meded
İnlerim ‘aşkıñla her dem eyle ihsân el-meded (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 1). [çok,]
3. Bî-bedelsiñ hüsnüle dünyâda dersem **çok** mudur
Kaddiñe olmaz mişâl tûbâda dersem **çok** mudur (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 1). [çok,]
4. Hüsnüñe bir ben miyim ‘âşık perî ins ü melek
Yok nazîriñ Cennetü’l-Me’vâda dersem **çok** mudur (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 4). [çok,]
5. Pîr-i Ken‘ân eyledi hecristiñ beni rahm et amân
Dost-dârîñ Yûsuf-ı zîbâda dersem **çok** mudur (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 6). [çok,]
6. Tâb-ı ruhsârîñ meh-i ğarrâya nûrun başş eder
Âfitâb mihver-i minâda dersem **çok** mudur (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 8). [çok,]
7. Şöhretim Mecnûn gibi hem dâsitân-ı ‘âlemiñ
Hüsnüyüñ bir zerresi Leylâda dersem **çok** mudur (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 10). [çok,]
8. Genc-i hikmet gül-femiñ la‘l-i gül-gün selsebîl
Mişliñi halk etme Mevlâda dersem **çok** mudur (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 12). [çok,]
9. Dergeh-i ‘aşkıñ ğubârî tütüyâsı ‘âlemiñ
Hüznî-veş halk-ı cihân üftâde dersem **çok** mudur (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 14). [çok,]
10. Elim aldı ele girdik odaya
Oturduk yanyana **çok** etti ta‘tîf (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 12). [çok,]
11. Bugün oldum vişâl-i yâr-ı râcî
Bihamdillâh bize **çok** etti taltîf (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 2). [çok,]
12. Haydî var gez sevdigim demler seniñ devrân seniñ
Çok temâşâ eyle cânâ her cihet seyrân seniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 2). [çok,]
13. Rabbenâ yâ Rabbenâ irhamlenâ yâ-ze‘l-‘atâ
Va‘fu ‘annâ **çok** hatâlar eyledim ğâyet ‘azîm (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 2). [çok,]

çoklar: *Maddî ve manevî herhangi bir şeyi çok, bol olan kişiler.*

1. Mâl u câh hürî-yi cennet **çokları** eyler taleb
‘Aşk-ı pâkiñ maṭlabım ölsem daḥî rûz-ı cezâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 13). [çokları, -ı]

çoktan beri: *Çok zamandır, uzun süredir.*

1. **Çoktan beri** âh Ka‘be-i ârzü-yı vişâldir
Ya‘kûb gibi dil Yûsuf-ı Ken‘ânıma maḥşûş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 5). [çoktan beri,]
2. Ey perî **çoktan beri** gel hüsnüyüñ hayrânıyım
‘İd-i vaşlîñ ğonca seniñ bülbül-i nâlânıyım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 1). [çoktan beri,]

çöl: *Çöl, sahra.*

1. Gâhi kaṭre gâhi deryâ **çölde** oldum gâh serâb
Teşne-leb gâhi dolandım Çinde âhûlarla ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 11). [çölde, -de]

çü: *Çünkü. II Madem ki. II Gibi.*

1. Hün-ı eşk-i didemiz olmakta her dem **çü** mişâl
Bâr-ı hecristiñ kâmetim etti benim kavs-i kuzâḥ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 3). [çü,]
2. Hikmetiñ bir zerresidir cümle mevcûdât hemân
Hâkim-i muṭlaḳ **çü** sensiñ ey ‘azîm Hâk-Ta‘âl (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 10). [çü,]
3. Dide-i hünâbemiz küy-ı vişâle **çü** mişâl
Hüznî-veş deryâ-yı ‘aşk dil girdâb ğamda bâkiyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 13). [çü,]
4. **Çü** yektâ-yı vişâlıñden murâdına eren ğönül
Ġönül Mecnûn iseñ gez sen ara bul saç-ı Leylâyı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 7). [çü,]

çün: *Nasıl ki. II Gibi. II Çünkü. II Ki. II İçin.*

1. Şerî'at **çün** sa'âdet yâveridir
Dil-i kâsî cilâsıdır şerî'at (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 5). [çün,]
2. Mürde cisme **çün** hayât bahşetmede 'İsâ gibi
Ruhların dârü's-şifâ ma'cûna minnet etmeyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 7). [çün,]
3. **Çün** muhabbet iki baştan söylenir darb-ı meşel
Kalmadı sevdâcığım sen bir taraf ben bir taraf (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 13). [çün,]
4. Çeşm-i ve'z-zeytûnuña **çün** dendi mâzâga'l-başar
Lâ-naẓırsıñ yâ Resûl vaşfında 'âlem müttefik (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 5). [çün,]
5. **Çün** tecellî eyledi maḥbûb yüzünden 'âşıka
Ol sebepten oldu ma'sûk menba'-ı ihsân-ı 'aşk (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 7). [çün,]
6. **Çün** Züleyhâ evvelâ 'aşk ile oldu nâmdâr
Oldu meftûn şoñradan ol Yûsuf-ı Ken'ân-ı 'aşk (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 13). [çün,]
7. Sen Leylî iseñ dehrîde **çün** ḥüsn ü kemâlde
'Aşkın ile vây ben daḥi Mecnûnum efendim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 5). [çün,]
8. İnķılâb eyler tabâyi' **çün** 'anâsır muhtelif
Dost iken 'âlem saña düşmân olur 'âlem bu yâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 9). [çün,]
9. Ümid-i lâtakneṭü naşs-ı celilîñ merhem-i şâfi
Çün oldur yâre-i vizre tabîb-i pâdişâh yâ Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 12). [çün,]
10. 'Andelib-i nâle-sâz **çün** her seḥer âh etmede
Ḥande eyler goncalar bağ-ı şafâda ne sebep (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 5). [çün,]
11. Şerî'at olmasa 'âlem ḥarâbtır
Bu dînin **çün** 'abâsıdır şerî'at (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 40). [çün,]
12. Seyf-i kâtî' ḥükmü bâkî şer'-i Ahmed ḥaşre dek
Eyledi **çün** 'âlemi ma'mûr furû'-ı muḥkemât (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 6). [çün,]
13. **Çün** mü'mine zindân daḥi küffâra gülîstân
Bu dâr-ı fenâ ḥâsıl-ı zindân saña şabret (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 11). [çün,]
14. Müjde-i rahmet ile kıl ğamdan âzâde yâ İlâh
Ol za'îf kullarına **çün** sensiñ ekrem el-'iyâz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 12). [çün,]
15. Es-sefer **çün** Kıt'atünmine's-sakardır 'âleme
Mür-âsâ bak za'îf olmakta biñlerce cesûr (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 7). [çün,]
16. Deme bir kimseye fi'l-i zünûbu
Çün ikrâr eylemek bî-'âra maḥşûş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 10). [çün,]
17. Bu Hüznî âh eder vakt-i seḥer **çün** na't-ı vaşlıñla
Fedâ cânı saña şarttır daḥi rahmiñ ana meşrûṭ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 11). [çün,]
18. Zabt eyle dilin zâğ gibi ettirme teneffur
Çün oldu 'azîm meslek-i elķâb-ı tevâzu' (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 10). [çün,]
19. Tâ ḥaşre kadar 'âşıkın âlâmda bıraktı
Çün kesti serîn zulm ile ol sıbt-ı nebîniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 12). [çün,]
20. Keş-i vaşlım **çün** şikest ettiñ benim ey nâzenîn
Külle-i endüh ile biñ zulm ile nâ-gâh benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 5). [çün,]
21. Hû diyen yâ Hû diyen Allah diyen maḥzûn gezer
Ol sebepten ḥüzn ile **çün** iştihârım var benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 12). [çün,]
22. Zâd-ı uḥrâ Hüznîyâ yok bil vaṭan kabriñ seniñ
Çün Mine'l-îmân dimişler dildeki ḥubbu'l-vaṭan (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 12). [çün,]
23. Cân 'azîzim sende bî-rûn ol bu tenden vakt iken
Çün ḥarâba tuttu yüz âh beyt-i göñlüm sū-be-sū (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 10). [çün,]
24. İltiyâm etmez kabûl derdim muḥâl-ender-muḥâl
Dost degil bu yareyi **çün** görse düşmân ağlatır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 6). [çün,]
25. Kays u Ferhâd hecrlile cân verdiler maḥbûbuna
Giryei etti hediye 'âşıka **çün** Hâk Çalab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 8). [çün,]
26. Dîde-i mestiñ beni mest eyledi mestâneyim
Ebrûvânî var iken **çün** tîğ-ı ğarrâlar 'abeş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 6). [çün,]
27. **Çün** münâdî bir nidâ etti bugün bayrâm günü
Yâ bize 'îdiyye cânım bûseler verdiñ mi hiç (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 11). [çün,]
28. Mâl olur aşḥâbına a'dâ-yı cân **çün** bî-gümân
Şervet-i sâmân müsemmin olamaz bir ân lezîz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 3). [çün,]

29. Bir taraftan cevri-i dilber zaḥm-ı hicrân bir taraf
Kaṭre kaṭre eşkimiz **çün** baḥr-i ‘ummân ağlatır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 12). [çün,]
30. Dâğ-dâr-ı hecriñ oldu rîze rîze kan döker
Çün vedâ’da meyyit-âsâ tende Allah ‘aşkına (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 10). [çün,]
31. Taht-ı gönüm âh ile ârâste **çün** Dârâ gibi
Miḥnetiyle Hüsrev-i devrân ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 7). [çün,]
32. Sûz-ı dil oldu Züleyhâ hüsni-i Yûsuf **çün** hemîn
Vuşlat-ı cânân için kan ağladı her rûz u şeb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 9). [çün,]
33. Ey güzel gül hüsniñ oldu gönül bir ‘andelîb
Bâğ-ı vaşlîñ **çün** terennüm etmede ğâyet ‘acîb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 2). [çün,]
34. Ya’kûba Hüdâ miḥnet **çün** eyledi ihsân
‘İbret yetişir Yûsuf-ı Ken’ân saña şabret (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 9). [çün,]
35. Bu Hüznî kale-i hüznün hazini hüzn ile her ân
Metâ’-ı ‘îd-i vaşlîñ **çün** efendim bi-karâr ağlar (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 14). [çün,]
36. ‘İbâdet **çün** yarattı ‘abdîñ Allah
Her ins ü cin kamû ezkâra maḥşûş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 11). [çün,]
37. Olur bir bülbül güyâ gönül ‘îd-i vişâlîñ **çün**
Kalır üftâdeler hayrân hemân ‘aşık hemân ‘aşık (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 5). [çün,]
38. Hem saḳâhüm rabbihüm **çün** cür’asın nûş eyleyip
Ḥamr-ı ‘aşkla Hüznî-veş gör kalb-i süzânım benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 9). [çün,]
39. İntikâm-ı Âl-i Evlâd-ı Resûl **çün** dâ’imâ
Sell-i seyf etmiş gürûh-ı ibtilâ derler bize (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 5). [çün,]
40. Gelip hakkında ol ve’l-mürselât **çün**
‘Umûm-i evliyânın kıbleğâhı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 5). [çün,]

çünkü: Çünkü.

1. Râzıyım her hâlde lutf u ‘adliñe biñ cân ile
Ettiğin cevri ü cefâlar **çünkü** ni‘mettir baña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 8). [çünkü,]
2. **Çünkü** zer ḥâlîş olur mu yanmayınca nâra hiç
Yan bu nâr-ı ‘aşk-ı Ḥaḳka olasıñ ḥâlîş zeheb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 11). [çünkü,]
3. Vermiş erbâb-ı ‘ukûl **çünkü** nizâm maṭbû’una
Bende-i şer’-i şerîfiñ mâ-sivâsın elden at (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 7). [çünkü,]
4. Eylesem teşrîḥ ṭabîbe derdimi hayrân kalır
El çeker Lokmân devâdan **çünkü** dermân ağlatır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 4). [çünkü,]
5. Ol keremle kânınñ dergâhına tıttım yüzüm
Raḥminiñ erḥâmıdır **çünkü** Raḥmânım benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 4). [çünkü,]
6. **Çünkü** ‘usrüñ yusrü var ‘âcil olma ol şekîb
Def’ eder Ḥallâk-ı ‘Âlem çekme dil zerre miḥân (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 5). [çünkü,]

-D-

da: De, da bağlacı.

1. Leyli’-i zülf-i siyâhım dilde ârâm kalmadı
Meskenim ol vâdi-i hayret melce-i ‘aşkıñ da dağ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 12). [da,]
2. Bir vâkt ‘urûç etmededir seb’-i semâya
Ḥâk üzre gezer ba’zı **da** ol âba mübâdil (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 12). [da,]
3. ‘Âlleme’l-esmâya girdim bir zamân hûlarla ben
Ḥaḳkı isbât eyledim illâ **da** kâlûlarla ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 2). [da,]
4. Kumru gibi mest etmede ‘uşşâk-ı zebânñ
Tāvûs **da** hicâb etmede etvârîña karşı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 4). [da,]
5. Eyyûb gibi ver derdi devâsın **da** berâber
Doḳtor denilen kâtil ü ğaddâra düşürme (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 9). [da,]

dâd: Sızlanma, şikâyet.

1. **Dāda** geldim el-amān rahm eyle çeşmim yaşına
Pādişāh-ı mülk-i hāver Hüsrev ü Hünkārımız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 5). [dāda, -a]
2. Dām-ı zülfünde esirim nāzlı cānānım deyü
Dāda geldim el-amān ey şems-i devrānım deyü (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 2). [dāda, -a]

dāder: Kardeş.

1. Ey perî-rû behişt içre vālidin gılmān mıdır
Ahsen-i takvim vücūduñ **dāderiñ** vildān mıdır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 2). [dāderiñ, -dır]

dād-res: Yardımcı.

1. Ey gönül 'ibret yeter pervāne şem'a yandıgı
Var mı bir maḥbūb ola 'uşşākına hiç **dād-res** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 8). [dād-res,]
2. Dergehiñde ser-nigūn hem rüz u şeb kan ağlıyor
Geldi Hüznî **dād-res** ol ḥāline cānā marîz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 14). [dād-res,]

dağ: Çevresindeki arāziye göre büyük bir çıkıntı teşkil edecek şekilde yükselen toprak veya kaya kütlesi.

1. Leylî'-i zülf-i siyāhım dilde ārām kalmadı
Meskenim ol vādi-i hayret melce-i 'aşkıñ da **dağ** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 12). [dağ,]

dāğ aç-: Yara açmak.

1. Dā'imā ağıyar ile yār ettiğün şöḥbet yeter
Tîğ-ı zulmün ey perî cān-gāhıma āh **açtı dāğ** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 4). [dāğ açtı, -tı]

dāğ-dār-ı hecr: Ayrılığın yaralı.

1. **Dāğ-dār-ı hecriñ** oldu rîze rîze kan döker
Çün vedā'da meyyit-āsā tende Allah 'aşkıñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 9). [dāğ-dār-ı hecr, -in]

dāğ-ı dāğ: Yara üstüne yara.

1. Ey güzel rahm eyleyip ḥālim benim şorduñ mu hiç
Dāğ-ı dāğ hecriñle sīnem yaramı şardıñ mı hiç (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 2). [dāğ-ı dāğ,]

dāğ-ı hecr: Sevgilinin ayrılığından dolayı oluşan yanık, yara.

1. Lāle-zār oldu hemān āh **dāğ-ı hecriñle** bütün
Bād-ı 'aşkıñla ḥazāndır ḡonca-ı gülzārımız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 3). [dāğ-ı hecr, -in, -le]
2. Raḥne-dār oldu vücūdum **dāğ-ı hecriñle** meded
Bār-ı cevriñ etti dü-tā sevdiğim baḡ kāmetim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 3). [dāğ-ı hecr, -in, -le]

dāğ-ı hicrān: Ayrılık yarası.

1. Āteş-i 'aşkıñla oldu bu dil-i sūzān marîz
Dāğ-ı hicrānıñla cānā kalmışım giryān marîz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 2). [dāğ-ı hicrān, -in, -la]
2. Hañçer-i cevriñle āḥir Hüznîyi maḥveylediñ
Göz göz oldu sīnede ol **dāğ-ı hicrānım** deyü (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 14). [dāğ-ı hicrān, -ım]

dāğlar del-: Ferhād'ın, Şîrîn için şehre su getirmek maksadıyla dağları delmesi hatırlatılmıştır.

1. Ferhād gibi **dāğlar delerek** kūy-ı Şîrîne
Râhînda şehîd ğamzesi hūnhā' rın o hūbdan (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 130, Mısra 3). [dāğlar del, -erek]

daḥi: Hem, kezâlik, de.

1. Mâl u cāh hūrî-yi cennet çokları eyler taleb
'Aşk-ı pâkiñ matlabım ölsem **daḥi** rüz-ı cezâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 1, Mısra 14). [daḥi,]
2. 'Aceb mi 'âlem-i nâsūt ḥarâb olsa fiğânımdan
Ne eflāk 'arş u sidre hem **daḥi** levh-i kâlem zîrâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 7, Mısra 4). [daḥi,]
3. Kānâ'attan tevekkûlden **daḥi** şabr u şükürden hem
Verip rūhuñ ğidâsın sen anı kıl şeyḥ-i kâmil hâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 10, Mısra 11). [daḥi,]
4. Açıldı her taraf sünbül menefşe ergüvân reyḥân
Şüşâmla yâsemin zanbâk **daḥi** ol nergis-i şehlä (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 12, Mısra 4). [daḥi,]
5. İnîler dertli gönül yâre-i hicrân yetişir
Dirîğâ vuşlata yok mu **daḥi** bir çâre bu şeb (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 21, Mısra 6). [daḥi,]
6. Sâkiyâ Allah için şun cām-ı 'aşktan bir kadeḥ
Teşne dil ol kayd-ı ğamdan bir **daḥi** bulsun ferah (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 33, Mısra 2). [daḥi,]
7. Zebûr Tevrât **daḥi** İncil ü Furkân
Okurlar na'tıñ seyrânesiyiz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 57, Mısra 11). [daḥi,]
8. Devlet-i Dārâ degil dünyâ **daḥi** 'aynımda yok
Eyledim nefret zamândan hiç ḥalâvet kalmamış (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 70, Mısra 3). [daḥi,]
9. Rızık nokşân olunmaz seyyi'âtlâ
Daḥi artmaz 'ibâdet-kâra maḥşûş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 76, Mısra 22). [daḥi,]
10. Şalât ile selâm olsun Resûle
Daḥi ol âl ile aḥyâra maḥşûş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 76, Mısra 36). [daḥi,]
11. Güzellikte **daḥi** Yûsuf olan zerre cemâliñden
Bilenler rûtbe-i 'aşkıñ 'ayân 'aşık nihân 'aşık (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 90, Mısra 9). [daḥi,]
12. Heykel gibi 'âlemde vücûd-ı naḳş-ı ḥayâlât
Ölsem de **daḥi** ḥayrû'l-ḥalef bir püserim yok (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 92, Mısra 10). [daḥi,]
13. Bir vâkt olur bülbül ḥamrâ-yı şehir-ḥîz
Bir vâkt **daḥi** lâl olur ol ümmî vü cāhil (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 103, Mısra 4). [daḥi,]
14. Bir vâkt olur 'âleme dil ḥâkim-i muḳsiṭ
Bir vâkt **daḥi** zulm ile hep re'fet-i zâ'il (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 103, Mısra 10). [daḥi,]
15. Sen Leylî iseñ dehrîde çün ḥüsn ü kemâlde
'Aşkıñ ile vây ben **daḥi** Mecnûnum efendim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 113, Mısra 6). [daḥi,]
16. Dergâhına yüzler sürerek yanına vardım
Öptüm kâdemin hem **daḥi** dāmâna yanaştım (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 122, Mısra 4). [daḥi,]
17. Zerre lutfuñ görmedim görmem **daḥi** şimden girü
Ey melek-simâ meded kıl dökme gel kanım deyü (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 138, Mısra 11). [daḥi,]
18. Gel eyle gönül şıdk ile efgân gecelerde
Bülbül gibi et sen **daḥi** nālân gecelerde (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 140, Mısra 2). [daḥi,]
19. Ḥâtem-i 'aşkıñ beni dehre Süleymân eyledi
Kalmadı minnet **daḥi** İskender ü Dārâsına (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 145, Mısra 10). [daḥi,]
20. Pâyedâr oldukça 'aşkıñ ḥâne-i dilde hemân
Bakmazam çarḥıñ **daḥi** dünyâ vü mâ-fi-hâsına (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 145, Mısra 12). [daḥi,]
21. **Daḥi** 'Osmân keremkâr ü ḥayâdâr
Geçer 'arşı anıñ ma'nâda cāhı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 157, Mısra 13). [daḥi,]

daḥi: Bile, da/de.

1. Girdikte **daḥi** beyt-i zālâm içre kerem kıl
Şıktırma meded ol ten-i 'üryanımı yâ Rab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 15, Mısra 13). [daḥi,]
2. Benim bu cürmüme nisbet degil kaçre yedi deryâ
Ḥacer kum berk ü eşcârâ **daḥi** zerre kiyâh yâ Rab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 16, Mısra 4). [daḥi,]

3. Çün mü'mine zindân **daḥi** küffāra gülîstân
Bu dār-ı fenâ ḥāşıl-ı zindân saña şabret (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 26, Mısra 11). [daḥi,]
4. Bu Hüzni âh eder vakt-i seher çün na't-ı vaşlıñla
Fedâ cânı saña şarttır **daḥi** rahmiñ ana meşrûṭ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 79, Mısra 12). [daḥi,]
5. Elvedâ' ruḥum **daḥi** müjgânıma ettim hedef
Girme kana boş (yere) rāhmda kurbân elvedâ' (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 81, Mısra 7). [daḥi,]
6. Dünyâda beni bir kese muhtâç **daḥi** etme
Ağyar gibi pür-kîn görünen ol yâra düşürme (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 141, Mısra 3). [daḥi,]

dāḥil et-: Dahil etmek, arasına katmak.

1. Nidâi'l-felâḥa **dāḥil et** cümle ihvânımı
Derûnun nûr-ı Qur'ânla Hudâ eyle gel ihyâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 13, Mısra 11). [dāḥil et,]
2. Şiddiklar ile bizleri et cennete **dāḥil**
Dîdâr ile ver andaki ihsânımı yâ Rab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 15, Mısra 19). [dāḥil,]

dā'-i zenb: Günah hastalığı.

1. **Dā'-i zenbiñ** ey ṭabīb-i çäre-sāzı el-amân
Ḳaddimi kıldı muḳavves zaḥm-ı 'iştân soñ ramak (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 88, Mısra 11). [dā'-i zenbiñ, -in]

dā'im: Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.

1. Şafâlar bahşeder **dā'im** dil-i maḥzûnlara billah
Aḳar mir'ât gibi şeffâf şûlar âb-ı hayât-âsâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 12, Mısra 11). [dā'im,]
2. Revâdır her mü'mine **dā'im** şalât-ı ḥams edâ etsin
Yaraşır der isem işte budur hem Cennetü'l-Me'vâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 13, Mısra 7). [dā'im,]
3. 'Âşıkân ma'sûḳ için maḥvetmede **dā'im** vücûd
Şem'-i sūza kıl nazar pervâne yanmakta 'aceb (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 18, Mısra 3). [dā'im,]
4. Yüzü kara tehî-destir kapıñda yalvarır **dā'im**
Yetiş feryâdına rahmet bu Hüzni nâ-tüvân ey şûḥ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 34, Mısra 17). [dā'im,]

dā'imā: Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.

1. Māh u ḥurşid gül cemālîñ ey perî bir zerresi
Bârekellāh her ḥatâdan şaklasın Ḥaḳ **dā'imā** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 8, Mısra 4). [dā'imā,]
2. Hüzni-i bî-çäreñe luṭf ile rahm et **dā'imā**
Merḥabâ ey sinesi şahrâ efendim merḥabâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 9, Mısra 15). [dā'imā,]
3. Bul hayât-ı câvidânı gâfil olma Hüzniyâ
Mâsivâyı terk edip ol **dā'imā** Allah-perest (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 23, Mısra 12). [dā'imā,]
4. **Dā'imā** ağyâra minnet yâr-ı temennâ ḥ'âhişi
Dil taḥammül eylemezsiñ kim anıñ imkân güç (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 32, Mısra 5). [dā'imā,]
5. Ḥ'âbı bırak Ḥaḳқа yanaş nefsiñ ile eyle şavaş
Dā'imā koy secdeye baş vakt-i seher vakt-i seher (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 42, Mısra 18). [dā'imā,]
6. Yâre ağyâra müdārâ Hüzni eyler **dā'imā**
Bir seniñ çün ey güzel her şaḥşa eyvallahımız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 58, Mısra 13). [dā'imā,]
7. **Dā'imā** ağyar ile yâr ettiğîñ şöbet yeter
Tîğ-ı zulmüñ ey perî cân-gāhıma âh açtı dağ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 84, Mısra 3). [dā'imā,]
8. Rüstem-i Zâl-ı zamânıñ hiç taḥammül eylemez
Bâr-ı 'aşkıñ başım üzre **dā'imā** kurmuş otağ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 84, Mısra 8). [dā'imā,]
9. İstemem et ülfetiñ var **dā'imā** ağyar ile
Zerre ḳadrim bilmediñ âh nâzlı yârim âh benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 114, Mısra 3). [dā'imā,]
10. 'Âr u nâmus yok mudur hiç böyle bî-pervâ gezeñ
Güft ü gülâr söyletirsîñ **dā'imā** düşmâna sen (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 131, Mısra 6). [dā'imā,]

11. İntikām-ı Âl-i Evlād-ı Resûl çün **dā'imā**
Sell-i seyf etmiş gürüh-ı ibtilā derler bize (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 5*). [*dā'imā,*]
12. Şāh Hüseyin 'aşkına olsun cism ü cânım biñ fedā
Kisve-i mâtemde pinhān **dā'imā** derler bize (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 8*). [*dā'imā,*]
13. Zehr-i hecri etmeden nüş **dā'imā** Hüznî gibi
Mevtim ahsen her cihetten bu dil-i divânıma (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 9*). [*dā'imā,*]
14. Nā't-ı hüsnüñ bülbül-i güyâsı Hüznî **dā'imā**
Kıl rahm devletli şāhim 'aşkıyñ şeydâsına (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 13*). [*dā'imā,*]
15. Dil-i talebkâr vişâliñ muntâzırdır **dā'imā**
Hâlini 'arz etmeye şermende Allah 'aşkına (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 13*). [*dā'imā,*]
16. **Dā'imā** vaşlıñ ğamı cânâ dile kâr etmede
Hem seniñ 'aşkıñ derûnda dürr-i mektûmlar gibi (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 7*). [*dā'imā,*]

dal-: Doğru yoldan ayrılmış, yolunu sapıtmış, dalâlete düşmüş.

1. Fenâya aldanıp kaldıñ hayâl-i vâhiye **daldıñ**
Rezâlet şöretin aldıñ utanmazsıñ ne alçaqsıñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 3*). [*daldıñ, -dın*]

dām: Tuzak, ağ.

1. Bu Hüznî 'aşık-ı şeydâ düşelden **dāmıña** ey şüh
Vişâliñ ârzûsu dilde işi âh ü figân olmuş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 11*). [*dāmıña,*]

dāmān: Etek.

1. Bulup bir mürşid-i kâmil edip būs dest ü **dāmānın**
Hâkikat râhıña sâlik olup ol Hâkka vâsıl hâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 7*). [*dāmānın, -ın*]
2. Mürşid-i kâmil deyü **dāmānını** būs eylesem
Müttakî zannettigim pırde kerâmet kalmamış (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 9*). [*dāmānını, -ın, -ı*]
3. Koyup Hâkka kula taptın şerî'attan niçin şaptın
Nice **dāmān** kadem öptün utanmazsıñ ne alçaqsıñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 10*). [*dāmān,*]
4. Dergâhına yüzler sürerek yanına vardım
Öptüm kademini hem dañi **dāmāna** yanaştım (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 4*). [*dāmāna, -a*]

damar: Kan borusu.

1. Taḥammül eylemek sensiz değil mümkün bir ân cânān
Damar âteş 'aşab âteş mizâcım her zamān âteş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 12*). [*damar,*]

dām-ı ğurbet: Gurbet tuzağı.

1. **Dām-ı ğurbet** derd-i ḥasret cismimi kıldı ḥarāb
Cân vedā'da gel yetiş ey fitne-i devrān marîz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 3*). [*dām-ı ğurbet,*]
2. **Dām-ı ğurbet** sū-be-sū bend eyledi her yanımız
Âteş-i hecriñ bizi maḥveyledi mûmlar gibi (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 3*). [*dām-ı ğurbet,*]

dām-ı zülf: Saç tuzağı; sevgilinin saçından kurulmuş olan tuzak.

1. **Dām-ı zülfünde** esirim nâzlı cânānım deyü
Dāda geldim el-amān ey şems-i devrānım deyü (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 1*). [*dām-ı zülf, -ün, -de*]

2. Yâdigâr ettim bu gön'lüm **dâm-ı zülfünde** esîr
Münkesir etme kerem kıl rahmla her ân elvedâ' (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 5). [*dâm-ı zülfünde,*]

dânâ: Âlim, bilgin, bilgili, bilen kimse.

1. Pirehen atlas ile nâ-merd felekten kâm-yâb
Nice **dânâ** fâhrile 'üryan olur 'âlem bu yâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 6). [*dânâ,*]

dânâ-yı şöhrat kâzibe: Yalancı geçici şöhrat.

1. Müftî'-i efkâr hemân **dânâ-yı şöhrat kâzibe**
Verseler doymaz cihânı yok kanâ'at kalmamış (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 7). [*dânâ-yı şöhrat kâzibe,*]

Dārā: Eski İran'ın meşhur bir şahı olup mecazen hükümdar manasına da gelir.

1. Şark u garba hükümünü infâza me'mûr ebrûvân
Şöyle bir şevketli sultân şanki **Dārā** gâmezler (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 6). [*dārā,*]
2. Taht-ı gön'lüm âh ile ârâste çün **Dārā** gibi
Mihnetiyle Hüsrev-i devrân ararsa işte ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 7). [*dārā,*]
3. Hâtem-i 'aşkıñ beni dehre Süleymân eyledi
Kalmadı minnet dañi İskender ü **Dārāsına** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 10). [*dārāsına, -sı, -na*]

dārā-yı muhabbet: Sevgi padişahı.

1. Zabt etti bu dem kişveri iklîm-i vücûdum
Yağmaya verip varımı **dārā-yı muhabbet** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 18). [*dārā-yı muhabbet,*]

darb-ı meşel: Atasözü.

1. Çün muhabbet iki baştan söylenir **darb-ı meşel**
Kalmadı sevdâcığım sen bir taraf ben bir taraf (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 13). [*darb-ı meşel,*]

dāreyn: İki dünya.

1. Ta'ālâ eyleye meşkûr anıñ sa'yini **dāreynde**
Yemîninden ede i'tâ kitâbın Hâzret-i Mevlâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 3). [*dāreynde,*]
2. Ol kayd-ı sivâ 'ukde-i iğfâlini hallet
Dāreynde hemân ver baña ihsânımı yâ Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 10). [*dāreynde,*]

dār-ı fenâ: Yokluk yurdu. II Dünya.

1. Çün mü'mine zindân dañi küffâra gülistân
Bu **dār-ı fenâ** hâşıl-ı zindân saña şabret (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 12). [*dār-ı fenâ,*]
2. Koyaldan ben kâdem **dār-ı fenâyâ** gülmedim aşı
Ne yâr-ı gâm-küsârim var ne gâmdan bir selâmet var (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 11). [*dār-ı fenâ, -ya*]

dārü'l-amân: Sığınak.

1. Meded ğamzeñ içer kanım kerem kıl ruhları hamrâ
O billur gerdeniñ şâhım ‘aceb **dârü’l-amân** olmuş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 73, Mısra 8). [dârü’l-amân,]
2. Hidâyet senden olmazsa ne yapsın neylesin ‘âşî
Kerem bâbından ey Hâdî diger **dârü’l-amânım** yok (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 94, Mısra 12). [dârü’l-amânım,

Dârü’l-ķarār: Asıl durulacak yer, ebedi ikamet edilecek yurt manasındaki bu terkip de cennete girenlerin Allah'a hamd ve şükür sırasında bulundukları mekan için kullanacakları bir tabirdir.

1. ‘Azîb-telaḥḥun tatmışım dehriñ fenâdır cümlesi
Hüzniyâ **dârü’l-ķarâra** varmağa imân lezîz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 41, Mısra 10). [dârü’l-ķarâra,]

dârü’s-şifâ: Şifahane, (aşk derdinin) derman merkezi.

1. Mürde cisme çün hayât bahşetmede ‘İsâ gibi
Ruḥlarıñ **dârü’s-şifâ** ma‘cûna minnet etmeyiz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 60, Mısra 8). [dârü’s-şifâ,]

dāsītān: Destan.

1. Bir esîr-i ‘aşkıñım ben nev-civân etmem ferâğ
‘Âleme ettiñ beni sen **dāsītān** etmem ferâğ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 83, Mısra 2). [dāsītān,]

dāsītān ol-: Destân olmak. Meşhur olmak.

1. **Dāsītān oldum** cihāna hüzniyle mesrûr iken
Hüzni nâmin almışım rahmiñde Hüzni şöretim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 124, Mısra 11). [dāsītān ol, -dum]

dāsītān-ı ‘âlem: Alemin destânı.

1. Şöretim Mecnûn gibi hem **dāsītān-ı ‘âlemiñ**
Hüsniyüñ bir zerresi Leylâda dersem çok mudur (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 56, Mısra 9). [dāsītān-ı ‘âlem,]

da‘vâ: Çözülmesi gereken mesele.

1. Hiç kendime lâyıḳ göremem fenn-i nücûmu
Ḥavaş-ı riyyâzât ile **da‘vâdan** uşandık (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 93, Mısra 6). [da‘vâdan, -dan]
2. Hem maddî’i hem ma‘nevî mahfûz-ı emel et
Da‘vâ ile ol ḥâkim-i mekkâra düşürme (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 141, Mısra 12). [da‘vâ,]
3. Zerre taḳdîr etmediñ âh kıymetim ey mâh-rû
Geçti ‘aşḳ **da‘vâcığım** sen bir taraf ben bir taraf (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 86, Mısra 8). [da‘vâcığım, -cığım]

da‘vâ: Aşığın sevgiliden kaynaklı şikâyetleri.

1. Hüzni-i bî-çâreyi cânâ esirge el-amân
Tatlı cânım kaçdına etmekte **da‘vâ** ğamzeler (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 51, Mısra 14). [da‘vâ,]

da‘vâ-yı fenâ: Yokluk meselesi.

1. Beyhûde yere ‘ömrüni ğafletle geçirdi
Da‘vâ-yı fenâ bâkiye âh elde ne ḥâşıl (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 103, Mısra 14). [da‘vâ-yı fenâ,]

da‘vâ-yı muḥabbet: Sevgi dâvâsı.

1. Hâk olsam eger ben yine yok dilde ferâgat
Tâ haşre degin sürmede **da'vâ-yı muhabbet** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 4). [da'vâ-yı muhabbet,]

dayan-: Güvenmek, sığınmak.

1. Ol ism-i Raḥīm rahmet-i Cebbāra **dayandım**
Reddetme ricā-nāme-i 'işyânımı yâ Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 21). [dayandım, -dı, -m]
2. Allaha **dayan** şıdk ile şükrân-ı ni'âm ol
Bir gün açılır zulmet-i hicrân saña şabret (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 5). [dayan,]

dayan-: Tahammül etmeye gücü yetmek, metânetli olmak.

1. Cân mı **dayanır** âteş-i hasretle remâdız
Kırlar dökeriz âfet-i devrânıma maḥşûş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 9). [dayanır, -ır]
2. **Dayanır** mı 'acabâ cân bu firâka güzelim
Ne vakit şoḥbet-i yâr vâsıl-ı cânân olayım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 7). [dayanır, -ır]
3. Ey şüh-ı cihân cânıma kâr eyledi sevdâ
Dil mi **dayanır** lebleri sükkârına karşı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 6). [dayanır, -ır]

dāye: Dadı, süt anne.

1. Öyle bir maḥbûb-ı 'âlem Hüznîyâ ol bî-naẓîr
Dergeh-i vâlâsının nāmûs-ı ekber **dāyesi** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 10). [dāyesi,]

de: Bağlaç, dahî.

1. İnîler küşe-i miḥnette hezārân fuẓalâ
Cühelâ zümresi **de** nâ'il-i iḥsân ne sebep (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 6). [de,]
2. Bu ne ḥikmet nice münkire şafâ bahşediyor
Nice hâl ehline **de** zulm-i firāvân ne sebep (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 8). [de,]
3. Ey Hüznî ğarîb küşe-i ğurbette marîzsîñ
Bir gün **de** olur derdiñe dermân saña şabret (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 14). [de,]
4. Seherde bülbüle ders-i figânı etmişiz ta'lim
Bizim **de** ma'nevî şâhim hezâr gülşenimiz vardır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 12). [de,]
5. Şarf-ı 'ayn ettim cihândan hiç mürüvvet kalmamış
Dilberin **de** devletin **de** zerre lezzet kalmamış (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 2). [de,]
6. Şarf-ı 'ayn ettim cihândan hiç mürüvvet kalmamış
Dilberin **de** devletin **de** zerre lezzet kalmamış (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 2). [de,]
7. Ben vatan terkin edeyim sen **de** râḥat gez yürü
Lâ'ubâlî ile her dem 'iyy u 'işret gel yetiş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 5). [de,]
8. Heykel gibi 'âlemde vücūd-ı naḳş-ı ḥayâlât
Ölsem **de** daḥî ḥayrû'l-ḥalef bir püserim yok (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 10). [de,]
9. Ğabğabîñ al ruhların al lebleriñ al mey **de** al
Eyle nûş al sevdiğim sâğardaki müller seniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 5). [de,]
10. Tek eyleme **de** ey perî âğyârla muhabbet
Öldür beni cevriñ ile memnûnum efendim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 7). [de,]
11. Ağzıma alıp la'l-i lebiñ hem de zebânîñ
Büzzâkiñ emip derdime dermâna yanaştım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 7). [de,]
12. Ölsem **de** ne ğam sinesi billürda yatarken
Ey Hüznî bugün Yûsuf-ı Ken'âna yanaştım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 11). [de,]
13. Bî-piyâle bâdesiz mest-i müdâmım zâhidâ
Hem-dem oldum gâhi **de** ol zülf-i şebbolarla ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 14). [de,]
14. Zülm etse **de** rahm etmese fermâna muṭî'dir
Maḥkûm olamaz bir şeh ü ḥünkârîñ o ḥübdan (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 7). [de,]
15. Yâ nic'oldu **de** seniñle sevdiğim devrânlarım
Etmedik zerre şebât şol 'ahd ile peymâne sen (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 3). [de,]

16. El verir ağıyara bunca iltifâtın mazharı
Kıl kerem ‘uşşâka bir kez sen **de** Allah ‘aşkına (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 8). [de,]
17. Dedi ey Hüznî garîb vaşlıma cân eyle fedâ
Dedim ol cân fedâ ümmü ile **de** olsun ebi (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 14). [de,]
18. Bî-hadd ü beyân ‘âşiye yâ Rab keremîn bol
Hüznî **de** ziyâret ede ol ‘âlî makâmı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 14). [de,]

de-: Demek, söylemek, dile getirmek.

1. Olayım **der** iseñ âdem rızâsın iste Mevlânîñ
Hayât sermâye-i ‘ukbâ gözün aç kalma kâhil hâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 13). [der, -r]
2. Revâdır her mü’mine dâ’im şalât-ı hams edâ etsin
Yaraşır **der** isem işte budur hem Cennetü’l-Me’vâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 8). [der, -r]
3. Baş elin âl kanıma densin yakınmış âl kına
Her gören saña **desin** kim ‘îdiñiz olsun sa’îd (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 10). [desin, -sin]
4. Gören ol tırta-ı gîsûñuza ‘anber **dediler**
Tutulan ‘ukdesine sıhrile ejder **dediler** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 1). [dediler, -di, -ler]
5. Şeh-i Hüsrev müjesi dîdesi âhûsu Çiniñ
Batıyor sinemize kaşları hançer **dediler** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 4). [dediler, -di, -ler]
6. Bu Nerimân-ı zamân ‘âlemi virân edecek
Amân ol nîm bakışı cünbüs-i Haydâr **dediler** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 6). [dediler, -di, -ler]
7. Sîm-gerden ile hâller bu ne tâvûsî revîş
Lebi bal gamzesi tîr kâmeti ‘ar’ar **dediler** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 8). [dediler, -di, -ler]
8. Meh-i ruhsârına karşı nice ‘uşşâk çağırıp
Meded Allah bu ne âfet perî peyker **dediler** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 10). [dediler, -di, -ler]
9. Dile bir meyve-i cennet deheni genc-i dürer
Şu nezâket şehiniñ ‘âşıkı kimler **dediler** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 12). [dediler, -di, -ler]
10. **Dedim** evreng-i dil-i Hüznîye hükkâm-ı kadîm
Bârekellâh yakışır vaşlıña cân ver dediler (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 13). [dedim, -di, -m]
11. **Deme** bir kimseye fî’l-i zünûbu
Çün ikrâr eylemek bî-‘âra maşûş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 9). [deme, -me]
12. Sen **demışsiñ** vazgele benden ne mümkün ey perî
Ölmeyince geçmem artık bî-gümân etmem ferâğ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 5). [demışsiñ, -miş, -sin]
13. Ben **dedim** vaşlıñ bugün eyler niyâz üftâdeñiz
Duymadıñ Leylâcığım sen bir taraf ben bir taraf (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 9). [dedim, -di, -m]
14. Sen **dediñ** beyhûde feryâd eyleme maqbûl degil
Dîdesi şehläcığım sen bir taraf ben bir taraf (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 11). [dediñ, -di, -n]
15. **Dedi** bu şeb içelim meyi tenhâ
Sa’âdethâneme sen eyle teşrîf (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 3). [dedi, -di]
16. **Dedi** lutfum vişâlim hem seniñ çün
Gelir vakt-i fedâ bu cân ne teklîf (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 17). [dedi, -di]
17. Çeşm-i ve’z-zeytûnuña çün **dendi** mâzâğa’l-başar
Lâ-naẓırsiñ yâ Resûl vaşfıñda ‘âlem müttefik (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 5). [dendi, -n, -di]
18. Ruḥ-ı hamrânıza bir gönca-ı gülşen mi **desem**
Tutuşup ten yanyor ‘aşkile külhân mı **desem** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 2). [desem, -sem]
19. Hele şebbo sineye ravza-ı cennât diyelim
‘Acabâ bağ-ı İrem ‘ar’ar-ı yâsmen mi **desem** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 4). [desem, -sem]
20. Seniñ âyine-i hüsnüñ nazar-ı şems-i cihân
Bu semîn sâķ ile ol sâ’ide nûr-ı ten mi **desem** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 6). [desem, -sem]

21. Nicesiñ kıldı şikâr perçem-i hoş-bū reseniñ
Oña mansūr olacağ dil ile bir ben mi **desem** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 117, Mısra 8). [desem, -sem]
22. Akıtnıñ dide-i hūnun meded ey şāh-ı cihān
Acımañ Hüzniye zerre diliñ āhen mi **desem** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 117, Mısra 10). [desem, -sem]
23. Ehl-i hūznūñ göñlūdūr **der** bil maḳāmım ol Hudā
Taht-ı dilde şāh-ı endūh yār-ı ğarım var benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 119, Mısra 9). [der, -r]
24. Maḳlasım Hūznî **deyip** hūzn ile yazdım biñ ğazel
Ehl-i hūzne hūzn ile biñ yādigārim var benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 119, Mısra 13). [deyip, -yip]
25. Saña cennet baña vahşet veriyor vech-i mellāh
Saña Mecnūn baña Ferhāt **desem** işğası kime (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 144, Mısra 8). [desem, -sem]
26. **Dedi** ey Hūznî ğarīb vaşlıma cān eyle fedā
Dedim ol cān fedā ümmü ile de olsun ebi (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 154, Mısra 13). [dedi, -di]
27. Ben dedim yok mu mürüvvet āhla geçti vaktimiz
Ol **dedi** ğamdır hediye ‘āşika ihsānımız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 62, Mısra 12). [dedi,]
28. Ben **dedim** dil bî-şekīb āh ol **dedi** şabreyle sen
Bir gün olur şād olursuñ ey Hūznî-i nālānımız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 62, Mısra 13). [dedi,]
29. İltiyām etmez kabūl **derdim** muḳāl-ender-muḳāl
Dost degil bu yareyi çün görse düşmān ağlatır (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 53, Mısra 5). [derdim, -di, -m]
30. Bî-bedelsiñ hūsnüle dünyāda **dersem** çok mudur
Ḳaddiñe olmaz mişāl tūbāda **dersem** çok mudur (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 56, Mısra 1). [dersem, -se, -m]
31. Hūsnūñe bir ben miyim ‘āşık perī ins ü melek
Yok naẓiriñ Cennetü’l-Me’vāda **dersem** çok mudur (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 56, Mısra 4). [dersem, -se, -m]
32. Pîr-i Ken’ān eyledi hecriñ beni rahm et amān
Dost-dāriñ Yūsuf-ı zībāda **dersem** çok mudur (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 56, Mısra 6). [dersem, -se, -m]
33. Tāb-ı ruḡsārıñ meh-i ğarrāya nūrun baḷş eder
Āfitāb miḡver-i mināda **dersem** çok mudur (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 56, Mısra 8). [dersem, -se, -m]
34. Şöhretim Mecnūn gibi hem dāsītān-ı ‘ālemiñ
Hūsnüyūñ bir zerresi Leylāda **dersem** çok mudur (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 56, Mısra 10). [dersem, -se, -m]
35. Genc-i ḡikmet gül-femiñ la’l-i gül-gūn selsebīl
Mişliñ ḡalk etme Mevlāda **dersem** çok mudur (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 56, Mısra 12). [dersem, -se, -m]
36. Dergeh-i ‘āşkıñ ğubārı tūtiyāsı ‘ālemiñ
Hūznî-veş ḡalk-ı cihān ūftāde **dersem** çok mudur (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 56, Mısra 14). [dersem, -se, -m]
37. Mazḡar-ı ‘āşq-ı Resūl-i Kibriyā **derler** bize
Vāḡıf-ı sırr-ı ‘Aliyyü’l-Murtaẓā **derler** bize (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 139, Mısra 1). [derler, -ler]
38. Teşne dil māh-ı muḡarrem cāy-i mātem sinesi
Zümre-i ‘atşān cūnūd-ı Kerbelā **derler** bize (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 139, Mısra 4). [derler, -ler]
39. İntikām-ı Āl-i Evlād-ı Resūl çün dā’imā
Sell-i seyf etmiş ğurūh-ı ibtilā **derler** bize (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 139, Mısra 6). [derler, -ler]
40. Şāh Hūseyñ ‘āşkına olsun cism ü cānım biñ fedā
Kisve-i mātemde pinhān dā’imā **derler** bize (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 139, Mısra 8). [derler, -ler]
41. Biz muḡıb-i ḡānedānız cān u dilden zāhidā
Sālik-i rāh-ı ḡaḡıḡat bî-riyā **derler** bize (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 139, Mısra 10). [derler, -ler]
42. Dide-i hūn-ābemiz bir deşt-i cūy-ı Kerbelā
Dergeh-i ḡayrūnnisāya reh-nūmā **derler** bize (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 139, Mısra 12). [derler, -ler]
43. Hem ḡasan ‘āşkına zehr-i mātemi nūş eyleyen
Meşhedīñ ḡıtmîri ḡaşıl muḡlakā **derler** bize (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 139, Mısra 14). [derler, -ler]
44. Muḡtedā-yı ehl-i sūnnet şūphesiz işnā ‘āşer
Hūznîyā rāḡiñda ḡurbān bir ğedā **derler** bize (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 139, Mısra 16). [derler, -ler]

def' et-: *Uzaklaştırma, ortadan kaldırma.*

1. Çünkü 'usrûn yusrü var 'âcil olma ol şekib
Def' eder Hâllâk-ı 'Âlem çekme dil zerre mihân (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 6*). [*def' ed, -er*]

def' ol-: *Yok olmak, ortadan kalkmak; uzak durmak, uzaklaşmak.*

1. Rahm eyle gönül Hüznîye uhrâya refik ol
Def' ola hemîn bizdeki ol fikr-i ebâtil (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 16*). [*def' ola, -a*]

defâ'in: *Defineler.*

1. Umduğun bunca **defâ'in** medfen-i virânedir
Mürşidânı hıfz eden halk içre bir köhne libâs (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 7*). [*defâ'in,*]

def-i gam: *Üzüntüyü uzaklaştırma. Sıkıntıyı savma.*

1. Merhamet kıl hâlîme pervâne dil dîdâr için
Mey-i 'aşkı sâkiyâ şun **def-i gam** kıl felâh (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 10*). [*def-i gam,*]
2. Gülşen ile cây-i zindân bes berâberdir baña
Def-i gam kılmak için seyrâna minnet etmeyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 10*). [*def-i gam,*]

defter: *Birbirine rabtedilmiş sade kâğıtların heyet-i mecmuası.*

1. Ta'rîf ile 'aşk künhüne hiç vâkıf olunmaz
Hüznî şıgamaz **deftere** imlâ-yı muhabbet (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 22*). [*deftere, -e*]
2. Hüznî-i bi-çâreyi reddetme kaydet **deftere**
Bahr-i lutfuñ katresine eyle anı müsteḥak (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 13*). [*deftere, -e*]

defter-i 'aşk: *Aşk defteri.*

1. Bu Hüznî kemteri kaydet bulunsun **defter-i 'aşkta**
Dil-i maḥzûn ile her dem saña şâhim bu cân 'âşık (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 13*). [*defter-i 'aşkta,*]

defter-i 'işyân: *İsyan defteri.*

1. Kâf oldu günâhım mahrem et rüyuma urma
Şol rûz-ı cezâ **defter-i 'işyânımı** yâ Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 4*). [*defter-i 'işyânımı, -im, -i*]

defter-i 'uşşâk: *Âşıklar defteri, âşıkların listesi.*

1. Saña cânım ola kurbân kerem et eyle kabûl
Ola kayd **defter-i 'uşşâkıña** bu Hüznî fakîr (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 10*). [*defter-i 'uşşâk, -ın, -a*]

degil: *İsim cümlesinde yükleme veya başka öğelere olumsuzluk anlamı veren sözcük, ek fiilin olumsuzu.*

1. Hüznî kuluñu Aḥmed-i Muḥtâra civâr et
Bir ben **degilim** cümle-i ihvânımı yâ Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 24*). [*degilim, -im*]
2. Benim bu cürmüme nisbet **degil** katre yedi deryâ
Hacer kum berk ü eşcârâ daḥi zerre kiyâh yâ Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 3*). [*degil,*]

3. İltiyâm etmez kabûl derdim muhâl-ender-muhâl
Dost **degil** bu yareyi çün görse düşmân ağlatır (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 53, Mısra 6). [degil,]
4. Vişâliñ ârzüsü dilde keremden kâm-yâb eyle
Niyâz eyler gönül lûtfuñ cenâbıñdan **degil** meknûñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 79, Mısra 10). [degil,]
5. Sen dediñ beyhûde feryâd eyleme maqbûl **degil**
Dîdesi şehläcığım sen bir taraf ben bir taraf (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 86, Mısra 11). [degil,]
6. Ben kendimi levmetmege hem mu'terif oldum
Dünyâ **degil** a hâzrete lâyıq hünerim yok (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 92, Mısra 8). [degil,]
7. Medh olmağa lâyıq mı **degil** kaşı hilâlin
Öldüm kerem et dîde-i şehhârıña karşı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 137, Mısra 7). [degil,]
8. Ey Hüzni 'akıl ermedi ref'târ-ı 'acîbe
Bir zerre **degil** medhine eş'ârıña karşı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 137, Mısra 12). [degil,]
9. Ne 'Acemdir ne de Gürcü **degil** ol Türk ü Tâtâr
Meded ol nev'-i beşer zümresi 'Âlî Çelebî (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 154, Mısra 7). [degil,]

degil: Pekiştirme.

1. Şerî'at lücce-i rahmet **degil** mi
Nice derdiñ devâsıdır şerî'at (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 24, Mısra 33). [degil,]
2. Leylî zülfüñ boynuma zincir gibi bend eylediñ
Bu cünün-ı 'aşk ile Mecnûn **degil** de yâ neyim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 125, Mısra 6). [degil,]

degil: Kıyas

1. Devlet-i Dârâ **degil** dünyâ dañi 'aynımda yok
Eyledim nefret zamândan hiç hâlâvet kalmamış (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 70, Mısra 3). [degil,]

degin: Dek, kadar.

1. Hâk olsam eger ben yine yok dilde ferâğat
Tâ haşre **degin** sürmede da'vâ-yı muhabbet (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 27, Mısra 4). [degin,]

dehâlet et-: Aman dileme, medet umma, yardım isteme.

1. Meded şâh-ı rûsul **ettim dehâlet**
Şefâ'at bahriniñ kurbânesiyiz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 57, Mısra 15). [dehâlet et,]

dehâlet eyle-: Sığınmak, aman dilemek, yardım istemiş.

1. Kim **dehâlet eyledi** şol bâb-ı şerî'-i hâzrete
Dü cihânıñ miñnetinden ol hâlâş buldu hemîn (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 126, Mısra 7). [dehâlet eyle, -di]
2. Kim **dehâlet eyler** ise bâb-ı lûtfuñda 'azîz
Oldı sultân-ı sa'âdet dü cihânda lâ-muhâl (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 104, Mısra 5). [dehâlet eyle, -r]

dehân: Ağız, dudak.

1. Takındım lâle-i hüsnüñ habîbim
Dehânıñ kändiniñ dîvânesiyiz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 57, Mısra 4). [dehânıñ, -ın]
2. Şeb-i yeldâda tâ şubha degin âh u figân eyler
Dil âteş leb **dehân** âteş ne hikmettir zebân âteş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 74, Mısra 6). [dehân,]

dehân: Söz, kelam.

1. Çengel-i 'aşkıñ takıp boynuma Mecnûn eylediñ
Nâz ile etvâr ile Hakkâ **dehânım** vâh benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 8). [dehânım, -im]

dehen: Ağız, dudak.

1. Dile bir meyve-i cennet **deheni** genc-i dürer
Şu nezâket şehiniñ 'âşıkı kimler dediler (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 11). [deheni,]

dehr: Dünya, cihan, âlem.

1. Şâh iken **dehre** Zelihâ 'aşk ile yoğsul olur
Mısra Yûsuf kul iken sultân olur 'âlem bu yâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 7). [dehre, -e]
2. **Dehrîde** dil-şâd iken giryân olur 'âlem bu yâ
Gün olur pür-gâm iken şâdân olur 'âlem bu yâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 1). [dehrîde, -i, -de]
3. 'Azîb-telaḥḥun tatmışım **dehriñ** fenâdır cümlesi
Hüznîyâ dârü'l-karâra varmağa imân lezîz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 9). [dehriñ, -in]
4. Nehy-i ma'rûf emr-i münker meslegin tâ'kib eden
Dehr içinde menba'-ı tuğyân ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 4). [dehr,]
5. Cihâna nisbet hezârân kibrini efzûn eden
Dehriñ almış nefretin her ân ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 14). [dehriñ,]
6. Hâtem-i 'aşkıñ beni **dehre** Süleymân eyledi
Kalmadı minnet daḥi İskender ü Dârâsına (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 9). [dehre, -e]
7. İntikâmın almada zâlim felek bizden müdâm
Meslûb oldu 'aql ü fikrim **dehre** Mecnûnum gibi (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 10). [dehre, -e]

dehrî: Dünya, cihan, âlem.

1. Var şalın gez nâz ile 'âlemde ey kân-ı vefâ
Var mı yok mişliñ gibi **dehrîde** cânâ dil-rübâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 2). [dehrîde, -de]
2. Merḥabâ cânım fedâ râhiñda kurbânım seniñ
Merḥabâ ey **dehrîde** yektâ efendim merḥabâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 14). [dehrîde, -de]
3. Ver göñül bir yâra kim anıñ nazîri olmaya
Cân atıp dil verdigiñ **dehrîde** cânânıñ 'abeş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 12). [dehrîde,]
4. Etmeyiz minnet hüveydâ **dehrîde** hüñkâra biz
Bağmayız şimden girü ol yâre biz ağıyâra biz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 1). [dehrîde,]
5. Ey perî-rû **dehrîde** seḥḥâra beñzer kaşlarıñ
Çeşm-i âhû üzre şanki mâra beñzer kaşlarıñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 1). [dehrîde, -de]
6. Sen Leylî iseñ **dehrîde** çün ḥüsn ü kemâlde
'Aşkıñ ile vây ben daḥi Mecnûnum efendim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 5). [dehrîde, -de]
7. Beytû'l-aḥzân bağ-ı 'Adniñ kaşr-ı a'lâsı bize
Şâd olursam **dehrîde** bil intihârım var benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 6). [dehrîde, -de]
8. Zehr-i ğurbet nûş edip sen câme-i ḥasret ile
Ağla Hüznî ḥaşre dek **dehrîde** mahrûmlar gibi (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 10). [dehrîde, -de]

dek: Bir işin sona erdiği yeri veya zamanı gösterir, -e kadar, -e değin.

1. Seyf-i kâtı' hükmü bâkî şer'-i Ahmed ḥaşre **dek**
Eyledi çün 'âlemi ma'mûr furû'-ı muḥkemât (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 5). [dek,]

delîl: Bir dava ve meseleyi ispata yarayan şey, burhan. Nişan, alâmet.

1. Mûy-ı sefid cürm-i şakîl kendi denî nefsi zelîl
İster iseñ Hakkâ **delîl** vaqt-i seher vaqt-i seher (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 42, Mısra 16). [delîl,]
2. 'Uluvv-i şanıña tâ-hâ **delildir**
Aniñ hürmetine et nîm-nigâhı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 157, Mısra 11). [delildir, -dir]

dem: Zaman, an.

1. Yâr marîz-i 'aşkıñım her **dem** füzün et derdimi
Nâle vü âh ü 'ayn-ı şıhhattır firākım baña (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 4, Mısra 3). [dem,]
2. Bahâra 'ayn-ı 'ibretle nazar kıl Hüzniyâ bir **dem**
Ne hikmet kim bezetmiş kudret ile yeryüzün Mevlâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 12, Mısra 17). [dem,]
3. Cüş etti bu **dem** dildeki deryâ-yı muhabbet
Bir kulzüm-i bî-ka'r mezâyâ-yı muhabbet (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 27, Mısra 1). [dem,]
4. Zabt etti bu **dem** kişveri iklim-i vücudum
Yağmaya verip varımı dârâ-yı muhabbet (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 27, Mısra 17). [dem,]
5. Zebim el-hâlât hazâ gün-be-gün eyler füzün
Yok yüzüm dergâhına varmağa bir **dem** el-'iyâz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 39, Mısra 6). [dem,]
6. Durup nışfû'l-leyl düştüm yola ben
Gönül fırsat **demin** eyler mi tesvîf (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 87, Mısra 8). [demin, -in]
7. Baktık nice **dem** cinnî'-i haddâm-ı hayâle
Maşrû'a şifâ bahş eden igvâdan uşandık (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 93, Mısra 3). [dem,]
8. Haydi var gez sevdiğim **demler** seniñ devrân seniñ
Çok temâşâ eyle cânâ her cihet seyrân seniñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 99, Mısra 1). [demler, -ler]
9. Ey sâkî bu **dem** bâde-i şer(m)sârı yetiştir
Böyle tehî-dest meclis-i rindâna mı geldiñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 101, Mısra 3). [dem,]

dem: Uğurlu nefes.

1. Zemîne sâyeler salmış o servi hoş hırâm eyler
Eser bād-ı şabâ rüy-ı behiştten **dem** verir ammâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 12, Mısra 10). [dem, -ten]

dem sür-: Keyifli, mutluluk içinde zaman geçirmek.

1. Geçti devrân merd elinden gayre ikbâl eyledi
Sürdüğüñ demler 'aceb rü'yâ mıdır hayâl midir (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 49, Mısra 6). [dem sür,]

dem-â-dem: Her zaman, daima, her an.

1. Hün-nişâr etsin **dem-â-dem** 'aşk-ı pâkiñle gözüm
Çıksın âfâka figânım 'aşk ile bârî Hudâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 1, Mısra 11). [dem-â-dem,]
2. Gazel-hân muṭrib ü sâkî **dem-â-dem** 'iş u 'işretle
Hezârân meclis-i rindân müheyyâ sofrâ-ı şahbâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 12, Mısra 13). [dem-â-dem,]
3. Hüzni yanyor ateş-i 'aşk ile **dem-â-dem**
Etmekte figân hecride süzân mütelezziz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 40, Mısra 11). [dem-â-dem,]
4. Kapıñ kıtmîridir Hüzni günâhkâr
Dem-â-dem dergehiñ nâlânesiyiz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 57, Mısra 18). [dem-â-dem,]
5. 'Aşıklara bir seyf-i muhabbetle **dem-â-dem**
Ol fitne veren gamze-i gaddârına yandım (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 118, Mısra 3). [dem-â-dem,]

dem-be-dem: Her zaman, daima, her an.

1. Beni sermest eden 'aşkıñ şarâb-ı cür'âsı cânım
Gözümden **dem-be-dem** kanlar olur her dem revân ey şulh (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 34, Mısra 14). [dem-be-dem,]

2. Zemîn ü âsumân mâtem libâsın giydi hecriñle
Hacer kum berk-i eşcâr **dem-be-dem** ol küh-sâr ağlar (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 8*). [*dem-be-dem,*]
3. Rûz u şeb hecriñ baña yâr **dem-be-dem** kan ağlatır
Ğonca ruhsâra seherde bülbül-i nâlâneyim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 3*). [*dem-be-dem,*]

dem-beste-i bāl: *Suskun, açılmamış gül gibi olan dudak.*

1. Bülbül gibi gül hüsnüñe **dem-beste-i bālım**
Pervâne mişâl cismile süzânım efendim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 3*). [*dem-beste-i bāl,-ım*]

demi: *Zaman, an. II Sevgilinin verdiği üzüntü, cefâ.*

1. Bî-çâre gönül nâle-i efgân saña şabret
Her derd-i belâ her **demi** ihsân saña şabret (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 2*). [*demi,*]

den-: *Denilmek, diye söylenmek.*

1. Baş elin âl kânıma **densin** yakınmış âl kına
Her gören saña desin kim ‘ıdıñız olsun sa’id (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 9*). [*densin,*]

denâ’et: *Denilik, alçaklık, zillet.*

1. Yeter gâflet behey Hüznî tefekkür eyle encâmıñ
Denâ’etten sefâhetten yeter el çek ne hâşıl hâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 18*). [*denâ’etten,-ten*]
2. Dilâ sende bu ‘âdet ne utanmazsıñ ne alçaqsıñ
Teğâfülle **denâ’et** ne utanmazsıñ ne alçaqsıñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 2*). [*denâ’et,*]
3. Ben gibi ‘âlemde yoktur bir **denâ’et** şâhîbi
Serfirâz-ı zümre-i nâdân ararsañ işte ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 7*). [*denâ’et,*]

denî: *Alçak.*

1. Müy-ı sefid cürm-i şakîl kendi **denî** nefsi zelîl
İster iseñ Hâkka delil vâkt-i seher vâkt-i seher (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 15*). [*denî,*]
2. Nerde Hâtem nerde Cengîz nerde Haccâc et nazâr
Her birisin yok eden dünyâ **denî** gaddâra bak (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 12*). [*denî,*]
3. Hevâ-yı nefsiñe uyduñ Hudâ havfin geri koyduñ
‘Azîz ismiñ **denî** koyduñ utanmazsıñ ne alçaqsıñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 6*). [*denî,*]
4. İki günlük **denî** dünyâ ‘ucûb etti seni rûsvâ
Hayâdan yok eşer aşla utanmazsıñ ne alçaqsıñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 7*). [*denî,*]

denil-: *Söylenmek, söylenilmek.*

1. Eyyüb gibi ver derdi devâsın da berâber
Doktor **denilen** kâtil ü gaddâra düşürme (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 10*). [*denilen,*]
2. **Denildi** şânına innâ feteñnâ
Şefâ‘at mülkünün ol doğru râhı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 17*). [*denildi,*]

der: *Kapı.*

1. Mürâ‘ât et vefâ resmin ferâmüş eyleme şâhım
Deriñde vâlih ü hayrân bu Hüznî ‘âşık-ı şeydâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 14*). [*deriñde,*]
2. **Deriñde** âh eder Hüznî velâkin i‘tibâr hiç yok
Ne kıymet var ne râğbet var ne bir lutf u ‘inâyet var (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 13*). [*deriñde, -de*]

derd: Keder, acı, zahmet.

1. Yâr marîz-i ‘aşkıñım her dem füzûn et **derdimi**
Nâle vü âh ü ‘ayn-ı sıhhattır firâkım baña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 3). [derdimi, -im, -i]
2. Ne yamân **derdimiş** ey dil şeb-i yeldâ-yı emel
Yanıyor Hüznî yine hasret-i dil-dâre bu şeb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 9). [derdimiş, -imiş]
3. Şerî‘at lücce-i rahmet değil mi
Nice **derdiñ** devâsıdır şerî‘at (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 34). [derdiñ, -in]
4. Ey Hüznî garîb küşe-i ğurbette marîzsiñ
Bir gün de olur **derdiñe** dermân saña şabret (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 14). [derdiñe, -in, -e]
5. Cehennemden beter nâr-ı firâkıñ **derdi** cânânım
Çekilmez zerre kantâr-ı ğamıñ bâr-ı girân ey şüh (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 11). [derdi,]
6. **Derdimiz** Eyyüba beñzer hüznümüz Ya‘küb gibi
Mısr içinde menzirim olmağa zindân el-meded (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 5). [derdimiz, -imiz]
7. Eylesem teşrîh tabîbe **derdimi** hayrân kalır
El çeker Lokmân devâdan çünkü dermân ağlatır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 3). [derdimi, -im, -i]
8. Merhem-i vaşlîñ yetiştir geldi cân hulkûma âh
Bî-mürüvvet ğayri rahmet **derdime** dermân marîz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 6). [derdime, -im, -e]
9. Saña kurbân olayım kaşı gözü kara güzel
‘Acabâ yok mu benim **derdime** bir çâre güzel (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 2). [derdime, -im, -e]
10. Ağzıma alıp la‘l-i lebiñ hem de zebânıñ
Büzzâkıñ emip derdime dermâna yanaştım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 8). [derdime, -im, -e]
11. Ey peyk-i şehir **derdimi** Lokmânıma söyle
Yandı ciğerim hecr ile cânânıma söyle (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 1). [derdimi, -im, -i]
12. Ver hasta dil-i Hüznîye rü‘yetle şifâyı
Senden umarım **derdime** dermânımı yâ Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 16). [derdime, -im, -e]
13. Ey kalb-i hâzîn hüznüne devrân mütelezziz
Ey cism-i nahîf **derdiñe** dermân mütelezziz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 2). [derdiñe, -in, -e]
14. Pervâne gibi cismiñi ‘aşk oduna yandır
Yâ Rab diyerek **derd** ile var yan gecelerde (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 8). [derd,]
15. Sür hâke yüzüñ baş açık el kaldır o şâha
Ey Hüznî ara **derdiñe** dermân gecelerde (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 14). [derdiñe, -i, -ne]
16. Eyyüb gibi ver **derdi** devâsın da berâber
Doktor denilen kâtil ü ğaddâra düşürme (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 9). [derdi, -i]
17. Göñlümüz vîrâne oldu hâne-i bûmlar gibi
Gün-be-gün olmağa müzdâd **derdimiz** kumlar gibi (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 2). [derdimiz, -imiz]
18. Çek bâr-ı ğamı lutfunu yâriñ gözet ey dil
Derd ‘aşık-ı nâ-çâra hedâyâ-yı muhabbet (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 16). [dert,]
19. Kûlzum oldu **dertleriñ** ey dil ‘aceb deryâ mıdır
Bilmezem bu sendeki cüş eyleyen sevdâ mıdır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 1). [dertleriñ, -ler, -in]

derd ü belâ: Keder ve sıkıntı.

1. Ya‘küb gibi hep çektikçe kim **derd ü belâyı**
Var Hüznî dilim Yûsuf-ı Ken‘ânıma söyle (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 9). [derd ü belâ, -yı]

derd ü ğam: *Dert ve üzüntü.*

1. Çekemem **derd ü ğamıñ** rüz şeb efgân edeyim
Yine mi bülbül-âsâ dili nâlân edeyim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 1*). [*derd ü ğam, -ın*]

derd-i ‘aşk: *Aşk derdi.*

1. **Derd-i ‘aşk** etmemek olmaz ‘ayân pinhân güç
Hiç kabûl etmez tabîb bir te’ennî yok dermân güç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 1*). [*derd-i ‘aşk, -*]
2. Kûlzüm-âsâ derd-i ‘aşkıñ gün-be-gün efgân olur
Ser-te-ser yandı vücûd ver Hüzniye mey’-i mübâh (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 11*). [*derd-i ‘aşk, -ım*]
3. **Derd-i ‘aşkıñ** etme teşhîş ey tabîb-i çâre-sâz
Biz bu derde râzıyız dermâna minnet etmeyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 5*). [*derd-i ‘aşk, -ım*]
4. **Derd-i ‘aşkıñ** kâmetin kaşıñ gibi kıldı hilâl
Hüznî-i bî-çâredir efgende Allah ‘aşkına (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 15*). [*derd-i ‘aşk, -ım*]
5. Etti teşhîş **derd-i ‘aşkıñ** nabzıma el urdu âh
Vermedi bir dem devâsın eyledi Lokmân garaş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 7*). [*derd-i ‘aşkıñ, -ım*]
6. **Derd-i ‘aşkıñ** sînemi kılsın muşaykal el-amân
Eynime olsun ‘abâ hem ‘aşk-ı zât-ı Muştâfâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 17*). [*derd-i ‘aşkıñ, -ım*]
7. **Derd-i ‘aşkıñ** sîne bir nûr-ı hikmettir baña
Rüz u şeb feryâd u efgân mürğ-i devlettir baña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 1*). [*derd-i ‘aşkıñ, -ım*]
8. Gerdenimden hem sivâ kaydın benim hallet hemân
Kalmasın gönülümde zerre **derd-i ‘aşkıtan** mâ‘adâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 10*). [*derd-i ‘aşkıtan, -tan*]

derd ü belâ: *Dert ve belâ.*

1. Bî-çâre gönül nâle-i efgân saña şabret
Her **derd ü belâ** her demi ihsân saña şabret (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 2*). [*derd-i belâ, -*]

derd-i dil: *Gönül derdi.*

1. **Derd-i dilden** bî-ğabersîñ derde dermânım benim
Yandı hecriñle tutuştu kıl rahîm cânım benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 1*). [*derd-i dil, -den*]

derd-i efgân: *Çok fazla keder.*

1. Görse Lokmân ‘aciz ile eyler devâdan ihtirâz
Kim Felâhûn görmemiş ol **derd-i efgânım** gibi (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 6*). [*derd-i efgân, -um*]

derd-i hasret: *Hasret derdi.*

1. Dâm-ı gurbet **derd-i hasret** cismimi kıldı harâb
Cân vedâ‘da gel yetiş ey fitne-i devrân marîz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 3*). [*derd-i hasret, -*]

derd-i yâre-i hicrân: *Yârin ayrılığının derdi.*

1. Firkat-ı cânân ise nâr-ı cehennemden beter
Şabr olunmaz çâresiz **derd-i yâre-i hicrân** güç (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 4). [*derd-i yâre-i hicrân*,

derd-yâr: Dert arkadaşı, dert ortağı.

1. Hem muhibb-i hânedânım âl-i aşhâb hak yekûn
Yâr-ı gâr-ı Muştâfâ **derd-yâra** verdim gönlümü (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 14). [*derd-yâra, -a*]

dergâh: Kapı, eşik, huzur, makam.

1. Zembim el-hâlât hazâ gün-be-gün eyler füzûn
Yok yüzüm **dergâhına** varmağa bir dem el-'iyâz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 6). [*dergâhına, -in, -a*]
2. Ol keremle kânının **dergâhına** tuttum yüzüm
Raḥminiñ erḥâmıdır çünkü Raḥmânım benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 3). [*dergâhına, -i, -na*]
3. **Dergâhına** yüzler sürerek yanına vardım
Öptüm kâdemim hem daḥi dâmâna yanaştım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 3). [*dergâhına, -in, -a*]
4. 'Arz eyle hâliñ Ḥazret-i Ḥallâk-ı cihâna
Dergâh açık sâ'ile her ân gecelerde (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 4). [*dergâh,*]

dergeh: Kapı, eşik, huzur, makam.

1. 'Afvedip 'işyânımı raḥm eyle bir kez sevdiğim
Dergehiñde var ise Hüznîde bir terk-i edeb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 12). [*dergehiñde,*]
2. **Dergehiñde** baş koyup kan ağlarım rûz u leyâl
Kıl raḥm kurbânıñım ben el-amân şâh-ı edîb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 9). [*dergehiñde,*]
3. Âsitânın hizmetidir mîr gedânın maḥşadı
Dergehiñde Hüznî-âsâ nâle-i hayrân mıdır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 14). [*dergehiñde, -in, -de*]
4. Kapıñ kıtmîridir Hüznî günâhkâr
Dem-â-dem **dergehiñ** nâlânesiyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 18). [*dergehiñ, -in*]
5. **Dergehiñde** ser-nigûn hem rûz u şeb kan ağlıyor
Geldi Hüznî dâd-res ol ḥâline cânâ marîz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 13). [*dergehiñde, -in, -de*]

dergeh-i 'aşk: Aşk dergâhı.

1. **Dergeh-i 'aşkıñ** gubârı tütüyâsı 'âlemiñ
Hüznî-veş ḥalk-ı cihân üftâde dersem çok mudur (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 13). [*dergeh-i 'aşk, -in*]

dergeh-i dilâ: Gönülden sevilenin kapısı.

1. Ey nâme varıp **dergeh-i dilâya** kerem kıl
Var eyle beyân âhıma cânân mütelezziz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 9). [*dergeh-i dilâ,*]

dergeh-i Ğaffâr: Günahları örten, affeden Allah'ın dergâhı.

1. **Dergeh-i Ğaffâra** tuttum rû-siyâhım Hüznîyâ
Ol verendir maḥşadım sultâna minnet etmeyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 13). [*dergeh-i ğaffâr, -a*]

dergeh-i ḥayrūnnisâ: Kadınların en hayırlısının dergâhı.

1. Dîde-i hün-âbemiz bir deşt-i cüy-ı Kerbelâ
Dergeh-i hayrûnnisâya reh-nümâ derler bize (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 12*). [*dergeh-i hayrûnnisâ,*

dergeh-i pîrân: *Ulular (pîrler) dergâhı.*

1. Kapanmaz **dergeh-i pîrân** mürüvvet ehli pek çoktur
Gelen üftâdeye karşı nice ihsânımız vardır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 5*). [*dergeh-i pîrân,*

dergeh-i vâlâ: *Yüce dergâh.*

1. Vuşlatıñdan kâm-yâb eyle dil-i maḥrûmumu
Dergeh-i vâlâñıza yâr her zamân bu ḥâcetim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 8*). [*dergeh-i vâlâ, -nız, -a*]
2. Öyle bir maḥbûb-ı ‘âlem Hüzniyâ ol bî-naẓîr
Dergeh-i vâlâsınıñ nâmûs-ı ekber dâyesi (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 10*). [*dergeh-i vâlâ,*

dergeh-i vâlâ-yı nigâr: *Güzel yüzlü sevgilinin yüce dergâhı.*

1. Kurbân olayım **dergeh-i vâlâ-yı nigâra**
Yağma edeyim cânımı sultânıma maḥşûş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 11*). [*dergeh-i vâlâ-yı nigâra, -a*

der-i Loḳmân: *Lokman'ın kapısı.*

1. Düşeli ḥasta gönülüm **der-i Loḳmâna** meded
Eder ârzü-yi devâ ol şeh-i tîmâre bu şeb (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 3*). [*der-i loḳmâna, -a*]

der-i vâlâ: *Yüce kapı.*

1. **Der-i vâlâsınıñ** Hüznî ğubârın tütîyâ eyle
Medîne semtine git sen var arayı var arayı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 9*). [*der-i vâlâ, -sı, -nıñ*]
2. **Der-i vâlâsına** ettim nüzûlü
Bizi istiḳbâl eden ol zât-ı ta‘rîf (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 9*). [*der-i vâlâsına,*

dermân: *1. İlâç, çare. 2. Kuvvet, takat.*

1. Ver ḥasta dil-i Hüzniye rü‘yetle şifâyı
Senden umarım derdime **dermânımı** yâ Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 16*). [*dermânımı, -ım, -ı*]
2. Ey Hüznî ğarîb küşe-i ğurbette marîzsiñ
Bir gün de olur derdiñe **dermân** saña şabret (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 14*). [*dermân,*]
3. Derd-i ‘aşḳ etmemek olmaz ‘ayân pinhân güç
Hiç kabûl etmez ṭabîb bir te‘ennî yok **dermân** güç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 2*). [*dermân,*]
4. Ey kalb-i ḥazîn hüznüne devrân mütelezziz
Ey cism-i naḥîf derdiñe **dermân** mütelezziz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 2*). [*dermân,*]
5. Eylesem teşrîḥ ṭabîbe derdimi ḥayrân kalır
El çeker Loḳmân devâdan çünkü **dermân** ağlatır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 4*). [*dermân,*]
6. Derd-i ‘aşḳım etme teşḥîş ey ṭabîb-i çâre-sâz
Biz bu derde râziyız **dermâna** minnet etmeyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 6*). [*dermâna, -a*]
7. Merhem-i vaşlîñ yetiştir geldi cân ḥulkûma âḥ
Bî-mürüvvet ğayri rahmet derdime **dermân** marîz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 6*). [*dermân,*]

8. Derd-i dilden bî-ḥabersin derde **dermānım** benim
Yandı hecriñle tutuştu kıl rahim cânım benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 1). [dermānım, -ım]
9. Ağzıma alıp la'l-i lebiñ hem de zebānıñ
Büzzākıñ emip derdime dermāna yanaştım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 8). [dermāna, -a]
10. Eylediñ gūna-gūn cevır ü cefañı bî-şümār
Merḥamet et ḳalmadı hîç tende **dermānım** deyü (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 8). [dermānım, -ım]
11. Sür ḥāke yüzüñ baş açık el ḳaldır o şāha
Ey Hüznî ara derdiñe **dermān** gecelerde (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 14). [dermān,]

ders: Bilgi, öğüt. II Hükümdarlık, yöneticilik ile ilgili bilgiler.

1. Okuyup men'aref **dersin** edip ta'lîmi mürşidden
Şakın mālā-yecüz ile fenāda ḳalma cāhil hā (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 9). [dersin, -in]
2. Naẓar kıl zāhidā bir dem bugün meydānımız vardır
Ledünden men'aref **dersin** veren pîrānımız vardır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 2). [dersin, -in]
3. **Dersimiz** verdi bize ey Hüznî pîr-i 'aşḳ bugün
Küntü kenzden 'Alleme'l-esmā' olundu muḳtebes (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 13). [dersimiz, -imiz]
4. Er iseñ men'aref **dersin** oku erbāb-ı 'aşḳtan gel
Bu Hüznî-veş suḥen baḥşā hezār mişli öter vā'iz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 15). [dersin, -in]
5. Küntükeñziñ sırrına erdi irenler 'aşḳ ile
Men'aref **dersin** okuttu 'āleme 'irfān-ı 'aşḳ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 4). [dersin, -in]

ders-i 'aşḳ: Aşk dersi.

1. **Ders-i 'aşḳtan** dün gece aldım icāzet sevdiğim
Cānımız şahrā-yı ḡam Mecnūna minnet etmeyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 3). [ders-i 'aşḳ, -tan]
2. Ḳays u Ferḥād **ders-i 'aşḳı** bizden etti iḳtibās
Bülbül ü pervānedir sūz-ı dilden 'aşḳ-şinās (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 1). [ders-i 'aşḳ, -ı]
3. Eyle ta'lîm **ders-i 'aşḳı** mürşid-i devrāna gel
Sen henüz bir tıfl-ı şîrsin mekteb-i şıbyāna gel (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 1). [ders-i 'aşḳ, -ı]

ders-i fiğān: Feryadın tembihi, talimatı.

1. Şeherde bülbüle **ders-i fiğānı** etmişiz ta'lîm
Bizim de ma'nevî şāhım hezār gülşenimiz vardır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 11). [ders-i fiğān, -ı]

dertli: Dert sahibi olan kimse.

1. İñiler **dertli** gönül yāre-i hicrān yetişir
Diriğā vuşlata yok mu daḥi bir çāre bu şeb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 5). [dertli,]
2. Şızlar yāre-i hecrin tenim Eyyüb gibidir
Āh eder **dertli** gönül ḥüznile Ya'küb gibidir (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 2). [dertli,]

derün: Kalp, yürek, iç, bātın.

1. Şeherde 'andelib-āsā ḳan ağlar dide-i pür-ḥün
Derün 'ummān giribānım 'aceb girdāb-ı nā-binā (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 10). [derün,]
2. Nidāi'l-felāḥa dāḥil et cümle ihvānımı
Derünün nūr-ı Ḳur'ānla Ḥudā eyle gel ihyā (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 12). [derünün, -un]

3. Şeherde ben niçin âh u fiğânı etmeyeyim mu'tâd
Derûnumdan elem ağlar ğam ağlar ğam-küsâr ağlar (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 12).
[derûnumdan, -um, -dan]
4. **Derûnumdan** çıkan âh-ı şerârımdan cihân âteş
Zemîn ü âsumân âteş 'aceb kevn ü mekân âteş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 1).
[derûnumdan, -um, -dan]
5. Dâ'imâ vaşlûn ğamı cânâ dile kâr etmede
Hem seniñ 'aşkıñ **derûnda** dürr-i mektûmlar gibi (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 8).
[derûnda, -da]

dervîş: Aşk yolunun yolcuları. Âşıklar.

1. Niçin **dervîşlere** bakıñ hâkâretle behey hâsîd
Şaķın Allah diyen boş mu kalır Sübhânımız vardır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 13).
[dervîşlere, -ler, -e]
2. Şoydurup Edhem mişâli nicesiñ **dervîş** edip
Taht-ı 'aşķta Hüznîyâ hep oldular hâķân-ı 'aşķ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 15). [dervîş,]

deryâ: Deniz, büyük ırmak.

1. Olur dūd-ı siyâhımdan cihâna bir dumân peydâ
Tutuşup ser-te-ser yansa sezâdır ol yedi **deryâ** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 2). [deryâ,]
2. Kûlzüm oldu dertleriñ ey dil 'aceb **deryâ** mıdır
Bilmezem bu sendeki cûş eyleyen sevdâ mıdır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 1). [deryâ,]
3. Bu 'aşķ **deryâsınıñ** dürdânesiyiz
Çırâğ-ı hüsnünñ pervânesiyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 1). [deryâsınıñ, -sı, -nıñ]
4. Emriñ olmaz ise olmaz ber-hevâ yerden zübâb
Kaķre-i deryâ edersiñ bahride ğavreñ hayâl (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 4). [deryâ,]
5. Gâhi kaķre gâhi **deryâ** çölde oldum gâh serâb
Teşne-leb gâhi dolandım Çinde âhûlarla ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 11). [deryâ,]
6. 'Aliniñ hel etâ şanıñda münzel
Ledün esrârınıñ **deryâsı** mâhı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 20). [deryâsı, -sı]

deryâ-yı 'aşķ: Aşk denizi.

1. Dîde-i hûnâbemiz kûy-ı vişâle cû mişâl
Hüznî-veş **deryâ-yı 'aşķ** dil girdâb ğamda bâķiyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 14). [deryâ-yı 'aşķ,]

deryâ-yı muhabbet: Sevgi denizi.

1. Cûş etti bu dem dildeki **deryâ-yı muhabbet**
Bir kûlzüm-i bi-ķa'r mezâyâ-yı muhabbet (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 1). [deryâ-yı muhabbet,]

dest: El, yed.

1. Bulup bir mürşid-i kâmil edip bûs **dest** ü dâmânın
Hâķîķat râhiña sâlik olup ol Hâķķa vâşıl hâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 7). [dest,]
2. Alırsam **destime** hâme edersem 'aşķıñı tefsîr
Midâd âteş sühân âteş bu kilik-i nâ-varâķ âteş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 13). [destime, -im, -e]
3. Ey Şimr-i pelîd haşre kadar cânına lâ'net
Destîñde çıkıp hañçer ile şadra Hüseyniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 14). [destîñde, -in, -de]

4. Al benim nâzik efendim deste deste **destiñe**
Hem koçula kıl temâşâ bağda sünbüller seniñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 98, Mısra 3). [destiñe, -in, -e]

dest ü pây: El ve ayak.

1. Ceşm-i cellâdın beni âh (ey) perî kıldı şehîd
Dest ü pâyım benden evvel perçemiñ Hâblü'l-varîd (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 38, Mısra 2). [dest ü pây, -ım]

destân ol-: Herkes tarafından konuşulur olmak.

1. Dil 'âleme **destân oluyor** yâriñ o hûbdan
Bülbül gibi feryâd-zede gülzârıñ o hûbdan (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 130, Mısra 1). [destân ol, -uyor]

dest-be-dest: El ele.

1. Külbe-i ahzân içinde kıl riyâzet bul fenâ
Tut tarîk-i müstaķimi pîr-i 'aşkla **dest-be-dest** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 23, Mısra 8). [dest-be-dest,]

deste deste: Demet demet.

1. Al benim nâzik efendim **deste deste** destiñe
Hem koçula kıl temâşâ bağda sünbüller seniñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 98, Mısra 3). [deste deste,]

dest-gîr: Düşenin elinden tutan, yardımcı olan.

1. Hamdülillah **dest-gîrim** sen iken ğam yok baña
'Âşiyim 'afvet kuşurum ey şefi'ü'l-müznibin (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 126, Mısra 13). [dest-gîrim, -im]

dest-gîr-i sıbteyn: İki torunun elinden tutan yardımcı.

1. Ma'siyet bahrinde kaldı Hüzni 'âşi el-meded
Dest-gîr-i sıbteyn ile olsun Çâr-yâr-ı bâ-şafâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 1, Mısra 22). [dest-gîr-i sıbteyn,]

dest-i 'aşk: Aşk eli.

1. **Dest-i 'aşk** içre cünün teşne bî-tâb gönlümüz
Ka'be-i maķşûda cânâ ersin bu vuşlat rāhımız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 58, Mısra 11). [dest-i 'aşk,]

deşt-i cüy-ı Kerbelâ: Kerbelâ ovasının nehri.

1. Dîde-i hûn-âbemiz bir **deşt-i cüy-ı Kerbelâ**
Dergeh-i hayrūnnisāya reh-nümâ derler bize (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 139, Mısra 11). [deşt-i cüy-ı kerbelâ,]

dest-i ğam: Keder çölü.

1. **Dest-i ğamda** Kaysa ta'lim eyledik sevdâyı biz
Pîr-i 'aşk-ı Leylâyız biz ğayrın evrâd etmeyiz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 61, Mısra 5). [dest-i ğamda, -da]

deşt-i hayret: *Şaşkınlık çölü. II Aşk çölü.*

1. **Pür-harâret** teşne-dil neş'e-yâb-ı bâdeyim
Deşt-i hayret içre bî-tâb kaldım gördün mü hiç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 4*). [*deşt-i hayret,*]

deşt-i Kays: *Mecnun'un çölü.*

1. Gerdenimde Leyli zülfün zincir-âsâ ey perî
Deşt-i Kaysta serseri hayrân ararsaî işte ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 12*). [*deşt-i kays, -ta*]

dest-i sülhan: *Söz eli.*

1. Mecnûn gibi ârâm edeli **dest-i sülhanda**
Hüznî gibi hem şâhib-i dîvânım efendim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 15*). [*dest-i sülhan, -da*]

dest-i zebânî: *Zebani eli. Cehennemde bekçi olduğuna inanılan, eli topuzlu, çok iriyarı ve çok güçlü, korkunç yaratıktır.*

1. Oldukta haşr **dest-i zebânîde** bırakma
Hem etme şakîl cürm ile mîzânımı yâ Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 17*). [*dest-i zebânîde, -de*]

devâ: *Tedbir, çare, derman.*

1. Şerî'at lücce-i rahmet değil mi
Nice derdiñ **devâsıdır** şerî'at (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 34*). [*devâsıdır, -sı, -dır*]
2. Ruhlarıñ etmek diler bu hasta göñle bir **devâ**
Zerre vermez fırsat-ı satvetle ammâ gamzeler (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 3*). [*devâ,*]
3. Eylesem teşrîh tabîbe derdimi hayrân kalır
El çeker Lokmân **devâdan** çünkü dermân ağlatır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 4*). [*devâdan, -dan*]
4. Etti teşhîş derd-i 'aşkıñ nabzıma el urdu âh
Vermedi bir dem **devâsın** eyledi Lokmân gârağ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 8*). [*devâsın, -sın*]
5. Eyyüb gibi ver derdi **devâsın** da berâber
Doktor denilen kâtil ü gaddâra düşürme (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 9*). [*devâsın, -sın*]
6. Görse Lokmân 'aciz ile eyler **devâdan** ihtirâz
Kim Felâtun görmemiş ol derd-i efvânım gibi (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 5*). [*devâdan, -dan*]

devâ et-: *İlaç olmak, çare olmak. Yararlı olmak.*

1. Bir nazar kıl nâle vü efğâna gel Allah için
Sen **devâ et** yâre-i hicrâna gel Allah için (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 2*). [*devâ et,*]

devâ-bahş: *Derman bahş eden.*

1. Leb-i la'liñ 'aceb şühüm cihâna armağân olmuş
Devâ-bahşâ marîzâne hayât âb-ı revân olmuş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 2*). [*devâ-bahşâ, -a*]

devâm et-: *Sürdürmek.*

1. Her vakt-i şehir Hû ile yâ Hay **devâm et**
Ol Hayy-i ebed gönderir ihsân gecelerde (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 5*). [*devâm et,*]

devlet: *Mutluluk, talih. II Makam, haşmet, şan.*

1. Şarf-ı ‘ayn ettim cihândan hiç mürüvvet kalmamış
Dilberin de **devletin** de zerre lezzet kalmamış (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 2*). [*devletin, -in*]
2. Şevketiñle **devletiñ** günden güne olsun mezîd
Hak-ı pây-i dergehiñde Hüznî dil-süzân seniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 9*). [*devletiñ, -in*]

devlet-i bâkî: *Ebedi mutluluk.*

1. Ol maḥbûb ile Hüznî eger kabre girerseñ
Bes **devlet-i bâkî** saña hoş-kâr ne güzeldir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 12*). [*devlet-i bâkî,*]

devlet-i Dārâ: *Dara'nın devleti.*

1. **Devlet-i Dārâ** değil dünyâ daḥi ‘aynımda yok
Eyledim nefret zamândan hiç ḥalâvet kalmamış (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 3*). [*devlet-i dārâ,*]

devlet-i dünyâ: *Dünya saadeti, baht.*

1. **Devlet-i dünyâ** için devrâna minnet etmeyiz
Dirhem ü dînâr için nâ-dâna minnet etmeyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 1*). [*devlet-i dünyâ,*]

devlet-i mevfür: *Çok, bol mevki.*

1. Ararsıñ mesned-i menfûr ararsıñ **devlet-i mevfür**
Olursuñ dirheme mağrûr utanmazsıñ ne alçaqsıñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 11*). [*devlet-i mevfür,*]

devletli şâh: *Bahtlı, talihli padişah.*

1. Kıl rahîm **devletli şâhım** eyle vaşlıñla bekâm
Her taraf kesti amânım gayri zirâ ğamzeler (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 11*). [*devletli,*]
2. Nâ‘t-ı ḥüsnüñ bülbül-i güyâsı Hüznî dâ‘imâ
Kıl rahîm **devletli şâhım** ‘aşkıyıñ şeydâsına (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 14*). [*devletli şâh, -im*].
3. Bed-rahîbe karşı ey şüh i‘tisâftan çek eliñ
Kıl rahîm **devletli şâhım** el-amân etmem ferâğ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 8*). [*devletli şâh, -im*]

devr et-: *Dünyanın dönüşü ile zamanın geçmesi.*

1. Çarḥ-ı devvâr ‘aksine **devr etmede** fâzıllara
Hüznîyâ nâ-mertlere elṭâf-ı devrân ihtîşâş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 11*). [*devr et, -me, -de*]

devrân: *Felek. Dünya.*

1. Çerḥ-i gerdün ber-karâr olmak murâd üzre muḥâl
Gâhi ğam gâhi sürür **devrân** olur ‘âlem bu yâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 4*). [*devrân,*]

2. Ey kalb-i hâzîn hüznüne **devrân** mütelezziz
Ey cism-i nahîf derdiñe dermân mütelezziz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 1). [devrân,]
3. Geçti **devrân** merd elinden gayre ikbâl eyledi
Sürdüğün demler ‘aceb rü’yâ mıdır hayâl midir (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 5). [devrân,]
4. Ağlatır şeb-tâ-seher üftâdesin ol mehlikâ
Düş olalı ‘aşkına âhla geçer **devrânımız** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 6). [devrânımız,]
5. Devlet-i dünyâ için **devrâna** minnet etmeyiz
Dirhem ü dinâr için nâ-dâna minnet etmeyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 1). [devrâna, -a]
6. Baht-ı dūnumla bugün etti baña **devrân** garaż
Zehr-i hicrânı yutup etti dil-i nālân garaż (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 1). [devrân,]
7. Haydi var gez sevdiğim demler seniñ **devrân** seniñ
Çok temâşâ eyle cânâ her cihet seyrân seniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 1). [devrân,]
8. Yâ nic’oldu de seniñle sevdiğim **devrânlarım**
Etmedik zerre şebât şol ‘ahd ile peymâne sen (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 3).
[devrânlarım, -lar, -ım]

devrânü’ş-şılâ: Memleket, asıl yurt zamânı.

1. Var ise sürdüm diyen dünyâda **devrânü’ş-şılâ**
Hakkına râzî olanda zerre râhat kalmamış (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 5). [devrânü’ş-şılâ,]

devr-i sâbık: Geçmiş dönem.

1. Düştü gönle **devr-i sâbık** dil yanar cân ağlatır
Rîze rîze kan döker ten zaḥm-ı hicrân ağlatır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 1). [devr-i sâbık,]

devvâr: Çok devreden, daima dönen.

1. Biz hâkikat şehrine baştık kadem bil zâhidâ
Kılmayız zerre muhabbet çerhe biz **devvâra** biz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 4). [devvâra, -a]

deyü: Diye.

1. Etmişim bunca günâhı bâb-ı lutfuñ var **deyü**
Şad hezâr ettim nedâmet rûzı kıl gufrân baña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 5). [deyü,]
2. ‘Âşıka va’d eyleyip ‘îd-i mülâkât var **deyü**
Şoñradan ettiñ nükûl ‘uşşâka olduñ dil-firîb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 5). [deyü,]
3. Bî-murâd gitti **deyü** bî-çâre bî-kes ‘aşıkım
Ey cefâ-cû ağla gez oldukça Hüznî nâ-bedîd (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 13). [deyü,]
4. Cennet-i ‘aşkıñ cünûdu etti gârât râhatım
Neşrolundu ‘âleme Hüznî **deyü** âşarımız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 14). [deyü,]
5. Mürşid-i kâmil **deyü** dāmânını būs eylesem
Müttakî zannettigim pîrde kerâmet kalmamış (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 9). [deyü,]
6. Koydum serimi secde-i Raḥmâna şehirde
Yâ Rab beni kurtar **deyü** giryânımı gör gel (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 6). [deyü,]
7. Dām-ı zülfünde esîrim nâzlı cānânım **deyü**
Dâda geldim el-amân ey şems-i devrânım **deyü** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 1). [deyü,]
8. Biñ ricâlar eyledim bir kez mürüvvet etmediñ
Pâyîne düştüm hezârân ağladım cânım **deyü** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 4). [deyü,]
9. Seng-i vicdânıñ gibi bir seng-i hârâ görmedim
Yoksa pülâd mı diliñ rahm eyle sultânım **deyü** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 6). [deyü,]
10. Eylediñ gūna-gūn cevri cefâñı bî-şümâr
Merḥamet et kalmadı hiç tende dermânım **deyü** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 8). [deyü,]
11. Kelb rakîbe iltifâtıñ armağân zulmüñ baña
Pâyîne düştüm kerem kıl şâh-ı hūbânım **deyü** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 10). [deyü,]
12. Zerri lutfuñ görmedim görmem daḥi şimden girü
Ey melek-simâ meded kıl dökme gel kanım **deyü** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 12). [deyü,]

13. Hañcer-i cevriñle âhîr Hüzniyi mañveylediñ
Göz göz oldu sinede ol dâğ-ı hicrânım **deyü** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 138, Mısra 14). [deyü,]

di-: Söylemek, demek.

1. Kadd-i ‘ar‘ar şol hırâm-ı tâvûsuñ gölgede hep
Bârekellah **didiler** her ins ü cin hayrân seniñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 99, Mısra 6). [didiler, -di, -ler]
2. Yâ Hakîm yâ Kadîr kudret seniñdir şüphesiz
Kün **dimekle** var edersiñ nice yüz biñler ‘adîm (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 110, Mısra 8). [dimekle, -mek, -le]
3. Hele şebbo sîneye ravza-ı cennât **diyelim**
‘Acabâ bâğ-ı İrem ‘ar‘ar-ı yâsmen mi desem (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 117, Mısra 3). [diyelim, -yelim]
4. Hû **diyen** yâ Hû **diyen** Allah **diyen** mañzûn gezer
Ol sebehten hüzni ile çün iştihârım var benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 119, Mısra 11). [diyen, -yen]
5. Hû **diyen** yâ Hû **diyen** Allah **diyen** mañzûn gezer
Ol sebehten hüzni ile çün iştihârım var benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 119, Mısra 11). [diyen, -yen]
6. Zâd-ı uhrâ Hüzniyâ yok bil vañan kabriñ seniñ
Çün Mine‘l-îmân **dimişler** dildeki hubbu‘l-vañan (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 135, Mısra 12). [dimişler, -miş, -ler]
7. Pervâne gibi cismiñi ‘aşk oduna yandır
Yâ Rab **diyerek** derd ile var yan gecelerde (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 140, Mısra 8). [diyerek, -yerek]
8. Huccâc ile lebbeyk **diyeyim** ben ‘Arafâtta
Kurbân edeyim cânımı Minâda kıyâmı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 155, Mısra 7). [diyeyim, -ye, -yim]

didâr: Yüz, çehre, sima, güzel yüzün görünmesi.

1. Şiddiklar ile bizleri et cennete dâhil
Didâr ile ver andaki ihsânımı yâ Rab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 15, Mısra 20). [didâr,]
2. Merhamet kıl hâlîme pervâne dil **didâr** için
Mey-i ‘aşkı sâkiyâ şun def-i gam kıl felâh (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 33, Mısra 9). [didâr,]
3. Zühd ü takvâ ‘âr u nâmûs vermişiz **didâra** biz
Lânemiz mürğ-i hümañ kân-ı kanâ‘at tākıyız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 59, Mısra 5). [didâra,]
4. Hañret-i Mûsâ gibi ol küh-ı Tûra cân atıp
Hem terânî va‘diyle **didâra** verdim gönülümü (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 156, Mısra 8). [didâra, -a]

di-de: Göz.

1. Mürüvvet merhamet eyle dil-i bî-çäreye cânım
Ki senden gayri bir zerre görünmez **dideme** dünyâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 7, Mısra 6). [dideme, -m, -e]
2. Merhabâ ey ruñları hamrâ efendim merhabâ
Merhabâ ey **didesi** şehlä efendim merhabâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 9, Mısra 2). [didesi, -si]
3. Ne ‘aceb tâli‘-i ma‘kûs burc-ı ‘akrepte müdâm
Ne sebehten **dideme** pinhân meh-i tâbân ne sebehten (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 22, Mısra 12). [dideme,]
4. Cihânda şervet-i sâmañ görünmez **dideme** aşlâ
Seniñ vaşlîñ hayâlidir gönülde râyegân ey şüh (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 34, Mısra 9). [dideme, -m, -e]
5. Hüzni saña dil vereli ey rûñ-ı revânım
Kânlar akıtır **dideden** etmekte fiğân şüh (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 35, Mısra 14). [dideden, -den]
6. Rañm eyle baña **didesi** fettân-ı zamân şüh
İnşâfa gelip gel yetiş imdâda amân şüh (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 35, Mısra 1). [didesi, -si]

7. Ol kîne-i ğaddâr ise etmekte tezâyüd
Bî-rahm ü kerem **đidesi** mestân mütelezziz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 6). [*đidesi, -si*]
8. Seni sultân edenîñ taht-ı dile şâh-ı dilir
Đidesi baħr-i siyâh kâmeti mektûb gibidir (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 6). [*đidesi, -si*]
9. Doyamaz ħüsnüñüze **đidesi** nazzâreleriñ
Nicesi âteş-i ‘aşkıñ ile meczûb gibidir (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 7). [*đidesi, -si*]
10. Şeh-i Hüsrev müjesi **đidesi** âhüsu Çiniñ
Batıyor sinemize kaşları ħançer dediler (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 3). [*đidesi, -si*]
11. Eşk-i çeşmim âh revân etti benim rahm etmedi
Öyle bir şüh-ı sitemkâr **đidesi** fettânımız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 10). [*đidesi, -si*]
12. Kan dökerdiñ **đideden** feryâd edip ey Mehlikâ
Kalmamıştır sende ol eski şadâkat gel yetiş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 7). [*đideden, -den*]
13. Sineñ âyine-i devrân Gülistân-ı İrem-âsâ
O maħmûr **đideler** cânâna fettân-ı zamân olmuş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 4). [*đideler, -ler*]
14. Mecnûn olalı Leylâ gibi ol zülf-i siyâhım
Feryâd ederim **đidesi** fettânıma maħşûş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 8). [*đidesi, -si*]
15. **Đidede** kâbûs-ı zulmet zînet-i dünyâ ħayâl
Cümlesi zann-ı zevâldir sebzevât u bağçe bağ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 9). [*đidede, -de*]
16. Sen dediñ beyhûde feryâd eyleme maķbûl degil
Đidesi şehläciğim sen bir taraf ben bir taraf (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 12). [*đidesi, -si*]
17. Ey şüh-ı cihân **đidesi** mestânım efendim
Vây rûh-ı revân ğamzesi fettânım efendim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 1). [*đidesi, -si*]
18. Meded ey **đidesi** âhû cigerim yandı meded
Nice pervâne gibi âh ten-i pürân olayım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 9). [*đidesi, -si*]
19. Ol **đidesi** fettân ile tenhâca muħabbet
Ettim bu gece menba‘-ı ihsâna yanaştım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 9). [*đidesi, -si*]
20. Ve‘d-duħâ ve‘ş-şemsi vechiñ **đide** mâzağa‘l-başar
Ĥaķ ile olduñ mülâķi şüphesiz ‘ayne‘l-yakîn (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 5). [*đide,*]
21. Bî-çâre gönül **đidesi** mestâne yanaşma
Beyhûde yere ğamzesi fettâna yanaşma (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 1). [*đidesi, -si*]
22. Yürü kaşı gözü kara ruħları ħamrâ seni
Severim cân u gönülden **đidesi** ħamrâ seni (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 2). [*đidesi, -si*]

đide-i bārân: Gözüñün yağmuru. Gözyaşı.

1. Verzişler edem her nefes ezķâr-ı cemiliñ
Ĥaşyetle aķıt **đide-i bārânımı** yâ Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 4). [*đide-i bārânımı, -ım, -ı*]
2. Cü etti zünûb **đide-i bārânımı** yâ Rab
Kıl lutf u ‘atâ maķşad u vicdânımı yâ Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 1). [*đide-i bārânımı,*]

đide-i eşk: Gözyaşı.

1. Feleğîñ tuħfesi her dem bize giryân ne sebeb
Aķıtır **đide-i eşkim** benim el-ân ne sebeb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 2). [*đide-i eşk, -im*]
2. Aķıtıp **đide-i eşkim** cigerim kıldı kebâb
Baña ettirdi mürûr âh ile her rûz u şebî (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 3). [*đide-i eşk, -im*]

đide-i ħûn: Gözüñün kanı.

1. Aķıtıñ **đide-i ħûnun** meded ey şâh-ı cihân
Acımañ Hüznîye zerre diliñ âhen mi desem (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 9). [*đide-i ħûn, -un*]

đide-i ħûn-âbe: Kanlı göz yaşı damlayan göz.

1. Görse kâfir rahm eder ol **dide-i hûn-âbemi**
Etmedi bir kez terahhüm seng-i vicdân ağlatır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 9*). [*dide-i hûn-âbe, -mi*]
2. **Dide-i hûn-âbemiz** bir dest-i cüy-ı Kerbelâ
Dergeh-i hayrûnnisâya reh-nümâ derler bize (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 11*). [*dide-i hûn-âbe,*]
3. **Dide-i hûn-âbemiz** küy-ı vişâle cû mişâl
Hüznî-veş deryâ-yı ‘aşk dil girdâb gamda bākîyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 13*). [*dide-i hûnâbe, -miz*]

dide-i hûn-bâre: *Kan saçan göz.*

1. ‘Acabâ h’âb gire mi **dide-i hûn-bâre** bu şeb
Gele mi rāhat bir ân dil-i gam-hâre bu şeb (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 1*). [*dide-i hûn-bâre,*]

dide-i hûnhâ’r: *Kan içici göz.*

1. Ey berk-i semen **dide-i hûnhâ’r** gör geç
Vây gonca-dehen şive-i güftârîni gör geç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 1*). [*dide-i hûnhâ’rîni,*]

dide-i mest: *Kendinden geçmiş göz.*

1. **Dide-i mestiñ** beni mest eyledi mestāneyim
Ebrûvânîñ var iken çün tîğ-ı garrâlar ‘abeş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 5*). [*dide-i mest, -in*]

dide-i pür-hûn: *Kanla dolu göz.*

1. Seherde ‘andelîb-āsâ kan ağlar **dide-i pür-hûn**
Derûn ‘ummân giribânım ‘aceb girdâb-ı nâ-bînâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 9*). [*dide-i pür-hûn,*]

dide-i şehhâr: *Büyüleyen, sihirli gözler.*

1. Meded ey gamzesi tîr Hüznîye rahm eyle meded
Verir ol cân-ı dili **dide-i şehhâra** güzel (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 10*). [*dide-i şehhâr, -a*]
2. Medh olmağa lâyıķ mı degil kaşı hilâlin
Öldüm kerem et **dide-i şehhârîña** karşı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 8*). [*dide-i şehhâr, -in, -a*]

dide-i ‘ummân: *Gözlerin denizi. II Gözyaşları.*

1. Kanlar döküyor ‘âşık-ı bî-çâre cigerden
Cûlar aķtır **dide-i ‘ummânımı** gör gel (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 4*). [*dide-i ‘ummân, -im, -i*]

diger: *Başka, başkası.*

1. Senden **digeri** kimlere şekvâ edeyim ben
Her vakt-i seher nâle’i efğânımı yâ Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 7*). [*digeri, -i*]
2. Hidâyet senden olmazsa ne yapsın neylesin ‘âşî
Kerem bâbından ey Hâdî **diger** dârü’l-amânım yok (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 12*). [*diger,*]
3. Senden **digere** kimseye icrâ-yı tekâpû
Ettirme baña rızķ için eşrâra düşürme (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 5*). [*digere, -e*]

dik: *Gibi.*

1. **Dik** resen zülfünle cânā cāme-i mevtim benim
Âb-ı gül-fâmiñla yıka eyleyip lutfuñ mezid (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 5). [dik,]

dil: *Gönül.*

1. Pertev-i hüsnüñ için dîvâne **dil** yanmaktadır
Târ-ı hecriñ bir şehâb-ı feyz-i rahmettir baña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 9). [dil,]
2. Ettigiñ bunca ‘ibâdet **dil** kabâhattir saña
Hep mürâ’ilik ettiñ sîrette ‘âdetir saña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 1). [dil,]
3. Ni‘met-i hak ‘âleme bahr-i muhitiñ zerresi
Ol Kerîmiñ rahmeti **dil** bî-nihâyettir saña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 12). [dil,]
4. Verme **dil** zinhâr zamânıñ dil-firîb mañbûbuna
Bî-vefâyâ **dil** veren pişmân olur ‘âlem bu yâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 12). [dil,]
5. Cemâliñ şem‘ine yandı bu **dil** pervâne-i ‘aşkıñ
Söyünmez sîনে nârıñ fûrûhte ey meh-i garrâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 7). [dil,]
6. Seni dünyâ eder mağrûr şaķın **dil** olma gâfil hâ
Hevâ-yı nefsiñi mañv et olagör bunda ‘âķıl hâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 1). [dil,]
7. Yetiştî nev-bahâr ey **dil** şafâlar olmada peydâ
Müzeyyen al yeşil atlas mişâli ser-te-ser dünyâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 1). [dil,]
8. Yanar bir şem‘a-i târih bu **dilde** Hüznî cevherdir
Bînâ olmuş yeri hoştur bu enver ma‘bed-i zîbâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 13). [dilde, -de]
9. Şol peyâm-ı vaşlıñ için **dil** kan ağlar her şehir
Bâri sende ‘îd-i vaşlıñ et n’olur cânâ naşib (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 3). [dil,]
10. Hâķ olsam eger ben yine yok **dilde** ferâğat
Tâ haşre degin sürmede da‘vâ-yı muhabbet (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 3). [dilde, -de]
11. Cüş etti bu dem **dildeki** deryâ-yı muhabbet
Bir kûlûm-i bî-ķa‘r mezâyâ-yı muhabbet (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 1). [dildeki, -de, -ki]
12. Reddetti hemân şaķne-i şahrâya ‘adûyu
Kûl etti **dili** kendiñe Mevlâ-yı muhabbet (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 20). [dili, -i]
13. Dil teğâfûl hem tekâsûl cûrm-i ‘işyânıñ ‘abeş
Bûlbûl-âsâ rûz u şeb ol âh u efğânıñ ‘abeş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 1). [dil,]
14. Dâ‘imâ âğyâra minnet yâr-ı temennâ h’âhiş
Dil taħammûl eylemezsiñ kim anıñ imkân güç (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 6). [dil,]
15. Merħamet kıl hâlîme pervâne **dil** didâr için
Mey-i ‘aşķı sâķiyâ şun def-i ğam kıl felâh (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 9). [dil,]
16. Vücûdum döndü külhâna **dilim** pervâne-i ‘aşķıñ
Meded hâl-i diger-günüm olur her dem yamân ey şûh (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 3). [dilim, -im]
17. Ey bād-ı şabâ yâre benim hâlîmi söyle
Tedbir ü şifâ yok mu ‘aceb bu **dil** bir ân mütelezziż (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 8). [dil,]
18. Bu **dil** bûlbûl gibi feryâd eder vaķt-i şehirlerde
Ne h’âbım var ne haşyet var ne bir ânistirâhat var (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 7). [dil,]
19. Tutuştu kişver-i göñlüm yanar durmaz harâret var
Ne ħikmet kudret-i Mevlâ bilinmez **dilde** hâlet var (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 2). [dilde, -de]
20. Ğurbet elde kisve-i mâtem giyip kaldım ğarîb
Sen ğarîb bu **dil** ğarîb yâ kim baña versin sürûr (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 6). [dil,]
21. Bâğ-ı ‘Adniñ bir mişâli Hüznîye Yozgat müdâm
Beldetü’n-tayyibetün **dil** var ümîd Rabbun Ğafûr (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 18). [dil,]
22. Meded ey ruħları ħamrâ meded ey şâh-ı dilîr
Görelî hüsnüñ **dil** ‘uķde-i zülfünde esîr (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 2). [dil,]
23. ‘İşve-bâzım nâzenînim ‘âķl u fikrim selb eden
Hânümânıñ etti ğarât yoksa **dil** yağma mıdır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 8). [dil,]
24. Düştü göñle devr-i sâbık **dil** yanar cân ağlatır
Rîze rîze kan doker ten zaħm-ı hicrân ağlatır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 1). [dil,]

25. Yâr kadrini bilmeklige ağıyar ne güzeldir
Bir **dilde** müdâm sevgili dildâr ne güzeldir (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 54, Mısra 2). [dilde, -de]
26. Dilim Ya'kûb Züleyhâ 'akl u fikrim
O Yûsuf vechiniñ efsânesiyiz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 57, Mısra 5). [dilem,]
27. Ğamla tezyîn eyledim başsın kadem ğamhâneme
Muntâzır **dil** her cihet teşrîfiñ müştâkıyız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 59, Mısra 10). [dil,]
28. Dîde-i hünâbemiz küy-i vişâle cü mişâl
Hüzni-veş deryâ-yı 'aşk **dil** girdâb ğamda bâkıyız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 59, Mısra 14). [dil,]
29. Şundu cânân büsesiñ biñlerce minnet cânıma
Mâsivâyı dilberi biz **dilde** icâd etmeyiz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 61, Mısra 10). [dilde, -de]
30. Ben dedim **dil** bi-şekîb âh ol dedi şabreyle sen
Bir gün olur şâd olursuñ ey Hüzni-i nâlânımız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 62, Mısra 13). [dil,]
31. Sûy-ı Haktan her ne gelse râzıyım biñ cân ile
Muntâzır **dil** ibtilâya cânâ minnet etmeyiz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 64, Mısra 12). [dil,]
32. Kays-ı dehre cinnet-i 'aşkı benim ta'lim eden
Şûret-i Leylâ **dilimde** dilde Allah her nefes (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 66, Mısra 6). [dilimde, -im, -de]
33. Okudum kânûn-ı 'aşkı aldım icâzet bugün
Bir ferîd-i mürşid-i kâmil oluptur **dil** esâs (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 68, Mısra 4). [dil,]
34. El-firâk efrûhte cismim el-amân bi-tâb bu **dil**
El-amân endüh-i 'aşkıñ serde bir efser yetiş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 72, Mısra 3). [dil,]
35. Bu Hüzni 'aşık-ı şeydâ düşelden dâmiña ey şûh
Vişâliñ ârzûsu **dilde** işi âh ü figân olmuş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 73, Mısra 12). [dilde, -de]
36. Şeb-i yeldâda tâ şubha degin âh u figân eyler
Dil âteş leb dehân âteş ne hikmettir zebân âteş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 74, Mısra 6). [dil,]
37. Çoktan beri âh Ka'be-i ârzû-yı vişâldir
Ya'kûb gibi **dil** Yûsuf-ı Ken'anıma maşûş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 75, Mısra 6). [dil,]
38. Ver kemâl cevri ü cefâyâ tende tâkat kalmadı
İltiyâmın h'âhişi **dil** ey perî-rû cân marîz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 78, Mısra 12). [dil,]
39. Vişâliñ ârzûsu **dilde** keremden kâm-yâb eyle
Niyâz eyler gönül lutfuñ cenâbından değil meknû't (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 79, Mısra 9). [dilde, -de]
40. Terk-i sevdâ pek muhâl göz gördü **dil** yandı meded
Ebrûvânın içmede kanım benim kanlı bıçağ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 84, Mısra 5). [dil,]
41. Leyli'-i zülf-i siyâhım **dilde** ârâm kalmadı
Meskenim ol vâdi-i hayret melce-i 'aşkıñ da dağ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 84, Mısra 11). [dilde, -de]
42. Seniñ gül hüsnuñe cânân mekân 'aşık zamân 'aşık
Seniñ evşâfıñı **dilden** bilen 'aşık duyan 'aşık (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 90, Mısra 2). [dilden, -den]
43. Hüzni **dile** koy lû'lü'-i esrâr-ı hâkâyık
Taşşil-i rumûzât ile simyâdan uşandık (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 93, Mısra 9). [dile, -e]
44. Neden böyle olur mağrûr iki günlük fenâyâ **dil**
'İbâdetle mürûr etmiş niçin bir ân zamânım yok (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 94, Mısra 5). [dil,]
45. Bir vakt olur 'âleme **dil** hâkim-i muşsit
Bir vakt dañi zulm ile hep re'fet-i zâ'il (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 103, Mısra 9). [dil,]
46. Cân atmada **dil** şem'-i şebistân-ı vişâle
Pervâne mişâl cismile merhûnum efendim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 113, Mısra 3). [dil,]
47. Cünbüş-i reftâr ile ol ruhları alıñ seniñ
Dilde tâkat koymadı nâzik meyânım vâh benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 115, Mısra 6). [dilde, -de]
48. Hüzni ile hüznüm benim cüş eyledi Hüzni gibi
Olmadın âgâh bu **dilden** nev-civânım vâh benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 115, Mısra 10). [dilden, -den]
49. Çekemem derd ü ğamıñ rûz şeb efgân edeyim
Yine mi bülbül-âsâ **dili** nâlân edeyim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 116, Mısra 2). [dili, -i]
50. Nicesiñ kıldı şikâr perçem-i hoş-bü reseniñ
Oña mansûr olacak **dil** ile bir ben mi desem (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 117, Mısra 8). [dil,]
51. Akıñ dîde-i hünun meded ey şâh-ı cihân
Acımañ Hüzniye zerre **diliñ** âhen mi desem (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 117, Mısra 10). [diliñ, -in]

52. Ya'küb ile Yüsufün vaşlıña hüzn oldu sebeb
Anıñ için hüzn ile **dil** iftiḥārım var benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 119, Mısra 8). [dil,]
53. Kerem et gayret-i ağıyar ile süz oldu bu **dil**
Biraz ol luṭfuñ ile nâ'il-i iḥsân olayım (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 121, Mısra 11). [dil,]
54. Cınnet-i ceş-i firâkıñ etti zabt **dil** kal'asın
Mecnûn-âsâ küh-ı ğamda vaḥşile ünsiyetim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 124, Mısra 5). [dil,]
55. Ey güzel ol nûr-ı vechiñ şem'ine pervaneyim
Per açar **dil** vaşlıña göster cemâliñ yanayım (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 125, Mısra 2). [dil,]
56. **Dil** 'âleme destân oluyor yâriñ o ḥubdan
Bülbül gibi feryâd-zede gülzârıñ o ḥubdan (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 130, Mısra 1). [dil,]
57. Baş u cânım cümle varım râhiña olsun fedâ
Muntazır **dil** bende-i fermâniñim Allah için (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 133, Mısra 8). [dil,]
58. Ğurbet ilde serseri mağmûm gezersiñ **dil** neden
Külle-i endüha ettiñ bir hedef bu cismi sen (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 135, Mısra 1). [dil,]
59. Çünkü 'usrüñ yusrü var 'âcil olma ol şekib
Def' eder Ḥallâk-ı 'Âlem çekme **dil** zerre miḥân (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 135, Mısra 6). [dil,]
60. Zâd-ı uhırâ Hüzniyâ yok bil vâtan kabriñ seniñ
Çün Mine'l-îmân dimişler **dildeki** ḥubbu'l-vâtan (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 135, Mısra 12). [dildeki, -de, -ki]
61. Ey şüh-ı cihân cânıma kâr eyledi sevdâ
Dil mi dayanır lebleri sükkârıña karşı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 137, Mısra 6). [dil,]
62. Seng-i vicdânıñ gibi bir seng-i hârâ görmedim
Yoksa pülâd mı **diliñ** rahm eyle sultânım deyü (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 138, Mısra 6). [diliñ, -in]
63. Eslâf gibi hiç varmayayım bâb-ı ümerâya
İkbâl ü sa'âdet **dili** idbâra düşürme (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 141, Mısra 8). [dili, -i]
64. Ya'küb gibi hep çektikçe kim derd ü belâyı
Var Hüzni **dilim** Yüsuf-ı Ken'ânıma söyle (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 142, Mısra 10). [dilim, -im]
65. **Dil** taḥammül eylemez cânâ bu nâr-ı fırkate
Hançer-i ebrûlarıñ çek durma vur gerdânıma (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 143, Mısra 5). [dil,]
66. Yine **dil** cezbe-i cânân seni sermest ediyor
Baña mı ol perîniñ yâ saña sevdâsı kime (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 144, Mısra 5). [dil,]
67. Görelî hüsnüñ dilber-i şeb rü'yâma girer
Dile hecriñ 'acabâ mādde vü hulyâsı kime (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 144, Mısra 4). [dile, -e]
68. Çekme zülfüñle **dilim** gel bende Allah 'aşkına
Âsitân-ı dergehiñde bende Allah 'aşkına (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 147, Mısra 1). [dilim, -im]
69. Dâ'imâ vaşlıñ ğamı cânâ **dile** kâr etmede
Hem seniñ 'aşkıñ derûnda dürr-i mektûmlar gibi (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 149, Mısra 7). [dile, -e]
70. O şahbâ-yı ğam-ı hecri verir **dil** Nûhuna tûfân
Tûfânından bulursuñ sen nice biñ dürr-i yektâyı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 151, Mısra 5). [dil,]
71. Bu firîbiñ **dilimi** şayd etti zülfüñ bendine
Çâresiz âşufta kıldıñ neyleyim ammâ seni (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 152, Mısra 5). [dilimi, -im, -i]

dil: Dil, lisan. Konuşma dili.

1. Cürm ü ḥatâ büktü belin var mı 'amel boştur elin
Kumru gibi öte **diliñ** vakt-i şehir vakt-i şehir (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 42, Mısra 4). [diliñ, -in]
2. Çekilmez bâr-ı 'aşkıñ âh ne müşkildir 'aceb cânım
Ne **dilde** lezzetim vardır ne bir şevk ü şetâret var (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 43, Mısra 4). [dilde, -de]
3. **Dile** bir meyve-i cennet deheni genc-i dürer
Şu nezâket şehiniñ 'aşkı kimler dediler (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 48, Mısra 11). [dile, -e]
4. Kays-ı dehre cınnet-i 'aşkı benim ta'lim eden
Şüret-i Leylâ dilimde **dilde** Allah her nefes (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 66, Mısra 6). [dilde,]
5. Zabıt eyle **dilin** zâğ gibi ettirme teneffur
Çün oldu 'aẓim meslek-i elkâb-ı tevâzu' (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 82, Mısra 9). [dilin, -in]
6. Lebleriyiñ şerbetine teşne gönül yandı yürek
Kumru **dilin** şöḥbetine teşne gönül yandı yürek (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 102, Mısra 2). [dilin, -in]

dil kışveri: *Gönül ülkesi. II Gönül.*

1. Esb-i 'aşka rakīb olmuş feth eden **dil kışverin**
Şāhib-i Düldül süvār şehvāra beñzer kaşlarıñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 5). [dil kışveri,]
2. Ğam leşkeri zabteyledi **dil kışverin** eyvāh
Fetheyledi vaşl ile sulţānıma söyle (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 3). [dil kışveri, -n]

dil ver-: *Gönül vermek. Sevmek.*

1. Hüznî saña **dil vereli** ey rūh-ı revānım
Kānlar akıtır dîdeden etmekte figān şūh (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 13). [dil ver, -eli]
2. Ver gönül bir yāra kim anıñ nazîri olmaya
Cān atıp **dil verdigiñ** dehrîde cānānıñ 'abeş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 12). [dil ver, -di, -gin-digin]

dilā: *Ey gönül.*

1. Yatar ol cāme-i rāhatta **dilā** şāh-ı Hutēn
Varayım 'arz edeyim hālîmi hūnkāra bu şeb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 7). [dilā,]
2. Münzel iken cānib-i Hāktan 'uşūl-i beyyînāt
Vāh **dilā** bilmem nedir yetmez mi bunca seyyi'āt (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 2). [dilā,]
3. **Dilā** sende bu 'ādet ne utanmazsıñ ne alçaqsıñ
Teğāfülle denā'et ne utanmazsıñ ne alçaqsıñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 1). [dilā,]
4. **Dilā** sevdik meded yandık dilārāyı dil-ārāyı
Olup seyyāh anıñcūn gez hemān Belh Buhārāyı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 1). [dilā,]
5. Seherde kūy-ı cānāna sefer kıl bul dil-ārāyı
Dil-ārāyı **dilā** seydiñ tefekkür et bu ma'nāyı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 2). [dilā,]

dil-ārā: *Gönlü süsleyen (güzel), sevgili.*

1. Dilā sevdik meded yandık dilārāyı **dil-ārāyı**
Olup seyyāh anıñcūn gez hemān Belh Buhārāyı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 1). [dil-ārāyı,]
2. Seherde kūy-ı cānāna sefer kıl bul **dil-ārāyı**
Dil-ārāyı dilā seydiñ tefekkür et bu ma'nāyı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 1). [dil-ārāyı,]
3. Nesim-i feyz-i aqdestir şabādan al peyāmın sen
Seher-hız ol uzatma hiç **dil-ārāyı** dilārāyı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 6). [dilārāyı, -yı]

dilber: *Gönül alan, gönül çeken, güzel.*

1. Şundu cānān bñsesiñ biñlerce minnet cānıma
Māsivāyı **dilberi** biz dilde icād etmeyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 10). [dilberi, -i]
2. Şarf-ı 'ayn ettim cihāndan hiç mürüvvet kalmamış
Dilberin de devletin de zerre lezzet kalmamış (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 2). [dilberin, -in]

dilber-i dār-ı fenā: *Fenā yurdunun güzelleri.*

1. **Dilber-i dār-ı fenādan** kaţ'-ı ülfet etmişiz
Lā-şerik lā-nażir dil-dāra verdim gönlümü (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 5). [dilber-i dār-ı fenā, -dan]

dilber-i şeb: *Gecenin güzeli.*

1. Görelî hüsnünü **dilber-i şeb** rü'yāma girer
Dile hecriñ 'acabā mādde vü hülyāsı kime (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 3). [dilber-i şeb,]

dil-dār: *Birinin gönlüne mâlik olan maşuka.*

1. Te'sîr etmez yâ niçin dūd-ı siyâhım sîneñe
Ey mürüvetsiz hayâsız bî-vefâ **dil-dârimız** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 63, Mısra 10). [dil-dârimız, -ı, -mız]
2. Dilber-i dâr-ı fenâdan kaṭ'-ı ülfet etmişiz
Lâ-şerik lâ-naẓîr **dil-dâra** verdim gönüm (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 156, Mısra 6). [dil-dâra, -a]
3. Yâr kadrini bilmeklige aḡyâr ne güzeldir
Bir dilde müdâm sevgili **dil-dâr** ne güzeldir (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 54, Mısra 2). [dildâr,]

dile-: İstemek, arzulamak.

1. Ticâret len tebûr olmak **dilerseñ** Hakkı zikreyle
Rızık için elem çekme Hudâ rızıkıña kâfil hâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 10, Mısra 5). [dilerseñ, -r, -sen]
2. Dökmek mi **diler** kanımı ebrûy-ı hilâliñ
Cellâd-ı zamân gamze-i ğaddârıñı gör geç (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 30, Mısra 7). [diler, -r]
3. Ruhlarıñ etmek **diler** bu ḡasta gönle bir devâ
Zerre vermez fırsat-ı satvetle ammâ gamzeler (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 51, Mısra 3). [diler, -r]

dil-firîb: Gönül aldatan, gönül avutan.

1. Verme dil zinhâr zamânıñ **dil-firîb** maḡbûbuna
Bî-vefâyâ dil veren pişmân olur 'âlem bu yâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 6, Mısra 11). [dil-firîb,]
2. 'Âşıka va'd eyleyip 'îd-i mülâkât var deyü
Şoñradan ettiñ nükûl 'uşşâka olduñ **dil-firîb** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 20, Mısra 6). [dil-firîb,]

dil-ḡazîn: Üzgün, hüznü gönül.

1. Bir Hüzni **dil-ḡazînim** kurbân olam şîrinim
Fikreyle meh-cebinim ḡâyet güzelsiñ ammâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 11, Mısra 11). [dil-ḡazînim, -im]

dil-i bî-çâre: Çaresiz, zavallı gönül.

1. Mürüvvet merḡamet eyle **dil-i bî-çâreye** cânım
Ki senden ḡayrı bir zerre görünmez dîdeme dünyâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 7, Mısra 5). [dil-i bî-çâre, -ye]
2. Nâ-ümîdken kâm-yâb ettiñ **dil-i bî-çâreyi**
Merḡabâ ey kâmet-i tûbâ efendim merḡabâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 9, Mısra 7). [dil-i bî-çâre, -yi]

dil-i bûlbûl: Bûlbûlün gönlü. II Âşığın gönlü.

1. Va'de-i vuşlat ile **dil-i bûlbûlüm** eyleñ firîb
Hüzni-i nâ-çâra va'diñ üzre bir durduñ mu hiç (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 31, Mısra 13). [dil-i bûlbûl, -üm]

dil-i dîvân: Deli gönül.

1. Zehr-i hecri etmeden nûş dâ'imâ Hüzni gibi
Mevtim aḡsen her cihetten bu **dil-i dîvânıma** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 143, Mısra 10). [dil-i dîvân, -im, -a]

dil-i dîvâne: Deli gönül.

1. Vazgel yeter artık yeter âh yandım eliñden
Yetmez mi cefâ bu **dil-i dîvânemi** gör gel (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 107, Mısra 8). [dil-i dîvâne, -m, -i]

2. Şeb-i firkat **dil-i dīvānemi** mahvetti meded
Ne zamān şubh-ı vişālîñ ile hāndān olayım (Yozgatlı Hüzni Dīvânı, Gazel 121, Mısra 5). [dil-i dīvāne, -m, -i]
3. Şüret-i mihr-i vefādan cevri mu'tād eylediñ
Yā neler yaptın vefāsız bu **dil-i dīvāne** sen (Yozgatlı Hüzni Dīvânı, Gazel 131, Mısra 8). [dil-i dīvāne,]
4. Yā Rab saña ma'lūm **dil-i dīvāne** merāmı
Maḥrūm komaḳ aṣlā dil-i nā-çarı revā mı (Yozgatlı Hüzni Dīvânı, Gazel 155, Mısra 1). [dil-i dīvāne,]

dil-i ğam-hāre: Kederlenmiş gönül.

1. 'Acabā ḥ'āb gire mi dīde-i ḥūn-bāre bu şeb
Gele mi rāḥat bir ān **dil-i ğam-hāre** bu şeb (Yozgatlı Hüzni Dīvânı, Gazel 21, Mısra 2). [dil-i ğam-hāre,]

dil-i Hüzni: Hüzni'nin gönlü. Şâirin mahlası.

1. Ver hasta **dil-i Hüzniye** rü'yetle şifâyı
Senden umarım derdime dermānımı yā Rab (Yozgatlı Hüzni Dīvânı, Gazel 17, Mısra 15). [dil-i hüzniye, -ye]

dil-i kâsı: Katı, hissiz gönül.

1. Şerî'at çün sa'âdet yāveridir
Dil-i kâsı cilāsıdır şerî'at (Yozgatlı Hüzni Dīvânı, Gazel 24, Mısra 6). [dil-i kâsı,]

dil-i maḥrūm: Yoksun gönül.

1. Vuşlatıñdan kām-yāb eyle **dil-i maḥrūmumu**
Dergeh-i vālāñıza yār her zamān bu ḥācetim (Yozgatlı Hüzni Dīvânı, Gazel 124, Mısra 7). [dil-i maḥrūm, -um, -u]

dil-i maḥzūn: Kederli gönül.

1. Şafālar baḥşeder dā'im **dil-i maḥzūnlara** billah
Aḳar mir'āt gibi şeffāf şūlar āb-ı ḥayāt-āsā (Yozgatlı Hüzni Dīvânı, Gazel 12, Mısra 11). [dil-i maḥzūn, -lar, -a]
2. Bu Hüzni kemteri kaydet bulunsun defter-i 'aşḳa
Dil-i maḥzūn ile her dem saña şāhım bu cān 'āşık (Yozgatlı Hüzni Dīvânı, Gazel 90, Mısra 14). [dil-i maḥzūn,]

dil-i nā-çār: Çaresiz gönül.

1. Bize yok mu 'acabā 'īd-i vaşlıñdan eşer
Ne olur eyle mürüvvet **dil-i nā-çāre** güzel (Yozgatlı Hüzni Dīvânı, Gazel 108, Mısra 8). [dil-i nā-çār, -e]
2. Yā Rab saña ma'lūm dil-i dīvāne merāmı
Maḥrūm komaḳ aṣlā **dil-i nā-çarı** revā mı (Yozgatlı Hüzni Dīvânı, Gazel 155, Mısra 2). [dil-i nā-çār, -ı]

dil-i nālān: İnleyen gönül.

1. Hem ḥubb-ı hevā tūl-i emel ḳalbime ḳoyma
Ḥızlanda ḳoma bu **dil-i nālānımı** yā Rab (Yozgatlı Hüzni Dīvânı, Gazel 17, Mısra 12). [dil-i nālān, -ım, -ı]
2. Baḥt-ı dūnumla bugün etti baña devrān ğaraḫ
Zehr-i hicrānı yutup etti **dil-i nālān** ğaraḫ (Yozgatlı Hüzni Dīvânı, Gazel 77, Mısra 2). [dil-i nālān,]
3. Cāna te'sīr etmede cānā firāḳ u vuşlatıñ
Etme cevri bu **dil-i nālāna** gel Allah için (Yozgatlı Hüzni Dīvânı, Gazel 132, Mısra 8). [dil-i nālān, -a]

dil-i pür Hüzni: *Hüzünle dolu gönül.*

1. Hiç yok mu begim âh **dil-i pür Hüzniye** rahmiñ
Gel hürî şîfat nâz ile güftârîña yandım (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 118, Mısra 9*). [*dil-i pür,*]

dil-i püryan: *Yanan gönül.*

1. Söyünmez sineden âteş yanar meydân-ı ‘aşk içre
Şafâsı artar eksilmez **dil-i püryanımız** vardır (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 55, Mısra 10*). [*dil-i püryan, -ımız*]

dil-i rindân: *Kalenderlerin gönü.*

1. Yakıñ **dil-i rindânımı** ol düd-ı firâka
Cânâ kerem et vuslat-ı didârîña yandım (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 118, Mısra 5*). [*dil-i rindân, -ım, -ı*]

dil-i süzân: *Yanan gönül.*

1. Nâr-ı Nemrüd nefsimi hem mahv edip bârî Hudâ
Bâğ-ı gülzâr-ı halîl olsun **dil-i süzân** baña (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 2, Mısra 8*). [*dil-i süzân,*]
2. Âteş-i ‘aşkıñla oldu bu **dil-i süzân** marîz
Dâğ-ı hicrânîñla cânâ kalmışım giryân marîz (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 78, Mısra 1*). [*dil-i süzân,*]

dil-i talebkâr: *Taleb eden, isteyen gönül.*

1. **Dil-i talebkâr** vişâliñ muntazırdır dâ’imâ
Hâlini ‘arz etmeye şermende Allah ‘aşkıña (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 147, Mısra 13*). [*dil-i talebkâr,*]

dil-rübâ: *Gönül çalan, gönül hırsız. II Güzel, sevgili.*

1. Var şalın gez nâz ile ‘âlemde ey kân-ı vefâ
Var mı yok mişliñ gibi dehrîde cânâ **dil-rübâ** (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 8, Mısra 2*). [*dil-rübâ,*]

dil-şâd: *Gönü sevinçli.*

1. Dehrîde **dil-şâd** iken giryân olur ‘âlem bu yâ
Gün olur pür-gâm iken şâdân olur ‘âlem bu yâ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 6, Mısra 1*). [*dil-şâd,*]

dil-süzân: *Yanan kalp.*

1. Şevketiñle devletiñ günden güne olsun mezîd
Hağ-ı pây-i dergehiñde Hüzni **dil-süzân** seniñ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 99, Mısra 10*). [*dil-süzân,*]

dil-zâr: *İnleyen gönül.*

1. Eylediñ yağma olanca ‘aqlımız ey yârimiz
Olmadı bir kez rehâ cevriñden bu **dil-zârımız** (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 63, Mısra 2*). [*dil-zârımız, -ımız*]

dimâğ: *Akl, fikir.*

1. Görünmez gözüme ziyâ duyaldan na’tıñ şâhım
Hemân ‘aşkıñ **dimâğında** ediptir ‘aqlımı mehbû (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 79, Mısra 6*). [*dimâğında,*]

din: İnsanların yaratıcı olarak kabul ettikleri üstün güce olan imanlarını, ona yapacakları ibâdetlerin bütünü ve bu imâna göre davranışlarının nasıl olması gerektiğini düzenleyen inanış yolu.

1. Şerî'at olmasa 'âlem hârâbtır
Bu **dinin** çün 'abâsıdır şerî'at (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 40). [dinin,]
2. İ'tikâd-ı ehl-i sünnet üzre ol sen Hüzniyâ
Din şerî'at bâkîdir hem mahvolur hep münkerât (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 16). [dîn,]
3. **Dine** götürür lutf ile küffâr-ı 'unûdu
Şol mu'ciz-i gül-fâmı dürer-bârın gör geç (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 9). [dine, -e]
4. Hüzniyâ cânâna te'sîr eylemez hiç âhımız
Din yok imân yok hem rahm yok kan ağlatır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 14). [dîn,]
5. Ebu's-sıbtayn o Zehrânî eridir
Bu **din** arslanıdır bî-iştibâhı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 22). [dîn,]

dinâr: Eski bir nevi altın sikke.

1. Devlet-i dünyâ için devrâna minnet etmeyiz
Dirhem ü **dinâr** için nâ-dâna minnet etmeyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 2). [dînâr,]
2. Zinet-i dünyâ medâr-ı iftîhârdır nâ-kese
Zerre râğbet etmeyiz hem dirheme **dinâra** biz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 8). [dînâra, -a]

dirhem: Akçe, para.

1. Devlet-i dünyâ için devrâna minnet etmeyiz
Dirhem ü dinâr için nâ-dâna minnet etmeyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 2). [dirhem,]
2. Zinet-i dünyâ medâr-ı iftîhârdır nâ-kese
Zerre râğbet etmeyiz hem **dirheme** dinâra biz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 8). [dirheme,]
3. Ararsın mesned-i menfûr ararsın devlet-i mevûr
Olursun **dirheme** mağrûr utanmazsın ne alçaksın (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 12). [dirheme,]

diriğâ: Yazık, eyvah, yazıklar olsun.

1. İñiler dertli gönül yâre-i hicrân yetişir
Diriğâ vuşlata yok mu dañi bir çâre bu şeb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 6). [diriğâ,]

diş: Diş.

1. İnci **dişle** sîm-gerden bu saña eltâf-ı Hâk
Bâ'îş-i ihyâ-yi 'âlem gonca gül-famdan mıdır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 5). [dişle, -le]

dîvân: Şiir kitabı.

1. Fażl-ı Bi'smillâh ile **dîvâna** ettim ibtidâ
İsm-i Rahmân ile verdim işbu nazma intihâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 1). [dîvâna, -a]

dîvân: Devlet işlerinin görüşüldüğü ve halkın talep ve şikayetlerini dile getirdiği padişah huzuru. II Sevgilinin makamı.

1. Süleymân-ı zamânsın satvetin hem tuttu dünyâyı
Esir-i 'aşkın olmuştur **dîvânın** emriñe merbût (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 4). [dîvânın, -ın]

dîvâna dur-: Huzurda hazır olarak beklemek.

1. 'Arz etmege ahvâlimi cânâna yanaştım
Dîvâna durup âfet-i devrâna yanaştım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 2). [dîvâna dur,]

divâne: *Deli, mecnun.*

1. Pertev-i hüsnüñ için **divâne** dil yanmaktadır
Târ-ı hecriñ bir şehâb-ı feyz-i rahmettir baña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 9*). [*divâne,*]
2. Takındım lâle-i hüsnüñ habîbim
Dehânîñ kândiniñ **divânesiyiz** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 4*). [*divânesiyiz, -si, -yiz*]
3. ‘Îd-i vaşlıñ müjdesi bu göñlümü mest eyledi
Ol hayâl-i şöhetinle şanki bir **divâneyim** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 10*). [*divâneyim, -yim*]
4. Gâhi Hüznî gâhi Hızbî bir ‘aceb **divâneyim**
Gâhi neşr ettim gazeller biñ sühan-gûlarla ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 17*). [*divâneyim, -yim*]

diyen: *Söyleyen kimse.*

1. Olma mağrûr ‘ilmiñe a‘mâliñe iblîs gibi
Ben **diyen** matrût olur benlik felâkettir saña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 10*). [*diyen,*]
2. Niçin dervîşlere baktıñ hâkâretle behey hâsid
Şakın Allah **diyen** boş mu kalır Sübhânımız vardır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 14*). [*diyen,*]
3. Var ise sürdüm **diyen** dünyâda devrânü’ş-şilâ
Hâkkına râzî olanda zerre râhat kalmamış (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 5*). [*diyen,*]

dizil-: *Sıralanmak, yerleştirilmek.*

1. **Dizilmiş** burc-ı hüsnüñde ser-â-pâ hâllerin cânâ
Felekte nâ-bedîd hurşîd mücellâ mihr ü mâhından (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 3*). [*dizilmiş,*]

doğru rāh: *Doğru yol.*

1. Denildi şânına innâ feteḥnâ
Şefâ‘at mülkünün ol **doğru rāhı** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 18*). [*doğru rāh, -ı*]

doğtor: *Hekim, tabib.*

1. Eyyüb gibi ver derdi devâsın da berâber
Doğtor denilen kâtil ü gaddâra düşürme (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 10*). [*doğtor,*]

doğkun-: *Değmek, incitmek.*

1. Bu revîşle nice kanlar döker âhü-yı nigâh
Doğkunur sîneme hûn-rîz müjeler top gibidir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 10*). [*doğkunur, -ur*]

dol-: *Bir şeyin çok fazla olması.*

1. Hışn-ı tevḥîd içre imân ‘urveti’l-vüşkâ şakın
Fitne-i bid‘at ile **doldu** naẓar kıl kâ’inât (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 14*). [*doldu, -du*]

dolan-: *Dolaşmak.*

1. Gâhi kaṭre gâhi deryâ çölde oldum gâh serâb
Teşne-leb gâhi **dolandım** Çinde âhûlarla ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 12*). [*dolandım,*]

dolu: *Dolmuş durumda olan.*

1. Hezār maḥbûb-ı dil-cûlar nezâketle eder seyrân
Dolu şahrâ ile gülşen kamer ḥurşîd melek-sîmâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 16*). [*dolu,*]
2. Duyan ol şîve-i güftârını âşuftesidir
Bütün ol mu'ciz-i 'âlem **dolu** ḥikmetçe lebi (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 10*). [*dolu,*]

dön-: Benzemek, andırmak, ...gibi olmak.

1. Penbe rüyuñ lâ'le renk gülzâre **dönmüş** ey perî
Meclis-i rindâna bu şeb gâfilen vardıñ mı hiç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 9*). [*dönmüş, -müş*]
2. Vücûdum **döndü** külhâna dilim pervâne-i 'aşkıñ
Meded hâl-i diger-günüm olur her dem yamân ey şüh (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 3*). [*döndü, -dü*]
3. Beşâretten gönül Mecnûna **döndü**
Ne mümkün eyleyem ben anı ta'rîf (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 5*). [*döndü, -dü*]

dörd: Dört.

1. Bu **dördü** Hüznîye ferdâ şefî' et
Keremden pâdişâhlar pâdişâhı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 27*). [*dördü, -ü*]
2. Bu **dördüñ** birisin inkâr edenler
Ne müllḥiddir ne kâfirdir ilâhî (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 23*). [*dördüñ, -ün*]

dost: Dost. II Sevgili.

1. İnķılâb eyler tabâyi' çün 'anâsır muḥtelif
Dost iken 'âlem saña düşmân olur 'âlem bu yâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 10*). [*dost,*]
2. İltiyâm etmez kabûl derdim muḥâl-ender-muḥâl
Dost degil bu yareyi çün görse düşmân ağlatır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 6*). [*dost,*]

dost-dâr: Dost tutan, sevgilisi olan.

1. Pîr-i Ken'ân eyledi hecriñ beni rahm et amân
Dost-dârıñ Yûsuf-ı zibâda dersem çok mudur (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 6*). [*dost-dârıñ, -m*]

doy-: Yeter bulmak.

1. Yâ Resûlallah daḥîlek etme red bu Hüznîyi
Ḥ'ân-ı luṭfuñdan **doyur** kim geldi müflis aç saña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 14*). [*doyur, -ur*]
2. **Doyamaz** ḥüsnüñüze dîdesi nazzâreleriñ
Nicesi âteş-i 'aşkıñ ile mecûb gibidir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 7*). [*doyamaz, -amaz*]
3. Zerrece rahm etmez ey şüh durmayıp kanım içer
Kan döker nâ-haḳ yere **doymaz** mı hâlâ gamzeler (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 10*). [*doymaz, -maz*]
4. Müftî'-i efkâr hemân dâna-yı şöḥret kâzibe
Verseler **doymaz** cihânı yok kanâ'at kalmamış (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 8*). [*doymaz, -maz*]

dü cihân: İki cihan, iki dünya. II Dünya ve ahiret.

1. **Dü cihân** ey dil yeter ḥüccet saña fermân-ı Ḥaḳ
Ḥalleden ol 'âlem-i ma'nâda yüz biñ müşkilât (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 3*). [*dü cihân,*]
2. Hüznî-i bî-çâreyi imân ile yoldaş kıl
Dü cihânda et 'azîz faẓlıñla her dem el-'iyâz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 14*). [*dü cihân,*]

3. Kim deḡālet eyler ise bāb-ı luṭfuṇda ‘aziz
Oldı sultān-ı sa‘ādet **dü cihānda** lā-muḡāl (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 6). [dü cihān, -da]
4. Kim deḡālet eyledi şol bāb-ı şerî‘-i ḡazrete
Dü cihānıñ miḡnetinden ol ḡalāş buldu hemîn (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 8). [dü cihān, -ın]
5. İlticā‘ı kaṭ‘ edenler zem olundu **dü cihān**
İbn-i Hişām Bū Leheb-veş la‘nete oldu qarîn (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 9). [dü cihān,]

du‘ā al-: *Dua almak.*

1. Zılmüñ yetişir bendeñe **al** bir de **du‘āmı**
Her vaḡt-i şeḡer ‘aşkile nālānım efendim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 13). [du‘ā al,]

dūd-ı āh: *Çekilen ateşli ahlardan çıkan duman. II Yürek yangını.*

1. **Dūd-ı āhum** çıkmada baştan semāya gel yetiş
Düştü gönle nāzeninim luṭf bol şāh-ı semāḡ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 7). [dūd-ı āh, -ım]
2. **Dūd-ı āhum** bir şeḡāb-ı girye-i firḡat baña
Etmediñ bir kez tecelli vuşlat ile māḡımız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 5). [dūd-ı āh, -ım]
3. Kırma gönñlüm şūfiyā gel **dūd-ı āhumdan** şakın
Ḥaḡ katında belki maḡbūl rāz-ı pinḡānım benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 7). [dūd-ı āh, -ım, -dan]

dūd-ı firāk: *Ayrılık ateşinin dumanı.*

1. Yaḡtın dil-i rindānımı ol **dūd-ı firāka**
Cānā kerem et vuşlat-ı dīdārıña yandım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 5). [dūd-ı firāk, -a]

dūd-ı siyāh: *Kara duman; aşğın içindeki acı, kederin ah ederek çıkması.*

1. Olur **dūd-ı siyāhumdan** cihāna bir dumān peydā
Tutuşup ser-te-ser yansa sezādır ol yedi deryā (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 1). [dūd-ı siyāh, -ım, -dan]
2. Te’sir etmez yā niçin **dūd-ı siyāhum** sineñe
Ey mürüvvetsiz ḡayāsız bī-vefā dil-dārımız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 9). [dūd-ı siyāh,]

duḡter: *Kız.*

1. Ḥāher kimdir ḡālība kim şol periniñ **duḡteri**
‘Aşıka rāmıñ muḡāldır çeşme-i cūvān mıdır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 5). [duḡteri,]

duḡter-i şāh: *Hükümdār kızı.*

1. ‘İşvesi ḡoş genc-i edeb **duḡter-i şāh** ‘ālī neseb
Büse bedeh ez-rūḡ u leb teşne gönñl yandı yürek (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 11). [duḡter-i şāh,]

dükkān: *Çarşıda mal satmaya mahsus açık oda, mahal.*

1. Anıñçün münkire qarşı açıldı kale-i irşād
Ḥaḡikat cevherinden gel al ḡoş **dükkānımız** vardır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 4). [dükkānımız, -ımız]

dumān: *Ateşten kalkan siyah hava, tütün, sis, pus.*

1. Olur dūd-ı siyāhımdan cihāna bir **dumān** peydā
Tutuşup ser-te-ser yansa sezādır ol yedi deryā (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 1). [dumān,]

dün: Önceki gün.

1. Ders-i ‘aşktan **dün** gece aldım icāzet sevdigim
Cānımız şahrā-yı gām Mecnūna minnet etmeyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 3). [dün,]

dünyā: Cihan, alem, evren.

1. Mürüvvet merḥamet eyle dil-i bî-çāreye cānım
Ki senden ğayri bir zerre görünmez dîdeme **dünyā** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 6). [dünyā,]
2. Seni **dünyā** eder mağrūr şaḳın dil olma ğāfil hā
Hevā-yı nefsiñi maḥv et olagör bunda ‘ākıl hā (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 1). [dünyā,]
3. Yetiştî nev-bahār ey dil şafālar olmada peydā
Müzeyyen al yeşil atlas mişālî ser-te-ser **dünyā** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 2). [dünyā,]
4. **Dünyāda** beni fakrile me’nūs-ı şekîb et
A’māl ile ver şervet-i sāmānımı yā Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 5). [dünyāda, -da]
5. Olursam zinde **dünyāda** seniñ ‘aşkıñ enisimdir
Varırsam kabrile ḥaşre benimle cāvidān ey şūḥ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 15). [dünyāda, -da]
6. Bî-bedelsiñ hüsnüle **dünyāda** dersem çok mudur
Ḳaddiñe olmaz mişāl tūbāda dersem çok mudur (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 1). [dünyāda, -da]
7. Devlet-i Dārā degil **dünyā** daḥi ‘aynımda yok
Eyledim nefret zamāndan hiç ḥalāvet kalmamış (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 3). [dünyā,]
8. Var ise sürdüm diyen **dünyāda** devrānū’ş-sılā
Ḥaḳḳına rāzî olanda zerre rāḥat kalmamış (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 5). [dünyāda, -da]
9. Bu **dünyā** mezra‘-ı ‘uḳbā ‘azizim
Bizi var eyledi bir kāra maḥşūs (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 25). [dünyā,]
10. Süleymān-ı zamānsiñ satvetiñ hem tuttu **dünyāyı**
Esîr-i ‘aşkıñ olmuştur dîvānıñ emriñe merbūt (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 3). [dünyāyı, -yı]
11. Nerde Ḥātem nerde Cengîz nerde Ḥaccāc et nazar
Her birisin yok eden **dünyā** denî ğaddāra baḳ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 12). [dünyā,]
12. Ben kendimi levmetmege hem mu’terif oldum
Dünyā degil a ḥazrete lāyık hünerim yok (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 8). [dünyā,]
13. **Dünyāda** beni bir kese muhtāç daḥi etme
Ağyar gibi pür-kîn görünen ol yāra düşürme (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 3). [dünyāda, -da]

dünyā vü mā-fi-hā: Dünya ve ahiret.

1. Pāyedār olduḳca ‘aşkıñ ḥāne-i dilde hemān
Baḳmazam çarḥıñ daḥi **dünyā vü mā-fi-hāsına** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 12). [dünyā vü mā-fi-hā, -sı, -na]

dur-: Kalmak, beklemek.

1. **Durup** nişfū’l-leyl düştüm yola ben
Gönül fırsat demin eyler mi tesvîf (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 7). [durup, -up]
2. Ebrüvānıñ **durma** çek öldür beni gir ḳanıma
Ben şehîd-i ‘arşa’ vü meydānıñıñ Allah için (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 5). [durma, -ma]
3. Dil taḥammül eylemez cānā bu nār-ı fırkate
Ḥançer-i ebrülarıñ çek **durma** vur gerdānıma (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 6). [durma, -ma]

4. Pür-sîne-elem **durayım** âdabla tavâfta
Feryâdla ziyâret edeyim Bâb-ı Selâmı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 9*). [*durayım, -ayım*]

dur-: Sona ermek, kesilmek.

1. Tutuştu kişver-i gönlüm yanar **durmaz** harâret var
Ne hikmet kudret-i Mevlâ bilinmez dilde hâlet var (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 1*). [*durmaz, -maz*]
2. Cigerden kan döker **durmaz** vişâliñ h'âhişi gönlüm
Özüm ağlar gözüm ağlar bu geleñ cüy-bâr ağlar (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 9*). [*durmaz, -maz*]
3. Zerrece rahm etmez ey şüh **durmayıp** kanım içer
Kan döker nâ-hağ yere doymaz mı hâlâ gânzeler (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 9*). [*durmayıp, -ma, -yıp*]

dur-: Mevcut olma, bulunma.

1. Hâne-i zenbûr gibi sînemde biñ revzen **durur**
Kandım oldu 'aşk benim bî-çâre gönlümdür mekes (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 7*). [*durur, -ur*]
2. Zülf-i bûy-ı müşkile şol gerdân-ı billûr nedir
Vech-i pâkiñde **duran** top ahter-i hâller seniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 8*). [*duran, -an*]

dur-: Yapmaya başlamak.

1. Va'de-i vuşlat ile dil-i bülbülüm eyleñ firîb
Hüznî-i nâ-çâra va'diñ üzre bir **durduñ** mu hiç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 14*). [*durduñ, -du, -n*]

duy-: İşitmek.

1. Ben dedim vaşlñ bugün eyler niyâz üftâdeñiz
Duymadıñ Leylâcığım sen bir taraf ben bir taraf (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 10*). [*duymadıñ, -ma, -dı, -n*]
2. Seniñ gül hüsñüne cânân mekân 'âşık zamân 'âşık
Seniñ evşâfıñ dilden bilen 'âşık **duyan** 'âşık (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 2*). [*duyan, -an*]
3. **Duyan** ol şive-i güftârını âşuftesidir
Bütün ol mu'ciz-i 'âlem dolu hikmetçe lebi (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 9*). [*duyan, -*]

duyaldan: Duyduktan beri.

1. Görünmez gözüme ziyâ **duyaldan** na'tıñ şâhım
Hemân 'aşkıñ dimâğımda ediptir 'aklımı mehbûť (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 5*). [*duyaldan, -*]

dürdâne: İnci tanesi.

1. Bu 'aşk deryâsınıñ **dürdânesiyiz**
Çırâğ-ı hüsñünün pervânesiyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 1*). [*dürdânesiyiz, -si, -yiz*]

dürer-bâr: İnciler yağdıran.

1. Dîne götürür luť ile küffâr-ı 'unûdu
Şol mu'ciz-i gül-fâmı **dürer-bârıñı** gör geç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 10*). [*dürer-bâr, -ı, -ñı*]

dürr-i mektûm: *Gizli inci.*

1. Dâ'imâ vaşlın ğamı cānā dile kār etmede
Hem seniñ 'aşkıñ derūnda **dürr-i mektûmlar** gibi (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 8*). [*dürr-i mektûm, -lar*]

dürr-i yektâ: *Eşsiz inci.*

1. O şahbâ-yı ğam-ı hecri verir dil Nûhuna tûfân
Tûfânından bulursuñ sen nice biñ **dürr-i yektâyı** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 6*). [*dürr-i yektâ, -yı*]

düş-: *Müptela olmak.*

1. Dūd-ı âhım çıkmada baştan semāya gel yetiş
Düştü gönle nâzeninim lutf bol şâh-ı semâh (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 8*). [*düştü, -tü*]
2. **Düştü** gönle devr-i sâbık dil yanar cān ağlatır
Rîze rîze kan döker ten zahm-ı hicrân ağlatır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 1*). [*düştü, -tü*]
3. Hâk-i pāye **düşüm** encām eyledim vaşlın ricā
Etmedi zerre mürüvvat seng-i dil-i hûbânımız (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 7*). [*düşüm, -tü, -m*]

düşür-: *İstenmeyen bir duruma sokmak.*

1. Yâ Rab beni her şaḥş-ı zulüm-kāra **düşürme**
Bî-raḥm ü kerem cānî'-i hûn-hā'ra **düşürme** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 1*). [*düşürme, -ür, -me*]
2. Yâ Rab beni her şaḥş-ı zulüm-kāra **düşürme**
Bî-raḥm ü kerem cānî'-i hûn-hā'ra **düşürme** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 2*). [*düşürme, -ür, -me*]
3. Dünyāda beni bir kese muhtāç daḥi etme
Ağyar gibi pür-kîn görünen ol yāra **düşürme** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 4*). [*düşürme, -ür, -me*]
4. Senden digere kimseye icrā-yı tekāpū
Ettirme baña rızq için eşrāra **düşürme** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 6*). [*düşürme, -ür, -me*]
5. Eslāf gibi hiç varmayayım bāb-ı ümerāya
İkbāl ü sa'adet dili idbāra **düşürme** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 8*). [*düşürme, -ür, -me*]
6. Eyyüb gibi ver derdi devāsın da berāber
Doḡtor denilen kâtil ü ğaddāra **düşürme** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 10*). [*düşürme, -ür, -me*]
7. Hem maddî'i hem ma'nevî mahfûz-ı emel et
Da'vā ile ol ḥâkim-i mekkāra **düşürme** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 12*). [*düşürme, -ür, -me*]
8. Bu 'aşrımız olmakta mizāc-ı ehl-i hevā hep
Fetvā için ol müftî'-i efkāra **düşürme** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 14*). [*düşürme, -ür, -me*]
9. Ey Hüznî bunu görmeye aşḥāb-ı müdāhin
Her cins-i bozuk kelb gibi ağyāra **düşürme** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 16*). [*düşürme, -ür, -me*]

düş olalı: *Düşeli, o zamandan beri.*

1. Ağlatır şeb-tā-seḥer üftādesin ol mehlikā
Düş olalı 'aşkına āhla geḡer devrānımız (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 6*). [*düş olalı,*]

düşelden: *Düştüğünden beri.*

1. Bu Hüzni 'aşık-ı şeydâ **düşelden** dâmiña ey şüh
Vişâliñ ârzûsü dilde işi âh ü figân olmuş (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 73, Mısra 11*). [*düşelden, -den*]

düşeli: *Düştüğünden beri.*

1. **Düşeli** hasta gönülüm der-i Lokmâna meded
Eder ârzü-yi devâ ol şeh-i tîmâre bu şeb (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 21, Mısra 3*). [*düşeli,*]

düşmân: *Hasım, düşman. II Rakip.*

1. İnkılâb eyler tabâyi' çün 'anâsır muhtelif
Dost iken 'âlem saña **düşmân** olur 'âlem bu yâ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 6, Mısra 10*). [*düşmân,*]
2. Kâbûs u elem başña ol bâd-i cününüñ
Estikçe hemân hâliñe **düşmân** mütelezziz (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 40, Mısra 4*). [*düşmân,*]
3. İltiyâm etmez kabûl derdim muhâl-ender-muhâl
Dost degil bu yareyi çün görse **düşmân** ağlatır (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 53, Mısra 6*). [*düşmân,*]
4. Bizi zemmetmesin aşla gınamız beyt-i Mevlâda
Harâbât ehline **düşmân** o Kârûn-veş batar vâ'iz (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 80, Mısra 10*). [*düşmân,*]
5. 'Âr u nâmus yok mudur hiç böyle bî-pervâ gezeñ
Güft ü gülâr söyletirsün dâ'imâ **düşmâna** sen (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 131, Mısra 6*). [*düşmâna, -a*]

dü-tâ: *İki kat, bükülmüş, kambur.*

1. Raḥne-dâr oldu vücûdum dâğ-ı hecriñle meded
Bâr-ı cevriñ etti **dü-tâ** sevdiğim bak kâmetim (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 124, Mısra 4*). [*dü-tâ,*]
2. Âh vaṭan körpe kuzular vâh 'iyâl-i münisim
Etti **dü-tâ** kâmetim müyum sefid meslûb şu'ûr (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 45, Mısra 12*). [*dütâ,*]

-E-

eb: *Baba, peder, valid.*

1. Dedi ey Hüzni ḡarîb vaşlıma cân eyle fedâ
Dedim ol cân fedâ ümmü ile de olsun **ebi** (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 154, Mısra 14*). [*ebi,*]

ebrâr: *Hayırlılar, iyiler.*

1. Seni ḡalk eyleyen Rezzâkı zikret
Anı zikr eylemek **ebrâra** maḡşûş (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 76, Mısra 14*). [*ebrâra, -a*]

ebr-i târik: *Karanlık bulutlar.*

1. **Ebr-i târik** yağdırır bârân-ı miḡnet başıma
Hep mübeddel ḡandeler ol âha medyûnum gibi (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 148, Mısra 3*). [*ebr-i târik,*]

ebr-i zülf: *Saç bulutu.*

1. Bir tecellî eyle cânâ zulmet-i hecriñ yeter
Ebr-i zülfünden görünsün vech-i tâbânıñ seniñ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 97, Mısra 8*). [*ebr-i zülfünden, -ün, -den*]

ebrü: *Kaş.*

1. **Ebrû** hilâl gamze teber fülûli hâl nuṭkı şeker
Yandı yeter oldu yeter teşne gönül yandı yürek (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 9*). [ebrû,]
2. Qadd-i elfim ham-be-ham **ebrûña** teşbih eylediñ
El verir bunca sitemler nazlı cânânım benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 7*). [ebrûña, -n, -a]
3. Çekilmiş çifte **ebrûlar** cebine Zülfikâr-âsâ
Hâzer etmez döker kanın niçin mazlûmuñ âhından (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 5*). [ebrûlar, -lar]
4. Ol şîre mişâl şîvesi encâm-ı hâtar-nâk
Ebrûsu kemân ruhları tâbânıma yanaşma (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 6*). [ebrûsu, -su]

ebrû-kemân: *Keman kaşlı (sevgili için).*

1. Ey perî **ebrû-kemân** pür-hûna minnet etmeyiz
Berk-i hâţif gamze-i efsûna minnet etmeyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 1*). [ebrû-kemân,]

ebrûvân: *Kaşlar.*

1. Gözleriñ mühr-i Süleymân ins ü cin maḥkûmuñuz
Ebrûvânıñ tîğ-i Rüstem kipriğîñ tîr-i kazâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 8*). [ebrûvânıñ, -ın]
2. Dîde-i mestîñ beni mest eyledi mestâneym
Ebrûvânıñ var iken çün tîğ-ı garrâlar ‘abeş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 6*). [ebrûvânıñ,]
3. **Ebrûvân** çifte çekilmiş Zülfikâr mı yâ nedir
Ol şîrîn tûî kelâmıñ nûn u kalemde midir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 7*). [ebrûvân,]
4. Şark u garba hükmünü infâza me’mûr **ebrûvân**
Şöyle bir şevketli sultân şanki Dârâ gamzeler (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 5*). [ebrûvân,]
5. **Ebrûvânıñ** sineme urdu hezârân yaralar
Tîr-i müjgân nâ’il-i mehpâre-i ruhsâr heves (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 7*). [ebrûvânıñ, -ın]
6. Gamze-i hûn-riziñize tâ kârımız cân vermedir
Seyf-i Haydâr **ebrûvânıñ** katlime hançer yetiş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 6*). [ebrûvânıñ, -ın]
7. Terk-i sevdâ pek muhâl göz gördü dil yandı meded
Ebrûvânıñ içmede kanım benim kanlı bıçağ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 6*). [ebrûvânıñ, -ın]
8. **Ebrûvânıñ** seyf-veş cân-gâhımı etmiş nişân
Kıl tebessüm gamze-i hûn-rizle cânım et telef (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 3*). [ebrûvânıñ, -ın]
9. **Ebrûvânıñ** durma çek öldür beni gir kanıma
Ben şehîd-i ‘arşâ’ vü meydânıñım Allah için (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 5*). [ebrûvânıñ, -ın]

ebrûvân-ı hûn-feşân: *Kan saçan kaşlar.*

1. Cânımız olsun fedâ ol ruhlariñ hamrâsına
Ebrûvân-ı hûn-feşânla çeşmiyiñ şehlâsına (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 2*). [ebrûvân-ı hûn-feşân, -la]

ebrûy-ı hilâl: *Hilal kaş.*

1. Bedenim Hüznî hedef eyledi **ebrûy-ı hilâl**
Meded ol gamze-i tîr katlime menşûb gibidir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 11*). [ebrûy-ı hilâl,]
2. Dökmek mi diler kanımı **ebrûy-ı hilâliñ**
Cellâd-ı zamân gamze-i gaddârıñı gör geç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 7*). [ebrûy-ı hilâliñ, -ın]

Ebübekir ‘Ömer ‘Osmân ‘Alî: 4 Halife. Hz. Muhammed’in vefatının ardından "Ümmetin başı" sıfatıyla görev yapmış halifelerdir.

1. **Ebübekir ‘Ömer ‘Osmân ‘Aliden**

Bizi mehcür edip ettirme âhı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 25*). [ebübekir ‘ömer ‘osmân ‘alî, -den]

Ebu’s-sıbtayn: İki torunun atası.

1. **Ebu’s-sıbtayn o Zehrânî eridir**

Bu dîn arslanıdır bî-iştibâhı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 21*). [ebu’s-sıbtayn,]

et-: Etmek, yapmak.

1. Nâr-ı Nemrûd nefsimi hem maḥv **edip** bârî **Hudâ**

Bâğ-ı gülzâr-ı ḥalîl olsun dil-i süzân baña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 7*). [edip, -ip]

2. Kûmrû güftârı bağdaki bülbülleri ḥâmûş **eder**

Gerdenîñ kâfûr-ı cennet sine bir bâğ-ı şafâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 11*). [eder, -er]

3. Muntazırdır meh cemâlîñ görmeye bu gözlerim

Merḥabâ çeşmim **eden** binâ efendim merḥabâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 6*). [eden, -en]

4. Seni dünyâ **eder** maḡrûr şakın dil olma ḡâfil hâ

Hevâ-yı nefsiñi maḥv et olagör bunda ‘âkıl hâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 1*). [eder, -er]

5. Bulup bir mürşid-i kâmil **edip** bûs dest ü dâmânın

Ḥaḳîkat râhiña sâlik olup ol Ḥaḳka vâsıl hâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 7*). [edip, -ip]

6. Okuyup men’aref dersin **edip** ta’limi mürşidden

Şakın mâlâ-yecûz ile fenâda kalma câhil hâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 9*). [edip, -ip]

7. Hezâr maḥbûb-ı dil-cûlar nezâketle **eder** seyrân

Dolu şahrâ ile gülşen kamer ḥurşid melek-simâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 15*). [eder, -er]

8. Verzişler **edem** her nefes ezkâr-ı cemîlîñ

Ḥaşyetle akıt dîde-i bârânımı yâ Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 3*). [edem, -em]

9. Mürüvvet eyle bâbîñda benim bir rû-siyâh yâ Rab

Sefâhet ma’şiyet-kârım **eden** ‘ömrüm kütâh yâ Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 2*). [eden, -en]

10. Düşeli ḥasta gönülüm der-i Lokmâna meded

Eder ârzü-yi devâ ol şeh-i tîmâre bu şeb (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 4*). [eder, -er]

11. Benim ol ḡamzesi ḥûn-rîz **eder** âhımla şafâ

Kılar aḡyârımı âh luṭfile ḥandân ne sebep (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 9*). [eder, -er]

12. Ey sâkî hemân şun bize bir bâde-i gülḡün

Bu şeb **edelim** yâr ile icrâ-yı muḥabbet (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 14*). [edelim, -e, -lim]

13. Gel seniñle **edelim** keşf-i derûn-ı râz biz bize

Bâri ḥıfz et sırrımı gel ḡayra ifşâlar ‘abeş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 3*). [edelim, -e, -lim]

14. **Edince** nice vaşfîñ cümle melâ’ik

Gürûh-i enbiyâ ḥayrân Muḥammed (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 11*). [edince, -ince]

15. Seni sultân **edeniñ** taḥt-ı dile şâh-ı dilîr

Dîdesi baḥr-i siyâh kâmeti mektûb gibidir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 5*). [edeniñ, -en, -in]

16. **Eden** pervâne-i süzân tecellâ-yı cemâlîñdir

Özüm âteş gözüm âteş sözüm âteş bu cân âteş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 9*). [eden, -en]

17. Biraz ‘işret biraz şoḡbet **edince**

Vedâ ettim edip ḡisû-yı tezliṭ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 15*). [edince, -ince]

18. Soydurup Edhem mişâli nicesiñ dervîş **edip**

Taḥt-ı ‘aşkıta Hüznîyâ hep oldular ḥâkân-ı ‘aşk (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 15*). [edip, -ip]

19. Emriñ olmaz ise olmaz ber-hevâ yerden zûbâb

Katre-i deryâ **edersiñ** baḥride ḡavreñ ḥayâl (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 4*). [edersiñ, -er, -sin]

20. Çekemem derd ü ḡamıñ rûz şeb eḡḡân **edeyim**

Yine mi bülbül-âsâ dili nâlân **edeyim** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 2*). [edeyim, -eyim]

21. Urayım sîneme hançer akıtıp hûn-ı firāk
Şaçamam başıma odlar ten-i sūzān **edeyim** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 116, Mısra 8). [edeyim, -e, -yim]
22. Yeter el verdi yeter Hüzniye cānā bu hüzün
Nice bir beyt-i dilim külbe-i ahzān **edeyim** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 116, Mısra 10). [edeyim, -e, -yim]
23. Meded müjgān ile gamzeñ ne cellād-ı zamān olmuş
Nice zāhidleriñ ‘aqlıñı **eder** fi-kıble-gāhından (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 134, Mısra 8). [eder, -er]
24. Ta‘ālā eyleye meşkūr anıñ sa‘yini dāreynde
Yemīninden **ede** i‘tā kitābın Hāzret-i Mevlā (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 13, Mısra 4). [ede,]
25. Etti rihlet eyleyip ‘azm-i bekā
Menzilin Firdevs **ede bārī Hudā** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 14, Mısra 2). [ede,]
26. Eden tahkīr olur āhīr peşīmān
Raķībānıñ cezāsıdır şerī‘at (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 24, Mısra 27). [eden,]

edā et-: Allah'ın emir buyurduğu farzları yerine getirmek.

1. Revādır her mü'mine dā'im şalāt-ı hams **edā etsin**
Yaraşır der isem işte budur hem Cennetü'l-Me'vā (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 13, Mısra 7). [edā etsin, -sın]

Edhem: İbrahim Edhem, Belh hükümdarı iken tacını ve tahtını terk ederek derviş olan evliyâdan bir zat.

1. Şoydurup **Edhem** mişāli nicesiñ derviş edip
Taht-ı ‘aşkıta Hüzniyā hep oldular hākān-ı ‘aşk (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 89, Mısra 15). [edhem,]

ednā: En alçak, aşağı. II Pek küçük.

1. Gāh **ednā** gāh ‘alā rengārenk tahvīl olur
Heft kişver-i şehvār şāh-ı merdāndır gönül (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 106, Mısra 3). [ednā,]

ef‘āl: İşler, ameller.

1. Sen bilirsñ cümle **ef‘ālim** haţādır yā ‘Alīm
Rū-siyāh kapıña geldim kıl rahm Rahmān baña (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 2, Mısra 3). [ef‘ālim, -i, -m]
2. Kırāmen kātibin leyl ü nehār **ef‘ālime** vākıf
Bu a‘zā vü cevārih hep olur ferdā güvāh yā Rab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 16, Mısra 5). [ef‘ālime, -im, -e]

efendi: Efendî. II Sevgili. Kişinin kendisinden üstün gördüğü birine hitap şekli.

1. Merhabā ey ruhları hamrā **efendim** merhabā
Merhabā ey dīdesi şehlē **efendim** merhabā (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 9, Mısra 1). [efendim, -m]
2. Eylediñ teşrīfle ihyā mürde cismim çok şükür
Merhabā ey kaşları tuğrā **efendim** merhabā (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 9, Mısra 4). [efendim, -m]
3. Munţazırdır meh cemāliñ görmeye bu gözlerim
Merhabā çeşmim eden bīnā **efendim** merhabā (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 9, Mısra 6). [efendim, -m]
4. Nā-ümīdken kām-yāb ettiñ dil-i bī-çāreyi
Merhabā ey kām-et-i tūbā **efendim** merhabā (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 9, Mısra 8). [efendim, -m]
5. Merhabā ey yāre-i hecriñ mübārek merhemī
Merhabā ey lebleri şāhbā **efendim** merhabā (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 9, Mısra 10). [efendim, -m]
6. Merhabā ey sāye-i lūţfūnda şādān olduğum
Eylediñ memnūn bizi Zīrā **efendim** merhabā (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 9, Mısra 12). [efendim, -m]
7. Merhabā cānım fedā rāhiñda kurbānım seniñ
Merhabā ey dehrīde yektā **efendim** merhabā (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 9, Mısra 14). [efendim, -m]

8. Hüzni-i bî-çäreñe lutf ile rahm et dâ'imā
Merhabā ey sinesi şahra **efendim** merhabā (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 9, Mısra 16). [efendim, -m]
9. Cefā vü cevriñe yoktur taḥammül bende ey cânım
Sa'adetli mürüvvetli **efendimsiñ** amān ey şüh (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 34, Mısra 6). [efendimsiñ, -m, -sin]
10. Al benim nâzik **efendim** deste deste destine
Hem koḡula kıl temāşā bağda sünbüller seniñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 98, Mısra 3). [efendim, -m]
11. Bu Hüzni kale-i hüznüñ hazini hüzn ile her ān
Metā'-ı 'îd-i vaşlñ çün **efendim** bî-karār ağlar (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 44, Mısra 14). [efendim,]
12. Ey şüh-ı cihān dîdesi mestānım **efendim**
Vāy rüh-ı revān ġamzesi fettānım **efendim** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 112, Mısra 2). [efendim,]
13. Bülbül gibi gül hüsnüñe dem-beste-i bālım
Pervāne mişāl cismile sūzānım **efendim** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 112, Mısra 4). [efendim,]
14. Gözler süzerek kaş çatarak şüh-ı cihān-bān
'Azmiñ baġa mı zîb-i gülistānım **efendim** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 112, Mısra 6). [efendim,]
15. Gel pâdişāh-ı kişver-i iklim-i vücūdum
Cān Mısrına vāy Yūsuf-ı Ken'anım **efendim** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 112, Mısra 8). [efendim,]
16. Gel bir gece şöḡbet edelim mey içelim āh
Cān içre 'azîz cān ile mihmānım **efendim** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 112, Mısra 10). [efendim,]
17. Kurbān edeyim cānımı ol 'îd-i vişāle
Yüzler sürerek pāyiñe kurbānım **efendim** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 112, Mısra 12). [efendim,]
18. Zülmüñ yetişir bendeñe al bir de du'āmı
Her vakt-i şeh'r 'aşkile nālānım **efendim** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 112, Mısra 14). [efendim,]
19. Mecnūn gibi ārām edeli dest-i sūḡanda
Hüzni gibi hem şāḡib-i dîvānım **efendim** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 112, Mısra 16). [efendim,]
20. Yandım saña biñ cān ile meftūnum **efendim**
Bir bülbülünüm ey ruh-ı gülgünüm **efendim** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 113, Mısra 1). [efendim,]
21. Cān atmada dil şem'-i şebistān-ı vişāle
Pervāne mişāl cismile merhūnum **efendim** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 113, Mısra 4). [efendim,]
22. Sen Leylî iseñ dehrîde çün hüsn ü kemâlde
'Aşkıñ ile vāy ben daḡı Mecnūnum **efendim** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 113, Mısra 6). [efendim,]
23. Tek eyleme de ey perî aġyārla muḡabbet
Öldür beni cevriñ ile memnūnum **efendim** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 113, Mısra 8). [efendim,]
24. Bir bende-i fermānıñım ey vech-i münirim
Hüzni gibi bir rahm-ı ciger-hūnum **efendim** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 113, Mısra 10). [efendim,]
25. Ejder gibi iklim-i kaşñ üzre **efendim**
Cepheñdeki şol perçem-i telkārñña yandım (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 118, Mısra 7). [efendim,]
26. Vādi-yi ḡasrette göñlüm āh eder Eyyüb gibi
Sen şeh-i Mısrıñ **efendim** ben pîr-i Ken'anıyım (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 123, Mısra 6). [efendim,]
27. Gāhi 'aşık gāhi ma'sūk lā'ubāli meşrebim
Gāhi şehḡarım **efendim** cins-i cadūlarla ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 127, Mısra 10). [efendim,]
28. Fedādır rāḡñña Hüzni hemīn ḡayrān-ı 'aşkıñdır
Sa'adetli **efendimsiñ** anıñ vazgel günāḡından (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 134, Mısra 12). [efendimsiñ, -sin]

efġān: Feryat, haykırma.

1. 'Aşk ise men lem yezuk lem yā'rif ey dil kim bilir
Şehd-i şāfi lezzet ammā anıñ **efġān** güç (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 32, Mısra 12). [efġān,]
2. Her şeh'r **efġānıñı** güş eylemez ḡikmet nedir
Sāde rengini cemālñ rü'yet etmek mi heves (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 67, Mısra 3). [efġānıñı, -ın, -ı]
3. Bülbül gibi giryān olurum vakt-i şeh'rde
Efġānıma feryādıma seyrāna mı geldiñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 101, Mısra 8). [efġānıma, -ım, -a]

efġān et-: Baġırma, fġan etme.

1. Var ise luṭf anıñ ‘aksine kim māyelere
Nice erbāb-ı ‘uḳūl **eder efgān** ne sebep (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 22, Mısra 4*). [*efgān ed, -er*]
2. Çekemem derd ü ğamıñ rûz şeb **efgān edeyim**
Yine mi bûlbûl-āsâ dili nālān edeyim (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 116, Mısra 1*). [*efgān ed, -eyim*]
3. Nice Mecnûn gibi **efgān edeyim** şām u seher
Yetişir çile-i ḥasret nice nālān olayım (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 121, Mısra 3*). [*efgān ed, -e, -yim*]

efgān eyle-: *Feryat etmek, haykırmak.*

1. Gülşen-i ḥüsnünde **efgān eyledim** bûlbûl gibi
Ey gül-i ra‘nâcığım sen bir taraf ben bir taraf (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 86, Mısra 3*). [*efgān eyle, -di, -m-dim*]
2. Gel **eyle** gönül şıdık ile **efgān** gecelerde
Bûlbûl gibi et sen daḥi nālān gecelerde (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 140, Mısra 1*). [*efgān eyle,*]

efgende: *Boyun eğmiş, düşkün.*

1. Derd-i ‘aşkıñ kâmetin kaşın gibi kıldı hilāl
Hüzni-i bî-çâredir **efgende** Allah ‘aşkına (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 147, Mısra 16*). [*efgende,*]
2. Bûlbûl-āsâ āh eder **efgendeler** şām u seher
El verir cānâ firâkıñ etti te‘şir cāna heb (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 19, Mısra 9*). [*efkendeler,*]

ef‘î: *Engerek yılanı.*

1. Şûret-i mergûblarıñ bil sîreti **ef‘î** gibi
Nice hâc çıktı velî zannettiğinden bî-kıyās (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 68, Mısra 9*). [*ef‘î,*]

efkâr: *Sıkıntı, üzüntü.*

1. Atlas-ı zibâ gerekmez köhne şāl bir post yeter
Taht-ı Dārâ mülk-i şāhān almayız **efkâre** biz (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 65, Mısra 10*). [*efkâre,*]

eflāk: *Felekler; gökyüzü.*

1. ‘Aceb mi ‘ālem-i nāsūt ḥarāb olsa fiğānımdan
Ne **eflāk** ‘arş u sidre hem daḥi levḥ-i kalem zîrā (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 7, Mısra 4*). [*eflāk,*]

efrūḥte: *Yanmış, yanık.*

1. El-firāk **efrūḥte** cismim el-amān bî-tāb bu dil
El-amān endüh-ı ‘aşkıñ serde bir efser yetiş (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 72, Mısra 3*). [*efrūḥte,*]

efsāne: *Dillere destan olmuş, meşhur.*

1. Dilim Ya‘kûb Züleyhā ‘akl u fikrim
O Yûsuf vechiniñ **efsānesiyiz** (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 57, Mısra 6*). [*efsānesiyiz, -si, -yiz*]
2. Meded öldüm meh-i ruḥsāriyñ **efsānesiyim**
Neler ettiñ baña ey sāhir-i mekkāre güzel (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 108, Mısra 3*). [*efsānesiyim, -si, -yim*]

efser: *Taç.*

1. El-firāk efrūḥte cismim el-amān bî-tāb bu dil
El-amān endüh-ı ‘aşkıñ serde bir **efser** yetiş (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 72, Mısra 4*). [*efser,*]

efzûn: *Çok fazla, ziyade.*

1. Nâz eder ‘uşşâka maḥbûb cevriñ **efzûn** eyleyip
Râh-ı ‘aşkıta yan muḳadder Hüzniyâ terk-i edeb (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 18, Mısra 13*). [efzûn,]
2. Kûlzûm-âsâ derd-i ‘aşkıñ gün-be-gün **efzûn** olur
Ser-te-ser yandı vücûd ver Hüzniye mey’-i mübâḥ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 33, Mısra 11*). [efzûn,]

efzûn et-: Çoğaltmak, arttırmak.

1. Cihâna nisbet hezârân kibrini **efzûn eden**
Dehriñ almış nefretin her ân ararsañ işte ben (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 129, Mısra 13*). [efzûn ed,]

efzûn eyle-: Çoğaltmak, arttırmak.

1. Cevriñ **efzûn eyledin** ağıyâra karşı ‘aşkıñ
Güldü hep a’dacığım sen bir taraf ben bir taraf (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 86, Mısra 5*). [efzûn eyledin, -di, -n]

eger: Şart edatı, şayet.

1. Hâk olsam **eger** ben yine yok dilde ferâgat
Tâ ḥaşre degin sürmede da’vâ-yı muḥabbet (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 27, Mısra 3*). [eger,]
2. Her kimde **eger** var ise bu lezzet ‘aşkıtan
Elbet bulunur anda müdârâ-yı muḥabbet (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 27, Mısra 7*). [eger,]
3. Yâr ise maṭlûb **eger** ağıyâra minnet eyleme
Bir gönülde iki sevgi olmaz iz’ânıñ ‘abeş (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 28, Mısra 9*). [eger,]
4. Ol maḥbûb ile Hüzni **eger** kabre girerseñ
Bes devlet-i bâkî saña hoş-kâr ne güzeldir (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 54, Mısra 11*). [eger,]
5. Ey Hüzni **eger** irmek ise Hâḳka murâdiñ
Sineñde ola gevher-i nâ-yâb-ı tevâzu’ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 82, Mısra 13*). [eger,]
6. **Eger** gelse nebî Fârûḳ olurdu
Ḥabîbullah kelâmıdır güvâhı (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 157, Mısra 9*). [eger,]

egri: Bükülmüş, eğilmiş.

1. Kaş göz **egri** bizlere ağıyâra her dem iltifât
Yok mudur sineñde rahmiñ bî-mürüvvet gel yetiş (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 71, Mısra 3*). [egri,]

ehl: Sahip, malik. II Bir vasfı taşıyan, taşıyanlar.

1. Polatlınıñ ahâlisi kurrâsı ettiler himmet
Ḥamiyyet **ehlidir** hep Hâtem-i Tay gibi eşḥâ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 13, Mısra 6*). [ehlidir, -dir]
2. Kapanmaz dergeh-i pîrân mürüvvet **ehli** pek çoktur
Gelen üftâdeye karşı nice iḥsânımız vardır (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 55, Mısra 5*). [ehli,]
3. Gurûru mâla māl **ehli** ede biz ‘aczi Allaha
Muḥammed ḥazreti-âsâ bizim sultânımız vardır (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 55, Mısra 15*). [ehli,]

ehl-i ‘aşk: Aşk erbâbı.

1. Ğamzeler kanın içer **ehl-i ‘aşkıñ** her zamân
Fülül-i ḥâl-i siyâhıñ ettiren her bâr heves (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 69, Mısra 9*). [ehl-i ‘aşk, -ın]

ehl-i cāh: Makam ,mevki sahipleri.

1. **Ehl-i cāha** raġbetim yoktur fenâda Hüzniyâ
Âsitân-ı dergeh-i ebrâra verdim gönülümü (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 156, Mısra 15*). [ehl-i cāh, -a]

ehl-i cürm: *Suçlular topluluğu.*

1. **Ehl-i cürmüm** zāhidā zem etme ‘işyānım benim
Ḥamdülillah şıdkile var Ḥaḳḳa imānım benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 1*). [*ehl-i cürm, -üm*]

ehl-i ḳalāl: *Yoldan çıkanlar, sapıtanlar.*

1. Kim ki kibr etti muḥaḳḳaḳ kaldı merdūd lā-cerem
Jeng-i küfrile mülevves oldu hem **ehl-i ḳalāl** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 8*). [*ehl-i ḳalāl,*]

ehl-i ḥüzn: *Gam ehli. Hüzünlüler.*

1. **Ehl-i ḥüznüñ** göñlüdür der bil maḳāmım ol Ḥudā
Taḥt-ı dilde şāh-ı endūh yār-ı ğārım var benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 9*). [*ehl-i ḥüzn, -ün*]
2. Maḥlasım Hüznî deyip ḥüzn ile yazdım biñ ğazel
Ehl-i ḥüzne ḥüzn ile biñ yādigārım var benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 14*). [*ehl-i ḥüzn, -e*]

ehl-i iḥsān: *İyilik, bağış sahipleri, iyilik yapanlar, bağıшта bulunanlar.*

1. Pādişāhı Hüsrevî yā Nūşirevāndır göñül
Ḥātem-i Ṭaydır şehāda **ehl-i iḥsāndır** göñül (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 2*). [*ehl-i iḥsān, -dır*]

ehl-i ‘irfān: *İrfan sahibi, bilgili.*

1. Beni ādem şanır nazmım eden gūş **ehl-i ‘irfān āh**
Behā’im sīretim ṭāb’ım faşāhat vāhi vāh yā Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 9*). [*ehl-i ‘irfān,*]

ehl-i kemāl: *İlim ve fazilet sahipleri, kâmil insanlar.*

1. Maḥbūb-ı Ḥudā her dem aşāb-ı tevāzu‘
Bil **ehl-i kemāl** şüpheşiz erbāb-ı tevāzu‘ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 2*). [*ehl-i kemāl,*]

ehl-i şehā: *Cömert.*

1. Şefḳati mebzūl idi iḥvānına
Hem tevāzu‘ ehli hem **ehl-i şehā** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 6*). [*ehl-i şehā,*]

ejder: *Az çok yılan benzeyen efsanevi, korkunç, pek büyük hayvan.*

1. Gören ol ṭurra-ı ğisūñuza ‘anber dediler
Ṭutulan ‘uḳdesine sihrile **ejder** dediler (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 2*). [*ejder,*]
2. **Ejder** gibi iḳlīm-i ḳaşıñ üzre efendim
Cepheñdeki şol perçem-i telkārña yandım (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 7*). [*ejder,*]

ekrem: *Daha cömert, daha üstün.*

1. Müjde-i rahmet ile kıl ğamdan āzāde yā İlāh
Ol za’if ḳullarıña çün sensiñ **ekrem** el-‘iyāz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 12*). [*ekrem,*]

eksil-: *Eksilmek, azalmak.*

1. Söyünmez sineden âteş yanar meydân-ı ‘aşk içre
Şafası artar **eksilmez** dil-i pürânımız vardır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 10). [eksilmez, -mez]
2. Sen selâmet ver ilâhî Hüznîye âhir nefes
Eksilir mi ey Hudâ bahır-kereminden kaçır su (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 14). [eksilir, -ir]

el: Kolun, bilekten parmak uçlarına değin olan, tutmaya ve iş yapmaya yarayan bölümü.

1. Vermiş erbâb-ı ‘ukûl çünkü nizâm matbû‘una
Bende-i şer‘-i şerîfîn mâ-sivâsın **elden** at (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 8). [elden, -den]
2. Baş **elin** âl kanıma densin yakınmış âl kına
Her gören saña desin kim ‘îdiñiz olsun sa‘îd (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 9). [elin, -in]
3. Cürm ü şatâ büktü belîñ var mı ‘amel boştur **eliñ**
Kumru gibi öte diliñ vaqt-i şehir vaqt-i şehir (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 3). [eliñ, -in]
4. Açar göz yaşlarım şanki bahâr eyyâm-ı bârânı
Ne **elde** vuslatıñ zevkî ne hicrâna temâmet var (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 6). [elde, -de]
5. Geçti devrân merd **elinden** gayre ikbâl eyledi
Sürdüğüñ demler ‘aceb rü‘yâ mıdır hayâl midir (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 5). [elinden, -in, -den]
6. Yüzüñ kara **eliñ** boş Hüznî var mı
Tevessül Ahmed-i Muhtâra maşşûş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 37). [eliñ, -in]
7. **Elinde** kufî-i miftâhı şanasıñ cenneti nârîñ
Bir iki akçaya kârı behiştî hem şatar vâ‘iz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 3). [elinde, -in, -de]
8. **Elim** aldı ele girdik odaya
Oturduk yanyana çok etti ta‘tîf (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 11). [elim, -im]
9. Beyhûde yere ‘ömrüni gafletle geçirdi
Da‘vâ-yı fenâ bâkiye âh **elde** ne hâşıl (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 14). [elde, -de]

el çek-: İlgisini kesmek, vazgeçmek.

1. Yeter gaflet behey Hüznî tefekkür eyle encâmîñ
Denâ‘etten sefâhetten yeter **el çek** ne hâşıl hâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 18). [el çek,]
2. Yeter gaflet behey Hüznî tefekkür eyle encâmîñ
Denâ‘etten sefâhetten yeter **el çek** ne hâşıl hâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 18). [el çek,]
3. ‘Âlem-i kesretten **el çek** küşe-i vahdet yeter
Köhne enkâz meskeniñ bul fânî mādâme‘l-hayât (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 9). [el çek,]
4. Bu tahassür bu revîş başıma cinnet getirir
Yeter **el çek** bu zulümden yetişir emr-i ‘asîr (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 8). [el çek,]
5. Eylesem teşrîh tabîbe derdimi hayrân kalır
El çeker Lokmân devâdan çünkü dermân ağlatır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 4). [el çek, -er]
6. Bed-rakîbe karşı ey şüh i‘tisâftan **çek eliñ**
Kıl rahîm devletli şâhım el-amân etmem ferâğ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 7). [el çek,]
7. Ey merg-i melek **çek eliñi** benden uzak ol
Cânânıma nezreyledigim cânâ mı geldiñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 9). [el çek,]

el kaldır-: Dua etme maksadıyla el(ler)ini açmak.

1. Sür hâke yüzüñ baş açık **el kaldır** o şâha
Ey Hüznî ara derdiñe dermân gecelerde (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 13). [el kaldır,]

el ur-: Dokunmak.

1. Nabzıma **el urma** zinhâr ey tabîb-i bî-haber
Eyleme tedbîr ü dermân bulamazsıñ çâre kes (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 9). [el ur,]

2. Etti teşhîş derd-i ‘aşkıñ nabzıma **el urdu** âh
Vermedi bir dem devâsın eyledi Loğmân gârağ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 77, Mısra 7). [el ur, -du]

el ver-: 1. Yetmek, kafi olmak, kifayet etmek 2. Uymak, uygun gelmek 3. Faydalı olmak, yarar sağlamak.

1. Yeter **el verdi** yeter Hüzniye cânâ bu hüzn
Nice bir beyt-i dilim külbe-i aḥzân edeyim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 116, Mısra 9). [el ver, -di]
2. Kadd-i elfim ḥam-be-ḥam ebrûña teşbîh eylediñ
El verir bunca sitemler nazlı cânânım benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 120, Mısra 8). [el ver, -ir]
3. Bülbül-âsâ âh eder efkender şâm u seher
El verir cânâ firâkıñ etti te’sîr cânâ heb (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 19, Mısra 10). [el verir,]

el ver-: İhsan etmek.

1. **El verir** ağıyâra bunca iltifâtın mazharı
Kıl kerem ‘uşşâka bir kez sen de Allah ‘aşkına (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 147, Mısra 7). [el ver,]

el-amân: “Bıktım, yeter artık, illallah” anlamında şikayet sözü.

1. Derd-i ‘aşkıñ sînemi kılsın muşaykal **el-amân**
Eynime olsun ‘abâ hem ‘aşk-ı zât-ı Muştâfâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 1, Mısra 17). [el-amân,]
2. Dergehiñde baş koyup kan ağlarım rûz u leyâl
Kıl rahm kurbânıñım ben **el-amân** şâh-ı edîb (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 20, Mısra 10). [el-amân,]
3. **El-amân** cellâd-ı ḡamzeñden civânım el-amân
La’l-i gül-gün var iken şol kând-i a’lâlâr ‘abeş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 29, Mısra 7). [el-amân,]
4. Almasın bir kimseniñ ḡurbette cânın **el-amân**
Hem hayâtı zillet aña hem memât ḥakkında hür (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 45, Mısra 15). [el-amân,]
5. Hüzni-i bî-çâreyi cânâ esirge **el-amân**
Ṭatlı cânım kaşdına etmekte da’vâ ḡamzeler (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 51, Mısra 13). [el-amân,]
6. Dâda geldim **el-amân** rahm eyle çeşmim yaşına
Pâdişâh-ı mülk-i ḥâver Hüsrev ü Hünkârımız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 63, Mısra 5). [el-amân,]
7. El-firâk efrûhte cismim el-amân bî-tâb bu dil
El-amân endüh-ı ‘aşkıñ serde bir efser yetiş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 72, Mısra 4). [el-amân,]
8. Dâ’-i zenbiñ ey ṭabîb-i çâre-sâzı **el-amân**
Ḳaddimi kıldı muḳavves zaḥm-ı ‘işyân soñ ramak (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 88, Mısra 11). [el-amân,]
9. Cevr ü bîdâdıñdan olsun **el-amân** ey Mehlikâ
Ḳatre-i ḥün-âb-ı hecriñ lücce-i ‘ummânıyım (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 123, Mısra 7). [el-amân,]
10. Dâm-ı zülfüñde esirim nâzlı cânânım deyü
Dâda geldim **el-amân** ey şems-i devrânım deyü (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 138, Mısra 2). [el-amân,]
11. Ḡamze-i cellâdıyñ cânâ elinden **el-amân**
Ḥâl ü Hindü fülfulüñle perçemiñ tuḡrâsına (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 145, Mısra 3). [el-amân,]
12. Cevr ü bî-dâdıñ elinden **el-amân** ey Mehlikâ
Ḳalmadı şabr u taḥammül bende Allah ‘aşkına (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 147, Mısra 3). [el-amân,]

el-amân: Meded, aman anlamlarına gelen bağış dileme sözü.

1. Bed-râkıbe karşı ey şüh i’tisâftan çek eliñ
Kıl rahim devletli şâhım **el-amân** etmem ferâğ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 83, Mısra 8). [el-amân,]
2. Ḳatre-i rahmiñle sır-âb eyle yâ Rab **el-amân**
Bir günâhkâr ḳalb-i ḳasî Hüzni-i nâ-çâre bak (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 91, Mısra 15). [el-amân,]
3. Kıl şefâ’at yâ Resûlallah amândır **el-amân**
Rû-siyâh ḳapıña geldi Hüzni pür-zâr ü ḥazîn (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 126, Mısra 15). [el-amân,]

el-ân: Hala, şu anda.

1. Feleğin tuhfesi her dem bize giryân ne sebeb
Akıtır dîde-i eşkim benim **el-ân** ne sebeb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 2). [el-ân,]

elbet: Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.

1. Her kimde eger var ise bu lezzet ‘aşktan
Elbet bulunur anda müdārâ-yı muhabbet (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 8). [elbet,]
2. Bu ‘aşkı levn eden **elbet** mezâkın tatmayan nâ-merd
Behâ’im-veş bu ‘âlemde yiyip içip yatar vâ’iz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 13). [elbet,]

elbette: Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.

1. Şekvâyı bırak kullara bî-fâ’ide zîrâ
Elbette gelir ni’met-i Yezdân saña şabret (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 8). [elbette,]

elde: İmkânı olmak.

1. Vâ’iz bizi sen kürsüde zemmeylediñ amma
Ma’zûr tutula **elde** mi itfâ-yı muhabbet (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 10). [elde,]

ele al-: Elinde tutmak, eline almak.

1. Elim **aldı ele** girdik odaya
Oturduk yanyana çok etti ta’tîf (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 11). [ele aldı,]

elem: Üzüntü, tasa, keder.

1. Seherde ben niçin âh u fiğânı etmeyeyim mu’tâd
Derünümünden **elem** ağlar gam ağlar gam-küsâr ağlar (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 12). [elem,]

elem çek-: Üzülmek, tasalanmak.

1. Ticâret len tebûr olmak dilerseñ Hakkı zikreyle
Rızık için **elem çekme** Hudâ rızıkına kâfil hâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 6). [elem çekme, -me]

el-fakru fahrî: "Fakirlik övüncümdür" manasına gelen hadis.

1. Lentenâlû’l-birre hattâ tünfîkû fermân-ı Hâk
Ol sebeb **el-fakru fahrî** remzi etti cânı mest (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 4). [el-fakru fahrî,]

el-firāk: Ayrılık sözü, elveda.

1. Elvedâ’ ey ‘îd-i mâtem **el-firāk** ey mâh-ı nûr
Nâzenin ‘ömrüm gibi hüznile ettiñ mürûr (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 1). [el-firāk,]
2. **El-firāk** efrûhte cismim el-amân bî-tâb bu dil
El-amân endüh-ı ‘aşkıñ serde bir efser yetiş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 3). [el-firāk,]

el-hâlât: Şimdiki hallerde, henüz.

1. Zebim **el-hâlât** hazâ gün-be-gün eyler füzûn
Yok yüzüm dergâhına varmağa bir dem el-‘iyâz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 5). [el-hâlât,]

elinden: Sebebiyle, nedeniye.

1. Yandım a beyim ol leb-i gül-günüñ **elinden**
Hüznî gibi bir 'aşık-ı nâ-çârîñi gör geç (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 11). [elinden,]
2. Vazgel yeter artık yeter âh yandım **eliñden**
Yetmez mi cefâ bu dil-i divânemi gör gel (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 7). [eliñden,]
3. Ğamze-i cellâdıyñ cânâ **elinden** el-amân
Hâl ü Hindü fülfulüñle perçemiñ tuğrâsına (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 3). [elinden,]
4. Cevr ü bî-dâdıñ **elinden** el-amân ey Mehlikâ
Kalmadı şabr u taħammül bende Allah 'aşkına (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 3). [elinden,]

el-'iyâz: "Sığındık, sığınırız!" manasında kullanılır.

1. Rû-siyâh kapıña geldim Rabb-ı 'âlem **el-'iyâz**
Etme red lutfuñla eyle şâd u ħurrem **el-'iyâz** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 1). [el-'iyâz,]
2. Nefse uydum rûz u şeb ettim hatâlar bî-şümâr
Görmemiş müslim zamânda nev'i âdem **el-'iyâz** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 4). [el-'iyâz,]
3. Zebim el-ĥâlât hazâ gün-be-gün eyler füzün
Yok yüzüm dergâhıña varmağa bir dem **el-'iyâz** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 6). [el-'iyâz,]
4. İnhiâtâ geldi 'ömrüm bulmadı cürmüm kemâl
Yâre-i vizrime çal bir şâfi merhem **el-'iyâz** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 8). [el-'iyâz,]
5. Ol Muhammed ĥürmeti 'afveyleyip 'işyânımı
Şol ledünnî sırrına sen eyle mahrem **el-'iyâz** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 10). [el-'iyâz,]
6. Müjde-i rahmet ile kıl ğamdan âzâde yâ İlâh
Ol za'îf kullarıña çün sensin ekrem **el-'iyâz** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 12). [el-'iyâz,]
7. Hüznî-i bî-çâreyi imân ile yoldaş kıl
Dü cihânda et 'azîz fazlıñla her dem **el-'iyâz** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 14). [el-'iyâz,]

el-meded: Yardım, imdat.

1. Ma'siyet baħrinde kaldı Hüznî 'âşî **el-meded**
Dest-gir-i sıbteyn ile olsun Çâr-yâr-ı bâ-şafâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 21). [el-meded,]
2. Çok zamândır ağlarım hecriñle cânân **el-meded**
İñlerim 'aşkıñla her dem eyle ihsân **el-meded** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 1). [el-meded,]
3. Çok zamândır ağlarım hecriñle cânân **el-meded**
İñlerim 'aşkıñla her dem eyle ihsân **el-meded** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 2). [el-meded,]
4. 'Âşık-ı bî-çâreñe cevriñ tezâyüd eylediñ
Olmadım bir sevdiğim lutfuñla ĥandân **el-meded** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 4). [el-meded,]
5. Derdimiz Eyyûba beñzer ĥüznümüz Ya'kûb gibi
Mısr içinde menzirim olmağa zindân **el-meded** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 6). [el-meded,]
6. Bunca 'idim etmede imrâr firâk u vaş ile
Bir ğarib âvâreyim ben eyle şâdân **el-meded** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 8). [el-meded,]
7. Cismimiz heykel gibidir cân vedâ'da gel yetiş
Kalmadı tâb ü tüvân rahm eyle ey cân **el-meded** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 10). [el-meded,]
8. 'Adl ile etme su'âl lutf eyle başıñ ĥakkıçün
Ey şehinşâh-ı cihân 'afveyle her ân **el-meded** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 12). [el-meded,]
9. Hüznî-i bî-çâreniñ bakma hatâsı bî-şümâr
Kullara etmekte ihsân cümle sultân **el-meded** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 14). [el-meded,]
10. Elvedâ' ey şüh-ı devrân ruħları aħmer yetiş
El-meded bî-rahm ü inşâf sinesi mermer yetiş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 2). [el-meded,]

El-muḳadder lâüyügayyir: "Takdirullahtan gayrısı olmaz. / Kader değişmez."

1. **El-muḳadder lâüyügayyir** cüz'i ĥayra mebzûl et
'Urveti'l-vüşkâ yediñde ĥasbiyâllah bir resen (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 7). [el-muḳadder lâüyügayyir,]

elṭâf-ı devrân: Dünyanın iyilikleri, lütufları.

1. Çarh-ı devvār 'aksine devr etmede fāzıllara
Hüzniyā nā-mertlere **elṭāf-ı devrān** iḥtişāş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 68, Mısra 12). [elṭāf-ı devrān,]

elṭāf-ı Hāk: Allah'ın lütufları, iyilikleri.

1. İnci dişle sîm-gerden bu saña **elṭāf-ı Hāk**
Bā'îş-i ihyā-yi 'ālem gönca gül-famdan mıdır (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 50, Mısra 5). [elṭāf-ı hāk,]

elvedā': Ayrılık, vedā.

1. **Elvedā'** ey 'îd-i mâtem el-firāk ey mäh-ı nūr
Nāzenin 'ömrüm gibi hüzniyle ettiñ mürür (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 45, Mısra 1). [elvedā',]
2. Hüzniyā bir bâkî yāre ver gönül kıl āh ü zār
Elvedā' ettikte ruhuñ zıkr ede ol ten kafes (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 67, Mısra 10). [elvedā',]
3. **Elvedā'** kār etti cānā nār-ı hasret gel yetiş
Kalmadı şabra mecālīm çeşm-i āfet gel yetiş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 71, Mısra 1). [elvedā',]
4. **Elvedā'** ey şüh-ı devrān ruḥları aḥmer yetiş
El-meded bî-raḥm ü inşāf sînesi mermer yetiş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 72, Mısra 1). [elvedā',]
5. Hālet-i nez'a eriştim şāh-ı hūbān **elvedā'**
Kāfir imāna gelir gel eyle cānan gāraş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 77, Mısra 9). [elvedā',]
6. **Elvedā'** ey fitne-engiz şāh-ı hūbān **elvedā'**
Elvedā' ey Yūsuf-ı Ken'ān-ı devrān **elvedā'** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 81, Mısra 2). [elvedā',]
7. **Elvedā'** ettim emānet hıfz ede Mevlā seni
Kim verildi şerbet ola zehr-i hicrān **elvedā'** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 81, Mısra 4). [elvedā',]
8. Yādigār ettim bu gönülüm dām-ı zülfünde esir
Münkesir etme kerem kıl rahmla her ān **elvedā'** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 81, Mısra 6). [elvedā',]
9. **Elvedā'** ruḥum daḥi müjgānıma ettim hedef
Girme kana boş (yere) rāhmda kurbān **elvedā'** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 81, Mısra 7). [elvedā',]
10. **Elvedā'** etme ferāmūş Hüzni-i üftādeni
Ḥayrile Mevlā mülākāt etsin ihsān **elvedā'** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 81, Mısra 10). [elvedā',]
11. **Elvedā'**lar geldi yine işte rüz-ı iftirāk
Şarayım kollarımı gerdāna gel Allah için (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 132, Mısra 5). [elvedā'lar, -lar]

em-: Dudak, dil ve soluk yardımıyla bir şeyi içine çekmek. II Öpmek.

1. Āgūşa alıp lebleri şāhbādan **emince**
Gerdānını şemm etmeğe yalvār ne güzeldir (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 54, Mısra 5). [emince, -ince]
2. Ağzıma alıp la'l-i lebiñ hem de zebāniñ
Büzzākūñ emip derdime dermāna yanaştım (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 122, Mısra 8). [emip, -ip]
3. Gerdeniñden **emmek** ister teşne dil kanın bugün
Şerbet-i dārūy-ı vaşlñ her zamān etmem ferāğ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 83, Mısra 11). [emmek,]

emān: Aman dileme.

1. Ol pîr-i Ken'ān oldum raḥm et Yūsufum öldüm
Raḥm et **emāna** geldim gāyet güzelsiñ ammā (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 11, Mısra 10). [emāna,]

emānet et-: Birisine koruması için bir şeyi teslim etme.

1. Elvedā' **ettim emānet** hıfz ede Mevlā seni
Kim verildi şerbet ola zehr-i hicrān elvedā' (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 81, Mısra 3). [emānet ettim, -ti, -m-tim]

emel: Ümit, umma, arzu.

1. Ricā-mend-i vişālim ben mürüvvet eyle sultānım
Kula 'atf-ı nigāh meşhūr **emeldir** pādīşāhından (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 10). [emeldir, -dir]

emîn ol-: İnanmak, güvenmek.

1. Hiç mürüvvet yok mudur üftādeñe ey bî-vefā
Olmazam zerre **emîn** hep andña boştur şu bu (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 8). [emîn ol, -mazam]

emr: Buyruk.

1. Külli şey'in hālikūñ hükmü erip
İrci' **emrine** etti iktidā (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 4). [emrine, -i, -ne]
2. Yāre verdik gönümüz zencir-i 'aşka bağlıdır
Emrine mahkūm olandan ğayre münkād etmeyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 4). [emrine, -i, -ne]
3. Süleymān-ı zamānsiñ satvetiñ hem tuttu dünyāyı
Esir-i 'aşkıñ olmuştur dîvānıñ **emriñe** merbūt (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 4). [emriñe, -i, -ne]
4. **Emriñ** olmaz ise olmaz ber-hevā yerden zübāb
Kaṭre-i deryā edersiñ baḥride ğavreñ ḥayāl (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 3). [emriñ, -in]

emr-i 'asir: Zor iş. II Olmayacak şey.

1. Bu tahassür bu reviş başıma cinnet getirir
Yeter el çek bu zulümden yetişir **emr-i 'asir** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 8). [emr-i 'asir,]
2. Hicrānı ise **emr-i 'asir** 'aşık-ı zāra
Teslim-i ḥayāt sinede her bār ne güzeldir (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 9). [emr-i 'asir,]

emr-i münker: Allah'ın râzı olmadığı, yasak olan emirler.

1. Nehy-i ma'rūf **emr-i münker** meslegin tā'kib eden
Dehr içinde menba'-ı tuğyān ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 3). [emr-i münker,]

emşāl: Eş, benzer.

1. Gelmemiş aşlā cihāna Hüznî **emşālim** benim
Tābi'-i nefis-i hevā şeytān ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 19). [emşālim, -im]
2. Ḥaliñ yetişir kevkeb-i seyyāreye **emşāl**
Sünbül mü mişāl perçem-i telkārıña karşı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 9). [emşāl,]

emtā': Emtia. Satılacak şeyler, mallar.

1. Tācir-i 'ankā mişālim ğam hüzün **emtā'imız**
Zevk atıp hüzün almada bir hoşça kārım benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 3). [emtā'imız, -im]

emvāc-ı 'aşk: Aşk dalgaları.

1. Kıl cefā cānā tezāyüd eylesin **emvāc-ı 'aşk**
Baḥr-i ğamda fülk-i dil ğavvāşı vuşlattır baña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 5). [emvāc-ı 'aşk,]

enbiyā: *Nebiler, peygamberler.*

1. Şerî'at meyvesi hep **enbiyânî**
Resûlullah esâsıdır şerî'at (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 31*). [*enbiyânî, -nî*]
2. Kanda kaldı bunca mürsel **enbiyâ** vü evliyâ
Nerdedir bunca cebâbir ber-tahin devvâra bak (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 7*). [*enbiyâ,*]
3. **Enbiyânî** evvelisiñ hem risâlet hâtemi
Huṭbe-i Levlak nübüvvet tahtına olduñ nişin (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 3*). [*enbiyânî, -nî*]
4. **Enbiyâ** vü evliyâ cümle sürüşân zâ'iriñ
Şarf-ı mâl bezl-i vücüd etmekte her ḥuccâc saña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 9*). [*enbiyâ',*]

encâm: *Son, akıbet.*

1. Yeter gaflet behey Hüznî tefekkür eyle **encâmî**
Denâ'tten sefâhetten yeter el çek ne ḥâşıl hâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 17*). [*encâmî,*]
2. Hâk-i pâye düştüm **encâm** eyledim vaşlîñ ricâ
Etmedi zerre mürüvvet seng-i dil-i ḥübânımız (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 7*). [*encâm,*]

encâm-ı ḥaṭar-nâk: *Tehlikeli son.*

1. Ol şire mişâl şivesi **encâm-ı ḥaṭar-nâk**
Ebrûsu kemân ruḥları tâbânıma yanaşma (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 5*). [*encâm-ı ḥaṭar-nâk,*]

encâm-ı Resûl: *Peygamberlerin sonuncusu Hz. Muhammed.*

1. Qanlar dökeyim kūyuna -i **encâm-ı Resûlün**
Göster bize şol ravza-ı pāk fahr Enâmı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 11*). [*encâm-ı resûl, -un*]

endüh-ı 'aşk: *Aşk derdi, kederi.*

1. El-fırâk efrûhte cismim el-amân bî-tâb bu dil
El-amân **endüh-ı 'aşkıñ** serde bir efser yetiş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 4*). [*endüh-ı 'aşkıñ, -in*]

engübîn-i gül-fem: *Gül renkli dudağının balı.*

1. **Engübîn-i gül-femiñ** lütfet yetiştir teşne-dil
Şerbet-i la'liñ şifâdır lebleri kevşer yetiş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 9*). [*engübîn-i gül-fem,*]

enhâr: *Nehir kelimesinin çoğulu, nehirler.*

1. Bir vâkt olur 'aşkıımız **enhâra** mu'âdil
Bir vâkt olur gavrile ḥülyâya mümâsil (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 1*). [*enhâra, -a*]

enîs: *Görüşülen kimse, arkadaş, dost.*

1. Qaranlık kabre varmazdan **enîsiñle** alıp zâdın
Ricâ eyle seher vâkti olup maḫşûda vâşıl hâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 15*). [*enîsiñle,*]
2. Olursam zinde dünyâda seniñ 'aşkıñ **enîsimdir**
Varırsam kabirle ḥaşre benimle câvidân ey şûḥ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 15*). [*enîsimdir, -im, -dir*]

enķāz: Çöküntü, döküntü, yıkıntı.

1. ‘Ālem-i keşretten el çek küşe-i vahdet yeter
Köhne **enķāz** meskeniñ bul fānī mādāme’l-hayāt (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 25, Mısra 10). [enķāz,]

ensāb-ı tevāzu’: Alçakgönüllülük soyları.

1. Var kibri ara her demi evlād-ı zināda
Her yerde mihek bildirir **ensāb-ı tevāzu’** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 82, Mısra 6). [ensāb-ı tevāzu’,]

enver: Daha, pek, en nurlu.

1. Yanar bir şem’a-i târih bu dilde Hüzni cevherdir
Binā olmuş yeri hoştur bu **enver** ma’bed-i zibā (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 13, Mısra 14). [enver, -muş]

er: Yiğit, erkek.

1. **Er** iseñ men’aref dersin oku erbāb-ı ‘aşktan gel
Bu Hüzni-veş suhen bahşā hezār mişli öter vā’iz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 80, Mısra 15). [er,]

er-: Ermek, ulaşmak.

1. Külli şey’in hālikūñ hükümü **erip**
İrci’ emrine etti iktidā (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 14, Mısra 3). [erip, -ip]
2. ‘Ābid iseñ ma’būda **er** yatma gāfil maķşūda **er**
Şirzime-i mes’ūda **er** vaķt-i seher vaķt-i seher (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 42, Mısra 9). [er,]
3. Dest-i ‘aşk içre cünün teşne bī-tāb gönlümüz
Ka’be-i maķşūda cānā **ersin** bu vuşlat rāhimiz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 58, Mısra 12). [ersin, -sin]
4. Küntükeñziñ sırrına **erdi** irenler ‘aşk ile
Men’aref dersin okuttu ‘āleme ‘irfān-ı ‘aşk (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 89, Mısra 3). [erdi, -di]

er: Er, eş, koca.

1. Ebu’s-sibteyn o Zehrāniñ **eridir**
Bu dīn arslanıdır bī-iştibāhı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 157, Mısra 21). [eridir, -i, -dir]

erbāb-ı ‘aşk: Aşk ehli kimseler. II Aşıklar.

1. Er iseñ men’aref dersin oku **erbāb-ı ‘aşktan** gel
Bu Hüzni-veş suhen bahşā hezār mişli öter vā’iz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 80, Mısra 15). [erbāb-ı ‘aşktan, -tan]

erbāb-ı tevāzu’: Tevāzu sâhipleri. Alçakgönüllüler.

1. Maħbūb-ı Hudā her dem aşhāb-ı tevāzu’
Bil ehl-i kemāl şüphesiz **erbāb-ı tevāzu’** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 82, Mısra 2). [erbāb-ı tevāzu’,]

erbāb-ı ‘uķūl: Akıl sâhipleri.

1. Var ise luţf anıñ ‘aksine kim māyelere
Nice **erbāb-ı ‘uķūl** eder efġān ne sebep (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 22, Mısra 4). [erbāb-ı ‘uķūl,]
2. Vermiş **erbāb-ı ‘uķūl** çünkü niżām maţbū’una
Bende-i şer’-i şerifiñ mā-sivāsın elden at (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 25, Mısra 7). [erbāb-ı ‘uķūl,]

erguvān: Kırmızıya çalan bir çiçek.

1. Açıldı her taraf sümbül menefşe **erğuvân** reyhân
Şüşâmla yâsemin zanbâk daî ol nergis-i şehlä (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 3). [erğuvân,]

erhâm: Daha (en, pek çok) rahîm, merhametli.

1. Ol keremle kânının dergâhına tuttum yüzüm
Raḥminiñ **erhâmıdır** çünkü Raḥmânım benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 4). [erhâmıdır,]

eriş-: Ulaşmak.

1. Hâlet-i nez‘a **eristim** şâh-ı hûbân elvedâ‘
Kâfir imâna gelir gel eyle cânân gârağ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 9). [eristim, -ti, -m]

ervâh-ı rûsul: Peygamber ruhları.

1. Nûh İbrâhîm Hud eyler ziyâret ravzañı
Oldu **ervâh-ı rûsul** hem kâ‘imen amaç saña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 8). [ervâh-ı rûsul,]

es-: Hava bir yönden bir yöne akmak, rüzgâr olmak.

1. **Esen** bād-ı şabâdan ben şakınırken seni cânân
Raķib-i nâ-sezâlarla nedir ol nâz ü istignâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 11). [esen, -en, -]
2. Zemîne sâyeler şalmış o servi hoş hırâm eyler
Eser bād-ı şabâ rûy-ı behiştten dem verir ammâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 10). [eser, -er]
3. Kâbûs u elem başına ol bād-i cününüñ
Estikçe hemân hâliñe düşmân mütelezziz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 4). [estikçe, -tikçe]

eşah: En doğru, doğrusu.

1. Tâkatim tâk oldu billah sâkiyâ rahm et baña
Nâr-ı düzağ yanmada sinemde bi-şübeh **eşah** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 6). [eşah,]

esâs: Asıl.

1. Şerî‘at meyvesi hep enbiyânın
Resûlullah **esâsıdır** şerî‘at (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 32). [esâsıdır, -i, -dır]
2. Okudum kânûn-ı ‘aşkı aldım icâzet bugün
Bir ferîd-i mürşid-i kâmil oluptur dil **esâs** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 4). [esâs,]
3. Olmuştur **esâs** Hazret-i Sultân-ı cihân-bân
Bülbül gibi güftâr ola i‘râb-ı tevâzu‘ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 11). [esâs,]

esb-i ‘aşk: Aşk atı.

1. **Esb-i ‘aşka** raķib olmuş feth eden dil kişverin
Şâhib-i Döldül süvâr şehvâra beñzer kaşlarıñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 5). [esb-i ‘aşka, -a]

esef et-: Üzülmek, hüznlenmek.

1. Sîne-i i şahrâda katlet ey şeh-i hûbân beni
İftihârım terk-i cân ‘aşkıñla **etmem** hiç **esef** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 8). [esef etmem, -me, -m]

eşer: Sarf edilen bir emek, yapılan bir iş sonucunda meydana gelen, yetenek, gayret veya emek ürünü şey, yapıt.

1. Ey Hüzni geçer rüz u leyāl ile eyvāh cürm
Allaha yarar haqqıyla zerre **eşerim** yok (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 92, Mısra 12). [eşerim, -im]

eşer yok: Eser yok. II Emâre, işaret yok.

1. İki günlük deni dünyā ‘ucûb etti seni rüsvā
Hayâdan **yok eşer** aşla utanmazsın ne alçaqsın (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 96, Mısra 8). [eşer yok,]
2. Bize **yok** mu ‘acabā ‘îd-i vaşlından **eşer**
Ne olur eyle mürüvvet dil-i nâ-çâre güzel (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 108, Mısra 7). [eşer yok,]

eshâ: Çok cömert, fazla eli açık, pek sahi kimse.

1. Polatlının ahâlisi kurrâsı ettiler himmet
Hamiyyet ehlidir hep Hâtem-i Tay gibi **eshâ** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 13, Mısra 6). [eshâ,]

esîr: Tutsak, müptelâ, düşkün.

1. Meded ey ruhları hamrâ meded ey şâh-ı dilîr
Görelî hüsnüü dil ‘ukde-i zülfünde **esîr** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 46, Mısra 2). [esîr,]
2. Yâdigâr ettim bu gönlüm dâm-ı zülfünde **esîr**
Münkesir etme kerem kıl rahmla her ân elvedâ’ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 81, Mısra 5). [esîr,]
3. Hüzni saña mihr-i münîr cân fedâ gönlü **esîr**
Raħmi kesîr lutfu kesîr teşne gönlü yandı yürek (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 102, Mısra 13). [esîr,]
4. Dâm-ı zülfünde **esîrim** nâzlı cânânım deyü
Dâda geldim el-amân ey şems-i devrânım deyü (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 138, Mısra 1). [esîrim, -im]

esirge-: Kurtarmak, zor durumdan çıkarmak.

1. Hüzni-i bî-çâreyi cânâ **esirge** el-amân
Tatlı cânım kaçdına etmekte da‘vâ gamzeler (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 51, Mısra 13). [esirge,]

esîr-i ‘aşk: Aşkın tutsağı.

1. Süleymân-ı zamânsın satvetiñ hem tuttu dünyâyı
Esîr-i ‘aşkıñ olmuştur dîvânın emriñe merbû (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 79, Mısra 4). [esîr-i ‘aşkıñ, -im]
2. Bir **esîr-i ‘aşkıñım** ben nev-civân etmem ferâğ
‘Âleme ettiñ beni sen dâsitân etmem ferâğ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 83, Mısra 1). [esîr-i ‘aşkıñ, -im-in, -im]

esîr-i cân-kafe: Can kafesinin esîri.

1. Bir zamân oldum hayâl-i vuşlat ile hânde-dil
Bir zamân hâmüş olup oldum **esîr-i cân-kafe** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 66, Mısra 4). [esîr-i cân-kafe,]

esîr-i dâm-ı ‘aşk: Aşk tuzağının esîri.

1. Biz **esîr-i dâm-ı ‘aşkı**z boşa feryâd etmeyiz
Bülbül-âsâ bî’z-zârûr ol âha mu‘tâd etmeyiz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 61, Mısra 1). [esîr-i dâm-ı ‘aşk,]

eski: Çok zaman geçmiş olan, kadim.

1. Mesnedinde ni‘metinde var mı mālında vefā
Cevherinde sīm ü zerde **eski** ‘izzet kalmamış (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 12). [eski,]
2. Kān dökertiñ dîdeden feryād edip ey Mehlikā
Kalmamıştır sende ol **eski** şadākat gel yetiş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 8). [eski,]
3. ‘Ār nāmūsu nā-bedīd oldu cünün-ı ‘aşk ile
Meclis-i ‘irfānda yok ‘aşkıñla **eski** rağbetim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 10). [eski,]

eslāf: Selefler, evvelkiler, geçmişler.

1. **Eslāf** gibi hiç varmayayım bāb-ı ümerāya
İkbāl ü sa‘adet dili idbāra düşürme (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 7). [eslāf,]

esmā: İsimler, adlar, namlar.

1. Meşgūl edemem fikrimi hem ‘ilm-i cifirle
Teslim-i bast-ı vefk ile **esmādan** uşandık (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 8). [esmādan, -dan]

esrār-ı Hudā: Allah’ın sırrı.

Esrār-ı Hudā her kula bu ‘aşk naşib olmaz
Tā ‘arşa sütün olmada gāvğā-yı muhabbet (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 5). [esrār-ı hudā,]

Es-sefer kıt’atünmine’s-saķar: Bir fersah (üç millik uzaklık) dahi olsa, yolculuk cehennem (azabından) bir parçadır. (Hadis-i Şerif)

Es-sefer çün kıt’atünmine’s-saķardır ‘āleme
Mür-āsā bak za‘if olmakta biñlerce cesūr (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 7). [es-sefer,]

eş‘ār: Şiirler.

1. Ey Hüznî ‘akıl ermedi reftār-ı ‘acībe
Bir zerre degil medhine **eş‘ārıña** karşı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 12). [eş‘ārıña,]

eşcār: Ağaçlar.

1. Benim bu cürmüme nisbet degil kaçre yedi deryā
Hacer kum berk ü **eşcār**la dahi zerre kiyāh yā Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 4). [eşcār, -la]

eşk: Gözyaşı.

1. Bir taraftan cevri dilber zaķm-ı hicrān bir taraf
Kaķre kaçre **eşkimiz** çün baķr-i ‘ummān aķlatır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 12). [eşkimiz,]

eşk-i çeşm: Gözün yaşı.

1. **Eşk-i çeşmim** āh revān etti benim raķm etmedi
Öyle bir şüh-ı sitemkār dîdesi fettānımız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 9). [eşk-i çeşm, -im]

eşrār: Şerli ve kötü kimseler.

1. Behā’im-veş yiyip içip uyumak
Münāfik mülhīd **eşrār**a maķşūş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 24). [eşrār,]
2. Senden digere kimseye icrā-yı tekāpū
Ettirme baña rızķ için **eşrār**a düşürme (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 6). [eşrār, -a]

eşyâ: Şeyler, mevcudat.

1. Beyt-i Rabbi'l'-âlemîn secdegâh-ı enbiyâ
Her bir **eşyâda(n)** mükerrerem 'arş-ı Rahmândır gönül (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 6).
[eşyâda(n), -dan]

eşyâ-yi mevcûd: Var olan şeyler.

1. Şehriyâr-ı şehri-i dîn ey Rahmetenli'l'-âlemîn
Hep seniñle fahr eder **eşyâ-yi mevcûd** şâh-ı dîn (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 2). [eşyâ-yi mevcûd,]

et-: Etmek, eylemek.

1. Yâ Kerîmü yâ Rahîm mîm-i Rahîmîñ 'aşkına
Sırr-ı vahdet hürmeti **etme** beni 'aşktan cüdâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 4). [etme, -me]
2. Hün-nişâr **etsin** dem-â-dem 'aşk-ı pâkiñle gözüm
Çıksın âfâka fiğânım 'aşk ile bârî Hudâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 11). [etsin, -sin]
3. Hamd-i bî-had zâtıña **etti** tülû 'aşk göñlüme
Şol Cevâd isminle kıldım ben bu 'aşka iktidâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 5). [etti, -ti]
4. Fazl-ı Bî'smillâh ile dîvâna **ettim** ibtidâ
İsm-i Rahmân ile verdim işbu nazma intihâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 1). [ettim, -tim]
5. Zâtıña ettim tevessül kendime kıldım şefî
Ol Hâbîbiñ hürmeti **et** 'aşkıñı ihsân baña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 12). [et,]
6. **Etmişim** bunca günâhı bâb-ı lutfuñ var deyü
Şad hezâr **ettim** nedâmet rûzı kıl gufrân baña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 6). [ettim, -tim]
7. Yâ Resûlallah dahîlek **etme** red bu Hüzniyi
H'ân-ı lutfuñdan doyur kim geldi müflis aç saña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 13). [etme, -me]
8. Enbiyâ' vü evliyâ cümle sürüşân zâ'iriñ
Şarf-ı mâl bezl-i vücûd **etmekte** her huccâc saña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 10). [etmekte, -mek, -te]
9. Yâr marîz-i 'aşkıñım her dem füzûn **et** derdimi
Nâle vü âh ü 'ayn-ı şıhhattir firâkım baña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 3). [et,]
10. Sen füzûn **et** cevriñi yâr ben taḥammül eyleyem
Hüzniyim âlâm-ı 'aşkıñ câh-ı rif'attir baña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 11). [et,]
11. Râziyım her hâlde lutf u 'adliñe biñ cân ile
Ettigin cevri ü cefâlar çünkü ni'mettir baña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 8). [ettigin, -tigi, -n]
12. **Ettiğün** bunca 'ibâdet dil kabâhattir saña
Hep mürâ'ilik **ettiñ** sirette 'âdettir saña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 2). [ettiñ, -tin]
13. Hüzniyâ Ḥaḫḫa tevekkül kıl umûruñ tefvîz **et**
Kul iken kıldan kula ihsân olur 'âlem bu yâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 13). [et,]
14. Mürâ'ât **et** vefâ resmin ferâmüş eyleme şâhım
Derinde vâlih ü hayrân bu Hüzni 'âşık-ı şeydâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 13). [et,]
15. Hüzni-i bî-çäreñe lutf ile rahm **et** dâ'imâ
Merhabâ ey sinesi şahrâ efendim merhabâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 15). [et,]
16. Nâ-ümîdken kâm-yâb **ettiñ** dil-i bî-çäreyi
Merhabâ ey kâmet-i tûbâ efendim merhabâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 7). [ettiñ, -tin]
17. Polatlınıñ ahâlisi kurrâsı **ettiler** himmet
Ḥamiyyet ehlidir hep Ḥâtem-i Tay gibi eşâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 5). [ettiler, -ti, -ler]
18. **Etti** rihlet eyleyip 'azm-i bekâ
Menzilin Firdevs ede bârî Hudâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 1). [etti, -ti]
19. Külli şey'in hâliküñ hükmü erip
İrci' emrine **etti** iktidâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 4). [etti, -ti]
20. Dünyâda beni fakrile me'nûs-ı şekîb **et**
A'mâl ile ver şervet-i sâmânımı yâ Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 5). [et,]

21. Kıl bākī kadem rāh-ı şerī‘atte şebātla
Et benden uzak nefsile şeytānımı yā Rab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 15, Mısra 8). [et,]
22. Şiddiklar ile bizleri **et** cennete dāhil
Dîdār ile ver andaki ihsānımı yā Rab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 15, Mısra 19). [et,]
23. Kōduktā muşallā taşına **etme** su‘ālî
Her hāḡḡ-ı ‘ibād maṭlab-ı cîrānımı yā Rab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 15, Mısra 11). [etme, -me]
24. Olduḡta ḡaşr dest-i zebānide bırakma
Hem **etme** şakīl cürm ile mîzānımı yā Rab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 15, Mısra 18). [etme, -me]
25. Ver ḡātime Ḳur‘ān ile şol rûz-ı u vedā‘da
Ettirme vedā‘ kalb ile imānımı yā Rab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 15, Mısra 10). [ettirme, -tir, -me]
26. Kāf oldu günāhım maḡrem **et** rüyuma urma
Şol rûz-ı cezā defter-i ‘işyānımı yā Rab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 17, Mısra 3). [et,]
27. Ḳays u Ferḡād hecrile cān verdiler maḡbûbuna
Gîrveyi **etti** hediye ‘āşīka çün Hāḡ Çalab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 18, Mısra 8). [etti, -ti]
28. Bülbül-āsā āh eder efkenderler şām u seḡer
El verir cānā firāḡıñ **etti** te‘şîr cāna heb (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 19, Mısra 10). [etti, -ti]
29. Reddetti hemān şāḡne-i şāḡrāya ‘adūyu
Ḳul **etti** dili kendiñe Mevlā-yı muḡabbet (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 27, Mısra 20). [etti, -ti]
30. Derd-i ‘aşḡ **etmemek** olmaz ‘ayān pinḡān güç
Hiç ḡabûl etmez ṭabîb bir te‘enni yok dermān güç (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 32, Mısra 1).
[etmemek, -me, -mek]
31. Hûn-ı eşḡ-i dîdemiz olmaḡta her dem cû mişāl
Bār-ı hecrî kâmetim **etti** benim ḡavs-i kuzāḡ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 33, Mısra 4). [etti, -ti]
32. Ol dem kerem et ḡaşlar cellādıñ ucundan
Bir seyfi-i sitem **etmede** āl ḡan revān şūḡ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 35, Mısra 8). [etmede, -me, -de]
33. Hüzni saḡa dil vereli ey rûḡ-ı revānım
Ḳanlar aḡtır dîdeden **etmekte** fiḡān şūḡ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 35, Mısra 14). [etmekte, -mek, -te]
34. Hüzni-i bî-çāreniñ bakma ḡatāsı bî-şümār
Ḳullara **etmekte** ihsān cümle sultān el-meded (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 37, Mısra 14). [etmekte, -mek, -te]
35. Cān vedā‘da cismile gel bir görem gül rüyūñu
Yār-i marîḡ hecri kim vaşlıñdan **etmesen** ba‘îd (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 38, Mısra 8). [etmesen, -me, -sen]
36. Hüzni-i bî-çāreyi imān ile yoldaş kıl
Dü cihānda **et** ‘azîz faḡlıñla her dem el-‘iyāz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 39, Mısra 14). [et,]
37. Hüzni yanıyor ateş-i ‘aşḡ ile dem-ā-dem
Etmekte fiḡān hecrile sūzān mütelezzîz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 40, Mısra 12). [etmekte, -mek, -te]
38. **Etme** ‘itāb ey pâdişāḡ luṭfile kıl bize nigāḡ
Ḳılma ḡāfilinden ilāḡ vāḡt-i seḡer vāḡt-i seḡer (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 42, Mısra 21). [etme, -me]
39. Seherde ben niçin āḡ u fiḡānı **etmeyeyim** mu‘tād
Derūnumdan elem aḡlar ḡam aḡlar ḡam-kūsār aḡlar (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 44, Mısra 11).
[etmeyeyim, -me, -ye, -yim]
40. Benefşe boynunu bükmüş şūşām ḡaddin kemān **etmiş**
Çayır çiydem semīn lāle ‘abîrle müşḡ-bār aḡlar (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 44, Mısra 3). [etmiş, -miş]
41. Āḡ vaṭān körpe ḡuzular vāḡ ‘iyāl-i mūnisim
Etti dü-tā kâmetim müyum sefid meslûb şu‘ūr (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 45, Mısra 12). [etti, -ti]
42. Elvedā‘ ey ‘îd-i mātem el-firāḡ ey māḡ-ı nūr
Nāzenin ‘ömrüm gibi ḡüznile **ettiñ** mürûr (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 45, Mısra 2). [ettiñ, -tin]
43. ‘İşve-bāzım nāzeninim ‘aḡl u fikrim selb eden
ḡānümāniñ **etti** ḡārāt yoksa dil yaḡma mıdır (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 49, Mısra 8). [etti, -ti]
44. Ruḡlarıñ **etmek** diler bu ḡasta göñle bir devā
Zerre vermez firşat-ı saṭvetle ammā ḡamzeler (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 51, Mısra 3). [etmek, -mek]
45. Sell-i seyf **etmiş** cihāda Rüstem-āsā ḡamzeler
Bir Nerīmān-ı zamān şavletle cānā ḡamzeler (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 51, Mısra 1). [etmiş, -miş]

46. İltiyām **etmez** kabûl derdim muhâl-ender-muhâl
Dost değil bu yareyi çün görse düşmân ağlatır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 5). [etmez,]
47. Tîğ-i hecriñ sineme açtı hezârân pencere
Terk-i cân **etmek** rehiñde bir ‘uluuv-ı cāhimız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 10). [etmek, -mek]
48. Va‘de **etti** vuslatıñ vakt-i mülākāt bekleriz
Her Şirine gönlümüz beyhûde Ferhād **etmeyiz** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 7). [etti, -ti]
49. Hāk-i pāye düştüm encām eyledim vaşlıñ ricā
Etmedi zerre mürüvvet seng-i dil-i hūbānımız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 8). [etmedi, -me, -di]
50. Hūzniyā bir bākī yāre ver gönül kıl āh ü zār
Elvedā‘ **ettikte** ruhuñ zıkr ede ol ten kafes (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 10). [ettikte, -tikte]
51. Yādigār **ettim** bu gönlüm dām-ı zülfüñde esir
Münkesir etme kerem kıl rahmla her ān elvedā‘ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 5). [ettim, -ti, -m]
52. Bir esir-i ‘aşkıñım ben nev-civān etmem ferāğ
‘Āleme **ettiñ** beni sen dāsitan etmem ferāğ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 2). [ettiñ, -ti, -n]
53. Ey perī müjgānıña bu sinemi ettim hedef
Şerhā şerhā **etmede** cismimde zaḥmıñ muḥtelef (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 2). [etmede, -me, -de]
54. Biraz ‘işret biraz şöḥbet edince
Vedā‘ ettim **edip** gīsū-yı tezlîf (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 16). [edip, -ip]
55. Soñradan **etti** sirāyet ‘aşk-ı -ı ma‘şūk ‘āşıkā
Her birisin **etti** Mecnūn Leylā-veş tābān-ı ‘aşk (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 12). [etti, -ti]
56. Küfrüne hüküm olduḡu Qur‘āna ḥākāret
Ettikleri nisyān olamaz zerre bî-diniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 10). [ettikleri, -tik, -leri]
57. Lāle sūnbülle karanfil mor menefşe her şükūf
‘Arz-ı dīdār **ettiler** güller ile reyḥān seniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 8). [ettiler, -ti, -ler]
58. Kıl ü kâlden vazgelip baḥşin bırak vāhī emel
Ber-hevā **etme** hayātıñ māye-i ummāna gel (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 6). [etme, -me]
59. İstemem **et** ülfetiñ var dā‘imā āgyār ile
Zerre kadrım bilmediñ āh nāzlı yārim āh benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 3). [et,]
60. Şol vişāl-i ḥarman ‘ömrümü benim kıldıñ hebā
Yok mu rahmiñ Hūzniye **etme** ḡamım her-ḡāh benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 10). [etme, -me]
61. Ol dīdesi fettān ile tenhāca muḥabbet
Ettim bu gece menba‘-ı iḥsāna yanaştım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 10). [ettim, -tim]
62. Raḥne-dār oldu vücūdum dāḡ-ı hecriñle meded
Bār-ı cevriñ **etti** dü-tā sevdiğim baḡ kāmetim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 4). [etti, -ti]
63. Hiç rahm ü nigāh **etmedi** bu Hūznî-yi za‘ife
Bir tūl-i emel vuslat-ı dildārıñ o hūbdan (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 9). [etmedi, -me, -di]
64. Gözyaşı ile sineñi girdāb-ı ricā **et**
‘Afvede hemān cürmüñü Yezdān gecelerde (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 9). [et,]
65. Hem maddi‘i hem ma‘nevī mahfūz-ı emel **et**
Da‘vā ile ol ḥākim-i mekkāra düşürme (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 11). [et,]
66. Senden digere kimseye icrā-yı tekāpū
Ettirme baña rızk için eṣrāra düşürme (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 6). [ettirme, -tir, -me]
67. Cūnbüş-i refṭārıñ āh kimler öğretti saña
Hemşireñ mi ḡālibā yār **etti** müsteṣnā seni (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 8). [etti, -ti]
68. ‘Uluuv-i şānıña tā-hā delildir
Anıñ ḥürmetine **et** nīm-nigāhı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 12). [et,]

etmede: Etmekte, yapmakta, yapıyor.

- Öter bülbülleri bağda seherde **etmede** feryād
Cemāliñ ‘arz eder mey-i muḥabbetle gül-i ra‘nā (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 7). [etmede,]

eṭvār: Tavırlar, edalar, hareketler.

1. Çengel-i ‘aşkıñ takıp boynuma Mecnûn eylediñ
Nâz ile **eṭvâr** ile Hakkâ dehânım vâh benim (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 115, Mısra 8*). [*eṭvâr,*]
2. Ey şûh-ı edîb ol perî **eṭvârîña** yandım
Vây nûr-ı ‘acîb meh gibi ruhsârîña yandım (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 118, Mısra 1*). [*eṭvârîña,*]
3. Kûmru gibi mest etmede ‘uşşâk-ı zebânîñ
Ṭāvûs da hicâb etmede **eṭvârîña** karşı (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 137, Mısra 4*). [*eṭvârîña, -ın, -a*]

evâmir-i Hüdâ: *Allah'ın emirleri.*

1. Mülâzım ol **evâmir-i Hüdâya**
İtâ‘at Hâzret-i Kâhhâra maḥşûş (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 76, Mısra 27*). [*evâmir-i ḥudâya, -ya*]

evhâm-ı zer ü sîm: *Altın ve gümüş kuruntuları.*

1. Biz cemr-i remâdla ruḥ-ı kimyâdan uşandık
Evhâm-ı zer ü sîmle pür-emyâdan uşandık (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 93, Mısra 2*). [*evhâm-ı zer ü sîmle,*]

evlâd-ı zinâ: *Evlilik dışı doğmuş çocuk.*

1. Var kibri ara her demi **evlâd-ı zinâda**
Her yerde miḥek bildirir ensâb-ı tevâzu‘ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 82, Mısra 5*). [*evlâd-ı zinâ, -da*]

evliyâ: *Allah dostları.*

1. Enbiyâ‘ vü **evliyâ** cümle sürûşân zâ‘iriñ
Şarf-ı mâl bezl-i vücûd etmekte her ḥuccâc saña (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 3, Mısra 9*). [*evliyâ,*]
2. Kanda kaldı bunca mürsel enbiyâ vü **evliyâ**
Nerdedir bunca cebâbir ber-ṭâhin devvâra bak (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 91, Mısra 7*). [*evliyâ,*]

evrâd et-: *Sürekli zikretmek, dua etmek.*

1. Dest-i ğamda Kaysa ta‘lîm eyledik sevdâyı biz
Pîr-i ‘aşk-ı Leylâyız biz ğayrın **evrâd etmeyiz** (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 61, Mısra 6*). [*evrâd et, -me, -yîz*]

evreng-i dil-i Hüzni: *Hüzni'nin gönül tahtı. Şâirin mahlası.*

1. Dedim **evreng-i dil-i Hüzniye** ḥukkâm-ı qadîm
Bârekellâh yakışır vaşlîña cân ver dediler (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 48, Mısra 13*). [*evreng-i dil-i ḥüzni, -ye*]

evşâf: *Güzellikler. II Vasıflar, özellikler.*

1. Seniñ gül ḥüsnüñe cânân mekân ‘âşık zamân ‘âşık
Seniñ **evşâfîñi** dilden bilen ‘âşık duyan ‘âşık (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 90, Mısra 2*). [*evşâfîñi, -ın, -ı*]

evvel: *Önce.*

1. Ceşm-i cellâdîñ beni âh (ey) perî kıldı şehîd
Dest ü pâyım benden **evvel** perçemiñ Ḥablü‘l-varîd (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 38, Mısra 2*). [*evvel,*]
2. Sen idiñ **evvel** benim biñ nâz ile ‘aqlım alan
Kâmet-i bâlâcığım sen bir taraf ben bir taraf (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 86, Mısra 15*). [*evvel,*]

evvel: *Başlangıç, birinci, ilk.*

1. Enbiyânın **evvelisiñ** hem risâlet hâtemi
Huṭbe-i Levlak nübüvvet tahtına olduñ nişin (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 3*). [evvelisiñ, -i, -sin]

evvelâ: *Öncelikle, ilk olarak.*

1. Çün Züleyhâ **evvelâ** ‘aşk ile oldu nâmdâr
Oldu meftûn şoñradan ol Yûsuf-ı Ken‘ân-ı ‘aşk (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 13*). [evvelâ,]

ey: *Edat-ı nida.*

1. **Ey** şefî‘ü’l-müznibin her ins ü cin muhtâç saña
Raḥmetenli‘l-‘âlemîn levlâke levlâk tâc saña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 1*). [ey,]
2. Cemâliñ şem‘ine yandı bu dil pervâne-i ‘aşkıñ
Söyünmez sinede nârîñ fûrûhte **ey** meh-i ğarrâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 8*). [ey,]
3. Var şalın gez nâz ile ‘âlemde **ey** kân-ı vefâ
Var mı yok mişliñ gibi dehrîde cânâ dil-rübâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 1*). [ey,]
4. Mâh u hürşid gül cemâliñ **ey** perî bir zerresi
Bârekellâh her ḥatâdan şaklasın Haḳ dâ‘imâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 3*). [ey,]
5. Merḥabâ **ey** yâre-i hecriñ mübârek merhemi
Merḥabâ **ey** lebleri şahbâ efendim merḥabâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 9*). [ey,]
6. Merḥabâ **ey** sâye-i luṭfuñda şâdân olduğum
Eylediñ memnûn bizi zirâ efendim merḥabâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 11*). [ey,]
7. Merḥabâ cânım fedâ râhiñda kurbânım seniñ
Merḥabâ **ey** dehrîde yektâ efendim merḥabâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 14*). [ey,]
8. Hüznî-i bî-çâreñe luṭf ile raḥm et dâ‘imâ
Merḥabâ **ey** sînesi şahrâ efendim merḥabâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 16*). [ey,]
9. Merḥabâ **ey** ruḥları ḥamrâ efendim merḥabâ
Merḥabâ **ey** didesi şehlâ efendim merḥabâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 1*). [ey,]
10. Eylediñ teşrifle ihyâ mürde cismim çok şükür
Merḥabâ **ey** kaşları tuğrâ efendim merḥabâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 4*). [ey,]
11. Nâ-ümidken kâm-yâb ettiñ dil-i bî-çäreyi
Merḥabâ **ey** kâmet-i tûbâ efendim merḥabâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 8*). [ey,]
12. **Ey** şûh mihr-i tâbân gâyet güzelsiñ ammâ
Vây çeşm-i tâb-ı devrân gâyet güzelsiñ ammâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 1*). [ey,]
13. Fülfilleriñ süreyyâ kaddiñ mişâl-i tûbâ
Ey şâh-ı mülk-i Kisrâ gâyet güzelsiñ ammâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 8*). [ey,]
14. Yetiştî nev-bahâr **ey** dil şafâlar olmada peydâ
Müzeyyen al yeşil atlas mişâli ser-te-ser dünyâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 1*). [ey,]
15. **Ey** güzel gül ḥüsnüñe oldu gönül bir ‘andelîb
Bâğ-ı vaşlıñ çün terennüm etmede gâyet ‘acîb (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 1*). [ey,]
16. **Ey** Hüznî ğarîb küşe-i gurbette marîzsiñ
Bir gün de olur derdiñe dermân saña şabret (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 13*). [ey,]
17. **Ey** zâhid-i sâlûs hele ‘aşktan haberiñ yok
Kevşer gibi şâfidir o şahbâ-yı muḥabbet (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 11*). [ey,]
18. **Ey** sâkî hemân şun bize bir bâde-i gülgün
Bu şeb edelim yâr ile icrâ-yı muḥabbet (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 13*). [ey,]
19. Meyve-i ḥüsnüñ seniñ bulmuş kemâl **ey** mâh-rû
Ğabğab-ı mînâya karşı verd-i ḥamrâlar ‘abeş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 9*). [ey,]
20. Âteş-i ‘aşkıñ beni yaktı remâd etti amân
Hüznî-âsâ **ey** perî-rû terk-i sevdâlar ‘abeş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 12*). [ey,]
21. **Ey** berk-i semen dîde-i ḥünhâ‘rîñ gör geç
Vây gonca-dehen şive-i güftârîñ gör geç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 1*). [ey,]
22. Ol sîb-i zeğan lebleri şahbâñıza yandım
Ey tûḫî-zebân gerden-i billûr-ı cihân şûh (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 12*). [ey,]

23. Hüzni saña dil vereli **ey** rûh-ı revânım
Kârlar akıtır dideden etmekte figân şûh (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 35, Mısra 13). [ey,]
24. ‘Adl ile etme su’âl lutf eyle başın hakkıçün
Ey şehinşâh-ı cihân ‘afveyle her ân el-meded (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 37, Mısra 12). [ey,]
25. Bî-murâd gitti deyü bî-çâre bî-kes ‘aşkıım
Ey cefâ-cû ağla gez oldukta Hüzni nâ-bedîd (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 38, Mısra 14). [ey,]
26. **Ey** kalb-i hâzin hüznüne devrân mütelezziz
Ey cism-i nahîf derdiñe dermân mütelezziz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 40, Mısra 2). [ey,]
27. **Ey** bād-ı şabâ yâre benim hâlimi söyle
Tedbir ü şifâ yok mu ‘aceb bu dil bir ân mütelezziz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 40, Mısra 7). [ey,]
28. **Ey** nâme varıp dergeh-i dilâya kerem kıl
Var eyle beyân âhıma cânân mütelezziz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 40, Mısra 9). [ey,]
29. Elvedâ’ **ey** ‘îd-i mâtem el-firâk **ey** mâh-ı nûr
Nâzenin ‘ömrüm gibi hüznile ettiñ mürûr (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 45, Mısra 1). [ey,]
30. Meded **ey** ruhları hamrâ meded **ey** şâh-ı dilir
Görelî hüsnüñ dil ‘ukde-i zülfünde esîr (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 46, Mısra 1). [ey,]
31. **Ey** perî-rû behîşt içre vâlidîñ gılmân mıdır
Ahsen-i takvim vücuduñ dâderiñ vildân mıdır (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 52, Mısra 1). [ey,]
32. Bir hümâ-meşreb şikâr olmazsın **ey** neveste sen
Âşiyân-ı bâz-ı ‘aşka zülfün ârâm-gâhımız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 58, Mısra 7). [ey,]
33. Bûy-ı vuşlat **ey** şabâ kıldı mu‘atâr cânımız
Şol peyâm-ı ‘îd u vaşlın tâ ezel ‘uşşâkıyız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 59, Mısra 7). [ey,]
34. Ben dedim dil bî-şekîb âh ol dedi şabreyle sen
Bir gün olur şâd olursun **ey** Hüzni-i nâlânımız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 62, Mısra 14). [ey,]
35. Eylediñ yağma olanca ‘aqlımız **ey** yârimız
Olmadı bir kez rehâ cevriñden bu dil-zârımız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 63, Mısra 1). [ey,]
36. Te’şîr etmez yâ niçin düd-ı siyâhım sineñe
Ey mürüvetsiz hayâsız bî-vefâ dil-dârimız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 63, Mısra 10). [ey,]
37. Derd-i ‘aşkıım etme teşhîş **ey** tabîb-i çâre-sâz
Biz bu derde râziyız dermâna minnet etmeyiz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 64, Mısra 5). [ey,]
38. Nabzıma el urma zinhâr **ey** tabîb-i bî-haber
Eyleme tedbir ü dermân bulamazsın çâre kes (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 66, Mısra 9). [ey,]
39. Dersimiz verdi bize **ey** Hüzni pîr-i ‘aşk bugün
Küntü kenzen ‘Alleme’l-esmâ’ olundu muktebes (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 66, Mısra 13). [ey,]
40. **Ey** gârib bülbül yeter beyhüdedir feryâdı kes
Bî-vefâdır gonca nev-hîz olma vaşlın mültemes (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 67, Mısra 1). [ey,]
41. Bülbül-i şürîdeyim gülzâr-ı hüsnüñ nev-bahâr
Ey benim şîrin zebânım ettirir güftâr heves (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 69, Mısra 4). [ey,]
42. Elvedâ’ **ey** şûh-ı devrân ruhları aħmer yetiş
El-meded bî-raħm ü inşâf sînesi mermer yetiş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 72, Mısra 1). [ey,]
43. Batar cân-gâhıma tîr-i müjeñ **ey** kâmet-i bâlâ
Muhabbet seyfini ‘üryan edip kaşın kemân olmuş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 73, Mısra 5). [ey,]
44. **Ey** bād-ı şabâ ol şeh-i hûbânıma maħşûş
Var eyle selâm lutfîle cânânıma maħşûş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 75, Mısra 1). [ey,]
45. Dām-ı ğurbet derd-i hasret cismimi kıldı harâb
Cân vedâ’da gel yetiş **ey** fitne-i devrân marîz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 78, Mısra 4). [ey,]
46. Mürde cismim zinde kıl ol şerbet-i didâr ile
‘Âşıkıñ âlâm-ı ğamda **ey** şeh-i hûbân marîz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 78, Mısra 8). [ey,]
47. Elvedâ **ey** fitne-engîz şâh-ı hûbân elvedâ’
Elvedâ’ **ey** Yûsuf-ı Ken‘ân-ı devrân elvedâ’ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 81, Mısra 1). [ey,]
48. **Ey** Hüzni eger irmek ise Hâkka murâdın
Sineñde ola gevher-i nâ-yâb-ı tevâzu’ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 82, Mısra 13). [ey,]
49. Sevmişim cân u gönülden **ey** gül-i hamrâ seni
Râhıña kurbân sensiñ cismimde cân etmem ferâġ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 83, Mısra 3). [ey,]
50. Hâk-i pâyiñ Hüzniye bir tütîyâ-yı ma’nevî
Pâyedâr oldukca **ey** sems-i cihân etmem ferâġ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 83, Mısra 14). [ey,]
51. Sine-i i şahrâda katlet **ey** şeh-i hûbân beni
İftihârım terk-i cân ‘aşkıñla etmem hiç esef (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 85, Mısra 7). [ey,]

52. Gülşen-i hüsnünde efğan eyledim bülbül gibi
Ey gül-i ra'nacığım sen bir taraf ben bir taraf (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 4). [ey,]
53. Zerre takdîr etmediñ âh kıymetim **ey** mâh-rû
Geçti 'aşk da'vacığım sen bir taraf ben bir taraf (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 7). [ey,]
54. Dâ'-i zenbiñ **ey** tabîb-i çâre-sâzı el-amân
Kaddimi kıldı muhavves zağm-ı 'işyân soñ ramak (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 11). [ey,]
55. **Ey** Hüznî geçer rûz u leyâl ile eyvâh cürm
Allaha yarar haqqıyla zerre eşerim yok (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 11). [ey,]
56. Hidâyet senden olmazsa ne yapsın neylesin 'âşî
Kerem bâbîndan **ey** Hâdî diger dârü'l-amânım yok (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 12). [ey,]
57. **Ey** Şimr-i pelîd haşre kadar cânına lâ'net
Destiñde çıkıp hançer ile şadra Hüseyiñiñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 13). [ey,]
58. **Ey** cefâ-cû bilmediñ hayfâ ki kâdrim neyleyim
Yok mudur sineñde yoksa zerre imânıñ seniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 3). [ey,]
59. Gel kerem kıl her zamân **ey** gönca-ter gönca fidân
Hüznî-veş kan ağlıyor 'aşkıñla bülbüller seniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 9). [ey, -ler]
60. **Ey** bād-ı şabâ 'ahde vefâ etmemek olmaz
Ta'yîb-i kulûb hâtır-ı vîrâna mı geldiñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 5). [ey,]
61. Ey merg-i melek çek eliñi benden uzak ol
Cânânıma nezreyledigim cânâ mı geldiñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 9). [ey,]
62. **Ey** Hüznî seniñ hüznüñe yok mu nihâyet
Bu 'âleme sen hüznile bir tane mi geldiñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 11). [ey,]
63. Kudret ıssı **ey** Kerimi **ey** Raḥîm-i Lâ-yezâl
Her nekâyişten müezzeh zât-ı pâkiñ bî-mişâl (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 1). [ey,]
64. Hikmetiñ bir zerresidir cümle mevcûdât hemân
Hâkim-i Muṭlaḳ çü sensiñ **ey** 'azîm Haḳ-Ta'al (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 10). [ey,]
65. Sensiñ ol fallâhü hayrun hâfizâ hıfz et beni
İns ü cin mekrinden **ey** Hayy-ı Qadîm zü'l-nevâl (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 14). [ey,]
66. Meded öldüm meh-i ruḥsârıyñ efsânesiyim
Neler ettiñ baña **ey** sāḥir-i mekkâre güzel (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 4). [ey,]
67. Meded **ey** gâmezisi tîr Hüznîye raḥm eyle meded
Verir ol cân-ı dili dîde-i sehḥâra güzel (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 9). [ey,]
68. **Ey** şüh-ı cihân dîdesi mestânım efendim
Vây rûḥ-ı revân gâmezisi fettânım efendim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 1). [ey,]
69. Yandım saña biñ cân ile meftûnum efendim
Bir bülbülünüm **ey** ruḥ-ı gülgünüm efendim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 2). [ey,]
70. Bir bende-i fermânıñım **ey** vech-i münîrim
Hüznî gibi bir raḥm-ı ciger-hûnum efendim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 9). [ey,]
71. Keş-i vaşlım çün şikest ettiñ benim **ey** nâzenîn
Külle-i endüh ile biñ zulm ile nâ-gâh benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 5). [ey,]
72. Meded **ey** sînesi mermer baña ettiñ neleri
Öleyim kırtulayım câyımı zindân edeyim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 5). [ey,]
73. Aḳıtiñ dîde-i hûnun meded **ey** şâh-ı cihân
Acımañ Hüznîye zerre diliñ âhen mi desem (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 9). [ey,]
74. **Ey** şüh-ı edîb ol perî etvârıña yandım
Vây nûr-ı 'acîb meh gibi ruḥsârıña yandım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 1). [ey,]
75. Meded **ey** dîdesi âhû cigerim yandı meded
Nice pervâne gibi âh ten-i pûryân olayım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 9). [ey,]
76. Ölsem de ne gâm sînesi billürda yatarken
Ey Hüznî bugün Yûsuf-ı Ken'âna yanaştım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 12). [ey,]
77. Cevr ü bîdâdîndan olsun el-amân **ey** Mehlikâ
Kaṭre-i hûn-âb-ı hecriñ lücce-i 'ummânıyım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 7). [ey,]
78. Kaldı 'indiñde zerre **ey** perî-rû kıymetim
'Aşkıñ oldu âlem içre bâ'îş-i maḥviyetim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 1). [ey,]
79. **Ey** semîn sâ'id 'abîri müy-ı müşk-i cân-fezâ
Şun leb-i la'liñ şifâsın sînesi sūzâneyim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 7). [ey,]
80. Şehriyâr-ı şeh-r-i dîn **ey** Raḥmetenli'l-'âlemîn
Hep seniñle faḥr eder eşyâ-yi mevcûd şâh-ı dîn (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 1). [ey,]

81. Hamdülillah dest-gİRİM sen iken ğam yok baña
‘Āşiyim ‘afvet kuşurum **ey** şefi‘ü’l-müznibin (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 126, Mısra 14). [ey,]
82. **Ey** Şirînim tîşe-i ‘aşkıñ beni etti helāk
Şimdi Ferhâda mişâl kurbân ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 128, Mısra 9). [ey,]
83. **Ey** melek al cânımı tez minnet etmem cân için
Mevt için geldim fenâya lem-yezel Hâk Bâkî hû (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 136, Mısra 11). [ey,]
84. **Ey** şüh-ı cihân cânıma kâr eyledi sevdâ
Dil mi dayanır lebleri sükkârına karşı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 137, Mısra 5). [ey,]
85. **Ey** Hüzni ‘akıl ermedi refât-ı ‘acîbe
Bir zerre değil medhine eş‘ârına karşı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 137, Mısra 11). [ey,]
86. Dâm-ı zülfünde esîrim nâzlı cânânım deyü
Dâda geldim el-amân **ey** şems-i devrânım deyü (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 138, Mısra 2). [ey,]
87. Zerre luftuñ görmedim görmem dañi şimden girü
Ey melek-simâ meded kıl dökme gel kanım deyü (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 138, Mısra 12). [ey,]
88. Sür hâke yüzüñ baş açık el kaldır o şâha
Ey Hüzni ara derdiñe dermân gecelerde (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 140, Mısra 14). [ey,]
89. **Ey** Hüzni bunu görmeye aşhâb-ı müdâhin
Her cins-i bozuk kelb gibi ağıyâra düşürme (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 141, Mısra 15). [ey,]
90. **Ey** peyk-i şehir derdimi Lokmânıma söyle
Yandı ciğerim hecr ile cânânıma söyle (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 142, Mısra 1). [ey,]
91. Kûh-ı ‘aşkıñ hâ’il oldu **ey** Şirîn Ferhâdîña
Bâde-i fitne-cû sensiñ ‘aşrımız Leylâsına (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 145, Mısra 7). [ey,]
92. **Ey** meh-i ruhsâr-ı gülgün rûz u şeb feryâd eder
Bülbül-i şürîdesi kıl hânde Allah ‘aşkına (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 147, Mısra 11). [ey,]
93. Dedi **ey** Hüzni ğarîb vaşlıma cân eyle fedâ
Dedim ol cân fedâ ümmü ile de olsun ebi (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 154, Mısra 13). [ey,]

ey bî-vefâ: *Ey vefasız. II Ey sevgili.*

1. Hiç mürüvvet yok mudur üftâdeñe **ey bî-vefâ**
Olmazam zerre emîn hep andıña boştur şu bu (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 136, Mısra 7). [ey bî-vefâ,]

ey cân: *Ey Sevgili. Ey cânım.*

1. Cismimiz heykel gibidir cân vedâ‘da gel yetiş
Kalmadı tâb ü tüvân rahm eyle **ey cân** el-meded (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 37, Mısra 10). [ey cân,]
2. Cefâ vü cevriñe yoktur taħammül bende **ey cânım**
Sa‘adetli mürüvvetli efendimsiñ amân ey şüh (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 34, Mısra 5). [ey cânım,]

ey dil: *Ey gönül.*

1. Yak vücuduñ nâra **ey dil** Hâk rızasın kıl taleb
Yanmayınca kül olur mu kûh-ı yabanda haţab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 18, Mısra 1). [ey dil,]
2. Ne yamân derdimiş **ey dil** şeb-i yeldâ-yı emel
Yanıyor Hüzni yine hasret-i dil-dâre bu şeb (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 21, Mısra 9). [ey dil,]
3. Küllişey’in hâliküñ hükümündesiñ **ey dil** yürü
İrci‘i eyler nidâ ki her nüfûsa menzilest (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 23, Mısra 9). [ey dil,]
4. Dü cihân **ey dil** yeter hüccet saña fermân-ı Hâk
Halleden ol ‘âlem-i ma‘nâda yüz biñ müşkilât (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 25, Mısra 3). [ey dil,]
5. Çek bâr-ı ğamı luftunu yâriñ gözet **ey dil**
Derd ‘aşık-ı nâ-çâra hedâyâ-yı muhabbet (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 27, Mısra 15). [ey dil,]
6. ‘Aşk ise men lem yezuk lem yâ‘rif **ey dil** kim bilir
Şehd-i şâfi lezzet ammâ anıñ efgân güç (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 32, Mısra 11). [ey dil,]
7. Kûlzüm oldu dertleriñ **ey dil** ‘aceb deryâ mıdır
Bilmezem bu sendeki cûş eyleyen sevdâ mıdır (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 49, Mısra 1). [ey dil,]
8. Bu tegâfûl bu tekâsül âh seni eyler firîb
Aç gözün fânide **ey dil** vaktiken bir kâra bak (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 91, Mısra 6). [ey dil,]

9. Şarāb-ı lā-yezāliden Hızır-veş nüş edip **ey dil**
 Hayāt-ı cāvidān aldın verip kālā-yı dünyāyı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 3*). [*ey dil,*]

ey göñül: *Ey gönül.*

1. Hem tehi-dest sā'il-i bāb-ı rızāsın **ey göñül**
 Nerde mīsāk bu mudur ol 'ahd ü peymānın 'abeş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 5*). [*ey göñül,*]
2. **Ey göñül** 'ibret yeter pervāne şem'a yandığı
 Var mı bir maḥbūb ola 'uşşākına hiç dād-res (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 7*). [*ey göñül,*]
3. Men'arefdin iktibās et Küntükenzi **ey göñül**
 'Āleme'l-esmā'ı öğren meclis-i 'irfāna gel (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 3*). [*ey göñül,*]
4. Yatma gāfil **ey göñül** vakt-i şehir bî-dāra bak
 'Ayn-ı 'ibretle nazar kıl zümre-i ebrāra bak (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 1*). [*ey göñül,*]

ey güzel: *Ey sevgili.*

1. **Ey güzel** rahm eyleyip ḥālim benim şorduñ mu hiç
 Dāğ-ı dāğ hecrinle sīnem yaramı şardıñ mı hiç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 1*). [*ey güzel,*]
2. Yāre āgyāra mūdārā Hüznî eyler dā'imā
 Bir seniñ çün **ey güzel** her şaḥşa eyvāllahımız (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 14*). [*ey güzel,*]
3. **Ey güzel** ol nūr-ı vechin şem'ine pervāneyim
 Per açar dil vaşlıña göster cemālin yanayım (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 1*). [*ey güzel,*]

ey Hudā: *Ya Rab!*

1. Sen selāmet ver ilāhī Hüznīye āḥir nefes
 Eksilir mi **ey Hudā** baḥr-kereminden kaṭre su (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 14*). [*ey hudā,*]

ey mehlikā: *Ey ay yüzlü güzel, dilber.*

1. Kan dökerdiñ dīdeden feryād edip **ey mehlikā**
 Qalmamıştır sende ol eski şadākat gel yetiş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 7*). [*ey mehlikā,*]
2. Cevr ü bî-dādın elinden el-amān **ey mehlikā**
 Qalmadı şabr u taḥammül bende Allah 'aşkıña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 3*). [*ey mehlikā,*]

ey pādīşāh: *Ey Allah'ım.*

1. Etme 'itāb **ey pādīşāh** luṭfile kıl bize nigāh
 Kılma gāfilinden ilāh vakt-i şehir vakt-i şehir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 21*). [*ey pādīşāh,*]

ey perī: *Ey peri. II Ey sevgili.*

1. Penbe rūyuñ lā'le renk gülzāre dönmüş **ey perī**
 Meclis-i rindāna bu şeb gāfilen vardıñ mı hiç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 9*). [*ey perī,*]
2. **Ey perī** ebrū-kemān pūr-ḥūna minnet etmeyiz
 Berk-i ḥāṭıf ḡamze-i efsūna minnet etmeyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 1*). [*ey perī,*]
3. Tek eyleme de **ey perī** āgyārıla muḥabbet
 Öldür beni cevriñ ile memnūnum efendim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 7*). [*ey perī,*]
4. **Ey perī** çoktan beri gel ḥüsnüñün hayrānıyım
 'İd-i vaşlıñ ḡonca seniñ bülbul-i nālānıyım (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 1*). [*ey perī,*]
5. **Ey perī** ḥüsnün 'aceb ol Yūsuf-ı Ken'an mıdır
 Mısr-ı dilde velvele düştü bugün şahrāsına (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 5*). [*ey perī,*]
6. Sen demişin vazgele benden ne mümkün **ey perī**
 Ölmeyince geçmem artık bî-gümān etmem ferāḡ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 5*). [*ey perī,*]

7. Dā'imā ağıyar ile yār ettigün şöhet yeter
Tığ-ı zulmün **ey perî** cân-gâhıma âh açtı dâğ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 4). [ey perî,]
8. **Ey perî** müjgânına bu sînemi ettim hedef
Şerhâ şerhâ etmede cismimde zaḥmın muḥtelef (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 1). [ey perî,]
9. Kātleden üftâdeñi bir nîm-nigâhla **ey perî**
Bu mudur kânûn-ı ḥübân ḥün-feşânım vâh benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 3). [ey perî,]
10. Gerdenimde Leylî zülfün zincîr-âsâ **ey perî**
Deşt-i Kaysta serserî hayrân ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 11). [ey perî,]
11. Ceşm-i cellâdın beni âh **ey perî** kıldı şehîd
Dest ü pâyım benden evvel perçemiñ Ḥablû'l-varîd (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 1). [(ey) perî,]

ey perî-rû: *Ey peri yüzlü (sevgili).*

1. Ver kemâl cevri ü cefâya tende tâkat kalmadı
İltiyâmın ḥ'âhişi dil **ey perî-rû** cân marîz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 12). [ey perî-rû,]
2. **Ey perî-rû** dehrîde sehḥâra beñzer kaşlarıñ
Çeşm-i âhû üzre şanki mâra beñzer kaşlarıñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 1). [ey perî-rû,]

ey şâh: *Ey hükümdar, ey padişahım.*

1. Etmedi te'sîr size bunca zamândır âhımız
Kûşe-i ahfâya çektiñ kendiñi **ey şâhımız** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 2). [ey şâh, -ımız]

ey sâķî: *Ey saki.*

1. **Ey sâķî** bu dem bâde-i şer(m)sârı yetiştir
Böyle tehî-dest meclis-i rindâna mı geldiñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 3). [ey sâķî,]

ey şüh: *Ey cilveli (sevgili).*

1. Sa'âdet burcunuñ şemsi meded şâh-ı cihân **ey şüh**
Nezâket taḥtınıñ mâhî amân nûr-ı zamân **ey şüh** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 1). [ey şüh,]
2. Vücûdum döndü külḥâna dilim pervâne-i 'aşkıñ
Meded ḥâl-i diger-günüm olur her dem yamân **ey şüh** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 4). [ey şüh,]
3. Vişâliñ eylerim ârzü kerem-i bâb-ı lûtfuñdan
Ricâmı gel kabûl eyle mürüvvet kıl hemân **ey şüh** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 8). [ey şüh,]
4. Cihânda şervet-i sâ mân görünmez dîdeme aşlâ
Seniñ vaşlın ḥayâlidir gönülde râyegân **ey şüh** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 10). [ey şüh,]
5. Cefâ vü cevriñe yoktur taḥammül bende ey cânım
Sa'adetli mürüvvetli efendimsiñ amân **ey şüh** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 6). [ey şüh,]
6. Cehennemden beter nâr-ı firâķiñ derdi cânânım
Çekilmez zerre kantâr-ı ğamiñ bâr-ı girân **ey şüh** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 12). [ey şüh,]
7. Beni sermest eden 'aşkıñ şarâb-ı cür'âsı cânım
Gözümden dem-be-dem kanlar olur her dem revân **ey şüh** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 14). [ey şüh,]
8. Yüzü kara tehî-desttir kapıñda yalvarır dâ'im
Yetiş feryâdına rahmet bu Hüznî nâ-tüvân **ey şüh** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 18). [ey şüh,]
9. Olursam zinde dünyâda seniñ 'aşkıñ enîsimdir
Varırsam kabrile ḥaşre benimle cavidân **ey şüh** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 16). [ey şüh,]
10. Zerrece rahm etmez **ey şüh** durmayıp kanım içir
Kan doker nâ-haķ yere doymaz mı ḥâlâ ğamzeler (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 9). [ey şüh,]

11. Gönlümüz ḥāhişkār **ey şūh** vaşlıña ammā ba'îd
Şayd olunmaz bir hümā tābiñ şeh-i merdān mıdır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 11). [ey şūh,]
12. Tāb-ı ruhsārîña **ey şūh** etmişim nā-çār heves
Ben miyim 'ālemde cānā yār ile ağıyār heves (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 1). [ey şūh,]
13. Bu Hüznî 'āşık-ı şeydā düşelden dāmîña **ey şūh**
Vişālîñ ārzusu dilde işi āh ü fiğān olmuş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 11). [ey şūh,]
14. Bed-rakîbe karşı **ey şūh** i'tisāftan çek eliñ
Kıl rahim devletli şāhım el-amān etmem ferāğ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 7). [ey şūh,]

eyle-: Etmek, yapmak.

1. Nūh İbrāhīm Hūd **eyler** ziyāret ravzañı
Oldu ervāh-ı rūsul hem kā'imēn amaç saña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 7). [eyler, -r]
2. Sen füzūn et cevriñi yār ben taḥammül **eyleyem**
Hüznîyim ālām-ı 'āşıkñ cāh-ı rif'āttir baña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 11). [eyleyem, -yem]
3. Mürüvvet merḥamet **eyle** dil-i bî-çāreye cānım
Ki senden gayri bir zerre görünmez dîdeme dünyā (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 5). [eyle,]
4. Merḥabā ey sāye-i luṭfuñda şādān olduğum
Eylediñ memnūn bizi zîrā efendim merḥabā (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 12). [eylediñ, -di, -n]
5. Yeter ğaflet behey Hüznî tefekkür **eyle** encāmıñ
Denā'etten sefāhetten yeter el çek ne ḥāşıl hā (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 17). [eyle,]
6. Sivāyā **eyleme** rağbet fenā-ender-fenādır bu
Helāk **eyler** seni āḥir bu varlıkla tekāsül hā (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 4). [eyler, -r]
7. Nidāi'l-felāḥa dāḥil et cümle ihvānımı
Derūnun nūr-ı Qur'ānla Hūdā **eyle** gel ihyā (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 12). [eyle,]
8. Mürüvvet şāhibinden Beypazarlı Hakkı bî-hemtā
Fenāda ol bekā mülkūn ḥaḳīkat **eyledi** inşā (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 2). [eyledi, -di]
9. Ta'ālā **eyleye** meşkūr anıñ sa'yini dāreynde
Yemīninden ede i'tā kitābın Ḥazret-i Mevlā (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 3). [eyleye, -ye]
10. Bayramoğlu nāmıdır Hacı Halil
Zā'irinden fātiḥā **eyler** ricā (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 8). [eyler, -r]
11. Etti rihlet **eyleyip** 'azm-i bekā
Menzilin Firdevs ede bārī Hūdā (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 1). [eyleyip, -yip]
12. Nāz eder 'uşşāka maḥbūb cevrin efzūn **eyleyip**
Rāh-ı 'aşkta yan muḳadder Hüznîyā terk-i edeb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 13). [eyleyip, -yip]
13. Küllişey'in hālîkūñ ḥükmündesiñ ey dil yürü
İrci'î **eyler** nidā ki her nüfūsa menzilest (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 10). [eyler, -r]
14. Halile **eyleyen** ol nārî gülzār
O Nemrūduñ belāsıdır şerî'at (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 23). [eyleyen, -yen]
15. Seyf-i kātî' ḥükmü bākî şer'-i Ahmed ḥaşre dek
Eyledi çün 'ālemi ma'mūr furū'-ı muḥkemāt (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 6). [eyledi, -di]
16. Ya'kūba Hūdā miḥnet çün **eyledi** iḥsān
'İbret yetişir Yūsuf-ı Ken'ān saña şabret (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 9). [eyledi, -di]
17. Al mecāzı bul ḥaḳīkî 'avn-ı Hakkla Hüznîyā
Fevt-i fırsat **eyleme** zîrā anıñ pişmān güç (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 14). [eyleme, -me]
18. Bunca 'idim etmede imrār firāk u vaşl ile
Bir ğarib āvāreyim ben **eyle** şādān el-meded (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 8). [eyle,]
19. Rū-siyāh kapıña geldim Rabb-ı 'ālem el-'iyāz
Etme red luṭfuñla **eyle** şād u ḥurrem el-'iyāz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 2). [eyle,]
20. Ol Muḥammed ḥürmeti 'afveyleyip 'işyānımı
Şol ledünni sırrına sen **eyle** mahrem el-'iyāz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 10). [eyle,]
21. Zenbim el-ḥālāt hazā gün-be-gün **eyler** füzūn
Yok yüzüm dergāhiña varmağa bir dem el-'iyāz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 5). [eyler, -r]

22. Kıl rahim devletli şahım **eyle** vaşlıñla bekām
Her taraf kesti amānım gayri zīrā ğamzeler (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 11*). [*eyle,*]
23. Pîr-i Ken‘ân **eyledi** hecriñ beni rahm et amān
Dost-dârîñ Yūsuf-ı zibāda dersem çok mudur (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 5*). [*eyledi, -di*]
24. Yāre aġyāra müdārā Hüznî **eyler** dā‘imā
Bir seniñ çün ey güzel her şahşa eyvallahımız (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 13*). [*eyler, -r*]
25. **Eylediñ** yağma olanca ‘aqlımız ey yārimız
Olmadı bir kez rehā cevriñden bu dil-zārimız (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 1*). [*eylediñ, -di, -n*]
26. Bir tehî dest rû-siyāh Hüznîyim bî-çāreyim
‘Arz-ı hācāt **eyleriz** ol Hāzret-i Gāffāra biz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 14*). [*eyleriz, -riz*]
27. Bir zamān bünyād-ı şî‘re olmuş idim nev-heves
Bir zamān feryād ü eġgān **eyledim** bî-dād-res (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 2*). [*eyledim, -di, -m*]
28. Nabzıma el urma zinhār ey tabīb-i bî-ḥaber
Eyleme tedbîr ü dermān bulamazsıñ çāre kes (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 10*). [*eyleme, -me*]
29. Leddünnî dersini āmūḥt olan semmi ‘asel **eyler**
Seniñ o telḥ-sūḥan tūġiñ bala zehri katar vā‘iz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 11*). [*eyler, -r*]
30. Hüznî-i bî-çāreyi reddetme kaydet deftere
Baḥr-i luṭfuñ kaṭresine **eyle** anı müsteḥaḥ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 14*). [*eyle,*]
31. Burc-ı ruḥsārîñ merkez **eylemiş** birden nücūm
Bārekellāh ḥūb yaratmış cümleden rabbi‘l-felaḥ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 3*). [*eylemiş, -miş*]
32. Kaṭre-i rahmiñle sîr-āb **eyle** yā Rab el-amān
Bir günāhkār kalb-i kaşı Hüznî-i nā-çāre baḥ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 15*). [*eyle,*]
33. Tek **eyleme** de ey perî aġyārla muḥabbet
Öldür beni cevriñ ile memnūnum efendim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 7*). [*eyleme, -me*]
34. Çengel-i ‘aşkıñ takıp boynuma Mecnūn **eylediñ**
Nāz ile eṭvār ile Ḥaḫḫa dehānım vāh benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 7*). [*eylediñ, -din*]
35. Şerḫā şerḫā **eylediñ** tūġ-ı elemle sînemi
Kalmadı gayrı taḥammül tîr-i müjgānım benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 3*). [*eylediñ, -din*]
36. Zerre kâdrim bilmediñ aġyār ile hem-dem olup
Eyledim kaṭ‘-ı ümîd āh vaşlıña şimden girü (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 4*). [*eyledim, -dim*]
37. Hātem-i ‘aşkıñ beni dehre Süleymān **eyledi**
Kalmadı minnet daḫî İskender ü Dārāsına (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 9*). [*eyledi, -di*]
38. Der-i vālāsıñ Hüznî ġubārın tūtiyā **eyle**
Medīne semtine ġit sen var arayı var arayı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 9*). [*eyle,*]
39. Beni Mecnūna mişāl **eyledi** ‘aşkı ne ‘aceb
‘Acabā ḥūrî mi yoksa melek anıñ nesebî (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 5*). [*eyledi, -di*]
40. Māl u cāh ḥūrî-yi cennet çokları **eyler** taleb
‘Aşḫ-ı pākîñ maṭlabım ölsem daḫî rûz-ı cezā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 13*). [*eyler,*]

eyleñ-: Neşeli, hoşça vakit geçirmek.

1. Va‘de-i vuşlat ile dil-i bûlbûlüm **eyleñ** firîb
Hüznî-i nā-çāra va‘diñ üzre bir durduñ mu hiç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 13*). [*eyleñ,*]

eyn: Sirt, arka.

1. Derd-i ‘aşkıñ sînemi kılsın muşaykal el-amān
Eynime olsun ‘abā hem ‘aşḫ-ı zāt-ı Muşafā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 18*). [*eynime, -m, -e*]

eyvāh: Eyvah! Ne yazık!

1. Şüretiñ Haktan görünür sîretiñ fışk u fücür
Vâh saña **eyvâh** saña yarın hacâlettir saña (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 5, Mısra 4). [eyvâh,]
2. Âh ile **eyvâh** ile hayfâ ki geçti 'ömrümüz
Etmedi bir kez terahhüm eyledi hicrân garaž (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 77, Mısra 5). [eyvâh,]
3. Hâvfımdan için çıkmaya bed-nâm o şûhuñ
Hiç küyuna varmaz idim **eyvâh** seferim yok (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 92, Mısra 4). [eyvâh,]
4. Ey Hüzni geçer rüz u leyâl ile **eyvâh** cürm
Allaha yarar hakkıyla zerre eşerim yok (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 92, Mısra 11). [eyvâh,]
5. Geçti 'ömrüm vâh ile **eyvâh** ile **eyvâh** benim
Yandı cismim odlara yok tākātım billāh benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 114, Mısra 1). [eyvâh,]
6. Ğam leşkeri zabteyledi dil kişverin **eyvâh**
Fetheyledi vaşl ile sulţānıma söyle (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 142, Mısra 3). [eyvâh,]

eyvāllah: Kabul etme, razı olma ifadesi.

1. Yāre ağıyāra müdārā Hüzni eyler dā'imā
Bir seniñ çün ey güzel her şaḡsa **eyvāllahımız** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 58, Mısra 14). [eyvāllahımız, -ımız]

eyyām: Zaman, devir.

1. Fırşatıñ **eyyāmıdır** fevt etme zinhār 'ākıl ol
Halka-ı ezkār-ı tevḥid Ḥazret-i Sübhāna gel (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 105, Mısra 7). [eyyāmıdır,]

eyyām-ı bārān: Yağmur zamanları, yağmur günleri.

1. Aķar göz yaşlarım şanki bahār **eyyām-ı bārānı**
Ne elde vuşlatıñ zevki ne hicrāna temāmet var (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 43, Mısra 5). [eyyām-ı bārān, -ı]

Eyyüb: Hz. Eyyüb Peygamber, sabrın simgesi.

1. Derdimiz **Eyyüba** beñzer hūznümüz Ya'kūb gibi
Mısr içinde menzirim olmaķta zindān el-meded (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 37, Mısra 5). [eyyüba, -a]
2. Şızılar yāre-i hecrin tenim **Eyyüb** gibidir
Âh eder dertli göñül hūznile Ya'kūb gibidir (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 47, Mısra 1). [eyyüb,]
3. Vādi-yi ḡasrette göñlüm âh eder **Eyyüb** gibi
Sen şeh-i Mısrıñ efendim ben pîr-i Ken'anıym (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 123, Mısra 5). [eyyüb,]
4. 'İllet-i 'aşkıñ baña **Eyyüb** gibi âh ettirir
Fırkātıñle ḡasta vü nālan ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 128, Mısra 3). [eyyüb,]
5. **Eyyüb** gibi ver derdi devāsın da berāber
Doktor denilen kātıl ü ḡaddāra düşürme (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 141, Mısra 9). [eyyüb,]

ezā: Eziyet etme, sıkıntı verme.

1. Şerī'at bilmeyen münkir mülāḡid
Münāfıķlar **ezāsıdır** şerī'at (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 24, Mısra 18). [ezāsıdır, -sı, -dır]

ezel: Başlangıcı olmayan geçmiş zaman.

1. Lehü'l-ḡamdü lehü'l-minne hezerān şükr ola Hüzni
Tarīķ-i mürşid-i Ḥakķa **ezel** imānımız vardır (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 55, Mısra 18). [ezel,]
2. Büy-ı vuşlat ey şabā kıldı mu'aṡṡar cānımız
Şol peyām-ı 'id u vaşlıñ tā **ezel** 'uşşākıyız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 59, Mısra 8). [ezel,]
3. Bu ma'nādan **ezel** 'aşkıñ şarābını içen sensiñ
İçen sensiñ o cānānıñ yedinden cām-ı şahbāyı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 151, Mısra 3). [ezel,]

4. Ben **ezelden** Hazret-i Ğaffāra verdim gönlümü
Raḥmet-i baḥr-i muḥīṭ Settāra verdim gönlümü (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 1*). [*ezelden, -den*]

ezkār: Allah'ı çokça anma.

1. 'İbâdet çün yarattı 'abdîn Allah
Her ins ü cin ḳamū **ezkāra** maḥşūş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 12*). [*ezkāra,*]

ezkār et-: Hatırlamak, anmak, hatıra getirmek.

1. Şüretā bülbul figānı eyler ammā gül için
Ma'nāda maṭlūbu Mevlā **ettigi ezkāra** bak (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 4*). [*ezkāra ettigi,*]

ezkār-ı cemîl: Güzel yâd ediş.

1. Verzişler edem her nefes **ezkār-ı cemîliñ**
Ḥaşyetle aḳıt dîde-i bārānımı yâ Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 3*). [*ezkār-ı cemîliñ, -in*]

ez-rūḥ u leb: Yanaktan ve dudaktan.

1. 'İşvesi hoş genc-i edeb duḡter-i şāḥ 'ālî neseb
Büse bedeh **ez-rūḥ u leb** teşne göñül yandı yürek (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 12*). [*ez-rūḥ u leb,*]

-F-

fahr: Övünme, büyüklenme.

1. Pirehen atlas ile nâ-merd felekten kām-yāb
Nice dānā **fahrile** 'üryān olur 'ālem bu yâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 6*). [*fahrile, -ile*]

fahr et-: Övünmek, iftihar etmek.

1. Şehriyār-ı şehir-i dîn ey Raḥmetenli'l-'ālemîn
Hep seniñle **fahr eder** eşyā-yi mevcūd şāḥ-ı dîn (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 2*). [*fahr ed, -er*]

Fahr-i 'ālem: Âlemin, kainatın övüncü; Hazreti Muhammed.

1. Şiddet-i aḥvāl-i maḥşer nār-ı ḥüsrān bilmezem
Şāfi'im ol **fahr-i 'ālem** nūr-ı Yezdānım benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 6*). [*fahr-i 'ālem,*]

Fahr-i Enām: Yaratılmışların kendisiyle övündüğü zât. Hz. Muhammed aleyhisselâm için kullanılan hürmet ve saygı ifadesi.

1. Ḳanlar dökeyim kūyuna encām-ı Resülün
Göster bize şol ravza-ı pāk **fahr-i Enāmı** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 12*). [*fahr-i enām, -ı*]

fā'ide: Fayda, yarar.

1. Hüznî amān olma kesel **fā'idesiz** tūl-i emel
Geldi uyan vaḳt-i ecel vaḳt-i şehir vaḳt-i şehir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 23*). [*fā'idesiz, -siz*]

faķat: *Ama, ancak.*

1. Sehāb-ı zulm ile ba‘zı nihāndır
Faķat zulmüñ kazāsıdır şerī‘at (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 26*). [*faķat,*]

faķir: *Dilenci, geda.*

1. Saña cânım ola ķurbān kerem et eyle ķabūl
Ola kayd defter-i ‘uşşākıña bu Hüznî **faķir** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 10*). [*faķir,*]
2. Murād-ı maķşūdu Hüznî **faķiri**
Cemāliñ Ka‘besin etmekte tatvif (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 19*). [*faķiri, -i*]

faķrile: *Yoksulluk, yoksullukla.*

1. Dünyāda beni **faķrile** me’nūs-ı şekib et
A‘māl ile ver şervet-i sāmānımı yā Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 5*). [*faķrile,*]

fallāhü hayrun ḥāfızā: *“Allah en hayırlı koruyucudur.” Yusuf Sûresi-64.âyet.*

1. Sensiñ ol **fallāhü hayrun ḥāfızā** hıfz et beni
İns ü cin mekrinden ey Ḥayy-ı Kādīm zü‘l-nevāl (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 13*). [*fallāhü hayrun ḥāfızā,*]

fānî: *Bekası olmayan, fena bulan, devamsız.*

1. ‘Ālem-i keşretten el çek küşe-i vahdet yeter
Köhne enķāz meskeniñ bul **fānî** mādāme‘l-ḥayāt (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 10*). [*fānî,*]
2. Bu tegāfūl bu tekāsül āh seni eyler firib
Aç gözün **fānide** ey dil vaktiken bir kâra bak (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 6*). [*fānide, -de*]
3. Yarı **fānî** mālî cife tālîbi kelb Hüzniyā
Fānide bākî olan şol yarı bul yārāna gel (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 9*). [*fānî,*]

Fārūk: *Haklıyı haksızdan ayırmakta pek mahir olan, Hz. Ömer’in lakabı.*

1. Eger gelse nebî **Fārūk** olurdu
Ḥabibullah kelāmıdır güvāhı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 9*). [*fārūk,*]

Fārūk-ı A‘zām: *Hz. Ömer’in lakabı.*

1. İkincisi anıñ **Fārūk-ı A‘zām**
‘Adālet taḥtınıñ günüyle māhı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 7*). [*fārūk-ı a‘zām,*]

faşāhat: *Güzel ve açık konuşma, iyi söz söyleme kabiliyeti.*

1. Beni ādem şanır nazmım eden güş ehl-i ‘irfān āh
Behā‘im sîretim tīb‘ım **faşāhat** vāhi vāh yā Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 10*). [*faşāhat,*]

fātiḥā: *Fatiha sûresi.*

1. Bayramoğlu nāmıdır Ḥacı Ḥalil
Zā‘irinden **fātiḥā** eyler ricā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 8*). [*fātiḥā,*]

Fāṭıma: *Hz. Peygamber’in ilk zevceleri Hz. Hatice’den dünyaya gelen, dört kızının en küçüğüdür.*

1. Vāh Şîr-i Hudā **Fâtımanî** cân-ı ‘azîzi
Söndürdü Yezîd nûrını ol ‘arş-ı berîniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 7*). [*fâtımanî, -nî*]

fâzıl: *Faziletli, fazilet sahibi, erdemli.*

1. Çarh-ı devvâr ‘aksine devr etmede **fâzıllara**
Hüznîyâ nâ-mertlere elîf-ı devrân ihtîşâş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 11*). [*fâzıllara,*]

fâzıl: *İyilik, erdem, lütuf.*

1. Hüznî-i bî-çâreyi îmân ile yoldaş kıl
Dü cihânda et ‘azîz **fâzılûla** her dem el-‘iyâz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 14*). [*fâzılûla, -m, -la*]

Fâzıl-ı Bî’smillâh: *Besmele’nin fazileti. Bismillah lafzının ihsanı, lutfu.*

1. **Fâzıl-ı Bî’smillâh** ile dîvâna ettim ibtidâ
İsm-i Rahmân ile verdim işbu nazma intihâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 1*). [*fâzıl-ı bî’smillâh,*]

fedâ: *Bir amaç uğrunda bir değer veya varlıktan vazgeçme, uğruna verme.*

1. Ahmed ile ‘Âlinîñ ‘aşkıyla haşret yâ İlâh
İktedeytüm ihdedeytüm sırrına cânım **fedâ** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 20*). [*fedâ,*]
2. Merhabâ cânım **fedâ** râhînda kurbânım seniñ
Merhabâ ey dehrîde yektâ efendim merhabâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 13*). [*fedâ,*]

fedâ ol: *Uğrunda yok olmak.*

1. Şâh Hüseyin ‘aşkına **olsun** cism ü cânım biñ **fedâ**
Kisve-i mâtemde pinhân dâ’imâ derler bize (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 7*). [*fedâ ol, -sun*]

felâh: *Kurtulma, selamet.*

1. Merhamet kıl hâlîme pervâne dil dîdâr için
Mey-i ‘aşkı sâkiyâ şun def-i gam kıl **felâh** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 10*). [*felâh,*]

felâket: *Bela, musibet.*

1. Olma mağrûr ‘ilmiñe a‘mâliñe iblis gibi
Ben diyen maṭrût olur benlik **felâkettir** saña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 10*). [*felâkettir, -tir*]

Felâṭûn: *Platon, antik Yunan filozofu.*

1. Görse Lokmân ‘acz ile eyler devâdan ihtirâz
Kim **Felâṭûn** görmemiş ol derd-i efzûnum gibi (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 6*). [*felâṭûn,*]

felek: *Gök, asuman. II Sürekli şikâyet edilen kader, tâlih.*

1. Hâdimîñ Rûhu’l-emîn vaṣṣâfiñ olmuş Haḳ seniñ
Yâ Muhammed ‘arş u sidre nüh **felek** mi‘râc saña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 4*). [*felek,*]
2. Pirehen atlas ile nâ-merd **felekten** kâm-yâb
Nice dâñâ fâhrile ‘üryân olur ‘âlem bu yâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 5*). [*felekten, -ten*]
3. **Feleklerde** melekler vaṣṣîñ eyler
O tûbâ kâmetiñ hayrânesiyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 9*). [*feleklerde, -ler, -de*]

4. Dizilmiş burc-ı hüsnünde ser-â-pâ hâllerin cânâ
Felekte nâ-bedid hurşid mücellâ mihr ü mâhından (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 4*). [*felekte, -te*]
5. **Felegiñ** tuhfesi her dem bize giryân ne sebeb
Akıtır dide-i eşkim benim el-ân ne sebeb (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 1*). [*felegiñ,*]
6. **Felegiñ cevri** bize rütbe-i bālâsı kime
Bizedir zulm ile ẓahrı anıñ i'fâsı kime (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 1*). [*felegiñ cevri,*]

fenâ: *Yokluk. II Dünya.*

1. Okuyup men'aref dersin edip ta'lîmi mürşidden
Şakın mālâ-ye'cüz ile **fenâda** kalma câhil hâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 10*). [*fenâda, -da*]
2. Mürüvvet şâhibinden Beypazarlı Hakkı bî-hemtâ
Fenâda ol beķâ mülkün haķıķat eyledi inşâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 2*). [*fenâda, -da*]
3. Külbe-i ahzân içinde kıl riyâzet bul **fenâ**
Tut tarîķ-i müstaķîmi pîr-i 'aşķla dest-be-dest (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 7*). [*fenâ,*]
4. 'Azâb-telaḥḥun tatmışım dehrin **fenâdır** cümlesi
Hüzniyâ dârü'l-karâra varmağa imân lezîz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 9*). [*fenâdır, -dır*]
5. Pâyedâr olmaz **fenâniñ** şîḫḫat-ı der-i ğamı
Yâre-i çerh-i sitemden bakmayız tîmâre biz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 11*). [*fenâniñ, -nıñ*]
6. **Fenâya** aldanıp kaldın ḫayâl-i vâhiye daldın
Rezâlet şöḫretin aldıñ utanmazsın ne alçaksın (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 3*). [*fenâya, -ya*]
7. Ey melek al cânımı tez minnet etmem cân için
Mevt için geldim **fenâya** lem-yezel Haķ Bâķi hû (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 12*). [*fenâya, -ya*]
8. Ehl-i câha raġbetim yoktur **fenâda** Hüzniyâ
Âsitân-ı dergeh-i ebrâra verdim gönüm (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 15). [*fenâda, -da*]

fenâ-ender-fenâ: *Yokluk içinde yok olmak.*

1. Sivâyâ eyleme raġbet **fenâ-ender-fenâdır** bu
Helâk eyler seni âḫir bu varlıkla tekâsül hâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 3*). [*fenâ-ender-fenâ,*]

Fenâfi'llah: *Fenâfillah, tefânî sırrı da denilen, "ölmeden önce ölmüş gibi olup" yokluk sırrına ermek, Allah'ın varlığında yok olmak, erimek.*

1. Şerî'at sâlike şems-i hidâyet
Fenâfi'llah beķâsıdır şerî'at (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 14*). [*fenâfi'llah,*]
2. **Fenâfi'llah** beķâbillah olanıñ
Şeb ü rûz-ı ğidâsıdır şerî'at (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 37*). [*fenâfi'llah,*]

fenn-i nücûm: *Yıldızlar ilmi.*

1. Hiç kendime lâyıķ ġöremem **fenn-i nücûmu**
Ḥavaş-ı riyâzât ile da'vâdan uşandık (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 5*). [*fenn-i nücûmu, -u*]

fer: *Kuvvet, iktidar.*

1. Hicrân yakıyor sînemi şanma kederim yok
Âḫ büktü belim firķat cismimde **ferim** yok (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 2*). [*ferim,*]

ferâġ et-: *Vazgeçmek.*

1. Bir esir-i 'aşkıñım ben nev-civân **etmem ferâğ**
'Âleme ettiñ beni sen dâsitân **etmem ferâğ** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 83, Mısra 1). [ferâğ etmem, -me, -m]
2. Sevmişim cân u gönülden ey gül-i hamrâ seni
Râhîña kurbân sensiñ cismimde cân **etmem ferâğ** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 83, Mısra 4). [ferâğ etmem, -me, -m]
3. Sen demişsiñ vazgele benden ne mümkün ey perî
Ölmeyince geçmem artık bî-gümân etmem ferâğ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 83, Mısra 6). [ferâğ etmem, -me, -m]
4. Bed-rahîbe karşı ey şüh i'tisâftan çek eliñ
Kıl rahîm devletli şahım el-amân **etmem ferâğ** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 83, Mısra 8). [ferâğ etmem, -me, -m]
5. Va'de-i vaşlıñ zamânı geldi bayrâm günüdür
Ver lebinden 'idiyye buse hemân **etmem ferâğ** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 83, Mısra 10). [ferâğ etmem, -me, -m]
6. Gerdeniñden emmek ister teşne dil kanın bugün
Şerbet-i dârûy-ı vaşlıñ her zamân **etmem ferâğ** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 83, Mısra 12). [ferâğ etmem, -me, -m]
7. Hâk-i pâyîñ Hüzniye bir tütüyâ-yı ma'nevî
Pâyedâr olduğca ey şems-i cihân **etmem ferâğ** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 83, Mısra 14). [ferâğ etmem, -me, -m]
8. Bâb-ı lûtfuñ sâ'ili Hüzni gedâyı etme red
Âsitân-ı dergehiñden **etmez** ol zerre **ferâğ** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 84, Mısra 14). [ferâğ etmez, -mez]

ferâğat: 1. Fariğ olma, vazgeçme, 2. El çekme, 3. Eli boş, işsiz olma.

1. Hâk olsam eger ben yine yok dilde **ferâğat**
Tâ haşre degin sürmede da'vâ-yı muhabbet (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 27, Mısra 3). [ferâğat,]
2. Mümkün mü **ferâğat** ede ol çeşm-i gazâldan
Yağma ediyor 'aqlımı gaddârîñ o hûbdan (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 130, Mısra 5). [ferâğat ed, -e]
3. Lâ'ubâlî meşrebim zerre **ferâğat** etmezem
Kays u Ferhâd ile cennet tahtıñın ortaқыız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 59, Mısra 11). [ferâğat et,]

ferah: Hoşa giden bir halden duyulan zevk, gönül açıklığı, sevinç, sevinme.

1. Sâkiyâ Allah için şun câm-ı 'aşktan bir kadeh
Teşne dil ol kayd-ı gâmdan bir dağı bulsun **ferah** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 33, Mısra 2). [ferah,]

ferâmüş eyle-: Unutmak.

1. Elvedâ' **etme ferâmüş** Hüzni-i üftâdeni
Hayrile Mevlâ mülâkât etsin ihsân elvedâ' (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 81, Mısra 9). [ferâmüş etme, -me]
2. Mürâ'ât et vefâ resmin **ferâmüş eyleme** şahım
Deriñde vâlih ü hayrân bu Hüzni 'aşık-ı şeydâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 7, Mısra 13). [ferâmüş eyle, -in-me]
3. Hâkk-ı sâbık yok mudur birden **ferâmüş eylediñ**
Gel helâl eyle hûkûkuñ vaqt-i firâkât gel yetiş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 71, Mısra 11). [ferâmüş eyle, -din]

ferdâ: 1. Yarın, günün ertesi. 2. Kıyamet.

1. İtmesen zerre 'ibâdet şân-ı Hâkka yok ziyân
Nefse â'id nik ü bed **ferdâda** 'âhâttır saña (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 5, Mısra 8). [ferdâda, -da]
2. Kirâmen kâtibin leyl ü nehâr ef'âlîme vâkıf
Bu a'zâ vü cevârih hep olur **ferdâ** güvâh yâ Rab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 16, Mısra 6). [ferdâ,]

3. Bu dördü Hüznîye **ferdâ** şefî' et
Keremden pâdişâhlar pâdişâhı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 27*). [*ferdâ,*]

Ferhâd: *Ferhad. (Meşhur Ferhad ile Şîrîn hikâyesinin erkek kahramanı).*

1. Kays u **Ferhâd** hecrile cân verdiler mahbûbuna
Girveyi etti hediye 'âşıkā çün Hâk Çalab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 7*). [*ferhâd,*]
2. Va'de etti vuşlatıñ vaqt-i mülâkât bekleriz
Her Şîrîne gönlümüz beyhûde **Ferhâd** etmeyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 8*). [*ferhâd,*]
3. Ey Şîrînim tîşe-i 'aşkıñ beni etti helâk
Şimdi **Ferhâda** mişâl kurbân ararsañ işte ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 10*). [*ferhâda, -a*]
4. **Ferhâd** gibi dâğlar delerek kûy-ı Şîrîne
Râhînda şehîd gamzesi hûnhâ' rın o hûbdan (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 3*). [*ferhâd,*]
5. Saña cennet baña vahşet veriyor vech-i mellâh
Saña Mecnûn baña **Ferhâd** desem işğası kime (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 8*). [*ferhâd,*]
6. Kûh-ı 'aşkıñ hâ'il oldu ey Şîrîn **Ferhâdîña**
Bâde-i fitne-cû sensiñ 'aşrımız Leylâsına (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 7*). [*ferhâdîña, -ı, -na*]

ferîd-i mürşid-i kâmil: *Eşi olmayan, olgun yol gösterici.*

1. Okudum kânûn-ı 'aşkı aldım icâzet bugün
Bir **ferîd-i mürşid-i kâmil** oluptur dil esâs (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 4*). [*ferîd-i mürşid-i kâmil,*]

ferîşte: *Melek.*

1. 'Abd-i Memlûkuñ seniñ cümle **ferîşte** ins ü cin
Ol mübârek merkadîñle iftihâr eyler zemîn (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 11*). [*ferîşte,*]

ferîşteh: *Melek.*

1. Bilmezem hürî **ferîşteh** Yûsuf-ı Ken'ân mıdır
'Adl-i Kısra 'âşıkā Hâtem-sehâ sermâyesi (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 5*). [*ferîşteh,*]

fermân: *Emir, irade, buyruk.*

1. Tâ bezm-i elest kısmetiñ âlâm kederdir
Takdîr-i Hudâ böylece **fermân** saña şabret (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 4*). [*fermân,*]
2. Zûlm etse de rahm etmese **fermâna** mu'tî'dir
Mahkûm olamaz bir şeh ü hünkârîñ o hûbdan (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 7*). [*fermâna, -a*]

fermân et-: *Emir vermek.*

1. Seyf-i ebrû gerdenim kanım meded etti revân
Katlime **fermân edip** âh cândan etti nâ-ümîd (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 4*). [*fermân ed, -ip*]

fermân ver-: *Emir vermek.*

1. **Verdi fermân** katlime ol bî-amândır gâlibâ
Manşûr-âsâ Hüznîye ber-dâra beñzer kaşlarıñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 9*). [*fermân ver, -di*]

fermân-ı 'aşk: *Aşk fermânı.*

1. ‘Ar u nāmūs şîşesin etti şikest ‘aşık olan
Şîve-i hükm-i Hudâdan böyledir **fermân-ı ‘aşk** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 6). [fermân-ı ‘aşk,]

fermân-ı Hâk: Hak fermânı. Allahü Teâla’nın buyrukları.

1. Lentenâlî’l-birre hattâ tünfikü **fermân-ı Hâk**
Ol sebep el-fakru fahrî remzi etti cânı mest (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 3). [fermân-ı hâk,]
2. Dü cihân ey dil yeter hüccet saña **fermân-ı Hâk**
Halleden ol ‘âlem-i ma’nâda yüz biñ müşkilât (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 3). [fermân-ı hâk,]

feryâd: Bağırp çağırma. Yüksek sesle yardım istemek.

1. Öter bülbülleri bâğda şehirde etmede **feryâd**
Cemâlîñ ‘arz eder mey-i muhabbetle gül-i ra’nâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 7). [feryâd,]
2. Gâlibâ **feryâdıma** biñ iftîhârîñ var seniñ
Ağladıkça ben saña hoş mu gelir cânâ ‘aceb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 5). [feryâdıma, -ım, -a]
3. Yüzü kara tehî-desttir kapînda yalvarır dâ’im
Yetiş **feryâdıma** rahmet bu Hüznî nâ-tüvân ey şüh (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 18). [feryâdıma,]
4. Seniñ ‘aşkıñ ile cismim yanar revân-veş nâra
Ne ‘aklım var ne tedbirim ne **feryâda** siyâset var (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 10). [feryâda, -a]
5. Ey garîb bülbül yeter beyhüdedir **feryâdı** kes
Bî-vefâdır gonca nev-üz olma vaşlıñ mültemes (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 1). [feryâdı, -ı]
6. Bülbül gibi giryân olurum vakt-i şehirde
Efğânıma **feryâdıma** seyrâna mı geldiñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 8). [feryâdıma, -ım, -a]
7. Pür-sîne-elem durayım âdabla tavâfta
Feryâdla ziyâret edeyim Bâb-ı Selâmı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 10). [feryâdla, -la]

feryâd et-: Bağırp çağırma, yardım istemek.

1. Yâ kime şekvâ edem bâb-ı semâhîñ var iken
Baş açık yalın ayak **feryâd eder** Hüznî garîb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 12). [feryâd ed, -er]
2. Bu dil bülbül gibi **feryâd eder** vakt-i şehirlerde
Ne h’âbım var ne haşyet var ne bir ânistirâhat var (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 7). [feryâd ed, -er]
3. Kan dökerdiñ dîdeden **feryâd edip** ey Mehlikâ
Kalmamıştır sende ol eski şadâkat gel yetiş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 7). [feryâd ed, -ip]
4. Mecnûn olalı Leylâ gibi ol zülf-i siyâhım
Feryâd ederim dîdesi fettânıma maşşûş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 8). [feryâd ed, -er, -im]
5. Ey meh-i ruhsâr-ı gülgün rûz u şeb **feryâd eder**
Bülbül-i şürîdesi kıl hânde Allah ‘aşkına (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 11). [feryâd ed, -er]
6. Biz esîr-i dâm-ı ‘aşkız boşa **feryâd etmeyiz**
Bülbül-âsâ bî’z-zârûr ol âha mu’tâd etmeyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 1). [feryâd et, -me, -yiz]
7. Sen dediñ beyhüde **feryâd eyleme** maqbûl degil
Dîdesi şehläcîgim sen bir taraf ben bir taraf (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 11). [feryâd eyleme, -me]

feryâd u efğân: Bağırma ve inleme.

1. Derd-i ‘aşkıñ sinede bir nūr-ı hikmettir baña
Rûz u şeb **feryâd u efgân** mürğ-i devlettir baña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 2*). [*feryâd u efgân,*]
2. Bir zamân bünyâd-ı şî‘re olmuş idim nev-heves
Bir zamân **feryâd ü efgân** eyledim bî-dâd-res (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 2*). [*feryâd ü efgân,*]

feryâd-zede: *Feryâda tutulmuş.*

1. Dil ‘âleme destân oluyor yâriñ o hûbdan
Bûlbûl gibi **feryâd-zede** gülzârîñ o hûbdan (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 2*). [*feryâd-zede,*]

feth: *Ele geçirmek.*

1. Ol şâh-ı rûsul mefhar-i maḥbûb-ı cihânîñ
Ḳurbân olayım **fethîne** şol Bedr ü Hüneynîñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 4*). [*fethîne, -i, -ne*]

feth et-: *Fethetmek, ele geçirmek.*

1. Esb-i ‘aşka rakîb olmuş **feth eden** dil kişverin
Şâhib-i Dûldûl süvâr şehvâra beñzer kaşlarıñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 5*). [*feth eden,*]

feth eyle-: *Feth etmek, ele geçirmek.*

1. Ğam leşkeri zabteyledi dil kişverin eyvâh
Fetheyledi vaşl ile sultânîma söyle (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 4*). [*fetheyledi, -di*]

fettân: *Çekici, gönül alıcı.*

1. Eşk-i çeşmim âh revân etti benim raḥm etmedi
Öyle bir şûḥ-ı sitemkâr dîdesi **fettânımız** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 10*). [*fettânımız,*]
2. Mecnûn olalı Leylâ gibi ol zûlf-i siyâhım
Feryâd ederim dîdesi **fettânıma** maḥşûş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 8*). [*fettânıma, -ım, -a*]
3. Ey şûḥ-ı cihân dîdesi mestânım efendim
Vây rûḥ-ı revân gamzesi **fettânım** efendim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 2*). [*fettânım, -ım*]
4. Ol dîdesi **fettân** ile tenhâca muḥabbet
Ettim bu gece menba‘-ı iḥsâna yanaştım (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 9*). [*fettân,*]
5. Bî-çâre gönül dîdesi mestâne yanaşma
Beyhûde yere gamzesi **fettâna** yanaşma (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 2*). [*fettâna, -a*]

fettân-ı zamân: *Zamanın fitne çıkaran, gönül alanı.*

1. Raḥm eyle baña dîdesi **fettân-ı zamân** şûḥ
İnşâfa gelip gel yetiş imdâda amân şûḥ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 1*). [*fettân-ı zamân,*]
2. Sineñ âyine-i devrân Gülistân-ı İrem-âsâ
O maḥmûr dîdeler cânâna **fettân-ı zamân** olmuş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 4*). [*fettân-ı zamân,*]

fetvâ: *Şeyhülislam ve müftülerin verdikleri din hükümleri.*

1. Bu ‘aşrımız olmakta mizâc-ı ehl-i hevâ hep
Fetvâ için ol müftî’-i efkâra düşürme (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 14*). [*fetvâ,*]

fevt et-: *Elden kaçırma.*

1. Fırşatın eyyâmıdır **fevt etme** zinhâr ‘âkil ol
Halka-ı ezkâr-ı tevhi'd Hâzret-i Sübhâna gel (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 7). [fevt etme, -me]

fevt eyle-: Elden çıkarmak, yitirmek, elden kaçırmak.

1. Kuzum **fevt eyleme** fırşât zamânın
Metâ vü ulu bâzâra pârın maḥşûş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 15). [fevt eyleme, -me]

fevt-i fırşat: Fırsatları kaçıрма.

1. Al mecâzı bul ḥaḳîkî ‘avn-ı Hâkla Hüzniyâ
Fevt-i fırşat eyleme zîrâ anıñ pişmân güç (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 14). [fevt-i fırşat,]

feyz-i Hâḳ: Allah'ın lütfü.

1. Muşhaf-ı na‘tın muḥakkaḳ menbâ‘-ı ‘aşḳ **feyz-i Hâḳ**
Bil melek ṭab‘ın seniñ gülfemiñ hem selsebîl (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 3). [feyz-i ḥaḳ,]

Fezâ-yı Hâbeş: Habeşistan sahası.

1. Tāvūs gibi münakkaş sîne **fezâ-yı Hâbeş**
Ḥançer gibi kemân-kaş gâyet güzelsiñ ammâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 5). [fezâ-yı ḥabeş,]

Fezḳurû': “Allah'ı çok zikir edin.” (Enfâl sûresi 45. ayet)

1. Bâd-ı şabâ müjde-i ḥân İntehû kaville cân
Fezḳurû'dan ‘ibret alan vaḳt-i seḫer vaḳt-i seḫer (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 12). [fezḳurû', -dan]

fırşât: Fırsat, imkan.

1. Kuzum fevt eyleme **fırşât** zamânın
Metâ vü ulu bâzâra pârın maḥşûş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 15). [fırşât,]
2. Durup nıṣfû'l-leyl düştüm yola ben
Göñül **fırşat** demin eyler mi tesvîf (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 8). [fırşat,]
3. **Fırşatın** eyyâmıdır fevt etme zinhâr ‘âkil ol
Halka-ı ezkâr-ı tevhi'd Hâzret-i Sübhâna gel (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 7). [fırşatın, -n]

fırşat-ı saṭvet: Gücün fırsatı.

1. Ruhlarıñ etmek diler bu ḥasta göñle bir devâ
Zerre vermez **fırşat-ı saṭvetle** ammâ ğamzeler (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 4). [fırşat-ı saṭvet, -le]

fısk: Hak yolundan çıkma, Allah'a isyan etme.

1. Şüretiñ Haktan görünür sîretiñ **fısk** u fücür
Vâh saña eyvâh saña yarın ḥacâlettir saña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 3). [fısk,]

fidân: Başka bir yere dikilmek üzere tohumundan yetiştirilen taze ağaççık.

1. Ol ruhlar-ı ḥamrânıza bülbül gibi mestim
Tûbâ gibi ḳaddiñ ise bir taze **fidân** şûḫ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 10). [fidân,]

2. Gel kerem kıl her zamān ey gönca-ter gönca **fidān**
Hüznî-veş kan ağılıyor ‘aşkıñla bülbüller seniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 9). [fidān,]

figān: Acı inilti, çılgılık.

1. Hün-nişār etsin dem-ā-dem ‘aşk-ı pākiñle gözüm
Çıksın āfāka **figānım** ‘aşk ile bārī Hudā (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 12). [figānım, -ım]
2. ‘Aceb mi ‘ālem-i nāsūt hārāb olsa **figānımdan**
Ne eflāk ‘arş u sidre hem daḥi levḥ-i ḳālem zīrā (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 3).
[figānımdan, -ım, -dan]
3. Hüznî saña dil vereli ey rūḥ-ı revānım
Ḳanlar akıtır dîdeden etmekte **figān** şūḥ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 14). [figān,]
4. Hüznî yanıyor ateş-i ‘aşk ile dem-ā-dem
Etmekte **figān** hecriste sūzān mütelezziz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 12). [figān,]

figān eyle-: Yüksek sesle bağırarak ağlayıp inlemek.

1. Şüretā bülbül **figānı eyler** ammā gül için
Ma‘nāda maṭlūbu Mevlā ettiği ezḳāra bak (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 3). [figānı eyler,]

fi-ḳible-gāh: Kible yerinde.

1. Meded müjgān ile ḡamzeñ ne cellād-ı zamān olmuş
Nice zāhidleriñ ‘aḳlñı eder **fi-ḳible-gāhından** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 8). [fi-ḳible-gāhından, -ın, -dan]

fikir ḳıl-: Düşünmek, fikir yürütmek.

1. Nerde Yūsuf nerde Mūsā nerde ‘īsā **ḳıl fikir**
Nerde Rüstemle Nerimān Ḥaydar-ı Kerrāra bak (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 9). [fikir ḳıl,]

fikr: Düşünme sonucunda elde edilen görüş. Biliş.

1. Meşḡül edemem **fikrimi** hem ‘ilm-i cifirle
Teslīm-i baş-ı vefḳ ile esmādan uşandık (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 7). [fikrimi, -im, -i]

fikreyle-: Fikir eylemek. Düşünmek.

1. Bir Hüznî dil-ḥazinim ḳurbān olam şirinin
Fikreyle meh-cebinim ḡāyet güzelsiñ ammā (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 12). [fikreyle,]

fikr-i ebāṭıl: Hakikatsiz, hurāfe fikirler.

1. Raḥm eyle gönül Hüznîye uḥrāya refiḳ ol
Def’ ola hemin bizdeki ol **fikr-i ebāṭıl** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 16). [fikr-i ebāṭıl,]

fi’l-i zūnūb: Günah işler.

1. Deme bir kimseye **fi’l-i zūnūbu**
Çün iḳrār eylemek bi-‘āra maḥşūş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 9). [fi’l-i zūnūb, -u]

firāḳ: Ayrılık, hicran.

1. Bülbül-āsā āh eder efkenderler şām u seḥer
El verir cānā **firāḳıñ** etti te’şir cāna heb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 10). [firāḳıñ, -ın]

2. Dayanır mı ‘acabā cān bu **fırāka** güzelim
Ne vakit şöhet-i yār vāşıl-ı cānān olayım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 7). [fırāka, -a]
3. Eyledi te’şîr **fırākıñ** sîne-i sūzānıma
Raḥm kılma kanlı zālīm nāle vü eḡānıma (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 1). [fırākıñ, -ın]

fırāk u vaşl: Ayrılık ve kavuşma.

1. Bunca ‘ıdım etmede imrār **fırāk u vaşl** ile
Bir ḡarīb āvāreyim ben eyle şādān el-meded (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 7). [fırāk u vaşl,]

fırāk u vuşlat: Ayrılık ve kavuşma.

1. Cāna te’şîr etmede cānā **fırāk u vuşlatıñ**
Etme cevri bu dil-i nālāna gel Allah için (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 7). [fırāk u vuşlat, -ın]

fırār et-: Kaçma, kurtulma.

1. Gülşen-i dār-ı fenādan mürḡ-i dil **etti fırār**
Kaṭ’-ı ūlfet etmişiz her ān gül-i gülzāre biz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 5). [fırār etti,]

fırāvān: Bol, çok, pek çok, aşırı.

1. İlahî ‘izzet-i pāk-i celālîñ ḡaḡkçıñ ‘afvet
Fırāvān cürmümüz bî-ḡad bî-ḡaḡkın ṭā-hā vü yā-sîn (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 10). [fırāvān,]

Firdevs: Bahçe. II Cennet, cennetin en güzel yeri.

1. Etti rıḡlet eyleyip ‘azm-i bekā
Menzilin **Firdevs** ede bārî Hudā (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 2). [firdevs,]

fırīb: Aldatıcı, aldatan.

1. Va‘de-i vuşlat ile dil-i bülbulüm eyleñ **fırīb**
Hüznî-i nā-çāra va‘dîñ üzre bir durduñ mu hiç (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 13). [fırīb,]
2. Bu **fırībîñ** dilimi şayd etti zülfüñ bendine
Çaresiz āşufte kıldıñ neyleyim ammā seni (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 5). [fırībîñ, -im]

fırīb eyle-: Aldatmak.

1. Bu teḡāfûl bu tekāsül āh seni **eyler fırīb**
Aç gözüñ fānide ey dil vaḡtiken bir kāra baḡ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 5). [fırīb eyler, -r]

fırkat: Ayrılık, ayrılış.

1. **Fırkat** ü hecristiñle yaḡtım sinede yüzbiñ çerāḡ
Muṭfî’-i āb-ı vişālîñ eylediñ benden ırāḡ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 1). [fırkat,]
2. Hicrān yaḡıyor sinemi şanma kederim yok
Āh бүktü belim **fırkat** cismimde ferim yok (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 2). [fırkat,]
3. Yine mey āteş-i hecristiñ ile sūzān olayım
Büküyor kıddimi **fırkat** nice giryān olayım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 2). [fırkat,]
4. ‘İllet-i ‘aşkıñ baña Eyyüb gibi āh ettirir
Fırkatıñle ḡasta vü nālān ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 4). [fırkatıñle, -in, -le]

5. Hiç cevr ü cefâ çekmeye yok tākātım aşla
Kār eyledi hem **fırkat** bu cânıma söyle (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 6*). [*fırkat,*]

fırkat-ı cânân: *Sevgilinin ayrılığı.*

1. **Fırkat-ı cânân** ise nār-ı cehennemden beter
Şabr olunmaz çaresiz derd-i yāre-i hicrân güç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 3*). [*fırkat-ı cânân,*]

fitne ver-: *Fesat çıkarma.*

1. ‘Âşıklara bir seyf-i muhabbetle dem-â-dem
Ol **fitne veren** gamze-i ğaddârına yandım (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 4*). [*fitne ver, -en*]

fitne-engiz: *Fitne çıkaran, kargaşa meydana getiren, ortalığı karıştıran.*

1. Elvedā ey **fitne-engiz** şāh-ı hūbān elvedā
Elvedā ey Yūsuf-ı Ken‘ān-ı devrān elvedā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 1*). [*fitne-engiz,*]

fitne-i bid‘at: *Dine sonradan eklenen âdetlerin fesadı.*

1. Hışn-ı tevḥîd içre imān ‘urveti’l-vüşkā şakın
Fitne-i bid‘at ile doldu nazar kıl kâ’ināt (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 14*). [*fitne-i bid‘at,*]

fitne-i devrān: *Devrin, zamanın fitnesi.*

1. Dām-ı ğurbet derd-i ḥasret cismimi kıldı ḥarāb
Cān vedā‘da gel yetiş ey **fitne-i devrān** mariz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 4*). [*fitne-i devrān,*]

fücür: *Ahlaka aykırılık.*

1. Şüretiñ Haḫtan görünür sîretiñ fışk u **fücür**
Vāh saña eyvāh saña yarın ḥacālettir saña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 3*). [*fücür,*]

fülful: *Karabiber gibi siyah olan ben.*

1. **Füfüllerin** şüreyyā ḳaddiñ mişāl-i tūbā
Ey şāh-ı mülk-i Kısra ğāyet güzelsiñ ammā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 7*). [*füfüllerin, -ler, -in*]
2. Ebrū hilāl gamze teber **füfülü** ḫāl nuṭkı şeker
Yandı yeter oldu yeter teşne gönül yandı yürek (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 9*). [*füfülü, -i*]
3. Gamze-i cellādıyın cânā elinden el-amān
Ḫāl ü Hindū **füfülüñle** perçemiñ tuğrāsına (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 4*). [*füfülüñle, -ün, -le*]

fülful-i ḫāl-i siyāh: *Siyah karabiber (gibi) benler.*

1. Ğamzeler kanın içer ehl-i ‘aşkıñ her zamān
Füfül-i ḫāl-i siyāhın ettiren her bār heves (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 10*). [*füfül-i ḫāl-i siyāhın, -ın*]

fülk-i dil: *Gönül gemisi.*

1. Kıl cefâ cânâ tezâyüd eylesin emvâc-ı ‘aşk
Bağr-i gamda **fûlk-i dil** gavvâşı vuşlattır baña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 6*). [*fûlk-i dil,*]

fürûh: *Satılmış.*

1. Cemâliñ şem‘ine yandı bu dil pervâne-i ‘aşkıñ
Söyünmez sinede nârîñ **fürûhte** ey meh-i garra (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 8*). [*fürûhte, -te*]

furû‘-ı muhkemât: *Mânâsı açık olan âyetlerin ışığı.*

1. Seyf-i kâtı‘ hükmü bâkî şer‘-i Ahmed haşre dek
Eyledi çün ‘âlemi ma‘mûr **furû‘-ı muhkemât** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 6*). [*furû‘-ı muhkemât,*]

fużalâ: *Faziletli.*

1. İñiler küşe-i miñnette hezârân **fużalâ**
Cühelâ zümresi de nâ‘il-i ihsân ne sebep (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 5*). [*fużalâ,*]

füzûn et-: *Arttırmak, çoğaltmak, fazlalaştırmak.*

1. Ben ricâ ettikçe yâre zulmün **etmede füzûn**
‘Aksine eyler tecellî tuhfe-i sultânımız (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 3*). [*füzûn et, -me, -de*]
2. Yâr marîz-i ‘aşkıñım her dem **füzûn et** derdimi
Nâle vü âh ü ‘ayn-ı sıhhattır firākım baña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 3*). [*füzûn,*]
3. Sen **füzûn et** cevriñi yâr ben taḥammül eyleyem
Hüznîyim âlâm-ı ‘aşkıñ câh-ı rif‘attır baña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 11*). [*füzûn,*]
4. Zebim el-ḥâlât hazâ gün-be-gün **eyler füzûn**
Yok yüzüm dergâhiña varmağa bir dem el-‘iyâz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 5*). [*füzûn,*]

-G-

ğabğab: *Çene altı; gerdan.*

1. **Ğabğabıñ** mînâ ise mir‘ât-ı ḥaktır gerdeniñ
Çeşm-i âhü var iken zeytûna minnet etmeyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 9*). [*ğabğabıñ,*]
2. **Ğabğabıñ** al ruḥlarıñ al lebleriñ al mey de al
Eyle nûş al sevdiğim sāğardaki müller seniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 5*). [*ğabğabıñ, -m*]

ğabğab-ı mînâ: *Billur gibi gerdân.*

1. Meyve-i ḥüsnüñ seniñ bulmuş kemâl ey mäh-rû
Ğabğab-ı mînāya karşı verd-i ḥamrâlar ‘abeş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 10*). [*ğabğab-ı mînâ, -ya*]

ğaddâr: *Merhametsiz, zâlim.*

1. Nerde Ḥâtem nerde Cengîz nerde Ḥaccâc et nazar
Her birisin yok eden dünyâ deni **ğaddâra** bak (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 12*). [*ğaddâra, -a*]
2. Mümkün mü ferâğat ede ol çeşm-i gazâldan
Yağma ediyor ‘aqlımı **ğaddârıñ** o ḥubdan (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 6*). [*ğaddârıñ, -m*]

3. Eyyüb gibi ver derdi devāsın da berāber
Doktor denilen kâtil ü **gaddāra** düşürme (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 10*). [*gaddāra, -a*]

Ğaffār: *Kullarının günahlarını affeden, Allah.*

1. Ne ümmet şāhib-i evzāra maḥşūs
Zünüb ‘afvı ğanî **Ğaffāra** maḥşūs (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 2*). [*ğaffāra, -a*]

ğāfil: *Yapacağını ve bundan dolayı başına geleceğini önceden düşünmeyip ihmal eden, gaflette bulunan.*

1. Seni dünyā eder mağrūr şaḳın dil olma **ğāfil** hā
Hevā-yı nefsiñi maḥv et olagör bunda ‘ākıl hā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 1*). [*ğāfil,*]
2. Penbe rüyuñ lā‘le renk gülzāre dönmüş ey perî
Meclis-i rindāna bu şeb **ğāfilen** vardiñ mı hiç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 10*). [*ğāfilen, -en*]
3. Yatma **ğāfil** nūr-ı başar vakt-i seher vakt-i seher
Ağla hemān vakt-i seher vakt-i seher vakt-i seher (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 1*). [*ğāfil,*]
4. ‘Ābid iseñ ma‘būda er yatma **ğāfil** maḥşūda er
Şirzime-i mes‘ūda er vakt-i seher vakt-i seher (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 9*). [*ğāfil,*]
5. Etme ‘itāb ey pādīşāh luṭfile kıl bize nigāh
Kılma **ğāfilinden** ilāh vakt-i seher vakt-i seher (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 22*). [*ğāfilinden, -in, -den*]
6. Yatma **ğāfil** ey gönül vakt-i seher bî-dāra bak
‘Ayn-ı ‘ibretle nazar kıl zümre-i ebrāra bak (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 1*). [*ğāfil,*]

ğāfil ol-: *Gaflette bulunmak, tedbirsiz olmak.*

1. Bul ḥayāt-ı cāvidānı **ğāfil olma** Hüznîyā
Māsivāyı terk edip ol dā‘imā Allah-perest (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 11*). [*ğāfil olma, -ma*]

ğaflet: *Hak’tan habersizlik. Kalbin O’nun zikrinden mahrum kalması.*

1. Yeter **ğaflet** behey Hüznî tefekkür eyle encāmıñ
Denā’etten sefāhetten yeter el çek ne ḥāşıl hā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 17*). [*ğaflet,*]
2. Beyhūde yere ‘ömrüni **ğafletle** geçirdi
Da‘vā-yı fenā bākīye āh elde ne ḥāşıl (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 13*). [*ğafletle, -le*]

gāh/gāhi : *Bazen, zaman zaman.*

1. **Gāh** sükūnet buldu gönülüm lāl oldum kaldım velî
Gāhi oldum bir hezār ol ‘aşk-ı Leylūlarla ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 5*). [*gāh,*]
2. **Gāhi** yaktım cismimi ben odlarla pervāne-veş
Gāh bürüdet bulmuşum her renk her sūlarla ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 8*). [*gāh,*]
3. **Gāhi** kaṭre **gāhi** deryā çölde oldum **gāh** serāb
Teşne-leb **gāhi** dolandım Çinde āhūlarla ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 11*). [*gāh,*]
4. **Gāh** ednā **gāh** a‘lā rengārenk taḥvīl olur
Heft kişver-i şehvār şāh-ı merdāndır gönül (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 3*). [*gāh gāh,*]
5. Çerḥ-i gerdün ber-ḳarār olmaḳ murād üzre muḥāl
Gāhi gam **gāhi** sürür devrān olur ‘ālem bu yā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 4*). [*gāhi,*]
6. **Gāhi** secde eyledim puthānede cānān için
Gāhi girdim mescide hoş müttakî hūlarla ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 3*). [*gāhi,*]
7. **Gāhi** yaktım cismimi ben odlarla pervāne-veş
Gāh bürüdet bulmuşum her renk her sūlarla ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 7*). [*gāhi,*]
8. **Gāhi** ‘āşık gāhi ma‘şūk lā‘ubālî meşrebim
Gāhi şehḥārim efendim cins-i cadūlarla ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 9*). [*gāhi,*]
9. **Gāhi** kaṭre **gāhi** deryā çölde oldum gāh serāb
Teşne-leb gāhi dolandım Çinde āhūlarla ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 11*). [*gāhi,*]

10. Bî-piyâle bâdesiz mest-i müdâim zâhidâ
Hem-dem oldum **gâhi** de ol zûlf-i şebbolarla ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 14). [gâhi,]
11. Sû-be-sû etti gûlûv ol ceys-i cinnet başıma
Gâhi Kays oldum ‘aşırda ‘aşk-ı Leylûlarla ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 16). [gâhi,]
12. **Gâhi** Hüznî **gâhi** Hizbî bir ‘aceb divâneyim
Gâhi neşr ettim gazeller biñ sühan-gûlarla ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 18). [gâhi,]

gâlibâ: *İhtimal, ihtimal ki, zannıma göre.*

1. Hüznî târih mey-i cevher nûş eder
Peyk-i mûrgûñ şivesi mey **gâlibâ** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 10). [gâlibâ,]
2. Gâlibâ feryâdına biñ iftihârîñ var seniñ
Ağladıkça ben saña hoş mu gelir cânâ ‘aceb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 5). [gâlibâ,]
3. H’âher kimdir **gâliba** kim şol perîniñ duğteri
‘Âşıkâ râmıñ muhâldir çeşme-i cûvân mıdır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 5). [gâliba,]
4. Verdi fermân katlime ol bî-amândır **gâlibâ**
Manşûr-âsâ Hüznîye ber-dâra beñzer kaşlarıñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 9). [gâlibâ,]
5. Kâtil ol öldür beni ol gamze-i hûnrîz ile
Teşne dilsîñ **gâlibâ** kim girmek ister kanıma (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 4). [gâlibâ,]
6. Cûnbûş-i refâtârîñ âh kimler öğretti saña
Hemşîreñ mi **gâlibâ** yâr etti müsteşnâ seni (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 8). [gâlibâ,]

gam: *Kaygı, tasa, endüh.*

1. Çerh-i gerdün ber-karâr olmak murâd üzre muhâl
Gâhi **gam** gâhi sürûr devrân olur ‘âlem bu yâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 4). [gam,]
2. Müjde-i rahmet ile kıl **gamdan** âzâde yâ İlâh
Ol za’îf kullarıña cûn sensîñ ekrem el-‘iyâz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 11). [gamdan, -dan]
3. Koyaldan ben kadem dâr-ı fenâyâ gülmedim aşlâ
Ne yâr-ı gam-kûsârıñ var ne **gamdan** bir selâmet var (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 12). [gamdan, -dan]
4. Seherde ben niçin âh u figânı etmeyeyim mu’tâd
Derûnumdan elem ağlar **gam** ağlar gam-kûsâr ağlar (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 12). [gam,]
5. Bilmezem tâli-‘i yamân kader-i ma’kûs mudur
Kâribân-ı hasretim ben **gam** metâ’ım lencebûr (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 10). [gam,]
6. Yâr ile âğyârı tefrik etmediñ Mecnûn gibi
Lâ’ubâlî çektiğim **gam** bâ’iş-i imhâ mıdır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 4). [gam,]
7. Dîde-i hûnâbemiz kûy-ı vişâle cû mişâl
Hüznî-veş deryâ-yı ‘aşk dil girdâb **gamda** bâkîyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 14). [gamda, -da]
8. **Gamla** tezyîn eyledim başsın kadem gamhâneme
Muntazır dil her cihet teşrîfiñ müştâkıyız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 9). [gamla, -la]
9. Ben dedim yok mu mürüvvet âhla geçti vaktimiz
Ol dedi **gamdır** hediye ‘âşıkâ ihsânımız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 12). [gamdır, -dır]
10. Şol vişâl-i harman ‘ömrümü benim kıldın hebâ
Yok mu rahmîñ Hüznîye etme **gamım** her-gâh benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 10). [gamım, -ım]
11. Tâcir-i ‘ankâ mişâlim **gam** hüzün emtâ’ımız
Zevk atıp hüzün almada bir hoşça kârım benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 3). [gam,]
12. Hamdülillah dest-gİRİM sen iken **gam** yok baña
‘Âşiyim ‘afvet kuşurum ey şefî’ü’l-müznibîn (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 13). [gam,]
13. Dâ’imâ vaşlîñ **gamı** cânâ dile kâr etmede
Hem seniñ ‘aşkıñ derûnda dürr-i mektûmlar gibi (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 7). [gamı, -ı]

gam leşkeri: *Dert askeri.*

1. **Ġam leşkeri** zabteyledi dil kişverin eyvâh
Fetheyledi vaşl ile sultânıma söyle (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 3*). [*ġam leşkeri,*]

ġamhâne: *Keder evi. II Gönül.*

1. Ġamla tezyîn eyledim başsın kadem **ġamhâneme**
Muntazır dil her cihet teşrîfîn müştâkıyız (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 9*). [*ġamhâneme, -me*]

ġam-küsâr: *Gamı gideren, teselli veren.*

1. Şeherde ben niçin âh u fiğânı etmeyeyim mu'tâd
Derûnumdan elem ağlar ġam ağlar **ġam-küsâr** ağlar (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 12*). [*ġam-küsâr,*]

ġamz eyle-: *Gammazlamak (Birine iftira ederek zarar vermek).*

1. **Ġamzeylemiş** ağıyar bizi ol yâre nihânı
Bühtân ediyor haqqıma billah haberim yok (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 5*). [*ġamzeylemiş,*]

ġamze: *Dilberlerin gözleri ucunda görülen harekât-ı dil-firib, nazlı nazlı göz kapama, kirpik süzme.*

1. Benim ol **ġamzesi** hûn-rîz eder âhımla şafâ
Kılar ağıyarımı âh lûtfîle hândân ne sebep (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 9*). [*ġamzesi, -si*]
2. Batmakta müjeñ sineme bir hâr-ı muğeylân
Ġamzeñ ise cân-gâhıma bir tîr-i yamân şüh (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 6*). [*ġamzeñ, -n*]
3. Sîm-gerden ile hâller bu ne tâvûsî revîş
Lebi bal **ġamzesi** tîr kâmeti 'ar'ar dediler (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 8*). [*ġamzesi, -si*]
4. Gözleriñ zeytûna beñzer berk-i hâtîf **ġamzeler**
Kibrigîñ sihâm-ı kaža mı tîğ-ı Rüstenden midir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 3*). [*ġamzeler, -ler*]
5. Sell-i seyf etmiş cihâda Rüstem-âsâ **ġamzeler**
Bir Nerîmân-ı zamân şavletle cânâ **ġamzeler** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 1*). [*ġamzeler, -ler*]
6. Ruğlarıñ etmek diler bu hasta gönle bir devâ
Zerre vermez fırsat-ı şavletle ammâ **ġamzeler** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 4*). [*ġamzeler, -ler*]
7. Şark u ġarba hükmünü infâza me'mûr ebrûvân
Şöyle bir şevketli sultân şanki Dârâ **ġamzeler** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 6*). [*ġamzeler, -ler*]
8. Meyve-i hüsnüñ kemâlde lebler î'lân etmede
Pâs-bân-ı genc-i vaşlîñ olmuş illâ **ġamzeler** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 8*). [*ġamzeler, -ler*]
9. Zerrece rahîm etmez ey şüh durmayıp kanım içer
Kan döker nâ-hağ yere doymaz mı hâlâ **ġamzeler** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 10*). [*ġamzeler, -ler*]
10. Kıl rahîm devletli şâhım eyle vaşlîñla bekâm
Her taraf kesti amânım ġayri zîrâ **ġamzeler** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 12*). [*ġamzeler, -ler*]
11. Hüznî-i bî-çâreyi cânâ esirge el-amân
Tatlı cânım kaşdına etmekte da'vâ **ġamzeler** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 14*). [*ġamzeler, -ler*]
12. Ġamzeler kanın içer ehl-i 'aşkıñ her zamân
Fülfül-i hâl-i siyâhîñ ettiren her bâr heves (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 9*). [*ġamzeler, -ler*]
13. Meded **ġamzeñ** içer kanım kerem kıl ruğları hamrâ
O billur gerdeniñ şâhım 'aceb dârü'l-amân olmuş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 7*). [*ġamzeñ, -n*]
14. Ebrû hilâl **ġamze** teber fülfülü hâl nuţkı şeker
Yandı yeter oldu yeter teşne gönül yandı yürek (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 9*). [*ġamze,*]

15. Meded ey **ğamzesi** tîr Hüzniye rahm eyle meded
Verir ol cân-ı dili dîde-i şehhâra güzel (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 108, Mısra 9*). [*ğamzesi, -si*]
16. Ey şüh-ı cihân dîdesi mestânım efendim
Vây rûh-ı revân **ğamzesi** fettânım efendim (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 112, Mısra 2*). [*ğamzesi, -si*]
17. Ferhâd gibi dâğlar delerek kûy-ı Şîrîne
Râhînda şehîd **ğamzesi** hûnhâ~rın o hûbdan (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 130, Mısra 4*). [*ğamzesi, -si*]
18. Meded müjgân ile **ğamzeñ** ne cellâd-ı zamân olmuş
Nice zâhidlerin ‘aklıñı eder fî-kible-gâhından (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 134, Mısra 7*). [*ğamzeñ, -n*]
19. Bî-çâre gönül dîdesi mestâne yanaşma
Beyhûde yere **ğamzesi** fettâna yanaşma (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 146, Mısra 2*). [*ğamzesi, -si*]

ğamze-i cellâd: *Acımasız, cellada benzer yan bakış.*

1. **Ğamze-i cellâdıyñ** cânâ elinden el-amân
Hâl ü Hindü fülfulûñle perçemiñ tuğrâsına (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 145, Mısra 3*). [*ğamze-i cellâd, -ı, -yım*]

ğamze-i efsûn: *Sevgilinin büyüleyici gamzesi.*

1. Ey perî ebrû-kemân pür-hûna minnet etmeyiz
Berk-i hâţîf **ğamze-i efsûna** minnet etmeyiz (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 60, Mısra 2*). [*ğamze-i efsûn,*]

ğamze-i ğaddâr: *Acımasız yan bakış, göz süzme.*

1. ‘Âşıklara bir seyf-i muhabbetle dem-â-dem
Ol fitne veren **ğamze-i ğaddârıña** yandım (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 118, Mısra 4*). [*ğamze-i ğaddâr, -ın, -a*]
2. Lâl oldu gönül şive-i güftârıña karşı
Râm oldu hemîn **ğamze-i ğaddârıña** karşı (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 137, Mısra 2*). [*ğamze-i ğaddâr, -ın, -a*]
3. Dökmek mi diler kanımı ebrûy-ı hilâlîñ
Cellâd-ı zamân **ğamze-i ğaddârıñı** gör geç (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 30, Mısra 8*). [*ğamze-i ğaddâr, -ın, -ı*]

ğamze-i hûnrîz: *Kan dökücü yan bakış.*

1. Kâtil ol öldür beni ol **ğamze-i hûnrîz** ile
Teşne dilsîñ ğalibâ kim girmek ister kanıma (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 143, Mısra 3*). [*ğamze-i hûnrîz,*]
2. **Ğamze-i hûnrîziñize** tâ kârımız cân vermedir
Seyf-i Haydâr ebrûvânıñ katlime hançer yetiş (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 72, Mısra 5*). [*ğamze-i hûnrîziñize, -iniz*]
3. Ebrûvânıñ seyf-veş cân-gâhımı etmiş nişân
Kıl tebessüm **ğamze-i hûnrîzle** cânım et telef (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 85, Mısra 4*). [*ğamze-i hûnrîzle, -le*]

ğamze-i tîr: *Yan bakışın oku.*

1. Bedenim Hüzni hedef eyledi ebrûy-ı hilâl
Meded ol **ğamze-i tîr** katlime menşüb gibidir (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 47, Mısra 12*). [*ğamze-i tîr,*]

ğani: *Zengin. II Bol.*

1. Ne ümmet şâhib-i evzâra maḥşûş
Zünüb ‘afvı **ġanî** Ğaffâra maḥşûş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 2*). [*ġanî,*]

ġanîmet: *Fırsat, kazanç.*

1. Bulan Leylâ ile Hüznî ḥaḳîkat rāhını Mecnûn
Aña Mecnûn olup her dem **ġanîmet** bil bu sevdâyı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 10*). [*ġanîmet,*]

ġārât: *Yağmalar, çapulculuklar.*

1. ‘İşve-bâzım nâzeninim ‘aḳl u fikrim selb eden
Hânümânîñ etti **ġārât** yoksa dil yağma mıdır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 8*). [*ġārât,*]

ġārât et-: *Yağmalamak, zor kullanarak ele geçirmek.*

1. Cennet-i ‘aşkıñ cünûdu **etti ġārât** rāhatım
Neşrolundu ‘āleme Hüznî deyü âşārımız (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 13*). [*ġārât etti, -ti*]

ġaraż et-: *Gizli düşmanlık etmek, kin tutmak.*

1. Baht-ı dūnumla bugün **etti baña devrân ġaraż**
Zehr-i hicrânı yutup etti dil-i nālân ġaraż (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 1*). [*ġaraż etti, -ti*]

ġaraż eyle-: *Gizli düşmanlık etmek, kin tutmak.*

1. Hālet-i nez‘a eriştım şāh-ı ḥübān elvedā‘
Kāfir imāna gelir gel **eyle cānan ġaraż** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 10*). [*ġaraż eyle,*]
2. Gülşen-i ḥüsnüñ vişālîñ bāġbānı Hüznî āh
Çekilmez oldu bār-ı zūlmüñ **eyleme** bir **ġaraż** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 12*). [*ġaraż eyle, -me*]
3. Ceyş-i ġurbet etti yağma naḳd-i cānım her ne var
Yok haber semt-i vaṭandan **eyledi** iḥvān **ġaraż** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 4*). [*ġaraż eyledi,*]
4. Āh ile eyvāh ile ḥayfā ki geçti ‘ömrümüz
Etmegi bir kez teraḥḥum **eyledi** hicrân **ġaraż** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 6*). [*ġaraż eyledi, -di*]
5. Etti teşḥîş derd-i ‘aşkıñ nabzıma el urdu āh
Vermedi bir dem devāsın **eyledi** Loḳmān **ġaraż** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 8*). [*ġaraż eyledi, -di*]

ġarīb: *Kimsesiz, zavallı, biçare.*

1. Yā kime şekvā edem bāb-ı semāḥıñ var iken
Baş açık yalın ayak feryād eder Hüznî **ġarīb** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 12*). [*ġarīb,*]
2. Ey Hüznî **ġarīb** küşe-i ġurbette marîzsiñ
Bir gün de olur derdiñe dermān saña şabret (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 13*). [*ġarīb,*]
3. Bunca ‘ıdım etmede imrār firāk u vaşl ile
Bir **ġarīb** āvāreyim ben eyle şādān el-meded (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 8*). [*ġarīb,*]
4. ġurbet elde kisve-i mâtem giyip kaldım **ġarīb**
Sen **ġarīb** bu dil **ġarīb** yā kim baña versin sürür (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 6*). [*ġarīb,*]
5. Ey **ġarīb** bülbül yeter beyhüdedir feryādı kes
Bî-vefādır gonca nev-ḥîz olma vaşlñ mültemes (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 1*). [*ġarīb,*]
6. Dedi ey Hüznî **ġarīb** vaşlıma cān eyle fedā
Dedim ol cān fedā ümmü ile de olsun ebi (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 13*). [*ġarīb,*]

ġarīb ḳal-: *Kimsesiz, zavallı hale düşmek. II Yalnız kalmak.*

1. Ğurbet elde kisve-i mâtem giyip **ğaldım ğarīb**
Sen ğarīb bu dil ğarīb yâ kim baña versin sürür (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 5*). [*ğarīb kal,*]

ğark: (*Suya*) batma, (*suya*) batırma, (*suda*) boğulma.

1. Yağdırıp tûfân-ı ‘aşkı başıma **ğark et** beni
‘Aşkıñ olsun rûz u şeb bes yâr-ı ğâr yâ Rab baña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 15*). [*ğarket, -et*]

ğavğâ-yı muhabbet: *Sevgi savaşı, kavgası.*

1. Esrâr-ı Hudâ her kula bu ‘aşk naşib olmaz
Tâ ‘arşa sütûn olmada **ğavğâ-yı muhabbet** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 6*). [*ğavğâ-yı muhabbet,*]

ğavr: *Öz, hakikat, esas.*

1. Bir vaqt olur ‘aşkıımız enhâra mu‘âdil
Bir vaqt olur **ğavrile** hülyâya mümâsil (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 2*). [*ğavrile,*]

ğavr: *Dip, derin.*

1. Emriñ olmaz ise olmaz ber-hevâ yerdin zübâb
Kaatre-i deryâ edersin baħride **ğavreñ** hayâl (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 4*). [*ğavreñ,*]

ğavvâş: *Dalgıç. Dibe dalan.*

1. Kıl cefâ cânâ tezâyüd eylesin emvâc-ı ‘aşk
Baħr-i ğamda fûlk-i dîl **ğavvâşı** vuşlattır baña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 6*). [*ğavvâşı, -ı*]

ğāye: *Amaç, maksad.*

1. Ol perîniñ zîb-i fer-hüsnünde ħurşid pâyesi
Metn-i ħüsnü şerhine yoktur liyâkat **ğāyesi** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 2*). [*ğāyesi, -si*]

ğāyet: *Uç, son, son derece.*

1. Ey şûh mihr-i tâbân **ğāyet** güzelsin ammâ
Vây çeşm-i tâb-ı devrân ğāyet güzelsin ammâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 1*). [*ğāyet,*]
2. Kaldır kuzum hicâbı gîsü-semen nikâbı
Görem ol âfitâbı **ğāyet** güzelsin ammâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 4*). [*ğāyet,*]
3. Tāvüs gibi münakkaş sîne fezâ-yı Habeş
Hañcer gibi kemân-kaş **ğāyet** güzelsin ammâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 6*). [*ğāyet,*]
4. Fülfilleriñ şüreyyâ kaddiñ mişâl-i tûbâ
Ey şâh-ı mülk-i Kisrâ **ğāyet** güzelsin ammâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 8*). [*ğāyet,*]
5. Ol pîr-i Ken‘ân oldum raħm et Yūsufum öldüm
Raħm et emâna geldim **ğāyet** güzelsin ammâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 10*). [*ğāyet,*]
6. Bir Hüznî dil-ħazînim kurbân olam şîrinim
Fikreyle meh-cebinim **ğāyet** güzelsin ammâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 12*). [*ğāyet,*]
7. Ey güzel gül ħüsnüne oldu gönül bir ‘andelîb
Bağ-ı vaşlîñ çün terennüm etmede **ğāyet** ‘acib (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 2*). [*ğāyet,*]
8. Rabbenâ yâ Rabbenâ irħamlenâ yâ-ze‘l-‘atâ
Va‘fu ‘annâ çok ħatâlar eyledim **ğāyet** ‘azîm (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 2*). [*ğāyet,*]

ğayr: *Başkası, başkaları.*

1. Gel seniñle edelim keşf-i derün-ı rāz biz bize
Bāri hıfz et sırrımı gel **gayra** ifşālar ‘abeş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 29, Mısra 4). [gayra, -a]
2. Geçti devrân merd elinden **gayre** ikbāl eyledi
Sürdüğüñ demler ‘aceb rü’yâ mıdır hayāl midir (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 49, Mısra 5). [gayre, -e]
3. Naẓmımız iksîr-i a’zām zümre-i ‘irfân için
Hüzni pîr-i ‘aşktan irşād **gayra** isnād etmeyiz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 61, Mısra 12). [gayra, -a]
4. Yâre verdik gönümüz zencîr-i ‘aşka bağlıdır
Emrine mahkûm olandan **gayre** münkād etmeyiz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 61, Mısra 4). [gayre, -e]
5. Dest-i ğamda Kaysa ta’lim eyledik sevdâyı biz
Pîr-i ‘aşk-ı Leylâyız biz **gayrın** evrād etmeyiz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 61, Mısra 6). [gayrın, -ın]

gayret-i ağıyār: Rakiplere tahammül (etmek).

1. Kerem et **gayret-i ağıyār** ile sūz oldu bu dil
Biraz ol luṭfuñ ile nā’il-i ihsân olayım (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 121, Mısra 11). [gayret-i ağıyār,]

gayret-i itfā: Söndürme çabası.

1. Ne nezâket tūṭî-dil sendeki bu nāz-ı revîş
Yanıyor Hüzni gedā **gayret-i itfā** kime (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 144, Mısra 10). [gayret-i itfā, -sı]

gayri: –den başka.

1. Mürüvvet merhamet eyle dil-i bî-çāreye cânım
Ki senden **gayri** bir zerre görünmez dîdeme dünyā (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 7, Mısra 6). [gayri,]

gayri: Artık, bundan böyle.

1. Kıl rahîm devletli şāhım eyle vaşlîñla bekām
Her taraf kesti amānım **gayri** zirā ğamzeler (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 51, Mısra 12). [gayri,]
2. Merhem-i vaşlîñ yetiştir geldi cân hulkūma āh
Bî-mürüvvet **gayri** rahmet derdime dermān marîz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 78, Mısra 6). [gayri,]
3. Şerhā şerhā eylediñ tîġ-ı elemle sînemi
Kalmadı **gayri** taḥammül tîr-i müjġānım benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 120, Mısra 4). [gayri,]
4. Ger ölürse Hüzniye **gayri** teraḥḥum eyleme
Bir zulüm etmeden bir yana ben bir yana sen (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 131, Mısra 9). [gayri,]

ġazel: Divan şiirinde en önemli ve en çok kullanılan nazım şekli.

1. Maḥlasım Hüzni deyip hüzn ile yazdım biñ **ġazel**
Ehl-i hüzne hüzn ile biñ yādigārim var benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 119, Mısra 13). [ġazel,]
2. Gāhi Hüzni gāhi Hizbî bir ‘aceb dîvāneyim
Gāhi neşr ettim **ġazeller** biñ sūḥan-ġūlarla ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 127, Mısra 18). [ġazeller, -ler]

ġazel-ḥān: Gazel okuyucu, gazel okuyan.

1. **Ėzel-ḥān** muṭrib ü sākî dem-ā-dem ‘iş u ‘işretle
Hezārān meclis-i rindān müheyyā sofrā-ı şāhbā (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 12, Mısra 13). [ġazel-ḥān,]

geç-: Vazgeçmek.

1. Sen demişsin vazgele benden ne mümkün ey perî
Ölmeyince **geçmem** artık bî-gümân etmem ferâğ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 6). [geçmem, -me, -m]

geç-: Gitmek, uzaklaşmak.

1. Ey berk-i semen dîde-i hünhâ rûnı gör **geç**
Vây gonca-dehen şive-i güftârın gör **geç** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 2). [geç,]
2. Âyine-i hüsnün gibi hiç var mı mücellâ
Gözler kamaşır ol meh-i ruhsârın gör **geç** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 4). [geç,]
3. Ol kâmeti ‘ar‘ar ise tûbâ gibi mevzûn
Cepheñdeki bir ‘ukde-i şehhâr gibi gör **geç** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 6). [geç,]
4. Dökmek mi diler kanımı ebrûy-ı hilâlîñ
Cellâd-ı zamân gamze-i gaddârın gör **geç** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 8). [geç,]
5. Dîne götürür lutf ile küffâr-ı ‘unûdu
Şol mu‘ciz-i gül-fâmı dürer-bârın gör **geç** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 10). [geç,]
6. Yandım a beyim ol leb-i gül-günüñ elinden
Hüznî gibi bir ‘aşık-ı nâ-çârın gör **geç** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 12). [geç,]
7. Bâb-ı Hudâ anda açık rahmet-i Hâk baħr-i ‘amîk
Geçti ‘ömür cehdet yazık vakt-i seħer vakt-i seħer (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 8). [geçti, -ti]
8. **Geçti** devrân merd elinden ğayre ikbâl eyledi
Sürdüğün demler ‘aceb rû‘yâ mıdır hayâl midir (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 5). [geçti, -ti]
9. Zerre takdîr etmediñ âh kıymetim ey mâh-rû
Geçti ‘aşk da‘vâcım sen bir taraf ben bir taraf (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 8). [geçti, -ti]
10. Ey Hüznî **geçer** rûz u leyâl ile eyvâh cürm
Allaha yarar hâkķıyla zerre eşerim yok (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 11). [geçer, -er]

geç-: Vaktin ilerlemesi.

1. Ağlatır şeb-tâ-seħer üftâdesin ol mehlikâ
Düş olalı ‘aşkına âhla **geçer** devrânımız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 6). [geçer, -er]
2. Ben dedim yok mu mürüvvet âhla **geçti** vaktimiz
Ol dedi ğamdır hediye ‘âşıkâ ihsânımız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 11). [geçti, -ti]
3. Bilmediñ kâdrim benim hayfâ ki sineñ taş imiş
Geçti ol nâz günleri geldi nedâmet gel yetiş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 10). [geçti, -ti]
4. Âh ile eyvâh ile hayfâ ki **geçti** ‘ömrümüz
Etmedi bir kez terahhüm eyledi hicrân ğarağ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 5). [geçti, -ti]
5. **Geçer** leyl ü nehârım âh hemân icrâ-yı zenb ile
Özümde haşyet ü havf yok niçin çeşm-i revânım yok (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 3). [geçer, -er]
6. Şebi rû‘yâ ile hem gündüzü rû‘yâ **geçiyor**
Beni ‘aşkın ile ettiñ katı âvâre güzel (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 5). [geçiyor, -iyor]
7. **Geçti** ‘ömrüm vâh ile eyvâh ile eyvâh benim
Yandı cismim odlara yok tākātım billâh benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 1). [geçti, -ti]

geç-: Geçmek.

1. Ki yetmiş biñ kişi nâra sezânın
Şefî‘idir bağışla geç günâhı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 16). [geç,]
2. Daħi ‘Osmân keremkâr ü hayâdâr
Geçer ‘arşı anın ma‘nâda câhı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 14). [geçer, -er]

gece: Şeb, gündüz karşıtı.

1. Ders-i ‘aşktan dün **gece** aldım icâzet sevdiğim
Cânımız şahrâ-yı ğam Mecnûna minnet etmeyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 3). [gece,]

2. Gel bir **gece** şöhet edelim mey içelim âh
Cân içre ‘azîz cân ile mihmânım efendim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 9). [gece,]
3. Ol dîdesi fettân ile tenhâca muhabbet
Ettim bu **gece** menba‘-ı ihsâna yanaştım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 10). [gece,]
4. Gel eyle gönül şıdık ile efgân **gecelerde**
Bülbül gibi et sen daği nâlân **gecelerde** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 1). [gecelerde, -ler, -de]
5. ‘Arz eyle hâlîñ Hazret-i Hallâk-ı cihâna
Dergâh açık sâ’ile her ân **gecelerde** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 4). [gecelerde, -ler, -de]
6. Her vakt-i seher Hû ile yâ Hay devâm et
Ol Hayy-i ebed gönderir ihsân **gecelerde** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 6). [gecelerde, -ler, -de]
7. Pervâne gibi cismiñi ‘aşk oduna yandır
Yâ Rab diyerek derd ile var yan **gecelerde** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 8). [gecelerde, -ler, -de]
8. Gözyaşı ile sîneñi girdâb-ı ricâ et
‘Afvede hemân cürmüñü Yezdân **gecelerde** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 10). [gecelerde, -ler, -de]
9. Bir rüy-ı siyâh cürm-i kesîr ‘abd-i haķirsîñ
Ol mey’-i ricâ şevķile sekrân **gecelerde** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 12). [gecelerde, -ler, -de]
10. Sür hâke yüzüñ baş açık el kaldır o şâha
Ey Hüznî ara derdiñe dermân **gecelerde** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 14). [gecelerde, -ler, -de]

gedâ: Dilenci, fakir.

1. Teşne dil yandı tutuştu âb-ı vaşlîñla yetiş
Âh eder şeb-tâ-seher bu hüznile Hüznî **gedâ** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 14). [gedâ,]
2. Âsitânîñ hizmetidir mîr **gedânîñ** maķsadı
Dergehiñde Hüznî-âsâ nâle-i hayrân mıdır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 13). [gedânîñ, -nîñ]
3. **Gedâ** bayîñ kefen sermâyesidir
Harîş olan beķâda nâra maķşûş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 17). [gedâ,]
4. Tekâpûlar ğinâdâra **gedâya** bed-sûhan pişe
Okur mâlâ-yecûzden nażar kıl sahteķâr vâ‘iz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 5). [gedâya, -ya]
5. Bâb-ı luţfuñ sâ‘ili Hüznî **gedâyî** etme red
Âsitân-ı dergehiñden etmez ol zerre ferâĝ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 13). [gedâyî, -yî]
6. Muķtedâ-yı ehl-i sünnet şüphesiz işnâ ‘aşer
Hüznîyâ râhiñda ķurbân bir **gedâ** derler bize (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 16). [gedâ,]
7. Ne nezâket tûķî-dil sendeki bu nâz-ı revîş
Yanıyor Hüznî **gedâ** ğayret-i itķâsı kime (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 10). [gedâ,]

gel-: Gelmek.

1. Sen bilirsîñ cümle ef‘âlim haķâdır yâ ‘Alîm
Rû-siyâh kapîña **geldim** kıl rahm Rahmân baña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 4). [geldim, -dim]
2. Yâ Resûlallah daĝilek etme red bu Hüznîyi
Ĥ‘ân-ı luţfuñdan doyur kim **geldi** müflis aç saña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 14). [geldi, -di]
3. Ol pîr-i Ken‘ân oldum rahm et Yûsufum öldüm
Rahm et emâna **geldim** ğâyet güzelsîñ ammâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 10). [geldim, -dim]
4. Nidâi‘l-felâĥa dâĝil et cümle ihvânımı
Derûnun nûr-ı Ķur‘ânla Ĥudâ eyle **gel** ihyâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 12). [gel,]
5. Şekvâyı bırak kullara bî-fâ‘ide zirâ
Elbette **gelir** ni‘met-i Yezdân saña şabret (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 8). [gelir, -ir]
6. Vişâliñ eylerim ârzü kerem-i bâb-ı luţfuñdan
Ricâmı **gel** kabûl eyle mürüvvet kıl hemân ey şûĥ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 8). [gel,]

7. Raḥm eyle baña dîdesi fettân-ı zamân şüh
İnşâfa gelip **gel** yetiş imdâda amân şüh (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 2). [gel,]
8. Cismimiz heykel gibidir cân vedâ'da **gel** yetiş
Kalmadı tâb ü tüvân raḥm eyle ey cân el-meded (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 9). [gel,]
9. Cân vedâ'da cismile **gel** bir görem gül rüyuñu
Yâr-i marîz hecri kim vaşlıñdan etmesen ba'îd (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 7). [gel,]
10. İnhiṭâta **geldi** 'ömrüm bulmadı cürmüm kemâl
Yâre-i vizrime çal bir şâfi merhem el-'iyâz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 7). [geldi, -di]
11. Rû-siyâh kapıña **geldim** Rabb-ı 'âlem el-'iyâz
Etme red lûṭfuñla eyle şâd u ḥurrem el-'iyâz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 1). [geldim, -di, -m]
12. Hüznî amân olma kesel fâ'idesiz tûl-i emel
Geldi uyan vakt-i ecel vakt-i seher vakt-i seher (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 24). [geldi, -di]
13. Cigerden kan döker durmaz vişâliñ ḥ'âhişi göñlüm
Özüm ağlar gözüm ağlar bu **geleñ** cüy-bâr ağlar (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 10). [geleñ, -en]
14. Anıñcün münkire karşı açıldı kale-i irşâd
Ḥaḳîkat cevherinden **gel** al hoş dükkânımız vardır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 4). [gel,]
15. Kâfir olsa lâ-cerem eyler teraḥḥum âhıma
Raḥma **geldi** bî-mürüvvet ḥâlîme âgyarımız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 8). [geldi, -di]
16. Dâda **geldim** el-amân raḥm eyle çeşmim yaşına
Pâdişâh-ı mülk-i ḥâver Ḥüsrev ü Hünkârımız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 5). [geldim, -dim]
17. Süy-ı Ḥaḳtan her ne **gelse** râziyım biñ cân ile
Muntazır dil ibtilâya cânâ minnet etmeyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 11). [gelse, -se]
18. Elvedâ' kâr etti cânâ nâr-ı ḥasret **gel** yetiş
Kalmadı şabra mecâlim çeşm-i âfet **gel** yetiş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 1). [gel,]
19. Kaş göz egri bizlere âgyâra her dem iltifât
Yok mudur sineñde raḥmiñ bî-mürüvvet **gel** yetiş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 4). [gel,]
20. Ben vatan terkin edeyim sen de râḥat gez yürü
Lâ'ubâli ile her dem 'iyy u 'işret **gel** yetiş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 6). [gel,]
21. Kan dökerdiñ dîdeden feryâd edip ey Mehlikâ
Kalmamıştır sende ol eski şadâkat **gel** yetiş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 8). [gel,]
22. Bilmediñ kadrim benim ḥayfâ ki sineñ taş imiş
Geçti ol nâz günleri geldi nedâmet **gel** yetiş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 10). [gel,]
23. Ḥaḳk-ı sâbık yok mudur birden ferâmüş eylediñ
Gel ḥelâl eyle ḥuḳûkuñ vakt-i firḳât **gel** yetiş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 12). [gel,]
24. Eylesin beytül-'hazanda mişl-i Ya'kûb Hüznî zâr
Sende var taht-ı şafâda bul selâmet **gel** yetiş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 14). [gel,]
25. Bilmediñ kadrim benim ḥayfâ ki sineñ taş imiş
Geçti ol nâz günleri **geldi** nedâmet gel yetiş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 10). [geldi, -di]
26. Dergehiñde ser-nigûn hem rûz u şeb kan ağlıyor
Geldi Hüznî dâd-res ol ḥâlîne cânâ marîz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 14). [geldi, -di]
27. Er iseñ men'aref dersin oku erbâb-ı 'aşktan **gel**
Bu Hüznî-veş suḥen baḥşâ hezâr mişli öter vâ'iz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 15). [gel,]
28. Va'de-i vaşlıñ zamânı **geldi** bayrâm günüdür
Ver lebinden 'îdiyye bûse hemân etmem ferâğ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 9). [geldi, -di]
29. **Geldi** nice 'âşıkân Yûsuf-cemâl-i pâkiñe
Oldular nezzâreler meh ḥüsnüñe kurbân seniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 3). [geldi, -di]
30. Mestâne göñül 'aşk ile mestâne mi **geldiñ**
Yâ 'îd-i vişâl va'dine kurbâna mı **geldiñ** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 1). [geldiñ, -di, -n]
31. Ey sâkî bu dem bâde-i şer(m)sârı yetiştir
Böyle tehî-dest meclis-i rindâna mı **geldiñ** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 4). [geldiñ, -din]
32. Ey bād-ı şabâ 'ahde vefâ etmemek olmaz
Taṭyib-i kulûb ḥâtır-ı vîrâna mı **geldiñ** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 6). [geldiñ, -din]
33. Bülbül gibi giryân olurum vakt-i seherde
Efḡânıma feryâdına seyrâna mı **geldiñ** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 8). [geldiñ, -din]
34. Ey merg-i melek çek eliñi benden uzak ol
Cânânıma nezreyledigim cânâ mı **geldiñ** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 10). [geldiñ, -din]

35. Ey Hüzni seniñ hüznüne yok mu nihâyet
Bu ‘âleme sen hüznile bir tane mi **geldiñ** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 101, Mısra 12). [geldiñ, -din]
36. Eyle ta’lim ders-i ‘aşkı mürşid-i devrâna **gel**
Sen henüz bir tıfl-ı şirsiñ mekteb-i sıbyâna **gel** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 105, Mısra 2). [gel,]
37. Men’arefdin iktibâs et Küntükenzi ey gönül
‘Âleme’l-esmâ’ı öğren meclis-i ‘irfâna **gel** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 105, Mısra 4). [gel,]
38. Kıl ü kâlden vazgelip bahşin bırak vâhî emel
Ber-hevâ etme hayâtın mâye-i ummâna **gel** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 105, Mısra 6). [gel,]
39. Fırşatın eyyâmıdır fevt etme zinhâr ‘âkil ol
Halka-ı ezkâr-ı tevhid Hazret-i Sübhâna **gel** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 105, Mısra 8). [gel,]
40. Yârî fânî mâlî cife tâlibi kelb Hüzniyâ
Fânide bâkî olan şol yârî bul yârâna **gel** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 105, Mısra 10). [gel,]
41. Şem’-i hüsnün lem’ası genc-i muhabbet ceys-i gam
Gelmemiş mişliñ ‘aceb mülk-i felekçe pek kalil (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 109, Mısra 6).
[gelmemiş, -me, -miş]
42. Rabbenâ bir katre rahmiñ heft ü deryâya bedel
Zenbim ikrar eyleyip **geldim** kerem kıl yâ Rahim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 110, Mısra 6). [geldim, -dim]
43. Kıрма gönlüm şüfiyâ **gel** düd-ı âhımdan şakın
Haq katında belki maqbûl râz-ı pinhânım benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 111, Mısra 7). [gel,]
44. **Gel** pâdişâh-ı kişver-i iklim-i vücûdum
Cân Mısrına vây Yûsuf-ı Ken’ânım efendim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 112, Mısra 7). [gel,]
45. **Gel** bir gece şöhet edelim mey içelim âh
Cân içre ‘azîz cân ile mihmânım efendim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 112, Mısra 9). [gel,]
46. Hiç yok mu begim âh dil-i pür Hüzniye rahmiñ
Gel hürî sıfat nâz ile güftârına yandım (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 118, Mısra 10). [gel,]
47. Ey perî çoktan beri **gel** hüsnüyün hayrânıyım
‘İd-i vaşlıñ gönca seniñ bülbül-i nâlânıyım (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 123, Mısra 1). [gel,]
48. Kıl şefâ’at yâ Resûlallah amândır el-amân
Rû-siyâh kapına **geldi** Hüzni pür-zâr ü hâzin (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 126, Mısra 16). [geldi, -di]
49. **Gelmemiş** aşlâ cihâna Hüzni emşâlim benim
Tâbi’-i nefis-i hevâ şeytân ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 129, Mısra 19). [gelmemiş, -me, -miş]
50. Et temâşâ **gel** bugün gör na’ra-ı feryâdımı
Çan döker çeşmânımız seyrâna **gel** Allah için (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 132, Mısra 3). [gel,]
51. Elvedâ’lar **geldi** yine işte rûz-ı iftirâk
Şarayım kollarımı gerdâna gel Allah için (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 132, Mısra 5). [geldi, -di]
52. Bir nigâh et bende vü hayrânıñım Allah için
Gel mürüvvet kıl baña kurbânıñım Allah için (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 133, Mısra 2). [gel,]
53. Ey melek al cânımı tez minnet etmem cân için
Mevt için **geldim** fenâya lem-yazel Haq Bâkî hü (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 136, Mısra 12).
[geldim, -dim]
54. Zerre lûtfuñ görmedim görmem dañi şimden girü
Ey melek-simâ meded kıl dökme **gel** kanım deyü (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 138, Mısra 12). [gel,]
55. Dâm-ı zülfünde esirim nâzlı cânânım deyü
Dâda **geldim** el-amân ey şems-i devrânım deyü (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 138, Mısra 2). [geldim, -dim]
56. **Gelip** hakkında ol ve’l-mürselât çün
‘Umûm-i evliyânın kıblegâhı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 157, Mısra 5). [gelip, -ip]
57. Eger **gelse** nebî Fârûk olurdu
Hâbibullah kelâmıdır güvâhı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 157, Mısra 9). [gelse, -se]
58. ‘Acabâ h’âb gire mi dide-i hün-bâre bu şeb
Gele mi râhat bir ân dil-i gam-hâre bu şeb (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 21, Mısra 2). [gele,]

gel-: Gelmek, buyurmak, şerefliendirmek.

1. Dûd-ı âhım çıkmada baştan semâya **gel** yetiş
Düştü gönle nâzeninim lûtf bol şâh-ı semâh (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 33, Mısra 7). [gel,]

2. Bir nazar kıl nâle vü efğâna **gel** Allah için
Sen devâ et yâre-i hicrâna **gel** Allah için (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 132, Mısra 1). [gel,]
3. Et temâşâ **gel** bugün gör na'ra-ı feryadımı
Kan döker çeşmânımız seyrâna **gel** Allah için (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 132, Mısra 4). [gel,]
4. Elvedâ'lar geldi yine işte rûz-ı iftirâk
Şarayım kollarımı gerdâna **gel** Allah için (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 132, Mısra 6). [gel,]
5. Câna te'sîr etmede cânâ firâk u vuslatın
Etme cevri bu dil-i nâlâna **gel** Allah için (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 132, Mısra 8). [gel,]
6. Yâ görem yâ görmeyem göster cemâliñ şöñ vedâ'
Eyle lutfuñ Hüzni-i dîvâna **gel** Allah için (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 132, Mısra 10). [gel,]
7. Gel eyle gönül şıdk ile efğân gecelerde
Bülbül gibi et sen dañi nâlân gecelerde (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 140, Mısra 1). [gel,]
8. Çekme zülfüñle dilim **gel** bende Allah 'aşkına
Âsitân-ı dergehiñde bende Allah 'aşkına (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 147, Mısra 1). [gel,]

gel-: *Gel hele! II Hadi.*

1. **Gel** seniñle edelim keşf-i derün-ı râz biz bize
Bâri hıfz et sırrımı gel gayra ifşâlar 'abeş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 29, Mısra 3). [gel,]
2. **Gel** seniñle bezmim ihyâ edelim meyle bu şeb
Tāvüs-ı reftâr ile 'uşşâka cām şorduñ mu hiç (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 31, Mısra 5). [gel,]
3. Hakk-ı sâbık yok mudur birden ferâmüş eylediñ
Gel helâl eyle hukûkuñ vaqt-i firâkât gel yetiş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 71, Mısra 12). [gel,]
4. Zâ'ıfsiñ kendiñiñ **gel** atma nâra
Vücûta yok tahammül nâra maşşûş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 76, Mısra 29). [gel,]
5. Hâlet-i nez'a eriştim şâh-ı hûbân elvedâ'
Kâfir imâna gelir **gel** eyle cânan gâraş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 77, Mısra 10). [gel,]
6. Dâm-ı gurbet derd-i hasret cismimi kıldı harâb
Cân vedâ'da **gel** yetiş ey fitne-i devrân marîz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 78, Mısra 4). [gel,]
7. **Gel** kerem kıl her zamân ey gönca-ter gönca fidân
Hüzni-veş kan ağlıyor 'aşkıñla bülbüller seniñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 98, Mısra 9). [gel,]
8. Bir hamâ'il bir nazarlık pek yakışır al taķın
Gezme böyle sevdiğim **gel** çeşm-i a'dâdan şakın (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 99, Mısra 12). [gel,]

gel-: *Belli bir zamana ulaşmak.*

1. Dedi lutfum vişâlim hem seniñ çün
Gelir vaqt-i fedâ bu cân ne teklif (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 87, Mısra 18). [gelir, -ir]
2. **Geldikçe** Muharrem urayım sineme hânçer
La'net edeyim rûhuna biñlerce la'iniñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 95, Mısra 19). [geldikçe, -dikçe]

gelen: *Ulaşan, uğrayan (kişi).*

1. Kapanmaz dergeh-i pîrân mürüvvet ehli pek çoktur
Gelen üftâdeye karşı nice ihsânımız vardır (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 55, Mısra 6). [gelen,]

genc-i dürer: *İnci hazînesi.*

1. Dile bir meyve-i cennet deheni **genc-i dürer**
Şu nezâket şehiniñ 'aşıkı kimler dediler (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 48, Mısra 11). [genc-i dürer,]

genc-i edeb: *Edeb hazînesi.*

1. 'İşvesi hoş **genc-i edeb** duñter-i şâh 'âli neseb
Büse bedeh ez-rûl u leb teşne gönül yandı yürek (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 102, Mısra 11). [genc-i edeb,]

genc-i hikmet: *Bilgelik hazînesi.*

1. **Genc-i hikmet** gül-femiñ la‘l-i gül-gün selsebîl
Mişliñi halk etme Mevlâda dersem çok mudur (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 11*). [*genc-i hikmet,*]

genc-i muhabbet: *Sevgi hazînesi.*

1. Şem‘-i hüsnüñ lem‘ası **genc-i muhabbet** ceyş-i gam
Gelmemiş mişliñ ‘aceb mülk-i felekçe pek kâlîl (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 5*). [*genc-i muhabbet,*]

ger: *Eğer, şayet.*

1. **Ger** ölürse Hüznîye gayri terahhüm eyleme
Bir zulüm etmeden bir yana ben bir yana sen (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 9*). [*ger,*]

gerçi: *Her ne kadar, ...ise de; ama.*

1. Kâdir-i mutlak seniñ çün râz-ı pinhânıñ bilir
Şüretiñ tâvûs-ı zibâ **gerçi** vicdânıñ ‘abeş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 4*). [*gerçi,*]

gerdân: *Boyun, gerdan.*

1. Âgûşa alıp lebleri şahbâdan emince
Gerdânımı şemm etmeğe yalvâr ne güzeldir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 6*). [*gerdânımı, -ım, -ı*]
2. Reddetmedi maîlûbımı ol şâh-ı semâhat
Öptüm ruhunı sîm gibi **gerdâna** yanaştım (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 6*). [*gerdâna, -a*]
3. Elvedâ‘lar geldi yine işte rûz-ı iftirāk
Şarayım kollarımı **gerdâna** gel Allah için (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 6*). [*gerdâna, -a*]
4. Dil taħammül eylemez cânâ bu nâr-ı firķate
Hānçer-i ebrûlarıñ çek durma vur **gerdânıma** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 6*). [*gerdânıma, -ım, -a*]

gerdân-ı billûr: *Parlak gerdan.*

1. Zülf-i bûy-ı müşkile şol **gerdân-ı billûr** nedir
Vech-i pâkiñde duran top aħter-i hâller seniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 7*). [*gerdân-ı billûr,*]

gerden: *Boyun, gerdan.*

1. **Gerdenimden** hem sivâ kaydın benim hallet hemân
Kalmasın gönîlümde zerre derd-i ‘aşktan mâ‘adâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 9*). [*gerdenimden, -ım, -den*]
2. Kûmru güftârı bâğdaki bûlbûlleri hāmûş eder
Gerdeniñ kâfûr-ı cennet sîne bir bâğ-ı şafâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 12*). [*gerdeniñ, -in, -ı*]
3. Seyf-i ebrû **gerdenim** kanım meded etti revân
Katlime fermân edip âh cāndan etti nâ-ümîd (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 3*). [*gerdenim, -im*]
4. Sîm-gerden ile hâller bu ne tâvûsî revîş
Lebi bal gamzesi tîr kâmeti ‘ar‘ar dediler (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 7*). [*gerden,*]
5. Ğabğabıñ mînâ ise mir‘ât-ı haktır **gerdeniñ**
Çeşm-i âhû var iken zeytûna minnet etmeyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 9*). [*gerdeniñ, -in*]

6. Meded gāmzeñ içer kanım kerem kıl ruḥları ḥamrā
O billur **gerdeniñ** şahım ‘aceb dārū’l-amān olmuş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 8*).
[gerdeniñ, -in]
7. **Gerdeniñden** emmek ister teşne dil kanın bugün
Şerbet-i dārū-yı vaşlñ her zamān etmem ferāğ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 11*).
[gerdeniñden, -in, -den]
8. **Gerdenimde** Leylî zülfüñ zincîr-āsā ey perî
Deşt-i Kaysta serserî ḥayrān ararsañ işte ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 11*).
[gerdenimde, -im, -de]

gerden-i billür: *Beyaz, pürüzsüz, saf boyun.*

1. Menba’-ı genc-i leṭāfet **gerden-i billürüñüz**
Gönca gül-fem ettirir Hüznîye her dem kār heves (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 11*).
[gerden-i billür, -unuz]

gerden-i billür-ı cihān: *Cihānın parlak gerdanı.*

1. Ol sîb-i zeğān lebleri şahbāñıza yandım
Ey tūṭî-zebān **gerden-i billür-ı cihān** şūḥ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 12*). [gerden-i billür-ı cihān,]

gerden-i kāfūr: *Kāfūr renkli (beyaz) gerdan, boyun.*

1. **Gerden-i kāfūra** baḳān silsile-i ‘aşkı ṭāḳān
Vādî’-i Mecnūna çıkan teşne gönül yandı yürek (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 7*). [gerden-i kāfūra,]
2. **Gerdān-ı kāfūruñu** şemm eyleyem şebbo gibi
Olmaya bir kimseye iḥsān bu nāmı bu şeref (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 9*). [gerdān-ı kāfūruñu, -un, -u]

gerek-: *Lâzım, elzem.*

1. Aṭlas-ı zibā **gerekmez** köhne şāl bir post yeter
Taḥt-ı Dārā mülk-i şahān almayız efkāre biz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 9*). [gerekmez,]

gerek: “İster..ister” bağlamında kullanılan ifade.

1. **Gerek** maddî **gerekse** ma’nevî bil
‘Umūmuñ mültecāsıdır şerî’at (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 45*). [gerek,]

geri koy-: *Geride bırakmak, vazgeçmek.*

1. Hevā-yı nefsiñe uyduñ Ḥudā ḥavfin **geri koyduñ**
‘Azîz ismiñ denî koyduñ utanmazsñ ne alçaqsñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 5*). [geri koy,]

gevher-i nā-yāb-ı tevāzu’: *Bulunmaz alçakgönüllülük cevheri.*

1. Ey Hüznî eger irmek ise Ḥaḳḳa murādñ
Sineñde ola **gevher-i nā-yāb-ı tevāzu’** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 14*). [gevher-i nā-yāb-ı tevāzu’,]

gez-: *Yaşamak.*

1. ‘Ār u nāmūs yok mudur hiç böyle bî-pervā **gezeñ**
Güft ü gülār söyletirsñ dā’imā düşmāna sen (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 5*). [gezeñ, -en]

2. Ğurbet ilde serserî mağmûm **gezersiñ** dil neden
Külle-i endüha ettiñ bir hedef bu cismi sen (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 1). [gezersiñ, -er, -sîn]

gez: Gezmek. II Dolaşmak.

1. Var şalın **gez** nâz ile 'âlemde ey kân-ı vefâ
Var mı yok mişliñ gibi dehrîde cânâ dil-rübâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 1). [gez,]
2. Lebleriñ âb-ı hayâtı **gezdiren** İskenderi
Ol hayât-ı cavidânı Hızra vermiş ibtidâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 9). [gezdiren, -dir, -en]
3. Bî-murâd gitti deyü bî-çâre bî-kes 'aşıkım
Ey cefâ-cü ağla **gez** oldukta Hüznî nâ-bedîd (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 14). [gez,]
4. Ben vatan terkin edeyim sen de râhat **gez** yürü
Lâ'ubâlî ile her dem 'iyy u 'işret gel yetiş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 5). [gez,]
5. Haydi var **gez** sevdiğim demler seniñ devrân seniñ
Çok temâşâ eyle cânâ her cihet seyrân seniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 1). [gez,]
6. Bir hamâ'il bir nazarlık pek yakışır al takın
Gezme böyle sevdiğim gel çeşm-i a'dâdan şakın (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 12). [gezme, -me]
7. Bir vakt 'urûç etmededir seb'-i semâya
Hâk üzre **gezer** ba'zı da ol âba mübâdil (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 12). [gezer, -er]
8. Şüretine sireti muṭlak muḥâlîf nâ-kesi
Ma'nide çarpa **gezen** hayvân ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 10). [gezen, -en]
9. Dilâ sevdik meded yandık dilârâyı dil-ârâyı
Olup seyyâh anıñcün **gez** hemân Belḥ Buḥârâyı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 2). [gez,]
10. Çü yektâ-yı vişâlınden murâdıña eren gönül
Gönül Mecnûn iseñ **gez** sen ara bul saç-ı Leylâyı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 8). [gez,]
11. Aradım şûḥ-ı cihân-bânımı kıldım talebî
Gezüben Mısr Yemen Kûfe vü Şâm Halebî (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 2). [gezüben, -üben]
12. Hû diyen yâ Hû diyen Allah diyen maḥzûn **gezer**
Ol sebepten ḥüzn ile çün iştihârım var benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 11). [gezer,]

gibi: Benzetme ve örnek ifade eder.

1. Olma mağrûr 'ilmiñe a'mâliñe iblis **gibi**
Ben diyen maṭrût olur benlik felâkettir saña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 9). [gibi,]
2. Var şalın gez nâz ile 'âlemde ey kân-ı vefâ
Var mı yok mişliñ **gibi** dehrîde cânâ dil-rübâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 2). [gibi,]
3. Tāvûs **gibi** münakkaş sine fezâ-yı Habeş
Hañcer **gibi** kemân-kaş gâyet güzelsiñ ammâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 5). [gibi,]
4. Şafâlar baḥşeder dâ'im dil-i maḥzûnlara billah
Akar mir'ât **gibi** şeffâf şûlar âb-ı hayât-âsâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 12). [gibi,]
5. Polatlınıñ ahâlisi kurrâsı ettiler himmet
Hamîyyet ehlidir hep Hâtem-i Tay **gibi** eshâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 6). [gibi,]
6. Ey zâhid-i sâlûs hele 'aşktan haberiñ yok
Kevşer **gibi** şâfidir o şahbâ-yı muḥabbet (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 12). [gibi,]
7. Âyine-i ḥüsnuñ **gibi** hiç var mı mücellâ
Gözler kamaşır ol meh-i ruḥsârıñı gör geç (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 3). [gibi,]
8. Ol kâmeti 'ar'ar ise tûbâ **gibi** mevzûn
Cepheñdeki bir 'ukde-i sehḥâr **gibi** gör geç (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 6). [gibi,]
9. Yandım a beyim ol leb-i gül-günüñ elinden
Hüznî **gibi** bir 'aşık-ı nâ-çârıñı gör geç (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 12). [gibi,]
10. Akmakta gönül cîva **gibi** kûy-ı vişâle
Yüzler sürerek râhiña biñlerce 'ayân şûḥ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 3). [gibi,]
11. Ol ruḥlar-ı hamrâñıza bûlbûl **gibi** mestim
Tûbâ **gibi** kaddiñ ise bir tâze fidân şûḥ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 10). [gibi,]

12. Derdimiz Eyyüba beñzer hüznümüz Ya'küb **gibi**
Mısr içinde menzirim olmakta zindân el-meded (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 5*). [gibi,]
13. Cismimiz heykel **gibidir** cân vedâ'da gel yetiş
Kalmadı tâb ü tüvân rahm eyle ey cân el-meded (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 9*). [gibidir, -dir]
14. Cürm ü haṭâ büktü belîñ var mı 'amel boştur eliñ
Kumru **gibi** öte diliñ vaḳt-i seher vaḳt-i seher (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 4*). [gibi,]
15. Bu dil bülbül **gibi** feryâd eder vaḳt-i seherlerde
Ne ḥ'âbım var ne ḥaşıyet var ne bir ân istirahat var (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 7*). [gibi,]
16. Elvedâ' ey 'îd-i mâtem el-firâḳ ey mâh-ı nûr
Nâzenin 'ömrüm **gibi** hüznile ettiñ mürûr (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 2*). [gibi,]
17. Sızılar yâre-i hecrin tenim Eyyüb **gibidir**
Âh eder dertli gönül hüznile Ya'küb **gibidir** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 2*). [gibidir, -dir]
18. Ne cefâlar çekiyor 'âşık-ı bî-çâreleriñ
Tutulan rişte-i gîsûñuza meṭyûb **gibidir** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 4*). [gibidir, -dir]
19. Seni sultân edeniñ taḥt-ı dile şâh-ı dilîr
Dîdesi baḥr-i siyâh kâmeti mektûb **gibidir** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 6*). [gibidir, -dir]
20. Doyamaz hüsnüñüze dîdesi nazẓâreleriñ
Nicesi âteş-i 'aşkıñ ile meczûb **gibidir** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 8*). [gibidir, -dir]
21. Bu revîşle nice kanlar döker âhü-yı nigâh
Doḳunur sîneme ḥûn-rîz müjeler top **gibidir** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 10*). [gibidir, -dir]
22. Bedenim Hüznî hedef eyledi ebrûy-ı hilâl
Meded ol ğamze-i tîr katlime menşûb **gibidir** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 12*). [gibidir, -dir]
23. Yâr ile aġyârı tefriḳ etmediñ Mecnûn **gibi**
Lâ'ubâlî çektiğim ğam bâ'îş-i imḥâ mıdır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 3*). [gibi,]
24. Bir cân **gibi** bir câmeye birden şarılınca
Gîsûsu semen ruḥları gülnâr ne güzeldir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 7*). [gibi,]
25. Şöhretim Mecnûn **gibi** hem dâsitân-ı 'âlemiñ
Hüsnüñüñ bir zerresi Leylâda dersem çok mudur (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 9*). [gibi,]
26. Mürde cisme çün hayât baḥşetmede 'Îsâ **gibi**
Ruḥlarıñ dârü's-şifâ ma'cûna minnet etmeyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 7*). [gibi,]
27. Hâne-i zenbûr **gibi** sînemde biñ revzen durur
Ḳandım oldu 'aşḳ benim bî-çâre gönümdür mekes (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 7*). [gibi,]
28. Şûret-i mergûblarıñ bil sîreti ef'î **gibi**
Nice ḥâc çıktı velî zannettiğinden bî-ḳıyâs (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 9*). [gibi,]
29. Hüznîyâ nefsimden ettim nefreti ammâ çi sûd
Kûşe-i vahdet **gibi** 'âlemde râḥat kalmamış (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 14*). [gibi,]
30. Çoktan beri âh Ka'be-i ârzü-yı vişâldir
Ya'küb **gibi** dil Yûsuf-ı Ken'ânıma maḥşûş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 6*). [gibi,]
31. Mecnûn olalı Leylâ **gibi** ol zülf-i siyâhım
Feryâd ederim dîdesi fettânıma maḥşûş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 7*). [gibi,]
32. Zabṭ eyle dilin zâġ **gibi** ettirme teneffur
Çün oldu 'aẓım meslek-i elḳâb-ı tevâzu' (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 9*). [gibi,]
33. Olmuştur esâs Hazret-i Sultân-ı cihân-bân
Bülbül **gibi** güftâr ola i'râb-ı tevâzu' (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 12*). [gibi,]
34. Gerdân-ı kâfûrûñu şemm eyleyem şebbo **gibi**
Olmaya bir kimseye iḥsân bu nâmla bu şeref (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 9*). [gibi,]
35. Gülşen-i hüsnüñde efġân eyledim bülbül **gibi**
Ey gül-i ra'nâcığım sen bir taraf ben bir taraf (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 3*). [gibi,]
36. Heykel **gibi** 'âlemde vücûd-ı naḳş-ı hayâlât
Ölsem de daḥi hayrû'l-ḥalef bir püserim yok (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 9*). [gibi,]
37. Niçin bülbül **gibi** âhı seherde etmezem mu'tâd
Niçin ḥalktan hayâ etmem hayât-ı câvidânım yok (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 9*). [gibi,]
38. Hâme-i kudret **gibi** 'uşşâkı maḥkûm etmede
Kîlk-i ḥikmet şan'at-ı Settâra beñzer kaşlarıñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 7*). [gibi,]
39. Bülbül **gibi** giryân olurum vaḳt-i seherde
Efġânıma feryâdına seyrâna mı geldiñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 7*). [gibi,]

40. Hüzni **gibi** vâh hüzni ile bir kalb-i hâzinim
Hüzniñle harâb külb-i ahzânımı gör gel (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 107, Mısra 9*). [gibi,]
41. Bülbül **gibi** gül hüsniñle dem-beste-i bâlim
Pervâne mişâl cismile süzânım efendim (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 112, Mısra 3*). [gibi,]
42. Mecnûn **gibi** ârâm edeli dest-i sühanda
Hüzni **gibi** hem şâhib-i dîvânım efendim (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 112, Mısra 16*). [gibi,]
43. Bir bende-i fermânîm ey vech-i münirim
Hüzni **gibi** bir rahm-ı ciger-hünüm efendim (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 113, Mısra 10*). [gibi,]
44. Etmede giryem tezâyüd gün-be-gün Ya'küb **gibi**
Külbe-i ahzân içinde iftirâkla vâh benim (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 114, Mısra 7*). [gibi,]
45. Hüzni ile hüzniüm benim cüş eyledi Hüzni **gibi**
Olmadın âgâh bu dilden nev-civânım vâh benim (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 115, Mısra 9*). [gibi,]
46. Ey şüh-ı edib ol perî etvârîña yandım
Vây nûr-ı 'acib meh **gibi** ruhsârîña yandım (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 118, Mısra 2*). [gibi,]
47. Ejder **gibi** iklim-i kaşîñ üzre efendim
Cepheñdeki şol perçem-i telkârîña yandım (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 118, Mısra 7*). [gibi,]
48. Nice Mecnûn **gibi** efgân edeyim şâm u seher
Yetişir çile-i hasret nice nâlân olayım (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 121, Mısra 3*). [gibi,]
49. Meded ey dîdesi âhû cigerim yandı meded
Nice pervâne **gibi** âh ten-i pürân olayım (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 121, Mısra 10*). [gibi,]
50. Reddetmedi ma'lûbımı ol şâh-ı semâhat
Öptüm ruhunı sîm **gibi** gerdâna yanaştım (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 122, Mısra 6*). [gibi,]
51. Vâdi-yi hasrette gönlüm âh eder Eyyüb **gibi**
Sen şeh-i Mısrîñ efendim ben pîr-i Ken'ânıym (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 123, Mısra 5*). [gibi,]
52. Leylî zülfüñ boynuma zincîr **gibi** bend eylediñ
Bu cünûn-ı 'aşk ile Mecnûn değil de yâ neyim (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 125, Mısra 5*). [gibi,]
53. 'İllet-i 'aşkıñ baña Eyyüb **gibi** âh ettirir
Fırkâtîñle hasta vü nâlan ararsañ işte ben (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 128, Mısra 3*). [gibi,]
54. Mürğ-i dil Ya'küb **gibi** ister Hudâdan rû'yetiñ
Mısr ilinde menzil-i zindân ararsañ işte ben (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 128, Mısra 5*). [gibi,]
55. Taht-ı gönlüm âh ile ârâste çün Dârâ **gibi**
Miñnetiyle Hüsrev-i devrân ararsañ işte ben (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 128, Mısra 7*). [gibi,]
56. Ben **gibi** 'âlemde yoktur bir denâ'et şâhibi
Serfirâz-ı zümre-i nâdân ararsañ işte ben (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 129, Mısra 7*). [gibi,]
57. Dil 'âleme destân oluyor yârîñ o hûbdan
Bülbül **gibi** feryâd-zede gülzârîñ o hûbdan (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 130, Mısra 2*). [gibi,]
58. Ferhâd **gibi** dâğlar delerek kûy-ı Şirîne
Râhînda şehîd gamzesi hünhâ' rın o hûbdan (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 130, Mısra 3*). [gibi,]
59. Nâzeninim cân atıp gül rûyuña her ân seniñ
Her şehir bülbül **gibi** nâlânîñüm Allah için (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 133, Mısra 4*). [gibi,]
60. Var mıdır 'âlemde olmuş sen **gibi** kâbil değil
Baht-ı düñüñ armağânı kim seni mağbûn eden (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 135, Mısra 3*). [gibi,]
61. Kumru **gibi** mest etmede 'uşşâk-ı zebânîñ
Tâvûs da hicâb etmede etvârîña karşı (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 137, Mısra 3*). [gibi,]
62. Seng-i vicdânîñ **gibi** bir seng-i hârâ görmedim
Yoksa pülâd mı diliñ rahm eyle sultânım deyü (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 138, Mısra 5*). [gibi,]
63. Gel eyle göñül şıdk ile efgân gecelerde
Bülbül **gibi** et sen dañi nâlân gecelerde (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 140, Mısra 2*). [gibi,]
64. Pervâne **gibi** cismiñi 'aşk oduna yandır
Yâ Rab diyerek derd ile var yan gecelerde (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 140, Mısra 7*). [gibi,]
65. Dünyâda beni bir kese muhtâç dañi etme
Ağyâr **gibi** pür-kîn görünen ol yâra düşürme (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 141, Mısra 4*). [gibi,]
66. Eslâf **gibi** hiç varmayayım bâb-ı ümerâya
İkbâl ü sa'âdet dili idbâra düşürme (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 141, Mısra 7*). [gibi,]
67. Eyyüb **gibi** ver derdi devâsın da berâber
Doktor denilen kâtil ü gaddâra düşürme (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 141, Mısra 9*). [gibi,]
68. Ey Hüzni bunu görmeye aşhâb-ı müdâhin
Her cins-i bozuk kelb **gibi** ağyâra düşürme (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 141, Mısra 16*). [gibi,]

69. Şeb-tā-be-seher ‘aşk ile bülbul **gibi** oldum
Beyhüde yere var meh-i tábânıma söyle (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 7). [gibi,]
70. Ya’küb **gibi** hep çektikçe kim derd ü belâyı
Var Hüznî dilim Yüsuf-ı Ken’ânıma söyle (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 9). [gibi,]
71. Zehr-i hecri etmeden nûş dâ’imâ Hüznî **gibi**
Mevtim ahsen her cihetten bu dil-i dîvânıma (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 9). [gibi,]
72. Aldanma anıñ vuslat u hicrânı müsâvî
Bülbul **gibi** beyhüde yere nâlâna yanaşma (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 8). [gibi,]
73. Derd-i ‘aşkıñ kâmetin kaşın **gibi** kıldı hilâl
Hüznî-i bî-çâredir efgende Allah ‘aşkına (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 15). [gibi,]
74. Görmedim bir şahş-ı mağmûm kalb-i mahzûnum **gibi**
Var mıdır bir cüy-ı hûn-âb çeşm-i pür-hûnum **gibi** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 2). [gibi,]
75. Ebr-i târik yağdırır bârân-ı miñnet başıma
Hep mübeddel handeler ol âha medyûnum **gibi** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 4). [gibi,]
76. Görse Lokmân ‘acz ile eyler devâdan ihtirâz
Kim Felâtûn görmemiş ol derd-i efzûnum **gibi** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 6). [gibi,]
77. Zümre-i ‘irfân içinde etti ikbâlim bâ’id
Var mıdır ‘âlemde ma’kûs fâli’-i dünüm **gibi** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 8). [gibi,]
78. İntikâmın almada zâlim felek bizden müdâm
Meslûb oldu ‘aql ü fikrim dehre Mecnûnum **gibi** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 10). [gibi,]
79. Ağla Hüznî Hakk’a hüznün oldu tâ bezm-i elest
Arz-ı vâsi’ teng olundu şanki mescûnum **gibi** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 12). [gibi,]
80. Gönlümüz vîrâne oldu hâne-i bûmlar **gibi**
Gün-be-gün olmakta müzdâd derdimiz kumlar **gibi** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 2). [gibi,]
81. Dâm-ı gûrbet sū-be-sū bend eyledi her yanımız
Âteş-i hecriñ bizi mahveyleti mûmlar **gibi** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 4). [gibi,]
82. Gül cemâliñ hiç gider mi hâtır-ı bî-çâreden
Ceşş-i endüh-ı hayâliñ serde mevhûmlar **gibi** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 6). [gibi,]
83. Dâ’imâ vaşlıñ gâmi cânâ dile kâr etmede
Hem seniñ ‘aşkıñ derûnda dürr-i mektûmlar **gibi** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 8). [gibi,]
84. Zehr-i gûrbet nûş edip sen câme-i hasret ile
Ağla Hüznî haşre dek dehrîde mahrûmlar **gibi** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 10). [gibi,]
85. Cân evimde gizlidir hem ‘aşkıñ imânım **gibi**
Kâbre girsem Hüznî-veş terk etmezem illâ seni (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 9). [gibi,]
86. Hâzret-i Mûsâ **gibi** ol küh-ı Tûra cân atıp
Hem terânî va’diyle didâra verdim gönlümü (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 7). [gibi,]

git-: Çıkmak.

1. Gül cemâliñ hiç **gider** mi hâtır-ı bî-çâreden
Ceşş-i endüh-ı hayâliñ serde mevhûmlar gibi (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 5). [gider, -er]

ğidâ: Manevî anlamda besin.

1. Kânâ’attan tevekkûlden dañi şabr u şükürden hem
Verip rûhuñ **ğidâsın** sen anı kıl şeyh-i kâmil hâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 12). [ğidâsın, -sın]

Ğilmân: Cennette hizmet gördüğüne inanılan delikanlılar.

1. Ey perî-rû behişt içre vâlidîñ **Ğilmân** mıdır
Ahsen-i takvim vücûduñ dâderiñ vildân mıdır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 1). [ğilmân,]

ğınâ: Varlık, zenginlik.

1. Bizi zemmetmesin aşla **ğınamız** beyt-i Mevlâda
Harâbât ehline düşmân o Kârûn-veş batar vâ’iz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 9). [ğınamız,]

ġinādār: Varlık sahibi, zengin.

1. Tekāpūlar **ġinādāra** gedāya bed-sūhan pīşe
Oķur mālā-yecūzden nażar kıl saķtekār vā‘iz (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 5). [ġinādāra, -a]

gir-: Bir yere, mekana girmek.

1. Ol maķbūb ile Hūznî eger kabre **girerseñ**
Bes devlet-i bākî saña hoş-kār ne güzeldir (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 11). [girerseñ, -er, -se, -n]
2. Elim aldı ele **girdik** odaya
Oturduk yanyana çok etti ta‘tîf (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 11). [girdik, -dik]
3. ‘Älleme’l-esmāya **girdim** bir zamān hūlarla ben
Ĥaķķı isbāt eyledim illā da ķālūlarla ben (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 1). [girdim, -dim]
4. Gāhi secde eyledim putķānede cānān için
Gāhi **girdim** mescide hoş müttakî hūlarla ben (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 4). [girdim,]
5. ‘Acabā ĥ‘āb **gire** mi dîde-i ĥūn-bāre bu şeb
Gele mi rāĥat bir ān dil-i ġam-ĥāre bu şeb (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 1). [gire,]

girdāb: Girdap. II Çok ağlamaktan meydāna gelen ve bütün bedeni çevreleyen gözyaşı seli.

1. Dîde-i ĥūnābemiz kūy-ı vişāle cū mişāl
Ĥūznî-veş deryā-yı ‘aşķ dil **girdāb** ġamda bākîyiz (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 14). [girdāb,]

girdāb-ı nā-bînā: Görülmemiş girdap.

1. Şeĥerde ‘andelīb-āsā ķan aġlar dîde-i pūr-ĥūn
Derūn ‘ummān giribānım ‘aceb **girdāb-ı nā-bînā** (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 10). [girdāb-ı nā-bînā,]

girdāb-ı ricā: İsteme, dileme girdabı.

1. Gözyaşı ile sineñi **girdāb-ı ricā** et
‘Afvede hemān cürmüñü Yezdān gecelerde (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 9). [girdāb-ı ricā,]

girdikte: Girince.

1. **Girdikte** daķı beyt-i zalām içre kerem kıl
Şıķtırma meded ol ten-i ‘üryanımı yā Rab (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 13). [girdikte,]

giribān: Yaka, elbise yakası.

1. Şeĥerde ‘andelīb-āsā ķan aġlar dîde-i pūr-ĥūn
Derūn ‘ummān **giribānım** ‘aceb girdāb-ı nā-bînā (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 10). [giribānım, -ım]

giryān: Gözyaşı döken, ağlayan.

1. Deĥrîde dil-şād iken **giryān** olur ‘ālem bu yā
Gün olur pūr-ġam iken şādān olur ‘ālem bu yā (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 1). [giryān,]
2. Feleġiñ tuĥfesi her dem bize **giryān** ne sebeb
Aķtır dîde-i eşķim benim el-ān ne sebeb (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 1). [giryān,]
3. O rüz-i rus-taķiz maķbūl sözüñdür
Bırakma bendeni **giryān** Muĥammed (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 14). [giryān,]

4. Āteş-i ‘aşkıñla oldu bu dil-i sūzān marīz
Dāğ-ı hicrānıñla cānā kalmışım **giryān** marīz (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 2). [giryān,]
5. Bülbül gibi **giryān** olurum vakt-i şehirde
Efğānıma feryādıma seyrāna mı geldiñ (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 7). [giryān,]
6. Koydum serimi secde-i Raḥmāna şehirde
Yā Rab beni kurtar deyü **giryānımı** gör gel (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 6). [giryānımı, -ım, -ı]

giryān ol-: Gözyaşı dökmek; yağmak.

1. Yine mey āteş-i hecrist ile sūzān olayım
Büküyor kıddimi fırkat nice **giryān olayım** (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 2). [giryān olayım,]

giryē: Ağlama, gözyaşı.

1. Kaş u Ferhād hecrile cān verdiler maḥbūbuna
Giryeyi etti hediye ‘āşıkā çün Haḳ Çalab (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 8). [giryeyi,]
2. Etmede **giryem** tezāyüd gün-be-gün Ya‘kūb gibi
Kūlbe-i aḥzān içinde iftirākla vāh benim (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 7). [giryem, -m]
3. Yūsufa Ya‘kūb iseñ beytü’l-ḥazānda **giryē et**
Leylāya Mecnūn iseñ bu şād u ḥandānıñ ‘abeş (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 7). [giryē et,]

gīsū: Omuz üstüne dökülen saç.

1. Bir cān gibi bir cāmeye birden şarılınca
Gīsūsu semen ruḥları gülnār ne güzeldir (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 8). [gīsūsu,]
2. Eder **gīsūlarıñ** maḡlūb nice sām-ı Nerīmān
Mu‘aṭṭar perçemiñ ammā naşıl şāhib-kırān olmuş (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 9). [gīsūlarıñ, -lar, -ın]
3. Mu‘aṭṭar hoş-semen **gīsū** hemīn ruḥsārıñna mebsūt
O burc-ı rüyūña aḥter mişālī ḥāl-i siyāh menḳūt (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 1). [gīsū,]

gīsū-semen: Yâsemin kokulu perçem.

1. Kaldır kuzum hicābı **gīsū-semen** niḳābı
Görem ol āfītābı ḡāyet güzelsiñ ammā (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 3). [gīsū-semen,]

gīsū-yı tezlîf: Saçın iki yanına dökülen kısmı.

1. Biraz ‘işret biraz şöḥbet edince
Vedā’ ettim edip **gīsū-yı tezlîf** (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 16). [gīsū-yı tezlîf,]

git-: Bir yerden daha uzak bir yere varmak, azîmet etmek.

1. Der-i vālāsıñ Hūznî ḡubārın tūtiyā eyle
Medīne semtine **git** sen var arayı var arayı (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 10). [git,]

git-: Ölmek, dünyadan göçmek.

1. Bî-murād **gitti** deyü bî-çāre bî-kes ‘aşıkım
Ey cefā-cū ağla gez oldukta Hūznî nā-bedīd (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 13). [gitti, -ti]

giy-: Örtünüp korunmak için bir şeyi vücuduna geçirmek.

1. Ğurbet elde kisve-i mâtem **giyip** kaldım ğarîb
Sen ğarîb bu dil ğarîb yâ kim baña versin sürür (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 5*). [*giyip, -ip*]
2. Al **giyin** allar kuşan al kırmızı allar seniñ
Gül sokun güller taķın gülşendeki güller seniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 1*). [*giyin, -in*]

gizli: *Gizli, saklı.*

1. Cân evimde **gizlidir** hem ‘aşkıñ imânım gibi
Ėabre girsem Hüznî-veş terk etmezem illâ seni (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 9*). [*gizlidir, -dir*]

gizlice: *Kimseye göstermeden, kimseye belli etmeksizin, gizli olarak.*

1. **Gizlice** varıp semt-i dil-ārāya seherde
Taḥşil-i rızā vuşlata bâzâr ne güzeldir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 3*). [*gizlice,*]

gölge: *Sāye, zıll.*

1. Ėadd-i ‘ar‘ar şol hırām-ı tâvûsuñ **gölgede** hep
Bârekellah didiler her ins ü cin ḥayrân seniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 5*). [*gölgede, -de*]

gonca: *1. Gülün açılmamış hali. 2. Tomurcuk.*

1. ‘Andelîb-i nâle-sâz çün her seher âh etmede
Ḥande eyler **goncalar** bağ-ı şafâda ne sebep (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 6*). [*goncalar, -lar*]
2. İnci dişle sim-gerden bu saña eltâf-ı Ḥak
Bâ’is-i iḥyâ-yi ‘âlem **gonca** gül-famdan mıdır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 6*). [*gonca,*]
3. Gel kerem kıl her zamân ey gonca-ter **gonca** fidân
Hüznî-veş kan ağlıyor ‘aşkıñla bülbüller seniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 9*). [*gonca,*]
4. **Gonca** ḥüsnüñ tal‘at-ı şems-i muḥabbet kalbe bil
Zabt kılmış kal‘asın hem beyt-i hubbuñ lutf kıl (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 1*). [*gonca,*]
5. Ey perî çoktan beri gel ḥüsnüñ ḥayrânıyım
‘İd-i vaşlıñ **gonca** seniñ bülbül-i nâlânıyım (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 2*). [*gonca,*]
6. Rûz u şeb hecriñ baña yâr dem-be-dem kan ağlatır
Gonca ruḥsâra seherde bülbül-i nâlâneym (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 4*). [*gonca,*]

gonca fidân: *Açılmamış, narin gül.*

1. Yaķtı göñlüm âfetim şîrîn zebânım vâh benim
Ėaş çatıp göz süzerek **gonca fidânım** vâh benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 2*). [*gonca fidân, -ım*]

gonca gül-fem: *Kırmızı renkli açmamış gül. II Sevgilinin dudağı.*

1. Menba‘-ı genc-i letâfet gerden-i billûruñuz
Gonca gül-fem ettirir Hüznîye her dem kâr heves (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 12*). [*gonca gül-fem,*]

gonca leb: *Gonca ağız. II Küçük ağızlı.*

1. ‘Arzuḥâlim var saña rahm eyle bir kez **gonca leb**
Nâle-i dūd-ı siyâhım çıktı âfâka bu şeb (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 1*). [*gonca leb,*]

gonca nev-ḥîz: *Yeni açmış gül.*

1. Ey ğarīb bülbul yeter beyhüdedir feryadı kes
Bî-vefâdır **gonca nev-hîz** olma vaşlın mültemes (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 2*). [*gonca nev-hîz,*]
2. Ağladın şeb-tâ-seher bülbul mişâli ‘aşıkın
Gonca nev-hîz bu mudur kânûn u fermânın seniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 6*). [*gonca nev-hîz,*]

gonca-dehen: *Gonca gibi küçük ağızlı. II Sevgili.*

1. Ey berk-i semen dîde-i hünhâ rıñı gör geç
Vây gonca-dehen şîve-i güftârıñı gör geç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 2*). [*gonca-dehen,*]

gonca-ı gülşen: *Gül bahçesinin goncası; gül bahçesinin taze, açılmamış gülü.*

1. Ruḥ-ı ḥamrâñıza bir **gonca-ı gülşen** mi desem
Tutuşup ten yanıyor ‘aşkile külhân mı desem (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 1*). [*gonca-ı gülşen,*]

gonca-ı gülzâr: *Gülbahçesinin goncası.*

1. Lâle-zâr oldu hemân âh dâğ-ı hecriñle bütün
Bâd-ı ‘aşkıñla ḥazândır **gonca-ı gülzârımız** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 4*). [*gonca-ı gülzâr,*]

gonca-ter: *Taze, açılmamış gonca.*

1. Gel kerem kıl her zamân ey **gonca-ter** gonca fidân
Hüznî-veş kan ağlıyor ‘aşkıñla bülbuller seniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 9*). [*gonca-ter,*]

gönder-: *Yollamak.*

1. Her vakt-i seher Hû ile yâ Ḥay devâm et
Ol Ḥayy-i ebed **gönderir** ihsân gecelerde (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 6*). [*gönderir, -ir*]

göñl: *Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan duyguların kaynağı.*

1. Gerdenimden hem sivâ kaydın benim hallet hemân
Kalmasın **göñlümde** zerre derd-i ‘aşktan mâ‘adâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 10*). [*göñlümde, -üm, -de*]
2. Ḥamd-i bî-ḥad zâtıña etti tülû ‘aşk **göñlüme**
Şol Cevâd isminle kıldım ben bu ‘aşka iktidâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 5*). [*göñlüme, -ü, -m, -e*]
3. Dûd-ı âhım çıkmada baştan semâya gel yetiş
Düştü **göñle** nâzeninim lutf bol şâh-ı semâh (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 8*). [*göñle, -e*]
4. Cigerden kan döker durmaz vişâliñ ḥ‘âhişi **göñlüm**
Özüm ağlar gözüm ağlar bu geleñ cüy-bâr ağlar (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 9*). [*göñlüm, -üm*]
5. Ruhlarıñ etmek diler bu ḥasta **göñle** bir devâ
Zerre vermez fırsat-ı satvetle ammâ ğamzeler (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 3*). [*göñle, -e*]
6. **Göñlümüz** ḥ‘âhişkâr ey şûh vaşlın ammâ ba‘id
Şayd olunmaz bir hüma tâbiñ şeh-i merdân mıdır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 11*). [*göñlümüz, -ü, -müz*]
7. Düştü **göñle** devr-i sâbık dil yanar cân ağlatır
Rîze rîze kan döker ten zaḥm-ı hicrân ağlatır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 1*). [*göñle, -e*]
8. Dest-i ‘aşk içre cünûn teşne bî-tâb **göñlümüz**
Ka‘be-i maḳşûda cânâ ersin bu vuşlat rāhımız (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 11*). [*göñlümüz, -ümüz*]

9. Yâre verdik **gönlümüz** zencîr-i ‘aşka bağlıdır
Emrine mahkûm olandan gayre münkâd etmeyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 3). [gönlümüz, -ümüz]
10. Va‘de etti vuslatın vakt-i mülâkât bekleriz
Her Şîrine **gönlümüz** beyhûde Ferhâd etmeyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 8). [gönlümüz, -ümüz]
11. Yâdigâr ettim bu **gönlüm** dâm-ı zülfünde esîr
Münkesir etme kerem kıl rahmla her ân elvedâ‘ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 5). [gönlüm, -üm]
12. Hüznî saña mihr-i münîr cân fedâ **gönlü** esîr
Raḥmî kesîr lutfu kesîr teşne gönül yandı yürek (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 13). [gönlü, -ü]
13. Yakıtı **gönlüm** âfetim şîrin zebânım vâh benim
Kaş çatıp göz süzerek gonca fidânım vâh benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 1). [gönlüm, -üm]
14. Ehl-i hüznün **gönlüdür** der bil makâmım ol Hudâ
Taht-ı dilde şâh-ı endüh yâr-ı gârım var benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 9). [gönlüdür, -ü, -dür]
15. Vâdi-yi hasrette **gönlüm** âh eder Eyyüb gibi
Sen şeh-i Mısrîñ efendim ben pîr-i Ken‘anıym (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 5). [gönlüm, -üm]
16. ‘İd-i vaşlın müjdesi bu **gönlümü** mest eyledi
Ol hayâl-i şoḥbetiñle şanki bir dîvāneyim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 9). [gönlümü, -üm, -ü]
17. Gâh sükûnet buldu **gönlüm** lâl oldum kaldım velî
Gâhi oldum bir hezâr ol ‘aşk-ı Leylûlarla ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 5). [gönlüm, -üm]
18. **Gönlümüz** vîrâne oldu ḥâne-i bûmlar gibi
Gün-be-gün olmakta müzdâd derdimiz kumlar gibi (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 1). [gönlümüz, -ümüz]

gönlül ver-: Sevgiyle bağlanmak, âşık olmak.

1. Ben ezelden Ḥazret-i Ğaffâra **verdim gönlümü**
Raḥmet-i baḥr-i muḥîṭ Settâra **verdim gönlümü** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 2). [gönl ver, -dim]
2. Yevm-i misâk lâ ile illâyı tefrîk eyleyip
‘Âlem-i ervâḥta ben ikrâra **verdim gönlümü** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 4). [gönl ver, -dim]
3. Dilber-i dâr-ı fenâdan kaç‘-ı ülfet etmişiz
Lâ-şerîk lâ-naẓîr dil-dâra **verdim gönlümü** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 6). [gönl ver, -dim]
4. Ḥazret-i Mūsâ gibi ol küh-ı Tûra cân atıp
Hem terânî va‘diyle dîdâra **verdim gönlümü** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 8). [gönl ver, -dim]
5. Okuyup levlâke levlâk ḫuṭbesin Bezm-i Elest
Şâh-ı Bathâ Ahmed-i Muḥtâra **verdim gönlümü** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 10). [gönl ver, -dim]
6. Ol Ḥabîb-i Kibriyâdır mefḥar-i ḥayrî‘l-ümem
Mâşî‘ cürm ü ḥatâ ḥünkâra **verdim gönlümü** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 12). [gönl ver, -dim]
7. Hem muḥibb-i ḥānedānım âl-i aşḥâb ḥaḳ yekûn
Yâr-ı gâr-ı Muştafâ derd-yâra **verdim gönlümü** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 14). [gönl ver, -dim]
8. Ehl-i cāha raḡbetim yoktur fenâda Hüznîyâ
Âsitân-ı dergeh-i ebrâra **verdim gönlümü** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 16). [gönl ver, -dim]
9. **Ver gönlül** bir yâra kim anıñ nazîri olmaya
Cân atıp dil verdigiñ dehrîde cânânıñ ‘abeş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 11). [gönlül ver,]

10. Hüzniyâ bir bâkî yâre **ver gönül** kıl âh ü zâr
Elvedâ' ettikte ruhuñ zîkr ede ol ten kâfes (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 67, Mısra 9). [gönül ver,]

gönül kır-: Birini çok üzecek, gücendirecek davranışta bulunmak.

1. **Kırma gönülüm** şüfiyâ gel düd-ı âhımdan şakın
Hağ katında belki maqbûl râz-ı pinhânım benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 111, Mısra 7). [gönülüm kır,]

gönül: Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan duyguların kaynağı.

1. Ey güzel gül hüsnüne oldu **gönül** bir 'andelîb
Bağ-ı vaşlîñ çün terennüm etmede gâyet 'acib (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 20, Mısra 1). [gönül,]
2. İñiler dertli **gönül** yâre-i hicrân yetişir
Dirîgâ vuşlata yok mu dañi bir çâre bu şeb (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 21, Mısra 5). [gönül,]
3. Düşeli hasta **gönülüm** der-i Lokmâna meded
Eder ârzü-yi devâ ol şeh-i tîmâre bu şeb (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 21, Mısra 3). [gönülüm, -üm]
4. Bî-çâre **gönül** nâle-i efgân saña şabret
Her derd-i belâ her demi ihsân saña şabret (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 26, Mısra 1). [gönül,]
5. Yâr ise maqlûb eger âgyâra minnet eyleme
Bir **gönülde** iki sevgi olmaz iz'ânîñ 'abeş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 28, Mısra 10). [gönülde, -de]
6. Cihânda şervet-i sâmn görünmez dîdeme aşlâ
Seniñ vaşlîñ hayâlidir **gönülde** râyegân ey şüh (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 34, Mısra 10). [gönülde, -de]
7. Akmaқта **gönül** cîva gibi küy-ı vişâle
Yüzler sürerek râhîña biñlerce 'ayân şüh (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 35, Mısra 3). [gönül,]
8. Sûret-i zibâ münakkaş hüsn-i ma'sûk bî-vefâ
Rağm yok şanma **gönül** 'âlemde her hûbân lezîz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 41, Mısra 8). [gönül,]
9. Şızılar yâre-i hecrin tenim Eyyüb gibidir
Âh eder dertli **gönül** hüzniye Ya'kûb gibidir (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 47, Mısra 2). [gönül,]
10. Vişâliñ ârzüsü dilde keremden kâm-yâb eyle
Niyâz eyler **gönül** lutfuñ cenâbından degil meknûñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 79, Mısra 10). [gönül,]
11. Beşâretten **gönül** Mecnûna döndü
Ne mümkün eyleyem ben anı ta'rîf (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 87, Mısra 5). [gönül,]
12. Durup nişfü'l-leyl düştüm yola ben
Gönül fırsat demin eyler mi tesvîf (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 87, Mısra 8). [gönül,]
13. Olur bir bülbül güyâ **gönül** 'id-i vişâliñ çün
Kalır üftâdeler hayrân hemân 'âşık hemân 'âşık (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 90, Mısra 5). [gönül,]
14. **Gönül** h'âb-ı teğâfülde Hudâya armağânım yok
'Aceb nice olur hâlim vera'dan hiç nişânım yok (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 94, Mısra 1). [gönül,]
15. Gözleriñ karasına yandı **gönül** çâresi ne
Sîne-fezâ zerresine teşne **gönül** yandı yürek (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 102, Mısra 3). [gönül,]
16. Rağm eyle **gönül** Hüzniye uhrâya refîk ol
Def' ola hemîn bizdeki ol fîkr-i ebâtl (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 103, Mısra 15). [gönül,]
17. Pâdişâhı Hüsrevî yâ Nüşirevândır **gönül**
Hâtem-i Taydır şehâda ehl-i ihsândır **gönül** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 106, Mısra 2). [gönül,]
18. Gâh ednâ gâh a'lâ rengârenk tañvîl olur
Heft kişver-i şehvâr şâh-ı merdândır **gönül** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 106, Mısra 4). [gönül,]
19. Beyt-i Rabbi'l'-âlemîn secdegâh-ı enbiyâ
Her bir eşyâda(n) mükerrrem 'arş-ı Rağmândır **gönül** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 106, Mısra 6). [gönül,]
20. Menba'-ı feyz-i İlâhî cây-ı Kur'an bilmiş ol
Hubb-ı fillah ser firâz-ı genc-i imândır **gönül** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 106, Mısra 8). [gönül,]
21. Tarfetü'l'-ayn içre birden kâ'inâtı seyr eden
Kutbu'l'-aktab Hâzret-i ol şâh-ı ceylândır **gönül** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 106, Mısra 10). [gönül,]
22. Ol maqâm-ı sırr-ı lâhutuñ sürüş-ı aqdesi
Cibril-âsâ kurb-ı Hağğa hem şitâbândır **gönül** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 106, Mısra 12). [gönül,]

23. Münkəsir-kalb olma Hüzni mür u mârşa şüretâ
Şems-i hâver burc-ı tende nür-ı ‘irfândır **göñül** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 106, Mısra 14). [göñül,]
24. Lâl oldu **göñül** şive-i güftârîña karşı
Râm oldu hemîn gamze-i ğaddârîña karşı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 137, Mısra 1). [göñül,]
25. Gel eyle **göñül** şıdık ile efgân gecelerde
Bülbül gibi et sen daği nâlân gecelerde (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 140, Mısra 1). [göñül,]
26. Çü yektâ-yı vişâlınden murâdîña eren **göñül**
Göñül Mecnûn iseñ gez sen ara bul saç-ı Leylâyı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 151, Mısra 7). [göñül,]

göñül aq:- Aşık olmak, yüreği ısınmak.

1. **Akmaқта göñül** Ka'beye bir 'Ayn-ı Zübeyde
Yâ Rab naşib et bize ol Beyt-i Hârâmı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 155, Mısra 5). [göñül aq,]

gör:- Görmek.

1. Şüretiñ Haqtan **görünür** siretiñ fışk u fücür
Vâh saña eyvâh saña yarın hacâlettir saña (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 5, Mısra 3). [görünür, -ün, -ür]
2. Mürüvvet merhamet eyle dil-i bî-çäreye cânım
Ki senden ğayri bir zerre **görünmez** dideme dünyâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 7, Mısra 6).
[görünmez, -ün, -mez]
3. Muntaşırdır meh cemâliñ **görmeye** bu gözlerim
Merhabâ çeşmim eden binâ efendim merhabâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 9, Mısra 5). [görmeye, -me, -ye]
4. Kaldır kuzum hicâbı gîsû-semen niķâbı
Görem ol âfîtabı ğâyet güzelsiñ ammâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 11, Mısra 4). [görem, -em]
5. Cihânda şervet-i sâ mân **görünmez** dideme aşlâ
Seniñ vaşlın hayâlidir göñülde râyegân ey şüh (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 34, Mısra 9). [görünmez, -ün, -mez]
6. Nefse uydum rûz u şeb ettim haţâlar bî-şümâr
Görmemiş müslim zamânda nev'i âdem el-'iyâz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 39, Mısra 4).
[görmemiş, -me, -miş]
7. İltiyâm etmez kabûl derdim muhâl-ender-muhâl
Dost degil bu yareyi çün **görse** düşmân ağlatır (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 53, Mısra 6). [görse,]
8. **Görse** kâfir rahm eder ol dide-i hûn-âbemi
Etmedi bir kez terahhüm seng-i vicdân ağlatır (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 53, Mısra 9). [görse, -se]
9. Ederdi Kays ile Ferhâd rehiñde cismini ifnâ
Göreydi hüsniñü Leylâ Şîrîn kalır idi mağbût (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 79, Mısra 8). [göreydi, -ey, -di]
10. Terk-i sevdâ pek muhâl göz **gördü** dil yandı meded
Ebrüvânîñ içmede kanım benim kanlı bıçağ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 84, Mısra 5). [gördü, -dü]
11. Bulur münkirleriñ imân **göreydi** rif'ât-ı şanıñ
Muhaşşal zâtîña her dem pîrân 'âşık hûbân 'âşık (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 90, Mısra 7). [göreydi, -eydi]
12. Bir tecellî eyle cânâ zulmet-i hecriñ yeter
Ebr-i zülfünden **görünsün** vech-i tâbânîñ seniñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 97, Mısra 8). [görünsün, -ün, -sün]
13. Her **gördüğü** mahbûba bakıp âteşe yandı
Bî-çäre göñül makşâda hiç olmadı vâşıl (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 103, Mısra 5). [gördüğü, -dügü]
14. Hem saķahüm rabbihüm çün cür'asın nûş eyleyip
Ħamr-ı 'aşkla Hüzni-veş **gör** kalb-i süzânım benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 111, Mısra 10).
[gör,]
15. Et temâşâ gel bugün **gör** na'ra-ı feryâdımı
Ħan doker çeşmânımız seyrâna gel Allah için (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 132, Mısra 3). [gör,]
16. Yâ **görem** yâ **görmeyem** göster cemâliñ soñ vedâ
Eyle lutfuñ Hüzni-i dîvâna gel Allah için (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 132, Mısra 9). [görmeyem, -me, -yem]

17. Seng-i vicdânîñ gibi bir seng-i hārā **görmedim**
Yoksa pülād mı diliñ rahm eyle sulṭânım deyü (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 5).
[görmedim, -me, -dim]
18. Zerre luṭfuñ görmedim **görmem** dañi şimden girü
Ey melek-simā meded kıl dökme gel kanım deyü (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 11).
[görmem, -mem]
19. Ey Hüznî bunu **görmeye** aşhāb-ı müdāhin
Her cins-i bozuk kelb gibi ağıyāra düşürme (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 15). [görmeye, -me, -ye]
20. **Görmedim** bir şahş-ı mağmūm kalb-i maḥzūnum gibi
Var mıdır bir cūy-ı hūn-āb çeşm-i pūr-hūnum gibi (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 1).
[görmedim, -me, -dim]
21. **Görse** Lokmān ‘acz ile eyler devādan ihtirāz
Kim Felāṭūn **görmemiş** ol derd-i efzūnum gibi (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 6). [görmemiş, -me, -miş]
22. **Görmedim görmez** beşer mişlin anıñ aşuftesi
Bir şehinşāh-ı cihāndır zıll-ı hūmādır sāyesi (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 3). [görmez, -mez]
23. Ettikçe ‘azîmet hemān ol semt-i Hicāza
Åh etmede her **gördüğü** huccāc-ı kirāmı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 4). [gördüğü, -düg, -ü]
24. Cān vedā‘da cismile gel bir **görem** gül rüyūñu
Yār-i marîz hecri kim vaşlıñdan etmesen ba‘id (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 7). [görem,]

gör-: Görmek, idrak etmek, düşünmek.

1. Ey berk-i semen dîde-i hūnhā‘rını **gör** geç
Vāy gonca-dehen şîve-i güftārını **gör** geç (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 2). [gör,]
2. Āyine-i hūsnūñ gibi hiç var mı mücellā
Gözler kamaşır ol meh-i ruḥsārını **gör** geç (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 4). [gör,]
3. Ol kāmeti ‘ar‘ar ise tūbā gibi mevzūn
Cepheñdeki bir ‘ukde-i şehhār gibi **gör** geç (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 6). [gör,]
4. Dökmek mi diler kanımı ebrūy-ı hilālîñ
Cellād-ı zamān gamze-i gaddārını **gör** geç (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 8). [gör,]
5. Dîne götürür luṭf ile küffār-ı ‘unūdu
Şol mu‘ciz-i gül-fāmı dürer-bārını **gör** geç (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 10). [gör,]
6. Yandım a beyim ol leb-i gül-gūnuñ elinden
Hüznî gibi bir ‘aşık-ı nā-çārını **gör** geç (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 12). [gör,]
7. Pūr-harāret teşne-dil neş‘e-yāb-ı bādeyim
Deşt-i hayret içre bî-tāb kıldım **gördüñ** mü hiç (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 4). [gördüñ, -dün]
8. Hüznî saña bî-rahm u vefā **gör** neler etti
Ol kalb-i pülād āfet-i devrāna yanaşma (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 9). [gör,]

gör gel-: Gel gör! Anla!

1. Her rüz u leyāl āh ile efgānımı **gör gel**
Yanmakta müdām sîne-i sūzānımı **gör gel** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 2). [gör gel,]
2. Kanlar döküyor ‘aşık-ı bî-çāre cigerden
Cūlar aqıtır dîde-i ‘ummānımı **gör gel** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 4). [gör gel,]
3. Koydum serimi secde-i Rahmāna şehirde
Yā Rab beni kırtar deyü giryānımı **gör gel** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 6). [gör gel,]
4. Vazgel yeter artık yeter āh yandım eliñden
Yetmez mi cefā bu dil-i dîvānemi **gör gel** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 8). [gör gel,]
5. Hüznî gibi vāh hüzn ile bir kalb-i hāzinim
Hüznüñle harāb külbe-i aḥzānımı **gör gel** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 10). [gör gel,]
6. Her rüz u leyāl āh ile efgānımı **gör gel**
Yanmakta müdām sîne-i sūzānımı **gör gel** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 1). [gör gel,]

görelî: *Gördükten beri.*

1. Meded ey ruhları hamrā meded ey şāh-ı dilîr
Görelî hüsnüñü dil ‘uqde-i zülfünde esîr (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 2*). [görelî,]
2. **Görelî** hüsnüñü dilber-i şeb rû’yâma girer
Dile hecriñ ‘acabā mādde vü hilyâsı kime (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 3*). [görelî,]

gören: *Gören kişi.*

1. Baş elin âl kanıma densin yakınmış âl kına
Her **gören** saña desin kim ‘ıdîñiz olsun sa’id (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 10*). [gören,]
2. **Gören** ol turra-ı gîsûñuza ‘anber dediler
Tutulan ‘uqdesine sihrile ejder dediler (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 1*). [gören,]

görün-: *Görülür duruma gelmek, gözükmek.*

1. **Görünmez** gözüme ziyâ duyaldan na’tıñı şāhım
Hemân ‘aşkıñ dimāğımda ediptir ‘aqlımı mehbûṭ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 5*). [görünmez,]
2. Dünyâda beni bir kese muhtâç daḥi etme
Ağyar gibi pür-kîn **görünen** ol yâra düşürme (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 4*). [görünen, -en]

göster-: *Görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.*

1. Ey güzel ol nûr-ı vechiñ şem‘ine pervāneyim
Per açar dil vaşlıña **göster** cemālîñ yanayım (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 2*). [göster,]
2. Yâ görem yâ görmeyem **göster** cemālîñ soñ vedâ
Eyle lutfuñ Hüznî-i dîvāna gel Allah için (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 9*). [göster,]
3. Kanlar döküyim küyuna encām-ı Resûlün
Göster bize şol ravza-ı pāk Fahr-i Enâmı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 12*). [göster,]

götür-: *Taşımak, kaldırmak.*

1. Dîne **götürür** lutf ile küffâr-ı ‘unûdu
Şol mu ‘ciz-i gül-fâmı dürer-bārîñı gör geç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 9*). [götürür, -ür]

göz: *Görme uzvu, ayn, çeşm.*

1. Hün-nişâr etsin dem-â-dem ‘aşk-ı pâkiñle **gözüm**
Çıksın âfâka figânım ‘aşk ile bârî Hudâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 11*). [gözüm, -üm]
2. **Gözleriñ** mühr-i Süleymân ins ü cin mahkûmuñuz
Ebrüvânıñ tîğ-ı Rüstem kipriğîñ tîr-i kaẓâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 7*). [gözleriñ, -ler, -in]
3. Muntaẓırdır meh cemālîñ görmeye bu **gözlerim**
Merhabâ çeşmim eden binâ efendim merhabâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 5*). [gözlerim, -ler, -im]
4. Beni sermest eden ‘aşkıñ şarâb-ı cür‘âsı cânım
Gözüm dem-be-dem kanlar olur her dem revân ey şüh (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 14*). [gözüm, -üm, -den]
5. Cigerden kan döker durmaz vişâliñ h’âhişi göñlüm
Özüm ağlar **gözüm** ağlar bu geleñ cüy-bâr ağlar (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 10*). [gözüm, -üm]
6. **Gözleriñ** zeytûna beñzer berk-i hâṭıf gamzeler
Kibriğîñ sihâm-ı kaẓa mı tîğ-ı Rüstemden midir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 3*). [gözleriñ, -ler, -in]

7. Kaş **göz** egri bizlere ağıyara her dem iltifât
Yok mudur sineñde rahmîñ bî-mürüvvet gel yetiş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 3*). [göz,]
8. Eden pervâne-i süzân tecellâ-yı cemâliñdir
Özüm âteş **gözüm** âteş sözüm âteş bu cân âteş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 10*). [gözüm, -üm]
9. Görünmez **gözüme** ziyâ duyardan na'tıñ şâhım
Hemân 'aşkıñ dimâğımda ediptir 'aqlımı mehbûť (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 5*). [gözüme, -üm, -e]
10. Terk-i sevdâ pek muhâl **göz** gördü dil yandı meded
Ebrüvânıñ içmede kanım benim kanlı bıçağ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 5*). [göz,]
11. **Gözleriyiñ** karasına yandı gönül çâresi ne
Sine-fezâ zerresine teşne gönül yandı yürek (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 3*). [gözleriyiñ, -ler, -i, -yin]

göz göz ol-: Göz göz olmak; delik delik olmak. II Parça parça olmak, perişan olmak.

1. Hânçer-i cevriñle âhır Hüznîyi mahveylediñ
Göz göz oldu sinede ol dağ-ı hicrânım deyü (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 14*). [göz göz ol, -du]

göz süz-: Süzgün bakış atmak, başını tam çevirmeden bakmak.

1. Yaqtı gönlüm âfetim şîrîn zebânım vâh benim
Kaş çatıp **göz süzer**ek gönca fidânım vâh benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 2*). [göz süz, -erek]
2. **Gözler süzer**ek kaş çatarak şüh-ı cihân-bân
'Azmiñ bağa mı zîb-i gülîstânım efendim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 5*). [gözler süz,]

gözyaşı: Gözyaşı.

1. Akar **gözyaşlarım** şanki bahâr eyyâm-ı bārânı
Ne elde vuşlatıñ zevkî ne hicrâna temâmet var (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 5*). [gözyaşlarım,]
2. **Gözyaşı** ile sineñi girdâb-ı ricâ et
'Afvede hemân cürmüñü Yezdân gecelerde (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 9*). [gözyaşı,]

gözet-: Aramak, bulmaya çalışmak.

1. Çek bār-ı gamı lutfunu yariñ **gözet** ey dil
Derd 'aşık-ı nâ-çâra hedâyâ-yı muhabbet (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 15*). [gözet,]

göz kamaş-: Fazla ışıktan dolayı gözlerin ışığa bakamaması.

1. Āyine-i hüsnüñ gibi hiç var mı mücellâ
Gözler kamaşır ol meh-i ruhsârıñı gör geç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 4*). [gözler kamaşır,]

gözleri doy-: Çok istenen bir şeye kavuşup, artık istemez duruma gelmek.

1. **Gözleri doymaz** harâma cürmüne hiç yok 'aded
'Âlem içre şâhib-i 'işyân ararsañ işte ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 11*). [gözleri doy, -maz]

gözün aç-: Uyanık, dikkatli olmak.

1. Bu tegâfûl bu tekâsül âh seni eyler firîb
Aç gözün fânide ey dil vaktiken bir kâra bak (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 6*). [gözün aç,]

2. Olayım der iseñ âdem rızâsın iste Mevlânîñ
Hayât sermâye-i ‘uqbâ **gözüñ aç** kalma kâhil hâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 14*). [*gözüñ aç,*]

gü: *Konuşma.*

1. ‘Âr u nâmus yok mudur hiç böyle bî-pervâ gezeñ
Güft ü **gûlar** söyletirsîñ dâ’imâ düşmâna sen (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 6*). [*gûlar, -lar*]

gubâr: *Toz, toprak. (Sevgili ya da padişahın kapısı veya eşliğinde bulunan toz bağlamında.).*

1. **Ġubârñ** iftiyhârî ‘arşa bestir
Vücûduñla zemîn şādân Muḥammed (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 9*). [*Ġubârñ, -ın*]
2. Dergeh-i ‘aşkıñ **Ġubârı** tütîyâsı ‘âlemiñ
Hüznî-veş ḥalk-ı cihân üftâde dersem çok mudur (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 13*). [*Ġubârı, -ı*]
3. Der-i vâlâsınıñ Hüznî **Ġubârın** tütîyâ eyle
Medîne semtine git sen var arayı var arayı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 9*). [*Ġubârın, -ın*]

güç: *Zor, zor olan.*

1. Derd-i ‘aşk etmemek olmaz ‘ayân pinhân **güç**
Hiç kabûl etmez ṭabîb bir te’ennî yok dermân **güç** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 2*). [*güç,*]
2. Fırkat-ı cânân ise nâr-ı cehennemden beter
Şabr olunmaz çâresiz derd-i yâre-i hicrân **güç** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 4*). [*güç,*]
3. Dâ’imâ âğyâra minnet yâr-ı temennâ ḥ’âhişi
Dil tahammül eylemezsiñ kim anıñ imkân **güç** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 6*). [*güç,*]
4. Bir hümâ-meşreb ṭabî’at hiç saña olmaz şikâr
Bî-mürüvvet râm olunmaz seng-i dil-i vicdân **güç** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 8*). [*güç,*]
5. Vakt zîk ma’nâ rekiḳ nâ-merde açma bî-ḥaber
Bâr-ı sevdâ çekmeyen civâna pek ‘irfân **güç** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 10*). [*güç,*]
6. ‘Aşk ise men lem yezuḳ lem yâ’rif ey dil kim bilir
Şehd-i şâfi lezzet ammâ anıñ efgân **güç** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 12*). [*güç,*]
7. Al mecâzı bul ḥaḳîkî ‘avn-ı Ḥaḳla Hüznîyâ
Fevt-i fırsat eyleme zîrâ anıñ pişmân **güç** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 14*). [*güç,*]

gufrân: *bağışlamak*

1. Etmişim bunca günâhı bâb-ı luṭfuñ var deyü
Şad hezâr ettim nedâmet rûzı kıl **gufrân** baña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 6*). [*gufrân,*]

güft: *Söz.*

1. ‘Âr u nâmus yok mudur hiç böyle bî-pervâ gezeñ
Güft ü gûlar söyletirsîñ dâ’imâ düşmâna sen (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 6*). [*güft,*]

güftâr: *Söylenen söz, hitâb.*

1. Kûmru **güftârı** bâğdaki bülbülleri ḥâmûş eder
Gerdeniñ kâfûr-ı cennet sine bir bağ-ı şafâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 11*). [*güftârı, -ı*]
2. Bülbül-i şürîdeyim gülzâr-ı ḥüsnüñ nev-bahâr
Ey benim şîrîn zebânım ettirir **güftâr** heves (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 4*). [*güftâr,*]
3. Olmuştur esâs Ḥazret-i Sultân-ı cihân-bân
Bülbül gibi **güftâr** ola i’râb-ı tevâzu’ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 12*). [*güftâr,*]
4. Hiç yok mu begim âh dil-i pür Hüznîye rahmiñ
Gel ḥürî şîfat nâz ile **güftârña** yandım (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 10*). [*güftârña, -ın, -a*]

göl: *Göl. II Göl, mahbüb.*

1. Mäh u hürşid **göl** cemâliñ ey perî bir zerresi
Bârekellah her hâtdan şaklasın Hâk dâ'imâ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 8, Mısra 3*). [göl,]
2. Ey güzel **göl** hüsniñe oldu gönül bir 'andelîb
Bâğ-ı vaşlîñ çün terennüm etmede gâyet 'acîb (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 20, Mısra 1*). [göl,]
3. Vücuduñ nâr-ı 'aşkıñla yaqar pervâneler her dem
Göl ağlar bülbül ağlar sünbül nergisle hâsır ağlar (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 44, Mısra 6*). [göl,]
4. Meh-i ruhsârîña meftûn gülistânîñ şükûfâtı
Göl âteş sünbül âteş benefşe vü erğuvân âteş (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 74, Mısra 4*). [göl,]
5. Seniñ **göl** hüsniñe cânân mekân 'âşık zamân 'âşık
Seniñ evşâfîñ dilden bilen 'âşık duyan 'âşık (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 90, Mısra 1*). [göl,]
6. Şüretâ bülbül figânı eyler ammâ **göl** için
Ma'nâda mañlûbu Mevlâ ettiği ezkâra bak (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 91, Mısra 3*). [göl,]
7. Al giyin allar kuşan al kırmızı allar seniñ
Göl sokun **güller** takın gülşendeki **güller** seniñ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 98, Mısra 2*). [göl,]
8. Lâle sünbülle karanfil mor menefşe her şükûf
'Arz-ı didâr ettiler **güller** ile reyhân seniñ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 99, Mısra 8*). [güller, -ler]
9. Bülbül gibi **göl** hüsniñe dem-beste-i bâlim
Pervâne mişâl cismile süzânım efendim (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 112, Mısra 3*). [göl,]

göl-: *Gölmek, mutlu olmak.*

1. Koyaldan ben kâdem dâr-ı fenâyâ **gölmedim** aşlâ
Ne yâr-ı gam-küsârım var ne gamdan bir selâmet var (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 43, Mısra 11*).
[gölmedim, -me, -dî, -m]
2. Cevriñ efvün eyledin ağıyâra karşı 'âşıkâ
Göldü hep a'dacığım sen bir taraf ben bir taraf (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 86, Mısra 6*). [göldü, -dü]

göl cemâl: (*Sevgilinin*) *göl gibi yüzü.*

1. Hüsni-i Yûsuf **göl cemâlîñ** hulkıyın bir zerresi
Hızr u Mûsa ol ledün dersin den almış bir sebak (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 88, Mısra 9*). [göl cemâl, -in]
2. **Göl cemâlîñ** hiç gider mi hâtır-ı bî-çâreden
Ceyş-i endüh-ı hayâlîñ serde mevhûmlar gibi (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 149, Mısra 5*). [göl cemâl,]

göl rüy: *Göl yüzlü.*

1. Cân vedâ'da cismile gel bir görem **göl rüyüñ**
Yâr-i marîz hecri kim vaşlîñdan etmesen ba'id (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 38, Mısra 7*). [göl rüy, -un, -u]
2. Nâzeninim cân atıp **göl rüyüña** her ân seniñ
Her şehir bülbül gibi nâlânîñim Allah için (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 133, Mısra 3*). [göl rüy, -un, -a]

göl yüz: (*Sevgilinin*) *göle benzeyen yüzü, yanağı.*

1. Biñ bilirsen bir bilenden eyle kesb-i ma'rifet
Tut şimâhîñ sevdigim **göl yüzde** Allah 'aşkına (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 147, Mısra 6*). [göl yüz, -de]

göl-fem: *Göl dudaklı, kırmızı dudaklı sevgili.*

1. İnci dişle sîm-gerden bu saña eltâf-ı Hâk
Bâ'îş-i ihyâ-yi 'âlem gonca **göl-famdan** mıdır (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 50, Mısra 6*). [göl-famdan,]

2. Genc-i hikmet **gül-femiñ** la'l-i gül-gün selsebîl
Mişliñi halk etme Mevlâda dersem çok mudur (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 11). [gül-femiñ,]
3. Muşhaf-ı na'tıñ muhaqqak menbâ'-ı 'aşk feyz-i Hak
Bil melek tab'ıñ seniñ **gül-femiñ** hem selsebîl (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 4). [gülfemiñ, -in]

gül-i gülzâr: *Gül bahçesinin gülü.*

1. Gülşen-i dâr-ı fenâdan mürğ-i dil etti firâr
Ka't'-ı ülfet etmişiz her ân **gül-i gülzâre** biz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 6). [gül-i gülzâr, -e]

gül-i hamrâ: *Kırmızı gül.*

1. Sevmişim cân u gönülden ey **gül-i hamrâ** seni
Râhîna kurbân sensiñ cismimde cân etmem ferâğ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 3). [gül-i hamrâ,]

gül-i ra'nâ: *Bir tarafı sarı, diğer tarafı kırmızı gül. II Sevgili.*

1. Öter bülbülleri bağda şehirde etmede feryâd
Cemâliñ 'arz eder mey-i muhabbetle **gül-i ra'nâ** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 8). [gül-i ra'nâ,]
2. Gülşen-i hüsnünde efğân eyledim bülbül gibi
Ey **gül-i ra'nâcığım** sen bir taraf ben bir taraf (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 4). [gül-i ra'nâ, -cığım]

gülistân: *Güllük, gül bahçesi, gül tarlası.*

1. Çün mü'mine zindân dañi küffâra **gülistân**
Bu dâr-ı fenâ hâşıl-ı zindân saña şabret (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 11). [gülistân,]

gülistân-ı irem-âsâ: *İrem bahçeleri gibi gül bahçeleri.*

1. Sineñ âyine-i devrân **gülistân-ı İrem-âsâ**
O mañmûr dideler cânâna fettân-ı zamân olmuş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 3). [gülistân-ı irem-âsâ,]

gülistânıñ şükûfâtı: *Gül bahçesinin açmamış çiçekleri, tomurcukları.*

1. Meh-i ruhsârîna meftûn **gülistânıñ şükûfâtı**
Gül âteş sünbül âteş benefşe vü ergüvân âteş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 3). [gülistânıñ şükûfâtı,]

gülnâr: *Nar çiçeği. II Sevgilinin yanağı.*

1. Bir cân gibi bir câmeye birden şarılınca
Gîsûsu semen ruhları **gülnâr** ne güzeldir (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 8). [gülnâr,]

gülşen: *Bahçe, gül bahçesi.*

1. Hezâr mañbûb-ı dil-cûlar nezâketle eder seyrân
Dolu şahrâ ile **gülşen** kamer hürşid melek-simâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 16). [gülşen,]

2. Şeherde bülbüle ders-i fiğânı etmişiz ta'lîm
Bizim de ma'nevî şâhım hezâr **gölşenimiz** vardır (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 55, Mısra 12).
[gölşenimiz, -i, -miz]
3. **Gölşen** ile cây-i zindân bes berâberdir baña
Def-i gam kılmağ için seyrâna minnet etmeyiz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 64, Mısra 9). [gölşen,]
4. Al giyin allar kuşan al kırmızı allar seniñ
Göl sokun güller tağın **gölşendeki** güller seniñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 98, Mısra 2). [gölşendeki, -de, -ki]

gölşen-i dâr-ı fenâ: Yokluk yurdunun (Dünyâ) gül bahçesi.

1. **Gölşen-i dâr-ı fenâdan** mürğ-i dil etti firâr
Kağ'-ı ülfet etmişiz her ân gül-i gülzâre biz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 65, Mısra 5). [gölşen-i dâr-ı fenâ,]

gölşen-i hüsn: Güzelliğın gül bahçesi.

1. **Gölşen-i hüsnüñ** vişâliñ bağbânı Hüzni âh
Çekilmez oldu bâr-ı zulmüñ eyleme bir garağ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 77, Mısra 11). [gölşen-i hüsnüñ, -ün]
2. **Gölşen-i hüsnünde** efğân eyledim bülbül gibi
Ey gül-i ra'nâcığım sen bir taraf ben bir taraf (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 86, Mısra 3). [gölşen-i hüsnünde, -de-ün, -de]

gülü/ gulum et-: Gulum. Haddini aşmak. II Hücum etmek.

1. Şüretim tersim olunmuş heykel oldu mâh-rû
Her taraftan bād-ı cinnet başıma **etti gülü** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 136, Mısra 2). [gülü et,]
2. Sû-be-sû **etti gulum** ol ceyş-i cinnet başıma
Gâhi Kağs oldum 'aşırda 'aşğ-ı Leylûlarla ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 127, Mısra 15). [gulum et, -ti]

gülzâr: Gül bahçesi. II Cennet bahçesi.

1. Hâlile eyleyen ol nârı **gülzâr**
O Nemrûduñ belâsıdır şerî'at (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 24, Mısra 23). [gülzâr,]
2. Dil 'âleme destân oluyor yârıñ o hûbdan
Bülbül gibi feryâd-zede **gülzârıñ** o hûbdan (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 130, Mısra 2). [gülzârıñ, -ın]
3. Penbe rüyuñ lâ'le renk **gülzâre** dönmüş ey perî
Meclis-i rindâna bu şeb gâfilen vardıñ mı hiç (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 31, Mısra 9). [gülzâre, -e]

gülzâr-ı hüsn: Güzelliğının gül bahçesi.

1. Bülbül-i şürîdeyim **gülzâr-ı hüsnüñ** nev-bahâr
Ey benim şîrin zebânım ettirir güftâr heves (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 69, Mısra 3). [gülzâr-ı hüsnüñ, -ün]

gün: Güneş.

1. İkincisi anıñ Fârûk-ı A'zâm
'Adâlet tahtının **günüyle** mâhı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 157, Mısra 8). [günüyle, -ü, -yle]

gün: Gün, zaman.

1. Allaha dayan şıdğ ile şükrân-ı ni'âm ol
Bir **gün** açılır zulmet-i hicrân saña şabret (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 26, Mısra 6). [gün,]

2. Ey Hüzni ğarīb kūşe-i ğurbette marîzsiñ
Bir **gün** de olur derdiñe dermân saña şabret (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 26, Mısra 14). [gün,]
3. Bilmediñ kâdrim benim hayfâ ki sineñ taş imiş
Geçti ol nâz **günleri** geldi nedâmet gel yetiş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 71, Mısra 10). [günleri, -ler, -i]
4. O **gün** bayrâm etti bir buse verdi
Keremden cevriñi hem etti tahfîf (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 87, Mısra 13). [gün,]

gün ol-: “Gün gelir, zaman olur ki.”

1. Dehrîde dil-şâd iken giryân olur ‘âlem bu yâ
Gün olur pür-ğam iken şâdân olur ‘âlem bu yâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 6, Mısra 2). [gün olur,]

güna-gün: *Günden güne.*

1. Eylediñ **güna-gün** cevri ü cefâñı bî-şümâr
Merhamet et kalmadı hiç tende dermânım deyü (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 138, Mısra 7). [güna-gün,]

günâh: *Suç. Allah katında yasaklanan şey.*

1. Etmişim bunca **günâhı** bâb-ı lutfuñ var deyü
Şad hezâr ettim nedâmet rûzı kıl ğufrân baña (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 2, Mısra 5). [günâhı, -ı]
2. Kâf oldu **günâhım** mahrem et rüyuma urma
Şol rûz-ı cezâ defter-i ‘işyânımı yâ Rab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 17, Mısra 3). [günâhım, -ım]
3. Fedâdır râhıña Hüzni hemîn hayrân-ı ‘aşkıñdır
Sa’âdetli efendimsiñ anıñ vazgel **günâhından** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 134, Mısra 12). [günâhından, -ın, -dan]
4. Ki yetmiş biñ kişi nâra sezânıñ
Şefî’idir bağışla geç **günâhı** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 157, Mısra 16). [günâhı, -ı]

günâhkâr: *Günah işleyici, işleyen, âsim, suçlu.*

1. Kıpıñ kıtmîridir Hüzni **günâhkâr**
Dem-â-dem dergehiñ nâlânesiyiz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 57, Mısra 17). [günâhkâr,]
2. Katre-i rahmiñle sır-âb eyle yâ Rab el-amân
Bir **günâhkâr** kalb-i kâsı Hüzni-i nâ-çâre bak (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 91, Mısra 16). [günâhkâr,]

günâhkârân: *Günahkârlar.*

1. Behey Hüzni zünübüñ hâdden aştı
Günâhkârân şifâsıdır şerî’at (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 24, Mısra 48). [günâhkârân,]

gün-be-gün: *Günden güne, gün geçtikçe.*

1. Kûlzüm-âsâ derd-i ‘aşkıñ **gün-be-gün** efvân olur
Ser-te-ser yandı vücûd ver Hüzniye mey’-i mübâh (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 33, Mısra 11). [gün-be-gün,]
2. Zebim el-hâlât hazâ gün-be-gün eyler füzûn
Yok yüzüm dergâhıña varmağa bir dem el-‘iyâz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 39, Mısra 5). [gün-be-gün,]
3. Etmede cevriñ tezâyüd **gün-be-gün** cânânımız
Zerre te’şir etmedi âh nâle vü efgânımız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 62, Mısra 1). [gün-be-gün,]
4. Etmede giryem tezâyüd **gün-be-gün** Ya’kûb gibi
Kûlbe-i ahzân içinde iftirâkla vâh benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 114, Mısra 7). [gün-be-gün,]

5. Gönlümüz vîrâne oldu hâne-i bûmlar gibi
Gün-be-gün olmakta müzdâd derdimiz kumlar gibi (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 2*). [*gün-be-gün,*]

günden güne: *Gün geçtikçe, gitgide.*

1. İftihârîñ izdiyâd etmekte **günden güne** âh
Kâlb-i pülâdîñî amaç eyledikçe vâhımız (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 3*). [*günden güne,*]
2. Şevketiñle devletiñ **günden güne** olsun mezîd
Hâk-i pâ-yi dergehiñde Hüzni dil-süzân seniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 9*). [*günden güne,*]

gündüz: *Günün aydınlık olan yani güneşle aydınlanan kısmı.*

1. Şebi rü'yâ ile hem **gündüzü** rü'yâ geçiyor
Beni 'aşkıñ ile ettiñ katı âvâre güzel (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 5*). [*gündüzü, -ü*]

gurbet: *Yabancı memleket, yâd el.*

1. Almasın bir kimseniñ **gurbette** cânın el-amân
Hem hayâtı zillet aña hem memât hakkında hür (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 15*). [*gurbette, -te*]

gurbet el: *Yabancı memleket.*

1. **Gurbet elde** kisve-i mâtem giyip kaldım garîb
Sen garîb bu dil garîb yâ kim baña versin sürür (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 5*). [*gurbet el, -de*]

gurbet il: *Yabancı memleket, yâd el.*

1. **Gurbet ilde** serserî mağmûm gezersiñ dil neden
Külle-i endüha ettiñ bir hedef bu cismi sen (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 1*). [*gurbet il, -de*]

Gürcü: *Gürcistan halkından ya da bu halkın soyundan olan kimse.*

1. Ne 'Acemdir ne de **Gürcü** değil ol Türk ü Tâtâr
Meded ol nev'-i beşer zümresi 'Âlî Çelebî (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 7*). [*gürcü,*]

gürüh-i enbiyâ: *Peygamberler topluluğu.*

1. Edince nice vaşfiñi cümle melâ'ik
Gürüh-i enbiyâ hayrân Muhammed (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 12*). [*gürüh-i enbiyâ,*]

gürüh-i ibtilâ: *Düşkünlük topluluğu.*

1. İntikâm-ı Âl-i Evlâd-ı Resûl çün dâ'imâ
Sell-i seyf etmiş **gürüh-i ibtilâ** derler bize (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 6*). [*gürüh-i ibtilâ,*]

gürüh-i mücrimân: *Suçlular topluluğu.*

1. Resûlün yarıdır şiddîk-ı Ekber
Gürüh-i mücrimânıdır penâhı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 2*). [*gürüh-i mücrimân, -ın, -dır*]

gurur: *Kendini beğenme, büyüklük taslama, kibir.*

1. **Ğurūru** mālā māl ehli ede biz ‘aczi Allaha
Muḥammed ḥazreti-āsā bizim sultānımız vardır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 15*). [*ğurūru, -u*]

güş et-: *Dinlemek. II Bir haberi duymak, işitmek.*

1. Beni âdem şandır nazmım **eden güş** ehl-i ‘irfân âh
Behâ’im sîretim tâb’ım faşâhat vâhi vâh yâ Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 9*). [*güş ed, -en*]

güş eyle-: *Dinlemek, kulak vermek.*

1. Her seher efgânîni **güş eylemez** hikmet nedir
Sâde rengini cemâliñ rû’yet etmek mi heves (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 3*). [*güş eyle, -mez*]

ğuşsa: *Gam, keder, tasa.*

1. Şol ḥayal-i vuşlatîñla Hüznî-veş zâr u ḥazîn
Saltanatta **ğuşsaya** şâyân ararsañ işte ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 14*). [*ğuşsaya, -ya*]

güvâh: *Şâhit, tanık. II Delil.*

1. Kirâmen kâtibîn leyl ü nehâr ef’âlime vâkıf
Bu a’zâ vü cevâriḥ hep olur ferdâ **güvâh** yâ Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 6*). [*güvâh,*]
2. Eger gelse nebî Fârûk olurdu
Ḥabîbullah kelâmıdır **güvâhı** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 10*). [*güvâhı,*]

güyâ: *Sanki, âdeta.*

1. Olur bir bülbül **güyâ** gönül ‘îd-i vişâliñ çün
Qalır üftâdeler ḥayrân hemân ‘âşık hemân ‘âşık (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 5*). [*güyâ,*]

güzel: *Güzel. II Dilber.*

1. Saña kurbân olayım kaşı gözü kara **güzel**
‘Acabâ yok mu benim derdime bir çâre **güzel** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 2*). [*güzel,*]
2. Meded öldüm meh-i ruḥsârıyñ efsânesiyim
Neler ettiñ baña ey sāhir-i mekkâre **güzel** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 4*). [*güzel,*]
3. Şebi rû’yâ ile hem gündüzü rû’yâ geçiyor
Beni ‘aşkıñ ile ettiñ katı âvâre **güzel** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 6*). [*güzel,*]
4. Bize yok mu ‘acabâ ‘îd-i vaşlıñdan eşer
Ne olur eyle mürüvvet dil-i nâ-çâre **güzel** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 8*). [*güzel,*]
5. Meded ey gamzesi tîr Hüznîye rahm eyle meded
Verir ol cân-ı dili dîde-i seḥḥâra **güzel** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 10*). [*güzel,*]
6. Okudum muşafı ḥüsnüñdeki âyât-ı ḥikem
Yeñi bildim ki o **güzel** ‘Arabîdir ‘Arabî (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 12*). [*güzel,*]

güzel: *İyi, hoş giden, beğenilen.*

1. Ey şüh mihr-i tâbân gâyet **güzelsiñ** ammâ
Vây çeşm-i tâb-ı devrân gâyet **güzelsiñ** ammâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 2*). [*güzelsiñ, -sin*]
2. Qaldır kuzum hicâbı gîsü-semen nikâbı
Görem ol âfitâbı gâyet **güzelsiñ** ammâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 4*). [*güzelsiñ, -sin*]

3. Tāvūs gibi münakkaş sine fezā-yı Habeş
Hancı gibi kemân-kaş gâyet **güzelsiñ** ammâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 6). [güzelsiñ, -sin]
4. Fülfilleriñ süreyyâ kaddiñ mişâl-i tûbâ
Ey şah-ı mülk-i Kısra gâyet **güzelsiñ** ammâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 8). [güzelsiñ, -sin]
5. Ol pîr-i Ken'ân oldum rahm et Yüsufum öldüm
Rahm et emâna geldim gâyet **güzelsiñ** ammâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 10). [güzelsiñ, -sin]
6. Bir Hüznî dil-hazînim kurbân olam şîrinim
Fikreyle meh-cebinim gâyet **güzelsiñ** ammâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 12). [güzelsiñ, -sin]
7. Ey **güzel** gül hüsnuñe oldu gönül bir 'andelîb
Bâğ-ı vaşlî çün terennüm etmede gâyet 'acîb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 1). [güzel,]
8. Yâr kadrini bilmeklige ağıyar ne **güzeldir**
Bir dilde müdâm sevgili dildâr ne **güzeldir** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 2). [güzeldir, -dir]
9. Gizlice varıp semt-i dil-ârâya seherde
Taşıl-ı rîzâ vuslata bâzâr ne **güzeldir** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 4). [güzeldir, -dir]
10. Ağuşa alıp lebleri şahbâdan emince
Gerdânını şemm etmeğe yalvâr ne **güzeldir** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 6). [güzeldir, -dir]
11. Bir cân gibi bir câmeye birden şarılınca
Gîşûsu semen ruhları gülnâr ne **güzeldir** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 8). [güzeldir, -dir]
12. Hicrânî ise emr-i 'aşîr 'aşîk-ı zâra
Teslîm-i hayât sinede her bâr ne **güzeldir** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 10). [güzeldir, -dir]
13. Ol maḥbûb ile Hüznî eger kabre girerseñ
Bes devlet-i bâkî saña hoş-kâr ne **güzeldir** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 12). [güzeldir, -dir]
14. Saña kurbân olayım kaşî gözü kara **güzel**
'Acabâ yok mu benim derdime bir çâre **güzel** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 1). [güzel,]

güzelim: Sevgiliye karşı bir hitap ifadesi.

1. Dayanır mı 'acabâ cân bu firâka **güzelim**
Ne vakit şöḡbet-i yâr vâşıl-ı cânân olayım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 7). [güzelim,]

güzellik: Estetik bir zevk, hoşlanma gibi duyguları uyandıran nitelik, hüsn.

1. **Güzellikte** daḡi Yūsuf olan zerre cemâlindeñ
Bilenler rûtbe-i 'aşkıñ 'ayân 'aşîk nihân 'aşîk (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 9). [güzellikte, -te]

-H-

hâ: Dikkat çekmek, uyarmak için kullanılan bir söz, sakın.

1. Seni dünyâ eder mağrûr şaḡın dil olma gâfil **hâ**
Hevâ-yı nefsiñi maḡv et olagör bunda 'âkıl **hâ** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 2). [hâ,]
2. Sivâyâ eyleme raḡbet fenâ-ender-fenâdır bu
Helâk eyler seni âḡîr bu varlıkla tekâsül **hâ** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 4). [hâ,]
3. Ticâret len tebûr olmaḡ dilerseñ Ḥaḡḡı zikreyle
Rızîk için elem çekme Ḥudâ rızkıña kâfil **hâ** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 6). [hâ,]
4. Bulup bir mürşid-i kâmil edip bûs dest ü dâmânın
Ḥaḡḡîkat râḡîña sâlik olup ol Ḥaḡḡa vâşıl **hâ** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 8). [hâ,]
5. Okuyup men'aref dersin edip ta'limi mürşidden
Şaḡın mālâ-yecûz ile fenâda kalma câhil **hâ** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 10). [hâ,]
6. Kanâ'attan tevekkûlden daḡi sabr u şükürden hem
Verip rûḡuñ gıdâsın sen anı kıl şeyḡ-i kâmil **hâ** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 12). [hâ,]
7. Olayım der iseñ âdem rızâsın iste Mevlânîñ
Ḥayât sermâye-i 'uḡbâ gözüñ aç kalma kâhil **hâ** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 14). [hâ,]

8. Karamlık kabre varmazdan enisiñle alıp zādın
Ricā eyle şehir vaḳtı olup maḳşūda vāşıl **hā** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 10, Mısra 16). [hā,]
9. Yeter ğaflet behey Hüzni tefekkür eyle encāmıñ
Denā'etten sefāhetten yeter el çek ne hāşıl **hā** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 10, Mısra 18). [hā,]

h'āb: Uyku, rü'yā.

1. 'Acabā **h'āb** gire mi dīde-i hūn-bāre bu şeb
Gele mi rāhat bir ān dil-i ğam-hāre bu şeb (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 21, Mısra 1). [h'āb,]
2. Bu dil bülbül gibi feryād eder vaḳt-i şehirlerde
Ne **h'ābım** var ne ḥaşyet var ne bir ān istirahat var (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 43, Mısra 8). [h'ābım, -im]
3. **H'ābı** bırak Hāḳka yanaş nefsiñ ile eyle şavaş
Dā'imā koy secdeye baş vaḳt-i şehir vaḳt-i şehir (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 42, Mısra 17). [h'ābı, -ı]

haber: Haber, bilgi.

1. Ey zāhid-i sālūs hele 'aşktan **haberiñ** yok
Kevşer gibi şāfidir o şahbā-yı muhabbet (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 27, Mısra 11). [haberiñ, -in]
2. Ceşş-i ğurbet etti yağma naḳd-i cānım her ne var
Yok **haber** semt-i vatandaş eyledi iḥvān ğaraḫ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 77, Mısra 4). [haber,]
3. Ğamzeylemiş āğyār bizi ol yāre nihānı
Bühtān ediyor ḥāḳkıma billah **haberim** yok (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 92, Mısra 6). [haberim, -im]

h'āb-ı teġāfūl: Gaflet uykusu.

1. Göñül **h'āb-ı teġāfūlde** Hudāya armaġānım yok
'Aceb nice olur ḥālīm vera'dan hiç nişānım yok (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 94, Mısra 1). [h'āb-ı teġāfūlde, -de]
2. Menziliñ ḥüsrān seniñ **h'āb-ı teġāfūlden** uyan
Tut ṭarīḳ-i müstaḳīm bul nār-ı düzaḥtan necāt (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 25, Mısra 11). [h'āb-ı teġāfūlden, -den]

ḥabīb: Sevgili, mahbub.

1. Takındım lāle-i ḥüsnüñ **ḥabībim**
Dehāniñ ḳandiniñ dīvānesiyiz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 57, Mısra 3). [ḥabībim, -im]

Habīb: Sevgili. II. Hz. Muhammed(s.a.v).

1. Zātiña ettim tevessül kendime kıldım şefi'
Ol **Habībini** ḥürmeti et 'aşkıñı iḥsān baña (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 2, Mısra 12). [habībini, -in]
2. **Habībini** ḥürmeti 'afvet bu Hüzni bir yüzü ḳara
'Ālimsiñ her cihet ḥālīm saña zerre nihānım yok (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 94, Mısra 13). [habībini, -in]

Habīb-i Hāzret-i Yezdān: Hazreti Yezdan'ın dostu.

1. Hudāniñ baḥr-i 'ilmi içre ḥūtu
Habīb-i Hāzret-i Yezdān Muhammed (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 36, Mısra 4). [habīb-i hāzret-i yezdān,]

Habīb-i Kibriyā: Hz. muhammed(s.a.v).

1. Ol **Ḥabīb-i Kibriyâdır** mefhar-i hayrû'l-ümem
Mâşî' cürm ü haṭâ hünkâra verdim gönlümü (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 11*). [*ḥabīb-i kibriyâ,*]

Ḥabībullah: *Allah'ın sevgilisi Hz. Muhammed.*

1. Eger gelse nebî Fārûk olurdu
Ḥabībullah kelâmıdır güvâhı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 10*). [*ḥabībullah,*]

ḥablü'l-varîd: *Şah damarı. Atar damar.*

1. Ceşm-i cellâdîñ benî âh (ey) perî kıldı şehîd
Dest ü pâyım benden evvel perçemiñ **ḥablü'l-varîd** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 2*). [*ḥablü'l-varîd,*]

ḥâc: *Küfürde taptıkları şey, haç, put.*

1. Şüret-i mergûblarıñ bil sîreti ef'î gibi
Nice **ḥâc** çıktı velî zannettiğinden bî-kıyâs (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 10*). [*ḥâc,*]

ḥacâlet: *Mahcubiyet, utanma.*

1. Şüretiñ Haḫtan görünür sîretiñ fışk u fücûr
Vâh saña eyvâh saña yarın **ḥacâlettir** saña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 4*). [*ḥacâlettir, -tir*]

Ḥaccâc: *Emeviler döneminde "zâlim" lakabıyla anılan bir komutan.*

1. Nerde Ḥâtem nerde Cengîz nerde **Ḥaccâc** et nazar
Her birisin yok eden dünyâ denî ğaddâra bak (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 11*). [*ḥaccâc,*]

ḥacer: *Taş, kaya.*

1. Benim bu cürmüme nisbet degil kaṭre yedi deryâ
Ḥacer kum berk ü eşcârıla daḫî zerre kıyâh yâ Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 4*). [*ḥacer,*]
2. Zemîn ü âsumân mâtem libâsın giydi hecristiñle
Ḥacer kum berk-i eşcâr dem-be-dem ol küh-sâr ağlar (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 8*). [*ḥacer,*]

ḥâcet: *İnsanın muhtaç olduğu şey, lüzumlu husus.*

1. Vuşlatıñdan kâ-m-yâb eyle dil-i mahrûmumu
Dergeh-i vâlâñıza yâr her zamân bu **ḥâcetim** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 8*). [*ḥâcetim, -im*]

ḥacîl et-: *Utandırma, utanma.*

1. Anıñ sen hürmetiñçün rûz-ı mahşer
Ḥacîl etme meded rûy-ı siyâhı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 4*). [*ḥacîl et, -me*]

ḥadden aş-: *Sınırını geçmek, küstahlık göstermek.*

1. Behey Hüznî zünübüñ **ḥadden aşı**
Günâhkârân şifâsıdır şerî'at (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 47*). [*ḥadden aşı, -tı*]

Hâdî: *Allah'ın sıfatlarından olup "doğru yolu gösteren, hidâyet eden" anlamlarını ihtiva eder.*

1. Hidāyet senden olmazsa ne yapsın neylesin ‘āṣī
Kerem bâbîndan ey **Hādî** diger dārû’l-amānım yok (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 94, Mısra 12). [hādî,]

hādîm: Hizmetçi.

1. **Hādîmîñ** Rûhu’l-emîn vaṣṣāfiñ olmuş Hâk seniñ
Yâ Muhammed ‘arş u sidre nüh felek mi‘râc saña (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 3, Mısra 3). [hādîmîñ, -in]
2. O Cibrîl **hādîmîñ** vaṣṣāfiñ Allah
Saña nâzil olan Qur’ân Muhammed (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 36, Mısra 5). [hādîmîñ,]

hâfi: Açık olmayan, gizli, saklı.

1. **Hâfi** pinhân Hudāya âşikârdır
‘Uyûb setri hemân Settâra maḥşûş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 76, Mısra 7). [hâfi,]

hafta: Yedi gün; art arda gelen yedi gün.

1. **Haftada** bir eyleyip teşrif maḳâm-i meşhede
Ḳabrîm üzre kıl ziyâret rûhum olsun mustefid (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 38, Mısra 11). [haftada,]

h’âher: Kız kardeş, hemşire.

1. **H’âher** kimdir gâliba kim şol perîniñ dulḫteri
‘Âşıka râmîñ muḥâldir çeşme-i cûvân mıdır (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 52, Mısra 5). [h’âher,]

h’âhiş: İstemek, istek.

1. Dâ’imâ ağıyâra minnet yâr-ı temennâ **h’âhişi**
Dil taḥammül eylemezsiñ kim anıñ imkân güç (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 32, Mısra 5). [h’âhişi,]
2. Cigerden kan döker durmaz vişâliñ **h’âhişi** gönülüm
Özüm ağlar gözüm ağlar bu geleñ cûy-bâr ağlar (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 44, Mısra 9). [h’âhişi,]
3. Ver kemâl cevri cefâya tende tākāt kalmadı
İltiyâmıñ **h’âhişi** dil ey perî-rû cân marîz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 78, Mısra 12). [h’âhişi, -i]

H’âhiş-i la’l-i leb: Kırmızı dudağının isteği.

1. Zülmet-i âb-ı hayâtıñ tār-ı gîsû perçemiñ
H’âhiş-i la’l-i lebindir Hızır u İskender yetiş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 72, Mısra 8). [H’âhiş-i la’l-i lebindir, -in, -dir]

h’âhişkâr: İsteyen, istekli.

1. Gönülümüz **h’âhişkâr** ey şûh vaşlıña ammâ ba’id
Şayd olunmaz bir hümâ tâbiñ şeh-i merdân mıdır (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 52, Mısra 11). [h’âhişkâr,]

hâ’il ol-: Perdelemek, engel olmak.

1. Kûh-ı ‘aşkıñ **hâ’il oldu** ey Şîrîn Ferhâdiña
Bâde-i fitne-cû sensiñ ‘aşrımız Leylâsına (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 145, Mısra 7). [hâ’il ol, -du]
2. Cephe-i pâkiñde olmuş merkez-i vâkt-i şafâk
Hâ’il olmuş ol mübeddel rûyuña zülf-i ğasâk (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 88, Mısra 2). [hâ’il olmuş, -muş]

hāk: *Toprak.*

1. **Hāk** olsam eger ben yine yok dilde ferāgat
Tā haşre degin sürmede da'vā-yı muhabbet (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 3*). [*hāk,*]
2. Bak **hāke** sürer rüyunu ol āb-ı mübārek
Tathîr ü vesah ni'met-i şehd-āb tevāzu' (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 3*). [*hāke, -e*]
3. Bir vakt 'urūç etmededir seb'-i semāya
Hāk üzre gezer ba'zı da ol āba mübādîl (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 12*). [*hāk,*]

Hāk: *Allah tealâ.*

1. Hādîmîñ Rūhu'l-emîn vaşşāfîñ olmuş **Hāk** seniñ
Yā Muḥammed 'arş u sidre nüh felek mi'râc saña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 3*). [*hāk,*]
2. Rüz-ı maḥşer hākîmîñ **Hāk** müdde'in şems-i cihān
Hüzni vazgel mâ-sivādan soñ nedāmettir saña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 13*). [*hāk, -in*]
3. Şüretiñ **Hāktan** görünür sîretiñ fîsk u fücür
Vāh saña eyvāh saña yarın hacālettir saña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 3*). [*hāktan, -tan*]
4. Māh u ḥurşîd gül cemālîñ ey perî bir zerresi
Bārekellah her ḥaṭādan şaklasın **Hāk** dā'imā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 4*). [*hāk,*]
5. Bulup bir mürşîd-i kâmil edip būs dest ü dāmān
Hākîkat rāhiña sâlik olup ol **Hākka** vâşıl hā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 8*). [*hākka, -ka*]
6. Ehl-i cürmüm zāhidā zem etme 'işyānım benim
Hamdülillah şıdkile var **Hākka** imānım benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 2*). [*hākka, -a*]
7. Ve'd-duḥā ve'ş-şemsi vechiñ dîde māzağa'l-başar
Hāk ile olduñ mülākî şüphesiz 'ayne'l-yakîn (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 6*). [*hāk,*]

hāk: *Gerçek, hakiki.*

1. Hüdāyı bir bilip **hāk** bil resülü
Rızāu'llah hümāsıdır şerî'at (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 41*). [*hāk,*]
2. Eyle yā Hādî hidāyet Hüzni 'āşî mücrime
Şol tarîka kim ola ol hāk tarîk-ı müstaķim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 12*). [*hāk,*]
3. Hem muḥibb-i ḥānedānım āl-i aşāb **hāk** yekün
Yār-ı gār-ı Muştāfā derd-yāra verdim göñlümü (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 13*). [*hāk,*]

Hāk Çalab: *İlâh. Mâbud. Cenâb-ı Hak.*

1. Kays u Ferhād hecride cān verdiler maḥbûbuna
Giryeyi etti hediye 'aşîka çün **Hāk Çalab** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 8*). [*hāk çalab,*]

Hāk katı: *Allah katı, Allah indinde.*

1. Kıрма göñlüm şüfiyâ gel dūd-ı āhımdan şakın
Hāk katında belki maḥbûl rāz-ı pinhānım benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 8*). [*hāk katı, -n, -da*]

Hāk rızası: *Allah'ın hoşnutluğu ve rızası.*

1. Yağ vücuduñ nāra ey dil **Hāk rızasın** kıl taleb
Yanmayınca kül olur mu kūh-ı yabanda ḥaṭab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 1*). [*hāk rızasın,*]

hākān: *Hükümdar.*

1. Risālet kisveriniñ şems ü māhı
Nübüvvet şehrine **hākān** Muḥammed (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 8*). [*hākān,*]

ḥākān-ı ‘aşk: *Aşkın sultanı.*

1. Şoydurup Edhem mişâli nicesiñ dervîş edip
Taht-ı ‘aşka Hüzniyâ hep oldular **ḥākān-ı ‘aşk** (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 89, Mısra 16*). [*ḥākān-ı ‘aşk,*]

ḥakâret: *Küçümseme. Hor ve hâkir görme.*

1. Niçin dervîşlere baktıñ **ḥakâretle** behey hâsid
Şakın Allah diyen boş mu kalır Sübhânımız vardır (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 55, Mısra 13*). [*ḥakâretle, -le*]
2. Küfrüne hüküm olduğu Kır’âna **ḥakâret**
Ettikleri nisyân olamaz zerre bî-dîniñ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 95, Mısra 9*). [*ḥakâret,*]

ḥakâret eyle-: *Aşağılamak, hor ve hakir görmek.*

1. Hem-dem olmuşsuñ rakîb-i bed-likâ yanıñdadır
Eylediñ yüz biñ **ḥakâret** bendeñe âh rû-be-rû (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 136, Mısra 6*). [*ḥakâret eyle,*]

ḥâke yüz sür-: *Toprağa yüz sürmek, secde etmek.*

1. **Sür ḥâke yüzüñ** baş açık el kaldır o şâha
Ey Hüzni ara derdiñe dermân gecelerde (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 140, Mısra 13*). [*ḥâke yüzüñ sür,*]

ḥāk-i pây: *Hükümdarın, sevgilinin ayağının tozu. II Eşik.*

1. **Ḥāk-i pây**e düştüm encâm eyledim vaşlñ ricâ
Etmedi zerre mürüvvet seng-i dil-i ḥübânımız (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 62, Mısra 7*). [*ḥāk-i pây, -e*]
2. **Ḥāk-i pâyıñ** Hüzniye bir tütüyâ-yı ma‘nevî
Pâyedâr olduğca ey şems-i cihân etmem ferâğ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 83, Mısra 13*). [*ḥāk-i pây, -in*]

ḥāk-i pây-i dergeh: *Dergâhının ayağının tozu.*

1. Şevketiñle devletiñ günden güne olsun mezîd
Ḥāk-i pây-i dergehiñde Hüzni dil-süzân seniñ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 99, Mısra 10*). [*ḥāk-i pây-i dergehiñde, -in, -de*]

ḥakîkat: *Doğru olan, asıl.*

1. Bulup bir mürşid-i kâmil edip bûs dest ü dâmânın
Ḥakîkat râhiña sâlik olup ol Ḥakka vâsıl hâ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 10, Mısra 8*). [*ḥakîkat,*]
2. Mürüvvet şâhibinden Beypazarlı Ḥakķı bî-hemtâ
Fenâda ol beķâ mülkün **ḥakîkat** eyledi inşâ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 13, Mısra 2*). [*ḥakîkat,*]
3. **Ḥakîkat** şem’ası minhâc-ı Mevlâ
Ṭarîkat reh-nümâsıdır şerî’at (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 24, Mısra 3*). [*ḥakîkat,*]
4. Ṭarîkattan **ḥakîkattan** muḳaddem
Ledünni ibtidâsıdır şerî’at (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 24, Mısra 9*). [*ḥakîkattan, -tan*]
5. Anıñçün münkire karşı açıldı kale-i irşâd
Ḥakîkat cevherinden gel al hoş dükkânımız vardır (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 55, Mısra 4*). [*ḥakîkat,*]

ḥakîkat râhi: *Hakikat yolu.*

1. Bulan Leylâ ile Hüzni **hakikat rāhını** Mecnûn
Aña Mecnûn olup her dem ğanîmet bil bu sevdâyı (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 151, Mısra 9*). [*hakikat rāhı,*]

hakikat şehri: Doğruluk, gerçeklik şehri.

1. Biz **hakikat şehrine** baştık kadem bil zâhidâ
Kılmayız zerre muhabbet çerhe biz devvâra biz (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 65, Mısra 3*). [*hakikat şehri, -ne*]
2. Bu mecâzidir **hakikat şehrine** cîsr-i ‘azîm
Şervet-i çarhın hasîse ‘aşk u sevdâ bize bes (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 66, Mısra 11*). [*hakikat şehri,*]

hakikî: İnkâr edilemeyecek şekilde var olan, var olmuş bulunan, gerçek.

1. Al mecâzı bul **hakikî** ‘avn-ı Hakla Hüzniyâ
Fevt-i fırsat eyleme zîrâ anıñ pişmân güç (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 32, Mısra 13*). [*hakikî,*]

hâkim: Hükmeden, buyruğunu yürüten, hâkimiyet kurmuş olan, egemen.

1. Rûz-ı maşşer **hâkimiñ** Hak müdde‘in şems-i cihân
Hüzni vazgel mâ-sivâdan şoñ nedâmettir saña (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 5, Mısra 13*). [*hâkimiñ, -in*]

hâkim-i mekkâr: Aldatan hâkim.

1. Hem maddî‘i hem ma‘nevî maḥfûz-ı emel et
Da‘vâ ile ol **hâkim-i mekkâra** düşürme (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 141, Mısra 12*). [*hâkim-i mekkâr, -a*]

hâkim-i muksîṭ: Adalet ve insafla hareket eden hâkim.

1. Bir vaqt olur ‘âleme dil **hâkim-i muksîṭ**
Bir vaqt daḥi zulm ile hep re‘fet-i zâ‘il (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 103, Mısra 9*). [*hâkim-i muksîṭ,*]

Hâkim-i Muṭlaḳ: Her şeyi hikmetle yaratan, tam hikmet sahibi olan, Allah.

1. Hikmetiñ bir zerresidir cümle mevcûdât hemân
Hâkim-i Muṭlaḳ çü sensiñ ey ‘azîm Hak-Ta‘âl (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 104, Mısra 10*). [*hâkim-i muṭlaḳ,*]

hak: İnsan üzerine lâzım, kendine ait olan şey, husus.

1. Var ise sürdürdüm diyen dünyâda devrânü‘ş-şilâ
Hakḳıma râzı olanda zerre râhat kalmamış (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 70, Mısra 6*). [*hakḳıma, -ı, -na*]
2. Gamzeylemiş aḡyâr bizi ol yâre nihânı
Bühtân ediyor **hakḳıma** billah haberim yok (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 92, Mısra 6*). [*hakḳıma,*]

Hakḳ: Allah, Cenâbıhak, Tanrı, Hudâ.

1. Hüzniyâ **Hakḳa** tevekkül kıl umuruñ tefvîz et
Kul iken kıldan kula ihsân olur ‘âlem bu yâ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 6, Mısra 13*). [*hakḳa, -a*]
2. Ticâret len tebûr olmak dilerseñ **Hakḳı** zikreyle
Rızık için elem çekme Hudâ rızıkıña kâfil hâ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 10, Mısra 5*). [*hakḳı, -ı*]
3. Bulur **Hakḳı** oña tâbi‘ olanlar
Sülûkunuñ ricâsıdır şer‘at (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 24, Mısra 11*). [*hakḳı, -ı*]

4. Nebiler muktedâsıdır şerî'at
Bize **Hakkıñ** hedâsıdır şerî'at (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 24, Mısra 2). [hakkıñ, -ın]
5. Şerî'at bil Muhammed Muştafânıñ
Oña **Hakkıñ** 'atâsıdır şerî'at (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 24, Mısra 8). [hakkıñ, -ın]
6. Tıutup şer'in tarîkîn olma âgyâr
Hemân **Hakkıñ** likâsıdır şerî'at (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 24, Mısra 36). [hakkıñ, -ın]
7. Mûy-ı sefid cürm-i şakîl kendi denî nefsi zelîl
İster iseñ **Hakka** delîl vakt-i şehër vakt-i şehër (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 42, Mısra 16). [hakka, -a]
8. H'âbı bırak Hakka yanaş nefsin ile eyle şavaş
Dâ'imâ koy secdeye baş vakt-i şehër vakt-i şehër (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 42, Mısra 17). [hakka, -a]
9. Koyup **Hakkı** kula taptın şerî'attan niçin şaptın
Nice dâmân kadem öptün utanmazsın ne alçaksın (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 96, Mısra 9). [hakkı, -ı]
10. Çengel-i 'aşkıñ takıp boynuma Mecnûn eylediñ
Nâz ile etvâr ile **Hakka** dehânım vâh benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 115, Mısra 8). [hakka, -a]
11. 'Älleme'-l-esmâya girdim bir zamân hûlarla ben
Hakkı isbât eyledim illâ da kâlûlarla ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 127, Mısra 2). [hakkı, -ı]
12. Ağla Hüzni **Hakka** hüzün oldu tâ bezm-i elest
Arz-ı vâsi' teng olundu şanki mescünüm gibi (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 148, Mısra 11). [hakka, -a]

Hakka ir-: Allah'ın varlığında kendi benliklerini yok etmek.

1. Ey Hüzni eger **irmek** ise **Hakka** murâdın
Sineñde ola gevher-i nâ-yâb-ı tevâzu' (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 82, Mısra 13). [hakka irmek,]

hakkıyla: Lâyıkıyla, münâsîp.

1. Ey Hüzni geçer rûz u leyâl ile eyvâh cürm
Allaha yarar **hakkıyla** zerre eşerim yok (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 92, Mısra 12). [hakkıyla,]

Hakk-ı 'ibâd: Kulların Rabbi.

1. Kõduktâ muşallâ taşına etme su'âli
Her **hakk-ı 'ibâd** matlab-ı cîrânımı yâ Rab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 15, Mısra 12). [hakk-ı 'ibâd,]

hakk-ı sâbık: Geçmişin hakkı, öncekilerin hatırı.

1. **Hakk-ı sâbık** yok mudur birden ferâmûş eylediñ
Gel helâl eyle hukuķuñ vakt-i firķât gel yetiş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 71, Mısra 11). [hakk-ı sâbık,]

hakkıçün: Hakkı için.

1. Sırr-ı vahdet İsm-i A'zam zât-ı pâkiñ **hakkıçün**
Raḥmetinle kıl nazar mine'l-emân her ân baña (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 2, Mısra 9). [hakkıçün,]
2. İlahî 'izzet-i pâk-i celâliñ **hakkıçün** 'afvet
Firâvân cürmümüz bî-ḥad bi-hakkın tâ-hâ vü yâ-sîn (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 13, Mısra 9). [hakkıçün,]
3. 'Adl ile etme su'âl lutf eyle başıñ **hakkıçün**
Ey şehinşâh-ı cihân 'afveyle her ân el-meded (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 37, Mısra 11). [hakkıçün,]
4. Zât-ı şavmıñ 'îd-i fitrîñ **hakkıçün** kenz-i 'atâ
Kayd-ı ğamdan hem rehâ etsin beni Ḥayyûñ şabûr (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 45, Mısra 13). [hakkıçün,]

hakkında: Üzerine, için, husûsunda, dâir, müteallik.

1. Almasın bir kimsenin ğurbette cânın el-amân
Hem hayâtı zillet aña hem memât **hakkında** hür (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 16*). [*hakkında,*]
2. Gelip **hakkında** ol ve'l-mürselât çün
'Umûm-i evliyanın kıblegâhı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 5*). [*hakkında,*]

Hak-Ta'al: *Nâmi büyük, yüce Allah.*

1. Hikmetiñ bir zerresidir cümle mevcûdât hemân
Hâkim-i Muṭlaḳ çü sensiñ ey 'azîm **Hak-Ta'al** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 10*). [*hak-ta'al,*]

hâl: *Oluş, buluş, suret, keyfiyet.*

1. Râziyım her **hâlde** luṭf u 'adliñe biñ cân ile
Ettigin cevır ü cefâlar çünkü ni'mettir baña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 7*). [*hâlde, -de*]
2. Yatar ol câme-i râhatta dilâ şâh-ı Huten
Varayım 'arız edeyim **hâlimi** hünkâra bu şeb (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 8*). [*hâlimi, -im, -i*]
3. Ey güzel rahm eyleyip **hâlim** benim şorduñ mu hiç
Dâğ-ı dâğ hecriñle sinem yaramı şardıñ mı hiç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 1*). [*hâlim, -im*]
4. Merhamet kıl **hâlime** pervâne dil didâr için
Mey-i 'aşkı sâkiyâ şun def-i ğam kıl felâh (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 9*). [*hâlime, -i, -m, -e*]
5. Ey bād-ı şabâ yâre benim **hâlimi** söyle
Tedbir ü şifâ yok mu 'aceb bu dil bir ân mütelezziz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 7*). [*hâlimi, -im, -i*]
6. Kâbûs u elem başıña ol bād-i cününüñ
Estikçe hemân **hâliñe** düşmân mütelezziz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 4*). [*hâliñe, -in, -e*]
7. Zât-ı Hudâ **hâle** vukûf kullarına Rabb-i Ra'ûf
'Âşıkına bil ki 'aṭûf vakt-i seher vakt-i seher (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 19*). [*hâle, -e*]
8. Sîm-gerden ile **hâller** bu ne tâvûsî revîş
Lebi bal ğamzesi tîr kâmeti 'ar'ar dediler (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 7*). [*hâller, -ler*]
9. Kâfir olsa lâ-cerem eyler terahhüm âhıma
Raḥma geldi bî-mürüvvet **hâlime** âğyârımız (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 8*). [*hâlime, -im, -e*]
10. Pek hasta 'acib kûşe-i ğurbette bu Hüznî
Şerh eyle amân **hâlimi** Lokmânıma maḥşûş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 14*). [*hâlimi, -im, -i*]
11. Dergehiñde ser-nigün hem rûz u şeb kan ağlıyor
Geldi Hüznî dâd-res ol **hâline** cânâ marîz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 14*). [*hâline, -in, -e*]
12. Gönül h'âb-ı teğâfülde Hudâya armağânım yok
'Aceb nice olur **hâlim** vera'dan hiç nişânım yok (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 2*). [*hâlim, -im*]
13. Hâbiñ hürmeti 'afvet bu Hüznî bir yüzü kara
'Âlimsiñ her cihet **hâlim** saña zerre nihânım yok (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 14*). [*hâlim, -im*]
14. Maḥlaşım müşkil talep hiç kıla şakla sineñe
Hefti pençe müşkiliñ **hal** kıla yek lahza Celîl (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 10*). [*hal,*]
15. Sevdâ-zedeyim **hâlime** rahm et melekü'l-mevt
Bir cism-i za'îf sînesi süzânıma yanaşma (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 3*). [*hâlime, -im, -e*]

hâl: *Bedende olan nokta, ben.*

1. Ebrû hilâl ğamze teber fülfuli **hâl** nuṭkı şeker
Yandı yeter oldu yeter teşne gönül yandı yürek (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 9*). [*hâl,*]

2. Dizilmiş burc-ı hüsnünde ser-â-pâ **hâllerin** cânâ
Felekte nâ-bedîd hürşîd mücellâ mihr ü mâhından (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 3*). [*hâllerin, -ler, -in*]
3. **Hâlin** yetişir kevkeb-i seyyâreye emsâl
Sünbül mü mişâl perçem-i telkârîna karşı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 9*). [*hâlin, -in*]
4. Gâmze-i cellâdîyîn cânâ elinden el-amân
Hâl ü Hindü fülfulünle perçemîn tuğrâsına (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 4*). [*hâl,*]

hâl ehli: *Tasavvufî halleri yaşayarak tadan, tanıyan mutasavvıf.*

1. Bu ne hikmet nice münkire şafâ bahşediyor
Nice **hâl ehline** de zulm-i firāvân ne sebep (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 8*). [*hâl ehli,*]

hâlâ: *Şimdi bile, hala.*

1. Zerrece rahm etmez ey şüh durmayıp kanım içer
Kan döker nâ-hak yere doymaz mı **hâlâ** gânzeler (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 10*). [*hâlâ,*]

hâlâş: *Kurtulmak, kurtuluş.*

1. Kim dehâlet eyledi şol bâb-ı şerî‘-i hazrete
Dü cihânîñ miñnetinden ol **hâlâş** buldu hemîn (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 8*). [*hâlâş,*]

hâlâvet: *Tatlılık. II Lezzet.*

1. Devlet-i Dârâ degil dünyâ dañi ‘aynımda yok
Eyledim nefret zamândan hiç **hâlâvet** kalmamış (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 4*). [*hâlâvet,*]

hâlâyık: *Yaratılmış canlılar, özellikle insanlar, mahlukat, halikâ’nın çoğulu.*

1. İns ü cin cümle **hâlâyık** hüsnüne hayrân seniñ
‘Âşıkânîñ ‘âlem içre yalnız insân mıdır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 9*). [*hâlâyık,*]

Haleb: *Halep şehri.*

1. Aradım şüh-ı cihân-bânımı kıldım talebî
Gezüben Mısr Yemen Küfe vü Şâm **Halebî** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 2*). [*halebî, -i*]

halel ver-: *Zarar getirmez.*

1. Miñnet-i dünyâ benim hiç zevkime **vermez halel**
Nüh-ı ‘aşkım bañr-i gâm tûfâna minnet etmeyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 7*). [*halel ver,*]

hâlet: *Nitelik, durum, hal.*

1. Tıtuştı kişver-i göñlüm yanar durmaz harâret var
Ne hikmet kudret-i Mevlâ bilinmez dilde **hâlet** var (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 2*). [*hâlet,*]

hâlet-i nez‘a: *Can çekişme anı.*

1. **Hâlet-i nez‘a** eriştim şâh-ı hübân elvedâ‘
Kâfir imâna gelir gel eyle cânan gârañ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 9*). [*hâlet-i nez‘a, -a*]

hâl-i dige-gün: *Durumunu değiştirmek. II Olumsuz hale sokmak.*

1. Vücüdüm döndü külhâna dilim pervâne-i ‘aşkıñ
Meded **hâl-i diger-günüm** olur her dem yamân ey şûh (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 34, Mısra 4). [hâl-i diger-gün, -üm]

hâl-i siyâh: Sevgilinin yüzündeki siyah nokta.

1. Mu‘aţtar hoş-semen gîsû hemîn ruhsârîña mebsût
O burc-ı rûyuña ahter mişâli **hâl-i siyâh** menkût (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 79, Mısra 2). [hâl-i siyâh,]

Halîl: Sadık dost. II Hz. İbrahim (a.s) (Halîl, Hz. Muhammed’in dedelerinden olup genç yaşta peygamberlik verilen Hz. İbrahim’in diğer ismidir.)

1. **Halîle** eyleyen ol nârı gülzâr
O Nemrûduñ belâsıdır şerî‘at (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 24, Mısra 23). [halîle, -e]

hâlîñ ‘arz eyle-: Durumunu anlatmak, durumu hakkında bilgi vermek.

1. ‘**Arz eyle hâlîñ** Hazret-i Hallâk-ı cihâna
Dergâh açık sâ‘ile her ân gecelerde (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 140, Mısra 3). [hâlîñ ‘arz eyle,]

hâlîni ‘arz et-: Durumunu belirtme.

1. Dil-i talebkâr vişâliñ muntâzırdır dâ‘imâ
Hâlîni ‘arz etmeye şermende Allah ‘aşkıña (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 147, Mısra 14). [hâlîni ‘arz et, -meye]

hâlîş: Sahte olmayan, safî, temiz.

1. Çünkü zer **hâlîş** olur mu yanmayınca nâra hîç
Yan bu nâr-ı ‘aşk-ı Hakkâ olasıñ **hâlîş** zeheb (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 18, Mısra 12). [hâlîş,]

halk: Ahâlî. II İnsanlar.

1. Umduğun bunca defâ‘in medfen-i virânedir
Mürşidânı hıfz eden **halk** içre bir köhne libâs (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 68, Mısra 8). [halk,]
2. Niçin bülbül gibi âhı seherde etmezem mu‘tâd
Niçin **halktan** hayâ etmem hayât-ı câvidânım yok (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 94, Mısra 10). [halktan, -tan]
3. **Halk** içinde bî-hayâ insân ararsañ işte ben
Havf ü haşyet yok tehî vicdân ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 129, Mısra 1). [halk,]

halk et-: Yaratmak.

1. Genc-i hikmet gül-femiñ la‘l-i gül-gün selsebîl
Mişliñi **halk etme** Mevlâda dersem çok mudur (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 56, Mısra 12). [halk et, -me]

halk eyle-: Yaratmak.

1. Seni **halk eyleyen** Rezzâkı zikret
Anı zikr eylemek ebrâra maşşûş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 76, Mısra 13). [halk eyle, -yen]
2. Bârekellâh bî-kuşûr **halk eylemiş** Mevlâ seni
Mısr ilinde hübluğun ol Yûsuf-ı Ken‘ân mıdır (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 52, Mısra 7). [halk eyle,]

Halka-ı ezkâr-ı tevhid: *Tevhid zikirlerinin halkası.*

1. Fırşatın eyyâmıdır fevt etme zinhâr ‘âkil ol
Halka-ı ezkâr-ı tevhid Hazret-i Sübhâna gel (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 8*). [*Halka-ı ezkâr-ı tevhid*]

halk-ı cihân: *Bütün insanlar ve canlılar, herkes.*

1. Dergeh-i ‘aşkın gubârı tütüyâsı ‘âlemin
Hüznî-veş **halk-ı cihân** üftâde dersem çok mudur (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 14*). [*halk-ı cihân,*]

hallet-: *Çözmek, üstesinden gelmek.*

1. Gerdenimden hem sivâ kaydın benim **hallet** hemân
Kalmâsın gönlümde zerre derd-i ‘aşktan mâ‘adâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 9*). [*hallet, -et*]
2. Ol kayd-ı sivâ ‘ukde-i iğfâlini **hallet**
Dâreynde hemân ver baña ihsânımı yâ Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 9*). [*hallet,*]
3. Dü cihân ey dil yeter hüccet saña fermân-ı Hâk
Halleden ol ‘âlem-i ma‘nâda yüz biñ müşkilât (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 4*). [*halleden,*]

Hallâk-ı ‘Âlem: *Âlemleri yaratan. Allâh.*

1. Çünkü ‘usrün yusrü var ‘âcil olma ol şekib
Def’ eder **Hallâk-ı ‘Âlem** çekme dil zerre miñân (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 6*). [*Hallâk-ı ‘Âlem,*]

hâm şüfî: *Kaba sofî. Zâhid.*

1. **Hâm şüfinin** lev m ü ta ‘n ü zât-ı ec el zemmeden
..... sen (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 9*). [*hâm şüfî, -nin*]

hamâ’il: *Muska, tılsım.*

1. Bir **hamâ’il** bir nazarlık pek yakışır al takın
Gezme böyle sevdiğim gel çeşm-i a‘dâdan şakın (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 11*). [*hamâ’il,*]

ham-be-ham: *Kıvrım kıvrım. Büklüm büklüm.*

1. Qadd-i elfim **ham-be-ham** ebrûña teşbih eylediñ
El verir bunca sitemler nazlı cânânım benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 7*). [*ham-be-ham, -im*]

hamd-i bî-had: *Sonsuz hamd.*

1. **Hamd-i bî-had** zâtına etti tülû‘ ‘aşk gönlüme
Şol Cevâd isminle kıldım ben bu ‘aşka iktidâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 5*). [*hamd-i bî-had,*]

Hamdülillah: *Allah’a hamd olsun.*

1. Ehl-i cürmüm zâhidâ zem etme ‘ışyânım benim
Ḥamdülillah şıdkile var Ḥaḳḳa imânım benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 2*).
[ḥamdülillah,]
2. **Ḥamdülillah** dest-girim sen iken ğam yok baña
‘Âşiyim ‘afvet kuşurum ey şefi‘ü’l-müznibin (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 13*).
[ḥamdülillah,]

ḥāme: *Kalem.*

1. Alırsam destime **ḥāme** edersen ‘aşkıñı tefsîr
Midâd âteş sühan âteş bu kıl-k-i nâ-varâk âteş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 13*). [ḥāme,]

ḥāme-i kudret: *Kudret kalemi.*

1. **Ḥāme-i kudret** gibi ‘uşşâkı maḥkûm etmede
Kilk-i ḥikmet şan‘at-ı Settâra beñzer kaşlarıñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 7*). [ḥāme-i kudret, -me, -de]

ḥamiyyet: *Kişinin nâmını ve şerefini ayaklar altına alacak şeylerden kendini koruma gayreti.*

1. Polatlının ahâlisi kurrâsı ettiler himmet
Ḥamiyyet ehlidir hep Ḥâtem-i Tay gibi eşhâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 6*). [ḥamiyyet,]

ḥamrâ: *Çok kırmızı, kızıl renk.*

1. Merḥabâ ey ruḥları **ḥamrâ** efendim merḥabâ
Merḥabâ ey dîdesi şehlâ efendim merḥabâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 1*). [ḥamrâ,]
2. Meded ey ruḥları **ḥamrâ** meded ey şâh-ı dilîr
Görelî ḥüsnüñ dil ‘uḳde-i zülfüñde esîr (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 1*). [ḥamrâ,]
3. Meded ğamzeñ içêr kanım kerem kıl ruḥları **ḥamrâ**
O billur gerdeniñ şâhım ‘aceb dârü’l-amân olmuş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 7*). [ḥamrâ,]
4. Ruḥları **ḥamrâcığım** sen bir taraf ben bir taraf
Lebleri şâhbâcığım sen bir taraf ben bir taraf (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 1*). [ḥamrâcığım, -cığım]
5. Cânımız olsun fedâ ol ruḥlarıñ **ḥamrâsına**
Ebrûvân-ı ḥûn-feşânla çeşmiyiñ şehlâsına (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 1*). [ḥamrâsına, -sı, -na]
6. Yürü kaşı gözü kara ruḥları **ḥamrâ** seni
Severim cân u gönülden dîdesi **ḥamrâ** seni (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 1*). [ḥamrâ,]

ḥamrâ-yı seher-ḥîz: *Seher vakti uyanan kızıl (bülbul).*

1. Bir vâkt olur bülbul **ḥamrâ-yı seher-ḥîz**
Bir vâkt daḥî lâl olur ol ümmî vü câhil (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 3*). [ḥamrâ-yı seher-ḥîz,]

ḥamr-ı ‘aşk: *Aşk şarabı.*

1. Hem saḳâḥümrabbîḥüm çün cür‘asın nûş eyleyip
Ḥamr-ı ‘aşkla Hüznî-veş gör kalb-i süzânım benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 10*).
[ḥamr-ı ‘aşk, -la]

ḥāmûş: *Susmak, suskun.*

1. Ḳumru güftârı bâğdaki bülbüleri **ḥāmûş** eder
Gerdeniñ kâfur-ı cennet sine bir bâğ-ı şafâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 11*). [ḥāmûş,]

2. Bir zamân oldum hayâl-i vuslat ile hânde-dil
Bir zamân **hâmûş** olup oldum esîr-i cân-kafe (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 66, Mısra 4). [hâmûş,]

hançer: Hançer, kılıç.

1. Tāvûs gibi münakkaş sîne fezâ-yı Habeş
Hançer gibi kemân-kaş gâyet güzelsiñ ammâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 11, Mısra 6). [hançer,]
2. Şeh-i Hüsrev müjesi dîdesi âhûsu Çiniñ
Batıyor sinemize kaşları **hançer** dediler (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 48, Mısra 4). [hançer,]
3. Ğamze-i hûn-rîziñize tâ kârımız cân vermedir
Seyf-i Haydâr ebrûvânıñ katlime **hançer** yetiş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 72, Mısra 6). [hançer,]
4. Ey Şimr-i pelîd haşre kadar cânına lâ'net
Destinde çıkıp **hançer** ile şadra Hüseyniñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 95, Mısra 14). [hançer,]

hançer-i cevri: Ezizet, zulüm hançeri.

1. **Hançer-i cevriñle** âhîr Hüzniyi maḥveylediñ
Göz göz oldu sinede ol dâğ-ı hicrânım deyü (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 138, Mısra 13). [hançer-i cevri, -in, -le]

hançer-i ebrû: Hançere benzer kaşlar.

1. Dil taḥammül eylemez cânâ bu nâr-ı firâte
Hançer-i ebrûlarıñı çek durma vur gerdânıma (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 143, Mısra 6). [hançer-i ebrû,]

hançer-i tîğ-i sitem: Cefâ kılıcının hançeri.

1. **Hançer-i tîğ-i sitemle** kıyma cânâ cân sen
'Âşıka ma'sûk kıyar mı girme lûtfet kana sen (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 131, Mısra 1). [hançer-i tîğ-i sitem, -le]

handân: Gülcü, gülen, gülegen.

1. Benim ol ğamzesi hûn-rîz eder âhım la şafâ
Kılar ağıyarımı âh lûtfîle **handân** ne sebep (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 22, Mısra 10). [handân,]
2. Yûsufa Ya'kûb iseñ beytû'l-hazânda girye et
Leylâya Mecnûn iseñ bu şâd u **handânıñı** 'abeş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 28, Mısra 8). [handânıñ, -in]
3. 'Âşık-i bî-çäreñe cevriñ tezâyüd eylediñ
Olmadım bir sevdiğim lûtfuñla **handân** el-meded (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 37, Mısra 4). [handân,]
4. Şeb-i firât dil-i dîvânemi maḥvetti meded
Ne zamân şubḥ-ı vişâliñ ile **handân** olayım (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 121, Mısra 6). [handân,]

hânde: Gülmek, gülüş.

1. Ebr-i târik yağdırır bârân-ı miḥnet başıma
Hep mübeddel **handeler** ol âha medyûnum gibi (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 148, Mısra 4). [handeler, -ler]

hânde eyle-: Gülmek.

1. 'Andelib-i nâle-sâz çün her seḥer âh etmede
Hânde eyler goncalar bâğ-ı şafâda ne sebep (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 18, Mısra 6). [hânde eyler, -r]

ḥande kıl-: *Gölmek.*

1. Ey meh-i ruḥsār-ı gülgün rûz u şeb feryâd eder
Bülbül-i şûridesi **kıl ḥande** Allah ‘aşkına (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 12*). [*ḥande kıl,*]

ḥande-dil: *Gülen gönül, mutlu, neşeli.*

1. Bir zamân oldum ḥayâl-i vuşlat ile **ḥande-dil**
Bir zamân ḥâmûş olup oldum esîr-i cân-ḳafes (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 3*). [*ḥande-dil,*]

ḥâne-i bûm: *Baykuş evi; virâne.*

1. Gönlümüz vîrâne oldu **ḥâne-i bûmlar** gibi
Gün-be-gün olmaḳta müzdâd derdimiz ḳumlar gibi (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 1*). [*ḥâne-i bûm, -lar*]

ḥâne-i dil: *Gönül evi.*

1. Pâyedâr olduḳca ‘aşkıñ **ḥâne-i dilde** hemân
Bakmazam çarḫıñ daḫi dünyâ vü mâ-fi-hâsına (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 11*). [*ḥâne-i dil,*]

ḥâne-i zenbûr: *Arı kovarı.*

1. **Ḥâne-i zenbûr** gibi sînemde biñ revzen durur
Ḳandım oldu ‘aşḳ benim bî-çâre göñlümdür mekes (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 7*). [*ḥâne-i zenbûr,*]

hangi: *Soru sıfatı.*

1. Alayım başımı artık gideyim **hangi** ile
Ḳıluben terk-i vaṭan cāyımı zindân edeyim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 3*). [*hangi,*]

ḥ’ân-ı luṭf: *Lütuf sofrası.*

1. Yâ Resûlallah daḫilek etme red bu Hüznîyi
Ḥ’ân-ı luṭfuñdan doyur kim geldi müflis aç saña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 14*). [*ḥ’ân-ı luṭfuñdan, -un, -dan*]

ḥânümân: *Mesken. II Gönül.*

1. ‘İşve-bāzım nāzenînim ‘aḳl u fikrim selb eden
Ḥânümânıñ etti ğārât yoksa dil yağma mıdır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 8*). [*ḥânümânıñ,*]

ḥār: *Diken.*

1. **Ḥār** ile pûşidedir berk-i ḥā’il ‘ayıbına
Rûz u şeb ağyâra meyyâl duymaz âhiñ bir nefes (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 5*). [*ḥār,*]

ḥarâb: *Yıkıntı, yıkılmış, bakımsız.*

1. ‘Aceb mi ‘âlem-i nāsût **ḥarâb** olsa fiğânımdan
Ne eflâk ‘arş u sidre hem daḫi levḫ-i ḳalem zîrâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 3*). [*ḥarâb,*]
2. Şerî‘at olmasa ‘âlem **ḥarâbtır**
Bu dînin çün ‘abâsıdır şerî‘at (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 39*). [*ḥarâbtır, -tır*]

3. Hüzni gibi vâh hüzni ile bir kalb-i hâzînim
Hüzni'le **harâb** külb-i ahzânımı gör gel (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 107, Mısra 10*). [*harâb,*]
4. Cân 'azîzim sende bî-rûn ol bu tenden vakt iken
Çün **harâba** tuttu yüz âh beyt-i gönüm sū-be-sū (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 136, Mısra 10*). [*harâba, -a*]

harâb et-: Harap, virane hale getirmek; yıkmak.

1. Şerbet-i zehr-i helâhil cismimi **etti harâb**
Vermedi bir dem şifâyı çerh-i devrân ağlatır (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 53, Mısra 7*). [*harâb et, -ti*]

harâb kıl-: Yıkmak; bozmak; viran eylemek.

1. Dâm-ı gurbet derd-i hasret cismimi **kıldı harâb**
Cân vedâ'da gel yetiş ey fitne-i devrân marîz (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 78, Mısra 3*). [*harâb kıldı,*]

harâbât ehli: Meyhane ehli.

1. Bizi zemmetmesin aşla gınâmız beyt-i Mevlâda
Harâbât ehline düşmân o Kârûn-veş batır vâ'iz (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 80, Mısra 10*). [*harâbât ehli,*]

harâm: Şeriatçe, dince yasak edilmiş şey.

1. Gözleri doymaz **harâma** cürmüne hiç yok 'aded
'Âlem içre şâhib-i 'işyân ararsa'n işte ben (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 129, Mısra 11*). [*harâma, -a*]

harâret: Isı, ateş. (Hastalık)

1. Tutuştu kişver-i gönüm yanar durmaz **harâret** var
Ne hikmet kudret-i Mevlâ bilinmez dilde hâlet var (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 43, Mısra 1*). [*harâret,*]

hâr-ı muğeylân: Çalı dikenî.

1. Batmakta müje'n sineme bir **hâr-ı muğeylân**
Gâmze'n ise cân-gâhıma bir tîr-i yamân şûh (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 35, Mısra 5*). [*hâr-ı muğeylân,*]

harîş: Hırslı, aç gözlü.

1. Gedâ bayı'n kefen sermâyesidir
Harîş olan beğâda nâra mahşûş (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 76, Mısra 18*). [*harîş,*]

hâşâ: Asla, hiçbir zaman.

1. Mâderi'n hürî seni'n **hâşâ** beşerde yok nazîr
Âfitâb-ı pertevi'n ol tuhfe-i Rahmân mıdır (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 52, Mısra 3*). [*hâşâ,*]

Hasan 'aşkına: Hz. Muhammed'in torunu, Hz. Hüseyin'in kardeşi.

1. Hem **Hasan 'aşkına** zehr-i mâtemi nûş eyleyen
Meşhedî'n kıtmîri hâşıl mu'tlakâ derler bize (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 139, Mısra 13*). [*hasan 'aşkına,*]

ḥasāset: *Hasislik, tamahkârlık, alçaklık.*

1. Nefsiniñ görmez ḥatāsın herkesi ta'yīb eden
Her **ḥasāsette** alan meydān ararsañ işte ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 16*). [*ḥasāsette,*]

Ḥasbiyāllah: *"Allah bana yeter." Tevbe Sûresi - 129. Ayet.*

1. El-muḳadder lâ-yüḡayyir cüz'i ḥayra mebzûl et
'Urveti'l-vüṣṣkâ yediñde **ḥasbiyāllah** bir resen (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 8*). [*ḥasbiyāllah,*]

ḥāsîd: *Hasetçi, kıskanç (kimse).*

1. Niçin dervîşlere baktıñ ḥakâretle behey **ḥāsîd**
Şakın Allah diyen boş mu ḳalır Sübhānımız vardır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 13*). [*ḥāsîd,*]

ḥāşıl: *Husule gelen, olan, çıkan, türeyen.*

1. Hem Ḥasan 'aşkına zehr-i mâtemi nûş eyleyen
Meşhedîñ kıtmîri **ḥāşıl** muṭlakâ derler bize (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 14*). [*ḥāşıl,*]

ḥāşıl-ı zindān: *Zindan görünen.*

1. Çün mü'mine zindān daḥî küffāra gülîstān
Bu dār-ı fenâ **ḥāşıl-ı zindān** saña şabret (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 12*). [*ḥāşıl-ı zindān,*]

ḥāsır: *Hasret çeken, özleyen.*

1. Vücûduñ nār-ı 'aşkıñla yaḳar pervāneler her dem
Gül ağlar bülbül ağlar sünbül nergisle **ḥāsır** ağlar (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 6*). [*ḥāsır,*]

ḥasîse: *Kötü, fenâ.*

1. Bu mecâzîdir ḥaḳîḳat şehrine cîsr-i 'azîm
Şervet-i çarḥıñ **ḥasîse** 'aşḳ u sevdâ bize bes (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 12*). [*ḥasîse,*]

ḥaşr: *Allâh'ın ölümlere ruhlarını geri verip onları hesaba çekmek üzere toplaması ve toplanma yerine sevk etmesi, dirilme. Diriliş.*

1. Olduḳta **ḥaşr** dest-i zebānide bırakma
Hem etme şaḳîl cürm ile mîzānımı yâ Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 17*). [*ḥaşr,*]
2. Seyf-i ḳatî' ḥükmü bâḳî şer'-i Aḥmed **ḥaşre** dek
Eyledi çün 'âlemi ma'mûr furû'-ı muḥkemât (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 5*). [*ḥaşre,*]
3. Ḥâk olsam eger ben yine yok dilde ferâḡat
Tâ **ḥaşre** degin sürmede da'vâ-yı muḥabbet (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 4*). [*ḥaşre, -e*]
4. Olursam zinde dünyâda seniñ 'aşkıñ enîsimdir
Varırsam ḳabirle **ḥaşre** benimle cāvidān ey şüh (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 16*). [*ḥaşre,*]

ḥaşr et-: *Toplama, bir araya getirme.*

1. Aḥmed ile 'Âliniñ 'aşkıyla **ḥaşr et** yâ İlâh
İḳtedeytüm ihdedeytüm sırrına cānım fedâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 19*). [*ḥaşr et,*]

ḥaşre dek: *Kıyamete kadar.*

1. Zehr-i gurbet nûş edip sen cāme-i ḥasret ile
Ağla Hüzni **ḥaşre dek** dehrîde mahrûmlar gibi (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 149, Mısra 10). [*ḥaşre dek,*]

ḥaşre kadar: Kıyamete kadar.

1. Ey Şimr-i pelîd **ḥaşre kadar** cânına lâ'net
Destinde çıkıp ḥançer ile şadra Hüseyinî (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 95, Mısra 13). [*ḥaşre kadar,*]

ḥasret-i dil-dâr: Gönül alan sevgilinin hasreti.

1. Ne yamân derdimiş ey dil şeb-i yeldâ-yı emel
Yanıyor Hüzni yine **ḥasret-i dil-dâre** bu şeb (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 21, Mısra 10). [*ḥasret-i dil-dâre,*]

ḥasta: Hasta; âşık, aşk derdiyle hasta düşmüş kimse.

1. Ver **ḥasta** dil-i Hüzniye rü'yetle şifâyı
Senden umarım derdime dermânımı yâ Rab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 17, Mısra 15). [*ḥasta,*]
2. Düşeli **ḥasta** gönülüm der-i Lokmâna meded
Eder ârzü-yi devâ ol şeh-i tîmâre bu şeb (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 21, Mısra 3). [*ḥasta,*]
3. Ruhların etmek diler bu **ḥasta** gönle bir devâ
Zerre vermez fırsat-ı satvetle ammâ gâmezler (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 51, Mısra 3). [*ḥasta,*]
4. Pek **ḥasta** 'acîb küşe-i gurbette bu Hüzni
Şerh eyle amân hâlimi Lokmânıma mahşûş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 75, Mısra 13). [*ḥasta,*]

ḥasta vü nâlan: Hasta ve inleyen.

1. 'İllet-i 'aşkıñ baña Eyyüb gibi âh ettirir
Firkâtîñle **ḥasta vü nâlan** ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 128, Mısra 4). [*ḥasta vü nâlan,*]

ḥaşyet: Korku.

1. Verzişler edem her nefes ezkâr-ı cemîlîñ
Ḥaşyetle akit dîde-i bârânımı yâ Rab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 15, Mısra 4). [*ḥaşyetle,*]
2. Bu dil bülbül gibi feryâd eder vaqt-i şehirlerde
Ne ḥ'âbım var ne **ḥaşyet** var ne bir ân istirahat var (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 43, Mısra 8). [*ḥaşyet,*]
3. Cînn-i 'aşkıñ hemîn mişl-i cehennem **ḥaşyeti**
Ben taḥammül kılamam kılsam bile çeşmim 'alîl (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 109, Mısra 7). [*ḥaşyeti,*]

ḥaşyet ü ḥavf: Pervâ ve korku.

1. Geçer leyl ü nehârım âh hemân icrâ-yı zenb ile
Özümde **ḥaşyet ü ḥavf** yok niçin çeşm-i revânım yok (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 94, Mısra 4). [*ḥaşyet ü ḥavf*]

ḥaṭâ: 1. Yanlış, yanlışlık. 2. Yanılma.

1. Sen bilirsîñ cümle ef'âlim **ḥaṭâdır** yâ 'Alim
Rû-siyâh kapıña geldim kıl rahm Rahmân baña (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 2, Mısra 3). [*ḥaṭâdır, -dır*]
2. Mâh u ḥurşid gül cemâliñ ey perî bir zerresi
Bârekellâh her **ḥaṭâdan** şaklasın Hâk dâ'imâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 8, Mısra 4). [*ḥaṭâdan, -dan*]
3. Hüzni-i bî-çâreniñ bakma **ḥatâsı** bî-şümâr
Kullara etmekte iḥsân cümle sultân el-meded (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 37, Mısra 13). [*ḥatâsı, -sı*]

ḥaṭā et-: Yanlış yapma, hataya düşme.

1. Nefse uydum rûz u şeb **ettim ḥaṭālar** bî-şümār
Görmemiş müslim zamānda nev'i âdem el-'iyāz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 39, Mısra 3). [ḥaṭā et, -tim]

ḥaṭab: Odun, hîme.

1. Yağ vücûduñ nâra ey dil Hâk rızâsın kıl taleb
Yanmayınca kül olur mu küh-ı yabanda **ḥaṭab** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 18, Mısra 2). [ḥaṭab,]

ḥaṭā eyle-: Yanlışlık yapmak, yanlışlığa düşmek.

1. Rabbenâ yâ Rabbenâ irhamlenâ yâ-ze'l-'aṭâ
Va'fu 'annâ çok **ḥaṭālar eyledim** gâyet 'azîm (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 110, Mısra 2). [ḥaṭālar eyle, -dim]

ḥaṭā gör-: Hatânın farkına varmak, kusûru idrâk etmek.

1. Nefsiniñ **görmez ḥaṭâsın** herkesi ta'yib eden
Her ḥasâsette alan meydân ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 129, Mısra 15). [ḥaṭâsın gör, -mez]

Hâtem: Arapların Tayy kabilesinden cömertliğiyle ünlü İbn Abdullah bin Sa'd'ın lakabı.

1. Nerde **Hâtem** nerde Cengîz nerde Haccâc et nazar
Her birisin yok eden dünyâ denî gaddâra bak (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 91, Mısra 11). [hâtem,]

ḥâtem: Mühür, son.

1. Nebiler **ḥâtemi** sultân Muḥammed
Velîler mürşidi cânân Muḥammed (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 36, Mısra 1). [ḥâtemi, -i]
2. Raḥmetenli'l-'âlemîn taḥt-ı risâlet **ḥâtemi**
Mevt 'aceb verdi mi mühlet Aḥmed-i Muḥtâra bak (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 91, Mısra 13). [ḥâtemi, -i]
3. Enbiyânın evvelisiñ hem risâlet **ḥâtemi**
Huṭbe-i Levlak nübüvvet taḥtına olduñ nişin (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 126, Mısra 3). [ḥâtemi, -i]

ḥâtem-i 'aşk: Aşk mührü.

1. **Hâtem-i 'aşkıñ** beni dehre Süleymân eyledi
Kalmadı minnet daḥi İskender ü Dârâsına (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 145, Mısra 9). [ḥâtem-i 'aşk, -in]

Hâtem-i Tay: Çok cömert kimse. (Eski bir Arap kabîlesinin reisi olan Hâtem-i Tâ'y'ın dillere destan cömertliğinden teşmil yoluyla).

1. Polatlının ahâlisi kurrâsı ettiler himmet
Ḥamiyyet ehlidir hep **Hâtem-i Tay** gibi eşhâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 13, Mısra 6). [Hâtem-i Tay,]
2. Pâdişâhı Hüsrevî yâ Nüşîrevândır gönül
Hâtem-i Taydır şehâda ehl-i iḥsândır gönül (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 106, Mısra 2). [ḥâtem-i tay,]

Hâtem-sehâ: Hatem cömertliği. Arapların Tayy kabilesinden cömertliğiyle ünlü İbn Abdullah bin Sa'd'ın lakabı.

1. Bilmezem hūrî ferîşteh Yūsuf-ı Ken'ân mıdır
'Adl-i Kisrâ 'âşıkā **Hâtem-sehâ** sermâyesi (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 6). [hâtem-sehâ,]

hâtim: Son, encâm.

1. Ver **hâtime** Kur'ân ile şol rûz-ı u vedâ'da
Ettirme vedâ' kalb ile imânımı yâ Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 9). [hâtime, -e]

hâtıra gel-: Hatırlamak, aklına gelmek.

1. Hiç havf-ı Hudâ **hâtıra gelmez** mi 'âbidi
Teşhîr sırrını eylediñ âh Rûh-ı Emîniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 17). [hâtıra gelmez,]

hâtır-ı bî-çâre: Çaresizin zihn, hâtırası.

1. Gül cemâliñ hiç gider mi **hâtır-ı bî-çâreden**
Ceyş-i endüh-ı hayâliñ serde mevhûmlar gibi (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 5). [hâtır-ı bî-çâre, -den]

hâtır-ı vîrân: Yıkılmış, gamlı, kederli gönül.

1. Ey bād-ı şabâ 'ahde vefâ etmemek olmaz
Tatyîb-i kulûb **hâtır-ı vîrâna** mı geldiñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 6). [hâtır-ı vîrân,]

havaş-ı riyâzât: Çok yiyen kişinin nefsi terbiye maksadıyla az gıda ile geçinmesi.

1. Hiç kendime lâyıf göremem fenn-i nücümü
Havaş-ı riyâzât ile da'vadan uşandık (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 6). [havaş-ı riyâzât,]

hâver-i gam: Derdın doğuşu.

1. **Hâver-i gam** mülküne sultân ararsañ işte ben
Serfirâz-ı leşker-i hicrân ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 1). [hâver-i gam,]

havf: Korku.

1. Hudâdan **havfedip** terket zünûbu
Hudâdan korkmamak küffâra maşşûş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 3). [havfedip, -ed, -ip]
2. Ne **havfi** kes Hudâdan ne recâyı
Cenâheyn mürğ-i Hâk tayyâra maşşûş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 5). [havfi, -ı]
3. **Havfimdan** için çıkmaya bed-nâm o şûhuñ
Hiç kûyuna varmaz idim eyvâh seferim yok (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 3). [havfimdan,]
4. Hevâ-yı nefsiñe uyduñ Hudâ **havfin** geri koyduñ
'Azîz ismiñ deni koyduñ utanmazsıñ ne alçaqsıñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 5). [havfin, -in]

havf ü haşyet: Korku ve dehşet.

1. Halk içinde bî-hayâ insân ararsañ işte ben
Havf ü haşyet yok tehî vicdân ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 2). [havf ü haşyet,]

havf-ı Hudâ: Allah korkusu.

1. Hiç **havf-ı Hudâ** hâtıra gelmez mi ‘âbidi
Teşhîr sırrını eylediñ âh Rûh-ı Emîniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 17*). [*havf-ı hudâ,*]

hây hûy: *Seslenme ünlemleri. “Boş şeyler anlamını verir.”*

1. Zâhid-i sâlûsi-veş **hây hûya** minnet etmeyiz
Kûşe-i meyhânede mest-i müdâma sâkîyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 3*). [*hây hûy,*]

hayâ: *Utanma, sıkılma, utanç. II Ar, namus, edep.*

1. İki günlük denî dünyâ ‘ucûb etti seni rüsvâ
Hayâdan yok eşer aşla utanmazsın ne alçaksın (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 8*). [*hayâdan, -dan*]

hayâ et-: *Utanmak, çekinmek.*

1. Niçin bülbül gibi âhı seherde etmezem mu‘tâd
Niçin halktan **hayâ etmem** hayât-ı câvidânım yok (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 10*). [*hayâ etmem, -mem*]

hayâ’ vü perde-i maḥbûb: *Sevgilinin utancı ve iffeti.*

1. Kim ki düştü ‘aşka ol ma‘şûka etsin ilticâ
Ol **hayâ’ vü perde-i maḥbûbdadır** sulṭân-ı ‘aşk (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 10*). [*hayâ’ vü perde-i maḥbûb, -da, -dır*]

hayâdâr: *Hayâ eden, çekingen.*

1. Daḥi ‘Osmân keremkâr ü **hayâdâr**
Geçer ‘arşı anıñ ma‘nâda câhı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 13*). [*hayâdâr,*]

hayâl: *Aşlı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş.*

1. Cihânda şervet-i sāmân görünmez dîdeme ašlâ
Seniñ vaşlñ **hayâlidir** gönülde rāyegān ey şūḥ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 10*). [*hayâlidir, -i, -dır*]
2. Geçti devrân merd elinden ğayre ikbâl eyledi
Sürdüğüñ demler ‘aceb rü’yâ mıdır **hayâl** midir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 6*). [*hayâl,*]
3. Dîdede kâbûs-ı zulmet zînet-i dünyâ **hayâl**
Cümlesi zann-ı zevâldir sebzevât u bağçe bağ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 9*). [*hayâl,*]
4. Emriñ olmaz ise olmaz ber-hevâ yerden zübâb
Kaṭre-i deryâ edersin baḥride ğavreñ **hayâl** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 4*). [*hayâl,*]

hayâl-i şoḥbet: *Muhabbetinin hayâli.*

1. ‘İd-i vaşlñ müjdesi bu gönülümü mest eyledi
Ol **hayâl-i şoḥbetiñle** şanki bir dîvāneyim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 10*). [*hayâl-i şoḥbet, -in, -le*]

hayâl-i vâhi: *Saçma hayaller.*

1. Fenâya aldanıp kaldıñ **hayâl-i vâhiye** daldıñ
Rezâlet şöhretin aldıñ utanmazsın ne alçaksın (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 3*). [*hayâl-i vâhi, -ye*]

hayâl-i vaşl: *(Sevgiliye) Kavuşma hayali.*

1. Seniñ āh-ı firākıñla hemān leyl ü nehār ağlar
Ḥayāl-i vaşlūña meftūn ‘azizim nev-bahār ağlar (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 44, Mısra 2*). [*ḥayāl-i vaşl, -ın, -a*]

ḥayāl-i vuşlat: *Kavuşma hayali.*

1. Bir zamān oldum **ḥayāl-i vuşlat** ile ḥande-dil
Bir zamān ḥāmūş olup oldum esir-i cān-ḳafes (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 66, Mısra 3*). [*ḥayāl-i vuşlat,*]
2. Şol **ḥayāl-i vuşlatıñla** Hüzni-veş zār u ḥazîn
Saltanatta guşşaya şâyân ararsañ işte ben (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 128, Mısra 13*). [*ḥayāl-i vuşlat, -ın, -la*]

ḥayāsız: *Edepsiz, utanmaz.*

1. Te’sir etmez yā niçin dūd-ı siyāhım sineñe
Ey mürüvvetsiz **ḥayāsız** bî-vefā dil-dārımız (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 63, Mısra 10*). [*ḥayāsız,*]

ḥayāt: *Hayat, yaşam.*

1. Olayım der iseñ ādem rızāsın iste Mevlānıñ
Ḥayāt sermāye-i ‘uḳbā gözün aç ḳalma kāhil hā (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 10, Mısra 14*). [*ḥayāt,*]
2. Almasın bir kimseniñ ḡurbette cānın el-amān
Hem **ḥayātı** zillet aña hem memāt ḥaḳḳında ḥūr (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 45, Mısra 16*). [*ḥayātı, -ı*]
3. Mürde cisme çün **ḥayāt** baḥşetmede ‘İsā gibi
Ruḥlarıñ dārü’s-şifā ma’cūna minnet etmeyiz (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 60, Mısra 7*). [*ḥayāt,*]
4. Ḳıl ü ḳalden vazgelip baḥşın bırak vāhî emel
Ber-hevā etme **ḥayātıñ** māye-i ummāna gel (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 105, Mısra 6*). [*ḥayātıñ, -ın*]

ḥayāt ābı: *İçenlere ebedi hayat verdiğiğine inanılan efsanevi su; ab-ı hayat.*

1. Leb-i la’liñ ‘aceb şūḥum cihāna armaḡān olmuş
Devā-baḥşā marizāne **ḥayāt āb-ı** revān olmuş (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 73, Mısra 2*). [*ḥayāt ābı,*]

ḥayāt-ı cāvidān: *Sonsuz hayat.*

1. Bul **ḥayāt-ı cāvidānı** gāfil olma Hüzniyā
Māsivāyı terk edip ol dā’imā Allah-perest (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 23, Mısra 11*). [*ḥayāt-ı cāvidān,*]
2. Şarāb-ı lā-yezāliden Hızır-veş nūş edip ey dil
Ḥayāt-ı cāvidān aldın verip kālā-yı dünyāyı (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 150, Mısra 4*). [*ḥayāt-ı cāvidān,*]
3. Lebleriñ āb-ı ḥayāttır gezdiren İskenderi
Ol **ḥayāt-ı cāvidānı** Hızra vermiş ibtidā (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 8, Mısra 10*). [*ḥayāt-ı cāvidānı, -ı*]
4. Niçin bülbül gibi āhı seherde etmezem mu’tād
Niçin ḥaḳḳtan hayā etmem **ḥayāt-ı cāvidānım** yok (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 94, Mısra 10*). [*ḥayāt-ı cāvidānım, -ım*]

Ḥaydar-ı Kerrār: *Hız. Ali. (Kahramanca, döne döne düşmana saldıran.)*

1. Nerde Yūsuf nerde Mūsa nerde ‘İsā ḳıl fikir
Nerde Rüstemle Nerimān **Ḥaydar-ı Kerrāra** bak (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 91, Mısra 10*). [*ḥaydar-ı kerrāra,*]

haydî: *İsteklendirmek, çabukluk belirtmek için kullanılan bir söz.*

1. **Haydî** var gez sevdigim demler seniñ devrân seniñ
Çok temâşâ eyle cânâ her cihet seyrân seniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 1*). [*haydî,*]

hayfâ ki: *Ne yazık ki!*

1. Bilmediñ kâdrim benim **hayfâ ki** sineñ taş imiş
Geçti ol nâz günleri geldi nedâmet gel yetiş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 9*). [*hayfâ,*]
2. Âh ile eyvâh ile **hayfâ ki** geçti 'ömrümüz
Etmeydi bir kez terahhüm eyledi hicrân ğarağ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 5*). [*hayfâ,*]
3. Ey cefâ-cü bilmediñ **hayfâ ki** kâdrim neyleyim
Yok mudur sineñde yoksa zerre imânıñ seniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 3*). [*hayfâ ki,*]

hayli dem: *Uzun zamandır.*

1. Vuşlatıñdan etme mehcûr Hüznî-i biçâreyi
Hayli demdir sâ'il-i ihsânıñım Allah için (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 10*). [*hayli demdir,*]

hayr: *İyi, hayırlı, yararlı, faydalı.*

1. Elvedâ' etme ferâmüş Hüznî-i üftâdeni
Hayrile Mevlâ mülâkât etsin ihsân elvedâ' (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 10*). [*hayrile, -ile*]
2. El-mukâdder lâyügayyir cüz'i **hayra** mebzûl et
'Urveti'l-vüşkâ yediñde hasbiyâllah bir resen (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 7*). [*hayra, -a*]

hayrân: *Bir kimse veya bir şey karşısında hayranlık duyan, onu çok beğenen, çok takdir eden kimse.*

1. Zehr-i 'işyân yutturur bu nefisile şeytân baña
Zenbime vâkıf olan her ins ü cin **hayrân** baña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 2*). [*hayrân,*]
2. Edince nice vaşfıñı cümle melâ'ik
Gürûh-i enbiyâ **hayrân** Muhammed (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 12*). [*hayrân,*]
3. İns ü cin cümle halâyık hüsnüñe **hayrân** seniñ
'Âşıkânıñ 'âlem içre yalnız insân mıdır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 9*). [*hayrân,*]
4. Kadd-i 'ar'ar şol hırâm-ı tâvûsuñ gölgede hep
Bârekellâh didiler her ins ü cin **hayrân** seniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 6*). [*hayrân,*]
5. Ey perî çoktan beri gel hüsnüñüñ **hayrânıyım**
'İd-i vaşlñ gönca seniñ bülbül-i nâlânıyım (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 1*). [*hayrânıyım, -ı, -yım*]
6. Gerdenimde Leylî zülfüñ zincîr-âsâ ey perî
Deşt-i Kaysta serserî **hayrân** ararsañ işte ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 12*). [*hayrân,*]
7. Bir nigâh et bende vü **hayrânıñım** Allah için
Gel mürüvvet kıl baña kurbânıñım Allah için (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 1*). [*hayrânıñım, -ın, -ım*]

hayrân kal-: *Şaşmak, şaşkırmak.*

1. Eylesem teşrîh tabîbe derdimi **hayrân kalır**
El çeker Lokmân devâdan çünkü dermân ağlatır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 3*). [*hayrân kal, -ır*]
2. Olur bir bülbül güyâ gönül 'îd-i vişâliñ çün
Kalır üftâdeler **hayrân** hemân 'âşık hemân 'âşık (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 6*). [*hayrân kalır, -ır*]

hayrâne: *Kendinden geçmiş, esrardan sarhoş olmuş.*

1. Feleklerde melekler vaşfıñ eyler
O tûbâ kâmetiñ **hayrânesiyiz** (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 57, Mısra 10*). [*hayrânesiyiz,*]

hayrân-ı ‘aşk: *Aşk sarhoşu.*

1. Fedâdır râhıña Hüzni hemîn **hayrân-ı ‘aşkıñdır**
Sa‘âdetli efendimsiñ anıñ vazgel günâhından (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 134, Mısra 11*). [*hayrân-ı ‘aşk, -ın, -dır*]

hayrû’l-ḥalef: *Hayırlı evlâd. Babasını hayırla andıracak evlâd.*

1. Heykel gibi ‘âlemde vücûd-ı naḳş-ı hayâlât
Ölsem de daḫi **hayrû’l-ḥalef** bir püserim yok (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 92, Mısra 10*). [*hayr’ül-ḥalef,*]

hayvân: *Akılsız, idraksiz, ahmak kimse.*

1. Şüretine sîreti muṭlaḳ muḫâlif nâ-kesi
Ma‘nide çarpa gezen **hayvân** ararsañ işte ben (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 129, Mısra 10*). [*hayvân,*]

Ḥayy-i Ebed: *Sonsuz dirilik sahibi olan Allah.*

1. Her vakt-i seher Hû ile yâ Ḥay devâm et
Ol **Ḥayy-i ebed** gönderir iḥsân gecelerde (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 140, Mısra 6*). [*ḥayy-i ebed,*]

Ḥayy-ı Kādîm: *Sonsuz dirilik sahibi olan Allah.*

1. Sensiñ ol fallâhü hayrun ḥâfızâ hıfz et beni
İns ü cin mekrinden ey **Ḥayy-ı Kādîm** zü’l-nevâl (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 104, Mısra 14*). [*ḥayy-ı kādîm,*]

Ḥayyüñ şabûr: *Sabrı çok olan Allah.*

1. Zât-ı şavmıñ ‘îd-i fıtrıñ ḥaḳḳıçün kenz-i ‘aṭâ
Ḳayd-ı ğamdan hem rehâ etsin beni **Ḥayyüñ şabûr** (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 45, Mısra 14*). [*ḥayyüñ şabûr,*]

hazâ: *Bu, şu, o.*

1. Zebim el-ḥâlât **hazâ gün-be-gün** eyler füzün
Yok yüzüm dergâhıña varmağa bir dem el-‘iyâz (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 39, Mısra 5*). [*hazâ,*]

ḥazân: *Sonbahar. II Ayrılık sebebiyle hüznün arttığı vakit.*

1. Lâle-zâr oldu hemân âh dâğ-ı hecriñle bütün
Bâd-ı ‘aşkıñla **ḥazândır** gonca-ı gülzârımız (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 63, Mısra 4*). [*ḥazândır, -dır*]

ḥazer: *Sakınma, korunma.*

1. Eylerim şekvâ Cenâb-ı zü’l-intikâm kıl **ḥazer**
Âlime rahm et perî-rû sende inkisârımız (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 63, Mısra 11*). [*ḥazer,*]

ḥazer et-: *Sakınmak, çekinmek.*

1. Çekilmiş çifte ebrûlar cebine Zülfiķâr-âsâ
Hâzer etmez döker kanın niçin mazlûmuñ âhından (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 134, Mısra 6*). [*hâzer et, -mez*]

hâzihi cennâtü'adniñ: "İşte cennet bahçeleri; oraya ebedî kalacak şekilde giriniz!" (Tâhâ, 76).

1. Yâ nedir ol **hâzihi cennâtü'adniñ** hutbesi
'Ârif-i billah olanıñ mahzen-i Hâk kalbi hest (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 23, Mısra 5*). [*hâzihi cennâtü'adniñ, -in*]

hazîn: Hüzünlü, kederli, mahzun, gamlı.

1. Bu Hüzni kale-i hüznüñ **hazîni** hüzn ile her ân
Metâ'-ı 'îd-i vaşlîñ çün efendim bî-karâr ağlar (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 44, Mısra 13*). [*hazîni, -i*]
2. Kıl şefâ'at yâ Resûlallah amândır el-amân
Rû-siyâh kapıña geldi Hüzni pür-zâr ü **hazîn** (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 126, Mısra 16*). [*hazîn,*]

Hâzret: Allah.

1. Ben kendimi levmetmege hem mu'terif oldum
Dünyâ degil a **Hâzrete** lâyıķ hûnerim yok (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 92, Mısra 8*). [*Hâzrete, -e*]
2. Tarfetü'l-'ayn içre birden kâ'inâtı seyr eden
Kutbu'l-akṭâb **Hâzret** ol şâh-ı ceylândır gönül (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 106, Mısra 10*). [*hâzret-i,*]

hâzret-i Ğaffâr: Gaffâr olan Allah.

1. Bir tehî dest rû-siyâh Hüzniyim bî-çâreyim
'Arz-ı hâcât eyleriz ol **hâzret-i Ğaffâra** biz (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 65, Mısra 14*). [*hâzret-i ğaffâr, -a*]
2. Ben ezelden **hâzret-i Ğaffâra** verdim gönülümü
Rahmet-i bahr-i muḥîṭ Settâra verdim gönülümü (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 156, Mısra 1*). [*hâzret-i ğaffâr,*]

hâzret-i ḥallâķ-ı cihân: Dünyanın yaratıcısı yüce Allah.

1. 'Arz eyle hâliñ **hâzret-i Ḥallâķ-ı cihâna**
Dergâh açık sâ'ile her ân gecelerde (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 140, Mısra 3*). [*Hâzret-i ḥallâķ-ı cihân, -a*]

hâzret-i Kahhâr: Kahreden, yok eden Allah.

1. Mülâzım ol evâmir-i Hudâya
İṭâ'at **hâzret-i Kahhâra** mahşûş (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 76, Mısra 28*). [*hâzret-i kahhâra,*]

hâzret-i Mevlâ: Yüce Allah.

1. Ta'âlâ eyleye meşķûr anıñ sa'yini dâreynde
Yemîninden ede i'tâ kitâbın **hâzret-i Mevlâ** (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 13, Mısra 4*). [*hâzret-i mevlâ,*]

hâzret-i Mūsâ: Musa peygamber.

1. **Hâzret-i Mūsâ** gibi ol kūh-ı Tûra cân atıp
Hem terânî va'diyle didâra verdim gönülümü (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 156, Mısra 7*). [*hâzret-i mūsâ,*]

hazret-i Sübhān: *Allah.*

1. Fırşatın eyyâmıdır fevt etme zinhār ‘âkil ol
Halka-ı ezkâr-ı tevhid **hazret-i Sübhāna** gel (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 8*). [*hazret-i sübhāna, -a*]

hazret-i sulţân-ı cihân-bân: *Cihanın sahibi hükümdar Allah.*

1. Olmuştur esās **hazret-i Sulţân-ı cihân-bân**
Bülbül gibi güftâr ola i‘râb-ı tevâzu‘ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 11*). [*hazret-i sulţân-ı cihân-bân,*]

hebâ kıl-: *Heba etmek, ziyan etmek.*

1. Şol vişâl-i harman ‘ömrümü benim **kıldın hebâ**
Yok mu rahmîn Hüznîye etme gamım her-gâh benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 9*). [*hebâ kıl, -dın*]

hecr: *Ayrılık.*

1. Ey güzel rahm eyleyip hâlim benim şorduñ mu hiç
Dâğ-ı dâğ **hecriñle** sînem yaramı şardıñ mı hiç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 2*). [*hecriñle, -in, -le*]
2. Çok zamandır ağlarım **hecriñle** cânân el-meded
İñlerim ‘aşkıñla her dem eyle ihsân el-meded (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 1*). [*hecriñle, -in, -le*]
3. Cân vedâ‘da cismile gel bir görem gül rüyüñü
Yâr-i marîz **hecri** kim vaşlıñdan etmesen ba‘id (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 8*). [*hecri, -i*]
4. Zemîn ü âsumân mâtem libâsın giydi **hecriñle**
Hacer kum berk-i eşcâr dem-be-dem ol küh-sâr ağlar (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 7*). [*hecriñle, -in, -le*]
5. Pîr-i Ken‘ân eyledi **hecriñ** beni rahm et amân
Dost-dârîñ Yûsuf-ı zîbâda dersem çok mudur (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 5*). [*hecriñ, -in*]
6. Fırkât ü **hecriñle** yaqtım sînede yüzbiñ çerâğ
Muţfî‘-i âb-ı vişâlîñ eylediñ benden ırâğ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 1*). [*hecriñle, -in, -le*]
7. Derd-i dilden bî-habersîñ derde dermânım benim
Yandı **hecriñle** tutuştu kıl rahm cânım benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 2*). [*hecriñle, -in, -le*]
8. Rûz u şeb **hecriñ** baña yâr dem-be-dem kan ağlatır
Gonca ruhsâra şehirde bülbül-i nâlâneyim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 3*). [*hecriñ, -in*]
9. Ey peyk-i şehir derdimi Lokmânıma söyle
Yandı ciğerim **hecr** ile cânânıma söyle (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 2*). [*hecr,*]
10. Görelî hüsnüñü dilber-i şeb rû‘yâma girer
Dile **hecriñ** ‘acabâ mādde vü hülyâsı kime (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 4*). [*hecriñ, -in*]

hecrile: *Ayrılık ile.*

1. Kays u Ferhâd **hecrile** cân verdiler mahbûbuna
Girveyi etti hediye ‘âşıkâ çün Hâk Çalab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 7*). [*hecrile,*]
2. Yâ bize lutfuñ seniñ **hecrile** cevr etmek midir
Hiç beyim yok mu mürüvvet ‘âşıkân eyler taleb (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 3*). [*hecrile,*]
3. Hüznî yanıyor ateş-i ‘aşk ile dem-â-dem
Etmekte fiğân **hecrile** sūzân mütelezziz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 12*). [*hecrile,*]

hedâ: *Hediye.*

1. Nebiler muktedâsıdır şerî'at
Bize Hakkîñ **hedâsıdır** şerî'at (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 24, Mısra 2). [hedâsıdır,]

hedâyâ-yı muhabbet: Sevginin hediyeleri.

1. Çek bâr-ı gamı lutfunu yâriñ gözet ey dil
Derd 'âşık-ı nâ-çâra **hedâyâ-yı muhabbet** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 27, Mısra 16). [hedâyâ-yı muhabbet,]

hedef et-: Nişan alınacak yer haline getirmek. Nişangâh olmak.

1. Elvedâ' ruhum dañi müjgânıma **ettim hedef**
Girme kana boş (yere) rāhmda kurbân elvedâ' (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 81, Mısra 7). [hedef et, -ti, -m-tim]
2. Gurbet ilde serseri mağmûm gezersiñ dil neden
Külle-i endüha **ettiñ** bir **hedef** bu cismi sen (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 135, Mısra 2). [hedef et, -tin]

hedef et-: Hedef haline getirmek.

1. Ey perî müjgânıña bu sînemi **ettim hedef**
Şerhâ şerhâ etmede cismimde zañmıñ muhtelef (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 85, Mısra 1). [hedef ettim, -ti, -m]

hedef eyle-: Nişan almak.

1. Bedenim Hüzni **hedef eyledi** ebrûy-ı hilâl
Meded ol gamze-i tîr katlime menşüb gibidir (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 47, Mısra 11). [hedef eyle,]

hediye: Armağan.

1. Kays u Ferhâd hecrile cân verdiler mañbûbuna
Giryei etti **hediye** 'âşıkâ çün Hakk Çalab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 18, Mısra 8). [hediye,]
2. Ben dedim yok mu mürüvvet âhla geçti vañtimiz
Ol dedi gamdır **hediye** 'âşıkâ ihsânımız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 62, Mısra 12). [hediye,]

heft: Yedi, seba.

1. Gâh ednâ gâh a'lâ rengârenk tañvîl olur
Heft kişver-i şehvâr şâh-ı merdândır gönül (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 106, Mısra 4). [heft,]
2. Mañlaşım müşkil talep hiç kıla şakla sîneñe
Hefti pençe müşkiliñ hal kıla yek lahza Celil (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 109, Mısra 10). [hefti, -i]

heft deryâ: Yedi deniz.

1. Rabbenâ bir kaçre rahmiñ **heft ü deryâya** bedel
Zembim ikrar eyleyip geldim kerem kıl yâ Rahîm (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 110, Mısra 5). [heft deryâ, -ya]

hel etâ: Hel etâ sûresi. Hz. Ali ve ailesinin yaşadığı olay üzerine inen sûre.

1. 'Alîniñ **hel etâ** şânında münzel
Ledün esrarınıñ deryâsı mâhı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 157, Mısra 19). [hel etâ,]

helâk: Mahvolma, perişan hale gelme; ölme.

1. Sivâyâ eyleme rağbet fenâ-ender-fenâdır bu
Helâk eyler seni âhîr bu varlıkla tekâsül hâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 4). [helâk,]

helâk et-: Aşırı derecede yormak, bitkin duruma getirmek.

1. Ey Şîrînim tîşe-i ‘aşkıñ beni **etti helâk**
Şimdi Ferhâda mişâl kurbân ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 9). [helâk et, -ti]

helâl eyle-: (Yaptığı veya verdiği şeyi) Cân ü gönülden bağışlamak, verdiği kimsenin hakkı olarak kabul etmek.

1. Hakk-ı sâbık yok mudur birden ferâmûş eylediñ
Gel **helâl eyle** hûkûkuñ vaqt-i firât gel yetiş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 12). [helâl eyle,]

hele: Özellikle, madem ki.

1. Ey zâhid-i sâlûs **hele** ‘aşktan haberiñ yok
Kevşer gibi şâfidir o şahbâ-yı muhabbet (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 11). [hele,]
2. **Hele** şebbo sîneye ravza-ı cennât diyelim
‘Acabâ bâğ-ı İrem ‘ar‘ar-ı yâsmen mi desem (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 3). [hele,]

hem: Ayrıca, ilave olarak.

1. Gerdenimden **hem** sivâ kaydın benim hallet hemân
Kalmasın gönlümde zerre derd-i ‘aşktan mâ‘adâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 9). [hem,]
2. Nâr-ı Nemrûd nefsimi **hem** mahv edip bârî Hudâ
Bâğ-ı gülzâr-ı hâlîl olsun dil-i süzân baña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 7). [hem,]
3. ‘Abd-i ‘âşî Hüznîyim bi-çâreyim yâ Rab meded
Şoñ nefeste rûz kıl **hem** kâmil-i imân baña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 14). [hem,]
4. ‘Aceb mi ‘âlem-i nâsût hârâb olsa figânımdan
Ne eflâk ‘arş u sidre **hem** dañi levh-i kalem zîrâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 4). [hem,]
5. Kanâ‘attan tevekkülünden dañi sabr u şükürden **hem**
Verip rûhuñ gıdâsın sen anı kıl şeyh-i kâmil hâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 11). [hem,]
6. Revâdır her mü‘mine dâ‘im şâlât-ı hams edâ etsin
Yaraşır der isem işte budur **hem** Cennetü’l-Me’vâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 8). [hem,]
7. Oldukta haşr dest-i zebânide bırakma
Hem etme şakîl cürm ile mîzânımı yâ Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 18). [hem,]
8. **Hem** hubb-ı hevâ tûl-i emel kalbime koyma
Hızlanda koma bu dil-i nâlânımı yâ Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 11). [hem,]
9. Kulhüve’llahü ehaddden çâşnîyiz câm-ı elest
Hem terânî müjdesinden küh-ı ten oldu şikest (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 2). [hem,]
10. İ’tikâd-ı ehl-i sünnet üzre ol sen Hüznîyâ
Dîn şerî‘at bâkîdir **hem** mahvolur hep münkerât (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 16). [hem,]
11. Dil tegâfûl **hem** tekâsül cürm-i ‘işyânîñ ‘abeş
Bûlbûl-âsâ rûz u şeb ol âh u efgânîñ ‘abeş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 1). [hem,]
12. **Hem** tehî-dest sâ‘il-i bâb-ı rızasıñ ey gönül
Nerde misâk bu mudur ol ‘ahd ü peymânîñ ‘abeş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 5). [hem,]
13. Mâl lezîz şervet lezîz ‘âlemdeki sâmân lezîz
Cân lezîz cânân lezîz **hem** ülfet-i yârân lezîz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 2). [hem,]
14. Zât-ı şavmîñ ‘îd-i fitrîñ hâkîkîçün keniz-i ‘atâ
Kayd-ı gamdan **hem** rehâ etsin beni Hayyûñ şabûr (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 14). [hem,]
15. Hüznîyâ cânâna te’şîr eylemez hiç âhımız
Dîn yok imân yok **hem** rahm yok kan ağlatır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 14). [hem,]
16. Şöhretim Mecnûn gibi **hem** dâsitân-ı ‘âlemiñ
Hüsnüyüñ bir zerresi Leylâda dersem çok mudur (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 9). [hem,]
17. Eder câh ehline secde bırakıp bâb-ı Mevlâyı
Kanâ‘at **hem** şehâvet yok cihânı hep yutar vâ‘iz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 8). [hem,]

18. O gün bayrām etti bir buse verdi
Keremden cevri **hem** etti tahfif (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 14). [hem,]
19. Dedi lutfum vişâlim **hem** seniñ çün
Gelir vaqt-i fedâ bu cân ne teklif (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 17). [hem,]
20. Meşgûl edemem fikrimi **hem** ‘ilm-i cifirle
Teslim-i bast-ı vefk ile esmâdan uşandık (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 7). [hem,]
21. Al benim nâzik efendim deste deste destine
Hem kokula kıl temâşâ bağda sünbüller seniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 4). [hem,]
22. Kim ki kibr etti muhakkağ kaldı merdud lâ-cerem
Jeng-i küfrile mülevves oldı **hem** ehl-i dâlâl (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 8). [hem,]
23. Ol makâm-ı sırr-ı lâhutuñ sürüş-ı akdesi
Cibril-âsâ kurb-ı Hakka **hem** şitâbândır gönül (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 12). [hem,]
24. Şebi rü’yâ ile **hem** gündüzü rü’yâ geçiyor
Beni ‘aşkıñ ile ettiñ katı âvâre güzel (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 5). [hem,]
25. Gonca hüsnüñ tal‘at-ı şems-i muhabbet kalbe bil
Zabt kılmış kal‘asın **hem** beyt-i hubbuñ lutf kıl (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 2). [hem,]
26. Muşhaf-ı na‘tñ muhakkağ menbâ‘-ı ‘aşk feyz-i Hak
Bil melek tab‘ıñ seniñ gülfemiñ **hem** selsebil (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 4). [hem,]
27. Mecnûn gibi ârâm edeli dest-i sühanda
Hüznî gibi **hem** şâhib-i dîvânım efendim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 16). [hem,]
28. Cân fedâ olsun ki hüzne intizârım var benim
Bâr-ı hüznü çekmede **hem** iktidârım var benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 2). [hem,]
29. Dergâhına yüzler sürerek yanına vardım
Öptüm kademim **hem** dahî dâmâna yanaştım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 4). [hem,]
30. Ağzıma alıp la‘l-i lebiñ hem de zebânıñ
Büzzâkıñ emip derdime dermâna yanaştım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 7). [hem,]
31. Enbiyânıñ evvelisiñ **hem** risâlet hâtemi
Huṭbe-i Levlak nübüvvet tahtına olduñ nişin (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 3). [hem,]
32. **Hem** ‘arüz şi‘ri lafzi harf nedir etmez temeyyüz
Safsata bir şâhib-i dîvân ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 17). [hem,]
33. **Hem** Hasan ‘aşkına zehr-i mâtemi nüş eyleyen
Meşhedîñ kıtmîri hâşıl muṭlakâ derler bize (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 13). [hem,]
34. Dâ‘imâ vaşlıñ gâmi cânâ dile kâr etmede
Hem seniñ ‘aşkıñ derûnda dürr-i mektûmlar gibi (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 8). [hem,]
35. Hâzret-i Mûsâ gibi ol küh-ı Tûra cân atıp
Hem terânî va‘diyle didâra verdim gönülmü (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 8). [hem,]
36. **Hem** muhibb-i hânedânım âl-i aşhâb hak yekün
Yâr-ı gâr-ı Muştafa derd-yâra verdim gönülmü (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 13). [hem,]
37. Nüh İbrâhîm Hud eyler ziyâret ravzañı
Oldu ervâh-ı rûsul **hem** kâ‘imen amaç saña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 8). [hem,]
38. Cemî‘-i âl ile aşhâbıña **hem**
Ola bizden şalât ihsân Muhammed (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 17). [hem,]
39. Dergehiñde ser-nigün **hem** rûz u şeb kan ağlıyor
Geldi Hüznî dâd-res ol hâline cânâ mariz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 13). [hem,]
40. Süleymân-ı zamânsıñ satvetiñ **hem** tuttu dünyâyı
Esir-i ‘aşkıñ olmuştur dîvânın emriñe merbûṭ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 3). [hem,]
41. Elinde küfl-i miftâhı şanasıñ cenneti nâriñ
Bir iki akçaya kârı behişt **hem** şatar vâ‘iz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 4). [hem,]
42. Ben kendimi levmetmege **hem** mu‘terif oldum
Dünyâ degil a hâzrete lâyıḳ hünerim yok (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 7). [hem,]
43. **Hem** sakâhüm rabbihüm çün cür‘asın nüş eyleyip
Hamr-ı ‘aşkla Hüznî-veş gör kalb-i süzânım benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 9). [hem,]
44. Hiç cevri ü cefâ çekmeye yok tâkatim aşla
Kâr eylemedi **hem** firkat bu cânıma söyle (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 6). [hem,]

hem: “Hem ... hem ...” biçiminde tekrarlanarak görevdeş sözleri, cümleleri eşitlik, pekiştirme, birlikte olma veya karşıtlık anlamlarıyla bağlayan bir söz.

1. Şefkati mebzûl idi ihvânına
Hem tevâzu‘ ehli **hem** ehl-i şehâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 6). [hem,]
2. Almasın bir kimsenin gurbette cânın el-amân
Hem hayâtı zillet aña **hem** memât hakkında hür (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 16). [hem hem,]
3. **Hem** maddî’i **hem** ma‘nevî mahfûz-ı emel et
Da‘vâ ile ol hâkim-i mekkâra düşürme (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 11). [hem hem,]

hem: De, dahi (Bağlaç).

1. Derd-i ‘aşkıñ sînemi kılsın muşaykal el-amân
Eynime olsun ‘abâ **hem** ‘aşk-ı zât-ı Muştâfâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 18). [hem,]
2. Zînet-i dünyâ medâr-ı iftîhârdır nâ-kese
Zerre râğbet etmeyiz **hem** dirheme dînâra biz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 8). [hem,]
3. Cân evimde gizlidir **hem** ‘aşkıñ imânım gibi
Kâbre girsem Hüznî-veş terk etmezem illâ seni (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 9). [hem,]

hem dahi: Hem de; ayrıca.

1. Ahkâr sekiyem bâb-ı Resûlî’s-sekaleyniñ
‘Âciz kulum **hem dahi** ceddü’l-Hüseyniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 2). [hem dahi,]

hemân: Sürekli, daima.

1. Ey sâkî **hemân** şun bize bir bâde-i gülgün
Bu şeb edelim yâr ile icrâ-yı muhabbet (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 13). [hemân,]
2. Tıfl-ı nevres kadr-i ‘uşşâk yok **hemân** külhândasıñ
Bilmezem âgyâr ile zevk ü şafâ sürdüñ mü hiç (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 7). [hemân,]
3. Yatma gâfil nûr-ı başar vakt-i şehir vakt-i şehir
Ağla **hemân** vakt-i şehir vakt-i şehir vakt-i şehir (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 2). [hemân,]
4. Seniñ âh-ı firâkıñla **hemân** leyl ü nehâr ağlar
Hayâl-i vaşlıña meftûn ‘azîzim nev-bahâr ağlar (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 1). [hemân,]
5. Hafî pinhân Hudâya âşikârdır
‘Uyûb setri **hemân** Settâra mahşûş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 8). [hemân,]
6. Görünmez gözüme ziyâ duyardan na‘tını şâhım
Hemân ‘aşkıñ dimâğimde ediptir ‘aklımı mehbûţ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 6). [hemân,]
7. Geçer leyl ü nehârım âh **hemân** icrâ-yı zenb ile
Özümde haşyet ü havf yok niçin çeşm-i revânım yok (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 3). [hemân, -ım]
8. **Hemân** tûl-i emel nefis-i hevâ eyler işim berbâd
Bu ‘ömrüm ber-hevâ oldu neden âh u figânım yok (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 7). [hemân,]
9. Pâyedâr oldukça ‘aşkıñ hâne-i dilde **hemân**
Bağmazam çarhıñ dahi dünyâ vü mâ-fi-hâsına (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 11). [hemân,]
10. Ettikçe ‘azîmet **hemân** ol semt-i Hicâza
Âh etmede her gördüğü huccâc-ı kirâmı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 3). [hemân,]

hemân: Sanki.

1. Müftî’-i efkâr **hemân** dâna-yı şöhet kâzibe
Verseler doymaz cihânı yok kanâ‘at kalmamış (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 7). [hemân,]
2. Hikmetiñ bir zerresidir cümle mevcûdât **hemân**
Hâkim-i Mutlak çü sensiñ ey ‘azîm Hak-Ta‘âl (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 9). [hemân,]

hemân: Hemen, o anda, böylece.

1. Gerdenimden hem sivā kaydın benim hallet **hemān**
Kalmasın gönlümde zerre derd-i 'aşktan mā'adā (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 9). [hemān,]
2. Ol kayd-ı sivā 'ukde-i iğfālını hallet
Dāreynde **hemān** ver baña ihsānımı yā Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 10). [hemān,]
3. Tütüp şer'in tarîkın olma ağıyār
Hemān Hakk'ın lîkāsıdır şerī'at (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 36). [hemān,]
4. Reddetti **hemān** şahne-i şahrāya 'adūyu
Kul etti dili kendiñe Mevlā-yı muhabbet (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 19). [hemān,]
5. Vişālîñ eylerim arzū kerem-i bāb-ı lutfuñdan
Ricāmı gel kabūl eyle mürüvvet kıl **hemān** ey şūh (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 8). [hemān,]
6. Kābūs u elem başıña ol bād-i cününüñ
Estikçe **hemān** hālîñe düşmān mütelezziz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 4). [hemān,]
7. Lāle-zār oldu **hemān** āh dāğ-ı hecriñle bütün
Bād-ı 'aşkıñla hāzāndır gonca-ı gülzārımız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 3). [hemān,]
8. Va'de-i vaşlîñ zamānı geldi bayrām günüdür
Ver lebinden 'idiyye büse **hemān** etmem ferāğ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 10). [hemān,]
9. Olur bir bülbül gūyā gönül 'id-i vişālîñ cün
Kılır üftādelər hayrān **hemān** 'āşık **hemān** 'āşık (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 6). [hemān,]
10. Gözyaşı ile sîneñi girdāb-ı ricā et
'Afvede **hemān** cürmüñü Yezdān gecelerde (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 10). [hemān,]
11. Dilā sevdi meded yandık dilārāyı dil-ārāyı
Olup seyyāh anıñcün gez **hemān** Belh Bulhārāyı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 2). [hemān,]

hem-dem ol-: Arkadaş olmak, yakın ve samimi olmak.

1. **Hem-dem olmuşsuñ** rakib-i bed-lîkā yanıñdadır
Eylediñ yüz bin hākāret bendeñe āh rû-be-rû (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 5). [hem-dem ol, -muş, -sun]
2. Zerre kadrım bilmediñ ağıyār ile **hem-dem olup**
Eyledim kaç'-ı ümîd āh vaşlîña şimden girü (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 3). [hem-dem ol, -up]
3. Bî-piyāle bādesiz mest-i müdāmım zāhidā
Hem-dem oldum gāhi de ol zülf-i şebbolarla ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 14). [hem-dem,]

hemîn: Sürekli, daima.

1. Fedādır rāhıña Hüznî **hemîn** hayrān-ı 'aşkıñdır
Sa'ādetli efendimsiñ anıñ vazgel günāhından (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 11). [hemîn,]

hemîn: Hemen, o anda, böylece.

1. Sūz-ı dil oldu Züleyhā hüsn-i Yūsuf cün **hemîn**
Vuşlat-ı cānān için kan ağladı her rûz u şeb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 9). [hemîn,]
2. Kim deḥālet eyledi şol bāb-ı şerī'-i hāzrete
Dü cihānıñ miñnetinden ol ḥalāş buldu **hemîn** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 8). [hemîn,]

hemîn: Tıpkı.

1. Cinnet-i 'aşkıñ **hemîn** mişl-i cehennem ḥaşıyeti
Ben taḥammül kılamam kılsam bile çeşmim 'alil (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 7). [hemîn,]

hemîn: Bütünüyle, tam.

1. Mu'aṭtar hoş-semen gisū **hemîn** ruḥsārıña mebsūt
O burc-ı rüyūña aḥter mişālî ḥāl-i siyāh menkūt (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 1). [hemîn,]

2. Raḥm eyle gönül Hüzniye uhrāya refik ol
Def' ola **hemîn** bizdeki ol fikr-i ebâtl (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 103, Mısra 16). [hemîn,]
3. Lâl oldu gönül şive-i güftârîna karşı
Râm oldu **hemîn** gamze-i ğaddârîna karşı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 137, Mısra 2). [hemîn,]

hemşire: Kız kardeş.

1. Cünbüş-i reftârîñi âh kimler öğretti saña
Hemşireñ mi ğalibā yâr etti müsteşnâ seni (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 152, Mısra 8). [hemşireñ, -n]

henüz: Hâlâ, daha.

1. Eyle ta'lim ders-i 'aşkı mürşid-i devrāna gel
Sen **henüz** bir tıfl-ı şirsin mekteb-i şıbyāna gel (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 105, Mısra 2). [henüz,]

hep: Tamamen, hep.

1. Ettigiñ bunca 'ibâdet dil kabâhattir saña
Hep mürâ'ilik ettiñ sîrette 'âdetdir saña (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 5, Mısra 2). [hep,]
2. Polatlıñ ahâlisi kurrâsı ettiler himmet
Ĥamiyyet ehlidir **hep** Ĥâtem-i Tay gibi eşhâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 13, Mısra 6). [hep,]
3. Kirâmen kâtibin leyl ü nehâr ef'âlîme vâkıf
Bu a'zâ vü cevârih **hep** olur ferdâ güvâh yâ Rab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 16, Mısra 6). [hep,]
4. Şerî'at meyvesi **hep** enbiyâñiñ
Resûlullah esâsıdır şerî'at (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 24, Mısra 31). [hep,]
5. İ'tikâd-ı ehl-i sünnet üzere ol sen Hüzniyâ
Dîn şerî'at bâkidir hem maḥvolur **hep** münkerât (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 25, Mısra 16). [hep,]
6. Cevriñ efzûn eyledin ağıyâra karşı 'âşıka
Güldü **hep** a'dâcıgım sen bir taraf ben bir taraf (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 86, Mısra 6). [hep,]
7. Şoydurup Edhem mişâli nicesiñ dervîş edip
Taht-ı 'aşkıta Hüzniyâ **hep** oldular ḥâkân-ı 'aşk (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 89, Mısra 16). [hep,]
8. Qadd-i 'ar'ar şol ḥurâm-ı tâvûsuñ gölgede **hep**
Bârekellâh didiler her ins ü cin ḥayrân seniñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 99, Mısra 5). [hep,]
9. Hiç mürüvvet yok mudur üftâdeñe ey bî-vefâ
Olmazam zerre emîn **hep** andıña boştur şu bu (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 136, Mısra 8). [hep,]
10. Bu 'aşrımız olmakta mizâc-ı ehl-i hevâ **hep**
Fetvâ için ol müftî'-i efkâra düşürme (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 141, Mısra 13). [hep,]
11. Ebr-i târik yağdırır bârân-ı miḥnet başıma
Hep mübeddel ḥandeler ol âha medyûnum gibi (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 148, Mısra 4). [hep,]

hep: Sürekli olarak, her zaman, daima.

1. Eder câh ehline secde bırakıp bâb-ı Mevlâyı
Qanâ'at hem şehâvet yok cihânı **hep** yutar vâ'iz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 80, Mısra 8). [hep,]
2. Bir vâkt olur 'âleme dil ḥâkim-i muḫsiṭ
Bir vâkt daḥi zulm ile **hep** re'fet-i zâ'il (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 103, Mısra 10). [hep,]
3. Şehriyâr-ı şehriñ dîn ey Raḥmetenli'l-'âlemîn
Hep seniñle faḥr eder eşyâ-yi mevcûd şâh-ı dîn (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 126, Mısra 2). [hep,]
4. Kâ'inâtiñ çektiği **hep** cürmümün âşâridir
İnkîşâ'-ı bâ'is-i yârân ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 129, Mısra 5). [hep,]
5. Ya'kûb gibi **hep** çektikçe kim derd ü belâyı
Var Hüzni dilim Yûsuf-ı Ken'ânîma söyle (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 142, Mısra 9). [hep,]
6. Bülbül-âsâ âh eder efkendeler şâm u şehir
El verir cânâ firâkiñ etti te'sîr cânâ **hep** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 19, Mısra 10). [hep,]

her: Tamim edatı. Hep, bütün, herkes.

1. Zehr-i 'ișyân yutturur bu nefsile şeytân baña
Zenbime vâkıf olan **her** ins ü cin hayrân baña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 2). [her,]
2. Sırr-ı vahdet İsm-i A'zam zât-ı pâkiñ hakıçün
Raḥmetinle kıl naẓar mine'l-emân **her** ân baña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 10). [her,]
3. Ey Şefi'ü'l-müznibin **her** ins ü cin muhtâc saña
Raḥmetenli'l-'âlemîn levlâke levlâk tâc saña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 1). [her,]
4. Enbiyâ' vü evliyâ cümle sürüşân zâ'iriñ
Şarf-ı mâl bezl-i vücüd etmekte **her** hüccâc saña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 10). [her,]
5. Yâr marîz-i 'aşkıñım **her** dem füzün et derdimi
Nâle vü âh ü 'ayn-ı şıḥattir firâkım baña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 3). [her,]
6. Râziyım **her** hâlde lutf u 'adliñe biñ cân ile
Ettigin cevri ü cefâlar çünkü ni'mettir baña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 7). [her,]
7. Mâh u ḥurşid gül cemâliñ ey perî bir zerresi
Bârekellâh **her** ḥatâdan şaklasın Ḥak dâ'imâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 4). [her,]
8. Açıldı **her** taraf sünbül menefşe ergüvân reyḥân
Şüşâmla yâsemin zanbâk daḥi ol nergis-i şehlä (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 3). [her,]
9. Revâdir **her** mü'mine dâ'im şâlât-ı ḥams edâ etsin
Yaraşır der isem işte budur hem Cennetü'l-Me'vâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 7). [her,]
10. Verzişler edem **her** nefes ezkâr-ı cemîliñ
Ḥaşyetle aķıt dîde-i bârânımı yâ Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 3). [her,]
11. Kondaḳta muşallâ taşına etme su'âli
Her ḥakḳ-ı 'ibâd maṭlab-ı cîrânımı yâ Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 12). [her,]
12. Senden diğeri kimlere şekvâ edeyim ben
Her vâkt-i şehir nâle'i efgânımı yâ Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 8). [her,]
13. 'Andelib-i nâle-sâz çün **her** şehir âh etmede
Ḥande eyler goncalar bağ-ı şafâda ne sebeb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 5). [her,]
14. Sûz-ı dil oldu Züleyḥâ ḥüsn-i Yûsuf çün hemîn
Vuşlat-ı cânân için kan aḡladı **her** rûz u şeb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 10). [her,]
15. Şol peyâm-ı vaşlıñ için dil kan aḡlar **her** şehir
Bâri sende 'îd-i vaşlıñ et n'olur cânâ naşib (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 3). [her,]
16. Küllişey'in hâlikûñ ḥükmündesiñ ey dil yürü
İrci'i eyler nidâ ki **her** nüfûsa menzilest (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 10). [her,]
17. Bî-çâre gönül nâle-i efgân saña şabret
Her derd-i belâ her demi iḥsân saña şabret (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 2). [her,]
18. Esrâr-ı Ḥudâ **her** kula bu 'aşḳ naşib olmaz
Tâ 'arşa sûtün olmada ḡavḡâ-yı muḥabbet (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 5). [her,]
19. Baş elin âl kanıma densin yakınmış âl kına
Her gören saña desin kim 'îdiñiz olsun sa'îd (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 10). [her,]
20. Şûret-i zibâ münakkaş ḥüsn-i ma'sûḳ bî-vefâ
Raḥım yok şanma gönül 'âlemde **her** ḥübân lezîz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 8). [her,]
21. Kıl raḥım devletli şâḥım eyle vaşlıñla bekâm
Her taraf kesti amânım ḡayri zirâ ḡamzeler (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 12). [her,]
22. Hicrânı ise emr-i 'asîr 'âşık-ı zâra
Teslîm-i ḥayât sinede **her** bâr ne güzeldir (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 10). [her,]
23. Yâre aḡyâra müdârâ Hüznî eyler dâ'imâ
Bir seniñ çün ey güzel **her** şaḥşa evvâllahımız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 14). [her,]
24. Va'de etti vuşlatıñ vâkt-i mülâkât bekleriz
Her Şîrine gönlümüz beyḥûde Ferḥâd etmeyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 8). [her,]
25. Kays-ı dehre cinnet-i 'aşkı benim ta'lîm eden
Şûret-i Leylâ dilimde dilde Allah **her** nefes (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 6). [her,]
26. 'İbâdet çün yarattı 'abdîn Allah
Her ins ü cin kamû ezkâra maḥşûş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 12). [her,]
27. Yâ Rab meded Hüznîye maḥşerde şefi' et
Her vâkt-i şehir aḡlamada 'abd-i kemîniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 22). [her,]
28. Kadd-i 'ar'ar şol ḥırâm-ı tâvûsuñ gölgede hep
Bârekellâh didiler **her** ins ü cin hayrân seniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 6). [her,]
29. Lâle sünbülle karanfil mor menefşe **her** şükûf
'Arz-ı didâr ettiler güller ile reyḥân seniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 7). [her,]

30. **Her** gördüğü mahbûba bakıp âteşe yandı
Bî-çâre gönül maqşâda hiç olmadı vâşıl (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 5). [her,]
31. Kudret ıssı ey Kerîmi ey Raḥîm-i Lâ-yezâl
Her nekâyiştin münezzeḥ zât-ı pâkiñ bî-mişâl (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 2). [her,]
32. Zulumñ yetişir bendeñe al bir de du‘âmı
Her vakt-i seher ‘aşkile nālânım efendim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 14). [her,]
33. Gâhi yakıtım cismimi ben odlarla pervâne-veş
Gâh bürüdet bulmuşum **her** renk **her** sülârla ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 8). [her,]
34. Nefsiniñ görmez ḥatâsın herkesi ta‘yib eden
Her ḥasâsette alan meydân ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 16). [her,]
35. **Her** vakt-i seher Hû ile yâ Ḥay devâm et
Ol Ḥayy-i ebed gönderir iḥsân gecelerde (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 5). [her,]
36. Yâ Rab beni **her** şaḥs-ı zulüm-kâra düşürme
Bî-raḥm ü kerem cânî’-i hûn-ḥâ’ra düşürme (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 1). [her,]
37. Ey Hüznî bunu görmeye aşḥâb-ı müdâhin
Her cins-i bozuk kelb gibi âgyâra düşürme (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 16). [her,]
38. Akıtp dîde-i eşkim cigerim kıldı kebâb
Baña ettirdi mürûr âh ile **her** rûz u şebî (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 4). [her,]
39. Ettikçe ‘azîmet hemân ol semt-i Hicâza
Âh etmede **her** gördüğü ḥuccâc-ı kirâmı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 4). [her,]

her ân: Her zaman, daima.

1. Şalât ile selâm olsun ḥuşûşan
Riyâz-i pâkiñe **her ân** Muḥammed (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 16). [her ân,]
2. ‘Adl ile etme su’âl lutf eyle başıñ ḥaḳḳıçün
Ey şehinşâh-ı cihân ‘afveyle **her ân** el-meded (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 12). [her ân,]
3. Bu Hüznî kale-i ḥüznüñ ḥazîni ḥüzn ile **her ân**
Metâ’-ı ‘îd-i vaşlñ çün efendim bî-karâr ağlar (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 13). [her ân,]
4. Gülşen-i dâr-ı fenâdan mürğ-i dil etti firâr
Kaṭ’-ı ülfet etmişiz **her ân** gül-i gülzâre biz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 6). [her ân,]
5. Yâdigâr ettim bu gönlüm dâm-ı zülfünde esir
Münkesir etme kerem kıl rahmla **her ân** elvedâ’ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 6). [her ân,]
6. Cihâna nisbet hezârân kibrini efzûn eden
Dehriñ almış nefretin **her ân** ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 14). [her ân,]
7. Nâzeninim cân atıp gül rûyuña **her ân** seniñ
Her seher bûlbûl gibi nālânıñım Allah için (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 3). [her ân,]
8. ‘Arz eyle ḥâlîñ Ḥâzret-i Ḥallâk-ı cihâna
Dergâh açık sâ’ile **her ân** gecelerde (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 4). [her ân,]

her bâr: Her seferinde, sürekli.

1. Ğamzeler kanın içre ehl-i ‘aşkıñ her zamân
Fülfül-i ḥâl-i siyâhıñ ettiren **her bâr** heves (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 10). [her bâr,]

her bir: Hepsî, tüm.

1. Beyt-i Rabbi’l’-âlemîn secdegâh-ı enbiyâ
Her bir eşyâda(n) mükerrrem ‘arş-ı Raḥmândır gönül (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 6). [her bir,]

her birisin: Her bir kişi.

1. Soñradan etti sirâyet ‘aşk-ı -ı ma‘şûk ‘âşîka
Her birisin etti Mecnûn Leylâ-veş tâbân-ı ‘aşk (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 12). [her birisin, -sin]

2. Nerde Hâtem nerde Cengîz nerde Haccâc et nazar
Her birisin yok eden dünyâ denî gaddâra bak (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 91, Mısra 12). [her birisin, -sin]

her cihet: Her bakımdan, her yönden, her açıdan.

1. Ğamla tezyîn eyledim başsın kadem ğamhâneme
Muntazır dil **her cihet** teşrîfîñ müstākıyız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 59, Mısra 10). [her cihet,]
2. Haydi var gez sevdiğim demler seniñ devrân seniñ
Çok temâşâ eyle cânâ **her cihet** seyrân seniñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 99, Mısra 2). [her cihet,]
3. Zehr-i hecri etmeden nûş dâ'imâ Hüzni gibi
Mevtim ahsen **her cihetten** bu dil-i dîvânıma (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 143, Mısra 10). [her cihet, -ten]
4. Hâbibiñ hürmeti 'afvet bu Hüzni bir yüzü kara
'Âlimsiñ **her cihet** hâlim saña zerre nihânım yok (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 94, Mısra 14). [her cihet,]

her dem: Her zaman.

1. Hün-ı eşk-i dîdemiz olmağa **her dem** cû mişâl
Bâr-ı hecri kâmetim etti benim kavs-i kuzâh (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 33, Mısra 3). [her dem,]
2. Beni sermest eden 'aşkıñ şarâb-ı cür'âsı cânım
Gözümünden dem-be-dem kanlar olur **her dem** revân ey şüh (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 34, Mısra 14). [her dem,]
3. Vücûdum döndü külhâna dilim pervâne-i 'aşkıñ
Meded hâl-i diger-günüm olur **her dem** yamân ey şüh (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 34, Mısra 4). [her dem,]
4. Çok zamandır ağlarım hecriñle cânân el-meded
İñlerim 'aşkıñla **her dem** eyle ihsân el-meded (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 37, Mısra 2). [her dem,]
5. Hüzni-i bî-çâreyi imân ile yoldaş kıl
Dü cihânda et 'azîz fazlıñla **her dem** el-'iyâz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 39, Mısra 14). [her dem,]
6. Vücûduñ nâr-ı 'aşkıñla yaçar pervâneler **her dem**
Gül ağlar bülbül ağlar sünbül nergisle hâsır ağlar (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 44, Mısra 5). [her dem,]
7. Mâhî'-i cürm ü haţâdır leyle-i kadriñ seniñ
Şol 'uluvv-i şânıñı vaşfeyleyen **her dem** şekür (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 45, Mısra 4). [her dem,]
8. Kaş göz egri bizlere ağıyâra **her dem** iltifât
Yok mudur sineñde rahmiñ bî-mürüvvet gel yetiş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 71, Mısra 3). [her dem,]
9. Bulur münkirleriñ imân göreydi rif'ât-ı şânıñ
Muhaşşal zâtıña **her dem** pîrân 'âşık hûbân 'âşık (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 90, Mısra 8). [her dem,]
10. Bu Hüzni kemteri kaydet bulunsun defter-i 'aşkıta
Dil-i mañzûn ile **her dem** saña şâhım bu cân 'âşık (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 90, Mısra 14). [her dem,]
11. Yağdırır bârân-ı hicrân zemheri-veş başıma
Sâye-i lûtfuñda talîf olmada **her dem** rakîb (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 20, Mısra 8). [her dem,]
12. Felegiñ tuhfesi **her dem** bize giryân ne sebep
Akıtır dîde-i eşkim benim el-ân ne sebep (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 22, Mısra 1). [her dem,]
13. Menba'-ı genc-i leţâfet gerden-i billûruñuz
Gonca gül-fem ettirir Hüzniye **her dem** kâr heves (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 69, Mısra 12). [her dem,]
14. Ben vatan terkin edeyim sen de râhat gez yürü
Lâ'ubâli ile **her dem** 'iş u 'işret gel yetiş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 71, Mısra 6). [her dem,]
15. Mañbûb-ı Hudâ **her dem** aşhâb-ı tevâzu'
Bil ehl-i kemâl şüphesiz erbâb-ı tevâzu' (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 82, Mısra 1). [her dem,]
16. Bulan Leylâ ile Hüzni haķiķat rahını Mecnûn
Aña Mecnûn olup **her dem** ğanimet bil bu sevdâyı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 151, Mısra 10). [her dem,]

17. Ne sebep Hüzni-yi bî-çāreyi hüzün ile koyup
Ne sebebtir raķībā **her demi** şādān ne sebep (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 22, Mısra 14*). [*her demi, -i*]
18. Var kibri ara **her demi** evlād-ı zināda
Her yerde mihek bildirir ensāb-ı tevāzu‘ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 82, Mısra 5*). [*her demi, -i*]

her kim: *Herkes, her kimse.*

1. **Her kimde** eger var ise bu lezzet ‘aşktan
Elbet bulunur anda müdārā-yı muhabbet (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 27, Mısra 7*). [*her kimde,*]

her ne: *Her ne, ne olursa olsun.*

1. Sūy-ı Haktan **her ne** gelse rāzıyım biñ cān ile
Muntaşır dil ibtilāya cāna minnet etmeyiz (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 64, Mısra 11*). [*her ne,*]
2. Ceyş-i ğurbet etti yağma nakd-i cānım **her ne** var
Yok haber semt-i vatandaşan eyledi iħvān ğaraż (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 77, Mısra 3*). [*her ne,*]

her rüz u leyāl: *Her gün ve geceler.*

1. **Her rüz u leyāl** āh ile efgānımı gör gel
Yanmakta müdām sīne-i sūzānımı gör gel (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 107, Mısra 1*). [*her rüz u leyāl,*]

her seher: *Her seher vakti.*

1. **Her seher** efgānıñı gūş eylemez hikmet nedir
Sāde rengini cemālīñ rü’yet etmek mi heves (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 67, Mısra 3*). [*her seher,*]
2. Nāzeninim cān atıp gül rüyuña her ān seniñ
Her seher bülbul gibi nālānıñım Allah için (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 133, Mısra 4*). [*her seher,*]

her taraf: *Her yer.*

1. Bir şehid-i ‘aşkıñım kaldır niķāb-ı perçemiñ
Eyleyem bir dem temāşā vech-i pākin **her taraf** (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 85, Mısra 6*). [*her taraf,*]
2. Şüretim tersim olunmuş heykel oldu māh-rū
Her taraftan bād-ı cinnet başıma etti ğulū (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 136, Mısra 2*). [*her taraftan,*]

her yan: *Her taraf, her yön.*

1. Dām-ı ğurbet sū-be-sū bend eyledi **her yanımız**
Āteş-i hecriñ bizi maħveyledi mūmlar gibi (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 149, Mısra 3*). [*her yan,*]

her yer: *Her yer, her taraf.*

1. Var kibri ara her demi evlād-ı zināda
Her yerde mihek bildirir ensāb-ı tevāzu‘ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 82, Mısra 6*). [*her yerde, -de*]

her zamān: *Her zaman, daima.*

1. Ğamzeler kanın içer ehl-i ‘aşkıñ **her zamān**
Fülfül-i hāl-i siyāhıñ ettiren her bār heves (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 69, Mısra 9*). [*her zamān,*]
2. Gerdeniñden emmek ister teşne dil kanın bugün
Şerbet-i dārūy-ı vaşlıñ **her zamān** etmem ferāĝ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 83, Mısra 12*). [*her zamān,*]

3. Taḥammül eylemek sensiz değil mümkün bir ân cānān
Damar âteş ‘aşab âteş mizâcım **her zamân** âteş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 74, Mısra 12). [*her zamân,*]
4. Gel kerem kıl **her zamân** ey gonca-ter gonca fidân
Hüzni-veş kan ağlıyor ‘aşkıyla bülbüller seni (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 98, Mısra 9). [*her zamân,*]
5. Vuşlatından kām-yâb eyle dil-i mahrûmumu
Dergeh-i vâlânıza yâr **her zamân** bu hâcetim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 124, Mısra 8). [*her zamân,*]

her-gâh: Her vakit, her an, her zaman.

1. Şol vişâl-i ḥarman ‘ömrümü benim kıldın hebâ
Yok mu rahmîni Hüzniye etme gamım **her-gâh** benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 114, Mısra 10). [*her-gâh,*]

herkes: Herkes, birçokları.

1. Nefsini görmek hatâsın **herkesi** ta‘yib eden
Her ḥasâsette alan meydân ararsan işte ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 129, Mısra 15). [*herkesi, -i*]

hest: Var, var olma.

1. Yâ nedir ol hâzihi cennâtü’adnîñ ḥuṭbesi
‘Ârif-i billah olanın mahzen-i Hâk kalbi **hest** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 23, Mısra 6). [*hest,*]

hevâ-yı nefis: Nefis istekleri.

1. **Hevâ-yı nefsiñe** uyduñ Hudâ havfın geri koyduñ
‘Azîz ismiñ deni koyduñ utanmazsın ne alçaqsın (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 96, Mısra 5). [*hevâ-yı nefis,*]
2. Seni dünyâ eder mağrûr şakın dil olma gâfil hâ
Hevâ-yı nefsiñi mahv et olagör bunda ‘âkıll hâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 10, Mısra 2). [*hevâ-yı nefsiñi,*]

heves: Arzu, meyil.

1. Her şehir efgânını gûş eylemez hikmet nedir
Sâde rengini cemâlin rû‘yet etmek mi **heves** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 67, Mısra 4). [*heves,*]
2. Tâb-ı ruḥsârına ey şûh etmişim nâ-çâr **heves**
Ben miyim ‘âlemde cānâ yâr ile ağıyâr **heves** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 69, Mısra 2). [*heves,*]
3. Burku‘ñ ref‘et yüzünden bir kez temâşâ eyleyim
Rûyuñu zabteylemiş ol perçem-i târmâr **heves** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 69, Mısra 6). [*heves,*]
4. Ebrûvânın sineme urdu hezârân yaralar
Tîr-i müjgân nâ‘il-i mehpâre-i ruḥsâr **heves** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 69, Mısra 8). [*heves,*]

heves et-: Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak. Yeltenmek.

1. Bülbül-i şürideyim gülzâr-ı ḥüsnün nev-bahâr
Ey benim şîrin zebânım **ettirir** güftâr **heves** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 69, Mısra 4). [*heves et, -tir, -ir*]
2. Tâb-ı ruḥsârına ey şûh **etmişim** nâ-çâr **heves**
Ben miyim ‘âlemde cānâ yâr ile ağıyâr **heves** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 69, Mısra 1). [*heves et, -miş, -ti, -m*]
3. Gâmezler kanın içer ehl-i ‘aşkıñ her zamân
Fülül-i ḥâl-i siyâhın **ettiren** her bâr **heves** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 69, Mısra 10). [*heves et, -tir, -en*]

4. Menba‘-ı genc-i leṭāfet gerden-i billūruñuz
Gonca gül-fem **ettirir** Hüznîye her dem kâr **heves** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 12). [*heves et, -ir-tir, -ir*]

heykel: Mermer, tunç, taş, pişmiş toprak vb. şeylerden yapılan insan veya hayvan şekli.

1. Cismimiz **heykel** gibidir cân vedā‘da gel yetiş
Kalmadı tâb ü tüvân rahm eyle ey cân el-meded (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 9). [*heykel,*]
2. **Heykel** gibi ‘âlemde vücūd-ı naḫş-ı ḥayālât
Ölsem de daḥi ḥayrū‘l-ḥalef bir püserim yok (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 9). [*heykel,*]
3. Şüretim tersim olunmuş **heykel** oldu mâh-rû
Her taraftan bād-ı cinnet başıma etti gülü (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 1). [*heykel,*]

hezār: Pek çok, binlerce.

1. Etmişim bunca günāhı bāb-ı lutfuñ var deyü
Şad **hezār** ettim nedāmet rûzı kıl ḡufrān baña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 6). [*hezār,*]
2. **Hezār** maḥbûb-ı dil-cûlar nezâketle eder seyrân
Dolu şahrâ ile gülşen kamer ḥurşid melek-simâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 15). [*hezār,*]
3. Seherde bülbüle ders-i figānı etmişiz ta‘lim
Bizim de ma‘nevî şāhim **hezār** gülşenimiz vardır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 12). [*hezār,*]
4. Er iseñ men‘aref dersin oḡu erbāb-ı ‘aşktan gel
Bu Hüznî-veş suḡen baḡşā **hezār** mişli öter vā‘iz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 16). [*hezār,*]
5. Gāh sükūnet buldu göñlüm lâl oldum kaldım velî
Gāhi oldum bir **hezār** ol ‘aşḡ-ı Leylûlarla ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 6). [*hezār,*]

hezārān: Binlerce, pek çok.

1. Ğazel-ḥān muṭrib ü sākî dem-â-dem ‘iş u ‘işretle
Hezārān meclis-i rindān müheyyâ sofrā-ı şahbâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 14). [*hezārān,*]
2. İnîler küşe-i miḡnette **hezārān** fuḡalâ
Cühelâ zümresi de nâ‘il-i iḡsān ne sebeb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 5). [*hezārān,*]
3. Tîḡ-ı hecriñ sîneme açtı **hezārān** pencere
Terk-i cân etmek rehiñde bir ‘uluvv-ı cāhimız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 9). [*hezārān,*]
4. Ebrüvānıñ sîneme urdu **hezārān** yaralar
Tîr-i müjgān nâ‘il-i meḡpāre-i ruḡsār heves (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 7). [*hezārān,*]
5. Cihāna nisbet **hezārān** kibrini efzūn eden
Dehriñ almış nefretin her ān ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 13). [*hezārān,*]
6. Biñ ricālar eyledim bir kez mürüvvet etmediñ
Pāyîne düştüm **hezārān** ağladım cânım deyü (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 4). [*hezārān,*]
7. Lehü‘l-ḡamdü lehü‘l-minne **hezārān** şükr ola Hüznî
Ṭarîḡ-i mürşid-i Ḥaḡḡa ezel imānımız vardır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 17). [*hezārān,*]

ḡıfḡ et-: Korumak, muhafaza altına almak.

1. Umduḡuñ bunca defā‘in medfen-i virānedir
Mürşidānı **ḡıfḡ eden** ḡalk içre bir köhne libās (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 8). [*ḡıfḡ ed, -en*]
2. Elvedā‘ ettim emānet **ḡıfḡ ede** Mevlâ seni
Kim verildi şerbet ola zehr-i hicrān elvedā‘ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 3). [*ḡıfḡ ed, -e*]
3. Gel seniñle edelim keşf-i derūn-ı rāz biz bize
Bārî **ḡıfḡ et** sırrımı gel ḡayra iḡşālar ‘abeş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 4). [*ḡıfḡ et,*]
4. Sensiñ ol fallāhü ḡayrun ḡāfiḡā **ḡıfḡ et** beni
İns ü cin mekrinden ey ḡayy-ı Ḳādīm zü‘l-nevāl (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 13). [*ḡıfḡ et,*]
5. **ḡıfḡeyle** sivā meyline vicdānımı yā Rab
‘Aḡḡ ile pür et sîne-i sūzānımı yā Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 1). [*ḡıfḡeyle,*]

ḥinzîr-i yabânî: *Yabanî domuz.*

1. Döktün yere âl kanını **ḥinzîr-i yabânî**
Dil teşne ne idi o şehîñ zâtıña kîniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 15*). [*ḥinzîr-i yabânî,*]

ḥırām eyle-: *Salınarak yürümek.*

1. Zemîne sâyeler şalmış o servi hoş **ḥırām eyler**
Eser bād-ı şabā rüy-ı behiştten dem verir ammā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 9*). [*ḥırām eyler,*]

ḥırām-ı tāvūs: *Tāvus kuşunun nazlı, salınarak yürüyüşü (gibi).*

1. Kadd-i ‘ar‘ar şol **ḥırām-ı tāvūs** gölgede hep
Bārekellāh didiler her ins ü cin ḥayrān seniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 5*). [*ḥırām-ı tāvūs, -un*]

ḥısn-ı tevḥîd: *Tevḥîd kalesi.*

1. **Ḥısn-ı tevḥîd** içre imān ‘urveti’l-vüşkā şakın
Fitne-i bid‘at ile doldu nazar kıl kâ’ināt (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 13*). [*ḥısn-ı tevḥîd,*]

Ḥızır: *Âb-ı hayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdâdına yetiştiğine inanılan, bir görüşe göre peygamber, bir görüşe göre velî olan zat.*

1. Lebleriñ âb-ı hayâtı gezdiren İskenderi
Ol hayât-ı câvidânı **Ḥızır** vermiş ibtidâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 10*). [*ḥızır, -a*]

Ḥızır-veş: *Hızır (a.s.) gibi.*

1. Şarâb-ı lâ-yezâliden **Ḥızır-veş** nüş edip ey dil
Hayât-ı câvidân aldın verip kâlâ-yı dünyâyı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 3*). [*ḥızır-veş,*]

Ḥızır u İskender: *Hızır ve İskender.*

1. Zülmet-i âb-ı hayâtı tār-ı gîsū perçemiñ
Ḥ‘āhiş-i la‘l-i lebindir **Ḥızır u İskender** yetiş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 8*). [*ḥızır u iskender,*]

Ḥızır u Mûsa: *Hızır ve Hz. Musa.*

1. Ḥısn-i Yūsuf gül cemāliñ ḥulkiyñ bir zerresi
Ḥızır u Mûsa ol ledün dersiñden almış bir sebak (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 10*). [*ḥızır u mûsa,*]

hiç: *Katiyen, asla.*

1. Ta‘rif ile ‘aşk künhüne **hiç** vâkıf olunmaz
Ḥüznî şıgamaz deftere imlâ-yı muḥabbet (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 21*). [*hiç,*]
2. Derd-i ‘aşk etmemek olmaz ‘ayān pinhān güç
Hiç kabûl etmez tabîb bir te‘ennî yok dermān güç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 2*). [*hiç,*]
3. Bir ḥümā-meşreb tabî‘at **hiç** saña olmaz şikār
Bî-mürüvvet rām olunmaz seng-i dil-i vicdān güç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 7*). [*hiç,*]
4. Deriñde âh eder Ḥüznî velâkin i‘tibār **hiç** yok
Ne kıymet var ne rağbet var ne bir luṭf u ‘ināyet var (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 13*). [*hiç,*]

5. Hüzniyā cānāna te'shīr eylemez **hiç** ahımız
Dīn yok imān yok hem rahm yok kan ağlatır (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 53, Mısra 13). [hiç,]
6. Miñnet-i dünyā benim **hiç** zevkime vermez hālel
Nūh-ı 'aşkım baħr-i ğam tūfāna minnet etmeyiz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 64, Mısra 7). [hiç,]
7. Şüret ü şekl-i gedāyī zāhidā ħor bilme sen
Etmeye iġfāl seni **hiç** ol 'acib rengin libās (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 68, Mısra 6). [hiç,]
8. Rüstem-i Zāl-ı zamāniñ **hiç** taħammül eylemez
Bār-ı 'aşkıñ başım üzre dā'imā kurmuş otağ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 84, Mısra 7). [hiç,]
9. Sine-i i şahrāda katlet ey şeh-i ħübān beni
İftihārim terk-i cān 'aşkıñla etmem **hiç** esef (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 85, Mısra 8). [hiç,]
10. Raħmedip bir kez n'olur aħvālīm **hiç** sormadıñ
Hüzni-i şeydācığım sen bir taraf ben bir taraf (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 86, Mısra 17). [hiç,]
11. Ĥavfımdan iħin çıkmaya bed-nām o şūħuñ
Hiç kūyuna varmaz idim eyvāh seferim yok (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 92, Mısra 4). [hiç,]
12. **Hiç** kendime lāyık göremem fenn-i nücümü
Ĥavaş-ı riyāzāt ile da'vādan uşandık (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 93, Mısra 5). [hiç,]
13. Gönül ħ'āb-ı teġāfüilde Ĥudāya armaġānım yok
'Aceb nice olur hālīm vera'dan **hiç** nişānım yok (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 94, Mısra 2). [hiç,]
14. **Hiç** ĥavf-ı Ĥudā ĥātıra gelmez mi 'ābidi
Teşhīr sırrını eylediñ āh Rūh-ı Emīniñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 95, Mısra 17). [hiç,]
15. Her gördüğü maħbūba bakıp āteşe yandı
Bī-çāre gönül maķşāda **hiç** olmadı vāşıl (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 103, Mısra 6). [hiç,]
16. Gözleri doymaz ĥarāma cürmüne **hiç** yok 'aded
'Ālem iħre şāħib-i 'işyān ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 129, Mısra 11). [hiç,]
17. **Hiç** rahm ü nigāh etmedi bu Hüzni-yi za'ife
Bir tūl-i emel vuşlat-ı dildārīñ o ħūbdan (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 130, Mısra 9). [hiç,]
18. 'Ār u nāmūs yok mudur **hiç** böyle bī-pervā gezeñ
Ġüft ü ġūlar söyletirsīñ dā'imā düşmāna sen (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 131, Mısra 5). [hiç,]
19. **Hiç** mürüvvet yok mudur üftādeñe ey bī-vefā
Olmazam zerre emīn hep andīña boştur şu bu (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 136, Mısra 7). [hiç,]
20. Eslāf gibi **hiç** varmayayım bāb-ı ümerāya
İķbāl ü sa'adet dili idbāra düşürme (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 141, Mısra 7). [hiç,]
21. **Hiç** cevri ü cefā çekmeye yok tākātīm aşla
Kār eylemedi hem firķat bu cānıma söyle (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 142, Mısra 5). [hiç,]
22. Ser-be-ser olsun nişār rāhiñda ħūn-ı iştiyāk
Lā'le renk olsun vücūdum bakma **hiç** nālānıma (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 143, Mısra 8). [hiç,]
23. Nesīm-i feyz-i aķdestir şabādan al peyāmın sen
Seher-ĥız ol uzatma **hiç** dilārāyī dilārāyī (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 150, Mısra 6). [hiç,]

hiç: Bir işin herhangi bir zamanda yapılip yapılmadığını sormak için soru cümlelerinde kullanılır.

1. Çünkü zer ĥālīş olur mu yanmayınca nāra **hiç**
Yan bu nār-ı 'aşk-ı Ĥaķķa olasıñ ĥālīş zeheb (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 18, Mısra 11). [hiç,]
2. Ey güzel rahm eyleyip hālīm benim şorduñ mu **hiç**
Dāğ-ı dāğ hecriñle sinem yaramı şardıñ mı **hiç** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 31, Mısra 1). [hiç,]
3. Pūr-ħarāret teşne-dil neş'e-yāb-ı bādeyim
Deşt-i ĥayret iħre bī-tāb kıldım gördüñ mü **hiç** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 31, Mısra 4). [hiç,]
4. Gel seniñle bezmim iħyā edelim meyle bu şeb
Tāvūs-ı refār ile 'uşşāķa cām şorduñ mu **hiç** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 31, Mısra 6). [hiç,]
5. Tıfl-ı nevres kadr-i 'uşşāk yok hemān külĥāndasıñ
Bilmezem aġyār ile zevk ü şafā sürdüñ mü **hiç** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 31, Mısra 8). [hiç,]
6. Penbe rüyūñ lā'le renk ġūlzāre dönmüş ey peri
Meclis-i rindāna bu şeb ġāfilen vardıñ mı **hiç** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 31, Mısra 10). [hiç,]
7. Çün münādī bir nidā etti bugūn bayrām ġünü
Yā bize 'idiyye cānım būseler verdiñ mi **hiç** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 31, Mısra 12). [hiç,]
8. Va'de-i vuşlat ile dil-i bülbulüm eyleñ firīb
Hüzni-i nā-çāra va'diñ üzre bir durduñ mu **hiç** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 31, Mısra 14). [hiç,]

hiç: Yok olan ya da yok denecek kadar az olan.

1. Yâ bize lutfuñ seniñ hecrile cevri etmek midir
Hiç beyim yok mu mürüvvet ‘âşıkân eyler taleb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 4). [hiç,]
2. Âyine-i hüsnüñ gibi **hiç** var mı mücellâ
Gözler kamaşır ol meh-i ruhsârıñı gör geç (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 3). [hiç,]
3. Ey gönül ‘ibret yeter pervâne şem‘a yandığı
Var mı bir maḥbûb ola ‘uşşâkına **hiç** dâd-res (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 8). [hiç,]
4. Şarf-ı ‘ayn ettim cihândan **hiç** mürüvvet kalmamış
Dilberin de devletin de zerre lezzet kalmamış (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 1). [hiç,]
5. Devlet-i Dârâ değil dünyâ daḥi ‘aynımda yok
Eyledim nefret zamândan **hiç** ḥalâvet kalmamış (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 4). [hiç,]
6. Maḥlaşım müşkil talep **hiç** kıla şakla sineñe
Hefti pençle müşkiliñ ḥal kıla yek laḥza Celîl (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 9). [hiç,]
7. **Hiç** yok mu begim âh dil-i pür Hüznîye rahmiñ
Gel hürî şîfat nâz ile güftârıña yandım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 9). [hiç,]
8. Eylediñ gûna-gün cevri ü cefâñı bî-şümâr
Merḥamet et kalmadı **hiç** tende dermânım deyü (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 8). [hiç,]
9. Gül cemâliñ **hiç** gider mi ḥâtır-ı bî-çâreden
Ceys-i endüh-i ḥayâliñ serde mevḥûmlar gibi (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 5). [hiç,]

hicâb: Perde, örtü, engel.

1. Kaldır kuzum **hicâbı** gîsû-semen nikâbı
Görem ol âfîtabı ḡâyet güzelsiñ ammâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 3). [hicâbı, -ı]

hicâb et-: Utanma, sıkılma.

1. Kumu gibi mest etmede ‘uşşâk-ı zebânıñ
Tāvüs da **hicâb etmede** etvârıña karşı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 4). [hicâb et, -me, -de]

hicrân: Ayrılık, ayrılık acısı.

1. Aḡar göz yaşlarım şanki bahâr eyyâm-ı bârânı
Ne elde vuşlatıñ zevki ne **hicrâna** temâmet var (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 6). [hicrâna, -a]
2. **Hicrânı** ise emr-i ‘asîr ‘âşık-ı zâra
Teslîm-i ḡayât sinede her bâr ne güzeldir (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 9). [hicrânı, -ı]
3. Âh ile eyvâh ile ḡayfâ ki geçti ‘ömrümüz
Etmedi bir kez teraḡḡum eyledi **hicrân** ḡaraḡ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 6). [hicrân,]
4. **Hicrân** yakıyor sînemi şanma kederim yok
Âh бүктü belim fırkat cismimde ferim yok (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 1). [hicrân,]

hidâyet: Kurtuluş, necat, doğru yol.

1. **Hidâyet** senden olmazsa ne yapsın neylesin ‘âşî
Kerem bâbîñdan ey Hâdî diğeri dârü’l-amânım yok (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 11). [hidâyet,]

hidâyet eyle-: Doğru yola sevk etmek.

1. **Eyle** yâ Hâdî **hidâyet** Hüznî ‘âşî mücrime
Şol tarîka kim ola ol ḡaḡ tarîk-ı müstaḡîm (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 11). [hidâyet eyle,]

hiddet: Keskinlik, sertlik, öfke.

1. Çıkıp kürsüde **hiddetle** bizi na'ra atar vâ'iz
İnip rāh-ı sefāhetten nice şeyler yutar vâ'iz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 80, Mısra 1). [hiddetle, -le]

hikmet: Sebep, neden.

1. Bu ne **hikmet** nice münkire şafā bahşediyor
Nice hāl ehline de zulm-i firāvān ne sebep (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 22, Mısra 7). [hikmet,]

hikmet: Felsefe, bilgelik, ilim ve hilmin ictimaidan oluşan.

1. Bahāra 'ayn-ı 'ibretle nazar kıl Hüzniyā bir dem
Ne **hikmet** kim bezetmiş kudret ile yeryüzün Mevlā (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 12, Mısra 18). [hikmet,]
2. **Hikmetiñ** bir zerresidir cümle mevcūdāt hemān
Hākim-i Muṭlaḳ çü sensiñ ey 'azīm Haḳ-Ta'al (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 104, Mısra 9). [hikmetiñ, -in]
3. Duyan ol şive-i güftārını āşuftesidir
Bütün ol mu'ciz-i 'ālem dolu **hikmetçe** lebi (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 154, Mısra 10). [hikmetçe, -çe]

hilāf: Yanlışlık.

1. 'Acabā va'd ü yemīnler 'id-i vaşlīñ nerede
Çıktı meydāna **hilāfiñ** añladım cānā seni (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 152, Mısra 4). [hilāfiñ, -ın]

hilāl: Yeni ay. II Sevgilinin kaşları.

1. Ebrū **hilāl** gāmze teber fülfuli hāl nuṭṭı şeker
Yandı yeter oldu yeter teşne gönül yandı yürek (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 102, Mısra 9). [hilāl,]

hilāl kıl-: Hilal biçiminde eğmek.

1. Derd-i 'aşkıñ kāmetin kaşıñ gibi **kıldi hilāl**
Hüzni-i bî-çāredir efgende Allah 'aşkına (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 147, Mısra 15). [hilāl kıl, -dı]

hile et-: Aldatmak, yanıltmak.

1. Bu Hüzni ācize nettiñ nice mekr ü **hile ettiñ**
'Adūlar tuttuğun tuttuñ utanmazsıñ ne alçaqsıñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 96, Mısra 15). [hile ettiñ, -tın]

himmet: Lütuf, kerem, yardım.

1. Polatlınıñ ahālisi kurrāsı ettiler **himmet**
Hamiyyet ehlidir hep Hātem-i Tay gibi eşhā (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 13, Mısra 5). [himmet,]

hindū: Sevgilinin benî.

1. Gāmze-i cellādıyñ cānā elinden el-amān
Hāl ü **Hindū** fülfulünle perçemiñ tuğrāsına (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 145, Mısra 4). [hindū,]

Hizbî: Şâirin mahlası.

1. Gāhi Hüzni gāhi **Hizbî** bir 'aceb dīvāneyim
Gāhi neşr ettim gāzeller biñ sūhan-gūlarla ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 127, Mısra 17). [hizbî,]

hızlan: Medetsiz, muavenetsiz, yalnız başına kalıp zelil olma.

1. Hem hubb-ı hevâ tül-i emel kalbime koyma
Hızlanda koma bu dil-i nālânımı yâ Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 12). [hızlanda,]

hızmet: Kızmet = Hizmet. Bağlılık, sevgi, sadakat.

1. Āsitānîñ **hızmetidir** mîr gedānîñ maqşadı
Dergehiñde Hüznî-āsā nāle-i hayrān mıdır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 13). [hızmetidir, -i, -dir]

hor bil-: Hakir, zelil, müptezel olarak görmek.

1. Şüret ü şekl-i gedâyı zāhidā **hor bilme** sen
Etmeye iğfāl seni hiç ol ‘acib rengin libās (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 5). [hor bil,]

hoş: İyi, güzel, lâtif, a'lâ.

1. Zemîne sâyeler şalmış o servi **hoş** hırām eyler
Eser bād-ı şabā rüy-ı behiştten dem verir ammā (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 9). [hoş,]
2. Yanar bir şem’a-i târih bu dilde Hüznî cevherdir
Bînā olmuş yeri **hoştur** bu enver ma’bed-i zibā (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 14). [hoştur, -tur]
3. Anıñçün münkire karşı açıldı kale-i irşād
Hakikat cevherinden gel al **hoş** dükkānımız vardır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 4). [hoş,]
4. Sahāvet sofrası mebzûl-ı şarāb selsebil-āsā
Şerī’attan tarikattan yenir **hoş** nānımız vardır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 8). [hoş,]
5. ‘İşvesi **hoş** genc-i edeb duhter-i şāh ‘ālî neseb
Büse bedeh ez-rûh u leb teşne gönül yandı yürek (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 11). [hoş,]
6. Gāhi secde eyledim puthānede cānān için
Gāhi girdim mescide **hoş** müttakî hūlarla ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 4). [hoş,]

hoş gel-: İyi bir etki yaratmak.

1. Ġālībā feryādıma biñ iftihārıñ var seniñ
Ağladıkça ben saña **hoş mu gelir** cānā ‘aceb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 6). [hoş gelir,]

hoşça: Hoş bir tarzda, iyice, güzelce.

1. Tācir-i ‘ankā mişālim ğam hüzün emtā‘ımız
Zevk atıp hüzün almada bir **hoşça** kārım benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 4). [hoşça,]

hoş-kār: Hoşluk eden.

1. Ol maḥbûb ile Hüznî eger kabre girerseñ
Bes devlet-i bākî saña **hoş-kār** ne güzeldir (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 12). [hoş-kār,]

hoş-semen: Yâsemin kokulu, ıtırılı.

1. Mu’aṭṭar **hoş-semen** gīsū hemîn ruḥsārıña mebsût
O burc-ı rüyūña aḥter mişālî ḥāl-i siyāh menkûṭ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 1). [hoş-semen,]

Hü: Allah'ın zikri.

1. Hū diyen yā **Hū** diyen Allah diyen mahzūn gezer
Ol sebepten hūzn ile çün iştiḥārım var benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 11*). [hū,]
2. ‘Ālleme’l-esmāya girdim bir zamān **hūlarla** ben
Ḥaqqı isbāt eyledim illā da kālūlarla ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 1*). [hūlarla, -lar, -la]
3. Gāhi secde eyledim putḥānede cānān için
Gāhi girdim mescide hoş müttakī **hūlarla** ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 4*). [hūlarla,]
4. Her vakt-i seher **Hū** ile yā Ḥay devām et
Ol Ḥayy-i ebed gönderir iḥsān gecelerde (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 5*). [hū,]

hūb: *Güzel. II Güzelce.*

1. Burc-ı ruḥsārın merkez eylemiş birden nücūm
Bārekellāh **hūb** yaratmış cümleden rabbi’l-felaḳ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 4*). [hūb,]
2. Dil ‘āleme destān oluyor yārīn o **hūbdan**
Būlbūl gibi feryād-zede gülzārīn o **hūbdan** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 1*). [hūbdan, -dan]
3. Ferḥād gibi dāḡlar delerek kūy-ı Şirīne
Rāhında şehīd ḡamzesi hūnhā’rın o **hūbdan** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 4*). [hūbdan, -dan]
4. Mümkün mü ferāḡat ede ol çeşm-i ḡazāldan
Yaḡma ediyor ‘aqlımı ḡaddārīn o **hūbdan** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 6*). [hūbdan, -dan]
5. Zūlm etse de rahm etmese fermāna muṭī’dir
Maḥkūm olamaz bir şeh ü hūnkārīn o **hūbdan** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 8*). [hūbdan, -dan]
6. Hiç rahm ü nigāh etmedi bu Hüznî-yi za’ife
Bir tūl-i emel vuşlat-ı dildārīn o **hūbdan** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 10*). [hūbdan, -dan]

hūbān: *Güzeller, dilberler.*

1. Şūret-i zibā mūnakkaş ḥūsn-i ma’sūk bī-vefā
Raḥm yok şanma göñül ‘ālemde her **hūbān** lezīz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 8*). [hūbān,]
2. Bulur mūnkirleriñ imān göreydi rif’āt-ı şānıñ
Muḥaşşal zātına her dem pīrān ‘āşık **hūbān** ‘āşık (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 8*). [hūbān,]

ḥubb-ı a’dā: *Rakiplerin sevgisi.*

1. Şīve-bāzım nāz ile aḡyāra imālar ‘abeş
‘Āşıka nisbet veren şol **ḥubb-ı a’dālar** ‘abeş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 2*). [ḥubb-ı a’dālar, -lar]

ḥubb-ı dünyā: *Dünya sevgisi.*

1. Kābe Kāvseyñ şāhibiniñ yüzü şuyu ḥürmeti
Ḥubb-ı dünyā māsivādan eyle bu ḡalbim selīm (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 10*). [ḥubb-ı dünyā,]

Ḥubb-ı fillah: *Allah için (olan) sevgi.*

1. Menba’-ı feyz-i İlāhī cāy-ı Qur’ān bilmiş ol
Ḥubb-ı fillah ser firāz-ı genc-i imāndır göñül (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 8*). [ḥubb-ı fillah,]

ḥubb-ı hevā: *Nefse, nefsin isteklerine bağlılık ve sevgi.*

1. Hem **ḥubb-ı hevā** tūl-i emel ḡalbime koyma
Ḥızlanda ḡoma bu dil-i nālānımı yā Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 11*). [ḥubb-ı hevā,]

Ḥubbu'l-vaṭan mine'l-īmān: “*Vatan sevgisi imandandır.*” manasında hadīs-i şerif.

1. Zād-ı uḫrā Ḥüzniyā yok bil vaṭan kabriñ seniñ
Çün **mine'l-īmān** dimişler dildeki **ḥubbu'l-vaṭan** (Yozgatlı Ḥüznî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 12). [ḥubbu'l-vaṭan mine'l-īmān,]

ḥübluḡ: *Güzellik, tazelik, terlik.*

1. Bārekellāh bî-kuşūr ḥalk eylemiş Mevlā seni
Mısr ilinde **ḥübluḡuñ** ol Yūsuf-ı Ken'ân mıdır (Yozgatlı Ḥüznî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 8). [ḥübluḡuñ,]

ḥuccāc: *Hacılar.*

1. Enbiyā' vü evliyā cümle sürüşān zā'iriñ
Şarf-ı māl bezl-i vücūd etmekte her **ḥuccāc** saña (Yozgatlı Ḥüznî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 10). [ḥuccāc,]
2. **Ḥuccāc** ile lebbeyk diyeyim ben 'Arafāta
Ḳurbān edeyim cānımı Mināda kıyāmı (Yozgatlı Ḥüznî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 7). [ḥuccāc,]

ḥuccāc-ı kirām: *Yüce, cömert hacılar.*

1. Ettikçe 'azîmet hemān ol semt-i Ḥicāza
Âh etmede her gördüğü **ḥuccāc-ı kirāmı** (Yozgatlı Ḥüznî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 4). [ḥuccāc-ı kirām, -ı]

ḥüccet: *Delil, kanıt, belge.*

1. Dü cihān ey dil yeter **ḥüccet** saña fermān-ı Hāk
Ḥalleden ol 'ālem-i ma'nāda yüz biñ müşkilāt (Yozgatlı Ḥüznî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 3). [ḥüccet,]

Ḥud: *Hüd peygamber.*

1. Nūḥ İbrāhîm **Ḥud** eyler ziyāret ravzañı
Oldu ervāḥ-ı rüsul hem kâ'imen amaç saña (Yozgatlı Ḥüznî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 7). [ḥud,]

Ḥudā: *Allahü azîm'ü-şan.*

1. Nār-ı Nemrūd nefsimi hem maḥv edip bārī **Ḥudā**
Bāḡ-ı gülzār-ı ḥalil olsun dil-i sūzān baña (Yozgatlı Ḥüznî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 7). [ḥudā,]
2. Şîve-bāzım bu ne âfet tāvusı refāriñız
Servi-āsā kāmetiñ tūbāyā beñzetmiş **Ḥudā** (Yozgatlı Ḥüznî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 6). [ḥudā,]
3. Ticāret len tebūr olmaḡ dilerseñ Ḥaḡḡı zikreyle
Rızık için elem çekme **Ḥudā** rızıkıña kâfil hā (Yozgatlı Ḥüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 6). [ḥudā,]
4. Nidāi'l-felāḡa dāḡil et cümle iḥvānımı
Derünun nūr-ı Ḳur'ānla **Ḥudā** eyle gel ihyā (Yozgatlı Ḥüznî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 12). [ḥudā,]
5. Etti rihlet eyleyip 'azm-i bekā
Menzilin Firdevs ede bārī **Ḥudā** (Yozgatlı Ḥüznî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 2). [ḥudā,]
6. **Ḥudāyı** bir bilip ḡaḡ bil resülü
Rızāu'llah ḥümāsıdır şerī'at (Yozgatlı Ḥüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 41). [ḥudāyı, -yı]
7. Ya'ḡūba **Ḥudā** miḡnet çün eyledi iḡşān
'İbret yetişir Yūsuf-ı Ken'ân saña şabret (Yozgatlı Ḥüznî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 9). [ḥudā,]
8. **Ḥudānıñ** baḡr-i 'ilmi içre ḡūtu
Ḥabīb-i Ḥazret-i Yezdān Muḡammed (Yozgatlı Ḥüznî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 3). [ḥudānıñ, -nıñ]
9. Kām-et-i şimşādıñı tūbāyā beñzetmiş **Ḥudā**
Ḥüznî-āsā 'ar'ar-ı mevzūna minnet etmeyiz (Yozgatlı Ḥüznî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 11). [ḥudā,]
10. **Ḥudādan** ḡavfedip terket zünūbu
Ḥudādan ḡorḡmamāḡ küffāra maḡşūş (Yozgatlı Ḥüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 3). [ḥudādan, -dan]

11. Ne havfı kes **Hudādan** ne recāyı
Cenāheyn mürğ-i Hāk tayyāra maḥşüş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 5). [hudādan, -dan]
12. Qarincanın veren rızkıñ **Hudādır**
Qamūnuñ kısmeti Cebbāra maḥşüş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 19). [hudādır, -dır]
13. Hāfî pinhān **Hudāya** āşikārdır
‘Uyüb setri hemān Settāra maḥşüş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 7). [hudāya, -ya]
14. Göñül ẖāb-ı teğāfūlde **Hudāya** armağānım yok
‘Aceb nice olur hālīm vera’dan ẖiç nişānım yok (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 1). [hudāya, -ya]
15. Hevā-yı nefsiñe uyduñ **Hudā** havfın geri koyduñ
‘Aziz ismiñ deni koyduñ utanmazsıñ ne alçaksıñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 5). [hudā,]
16. Ehl-i hüznüñ göñlüdür der bil maḳāmım ol **Hudā**
Taht-ı dilde şāh-ı endüh yār-ı gārım var benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 9). [hudā,]
17. Mürğ-i dil Ya’kūb gibi ister **Hudādan** rü’yetiñ
Mısr ilinde menzil-i zindān ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 5). [hudādan, -dan]

hulḳ: *Huy, tabiat, yaratılış, ahlak.*

1. Merhem-i vaşlıñ yetiştir geldi cān **hulḳūma** āh
Bî-mürüvvet gayri rahmet derdime dermān mariz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 5). [hulḳūma,]
2. Hüsn-i Yūsuf gül cemāliñ **hulḳıyıñ** bir zerresi
Hıızr u Mūsa ol ledün dersin den almış bir sebaḳ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 9). [hulḳıyıñ, -yıb]

hükkām-ı ḳadīm: *Eski sultānlar.*

1. Dedim evreng-i dil-i Hüznîye **hükkām-ı ḳadīm**
Bārekellah yakışır vaşlıña cān ver dediler (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 13). [hükkām-ı ḳadīm,]

hükm: *Hüküm, karar (Allah'ın hükmü).*

1. Külli şey'in hāliküñ **hükmü** erip
İrci' emrine etti iktidā (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 3). [hükmü, -ü]
2. Küllişey'in hāliküñ **hükmündesiñ** ey dil yürü
İrci' eyler nidā ki her nüfusa menzilest (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 9). [hükmündesiñ, -ün, -de, -sın]
3. Seyf-i ḳātī' **hükmü** bākī şer'-i Ahmed haşre dek
Eyledi cün 'ālemi ma'mūr furū'-ı muḳkemāt (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 5). [hükmü, -ü]
4. Şark u garba **hükmünü** infāza me'mūr ebrūvān
Şöyle bir şevketli sultān şanki Dārā gānzeler (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 5). [hükmünü, -ün, -ü]

hukūk: *Şahıslar arasında vefāya dayalı dost ilişkisi.*

1. Hāk-ı sābık yok mudur birden ferāmüş eylediñ
Gel helāl eyle **hukūḳuñ** vaḳt-i firḳāt gel yetiş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 12). [hukūḳuñ, -un]

hüküm: *1. Yargı. 2. Egemenlik, hākimiyet.*

1. Küfrüne **hüküm** olduḡu Qur'āna ḳaḳāret
Ettikleri nisyān olamaz zerre bî-diniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 9). [hüküm,]

hülyâ: *Hayal.*

1. Bir vakt olur 'aşkıımız enhâra mu'âdil
Bir vakt olur gavrile **hülyâya** mümâsil (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 2*). [*hülyâya, -ya*]

Hümâ: *Devlet kuşu, talih kuşu. Kaf dağında, Okyanus adalarında veya Çin'de yaşadığına inanılan efsânevi bir kuş.*

1. Hudâyı bir bilip hak bil resülü
Rızâu'llah **hümâsıdır** şerî'at (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 42*). [*hümâsıdır, -sı, -dır*]
2. Gönlümüz h'âhişkâr ey şüh vaşlına ammâ ba'id
Şayd olunmaz bir **hümâ** tâbîn şeh-i merdân mıdır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 12*). [*hümâ,*]

Hümâ-meşreb: *Hümâ yaradılışlı. Hümâ gibi.*

1. Bir **hümâ-meşreb** tabî'at hiç saña olmaz şikâr
Bî-mürüvvet râm olunmaz seng-i dil-i vicdân güç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 7*). [*hümâ-meşreb,*]
2. Bir **hümâ-meşreb** şikâr olmazsın ey nevrete sen
Âşiyân-ı bâz-ı 'aşka zülfün ârâm-gâhımız (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 7*). [*hümâ-meşreb,*]

hüner: *Marifet, ustalık.*

1. Ben kendimi levmetmege hem mu'terif oldum
Dünyâ degil a hâzrete lâyıh **hünerim** yok (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 8*). [*hünerim, -im*]

hün-feşân: *Kan saçıcı, kan dökücü.*

1. Kâtledeñ üftâdeñi bir nîm-nigâhla ey perî
Bu mudur kânûn-ı hûbân **hün-feşânım** vâh benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 4*). [*hün-feşânım,*]

hünhâ'r: *Kan akıtan.*

1. Ferhâd gibi dâğlar delerek küy-ı Şîrine
Râhında şehîd gâmzesi **hünhâ'rin** o hûbdan (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 4*). [*hünhâ'rin,*]

hün-ı eşk-i dîde: *Gözün kanlı gözyaşı.*

1. **Hün-ı eşk-i dîdemiz** olmahta her dem cû mişâl
Bâr-ı hecrî kâmetim etti benim kavs-i kuzâh (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 3*). [*hün-ı eşk-i dîde, -miz*]

hün-ı firâk: *Ayrılık kanı.*

1. Urayım sineme hançer akıtıp **hün-ı firâk**
Şaçamam başıma odlar ten-i süzân edeyim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 7*). [*hün-ı firâk,*]

hün-ı iştîyâk: *Hasret kanları.*

1. Ser-be-ser olsun nişâr râhında **hün-ı iştîyâk**
Lâ'le renk olsun vücûdum bakma hiç nâlânıma (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 7*). [*hün-ı iştîyâk,*]

hünkâr: *Hükümdar. Padişah. Sultân.*

1. Yatar ol cāme-i rāḥatta dilā ṣāh-ı Huten
Varayım ‘arz edeyim hālîmi **hünkāra** bu şeb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 8). [hünkāra, -a]
2. Dāda geldim el-amān rahm eyle çeşmim yaşına
Pādişāh-ı mülk-i ḥāver Hüsrev ü **hünkārımız** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 6). [hünkārımız, -ımız]
3. Etmeyiz minnet hüveydā dehrîde **hünkāra** biz
Bağmayız şimden girü ol yāre biz ağıyāra biz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 1). [hünkāra, -a]
4. Zūlm etse de rahm etmese fermāna muṭî’dir
Maḥkūm olamaz bir şeh ü **hünkārın** o ḥübdan (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 8). [hünkārın, -ın]
5. Ol Ḥabîb-i Kibriyādır mefḥar-i ḥayrū’l-ümem
Māṣî’ cürm ü ḥaṭā **hünkāra** verdim gönlümü (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 12). [hünkāra, -a]

hün-nişār et-: Kan dökmek.

1. **Hün-nişār etsin** dem-ā-dem ‘aşk-ı pākiñle gözüm
Çıksın āfāka fiğānım ‘aşk ile bārî Hudā (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 11). [hün-nişār,]

hün-rîz: Kan döken, kan dökücü.

1. Benim ol ğamzesi **hün-rîz** eder āhımla şafā
Kılar ağıyarımı āh lūṭfile ḥandān ne sebeb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 9). [hün-rîz,]
2. Bu revîşle nice kanlar döker āhū-yı nigāh
Doğunur sîneme **hün-rîz** müjeler ṭop gibidir (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 10). [hün-rîz,]

hūr: Güneş.

1. Almasın bir kimseniñ gurbette cānın el-amān
Hem ḥayātı zillet aña hem memāt ḥaḳkında **hūr** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 16). [hūr,]

Hürî: Hürî. II Cennet kızı.

1. Māderiñ **hürî** seniñ ḥāşā beşerde yok nazîr
Āfitāb-ı pertevîñ ol tuḥfe-i Raḥmān mıdır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 3). [hürî,]
2. Bilmezem **hürî** ferîşteh Yūsuf-ı Ken‘ān mıdır
‘Adl-i Kisrā ‘āşıkā Ḥātem-seḥā sermāyesi (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 5). [hürî,]
3. Beni Mecnūna mişāl eyledi ‘aşkı ne ‘aceb
‘Acabā **hürî** mi yoksa melek anıñ nesebî (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 6). [hürî,]

Hürî şîfat: Cennet kızı gibi yüzü olan güzel.

1. Hiç yok mu begim āh dil-i pür Hüznîye rahmiñ
Gel **hürî şîfat** nāz ile güftārına yandım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 10). [hürî şîfat,]

Hürî-yi cennet: Cennet kızı.

1. Māl u cāh **hürî-yi cennet** çokları eyler taleb
‘Aşk-ı pākiñ maṭlabım ölsem daḥî rûz-ı cezā (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 13). [hürî-yi cennet,]

hürmet: Hatır.

1. Yā Kerîmü yā Raḥîm mîm-i Raḥîmiñ ‘aşkına
Sırr-ı vahdet **hürmeti** etme beni ‘aşktan cüdā (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 4). [hürmeti, -i]

2. Zâtına ettim tevessül kendime kıldım şefî
Ol Hâbîbîñ **hürmeti** et ‘aşkıñı ihsân baña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 12). [hürmeti, -i]
3. Ol Muḥammed **hürmeti** ‘afveyleyip ‘işyânımı
Şol ledünnî sırrına sen eyle mahrem el-‘iyâz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 9). [hürmeti, -i]
4. Hâbîbîñ **hürmeti** ‘afvet bu Hüznî bir yüzü kara
‘Âlimsiñ her cihet hâlim saña zerre nihânım yok (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 13). [hürmeti, -i]
5. ‘Uluvv-i şânına tâ-hâ delildir
Anıñ **hürmetine** et nîm-nigâhı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 12). [hürmetine,]
6. Anıñ sen **hürmetiyyün** rûz-ı maḥşer
Ḥacil etme meded rûy-ı siyâhı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 3). [hürmetiyyün, -iy, -çün]

hürşid: Güneş.

1. Hezâr maḥbûb-ı dil-cûlar nezâketle eder seyrân
Dolu şahrâ ile gülşen kamer **hürşid** melek-sîmâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 16). [hürşid,]
2. Dizilmiş burc-ı hüsnünde ser-â-pâ hâllerin cânâ
Felekte nâ-bedîd **hürşid** mücellâ mihr ü mâhından (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 4). [hürşid,]
3. Ol perîniñ zîb-i fer-hüsnünde **hürşid** pâyesi
Metn-i hüsnü şerhine yoktur liyâkat gâyesi (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 1). [hürşid,]

Hüseyn: Hz. Peygamberin torunu.

1. Ey Şimr-i pelîd ḥaşre kadar cânına lâ‘net
Destinde çıkıp ḥançer ile şadra **Hüseyniñ** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 14). [hüseyniñ, -in]

hüsn: Güzellik.

1. On sitem kıl bir mürüvvet ‘öşr-i şer’î-veş baña
Kırkıta bir **hüsnüñ** zekâtın ver bize ‘âlî neseb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 8). [hüsnüñ, -ün]
2. Ey güzel gül **hüsnüñe oldu** gönül bir ‘andelîb
Bâğ-ı vaşlîñ çün terennüm etmede gâyet ‘acîb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 1). [hüsnüñe, -ün, -e]
3. Meded ey ruḥları ḥamrâ meded ey şâh-ı dilîr
Görelî **hüsnüñü** dil ‘uḳde-i zülfünde esîr (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 2). [hüsnüñü, -ün, -ü]
4. Doyamaz **hüsnüñüze** dîdesi nazẓâreleriñ
Nicesi âteş-i ‘aşkıñ ile meczûb gibidir (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 7). [hüsnüñüze,]
5. İns ü cin cümle ḥalâyık **hüsnüñe** ḥayrân seniñ
‘Âşıkânıñ ‘âlem içre yalnız insân mıdır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 9). [hüsnüñe, -ün, -e]
6. Bî-bedelsiñ **hüsnüle** dünyâda dersem çok mudur
Ḳaddiñe olmaz mişâl tûbâda dersem çok mudur (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 1). [hüsnüle, -üle]
7. **Hüsnüñe** bir ben miyim ‘âşık perî ins ü melek
Yok nazîriñ Cennetü’l-Me’vâda dersem çok mudur (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 3). [hüsnüñe, -ün, -e]
8. Şöhretim Mecnûn gibi hem dâsitân-ı ‘âlemiñ
Hüsnüñüñ bir zerresi Leylâda dersem çok mudur (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 10). [hüsnüñüñ, -üyün]
9. Pervâne mişâl **hüsnüne** meftûn-ı ḥayâlîz
Bir çâre kıla sîne-i süzânıma maḥşûş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 3). [hüsnüne, -ün, -e]
10. Ederdi Ḳays ile Ferḥâd rehiñde cismîni ifnâ
Göreydi **hüsnüñü** Leylâ Şîrîn kalır idi maḡbûṭ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 8). [hüsnüñü, -ün, -ü]
11. Seniñ gül **hüsnüñe** cânân mekân ‘âşık zamân ‘âşık
Seniñ evşâfıñ dilden bilen ‘âşık duyan ‘âşık (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 1). [hüsnüñe, -ün, -r]

12. Ğonca **hüsñüñ** tal'at-ı şems-i muhabbet kalbe bil
Zabı kılınmış kal'asın hem beyt-i hubbuñ lutf kıl (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 1). [hüsñüñ, -ün]
13. Bülbül gibi gül **hüsñüñe** dem-beste-i bälüm
Pervâne mişâl cismile süzânım efendim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 3). [hüsñüñe, -ün, -e]
14. Sen Leylî iseñ dehrîde çün **hüsñ** ü kemâlde
'Aşkıñ ile vây ben dañı Mecnûnum efendim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 5). [hüsñ,]
15. Ey perî çoktan beri gel **hüsñüyüñ** hayrânıyım
'İd-i vaşlın ğonca seniñ bülbül-i nälânıyım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 1). [hüsñüyüñ, -üyün]
16. Görelî **hüsñüñü** dilber-i şeb rü'yâma girer
Dile hecriñ 'acabâ mädde vü hülyâsı kime (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 3). [hüsñüñü, -ün, -ü]
17. Ey perî **hüsñüñ** 'aceb ol Yüsuf-ı Ken'an mıdır
Mısr-ı dilde velvele düştü bugün şahrâsına (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 5). [hüsñüñ, -ün]
18. Okudum muşhafı **hüsñüñdeki** âyât-ı hikem
Yeñi bildim ki o güzel 'Arabîdir 'Arabî (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 11). [hüsñüñdeki, -ün, -de, -ki]

hüsñâ: *Güzellik.*

1. Zümre-i hüccâca beñzer Hüznî tâ'if **hüsñâsı**
Bu seniñ şân ü şerefin Beyt-i Ekremden midir (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 9). [hüsñâsı,]

hüsñ-i ma'sûk: *Âşık olunan sevgilinin güzelliği.*

1. Şüret-i zibâ münakkaş **hüsñ-i ma'sûk** bî-vefâ
Raħm yok şanma gönül 'âlemde her hübân lezîz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 7). [hüsñ-i ma'sûk,]

hüsñ-i Yüsuf: *Yusuf'un güzelliği.*

1. Süz-ı dil oldu Züleyhâ **hüsñ-i Yüsuf** çün hemîn
Vuşlat-ı cânân için kan ağladı her rüz u şeb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 9). [hüsñ-i yüsuf,]
2. **Hüsñ-i Yüsuf** gül cemâlin hulkıyın bir zerresi
Hıızr u Mûsa ol ledün dersinden almış bir sebağ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 9). [hüsñ-i yüsuf,]

hüsñ-rân: *Zarar, ziyan.*

1. Menzilin **hüsñ-rân** seniñ h'âb-ı tegâfülden uyan
Tut tarîk-i müstakîm bul nâr-ı düzahtan necât (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 11). [hüsñ-rân,]

Hüsrev: *Padişah, hükümdar.*

1. Dâda geldim el-amân raħm eyle çeşmim yaşına
Pâdişâh-ı mülk-i hâver **Hüsrev** ü Hünkârımız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 6). [hüsrev,]
2. Pâdişâhı **Hüsrevî** yâ Nüşirevândır gönül
Hâtem-i Taydır şehâda ehl-i ihsândır gönül (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 1). [hüsrevî,]

Hüsrev-i devrân: *Zamanın Hüsrev'i.*

1. Taht-ı gönüm âh ile ârâste çün Dârâ gibi
Miħnetiyle **Hüsrev-i devrân** ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 8). [hüsrev-i devrân,]

hüşüşan: *Bilhassa, özellikle.*

1. Şalât ile selâm olsun **hüşüşan**
Riyâz-i pâkiye her ân Muhammed (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 15*). [*hüşüşan,*]

hüt: *Balık.*

1. Hudânîñ baır-i ‘ilmi içre **hütü**
Habîb-i Hâzret-i Yezdân Muhammed (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 3*). [*hütü,*]

hıfıbe: *Cuma namazından önce ve bayram namazlarından sonra hatîbin minberde yaptığı dînî konuşma.*

1. Yâ nedir ol hâzihi cennâtü’adnîñ **hıfıbesi**
‘Ârif-i billah olanîñ mağzen-i Hâk kalbi hest (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 5*). [*hıfıbesi, -si*]

hıfıbe oku-: *Duada bulunmak; güzel sözlerle bahsetmek, övgüde bulunmak, anlatmak.*

1. **Okıyup** levlâke levlâk **hıfıbesin** Bezm-i Elest
Şâh-ı Bathâ Ahmed-i Muhtâra verdim gönlümü (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 9*). [*hıfıbe oku,*]

Hıfıbe-i Levlak: *Levlâk Hutbesi.*

1. Enbiyânîñ evvelisiñ hem risâlet hâtemi
Hıfıbe-i Levlak nübüvvet tahtına olduñ nişin (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 4*). [*hıfıbe-i levlâk,*]

hüveydâ: *Belli, besbelli, açık, apaçık, aşikâr.*

1. Etmeyiz minnet **hüveydâ** dehrîde hüñkâra biz
Bağmayız şimden girü ol yâre biz âğyâra biz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 1*). [*hüveydâ,*]

hüzn: *Gam, keder, tasa.*

1. Teşne dil yandı tutuştu âb-ı vaşlîñla yetiş
Âh eder şeb-tâ-seher bu **hüznile** Hüznî gedâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 14*). [*hüznile, -ile*]
2. Ne sebep Hüznî-yi bî-çâreyi **hüzn** ile koyup
Ne sebebtir rakîbâ her demi şadân ne sebep (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 13*). [*hüzn,*]
3. Derdimiz Eyyûba beñzer **hüznümüz** Ya’kûb gibi
Mısr içinde menzîlim olmağa zindân el-meded (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 5*). [*hüznümüz, -ümüz*]
4. Ey kalb-i hazîn **hüznüne** devrân mütelezziz
Ey cism-i nahîf derdiñe dermân mütelezziz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 1*). [*hüznüne, -ün, -e*]
5. Bu Hüznî kale-i hüznüñ hazîni **hüzn** ile her ân
Metâ’-ı ‘îd-i vaşlîñ çün efendim bî-karâr ağlar (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 13*). [*hüzn,*]
6. Elvedâ’ ey ‘îd-i mâtem el-firâk ey mâh-ı nûr
Nâzenin ‘ömrüm gibi **hüznile** ettiñ mürûr (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 2*). [*hüznile, -ile*]
7. Cigerim **hüznile** mâhrûr ten-i ‘üryân yanıyır
Yetişir cümle-i hecrin yetişir vech-i münîr (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 3*). [*hüznile, -ile*]
8. Şızılar yâre-i hecrin tenim Eyyûb gibidir
Âh eder dertli göñül **hüznile** Ya’kûb gibidir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 2*). [*hüznile, -ile*]
9. Ey Hüznî seniñ **hüznüñe** yok mu nihâyet
Bu ‘âleme sen hüznile bir tane mi geldiñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 11*). [*hüznüñe, -ün, -e*]

10. Hüzni gibi vâh **hüzni** ile bir kalb-i hâzinim
Hüznile harâb külb-i ahzânımı gör gel (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 107, Mısra 9). [hüzni,]
11. **Hüzni** ile hüzniüm benim cüş eyledi Hüzni gibi
Olmadın âgâh bu dilden nev-civânım vâh benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 115, Mısra 9). [hüzni,]
12. Hüzni ile **hüzniüm** benim cüş eyledi Hüzni gibi
Olmadın âgâh bu dilden nev-civânım vâh benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 115, Mısra 9).
[hüzniüm, -üm]
13. Ya'küb ile Yüsufün vaşlıña **hüzni** oldu sebab
Anıñ için **hüzni** ile dil iftihârım var benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 119, Mısra 7). [hüzni,]
14. Hû diyen yâ Hû diyen Allah diyen mahzûn gezer
Ol sebepten **hüzni** ile çün iştihârım var benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 119, Mısra 12). [hüzni,]
15. Mahlasım Hüzni deyip **hüzni** ile yazdım biñ gazel
Ehl-i hüzne hüzni ile biñ yâdigârım var benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 119, Mısra 13). [hüzni,]
16. Cân fedâ olsun ki **hüzne** intizârım var benim
Bâr-ı hüzni çekmede hem iktidârım var benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 119, Mısra 1). [hüzne, -e]

Hüzni: Şairin mahlası.

1. Ma'siyet bahrinde kaldı **Hüzni** 'âşi el-meded
Dest-gîr-i sıbteyn ile olsun Çâr-yâr-ı bâ-şafâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 1, Mısra 21). [hüzni,]
2. 'Abd-i 'âşi **Hüzniyim** bi-çâreyim yâ Rab meded
Şoñ nefeste rûz kıl hem kâmil-i imân baña (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 2, Mısra 13). [hüzniyim, -yim]
3. Yâ Resûlallah dahîlek etme red bu **Hüzniyi**
H'ân-ı luftuñdan doyur kim geldi müflis aç saña (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 3, Mısra 13). [hüzniyi, -yi]
4. Sen füzûn et cevriñi yâr ben tahammül eyleyem
Hüzniyim âlâm-ı 'aşkıñ câh-ı rif'âtir baña (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 4, Mısra 12). [hüzniyim, -yim]
5. Rûz-ı mahşer hâkimiñ Hâk müdde'in şems-i cihân
Hüzni vazgel mâ-sivâdan şoñ nedâmettir saña (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 5, Mısra 14). [hüzni,]
6. Mürâ'ât et vefâ resmin ferâmûş eyleme şâhım
Derinde vâlih ü hayrân bu **Hüzni** 'âşık-ı şeydâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 7, Mısra 14). [hüzni,]
7. Teşne dil yandı tutuştu âb-ı vaşlıñla yetiş
Âh eder şeb-tâ-seher bu hüzni **Hüzni** gedâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 8, Mısra 14). [hüzni,]
8. Yeter gâflet behey **Hüzni** tefekkür eyle encâmıñ
Denâ'tten sefâhetten yeter el çek ne hâşıl hâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 10, Mısra 17). [hüzni,]
9. Bir **Hüzni** dil-hâzinim kurbân olam şirînim
Fikreyle meh-cebinim gâyet güzelsiñ ammâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 11, Mısra 11). [hüzni,]
10. Yanar bir şem'a-i târih bu dilde **Hüzni** cevherdir
Bînâ olmuş yeri hoştur bu enver ma'bed-i zibâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 13, Mısra 13). [hüzni,]
11. **Hüzni** târih mey-i cevher nûş eder
Peyk-i murgûñ şivesi mey gâlibâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 14, Mısra 9). [hüzni,]
12. **Hüzni** kuluñu Ahmed-i Muhtârâ civâr et
Bir ben degilim cümle-i ihvânımı yâ Rab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 15, Mısra 23). [hüzni,]
13. Yedinde 'urveti'l-vüşkâ Reşid ismiñle Rahmanın
Olur bu **Hüzniye** âhir refik-i intibâh yâ Rab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 16, Mısra 14). [hüzniye, -ye]
14. 'Afvedip 'işyânımı rahm eyle bir kez sevdiğim
Dergehiñde var ise **Hüzni**de bir terk-i edeb (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 19, Mısra 12). [hüzni, -de]
15. Yâ kime şekvâ edem bâb-ı semâhıñ var iken
Baş açık yalın ayak feryâd eder **Hüzni** gârib (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 20, Mısra 12). [hüzni,]
16. Ne yamân derdimiş ey dil şeb-i yeldâ-yı emel
Yanıyor **Hüzni** yine hasret-i dil-dâre bu şeb (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 21, Mısra 10). [hüzni,]
17. Behey **Hüzni** zünubıñ hâdden aştı
Günâhkârân şifâsıdır şerî'at (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 24, Mısra 47). [hüzni,]
18. Ey **Hüzni** gârib küşe-i gurbette marîzsiñ
Bir gün de olur derdiñe dermân saña şabret (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 26, Mısra 13). [hüzni,]

19. Ta'rif ile 'aşk künhüne hiç vâkıf olunmaz
Hüznî şıgamaz deftere imlâ-yı muhabbet (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 22). [hüznî,]
20. Yandım a beyim ol leb-i gül-günüñ elinden
Hüznî gibi bir 'aşık-ı nâ-çârıñ gör geç (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 12). [hüznî,]
21. Kûlzüm-âsâ derd-i 'aşkım gün-be-gün efzûn olur
 Ser-te-ser yandı vücûd ver **Hüznîye** mey'-i mübâh (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 12).
 [hüznîye, -ye]
22. Yüzü kara tehî-destir kâpında yalvarır dâ'im
 Yetiş feryâdına rahmet bu **Hüznî** nâ-tüvân ey şüh (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 18). [hüznî,]
23. **Hüznî** saña dil vereli ey ruh-ı revânım
 Kânlar akıtır dîdeden etmekte figân şüh (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 13). [hüznî,]
24. Kâpın kıtmîridir 'afvet kuşûrun
 Ola **Hüznî** saña kurbân Muhammed (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 22). [hüznî,]
25. Bî-murâd gitti deyü bî-çâre bî-kes 'aşkım
 Ey cefâ-cü ağla gez oldukta **Hüznî** nâ-bedîd (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 14). [hüznî,]
26. **Hüznî** yanyor ateş-i 'aşk ile dem-â-dem
 Etmekte figân hecride süzân mütelezziz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 11). [hüznî,]
27. **Hüznî** amân olma kesel fâ'idesiz tûl-i emel
 Geldi uyan vakt-i ecel vakt-i şehir vakt-i şehir (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 23). [hüznî,]
28. Derinde âh eder **Hüznî** velâkin i'tibâr hiç yok
 Ne kıymet var ne râğbet var ne bir lûtf u 'inâyet var (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 13).
 [hüznî,]
29. Bu **Hüznî** kale-i hüznün hâzini hüzn ile her ân
 Metâ'-ı 'îd-i vaşlın çün efendim bî-karâr ağlar (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 13). [hüznî,]
30. Bağ-ı 'Adniñ bir mişâli **Hüznîye** Yozgat müdâm
 Beldetü'n-ı tayyibetün dil var ümîd Rabbun Gâfûr (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 17).
 [hüznîye, -ye]
31. Saña cânım ola kurbân kerem et eyle kabûl
 Ola kayd defter-i 'uşşâkıña bu **Hüznî** fakîr (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 10). [hüznî,]
32. Bedenim **Hüznî** hedef eyledi ebrûy-ı hilâl
 Meded ol gâmeze-i tîr katlime menşûb gibidir (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 11). [hüznî,]
33. Zümre-i huccâca beñzer **Hüznî** tâ'if hüsnâsı
 Bu seniñ şân ü şerefiñ Beyt-i Ekremden midir (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 9). [hüznî,]
34. Ol mañbûb ile **Hüznî** eger kabre girerseñ
 Bes devlet-i bâkî saña hoş-kâr ne güzeldir (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 11). [hüznî,]
35. Lehü'l-hamdü lehü'l-minne hezerân şükr ola **Hüznî**
 Tarîk-i mürşid-i Hakkâ ezel imânımız vardır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 17). [hüznî,]
36. Kâpın kıtmîridir **Hüznî** günâhkâr
 Dem-â-dem dergehiñ nâlânesiyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 17). [hüznî,]
37. Yâre âgyâra müdârâ **Hüznî** eyler dâ'imâ
 Bir seniñ çün ey güzel her şahşa eyvallahımız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 13). [hüznî,]
38. Nazmımız iksîr-i a'zâm zümre-i 'irfân için
Hüznî pîr-i 'aşktan irşâd gayra isnâd etmeyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 12). [hüznî,]
39. Cennet-i 'aşkıñ cünûdu etti gârât râhatım
 Neşrolundu 'âleme **Hüznî** deyü âşarımız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 14). [hüznî,]
40. Bir tehî dest rû-siyâh **Hüznîyim** bî-çâreyim
 'Arz-ı hâcât eyleriz ol Hâzret-i Gâffâra biz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 13). [hüznîyim, -yim]
41. Dersimiz verdi bize ey **Hüznî** pîr-i 'aşk bugün
 Küntü kenzden 'Alleme'l-esmâ' olundu muktebes (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 13).
 [hüznî,]
42. Menba'-ı genc-i leñâfet gerden-i billûruñuz
 Gonca gül-fem ettirir **Hüznîye** her dem kâr heves (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 12).
 [hüznîye, -ye]
43. Eylesin beytü'l-hazanda mişl-i Ya'kûb **Hüznî** zâr
 Sende var taht-ı şafâda bul selâmet gel yetiş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 13). [hüznî,]
44. Bâb-ı vuşlat ka'besin cân et küşâd **Hüznî** kula
 Kâlb-i nâ-şâdına rahmet kâmetin 'ar'ar yetiş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 11). [hüznî,]

45. Bu **Hüznî** ‘âşık-ı şeydâ düşelden dâmiña ey şüh
Vişâliñ ârzûsü dilde işi âh ü figân olmuş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 11*). [hüznî,]
46. Bu **Hüznî** teşne-i âb-ı vişâliñ nâr-ı hecriñle
Tutuştı sîneden şardı yeñi baştan amân âteş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 15*). [hüznî,]
47. Pek hasta ‘acib küşe-i ğurbette bu **Hüznî**
Şerh eyle amân hâlimi Lokmânıma maşşûş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 13*). [hüznî,]
48. Yüzüñ kara eliñ boş **Hüznî** var mı
Te vessül Ahmed-i Muhtâra maşşûş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 37*). [hüznî,]
49. Gülşen-i hüsnüñ vişâliñ bağbanı **Hüznî** âh
Çekilmez oldu bâr-ı zulmüñ eyleme bir ğaraş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 11*). [hüznî,]
50. Dergehiñde ser-nigün hem rûz u şeb kan ağlıyor
Geldi **Hüznî** dâd-res ol hâline cânâ marîz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 14*). [hüznî,]
51. Bu **Hüznî** âh eder vakt-i seher çün na‘t-ı vaşlıñla
Fedâ cânı saña şarttır dañi rahmiñ ana meşrûf (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 11*). [hüznî,]
52. Ey **Hüznî** eger irmek ise Hakk’a murâdñ
Sineñde ola gevher-i nâ-yâb-ı tevâzu‘ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 13*). [hüznî,]
53. Hâk-i pâyîñ **Hüznîye** bir tütüyâ-yı ma‘nevî
Pâyedâr olduķca ey şems-i cihân etmem ferâğ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 13*). [hüznîye, -ye]
54. Bâb-ı lutfuñ sâ‘ili **Hüznî** gedâyı etme red
Âsitân-ı dergehiñden etmez ol zerre ferâğ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 13*). [hüznî,]
55. Cism ü cân âmâdedir râhiñda kurbânım seniñ
Hüznî nâmım yâd ola tâ haşre dek beyne‘l-halef (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 12*). [hüznî,]
56. Murâd-ı maşşûdu **Hüznî** fakîri
Cemâliñ Ka‘besin etmekte tatvîf (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 19*). [hüznî,]
57. Bu **Hüznî** kemteri kaydet bulunsun defter-i ‘aşkıta
Dil-i mahzûn ile her dem saña şâhım bu cân ‘âşık (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 13*). [hüznî,]
58. Ey **Hüznî** gezer rûz u leyâl ile eyvâh cürm
Allaha yarar hakkıylâ zerre eşerim yok (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 11*). [hüznî,]
59. **Hüznî** dile koy lü‘lû‘-i esrâr-ı haķâyık
Taşşil-i rumûzât ile simyâdan uşandık (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 9*). [hüznî,]
60. Hâbiñ hürmeti ‘afvet bu **Hüznî** bir yüzü kara
‘Âlimsiñ her cihet hâlim saña zerre nihânım yok (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 13*). [hüznî,]
61. Yâ Rab meded **Hüznîye** maşşerde şefi‘ et
Her vakt-i seher ağlamada ‘abd-i kemîniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 21*). [hüznîye, -ye]
62. Bu **Hüznî** âcize nettiñ nice mekr ü hîle ettiñ
‘Adûlar tuttuğun tuttuñ utanmazsiñ ne alçaksiñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 15*). [hüznî,]
63. Nâr-ı ‘aşkıñ ser-be-ser yaķtı vücûd iklimini
Âb-ı vaşlıñla söyündür **Hüznî** kurbânıñ seniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 10*). [hüznî,]
64. Şevketiñle devletiñ günden güne olsun mezîd
Hâk-i pây-i dergehiñde **Hüznî** dil-süzân seniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 10*). [hüznî,]
65. Verdi fermân katlime ol bî-amândır ğâlibâ
Maşşûr-âsâ **Hüznîye** ber-dâra beñzer kaşlarıñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 10*). [hüznîye, -ye]
66. Ey **Hüznî** seniñ hüznüñe yok mu nihâyet
Bu ‘âleme sen hüznile bir tane mi geldiñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 11*). [hüznî,]
67. **Hüznî** saña mihr-i münîr cân fedâ gönölü esîr
Raħmi kesîr lutfu kesîr teşne gönöl yandı yürek (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 13*). [hüznî, -a]
68. Raħm eyle gönöl **Hüznîye** uhrâya refîķ ol
Def‘ ola hemîñ bizdeki ol fikr-i ebâtıl (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 15*). [hüznîye, -ye]
69. Soñ nefeste **Hüznîyi** imân ile yoldaş kıl
Rabbenâ sebbitleñ imânenâ vaktü‘z-zevâl (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 15*). [hüznîyi, -yi]
70. Münkesir-ķalb olma **Hüznî** mür u mârâsa şûretâ
Şems-i hâver burc-ı tende nûr-ı ‘irfândır gönöl (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 13*). [hüznî,]
71. **Hüznî** gibi vâh hüzn ile bir ķalb-i hâzinim
Hüznüñle ħarâb ķülbe-i aħzânımı gör gel (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 9*). [hüznî,]

72. Meded ey ğamzesi tîr **Hüznîye** rahm eyle meded
Verir ol cân-ı dili dîde-i sehâra güzel (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 9). [hüznîye, -ye]
73. Eyle yâ Hâdî hidâyet **Hüznî** ‘âşî mücrime
Şol tîrîka kim ola ol hâk tîrîk-ı müstakîm (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 11). [hüznî,]
74. Mecnûn gibi ârâm edeli dest-i sühanda
Hüznî gibi hem şâhib-i divânım efendim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 16). [hüznî,]
75. Bir bende-i fermânîm ey vech-i münîrim
Hüznî gibi bir rahm-ı ciger-hünüm efendim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 10). [hüznî,]
76. Şol vişâl-i hârmân ‘ömrümü benim kıldıñ hebâ
Yok mu rahmîñ **Hüznîye** etme ğamım her-ġâh benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 10). [hüznîye, -ye]
77. Hüzn ile hüznüm benim cüş eyledi **Hüznî** gibi
Olmadın âġâh bu dilden nev-civânım vâh benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 9). [hüznî,]
78. Yeter el verdi yeter **Hüznîye** cânâ bu hüzn
Nice bir beyt-i dilim külbe-i ahzân edeyim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 9). [hüznîye, -ye]
79. Akıñ dîde-i hünun meded ey şâh-ı cihân
Acımañ **Hüznîye** zerre diliñ âhen mi desem (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 10). [hüznîye, -ye]
80. Hîç yok mu begim âh dil-i pür **Hüznîye** rahmîñ
Gel hürî şîfat nâz ile ġüftârîña yandım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 9). [hüznîye, -ye]
81. Mağlasım **Hüznî** deyip hüzn ile yazdım biñ gazel
Ehl-i hüzn hüzn ile biñ yâdigârım var benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 13). [hüznî,]
82. Nazar et lutf ile **Hüznî** ediyor ârzü vişâl
O şebistân-ı vişâle saña kurbân olayım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 13). [hüznî,]
83. Ölse de ne ġam sînesi billürda yatarken
Ey **Hüznî** bugün Yûsuf-ı Ken‘âna yanaştım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 12). [hüznî,]
84. İltifâtıñ sâyesinde **Hüznîyi** et kâm-yâb
Vuşlatıña şubha dek biñ cân ile kurbânıyım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 11). [hüznîyi, -yi]
85. Dâsitân oldum cihâna hüznile mesrûr iken
Hüznî nâmın almışım rahmînde **Hüznî** şöhetim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 12). [hüznî,]
86. Kıl şefâ‘at yâ Resûlallah amândır el-amân
Rû-siyâh kapıña geldi **Hüznî** pür-zâr ü hâzîn (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 16). [hüznî,]
87. Gâhi **Hüznî** gâhi Hizbî bir ‘aceb dîvâneym
Gâhi neşr ettim ġazeller biñ sühân-ġûlarla ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 17). [hüznî,]
88. Gelmemiş aşla cihâna **Hüznî** emşâlim benim
Tâbî‘-i nefis-i hevâ şeytân ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 19). [hüznî,]
89. Ger ölürse **Hüznîye** ġayri terahhüm eyleme
Bir zülüm etmeden bir yana ben bir yana sen (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 9). [hüznîye, -ye]
90. Fedâdır râhîña **Hüznî** hemîn hayrân-ı ‘aşkıñdır
Sa‘âdetli efendimsiñ anıñ vazgel ġünâhından (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 11). [hüznî,]
91. Sen selâmet ver ilâhî **Hüznîye** âhîr nefes
Eksilir mi ey Hudâ bañr-kereminden kañre su (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 13). [hüznîye, -ye]
92. Ey **Hüznî** ‘akıl ermedi refât-ı ‘acibe
Bir zerre degil medhîne eş‘ârîña karşı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 11). [hüznî,]
93. Hâñçer-i cevriñle âhîr **Hüznîyi** mahveylediñ
Göz göz oldu sînede ol dâġ-ı hicrânım deyü (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 13). [hüznîyi, -yi]
94. Sür hâke yüzüñ baş açık el kıldır o şâha
Ey **Hüznî** ara derdiñe dermân gecelerde (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 14). [hüznî,]
95. Ey **Hüznî** bunu görmeye aşhâb-ı müdahîn
Her cins-i bozuk kelb gibi âġyâra düşürme (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 15). [hüznî,]
96. Ya‘kûb gibi hep çektikçe kim derd ü belâyı
Var **Hüznî** dilim Yûsuf-ı Ken‘ânıma söyle (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 10). [hüznî,]
97. Zehr-i hecri etmeden nûş dâ‘imâ **Hüznî** gibi
Mevtim ahsen her cihetten bu dil-i dîvânıma (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 9). [hüznî,]

98. Ne nezâket tûṭî-dil sendeki bu nâz-ı revîş
Yanıyor **Hüznî** gedâ gayret-i itfâsı kime (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 10). [hüznî,]
99. Nâ't-ı hüsnüñ bülbül-i güyâsı **Hüznî** dâ'imâ
Kıl rahm devletli şâhım 'aşkıyıñ şeydâsına (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 13). [hüznî,]
100. **Hüznî** saña bî-rahm u vefâ gör neler etti
Ol kalb-i pülâd âfet-i devrâna yanaşma (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 9). [hüznî,]
101. Ağla **Hüznî** Hakkâ hüzün oldu tâ bezm-i elest
Arz-ı vâsî' teng olundu şanki mescünüm gibi (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 11). [hüznî,]
102. Zehr-i gurbet nûş edip sen câme-i hasret ile
Ağla **Hüznî** haşre dek dehrîde mahrûmlar gibi (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 10). [hüznî,]
103. Der-i vâlâsınıñ **Hüznî** ğubârin tûtiyâ eyle
Medîne semtine git sen var arayı var arayı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 9). [hüznî,]
104. Bulan Leylâ ile **Hüznî** hakîkat râhını Mecnûn
Aña Mecnûn olup her dem ğanîmet bil bu sevdâyı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 9). [hüznî,]
105. Dedi ey **Hüznî** ğarîb vaşlıma cân eyle fedâ
Dedim ol cân fedâ ümmü ile de olsun ebi (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 13). [hüznî,]
106. Bî-hadd ü beyân 'âşiye yâ Rab keremiñ bol
Hüznî de ziyâret ede ol 'âlî makâmı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 14). [hüznî,]
107. Bu dördü **Hüznîye** ferdâ şefî' et
Keremden pâdişâhlar pâdişâhı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 27). [hüznîye, -ye]

Hüznî-âsâ: Hüznî gibi. Şâirin mahlası.

1. Âteş-i 'aşkıñ beni yaqtı remâd etti amân
Hüznî-âsâ ey perî-rû terk-i sevdâlar 'abeş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 12). [hüznî-âsâ,]
2. Âsitânıñ hîzmetidir mîr gedânıñ maqşadı
Derĝhiñde **Hüznî-âsâ** nâle-i hayrân mıdır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 14). [hüznî-âsâ,]
3. Kâmet-i şimşâdıñ tûbâyâ beñzetmiş Hudâ
Hüznî-âsâ 'ar'ar-ı mevzûna minnet etmeyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 12). [hüznî-âsâ,]

Hüznî-i bî-çâre: Çaresiz Hüznî. Şâirin mahlası.

1. **Hüznî-i bî-çâreñe** luṭf ile rahm et dâ'imâ
Merḥabâ ey sînesi şahrâ efendim merḥabâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 15). [hüznî-i bî-çâre, -n, -e]
2. **Hüznî-i bî-çâreyi** cânâ esirge el-amân
Ṭatlı cânım kaşdına etmekte da'vâ ğamzeler (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 13). [hüznî-i bî-çâre, -yi]
3. Derd-i 'aşkıñ kâmetin kaşın gibi kıldı hilâl
Hüznî-i bî-çâredir efgende Allah 'aşkına (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 16). [hüznî-i bî-çâre, -dir]
4. Vuşlatıñdan etme mehcûr **Hüznî-i bîçâreyi**
Ḥayli demdir sâ'il-i ihsânıñım Allah için (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 9). [Hüznî-i bîçâre, -yi]
5. **Hüznî-i bî-çâreniñ** bakma ḥatâsı bî-şümâr
Kullara etmekte ihsân cümle sulṭân el-meded (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 13). [Hüznî-i bî-çâre, -nin]
6. **Hüznî-i bî-çâreyi** imân ile yoldaş kıl
Dü cihânda et 'azîz faẓlıñla her dem el-'iyâz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 13). [Hüznî-i bî-çâre,]
7. **Hüznî-i bî-çâreyi** reddetme kaydet deftere
Baḥr-i luṭfuñ kaṭresine eyle anı müsteḥak (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 13). [hüznî-i bî-çâreyi, -yi]

Hüznî-i dîvân: Hüznî'nin meclisi. Şâirin mahlası.

1. Yâ görem yâ görmeyem göster cemâliñ şöñ vedâ'
Eyle lutfuñ **Hüznî-i dîvâna** gel Allah için (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 10*). [*Hüznî-i dîvân, -a*]

Hüznî-i mestâne: Kendinden geçmiş Hüznî. Şâirin mahlası.

1. Râh-ı 'aşkıñ tekyesinde cânını kurbân eden
Zehr-i hecriñ nüş eden bir **Hüznî-i mestâneyim** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 12*). [*Hüznî-i mestâne, -yim*]

Hüznî-i nâ-çâr: Çâresiz Hüznî. Şâirin mahlası.

1. Va'de-i vuşlat ile dil-i bülbülüm eyleñ firîb
Hüznî-i nâ-çâra va'diñ üzre bir durduñ mu hiç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 14*). [*hüznî-i nâ-çâr,*]
2. Kaatre-i rahmiñle sır-âb eyle yâ Rab el-amân
Bir günâhkâr kalb-i kâsı **Hüznî-i nâ-çâre** bak (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 16*). [*Hüznî-i nâ-çâre,*]

Hüznî-i nâlân: İnleyen, üzgün Hüznî. Şâirin mahlası.

1. Ben dedim dil bî-şekîb âh ol dedi şabreyle sen
Bir gün olur şâd olursuñ ey **Hüznî-i nâlânımız** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 14*). [*Hüznî-i nâlân, -ımız*]

Hüznî-i şeydâcığım: Divâne Hüznî. Şâirin mahlası.

1. Rahmedip bir kez n'olur ahvâlimi hiç şormadıñ
Hüznî-i şeydâcığım sen bir taraf ben bir taraf (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 18*). [*hüznî-i şeydâcığım, -cığım*]

Hüznî-i üftâde: Âşık, tutkun Hüznî.

1. Elvedâ' etme ferâmüş **Hüznî-i üftâdeni**
Hayrile Mevlâ mülâkât etsin ihsân elvedâ' (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 9*). [*Hüznî-i üftâdeni, -n, -i*]

hüznile: Hüzün ile.

1. Dâsitân oldum cihâna **hüznile** mesrûr iken
Hüznî nâmın almışım rahmiñde Hüznî şöhetim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 11*). [*hüznile,*]

Hüznî-veş: Hüznî gibi. Şâirin mahlası.

1. Dergeh-i 'aşkıñ gubârı tütüyâsı 'âlemiñ
Hüznî-veş halk-ı cihân üftâde dersem çok mudur (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 14*). [*hüznî-veş,*]
2. Dîde-i hünâbemiz kûy-ı vişâle cû mişâl
Hüznî-veş deryâ-yı 'aşk dil girdâb gamda bâkîyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 14*). [*hüznî-veş,*]
3. Er iseñ men'aref dersin oku erbâb-ı 'aşktan gel
Bu **Hüznî-veş** suhen bahşâ hezâr mişli öter vâ'iz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 16*). [*hüznî-veş,*]

4. Gel kerem kıl her zamān ey gönca-ter gönca fidān
Hüznî-veş kan ağlıyor ‘aşkıñla bülbüller seniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 10). [hüznî-veş,]
5. Hem saķāhüm rabbihüm çün cür‘asın nüş eyleyip
Hamr-ı ‘aşkla **Hüznî-veş** gör kalb-i süzānım benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 10). [hüznî-veş,]
6. **Hüznî-veş** oldum yanardağ şu‘leli āhım çıkar
Kubbe-i eflāki yakar āh-ı süzānım benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 9). [hüznî-veş, -dır]
7. Şol hayal-i vuslatıñla **Hüznî-veş** zār u hazīn
Saltanatta ğuşşaya şāyān ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 13). [hüznî-veş,]
8. Cān evimde gizlidir hem ‘aşkıñ imānım gibi
Kābre girsem **Hüznî-veş** terk etmezem illā seni (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 10). [hüznî-veş,]

Hüznîyā: Ey Hüznî. Şâirin mahlası.

1. **Hüznîyā** Hakkā tevekkül kıl umūruñ tefvîz et
Kul iken kıldan kula ihsān olur ‘ālem bu yā (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 13). [hüznîyā,]
2. Bahāra ‘ayn-ı ‘ibretle nazar kıl **Hüznîyā** bir dem
Ne hikmet kim bezetmiş kudret ile yeryüzün Mevlā (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 17). [hüznîyā,]
3. Nāz eder ‘uşşāka maķbūb cevrin efzūn eyleyip
Rāh-ı ‘aşқта yan muķadder **Hüznîyā** terk-i edeb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 14). [Hüznîyā,]
4. Bul hayāt-ı cāvidānı ğāfil olma **Hüznîyā**
Māsivāyı terk edip ol dā’imā Allah-perest (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 11). [Hüznîyā,]
5. İ’tikād-ı ehl-i sünnet üzre ol sen **Hüznîyā**
Dīn şer’at bākīdir hem maķvolur hep münkerāt (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 15). [hüznîyā,]
6. Zād-ı ‘uķbā kaydını taķşile sa’y et **Hüznîyā**
Kim ‘ademden var ede ne bunca ‘işyānıñ ‘abeş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 13). [hüznîyā,]
7. Al mecāzı bul haķīkī ‘avn-ı Hakkā **Hüznîyā**
Fevt-i fırsat eyleme zirā anıñ pişmān güc (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 13). [hüznîyā,]
8. ‘Az̄b-telaķhūn tatmışım dehriñ fenādır cümlesi
Hüznîyā dārū’l-karāra varmağa imān leziz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 10). [hüznîyā, -ur]
9. Yār için aġyāra minnet etme bî-sūd **Hüznîyā**
Bed-raķibe ser fūrū tab’ınca bir ma’nā mıdır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 9). [hüznîyā,]
10. **Hüznîyā** cānāna te’şir eylemez hiç āhımız
Dīn yok imān yok hem rahm yok kan ağlatır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 13). [hüznîyā,]
11. Dergeh-i ğaffāra tıttım rû-siyāhım **Hüznîyā**
Ol verendir maķşadım sultāna minnet etmeyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 13). [hüznîyā,]
12. **Hüznîyā** bir bākī yāre ver gönül kıl āh ü zār
Elvedā’ ettikte ruķuñ zıkr ede ol ten kafes (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 9). [hüznîyā,]
13. Çarķ-ı devvār ‘aksine devr etmede fāzıllara
Hüznîyā nā-mertlere eltāf-ı devrān ihtişāş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 12). [hüznîyā,]
14. **Hüznîyā** nefsimden ettim nefreti ammā çi sūd
Kūşe-i vahdet gibi ‘ālemde rāhat kalmamış (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 13). [hüznîyā,]
15. Şoydurup Edhem mişāli nicesiñ derviş edip
Taķt-ı ‘aşқта **Hüznîyā** hep oldular hāķān-ı ‘aşk (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 16). [hüznîyā,]
16. Yārī fānī mālī cife tālībī kelb **Hüznîyā**
Fānide bākī olan şol yārı bul yārāna gel (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 9). [hüznîyā,]
17. Zād-ı uķrā **Hüznîyā** yok bil vaţan kabriñ seniñ
Çün Mine’l-imān dimişler dildeki hubbu’l-vaţan (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 11). [hüznîyā,]
18. Muķtedā-yı ehl-i sünnet şūphesiz işnā ‘aşer
Hüznîyā rāhıñda kurbān bir gedā derler bize (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 16). [hüznîyā,]
19. Öyle bir maķbūb-ı ‘ālem **Hüznîyā** ol bî-nażir
Dergeh-i vālāsıñnā nāmūs-ı ekber dāyesi (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 9). [hüznîyā,]

20. Ehl-i cāha raġbetim yoktur fenāda **Hüzniyā**

Āsitān-ı dergeh-i ebrāra verdim gönlümü (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 156, Mısra 15*). [*hüzniyā,*]

Hüzni-yi bî-çāre: Çaresiz Hüzni. Şâirin mahlası.

1. Ne sebep **Hüzni-yi bî-çāreyi** hüzün ile koyup
Ne sebebtir rakîbā her demi şādān ne sebep (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 22, Mısra 13*). [*hüzni-yi bî-çāreyi,*]

Hüzni-yi za'îf: Yetersiz, zayıf Hüzni. Şâirin mahlası.

1. Hiç rahm ü nigāh etmedi bu **Hüzni-yi za'îfe**
Bir tûl-i emel vuşlat-ı dildārın o hūbdan (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 130, Mısra 9*). [*hüzni-yi za'îf, -e*]

hüzün: Dert, gam, tasa.

1. Yeter el verdi yeter Hüzniye cānā bu **hüzün**
Nice bir beyt-i dilim külbe-i ahzān edeyim (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 116, Mısra 9*). [*hüzün,*]
2. Tācir-i 'ankā mişālīm gam **hüzün** emtā'ımız
Zevk atıp **hüzün** almada bir hoşça kārım benim (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 119, Mısra 3*). [*hüzün,*]
3. Ağla Hüzni Hākka **hüzün** oldu tā bezm-i elest
Arz-ı vāsi' teng olundu şanki mescūnum gibi (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 148, Mısra 11*). [*hüzün,*]

-I-

ırāğ eyle-: Uzaklaştırmak.

1. Firkat ü hecriñle yaqtım sinede yüzbiñ çerāğ
Muftî'-i āb-ı vişālīñ **eylediñ** benden **ırāğ** (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 84, Mısra 2*). [*ırāğ eyle, -di, -n*]

'ırz: Haysiyet, namus.

1. Nicesiñ **'ırzını** kırdıñ nicesiñ kanına girdiñ
Kefen toprak kabir yurduñ utanmazsıñ ne alçaqsıñ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 96, Mısra 13*). [*'ırzını, -ı, -nı*]

ıssı: Sahip.

1. Kudret **ıssı** ey Kerimi ey Raḥīm-i Lā-yezāl
Her nekāyiştēn munezzeh zāt-ı pākīñ bî-mişāl (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 104, Mısra 1*). [*ıssı,*]

-İ-

'ibādet: Kulun Allah'ın rızasını kazanmak ve ona yakınlaşmak için yaptığı iş ve davranışlar.

1. İtmesen zerre **'ibādet** şān-ı Hākka yok ziyān
Nefse ā'id nîk ü bed ferdāda 'āhātır saña (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 5, Mısra 7*). [*'ibādet,*]
2. **'İbādet** çün yarattı 'abdīn Allah
Her ins ü cin kamū ezkāra maḥşūş (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 76, Mısra 11*). [*'ibādet,*]
3. Neden böyle olur mağrūr iki günlük fenāya dil
'İbādetle mürūr etmiş niçin bir ān zamānım yok (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 94, Mısra 6*). [*'ibādetle, -le*]

‘ibādet et-: *Allah'ın emirlerini yerine getirme, tapma, tapınma.*

1. **Ettiğin** bunca **‘ibādet** dil kabāhattir saña
Hep mürā’ilik ettiğin sîrette ‘ādettir saña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 1*). [*‘ibādet et, -ti, -gin-tigin*]

‘ibādet-kār: *İbādet eden.*

1. Rızık nokşân olunmaz seyyi’âtle
Dağı artmaz **‘ibādet-kāra** maḥşûş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 22*). [*‘ibādet-kāra, -a*]

İblis: *1.Şeytan. 2.Hilekâr, muğfîl.*

1. Olma mağrûr ‘ilmiñe a‘mâliñe **İblis** gibi
Ben diyen maṭrût olur benlik felâkettir saña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 9*). [*iblis,*]

İbn-i Hişâm: *Özel isim.*

1. İlticâ’ı kaṭ‘ edenler zem olundu dü cihân
İbn-i Hişâm Bū Leheb-veş la‘nete oldu qarîn (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 10*). [*ibn-i hişâm,*]

İbn-i ‘İmrân: *İmrân'ın oğlu Hz. Musa.*

1. **İbn-i ‘İmrân** İbn-i Meryem rif‘âtin ‘âtin bir zerresi
Kâbe Kavseyn ‘âlem-i lâhut ol minhâc saña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 5*). [*ibn-i ‘imrân,*]

İbn-i Meryem: *Hz.Meryem'in oğlu. Hz. İsa.*

1. İbn-i ‘İmrân **İbn-i Meryem** rif‘âtin ‘âtin bir zerresi
Kâbe Kavseyn ‘âlem-i lâhut ol minhâc saña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 5*). [*ibn-i meryem,*]

İbrâhîm: *Hz.İbrahim. İbrahim Peygamber.*

1. Nûḥ **İbrâhîm** Ḥud eyler ziyâret ravzañı
Oldu ervâḥ-ı rûsul hem kâ’imen amaç saña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 7*). [*İbrâhîm,*]

‘ibret: *Ders alma, uyarılma.*

1. Ya‘kûba Ḥudâ miḥnet çün eyledi iḥsân
‘İbret yetişir Yûsuf-ı Ken‘ân saña şabret (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 10*). [*‘ibret,*]
2. Ey göñül **‘ibret** yeter pervâne şem‘a yandığı
Var mı bir maḥbûb ola ‘uşşâkına hiç dâd-res (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 7*). [*‘ibret,*]

‘ibret al-: *Ders almak.*

1. Oldu şabâ peyk-i şafāk **‘ibreti al** bülbüle bak
Vaḳt-i ricâ leyl-i ğasāk vaḳt-i şeh̄r vaḳt-i şeh̄r (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 5*). [*‘ibret al,*]
2. Bâd-ı şabâ müjde-i ḥân İntehû kaville cân
Fezkurû’dan **‘ibret alan** vaḳt-i şeh̄r vaḳt-i şeh̄r (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 12*). [*‘ibret al, -an*]

ibtidâ: *Başlangıç.*

1. Fażl-ı Bi'smillāh ile dīvāna ettim **ibtidā**
İsm-i Raḥmān ile verdim işbu nazma intihā (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 1). [ibtidā,]
2. Lebleriñ āb-ı hayāttır gezdiren İskenderi
Ol hayāt-ı cāvidānı Hızra vermiş **ibtidā** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 10). [ibtidā,]
3. Tarīkattan ḥaḳīkattan muḳaddem
Ledünni **ibtidāsıdır** şerī'at (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 10). [ibtidāsıdır, -sı, -dır]

ibtilā: Düşkünlük, aşırı tutkulu olma, tiryakilik.

1. Süy-ı Hāktan her ne gelse rāzıyım biñ cān ile
Muntazır dil **ibtilāya** cāna minnet etmeyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 12). [ibtilāya,]

îç-: Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.

1. Behā'im-veş yiyip **îçip** uyumak
Münāfık mülhîd eşrāra maḥşûş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 23). [îçip, -ip]
2. Bu 'aşkı lev'm eden elbet mezākın tātmayan nā-merd
Behā'im-veş bu 'ālemde yiyip **îçip** yatar vā'iz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 14). [îçip, -ip]
3. Dedi bu şeb **îçelim** meyi tenhā
Sa'ādeḥāneme sen eyle teşrîf (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 3). [îçelim, -e, -lim]
4. Bu ma'nādan ezel 'aşkıñ şarābını **îçen** sensiñ
İçen sensiñ o cānānıñ yedinden cām-ı şahbāyı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 3). [îçen, -en]

îç: Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.

1. Külbe-i aḥzān **îçinde** kıl riyāzet bul fenā
Tut tarīk-i müstakîmi pîr-i 'aşkla dest-be-dest (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 7). [îçinde, -i, -n, -de]

icād et: Var etme, yoktan yaratma.

1. Şundu cānān büsesiñ biñlerce minnet cānıma
Māsivāyı dilberi biz dilde **icād etmeyiz** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 10). [icād et,]

icāzet al-: İzin alma, onaylanma.

1. Ders-i 'aşktan dün gece **aldım icāzet** sevdiğim
Cānımız şahrā-yı gām Mecnūna minnet etmeyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 3). [icāzet al, -dı, -m]
2. Okudum kânūn-ı 'aşkı **aldım icāzet** bugün
Bir ferīd-i mürşid-i kāmīl oluptur dil esās (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 3). [icāzet al, -dı, -m]

îçin: Sebebiyle, -den dolayı, -den ötürü.

1. Pertev-i ḥüsnüñ **îçin** dīvāne dil yanmaktadır
Tār-ı hecriñ bir şehāb-ı feyż-i raḥmettir baña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 9). [îçin,]
2. Ticāret len tebūr olmak dilerseñ Ḥaḳkı zikreyle
Rızık **îçin** elem çekme Ḥudā rızkıña kāfil hā (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 6). [îçin,]
3. 'Aşıkān ma'sūk **îçin** maḥvetmede dā'im vücūd
Şem'-i sūza kıl nazar pervāne yanmakta 'aceb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 3). [îçin,]
4. Sūz-ı dil oldu Züleyhā ḥüsn-i Yūsuf çün hemīn
Vuşlat-ı cānān **îçin** kan ağladı her rüz u şeb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 10). [îçin,]
5. Şol peyām-ı vaşlıñ **îçin** dil kan ağlar her seher
Bārī sende 'id-i vaşlıñ et n'olur cānā naşib (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 3). [îçin,]

6. Sâkiyâ Allah **için** şun cām-ı ‘aşktan bir kadeh
Teşne dil ol kayd-ı gâmdan bir dahî bulsun feraḥ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 33, Mısra 1).
[için,]
7. Merḥamet kıl hâlîme pervâne dil didâr **için**
Mey-i ‘aşkı sâkiyâ şun def-i ḡam kıl felâḥ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 33, Mısra 9). [için,]
8. Yâr **için** aḡyâra minnet etme bî-sûd Hüzniyâ
Bed-rakîbe ser fûrû ṭab‘înca bir ma’nâ mıdır (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 49, Mısra 9). [için,]
9. Naẓmımız iksîr-i a’zâm zümre-i ‘irfân **için**
Hüzni pîr-i ‘aşktan irşâd ḡayra isnâd etmeyiz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 61, Mısra 11). [için,]
10. Devlet-i dünyâ **için** devrâna minnet etmeyiz
Dirhem ü dinâr **için** nâ-dâna minnet etmeyiz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 64, Mısra 2). [için,]
11. Gülşen ile cây-i zindân bes berâberdir baña
Def-i ḡam kılmak **için** seyrâna minnet etmeyiz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 64, Mısra 10). [için,]
12. Şûretâ bülbül fiḡânı eyler ammâ gül **için**
Ma’nâda maṭlûbu Mevlâ ettiği ezkâra bak (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 91, Mısra 3). [için,]
13. Ḥavfımdan **için** çıkmaya bed-nâm o şûḥuñ
Hiç kūyuna varmaz idim eyvâḥ seferim yok (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 92, Mısra 3). [için,]
14. Ya’kûb ile Yûsufuñ vaşlıña hüzni oldu sebab
Anıñ **için** hüzni ile dil iftîḥârım var benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 119, Mısra 8). [için,]
15. Gâhi secde eyledim putḥânede cânân **için**
Gâhi girdim mescide ḥoş müttakî hûlarla ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 127, Mısra 3). [için,]
16. Ey melek al cânımı tez minnet etmem cân **için**
Mevt **için** geldim fenâya lem-yezel Ḥak Bâkî hû (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 136, Mısra 11).
[için,]
17. Senden digere kimseye icrâ-yı tekâpü
Ettirme baña rızık **için** eşrâra düşürme (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 141, Mısra 6). [için,]
18. Bu ‘aşrımız olmaḡta mizâc-ı ehl-i hevâ hep
Fetvâ **için** ol müftî-i efkâra düşürme (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 141, Mısra 14). [için,]

içinde: İçinde, ortamında.

1. Derdimiz Eyyûba beñzer hüzniümüz Ya’kûb gibi
Mısr **içinde** menzirim olmaḡta zindân el-meded (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 37, Mısra 6).
[içinde,]
2. Etmede giryem tezâyüd gün-be-gün Ya’kûb gibi
Külbe-i aḡzân **içinde** iftirâkla vâḥ benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 114, Mısra 8). [içinde,]
3. Ḥalk **içinde** bî-ḡayâ insân ararsañ işte ben
Ḥavf ü ḡaşyet yok tehî vicdân ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 129, Mısra 1).
[içinde,]
4. Nehy-i ma’rûf emr-i münker meslegin tâ’kîb eden
Dehr **içinde** menba’-ı tuḡyân ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 129, Mısra 4).
[içinde,]
5. Zümre-i ‘irfân **içinde** etti ikbâlim bâ’id
Var mıdır ‘âlemde ma’kûs ṭâlî-i dünüm gibi (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 148, Mısra 7). [içinde,]

icrâ-yı muḥabbet: Sevmek, sevgi göstermek.

1. Ey sâkî hemân şun bize bir bâde-i gülgün
Bu şeb edelim yâr ile icrâ-yı muḥabbet (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 27, Mısra 14). [icrâ-yı muḥabbet,]

icrâ-yı tekâpü: Çabalamak, çaba sarf etmek.

1. Senden digere kimseye icrâ-yı tekâpü
Ettirme baña rızık için eşrâra düşürme (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 141, Mısra 5). [icrâ-yı tekâpü,]

icrâ-yı zenb: Günah işlemek.

1. Geçer leyl ü nehârim âh hemân **icrâ-yı zenb** ile
Özümde haşyet ü havf yok niçin çeşm-i revânım yok (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 3).
[icrâ-yı zenb,]

icre: İçinde.

1. Hışn-ı tevhid **icre** imân 'urveti'l-vüşkâ şakın
Fitne-i bid'at ile doldu naazar kıl kâ'inât (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 13). [icre,]
2. Pür-harâret teşne-dil neş'e-yâb-ı bâdeyim
Deşt-i hayret **icre** bî-tâb kaldım gördün mü hiç (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 4). [icre,]
3. Hudânîñ baħr-i 'ilmi **icre** hûtu
Hâib-i Hazret-i Yezdân Muħammed (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 3). [icre,]
4. Ey perî-rû behişt **icre** vâlidin ğilmân mıdır
Aħsen-i takvim vücuduñ dâderin vildân mıdır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 1). [icre,]
5. İns ü cin cümle ħalâyık ħüsnüñe ħayrân seniñ
'Âşıkânın 'âlem **icre** yalıñız insân mıdır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 10). [icre,]
6. Söyünmez sineden âteş yanar meydân-ı 'aşk **icre**
Şafâsı artar eksilmez dil-i püryanımız vardır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 9). [icre,]
7. Dest-i 'aşk **icre** cünün teşne bî-tâb göñlümüz
Ka'be-i maķşûda cânâ ersin bu vuşlat râhımız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 11). [icre,]
8. Umduĝuñ bunca defâ'in medfen-i virânedir
Mürşidânı ħıfz eden ħalk **icre** bir köhne libâs (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 8). [icre,]
9. Gel bir gece şoħbet edelim mey içelim âh
Cân **icre** 'aziz cân ile mihmânım efendim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 10). [icre,]
10. Kaldımadı 'indiñde zerre ey perî-rû kıymetim
'Aşkın oldu âlem **icre** bâ'is-i maħviyetim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 2). [icre,]
11. Gözleri doymaz ħarâma cürmüne hiç yok 'aded
'Âlem **icre** şâhib-i 'işyân ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 12). [icre,]

icre: -a/-e, içine.

1. Girdikte daħi beyt-i zalâm **icre** kerem kıl
Şıktırma meded ol ten-i 'üryanımı yâ Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 13). [icre,]

'id: Bayram.

1. Baş elin âl kanıma densin yakınmış âl kına
Her gören saña desin kim **'idniz** olsun sa'id (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 10). ['idniz,]
2. Bunca **'idim** etmede imrâr firâk u vaşl ile
Bir ĝarib âvâreyim ben eyle şâdân el-meded (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 7). ['idim,]

idbâr: Talihsizlik, bahtsızlık.

1. Eslâf gibi hiç varmayayım bâb-ı ümerâya
İķbâl ü sa'âdet dili **idbâra** düşürme (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 8). [idbâra,]

idi: İsim soylu kelimlerin cümlede yüklem olarak kullanılmasını sağlayan yardımcı fiil, ekfiil.

1. Şefkati mebzûl **idi** ihvânına
Hem tevâzu' ehli hem ehl-i seħâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 5). [idi,]
2. Bir zamân bünyâd-ı şî're olmuş **idim** nev-heves
Bir zamân feryâd ü eĝân eyledim bî-dâd-res (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 1). [idim, -m]
3. Ederdi Kays ile Ferhâd rehiñde cismini ifnâ
Göreydi ħüsnünü Leylâ Şîrin kalır **idi** maĝbûť (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 8). [idi,]

4. Sen **idiñ** evvel benim biñ nâz ile ‘aqlım alan
Kâmet-i bâlâcığım sen bir taraf ben bir taraf (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 15*). [*idiñ, -n*]
5. Havfımdan için çıkmaya bed-nâm o şühûñ
Hiç küyuna varmaz **idim** eyvâh seferim yok (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 4*). [*idim, -m*]

‘İd-i fîtr: *Ramazan Bayramı.*

1. Zât-ı şavmıñ **‘İd-i fîtrîñ** hakkıçün kenz-i ‘aṭā
Kayd-ı ğamdan hem rehâ etsin beni Ḥayyüñ şabûr (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 13*). [*‘İd-i fîtr, -in*]

‘İd-i mâtem: *Mâtem bayramı.*

1. Elvedâ‘ ey **‘İd-i mâtem** el-firāk ey mäh-ı nûr
Nâzenin ‘ömrüm gibi hüznile ettiñ mürûr (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 1*). [*‘İd-i mâtem,*]

‘İd-i mülâkât: *Buluşma, görüşme bayramı.*

1. ‘Âşıka va‘d eyleyip **‘İd-i mülâkât** var deyü
Şoñradan ettiñ nükûl ‘uşşâka olduñ dil-firîb (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 5*). [*‘İd-i mülâkât,*]

‘İd-i vaşl: *Kavuşma bayramı; bir araya gelinecek gün.*

1. Şol peyâm-ı vaşlıñ için dil kan ağlar her seher
Bâri sende **‘İd-i vaşlıñ** et n’olur cânâ naşîb (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 4*). [*‘İd-i vaşl, -in*]
2. Bize yok mu ‘acabâ **‘İd-i vaşlıñdan** eşer
Ne olur eyle mürüvvet dil-i nâ-çâre güzel (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 7*). [*‘İd-i vaşl, -in, -dan*]
3. Ey perî çoktan beri gel hüsniyüñ hayrânıyım
‘İd-i vaşlıñ gönca seniñ bülbül-i nâlânıyım (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 2*). [*‘İd-i vaşl, -in*]
4. **‘İd-i vaşlıñ** müjdesi bu gönlümü mest eyledi
Ol hayâl-i şoḥbetiñle şanki bir dîvaneyim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 9*). [*‘İd-i vaşl, -in*]
5. ‘Acabâ va‘d ü yemînler **‘İd-i vaşlıñ** nerede
Çıktı meydâna hilâfiñ aḥladım cânâ seni (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 3*). [*‘İd-i vaşl, -in*]

‘İd-i vişâl: *Kavuşma bayramı.*

1. Olur bir bülbül gūyâ göñül **‘İd-i vişâliñ** çün
Kılır üftâdeler hayrân hemân ‘âşık hemân ‘âşık (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 5*). [*‘İd-i vişâl, -in*]
2. Mestâne göñül ‘aşk ile mestâne mi geldiñ
Yâ **‘İd-i vişâl** va‘dine kurbâna mı geldiñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 2*). [*‘İd-i vişâl,*]
3. Kurbân edeyim cânımı ol **‘İd-i vişâle**
Yüzler sürerek pâyine kurbânım efendim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 11*). [*‘İd-i vişâl, -e*]

‘İdiyye: *Bayramlık, bayram kutlaması.*

1. Çün münâdî bir nidâ etti bugün bayrâm günü
Yâ bize **‘İdiyye** cânım bûseler verdiñ mi hiç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 12*). [*‘İdiyye,*]

2. Va‘de-i vaşlın zamânı geldi bayrâm günüdür
Ver lebinden **‘îdiyye** büse hemân etmem ferâğ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 10). [*‘îdiyye,*]

ifâ: Gereğini yapmak. Yerine getirmek.

1. ‘Ömr-i Nûha mâlik olsañ lâ-yü‘ad kılsañ ‘amel
Çeşm ü müjgân şükrünün **ifâsı** âfâttır saña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 6). [*ifâsı, -sı*]

ifnâ et-: Yok etmek, edilmek.

1. **Ederdi** Kays ile Ferhâd rehiñde cismini **ifnâ**
Göreydi hüsünü Leylâ Şîrin çalır idi mağbû (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 7). [*ifnâ ederdî, -er, -dî*]

ifşâ: Gizli bir şeyi veya konuyu açığa çıkarma, yayma.

1. Gel seniñle edelim keşf-i derûn-ı râz biz bize
Bâri hıfz et sırrımı gel ğayra **ifşâlar** ‘abeş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 4). [*ifşâlar, -lar*]

iftihâr: Övünme, övünç.

1. Ğalibâ feryâdıma biñ **iftihârıñ** var seniñ
Ağladıkça ben saña hoş mu gelir cânâ ‘aceb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 5). [*iftihârıñ,*]
2. Ğubârıñ **iftihârı** ‘arşa bestir
Vücûduñla zemîn şādân Muhammed (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 9). [*iftihârı, -ı*]
3. **İftihârıñ** izdiyâd etmekte günden güne âh
Kalb-i pülâdınî amaç eyledikçe vâhımız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 3). [*iftihârıñ, -ın*]
4. Sîne-i i şahrâda katlet ey şeh-i hûbân beni
İftihârım terk-i cân ‘aşkıñla etmem hiç esef (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 8). [*iftihârım, -ım*]
5. Ya‘kûb ile Yûsufuñ vaşlıña hüzn oldu sebab
Anıñ için hüzn ile dil **iftihârım** var benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 8). [*iftihârım, -ım*]

iftihâr eyle-: İftihar etmek, kıvanç duymak, övünmek.

1. ‘Abd-i Memlûkuñ seniñ cümle ferîşte ins ü cin
Ol mübârek merkadıñla **iftihâr eyler** zemîn (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 12). [*iftihâr eyle, -r*]

iftirāk: Ayrılık.

1. Etmede giryem tezâyüd gün-be-gün Ya‘kûb gibi
Külbe-i ahzân içinde **iftirākla** vâh benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 8). [*iftirākla, -la*]

igfâl et-: Kandırmak, aldatmak.

1. Şüret ü şekl-i gedâyı zâhidâ hor bilme sen
Etmeye igfâl seni hiç ol ‘acîb rengin libâs (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 6). [*igfâl et, -me, -ye*]

igfîrlenâ: "Bize mağfîret et." anlamında, Âli İmran Sûresi - 147. âyetten alıntıdır.

1. Yâ Ra'ûf yâ Kerîm yâ Ğafûr **igfirlenâ**
Urma 'işyânım yüzüme şol zamân vaktü'l-'akîm (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 3). [igfirlenâ,]

igvâ: Baştan çıkarma, yolunu şaşırtma, ayartma.

1. Baktık nice dem cinnî'-i haddâm-ı hayâle
Maşrû'a şifâ bahş eden **igvâdan** uşandık (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 4). [igvâdan,]

ihdinâ şıraçe'l-müstakîm: "Bizi doğru yola erıştır." (Fatıha 1/6).

1. Lâ-şerîk ü lâ-nazîrsiñ vaşfına 'âciz 'ukûl
İhdinâ yâ Rab **şııraçe'l-müstakîm** zü'l-kemâl (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 12). [ihdinâ şıraçe'l-müstakîm,]

ihrâz-ı şehâdet: Şehâdete erişme.

1. Kıl rûz baña âhiri **ihrâz-ı şehâdet**
Râhiñda nişâr edeyim al kanımı yâ Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 13). [ihrâz-ı şehâdet,]

ihsân: Cömertlik, lütuf, bağış, hediye.

1. Hüzniyâ Hakkâ tevekkül kıl umûruñ tefvîz et
Kul iken kıldan kula **ihsân** olur 'âlem bu yâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 14). [ihsân,]
2. Şiddıklar ile bizleri et cennete dâhil
Dîdâr ile ver andaki **ihsânımı** yâ Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 20). [ihsânımı, -ım, -ı]
3. Ol kayd-ı sivâ 'ukde-i igfâlini hallet
Dâreynde hemân ver baña **ihsânımı** yâ Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 10). [ihsânımı, -ım, -ı]
4. Bî-çâre gönül nâle-i efgân saña şabret
Her derd-i belâ her demi **ihsân** saña şabret (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 2). [ihsân,]
5. Cemî'-i âl ile aşhâbıña hem
Ola bizden şalât **ihsân** Muhammed (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 18). [ihsân,]
6. Kapanmaz dergeh-i pîrân mürüvvet ehli pek çoktur
Gelen üftâdeye karşı nice **ihsânımız** vardır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 6). [ihsânımız, -ımız]
7. Ben dedim yok mu mürüvvet âhla geçti vaktimiz
Ol dedi ğamdır hediye 'aşîka **ihsânımız** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 12). [ihsânımız, -ımız]
8. Bî-mürüvvet yok mudur 'uşşâka **ihsânıñ** seniñ
Taş mıdır mermer midir pülâd mı vicdânıñ seniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 1). [ihsânıñ, -ın]
9. Her vakt-i seher Hû ile yâ Hay devâm et
Ol Hayy-i ebed gönderir **ihsân** gecelerde (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 6). [ihsân,]

ihsân et-: Yardım etmek, iyilikte bulunmak, bağışlamak.

1. Elvedâ' etme ferâmüş Hüzni-i üftâdeni
Hayrile Mevlâ mülâkât **etsin ihsân** elvedâ' (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 10). [ihsân et, -sin]
2. Zâtıña ettim tevessül kendime kıldım şefî'
Ol Habîbiñ hürmeti **et** 'aşkıñı **ihsân** baña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 12). [ihsân,]
3. Hüzni-i bî-çâreniñ bakma hatâsı bî-şümâr
Kullara **etmekte ihsân** cümle sulţân el-meded (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 14). [ihsân,]

ihsân eyle-: *Bağışta bulunma, iyilik etme.*

1. Çok zamandır ağlarım hecriñle cânân el-meded
İñlerim ‘aşkıñla her dem **eyle ihsân** el-meded (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 2*). [*ihsân eyle,*]
2. Ya‘kûba Hudâ miñnet çün **eyledi ihsân**
‘İbret yetişir Yûsuf-ı Ken‘ân saña şabret (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 9*). [*ihsân,*]

ihsân ol-: *Bağışlamak, bahşetmek, lutfetmek.*

1. Gerdân-ı kâfüruñu şemm eyleyem şebbo gibi
Olmaya bir kimseye **ihsân** bu nâmla bu şeref (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 10*). [*ihsân olmaya, -ma, -ya*]

ihtirâz eyle-: *Sakınmak, çekinmek.*

1. Görse Loqmân ‘acz ile **eyler** devâdan **ihtirâz**
Kim Felâtûn görmemiş ol derd-i efzûnum gibi (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 5*). [*ihtirâz eyle, -r*]

ihtisâş: *Uzmanlık, tecrübe.*

1. Çarh-ı devvâr ‘aksine devr etmede fâzıllara
Hüznîyâ nâ-mertlere eltâf-ı devrân **ihtisâş** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 12*). [*ihtisâş,*]

ihvân: *Candan dostlar, samimi arkadaşlar.*

1. Nidâi’l-felâha dâhil et cümle **ihvânımı**
Derûnun nûr-ı Kur‘ânla Hudâ eyle gel ihyâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 11*). [*ihvânımı, -ım, -ı, -*]
2. Şefkati mebzûl idi **ihvânına**
Hem tevâzu‘ ehli hem ehl-i şehâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 5*). [*ihvânına, -ı, -na*]
3. Ceyş-i gurbet etti yağma nakd-i cânım her ne var
Yok haber semt-i vatandaşan eyledi **ihvân** garağ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 4*). [*ihvân,*]

ihyâ et-: *Canlandırmak (Âşığın olumsuz durumunun düzelmesi.)*

1. Gel seniñle bezmim **ihyâ edelim** meyle bu şeb
Tāvüs-ı reftâr ile ‘uşşâka cām şorduñ mu hiç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 5*). [*ihyâ ed,*]

ihyâ eyle-: *Hayat vermek, diriltmek, canlandırmak.*

1. **Eylediñ** teşrîfle **ihyâ** mürde cismim çok şükür
Merhabâ ey kaşları tuğrâ efendim merhabâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 3*). [*ihyâ eyle, -di, -n*]
2. Nidâi’l-felâha dâhil et cümle ihvânımı
Derûnun nûr-ı Kur‘ânla Hudâ **eyle** gel **ihyâ** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 12*). [*ihyâ,*]

ihyâ-yı emvât: *Ölüleri diriltme.*

1. Mesihîñ nefhiyle **ihyâ-yı emvât**
O Musânîñ ‘aşâsıdır şerî‘at (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 29*). [*ihyâ-yı emvât,*]

ikbâl: *Mutluluk, saadet, baht, talih.*

1. Zümre-i 'irfân içinde etti **ikbâlim** bâ'id
Var mıdır 'âlemde ma'kûs tâli'-i dünüm gibi (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 7).
[ikbâlim, -im]

ikbâl eyle-: Baht açıklığı veya iyi bir duruma erişmiş olma.

1. Geçti devrân merd elinden gayre **ikbâl** eyledi
Sürdüğün demler 'aceb rû'yâ mıdır hayâl midir (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 5). [ikbâl eyle,]

ikbâl ü sa'âdet: Tâlih, baht açıklığı ve saadet.

1. Eslâf gibi hiç varmayayım bâb-ı ümerâya
İkbâl ü sa'âdet dili idbâra düşürme (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 8). [ikbâl ü sa'âdet,]

iken: Ekfîlin zarf-fîl eki almış biçimi.

1. Dehrîde dil-şâd **iken** giryân olur 'âlem bu yâ
Gün olur pür-ğam **iken** şādân olur 'âlem bu yâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 1). [iken,]
2. Şâh **iken** dehre Zelihâ 'aşk ile yoğsul olur
Mışra Yûsuf kûl **iken** sultân olur 'âlem bu yâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 7). [iken,]
3. İnklâb eyler tabâyi' çün 'anâşır muhtelif
Dost **iken** 'âlem saña düşmân olur 'âlem bu yâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 10). [iken,]
4. Hüzniyâ Hakkâ tevekkül kıl umûruñ tefvîz et
Kûl **iken** kûldan kûla ihsân olur 'âlem bu yâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 14). [iken,]
5. Yâ kime şekvâ edem bâb-ı semâhîñ var **iken**
Baş açık yalın ayak feryâd eder Hüzni' garîb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 11). [iken,]
6. Münzel **iken** cânib-i Haktan 'uşûl-i beyyinât
Vâh dilâ bilmem nedir yetmez mi bunca seyyi'ât (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 1).
[iken,]
7. Dîde-i mestiñ beni mest eyledi mestaneyim
Ebrûvânîñ var **iken** çün tîğ-ı garrâlar 'abeş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 6). [iken,]
8. El-amân cellâd-ı gamzeñden civânım el-amân
La'l-i gül-gün var **iken** şol kând-i a'lâlar 'abeş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 8). [iken,]
9. Ğabğabîñ mîñâ ise mir'ât-ı haktır gerdeniñ
Çeşm-i âhû var **iken** zeytûna minnet etmeyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 10). [iken,]
10. Dâsitân oldum cihâna hüznile mesrûr **iken**
Hüzni nâmın almışım rahmiñde Hüzni şöhretim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 11).
[iken,]
11. Hamdülillah dest-girim sen **iken** gam yok baña
'Âşiyim 'afvet kuşurum ey şefi'û'l-müznibîn (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 13). [iken,]
12. Cân 'azîzim sende bî-rûn ol bu tenden vâkt **iken**
Çün harâba tuttu yüz âh beyt-i gönüm sū-be-sū (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 9).
[iken,]

iki: İki, sayı sıfatı.

1. Yâr ise matlûb eger ağıyâra minnet eyleme
Bir gönülde **iki** sevgi olmaz iz'ânîñ 'abeş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 10). [iki,]
2. Elinde kufl-i miftâhî şanasîñ cenneti nârîñ
Bir **iki** akçaya kârı behiştî hem şatar vâ'iz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 4). [iki,]
3. Çün muhabbet **iki** baştan söylenir darb-ı meşel
Kalmadı sevdâcığım sen bir taraf ben bir taraf (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 13). [iki,]

iki günlük dünyâ: Dünyânın geçiciliği, ömrün kısalığı için kullanılan tâbir.

1. **İki günlük deni dünyā** ‘ucub etti seni rüsvā
Hayādan yok eşer ašla utanmazsın ne alçaqsın (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 7). [iki günlük dünyā,

iki günlük fenā: Dünyânın geçiciliği, ömrün kısalığı için kullanılan tâbir.

1. Neden böyle olur mağrūr **iki günlük fenāya** dil
‘İbâdetle mürūr etmiş niçin bir ân zamânım yok (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 5). [iki günlük fenāya, -ya]

ikinci: İki sayısının sıra sıfatı.

1. **İkincisi** anıñ Fārūk-ı A‘zām
‘Adâlet tahtınıñ günüyle mâhı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 7). [ikincisi, -si]

iklîm-i kaş: Kaşlarının memleketi.

1. Ejder gibi **iklîm-i kaş** üzre efendim
Cepheñdeki şol perçem-i telkârıña yandım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 7). [iklîm-i kaş, -ın]

iklîm-i vücūd: Varlık iklimi.

1. Zabt etti bu dem kişveri **iklîm-i vücūdum**
Yağmaya verip varımı dārâ-yı muhabbet (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 17). [iklîm-i vücūdum,]

ikrār: "Vardır, öyledir." demek, saklamayıp söylemek.

1. Yevm-i misāk lâ ile illâyı tefrîk eyleyip
‘Âlem-i ervâhta ben **ikrâra** verdim gönüm (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 4). [ikrâra, -a]

ikrār eyle-: Kabul etme, tasdik etme.

1. Deme bir kimseye fi‘l-i zünûbu
Çün **ikrār eylemek** bi-‘âra maḥşûş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 10). [ikrār eyle, -mek]
2. Rabbenâ bir kaṭre rahmiñ heft ü deryāya bedel
Zenbim **ikrar eyleyip** geldim kerem kıl yâ Raḥîm (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 6). [ikrar eyle, -yip]

iksîr-i a‘zām: En büyük ilaç, yardımcı.

1. Naẓmımız **iksîr-i a‘zām** zümre-i ‘irfân için
Hüznî pîr-i ‘aşktan irşâd ğayra isnâd etmeyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 11). [iksîr-i a‘zām,]

İktedeytüm ihdedeytüm: Hadîs-i şerîfte; “Bi eydihim ikdeteytüm ihtedeytüm.” buyruldu. “Onlardan hangisine itaat ederseniz hak yolu bulursunuz.”

1. Aḥmed ile ‘Âliniñ ‘aşkıyla ḥaşret yâ İlâh
İktedeytüm ihdedeytüm sırrına cânım fedâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 20). [iktedeytüm ihdedeytüm,]

iktibâs et-: Ödünç almak. II Birbirine benzetmek.

1. Kays u Ferhād ders-i ‘aşkı bizden **etti iktibās**
Bülbül ü pervānedir sūz-ı dilden ‘aşk-şinās (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 1). [iḳtibās et, -ti]
2. Men‘arefdan **iḳtibās et** Küntükenzi ey gönül
‘Āleme’l-esmā’ı öğren meclis-i ‘irfāna gel (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 3). [iḳtibās et,]

iḳtidā: Uyma, tabi olma.

1. Hāmd-i bî-ḥad zātūna etti tūlū‘ ‘aşk gönlüme
Şol Cevād isminle kıldım ben bu ‘aşka **iḳtidā** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 6). [iḳtidā,]
2. Külli şey’in hālikūñ ḥükmü erip
İrci’ emrine etti **iḳtidā** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 4). [iḳtidā, -ti]

iḳtidār: Bir işi yapabilme gücü, erk, kudret.

1. Cān fedā olsun ki ḥüzne intizārım var benim
Bār-ı ḥüznü çekmede hem **iḳtidārım** var benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 2). [iḳtidārım, -ım]

il: Ülke, yer.

1. Bārekellāh bî-kuşūr ḥāḳ eylemiş Mevlā seni
Mısr **ilinde** ḥübluḡuñ ol Yūsuf-ı Ken‘ān mıdır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 8). [ilinde, -in, -de]

ilāh: Yaratıcı, Allah.

1. Etme ‘itāb ey pādīşāh luṭfile kıl bize nigāh
Kılma ḡāfilinden **ilāh** vakt-i şehir vakt-i şehir (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 22). [ilāh,]

ilāhî: Ey Allah’ım.

1. **İlahî** ‘izzet-i pāk-i celālîñ ḥāḳḳıçün ‘afvet
Fırāvān cürmümüz bî-ḥad bi-ḥāḳḳın tā-hā vü yā-sīn (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 9). [ilāhî, -in]
2. Sen selāmet ver **ilāhî** Hüznîye āḫir nefes
Eksilir mi ey Ḥudā baḫr-kereminden katre su (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 13). [ilāhî,]
3. Bu dördüñ birisin inkār edenler
Ne mülhiddir ne kāfirdir **ilāhî** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 24). [ilāhî,]

î‘lān et-: Açıklama, açığa vurma.

1. Meyve-i ḥüsnüñ kemālde lebler **î‘lān etmede**
Pās-bān-ı genc-i vaşlūñ olmuş illā ḡamzeler (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 7). [î‘lān et,]

ile: İle bağlacı.

1. Fażl-ı Bî’smillāh **ile** dîvāna ettim ibtidā
İsm-i Raḥmān **ile** verdim işbu nażma intihā (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 2). [ile,]
2. Ḥün-nişār etsin dem-ā-dem ‘aşk-ı pākiñle gözüm
Çıksın āfāḳa fiḡānım ‘aşk ile bārī Ḥudā (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 12). [ile,]
3. Aḫmed **ile** ‘Āliniñ ‘aşkıyla ḥaşret yā İlāh
İḳtedeytüm ihdedeytüm sırrına cānım fedā (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 19). [ile,]
4. Ma‘şiyet baḫrinde kaldı Hüznî ‘āşī el-meded
Dest-gir-i sıbteyn **ile** olsun Çār-yār-ı bā-şafā (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 22). [ile,]

5. Mār u mūr vaḥṣ u tuyūr aḥcār u eṣcār zākiriñ
Oldu ber-dār ‘aşk **ile** Mansūr bin Ḥallāc saña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 12). [ile,]
6. Râziyım her hâlde luṭf u ‘adliñe biñ cân **ile**
Ettigin cevri ü cefâlar çünkü ni‘mettir baña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 7). [ile,]
7. Pirehen atlas **ile** nâ-merd felekten kâm-yâb
Nice dâñâ fâhrile ‘üryân olur ‘âlem bu yâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 5). [ile,]
8. Şâh iken dehre Zeliḥâ ‘aşk **ile** yoḥsul olur
Mışra Yūsuf kıl iken sulṭân olur ‘âlem bu yâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 7). [ile,]
9. Var şalın gez nâz **ile** ‘âlemde ey kân-ı vefâ
Var mı yok mişliñ gibi dehrîde cânâ dil-rübâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 1). [ile,]
10. Hüznî-i bî-çäreñe luṭf **ile** rahm et dâ’imâ
Merḥabâ ey sinesi şahrâ efendim merḥabâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 15). [ile,]
11. Okuyup men’aref dersin edip ta’limi mürşiddin
Şakın mâlâ-yeçüz **ile** fenâda kalma câhil hâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 10). [ile,]
12. Çayır şebbo çemen çiydem açılmış lâle-i dil-cû
Seçerler berk **ile** meşûr mişâl-i cennetü’l-me’vâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 6). [ile,]
13. Hezâr maḥbûb-ı dil-cûlar nezâketle eder seyrân
Dolu şahrâ **ile** gülşen kamer ḥurşid melek-simâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 16). [ile,]
14. Bahâra ‘ayn-ı ‘ibretle nazar kıl Hüznîyâ bir dem
Ne ḥikmet kim bezetmiş kudret **ile** yeryüzün Mevlâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 18). [ile,]
15. Hıfzeyle sivâ meylîne vicdânımı yâ Rab
‘Aşk **ile** pür et sine-i süzânımı yâ Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 2). [ile,]
16. Dünyâda beni fakrile me’nûs-ı şekib et
A’mâl **ile** ver şervet-i sâmanımı yâ Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 6). [ile,]
17. Ver ḥâtîme Kur’ân **ile** şol rûz-ı u vedâ’da
Ettirme vedâ’ kalb **ile** imânımı yâ Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 10). [ile,]
18. Oldukta ḥaşr dest-i zebânide bırakma
Hem etme şakîl cürm **ile** mîzânımı yâ Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 18). [ile,]
19. Şiddıklar **ile** bizleri et cennete dâḥil
Dîdâr **ile** ver andaki iḥsânımı yâ Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 20). [ile,]
20. Ne sebeb Hüznî-yi bî-çäre-yi ḥüzn **ile** koyup
Ne sebebtir rakîbâ her demi şadân ne sebeb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 13). [ile,]
21. Şehâb-ı zulm **ile** ba’zı nihândır
Fakat zulmün kazâsıdır şerî’at (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 25). [ile,]
22. Hışn-ı tevḥîd içre imân ‘urveti’l-vüşkâ şakın
Fitne-i bid’at **ile** doldu nazar kıl kâ’inât (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 14). [ile,]
23. Allaha dayan şıdk **ile** şükrân-ı ni’âm ol
Bir gün açılır zulmet-i hicrân saña şabret (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 5). [ile,]
24. Ey sâkî hemân şun bize bir bâde-i gülgün
Bu şeb edelim yâr **ile** icrâ-yı muḥabbet (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 14). [ile,]
25. Ta’rif **ile** ‘aşk künhüne hiç vâkıf olunmaz
Hüznî şıgamaz deftere imlâ-yı muḥabbet (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 21). [ile,]
26. Şîve-bâzım nâz **ile** ağıyâra imâlar ‘abeş
‘Âşıka nisbet veren şol ḥubb-ı a’dâlar ‘abeş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 1). [ile,]
27. Dîne götürür luṭf **ile** küffâr-ı ‘unûdu
Şol mu’ciz-i gül-fâmı dürer-bârını gör geç (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 9). [ile,]
28. Gel seniñle bezmim ihyâ edelim meyle bu şeb
Tâvûs-ı refâr **ile** ‘uşşâka câm şorduñ mu hiç (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 6). [ile,]
29. Tıfl-ı nevres kadr-i ‘uşşâk yok hemân külhândasıñ
Bilmezem ağıyar **ile** zevk ü şafâ sürdün mü hiç (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 8). [ile,]
30. Va’de-i vuşlat **ile** dil-i bûlbûlüm eyleñ firib
Hüznî-i nâ-çara va’diñ üzre bir durduñ mu hiç (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 13). [ile,]
31. Cemî’-i âl **ile** aşḥâbına hem
Ola bizden şalât iḥsân Muhammed (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 17). [ile,]
32. Bunca ‘idim etmede imrâr firâk u vaşl **ile**
Bir ğarib âvâreyim ben eyle şadân el-meded (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 7). [ile,]

33. ‘Adl **ile** etme su’âl lutf eyle başın hakkıçün
Ey şehinşâh-ı cihân ‘afveyle her ân el-meded (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 37, Mısra 11). [ile,]
34. Müjde-i rahmet **ile** kıl gâmdan âzâde yâ İlâh
Ol za’îf kullarıña çün sensin ekrem el-‘iyâz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 39, Mısra 11). [ile,]
35. Hüzni-i bî-çâreyi imân **ile** yoldaş kıl
Dü cihânda et ‘aziz fażlıñla her dem el-‘iyâz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 39, Mısra 13). [ile,]
36. Hüzni yanıyor ateş-i ‘aşk **ile** dem-â-dem
Etmekte figân hecrile süzân müteleziz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 40, Mısra 11). [ile,]
37. H’âbı bırak Hakk’a yanaş nefsin **ile** eyle savaş
Dâ’imâ koy secdeye baş vakt-i şehir vakt-i şehir (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 42, Mısra 17). [ile,]
38. Seniñ ‘aşkın **ile** cismim yanar revân-veş nâra
Ne ‘aqlım var ne tedbirim ne feryâda siyâset var (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 43, Mısra 9). [ile,]
39. Bu Hüzni kale-i hüznün hazini hüzn **ile** her ân
Metâ’-ı ‘îd-i vaşlın çün efendim bî-karâr ağlar (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 44, Mısra 13). [ile,]
40. Doyamaz hüsnünûze dîdesi nazzârelerin
Nicesi âteş-i ‘aşkın **ile** meczûb gibidir (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 47, Mısra 8). [ile,]
41. Sîm-gerden **ile** hâller bu ne tâvûsî revîş
Lebi bal gâmzesi tîr kâmeti ‘ar’ar dediler (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 48, Mısra 7). [ile,]
42. Yâr **ile** âğyârı tefrik etmediñ Mecnûn gibi
Lâ’ubâlî çektiğim gam bâ’îş-i imhâ mıdır (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 49, Mısra 3). [ile,]
43. Ol mahbûb **ile** Hüzni eger kabre girerseñ
Bes devlet-i bâkî saña hoş-kâr ne güzeldir (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 54, Mısra 11). [ile,]
44. Dûd-ı âhım bir şehâb-ı girye-i firkat baña
Etmediñ bir kez tecellî vuşlat **ile** mâhimiz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 58, Mısra 6). [ile,]
45. Sâkiya şun bâdeyi bizler anıñ mezzâkıyız
Zehr-i endûh-ı firâkın ‘aşk **ile** tiryâkıyız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 59, Mısra 2). [ile,]
46. Lâ’ubâlî meşrebim zerre ferâğat etmezem
Kays u Ferhâd **ile** cennet tahtının ortakıyız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 59, Mısra 12). [ile,]
47. Gülşen **ile** cây-i zindân bes berâberdir baña
Def-i gam kılmak için seyrâna minnet etmeyiz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 64, Mısra 9). [ile,]
48. Süy-ı Haktan her ne gelse râziyim biñ cân **ile**
Muntazır dil ibtilâya câna minnet etmeyiz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 64, Mısra 11). [ile,]
49. Bir zamân oldum hayâl-i vuşlat **ile** hânde-dil
Bir zamân hâmüş olup oldum esir-i cân-kafe (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 66, Mısra 3). [ile,]
50. Hâr **ile** pûşidedir berk-i hâ’il ‘ayıbına
Rûz u şeb âğyâra meyyâl duymaz âhiñ bir nefes (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 67, Mısra 5). [ile,]
51. Tâb-ı ruhsârıña ey şüh etmişim nâ-çâr heves
Ben miyim ‘âlemde cânâ yâr **ile** âğyâr heves (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 69, Mısra 2). [ile,]
52. Ben vâtan terkin edeyim sen de râhat gez yürü
Lâ’ubâlî **ile** her dem ‘îyş u ‘îşret gel yetiş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 71, Mısra 6). [ile,]
53. Şalât **ile** selâm olsun Resûle
Dañi ol âl **ile** ahyâra mahşûş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 76, Mısra 36). [ile,]
54. Âh **ile** eyvâh **ile** hayfâ ki geçti ‘ömrümüz
Etmedi bir kez terahhum eyledi hicrân gârağ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 77, Mısra 5). [ile,]
55. Mürde cismim zinde kıl ol şerbet-i didâr **ile**
‘Âşıkıñ âlâm-ı gâmda ey şeh-i hûbân marîz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 78, Mısra 7). [ile,]
56. Dâ’imâ âğyâr **ile** yâr ettiğün şöhet yeter
Tîğ-ı zulmün ey perî cân-gâhıma âh açtı dağ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 84, Mısra 3). [ile,]
57. Sen idiñ evvel benim biñ nâz **ile** ‘aqlım alan
Kâmet-i bâlâcıgım sen bir taraf ben bir taraf (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 86, Mısra 15). [ile,]
58. Küntükeñziñ sırrına erdi irenler ‘aşk **ile**
Men’aref dersin okuttu ‘âleme ‘irfân-ı ‘aşk (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 89, Mısra 3). [ile,]
59. Çün Züleyhâ evvelâ ‘aşk **ile** oldu nâmdâr
Oldu meftûn şöhradan ol Yûsuf-ı Ken’ân-ı ‘aşk (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 89, Mısra 13). [ile,]
60. Bu Hüzni kemteri kaydet bulunsun defter-i ‘aşkıta
Dil-i mahzûn **ile** her dem saña şâhım bu cân ‘âşık (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 90, Mısra 14). [ile,]

61. Ey Hüzni geçer rüz u leyāl **ile** eyvāh cürm
Allaha yarar haqqıyla zerre eşerim yok (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 92, Mısra 11). [ile,]
62. Hiç kendime lâıyk göremem fenn-i nücümü
Havaş-ı riyâzât **ile** da‘vâdan uşandık (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 93, Mısra 6). [ile,]
63. Meşğul edemem fikrimi hem ‘ilm-i cifirle
Teslîm-i baş-ı vefk **ile** esmâdan uşandık (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 93, Mısra 8). [ile,]
64. Hüzni dile koy lü’lû’-i esrâr-ı haķâyık
Taḥşîl-i rumûzât **ile** simyâdan uşandık (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 93, Mısra 10). [ile,]
65. Geçer leyl ü nehârım âh hemân icrâ-yı zenb **ile**
Özümde ḥaşyet ü ḥavf yok niçin çeşm-i revânım yok (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 94, Mısra 3). [ile,]
66. Tâ ḥaşre kadar ‘aşkın âlâmda bıraktı
Çün kesti serin zulm **ile** ol sıbt-ı nebîniñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 95, Mısra 12). [ile,]
67. Ey Şimr-i pelîd ḥaşre kadar cânına lâ‘net
Destînde çıkıp ḥançer **ile** şadra Hüseyniñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 95, Mısra 14). [ile,]
68. Lâle sünbülle karanfil mor menefşe her şükûf
‘Arz-ı didâr ettiler güller **ile** reyḥân seniñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 99, Mısra 8). [ile,]
69. Mestâne gönül ‘aşk **ile** mestâne mi geldiñ
Yâ ‘îd-i vişâl va‘dine kurbâna mı geldiñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 101, Mısra 1). [ile,]
70. Bir vakt olur ‘âleme dil ḥâkim-i muḫsit
Bir vakt daḥi zulm **ile** hep re‘fet-i zâ‘il (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 103, Mısra 10). [ile,]
71. Şoñ nefeste Hüzniyi imân **ile** yoldaş kıl
Rabbenâ sebbitlenâ imânenâ vaktü‘z-zevâl (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 104, Mısra 15). [ile,]
72. Hüzni gibi vâh hüzn **ile** bir kalb-i ḥazînim
Hüzniñle ḥarâb külbe-i aḥzânımı gör gel (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 107, Mısra 9). [ile,]
73. Şebi rü‘yâ **ile** hem gündüzü rü‘yâ geçiyor
Beni ‘aşkın **ile** ettiñ katı âvâre güzel (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 108, Mısra 6). [ile,]
74. Gel bir gece şoḫbet edelim mey içelim âh
Cân içre ‘azîz cân **ile** miḥmânım efendim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 112, Mısra 10). [ile,]
75. Yandım saña biñ cân **ile** meftûnum efendim
Bir bülbülünüm ey ruḥ-ı gülğünüm efendim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 113, Mısra 1). [ile,]
76. Sen Leyli iseñ dehrîde çün ḥüsn ü kemâlde
‘Aşkın **ile** vâi ben daḥi Mecnûnum efendim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 113, Mısra 6). [ile,]
77. Tek eyleme de ey perî âgyârıla muḥabbet
Öldür beni cevriñ **ile** memnûnum efendim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 113, Mısra 8). [ile,]
78. Geçti ‘ömrüm vâh **ile** eyvâh **ile** eyvâh benim
Yandı cismim odlara yok tâkatim billâh benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 114, Mısra 1). [ile,]
79. İstemem et ülfetiñ var dâ‘imâ âgyâr **ile**
Zerre kıdrım bilmediñ âh nâzlı yârim âh benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 114, Mısra 3). [ile,]
80. Keş-i vaşlım çün şikest ettiñ benim ey nâzenin
Külle-i endüh **ile** biñ zulm **ile** nâ-gâh benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 114, Mısra 6). [ile,]
81. Cünbüş-i reftâr **ile** ol ruḥları alıñ seniñ
Dilde tâkat koymadı nâzik meyânım vâh benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 115, Mısra 5). [ile,]
82. Çengel-i ‘aşkın takıp boynuma Mecnûn eylediñ
Nâz **ile** etvâr **ile** Ḥaḫka dehânım vâh benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 115, Mısra 8). [ile,]
83. Hüzn **ile** hüznüm benim cüş eyledi Hüzni gibi
Olmadın âgâh bu dilden nev-civânım vâh benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 115, Mısra 9). [ile,]
84. Alayım başımı artık gideyim hangi **ile**
Kıluben terk-i vaṭan câyımı zindân edeyim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 116, Mısra 3). [ile,]
85. Seniñ âyîne-i ḥüsnüñ naẓar-ı şems-i cihân
Bu semîn sâķ **ile** ol sâ‘ide nûr-ı ten mi desem (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 117, Mısra 6). [ile,]
86. Nicesiñ kıldı şikâr perçem-i hoş-bû reseniñ
Oña mansûr olacak dil **ile** bir ben mi desem (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 117, Mısra 8). [ile,]
87. Hiç yok mu begim âh dil-i pür Hüzniye rahmiñ
Gel ḥürî şîfat nâz **ile** güftârıña yandım (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 118, Mısra 10). [ile,]
88. Ya‘kûb **ile** Yûsufuñ vaşlıña hüzn oldu sebeb
Anıñ için hüzn **ile** dil iftiḥârım var benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 119, Mısra 8). [ile,]
89. Hû diyen yâ Hû diyen Allah diyen maḥzûn gezer
Ol sebepten hüzn **ile** çün iştihârım var benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 119, Mısra 12). [ile,]

90. Maḥlasım Hüzni deyip hüzni **ile** yazdım biñ gazel
Ehl-i hüzne hüzni **ile** biñ yadigârım var benim (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 119, Mısra 14*). [ile,]
91. Yine mey âteş-i hecrin **ile** sūzân olayım
Büküyör qaddimi firkat nice giryân olayım (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 121, Mısra 1*). [ile,]
92. Şeb-i firkat dil-i dîvânemi mahvetti meded
Ne zamân şubh-ı vişâlin **ile** hândân olayım (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 121, Mısra 6*). [ile,]
93. Kerem et gayret-i ağıyar **ile** sūz oldu bu dil
Biraz ol luṭfuñ **ile** nâ'il-i ihsân olayım (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 121, Mısra 11*). [ile,]
94. Kerem et gayret-i ağıyar **ile** sūz oldu bu dil
Biraz ol luṭfuñ **ile** nâ'il-i ihsân olayım (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 121, Mısra 12*). [ile,]
95. Nazar et luṭf **ile** Hüzni ediyor ârzü vişâl
O şebistân-ı vişâle saña kurbân olayım (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 121, Mısra 13*). [ile,]
96. Ol dîdesi fettân **ile** tenhâca muhabbet
Ettim bu gece menba'-ı ihsâna yanaştım (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 122, Mısra 9*). [ile,]
97. İltifâtın sāyesinde Hüzniyi et kām-yâb
Vuşlatıña şubha dek biñ cân **ile** kurbânıyım (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 123, Mısra 12*). [ile,]
98. 'Âr nāmûsu nâ-bedîd oldu cünûn-ı 'aşk **ile**
Meclis-i 'irfânda yok 'aşkıñla eski rağbetim (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 124, Mısra 9*). [ile,]
99. Leylî zülfün boynuma zincîr gibi bend eylediñ
Bu cünûn-ı 'aşk **ile** Mecnûn değil de yâ neyim (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 125, Mısra 6*). [ile,]
100. Ve'd-duhâ ve's-şemsi vechiñ dîde mazağa'l-başar
Haḳ **ile** olduñ mülâki şüphesiz 'ayne'l-yakîn (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 126, Mısra 6*). [ile,]
101. Taht-ı gönülüm âh **ile** ârâste çün Dârâ gibi
Miḥnetiyle Hüsrev-i devrân ararsañ işte ben (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 128, Mısra 7*). [ile,]
102. Yâ nic'oldu de seniñle sevdiğim devrânlarım
Etmedik zerre şebât şol 'ahd **ile** peymâne sen (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 131, Mısra 4*). [ile,]
103. Meded müjgân **ile** gamzeñ ne cellâd-ı zamân olmuş
Nice zâhidlerin 'aqlıñı eder fî-kible-gâhından (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 134, Mısra 7*). [ile,]
104. Zerre kadrim bilmediñ ağıyar **ile** hem-dem olup
Eyledim kaṭ'-ı ümîd âh vaşlıña şimden girü (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 136, Mısra 3*). [ile,]
105. Gel eyle gönül şıdḳ **ile** efgân gecelerde
Bülbül gibi et sen daḫi nālân gecelerde (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 140, Mısra 1*). [ile,]
106. Her vaḳt-i seher Hû **ile** yâ Hay devâm et
Ol Hayy-i ebed gönderir ihsân gecelerde (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 140, Mısra 5*). [ile,]
107. Pervâne gibi cismiñi 'aşk oduna yandır
Yâ Rab diyerek derd **ile** var yan gecelerde (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 140, Mısra 8*). [ile,]
108. Gözyaşı **ile** sineñi girdâb-ı ricâ et
'Afvede hemân cürmüñü Yezdân gecelerde (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 140, Mısra 9*). [ile,]
109. Hem maddî'i hem ma'nevî mahfûz-ı emel et
Da'vâ **ile** ol hâkim-i mekkâra düşürme (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 141, Mısra 12*). [ile,]
110. Ey peyk-i seher derdimi Lokmânıma söyle
Yandı cigerim hecr **ile** cânânıma söyle (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 142, Mısra 2*). [ile,]
111. Gam leşkeri zabteyledi dil kişverin eyvâh
Fetḫeyledi vaşl **ile** sultânıma söyle (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 142, Mısra 4*). [ile,]
112. Şeb-tâ-be-seher 'aşk **ile** bülbül gibi oldum
Beyhûde yere var meh-i tâbânıma söyle (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 142, Mısra 7*). [ile,]
113. Kâtil ol öldür beni ol gamze-i ḥünrîz **ile**
Teşne dilsin ḡalibâ kim girmek ister kanıma (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 143, Mısra 3*). [ile,]
114. Görse Lokmân 'acz **ile** eyler devâdan ihtirâz
Kim Felâtûn görmemiş ol derd-i ezfûnum gibi (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 148, Mısra 5*). [ile,]
115. Zehr-i ḡurbet nûş edip sen câme-i ḥasret **ile**
Aḡla Hüzni ḥaşre dek dehrîde mahrûmlar gibi (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 149, Mısra 9*). [ile,]
116. Bulan Leylâ **ile** Hüzni ḥaḳîkat rāhını Mecnûn
Aña Mecnûn olup her dem ḡanîmet bil bu sevdâyı (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 151, Mısra 9*). [ile,]
117. Akıtp dîde-i eşkim cigerim kıldı kebâb
Baña ettirdi mürûr âh **ile** her rûz u şebî (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 154, Mısra 4*). [ile,]
118. Dedi ey Hüzni ḡarîb vaşlıma cân eyle fedâ
Dedim ol cân fedâ ümmü **ile** de olsun ebi (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 154, Mısra 14*). [ile,]

119. Huccâc **ile** lebbeyk diyeyim ben ‘Arafâtta
Kurbân edeyim cânımı Minâda kıyâmı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 7). [ile,]

illâ: *İlle, özellikle.*

1. Meyve-i hüsnüñ kemâlde lebler i‘lân etmede
Pâs-bân-ı genc-i vaşlıñ olmuş **illâ** gâmezler (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 8). [illâ,]
2. Cân evimde gizlidir hem ‘aşkıñ imânım gibi
Kâbre girsem Hüznî-veş terk etmezem **illâ** seni (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 10). [illâ,]

illâ: *Tevhid (Lâ ilâhe illâllah)'daki illâ. (Ancak, yalnız.)*

1. ‘Âllemel-esmâya girdim bir zamân hûlarla ben
Hakkı isbât eyledim **illâ** da kâlûlarla ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 2). [illâ,]

‘illet-i ‘aşk: *Aşk hastalığı.*

1. **‘İllet-i ‘aşkıñ** baña Eyyüb gibi âh ettirir
Fırkâtîñle hasta vü nâlan ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 3). [‘illet-i ‘aşk, -in]

‘ilm: *Bilme, bilgi.*

1. Olma mağrûr **‘ilmiñe** a‘mâliñe iblis gibi
Ben diyen mağrûr olur benlik felâkettir saña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 9). [‘ilmiñe, -in, -e]

‘ilm-i cifir: *Harflere verilen sayılarla mânâlar çıkarma ilmi.*

1. Meşgûl edemem fikrimi hem **‘ilm-i cifirle**
Teslîm-i baş-ı vefk ile esmâdan uşandık (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 7). [‘ilm-i cifirle, -le]

ilticâ: *Sığınmak, barınmak, dehâlet.*

1. **İlticâ’ı** kaç‘ edenler zem olundu dü cihân
İbn-i Hişâm Bû Leheb-veş la‘nete oldu qarîn (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 9). [ilticâ’, -i]

ilticâ et-: *Sığınmak.*

1. Kim ki düştü ‘aşka ol ma‘şûka **etsin ilticâ**
Ol hayâ’ vü perde-i maḥbûbdadır sulṭân-ı ‘aşk (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 9). [ilticâ etsin, -sin]

iltifât: *Teveccüh, ilgi, güler yüz.*

1. Kaş göz egri bizlere ağıyara her dem **iltifât**
Yok mudur sineñde rahmiñ bî-mürüvvet gel yetiş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 3). [iltifât,]
2. **İltifâtıñ** mazharı olmuş rakib-i nâ-sezâ
Rûz u şeb inler kerem kıl ‘âşık-ı nâlan marîz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 9). [iltifâtıñ, -in]
3. **İltifâtıñ** sayesinde Hüznîyi et kâm-yâb
Vuşlatıña şubḥa dek biñ cân ile kurbânıyım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 11). [iltifâtıñ, -in]

4. Kelb rakıbe **iltifātūn** armağan zulmüñ baña
Pâyine düştüm kerem kıl şâh-ı hûbânım deyü (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 9*). [*iltifātūn, -im*]

iltifātın mazharı: *Teveccühün sâhibi.*

1. El verir ağıyâra bunca **iltifātın mazharı**
Kıl kerem ‘uşşâka bir kez sen de Allah ‘aşkına (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 7*). [*iltifātın mazharı*]

iltiyâm: *İyileştirmek, onarmak, yarayı sarmak.*

1. **İltiyâm** etmez kabûl derdim muhâl-ender-muhâl
Dost degil bu yareyi çün görse düşmân ağlatır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 5*). [*iltiyâm,*]
2. Ver kemâl cevri ü cefâya tende tâkat kalmadı
İltiyâmıñ hâhişi dil ey peri-rû cân marîz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 12*). [*iltiyâmıñ, -im*]

îmâ: *Açıķça söylemeden üstü kapalı olarak anlatma, dokundurma.*

1. Şîve-bâzım nâz ile ağıyâra **îmâlar** ‘abes
‘Âşıķa nisbet veren şol hûbb-ı a‘dâlar ‘abes (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 1*). [*îmâlar, -lar*]

îmân: *İnanmak, kalben itikat ve lisanen ikrar etmek.*

1. Ver hâtime Qur‘ân ile şol rûz-ı u vedâ‘da
Ettirme vedâ‘ kalb ile **îmânımı** yâ Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 10*). [*îmânımı, -im, -i*]
2. Hışn-ı tevîd içre **îmân** ‘urveti‘l-vüşķa şakın
Fitne-i bid‘at ile doldu nâzar kıl kâ‘inât (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 13*). [*îmân,*]
3. Hüznî-i bî-çâreyi **îmân** ile yoldaş kıl
Dü cihânda et ‘azîz fażlıñla her dem el-‘iyâz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 13*). [*îmân,*]
4. ‘Azb-telaḥḥun tâtımışım dehrîñ fenâdır cümlesi
Hüznîyâ dârü‘l-karâra varmağa **îmân** lezîz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 10*). [*îmân,*]
5. Hüznîyâ cânâna te‘şîr eylemez hiç âhımız
Dîn yok **îmân** yok hem rahm yok kan ağlatır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 14*). [*îmân,*]
6. Lehü‘l-ḥamdü lehü‘l-minne hezerân şükr ola Hüznî
Tarîķ-i mürşîd-i Ḥaķķa ezel **îmânımız** vardır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 18*). [*îmânımız, -ımız*]
7. Ey cefâ-cü bilmediñ ḥayfâ ki kâdrim neyleyim
Yok mudur sineñde yoksa zerre **îmânıñ** seniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 4*). [*îmânıñ, -im*]
8. Şoñ nefeste Hüznîyi **îmân** ile yoldaş kıl
Rabbenâ şebbitlenâ imânenâ vaktü‘z-zevâl (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 15*). [*îmân,*]
9. Ehl-i cürmüm zâhidâ zem etme ‘işyânım benim
Ḥamdülillah şıdkile var Ḥaķķa **îmânım** benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 2*). [*îmânım, -im*]
10. Cân evimde gizlidir hem ‘aşķıñ **îmânım** gibi
Kâbre girsem Hüznî-veş terk etmezem illâ seni (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 9*). [*îmânım, -im*]

îmân bul-: *İman sahibi olmak.*

1. **Bulur** münkirleriñ **imān** göreydi rif'āt-ı şanıñ
Muhaşşal zātına her dem pīrān 'āşık hūbān 'āşık (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 7*). [*imān bulur, -ur*]

imāna gel-: *İslamiyeti kabul etmek, Allah'ın varlığına inanmak.*

1. Hālet-i nez'a eriştim şāh-ı hūbān elvedā'
Kāfir **imāna gelir** gel eyle cānan ğaraż (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 10*). [*imāna gelir,*]

İmānenā: *"Bize imān bahş et."*

1. Şoñ nefeste Hüznîyi imān ile yoldaş kıl
Rabbenā şebbitlenā **İmānenā** vaqtü'z-zevāl (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 16*). [*imānenā,*]

imdād: *Yardım, yardım istemek.*

1. Raḥm eyle baña dīdesi fettān-ı zamān şūḥ
İnşāfa gelip gel yetiş **imdāda** amān şūḥ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 2*). [*imdāda, -a*]

imiş: *Ek fiil.*

1. Bilmediñ kadirim benim ḥayfā ki sīneñ taş **imiş**
Geçti ol nāz günleri geldi nedāmet gel yetiş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 9*). [*imiş,*]

imkān: *Kudret dahilinde oluş, mümkünlük.*

1. Dā'imā ağıyāra minnet yār-ı temennā ḥ'āhişi
Dil taḥammül eylemezsiñ kim anıñ **imkān** güç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 6*). [*imkān,*]

imlā-yı muḥabbet: *Sevgi yazısı.*

1. Ta'rif ile 'aşk künhüne hiç vākıf olunmaz
Hüznî şıgamaz deftere **imlā-yı muḥabbet** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 22*). [*imlā-yı muḥabbet,*]

imrār et-: *Geçirmek.*

1. Bunca 'ıdım **etmede imrār** firāk u vaşl ile
Bir ğarīb āvāreyim ben eyle şādān el-meded (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 7*). [*imrār et, -me, -de*]

in-: *Ayrılmak, uzaklaşmak.*

1. Çıkıp kürsüde ḥiddetle bizi na'ra atar vā'iz
İnip rāh-ı sefāhetten nice şeyler yutar vā'iz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 2*). [*inip, -ip*]

inci: *İnci.*

1. **İnci** dişle sīm-gerden bu saña elṭāf-ı Hāk
Bā'ış-i ihyā-yi 'ālem ğonca gül-famdan mıdır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 5*). [*inci,*]

İncil ü Furkān: *İncil ve Kuran-ı Kerim.*

1. Zebür Tevrât dağı **İncîl ü Furkân**

Oğurlar na'tuñ seyrânesiyiz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 57, Mısra 11). [incîl ü furkân,]

'ind: Yan, nezd, kat, huzur.

1. Kalmadı **'indiñde** zerre ey perî-rû kıymetim

'Aşkıñ oldu âlem içre bâ'îş-i mahviyetim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 124, Mısra 1). ['indiñde,]

infâz: Yargı kararını yerine getirmek, uygulamak.

1. Şark u ğarba hükümünü **infâza** me'mûr ebrûvân

Şöyle bir şevketli sultân şanki Dârâ ğamzeler (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 51, Mısra 5). [infâza, -a]

inhîât: Derece kaybetme, aşağı inme, alçalma.

1. **İnhîâta** geldi 'ömrüm bulmadı cürmüm kemâl

Yâre-i vizrime çal bir şâfi merhem el-'iyâz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 39, Mısra 7). [inhîâta,]

îñi-: İnlemek, ah edip acı çekmek.

1. **İñiler** dertli gönül yâre-i hicrân yetişir

Dirîğâ vuşlata yok mu dağı bir çâre bu şeb (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 21, Mısra 5). [iñiler,]

2. **İñiler** küşe-i miñnette hezârân fužalâ

Cühelâ zümresi de nâ'il-i ihsân ne sebep (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 22, Mısra 5). [iñiler, -le, -r]

inkâr et-: Kabul etmemek, reddetmek.

1. Bu dördüñ birisin **inkâr edenler**

Ne mülhiddir ne kâfirdir ilâhî (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 157, Mısra 23). [inkâr ed, -en, -ler]

inkılâb eyle-: Değiştirmek.

1. **İnkılâb eyler** tabâyi' çün 'anâşır muhtelif

Dost iken 'âlem saña düşmân olur 'âlem bu yâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 6, Mısra 9). [inkılâb eyle, -r]

inkisâr: Kırılğanlık, incinme.

1. Eylerim şekvâ Cenâb-ı zü'l-intikâm kıl hâzer

Âlime rahm et perî-rû sende **inkisârımız** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 63, Mısra 12). [inkisârımız,]

inkîât'-ı bâ'îş-i yârân: Dostların tükenmesinin sebebi.

1. Kâ'inâtıñ çektiği hep cürmümüñ âşarıdır

İnkîât'-ı bâ'îş-i yârân ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 129, Mısra 6). [inkîât'-ı bâ'îş-i yârân,]

inle-: İnlemek. II Yakınmak.

1. Çok zamândır ağlarım hecriñle cânân el-meded

İñilerim 'aşkıñla her dem eyle ihsân el-meded (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 37, Mısra 2). [iñilerim, -r, -im]

- İltifâtın mazharı olmuş rakib-i nâ-sezâ
Rûz u şeb **ifîler** kerem kıl 'âşık-ı nâlân marîz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 10). [ifîler, -r]

innâ feteḥnâ: Kur'an-ı Kerim'de Fetih Sûresi 48/1 Âyetinde "Muhakkak biz sana apaçık bir fetih verdik." ile başlayan kısım.

- Denildi şânına **innâ feteḥnâ**
Şefâ'at mülkünün ol doğru râhı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 17). [innâ feteḥnâ,]

ins ü cin: İnsanlar ve cinler.

- Gözlerin mühr-i Süleymân **ins ü cin** mahkûmuñuz
Ebrûvânın tîğ-i Rüstem kipriğin tîr-i kaẓâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 7). [ins ü cin,]
- İns ü cin** cümle ḥalâyık ḥüsnüñe ḥayrân seniñ
'Âşıkânın 'âlem içre yalınız insân mıdır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 9). [ins ü cin,]
- Ḳadd-i 'ar'ar şol ḥırâm-ı tâvûsuñ gölgede hep
Bârekellâh didiler her **ins ü cin** ḥayrân seniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 6). [ins ü cin,]
- Zehr-i 'işyân yutturur bu nefsile şeytân baña
Zembime vâkıf olan her **ins ü cin** ḥayrân baña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 2). [ins ü cin,]
- Ey Şefî'ü'l-müznibîn her **ins ü cin** muhtâç saña
Raḥmetenli'l-'âlemin levlâke levlâk tâc saña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 1). [ins ü cin,]
- 'İbâdet çün yarattı 'abdîn Allah
Her **ins ü cin** kamû ezkāra maḥşûş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 12). [ins ü cin,]
- Sensiñ ol fallâhü ḥayrun ḥâfîzâ hıfz et beni
İns ü cin mekrinden ey Ḥayy-ı Ḳadîm zü'l-nevâl (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 14). [ins ü cin,]
- 'Abd-i Memlûkuñ seniñ cümle ferîşte **ins ü cin**
Ol mübarek merḳadîñle iftiḥâr eyler zemîn (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 11). [ins ü cin,]

inşâ: Yapma, yapılma.

- Mürüvvet şâhibinden Beypazarlı Hakkı bî-hemtâ
Fenâda ol beḳâ mülkün ḥaḳîkat eyledi **inşâ** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 2). [inşâ,]

inşâfa gel-: İnşaf, merhamet etmek.

- Raḥm eyle baña dîdesi fettân-ı zamân şüh
İnşâfa gelip gel yetiş imdâda amân şüh (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 2). [inşâfa gel, -ip]

insân: Adam, beniâdem, beniâdemden her fert.

- İns ü cin cümle ḥalâyık ḥüsnüñe ḥayrân seniñ
'Âşıkânın 'âlem içre yalınız **insân** mıdır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 10). [insân,]
- Halk içinde bî-ḥayâ **insân** ararsañ işte ben
Ḥavf ü ḥaşyet yok tehî vicdân ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 1). [insân,]

intehû: "Vazgeçin, sona erdirin." anlamında kullanılır.

- Bâd-ı şabâ müjde-i ḥân **intehû** kaville cân
Fezḳurû'dan 'ibret alan vaḳt-i seḥer vaḳt-i seḥer (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 11). [intehû,]

intiḥā: 1. Nihayet bulmak, gayete ermek. 2. Nihayet, gayet.

1. Faḫl-ı Bî'smillāh ile dīvāna ettim ibtidā
İsm-i Raḥmān ile verdim işbu nazma **intiḥā** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 2). [intiḥā,]

intiḥār: Kendi canına kıymak.

1. Beytū'l-aḫzān bağ-ı 'Adniñ kaşr-ı a'lāsı bize
Şād olursam dehrde bil **intiḥārim** var benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 6).
[intiḥārim, -im]

intiḫām-ı Āl-i Evlād-ı Resūl: Peygamberin yüce soyunun intikâmı.

1. **İntiḫām-ı Āl-i Evlād-ı Resūl** çün dā'imā
Sell-i seyf etmiş gürüh-ı ibtilā derler bize (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 5). [intiḫām-ı
āl-i evlād-ı resūl,]

intiḫām al-: Öç almak.

1. **İntiḫāmın almada** zālīm felek bizden müdām
Meslūb oldu 'aql ü fikrim dehre Mecnūnum gibi (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 9).
[intiḫāmın al,]

intizār: Bekleyiş, gözlemek.

1. Cān fedā olsun ki hüzne **intizārim** var benim
Bār-ı hüznü çekmede hem iktidārim var benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 1).
[intizārim, -im]

i'rāb-ı tevāzu': Alçakgönüllülüğün düzgün sözleri.

1. Olmuştur esās Ḥazret-i Sultān-ı cihān-bān
Bülbül gibi güftār ola **i'rāb-ı tevāzu'** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 12). [i'rāb-ı tevāzu',]

İrci'i: "İrci'î ilâ rabbiki rādıyeten mardıyyeten." "Sen O'ndan razı, O da senden razı olarak Rabbine dön!" Fecr-28.

1. Küllişey'in hālikūñ hükmündesiñ ey dil yürü
İrci'i eyler nidā ki her nüfusa menzilest (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 10). [irci'i,]
2. Külli şey'in hālikūñ hükmü erip
İrci'i emrine etti iktidā (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 4). [irci'i,]

iren: Eren, ermiş. velf.

1. Küntükeñziñ sırrına erdi **irenler** 'aşk ile
Men'aref dersin okuttu 'āleme 'irfān-ı 'aşk (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 3). [irenler, -ler]

'irfān: Bilme, anlama, kavrama; sezgi, rûhî tecrübe ve manevî yolla edinilen bilgi.

1. Vakt zik ma'nā reḫik nā-merde açma bî-ḥaber
Bār-ı sevdā çekmeyen civāna pek **'irfān** güç (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 10). ['irfān,]

'irfān-ı 'aşk: Aşk bilgisi.

1. Küntükeñziñ sırrına erdi irenler ‘aşk ile
Men’aref dersin okuttu ‘äleme **‘irfân-ı ‘aşk** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 4). [**‘irfân-ı ‘aşk,**]

irham lenā: "Bize rahmet et." manasında dua ifadesi.

1. Rabbenā yā Rabbenā **irham lenā** yā-ze’l-‘atā
Va’fu ‘annā çok haŋalar eyledim gāyet ‘azīm (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 1). [**irhamlenā,**]

irşād: Doğru yolu gösterme; mânâden aydınlatma, uyarma.

1. Naẓmımız iksîr-i a’zām zümre-i ‘irfân için
Hüznî pîr-i ‘aşktan **irşād** gayra isnād etmeyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 12). [**irşād,**]

iş: Bir maksatla yapılan faâliyet, çalışma, amel.

1. Bu Hüznî ‘aşık-ı şeydâ düşelden dâmiña ey şüh
Vişâliñ ârzûsu dilde **işî** âh ü figân olmuş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 12). [**işî, -i**]
2. Hemân tûl-i emel nefis-i hevâ eyler **işim** berbād
Bu ‘ömrüm ber-hevâ oldu neden âh u figânım yok (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 7). [**işim, -im**]

‘İsā: Hz. İsa peygamber.

1. Mürde cisme çün hayât bahşetmede **‘İsā** gibi
Ruĥlarıñ dārû’ş-şifā ma’cûna minnet etmeyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 7). [**‘İsā,**]
2. Nerde Yûsuf nerde Mûsa nerde **‘İsā** kıl fikir
Nerde Rüstemle Nerimân Haydar-ı Kerrâra bak (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 9). [**‘İsā,**]

işbu: İşte bu.

1. Faẓl-ı Bi’smillâh ile dîvâna ettim ibtidâ
İsm-i Raĥmân ile verdim **işbu** nazma intihâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 2). [**işbu,**]

ise: Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek (-sa, -se).

1. Revâdır her mü’mine dâ’im şalât-ı hams edâ etsin
Yaraşır der **isem** işte budur hem Cennetü’l-Me’vâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 8). [**isem, -m**]
2. ‘Afvedip ‘işyânımı rahm eyle bir kez sevdiğim
Dergehiñde var **ise** Hüznîde bir terk-i edeb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 12). [**ise,**]
3. Var **ise** lûtf anıñ ‘aksine kim mâyelere
Nice erbâb-ı ‘uĥûl eder efġân ne sebeb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 3). [**ise,**]
4. Her kimde eger var **ise** bu lezzet ‘aşktan
Elbet bulunur anda müdârâ-yı muĥabbet (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 7). [**ise,**]
5. Yâr **ise** matlûb eger aġyâra minnet eyleme
Bir göñülde iki sevgi olmaz iz’ânıñ ‘abeş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 9). [**ise,**]
6. Ol kâmeti ‘ar’ar **ise** tûbâ gibi mevzûn
Cepheñdeki bir ‘uĥde-i seĥhâr gibi gör geç (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 5). [**ise,**]
7. Fırkat-ı cânân **ise** nâr-ı cehennemden beter
Şabr olunmaz çâresiz derd-i yâre-i hicrân güc (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 3). [**ise,**]
8. ‘Aşk **ise men lem** yezuk lem yâ’rif ey dil kim bilir
Şehd-i şâfi lezzet ammâ anıñ efġân güc (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 11). [**ise,**]
9. Batmakta müjeñ sîneme bir hâr-ı muġeylân
Ġamzeñ **ise** cân-gâhıma bir tîr-i yamân şüh (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 6). [**ise,**]

10. Ol ruḥlar-ı ḥamrāñıza bülbul gibi mestim
Ṭübā gibi ḳaddiñ **ise** bir tāze fidān şūḥ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 35, Mısra 10). [ise,]
11. Ol kîne-i ḡaddār **ise** etmekte tezâyüd
Bî-raḥm ü kerem didesi mestān mütelezziz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 40, Mısra 5). [ise,]
12. Müy-ı sefid cürm-i şakîl kendi denî nefsi zelîl
İster **iseñ** Ḥaḳḳa delîl vaḳt-i seḥer vaḳt-i seḥer (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 42, Mısra 16). [iseñ, -n]
13. Hicrānı **ise** emr-i ‘asîr ‘āşık-ı zāra
Teslîm-i ḥayāt sînede her bâr ne güzeldir (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 54, Mısra 9). [ise,]
14. Ğabğabiñ mînā **ise** mir’ât-ı ḥaḳtır gerdeniñ
Çeşm-i āhū var iken zeytūna minnet etmeyiz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 60, Mısra 9). [ise,]
15. Var **ise** sürdüm diyen dünyāda devrānū’-ş-şilā
Ḥaḳḳına rāzî olanda zerre rāḥat ḳalmamış (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 70, Mısra 5). [ise,]
16. Er **iseñ** men’aref dersin oḳu erbāb-ı ‘aşḳtan gel
Bu Hüzni-ves suḥen baḥşā hezār mişli öter vā’iz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 80, Mısra 15). [iseñ, -n]
17. Ey Hüzni eger irmek **ise** Ḥaḳḳa murādîñ
Sîneñde ola gevher-i nā-yāb-ı tevāzu’ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 82, Mısra 13). [ise,]
18. Emriñ olmaz **ise** olmaz ber-hevā yerden zübāb
Ḳatre-i deryā edersiñ baḥride ḡavreñ ḥayāl (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 104, Mısra 3). [ise,]
19. Kim deḥālet eyler **ise** bāb-ı luṭfuñda ‘azîz
Oldı sulṭān-ı sa’ādet dü cihānda lâ-muḥāl (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 104, Mısra 5). [ise,]
20. Sen Leylî **iseñ** dehrîde çün ḥüsn ü kemâlde
‘Aşḳiñ ile vāy ben daḥi Mecnūnum efendim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 113, Mısra 5). [iseñ, -n]
21. Çü yektā-yı vişālinden murādîña eren gönül
Gönül Mecnūn **iseñ** gez sen ara bul şaḥ-ı Leylāyı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 151, Mısra 8). [iseñ, -n]
22. Olayım der **iseñ** ādem rızāsın iste Mevlāniñ
Hayāt sermāye-i ‘uḳbā gözüñ aç ḳalma kāhil hā (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 10, Mısra 13). [iseñ,]
23. Yūsufa Ya‘ḳūb **iseñ** beytū’l-ḥazānda girye et
Leylāya Mecnūn **iseñ** bu şād u ḥandāniñ ‘abeş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 28, Mısra 7). [iseñ,]
24. ‘Ābid **iseñ** ma‘būda er yatma ḡāfil maḳşūda er
Şirzime-i mes‘ūda er vaḳt-i seḥer vaḳt-i seḥer (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 42, Mısra 9). [iseñ,]

işğā: Kulak vermek, dinlemek.

1. Saña cennet baña vahşet veriyor vech-i mellāḥ
Saña Mecnūn baña Ferhāt desem **işğāsı** kime (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 144, Mısra 8). [işğāsı,]

‘iş: Yaşayış, yaşamak. Zevk u safā sürmek.

1. Cān fedāsı nefsi-i şümüñ ber-hevā sermāyesi
İştihā-yı zıll-ı za’îl **‘işma** ‘işyān lezziz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 41, Mısra 6). [‘işma, -ı, -na]

İskender: M.Ö. 356-323 arasında yaşayan, Yunanistan, İran, Anadolu, Suriye ve Hindistan’ı ele geçirmiş olan büyük kumandan, İskender.

1. Lebleriñ āb-ı ḥayāttır gezdiren **İskenderi**
Ol ḥayāt-ı cāvidāni Hızra vermiş ibtidā (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 8, Mısra 9). [iskenderi, -i]
2. Ḥātem-i ‘aşḳiñ beni dehre Süleymān eyledi
Ḳalmadı minnet daḥi **İskender** ü Dārāsına (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 145, Mısra 10). [iskender,]

ism: Ad, nam, unvan.

1. Hâm-d-i bî-had zâtına etti tulu' 'aşk gönlüme
Şol Cevâd **ismînle** kıldım ben bu 'aşka iktidâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 6). [isminle, -i, -n, -le]
2. Hevâ-yı nefsiñe uyduñ Hudâ havfin geri koyduñ
'Azîz **ismiñ** deni koyduñ utanmazsıñ ne alçaqsıñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 6). [ismiñ, -in]
3. Yedinde 'urveti'l-vüşkâ Reşîd **ismiñle** Rahmanın
Olur bu Hüznîye âhir refik-i intibâh yâ Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 13). [ismiñle, -n, -le]

İsm-i A'zam: En büyük, en yüce isim.

1. Sırr-ı vahdet **İsm-i A'zam** zât-ı pâkiñ hakkıçün
Raḥmetinle kıl nazar mine'l-emân her ân baña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 9). [ism-i a'zam,]

İsm-i Raḥîm: Allâh'ın merhamet eden ismi.

1. Ol **ism-i Raḥîm** rahmet-i Cebbâra dayandım
Reddetme ricâ-nâme-i 'işyânımı yâ Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 21). [ism-i raḥîm,]

İsm-i Raḥmân: Raḥmân ismi. Raḥmân olan Allah'ın adı.

1. Fażl-ı Bî'smillâh ile dîvâna ettim ibtidâ
İsm-i Raḥmân ile verdim işbu nazma intihâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 2). [ism-i raḥmân,]

isnâ 'aşer: On iki.

1. Muḳtedâ-yı ehl-i sünnet şüphesiz **isnâ 'aşer**
Hüznîyâ rāhında kurbân bir gedâ derler bize (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 15). [isnâ 'aşer,]

isnâd et-: Atf etmek, dayandırmak.

1. Nazmımız iksîr-i a'zâm zümre-i 'irfân için
Hüznî pîr-i 'aşktan irşâd gayra **isnâd etmeyiz** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 12). [isnâd et, -me, -yiz]

isbât eyle-: Kanıt göstererek bir şeyin gerçek yönünü ortaya çıkarma.

1. 'Âlleme'l-esmâya girdim bir zamân hûlarla ben
Hakkı **isbât eyledim** illâ da kâlûlarla ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 2). [isbât eyle, -dim]

'işret: Yeme içme. II Zevk ü safâ. II İçki içme.

1. Gâzel-hân muṭrib ü sâķi dem-â-dem 'iş u **'işretle**
Hezârân meclis-i rindân müheyyâ sofrâ-ı şahbâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 13). ['işretle, -le]
2. Biraz **'işret** biraz şöhet edince
Vedâ' ettim edip gîsü-yı tezlîf (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 15). ['işret,]

iste-: Talep etmek.

1. Olayım der iseñ âdem rızāsın **iste** Mevlânîñ
Hayât sermâye-i ‘uqbâ gözün aç kalma kâhil hâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 10, Mısra 13). [iste,]
2. Müy-i sefid cürm-i şakîl kendi denî nefsi zelîl
İster iseñ Hakkâ delîl vakt-i şehir vakt-i şehir (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 42, Mısra 16). [ister, -r]
3. Gerdeniñden emmek **ister** teşne dil kanın bugün
Şerbet-i dârûy-ı vaşlın her zamân etmem ferâğ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 83, Mısra 11). [ister, -r]
4. **İstemem** et ülfetiñ var dâ’imâ ağıyar ile
Zerre kadrim bilmediñ âh nâzlı yârim âh benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 114, Mısra 3). [istemem, -mem]
5. Mürğ-i dil Ya’kûb gibi **ister** Hudâdan rü’yetiñ
Mısr ilinde menzil-i zindân ararsañ **iste** ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 128, Mısra 5). [ister,]
6. Kâtîl ol öldür beni ol gamze-i hûnrîz ile
Teşne dilsin gâlibâ kim girmek **ister** kanıma (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 143, Mısra 4). [ister, -r]

iste: Anlatılan şeye dikkat çekmek için kullanılan bir söz.

1. Revâdır her mü’mine dâ’im şalât-ı hams edâ etsin
Yaraşır der isem **iste** budur hem Cennetü’l-Me’vâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 13, Mısra 8). [iste,]
2. Hâver-i gam mülküne sultân ararsañ **iste** ben
Serfirâz-ı leşker-i hicrân ararsañ **iste** ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 128, Mısra 1). [iste,]
3. ‘İllet-i ‘aşkıñ baña Eyyûb gibi âh ettirir
Fırkâtiñle hasta vü nâlan ararsañ **iste** ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 128, Mısra 4). [iste,]
4. Mürğ-i dil Ya’kûb gibi ister Hudâdan rü’yetiñ
Mısr ilinde menzil-i zindân ararsañ **iste** ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 128, Mısra 6). [iste,]
5. Taht-ı gönlüm âh ile ârâste çün Dârâ gibi
Miñnetiyle Hüsrev-i devrân ararsañ **iste** ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 128, Mısra 8). [iste,]
6. Ey Şîrinim tîşe-i ‘aşkıñ beni etti helâk
Şimdi Ferhâda mişâl kurbân ararsañ **iste** ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 128, Mısra 10). [iste,]
7. Gerdenimde Leylî zülfün zincîr-âsâ ey perî
Deşt-i Kaysta serserî hayrân ararsañ **iste** ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 128, Mısra 12). [iste,]
8. Şol hayal-i vuslatıñla Hüzni-veş zâr u hazîn
Saltanatı guşşaya şâyân ararsañ **iste** ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 128, Mısra 14). [iste,]
9. Halk içinde bî-hayâ insân ararsañ **iste** ben
Havf ü haşyet yok tehî vicdân ararsañ **iste** ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 129, Mısra 2). [iste,]
10. Nehy-i ma’rûf emr-i münker meslegin tâ’kîb eden
Dehr içinde menba’-ı tuğyân ararsañ **iste** ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 129, Mısra 4). [iste,]
11. Kâ’inatın çektigi hep cürmümün âşâridır
İnkîşâ’-ı bâ’îs-i yârân ararsañ **iste** ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 129, Mısra 6). [iste,]
12. Ben gibi ‘âlemde yoktur bir denâ’et şâhibi
Serfirâz-ı zümre-i nâdân ararsañ **iste** ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 129, Mısra 8). [iste,]
13. Şûretine sireti muṭlak muḥâlif nâ-kesi
Ma’nide çarpa gezen hayvân ararsañ **iste** ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 129, Mısra 10). [iste,]
14. Gözleri doymaz harâma cürmüne hiç yok ‘aded
‘Âlem içre şâhib-i ‘işyân ararsañ **iste** ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 129, Mısra 12). [iste,]
15. Cihâna nisbet hezârân kibrini efzûn eden
Dehriñ almiş nefretin her ân ararsañ **iste** ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 129, Mısra 14). [iste,]
16. Nefsiniñ görmez hatâsın herkesi ta’yîb eden
Her hasâsette alan meydân ararsañ **iste** ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 129, Mısra 16). [iste,]
17. Hem ‘arûz şi’ri lafzi harf nedir etmez temeyyüz
Safsata bir şâhib-i dîvân ararsañ **iste** ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 129, Mısra 18). [iste,]
18. Gelmemiş aşlâ cihâna Hüzni emşâlim benim
Tâbi’-i nefsi-i hevâ şeytân ararsañ **iste** ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 129, Mısra 20). [iste,]
19. Elvedâ’lar geldi yine **iste** rûz-ı iftirāk
Şarayım kollarımı gerdâna gel Allah için (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 132, Mısra 5). [iste,]

ıştihar: Meşhur olma, şöretlenme.

1. Hū diyen yā Hū diyen Allah diyen mahzūn gezer
Ol sebeften hūzn ile çün **ıştiharım** var benim (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 12).
[ıştiharım, -ım]

ıştihā-yı zıll-ı za'il: Yok olan gölgeye (dünya) arzu duymak.

1. Cān fedası nefsi-i şūmuñ ber-hevā sermāyesi
İştihā-yı zıll-ı za'il 'ışına 'ışyān leziz (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 6). [ıştihā-yı zıll-ı za'il,]

istikbāl et-: Karşılama.

1. Der-i vālāsına ettim nüzülü
Bizi **istikbāl eden** ol zāt-ı ta'rîf (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 10). [istikbāl ed, -en]

istirāhat: Dinlenme, istirahat etme.

1. Bu dil bülbül gibi feryād eder vaqt-i şehirlerde
Ne h'ābım var ne haşyet var ne bir ān **istirāhat** var (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 8).
[istirāhat,]

'işve: Cilve, naz, eda.

1. **'İşvesi** hoş genc-i edeb duhter-i şāh 'ālî neseb
Būse bedeh ez-rūh u leb teşne gönül yandı yürek (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 11).
['işvesi, -sî]

'işve-bāz: İşveli, nazlı. II Sevgili.

1. **'İşve-bāzım** nāzenīnim 'aql u fikrim selb eden
Hānümānīñ etti gārāt yoksa dil yağma mıdır (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 7). ['işve-bāzım,]

'işyān: Emre uymama, itaat etmeme, itaatsizlik etme, başkaldırma.

1. 'Afvedip **'işyānımı** rahm eyle bir kez sevdiğim
Dergehiñde var ise Hūznide bir terk-i edeb (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 11).
['işyānımı, -ım, -ı]
2. Zād-ı 'uqbā kaydını taşşile sa'y et Hūznîyā
Kim 'ademden var ede ne bunca **'işyānıñ** 'abeş (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 14).
['işyānıñ, -ın]
3. Ol Muḥammed hürmeti 'afveyleyip **'işyānımı**
Şol ledünni sırrına sen eyle mahrem el-'iyāz (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 9).
['işyānımı, -ım, -ı]
4. Cān fedası nefsi-i şūmuñ ber-hevā sermāyesi
İştihā-yı zıll-ı za'il 'ışına **'işyān** leziz (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 6). ['işyān,]
5. Yā Ra'ūf yā Kerīm yā Ğafūr iğfirlenā
Urma **'işyānım** yüzüme şol zamān vaqtü'l-'aķīm (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 4).
['işyānım, -ım]
6. Ehl-i cürmüm zāhidā zem etme **'işyānım** benim
Ḥamdülillah şıdkile var Ḥaķķa imānım benim (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 1).
['işyānım, -ım]

it-: Etmek, eylemek.

1. **İtmesen** zerre ‘ibâdet şân-ı Hakk’a yok ziyân
Nefse â’id nîk ü bed ferdâda ‘âhâttır saña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 7*). [*İtmesen, -me, -sen*]

i‘tâ: *Bahşetmek, ihsân etmek.*

1. Ta‘âlâ eyleye meşkûr anıñ sa‘yini dâreynde
Yemîninden ede **i‘tâ** kitâbın Hâzret-i Mevlâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 4*). [*i‘tâ,*]
2. Feleğin cevri bize rûbe-i bâlâsı kime
Bizedir zulm ile kahrı anıñ **i‘tâsı** kime (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 2*). [*i‘tâsı,*]

i‘tâ‘at: *Söz dinleme, emirlere uyma.*

1. Mülâzım ol evâmir-i Hudâya
İtâ‘at Hâzret-i Kâhhâra maşşûş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 28*). [*i‘tâ‘at,*]

i‘tâb: *Azarlama, paylama.*

1. Etme **i‘tâb** ey pâdişâh lûtfîle kıl bize nigâh
Kılma gâfilinden ilâh vakt-i seher vakt-i seher (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 21*). [*i‘tâb,*]

i‘fâ-yi muhabbet: *Sevgiyi söndürmek.*

1. Vâ‘iz bizi sen kürsüde zemmeylediñ amma
Ma‘zûr tûtula elde mi **i‘fâ-yi muhabbet** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 10*). [*i‘fâ-yi muhabbet,*]

i‘tibâr: *Değer, önem.*

1. Deriñde âh eder Hüznî velâkin **i‘tibâr** hiç yok
Ne kıymet var ne râğbet var ne bir lûtf u ‘inâyet var (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 13*). [*i‘tibâr,*]

i‘tikâd-ı ehl-i sünnet: *Ehl-i Sünnet inancı.*

1. **İ‘tikâd-ı ehl-i sünnet** üzre ol sen Hüznîyâ
Dîn şer‘î‘at bâkîdir hem maḥvolur hep münkerât (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 15*). [*i‘tikâd-ı ehl-i sünnet,*]

i‘tisâf: *Zulüm ve haksızlık etmek.*

1. Bed-rakîbe karşı ey şûh **i‘tisâftan** çek eliñ
Kıl rahîm devletli şâhım el-amân etmem ferâğ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 7*). [*i‘tisâftan,*]

‘iyâl-i mûnis: *Sevimli evlatlar, çocuklar.*

1. Âh vâtan körpe kuzular vâh **‘iyâl-i mûnisim**
Etti dü-tâ kâmetim müyum sefid meslûb şu‘ûr (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 11*). [*‘iyâl-i mûnis, -im*]

‘iyy u ‘işret: *İçkili eğlence ve zevk ü safâ.*

1. Ben vâtan terkin edeyim sen de râḥat gez yürü
Lâ‘ubâli ile her dem **‘iyy u ‘işret** gel yetiş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 6*). [*‘iyy u ‘işret,*]

iz'ân: *Anlayış, kavrayış, fêraset.*

1. Yâr ise matlûb eger ağıyâra minnet eyleme
Bir gönülde iki sevgi olmaz **iz'ânıñ** 'abeş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 10*). [*iz'ânıñ, -in*]

izdiyâd et-: *Artmak, ziyadeleşmek.*

1. İftihârîñ **izdiyâd etmekte** günden güne âh
Kalb-i pülâdîñi amaç eyledikçe vâhımız (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 3*). [*izdiyâd etme, -te*]

'izzet: *İkram, kıymet.*

1. Mesnedinde ni'metinde var mı mālında vefâ
Cevherinde sîm ü zerde eski **'izzet** kalmamış (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 12*). [*'izzet,*]

'izzet-i pâk-i celâl: *Azametinin kutsal yüceliği.*

1. İlahî **'izzet-i pâk-i celâliñ** hakkıçün 'afvet
Fîrāvân cürmümüz bî-had bi-hakkın tâ-hâ vü yâ-sîn (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 9*). [*'izzet-i pâk-i celâliñ, -in*]

-J-

jeng-i küfr: *Küfür, inkâr kiri.*

Kim ki kibr etti muhakkak kaldı merdûd lâ-cerem

Jeng-i küfrile mülevves oldu hem ehl-i dâlâl (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 8*). [*jeng-i küfr, -ile*]

-K-

ķabâhat: *Kabihlik, çirkin iş, cünha, suç.*

1. Ettigiñ bunca 'ibâdet dil **ķabâhattir** saña
Hep mürâ'ilik ettiñ sîrette 'âdetir saña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 1*). [*ķabâhattir, -tir*]

Ka'be: *Kâbe. II Kutsal mekan.*

1. Bâb-ı vuşlat **Ka'besin** cân et küşâd Hüznî kula
Kalb-i nâ-şâdına rahmet ķâmetin 'ar'ar yetiş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 11*). [*ka'besin, -sî, -n*]
2. Akmaķta gönül **Ka'beye** bir 'Ayn-ı Zübeyde
Yâ Rab naşib et bize ol Beyt-i Harâmı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 5*). [*ka'beye, -ye*]

Ka'be-i ârzü-yı vişâl: *Kavuşma arzusunun Kabesi, evi.*

1. Çoktan beri âh **Ka'be-i ârzü-yı vişâldir**
Ya'ķûb gibi dil Yûsuf-ı Ken'anıma maķşûş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 5*). [*ka'be-i ârzü-yı vişâldir, -dir*]

Ka'be-i maķşûd: *İstek, emel Kabesi.*

1. Dest-i ‘aşk içre cünün teşne bî-tâb gönlümüz
Ka‘be-i maşşûda cânâ ersin bu vuşlat rāhımız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 12). [ka‘be-i maşşûd]

Ķābe Ķavseyn: “Araları iki yay ucu kadar veya daha az kaldı”. Necm sûresi, 9. âyet.

1. İbn-i ‘İmrân İbn-i Meryem rif‘âtin ‘âtin bir zerresi
Ķābe Ķavseyn ‘âlem-i lâhut ol minhâc saña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 6). [Ķābe Ķavseyn,]
2. **Ķābe Ķavseyn** şâhibiniñ yüzü şuyu hürmeti
Ĥubb-ı dünyâ mâsivâdan eyle bu Ķalbim selim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 9). [Ķābe Ķavseyn,]

Ķābil degil: Mümkün degil.

1. Var mıdır ‘âlemde olmuş sen gibi **Ķābil degil**
Baht-ı dünuñ armağânı kim seni mağbûn eden (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 3). [Ķābil degil,]

Ķābir: Kabir, mezar.

1. Nicesiñ ‘ırzını kırdıñ nicesiñ kanına girdiñ
Kefen toprak **Ķābir** yurduñ utanmazsıñ ne alçaqsıñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 14). [Ķābir,]
2. Karanlık **Ķābre** varmazdan enisiñle alıp zâdın
Ricâ eyle şehir vahtı olup maşşûda vâsıl hâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 15). [Ķābre, -e]
3. Olursam zinde dünyâda seniñ ‘aşkıñ enisimdir
Varırsam **Ķābrile** haşre benimle cavidân ey şüh (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 16). [Ķābrile,]
4. Haftada bir eyleyip teşrif maĶâm-i meşhede
Ķābrim üzre kıl ziyâret rûhum olsun mustefid (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 12). [Ķābrim, -im]
5. Ol maĶbûb ile Hüznî eger **Ķābre** girerseñ
Bes devlet-i bâkî saña hoş-kâr ne güzeldir (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 11). [Ķābre,]
6. Zâd-ı uhûrâ Hüznîyâ yok bil vâtan **Ķābrîñ** seniñ
Çün Mine’l-îmân dimişler dildeki ĥubbu’l-vâtan (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 11). [Ķābrîñ, -in]
7. Cân evimde gizlidir hem ‘aşkıñ îmânım gibi
Ķābre girsem Hüznî-veş terk etmezem illâ seni (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 10). [Ķābre gir,]

Ķābûl: Bir öneriyi uygun bulma, onaylama.

1. İltiyâm etmez **Ķābûl** derdim muĥâl-ender-muĥâl
Dost degil bu yareyi çün görse düşmân ağlatır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 5). [Ķābûl,]

Ķābûl et-: Onaylamak, kabul etmek.

1. Derd-i ‘aşk etmemek olmaz ‘ayân pinhân güç
Hiç **Ķābûl etmez** tabîb bir te’ennî yok dermân güç (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 2). [Ķābûl et, -mez]

Ķābûl eyle-: Kabul etmek, razı olmak.

1. Vişâliñ eylerim ârzü kerem-i bâb-ı lutfuñdan
Ricâmı gel **Ķābûl eyle** mürüvvet kıl hemân ey şüh (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 8). [Ķābûl eyle,]

2. Saña cânım ola kurbân kerem et **eyle kabûl**
Ola kayd defter-i ‘uşşâkıña bu Hüznî fakîr (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 9*). [*kabûl eyle,*]

kâbûs u elem: *Kabus ve dertler.*

1. **Kâbûs u elem** başına ol bād-i cününüñ
Estikçe hemân hâliñe düşmân müteleziz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 3*). [*kâbûs u elem,*]

kâbûs-ı zulmet: *Karanlık kâbus.*

1. Dîdede **kâbûs-ı zulmet** zînet-i dünyâ hayâl
Cümlesi zann-ı zevâldir sebzavât u bağçe bağ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 9*). [*kâbûs-ı zulmet,*]

ḳadd: *Boy, kamet.*

1. Fülfilleriñ şüreyyâ **ḳaddiñ** mişâl-i tûbâ
Ey şâh-ı mülk-i Kisrâ gâyet güzelsiñ ammâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 7*). [*ḳaddiñ, -in*]
2. Ol ruḫlar-ı ḥamrâñıza bülbül gibi mestim
Tûbâ gibi **ḳaddiñ** ise bir tâze fidân şûḫ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 10*). [*ḳaddiñ,*]
3. Benefşe boynunu bükmüş şüşâm **ḳaddin** kemân etmiş
Çayır çiydem semîn lâle ‘abîrle müşk-bâr ağlar (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 3*). [*ḳaddin, -in*]
4. Bî-bedelsiñ ḥüsnüle dünyâda dersem çok mudur
Ḳaddiñe olmaz mişâl tûbâda dersem çok mudur (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 2*). [*ḳaddiñe, -in, -e*]
5. Dâ’-i zenbiñ ey tabîb-i çâre-sâzı el-amân
Ḳaddimi kıldı muḳavves zaḫm-ı ‘işyân soñ ramaḳ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 12*). [*ḳaddimi, -im, -i*]
6. Yine mey âteş-i hecriñ ile süzân olayım
Büküyor **ḳaddimi** firḳat nice giryân olayım (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 2*). [*ḳaddimi,*]

ḳadd-i ‘ar‘ar: *Selvi boy.*

1. **Ḳadd-i ‘ar‘ar** şol ḫıram-ı tâvûsuñ gölgede hep
Bârekellâh didiler her ins ü cin ḫayrân seniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 5*). [*ḳadd-i ‘ar‘ar,*]

ḳadd-i elf: *"Elif" gibi düzgün, uzun boy.*

1. **Ḳadd-i elfim** ḥam-be-ḥam ebrûña teşbîḫ eylediñ
El verir bunca sitemler nazlı cânânım benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 7*). [*ḳadd-i elf, -im*]

ḳadeḫ: *Su ve benzeri içkileri içmeye yarayan bardak. II Şarap.*

1. Sâkiyâ Allah için şun cām-ı ‘aşḫtan bir **ḳadeḫ**
Teşne dil ol ḳayd-ı ḡamdan bir daḫi bulsun feraḫ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 1*). [*ḳadeḫ,*]

ḳadem: *Adım, uğur.*

1. Kıl bâkî **ka-dem** rāh-ı şerî'atte şebâtla
Et benden uzak nefsile şeytânımı yâ Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 7*). [*ka-dem,*]
2. Koyaldan ben **ka-dem** dâr-ı fenâyâ gülmedim aşıla
Ne yâr-ı gam-küsârım var ne gamdan bir selâmet var (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 11*). [*ka-dem,*]
3. Koyup Hakkı kula taptın şerî'attan niçin şaptın
Nice dāmân **ka-dem** öptün utanmazsın ne alçaksın (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 10*). [*ka-dem,*]
4. Dergâhına yüzler sürerek yanına vardım
Öptüm **ka-de-min** hem daği dāmâna yanaştım (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 4*). [*ka-de-min, -im*]

ka-dem baş-: Adım atmak, teşrîf etmek, gelmek.

1. Gamla tezyîn eyledim **başsın ka-dem** gamhâneme
Muntazır dil her cihet teşrîfîn müştakıyız (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 9*). [*ka-dem baş,*]
2. Biz haqîkat şehrine **başlık ka-dem** bil zâhidâ
Kılmayız zerre muhabbet çerhe biz devvâra biz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 3*). [*ka-dem baş,*]

ka-der-i ma'kûs: Ters dönmüş, düz gitmeyen uğursuz kader.

1. Bilmezem tâli'-i yamân **ka-der-i ma'kûs** mudur
Kâribân-ı hasretim ben gam metâ'im lentebür (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 9*). [*ka-der-i ma'kûs,*]

Kâdir-i muṭlaḳ: Dilediğini yapmakta serbest olan, tek kudret sahibi.(Allah)

1. **Kâdir-i muṭlaḳ** seniñ çün rāz-ı pinhânın bilir
Şüretiñ tāvûs-ı zîbâ gerçi vicdânın 'abeş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 3*). [*kâdir-i muṭlaḳ,*]

ka-dr: Değer, itibar, haysiyet.

1. Yâr **ka-drini** bilmeklige ağıyar ne güzeldir
Bir dilde müdâm sevgili dildâr ne güzeldir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 1*). [*ka-drini,*]
2. Bilmediñ **ka-drım** benim hayfâ ki sineñ taş imiş
Geçti ol nâz günleri geldi nedâmet gel yetiş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 9*). [*ka-drım, -im*]

ka-dr-i 'uṣṣâḳ: Âşıkların değeri.

1. Tıfl-ı nevres **ka-dr-i 'uṣṣâḳ** yok hemân külhândasıñ
Bilmezem ağıyar ile zevk ü şafâ sürdün mü hiç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 7*). [*ka-dr-i 'uṣṣâḳ,*]

ka-dir bil-: Gereken değeri vermek, önemsemek.

1. İstemem et ülfetiñ var dâ'imâ ağıyar ile
Zerre **ka-drım bilmediñ** âh nâzlı yârim âh benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 4*). [*ka-drım bil,*]
2. Zerre **ka-drım bilmediñ** ağıyar ile hem-dem olup
Eyledim kaṭ'-ı ümîd âh vaşlıña şimden girür (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 3*). [*ka-drım bil,*]

3. Ey cefâ-cü **bilmediñ** hayfâ ki **kâdrim** neyleyim
Yok mudur sineñde yoksa zerre imânîñ seniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 3*). [*kâdrim bil, -me, -di, -n*]

kâf ol-: *Kaf dağımın yüküyle, büyüklüğüyle aynı ağırlıkta olmak.*

1. **Kâf oldu** günâhım mahrem et rüyuma urma
Şol rüz-ı cezâ defter-i ‘işyânımı yâ Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 3*). [*kâf oldu,*]

kâfil: *Birinin yerine ödemeyi kabul eden. Kefil olan.*

1. Ticâret len tebûr olmak dilerseñ Hakkı zikreyle
Rızık için elem çekme Hudâ rızıkña **kâfil** hâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 6*). [*kâfil,*]

kâfir: *Allah'ın varlığını inkar eden.*

1. Görse **kâfir** rahm eder ol dide-i hûn-âbemi
Etmedi bir kez terahhum seng-i vicdân ağlatır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 9*). [*kâfir,*]
2. **Kâfir** olsa lâ-cerem eyler terahhum âhıma
Rahma geldi bî-mürüvvet hâlîme ağıyarımız (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 7*). [*kâfir,*]
3. Hâlet-i nez‘a eriştim şâh-ı hûbân elvedâ‘
Kâfir imâna gelir gel eyle cânan gârağ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 10*). [*kâfir,*]
4. Bu dördüñ birisin inkâr edenler
Ne mülhiddir ne **kâfirdir** ilâhî (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 24*). [*kâfirdir, -dir*]

Kâfir-ı cennet: *Cennetin kâfuru. Cennette bir kaynak ismi.*

1. Kumru güftârı bağdaki bülbülleri hāmüş eder
Gerdeniñ **Kâfir-ı cennet** sine bir bağ-ı şafâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 12*). [*kâfir-ı cennet,*]

kâhil: *Gayretsiz, tembel (kimse).*

1. Olayım der iseñ âdem rızasın iste Mevlânîñ
Hayât sermaye-i ‘uqbâ gözüñ aç kalma **kâhil** hâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 14*). [*kâhil,*]

kâ’imen: *Ayakta duran, yıkılmamış, canlı.*

1. Nûh İbrâhîm Hud eyler ziyâret ravzañı
Oldu ervâh-ı rûsul hem **kâ’imen** amaç saña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 8*). [*kâ’imen,*]

kâ’inât: *Âlem. II Herkes, bütün varlıklar.*

1. Hışn-ı tevhið içre imân ‘urveti’l-vüşkâ şakın
Fitne-i bid‘at ile doldu nazâr kıl **kâ’inât** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 14*). [*kâ’inât,*]
2. Tarfetü’l-‘ayn içre birden **kâ’inâtı** seyr eden
Kutbu’l-akṭâb Hazret-i ol şâh-ı ceylândır gönül (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 9*). [*kâ’inâtı, -ı*]
3. **Kâ’inâtıñ** çektiği hep cürmümüñ âşâridir
İnkîṭâ‘-ı bâ‘iş-i yârân ararsañ işte ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 5*). [*kâ’inâtıñ, -ın*]
4. **Kâ’inâta** eylemiş taṣṣim cemâlin zerresin
Zümre-i hûbân şehî baḥr-i leṭâfet mâyesi (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 7*). [*kâ’inâta, -a*]

kal-: *Durmak, hareket etmemek.*

1. Ma'şiyet baħrinde **kaldu** Hüznî 'āşî el-meded
Dest-gîr-i sıbteyn ile olsun Çār-yār-ı bā-şafā (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 21). [kaldı, -dı]
2. Gerdenimden hem sivā kaydın benim hallet hemān
Kalmasın gönlümde zerre derd-i 'aşktan mā'adā (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 10). [kalması, -ma, -sın]

kal-: Bir durum oluşmak, bir hale girmek.

1. Olayım der iseñ ādem rızāsın iste Mevlānıñ
Hayāt sermāye-i 'uqbā gözün aç **kalma** kâhil hā (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 14). [kalma, -ma]
2. Āteş-i 'aşkıñla oldu bu dil-i sūzān marîz
Dāğ-ı hicrānıñla cānā **kalmışım** giryān marîz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 2). [kalmışım, -mı, -ım]
3. Ederdi Kays ile Ferhād rehiñde cismine ifnā
Göreydi hüsñüñ Leylā Şîrîn **kalır** idi mağbūt (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 8). [kalır, -ır]
4. Fenāya aldanıp **kaldıñ** hayāl-i vāhiye daldıñ
Rezālet şöhetin aldıñ utanmazsıñ ne alçaqsıñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 3). [kaldıñ, -dın]
5. Gāh sükūnet buldu göñlüm lāl oldum **kaldım** velī
Gāhi oldum bir hezār ol 'aşk-ı Leylūlarla ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 5). [kaldım, -dım]

kal-: Elde bulunmak.

1. Cismimiz heykel gibidir cān vedā'da gel yetiş
Kalmadı táb ü tüvān rahm eyle ey cān el-meded (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 10). [kalmadı, -ma, -dı]
2. Leylî'-i zülf-i siyāhım dilde ārām **kalmadı**
Meskenim ol vādi-i hayret melce-i 'aşkıñ da dağ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 11). [kalmadı, -ma, -dı]
3. Çün muhabbet iki baştan söylenir darb-ı meşel
Kalmadı sevdācığım sen bir taraf ben bir taraf (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 14). [kalmadı, -ma, -dı]
4. Kanda **kaldı** bunca mürsel enbiyā vü evliyā
Nerdedir bunca cebābir ber-tāhin devvāra bak (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 7). [kaldı, -dı]
5. **Kalmadı** 'indiñde zerre ey perī-rū kıymetim
'Aşkıñ oldu ālem içre bā'ış-i maḥviyetim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 1). [kalmadı, -ma, -dı]
6. Eylediñ gūna-gün cevri ü cefāñı bî-şümār
Merḥamet et **kalmadı** hiç tende dermānım deyü (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 8). [kalmadı, -ma, -dı]
7. Hātem-i 'aşkıñ beni dehre Süleymān eyledi
Kalmadı minnet daḥi İskender ü Dārāsına (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 10). [kalmadı, -ma, -dı]
8. Cevri ü bî-dādıñ elinden el-amān ey Mehlikā
Kalmadı şabr u taḥammül bende Allah 'aşkına (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 4). [kalmadı, -ma, -dı]
9. Şarf-ı 'ayn ettim cihāndan hiç mürüvvet **kalmamış**
Dilberin de devletin de zerre lezzet **kalmamış** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 1). [kalmamış, -mı]
10. Devlet-i Dārā degil dünyā daḥi 'aynımda yok
Eyledim nefret zamāndan hiç ḥalāvet **kalmamış** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 4). [kalmamış, -mı]

11. Var ise sürdüm diyen dünyâda devrânü's-şılâ
Hakkına râzî olanda zerre râhat **qalmamış** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 70, Mısra 6). [*qalmamış, -miş*]
12. Müftî'-i efkâr hemân dâne-yı şöhet kâzibe
Verseler doymaz cihânı yok kanâ'at **qalmamış** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 70, Mısra 8). [*qalmamış, -miş*]
13. Mürşid-i kâmil deyü dâmânını bûs eylesem
Müttakî zannettigim pîrde kerâmet **qalmamış** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 70, Mısra 10). [*qalmamış, -miş*]
14. Mesnedinde ni'metinde var mı mâlında vefâ
Cevherinde sîm ü zerde eski 'izzet **qalmamış** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 70, Mısra 12). [*qalmamış, -ma, -miş*]
15. Hüzniyâ nefsimden ettim nefreti ammâ çi sûd
Kûşe-i vahdet gibi 'âlemde râhat **qalmamış** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 70, Mısra 14). [*qalmamış, -miş*]
16. Kan dökerdiñ dîdeden feryâd edip ey Mehlikâ
Qalmamıştır sende ol eski şadâkat gel yetiş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 71, Mısra 8). [*qalmamıştır,*]

qal'a: Kale.

1. Gonca hüsnüñ tal'at-ı şems-i muhabbet kalbe bil
Zabt kılmış **qal'asın** hem beyt-i hubbuñ luğf kıl (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 109, Mısra 2). [*qal'asın,*]
2. Cinnet-i ceş-i firâkıñ etti zabt dil **qal'asın**
Mecnûn-âsâ küh-ı gâmda vahşile ünsiyetim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 124, Mısra 5). [*qal'asın,*]

kâlâ-yı dünyâ: Dünya malı.

1. Şarâb-ı lâ-yezâliden Hızır-veş nûş edip ey dil
Hayât-ı cavidân aldın verip **kâlâ-yı dünyâyı** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 150, Mısra 4). [*kâlâ-yı dünyâ, -yı*]

qalb: Yürek, gönül.

1. 'Âlem-i nâsûtta 'aşkla cismimi mahv et benim
Ol şafâ-yı feyz-i 'aşktan ver meded **qalbe** cilâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 1, Mısra 8). [*qalbe, -e*]
2. Ver hâtime Qur'ân ile şol rûz-ı u vedâ'da
Ettirme vedâ' **qalb** ile imânımı yâ Rab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 15, Mısra 10). [*qalb,*]
3. Hem hubb-ı hevâ tûl-i emel **qalbime** koyma
Hızlanda koma bu dil-i nâlânımı yâ Rab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 17, Mısra 11). [*qalbime, -im, -e*]
4. Yâ nedir ol hâzihi cennâtü'adniñ huşbesi
'Ârif-i billah olanıñ mahzen-i Hâk **qalbi** hest (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 23, Mısra 6). [*qalbi, -i*]
5. Gonca hüsnüñ tal'at-ı şems-i muhabbet **qalbe** bil
Zabt kılmış qal'asın hem beyt-i hubbuñ luğf kıl (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 109, Mısra 1). [*qalbe, -e*]
6. Kâbe Kavseyn şâhibiniñ yüzü şuyu hürmeti
Hubb-ı dünyâ mâsivâdan eyle bu **qalbin** selim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 110, Mısra 10). [*qalbin, -im*]

qalb-i demir: Demir kalpli. Vefâsız sevgili için kullanılan bir söz.

1. Acımañ mı 'acabâ 'aşıkâ rahmiñ ne zamân
Yeter artık yeter âh sinesi taş **qalb-i demir** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 46, Mısra 6). [*qalb-i demir,*]

qalb-i hâzin: Hüzünlü kalp.

1. Ey **kalb-i hazîn** hüznüne devrân mütelezziẓ
Ey cism-i nahîf derdiñe dermân mütelezziẓ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 1*). [*kalb-i hazîn,*]
2. Hüznî gibi vâh hüzn ile bir **kalb-i hazînim**
Hüznüñle harâb külbe-i ahzânımı gör gel (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 9*). [*kalb-i hazîn, -im*]

kalb-i kası: *Katı kalpli, taş kalpli.*

1. Kaṭre-i rahmiñle sîr-âb eyle yâ Rab el-amân
Bir günâhkâr **kalb-i kası** Hüznî-i nâ-çâre bak (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 16*). [*kalb-i kası,*]

kalb-i mahzûn: *Dertli kalp.*

1. Görmedim bir şahş-ı mağmûm **kalb-i mahzûnum** gibi
Var mıdır bir cûy-ı hûn-âb çeşm-i pür-hûnum gibi (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 1*). [*kalb-i mahzûn, -um*]

kalb-i nâ-şâd: *Dertli gönül.*

1. Bâb-ı vuşlat ka'besin cân et küşâd Hüznî kula
Kalb-i nâ-şâdına rahmet kâmetin 'ar'ar yetiş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 12*). [*kalb-i nâ-şâd, -in, -a*]

kalb-i pülâd: *Çelik (gibi) kalp.*

1. İftihârîñ izdiyâd etmekte günden güne âh
Kalb-i pülâdını amaç eyledikçe vâhımız (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 4*). [*kalb-i pülâd, -in, -ı*]
2. Hüznî saña bî-raḥm u vefâ gör neler etti
Ol **kalb-i pülâd** âfet-i devrâna yanaşma (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 10*). [*kalb-i pülâd,*]

kalb-i sūzân: *Yanan kalp.*

1. Hem sakâhümrabbihüm çün cür'asın nûş eyleyip
Ḥamr-ı 'aşkla Hüznî-veş gör **kalb-i sūzânım** benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 10*). [*kalb-i sūzân, -im*]

kaldır-: *Ayırmak.*

1. Bir şehîd-i 'aşkıñım **kaldır** niķâb-ı perçemiñ
Eyleyem bir dem temâşâ vech-i pâkin her taraf (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 5*). [*kaldır,*]
2. Burc-ı hüsnüñden seḥâb-ı perçemiñ **kaldır** yeter
Eyle bir tenvîr cihânî şems-i devrânım benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 5*). [*kaldır, -dır*]

kaldır-: *Bırakmak, vazgeçmek.*

1. **Kaldır** kuzum hicâbı gîsû-semen niķâbı
Görem ol âfîtabı gâyet güzelsiñ ammâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 3*). [*kaldır,*]

kale-i hüzn: *Hüzün kalesi.*

1. Bu Hüzni **ķale-i ħüznüñ** ħazini ħüzn ile her ān
Metā'-ı 'īd-i vaşlñ ħün efendim bī-ķarār ağlar (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 44, Mısra 13*). [*ķale-i ħüzn, -ün*]

ķale-i irşād: Doğruluk yolunun kalesi.

1. Anıñħün münkire ķarşı açıldı **ķale-i irşād**
Ĥaķıķat cevherinden gel al ĥoş dükkānımız vardır (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 55, Mısra 3*). [*ķale-i irşād,*]

Ķālū: Kalū Bela. Bkz: Elest meclisi.

1. 'Ālleme'l-esmāya girdim bir zamān ĥūlarla ben
Ĥaķķı isbāt eyledim illā da **ķālūlarla** ben (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 127, Mısra 2*). [*ķālūlarla,*]

ķamer: Ay, māh.

1. Hezār maĥbūb-ı dil-cūlar nezāketle eder seyrān
Dolu şaĥrā ile gülşen **ķamer** ĥurşid melek-simā (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 12, Mısra 16*). [*ķamer,*]

ķāmet: Boy, endam.

1. Şīve-bāzım bu ne āfet tāvusi reftāriñız
Servi-āsā **ķāmetiñ** tūbāyā beñzetmiş Ĥudā (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 8, Mısra 6*). [*ķāmetiñ, -in*]
2. Ol **ķāmeti** 'ar'ar ise tūbā gibi mevzūn
Cepheñdeki bir 'uķde-i seĥĥār gibi gör geç (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 30, Mısra 5*). [*ķāmeti, -i*]
3. Ĥūn-ı eşk-i dīdemiz olmaķta her dem cū mişāl
Bār-ı hecri **ķāmetim** etti benim ķavs-i ķuzāĥ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 33, Mısra 4*). [*ķāmetim,*]
4. Āĥ vaţan ķörpe ķuzular vāĥ 'iyāl-i mūnisim
Etti dü-tā **ķāmetim** mūyum sefid meslūb şu'ūr (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 45, Mısra 12*). [*ķāmetim, -im*]
5. Seni sultān edeniñ taĥt-ı dile şāĥ-ı dilir
Dīdesi baĥr-i siyāĥ **ķāmeti** mektūb gibidir (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 47, Mısra 6*). [*ķāmeti, -i*]
6. Sim-gerden ile ĥāller bu ne tāvusi reviş
Lebi bal ġamzesi tır **ķāmeti** 'ar'ar dediler (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 48, Mısra 8*). [*ķāmeti,*]
7. Feleklerde melekler vaşfiñ eyler
O tūbā **ķāmetiñ** ĥayrānesiyiz (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 57, Mısra 10*). [*ķāmetiñ, -in*]
8. Bāb-ı vuşlat ka'besin cān et ķuşād Ĥüzni ķula
Ķalb-i nā-şādına rahmet **ķāmetiñ** 'ar'ar yetiş (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 72, Mısra 12*). [*ķāmetin, -in*]
9. Raĥne-dār oldu vücūdum dāġ-ı hecriñle meded
Bār-ı cevriñ etti dü-tā sevdiğim baķ **ķāmetim** (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 124, Mısra 4*). [*ķāmetim, -im*]
10. Derd-i 'aşķıñ **ķāmetiñ** kaşıñ gibi kıldı hilāl
Ĥüzni-i bī-ħāredir efgende Allah 'aşķına (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 147, Mısra 15*). [*ķāmetin, -in*]

ķāmet-i bālā: Uzun boy.

1. Batar cān-gāĥıma tır-i müjeñ ey **ķāmet-i bālā**
Muĥabbet seyfini 'üryan edip kaşın kemān olmuş (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 73, Mısra 5*). [*ķāmet-i bālā,*]

2. Sen idiñ evvel benim biñ nâz ile ‘aqlım alan
Ķāmet-i bālācığım sen bir taraf ben bir taraf (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 86, Mısra 16*). [*Ķāmet-i bālā,*]

Ķāmet-i şimşād: *Boyu şimşir ağacı gibi güzel ve düzgün olan.*

1. **Ķāmet-i şimşādıñı** tûbāya beñzetmiş Hudā
Hüzni-āsā ‘ar‘ar-ı mevzūna minnet etmeyiz (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 60, Mısra 11*). [*Ķāmet-i şimşād,*]

Ķāmet-i tûbā: *Tuba ağacı gibi boylu olan (sevgili-güzel).*

1. Nā-ümidken kām-yāb ettiñ dil-i bî-çāreyi
Merhabā ey **Ķāmet-i tûbā** efendim merhabā (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 9, Mısra 8*). [*Ķāmet-i tûbā,*]

kāmil-i imān: *İmani olgunluğun ve derinliğin en ileri, en mükemmel derecesi.*

1. ‘Abd-i ‘āşī Hüzniyim bî-çāreyim yā Rab meded
Şoñ nefeste rûz kıl hem **kāmil-i imān** baña (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 2, Mısra 14*). [*kāmil-i imān,*]

Ķāmū: *Bütün, hep, her, herkes, halk.*

1. Şerī‘attır münādī rāh-ı Hakkā
Ķāmūşundan ‘alāsıdır şerī‘at (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 24, Mısra 20*). [*Ķāmūşundan, -su, -n, -dan*]
2. ‘İbādet çün yarattı ‘abdīn Allah
Her ins ü cin **Ķāmū** ezkāra maḥşūş (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 76, Mısra 12*). [*Ķāmū,*]
3. Ķarıncañı veren rızkıñ Hudādır
Ķāmūnuñ kısmeti Cebbāra maḥşūş (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 76, Mısra 20*). [*Ķāmūnuñ, -nun*]

kām-yāb: *İsteğine kavuşmuş, muradına ermiş olan.*

1. Pirehen atlas ile nā-merd felekten **kām-yāb**
Nice dānā fāhriyle ‘üryān olur ‘ālem bu yā (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 6, Mısra 5*). [*kām-yāb,*]
2. Nā-ümidken **kām-yāb** ettiñ dil-i bî-çāreyi
Merhabā ey kām-et-i tûbā efendim merhabā (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 9, Mısra 7*). [*kām-yāb,*]

kām-yāb et-: *Muradına erdirmek.*

1. İltifātīñ sāyesinde Hüzniyi **et kām-yāb**
Vuşlatıña şubḥa dek biñ cān ile ĳurbāniyim (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 123, Mısra 11*). [*kām-yāb et,*]

kām-yāb eyle-: *Muradına erdirmek.*

1. Vişālīñ ārzusu dilde keremden **kām-yāb eyle**
Niyāz eyler gönül lūtfuñ cenābıñdan değil meḳnūṭ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 79, Mısra 9*). [*kām-yāb eyle*]
2. Vuşlatıñdan **kām-yāb eyle** dil-i maḥrūmumu
Dergeh-i vālāñiza yār her zamān bu ḥācetim (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 124, Mısra 7*). [*kām-yāb eyle,*]

ĳan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

1. Kıl rüz baña âhiri ikrâz-ı şehâdet
Râhında nişâr edeyim al **kanımı** yâ Rab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 17, Mısra 14). [*kanımı, -im, -i*]
2. Beni sermest eden ‘aşkıñ şarâb-ı cür‘âsı cânım
Gözümde dem-be-dem **kanlar** olur her dem revân ey şüh (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 34, Mısra 14). [*kanlar,*]
3. Hüzni saña dil vereli ey rüh-ı revânım
Kanlar akıtır dîdeden etmekte figân şüh (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 35, Mısra 14). [*kanlar, -lar*]
4. Seyf-i ebrû gerdenim **kanım** meded etti revân
Katlime fermân edip âh cândan etti nâ-ümîd (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 38, Mısra 3). [*kanım, -im*]
5. Baş elin âl **kanıma** densin yakınmış âl kına
Her gören saña desin kim ‘îdîñiz olsun sa‘îd (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 38, Mısra 9). [*kanıma, -im, -a*]
6. Gerdeniñden emmek ister teşne dil **kanın** bugün
Şerbet-i dârûy-ı vaşlîñ her zamân etmem ferâğ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 83, Mısra 11). [*kanın, -ın*]

kan ağla-: Bir zulümden, bir afetten, bir sıkıntıdan, büyük üzüntü duyup çok yakınmak.

1. Dergehiñde baş koyup **kan ağlarım** rüz u leyâl
Kıl rahm kurbânıñım ben el-amân şâh-ı edîb (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 20, Mısra 9). [*kan ağla,*]
2. Şeherde ‘andelîb-âsâ **kan ağlar** dîde-i pür-hûn
Derûn ‘ummân giribânım ‘aceb girdâb-ı nâ-bînâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 7, Mısra 9). [*kan,*]
3. Sûz-ı dil oldu Züleyhâ hüsn-i Yûsuf çün hemîn
Vuşlat-ı cânân için **kan ağladı** her rüz u şeb (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 18, Mısra 10). [*kan ağla, -dı*]
4. Şol peyâm-ı vaşlîñ için dil **kan ağlar** her şeher
Bâri sende ‘îd-i vaşlîñ et n’olur cânâ naşîb (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 20, Mısra 3). [*kan ağla, -ır*]
5. Hüzniyâ cânâna te’şîr eylemez hiç âhımız
Dîn yok îmân yok hem rahm yok **kan ağlatır** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 53, Mısra 14). [*kan ağla, -tı, -ır*]
6. Rüz u şeb hecriñ baña yâr dem-be-dem **kan ağlatır**
Gonca ruhsâra şeherde bülbül-i nâlâneyim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 125, Mısra 3). [*kan ağlat, -ır*]
7. Dergehiñde ser-nigûn hem rüz u şeb **kan ağlıyor**
Geldi Hüzni dâd-res ol hâline cânâ marîz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 78, Mısra 13). [*kan ağlıyor, -ıyor*]
8. Gel kerem kıl her zamân ey gonca-ter gonca fidân
Hüzni-veş **kan ağlıyor** ‘aşkıñla bülbüller seniñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 98, Mısra 10). [*kan ağlıyor, -yor*]

kan dök-: Kanlı gözyaşları dökmek. II Çok üzölmek.

1. Cigerden **kan döker** durmaz vişâliñ h‘âhişi gönlüm
Özüm ağlar gözüm ağlar bu geleñ cüy-bâr ağlar (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 44, Mısra 9). [*kan dök, -er*]
2. Düştü gönle devr-i sâbık dil yanar cân ağlatır
Rîze rîze **kan döker** ten zahm-ı hicrân ağlatır (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 53, Mısra 2). [*kan dök, -er*]
3. **Kan dökerdiñ** dîdeden feryâd edip ey Mehlikâ
Kalmamıştır sende ol eski şadâkat gel yetiş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 71, Mısra 7). [*kan dök, -er, -dı, -n*]
4. Et temâşâ gel bugün gör na‘ra-ı feryâdımı
Kan döker çeşmânımız seyrâna gel Allah için (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 132, Mısra 4). [*kan dök, -er*]

5. Dâğ-dâr-ı hecriñ oldu rîze rîze **kan döker**
Çün vedâ'da meyyit-âsâ tende Allah 'aşkına (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 147, Mısra 9). [kan dök,]
6. Cân mı dayanır âteş-i hasretle remâdız
Kanlar dökeriz âfet-i devrânıma maşşûş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 75, Mısra 10). [kanlar dök, -er, -iz]
7. Mâtem-zedeyem vak'a-i dil-sûzuñ ucundan
Kanlar dökerim 'aşkına ben kurretü'l-'aynıñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 95, Mısra 6). [kanlar dök, -er, -im]
8. **Kanlar döküyor** 'aşık-ı bî-çâre ciğerden
Cûlar akıtır dide-i 'ummânımı gör gel (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 107, Mısra 3). [kanlar dök, -ü, -yor-üyor]
9. **Kanlar dökeyim** kûyuna encâm-ı Resûlün
Göster bize şol ravza-ı pâk Faḥr-i Enâmı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 155, Mısra 11). [kanlar dök, -eyim]

kan dök-: Ölüme yol açmak, cana kıymak.

1. **Dökmek** mi diler **kanımı** ebrü-yı hilâlîñ
Cellâd-ı zamân gamze-i ğaddârıñı gör geç (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 30, Mısra 7). [kan dök, -mek]
2. Bu revîşle nice **kanlar döker** âhü-yı nigâh
Doğunur sineme hün-riz müjeler top gibidir (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 47, Mısra 9). [kan dök, -er]
3. Zerrece rahm etmez ey şüh durmayıp kanım içer
Kan döker nâ-haḥ yere doymaz mı hâlâ gamzeler (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 51, Mısra 10). [kan dök, -er]
4. Çekilmiş çifte ebrûlar cebine Zülfikâr-âsâ
Hâzer etmez **döker kanın** niçin maḥlûmuñ âhından (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 134, Mısra 6). [kan dök, -er]
5. Zerre lutfuñ görmedim görmem daḥi şimden girü
Ey melek-simâ meded kıl **dökme** gel **kanım** deyü (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 138, Mısra 12). [kan dök, -me]

kan iç-: Kanlar içinde bırakmak, yaralamak, eziyet etmek.

1. Zerrece rahm etmez ey şüh durmayıp **kanım içer**
Kan döker nâ-haḥ yere doymaz mı hâlâ gamzeler (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 51, Mısra 9). [kan iç,]
2. Gamzeler **kanıñ içer** ehl-i 'aşkıñ her zamân
Füfl-i hâl-i siyâhıñ ettiren her bâr heves (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 69, Mısra 9). [kan iç, -er]
3. Meded gamzeñ **içer kanım** kerem kıl ruḥları ḥamrâ
O billur gerdeniñ şâhım 'aceb dârü'l-amân olmuş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 73, Mısra 7). [kan iç, -er]
4. Terk-i sevdâ pek muḥâl göz gördü dil yandı meded
Ebrüvânıñ **içmede kanım** benim kanlı bıçağ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 84, Mısra 6). [kan iç, -me, -de]

kan revân: Kan akıtmak, kan içinde kalmak.

1. Ol dem kerem et kaşlar cellâdıñ ucundan
Bir seyf-i sitem etmede âl **kan revân** şüh (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 35, Mısra 8). [kan revân,]

kana gir-: Kana bulanmak; birinin canına kast etmek.

1. Elvedâ' ruḥum daḥi müjgânıma ettim hedef
Girme kana boş (yere) rāḥmda kurbân elvedâ' (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 81, Mısra 8). [kana gir,]

2. Hancı-ı tığ-ı sitemle kıyma cânâ cân sen
‘Âşıka ma’sûk kıyar mı **girme** lûflet **kana** sen (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 2). [*kana gir, -me*]

kanâ‘at: Tokgözlülük, yetinme.

1. **Kanâ‘attan** tevekkülden daği şabr u şükürden hem
Verip rûhuñ gıdâsın sen anı kıl şeyh-i kâmil hâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 11). [*kanâ‘attan, -tan*]
2. Müftî’-i efkâr hemân dâna-yı şöhret kâzibe
Verseler doymaz cihânı yok **kanâ‘at** kalmamış (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 8). [*kanâ‘at,*]
3. Eder câh ehline secde bırakıp bâb-ı Mevlâyı
Kanâ‘at hem şehâvet yok cihânı hep yutar vâ‘iz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 8). [*kanâ‘at,*]

kand: Şeker.

1. Takındım lâle-i hüsnüñ habîbim
Dehânîñ **kandiniñ** dîvânesiyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 4). [*kandiniñ,*]
2. Hâne-i zenbûr gibi sinemde biñ revzen durur
Kandım oldu ‘aşk benim bî-çâre gönlümdür mekes (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 8). [*kandım,*]

kanda: Nerede.

1. **Kanda** kaldı bunca mürsel enbiyâ vü evliyâ
Nerededir bunca cebâbir ber-тахin devvâra bak (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 7). [*kanda,*]

kand-i a‘lâlar: Karışık renkli şeker.

1. El-amân cellâd-ı gamzeñden civânım el-amân
La‘l-i gül-gün var iken şol **kand-i a‘lâlar** ‘abeş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 8). [*kand-i a‘lâlar, -lar*]

kân-ı kanâ‘at: Tokgözlülük kaynağı.

1. Zühd ü takvâ ‘âr u nâmûs vermişiz didâra biz
Lânemiz mürğ-i hüma **kân-ı kanâ‘at** taşkıyız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 6). [*kân-ı kanâ‘at,*]

kân-ı vefâ: Vefa kaynağı.

1. Var şalın gez nâz ile ‘âlemde ey **kân-ı vefâ**
Var mı yok mişliñ gibi dehrîde cânâ dil-rübâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 1). [*kân-ı vefâ,*]

kanına gir-: Öldürmek, birinin kanını dökmek, elini kana bulamak.

1. Ebrüvânîñ durma çek öldür beni **gir kanıma**
Ben şehîd-i ‘arşa’ vü meydânîm Allah için (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 5). [*kanıma gir,*]
2. Kâtil ol öldür beni ol gamze-i hûnrîz ile
Teşne dilsîñ gâlibâ kim **girmek** ister **kanıma** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 4). [*kanıma gir, -mek*]

3. Nicesiñ 'ırzını kırdıñ nicesiñ **kanına girdiñ**
Kefen toprak kabir yurduñ utanmazsıñ ne alçaqsıñ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 96, Mısra 13*).
[*kanına girdiñ, -din*]

kân: Bir şeyin menbai. II Kaynak.

1. Ol keremle **kânınıñ** dergâhına tuttum yüzüm
Raḥminiñ erḥâmıdır çüñkü Raḥmânım benim (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 111, Mısra 3*).
[*kânınıñ, -nın*]

kanını yere dök-: Öldürmek.

1. **Döktüñ yere** âl **kanını** hınzır-i yabânî
Dil teşne ne idi o şehiñ zâtına kîniñ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 95, Mısra 15*). [kanını yere
döktüñ, -tün]

kanlı: Kanlanmış olan.

1. Terk-i sevdâ pek muḥâl göz gördü dil yandı meded
Ebruvânîñ içmede kanım benim **kanlı** bıçağ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 84, Mısra 6*). [kanlı,]

kanlı: Kan dökücü. II Katil.

1. Eyledi te'sîr firâkıñ sîne-i süzânıma
Raḥm kılma **kanlı** zâlim nâle vü efğânıma (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 143, Mısra 2*). [kanlı,]

kanţâr-ı ğam: Dert kantarı.

1. Cehennemden beter nâr-ı firâkıñ derdi cânânım
Çekilmez zerre **kanţâr-ı ğamıñ** bâr-ı girân ey şüh (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 34, Mısra 12*).
[*kanţâr-ı ğam,*

kânûn u fermân: Kâide, kurallar ve emirler.

1. Ağladıñ şeb-tâ-seḥer bülbul mişâli 'âşıkıñ
Ġonca nev-ḥîz bu mudur **kânûn u fermânıñ** seniñ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 97, Mısra 6*).
[*kânûn u fermânıñ, -ın*]

kânûn-ı 'aşk: Aşkın kuralları.

1. Okudum **kânûn-ı 'aşkı** aldım icâzet bugün
Bir ferîd-i mürşid-i kâmil oluptur dil esâs (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 68, Mısra 3*). [kânûn-ı
'aşk, -ı]

kânûn-ı ḥübân: Güzellerin emirleri.

1. Katledeñ üftâdeñi bir nîm-nigâhla ey perî
Bu mudur **kânûn-ı ḥübân** ḥün-feşânım vâh benim (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 115, Mısra 4*).
[*kânûn-ı ḥübân,*]

kapam-: Kapalı hale gelmek.

1. **Kapanmaz** dergeh-i pîrân mürüvvet ehli pek çoktur
Gelen üftâdeye karşı nice iḥsânımız vardır (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 55, Mısra 5*). [kapanmaz,
-maz]

kapı: *Padişah, sevgili kapısı. II Makam, huzur.*

1. Yüzü kara tehî-desttir **kapında** yalvarır dâ'im
Yetiş feryādına rahmet bu Hüzni nâ-tüvân ey şüh (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 34, Mısra 17). [kapında, -n, -da]
2. **Kapı** kıtmiridir 'afvet kuşurun
Ola Hüzni saña kurbân Muhammed (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 36, Mısra 21). [kapı, -n]
3. **Kapı** kıtmiridir Hüzni günâhkâr
Dem-â-dem dergehiñ nâlânesiyiz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 57, Mısra 17). [kapı, -n]

kapıña gel-: *Padişah, sevgilinin makamına, huzuruna varmak.*

1. Sen bilirsün cümle ef'âlim hatâdır yâ 'Alim
Rû-siyâh **kapıña geldim** kıl rahm Rahmân baña (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 2, Mısra 4). [kapıña gel, -dim,]
2. Rû-siyâh **kapıña geldim** Rabb-ı 'âlem el-'iyâz
Etme red lutfuñla eyle şâd u hurrem el-'iyâz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 39, Mısra 1). [kapıña gel, -dim,]
3. Kıl şefâ'at yâ Resûlallah amândır el-amân
Rû-siyâh **kapıña geldi** Hüzni pür-zâr ü hazin (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 126, Mısra 16). [kapıña gel, -di,]

kâr: *Fayda, kazanç.*

1. Menba'-ı genc-i leâfet gerden-i billüruñuz
Gonca gül-fem ettirir Hüzniye her dem **kâr** heves (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 69, Mısra 12). [kâr,]
2. Gamze-i hün-riziñize tâ **kârimız** cân vermedir
Seyf-i Haydâr ebruvânıñ katlime hançer yetiş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 72, Mısra 5). [kârimız, -ımız]
3. Elinde kufl-i miftâhı şanasın cenneti nâriñ
Bir iki akçaya **kârı** behişt hem şatar vâ'iz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 80, Mısra 4). [kârı, -ı]
4. Bu tegâfûl bu tekâsül âh seni eyler firib
Aç gözüñ fânide ey dil vaktiken bir **kâra** bak (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 91, Mısra 6). [kâra,]
5. Tâcir-i 'ankâ mişâlim gam hüzün emtâ'ımız
Zevk atıp hüzün almada bir hoşça **kârim** benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 119, Mısra 4). [kârim, -im]

kâr et-: *Olumsuz işler neticesinde elde kalan.*

1. Dâ'imâ vaşlın gamı cânâ dile **kâr etmede**
Hem seniñ 'aşkıñ derûnda dürr-i mektûmlar gibi (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 149, Mısra 7). [kâr et, -me, -de]

kâr et-: *İşlemek, tesir etmek.*

1. Elvedâ' **kâr etti** cânâ nâr-ı hasret gel yetiş
Kalmadı şabra mecâlim çeşm-i âfet gel yetiş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 71, Mısra 1). [kâr et, -ti]

kâr eyle-: *Etki etmek.*

1. Ey şüh-ı cihân cânıma **kâr eyledi** sevdâ
Dil mi dayanır lebleri sükkârıña karşı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 137, Mısra 5). [kâr eyle, -di]
2. Hiç cevri ü cefâ çekmeye yok tâkatım aşla
Kâr eylemedi hem firkat bu cânıma söyle (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 142, Mısra 6). [kâr eyle, -me, -di]

ķara: *Siyah.*

1. Yüzü **ķara** tehī-desttir ķapında yalvarır dā'im
Yetiş feryādına rahmet bu Hüzni nā-tüvān ey şüh (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 34, Mısra 17*).
[ķara,]
2. Yüzün **ķara** eliñ boş Hüzni var mı
Te vessül Ahmed-i Muhtāra maḥşüş (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 76, Mısra 37*). [ķara,]
3. Gözleriñ **ķarasına** yandı gönül çāresi ne
Sine-fezā zerresine teşne gönül yandı yürek (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 102, Mısra 3*).
[ķarasına, -sı, -na]

ķaranfil: *Güzel renkli çiçekler açan bir süs bitkisi.*

1. Lāle sünbülle **ķaranfil** mor menefşe her şükûf
‘Arz-ı didār ettiler güller ile reyḥān seniñ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 99, Mısra 7*). [ķaranfil,]

ķaranlık: *Işıksız. Aydınlık olmayan.*

1. **Ķaranlık** kabre varmazdan enisiñle alıp zādın
Ricā eyle şehir vakti olup maḥşûda vāşıl hā (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 10, Mısra 15*).
[ķaranlık,]

ķāribān-ı ḥasret: *Hasret kervānı.*

1. Bilmezem tālî‘-i yamān kader-i ma‘kûs mudur
Ķāribān-ı ḥasretim ben ğam metā‘ım lentebūr (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 45, Mısra 10*).
[ķāribān-ı ḥasret, -im]

ķarīn ol: *Yakın olmak; ulaşmak, erişmek.*

1. İlticā‘ı kaç‘ edenler zem olundu dü cihān
İbn-i Hişām Bū Leheb-veş la‘nete **oldu ķarīn** (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 126, Mısra 10*). [ķarīn ol, -du]

ķarınca: *Neml, mûr.*

1. **Ķarıncañıñ** veren rızķıñ Hudādır
Ķamūnuñ kısmeti Cebbāra maḥşüş (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 76, Mısra 19*). [ķarıncañıñ, -nın]

ķarşı: *Karşın.*

1. Meyve-i ḥüsnün seniñ bulmuş kemāl ey māh-rū
Ġabġab-ı mināya **ķarşı** verd-i ḥamrālar ‘abeş (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 29, Mısra 10*). [ķarşı,]
2. Anıñçün münkire **ķarşı** açıldı kale-i irşād
Ḥaķīkat cevherinden gel al hoş dükkānımız vardır (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 55, Mısra 3*).
[ķarşı,]
3. Bed-rakībe **ķarşı** ey şüh i‘tisāftan çek eliñ
Ķıl rahim devletli şāhım el-amān etmem ferāġ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 83, Mısra 7*). [ķarşı,]
4. Cevriñ efzūn eyledin aġyāra **ķarşı** ‘āşıka
Güldü hep a‘dācıgım sen bir taraf ben bir taraf (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 86, Mısra 5*). [ķarşı,]

ķarşı: *Karşı, doğru.*

1. Meh-i ruḥsārına **ķarşı** nice ‘uşşāk çağırıp
Meded Allah bu ne āfet perī peyker dediler (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 48, Mısra 9*). [ķarşı,]

2. Kapanmaz dergeh-i pîrân mürüvvet ehli pek çoktur
Gelen üftâdeye **karşı** nice ihsânımız vardır (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 55, Mısra 6). [karşı,]
3. Lâl oldu gönül şîve-i güftârîna **karşı**
Râm oldu hemîn gamze-i ğaddârîna **karşı** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 137, Mısra 1). [karşı,]
4. Kumru gibi mest etmede ‘uşşâk-ı zebânî
Tāvûs da hicâb etmede eṭvârîna **karşı** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 137, Mısra 4). [karşı,]
5. Ey şüh-ı cihân cânîma kâr eyledi sevdâ
Dil mi dayanır lebleri sükkârîna **karşı** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 137, Mısra 6). [karşı,]
6. Medh olmağa lâîk mı değil kaşı hilâlin
Öldüm kerem et dîde-i sehḥârîna **karşı** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 137, Mısra 8). [karşı,]
7. Hâliñ yetişir kevkeb-i seyyâreye emsâl
Sünbül mü mişâl perçem-i telkârîna **karşı** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 137, Mısra 10). [karşı,]
8. Ey Hüzni ‘akıl ermedi refât-ı ‘acîbe
Bir zerre değil medhine eş‘ârîna **karşı** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 137, Mısra 12). [karşı,]

Ķârûn: *Kârun gibi. Mûsâ Peygamber zamanında yaşamış, zenginliği, cimriliği, Allah'a olan isyanıyla ünlenip sonunda malı ve mülküyle birlikte yere geçmiş İsrailoğullarından biridir.*

1. Bizi zemmetmesin aşla ğınâmız beyt-i Mevlâda
Ḥarâbât ehline düşmân o **Ķârûn-veş** batâr vâ‘iz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 80, Mısra 10).
[Ķârûn-veş,]

kaş: *Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.*

1. Eylediñ teşrîfle ihyâ mürde cismim çok şükür
Merḥabâ ey **kaşları** tuğrâ efendim merḥabâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 9, Mısra 4). [kaşları, -lar, -ı]
2. Ol dem kerem et **kaşlar** cellâdîñ ucundan
Bir seyf-i sitem etmede âl kan revân şüh (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 35, Mısra 7). [kaşlar, -lar]
3. Şeh-i Hüsrev müjesi dîdesi âhûsu Çiniñ
Batıyor sinemize **kaşları** ḥançer dediler (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 48, Mısra 4). [kaşları, -lar, -ı]
4. **Kaş** göz egri bizlere âğyâra her dem iltifât
Yok mudur sineñde rahmiñ bi-mürüvvet gel yetiş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 71, Mısra 3).
[kaş,]
5. Batâr cân-ğâhîma tîr-i müjeñ ey kâmet-i bâlâ
Muḥabbet seyfini ‘üryân edip **kaşın** kemân olmuş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 73, Mısra 6).
[kaşın, -ın]
6. Ey perî-rû dehrîde sehḥâra beñzer **kaşlarıñ**
Çeşm-i âhû üzre şanki mâra beñzer **kaşlarıñ** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 100, Mısra 2). [kaşlarıñ, -lar, -ın]
7. Âh muḥabbet seyfile bu sinemi amaç eden
Zülfikâr-ı Ḥaydâr-ı Kerrâra beñzer **kaşlarıñ** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 100, Mısra 4). [kaşlarıñ, -lar, -ın]
8. Esb-i ‘aşka rakîb olmuş feth eden dil kişverîn
Şâhib-i Düldül süvâr şehvâra beñzer **kaşlarıñ** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 100, Mısra 6).
[kaşlarıñ, -lar, -ın]
9. Hâme-i kudret gibi ‘uşşâkı maḥkûm etmede
Kilk-i ḥikmet şan‘at-ı Settâra beñzer **kaşlarıñ** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 100, Mısra 8).
[kaşlarıñ, -lar, -ın]
10. Verdi fermân katlime ol bî-amândır ğâlibâ
Manşûr-âsâ Hüzniye ber-dâra beñzer **kaşlarıñ** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 100, Mısra 10).
[kaşlarıñ, -lar, -ın]
11. Derd-i ‘aşkıñ kâmetin **kaşın** gibi kıldı hilâl
Hüzni-i bî-çâredir efgende Allah ‘aşkına (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 147, Mısra 15). [kaşın, -ın]

kaş çat-: Kızmak, öfkelenmek.

1. Gözler süzerek **kaş çatarak** şüh-ı cihân-bân
‘Azmiñ bağa mı zib-i gülistânım efendim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 5). [kaş çat, -arak]
2. Yakıtı gönülüm âfetim şîrin zebânım vâh benim
Kaş çatıp göz süzerek gonca fidânım vâh benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 2). [kaş çat, -ıp]

kaşı gözü kara: Kaşları, gözleri siyah sevgili.

1. Saña kurbân olayım **kaşı gözü kara** güzel
‘Acabâ yok mu benim derdime bir çâre güzel (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 1). [kaşı gözü kara,]
2. Yürü **kaşı gözü kara** ruhları hamrâ seni
Severim cân u gönülden dîdesi hamrâ seni (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 1). [kaşı gözü kara,]

kaşı hilâl: Kaşı hilal (gibi) kavisli.

1. Medh olmağa lâayık mı degil **kaşı hilâlin**
Öldüm kerem et dîde-i şehhârîña karşı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 7). [kaşı hilâl,]

kaşr-ı a'lâ: En üstün köşk.

1. Beytü'l-aḫzân bağ-ı ‘Adniñ **kaşr-ı a'lâsı** bize
Şâd olursam dehrîde bil intihârım var benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 5). [kaşr-ı a'lâ, -sı]

kat-: Karıştırmak, dâhil etmek.

1. Leddünnî dersini âmûlḫt olan semmi ‘asel eyler
Seniñ o telḫ-süḫan tîḡiñ bala zehri **katâr** vâ‘iz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 12). [katâr, -ar]

kaṭ‘ et-: Sona erdirmek, bitirmek.

1. İlticâ‘ı **kaṭ‘ edenler** zem olundu dü cihân
İbn-i Hişâm Bû Leheb-veş la‘nete oldu qarîn (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 9). [kaṭ‘ ed,]

katı: Çok, pek.

1. Şebi rü‘yâ ile hem gündüzü rü‘yâ geçiyor
Beni ‘aşkıñ ile ettiñ **katı** âvâre güzel (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 6). [katı,]

kaṭ‘-ı ülfet et-: Muhabbeti kesmek, bağını koparmak.

1. Gülşen-i dâr-ı fenâdan mürğ-i dil etti firâr
Kaṭ‘-ı ülfet etmişiz her ân gül-i gülzâre biz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 6). [kaṭ‘-ı ülfet et, -mişiz]
2. Dilber-i dâr-ı fenâdan **kaṭ‘-ı ülfet etmişiz**
Lâ-şerîk lâ-naṣîr dil-dâra verdim gönülümü (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 5). [kaṭ‘-ı ülfet et,]

kaṭ‘-ı ümîd: Umudunu kesmek.

1. Zerre kâdrim bilmediñ aḡyâr ile hem-dem olup
Eyledim **kaṭ‘-ı ümîd** âh vaşlıña şimden girü (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 4). [kaṭ‘-ı ümîd,]

ķātīl: *Katledici, öldürücü.*

1. Eyyüb gibi ver derdi devāsın da berāber
Doķtor denilen **ķātīl** ü ğaddāra düşürme (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 10*). [*ķātīl,*]

ķātīl ol-: *Katil olmak, adam öldürmek.*

1. **Ķātīl ol** öldür beni ol ğamze-i ħünrîz ile
Teşne dilsîñ ğālibā kim girmek ister kanıma (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 3*). [*ķātīl ol,*]

ķatīl: *Öldürmek, öldürölmek.*

1. Seyf-i ebrü gerdenim kanım meded etti revān
Ķatlime fermān edip āh cāndan etti nā-ümîd (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 4*). [*ķatlime, -im, -e*]
2. Bedenim Hüznî hedef eyledi ebrü-yı hilāl
Meded ol ğamze-i tîr **ķatlime** menşüb gibidir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 12*). [*ķatlime, -im, -e*]
3. Ğamze-i ħün-rîziñize tā kārımız cān vermedir
Seyf-i Haydār ebrüvānıñ **ķatlime** ħançer yetiş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 6*). [*ķatlime, -im, -e*]
4. Verdi fermān **ķatlime** ol bî-amāndır ğālibā
Manşür-āsā Hüznîye ber-dāra beñzer kaşlarıñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 9*). [*ķatlime, -im, -e*]

ķatīl et-: *Katletmek. Öldürmek.*

1. Sîne-i i şahrāda **ķatīl et** ey şeh-i ħübān beni
İftihārım terk-i cān ‘aşkıñla etmem hiç esef (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 7*). [*ķatīl et,*]
2. **Ķatīl edeñ** üftādeñi bir nîm-nigāhla ey perî
Bu mudur kânün-ı ħübān ħün-feşānım vāh benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 3*). [*ķatīl edeñ,*]

ķaṭre: *Damla.*

1. Benim bu cürmüme nisbet degil **ķaṭre** yedi deryā
Ĥacer kum berk ü eşcārla dañi zerre kiyāh yā Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 3*). [*ķaṭre,*]
2. Hüznî-i bî-çāreyi reddetme kaydet deftere
Baħr-i luṭfuñ **ķaṭresine** eyle anı müsteħaķ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 14*). [*ķaṭresine,*]
3. Rabbenā bir **ķaṭre** rahmiñ heft ü deryāya bedel
Zenbim iķrar eyleyip geldim kerem kıl yā Rahîm (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 5*). [*ķaṭre,*]
4. Gāhi **ķaṭre** gāhi deryā çölde oldum gāh serāb
Teşne-leb gāhi dolandım Çinde āhūlarla ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 11*). [*ķaṭre,*]
5. Sen selāmet ver ilāhî Hüznîye āñir nefes
Eksilir mi ey Ĥudā baħr-kereminden **ķaṭre** su (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 14*). [*ķaṭre,*]

ķaṭre ķaṭre: *Damla damla.*

1. Bir taraftan cevri-i dilber zaħm-ı hicrān bir taraf
Ķaṭre ķaṭre eşkimiz çün baħr-i ‘ummān ağlatır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 12*). [*ķaṭre ķaṭre,*]

kaṭre-i deryā: *Deniz damlası.*

1. Emriñ olmaz ise olmaz ber-hevā yerden zübāb
Kaṭre-i deryā edersin bahride gavreñ hayāl (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 4*). [*kaṭre-i deryā*]

kaṭre-i hūn-āb-ı hecr: *Ayrılığının kanlı gözyaşı damlaları.*

1. Cevr ü bidādından olsun el-amān ey mehlikā
Kaṭre-i hūn-āb-ı hecrin lücce-i ‘ummāniyim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 8*). [*kaṭre-i hūn-āb-ı hecr, -in*]

kaṭre-i rahm: *Merhametinin damlası.*

1. **Kaṭre-i rahmiñle** sîr-āb eyle yā Rab el-amān
 Bir günāhkār kalb-i kāsı Hūznî-i nā-çāre bak (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 15*). [*kaṭre-i rahmiñle, -in, -la*]

kaṭre-i ‘ummān-ı ‘aşk: *Aşk denizinin damlası.*

1. ‘Āleme’l-esmāda var ‘āşıka bürhān-ı ‘aşk
 Bā’-i Bismillahda mevcūd **kaṭre-i ‘ummān-ı ‘aşk** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 2*). [*kaṭre-i ‘ummān-ı ‘aşk,*]

kaṭil: *Söz, kelâm.*

1. Bād-ı şabā müjde-i hān İntehū **kaṭille** cān
 Fezkurū’dan ‘ibret alan vaqt-i şehër vaqt-i şehër (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 11*). [*kaṭille,*]

kaṭs-i kuzāh: *Gökkuşağı.*

1. Hūn-ı eşk-i dîdemiz olmaқта her dem cū mişāl
 Bār-ı hecrî kâmetim etti benim **kaṭs-i kuzāh** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 4*). [*kaṭs-i kuzāh,*]

kaṭd: *Bağ, zincir.*

1. Gerdenimden hem sivā **kaṭdım** benim hallet hemān
 Kalmasın gönümde zerre derd-i ‘aşktan mā’adā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 9*). [*kaṭdım, -in*]
2. Zād-ı ‘uqbā **kaṭdım** taḥşile sa’y et Hūzniyā
 Kim ‘ademden var ede ne bunca ‘işyānıñ ‘abeş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 13*). [*kaṭdım, -ı, -nı*]

kaṭd ol-: *Yazılmak.*

1. Saña cānım ola kurbān kerem et eyle kabūl
Ola kaṭd defter-i ‘uşşākıña bu Hūznî fakîr (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 10*). [*kaṭd ol,*]

kaṭdet-: *Yazmak.*

1. Hūznî-i bî-çāreyi reddetme **kaṭdet** deftere
 Baḥr-i luṭfuñ kaṭresine eyle anı müsteḥak (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 13*). [*kaṭdet,*]

2. Bu Hüzni kemteri **kaydet** bulunsun defter-i 'aşkıta
Dil-i mahzûn ile her dem saña şâhim bu cân 'âşık (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 90, Mısra 13*).
[*kaydet,*]

kayd-ı gam: *Gam bağı.*

1. Sâkiyâ Allah için şun cām-ı 'aşktan bir kadeh
Teşne dil ol **kayd-ı gamdan** bir dahî bulsun feraḥ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 33, Mısra 2*).
[*kayd-ı gam, -dan*]
2. Zât-ı şavmîñ 'îd-i fitrîñ ḥakkıçün kenz-i 'atâ
Kayd-ı gamdan hem rehâ etsin beni Ḥayyüñ şabûr (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 45, Mısra 14*).
[*kayd-ı gam, -dan*]

kayd-ı sivâ: *Allah dışındaki bütün bağ ve kayıtlar.*

1. Ol **kayd-ı sivâ** 'ukde-i iğfâlini ḥallet
Dâreynde hemân ver baña iḥsânımı yâ Rab (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 17, Mısra 9*). [*kayd-ı sivâ,*]

Kays: *Leyla ve Mecnun hikâyesinin erkek kahramanı Mecnun.*

1. **Kays** u Ferhâd hecrile cân verdiler maḥbûbuna
Giryeyi etti hediye 'âşıkâ çün Ḥak Çalab (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 18, Mısra 7*). [*kays,*]
2. **Kaysa** o dem Leylâsını Vâmıkına 'Azrâsını
Verir âhîr Mevlâsını vakt-i seḥer vakt-i seḥer (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 42, Mısra 13*). [*kaysa, -a*]
3. Dest-i gamda **Kaysa** ta'lim eyledik sevdâyı biz
Pîr-i 'aşk-ı Leylâyız biz ḡayrın evrâd etmeyiz (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 61, Mısra 5*). [*kaysa, -a*]
4. Sû-be-sû etti ḡuluv ol ceys-i cinnet başıma
Gâhi **Kays** oldum 'aşırda 'aşk-ı Leylûlarla ben (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 127, Mısra 16*).
[*kays,*]

Kays ile Ferhâd: *Mecnun (Leyla ve Mecnun anlatısının erkek kahramanı) ve Ferhad (Hüsrev ü Şîrîn anlatısının erkek kahramanı).*

1. Ederdi **Kays ile Ferhâd** rehiñde cismîni ifnâ
Göreydi ḡüsñüñü Leylâ Şîrîn kalır idi maḡbûṭ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 79, Mısra 7*). [*kays ile ferhâd,*]

Kays u Ferhâd: *Mecnun ve Ferhad.*

1. Lâ'ubâli meşrebim zerre ferâḡat etmezem
Kays u Ferhâd ile cennet taḡtınıñ ortakıyız (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 59, Mısra 12*). [*kays u ferhâd,*]
2. **Kays u Ferhâd** ders-i 'aşkı bizden etti iktibâs
Bûlbûl ü pervânedir süz-ı dilden 'aşk-şinâs (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 68, Mısra 1*). [*kays u ferhâd,*]

Kays-ı dehr: *Dünya Kays'ı. Leylâ ve Mecnun hikâyesinin erkek kahramânı.*

1. **Kays-ı dehr** cinnet-i 'aşkı benim ta'lim eden
Şûret-i Leylâ dilimde dilde Allah her nefes (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 66, Mısra 5*). [*kays-ı dehr, -e*]

kazâ: *Allah'ın takdirinin oluşması.*

1. Sehâb-ı zulm ile ba'zı nihândır
Fakaţ zulmün **każâsıdır** şerî'at (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 24, Mısra 26). [każâsıdır, -sı, -dır]

keder: Gam, ısırap, elem, hüzn.

1. Tâ bezm-i elest kısmetiñ âlâm **kederdir**
Takdir-i Hudâ böylece fermân saña şabret (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 26, Mısra 3). [kederdir, -dir]
2. Hicrân yakıyor sînemi şanma **kederim** yok
Âh büktü belim fırkat cismimde ferim yok (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 92, Mısra 1). [kederim, -im]

kefen: Ölüye sarılan bez.

1. Gedâ bayıñ **kefen** sermâyesidir
Harîş olan bekağa nâra maşşûş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 76, Mısra 17). [kefen,]
2. Nicesiñ 'ırzını kırdıñ nicesiñ kanına girdiñ
Kefen toprak kabir yurduñ utanmazsıñ ne alçaqsıñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 96, Mısra 14). [kefen,]

kelâm: Söz, konuşma, sohbet.

1. Ebrûvân çifte çekilmiş Zülfikâr mı yâ nedir
Ol şîrin tûî **kelâmıñ** nûn u kalemde midir (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 50, Mısra 8). [kelâmıñ,]
2. Eger gelse nebî Fârûk olurdu
Habîbullah **kelâmıdır** güvâhı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 157, Mısra 10). [kelâmıdır, -ı, -dır]

kelb: Köpek. II Rakip.

1. Yârı fânî mâlî cîfe tâlibi **kelb** Hüzniyâ
Fânide bâkî olan şol yârı bul yârâna gel (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 105, Mısra 9). [kelb,]
2. **Kelb** rakîbe iltifâtıñ armağân zulmün baña
Pâyine düştüm kerem kıl şâh-ı hûbânım deyü (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 138, Mısra 9). [kelb,]
3. Ey Hüzni bunu görmeye aşhâb-ı müdahin
Her cins-i bozuk **kelb** gibi âgyâra düşürme (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 141, Mısra 16). [kelb,]

kemâl: Erginlik, olgunluk, pişkinlik.

1. Meyve-i hüsnün seniñ bulmuş **kemâl** ey mâh-rû
Gâbgâb-ı minâyâ karşı verd-i hamrâlar 'abeş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 29, Mısra 9). [kemâl,]
2. İnhiţâta geldi 'ömrüm bulmadı cürmüm **kemâl**
Yâre-i vizrime çal bir şâfî merhem el-'iyâz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 39, Mısra 7). [kemâl,]
3. Meyve-i hüsnün **kemâlde** lebler i'ân etmede
Pâs-bân-ı genc-i vaşlıñ olmuş illâ gamzeler (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 51, Mısra 7). [kemâlde, -de]
4. Ver **kemâl** cevri ü cefâyâ tende tākāt kalmadı
İltiyâmıñ h'âhişi dil ey perî-rû cân marîz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 78, Mısra 11). [kemâl,]
5. Sen Leyli iseñ dehrîde çün hüsn ü **kemâlde**
'Aşkıñ ile vâ y ben dañi Mecnûnum efendim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 113, Mısra 5). [kemâlde, -de]

kemân: Yay, kavs.

1. Benefşe boynunu bükmüş şüşâm kaddin **kemân** etmiş
Çayır çiye dem semîn lâle 'abirle müşk-bâr ağlar (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 44, Mısra 3). [kemân,]

2. Batar cān-gāhıma tır-i müjeñ ey kâmet-i bālā
Muhabbet seyfini ‘üryān edip qaşın **kemān** olmuş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 6*).
[kemān,]
3. Ol şire mişāl şivesi encām-ı haţar-nāk
Ebrûsü **kemān** ruĥları tâbānıma yanaşma (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 6*). [kemān,]

kemān-qaş: *Kaşları keman gibi olan.*

1. Tāvūs gibi münakkaş sîne fezā-yı Habeş
Hañcer gibi **kemān-qaş** gāyet güzelsiñ ammā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 6*). [kemān-qaş,]

kemter: *Küçük, değersiz.*

1. Bu Hüznî **kemteri** kaydet bulunsun defter-i ‘aşkıta
Dil-i maĥzûn ile her dem saña şāhım bu cān ‘āşık (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 13*).
[kemteri, -i]

kendi: *Kendi, dönüşlülük zamiri.*

1. Zātıña ettim tevessül **kendime** kıldım şefî‘
Ol Habîbiñ hürmeti et ‘aşkıñı ihsān baña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 11*). [kendime, -me]
2. Reddetti hemān şahne-i şahrāya ‘adūyu
Kul etti dili **kendiñe** Mevlā-yı muhabbet (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 20*). [kendiñe, -n, -e]
3. Mūy-ı sefid cürm-i şakîl **kendi** denî nefsi zelîl
İster iseñ Haĥka delîl vaĥt-i seher vaĥt-i seher (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 15*).
[kendi,]
4. Etmedi te’sîr size bunca zamāndır āhımız
Kūşe-i aĥfāya çektiñ **kendiñi** ey şāhımız (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 2*). [kendiñi, -ni]
5. Za’îfsiñ **kendiñi** gel atma nāra
Vücūta yok taĥammül nāra maĥşûş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 29*). [kendiñi, -n, -i]
6. Ben **kendimi** levmetmege hem mu’terif oldum
Dünyā degil a ĥazrete lâyıĥ hünerim yok (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 7*). [kendimi, -m, -i]
7. Hiç **kendime** lâyıĥ göremem fenn-i nücūmu
Ĥavaş-ı riyażāt ile da’vādan uşandık (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 5*). [kendime, -m, -e]

kenz-i ‘aţā: *İhsan hazînesi.*

1. Zāt-ı şavmıñ ‘îd-i fıtrîñ ĥaĥkıçün **kenz-i ‘aţā**
Ĥayd-ı ĥamdan hem rehā etsin beni Ĥayyüñ şabūr (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 13*).
[kenz-i ‘aţā,]

kerāmet: *Olağanüstü durum.*

1. Mürşid-i kāmîl deyü dāmānını būs eylesem
Müttakî zannettigim pîrde **kerāmet** kalmamış (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 10*).
[kerāmet,]

kerem: *Lütuf, iyilik, ihsan. II Ululuk, şeref, cömertlik.*

1. Mürüvvet senden olmazsa kime ben eyleyim şekvā
Keremden lutfedip eyle bu ‘āşiye nigāh yā Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 8*).
[keremden, -den]

2. Sen pâdişah-i şâhib-i cüd u luṭf u **keremsiñ**
Şâf eyle amân sîne-i süzânımı yâ Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 5*). [*keremsiñ, -sin*]
3. Vişâliñ ârzûsu dilde **keremden** kâm-yâb eyle
Niyâz eyler gönül luṭfuñ cenâbından degil meknûṭ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 9*).
[*keremden, -den*]
4. O gün bayrâm etti bir bûse verdi
Keremden cevriñi hem etti taḥfif (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 14*). [*keremden, -den*]
5. Ol **keremle** kânınıñ dergâhına tıttım yüzüm
Raḥminin erhâmıdır çünkü Raḥmânım benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 3*).
[*keremle, -le*]
6. Bî-hadd ü beyân ‘âşiye yâ Rab **keremiñ** bol
Hüznî de ziyâret ede ol ‘âlî maḳâmı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 13*). [*keremiñ, -in*]
7. Bu dördü Hüznîye ferdâ şefî‘ et
Keremden pâdişâhlar pâdişâhı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 28*). [*keremden, -den*]

kerem bâbı: *Cömertlik kapısı.*

1. Hidâyet senden olmazsa ne yapsın neylesin ‘âşî
Kerem bâbıñdan ey Hâdî diğér dârü’l-amânım yok (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 12*).
[*kerem bâbıñdan, -n, -dan*]

kerem et-: *İhsanda, iyilikte bulunmak.*

1. Ol dem **kerem et** kaşlar cellâdın ucundan
Bir seyf-i sitem etmede âl kan revân şüh (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 7*). [*kerem et,*]
2. Saña cânım ola kurbân **kerem et** eyle kabûl
Ola kayd defter-i ‘uşşâkıña bu Hüznî fakîr (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 9*). [*kerem et,*]
3. Yaḳtın dil-i rindânımı ol dūd-ı firâḳa
Cânâ **kerem et** vuslat-ı dîdârına yandım (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 6*). [*kerem et,*]
4. **Kerem et** gayret-i âğyâr ile süz oldu bu dil
Biraz ol luṭfuñ ile nâ’il-i ihsân olayım (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 11*). [*kerem et,*]
5. Medḥ olmağa lâyıḳ mı degil kaşı hilâlin
Öldüm **kerem et** dîde-i sehḥârına karşı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 8*). [*kerem et,*]

kerem kııl-: *Lutfet, cömertlik göster.*

1. Girdikte daḥî beyt-i zalâm içre **kerem kııl**
Şıktırma meded ol ten-i ‘üryânımı yâ Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 13*). [*kerem kııl,*]
2. Ey nâme varıp dergeh-i dilâya **kerem kııl**
Var eyle beyân âhıma cânân mütelezziz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 9*). [*kerem kııl,*]
3. Meded ğamzeñ içér kanım **kerem kııl** ruḥları ḥamrâ
O billur gerdenin şâhım ‘aceb dârü’l-amân olmuş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 7*).
[*kerem kııl,*]
4. İltifâtın mazḥarı olmuş rakîb-i nâ-sezâ
Rüz u şeb inler **kerem kııl** ‘âşık-ı nâlân marîz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 10*). [*kerem kııl,*]
5. Yâdigâr ettim bu gönülüm dâm-ı zülfünde esîr
Münkesir etme **kerem kııl** raḥımla her ân elvedâ‘ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 6*).
[*kerem kııl,*]
6. Gel **kerem kııl** her zamân ey gonca-ter gonca fidân
Hüznî-veş kan ağlıyor ‘aşkıñla bûlbûller seniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 9*). [*kerem kııl,*]
7. Rabbenâ bir kaçre raḥmîn heft ü deryâya bedel
Zenbim ikrar eyleyip geldim **kerem kııl** yâ Raḥîm (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 6*).
[*kerem kııl,*]

8. Kelb rakıbe iltifâtın armağan zulmün baña
Pâyine düştüm **kerem kıl** şah-ı hübânım deyü (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 10).
[kerem kıl,]
9. El verir ağyâra bunca iltifâtın mazharı
Kıl kerem ‘uşşâka bir kez sen de Allah ‘aşkına (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 8).
[kerem kıl,]

kerem-i bâb-ı luţf: *Lütuf kapısının iyiliği.*

1. Vişâliñ eylerim ârzü **kerem-i bâb-ı luţfuñdan**
Ricâmı gel kabûl eyle mürüvvet kıl hemân ey şüh (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 7).
[kerem-i bâb-ı luţf, -un, -dan]

keremkâr: *Cömertlik sahibi, cömert.*

1. Dağı ‘Oşmân **keremkâr** ü hayādār
Geçer ‘arşı anıñ ma’nâda cāhı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 13). [keremkâr,]

Kerîm: *Kerem sahibi, cömert, soylu. (Allah)*

1. Yâ **Kerîmü** yâ Raḥîm mîm-i Raḥîmiñ ‘aşkına
Sırr-ı vahdet hürmeti etme beni ‘aşktan cüdâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 3). [kerîmü, -ü]
2. Ni‘met-i ḥaḳ ‘âleme baḥr-i muḥîtiñ zerresi
Ol **Kerîmiñ** raḥmeti dil bî-nihâyettir saña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 12). [kerîmiñ, -in]
3. Kudret ıssı ey **Kerîmi** ey Raḥîm-i Lâ-yezâl
Her nekâyişten münezzeḥ zât-ı pâkiñ bî-mişâl (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 1).
[kerîmi, -i]

kes-: *Kesici bir aletle ayırmak.*

1. Tâ ḥaşre kadar ‘aşkın âlâmda bıraktı
Çün **kesti** serin zulm ile ol sıbt-ı nebîniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 12). [kesti, -ti]

kes-: *Bırakmak, vaz geçmek.*

2. Kıl raḥîm devletli şahım eyle vaşlıñla bekâm
Her taraf **kesti** amânım gayri zîrâ ğamzeler (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 12). [kesti, -ti]
3. Nabzıma el urma zinhâr ey tabîb-i bî-ḥaber
Eyleme tedbîr ü dermân bulamazsın çäre **kes** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 10). [kes,]
4. Ey ğarîb bülbül yeter beyhüdedir feryadı **kes**
Bî-vefâdır ğonca nev-ḥîz olma vaşlıñ mültemes (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 1). [kes,]
5. Ne ḥavfı **kes** Ḥudâdan ne recâyı
Cenâheyn mürğ-i Ḥaḳ tayyâra maḥşûş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 5). [kes,]

kes: *Kişi, kimse.*

1. Dünyâda beni bir **kese** muhtâç dağı etme
Ağyâr gibi pür-kîn görünen ol yâra düşürme (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 3). [kese,]

kesb-i ma‘rifet eyle: *Beceri, yetenek kazanmak.*

1. Biñ bilirseñ bir bilenden eyle **kesb-i ma‘rifet**
Tut şimâlıñ sevdiğim gül yüzde Allah ‘aşkına (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 5). [kesb-i ma‘rifet eyle,]

kesel: *Tembellik, uyuşukluk.*

1. Hüzni amân olma **kesel** fâ'idesiz tül-i emel
Geldi uyan vaqt-i ecel vaqt-i şehir vaqt-i şehir (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 42, Mısra 23*). [*kesel,*]

keşf-i derûn-ı râz: *Gönüldeki sırların keşfi.*

1. Gel seniñle edelim **keşf-i derûn-ı râz** biz bize
Bâri hıfz et sırrımı gel ğayra ifşâlar 'abeş (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 29, Mısra 3*). [*keşf-i derûn-ı râz,*]

kesir: *Çok.*

1. Hüzni saña mihr-i münir cân fedâ gönü esir
Raħmi **kesir** luḡfu **kesir** teşne gönül yandı yürek (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 102, Mısra 14*). [*kesir,*]

keş-i vaşl: *Kavuşma gemisi.*

1. **Keş-i vaşl**ım çün şikest ettiñ benim ey nâzenin
Külle-i endüh ile biñ zulm ile nâ-gâh benim (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 114, Mısra 5*). [*keş-i vaşl, -ım*]

kevkeb-i seyyâre: *Gökte veya güneş etrâfında dolaşan yıldız.*

1. Hâliñ yetişir **kevkeb-i seyyâre**ye emşâl
Sünbül mü mişâl perçem-i telkârına karşı (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 137, Mısra 9*). [*kevkeb-i seyyâre, -ye*]

kevn ü mekân: *Varlık âlemi. II Dünya.*

1. Derünümünden çıkan âh-ı şerârımdan cihân âteş
Zemîn ü âsumân âteş 'aceb **kevn ü mekân** âteş (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 74, Mısra 2*). [*kevn ü mekân,*]

kevşer: *Cennette bir nehir ismi. II Sevgilinin dudağı.*

1. Ey zâhid-i sâlûs hele 'aşktan haberiñ yok
Kevşer gibi şâfidir o şahbâ-yı muhabbet (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 27, Mısra 12*). [*kevşer,*]
2. Şaçıñ ve'l-leyldir ve'l-fecr vechiñ
Lebiñ **kevşer** anıñ 'atşânesiyiz (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 57, Mısra 14*). [*kevşer,*]
3. Engübîn-i gül-femiñ lütfet yetiştir teşne-dil
Şerbet-i la'liñ şifâdır lebleri **kevşer** yetiş (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 72, Mısra 10*). [*kevşer,*]

kez: *Defâ, kere.*

1. 'Arzuḡâlim var saña raħm eyle bir **kez** gonca leb
Nâle-i dūd-ı siyâhım çıktı âfâka bu şeb (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 19, Mısra 1*). [*kez,*]
2. 'Afvedip 'işyânımı raħm eyle bir **kez** sevdiğim
Dergehiñde var ise Hüzniñde bir terk-i edeb (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 19, Mısra 11*). [*kez,*]

ki: *Ki bağlacı.*

1. Mürüvvet merḡamet eyle dil-i bî-çâreye cânım
Ki senden ğayri bir zerre görünmez dîdeme dünyâ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 7, Mısra 6*). [*ki,*]

2. Küllişey'in hâlikûn hükmündesiñ ey dil yürü
İrci'î eyler nidâ **ki** her nüfûsa menzilest (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 10). [ki,]
3. Zât-ı Hudâ hâle vukûf kullarına Rabb-i Ra'ûf
'Aşıkına bil **ki** 'atûf vakt-i seher vakt-i seher (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 20). [ki,]
4. Bilmediñ kadrim benim hayfâ **ki** sineñ taş imiş
Geçti ol nâz günleri geldi nedâmet gel yetiş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 9). [ki,]
5. Âh ile eyvâh ile hayfâ **ki** geçti 'ömrümüz
Etmegi bir kez terahhum eyledi hicrân ğaraż (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 5). [ki,]
6. Kim **ki** düştü 'aşka ol ma'sûka etsin ilticâ
Ol hayâ' vü perde-i maḥbûbdadır sultân-ı 'aşk (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 9). [ki,]
7. Cân fedâ olsun **ki** hüzne intizârım var benim
Bâr-ı hüznü çekmede hem iktidârım var benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 1). [ki,]
8. Okudum muşafı hüsnüñdeki âyât-ı hikem
Yeñi bildim **ki** o güzel 'Arabîdir 'Arabî (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 12). [ki,]
9. **Ki** yetmiş biñ kişi nâra sezânîñ
Şefî'idir bağışla geç günâhı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 15). [ki,]

kıblegâh: 1. Kâbe'nin bulunduğu yer, kible yönü. 2. Sığınılan, başvurulmuş yer.

1. Gelip hakkında ol ve'l-mürselât çün
'Umûm-î evliyânın **kıblegâhı** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 6). [kıblegâhı, -ı]

kibr: Gurur, benlik, büyüklenme.

1. Var **kibri** ara her demi evlâd-ı zinâda
Her yerde mihek bildirir ensâb-ı tevâzu' (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 5). [kibri, -i]
2. Cihâna nisbet hezârân **kibrini** efzûn eden
Dehriñ almiş nefretin her ân ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 13).
[kibrini, -in, -i]

kibr et-: Büyükmek.

1. Kim ki **kibr etti** muḥakkak kaldı merdûd lâ-cerem
Jeng-i küfrile mülevves oldu hem ehl-i dâlâl (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 7). [kibr et, -ti]

kibrig: Kirpik.

1. Gözleriñ zeytûna beñzer berk-i ḥatîf ğamzeler
Kibrigîñ siḥâm-ı kaḫa mı tîğ-ı Rüstenden midir (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 4).
[kibrigîñ,]

kıl-: Yapmak, etmek, eylemek.

1. Ḥamd-i bî-ḥad zâtıña etti tulu' 'aşk göñlüme
Şol Cevâd isminle **kıldım** ben bu 'aşka iktidâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 6). [kıldım, -dım]
2. Derd-i 'aşkıñ sinemi **kılsın** muşaykal el-amân
Eynime olsun 'abâ hem 'aşk-ı zât-ı Muştafâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 17). [kılsın, -sın]
3. Sen bilirsîñ cümle ef'âlim ḫatâdır yâ 'Alîm
Rû-siyâh kapıña geldim **kıl** rahm Rahmân baña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 4). [kıl,]
4. Sırr-ı vahdet İsm-i A'zam zât-ı pâkiñ ḫakkıçün
Raḫmetinle **kıl** nazar mine'l-emân her ân baña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 10). [kıl,]
5. 'Abd-i 'âşî Hüznîyim bî-çâreyim yâ Rab meded
Soñ nefeste rûz **kıl** hem kâmil-i imân baña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 14). [kıl,]

6. Zâtına ettim tevessül kendime **kıldım** şefî‘
Ol Hâbîbîñ hürmeti et ‘aşkıñı ihsân baña (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 2, Mısra 11). [kıldım, -dım]
7. **Kıl** cefâ cânâ tezâyüd eylesin emvâc-ı ‘aşk
Bañr-i ğamda fülk-i dil ğavvâşı vuşlattır baña (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 4, Mısra 5). [kıl,]
8. Hüzniyâ Hakkâ tevekkül **kıl** umûruñ tefvîz et
Kul iken kıldan kula ihsân olur ‘âlem bu yâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 6, Mısra 13). [kıl,]
9. Kanâ‘attan tevekkülден даһи şabr u şükürden hem
Verip rûhuñ ğıdâsın sen anı **kıl** şeyh-i kâmil hâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 10, Mısra 12). [kıl,]
10. **Kıl** bâkî kadem râh-ı şerî‘atte şebâtla
Et benden uzak nefisle şeytânımı yâ Rab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 15, Mısra 7). [kıl,]
11. Cû etti zünüb dide-i bârânımı yâ Rab
Kıl lutf u ‘atâ maqşad u vicdânımı yâ Rab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 17, Mısra 2). [kıl,]
12. **Kıl** rûz baña âhiri ihrâz-ı şehâdet
Râhînda nişâr edeyim al kanımı yâ Rab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 17, Mısra 13). [kıl,]
13. ‘Âşıkân ma‘şûk için mahvetmede dâ‘im vücûd
Şem’-i sûza **kıl** nazâr pervâne yanmakta ‘aceb (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 18, Mısra 4). [kıl,]
14. Benim ol ğamzesi hûn-rîz eder âhımla şafâ
Kılar aġyârımı âh lutfile hândân ne sebep (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 22, Mısra 10). [kılar, -ar]
15. Merhamet **kıl** hâlîme pervâne dil didâr için
Mey-i ‘aşkı sâkiyâ şun def-i ğam **kıl** felâh (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 33, Mısra 10). [kıl,]
16. Ceşm-i cellâdîñ beni âh (ey) perî **kıldı** şehîd
Dest ü pâyım benden evvel perçemiñ Hâblü’l-varîd (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 38, Mısra 1). [kıldı, -dı]
17. Müjde-i rahmet ile **kıl** ğamdan âzâde yâ İlâh
Ol za‘îf kullarına çün sensiñ ekrem el-‘iyâz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 39, Mısra 11). [kıl,]
18. Hüzni-i bî-çâreyi imân ile yoldaş **kıl**
Dü cihânda et ‘azîz fazlîñla her dem el-‘iyâz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 39, Mısra 13). [kıl,]
19. Etme ‘itâb ey pâdişâh lutfile kıl bize nigâh
Kılma ġâfilinden ilâh vakt-i şehir vakt-i şehir (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 42, Mısra 22). [kılma, -ma]
20. Büy-ı vuşlat ey şabâ **kıldı** mu‘atâr cânımız
Şol peyâm-ı ‘îd u vaşlîñ tâ ezel ‘uşşâkıyız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 59, Mısra 7). [kıldı, -dı]
21. Eylerim şekvâ Cenâb-ı zü’l-intikâm **kıl** hâzer
Âlime rahm et perî-rû sende inkisârımız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 63, Mısra 11). [kıl,]
22. Gülşen ile cây-i zindân bes berâberdir baña
Def-i ğam **kılmağ** için seyrâna minnet etmeyiz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 64, Mısra 10). [kılmağ, -mağ]
23. Biz haqîkat şehrine baştık kadem bil zâhidâ
Kılmayız zerre muhabbet çerçe biz devvâra biz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 65, Mısra 4). [kılmayız, -ma, -yız]
24. Hüzniyâ bir bâkî yâre ver gönül **kıl** âh ü zâr
Elvedâ‘ ettikte ruhuñ zîkr ede ol ten kafes (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 67, Mısra 9). [kıl,]
25. Şoñ nefeste Hüzniyi imân ile yoldaş **kıl**
Rabbenâ şebbitlenâ imânenâ vaktü’z-zevâl (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 104, Mısra 15). [kıl,]
26. Mağlaşım müşkil talep hiç **kıla** şakla sineñe
Hefti pençe müşkiliñ hâl **kıla** yek lahza Celîl (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 109, Mısra 10). [kıla, -a]
27. Cînnet-i ‘aşkıñ hemîn mişl-i cehennem haşyeti
Ben tahammül kılamam **kılsam** bile çeşmim ‘alîl (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 109, Mısra 8). [kılsam, -sam]
28. Alayım başımı artık gideyim hangi ile
Kıluben terk-i vâtan câyımı zindân edeyim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 116, Mısra 4). [kıluben, -uben]
29. Bu firîbiñ dilimi şayd etti zülfüñ bendine
Çâresiz aşufta **kıldıñ** neyleyim ammâ seni (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 152, Mısra 6). [kıldıñ, -dın]

30. Yağ vücūduñ nāra ey dil Hāk rızāsın **kıl** taleb
Yanmayınca kül olur mu kūh-ı yabanda ھاٲab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 18, Mısra 1). [*kıl taleb,*]

kıl ü kâl: Dedikodu, boş söz.

1. **Kıl ü kâlden** vazgelip bahşin bırak vâhî emel
Ber-hevâ etme hayâtıñ mâye-i ummâna gel (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 105, Mısra 5). [*kıl ü kâl, -den*]

kilk-i hikmet: Hikmet kalemi.

1. Hâme-i kudret gibi ‘uşşâkı mahkûm etmede
Kilk-i hikmet şan‘at-ı Settâra beñzer kaşların (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 100, Mısra 8). [*kilk-i hikmet,*]

kilk-i nâ-varāk: Yapraksız, sayfasız kalem.

1. Alırsam destime hâme edersem ‘aşkıñı tefsîr
Midâd âteş sühan âteş bu **kilk-i nâ-varāk** âteş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 74, Mısra 14). [*kilk-i nâ-varāk,*]

kim: "Ki" anlamında kullanılan bir bağlaç.

1. Bahâra ‘ayn-ı ‘ibretle nazar kıl Hüzniyâ bir dem
Ne hikmet **kim** bezetmiş kudret ile yeryüzün Mevlâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 12, Mısra 18). [*kim,*]
2. Var ise lutf anıñ ‘aksine **kim** mâyelere
Nice erbâb-ı ‘ukûl eder efgân ne sebep (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 22, Mısra 3). [*kim,*]
3. Ver gönül bir yâra **kim** anıñ nazîri olmaya
Cân atıp dil verdiğiñ dehrîde cânânıñ ‘abeş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 28, Mısra 11). [*kim,*]
4. Zâd-ı ‘ukbâ kaydını taşşile sa‘y et Hüzniyâ
Kim ‘ademden var ede ne bunca ‘işyânıñ ‘abeş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 28, Mısra 14). [*kim,*]
5. Dâ‘imâ ağıyâra minnet yâr-ı temennâ h‘âhişi
Dil tahammül eylemezsiñ **kim** anıñ imkân güç (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 32, Mısra 6). [*kim,*]
6. Cân vedâ‘da cismile gel bir görem gül rüyüñü
Yâr-i marîz hecri **kim** vaşlıñdan etmesen ba‘îd (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 38, Mısra 8). [*kim,*]
7. Baş elin âl kanıma densin yakınmış âl kına
Her gören saña desin **kim** ‘îdiñiz olsun sa‘îd (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 38, Mısra 10). [*kim,*]
8. H‘âher kimdir gâliba **kim** şol perîniñ duşteri
‘Âşıka râmıñ muhâldir çeşme-i cûvân mıdır (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 52, Mısra 5). [*kim,*]
9. Elvedâ‘ ettim emânet hıfz ede Mevlâ seni
Kim verildi şerbet ola zehr-i hicrân elvedâ‘ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 81, Mısra 4). [*kim,*]
10. Ya‘kûb gibi hep çektikçe **kim** derd ü belâyı
Var Hüzni dilim Yûsuf-ı Ken‘ânıma söyle (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 142, Mısra 9). [*kim,*]
11. Kâtil ol öldür beni ol gamze-i hûnrîz ile
Teşne dilsin gâlibâ **kim** girmek ister kanıma (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 143, Mısra 4). [*kim,*]
12. Görse Loqmân ‘acz ile eyler devâdan ihtirâz
Kim Felâtûn görmemiş ol derd-i efvûnum gibi (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 148, Mısra 6). [*kim,*]

kim: Soru zamiri.

1. Yâ Resûlallah dahîlek etme red bu Hüzniyi
H‘ân-ı lutfuñdan doyur **kim** geldi müflis aç saña (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 3, Mısra 14). [*kim,*]

2. Senden digeri **kimlere** şekvā edeyim ben
Her vakt-i şehir nâle'i efgânımı yâ Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 7). [kimlere, -ler, -e]
3. Gurbet elde kisve-i mâtem giyip kaldım gârib
Sen gârib bu dil gârib yâ **kim** baña versin sürür (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 6). [kim,]
4. Dile bir meyve-i cennet deheni genc-i dürer
Şu nezâket şehiniñ 'âşıkı **kimler** dediler (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 12). [kimler, -ler]
5. Hâher **kimdir** gâliba kim şol perîniñ duhteri
'Âşıkâ râmîñ muhâldir çeşme-i cûvân mıdır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 5). [kimdir, -dir]
6. Var mıdır 'âlemde olmuş sen gibi kâbil degil
Baht-ı dünüñ armağanı **kim** seni mağbûn eden (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 4). [kim,]
7. Cünbüş-i refîârîñ âh **kimler** öğretti saña
Hemşîreñ mi gâlibâ yâr etti müsteşnâ seni (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 7). [kimler, -ler]

kim: Her kim.

1. **Kim** ki düştü 'aşka ol ma'sûka etsin ilticâ
Ol hayâ' vü perde-i ma'hibûbdadır sultân-ı 'aşk (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 9). [kim,]
2. **Kim** dehâlet eyler ise bâb-ı lutfuñda 'aziz
Oldı sultân-ı sa'âdet dü cihânda lâ-muhâl (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 5). [kim,]
3. **Kim** dehâlet eyledi şol bâb-ı şerî' -i hâzrete
Dü cihâniñ miñnetinden ol hâlâş buldu hemîn (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 7). [kim,]
4. **Kim** ki kibr etti muhakkak kaldı merdûd lâ-cerem
Jeng-i küfrile mülevves oldı hem ehl-i dâlâl (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 7). [kim ki,]

kim bilir: Kim bilebilir? Kim anlar?

1. 'Aşk ise men lem yezuk lem yâ'rif ey dil **kim bilir**
Şehd-i şâfi lezzet ammâ anıñ efgân güç (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 11). [kim bilir,]

kim ola: Her kim.

1. Eyle yâ Hâdî hidâyet Hüznî 'âşî mücrime
Şol tarîka **kim ola ol hâk** tarîk-ı müstakîm (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 12). [kim ola,]

kime: Soru zamiri. Herhangi bir kimseye. Her kime?

1. Mürüvvet senden olmazsa **kime** ben eyleyim şekvâ
Keremden lutfedip eyle bu 'âşîye nigâh yâ Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 7). [kime,]
2. Yâ **kime** şekvâ edem bâb-ı semâhiñ var iken
Baş açık yalın ayak feryâd eder Hüznî gârib (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 11). [kime,]
3. Felegiñ cevri bize rûtbe-i bâlâsı **kime**
Bizedir zulm ile kahrı anıñ i'tâsı **kime** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 1). [kime,]
4. Göreli hüsnüñ dilber-i şeb rü'yâma girer
Dile hecriñ 'acabâ mādde vü hülyâsı **kime** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 4). [kime,]
5. Yine dil cezbe-i cânân seni sermest ediyor
Baña mı ol perîniñ yâ saña sevdâsı **kime** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 6). [kime,]
6. Saña cennet baña vahşet veriyor vech-i mellâh
Saña Mecnûn baña Ferhât desem işgâsı **kime** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 8). [kime,]
7. Ne nezâket tûfî-dil sendeki bu nâz-ı revîş
Yanıyor Hüznî gedâ gayret-i itfâsı **kime** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 10). [kime,]

kimse: Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgisiz zamir.

1. Almasın bir **kimсениñ** ğurbette cānın el-amān
Hem hayātı zillet aña hem memāt haqqında hūr (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 45, Mısra 15*).
[kimсениñ, -nin]
2. Deme bir **kimseye** fi'l-i zünübü
Çün ikrār eylemek bi-'āra maḥşûş (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 76, Mısra 9*). [kimseye, -ye]
3. Gerdān-ı kâfûruñu şemm eyleyem şebbo gibi
Olmaya bir **kimseye** iḥsān bu nāmı bu şeref (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 85, Mısra 10*).
[kimseye, -ye]
4. Senden digere **kimseye** icrā-yı tekāpū
Ettirme baña rızık için eṣrāra düşürme (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 141, Mısra 5*). [kimseye, -ye]

kîn: *Düşmanlık.*

1. Döktün yere āl kanını ħinzîr-i yabānî
Dil teşne ne idi o şehiñ zātına **kîniñ** (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 95, Mısra 16*). [kîniñ, -in]

ķına yak-: *ķınayı sula karıştırıp bulamaç kıvamına getirerek boyanacak yere sürmek.*

1. Baş elin āl kanıma densin **yaķınmış** āl **ķına**
Her gören saña desin kim 'idiñiz olsun sa'id (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 38, Mısra 9*). [ķına yak, -in, -miş]

kîne-i ğaddār: *Acımasız kîni.*

1. Ol **kîne-i ğaddār** ise etmekte tezâyüd
Bî-raḥm ü kerem dîdesi mestān mütelezziz (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 40, Mısra 5*). [kîne-i ğaddār,]

ķiprik: *Kirpik, müjgân.*

1. Gözleriñ mühr-i Süleymān ins ü cin maḥkūmuñuz
Ebrüvānıñ tiğ-i Rüstem **ķiprigiñ** tîr-i każā (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 8, Mısra 8*). [ķiprigiñ,]

ķır-: *Yok etmek.*

1. Nicesiñ 'ırzını **ķırdıñ** nicesiñ kanına girdiñ
Kefen toprak kabir yurduñ utanmazsıñ ne alçaqsıñ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 96, Mısra 13*).
[ķırdıñ, -dın]

Kirāmen kâtibîn: *İnsanların iki tarafında bulunup, sevablarını ve günahlarını yazan meleklerin adı.*

1. **Kirāmen kâtibîn** leyl ü nehār ef'ālime vākıf
Bu a'zā vü cevāriḥ hep olur ferdā güvāh yā Rab (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 16, Mısra 5*).
[kirāmen kâtibîn,]

ķırķ: *Sayı. Kırk.*

1. On sitem kıl bir mürüvvet 'öşr-i şer'i-veş baña
Ķırķta bir ḥüsniñ zekātın ver bize 'ālî neseb (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 19, Mısra 8*). [ķırķta, -ta]

ķırmızı: *Al, kızıl renk.*

1. Al giyin allar kuşan al **ķırmızı** allar seniñ
Gül soķın güller taķın gülşendeki güller seniñ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 98, Mısra 1*).
[ķırmızı,]

kısmet: *Nasip, kader, mukadder olan şey.*

1. Tâ bezm-i elest **kısmetiñ** âlâm kederdir
Takdîr-i Hudâ böylece fermân saña şabret (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 3*). [*kısmetiñ, -in*]
2. Karıncanın veren rızkıñ Hudâdır
Kamûnuñ **kısmeti** Cebbâra mahşûş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 20*). [*kısmeti, -i*]

kisve-i mâtem: *Mâtem elbisesi.*

1. Ğurbet elde **kisve-i mâtem** giyip kaldım ğarîb
Sen ğarîb bu dil ğarîb yâ kim baña versin sürür (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 5*). [*kisve-i mâtem,*]
2. Şâh Hüseyin ‘aşkına olsun cism ü cânım biñ fedâ
Kisve-i mâtemde pinhân dâ’imâ derler bize (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 8*). [*kisve-i mâtem, -de*]

kişver: *Memleket, ülke.*

1. Zabt etti bu dem **kişveri** iklim-i vücûdum
Yağmaya verip varımı dârâ-yı muhabbet (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 17*). [*kişveri, -i*]
2. Risâlet **kişveriniñ** şems ü mâhı
Nübüvvet şehrine hâkân Muhammed (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 7*). [*kişveriniñ,*]

kişver-i göñl: *Gönlün başkenti, merkezi.*

1. Tutuştu **kişver-i göñlüm** yanar durmaz harâret var
Ne hikmet kudret-i Mevlâ bilinmez dilde hâlet var (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 1*). [*kişver-i göñl,*]

kişver-i şehvâr: *Padişaha yaraşır ülke.*

1. Gâh ednâ gâh a’lâ rengârenk tahvîl olur
Heft **kişver-i şehvâr** şâh-ı merdândır göñül (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 4*). [*kişver-i şehvâr,*]

kitâb: *Yazılmış ve basılmış eser.*

1. Şaçlarıñ ve’l-leyl ammâ ve’d-duhâ vechiñ seniñ
Vaşfıñı etmekte ‘âciz biñ **kitâb** yüzbiñ varak (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 8*). [*kitâb,*]

kitâb: *Kitap. II Kur'an-ı Kerim.*

1. Ta’âlâ eyleye meşkûr anıñ sa’yini dâreynde
Yemininden ede i’tâ **kitâbın** Hazret-i Mevlâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 4*). [*kitâbın, -in*]

kitâbullah: *Allah kitabı, Kur'-ân-ı Kerim.*

1. Şerî‘at ‘urveti’l-vüşkâ ‘azîzim
Kitâbullah nidâsıdır şerî‘at (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 44*). [*kitâbullah,*]

kıtmır: *Yedi uyurlar olarak da bilinen Ashab-ı Kehf’in köpeğinin ismidir.*

1. Kıpın **kıtmîridir** ‘afvet kuşurun
Ola Hüzni saña kurbân Muḥammed (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 36, Mısra 21). [*kıtmîridir, -i, -dir*]
2. Kıpın **kıtmîridir** Hüzni günâhkâr
Dem-â-dem dergehiñ nâlânesiyiz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 57, Mısra 17). [*kıtmîridir,*]
3. Hem Ḥasan ‘aşkına zehr-i mâtemi nüş eyleyen
Meşhediñ **kıtmîri** ḥâsıl muṭlakâ derler bize (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 139, Mısra 14). [*kıtmîri, -i*]

kıy-: Acımayıp öldürmek.

1. Ḥançer-i tığ-ı sitemle kıyma cânâ cân sen
‘Âşıka ma‘şûk **kıyar** mı girme luṭfet kana sen (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 131, Mısra 2). [*kıyar, -ar*]

kiyâh: Ot.

1. Benim bu cürmüme nisbet degil katre yedi deryâ
Hacer kum berk ü eşcârı daḥi zerre **kiyâh** yâ Rab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 16, Mısra 4). [*kiyâh,*]

kıyâm: Namazda ayakta durmak.

1. Ḥuccâc ile lebbeyk diyeyim ben ‘Arafâtta
Kurbân edeyim cânımı Minâda **kıyâmı** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 155, Mısra 8). [*kıyâmı, -ı*]

kıyâmetler kıp-: Herkesi ayağa kaldırmak.

1. **Kıyâmetler kıpardı** ‘âleme çeşmiñ siyâhından
Zebûn eyler nice Rüstemleri ol nîm-nigâhından (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 134, Mısra 1). [*kıyâmetler kıp,*]

kıymet: Değer, kıymet, paha.

1. Deriñde âh eder Hüzni velâkin i‘tibâr hîç yok
Ne **kıymet** var ne rağbet var ne bir luṭf u ‘inâyet var (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 43, Mısra 14). [*kıymet,*]
2. Zerre taqdîr etmediñ âh **kıymetim** ey mâh-rû
Geçti ‘aşk da‘vâcığım sen bir taraf ben bir taraf (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 86, Mısra 7). [*kıymetim, -im*]
3. Kalmadı ‘indiñde zerre ey perî-rû **kıymetim**
‘Aşkıñ oldu âlem içre bâ’iş-i maḥviyetim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 124, Mısra 1). [*kıymetim, -im*]

ko-: Koymak, bırakmak.

1. Hem ḥubb-ı hevâ tûl-i emel qalbime koyma
Ḥızlanda **koma** bu dil-i nâlânımı yâ Rab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 17, Mısra 12). [*koma, -ma*]
2. Ne sebep Hüzni-yi bî-çâreyi ḥüzn ile **koyup**
Ne sebebtir rakîbâ her demi şâdân ne sebep (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 22, Mısra 13). [*koyup, -y, -up*]

köhne: Yıpranmış, eskimiş.

1. ‘Âlem-i keşretten el çek küşe-i vahdet yeter
Köhne enkāz meskeniñ bul fânî mādāme’l-hayāt (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 10*). [*köhne,*]
2. Atlas-ı zibâ gerekmez **köhne** şâl bir post yeter
Taht-ı Dārâ mülk-i şāhān almayız efkāre biz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 9*). [*köhne,*]
3. Umduğuñ bunca defā’in medfen-i virānedir
Mürşidānı hıfz eden halk içre bir **köhne** libās (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 8*). [*köhne,*]

koğu: *Koklamak.*

1. Al benim nāzik efendim deste deste destine
Hem **koğula** kıl temāşā bağda sünbüller seniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 4*). [*koğula, -la*]

kol: *Kol. II Kucak.*

1. Elvedā’lar geldi yine işte rüz-ı iftirāk
Şarayım **kollarımı** gerdāna gel Allah için (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 6*). [*kollarımı, -lar, -ım, -ı*]

konduқта: *Koyulunca.*

1. **Konduқта** muşallā taşına etme su’ālî
Her haqq-ı ‘ibād maṭlab-ı cîrānımı yā Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 11*). [*konduқта,*]

korq-: *Ürkmek, korkmak.*

1. Hudādan havfedip terket zünūbu
Hudādan **korqmamak** küffāra maḥşūş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 4*). [*korqmamak,*]

körpe: *Taze, küçük.*

1. Āh vatan **körpe** kuzular vāh ‘iyāl-i mūnisim
Etti dü-tā kāmetim müyum sefid meslūb şu’ūr (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 11*). [*körpe,*]

koy-: *Yerleştirmek, koymak, içine yerleştirmek.*

1. Hem hubb-ı hevā tūl-i emel qalbime **koyma**
Hızlanda koma bu dil-i nālānımı yā Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 11*). [*koyma, -ma*]
2. Hüznî dile **koy** lū’lū’-i esrār-ı haqqāyık
Taḥşil-i rumūzāt ile simyādan uşandık (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 9*). [*koy,*]

koy-: *Bırakmak, vazgeçmek.*

1. **Koyup** Haqqı kula taptın şerī’attan niçin şaptın
Nice dāmān kadem öptüñ utanmazsıñ ne alçaqsıñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 9*). [*koyup, -up*]
2. Cünbüş-i refṭār ile ol ruḥları alıñ seniñ
Dilde tākat **koymadı** nāzik meyānım vāh benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 6*). [*koymadı,*]

koy-: *İsim vermek.*

1. Hevā-yı nefsiñe uyduñ Hudā havfın geri koyduñ
‘Azîz ismiñ denî **koyduñ** utanmazsıñ ne alçaqsıñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 6*).
[koyduñ, -dun]

koyaldan: *Koyduğumdan beri.*

1. **Koyaldan** ben kadem dâr-ı fenâyâ gülmedim aşlâ
Ne yâr-ı gam-küsârim var ne gâmdan bir selâmet var (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 11*).
[koyaldan, -al, -da]

kubbe-i eflâk: *Gökyüzünün kubbesi.*

1. Hüznî-veş oldum yanardağ şu‘leli âhım çıkar
Kubbe-i eflâki yaçar âh-ı süzânım benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 10*). [kubbe-i eflâk,]

kudret: *İktidar, güç.*

1. Bahâra ‘ayn-ı ‘ibretle nazar kıl Hüznîyâ bir dem
Ne hikmet kim bezetmiş **kudret** ile yeryüzün Mevlâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 18*).
[kudret,]
2. **Kudret** ıssı ey Kerîmi ey Raḥîm-i Lâ-yezâl
Her nekâyişten müezzeh zât-ı pâkiñ bî-mişâl (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 1*).
[kudret,]
3. Yâ Hâkîm yâ Qadîr **kudret** seniñdir şüphesiz
Kün demekle var edersıñ nice yüz biñler ‘adîm (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 7*).
[kudret,]

kudret-i mevlâ: *Mevla'nın gücü.*

1. Tıtuştı kişver-i göñlüm yanar durmaz harâret var
Ne hikmet **kudret-i Mevlâ** bilinmez dilde hâlet var (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 2*).
[kudret-i mevlâ,]

Küfe: *Şehir ismi.*

1. Aradım şüh-ı cihân-bânımı kıldım talebî
Gezüben Mısr Yemen **Küfe** vü Şâm Halebî (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 2*). [küfe,]

küffâr: *Kâfîler, müslüman olmayanlar.*

1. Çün mü‘mine zindân daḥî **küffâra** gülistân
Bu dâr-ı fenâ ḥâşıl-ı zindân saña şabret (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 11*). [küffâra, -a]
2. Hudâdan havfedip terket zünûbu
Hudâdan korkmamak **küffâra** maḥşûş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 4*). [küffâra, -a]

küffâr-ı ‘unûd: *İnatçı inkarcılar.*

1. Dîne götürür lutf ile **küffâr-ı ‘unûdu**
Şol mu‘ciz-i gül-fâmı dürer-bârıñı gör geç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 9*). [küffâr-ı ‘unûd, -u]

kıfl-i miftâh: *Kilidin anahtarı.*

1. Elinde **kufl-i miftāhı** şanasın cenneti nâriñ
Bir iki akçaya kârı behiştî hem şatar vâ'iz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 3). [kufl-i miftāh,]

küfr: Allah'ın varlığını, birliğini, peygamberlerini, vahyettiği esasları inkâr etme.

1. **Küfrüne** hüküm olduğu Kur'âna hakâret
Ettikleri nisyân olamaz zerre bî-diniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 9). [küfrüne, -ü, -ne]

küh-ı 'aşk: Aşk dağı.

1. **Küh-ı 'aşkıñ** hâ'il oldu ey Şîrîn Ferhâdîña
Bâde-i fitne-cû sensiñ 'aşrımız Leylâsına (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 7). [küh-ı 'aşk, -in]

küh-ı ğam: Gam dağı.

1. Cinnet-i ceş-i firâkıñ etti zabt dil kal'asın
Mecnûn-âsâ **küh-ı ğamda** vahşile ünsiyetim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 6). [küh-ı ğam, -da]

küh-ı ten: Beden dağı.

1. Kulhüve'llahü ehadden çâşnîyiz câm-ı elest
Hem terânî müjdesinden **küh-ı ten** oldu şikest (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 2). [küh-ı ten,]

küh-ı Tûr: Tur dağı, Sina yarımadasında Allah'ın Hz. Musa'ya tecelli ettiği dağ.

1. Hâzret-i Mûsâ gibi ol **küh-ı Tûra** cân atıp
Hem terânî va'diyle didâra verdim gönlümü (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 7). [küh-ı tûra, -a]

küh-ı yaban: Issız, uzak dağ.

1. Yak vücûduñ nâra ey dil Hâk rızâsın kıl taleb
Yanmayınca kül olur mu **küh-ı yabanda** hataab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 2). [küh-ı yabanda, -da]

küh-sâr: Dağlar.

1. Zemîn ü âsumân mâtem libâsın giydi hecriñle
Hacer kum berk-i eşcâr dem-be-dem ol **küh-sâr** ağlar (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 8). [küh-sâr,]

kul: Yaratılan, köle.

1. Şâh iken dehre Zeliḥâ 'aşk ile yoḥsul olur
Mısrâ Yûsuf **kul** iken sultân olur 'âlem bu yâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 8). [kul,]
2. Hüznîyâ Hâkka tevekkül kıl umûruñ tefvîz et
Kul iken **kuldan kula** ihsân olur 'âlem bu yâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 14). [kul,]
3. Hüznî **kuluñu** Aḥmed-i Muḥtâra civâr et
Bir ben degilim cümle-i ihvânımı yâ Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 23). [kuluñu, -un, -u]

4. Reddetti hemân şahne-i şahrāya ‘adūyu
Ƙul etti dili kendiñe Mevlā-yı muhabbet (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 27, Mısra 20*). [*Ƙul,*]
5. Esrār-ı Hudā her **Ƙula** bu ‘aşk naşib olmaz
Tā ‘arşa sūtün olmada gavgā-yı muhabbet (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 27, Mısra 5*). [*Ƙula, -a*]
6. Hüzni-i bî-çāreniñ bakma hatāsı bî-şümār
Ƙullara etmekte ihsān cümle sulţān el-meded (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 37, Mısra 14*).
[*Ƙullara, -lar, -a*]
7. Müjde-i rahmet ile kıl ğamdan āzāde yā İlāh
Ol za’if **Ƙullarıña** çün sensiñ ekrem el-‘iyāz (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 39, Mısra 12*).
[*Ƙullarıña, -lar, -ın, -a*]
8. Zāt-ı Hudā hāle vukūf **Ƙullarına** Rabb-i Ra’ūf
‘Āşıkına bil ki ‘atūf vaqt-i seher vaqt-i seher (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 42, Mısra 19*).
[*Ƙullarına, -lar, -ın, -a*]
9. Bāb-ı vuşlat ka’besin cān et küşād Hüzni **Ƙula**
Ƙalb-i nā-şādına rahmet kâmetin ‘ar’ar yetiş (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 72, Mısra 11*). [*Ƙula, -a*]
10. Ahkār sekiyem bāb-ı Resūlū’s-sekaleyniñ
‘Āciz **Ƙuluyum** hem dañi ceddū’l-Hüseyniñ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 95, Mısra 2*). [*Ƙuluyum, -u, -yum*]
11. Koyup Hakkı **Ƙula** taptın şerī’attan niçin şaptın
Nice dāmān kadem öptüñ utanmazsıñ ne alçaksıñ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 96, Mısra 9*).
[*Ƙula, -a*]
12. Ricā-mend-i vişālim ben mürüvvet eyle sulţānım
Ƙula ‘atf-ı nigāh meşhūr emeldir pādīşāhından (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 134, Mısra 10*).
[*Ƙula, -a*]
13. Şekvāyı bırak **Ƙullara** bî-fā’ide zīrā
Elbette gelir ni‘met-i Yezdān saña şabret (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 26, Mısra 7*). [*Ƙullara, -a*]

kül ol-: Yok olmak, helak olmak.

1. Yağ vücūduñ nāra ey dil Hāk rızāsın kıl taleb
Yanmayınca **kül olur** mu kūh-ı yabanda haţab (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 18, Mısra 2*). [*kül olur, -ur*]

külbe-i aḥzān: Hüzünler kulübesi; aşğın hüzünlü, kederli gönlü.

1. **Külbe-i aḥzān** içinde kıl rişāzet bul fenā
Tut tarīk-i müstakīmi pīr-i ‘aşkla dest-be-dest (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 23, Mısra 7*). [*külbe-i aḥzān,*]
2. Hüzni gibi vāh hüzün ile bir Ƙalb-i ḥazīnim
Hüzünüñle ḥarāb **külbe-i aḥzānımı** gör gel (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 107, Mısra 10*). [*külbe-i aḥzān, -ım, -ı*]
3. Etmede giryem tezāyüd gün-be-gün Ya’kūb gibi
Külbe-i aḥzān içinde iftirākla vāh benim (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 114, Mısra 8*). [*külbe-i aḥzān,*]
4. Yeter el verdi yeter Hüzniye cānā bu hüzün
Nice bir beyt-i dilim **külbe-i aḥzān** edeyim (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 116, Mısra 10*). [*külbe-i aḥzān,*]

külhān: Hamam ocağı. II Azap, keder veren yer.

1. Tıfl-ı nevres kadr-i ‘uşşāk yok hemān **külhāndasıñ**
Bilmezem ağıyar ile zevk ü şafā sürdüñ mü hiç (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 31, Mısra 7*).
[*külhāndasıñ,*]
2. Vücūdum döndü **külhāna** dilim pervāne-i ‘aşkıñ
Meded hāl-i diğerkünüm olur her dem yamān ey şūḥ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 34, Mısra 3*).
[*külhāna, -a*]

3. Ruḥ-ı ḥamrānıza bir gönca-ı gülşen mi desem
Tutuşup ten yanıyor 'aşkıle **külhân** mı desem (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 2*).
[*külhân,*]
4. Yok mürüvvet 'aşıkâ vicdânınız mermer midir
Nâr-ı 'aşkın **külhânınıñ** sinesi süzânıyım (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 4*).
[*külhânınıñ,*]

Ḳulhüve'llahü eḥad: *De ki: "O, Allah'tır, bir tektir." (İhlas - 1. Ayet).*

1. **Ḳulhüve'llahü eḥadden** çâşnıyız cām-ı elest
Hem terānî müjdesinden küh-ı ten oldu şikest (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 1*).
[*ḳulhüve'llahü eḥad,*]

ḳülle-i endüh: *Gam, sıkıntı kulesi.*

1. Keş-i vaşlım çün şikest ettiñ benim ey nāzenin
Ḳülle-i endüh ile biñ zulm ile nā-gāh benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 6*). [ḳülle-i endüh,]
2. Gurbet ilde serseri mağmūm gezersiñ dil neden
Ḳülle-i endüha ettiñ bir hedef bu cismi sen (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 2*). [ḳülle-i endüh, -a]

Küllî şey'in hālîküñ: *"Her şey helâk olucudur." Kasas Sûresi 88. Ayet.*

1. **Küllî şey'in hālîküñ** hükmü erip
İrci' emrine etti iktidā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 3*). [küllî şey'in hālîküñ, -un]
2. **Küllîşey'in hālîküñ** hükmündesiñ ey dil yürü
İrci' eyler nidā ki her nüfûsa menzilest (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 9*). [küllî şey'in hālîküñ,]

ḳulzüm: *Okyanus, deniz.*

1. **Ḳulzüm** oldu dertleriñ ey dil 'aceb deryā mıdır
Bilmezem bu sendeki cüş eyleyen sevdā mıdır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 1*).
[ḳulzüm,]

ḳulzüm-āsā: *Deniz gibi.*

1. **Ḳulzüm-āsā** derd-i 'aşkım gün-be-gün efzūn olur
Ser-te-ser yandı vücūd ver Hüzniye mey-i mübāḥ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 11*).
[ḳulzüm-āsā,]

ḳulzüm-i bî-ka'r: *Uçsuz bucaksız deniz.*

1. Cüş etti bu dem dildeki deryā-yı muḥabbet
Bir **ḳulzüm-i bî-ka'r** mezâyā-yı muḥabbet (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 2*). [ḳulzüm-i bî-ka'r,]

ḳum: *Deniz kıyısı, dere yatağı vb. yerlerde çok bulunan, ufak, sert tanecikler, kum.*

1. Benim bu cürmüme nisbet değil kaṭre yedi deryā
Ḥacer **ḳum** berk ü eşcārla daḥi zerre kiyāh yā Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 4*).
[ḳum,]
2. Zemīn ü āsumān mātem libāsın giydi hecriñle
Ḥacer **ḳum** berk-i eşcār dem-be-dem ol küh-sār ağlar (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 8*).
[ḳum,]

3. Gönlümüz vîrâne oldu hâne-i bûmlar gibi
Gün-be-gün olmakta müzdâd derdimiz **kumlar** gibi (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 2).
[kumlar, -lar]

kumru: Maruf kuş. Güvercin nevindendir.

1. **Kumru** güftârı bağdaki bülbülleri hāmūş eder
Gerdeniñ kâfur-ı cennet sine bir bağ-ı şafâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 11). [kumru,]
2. Cürm ü haşa büktü belin var mı ‘amel boştur elin
Kumru gibi öte diliñ vaqt-i seher vaqt-i seher (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 4). [kumru,]
3. Lebleriyiñ şerbetine teşne gönül yandı yürek
Kumru dilin şöhetine teşne gönül yandı yürek (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 2).
[kumru,]
4. **Kumru** gibi mest etmede ‘uşşâk-ı zebânın
Tāvūs da hicâb etmede etvârına karşı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 3). [kumru,]

Kün: "Ol" mânasında emirdir. Allah (C.C.) bir şeye Kün dese; o şey olur.

1. Yâ Hâkîm yâ Qadîr kudret seniñdir şüphesiz
Kün demekle var edersiñ nice yüz biñler ‘adîm (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 8). [kün,]

küh: Bir şeyin aslı hakikati, temeli.

1. Ta‘rif ile ‘aşk **kühüne** hiç vâkıf olunmaz
Hüznî şîgamaz deftere imlâ-yı muhabbet (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 21). [kühüne,]

Küntü keñiz: “Küntü kenz” Kudsi hadis olduğu söylenen, “Gizli bir hazine idim.” ifadesinden iktibastır.

1. Dersimiz verdi bize ey Hüznî pîr-i ‘aşk bugün
Küntü keñizden ‘Alleme’l-esmâ’ olundu muktebes (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 14).
[küntü kenz,]
2. **Küntü keñiziñ** sırrına erdi irenler ‘aşk ile
Men‘aref dersin okuttu ‘âleme ‘irfân-ı ‘aşk (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 3).
[küntükeñiziñ,]
3. Men‘arefden iktibâs et **Küntü keñizi** ey gönül
‘Âleme’l-esmâ’ı öğren meclis-i ‘irfâna gel (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 3).
[küntükenzi,]

Kur‘ân: Allah tarafından Hz. Muhammed’e vahyedilen kutsal kitap. İslam dininin temel kitabı. Kur‘an-ı Kerim.

1. Ver hâtime **Kur‘ân** ile şol rûz-ı u vedâ‘da
Ettirme vedâ‘ kalb ile imânımı yâ Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 9). [kur‘ân,]
2. O Cibrîl hâdimiñ vaşşâfiñ Allah
Saña nâzil olan **Kur‘ân** Muhammed (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 6). [kur‘ân,]
3. Küfrüne hüküm olduğu **Kur‘âna** hakâret
Ettikleri nisyân olamaz zerre bî-dîniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 9). [kur‘âna, -a]

kurbân: Bir uğurda feda olma.

1. Merhabâ cânım fedâ râhiñda **kurbânım** seniñ
Merhabâ ey dehrîde yektâ efendim merhabâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 13). [kurbânım, -ım]
2. Dergehiñde baş koyup kan ağlarım rûz u leyâl
Kıl rahm **kurbânıñım** ben el-amân şâh-ı edîb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 10). [kurbânıñım, -ım, -ım]
3. Elvedâ‘ ruhum dañi müjgânıma ettim hedef
Girme kana boş (yere) râhmda **kurbân** elvedâ‘ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 8). [kurbân,]

4. Sevmişim cân u gönülden ey gül-i hamrâ seni
Râhiña **ķurbān** sensiñ cismimde cân etmem ferâğ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 83, Mısra 4). [ķurbān,]
5. Cism ü cân âmâdedir râhiña **ķurbānım** seniñ
Hüzni nāmım yād ola tā haşre dek beyne'l-ħalef (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 85, Mısra 11).
[ķurbānım, -ım]
6. Nār-ı 'aşkıñ ser-be-ser yaqtı vücūd iklimini
Āb-ı vaşlıñla söyündür Hüzni **ķurbānıñ** seniñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 97, Mısra 10). [ķurbānıñ, -ım]
7. Geldi nice 'aşıkān Yūsuf-cemāl-i pākiñe
Oldular nezzāreler meh hüsñüñe **ķurbān** seniñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 99, Mısra 4). [ķurbān,]
8. Mestāne gönül 'aşk ile mestāne mi geldiñ
Yā 'īd-i vişāl va'dine **ķurbāna** mı geldiñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 101, Mısra 2). [ķurbāna, -a]
9. Ķurbān edeyim cânımı ol 'īd-i vişāle
Yüzler sürerek pāyiñe **ķurbānım** efendim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 112, Mısra 12). [ķurbānım, -ım]
10. İltifātıñ sayesinde Hüzniyi et kām-yāb
Vuşlatıña şubha dek biñ cân ile **ķurbānıyım** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 123, Mısra 12). [ķurbānıyım, -ı, -yım]
11. Ey Şirīnim tişe-i 'aşkıñ beni etti helāk
Şimdi Ferhāda mişāl **ķurbān** ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 128, Mısra 10). [ķurbān,]
12. Bir nigāh et bende vü hayrānıñım Allah için
Gel mürüvvet kıl baña **ķurbānıñım** Allah için (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 133, Mısra 2).
[ķurbānıñım, -ın, -ım]

ķurbān ol-: Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, canından vazgeçmek.

1. Bir Hüzni dil-ħazinim **ķurbān olam** şirīnim
Fikreyle meh-cebinim ġāyet güzelsiñ ammā (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 11, Mısra 11). [ķurbān ol, -a, -m-am]
2. Ķapıñ kıtmiridir 'afvet kuşurun
Ola Hüzni saña **ķurbān** Muħammed (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 36, Mısra 22). [ķurbān ol, -a]
3. Saña cânım **ola ķurbān** kerem et eyle kabül
Ola kayd defter-i 'uşşākıña bu Hüzni faķır (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 46, Mısra 9). [ķurbān ol, -a]
4. **Ķurbān olayım** dergeh-i vālā-yı nigāra
Yağma edeyim cânımı sultānıma maħşuş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 75, Mısra 11). [ķurbān ol, -a, -yım]
5. Saña **ķurbān olayım** kaşı gözü kara güzel
'Acabā yok mu benim derdime bir çāre güzel (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 108, Mısra 1). [ķurbān ol, -a, -yım]
6. Nazar et luţf ile Hüzni ediyor ārzū vişāl
O şebistān-ı vişāle saña **ķurbān olayım** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 121, Mısra 14). [ķurbān ol, -a, -yım]
7. Ol şāh-ı rūsul mefħar-i maħbūb-ı cihānıñ
Ķurbān olayım fethine şol Bedr ü Ĥuneyniñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 95, Mısra 4). [ķurbān olayım, -a, -yım]

ķurbāne: Bir ġāye uğrunda fedā olan.

1. Meded şāh-ı rūsul ettim deħālet
Şefā'at baħriniñ **ķurbānesiyiz** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 57, Mısra 16). [ķurbānesiyiz,]

ķurb-ı Ĥaķķ: Allah'a yakınlık.

1. Ol maķām-ı sırr-ı lāhutuñ sürüş-ı akdesi
Cibril-āsā **ķurb-ı Ĥaķķa** hem şitābāndır gönül (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 106, Mısra 12). [ķurb-ı Ĥaķķ, -a]

ḳurrā: *Kurân okuyucuları.*

1. Polatlınıñ ahâlisi **ḳurrāsı** ettiler himmet
Ḥamiyyet ehlidir hep Ḥâtem-i Tay gibi eşhâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 5*). [*ḳurrāsı,*]

ḳurretü'l-'ayn: *Göz nuru.*

1. Mâtem-zedeyem vaḳ'a-i dil-sûzuñ ucundan
Ḳanlar dökerim 'aşkına ben **ḳurretü'l-'aynıñ** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 6*).
[*ḳurretü'l-'aynıñ,*]

ḳürsü: *Kalabalığa karşı konuşma yapanların önünde bulunan yüksekçe yer.*

1. Vâ'iz bizi sen **ḳürsüde** zemmeylediñ amma
Ma'zûr tutula elde mi itfâ-yi muḥabbet (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 9*). [*ḳürsüde, -de*]
2. Çıkıp **ḳürsüde** hiddetle bizi na'ra atar vâ'iz
İnip râh-ı sefâhetten nice şeyler yutar vâ'iz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 1*). [*ḳürsüde, -de*]

ḳurtar-: *Kurtulmasını sağlamak, tehlikeli veya zor durumdan uzaklaştırmak.*

1. Koydum serimi secde-i Raḥmâna seḥerde
Yâ Rab beni **ḳurtar** deyü giryânımı gör gel (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 6*). [*ḳurtar,*]

ḳurtul-: *İstenmeyen bir durumdan, uzaklaşmak, sıyrılmak.*

1. Meded ey sînesi mermer baña ettiñ neleri
Öleyim **ḳurtulayım** câyımı zindân edeyim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 6*).
[*ḳurtulayım, -a, -yım*]

ḳüşâd et-: *Açma, fethetme.*

1. Bâb-ı vuşlat ka'besin cân **et ḳüşâd** Hüznî ḳula
Ḳalb-i nâ-şâdına rahmet ḳâmetin 'ar'ar yetiş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 11*). [*ḳüşâd et,*]

ḳuşan-: *Kuşanmak, giyinmek.*

1. Al giyin allar **ḳuşan** al kırmızı allar seniñ
Gül sokun güller taḳın gülşendeki güller seniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 1*). [*ḳuşan,*]

ḳüşe-i ahfâ: *Gizli köşe.*

1. Etmedi te'sîr size bunca zamândır âhımız
Ḳüşe-i ahfâya çektiñ kendiñi ey şâhımız (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 2*). [*ḳüşe-i ahfâ, -ya*]

ḳüşe-i gurbet: *Gurbet köşesi.*

1. Ey Hüznî ğarîb **ḳüşe-i gurbette** marîzsiñ
Bir gün de olur derdiñe dermân saña şabret (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 13*). [*ḳüşe-i gurbette, -te*]
2. Pek ḥasta 'acib **ḳüşe-i gurbette** bu Hüznî
Şerḥ eyle amân ḥâlimi Loḳmânıma maḥşûş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 13*). [*ḳüşe-i gurbette, -te*]

kūşe-i meyḥāne: *Meyhane köşesi.*

1. Zâhid-i sâlûsi-veş hây hûya minnet etmeyiz
Kūşe-i meyḥānede mest-i müdâma sâķiyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 4*). [*kūşe-i meyḥāne, -de*]

kūşe-i miḥnet: *Keder, üzüntü köşesi.*

1. İñiler **kūşe-i miḥnette** hezārān fuḫalā
Cühelā zümresi de nâ'il-i iḥsān ne sebep (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 5*). [*kūşe-i miḥnette, -te*]

kūşe-i vaḥdet: *Yalnızlık köşesi.*

1. 'Âlem-i keşretten el çek **kūşe-i vaḥdet** yeter
Köhne enkāz meskeniñ bul fânî mādāme'l-hayāt (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 9*). [*kūşe-i vaḥdet,*]
2. Hüznîyā nefsimden ettim nefreti ammā çi sūd
Kūşe-i vaḥdet gibi 'âlemde rāḫat kalmamış (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 14*). [*kūşe-i vaḥdet,*]

kuşūr: *Hatalı ve yanlış davranış.*

1. Qapıñ kıtmīridir 'afvet **kuşūrun**
Ola Hüznî saña qurbān Muḫammed (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 21*). [*kuşūrun, -un*]
2. Ḥamdülillah dest-girim sen iken ğam yok baña
'Aşiyim 'afvet **kuşūrum** ey şefi'ü'l-müznibin (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 14*). [*kuşūrum, -um*]

kütāh: *Ebat olarak "kısa".*

1. Mürüvvet eyle bâbında benim bir rû-siyāh yā Rab
Sefāhet ma'şiyet-kārim eden 'ömrüm **kütāh** yā Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 2*). [*kütāh,*]

Qutbu'l-aķtāb: *İnsanların doğru yolu bulmalarına vâsıta kılınan ulu kişilerden, madde âlemindeki olaylarla ilgili olana Kutb-ül-aķtāb denir.*

1. Tarfetü'l-'ayn içre birden kâ'inātı seyr eden
Qutbu'l-aķtāb Ḥazret-i ol şāh-ı ceylāndır gönül (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 10*). [*qutbu'l-aķtāb,*]

kūy: *1. Karye, köy, 2. Semt, mahalle.*

1. Ḥavfımdan için çıkmaya bed-nām o şūḫuñ
Hîç **kūyuna** varmaz idim eyvāh seferim yok (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 4*). [*kūyuna, -u, -n, -a*]
2. Qanlar dökeyim **kūyuna** encām-ı Resülün
Göster bize şol ravza-ı pāk Faḫr-i Enāmı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 11*). [*kūyuna, -un, -a*]

kūy-ı cānān: *Sevgilinin mekanı, bulunduğu yer.*

1. Seherde **kūy-ı cānāna** sefer kıl bul dil-ārāyı
Dil-ārāyı dilā sevdiñ tefekkür et bu ma'nāyı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 1*). [*kūy-ı cānān, -a*]

kūy-ı Şîrîn: *Şîrîn'in yolu, semti.*

1. Ferhâd gibi dâğlar delerek **kūy-ı Şîrîne**
Râhında şehîd gâmzesi hūnhā' rın o hūbdan (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 3*). [*kūy-ı şîrîn, -e*]

kūy-ı vişâl: *Kavuşma mahallesi.*

1. Akmakta gönül cîva gibi **kūy-ı vişâle**
Yüzler sürerek râhına biñlerce 'ayân şüh (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 3*). [*kūy-ı vişâl, -e*]
2. Dîde-i hūnâbemiz **kūy-ı vişâle** cū mişâl
Hüznî-veş deryâ-yı 'aşk dil girdâb gâmda bâkîyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 13*). [*kūy-ı vişâl,*]

kuzu: *Koyun yavrusu.*

1. Āh vâtan körpe **kuzular** vâh 'iyâl-i münisim
Etti dü-tâ kâmetim müyum sefid meslûb şu'ûr (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 11*). [*kuzular, -lar*]

kuzum: *Yavrum, canım gibi seslenme sözcüğü.*

1. Kaldır **kuzum** hicâbı gîsû-semen niķâbı
Görem ol âfîtabı gâyet güzelsiñ amma (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 3*). [*kuzum,*]
2. **Kuzum** fevt eyleme fîrşât zamânın
Metâ vü ulu bâzâra pârın maḥşûş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 15*). [*kuzum,*]

-L-

lâ ile illâ: *Yokluk ile kesinlik arasında kalmak, ikilem içinde olmak.*

1. Yevm-i mîsâk **lâ ile illâyı** tefrîk eyleyip
'Ālem-i ervâḥta ben ikrâra verdim gönümü (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 3*). [*lâ ile illâ,*]

lâ-cerem: *Kuşkusuz, hiç şüphesiz.*

1. Kâfir olsa **lâ-cerem** eyler terahḥum âhıma
Raḥma geldi bî-mürüvvet ḥâlîme aḡyârımız (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 7*). [*lâ-cerem, -ımız*]
2. Kim ki kibr etti muḥakkak qaldı merdûd **lâ-cerem**
Jeng-i küfrile mülevves oldı hem ehl-i ḍalâl (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 7*). [*lâ-cerem,*]

lafzi ḥarf: *Aslına benzemesi gözetilen tercümedir.*

1. Hem 'arûḡ şî'ri **lafzi ḥarf** nedir etmez temeyyüz
Safsata bir şâḥib-i dîvân ararsañ işte ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 17*). [*lafzi ḥarf,*]

la'in: *Lânetlenmiş, kovulmuş, melun. Allahın rahmetinden mahrum.*

1. Geldikçe Muḥarrem urayım sineme ḥançer
La'net edeyim rûḥuna biñlerce **la'iniñ** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 20*). [*la'iniñ,*]

lāl ol-: *Konuşma yeteneğini kaybetmek, dilsizleşmek.*

1. Bir vakt olur bülbül hamrā-yı şehir-üz
Bir vakt dağı **lāl olur** ol ümmī vü cāhil (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 4*). [*lāl ol,*]
2. Gāh sükūnet buldu gönüm **lāl oldum** kaldım velī
Gāhi oldum bir hezār ol ‘aşk-ı Leylūlarla ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 5*). [*lāl ol, -dum*]
3. **Lāl oldu** gönül şive-i güftārına karşı
Rām oldu hemīn gamze-i gaddārına karşı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 1*). [*lāl ol, -du*]

lāle: *Lale çiçeği.*

1. Benefşe boynunu bükmüş şüşām kaddin kemān etmiş
Çayır çiydem semīn **lāle** ‘abīre müşk-bār ağlar (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 4*). [*lāle,*]
2. **Lāle** sünbülle karanfil mor menefşe her şükūf
‘Arz-ı didār ettiler güller ile reyhān seniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 7*). [*lāle,*]

lā‘le renk: *Lāle çiçeği renginde.*

1. Penbe rüyūñ **lā‘le renk** gülzāre dönmüş ey perī
Meclis-i rindāna bu şeb gāfilen vardın mı hiç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 9*). [*lā‘le renk,*]
2. Ser-be-ser olsun nişār rāhında hūn-ı iştīyāk
Lā‘le renk olsun vücūdum bakma hiç nālānıma (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 8*). [*lā‘le renk,*]

lāle-i dil-cū: *Gönül alan lāle.*

1. Çayır şebbo çemen çiydem açılmış **lāle-i dil-cū**
Seçerler berk ile meşūr mişāl-i cennetü‘l-me‘vā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 5*). [*lāle-i dil-cū,*]

lāle-i hüsn: *Güzellik lālesi.*

1. Takındım **lāle-i hüsnüñ** habībim
Dehānıñ kandinin dīvānesiyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 3*). [*lāle-i hüsn, -ün*]

lāle-zār: *Lale bahçesi.*

1. **Lāle-zār** oldu hemān āh dāğ-ı hecriñle bütün
Bād-ı ‘aşkıñla hāzāndır gonca-ı gülzārımız (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 3*). [*lāle-zār,*]

la‘l-i gül-gūn: *Gül renkli dudak.*

1. El-amān cellād-ı gamzeñden civānım el-amān
La‘l-i gül-gūn var iken şol kand-i a‘lālar ‘abeş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 8*). [*la‘l-i gül-gūn,*]
2. Genc-i hikmet gül-femiñ **la‘l-i gül-gūn** selsebīl
Mişliñi hālk etme Mevlāda dersem çok mudur (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 11*). [*la‘l-i gül-gūn,*]

la‘l-i leb: *Lal taşına benzeyen kırmızı dudak.*

1. Ağzıma alıp **la‘l-i lebin** hem de zebānın
Büzzākın emip derdime dermāna yanaştım (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 7*). [*la‘l-i leb, -in*]

lā-muḥāl: Şüphesiz, kuşkusuz.

1. Kim deḥālet eyler ise bāb-ı lutfuḥda ‘azîz
Oldı sultān-ı sa‘ādet dü cihānda **lā-muḥāl** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 6). [lā-muḥāl,]

lā-naẓîr: Eşsiz, benzersiz.

1. Çeşm-i ve’z-zeytûnuña çün dendi mazăğa’l-başar
Lā-naẓîrsiñ yâ Resûl vaşfında ‘ālem müttefîk (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 6). [lā-naẓîrsiñ, -sin]
2. Lā-şerîk ü **lā-naẓîrsiñ** vaşfına ‘āciz ‘uḳûl
İhdinā yâ Rab şıraṭe’l-müstakîm zü’l-kemāl (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 11). [lā-naẓîrsiñ, -sin]
3. Dilber-i dār-ı fenādan kaṭ‘-ı ülfet etmişiz
Lā-şerîk **lā-naẓîr** dil-dāra verdim gönlümü (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 6). [lā-naẓîr,]

lāne: Yuva, âşiyân.

1. Zühd ü taḳvā ‘ār u nāmûs vermişiz didāra biz
Lānemiz mürğ-i hüma kân-ı kanā‘at tākıyız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 6). [lānemiz, -miz]

lā‘net: Allah’ın rahmetinden, af ve merhametinden mahrum olma.

1. Ey Şimr-i pelîd ḥaşre kadar cānına **lā‘net**
Destinde çıkıp ḥançer ile şadra Hüseyiñiñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 13). [lā‘net,]
2. İlticā’ı kaṭ‘ edenler zem olundu dü cihān
İbn-i Hişām Bū Leheb-veş **la‘nete** oldu qarîn (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 10). [la‘nete, -e]

la‘net et-: Beddua etmek, kötülüğünü istemek.

1. Geldikçe Muḥarrem urayım sineme ḥançer
La‘net edeyim rûhuna biñlerce la‘iniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 20). [la‘net edeyim, -yim]

lā-şerîk: Ortağı olmayan, benzeri olmayan.

1. **Lā-şerîk** ü lā-naẓîrsiñ vaşfına ‘āciz ‘uḳûl
İhdinā yâ Rab şıraṭe’l-müstakîm zü’l-kemāl (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 11). [lā-şerîk,]
2. Dilber-i dār-ı fenādan kaṭ‘-ı ülfet etmişiz
Lā-şerîk lā-naẓîr dil-dāra verdim gönlümü (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 6). [lā-şerîk,]

lā‘ubālî: Alakasız, kayıtsız, dikkatsiz.

1. Gāhi ‘āşîḳ gāhi ma‘şûḳ **lā‘ubālî** meşrebim
Gāhi sehḫarım efendim cins-i cadûlarla ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 9). [lā‘ubālî,]
2. Yār ile ağıyârı tefrîk etmediñ Mecnûn gibi
Lā‘ubālî çektiğim ğam bā’iş-i imḥā mıdır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 4). [lā‘ubālî,]
3. **Lā‘ubālî** meşrebim zerre ferāğat etmezem
Ḳays u Ferḥād ile cennet taḫtınıñ ortakıyız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 11). [lā‘ubālî,]
4. Ben vatan terkin edeyim sen de rāḫat gez yürü
Lā‘ubālî ile her dem ‘îyş u ‘işret gel yetiş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 6). [lā‘ubālî,]

lâyık: *Yakışır, münasip.*

1. Ben kendimi levmetmege hem mu'terif oldum
Dünyâ degil a hâzrete **lâyık** hünerim yok (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 8*). [*lâyık,*]
2. Medh olmağa **lâyık** mı degil kaşı hilâlin
Öldüm kerem et dîde-i sehâhârîña karşı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 7*). [*lâyık,*]

lâyık gör-: *Yakıştırmak, uygun görmek.*

1. Hiç kendime **lâyık göremem** fenn-i nücümü
Havaş-ı riyâzât ile da'vâdan uşandık (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 5*). [*lâyık göremem, -emem*]

lâ-yü'ad: *Sayısız, hesapsız.*

1. 'Ömr-i Nûha mâlik olsañ **lâ-yü'ad** kılsañ 'amel
Çeşm ü müjgân şükrünün ifâsı âfâttır saña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 5*). [*lâ-yü'ad,*]

leb: *Dudak.*

1. **Lebleriñ** âb-ı hayâttır gezdiren İskenderi
Ol hayât-ı câvidânı Hızra vermiş ibtidâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 9*). [*lebleriñ, -ler, -in*]
2. Merhabâ ey yâre-i hecriñ mübârek merhemi
Merhabâ ey **lebleri** şahbâ efendim merhabâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 10*). [*lebleri, -ler, -i*]
3. Ol sîb-i zegân **lebleri** şahbâñıza yandım
Ey tûti-zebân gerden-i billûr-ı cihân şûh (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 11*). [*lebleri, -ler, -i*]
4. Sîm-gerden ile hâller bu ne tâvûsî revîş
Lebi bal gâmezî tîr kâmeti 'ar'ar dediler (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 8*). [*lebi, -i*]
5. Ruhlariñ nûr-ı şu'â'ı 'arş-ı âzamdan mıdır
Lebleriñ âb-ı hayâtı mâ-i zemzemden midir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 2*). [*lebleriñ, -ler, -in*]
6. Meyve-i hüsniñ kemâlde **lebler** i'ân etmede
Pâs-bân-ı genc-i vaşlıñ olmuş illâ gâmezler (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 7*). [*lebler, -ler*]
7. Âğûşa alıp **lebleri** şahbâdan emince
Gerdânını şemm etmeğe yalvâr ne güzeldir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 5*). [*lebleri, -ler, -i*]
8. Şacıñ ve'l-leyldir ve'l-fecr vechiñ
Lebiñ kevşer anıñ 'atşânesiyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 14*). [*lebiñ, -in*]
9. Şerbetiñ mâ'-ü'l-hayât nûş eyleyen sekrân olur
Lebleriñ bes bâde-i gülgûna minnet etmeyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 6*). [*lebleriñ, -ler, -in*]
10. Engübî-i gül-femiñ lûtfet yetiştir teşne-dil
Şerbet-i la'liñ şifâdır **lebleri** kevşer yetiş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 10*). [*lebleri, -ler, -i*]
11. Şeb-i yeldâda tâ şubha degin âh u figân eyler
Dil âteş **leb** dehân âteş ne hikmettir zebân âteş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 6*). [*leb,*]
12. Va'de-i vaşlıñ zamânı geldi bayrâm günüdür
Ver **lebinden** 'îdiyye büse hemân etmem ferâğ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 10*). [*lebinden, -in, -den*]
13. Ruhları hamrâcığım sen bir taraf ben bir taraf
Lebleri şahbâcığım sen bir taraf ben bir taraf (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 2*). [*lebleri, -ler, -i*]

14. Ğabğabîñ al ruĥlarıñ al **lebleriñ** al mey de al
Eyle nûş al sevdiğim sâğardaki müller seniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 5*). [*lebleriñ, -ler, -in*]
15. **Lebleriyiñ** şerbetine teşne gönül yandı yürek
Kumru dilin şöhetine teşne gönül yandı yürek (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 1*). [*lebleriñ, -ler, -iyin*]
16. Ey şüh-ı cihân cânıma kâr eyledi sevdâ
Dil mi dayanır **lebleri** sükkârına karşı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 6*). [*lebleri, -ler, -i*]
17. Duyan ol şive-i güftârını âşuftesidir
Bütün ol mu‘ciz-i ‘âlem dolu hikmetçe **lebi** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 10*). [*lebi, -i*]

lebbeyk: “Buyrunuz, emir sizindir efendim!” anlamında bir tâbir.

1. Huccâc ile **lebbeyk** diyeyim ben ‘Arafâtta
Kurbân edeyim cânımı Minâda kıyâmı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 7*). [*lebbeyk,*]

leb-i gül-gün: *Gül renkli dudak.*

1. Yandım a beyim ol **leb-i gül-günüñ** elinden
Hüznî gibi bir ‘âşık-ı nâ-çârıñ gör geç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 11*). [*leb-i gül-günüñ, -un*]

leb-i la‘l: *Dudağı lal taşı gibi kırmızı olan (dilber).*

1. **Leb-i la‘liñ** ‘aceb şühüm cihâna armağan olmuş
Devâ-bahşâ marîzâne hayât âb-ı revân olmuş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 1*). [*leb-i la‘l, -in*]
2. Ey semîn sâ‘id ‘abîri müy-ı müşk-i cân-fezâ
Şun **leb-i la‘liñ** şifâsın sinesi süzâneyim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 8*). [*leb-i la‘l, -in*]

leddünnî dersi: *Tahsil yapmadan, çaba göstermeden, Allah tarafından vasıta olmaksızın kula öğretilen ilm.*

1. **Leddünnî dersini** âmûlht olan semmi ‘asel eyler
Seniñ o telh-sühân tîğün bala zehri kıtar vâ‘iz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 11*). [*leddünnî dersini,*]

ledün: *Gayb ilmi, ilahi esrarı öğreten ilimle ilgili.*

1. Nâzar kıl zâhidâ bir dem bugün meydânımız vardır
Ledünden men‘aref dersin veren pîrânımız vardır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 2*). [*ledünden, -den*]

ledün dersi: *Gayb ilmi.*

1. Hüsn-i Yûsuf gül cemâliñ hulkıyıñ bir zerresi
Hızr u Mûsa ol **ledün dersiñden** almış bir sebak (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 10*). [*ledün dersiñden,*]

ledün esrârı: *Gayb ilmi. İlâhi sır.*

1. ‘Aliniñ hel etâ şânında münzel
Ledün esrârıñıñ deryâsı mâhı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 20*). [*ledün esrârı, -nın*]

ledünnî: *Gayb ilmi, ilahi esrarı öğreten ilimle ilgili.*

1. Tarîkattan hakîkattan muqaddem
Ledünnî ibtidâsıdır şerî'at (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 10). [ledünnî,]
2. Ol Muhammed hürmeti 'afveyleyip 'işyânımı
Şol **ledünnî** sırrına sen eyle mahrem el-'iyâz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 10).
[ledünnî,]

Leheb-veş: *Ebû Leheb gibi.*

1. İlticâ'ı kaç' edenler zem olundu dü cihân
İbn-i Hişâm Bû **Leheb-veş** la'nete oldu karîn (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 10).
[Leheb-veş,]

lehü'l-ḥamdü lehü'l-minne: *Hamd ve minnet Allah'a mahsustur.*

1. **Lehü'l-ḥamdü lehü'l-minne** hezerân şükr ola Hüznî
Tarîk-i mürşid-i Hakka ezel imânımız vardır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 17). [lehü'l-ḥamdü lehü'l-minne,]

lem'a: *Parıltı, parlaklık.*

1. Şem'-i hüsnüñ **lem'ası** genc-i muhabbet ceşş-i ğam
Gelmemiş mişliñ 'aceb mülk-i felekçe pek kalîl (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 5).
[lem'ası, -ı]

lem-yezel Ḥaḳ Bâkî hû: *Sona ermeyen, ebedi Allah.*

1. Ey melek al cânımı tez minnet etmem cân için
Mevt için geldim fenâya **lem-yezel Ḥaḳ Bâkî hû** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 12).
[lem-yezel ḥaḳ bâkî hû,]

lentebûr: *Asla zarar ettirmeyen ticaret. İnsanın Allah (c.c) rızası için tasadduk ettiği şeydir.*

1. Bilmezem tâli'-i yamân kader-i ma'kûs mudur
Kâribân-ı hasretim ben ğam metâ'im **lentebûr** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 10).
[lentebûr,]

lentenâlü'l-birre ḥattâ tünfiḳû: *"Sevdiğiniz şeylerden Allah yolunda harcamadıkça iyiliğe asla erişemezsiniz" Ali İmran.92.*

1. **Lentenâlü'l-birre ḥattâ tünfiḳû** fermân-ı Hak
Ol sebeb el-fakru fahrî remzi etti cânı mest (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 3).
[lentenâlü'l-birre ḥattâ tünfiḳû,]

levḥ-i kalem: *Kaderin yazılı olduğu levha.*

1. 'Aceb mi 'âlem-i nâsût ḥarâb olsa fiğânımdan
Ne eflâk 'arş u sidre hem daḥi **levḥ-i kalem** zîrâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 4). [levḥ-i kalem,]

levlâke levlâk: *"Sen olmasaydın âlemleri yaratmazdım." manasına gelen Hadîs-i Şerîf.*

1. Okuyup **levlâke levlâk** huṭbesin Bezm-i Elest
Şâh-ı Bathâ Ahmed-i Muhtâra verdim gönlümü (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 9).
[levlâke levlâk,]

2. Ey Şefî'ü'l-müznibîn her ins ü cin muhtâç saña
Rahmetenli'l-'âlemîn **levlâke levlâk** tâc saña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 2). [levlâke levlâk,]

levm et-: Kötüleme, yerme.

1. Bu 'aşkı **levm eden** elbet mezâkîn tatmayan nâ-merd
Behâ'im-veş bu 'âlemde yiyip içip yatar vâ'iz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 13). [levm eden,]
2. Ben kendimi **levmetmege** hem mu'terif oldum
Dünyâ degil a hâzrete lâıyık hünerim yok (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 7). [levmetmege, -me, -ge]

levm ü ta'n ü zemm: Yermek, kötüleme ve ayıplama.

1. Hâm şüfiniñ levm ü ta'n ü zât-ı ecel zemmeden
..... sen (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 9). [levm ü ta'n ü zemm, -eden]

leyl ü nehâr: Gece ve gündüz.

1. Kirâmen kâtibîn **leyl ü nehâr** ef'âlîme vâkıf
Bu a'zâ vü cevârih hep olur ferdâ güvâh yâ Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 5). [leyl ü nehâr,]
2. Seniñ âh-ı firâkıñla hemân **leyl ü nehâr** ağlar
Hayâl-i vaşlıña meftûn 'azîzim nev-bahâr ağlar (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 1). [leyl ü nehâr,]
3. Geçer **leyl ü nehârım** âh hemân icrâ-yı zenb ile
Özümdede haşyet ü havf yok niçin çeşm-i revânım yok (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 3). [leyl ü nehâr, -ım]

Leylâ: Leyla ile Mecnun hikâyesinin kadın kahramanı.

1. Yūsufa Ya'küb iseñ beytû'l-hazânda girye et
Leylâya Mecnûn iseñ bu şād u hândânîñ 'abeş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 8). [leylâya,]
2. Kaysa o dem **Leylâsını** Vâmıkına 'Azrâsını
Verir âhîr Mevlâsını vâkt-i şehîr vâkt-i şehîr (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 13). [leylâsını, -sı, -nı]
3. Şöhretim Mecnûn gibi hem dâsitân-ı 'âlemiñ
Hüsniyüñ bir zerresi **Leylâda** dersem çok mudur (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 10). [leylâda, -da]
4. Mecnûn olalı **Leylâ** gibi ol zülf-i siyâhım
Feryâd ederim dîdesi fettânıma maşşûş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 7). [leylâ,]
5. Ederdi Kays ile Ferhâd rehiñde cismîni ifnâ
Göreydi hüsniñü **Leylâ** Şîrîn kalır idi mağbûţ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 8). [leylâ,]
6. Ben dedim vaşlıñ bugün eyler niyâz üftâdeñiz
Duymadıñ **Leylâcığım** sen bir taraf ben bir taraf (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 10). [leylâcığım, -cığım]
7. Kûh-ı 'aşkıñ hâ'il oldu ey Şîrîn Ferhâdîña
Bâde-i fitne-cû sensiñ 'aşrımız **Leylâsına** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 8). [leylâsına, -sı, -na]
8. Bulan **Leylâ** ile Hüznî hâkîkat râhını Mecnûn
Aña Mecnûn olup her dem gânimet bil bu sevdâyı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 9). [leylâ,]

Leylâ-veş: Leylâ gibi.

1. Soñradan etti sirāyet ‘aşk-ı -ı ma‘şūk ‘āşıkā
Her birisin etti Mecnūn **Leylā-veş** tābān-ı ‘aşk (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 12). [leylā-veş,]

leyle-i kadr: Kadir gecesı. Kuran’ın Hz. Muhammed’e indirilmeye başlandığı gece olarak Müslümanlarca kutsal sayılan Ramazan ayının 27. Gecesı.

1. Māhî’-i cürm ü haṭādır **leyle-i kadriñ** seniñ
Şol ‘uluvv-i şāniñı vaşfeyleyen her dem şekür (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 3). [leyle-i kadr,]

Leyli: Leyla ve Mecnun hikâyesinin kadın kahramanı.

1. Sen **Leyli** iseñ dehrîde çün hüsñ ü kemâlde
‘Aşkıñ ile vāy ben dañi Mecnūnum efendim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 5). [leyli,]

leyle-i ğasāk: Karanlık gece.

1. Oldu şabā peyk-i şafāk ‘ibreti al bülbüle bak
Vaqt-i ricā **leyle-i ğasāk** vaqt-i şehir vaqt-i şehir (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 6). [leyle-i ğasāk,]

leyli zülf: (Sevgilinin) saçının siyahlığı.

1. Gerdenimde **leyli zülfüñ** zincir-āsā ey perî
Deşt-i Kaysta serseri hayrān ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 11). [leyli zülf, -ün]
2. **leyli zülfüñ** boynuma zincir gibi bend eylediñ
Bu cünün-ı ‘aşk ile Mecnūn değil de yā neyim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 5). [leyli,]

leyli-i zülf-i siyāh: Gece siyahı saç.

1. **Leyli-i zülf-i siyāhım** dilde ārām kalmadı
Meskenim ol vādi-i hayret melce-i ‘aşkıñ da dağ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 11). [leyli’-i zülf-i siyāhım, -ım]

lezi: Lezzetli, tatlı, hoş.

1. Māl lezi servet **lezi** ‘ālemdeki sāmān **lezi**
Cān **lezi** cānān **lezi** hem ülfet-i yārān **lezi** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 1). [lezi,]
2. Māl olur aşhābına a’dā-yı cān çün bî-gümān
Şervet-i sāmān müsemmin olamaz bir ān **lezi** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 4). [lezi,]
3. Cān fedāsı nefis-i şūmuñ ber-hevā sermāyesi
İştihā-yı zıll-ı za’il ‘işına ‘işyān **lezi** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 6). [lezi,]
4. Şüret-i zibā münakkaş hüsñ-i ma‘şūk bî-vefā
Raḥm yok şanma gönül ‘ālemde her hūbān **lezi** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 8). [lezi,]
5. ‘Azib-telaḥḥun ṭatmışım dehrîñ fenādır cümlesi
Hüznîyā dārü’l-karāra varmağa imān **lezi** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 10). [lezi,]

lezzet: Tat, zevk.

1. Her kimde eger var ise bu **lezzet** ‘aşktan
Elbet bulunur anda müdārā-yı muḥabbet (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 7). [lezzet,]

2. ‘Aşk ise men lem yezuk lem yā’rif ey dil kim bilir
Şehd-i şâfi **lezzet** ammâ anıñ efgân güç (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 12). [lezzet,]
3. Çekilmez bâr-ı ‘aşkıñ âh ne müşkildir ‘aceb cânım
Ne dilde **lezzetim** vardır ne bir şevk ü şetâret var (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 4). [lezzetim, -im]
4. Şarf-ı ‘ayn ettim cihândan hiç mürüvvet kalmamış
Dilberin de devletin de zerre **lezzet** kalmamış (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 2). [lezzet,]

libās: *Elbise, giysi.*

1. Şüret ü şekl-i gedâyı zâhidâ hor bilme sen
Etmeye igfâl seni hiç ol ‘acib rengin **libās** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 6). [libās,]
2. Umduğun bunca defâ’in medfen-i virânedir
Mürşidânı hıfz eden halk içre bir köhne **libās** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 8). [libās,]

likâ: *Kavuşma, vuslat. II Âşık bağlamında maşuğa kavuşma.*

1. Tutup şer’iñ tarîkın olma ağıyar
Hemân Hâkîñ **likâsıdır** şerî’at (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 36). [likâsıdır,]

lisân: *Dil.*

1. Mübarek tal’at-ı hüsnün ‘aceb şems-i hidâyettir
Seniñ mihr-i cemâline cânân ‘âşık **lisân** ‘âşık (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 4). [lisân,]

liyâkat: *Layık, yaraşır, uygun olmak.*

1. Ol periniñ zîb-i fer-hüsnünde hurşid pâyesi
Metn-i hüsnü şerhine yoktur **liyâkat** gâyesi (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 2). [liyâkat,]

Loqmân: *Hikmetli sözleri ve hikâyeleri ile efsaneleşip her derdin devasını bildiği rivayet edilen hekim.*

1. Eylesem teşrih tabîbe derdimi hayrân kalır
El çeker **Loqmân** devâdan çünkü dermân ağlatır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 4). [loqmân,]
2. Pek hasta ‘acib küşe-i gurbette bu Hüznî
Şerh eyle amân hâlimi **Loqmânıma** maşşûş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 14). [loqmânıma, -ım, -a]
3. Etti teşhîş derd-i ‘aşkım nabzıma el urdu âh
Vermedi bir dem devâsın eyledi **Loqmân** gâraş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 8). [loqmân,]
4. Ey peyk-i şehir derdimi **Loqmânıma** söyle
Yandı cigerim hecr ile cânânıma söyle (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 1). [loqmânıma, -ım, -a]
5. Görse **Loqmân** ‘acz ile eyler devâdan ihtirâz
Kim Felâtûn görmemiş ol derd-i efvûnum gibi (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 5). [loqmân,]

lücce-i rahmet: *Rahmet denizi.*

1. Şerî’at **lücce-i rahmet** değil mi
Nice derdiñ devâsıdır şerî’at (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 33). [lücce-i rahmet,]

lücce-i ‘ummân: *Engin sular.*

1. Cevr ü bîdâdîndan olsun el-amân ey mehlîkâ
Kaṭre-i ḥûn-âb-ı hecrîñ **lûcce-i ‘ummânıyım** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 123, Mısra 8). [lûcce-i ‘ummân, -ı, -yım]

lû’lû’-i esrâr-ı ḥaḳâyık: Hakikatler sırrının incisi.

1. Hüzni dile koy **lû’lû’-i esrâr-ı ḥaḳâyık**
Taḥşîl-i rumûzât ile simyâdan uşandık (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 93, Mısra 9). [lû’lû’-i esrâr-ı ḥaḳâyık,]

luṭf: Yardım, inayet, ihsan.

1. Hüzni-i bî-çäreñe **luṭf** ile rahm et dâ’imâ
Merḥabâ ey sinesi şahrâ efendim merḥabâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 9, Mısra 15). [luṭf,]
2. Cû etti zûnûb dîde-i bârânımı yâ Rab
Kıl **luṭf** u ‘aṭâ maḳşad u vicdânımı yâ Rab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 17, Mısra 2). [luṭf,]
3. Sen pâdişah-i şâhib-i cûd u **luṭf** u keremsiñ
Şâf eyle amân sine-i süzânımı yâ Rab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 17, Mısra 5). [luṭf,]
4. Yâ bize **luṭfuñ** seniñ hecrile cevri etmek midir
Hiç beyim yok mu mürüvvet ‘âşıkân eyler taleb (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 19, Mısra 3).
[luṭfuñ, -un]
5. Var ise **luṭf** anıñ ‘aksine kim mâyelere
Nice erbâb-ı ‘ukûl eder efğân ne sebep (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 22, Mısra 3). [luṭf,]
6. Benim ol ğamzesi ḥûn-rîz eder âhımla şafâ
Kılar ağyârımı âh **luṭfile** ḥandân ne sebep (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 22, Mısra 10). [luṭfile, -ile]
7. Çek bâr-ı ğamı **luṭfunu** yârîñ gözet ey dil
Derd ‘âşık-ı nâ-çâra hedâyâ-yı muhabbet (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 27, Mısra 15). [luṭfunu, -u, -n, -u]
8. Dîne götürür **luṭf** ile küffâr-ı ‘unûdu
Şol mu ‘ciz-i gül-fâmı dürrer-bârıñı gör geç (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 30, Mısra 9). [luṭf,]
9. Dûd-ı âhim çıkmada baştan semâya gel yetiş
Düştü gönle nâzeninim **luṭf** bol şâh-ı semâh (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 33, Mısra 8). [luṭf,]
10. ‘Âşık-ı bî-çäreñe cevriñ tezâyüd eylediñ
Olmadım bir sevdiğim **luṭfuñla** ḥandân el-meded (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 37, Mısra 4).
[luṭfuñla, -un, -la]
11. Dik resen zülfüñle cânâ câme-i mevtim benim
Âb-ı gül-fâmıñla yıka eyleyip **luṭfuñ** mezid (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 38, Mısra 6). [luṭfuñ, -un]
12. Rû-siyâh kapıña geldim Rabb-ı ‘âlem el-‘iyâz
Etme red **luṭfuñla** eyle şâd u ḥurrem el-‘iyâz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 39, Mısra 2). [luṭfuñla, -un, -la]
13. Etme ‘itâb ey pâdişâh **luṭfile** kıl bize nigâh
Kılma ğâfilinden ilâh vakt-i şehir vakt-i şehir (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 42, Mısra 21).
[luṭfile, -ile]
14. Ey bâd-ı şabâ ol şeh-i ḥübânıma maḥşûş
Var eyle selâm **luṭfile** cânânıma maḥşûş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 75, Mısra 2). [luṭfile, -ile]
15. Vişâliñ ârzûsu dilde keremden kâm-yâb eyle
Niyâz eyler gönül **luṭfuñ** cenâbıñdan degil meḳnûṭ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 79, Mısra 10).
[luṭfuñ, -un]
16. Dedi **luṭfum** vişâlim hem seniñ çün
Gelir vakt-i fedâ bu cân ne teklîf (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 87, Mısra 17). [luṭfum, -um]
17. Hüzni saña mihr-i münîr cân fedâ gönül esir
Raḥmi kesir **luṭfu** kesir teşne gönül yandı yürek (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 102, Mısra 14).
[luṭfu, -u]
18. Nâzar et **luṭf** ile Hüzni ediyor ârzü vişâl
O şebistân-ı vişâle saña kurbân olayım (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 121, Mısra 13). [luṭf,]

19. Kerem et ğayret-i aġyār ile sūz oldu bu dil
Biraz ol **luṭfuñ** ile nā'il-i iḥsān olayım (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 12*). [*luṭfuñ, -un*]
20. Zerre **luṭfuñ** görmedim görmem daḥi şimden girü
Ey melek-simā meded kıl dökme gel kanım deyü (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 11*). [*luṭfuñ, -un*]

luṭf et-: *Vermek, ihsan etmek, bağışlamak.*

1. Mürüvvet senden olmazsa kime ben eyleyim şekvā
Keremden **luṭf edip** eyle bu 'āşīye nigāh yā Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 8*). [*luṭfedip, -ip*]
2. Ḥançer-i tîġ-ı sitemle kıyma cānā cān sen
'Āşīka ma'sūk kıyar mı girme **luṭf et** kana sen (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 2*). [*luṭfet,*]
3. Engübîn-i gül-femiñ **luṭf et** yetiştir teşne-dil
Şerbet-i la'liñ şifadır lebleri kevşer yetiş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 9*). [*lüṭfet,*]

luṭf eyle-: *Yardımda, ihsanda bulunmak.*

1. 'Adl ile etme su'al **luṭf eyle** başıñ ḥakkıçün
Ey şehinşāh-ı cihān 'afveyle her ān el-meded (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 11*). [*luṭf eyle,*]
2. Yā görem yā görmeyem göster cemāliñ soñ vedā'
Eyle luṭfuñ Hüznî-i dîvāna gel Allah için (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 10*). [*luṭf eyle,*]

luṭf kıl-: *İyilik etmek.*

1. Ğonca hüsnüñ tal'at-ı şems-i muḥabbet kalbe bil
Zabt kılmış ḳal'asın hem beyt-i ḥubbuñ **luṭf kıl** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 2*). [*luṭf kıl,*]

luṭf u 'adl: *İhsan ve adalet.*

1. Rāzıyım her hâlde **luṭf u 'adliñe** biñ cān ile
Ettigin cevri ü cefālar çünkü ni'mettir baña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 7*). [*luṭf u 'adl, -in, -e*]

luṭf u 'ināyet: *Güzellik ve iyilik.*

1. Deriñde āh eder Hüznî velākin i'tibār hiç yok
Ne kıymet var ne raġbet var ne bir **luṭf u 'ināyet** var (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 14*). [*luṭf u 'ināyet,*]

-M-

mā'adā: *-den başka, gayri.*

1. Gerdenimden hem sivā kaydın benim ḥallet hemān
Ḳalmasın gönülümde zerre derd-i 'aşktan **mā'adā** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 10*). [*mā'adā,*]

ma'bed-i zībā: *Güzel mâbed. II Camii.*

1. Yanar bir şem'a-i târîh bu dilde Hüznî cevherdir
Bînâ olmuş yeri hoştur bu enver **ma'bed-i zîbâ** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 14*).
[ma'bed-i zîbâ,]

ma'būd: *Tapılan, ibadet edilen.*

1. 'Âbid iseñ **ma'būda** er yatma gâfil maşsūda er
Şirzime-i mes'ūda er vaqt-i seher vaqt-i seher (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 9*).
[ma'būda,]

ma'cūn: *Macun, hamur kıvamına getirilmiş ilaç.*

1. Mürde cisme çün hayât bahşetmede 'İsâ gibi
Ruhlarıñ dârü's-şifâ **ma'cūna** minnet etmeyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 8*).
[ma'cūna, -a]

mādāme'l-hayāt: *Hayat devam ettiği müddetçe, ömür boyunca.*

1. 'Âlem-i keşretten el çek küşe-i vahdet yeter
Köhne enkâz meskeniñ bul fânî **mādāme'l-hayāt** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 10*).
[mādāme'l-hayāt,]

mādde vü hūlyā: *Cisim ve hayâl.*

1. Görelî hüsnüñ dilber-i şeb rü'yāma girer
Dile hecriñ 'acabā **mādde vü hūlyā**sı kime (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 4*). [mādde vü hūlyā,]

maddi: *Madde ile ilgili, maddesel, manevi karşıtı.*

1. Gerek **maddi** gerekse ma'nevî bil
'Umūmuñ mültecāsıdır şerî'at (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 45*). [maddi,]
2. Hem **maddi'i** hem ma'nevî mahfūz-ı emel et
Da'vā ile ol hâkim-i mekkāra düşürme (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 11*). [maddi'i,]

ma'den-i hūnkār: *Hūnkārın kaynağı.*

1. Bihamdillāh bizi ümmet yarattı
Şefā'at **ma'den-i hūnkāra** mahşuş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 34*). [ma'den-i hūnkār, -a]

māder: *Anne.*

1. **Māderiñ** hūrî seniñ hāşā beşerde yok nazîr
Āfitāb-ı perteviñ ol tuhfe-i Raḥmān mıdır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 3*). [māderiñ,]

mağbūn et-: *Şaşırtmak.*

1. Var mıdır 'ālemde olmuş sen gibi kâbil degil
Baht-ı dünüñ armağānı kim seni **mağbūn eden** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 4*).
[mağbūn ed, -en]

mağbūt: *İmrenilmiş, gipta edilmiş.*

1. Ederdi Kays ile Ferhād rehiñde cismini ifnā
Göreydi hüsñüñü Leylā Şirîn kalır idi **mağbūt** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 8*).
[*mağbūt,*]

mağlūb et-: Yenilgiye uğratmak.

1. **Eder** gīsūlarıñ **mağlūb** nice sām-ı Nerīmān
Mu‘aṭṭar perçemiñ ammā naşıl şāhib-kırān olmuş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 9*).
[*mağlūb eder,*]

mağmūm: Gamlı, kederli.

1. Ğurbet ilde serserî **mağmūm** gezersiñ dil neden
Külle-i endūha ettiñ bir hedef bu cismi sen (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 1*).
[*mağmūm,*]

mağrūr: Gururlanmış, kibirli, mütekebbir.

1. Olma **mağrūr** ‘ilmiñe a‘māliñe iblis gibi
Ben diyen maṭrūt olur benlik felākettir saña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 9*). [*mağrūr,*]
2. Seni dünyā eder **mağrūr** şakın dil olma ğāfil hā
Hevā-yı nefsiñi maḥv et olagör bunda ‘ākıl hā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 1*).
[*mağrūr,*]
3. Neden böyle olur **mağrūr** iki günlük fenāya dil
‘İbādetle mūrūr etmiş niçin bir ān zamānım yok (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 5*).
[*mağrūr,*]
4. Ararsıñ mesned-i menfūr ararsıñ devlet-i mevfūr
Olursuñ dirheme **mağrūr** utanmazsıñ ne alçaksıñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 12*).
[*mağrūr,*]

māh: Ay, kamer.

1. Sa‘adet burcunuñ şemsi meded şāh-ı cihān ey şūḥ
Nezāket taḥtınıñ **māhı** amān nūr-ı zamān ey şūḥ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 2*). [*māhı, -ı*]
2. Dūd-ı āhım bir seḥāb-ı girye-i firḳat baña
Etmediñ bir kez tecellî vuşlat ile **māhımız** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 6*). [*māhımız, -ımız*]
3. İkincisi anıñ Fārūk-ı A‘zām
‘Adālet taḥtınıñ günüyle **māhı** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 8*). [*māhı, -ı*]
4. ‘Alīniñ hel etā şāniñda münzel
Ledün esrārınıñ deryāsı **māhı** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 20*). [*māhı, -ı*]

māh u ḥurşid: Ay ve güneş.

1. **Māh u ḥurşid** gül cemāliñ ey perî bir zerresi
Bārekellāh her ḥaṭādan şaklasın Ḥaḳ dā‘imā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 3*). [*māh u ḥurşid,*]

maḥbūb: Sevilen, sevgili.

1. Verme dil zinhār zamāniñ dil-firîb **maḥbūbuna**
Bî-vefāyā dil veren pişmān olur ‘ālem bu yā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 11*).
[*maḥbūbuna, -u, -na*]
2. Nāz eder ‘uşşāka **maḥbūb** cevrin efzūn eyleyip
Rāh-ı ‘aşḳta yan muḳadder Ḥüznîyā terk-i edeb (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 13*).
[*maḥbūb,*]

3. Kays u Ferhād hecrile cān verdiler **maḥbūbuna**
Girveyi etti hediye ‘āşıkā çün Hāk Çalab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 18, Mısra 7).
[maḥbūbuna,]
4. Ol **maḥbūb** ile Hüzni eger kabre girerseñ
Bes devlet-i bâkî saña hoş-kār ne güzeldir (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 54, Mısra 11). [maḥbūb,]
5. Ey gönül ‘ibret yeter pervâne şem’a yandığı
Var mı bir **maḥbūb** ola ‘uşşākına hiç dād-res (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 67, Mısra 8).
[maḥbūb,]
6. Çün tecellî eyledi **maḥbūb** yüzünden ‘āşıkā
Ol sebeften oldu ma‘şūk menba‘-ı ihsân-ı ‘aşk (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 89, Mısra 7).
[maḥbūb,]
7. Her gördüğü **maḥbūba** bakıp âteşe yandı
Bî-çäre gönül maḥsāda hiç olmadı vāşıl (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 103, Mısra 5). [maḥbūba, -a]

maḥbūb-ı ‘ālem: *Ālemin sevgilisi.*

1. Öyle bir **maḥbūb-ı ‘ālem** Hüzniyā ol bî-naẓîr
Dergeh-i vālāsınñ nāmūs-ı ekber dāyesi (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 153, Mısra 9). [maḥbūb-ı ‘ālem,]

maḥbūb-ı dil-cū: *Gönül alan sevgili.*

1. Hezār **maḥbūb-ı dil-cūlar** nezāketle eder seyrān
Dolu şahrā ile gülşen kamer hūrşid melek-simā (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 12, Mısra 15).
[maḥbūb-ı dil-cūlar,]

maḥbūb-ı Hudā: *Allah'ın sevgilisi, Hz. Muhammed.*

1. **Maḥbūb-ı Hudā** her dem aşḥāb-ı tevāzu‘
Bil ehl-i kemāl şüphesiz erbāb-ı tevāzu‘ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 82, Mısra 1). [maḥbūb-ı hudā,]

maḥfūz-ı emel: *Korunmuş arzular.*

1. Hem maddî’i hem ma‘nevî **maḥfūz-ı emel** et
Da‘vā ile ol hākīm-i mekkāra düşürme (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 141, Mısra 11). [maḥfūz-ı emel,]

māh-ı Muḥarrem: *Muharrem ayı.*

1. Teşne dil **māh-ı muḥarrem** cāy-i mâtem sînesi
Zümre-i ‘atşān cünūd-ı Kerbelā derler bize (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 139, Mısra 3). [māh-ı muḥarrem,]

māh-ı nūr: *Ay ışıǵı.*

1. Elvedā’ ey ‘îd-i mâtem el-firāk ey **māh-ı nūr**
Nāzenin ‘ömrüm gibi hūznile ettiñ mürür (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 45, Mısra 1). [māh-ı nūr,]

māḥî’-i cürm ü ḥaṭā: *Hatâ ve günahları yok eden.*

1. **Māḥî’-i cürm ü ḥaṭādır** leyle-i kadriñ seniñ
Şol ‘uluvv-i şāniññ vaşfeyleyen her dem şekür (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 45, Mısra 3). [māḥî’-i cürm ü ḥaṭā, -dır]

maḥkûm: *Birinin hükmü altında bulunan, tâbi.*

1. Gözleriñ mühr-i Süleymân ins ü cin **maḥkûmuñuz**
Ebrûvânîñ tîğ-ı Rüstem kipriğîñ tîr-i kaçâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 7*).
[maḥkûmuñuz, -un, -uz]
2. Yâre verdik göñlümüz zencîr-i ‘aşka bağlıdır
Emrine **maḥkûm** olandan gayre münkâd etmeyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 4*).
[maḥkûm,]

maḥkûm et-: *Mahkûm etmek, mecbur etmek.*

1. Hâme-i kudret gibi ‘uşşâkı **maḥkûm etmede**
Kilk-i hikmet şan‘at-ı Settâra beñzer kaçlarıñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 7*).
[maḥkûm et, -me, -de]

maḥkûm ol-: *Yöneticilerin hükmü altına girmek, onlara tabi olmak.*

1. Zulm etse de rahm etmese fermâna muṭî‘dir
Maḥkûm olamaz bir şeh ü hünkârîñ o hûbdan (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 8*).
[maḥkûm ol, -amaz]

maḥlaş: *Şâirlerin manzum eşerlerinde kullandıkları takma ad.*

1. **Maḥlaşım** müşkil talep hiç kıla şakla sineñe
Hefti pençe müşkilîñ ḥal kıla yek laḥza Celil (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 9*).
[maḥlaşım, -ım]
2. **Maḥlaşım** Hüznî deyip ḥüzn ile yazdım biñ gazel
Ehl-i ḥüzne ḥüzn ile biñ yâdigârım var benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 13*).
[maḥlaşım, -ım]

maḥmûr: *Sarhoşluktan veya uykudan sersem olma hali.*

1. Sineñ âyine-i devrân Gülistân-ı İrem-âsâ
O **maḥmûr** dideler cânâna fettân-ı zamân olmuş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 4*).
[maḥmûr,]

maḥrem: *Dost, sırdaş.*

1. Ol Muḥammed ḥürmeti ‘afveyleyip ‘işyânımı
Şol ledünnî sırrına sen eyle **maḥrem** el-‘iyâz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 10*).
[maḥrem,]

maḥrem: *Gizli, saklı.*

1. Kâf oldu günâhım **maḥrem** et rüyuma urma
Şol rûz-ı cezâ defter-i ‘işyânımı yâ Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 3*). [maḥrem,]

mâh-rû: *Ay yüzü, yüzü ay gibi parlayan güzel.*

1. Meyve-i ḥüsnüñ seniñ bulmuş kemâl ey **mâh-rû**
Ğabğab-ı mînâya karşı verd-i ḥamrâlar ‘abeş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 9*). [mâh-rû,]
2. Zerre takdîr etmediñ âh kıymetim ey **mâh-rû**
Geçti ‘aşk da‘vâcığım sen bir taraf ben bir taraf (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 7*). [mâh-rû,]
3. Şüretim tersim olunmuş heykel oldu **mâh-rû**
Her taraftan bād-ı cinnet başıma etti gülü (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 1*). [mâh-rû,]

maḥrūm: *Yoksun, nasipsiz.*

1. Zehr-i ḡurbet nūş edip sen cāme-i ḥasret ile
Aḡla Ḥüznî ḥaşre dek dehrîde **maḥrūmlar** gibi (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 10*). [*maḥrūmlar, -lar*]

maḥrūm ko-: *Yoksun etmek.*

1. Yā Rab saña ma'lūm dil-i dîvāne merāmı
Maḥrūm komaḡ aşlā dil-i nā-çarı revā mı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 2*). [*maḥrūm ko,*]

māḥrūr: *İçi ateş dolu, ateşlenmiş, ateşli, kızışmış.*

1. Cigerim ḥüznile **māḥrūr** ten-i 'üryān yanıyor
Yetişir cümle-i hecrîñ yetişir vech-i münîr (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 3*). [*māḥrūr,*]

maḥşer: *Mahşer, kıyamet yeri.*

1. Yā Rab meded Ḥüznîye **maḥşerde** şefî' et
Her vakt-i şeh̄er ağlamada 'abd-i kemîniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 21*). [*maḥşerde, -de*]

maḥşüş: *Özel, has.*

1. Ey bād-ı şabā ol şeh-i ḥübānıma **maḥşüş**
Var eyle selām lutfile cānānıma **maḥşüş** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 1*). [*maḥşüş,*]
2. Pervāne mişāl ḥüsnüne meftūn-ı ḥayālîz
Bir çāre kıla sîne-i sūzānıma **maḥşüş** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 4*). [*maḥşüş,*]
3. Çoktan beri āh Ka'be-i ārzū-yı vişāldir
Ya'kūb gibi dil Yūsuf-ı Ken'ānıma **maḥşüş** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 6*). [*maḥşüş,*]
4. Mecnūn olalı Leylā gibi ol zūlf-i siyāhım
Feryād ederim dîdesi fettānıma **maḥşüş** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 8*). [*maḥşüş,*]
5. Cān mı dayanır āteş-i ḥasretle remādız
Kānlar dökeriz āfet-i devrānıma **maḥşüş** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 10*). [*maḥşüş,*]
6. Kurbān olayım dergeh-i vālā-yı nigāra
Yaḡma edeyim cānımı sulṭānıma **maḥşüş** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 12*). [*maḥşüş,*]
7. Pek ḥasta 'acib küşe-i ḡurbette bu Ḥüznî
Şerḥ eyle amān hālîmi Lokmānıma **maḥşüş** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 14*). [*maḥşüş,*]
8. Ne ümmet şāḥib-i evzāra **maḥşüş**
Zünüb 'afvı ḡanî Ğaffāra **maḥşüş** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 1*). [*maḥşüş,*]
9. Ḥudādan ḥavfedip terket zünübü
Ḥudādan korkmamak küffāra **maḥşüş** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 4*). [*maḥşüş,*]
10. Ne ḥavfı kes Ḥudādan ne recāyı
Cenāḥeyn mürḡ-i Ḥaḡ tayyāra **maḥşüş** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 6*). [*maḥşüş,*]
11. Ḥafî pinhān Ḥudāya āşikārdır
'Uyüb setri hemān Settāra **maḥşüş** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 8*). [*maḥşüş,*]
12. Deme bir kimseye fi'l-i zünübü
Çün ikrār eylemek bî-'āra **maḥşüş** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 10*). [*maḥşüş,*]
13. 'İbādet çün yarattı 'abdin Allah
Her ins ü cin kāmū ezkāra **maḥşüş** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 12*). [*maḥşüş,*]
14. Seni ḥaḡk eyleyen Rezzāḡı zikret
Anı zikr eylemek ebrāra **maḥşüş** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 14*). [*maḥşüş,*]
15. Kuzum fevt eyleme fırşāt zamānın
Metā vü ulu bāzāra pārin **maḥşüş** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 16*). [*maḥşüş,*]
16. Gedā bayıñ kefen sermāyesidir
Ḥariş olan bekāda nāra **maḥşüş** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 18*). [*maḥşüş,*]

17. Karıncanın veren rızkın Hüdâdır
Kamûnuñ kısmeti Cebbâra **maḥşûş** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 76, Mısra 20). [maḥşûş,]
18. Rızık nokşân olunmaz seyyi'âta
Daḥi artmaz 'ibâdet-kâra **maḥşûş** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 76, Mısra 22). [maḥşûş,]
19. Behâ'im-veş yiyip içip uyumak
Münâfık mülhîd eşrâra **maḥşûş** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 76, Mısra 24). [maḥşûş,]
20. Bu dünyâ mezra'-ı 'ukbâ 'azîzim
Bizi var eyledi bir kâra **maḥşûş** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 76, Mısra 26). [maḥşûş,]
21. Mülâzım ol evâmir-i Hüdâya
İtâ'at Hażret-i Kâhâra **maḥşûş** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 76, Mısra 28). [maḥşûş,]
22. Zâ'îfsiñ kendiñi gel atma nâra
Vücûta yok taḥammül nâra **maḥşûş** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 76, Mısra 30). [maḥşûş,]
23. Raḥimiñ rahmeti mü'min olana
'Azâb-ı düzaḥı aḡyâra **maḥşûş** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 76, Mısra 32). [maḥşûş,]
24. Biḥamdillâh bizi ümmet yarattı
Şefâ'at ma'den-i hünkâra **maḥşûş** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 76, Mısra 34). [maḥşûş, -a]
25. Şalât ile selâm olsun Resûle
Daḥi ol âl ile aḡyâra **maḥşûş** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 76, Mısra 36). [maḥşûş,]
26. Yüzüñ kara eliñ boş Hüzni var mı
Tevessül Aḥmed-i Muḥtâra **maḥşûş** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 76, Mısra 38). [maḥşûş,]

maḥvet- Mahvetmek, yok etmek.

1. 'Âlem-i nâsûtta 'aşkla cismimi **maḥvet** benim
Ol şafâ-yı feyz-i 'aşktan ver meded kalbe cilâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 1, Mısra 7). [maḥvet,]
2. Seni dünyâ eder maḡrûr şaḡın dil olma ḡâfil hâ
Hevâ-yı nefsiñi **maḥvet** olagör bunda 'âkıl hâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 10, Mısra 2). [maḥvet,]
3. Nâr-ı Nemrûd nefsimi hem **maḥvedip bâri Hüdâ**
Baḡ-ı gülzâr-ı ḡalîl olsun dil-i sūzân baña (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 2, Mısra 7). [maḥv,]
4. 'Âşıkân ma'sûk için **maḥvetmede** dâ'im vücûd
Şem'-i sūza kıl nazar pervâne yanmakta 'aceb (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 18, Mısra 3). [maḥvetmede,]
5. Şeb-i firḡat dil-i dîvânemi **maḥvetti** meded
Ne zamân şubḡ-ı vişâliñ ile ḡandân olayım (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 121, Mısra 5). [maḥvetti, -et, -ti]

maḥv eyle- Ortadan kaldırmak, yok etmek.

1. Hañçer-i cevriñle âḡir Hüzniyi **maḥveylediñ**
Göz göz oldu sînede ol dâḡ-ı hicrânım deyü (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 138, Mısra 13). [maḥveylediñ, -di, -n]
2. Dâm-ı ḡurbet sū-be-sū bend eyledi her yanımız
Âteş-i hecriñ bizi **maḥveyledi** mûmlar gibi (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 149, Mısra 4). [maḥveyledi, -di]

maḥvol- Yok etme, ortadan kaldırma, eserini bırakmayacak şekilde ortadan kaldırma.

1. İ'tikâd-ı ehl-i sünnet üzre ol sen Hüzniyâ
Dîn şeri'at bâkîdir hem **maḥvolur** hep münkerât (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 25, Mısra 16). [maḥvolur,]

maḡzen-i Ḥaḡ: Hakkın mahzeni.

1. Yâ nedir ol Hâzihi cennâtü'adniñ huṭbesi
'Ârif-i billah olanıñ **maḥzen-i Hâk** kalbi hest (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 6*). [*maḥzen-i ḥâk,*]

maḥzûn: *Hüzünlü, üzgün.*

1. Hû diyen yâ Hû diyen Allah diyen **maḥzûn** gezer
Ol sebeften ḥüzn ile çün iştihârım var benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 11*). [*maḥzûn,*]

mâ-i zemzem: *Zemzem suyu.*

1. Ruḥlarıñ nûr-ı şu'â'ı 'arş-ı âzamdan mıdır
Lebleriñ âb-ı ḥayâtı **mâ-i zemzemen** midir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 2*). [*mâ-i zemzem, -den*]

mâ'il: *Meyilli, istekli, hevesli.*

1. Bir vaḳt olur Yûsuf-ı dehre nâzar etmez
Bir vaḳt olur çehresi zîbâ puta **mâ'il** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 8*). [*mâ'il,*]

maḳâm: *Durulacak yer, durak. II Mertebe, derece.*

1. Ehl-i ḥüznüñ gön'lüdür der bil **maḳâmım** ol Hudâ
Taht-ı dilde şâh-ı endüh yâr-ı ğarım var benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 9*). [*maḳâmım, -ım*]

maḳâm-ı Maḥmûd: *Hamd olunmuş, övülmeye layık makam. II Peygamber efendimizin makamı.*

1. **Maḳâm-ı Maḥmûduñ** miftâhı sende
Şefâ'at kıl bize ol ân Muḥammed (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 19*). [*maḳâm-ı maḥmûd,*]

maḳâm-i meşhed: *Şehitlik makâmı.*

1. Haftada bir eyleyip teşrîf **maḳâm-i meşhede**
Ḳabrim üzre kıl ziyâret rûḥum olsun mustefîd (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 11*). [*maḳâm-i meşhe, -de*]

maḳâm-ı sırr-ı lâhut: *Îlâhi âlemin sırrının makâmı.*

1. Ol **maḳâm-ı sırr-ı lâhutuñ** sürüş-ı aḳdesi
Cibrîl-âsâ ḳurb-ı Hâḳḳa hem şitâbândır gön'l (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 11*). [*maḳâm-ı sırr-ı lâhut, -un*]

maḳbûl: *Kabul olunmuş.*

1. rûz-i rus-taḥîz **maḳbûl** sözüñdür
Bırakma bendeni giryân Muḥammed (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 13*). [*maḳbûl,*]
2. Sen dediñ beyhûde feryâd eyleme **maḳbûl** degil
Dîdesi şehläcîğim sen bir taraf ben bir taraf (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 11*). [*maḳbûl,*]
3. Kıрма gön'lüm şüfiyâ gel düd-ı âhımdan şaḳın
Hâḳ katında belki **maḳbûl** râz-ı pinhânım benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 8*). [*maḳbûl,*]

maḳṣad: *Kasdolunan netice, meram, amaç. II Niyet, dilek.*

1. Cū etti zünüb dide-i bārānımı yā Rab
Kıl lutf u ‘atā **maḳṣad** u vicdānımı yā Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 2*). [*maḳṣad,*]
2. Āsitānıñ hizmetidir mîr gedānıñ **maḳṣadı**
Dergehiñde Hüznî-āsā nāle-i hayrān mıdır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 13*). [*maḳṣadı,* -ı]
3. Dergeh-i ğaffāra tuttım rû-siyāhım Hüznîyā
Ol verendir **maḳṣadım** sultāna minnet etmeyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 14*). [*maḳṣadım,*]
4. Her gördüğü maḥbûba bakıp âteşe yandı
Bî-çäre gönül **maḳṣāda** hiç olmadı vāşıl (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 6*). [*maḳṣāda,* -a]

maḳṣūd: *Amaç, niyet, gaye.*

1. Karanlık kabre varmazdan enîsiñle alıp zādın
Ricā eyle seher vaḳti olup **maḳṣūda** vāşıl hā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 16*). [*maḳṣūda,* -a]
2. ‘Ābid iseñ ma‘būda er yatma ğāfil **maḳṣūda** er
Şirzime-i mes‘ūda er vaḳt-i seher vaḳt-i seher (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 9*). [*maḳṣūda,* -a]

ma‘kūs ṭālî‘-i dūn: *Alçak, tersine dönmüş baht.*

1. Zümre-i ‘irfān içinde etti iḳbālīm bā‘id
Var mıdır ‘ālemdə **ma‘kūs ṭālî‘-i dūnum** gibi (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 8*). [*ma‘kūs ṭālî‘-i dūn,*]

mal: *Mal, mülk, varlık.*

1. **Māl lezîz** şervet lezîz ‘ālemdəki sāmān lezîz
Cān lezîz cānān lezîz hem ülfet-i yārān lezîz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 1*). [*mal,*]
2. Ğurūru **māla** māl ehli ede biz ‘aczi Allaha
Muḥammed ḥazreti-āsā bizim sultānımız vardır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 15*). [*māla,* -a]
3. Mesnedinde ni‘metinde var mı **mālında** vefā
Cevherinde sîm ü zerde eski ‘izzet ḳalmamış (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 11*). [*mālında,* -ın, -da]
4. Yāri fānî **mālî** cife ṭālîbi kelb Hüznîyā
Fānide bāḳî olan şol yāri bul yārāna gel (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 9*). [*mālî,* -ı]

māl et-: *Yüklemek, âit olduğunu göstermek.*

1. Ğurūru māla **māl** ehli **ede** biz ‘aczi Allaha
Muḥammed ḥazreti-āsā bizim sultānımız vardır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 15*). [*māl ed,* -e]

māl ol-: *Servet olmak.*

1. **Māl olur** aşḥābına a‘dā-yı cān çün bî-gümān
Şervet-i sāmān müsemmin olamaz bir ān lezîz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 3*). [*māl ol,* -ur]

māl u cāh: *Mal ve makam.*

1. **Māl u cāh** hūrî-yî cennet çokları eyler taleb
‘Aşk-ı pākîñ maṭlabım ölsem daḥî rûz-ı cezâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 13). [māl u cāh,]

mālā-yecûz: "O şey ki, cāiz değildir." anlamında kalıp ifade.

1. Okuyup men’aref dersin edip ta’lîmi mürşidden
Şakın **mālā-yecûz** ile fenâda kılma cāhil hâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 10). [mālā-yecûz,]
2. Tekâpûlar ğinādâra gedâya bed-sûḥan pîşe
Okur **mālā-yecûzden** naẓar kıl şaḥtekâr vâ’îz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 6). [mālā-yecûzden, -den]

mālîk ol-: Sahip olmak.

1. ‘Ömr-i Nûḥa **mālîk olsañ** lâ-yü’ad kılsañ ‘amel
Çeşm ü müjgân şükrünün ifâsı âfâttır saña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 5). [mālîk ol, -san]

ma’lûm: Bilinen, belli.

1. Yâ Rab saña **ma’lûm** dil-i divâne merâmı
Maḥrûm komaḥ aşlâ dil-i nâ-çârı revâ mı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 1). [ma’lûm,]

ma’mûr: Gelişip güzelleşmiş, bayındır duruma gelmiş, şenlikli.

1. Seyf-i kâtî’ ḥükmü bâkî şer’-i Ahmed ḥaşre dek
Eyledi çün ‘âlemi **ma’mûr** furû’-ı muḥkemât (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 6). [ma’mûr,]

ma’nâ: Anlam, kavram. II Hakikat (Gönlün hakikatı, esası, mânâsı.)

1. Vakt zîk **ma’nâ** rekîk nâ-merde açma bî-ḥaber
Bâr-ı sevdâ çekmeyen civâna pek ‘irfân güç (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 9). [ma’nâ,]
2. Yâr için aġyâra minnet etme bî-sûd Hüzniyâ
Bed-raḳîbe ser furû ṭab’ıñca bir **ma’nâ** mıdır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 10). [ma’nâ,]
3. Bu **ma’nâdan** ezel ‘aşkıñ şarâbını içen sensiñ
İçen sensiñ o cānânıñ yedinden cām-ı şahbâyı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 3). [ma’nâdan, -dan]
4. Şeherde kūy-ı cānâna sefer kıl bul dil-ārâyı
Dil-ārâyı dilâ sevdîñ tefekkür et bu **ma’nâyı** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 2). [ma’nâyı, -yı]
5. Şûretâ bülbül fiġânı eyler ammâ gül için
Ma’nâda maṭlûbu Mevlâ ettiği ezkâra bak (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 4). [ma’nâda, -da]
6. Daḥî ‘Oşmân keremkâr ü ḥayādâr
Geçer ‘arş anıñ **ma’nâda** cāhı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 14). [ma’nâda, -da]

ma’nevî: Görülmeyen, duyularla sezilebilen, soyut, ruhani, tinsel, maddî karşıtı.

1. Gerek maddî gerekse **ma’nevî** bil
‘Umûmuñ mültecâsıdır şerî’at (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 45). [ma’nevî,]
2. Şeherde bülbüle ders-i fiġânı etmişiz ta’lîm
Bizim de **ma’nevî** şâhım hezâr gülşenimiz vardır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 12). [ma’nevî,]
3. Hem maddî’i hem **ma’nevî** maḥfûz-ı emel et
Da’vâ ile ol ḥâkim-i mekkâra düşürme (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 11). [ma’nevî,]

ma'nî: *Mânâ yönünden, hakikatte.*

1. Şüretine sîreti muṭlaḳ muḫālîf nâ-kesi
Ma'nîde çarpa gezen ḫayvân ararsaṅ işte ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 10*). [*ma'nîde,*]

Manşûr bin Ḥallâc: “*Enel-hak*” “*Ben Allah'ım.*” dediği için 922'de asılarak öldürülen ünlü mutasavvîf.

1. Mâr u mûr vahş u tûyûr aḫcâr u eşcâr zâkiriñ
Oldu ber-dâr ‘aşk ile **Manşûr bin Ḥallâc** saña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 12*). [*manşûr bin ḫallâc,*]

mansûr ol-: *Zafere ulaşmak.*

1. Nicesiñ kıldı şikâr perçem-i hoş-bû reseniñ
Oña **mansûr olacak** dil ile bir ben mi desem (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 8*). [*mansûr ol, -acak*]

Manşûr-âsâ: *Mansur gibi. (Hallac-ı Mansur).*

1. Verdi fermân katlime ol bî-amândır ğâlibâ
Manşûr-âsâ Hüznîye ber-dâra beñzer kaşlarıñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 10*). [*manşûr-âsâ,*]

mâr: *Yılan.*

1. Ey perî-rû dehrîde seḫḫâra beñzer kaşlarıñ
Çeşm-i âhû üzre şanki **mâra** beñzer kaşlarıñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 2*). [*mâra, -a*]
2. Münkesir-ḳalb olma Hüznî mûr u **mârsa** şüretâ
Şems-i ḫâver burc-ı tende nûr-ı ‘irfândır gönül (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 13*). [*mârsa, -sa*]

mâr u mûr: *Yılanlar ve karıncalar.*

1. **Mâr u mûr** vahş u tûyûr aḫcâr u eşcâr zâkiriñ
Oldu ber-dâr ‘aşk ile Manşûr bin Ḥallâc saña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 11*). [*mâr u mûr,*]

marîz: *Marazlı, rencûr, hastalıklı.*

1. Ey Hüznî ğarîb küşe-i ğurbette **marîzsiñ**
Bir gün de olur derdiñe dermân saña şabret (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 13*). [*marîzsiñ, -sin*]
2. Âteş-i ‘aşkıñla oldu bu dil-i süzân **marîz**
Dâğ-ı hicrânîñla cânâ ḳalmışım giryân **marîz** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 1*). [*marîz,*]
3. Dâm-ı ğurbet derd-i ḫasret cismimi kıldı ḫarâb
Cân vedâ‘da gel yetiş ey fitne-i devrân **marîz** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 4*). [*marîz,*]
4. Merhem-i vaşlñ yetiştir geldi cân ḫulḳûma âh
Bî-mürüvvet ğayri rahmet derdime dermân **marîz** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 6*). [*marîz,*]
5. Mürde cismim zinde kıl ol şerbet-i dîdâr ile
‘Âşkıñ âlâm-ı ğamda ey şeh-i ḫübân **marîz** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 8*). [*marîz,*]
6. İltifâtıñ mazḫarî olmuş rakîb-i nâ-sezâ
Rûz u şeb inler kerem kıl ‘âşık-ı nālân **marîz** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 10*). [*marîz,*]
7. Ver kemâl cevri cefâya tende tāḳat ḳalmadı
İltiyâmıñ ḫ‘âhişi dil ey perî-rû cân **marîz** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 12*). [*marîz,*]

8. Dergehiñde ser-nigün hem rüz u şeb kan ağlıyor
Geldi Hüznî dād-res ol hāline cānā **marīz** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 14*). [*marīz,*]

marīzāne: *Hasta olarak.*

1. Leb-i la‘liñ ‘aceb şūhum cihāna armağān olmuş
Devā-bahşā **marīzāne** hayāt āb-ı revān olmuş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 2*).
[*marīzāne,*]

marīz-i ‘aşk: *Aşk hastası.*

1. Yār **marīz-i ‘aşkıñım** her dem füzün et derdimi
Nāle vü āh ü ‘ayn-ı sıhhattir firākım baña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 3*). [*marīz-i ‘aşkıñım, -ım, -ım*]

māši’: *Pervasız, korkusuz.*

1. Ol Habīb-i Kibriyādır mefhar-i hayrū’l-ümem
Māši’ cürm ü haṭā hünkāra verdim gönülümü (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 12*).
[*māši’,*]

mā-sivā: *İnsanı Tanrı’dan uzaklaştıran dünyevi her şey.*

1. Rüz-ı maḥşer hākimiñ Hāk müdde’in şems-i cihān
Hüznî vazgel **mā-sivādan** soñ nedāmettir saña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 14*). [*mā-sivādan, -dan*]
2. Vermiş erbāb-ı ‘uḳūl çünkü nizām maṭbū’una
Bende-i şer’-i şerifiñ **mā-sivāsın** elden at (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 8*). [*mā-sivāsın,*]
3. Bul hayāt-ı cāvidānı gāfil olma Hüznîyā
Mā-sivāyı terk edip ol dā’imā Allah-perest (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 12*). [*māsivāyı, -yı*]
4. Şundu cānān bñsesiñ biñlerce minnet cānıma
Mā-sivāyı dilberi biz dilde icād etmeyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 10*). [*māsivāyı,*]
5. Kābe Kavseyn şāhibiniñ yüzü şuyu hürmeti
Hubb-ı dünyā **mā-sivādan** eyle bu ḳalbim selīm (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 10*).
[*māsivādan, -dan*]

ma‘şiyet: *Günah.*

1. **Ma‘şiyet** baḥrinde ḳaldı Hüznî ‘āşī el-meded
Dest-gir-i sıbteyn ile olsun Çār-yār-ı bā-şafā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 21*).
[*ma‘şiyet,*]

ma‘şiyet-kār: *Günah işleyen.*

1. Mürüvvet eyle bābıñda benim bir rü-siyāh yā Rab
Sefāhet **ma‘şiyet-kārım** eden ‘ömrüm kütāh yā Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 2*).
[*ma‘şiyet-kārım,*]

maşrū: *Sara hastalığına tutulmuş.*

1. Baktık nice dem cinnî’-i ḥaddām-ı hayāle
Maşrū’a şifā bahş eden iğvādan uşandık (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 4*). [*maşrū’a, -a*]

ma‘şūk: *Sevilmiş, sevgili.*

1. ‘Âşıkân **ma’sûk** için maḥvetmede dâ’im vücūd
Şem’-i sūza kıl nazar pervâne yanmakta ‘aceb (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 3*).
[ma’sûk,]
2. Çün tecellî eyledi maḥbûb yüzünden ‘âşıkā
Ol sebepten oldu **ma’sûk** menba’-ı iḥsân-ı ‘aşk (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 8*).
[ma’sûk,]
3. Kim ki düştü ‘aşka ol **ma’sûka** etsin ilticā
Ol ḥayā’ vü perde-i maḥbûbdadır sultân-ı ‘aşk (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 9*).
[ma’sûka, -a]
4. Gâhi ‘âşık gâhi **ma’sûk** lâ’ubâli meşrebim
Gâhi şehḥârım efendim cins-i cadûlarla ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 9*).
[ma’sûk,]
5. Hançer-i tîğ-i sitemle kıyma cānā cān sen
‘Âşıkā **ma’sûk** kıyar mı girme lûtfet kana sen (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 2*).
[ma’sûk,]

maṭbû: *Latif, hoş, güzel.*

1. Vermiş erbâb-ı ‘uḳûl çünkü nizâm **maṭbû’una**
Bende-i şer’-i şerîfiñ mâ-sivâsın elden at (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 7*). [maṭbû’una,]

mâtem libâsın giy-: *Matem elbisesini giymek.*

1. Zemîn ü âsumân **mâtem libâsın giydi** hecriñle
Hacer kum berk-i eşcâr dem-be-dem ol küh-sâr ağlar (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 7*).
[mâtem libâsın giy, -di]

mâtem-zede: *Yaslı, hüznölü.*

1. **Mâtem-zedeyem** vaḳ’a-i dil-sûzuñ ucundan
Ḳanlar dökerim ‘aşkına ben ḳurretü’l-‘aynîñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 5*). [mâtem-zedeyem,]

maṭlab: *Meram, maksat.*

1. Mâl u cāh ḥürî-yi cennet çokları eyler taleb
‘Aşk-ı pâkiñ **maṭlabım** ölsem daḡı rûz-ı cezâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 14*).
[maṭlabım, -ım]

maṭlab-ı cîrân: *Müşterilerin istekleri.*

1. Ḳondukta muşallâ taşına etme su’âli
Her ḥaḳḳ-ı ‘ibād **maṭlab-ı cîrânımı** yâ Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 12*). [maṭlab-ı cîrân, -ım, -ı]

maṭlûb: *Talep edilen, istenen.*

1. Yâr ise **maṭlûb** eger aḡyâra minnet eyleme
Bir göñülde iki sevgi olmaz iz’ânîñ ‘abeş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 9*). [maṭlûb,]
2. Şûretâ bülbül fiğânı eyler ammâ gül için
Ma’nâda **maṭlûbu** Mevlâ ettiği ezkâra bak (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 4*). [maṭlûbu, -u]
3. Reddetmedi **maṭlûbımı** ol şâh-ı semâḥat
Öptüm ruḡunı sîm gibi gerdâna yanaştım (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 5*).
[maṭlûbımı, -um, -ı]

maṭrūt: *Kovulmuş, çıkarılmış.*

1. Olma mağrūr ‘ilmiñe a‘māliñe iblīs gibi
Ben diyen **maṭrūt** olur benlik felākettir saña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 10*). [*maṭrūt,*]

mā’-ü’l-ḥayāt: *Hayat suyu.*

1. Şerbetiñ **mā’-ü’l-ḥayāt** nüş eyleyen sekrân olur
Lebleriñ bes bâde-i gülğūna minnet etmeyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 5*). [*mā’-ü’l-ḥayāt,*]

māye: *Maya, öz, asıl, cevher.*

1. Aşlı bilinir meclis-i ‘irfānda sözünden
Meydāna çıkar **māyeden** ādāb-ı tevāzu’ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 8*). [*māyeden,*]
2. Kā’ināta eylemiş takṣim cemālin zerresin
Zümre-i ḥübān şehi baḥr-i letāfet **māyesi** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 8*). [*māyesi,*]

māye: *Zenginler.*

1. Var ise lutf anıñ ‘aksine kim **māyelere**
Nice erbāb-ı ‘ukūl eder efgān ne sebep (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 3*). [*māyelere,*]

māye-i ummān: *İlim denizi.*

1. Kıl ü kâlden vazgelip bahşin bırak vāhî emel
Ber-hevā etme ḥayātıñ **māye-i ummāna** gel (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 6*). [*māye-i ummān, -a*]

māzağa’l-başar: *“Gözü kaymadı ve sınırı aşmadı.” (Necm Sûresi, 53/17).*

1. Ve’d-ḍuhā ve’ş-şemsi vechiñ dide **māzağa’l-başar**
Haḳ ile olduñ mülākî şüpheşiz ‘ayne’l-yakīn (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 5*). [*māzağa’l-başar,*]
2. Çeşm-i ve’z-zeytūnuña çün dendi **māzāğa’l-başar**
Lā-naḫirsiniñ yā Resūl vaşfiñda ‘ālem müttefik (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 5*). [*māzāğa’l-başar,*]

maḫhar-ı ‘aşk-ı Resūl-i Kibriyā: *Allah’ın elçisi Hz. Muhammed’in aşkına nâil olan.*

1. **Maḫhar-ı ‘aşk-ı Resūl-i Kibriyā** derler bize
Vākıf-ı sırr-ı ‘Aliyyü’l-Murtażā derler bize (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 1*). [*maḫhar-ı ‘aşk-ı resūl-i kibriyā,*]

maḫhar ol-: *Nâil olmak, erişmek.*

1. İltifātıñ **maḫharı olmuş** rakīb-i nā-sezā
Rüz u şeb iñler kerem kıl ‘āşık-ı nālān mariz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 9*). [*maḫharı olmuş,*]

maḫlūmuñ āhı: *Eziyet gören masumun bedduası.*

1. Çekilmiş çifte ebrûlar cebine Zülfikār-āsā
Ḥazer etmez döker kanın niçin **maḫlūmuñ āhından** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 6*). [*maḫlūmuñ āhı,*]

ma'zûr tut-: Hoş görmek, kusuruna bakmamak.

1. Vâ'iz bizi sen kürsüde zemmeylediñ amma
Ma'zûr tutula elde mi itfâ-yi muhabbet (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 10*). [*ma'zûr tut, -ul, -a*]

mebsût: Yayılmış, açılmış.

1. Mu'aţtar hoş-semen gîsü hemîn ruhsârîña **mebsût**
O burc-ı rüyuña ahter mişâli hâl-i siyâh menkûţ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 1*). [*mebsût,*]

mebzûl: Bol.

1. Şefkati **mebzûl** idi ihvânına
Hem tevâzu' ehli hem ehl-i şehâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 5*). [*mebzûl,*]

mebzûl et-: Bollastırmak, artırmak.

1. El-mukadder lâyügayyir cüz'i hayra **mebzûl et**
'Urveti'l-vüşkâ yediñde hasbiyâllah bir resen (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 7*). [*mebzûl et,*]

mebzûl-ı şarâb: Şarabın bolluğu.

1. Sahâvet sofrası **mebzûl-ı şarâb** selsebîl-âsâ
Şerî'attan tarîkattan yenir hoş nânımız vardır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 7*). [*mebzûl-ı şarâb,*]

mecâli kal-: Gücü kalmamak.

1. Elvedâ' kâr etti cânâ nâr-ı hasret gel yetiş
Kalmadı sabra **mecâlim** çeşm-i âfet gel yetiş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 2*). [*mecâlim kalmadı,*]

mecâz: Gerçek anlamından başka anlamda kullanılan söz.

1. Al **mecâzı** bul hakîkî 'avn-ı Hâkla Hüzniyâ
Fevt-i fırsat eyleme zîrâ anıñ pişmân güç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 13*). [*mecâzı, -ı*]

mecâzî: Gerçek olmayanla ilgili.

1. Bu **mecâzîdir** hakîkat şehrine cîsr-i 'azîm
Şervet-i çarhın hasise 'aşk u sevdâ bize bes (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 11*). [*mecâzîdir, -dir*]

meclis-i 'irfân: İrfan meclisi. Bilenlerin meclisi, bilgililerin toplandığı yer.

1. Men'arefden ıktibâs et küntükenzi ey gönül
'Âleme'l-esmâ'ı öğren **meclis-i 'irfâna** gel (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 4*). [*meclis-i 'irfân, -a*]
2. 'Âr nâmûsu nâ-bedîd oldu cünûn-ı 'aşk ile
Meclis-i 'irfânda yok 'aşkıñla eski ragbetim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 10*). [*meclis-i 'irfân, -da*]

3. Aşlı bilinir **meclis-i 'irfānda** sözünden
Meydāna çıkar māyeden ādāb-ı tevāzu' (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 7). [meclis-i 'irfānda,]

meclis-i rindān: Dünya işlerini önemsemeyenlerin toplantı, uğrak yeri.

1. Ğazel-hān muṭrib ü sākī dem-ā-dem 'iş u 'işretle
Hezārān **meclis-i rindān** müheyyā sofra-ı şahbā (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 14). [meclis-i rindān,]
2. Penbe rüyūñ lā'le renk gülzāre dönmüş ey perī
Meclis-i rindāna bu şeb ġāfilen vardıñ mı hiç (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 10). [meclis-i rindān, -a]
3. Ey sākī bu dem bāde-i şer(m)sārı yetiştir
Böyle tehī-dest **meclis-i rindāna** mı geldiñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 4). [meclis-i rindān, -a]

Mecnūn: Çılgın, deli, dîvāne. II Leylā ile Mecnūn hikāyesinin erkek kahramanı, Kays.

1. Yūsufa Ya'kūb iseñ beytū'l-hazānda girye et
Leylāya **Mecnūn** iseñ bu şād u ḡandāññ 'abeş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 8). [mecnūn,]
2. Yār ile aġyārı tefrīk etmediñ **Mecnūn** gibi
Lā'ubālī çektiğim ġam bā'ış-i imḡā mıdır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 3). [mecnūn,]
3. Şöhretim **Mecnūn** gibi hem dāsītān-ı 'ālemiñ
Hüsniyūñ bir zerresi Leylāda dersem çok mudur (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 9). [mecnūn,]
4. Ders-i 'aşktan dün gece aldım icāzet sevdiğim
Cānımız şahrā-yı ġam **Mecnūna** minnet etmeyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 4). [mecnūna, -a]
5. **Mecnūn** olalı Leylā gibi ol zülf-i siyāhım
Feryād ederim dīdesi fettānıma maḡşūş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 7). [mecnūn,]
6. Beşāretten gönül **Mecnūna** döndü
Ne mümkün eyleyem ben anı ta'rīf (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 5). [mecnūna, -a]
7. Şoñradan etti sirāyet 'aşk-ı -ı ma'sūk 'āşıkā
Her birisin etti **Mecnūn** Leylā-veş tābān-ı 'aşk (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 12). [mecnūn,]
8. **Mecnūn** gibi ārām edeli dest-i süḡanda
Hüznî gibi hem şāḡib-i dîvānım efendim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 15). [mecnūn,]
9. Sen Leylī iseñ dehrīde çün ḡüsñ ü kemālde
'Aşkıñ ile vāy ben daḡi **Mecnūnum** efendim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 6). [mecnūnum, -um]
10. Çengel-i 'aşkıñ takıp boynuma **Mecnūn** eylediñ
Nāz ile etvār ile Ḥaḡḡa dehānım vāh benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 7). [mecnūn,]
11. Nice **Mecnūn** gibi efġān edeyim şām u seḡer
Yetişir çile-i ḡasret nice nālān olayım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 3). [mecnūn,]
12. leylī zülfüñ boynuma zincīr gibi bend eylediñ
Bu cünūn-ı 'aşk ile **Mecnūn** deġil de yā neyim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 6). [mecnūn,]
13. Saña cennet baña vahşet veriyor vech-i mellāḡ
Saña **Mecnūn** baña Ferḡāt desem işġası kime (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 8). [mecnūn,]
14. İntikāmın almada zālīm felek bizden müdām
Meslūb oldu 'aḡl ü fikrim dehre **Mecnūnum** gibi (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 10). [mecnūnum, -um]
15. Çü yektā-yı vişālinden murādıña eren gönül
Gönül **Mecnūn** iseñ gez sen ara bul saç-ı Leylāyı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 8). [mecnūn,]

16. Bulan Leylā ile Hüzni hāqīkat rāhını **Mecnūn**
Aña **Mecnūn** olup her dem ğanīmet bil bu sevdāyı (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 151, Mısra 10*). [*mecnūn,*]
17. Beni **Mecnūna** mişāl eyledi ‘aşkı ne ‘aceb
‘Acabā hūrî mi yoksa melek anıñ nesebî (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 154, Mısra 5*). [*mecnuna,*]

Mecnūn-āsā: *Mecnun gibi.*

1. Cinnat-i ceş-i firākıñ etti zabt dil ƙal‘asın
Mecnūn-āsā küh-ı ğamda vahşile ünsiyetim (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 124, Mısra 6*). [*mecnūn-āsā,*]

meczūb: *Cezb olunmuş, cezbeli.*

1. Doyamaz hüsniñüze didesi nazẓāreleriñ
Nicesi āteş-i ‘aşkıñ ile **meczūb** gibidir (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 47, Mısra 8*). [*meczūb,*]

medār-ı iftiḥār: *Övünmeye vesile olan, kendisiyle övünülen şey veya kimse olmak.*

1. Zinet-i dünyā **medār-ı iftiḥārdır** nā-kese
Zerre rağbet etmeyiz hem dirheme dīnāra biz (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 65, Mısra 7*). [*medār-ı iftiḥār,*]

meded: *Aman eyvah. II Yardım, lütuf.*

1. ‘Ālem-i nāsūtta ‘aşkla cismimi mahv et benim
Ol şafā-yı feyz-i ‘aşktan ver **meded** ƙalbe cilā (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 1, Mısra 8*). [*meded,*]
2. ‘Abd-i ‘āşî Hüzniyim bi-çāreyim yā Rab **meded**
Şoñ nefeste rüz ƙıl hem kāmīl-i imān baña (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 2, Mısra 13*). [*meded,*]
3. Girdikte daḥi beyt-i zalām içre kerem ƙıl
Şıktırma **meded** ol ten-i ‘üryanımı yā Rab (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 15, Mısra 14*). [*meded,*]
4. Düşeli ḥasta gönülüm der-i Lokmāna **meded**
Eder ārzü-yi devā ol şeh-i tīmāre bu şeb (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 21, Mısra 3*). [*meded,*]
5. Sa‘ādet burcunuñ şemsi **meded** şāh-ı cihān ey şūḥ
Nezāket taḥtınıñ māhı amān nūr-ı zamān ey şūḥ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 34, Mısra 1*). [*meded,*]
6. Vücūdum döndü külḥāna dilim pervāne-i ‘aşkıñ
Meded ḥāl-i diğēr-günüm olur her dem yamān ey şūḥ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 34, Mısra 4*). [*meded,*]
7. Seyf-i ebrū gerdenim kanım **meded** etti revān
Ƙatlime fermān edip āḥ cāndan etti nā-ümīd (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 38, Mısra 3*). [*meded,*]
8. **Meded** ey ruḥları ḥamrā **meded** ey şāh-ı dilir
Görelî hüsniñü dil ‘uḳde-i zülfünde esir (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 46, Mısra 1*). [*meded,*]
9. Bedenim Hüzni hedef eyledi ebrūy-ı hilāl
Meded ol ğamze-i tır ƙatlime menşüb gibidir (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 47, Mısra 12*). [*meded,*]
10. Meh-i ruḥsārına karşı nice ‘uşşāk çağırıp
Meded Allah bu ne āfet perî peyker dediler (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 48, Mısra 10*). [*meded,*]
11. **Meded** şāh-ı rūsul ettim deḥālet
Şefā‘at baḥriniñ kurbānesiyiz (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 57, Mısra 15*). [*meded,*]
12. **Meded** ğamzeñ içre kanım kerem ƙıl ruḥları ḥamrā
O billur gerdeniñ şāhım ‘aceb dārū‘l-amān olmuş (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 73, Mısra 7*). [*meded,*]
13. Terk-i sevdā pek muḥāl göz gördü dil yandı **meded**
Ebrūvāniñ içmede kanım benim kanlı bıçağ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 84, Mısra 5*). [*meded,*]
14. Yā Rab **meded** Hüzniye maḥşerde şefî‘ et
Her vākt-i şehir aḡlamada ‘abd-i kemîniñ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 95, Mısra 21*). [*meded,*]

15. **Meded** öldüm meh-i ruhsarıyın efsānesiyim
Neler ettiñ baña ey sāhir-i mekkāre güzel (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 3*). [meded,]
16. **Meded** ey ğamzesi tîr Hüznîye rahm eyle **meded**
Verir ol cân-ı dili dîde-i sehğāra güzel (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 9*). [meded,]
17. **Meded** ey şinesi mermer baña ettiñ neleri
Öleyim kırtulayım cāyımı zindān edeyim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 5*). [meded,]
18. Akıtıñ dîde-i ħūnun **meded** ey şāh-ı cihān
Acımañ Hüznîye zerre diliñ āhen mi desem (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 9*). [meded,]
19. Şeb-i firkat dil-i dîvānemi maḥvetti **meded**
Ne zamān şubḥ-ı vişālîñ ile ḥandān olayım (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 5*). [meded,]
20. **Meded** ey dîdesi āhū cigerim yandı **meded**
Nice pervāne gibi āh ten-i pūryān olayım (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 9*). [meded,]
21. Raḥne-dār oldı vūcūdum dāğ-ı hecriñle **meded**
Bār-ı cevriñ etti dü-tā sevdiğim baḳ kāmetim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 3*). [meded,]
22. **Meded** müjgān ile ğamzeñ ne cellād-ı zamān olmuş
Nice zāhidleriñ ‘aqlıñı eder fî-kıble-ğāhından (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 7*). [meded,]
23. Dilā sevdiğ **meded** yandık dilārāyı dil-ārāyı
Olup seyyāḥ anıñçün gez hemān Belḥ Buḥārāyı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 1*). [meded,]
24. Ne ‘Acemdir ne de Gürcü degil ol Türk ü Tātār
Meded ol nev‘-i beşer zümresi ‘Ālî Çelebî (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 8*). [meded,]
25. Anıñ sen ḥürmetiyçün rûz-ı maḥşer
Ḥacil etme **meded** rûy-ı siyāhı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 4*). [meded,]

meded kıl: Yardım etmek, iyilik, ihsanda bulunmak.

1. Zerre luṭfuñ görmedim görmem daḥi şimden girü
Ey melek-simā **meded kıl** dökme gel kanım deyü (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 12*). [meded kıl,]

medfen-i virāne: Harâb olmuş mezar yerleri.

1. Umduğūñ bunca defā’ın **medfen-i virānedir**
Mürşidānı ḥıfz eden ḥalk içre bir köhne libās (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 7*). [medfen-i virāne,]

medḥ: Övme, övgü.

1. Ey Hüznî ‘aḳıl ermedi reftār-ı ‘acibe
Bir zerre degil **medḥine** eş‘ārına karşı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 12*). [medḥine, -in, -e]

medḥ ol: Övülmek.

1. **Medḥ olmağa** lāyık mı degil kaşı hilālin
Öldüm kerem et dîde-i sehğārına karşı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 7*). [medḥ ol, -mağa]

Medîne semti: Suudi Arabistan’ın Hicaz bölgesinde, Mekke kuzeyinde yer alan şehir. Hz. Peygamberin (A.S.M.) türbesi bulunan şehirdir. Buranın İslâmiyyetten evvel ismi "Yesrib" idi.

1. Der-i vālāsınñ Hüznî ğubārın tütüyā eyle
Medîne semtine git sen var arayı var arayı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 10*). [medîne semti, -ne]

medyûn: *Borçlu.*

1. Ebr-i târik yağdırır bârân-ı miñnet başıma
Hep mübeddel hâdeler ol âha **medyûnum** gibi (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 4*).
[medyûnum, -um]

mefhar-i hayrî'l-ümem: *Hayırlı ümmetin övüncü.*

1. Ol Habîb-i Kibriyâdır **mefhar-i hayrî'l-ümem**
Mâşî' cürm ü haṭâ hünkâra verdim gönlümü (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 11*).
[mefhar-i hayrî'l-ümem,]

mefhar-i maḥbûb-ı cihân: *Cihân'ın övülen sevgilisi.*

1. Ol şâh-ı rûsul **mefhar-i maḥbûb-ı cihânî**
Kurbân olayım fethine şol Bedr ü Hüneynî (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 3*). [mefhar-i
maḥbûb-ı cihânî, -ın]

mefṭûn: *Büyülenmişçesine tutkun, vurgun olan (kimse), âşık.*

1. Seniñ âh-ı firâkıñla hemân leyl ü nehâr ağlar
Hayâl-i vaşlîña **mefṭûn** 'azîzim nev-bahâr ağlar (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 2*).
[mefṭûn,]
2. Meh-i ruḥsârîña **mefṭûn** gülistânîñ şükûfâtı
Gül âteş sünbül âteş benefşe vü ergüvân âteş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 3*). [mefṭûn,]
3. Yandım saña biñ cân ile **mefṭûnum** efendim
Bir bülbülünüm ey ruḥ-ı gülgünüm efendim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 1*).
[mefṭûnum, -um]

mefṭûn ol-: *Tutkun, tutulmuş olmak.*

1. Çün Züleyhâ evvelâ 'aşk ile oldu nâmdâr
Oldu mefṭûn şöñradan ol Yûsuf-ı Ken'ân-ı 'aşk (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 14*).
[mefṭûn oldu, -du]

mefṭûn-ı hayâl: *Hayâlinin tutkunu.*

1. Pervâne mişâl ḥüsnüne **mefṭûn-ı hayâliz**
Bir çäre kıla sîne-i süzânıma maḥşûş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 3*). [mefṭûn-ı
hayâliz, -iz]

meh: *Mah, ay.*

1. Munṭazırdır **meh** cemâliñ görmeye bu gözlerim
Merḥabâ çeşmim eden binâ efendim merḥabâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 5*). [meh,]
2. Ey şüh-ı edîb ol perî etvârîña yandım
Vây nûr-ı 'acîb **meh** gibi ruḥsârîña yandım (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 2*). [meh,]

meh ḥüsn: *Ay yüz (ay gibi parlak güzel yüz).*

1. Geldi nice 'âşıkân Yûsuf-cemâl-i pâkiñe
Oldular nezzâreler **meh ḥüsnüñe** kurbân seniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 4*). [meh
ḥüsnüñe, -ün, -e]

mehbûṭ et-: *Şaşırtmak, hayret içinde bırakmak.*

1. Görünmez gözüme ziyâ duyaldan na'tıñı şâhım
Hemân 'aşkıñ dimâğımda **ediptir** 'aqlımı **mehbûî** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 6*). [*mehbûî ed, -ip, -tir*]

meh-cebîn: *Ay alınlı. Ay (gibi parlak) alınlı olan sevgili.*

1. Bir Hüznî dil-ğazînim kurbân olam şîrînim
Fikreyle **meh-cebînîm** gâyet güzelsiñ ammâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 12*). [*meh-cebînîm,*]

mehcür et-: *Uzaklaştırma, ayrı düşürme.*

1. Ebûbekir 'Ömer 'Osmân 'Aliden
Bizi **mehcür edip** ettirme âhı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 26*). [*mehcür ed, -ip*]
2. Vuşlatıñdan **etme mehcür** Hüznî-i bîçâreyi
Hayli demdir sâ'il-i ihsânîñım Allah için (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 9*). [*mehcür etme, -me*]

meh-i ğarrâ: *Aydınlık, parlak ay.*

1. Cemâliñ şem'ine yandı bu dil pervâne-i 'aşkıñ
Söyünmez sinede nârîñ fûrûhte ey **meh-i ğarrâ** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 8*). [*meh-i ğarrâ,*]
2. Tâb-ı ruhsârîñ **meh-i ğarrâya** nûrun bahş eder
Âfitâb mihver-i minâda dersem çok mudur (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 7*). [*meh-i ğarrâ, -ya*]

meh-i ruhsâr: *Ay gibi olan yanak.*

1. **Meh-i ruhsârına** karşı nice 'uşşâk çağırıp
Meded Allah bu ne âfet perî peyker dediler (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 9*). [*meh-i ruhsâr,*]
2. Meded öldüm **meh-i ruhsârıyîñ** efsânesiyim
Neler ettiñ baña ey sâhir-i mekkâre güzel (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 3*). [*meh-i ruhsâr, -ıyın*]
3. Âyine-i hüsnüñ gibi hiç var mı mücellâ
Gözler kamaşır ol **meh-i ruhsârıñı** gör geç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 4*). [*meh-i ruhsâr, -ı, -n, -ı-ın, -ı*]
4. **Meh-i ruhsârıña** meftûn gülistânıñ şükûfâtı
Gül âteş sünbül âteş benefşe vü ergüvân âteş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 3*). [*meh-i ruhsâr, -ın, -a*]

meh-i ruhsâr-ı gülgün: *Gül renkli yanaklı dilber.*

1. Ey **meh-i ruhsâr-ı gülgün** rûz u şeb feryâd eder
Bülbül-i şûrîdesi kıl ģande Allah 'aşkına (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 11*). [*meh-i ruhsâr-ı gülgün,*]

meh-i tâbân: *Parlak ay.*

1. Ne 'aceb tâlî'-i ma'kûs burc-ı 'akrepte müdâm
Ne sebeb dideme pinhân **meh-i tâbân** ne sebeb (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 12*). [*meh-i tâbân,*]
2. Şeb-tâ-be-seher 'aşk ile bülbül gibi oldum
Beyhûde yere var **meh-i tâbânıma** söyle (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 8*). [*meh-i tâbân,*]

mehlikā: *Ay yüzlü güzel, dilber.*

1. Ağlatır şeb-tā-seher üftādesin ol **mehlikā**
Düş olalı ‘aşkına āhla geçer devrānımız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 62, Mısra 5). [mehlikā,]
2. Cevr ü bîdādından olsun el-amān ey **mehlikā**
Kaṭre-i hūn-āb-ı hecriñ lücce-i ‘ummānıyım (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 123, Mısra 7). [mehlikā,]

mekān: *Yer, mahal.*

1. Seniñ gül hüsnuñe cānān **mekān** ‘āşık zamān ‘āşık
Seniñ evşāfını dilden bilen ‘āşık duyan ‘āşık (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 90, Mısra 1). [mekān,]

mekes: *Sinek (değersizlik bağlamında).*

1. Hāne-i zenbūr gibi sīnemde biñ revzen durur
Kandım oldu ‘aşk benim bî-çāre göñlümdür **mekes** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 66, Mısra 8). [mekes,]

meknūt: *Ümitsizliğe kapılmış.*

1. Vişāliñ ārzusu dilde keremden kām-yāb eyle
Niyāz eyler göñül luṭfuñ cenābından değil **meknūt** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 79, Mısra 10). [meknūt,]

mekr: *Hile. Hile ile aldatma.*

1. Bu Hüzni ācize nettiñ nice **mekr** ü hīle ettiñ
‘Adūlar tuttuğun tuttuñ utanmazsın ne alçaqsın (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 96, Mısra 15). [mekr,]
2. Sensiñ ol fallāhü hayrun hāfizā hıfz et beni
İns ü cin **mekrinden** ey Hayy-ı Qādim zü’l-nevāl (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 104, Mısra 14). [mekrinden, -in, -den]

mekteb-i şıbyān: *İlkokul.*

1. Eyle ta’līm ders-i ‘aşkı mürşid-i devrāna gel
Sen henüz bir tıfl-ı şirsiñ **mekteb-i şıbyāna** gel (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 105, Mısra 2). [mekteb-i şıbyān, -a]

mektüb: *Bir şey bildirmek, bir konuda haber vermek gibi amaçlarla yazılan yazı.*

1. Seni sultān edeniñ taht-ı dile şāh-ı dilir
Didesi baḥr-i siyāh kāmetsi **mektüb** gibidir (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 47, Mısra 6). [mektüb,]

melā’ik: *Melekler.*

1. Edince nice vaşfını cümle **melā’ik**
Gürüh-i enbiyā hayrān Muḥammed (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 36, Mısra 11). [melā’ik,]

melce-i ‘aşk: *Aşk sığmağı.*

1. Leylî’-i zülf-i siyāhım dilde ārām kalmadı
Meskenim ol vādi-i hayret **melce-i ‘aşkım** da dağ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 84, Mısra 12). [melce-i ‘aşkım, -ım]

melek: Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan varlıkların her biri.

1. Feleklerde **melekler** vaşfiñ eyler
O tûbâ kâmetiñ hayrânesiyiz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 57, Mısra 9). [melekler, -ler]
2. Muşhaf-ı na'tiñ muhakkağ menbâ'-ı 'aşk feyz-i Hâk
Bil **melek** tab'ın seniñ gülfemiñ hem selsebîl (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 109, Mısra 4). [melek,]
3. Beni Mecnûna mişâl eyledi 'aşkı ne 'aceb
'Acabâ hürî mi yoksa **melek** anıñ nesebî (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 154, Mısra 6). [melek,]

melek: Melek (Azrail).

1. Ey **melek** al cânımı tez minnet etmem cân için
Mevt için geldim fenâya lem-yezel Hâk Bâkî hü (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 136, Mısra 11). [melek,]

melek-sîmâ: Melek yüzlü (sevgili).

1. Hezâr maḥbûb-ı dil-cûlar nezâketle eder seyrân
Dolu şahrâ ile gülşen kamer hırşid **melek-sîmâ** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 12, Mısra 16). [melek-sîmâ,]
2. Zerre lutfuñ görmedim görmem daḥî şimden girü
Ey **melek-sîmâ** meded kıl dökme gel kanım deyü (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 138, Mısra 12). [melek-sîmâ,]

melekü'l-mevt: Ölüm meleği olan Azrail.

1. Sevdâ-zedeyim ḥâlîme raḥm et **melekü'l-mevt**
Bir cism-i za'îf sînesi süzânıma yanaşma (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 146, Mısra 3). [melekü'l-mevt,]

memât: Ölüm.

1. Almasın bir kimseniñ gurbette cânın el-amân
Hem hayâtı zillet aña hem **memât** hakkında hür (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 45, Mısra 16). [memât,]

memnûn: Sevinmiş, sevinçli, razı, hoşnut.

1. Merḥabâ ey sâye-i lutfuñda şādân olduğum
Eylediñ **memnûn** bizi zîrâ efendim merḥabâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 9, Mısra 12). [memnûn,]
2. Tek eyleme de ey perî ağyârla muḥabbet
Öldür beni cevriñ ile **memnûnum** efendim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 113, Mısra 8). [memnûnum, -um]

me'mûr: Herhangi bir işi yapmakla emrolunmuş kişi.

1. Şark u ğarba ḥükmünü infâza **me'mûr** ebrüvân
Şöyle bir şevketli sultân şanki Dârâ ğamzeler (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 51, Mısra 5). [me'mûr,]

men'aref: "Men arefe nefsehu fekad arefe rabbehu." "Nefsini bilen rabbini bilir." manasında hadis.

1. Nâzar kıl zâhidâ bir dem bugün meydânımız vardır
Ledünden **men'aref dersin** veren pîrânımız vardır (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 55, Mısra 2). [men'aref,]

2. Küntükeñziñ sırrına erdi irenler ‘aşk ile
Men’aref dersin okuttu ‘āleme ‘irfān-ı ‘aşk (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 89, Mısra 4). [men’aref,]
3. **Men’arefden** iktibās et Küntükenzi ey gönül
‘Āleme’l-esmā’ı öğren meclis-i ‘irfāna gel (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 105, Mısra 3).
[men’arefden, -den]
4. Okuyup **men’aref dersin** edip ta’limi mürşidden
Şakın mālā-yecüz ile fenāda kalma cāhil hā (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 10, Mısra 9).
[men’aref,]
5. Er iseñ **men’aref dersin** oku erbāb-ı ‘aşktan gel
Bu Hüzni-veş suhen bahşā hezār mişli öter vā’iz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 80, Mısra 15).
[men’aref,]

menbā’-ı ‘aşk: *Aşkın kaynağı.*

1. Muşhaf-ı na’tiñ muḥakkak **menbā’-ı ‘aşk** feyz-i Hāk
Bil melek ṭab’iñ seniñ gülfemiñ hem selsebīl (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 109, Mısra 3).
[menbā’-ı ‘aşk,]

menba’-ı feyz-i İlāhî: *İlāhi ihsanların kaynağı.*

1. **Menba’-ı feyz-i İlāhî** cāy-ı Qur’ān bilmiş ol
Ḥubb-ı fillah ser firāz-ı genc-i imāndır gönül (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 106, Mısra 7).
[menba’-ı feyz-i ilāhî,]

menba’-ı genc-i leṭāfet: *Güzellik hazînesinin kaynağı.*

1. **Menba’-ı genc-i leṭāfet** gerden-i billüruñuz
Gonca gül-fem ettirir Hüzniye her dem kār heves (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 69, Mısra 11).
[menba’-ı genc-i leṭāfet,]

menba’-ı iḥsān: *İyilik kaynağı.*

1. Ol dîdesi fettān ile tenhāca muḥabbet
Ettim bu gece **menba’-ı iḥsāna** yanaştım (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 122, Mısra 10). [menba’-ı iḥsān, -a]

menba’-ı iḥsān-ı ‘aşk: *Aşk lütfunun kaynağı.*

1. Çün tecellî eyledi maḥbûb yüzünden ‘aşıkā
Ol sebepten oldu ma’şûk **menba’-ı iḥsān-ı ‘aşk** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 89, Mısra 8).
[menba’-ı iḥsān-ı ‘aşk,]

menba’-ı ṭuğyān: *Coşkunluk kaynağı.*

1. Nehy-i ma’rûf emr-i münker meslegin tā’kīb eden
Dehr içinde **menba’-ı ṭuğyān** ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 129, Mısra 4).
[menba’-ı ṭuğyān,]

menefşe: *Menekşe.*

1. Açıldı her taraf sünbül **menefşe** ergüvān reyḥān
Şüşāmla yāsemin zanbāk daḥi ol nergis-i şehlā (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 12, Mısra 3).
[menefşe,]
2. Lāle sünbülle karanfil mor **menefşe** her şükûf
‘Arz-ı didār ettiler güller ile reyḥān seniñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 99, Mısra 7). [menefşe,]

menkûṭ: Noktalı (harf).

1. Mu‘aṭṭar hoş-semen gīsū hemīn ruḥsārīña mebsūt
O burc-ı rüyūña aḥter mişālī ḥāl-i siyāh **menkûṭ** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 79, Mısra 2). [menkûṭ,]

Men lem yezuk lem yā’rif: “Ölümü tatmayan bilmez ki!” “Ölümü önce kendim tadayım, sonra size anlatırım”.

1. ‘Aşk ise men lem **yezuk lem yā’rif** ey dil kim bilir
Şehd-i şāfi lezzet ammā anıñ efgān güç (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 32, Mısra 11). [Men lem yezuk lem yā’rif,]

menşüb: Âit, -e bağlı.

1. Bedenim Hüzni hedef eyledi ebrūy-ı hilāl
Meded ol gāmze-i tîr katlime **menşüb** gibidir (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 47, Mısra 12). [menşüb,]

me’nūs-ı şekīb: Sabrın alışkanlığı.

1. Dünyāda beni fakrile **me’nūs-ı şekīb** et
A’māl ile ver şervet-i sāmānımı yā Rab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 15, Mısra 5). [me’nūs-ı şekīb,]

menzil: Yer, mekân.

1. Etti rihlet eyleyip ‘azm-i bekā
Menzilin Firdevs ede bārī Hudā (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 14, Mısra 2). [menzilin, -in]
2. Küllişey’in hālīkūñ ḥūkmündesiñ ey dil yürü
İrci’i eyler nidā ki her nūfūsa **menzilest** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 23, Mısra 10). [menzilest, -est]
3. **Menziliñ** ḥüsrān seniñ ḥ’āb-ı tegāfülden uyan
Tut tarīk-i müstakīm bul nār-ı düzahtan necāt (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 25, Mısra 11). [menziliñ, -in]
4. Derdimiz Eyyūba beñzer ḥüznümüz Ya’kūb gibi
Mısr içinde **menzilim** olmaḳta zindān el-meded (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 37, Mısra 6). [menzilim, -im]

menzil-i zindān: Zindan yeri.

1. Mürğ-i dil Ya’kūb gibi ister Hudādan rü’yetiñ
Mısr ilinde **menzil-i zindān** ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 128, Mısra 6). [menzil-i zindān,]

merām: İstek, niyet, maksat.

1. Yā Rab saña ma’lūm dil-i divāne **merāmı**
Maḥrūm komaḳ ašlā dil-i nā-çarı revā mı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 155, Mısra 1). [merāmı, -ı]

merbūt ol-: Bağlanmak, bağlı olmak.

1. Süleymān-ı zamānsiñ satvetiñ hem tuttu dünyāyı
Esir-i ‘aşkıñ **olmuştur** divānın emriñe **merbūt** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 79, Mısra 4). [merbūt olmuştur,]

merd: *Yiğit, cesur, kahraman.*

1. Geçti devrân **merd** elinden gayre ikbâl eyledi
Sürdüğüñ demler ‘aceb rü’yâ mıdır hayâl midir (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 5).
[merd,]

merdûd kal-: *Red olunma, geri çevrilme.*

1. Kim ki kibr etti muhakkağ kaldı **merdûd** lâ-cerem
Jeng-i küfrile mülevves oldu hem ehl-i dâlâl (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 7). [merdûd kal, -dı]

merg-i melek: *Ölüm meleği. Azrâil.*

1. Ey **merg-i melek** çek eliñi benden uzak ol
Cânânıma nezreyledigim cânâ mı geldiñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 9). [merg-i melek,]

merhabâ: *Müslümanlar arasında bir nevi selâmlaşma kelimesi olup, "rahat olunuz, serbest olun, hoş geldiniz" mânasında söylenir.*

1. **Merhabâ** ey ruhları hamrâ efendim **merhabâ**
Merhabâ ey dîdesi şehlä efendim **merhabâ** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 1). [merhabâ,]
2. Eylediñ teşrîfle ihyâ mürde cismim çok şükür
Merhabâ ey kaşları tuğrâ efendim **merhabâ** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 4). [merhabâ,]
3. Muntaşırdır meh cemâliñ görmeye bu gözlerim
Merhabâ çeşmim eden bînâ efendim **merhabâ** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 6).
[merhabâ,]
4. Nâ-ümîdken kâm-yâb ettiñ dil-i bî-çäreysi
Merhabâ ey kâmet-i tûbâ efendim **merhabâ** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 8). [merhabâ,]
5. **Merhabâ** ey yâre-i hecriñ mübârek merhemi
Merhabâ ey lebleri şahbâ efendim **merhabâ** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 10). [merhabâ,]
6. **Merhabâ** ey sâye-i luţfuñda şādân olduğum
Eylediñ memnûn bizi zirâ efendim **merhabâ** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 12).
[merhabâ,]
7. **Merhabâ** cânım fedâ râhiñda kurbânım seniñ
Merhabâ ey dehrîde yektâ efendim **merhabâ** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 13).
[merhabâ,]
8. Hüznî-i bî-çäreñe luţf ile rahm et dâ’imâ
Merhabâ ey sînesi şahrâ efendim **merhabâ** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 16). [merhabâ,]

merhamet: *Acıma, merhamet etme, şefkat gösterme.*

1. Mürüvvet **merhamet** eyle dil-i bî-çäreysi cânım
Ki senden gayri bir zerre görünmez dîdeme dünyâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 5).
[merhamet,]
2. **Merhamet** kıl hâlîme pervâne dil dîdâr için
Mey-i ‘aşkı sâkiyâ şun def-i gam kıl felâh (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 9). [merhamet,]
3. Eylediñ gûna-gün cevri ü cefâñı bî-şümâr
Merhamet et kalmadı hiç tende dermânım deyü (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 8).
[merhamet et,]

merhem: *İlaç, yara üzerine sürülen yumuşak deva.*

1. Merhabâ ey yâre-i hecriñ mübârek **merhemi**
Merhabâ ey lebleri şahbâ efendim merhabâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 9). [merhemi, -i]

merhem-i şâfi: *Şifa verici merhem.*

1. Ümîd-i lâtaķnetü naşş-ı celîlîñ **merhem-i şâfi**
Çün oldur yâre-i vizre tabîb-i pâdişâh yâ Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 11*).
[merhem-i şâfi,]

merhem-i vaşl: *Kavuşma merhemi, ilacı.*

1. **Merhem-i vaşlîñ** yetiştir geldi cân hulkûma âh
Bî-mürüvvet ğayri rahmet derdime dermân marîz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 5*).
[merhem-i vaşlîñ, -in]

merhûn: *Rehin edilmiş, tutsak.*

1. Cân atmada dil şem‘-i şebistân-ı vişâle
Pervâne mişâl cismile **merhûnum** efendim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 4*).
[merhûnum,]

merķad: *Mezar, kabir.*

1. ‘Abd-i Memlûkuñ seniñ cümle ferîşte ins ü cin
Ol mübârek **merķadiñle** iftiḥâr eyler zemîn (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 12*).
[merķadiñle,]

merkez: *Belli bir yerin ortası, orta kabul edilen en önemli yeri, merkez.*

1. Burc-ı ruḥsârîñ **merkez** eylemiş birden nücûm
Bârekellâh ḥûb yaratmış cümleden rabbi‘l-felaķ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 3*).
[merkez,]

merkez-i vaķt-i şafaķ: *Şafâk vaktinin ortası.*

1. Cephe-i pâkiñde olmuş **merkez-i vaķt-i şafaķ**
Ḥâ‘il olmuş ol mübeddel rûyuña zülf-i ğasâķ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 1*). [merkez-i vaķt-i şafaķ,]

mermer: *Mermer gibi sert. II Sevgilinin taş kalbi.*

1. Elvedâ‘ ey şûḥ-ı devrân ruḥları aḥmer yetiş
El-meded bî-rahm ü inşâf sînesi **mermer** yetiş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 2*).
[mermer,]
2. Bî-mürüvvet yok mudur ‘uşşâķa iḥsânîñ seniñ
Taş mıdır **mermer** midir pûlâd mı vicdânîñ seniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 2*).
[mermer,]
3. Meded ey sînesi **mermer** baña ettiñ neleri
Öleyim kurtulayım câyımı zindân edeyim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 5*). [mermer,]
4. Yok mürüvvet ‘âşîķa vicdânîñiz **mermer** midir
Nâr-ı ‘âşķîñ külḥânîñ sînesi süzânıyım (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 3*). [mermer,]

mescid: *Yer. II Mescit. II Secdegâh.*

1. Gâhi secde eyledim putḥâñede cânân için
Gâhi girdim **mescide** hoş müttakî hûlarla ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 4*).
[mescide, -e]

mescûn: *Hapsedilmiş.*

1. Ağla Hüznî Hakkā hüzn oldu tā bezm-i elest
Arz-ı vâsi' teng olundu şanki **mescūnum** gibi (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 12).
[mescūnum,]

meşgûl et-: Vaktini almak, oyalamak.

1. **Meşgûl edemem** fikrimi hem 'ilm-i cifirle
Teslim-i baş-ı vefk ile esmâdan uşandık (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 7). [meşgûl edemem, -emem]

meşhed: Şehitlik.

1. Hem Hasan 'aşkına zehr-i mâtemi nûş eyleyen
Meşhediñ kıtmîri hâşıl mutlakā derler bize (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 14).
[meşhediñ,]

meşhûr: Herkesçe bilinen, şöhretli.

1. Ricâ-mend-i vişâlim ben mürüvvet eyle sultânım
Kula 'atf-ı nigâh **meşhûr** emeldir pâdişâhından (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 10).
[meşhûr,]

Mesih: Hz. İsa (as) peygamber. (Eliyle mesh etmek suretiyle hastaları tedavi ettiği için Hz. İsa'ya Mesih denmiştir.)

1. **Mesihîñ** nefhiyle ihyâ-yı emvât
O Musâniñ 'aşâsıdır şeri'at (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 29). [mesihîñ, -in]

mesken: Sükun olunacak yer, barınak.

1. 'Âlem-i keşretten el çek küşe-i vahdet yeter
Köhne enkâz **meskeniñ** bul fânî mādâme'l-hayât (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 10).
[meskeniñ, -in]
2. Leylî'-i zülf-i siyâhım dilde ârâm kalmadı
Meskenim ol vâdi-i hayret melce-i 'aşkım da dağ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 12).
[meskenim, -im]

meşkûr: Teşekküre lâyük olan, teşekkür olunacak, beğenilmiş, övülmüş, makbul.

1. Ta'âlâ eyleye **meşkûr** anıñ sa'yini dâreynde
Yemîninden ede i'tâ kitâbın Hâzret-i Mevlâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 3). [meşkûr,]

meslek: Geçim için tutulan yol. İş.

1. Nehy-i ma'rûf emr-i münker **meslegin** tâ'kîb eden
Dehr içinde menba'-ı tuğyân ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 3).
[meslegin, -in]

meslek-i elķāb-ı tevāzu': Alçakgönüllülük mesleğinin lâkapları.

1. Zabt eyle dilin zâğ gibi ettirme teneffür
Çün oldu 'azîm **meslek-i elķāb-ı tevāzu'** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 10). [meslek-i elķāb-ı tevāzu',]

meslûb: Selbolunmuş, soyulmuş, alınmış, giderilmiş.

1. Āh vatan körpe kuzular vāh ‘iyāl-i münisim
Etti dü-tā kâmetim müyum sefid **meslûb** şu’ür (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 12).
[meslûb,]
2. İntikâmın almada zâlim felek bizden müdâm
Meslûb oldu ‘aql ü fikrim dehre Mecnûnum gibi (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 10).
[meslûb ol, -du]

mesned: *Makam. II Taht.*

1. **Mesnedinde** ni‘metinde var mı mālında vefâ
Cevherinde sîm ü zerde eski ‘izzet kalmamış (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 11).
[mesnedinde,]

mesned-i menfûr: *Nefret edilen makam.*

1. Ararsıñ **mesned-i menfûr** ararsıñ devlet-i mevfûr
Olursuñ dirheme mağrûr utanmazsıñ ne alçaksıñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 11).
[mesned-i menfûr,]

meşreb: *Yaratılış, huy, tabiat.*

1. Lâ‘ubâli **meşrebim** zerre ferâgat etmezem
Kays u Ferhâd ile cennet tahtınıñ ortakıyız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 11).
[meşrebim, -im]
2. Gâhi ‘âşık gâhi ma‘şûk lâ‘ubâli **meşrebim**
Gâhi şehhârım efendim cins-i cadûlarla ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 9).
[meşrebim, -im]

mesrûr: *Sevinçli.*

1. Dâsitân oldum cihâna hüznile **mesrûr** iken
Hüznî nâmın almışım rahmiñde Hüznî şöhetim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 11).
[mesrûr, -in, -da]

meşrûf: *Şarta bağlı, koşullu.*

1. Bu Hüznî âh eder vakt-i şehir çün na‘t-ı vaşlıñla
Fedâ cânı saña şarttır dañi rahmiñ ana **meşrûf** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 12).
[meşrûf,]

mest: *Sarhoş, kendinden geçmek.*

1. Ol ruğlar-ı hamrâñıza bülbul gibi **mestim**
Tübâ gibi kaddiñ ise bir taze fidân şûh (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 9). [mestim, -im]

mest et-: *Kendinden geçirmek. Sarhoş etmek.*

1. Kumru gibi **mest etmede** ‘uşşâk-ı zebânıñ
Tāvūs da hicâb etmede etvârîña karşı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 3). [mest et, -me, -de]
2. Lentenâlü’l-birre hattâ tünfikû fermân-ı Hâk
Ol sebeb el-fâkrü fâhrî remzi **etti** cânı **mest** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 4). [mest etti, -ti]

mest eyle-: *Kendinden geçirmek. Sarhoş etmek.*

1. Dide-i mestiñ beni **mest eyledi** mestāneyim
Ebrüvānıñ var iken çün tığ-ı ğarrâlar ‘abeş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 29, Mısra 5). [mest eyle, -di]
2. ‘İd-i vaşlın müjdesi bu gönüm **mest eyledi**
Ol hayâl-i şöbetiñle şanki bir divāneyim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 125, Mısra 9). [mest eyle, -di]

mestān: Sarhoş olmuş, kendinden geçmiş, mahmur.

1. Ol kine-i ğaddâr ise etmekte tezâyüd
Bî-rahm ü kerem didesi **mestān** mütelezziz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 40, Mısra 6). [mestān,]
2. Ey şüh-ı cihân didesi **mestānım** efendim
Vây rûh-ı revân ğamzesi fettānım efendim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 112, Mısra 1). [mestānım, -ım]

mestāne: Sarhoş olmuş, kendinden geçmiş, mahmur.

1. Dide-i mestiñ beni mest eyledi **mestāneyim**
Ebrüvānıñ var iken çün tığ-ı ğarrâlar ‘abeş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 29, Mısra 5). [mestāneyim, -yim]
2. Vişâliñ arzusu sinemde muhkem
Şarâb-ı la‘liniñ **mestānesiyiz** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 57, Mısra 8). [mestānesiyiz, -si, -yiz]
3. Mestāne gönül ‘aşk ile **mestāne** mi geldiñ
Yâ ‘İd-i vişâl va‘dine kurbāna mı geldiñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 101, Mısra 1). [mestāne,]
4. Bî-çäre gönül didesi **mestāne** yanaşma
Beyhüde yere ğamzesi fettāna yanaşma (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 146, Mısra 1). [mestāne,]

mestāne gönül: Sarhoş gönül.

1. **Mestāne gönül** ‘aşk ile mestāne mi geldiñ
Yâ ‘İd-i vişâl va‘dine kurbāna mı geldiñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 101, Mısra 1). [mestāne gönül,]

mest-i müdām: Devamlı sarhoş olan, hiç ayık gezmeyen.

1. Zâhid-i sâlûsi-veş hây hûya minnet etmeyiz
Kûşe-i meyhānede **mest-i müdāma** sâkiyiz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 59, Mısra 4). [mest-i müdām,]
2. Bî-piyāle bâdesiz **mest-i müdāmım** zâhidā
Hem-dem oldum gâhi de ol zülf-i şebbolarla ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 127, Mısra 13). [mest-i müdām, -ım]

meşûr: Örtülü, kapalı, gizli, saklı.

1. Çayır şebbo çemen çiydem açılmış lāle-i dil-cû
Seçerler berk ile **meşûr** mişâl-i cennetü’l-me’vâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 12, Mısra 6). [meşûr,]

metâ’-ı ‘İd-i vaşl: Kavuşma bayramının varlığı.

1. Bu Hüzni kâle-i hüznüñ hazîni hüzn ile her ân
Metâ’-ı ‘İd-i vaşlın çün efendim bî-karâr ağlar (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 44, Mısra 14). [metâ’-ı ‘İd-i vaşl,]

metn-i hüsn: Güzelliğinin metni.

1. Ol perîniñ zîb-i fer-ḥüsnünde ḥurşîd pâyesi
Metn-i ḥüsnü şerhine yoktur liyâkat gâyesi (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 2*). [metn-i ḥüsn, -ü]

meṭyûb: *Güzel, hoş.*

1. Ne cefâlar çekiyor ‘âşık-ı bî-çâreleriñ
Tutulan rişte-i gîsûñuza **meṭyûb** gibidir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 4*). [meṭyûb,]

mevcûd: *Var olan, bulunan.*

1. ‘Âleme’l-esmâda var ‘âşıkâ bürhân-ı ‘aşk
Bâ’-i Bismillahda **mevcûd** kaṭre-i ‘ummân-ı ‘aşk (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 2*). [mevcûd,]

mevcûdât: *Var olan şeyler, mahlûkat, yaratılmışlar.*

1. Hîkmetiñ bir zerresidir cümle **mevcûdât** hemân
Hâkim-i Muṭlak çü sensiñ ey ‘azîm Ḥaḳ-Ta’âl (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 9*). [mevcûdât,]

mevhûm: *Vehim, kuruntu.*

1. Gül cemâliñ hiç gider mi ḥâtır-ı bî-çâreden
Ceyş-i endüh-i ḥayâliñ serde **mevhûmlar** gibi (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 6*). [mevhûmlar,]

Mevlâ: *Allah.*

1. Olayım der iseñ âdem rızâsın iste **Mevlânıñ**
Ḥayât sermâye-i ‘uḳbâ gözüñ aç ḳalma kâhil hâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 13*). [mevlânıñ, -nın]
2. Bahâra ‘ayn-ı ‘ibretle nazar ḳıl Hüzniyâ bir dem
Ne hîkmet kim bezetmiş ḳudret ile yeryüzün **Mevlâ** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 18*). [mevlâ,]
3. Bârekellâh bî-ḳuşûr ḥaḳ eylemiş **Mevlâ** seni
Mışır ilinde ḥübluḡuñ ol Yûsuf-ı Ken’ân mıdır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 7*). [mevlâ,]
4. Genc-i hîkmet gül-femiñ la’l-i gül-gün selsebîl
Mişliñi ḥaḳ etme **Mevlâda** dersem çok mudur (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 12*). [mevlâda, -da]
5. Elvedâ’ ettim emânet ḥıfz ede **Mevlâ** seni
Kim verildi şerbet ola zehr-i hicrân elvedâ’ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 3*). [mevlâ,]
6. Elvedâ’ etme ferâmûş Hüzni-i üftâdeni
Ḥayrile **Mevlâ** mülâkât etsin iḥsân elvedâ’ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 10*). [mevlâ,]
7. Şüretâ bülbül fiğânı eyler ammâ gül için
Ma’nâda maṭlûbu **Mevlâ** ettiği ezḳâra bak (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 4*). [mevlâ,]

mevlâsını ver: *İstedigine erişmek.*

1. Ḳaysa o dem Leylâsını Vâmıkına ‘Azrâsıñı
Verir âḥir **Mevlâsını** vaḳt-i şehër vaḳt-i şehër (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 14*). [mevlâsını ver, -ir]

Mevlâ-yı muḥabbet: *Allah sevgisi.*

1. Reddetti hemān şahne-i şahrāya ‘adūyu
Kul etti dili kendiñe **Mevlā-yı muḥabbet** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 20*). [*mevlā-yı muḥabbet,*]

mevt: Ölüm, ecel.

1. Raḥmetenli’l-‘ālemīn taḥt-ı risālet ḥātemi
Mevt ‘aceb verdi mi mühlet Aḥmed-i Muḥtāra bak (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 14*). [*mevt,*]
2. Ey melek al cānımı tez minnet etmem cān için
Mevt için geldim fenāya lem-yezel Ḥaḳ Bākī hū (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 12*). [*mevt,*]
3. Zehr-i hecristeden nūş dā’imā Hüznî gibi
Mevtim aḥsen her cihetten bu dil-i dîvānıma (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 10*). [*mevtim, -im*]

mevzūn: Güzel, uygun, düzgün.

1. Ol kāmēti ‘ar’ar ise tūbā gibi **mevzūn**
Cepheñdeki bir ‘uḳde-i şehḥār gibi gör geç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 5*). [*mevzūn,*]

mey: Şarap, bāde.

1. Hüznî târiḥ mey-i cevher nūş eder
Peyk-i mürgūñ şivesi **mey** gālībā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 10*). [*mey,*]
2. Dedi bu şeb içelim **meysi** tenhā
Sa’ādeḥāneme sen eyle teşrîf (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 3*). [*meysi, -i*]
3. Ğabğabıñ al ruḥlarıñ al lebleriñ al **mey** de al
Eyle nūş al sevdiğim sāğardaki müller seniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 5*). [*mey,*]
4. Yine **mey** āteş-i hecristi ile sūzān olayım
Büküyör ḳaddimi firḳat nice giryān olayım (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 1*). [*mey,*]

mey iç-: Şarap içmek.

1. Gel bir gece şöḥbet edelim **mey içelim** āh
Cān içre ‘aziz cān ile miḥmānım efendim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 9*). [*mey iç, -elim*]

meyān: (Sevgili için) Bel.

1. Cünbüş-i reftār ile ol ruḥları alıñ seniñ
Dilde tāḳat ḳoymadı nāzik **meyānım** vāh benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 6*). [*meyānım, -ım*]

meydān: Geniş yer, açıklık, saha.

1. Nāzar kıl zāhidā bir dem bugün **meydānımız** vardır
Ledünden men’aref dersin veren pīrānımız vardır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 1*). [*meydānımız, -ı, -ımız*]
2. Nefsiniñ görmez ḥaṭāsın herkesi ta’yīb eden
Her ḥasāsette alan **meydān** ararsañ işte ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 16*). [*meydān,*]

meydāna çık-: Belli olmak, belirlemek, anlaşılmak, ortaya çıkmak.

1. Aşlı bilindir meclis-i 'irfānda sözünden
Meydāna çıkar māyeden ādāb-ı tevāzu' (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 82, Mısra 8). [meydāna çık, -ar]
2. 'Acabā va'd ü yeminler 'id-i vaşlın nerede
Çıktı meydāna hılāfın aıldım cānā seni (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 152, Mısra 4). [meydāna çık, -tı]

mejdān-ı 'aşk: Aşk meydanı.

1. Söyünmez sineden āteş yanar **mejdān-ı 'aşk** içre
Şafası artar eksilmez dil-i püryānımız vardır (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 55, Mısra 9). [meydān-ı 'aşk, -ı]

mei-i 'aşk: Aşk şarabı.

1. Merhamet kıl hālime pervāne dil dīdār için
Mey-i 'aşk sākiyā şun def-i ğam kıl felāh (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 33, Mısra 10). [mey-i 'aşk, -ı]

mei-i cevher: Şarabın özü.

1. Hüzni tārih **mei-i cevher** nüş eder
Peyk-i mürğün şivesi mei gālibā (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 14, Mısra 9). [mey-i cevher,]

mei-i mübāh: Haram olmayan şarab.

1. Kūlzum-āsā derd-i 'aşkım gün-be-gün efzūn olur
Ser-te-ser yandı vücūd ver Hüzniye **mei-i mübāh** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 33, Mısra 12). [mey-i mübāh,]

mei-i muhabbet: Aşk şarabı.

1. Öter bülbülleri bağda seherde etmede feryād
Cemālin 'arz eder **mei-i muhabbetle** gül-i ra'nā (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 12, Mısra 8). [mey-i muhabbetle, -le]

mei-i ricā: İsteme, dileme şarabı.

1. Bir rüy-ı siyāh cürm-i kesir 'abd-i hākirsīn
Ol **mei-i ricā** şevkile sekrān gecelerde (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 140, Mısra 12). [mey-i ricā,]

meil: Meyelân, bir yana eğilme, mâil olma.

1. Hıfzeyle sivā **meiline** vicdānımı yā Rab
'Aşk ile pür et sine-i sūzānımı yā Rab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 15, Mısra 1). [meyline, -i, -ne]

meyle: Mey ile.

1. Gel seniñle bezmim ihyā edelim **meyle** bu şeb
Tāvūs-ı reftār ile 'uşşāka cām şorduñ mu hiç (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 31, Mısra 5). [meyle,]

meve: Meyva, yemiş.

1. Şerī'at **mevesi** hep enbiyānıñ
Resūlullah esāsıdır şerī'at (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 24, Mısra 31). [mevesi, -si]

meyve-i cennet: *Cennet meyvesi.*

1. Dile bir **meyve-i cennet** deheni genc-i dürer
Şu nezâket şehiniñ ‘âşıkı kimler dediler (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 11*). [*meyve-i cennet,*]

meyve-i hüsn: *Güzelliğin meyvesi.*

1. **Meyve-i hüsnüñ** kemâlde lebler î‘lân etmede
Pâs-bân-ı genc-i vaşlıñ olmuş illâ ğamzeler (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 7*). [*meyve-i hüsn, -ün*]
2. **Meyve-i hüsnüñ** seniñ bulmuş kemâl ey mäh-rû
Ġabġab-ı mînâya karşı verd-i ħamrâlar ‘abeş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 9*). [*meyve-i hüsnüñ, -ün*]

meyyâl duy-: *Meyil etmek, eğilim.*

1. Hâr ile püşidedir berk-i hâ’il ‘aybına
Rûz u şeb aġyâra **meyyâl duymaz** âhiñ bir nefes (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 6*). [*meyyâl duy, -maz*]

meyyit-âsâ: *Ölü gibi.*

1. Dâġ-dâr-ı hecriñ oldu rîze rîze kan döker
Çün vedâ‘da **meyyit-âsâ** tende Allah ‘aşkına (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 10*). [*meyyit-âsâ,*]

mezâk: *Zevk, tat.*

1. Bu ‘aşkı levîm eden elbet **mezâkıñ** tatmayan nâ-merd
Behâ’im-veş bu ‘âlemde yiyip içip yatar vâ’iz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 13*). [*mezâkıñ,*]
2. Sâkıya şun bâdeyi bizler anıñ **mezzâkıyız**
Zehr-i endüh-ı firâkıñ ‘aşk ile tiryâkıyız (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 1*). [*mezzâkıyız,*]

mezâyâ-yı muħabbet: *Sevginin faziletleri.*

1. Cüş etti bu dem dildeki deryâ-yı muħabbet
Bir kulzüm-i bî-ka‘r **mezâyâ-yı muħabbet** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 2*). [*mezâyâ-yı muħabbet,*]

mezîd eyle-: *Arttırmak.*

1. Dik resen zülfüñle cânâ câme-i mevtim benim
Āb-ı gül-fâmıñla yıka eyleyip lutfuñ **mezîd** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 6*). [*mezîd eyle, -yip*]

mezîd ol-: *Çoġalmak, artmak.*

1. Şevketiñle devletiñ günden güne **olsun mezîd**
Ĥaġ-i pây-i dergehiñde Hüznî dil-süzân seniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 9*). [*mezîd olsun, -sun*]

mezra‘-ı ‘uġbâ: *Ahiret arazisi.*

1. Bu dünyā **mezra‘-ı ‘uḳbā** ‘azîzim
Bizi var eyledi bir kâra maḥşûş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 76, Mısra 25). [mezra‘-ı ‘uḳbā,]

mi: Soru eki.

1. ‘Aceb **mi** ‘âlem-i nāsūt ḥarāb olsa fiḡānımdan
Ne eflāk ‘arş u sidre hem daḥi levḥ-i ḳalem zîrā (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 7, Mısra 3). [mi,]
2. Var şalın gez nāz ile ‘âlemde ey kân-ı vefā
Var **mi** yok mişliñ gibi dehrîde cānā dil-rübā (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 8, Mısra 2). [mi,]
3. ‘Acabā ḥ‘āb gire **mi** dîde-i ḥūn-bāre bu şeb
Gele **mi** rāḥat bir ān dil-i ḡam-ḥāre bu şeb (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 21, Mısra 1). [mi,]
4. Şerī‘at lücce-i raḥmet degil **mi**
Nice derdiñ devāsıdır şerī‘at (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 24, Mısra 33). [mi,]
5. Münzel iken cānib-i Ḥaḳtan ‘uşūl-i beyyināt
Vāh dilā bilmem nedir yetmez **mi** bunca seyyi‘āt (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 25, Mısra 2). [mi,]
6. Vā‘iz bizi sen kürsüde zemmeylediñ amma
Ma‘zūr tütula elde **mi** itfā-yi muḥabbet (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 27, Mısra 10). [mi,]
7. Dökmek **mi** diler kanımı ebrūy-ı hilālîñ
Cellād-ı zamān ḡamze-i ḡaddārîñi gör geç (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 30, Mısra 7). [mi,]
8. Āyine-i ḥüsnüñ gibi hiç var **mi** mücellā
Gözler kamaşır ol meh-i ruḥsārîñi gör geç (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 30, Mısra 3). [mi,]
9. Çün münādî bir nidā etti bugün bayrām günü
Yā bize ‘îdiyye cānım būseler verdiñ **mi** hiç (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 31, Mısra 12). [mi,]
10. Ey güzel raḥm eyleyip ḥālîm benim şorduñ mu hiç
Dāḡ-ı dāḡ hecriñle sinem yarāmı şardıñ **mi** hiç (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 31, Mısra 2). [mi,]
11. Penbe rüyüñ lā‘le renk gülzāre dönmüş ey perî
Meclis-i rindāna bu şeb ḡāfilen vardıñ **mi** hiç (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 31, Mısra 10). [mi,]
12. Cürm ü ḥaṭā büktü belîñ var **mi** ‘amel boştur eliñ
Ḳumru gibi öte diliñ vaḳt-i seḥer vaḳt-i seḥer (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 42, Mısra 3). [mi,]
13. Acımañ **mi** ‘acabā ‘āşîka raḥmiñ ne zamān
Yeter artık yeter āh sînesi taş ḳalb-i demir (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 46, Mısra 5). [mi,]
14. Geçti devrān merd elinden ḡayre iḳbāl eyledi
Sürdüğüñ demler ‘aceb rü‘yā mıdır ḥayāl **midir** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 49, Mısra 6). [midir, -dir]
15. Ḳulzüm oldu dertleriñ ey dil ‘aceb deryā **midir**
Bilmezem bu sendeki cüş eyleyen sevdā **midir** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 49, Mısra 2). [midir, -dir]
16. Yār ile aḡyārı tefriḳ etmediñ Mecnūn gibi
Lā‘ubālî çektiğim ḡam bā‘iş-i imḥā **midir** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 49, Mısra 4). [midir, -dir]
17. Geçti devrān merd elinden ḡayre iḳbāl eyledi
Sürdüğüñ demler ‘aceb rü‘yā **midir** ḥayāl midir (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 49, Mısra 6). [midir, -dir]
18. ‘İşve-bāzım nāzenînim ‘aḳl u fikrim selb eden
Ḥānümāñiñ etti ḡarāt yoksa dil yağma **midir** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 49, Mısra 8). [midir, -dir]
19. Yār için aḡyāra minnet etme bî-sūd Ḥüzniyā
Bed-raḳîbe ser fūrū ṭab‘iñca bir ma‘nā **midir** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 49, Mısra 10). [midir, -dir]
20. Gözleriñ zeytūna beñzer berk-i ḥāṭif ḡamzeler
Kibriḡiñ siḥām-ı ḳaṣa **mi** tiḡ-ı Rüstemden midir (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 50, Mısra 4). [mi,]
21. Ebrūvān çifte çekilmiş Zülfiḳār **mi** yā nedir
Ol şîrîn tūtî kelāmîñ nūn u ḳalemnden midir (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 50, Mısra 7). [mi,]
22. Zümre-i ḥuccāca beñzer Ḥüzni tā‘if ḥüsnāsi
Bu seniñ şān ü şerefiñ Beyt-i Ekremden **midir** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 50, Mısra 10). [midir, -dir]
23. Ruḥlarıñ nūr-ı şu‘ā‘ı ‘arş-ı āzamdan **midir**
Lebleriñ āb-ı ḥayātî mā-i zemzemden midir (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 50, Mısra 1). [midir, -dir]

24. İnci dişle sım-gerden bu saña elṭāf-ı Hāk
Bā'ış-i ihyā-yi 'ālem gonca gül-famdan **mıdır** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 6). [mıdır, -dır]
25. Zerrece rahm etmez ey şüh durmayıp kanım içer
Kān döker nā-hāk yere doymaz **mı** hālā ğamzeler (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 10). [mı,]
26. Ey perî-rū behişt içre vālidîñ ğilmān **mıdır**
Aḥsen-i takvim vücūduñ dāderiñ vildān **mıdır** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 1). [mıdır, -dır]
27. Māderiñ hūrî seniñ hāşā beşerde yok nazîr
Āfitāb-ı perteviñ ol tuhfe-i Rāḥmān **mıdır** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 4). [mıdır, -dır]
28. H'āher kimdir ğāliba kim şol perîniñ duḡteri
'Āşıka rāmîñ muḥāldir çeşme-i cūvān **mıdır** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 6). [mıdır, -dır]
29. Bārekellāh bî-kuşūr ḥalk eylemiş Mevlā seni
Mısr ilinde ḥūbluġuñ ol Yūsuf-ı Ken'ān **mıdır** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 8). [mıdır, -dır]
30. İns ü cin cümle ḥalāyık ḥüsnüñe ḥayrān seniñ
'Āşıkāñ 'ālem içre yalıñız insān **mıdır** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 10). [mıdır, -dır]
31. Göñlümüz ḥ'āhişkār ey şüh vaşlıña ammā ba'id
Şayd olunmaz bir ḥümā tābiñ şeh-i merdān **mıdır** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 12). [mıdır, -dır]
32. Āsitāñiñ ḥızmetidir mîr gedāñiñ maḳşadı
Derġeñinde Hüznî-āsā nāle-i ḥayrān **mıdır** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 14). [mıdır, -dır]
33. Hüsnüñe bir ben **miyim** 'āşık perî ins ü melek
Yok nazîriñ Cennetü'l-Me'vāda dersem çok mudur (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 3). [miyim, -yim]
34. Her seher eḡḡāñıñ gūş eylemez ḥikmet nedir
Sāde rengini cemālîñ rü'yet etmek **mı** heves (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 4). [mı,]
35. Ey göñül 'ibret yeter pervāne şem'a yandığı
Var **mı** bir maḥbūb ola 'uşşākına ḥiç dād-res (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 8). [mı,]
36. Tāb-ı ruḥsārîña ey şüh etmişim nā-çār heves
Ben **miyim** 'ālemdē cānā yār ile aġyār heves (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 2). [miyim, -yim]
37. Mesnedinde ni'metinde var **mı** mālında vefā
Cevherinde sım ü zerde eski 'izzet ḳālmamış (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 11). [mı,]
38. Cān **mı** dayanır āteş-i ḥasretle remādız
Ḳanlar dökeriz āfet-i devrānıma maḥşūş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 9). [mı,]
39. Yüzüñ ḳara eliñ boş Hüznî var **mı**
Tevessül Aḥmed-i Muḥtāra maḥşūş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 37). [mı,]
40. Durup nişfū'l-leyl düştüm yola ben
Göñül fırsat demin eyler **mı** tesvîf (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 8). [mı,]
41. Raḥmetenli'l-'ālemīn taḥt-ı risālet ḥātemi
Mevt 'aceb verdi **mı** mūhlet Aḥmed-i Muḥtāra baḳ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 14). [mı,]
42. Hiç ḥavf-ı Ḥudā ḥātırā gelmez **mı** 'ābidi
Teşhîr sırrını eylediñ āḥ Rūḥ-ı Emīniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 17). [mı,]
43. Bî-mürüvvet yok mudur 'uşşāka iḥsāñiñ seniñ
Taş mıdır mermer midir pülād **mı** vicdāñiñ seniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 2). [mı,]
44. Mestāne göñül 'aşk ile mestāne **mı** geldiñ
Yā 'id-i vişāl va'dine kurbāna mı geldiñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 1). [mı,]
45. Ey Hüznî seniñ ḥüznüñe yok mu nihāyet
Bu 'āleme sen ḥüznile bir tane **mı** geldiñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 12). [mı,]
46. Ey sākî bu dem bāde-i şer(m)sārı yetiştir
Böyle tehî-dest meclis-i rindāna **mı** geldiñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 4). [mı,]
47. Ey bād-ı şabā 'ahde vefā etmemek olmaz
Tatıyb-i ḳulūb ḥātır-ı vîrāna **mı** geldiñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 6). [mı,]

48. Bûlbûl gibi giryân olurum vakt-i seherde
Efgânıma feryâdına seyrâna **mi** geldiñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 8). [mi,]
49. Ey merg-i melek çek eliñi benden uzak ol
Cânânıma nezreyledigim cânâ **mi** geldiñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 10). [mi,]
50. Vazgel yeter artık yeter âh yandım eliñden
Yetmez **mi** cefâ bu dil-i dîvânemi gör gel (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 8). [mi,]
51. Gözler süzerek kaç çatarak şûh-ı cihân-bân
‘Azmiñ bağa **mi** zîb-i gülîstânım efendim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 6). [mi,]
52. Çekemem derd ü gâmiñ rûz şeb efgân edeyim
Yine **mi** bûlbûl-âsâ dili nâlân edeyim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 2). [mi,]
53. Ruğ-ı hamrânıza bir gönca-ı gülşen **mi** desem
Tutuşup ten yanıyor ‘aşkile küllhân **mi** desem (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 1). [mi,]
54. Hele şebbo sîneye ravza-ı cennât diyelim
‘Acabâ bağ-ı İrem ‘ar‘ar-ı yâsmen **mi** desem (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 4). [mi,]
55. Seniñ âyine-i hüsniñ nazar-ı şems-i cihân
Bu semîn sâk ile ol sâ‘ide nûr-ı ten **mi** desem (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 6). [mi,]
56. Nicesiñ kıldı şikâr perçem-i hoş-bû reseniñ
Oña mansûr olacağ dil ile bir ben **mi** desem (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 8). [mi,]
57. Akıtiñ dîde-i hûnun meded ey şâh-ı cihân
Acımañ Hüznîye zerre diliñ âhen **mi** desem (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 10). [mi,]
58. Ruğ-ı hamrânıza bir gönca-ı gülşen **mi** desem
Tutuşup ten yanıyor ‘aşkile küllhân **mi** desem (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 2). [mi,]
59. Dayanır **mi** ‘acabâ cân bu firâka güzelim
Ne vakit şöhet-i yâr vâsıl-ı cânân olayım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 7). [mi,]
60. Yok mürüvvet ‘aşîka vîcdânınız mermer **midir**
Nâr-ı ‘aşkıñ küllhânınıñ sinesi süzânıyım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 3). [midir, -dir]
61. Hañçer-i tîğ-ı sitemle kıyma cânâ cân sen
‘Âşîka ma‘şûk kıyar **mi** girme lûtfet kana sen (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 2). [mi,]
62. Var **midir** ‘âlemde olmuş sen gibi kâbil degil
Baht-ı dünüñ armağânı kim seni mağbûn eden (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 3). [midir, -dir]
63. Sen selâmet ver ilâhî Hüznîye âhir nefes
Eksilir **mi** ey Hudâ bañr-kereminden katre su (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 14). [mi,]
64. Ey şûh-ı cihân cânıma kâr eyledi sevdâ
Dil **mi** dayanır lebleri sükkârına karşı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 6). [mi,]
65. Medh olmağa lâıyk **mi** degil kaşı hilâlin
Öldüm kerem et dîde-i şehhârına karşı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 7). [mi,]
66. Seng-i vîcdânıñ gibi bir seng-i hârâ görmedim
Yoksa pûlâd **mi** diliñ rahm eyle sultânım deyü (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 6). [mi,]
67. Yine dil cezbe-i cânân seni sermest ediyor
Baña **mi** ol perîniñ yâ saña sevdâsı kime (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 6). [mi,]
68. Ey perî hüsniñ ‘aceb ol Yûsuf-ı Ken‘ân **midir**
Mısr-ı dilde velvele düştü bugün şahrâsına (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 5). [midir, -dir]
69. Görmedim bir şahş-ı mağmûm kalb-i mañzûnum gibi
Var **midir** bir cûy-ı hûn-âb çeşm-i pûr-hûnum gibi (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 2). [midir, -dir]
70. Zümre-i ‘irfân içinde etti ikbâlim bâ‘id
Var **midir** ‘âlemde ma‘kûs tâli‘-i dūnum gibi (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 8). [midir, -dir]
71. Gül cemâliñ hiç gider **mi** hâtır-ı bî-çâreden
Ceyş-i endüh-ı hayâliñ serde mevhûmlar gibi (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 5). [mi,]
72. Cünbüş-i refârınıñ âh kimler öğretti saña
Hemşireñ **mi** gâlibâ yâr etti müsteşnâ seni (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 8). [mi,]
73. Bilmezem hûrî ferîşteh Yûsuf-ı Ken‘ân **midir**
‘Adl-i Kisrâ ‘aşîka Hâtem-sehâ sermâyesi (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 5). [midir, -dir]
74. Beni Mecnûna mişâl eyledi ‘aşkı ne ‘aceb
‘Acabâ hûrî **mi** yoksa melek anıñ nesebî (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 6). [mi,]

75. Yā Rab saña ma'lûm dil-i divâne merâmı
Maḥrûm komaḳ aṣlâ dil-i nâ-çârı revâ **mı** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 2). [mı,]
76. Yā bize lutfuñ seniñ hecrile cevri etmek **midir**
Hiç beyim yok mu mürüvvet 'âşıkân eyler taleb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 3).
[midir,]

midād: Mürekkep, yazı mürekkebi.

1. Alırsam destime ḥâme edersem 'aşkıñı tefsîr
Midād âteş süḥan âteş bu kıl-k-i nâ-varâk âteş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 14).
[midād,]

miftāh: Anahtar.

1. Makām-ı Maḥmûduñ **miftāhı** sende
Şefâ'at kıl bize ol ân Muḥammed (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 19). [miftāhı, -ı]

miḥān: Mihnetler, sıkıntılar.

1. Çünkü 'usrüñ yusrü var 'âcil olma ol şekîb
Def' eder Ḥallâk-ı 'Âlem çekme dil zerre **miḥān** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 6).
[miḥān,]

miḥek: Bir insanın kıymetini, ahlâkını anlamaya yarayan vasıta.

1. Var kibri ara her demi evlād-ı zināda
Her yerde **miḥek** bildirir ensāb-ı tevāzu' (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 6). [miḥek,]

mihmān: Konuk, misafir.

1. Gel bir gece şöḥbet edelim mey içelim āh
Cân içre 'azîz cân ile **mihmānım** efendim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 10).
[mihmānım, -ım]

miḥnet: İztirap, azap, acı.

1. Ya'kûba Ḥudā **miḥnet** çün eyledi iḥsân
'İbret yetişir Yûsuf-ı Ken'ân saña şabret (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 9). [miḥnet,]
2. Kim deḥâlet eyledi şol bâb-ı şerî'-i ḥazrete
Dü cihānıñ **miḥnetinden** ol ḥalâş buldu hemîn (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 8).
[miḥnetinden, -in, -den]
3. Taht-ı göñlüm āh ile ârâste çün Dārā gibi
Miḥnetiyle Ḥüsrev-i devrân ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 8).
[miḥnetiyle, -iyle]

miḥnet-i dünyā: Dünyanın sıkıntısı.

1. **Miḥnet-i dünyā** benim hiç zevkime vermez ḥalel
Nûḥ-ı 'aşkıñ baḥr-i ḡam tūfāna minnet etmeyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 7).
[miḥnet-i dünyā,]

mih ṁ māh: Güneş ve ay.

1. Dizilmiş burc-ı ḥüsnuñde ser-â-pā ḥāllerin cānā
Felekte nâ-bedîd ḥurşîd mücellā **mih ṁ māhundan** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 4).
[mih ṁ māh, -ın, -dan]

mihr-i cemāl: *Güzelliğin güneşi.*

1. Mübârek tal‘at-ı hüsnün ‘aceb şems-i hidâyettir
Seniñ **mihr-i cemālîne** cânân ‘âşık lisân ‘âşık (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 4*). [*mihr-i cemālîne, -in, -e*]

mihr-i münîr: *Parlak güneş.*

1. Hüznî saña **mihr-i münîr** cân fedâ gönölü esîr
Raḥmî kesîr lutfu kesîr teşne gönül yandı yürek (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 13*). [*mihr-i münîr,*]

mihr-i tâbân: *Parlak güneş.*

1. Ey şüh **mihr-i tâbân** gâyet güzelsiñ ammâ
Vây çeşm-i tâb-ı devrân gâyet güzelsiñ ammâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 1*). [*mihr-i tâbân,*]

miḥver-i mînâ: *Gökyüzünün ekseni.*

1. Tâb-ı ruḥsârîñ meh-i ğarrâya nûrun baḥş eder
Âfitâb **miḥver-i mînâda** dersem çok mudur (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 8*). [*miḥver-i mînâ, -da*]

mîm-i Raḥîm: *Raḥîm'in mîm'i. Mîm harfî.*

1. Yâ Kerîmü yâ Raḥîm **mîm-i Raḥîmîñ** ‘aşkına
Sırr-ı vahdet hürmeti etme beni ‘aşktan cüdâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 3*). [*mîm-i raḥîm, -in*]

mînâ: *Gökyüzü, asuman.*

1. Ğabğabîñ **mînâ** ise mir‘ât-ı ḥaktır gerdeniñ
Çeşm-i âhû var iken zeytûna minnet etmeyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 9*). [*mînâ,*]

Mînâ: *Hac ibâdeti esnâsında kurban kesmek ve şeytan taşlamak için gidilen yer.*

1. Huccâc ile lebbeyk diyeyim ben ‘Arafâtta
Kurbân edeyim cânımı **Mînâda** kıyâmı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 8*). [*mînâda, -da*]

mine’l-emân: *"Meded et, yardımını esirgeme."*

1. Sırr-ı vahdet İsm-i A‘zam zât-ı pâkiñ ḥakkıçün
Raḥmetinle kıl nazar **mine’l-emân** her ân baña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 10*). [*mine’l-emân,*]

minhâc: *Yol, nehc, tarîk, râh.*

1. İbn-i ‘İmrân İbn-i Meryem rif‘âtin ‘âtin bir zerresi
Kâbe Kavseyñ ‘âlem-i lâhut ol **minhâc** saña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 6*). [*minhâc,*]

minhâc-ı Mevlâ: *Allah yolu.*

1. Ḥaḳîkat şem‘ası **minhâc-ı Mevlâ**
Tarîkat reh-nümâsıdır şer‘at (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 3*). [*minhâc-ı mevlâ, -sı*]

minnet: *Birine iyilik etmek, ihsan eylemek.*

1. Dā'imā aḡyāra **minnet** yār-ı temennā ḥ'āhişi
Dil taḥammül eylemezsiñ kim anıñ imkân güç (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 5).
[minnet,]
2. Şundu cānān bñsesiñ biñlerce **minnet** cānıma
Māsivāyı dilberi biz dilde icād etmeyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 9). [minnet,]
3. Hātem-i 'aşkıñ beni dehre Süleymān eyledi
Kalmadı **minnet** daḡı İskender ü Dārāsına (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 10). [minnet,]

minnet et-: *Boyun eğmek.*

1. Devlet-i dünyā için devrāna **minnet etmeyiz**
Dirhem ü dīnār için nā-dāna **minnet etmeyiz** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 1). [minnet et, -me, -yiz]
2. Vuşlatıñ kıldım taleb ammā çi sūd rām olmadı
Raḥm yok ol bī-vefā cānāna **minnet etmeyiz** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 4). [minnet et, -me, -yiz]
3. Derd-i 'aşkıñ etme teşhiş ey ṭabīb-i çāre-sāz
Biz bu derde rāzıyız dermāna **minnet etmeyiz** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 6). [minnet et, -me, -yiz]
4. Miñnet-i dünyā benim hiç zevkıme vermez hālel
Nūh-ı 'aşkıñ baḡr-i ḡam tūfāna **minnet etmeyiz** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 8).
[minnet et, -me, -yiz]
5. Gülşen ile cāy-i zindān bes berāberdir baña
Def-i ḡam kılmak için seyrāna **minnet etmeyiz** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 10).
[minnet et, -me, -yiz]
6. Sūy-ı Ḥaḡtan her ne gelse rāzıyım biñ cān ile
Muntazır dil ibtilāya cāna **minnet etmeyiz** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 12). [minnet et, -me, -yiz]
7. Dergeh-i ḡaffāra tıttım rū-siyāhım Hūzniyā
Ol verendir maḡşadım sultāna **minnet etmeyiz** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 14).
[minnet et, -me, -yiz]
8. **Etmeyiz minnet** hüveydā dehrīde ḡūñkāra biz
Baḡmayız şimden girü ol yāre biz aḡyāra biz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 1). [minnet et, -me, -yiz]
9. Ey melek al cānımı tez **minnet etmem** cān için
Mevt için geldim fenāya lem-yezel Ḥaḡ Bāḡı hū (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 11).
[minnet et, -me, -m-mem]
10. Yār için aḡyāra **minnet etme** bī-sūd Hūzniyā
Bed-raḡıbe ser fūrū ṭab'ıñca bir ma'nā mıdır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 9). [minnet etme,]
11. Zāhid-i sālūsi-veş hāy hūya **minnet etmeyiz**
Kūşe-i meyḡānede mest-i müdāma sākıyız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 3). [minnet etme,]
12. Ey perī ebrū-kemān pūr-hūna **minnet etmeyiz**
Berk-i ḡāṭıf ḡamze-i efsūna minnet etmeyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 2). [minnet etme, -yiz]
13. Şerbetiñ mā'-ü'l-hayāt nūş eyleyen sekrān olur
Lebleriñ bes bāde-i ḡülgūna **minnet etmeyiz** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 6). [minnet etme, -yiz]
14. Ders-i 'aşkıñ dün gece aldım icāzet sevdiğim
Cānımız şahrā-yı ḡam Mecnūna **minnet etmeyiz** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 4).
[minnet etme, -yiz]
15. Mürde cisme çün hayāt baḡşetmede 'İsā gibi
Ruḡlarıñ dārū'-ş-şifā ma'cūna **minnet etmeyiz** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 8). [minnet etme, -yiz]

16. Ğabğabıñ mīnā ise mir'āt-ı haktır gerdeniñ
Çeşm-i āhū var iken zeytūna **minnet etmeyiz** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 10*). [*minnet etme, -yiz*]
17. Kāmet-i şimşadıñı tūbāya beñzetmiş Hudā
Hüznî-āsā 'ar'ar-ı mevzūna **minnet etmeyiz** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 12*). [*minnet etme, -yiz*]

minnet eyle-: Birinin iyiliğine karşı kendini ona borçlu saymak; boyun eğmek.

1. Yār ise matlūb eger ağıyāra **minnet eyleme**
Bir gönülde iki sevgi olmaz iz'ānıñ 'abeş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 9*). [*minnet eyleme,*]

mîr: Baş, başkan.

1. Āsitānıñ hıızmetidir **mîr** gedānıñ maqşadı
Dergehiñde Hüznî-āsā nāle-i hayrān mıdır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 13*). [*mîr,*]

mi'rāc: Yükseliş, göğe çıkma. II Yücelme.

1. Hādimiñ Rūhu'l-emīn vaşşāfıñ olmuş Hāk seniñ
Yā Muḥammed 'arş u sidre nūh felek **mi'rāc** saña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 4*). [*mi'rāc,*]

mir'āt: Ayna.

1. Şafālar bahşeder dā'im dil-i maḥzūnlara billah
Akar **mir'āt** gibi şeffāf şūlar āb-ı hayāt-āsā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 12*). [*mir'āt,*]

mir'āt-ı Hāk: Hakk'ın aynası.

1. Ğabğabıñ mīnā ise **mir'āt-ı haktır** gerdeniñ
Çeşm-i āhū var iken zeytūna minnet etmeyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 9*). [*mir'āt-ı haktır,*]

mīsāk: Söz, ahd, yemin, peymân.

1. Hem tehî-dest sā'il-i bāb-ı rızāsıñ ey gönül
Nerde **mīsāk** bu mudur ol 'ahd ü peymānıñ 'abeş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 6*). [*mīsāk,*]

mişāl: Gibi, benzer.

1. Hün-ı eşk-i didemiz olmakta her dem cū **mişāl**
Bār-ı hecrî kâmetim etti benim kıvı-ı kuzāḥ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 3*). [*mişāl,*]
2. Bāğ-ı 'Adniñ bir **mişālî** Hüznîye Yozgat müdām
Beldetü'n-tayyibetün dil var ümid Rabbun Ğafūr (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 17*). [*mişālî, -i*]
3. Dide-i hünābemiz küy-ı vişāle cū **mişāl**
Hüznî-veş deryā-yı 'aşk dil girdāb ğamda bākîyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 13*). [*mişāl,*]
4. Pervāne **mişāl** hüsñüne meftün-ı hayālız
Bir çäre kıla sīne-i sūzānıma maḥşūş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 3*). [*mişāl,*]
5. Būlbūl gibi gül hüsñüne dem-beste-i bālım
Pervāne **mişāl** cismile sūzānım efendim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 4*). [*mişāl,*]
6. Cān atmada dil şem'-i şebistān-ı vişāle
Pervāne **mişāl** cismile merhūnum efendim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 4*). [*mişāl,*]

7. Ey Şîrînim tîşe-i ‘aşkıñ beni etti helāk
Şimdi Ferhâda **mişâl** kurbân ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 128, Mısra 10).
[mişâl,]
8. Hâliñ yetişir kevkeb-i seyyâreye emşâl
Sünbül mü **mişâl** perçem-i telkârîña karşı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 137, Mısra 10). [mişâl,]
9. Ol şîre **mişâl** şivesi encâm-ı haţar-nāk
Ebrûsü kemân ruhları tâbânıma yanaşma (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 146, Mısra 5). [mişâl,]
10. Beni Mecnûna **mişâl** eyledi ‘aşkı ne ‘aceb
‘Acabâ hûrî mi yoksa melek anıñ nesebî (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 154, Mısra 5). [mişâl,]
11. Bî-bedelsiñ hüsniye dünyâda dersem çok mudur
Kaddiñe **olmaz mişâl** tûbâda dersem çok mudur (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 56, Mısra 2). [mişâl ol, -maz]

mişâli: Gibi, benzer şekilde.

1. Yetiştî nev-bahâr ey dil şafâlar olmada peydâ
Müzeyyen al yeşil atlas **mişâli** ser-te-ser dünyâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 12, Mısra 2).
[mişâli,]
2. Mu‘aţtar hoş-semen gîsü hemîn ruhsârîña mebsût
O burc-ı rüyûña ahter **mişâli** hâl-i siyâh menkût (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 79, Mısra 2).
[mişâli,]
3. Şoydurup Edhem **mişâli** nicesiñ dervîş edip
Taht-ı ‘aşkıta Hüzniyâ hep oldular hâkân-ı ‘aşk (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 89, Mısra 15).
[mişâli,]
4. Ağladiñ şeb-tâ-seher bülbül **mişâli** ‘aşkıñ
Gonca nev-hîz bu mudur kânûn u fermânıñ seniñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 97, Mısra 5).
[mişâli,]
5. Tâcir-i ‘ankâ **mişâlim** gam hüzün emtâ‘ımız
Zevk atıp hüzün almada bir hoşça kârım benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 119, Mısra 3).
[mişâlim, -m]

mişâl-i Cennetü’l-me’vâ: Meva Cenneti benzeri. II “İman edip güzel amel işleyenlere gelince, onlar için Mevâ Cennetleri vardır.” (Secde, 32/19 ve En-Necm, 53/15).

1. Çayır şebbo çemen çiye dem açılmış lâle-i dil-cû
Seçerler berk ile mestür **mişâl-i cennetü’l-me’vâ** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 12, Mısra 6).
[mişâl-i cennetü’l-me’vâ,]

mişâl-i tûbâ: Tûba benzeri. Bütün cennete gölge saldığına inanılan, kökü yukarıda dalları aşağıda bulunan ağaç. II Güzelin boyu.

1. Fülfüllerin şüreyyâ kaddiñ **mişâl-i tûbâ**
Ey şâh-ı mülk-i Kısra gâyet güzelsiñ ammâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 11, Mısra 7). [mişâl-i tûbâ,]

mişl: Benzer, eş, denk.

1. Genc-i hikmet gül-femiñ la‘l-i gül-gün selsebül
Mişliñi halk etme Mevlâda dersem çok mudur (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 56, Mısra 12).
[mişliñi, -in, -i]
2. Şem-i hüsniñ lem‘ası genc-i muhabbet ceşş-i gam
Gelmemiş **mişliñ** ‘aceb mülk-i felekçe pek kalil (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 109, Mısra 6).
[mişliñ, -in]
3. Görmedim görmez beşer **mişlin** anıñ âşuftesi
Bir şehinşâh-ı cihândır zıll-ı hümâdır sâyesi (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 153, Mısra 3). [mişlin, -in]

4. Var şalın gez nâz ile ‘âlemde ey kân-ı vefâ
Var mı yok **mişliñ** gibi dehrîde cânâ dil-rübâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 2*). [*mişliñ, -n*]
5. Er iseñ men’aref dersin oku erbâb-ı ‘aşktan gel
Bu Hüznî-veş suhen bahşâ hezâr **mişli** öter vâ’iz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 16*). [*mişli,*]

miş-i cehennem: *Cehenneme eş, (gibi).*

1. Cinnet-i ‘aşkıñ hemîn **miş-i cehennem** haşyeti
Ben taḥammül kılamam kılsam bile çeşmim ‘alil (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 7*). [*miş-i cehennem,*]

miş-i Ya‘küb: *Yâkub’a denk. Hz. Yâkub gibi.*

1. Eylesin beytû’l-hazanda **miş-i Ya‘küb** Hüznî zâr
Sende var taht-ı şafâda bul selâmet gel yetiş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 13*). [*miş-i ya‘küb,*]

Mısr: 1. *Büyük şehir, belde.* 2. *Hıdiviyet merkezi olan maruf şehir.*

1. Derdimiz Eyyûba beñzer hüznümüz Ya‘küb gibi
Mısr içinde menzirim olmakta zindân el-meded (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 6*). [*mısr,*]
2. Bârekellâh bî-kuşûr ḥalk eylemiş Mevlâ seni
Mısr ilinde ḥübluğûñ ol Yûsuf-ı Ken‘ân mıdır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 8*). [*mısr,*]
3. Aradım şûḥ-ı cihân-bânımı kıldım talebî
Gezüben **Mısr** Yemen Kûfe vü Şâm Halebî (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 2*). [*mısr,*]
4. Mürğ-i dil Ya‘küb gibi ister Hudâdan rû’yetiñ
Mısr ilinde menzil-i zindân ararsañ işte ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 6*). [*mısr il, -n, -de*]
5. Şâh iken dehre Zeliḥâ ‘aşk ile yoḥsul olur
Mısrâ Yûsuf kûl iken sulṭân olur ‘âlem bu yâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 8*). [*mısrâ,*]
6. Gel pâdişâh-ı kişver-i iklim-i vücûdum
Cân **Mısrına** vây Yûsuf-ı Ken‘ânım efendim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 8*). [*mısrına,*]

Mısr-ı dil: *Gönül Mısrı.*

1. Ey perî ḥüsnüñ ‘aceb ol Yûsuf-ı Ken‘ân mıdır
Mısr-ı dilde velvele düştü bugün şahrâsına (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 6*). [*mısr-ı dil, -de*]

mizâc: *Tabiat, huy.*

1. Taḥammül eylemek sensiz degil mümkün bir ân cânân
Damar âteş ‘aşab âteş **mizâcım** her zamân âteş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 12*). [*mizâcım, -ım*]

mizâc-ı ehl-i hevâ: *Heves sahiplerinin yaratılışı.*

1. Bu ‘aşrımız olmakta **mizâc-ı ehl-i hevâ** hep
Fetvâ için ol müftî’-i efkâra düşürme (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 13*). [*mizâc-ı ehl-i hevâ,*]

Mizân: “Terazi” manasında olan mizan, ahiret aleminde hesap verme olayından sonra herkesin amellerinin tartılacağı adalet ölçüsüdür.

1. Oldukta haşır dest-i zebânide bırakma
Hem etme şakıl cürm ile **mizânımı** yâ Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 18). [mizânımı, -im, -i]

mor: Menekşe renginin kırmızıya çalanı; kırmızıyla mavinin karışımından oluşan renk.

1. Lâle sümbülle karanfil **mor** menefşe her şükûf
‘Arz-ı didâr ettiler güller ile reyhân seniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 7). [mor,]

mu: Soru eki.

1. Yak vücûduñ nâra ey dil Hâk rızâsın kıl taleb
Yanmayınca kül olur **mu** küh-ı yabanda haţab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 2). [mu,]
2. Çünkü zer hâliş olur **mu** yanmayınca nâra hîç
Yan bu nâr-ı ‘aşk-ı Hâkka olasıñ hâliş zeheb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 11). [mu,]
3. Yâ bize lutfuñ seniñ hecrile cevri etmek midir
Hîç beyim yok **mu** mürüvvet ‘âşıkân eyler taleb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 4). [mu,]
4. Ğalibâ feryadıma biñ iftihârıñ var seniñ
Ağladıkça ben saña hoş **mu** gelir cânâ ‘aceb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 6). [mu,]
5. İñiler dertli gönül yâre-i hicrân yetişir
Dirîğâ vuslata yok **mu** dañi bir çâre bu şeb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 6). [mu,]
6. Hem tehi-dest sâ’il-i bâb-ı rızâsıñ ey gönül
Nerde mîsâk bu **mudur** ol ‘ahd ü peymânıñ ‘abeş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 6). [mudur, -dur]
7. Ey güzel rahm eyleyip hâlim benim şorduñ **mu** hîç
Dâğ-ı dâğ hecriñle sînem yaramı şardıñ mı hîç (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 1). [mu,]
8. Pür-harâret teşne-dil neş’e-yâb-ı bâdeyim
Deşt-i hayret içre bî-tâb kaldım gördüñ **mü** hîç (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 4). [mü,]
9. Gel seniñle bezmim ihyâ edelim meyle bu şeb
Tâvûs-ı refât ile ‘uşşâka câm şorduñ **mu** hîç (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 6). [mu,]
10. Tıfl-ı nevres kadr-i ‘uşşâk yok hemân küllhândasıñ
Bilmezem âgyâr ile zevk ü şafâ sürdüñ **mü** hîç (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 8). [mü,]
11. Va‘de-i vuslat ile dil-i bûlbûlüm eyleñ firîb
Hüznî-i nâ-çâra va‘diñ üzre bir durduñ **mu** hîç (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 14). [mu,]
12. Ey bâd-ı şabâ yâre benim hâlimi söyle
Tedbîr ü şifâ yok **mu** ‘aceb bu dil bir ân mütelezziz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 8). [mu,]
13. Bilmezem tâli‘-i yamân kader-i ma‘kûs **mudur**
Kâribân-ı hasretim ben ğam metâ‘ım lentebûr (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 9). [mudur, -dur]
14. Niçin dervîşlere baktıñ hâkâretle behey hâsid
Şakın Allah diyen boş **mu** kalır Sübhânımız vardır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 14). [mu,]
15. Bî-bedelsiñ hüsnüle dünyâda dersem çok **mudur**
Kaddiñe olmaz mişâl tûbâda dersem çok **mudur** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 2). [mudur, -dur]
16. Hüsnüñe bir ben miyim ‘âşık perî ins ü melek
Yok nazîriñ Cennetü’l-Me’vâda dersem çok **mudur** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 4). [mudur, -dur]
17. Pîr-i Ken‘ân eyledi hecriñ beni rahm et amân
Dost-dârıñ Yûsuf-ı zîbâda dersem çok **mudur** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 6). [mudur, -dur]
18. Tâb-ı ruhsârıñ meh-i ğarrâya nûrun bañş eder
Âfitâb mihver-i mînâda dersem çok **mudur** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 8). [mudur, -dur]
19. Şöhretim Mecnûn gibi hem dâsitân-ı ‘âlemiñ
Hüsnüyüñ bir zerresi Leylâda dersem çok **mudur** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 10). [mudur, -dur]

20. Genc-i hikmet gül-femiñ la‘l-i gül-gün selsebîl
Mişliñi halk etme Mevlâda dersem çok **mudur** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 12).
[mudur, -dur]
21. Dergeh-i ‘aşkıñ gubârı tütüyâsı ‘âlemiñ
Hüznî-veş halk-ı cihân üftâde dersem çok **mudur** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 14).
[mudur, -dur]
22. Ben dedim yok **mu** mürüvvet âhla geçti vaqtimiz
Ol dedi ğamdır hediyye ‘âşıkâ ihsânımız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 11). [mu,]
23. Kaş göz egri bizlere ağıyara her dem iltifât
Yok **mudur** sineñde rahmiñ bi-mürüvvet gel yetiş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 4).
[mudur, -dur]
24. Hakk-ı sabık yok **mudur** birden ferâmüş eylediñ
Gel helâl eyle hukuķuñ vaqt-i firķât gel yetiş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 11). [mudur, -dur]
25. Bî-mürüvvet yok **mudur** ‘uşşâka ihsânıñ seniñ
Taş mıdır mermer midir pülâd mı vicdânıñ seniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 1).
[mudur, -dur]
26. Ey cefâ-cû bilmediñ hayfâ ki kâdrim neyleyim
Yok **mudur** sineñde yoksa zerre imânıñ seniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 4). [mudur, -dur]
27. Ağladıñ şeb-tâ-seher bülbül mişâli ‘âşıkıñ
Gonca nev-hîz bu **mudur** kânûn u fermânıñ seniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 6).
[mudur, -dur]
28. Ser-be-ser ‘aşkıñla yaktıñ ‘aşk-ı şeydâları
‘Âdetiñiz bu **mudur** yâ söyle cânânım benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 12). [mudur, -dur]
29. Ey Hüznî seniñ hüznüñe yok **mu** nihâyet
Bu ‘âleme sen hüznile bir tane mi geldiñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 11). [mu,]
30. Saña kurbân olayım kaşı gözü kara güzel
‘Acabâ yok **mu** benim derdime bir çâre güzel (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 2). [mu,]
31. Bize yok **mu** ‘acabâ ‘îd-i vaşlıñdan eser
Ne olur eyle mürüvvet dil-i nâ-çâre güzel (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 7). [mu,]
32. Şol vişâl-i ħarman ‘ömrümü benim kıldıñ hebâ
Yok **mu** rahmiñ Hüznîye etme ğamım her-gâh benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 10). [mu,]
33. Katiledeñ üftâdeñi bir nîm-nigâhla ey perî
Bu **mudur** kânûn-ı hûbân hûn-feşânım vâh benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 4).
[mudur, -dur]
34. Hiç yok **mu** begim âh dil-i pür Hüznîye rahmiñ
Gel hürî şıfat nâz ile güftârıña yandım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 9). [mu,]
35. Mümkün **mü** ferâğat ede ol çeşm-i ğazâldan
Yağma ediyor ‘aklımı ğaddârıñ o hûbdan (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 5). [mü,]
36. ‘Âr u nâmus yok **mudur** hiç böyle bi-pervâ gezeñ
Güft ü gûlar söyletirsıñ dâ’imâ düşmâna sen (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 5). [mudur, -dur]
37. Hiç mürüvvet yok **mudur** üftâdeñe ey bi-vefâ
Olmazam zerre emîn hep andıña boştur şu bu (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 7).
[mudur, -dur]
38. Hâliñ yetişir kevkeb-i seyyâreye emşâl
Sünbül **mü** mişâl perçem-i telkârıña karşı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 10). [mü,]

mu‘âdil: Denk, eşdeğer.

1. Bir vaqt olur ‘aşkımız enhâra **mu‘âdil**
Bir vaqt olur ğavriile hûlyâya mûmâsil (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 1). [mu‘âdil,]

mu‘atfâr: Güzel kokulu, güzel kokmuş.

1. Büy-ı vuşlat ey şabâ kıldı **mu'aṭṭar** cânımız
Şol peyâm-ı 'îd u vaşlîn tâ ezel 'uşşâkıyız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 7). [mu'aṭṭar,]
2. Eder gisûlarıñ mağlûb nice sâ-m-ı Nerîmân
Mu'aṭṭar perçemiñ ammâ naşıl şâhib-kırân olmuş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 10).
[mu'aṭṭar,]
3. **Mu'aṭṭar** hoş-semen gîsû hemîn ruḥsârîña mebsût
O burc-ı rûyuña aḥter mişâli ḥâl-i siyâh menķût (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 1).
[mu'aṭṭar,]

mübâdil: Başkasının yerine getirilmiş, bir şeye bedel tutulmuş.

1. Bir vaḫt 'urûç etmededir seb'-i semâya
Ḥâk üzre gezer ba'zı da ol âba **mübâdil** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 12). [mübâdil,]

mübârek: Bereketlendirilmiş, uğurlu.

1. Merḥabâ ey yâre-i hecriñ **mübârek** merhemi
Merḥabâ ey lebleri şahbâ efendim merḥabâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 9). [mübârek,]
2. **Mübârek** ṭal'at-ı ḥüsnüñ 'aceb şems-i hidâyettir
Seniñ mihr-i cemâliñe cânân 'âşık lisân 'âşık (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 3).
[mübârek,]
3. Şarâb-ı selsebîl-âsâ **mübârek** nuṭk-ı pür-ḥikmet
Ne ḥikmettir saña cümle zemîn ü âsumân 'âşık (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 11).
[mübârek,]
4. 'Abd-i Memlûkuñ seniñ cümle ferîşte ins ü cin
Ol **mübârek** merķadiñle iftiḥâr eyler zemîn (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 12).
[mübârek,]

mübeddel: Değiştirilmiş, değişmiş.

1. Cephe-i pâkiñde olmuş merkez-i vaḫt-i şafak
Ḥâ'il olmuş ol **mübeddel** rûyuña zülf-i ğasâk (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 2).
[mübeddel,]
2. Ebr-i târik yağdırır bârân-ı miḥnet başıma
Hep **mübeddel** ḥandeler ol âha medyûnum gibi (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 4).
[mübeddel,]

mücellâ: Cıvalı, parlak.

1. Âyine-i ḥüsnüñ gibi hiç var mı **mücellâ**
Gözler kamaşır ol meh-i ruḥsârîñi gör geç (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 3). [mücellâ,]
2. Dizilmiş burc-ı ḥüsnüñde ser-â-pâ ḥâllerîñ cânâ
Felekte nâ-bedîd ḥurşîd **mücellâ** mihr ü mâhından (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 4).
[mücellâ,]

mu'ciz-i 'âlem: Aciz düşüren, başkalarını geride bırakan mucize.

1. Duyan ol şîve-i güftârını âşuftesidir
Bütün ol **mu'ciz-i 'âlem** dolu ḥikmetçe lebi (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 10). [mu'ciz-i 'âlem,]

mu'ciz-i gül-fâm: Acze düşüren gül rengi.

1. Dîne götürür luṭf ile küffâr-ı 'unûdu
Şol **mu'ciz-i gül-fâm** dürer-bârîñi gör geç (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 10). [mu'ciz-i gül-fâm, -ı]

mücrim: *Cürüm işlemiş, suçlu.*

1. Eyle yâ Hādî hidāyet Hüzni ‘āşî **mücrime**
Şol tarîka kim ola ol haq tarîk-ı müstaķim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 110, Mısra 11).
[mücrime, -e]

müdām: *Her zaman, daima, devamlı.*

1. Ne ‘aceb tâli‘-i ma‘kûs burc-ı ‘akrepte **müdām**
Ne sebep dîdeme pinhân meh-i tâbân ne sebep (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 22, Mısra 11).
[müdām,]
2. Bâğ-ı ‘Adniñ bir mişâli Hüzniye Yozgat **müdām**
Beldetü’n-ı tayyibetün dil var ümîd Rabbun Ğafûr (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 45, Mısra 17).
[müdām,]
3. Yâr kadrini bilmeklige ağıyâr ne güzeldir
Bir dilde **müdām** sevgili dildâr ne güzeldir (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 54, Mısra 2). [müdām,]
4. Her rûz u leyâl âh ile efgânımı gör gel
Yanmakta **müdām** sîne-i süzânımı gör gel (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 107, Mısra 2). [müdām,]
5. İntikâmın almada zâlim felek bizden **müdām**
Meslûb oldu ‘aql ü fikrim dehre Mecnûnum gibi (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 148, Mısra 9).
[müdām,]

müdārâ: *Yüze gülme, dost gibi görünme; iyi geçinme.*

1. Yâre ağıyâra **müdārâ** Hüzni eyler dâ’imâ
Bir seniñ çün ey güzel her şahşa eyvallahımız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 58, Mısra 13).
[müdārâ,]

müdārâ-yı muhabbet: *Sevginin yüze gülmesi, ikiyüzlülüğü.*

1. Her kimde eger var ise bu lezzet ‘aşktan
Elbet bulunur anda **müdārâ-yı muhabbet** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 27, Mısra 8). [müdārâ-yı muhabbet,]

müdde‘i: *İddia eden, iftiracı.*

1. Rûz-ı maşşer hâkimiñ Hâq **müdde‘in** şems-i cihân
Hüzni vazgel mâ-sivâdan soñ nedâmettir saña (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 5, Mısra 13).
[müdde‘in,]

müflis: *İflâs eden, parasız pulsuz kalmış, sermayesini kaybetmiş.*

1. Yâ Resûlallah dahîlek etme red bu Hüzniyi
Hân-ı lutfuñdan doyur kim geldi **müflis** aç saña (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 3, Mısra 14).
[müflis,]

müftî‘-i efkâr: *Keder müftüsü.*

1. **Müftî‘-i efkâr** hemân dānā-yı şöhret kâzibe
Verseler doymaz cihânı yok kanâ‘at kalmamış (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 70, Mısra 7). [müftî‘-i efkâr,]
2. Bu ‘aşrımız olmakta mizâc-ı ehl-i hevâ hep
Fetvâ için ol **müftî‘-i efkâr** düşürme (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 141, Mısra 14). [müftî‘-i efkâr, -a]

muhabbet: *Sevgi, aşk, sevdâ.*

1. Biz hâkikat şehrine baştık kadem bil zâhidâ
Kılmayız zerre **muhabbet** çerhe biz devvâra biz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 4).
[muhabbet,]
2. Çün **muhabbet** iki baştan söylenir darb-ı meşel
Kalmadı sevdâcığım sen bir taraf ben bir taraf (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 13).
[muhabbet,]
3. Âh **muhabbet** seyfile bu sînemi amaç eden
Zülfikâr-ı Haydâr-ı Kerrâra beñzer kaşlarıñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 3).
[muhabbet,]
4. Tek eyleme de ey perî ağıyârla **muhabbet**
Öldür beni cevriñ ile memnûnum efendim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 7).
[muhabbet,]
5. Ol didesi fettân ile tenhâca **muhabbet**
Ettim bu gece menba‘-ı ihsâna yanaştım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 9). [muhabbet,]

muhabbet seyfi: *Sevgi kılıcı.*

1. Batar cân-gâhıma tîr-i müjeñ ey kâmet-i bâlâ
Muhabbet seyfini ‘üryân edip kaşın kemân olmuş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 6).
[muhabbet seyfi, -ni]

muhakkağ: *Şüphesiz.*

1. Kim ki kibr etti **muhakkağ** kaldı merdûd lâ-cerem
Jeng-i küfrile mülevves oldu hem ehl-i dâlâl (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 7).
[muhakkağ,]
2. Muşhaf-ı na‘tın **muhakkağ** menbâ‘-ı ‘aşk feyz-i Hâk
Bil melek tab‘ın seniñ gülfemiñ hem selsebîl (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 3).
[muhakkağ,]

muhâl: *Olması, gerçekleşmesi, yapılması mümkün olmayan, imkânsız.*

1. Çerh-i gerdün ber-karâr olmak murâd üzre **muhâl**
Gâhi gam gâhi sürür devrân olur ‘âlem bu yâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 3). [muhâl,]
2. H‘âher kimdir gâliba kim şol perîniñ duşteri
‘Âşıka râmın **muhâldir** çeşme-i cûvân mıdır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 6).
[muhâldir,]
3. Terk-i sevdâ pek **muhâl** göz gördü dil yandı meded
Ebrûvânın içmede kanım benim kanlı bıçağ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 5). [muhâl,]

muhâl-ender-muhâl: *Mümkün olmayan, olanaksız.*

1. İltiyâm etmez kabûl derdim **muhâl-ender-muhâl**
Dost degil bu yareyi çün görse düşmân ağlatır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 5). [muhâl-ender-muhâl,]

muhâlif: *Muhâlefet eden, uymayan, uygun olmayan, zıt.*

1. Şüretine sireti muṭlağ **muhâlif** nâ-kesi
Ma‘nide çarpa gezen hayvân ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 9).
[muhâlif,]

Muhammed: *Hız. Muhammed, peygamber.*

1. Nebîler hâtemi sultân **Muhammed**
Velîler mürşidi cânân **Muhammed** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 1). [muhammed,]

2. Hüdânîñ baħr-i ‘ilmi içre hütü
Hâbîb-i Hâzret-i Yezdân **Muhammed** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 36, Mısra 4). [muhammed,]
3. O Cibrîl hâdimiñ vaşşâfîñ Allah
Saña nâzil olan Kur’ân **Muhammed** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 36, Mısra 6). [muhammed,]
4. Risâlet kisveriniñ şems ü mâhı
Nübüvvet şehrine hâkân **Muhammed** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 36, Mısra 8). [muhammed,]
5. Ğubârîñ iftihârı ‘arşa bestir
Vücûduñla zemîn şadân **Muhammed** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 36, Mısra 10). [muhammed,]
6. Edince nice vaşfıñı cümle melâ’ik
Gürûh-i enbiyâ hayrân **Muhammed** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 36, Mısra 12). [muhammed,]
7. O rûz-i rus-tahîz maķbûl sözündür
Bırakma bendeni giryân **Muhammed** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 36, Mısra 14). [muhammed,]
8. Şalât ile selâm olsun huşuşan
Riyâz-i pâkiñe her ân **Muhammed** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 36, Mısra 16). [muhammed,]
9. Cemî’-i âl ile aşhâbıña hem
Ola bizden şalât ihsân **Muhammed** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 36, Mısra 18). [muhammed,]
10. Makâm-ı Maħmûduñ miftâhı sende
Şefâ’at kıl bize ol ân **Muhammed** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 36, Mısra 20). [muhammed,]
11. Kapıñ kıtmiridir ‘afvet kuşurun
Ola Hüzni saña kurbân **Muhammed** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 36, Mısra 22). [muhammed,]
12. Ol **Muhammed** hürmeti ‘afveyleyip ‘işyanımı
Şol ledünnî sırrına sen eyle maħrem el-‘iyâz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 39, Mısra 9).
[muhammed,]

Muhammed hâzreti-âsâ: Hazreti Muhammed gibi.

1. Ğurûru mâla mâl ehli ede biz ‘aczi Allaha
Muhammed hâzreti-âsâ bizim sultânımız vardır (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 55, Mısra 16).
[muhammed hâzreti-âsâ,]

Muhammed Muştafâ: Hz. Peygamberin ismi.

1. Şerî’at bil **Muhammed Muştafânî**
Oña Hâkqıñ ‘atâsıdır şerî’at (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 24, Mısra 7). [muhammed muştafânî, -
nın]

Muħarrem: Muharrem ayı. II Kamer takviminin birinci ayı (aşure ayı). Müslümanlıktan önce bu ayda savaşmak yasak olduğu için bu ad verilmiştir. Bu ayın ilk 10 gününde Kerbela vak’asının yıldönümünde matem yapılır. Hz. Hüseyin ve arkadaşlarının şehit edildiği ay.

1. Geldikçe **Muħarrem** urayım sineme hançer
La’net edeyim rûhuna biñlerce la’iniñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 95, Mısra 19). [muħarrem,]

muħaşşal: Sözün kısası.

1. Bulur münkirleriñ imân göreydi rif’ât-ı şanıñ
Muħaşşal zâtıña her dem pîrân ‘âşık hûbân ‘âşık (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 90, Mısra 8).
[muħaşşal,]

müheyyâ: Hazır, hazırlanmış olan.

1. Ğazel-hân muṭrib ü sâķi dem-â-dem ‘iş u ‘işretle
Hezârân meclis-i rindân **müheyyâ** sofrâ-ı şahbâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 12, Mısra 14).
[müheyyâ,]

muħibb-i hânedân: Soylu ailenin (Ehl-i Beyt) dostu.

1. Hem **muhibb-i hānedānım** āl-i aşhāb hāk yekūn
Yār-ı ġār-ı Muşţafā derd-yāra verdim gönlümü (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 13*).
[*muhibb-i hānedān, -ım*]
2. Biz **muhibb-i hānedānız** cān u dilden zāhidā
Sālik-i rāh-ı hākikāt bî-riyā derler bize (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 9*). [*muhib-i hānedānız,*]

muhkem: *Oldukça, dayanılmaz derecede.*

1. Vişāliñ ārzūsı sinemde **muhkem**
Şarāb-ı la‘liniñ mestānesiyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 7*). [*muhkem,*]

mühlet ver-: *Vakit vermek, süre tanımak.*

1. Raḥmetenli‘l-‘ālemīn taḥt-ı risālet ḥātemi
Mevt ‘aceb **verdi** mi **mühlet** Aḥmed-i Muḥtāra baḳ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 14*).
[*mühlet verdi, -di*]

Mühr-i Süleymān: *Hz. Süleyman'ın yüzüğüne verilen addır. Bu yüzüğün üstünde İsm-i Âzâm yazılıdır ve Hz. Süleyman bununla tüm varlıklara hükmetmiştir.*

1. Gözleriñ **mühr-i Süleymān** ins ü cin maḥkūmuñuz
Ebrūvānıñ tīg-ı Rüstem kipriğiñ tır-ı kaçā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 7*). [*mühr-i süleymān,*]

muhtāç: *1. İhtiyacı olan. 2. Fakir.*

1. Ey Şefi‘ü‘l-müznibīn her ins ü cin **muhtāç** saña
Raḥmetenli‘l-‘ālemīn levlāke levlāk tāt saña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 1*). [*muhtāç,*]

muhtāç et-: *İhtiyacı olan bir şeyi başka bir kimseden almaya mecbur etmek.*

1. Dünyāda beni bir kese **muhtāç** daḥi **etme**
Ağyār gibi pūr-kīn görünen ol yāra düşürme (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 3*). [*muhtāç et,*]

muhtelef: *Uyuşmamış. Birbirine uymamış.*

1. Ey perī müjgānıña bu sinemi ettim hedef
Şerḥā şerḥā etmede cismimde zaḥmıñ **muhtelef** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 2*).
[*muhtelef,*]

muhtelif: *Türlü, çeşitli, çeşit çeşit.*

1. İnkılāb eyler tabāyi‘ çün ‘anāsır **muhtelif**
Dost iken ‘ālem saña düşmān olur ‘ālem bu yā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 9*).
[*muhtelif,*]

müjde: *Sevinç haberi, beşaret.*

1. Kūlhüve‘llahü eḥadden çāšnıyız cām-ı elest
Hem terānī **müjdesinden** kūh-ı ten oldu şikest (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 2*).
[*müjdesinden, -si, -n, -den*]
2. ‘İd-i vaşlūñ **müjdesi** bu gönlümü mest eyledi
Ol ḥayāl-i şoḥbetiñle şanki bir dīvāneyim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 9*). [*müjdesi, -si*]

müjde-i hân: *Müjde okuyan.*

1. Bād-ı şabā **müjde-i hân** İntehū kaville cān
Fezkurū'dan 'ibret alan vaqt-i seher vaqt-i seher (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 11*).
[*müjde-i hân,*]

müjde-i rahmet: *Bağışlanma müjdesi.*

1. **Müjde-i rahmet** ile kıl gâmdan âzâde yâ İlâh
Ol za'îf kullarıña çün sensiñ ekrem el-'iyâz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 11*). [*müjde-i rahmet,*]

müje: *Kirpik.*

1. Batmakta **müjeñ** sineme bir hâr-ı muğeylân
Ğamzeñ ise cān-gāhıma bir tîr-i yamān şūh (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 5*). [*müjeñ,*]
2. Bu revîşle nice kanlar döker âhû-yı nigāh
Doğunur sineme hûn-rîz **müjeler** top gibidir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 10*). [*müjeler, -ler*]
3. Şeh-i Hüsrev **müjesi** dîdesi âhûsu Çîniñ
Batıyor sinemize kaşları hañçer dediler (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 3*). [*müjesi, -si*]

müjgân: *Kirpikler.*

1. Elvedâ' ruhum dañi **müjgânıma** ettim hedef
Girme kana boş (yere) râhmda kurbân elvedâ' (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 7*).
[*müjgânıma,*]
2. Ey perî **müjgânıña** bu sinemi ettim hedef
Şerhâ şerhâ etmede cismimde zañmıñ muhtelef (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 1*).
[*müjgânıña, -ın, -a*]
3. Meded **müjgân** ile ğamzeñ ne cellâd-ı zamân olmuş
Nice zâhidleriñ 'aqlıñı eder fî-kıble-gâhından (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 7*).
[*müjgân,*]

mukaddem: *Önceki, erken.*

1. Tarîkattan hakîkattan **mukaddem**
Ledünnî ibtidâsıdır şerî'at (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 9*). [*mukaddem,*]

mukadder: *Takdir edilmiş, uygun (reva)görülmüş kader, alın yazısı.*

1. Nâz eder 'uşşâka mañbûb cevvin efzûn eyleyip
Râh-ı 'aşkta yan **mukadder** Hüznîyâ terk-i edeb (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 14*).
[*mukadder,*]

mukavves kıl-: *Eğmek, kavislendirmek.*

1. Dâ'-i zenbiñ ey tabîb-i çâre-sâzı el-amân
Kaddimi **kıldı mukavves** zañm-ı 'işyân soñ ramak (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 12*).
[*mukavves kıldı, -dı*]

mükerrem: *Yüce, aziz.*

1. Beyt-i Rabbi'l-âlemîn secdegâh-ı enbiyâ
Her bir eşyâda(n) **mükerrem** 'arş-ı Rañmândır gönül (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 6*).
[*mükerrem,*]

muktebes: İktibas edilmiş, istifade suretiyle alınmış, alıntı.

1. Dersimiz verdi bize ey Hüzni pîr-i ‘aşk bugün
Küntü kenzden ‘Alleme’l-esmâ’ olundu **muktebes** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 66, Mısra 14).
[muktebes,]

muktedâ: İktida edilmiş, uyulmuş, pîşvâ.

1. Nebiler **muktedâsıdır** şerî‘at
Bize Hakkîñ hedâsıdır şerî‘at (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 24, Mısra 1). [muktedâsıdır,]

muktedâ-yı ehl-i sünnet: Sünnet ehlinin tâbi olduğu kimse.

1. **Muktedâ-yı ehl-i sünnet** şüphesiz isnâ ‘aşer
Hüznîyâ râhînda kurbân bir gedâ derler bize (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 139, Mısra 15).
[muktedâ-yı ehl-i sünnet,]

mül: Şarap.

1. Gabğabîñ al ruhlarıñ al lebleriñ al mey de al
Eyle nûş al sevdiğim sâğardaki **müller** seniñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 98, Mısra 6). [müller,]

mülâhid: Hak mezhepten batıl mezhebe kayan. II Müslüman iken başka dine geçmiş olan.

1. Şerî‘at bilmeyen münkir **mülâhid**
Münâfıklar ezâsıdır şerî‘at (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 24, Mısra 17). [mülâhid,]

mülâkât: Buluşup görüşme.

1. Elvedâ‘ etme ferâmûş Hüzni-i üftâdeni
Hayrile Mevlâ **mülâkât** etsin ihsân elvedâ‘ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 81, Mısra 10). [mülâkât,]

mülâkı: Görüşmek. II Kavuşmak.

1. Ve‘d-đuhâ ve‘ş-şemsi vechiñ dîde mâzağa‘l-başar
Hak ile olduñ **mülâkı** şüphesiz ‘ayne‘l-yakîn (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 126, Mısra 6).
[mülâkı,]

mülâzım ol-: Bir kimseye veya bir işe sarılıp ayrılmamak.

1. **Mülâzım ol** evâmir-i Hudâya
İtâ‘at Hâzret-i Kahhâra maḥşûş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 76, Mısra 27). [mülâzım ol,]

mülevves ol-: Kirlenmek, pislenmek.

1. Kim ki kibr etti muḥakkak kaldı merdûd lâ-cerem
Jeng-i küfrile **mülevves oldı** hem ehl-i dâlâl (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 104, Mısra 8).
[mülevves ol, -dı]

mülhid: Dinsiz, Allah‘ı tanımaz.

1. Behâ‘im-veş yiyip içip uyumak
Münâfık **mülhid** eşrâra maḥşûş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 76, Mısra 24). [mülhid,]
2. Bu dördüñ birisin inkâr edenler
Ne **mülhiddir** ne kâfirdir ilâhî (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 157, Mısra 24). [mülhiddir, -dir]

mülk: Memleket, ülke.

1. Mürüvvet şāhibinden Beypazarlı Hakkı bî-hemtā
Fenāda ol bekā **mülkün** hāqīkat eyledi inşā (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 2). [mülkün, -ün]
2. Hāver-i ğam **mülküne** sultān ararsañ işte ben
Serfirāz-ı leşker-i hicrān ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 1). [mülküne, -ü, -]

mülk-i felek: Dünya yurdu.

1. Şem'-i hüsnüñ lem'ası genc-i muhabbet ceşş-i ğam
Gelmemiş mişliñ 'aceb **mülk-i felekçe** pek kâlîl (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 6). [mülk-i felek, -çe]

mülk-i şāhān: Pâdişahlar ülkesi.

1. Atlas-ı zibā gerekmez köhne şāl bir post yeter
Taht-ı Dārā **mülk-i şāhān** almayız efkāre biz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 10). [mülk-i şāhān,]

mültecā: Sığınacak yer.

1. Gerek maddî gerekse ma'nevî bil
'Umümüñ **mültecāsıdır** şerî'at (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 46). [mültecāsıdır,]

mültemes: Arzu duyulan, rica olunan şey.

1. Ey ğarīb bülbül yeter beyhüdedir feryādı kes
Bî-vefādır ğonca nev-hîz olma vaşlıñ **mültemes** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 2). [mültemes,]

müm: Şem, mum.

1. Dām-ı ğurbet sū-be-sū bend eyledi her yanımız
Āteş-i hecriñ bizi maḥveyledi **mümlar** gibi (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 4). [mümlar, -lar]

mümāsil: Benzer, müşabih, andırır.

1. Bir vakt olur 'aşkımız enhāra mu'ādîl
Bir vakt olur ğavriile ḥülyāya **mümāsil** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 2). [mümāsil,]

mü'min: İman eden, inanan, kalp ile tasdik, dil ile ikrar eden.

1. Revādır her **mü'mine** dā'im şalāt-ı ḥams edā etsin
Yaraşır der isem işte budur hem Cennetü'l-Me'vā (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 7). [mü'mine, -e]
2. Şerî'at **mü'miniñ** sermāyesidir
Muvahḥidler şafāsıdır şerî'at (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 15). [mü'miniñ, -in]
3. Çün **mü'mine** zindān daḥi küffāra gülistān
Bu dār-ı fenā ḥāşıl-ı zindān saña şabret (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 11). [mü'mine, -e]
4. Raḥimiñ raḥmeti **mü'min** olana
'Azāb-ı düzaḥı aġyāra maḥşuş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 31). [mü'min,]

mümkün: Olması, gerçekleşmesi imkan dahilinde olanlar.

1. **Mümkün** mü ferâgat ede ol çeşm-i gazâldan
Yağma ediyor 'aqlımı gaddârın o hübdan (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 5). [mümkün,]

mümkün değil: İmkansız, mümkün olmayan.

1. Tahammül eylemek sensiz **değil mümkün** bir ân cânân
Damar âteş 'aşab âteş mizâcım her zamân âteş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 11).
[mümkün değil,]

münâdî: Nidâ edici, çağırıcı, dellâl.

1. Şerî'attır **münâdî** rāh-ı Hakkā
Kamüşundan 'alâsıdır şerî'at (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 19). [münâdî,]
2. Çün **münâdî** bir nidâ etti bugün bayrām günü
Yâ bize 'ıdiyye cânım bûseler verdiñ mi hiç (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 11).
[münâdî,]

münâfık: . Zahiren müslim ve bātinen kâfir olan.

1. Şerî'at bilmeyen münkir mülâhid
Münâfıklar ezâsıdır şerî'at (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 18). [münâfıklar, -lar]
2. Behâ'im-veş yiyip içip uyumak
Münâfık mülhid eşrâra maşşûş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 24). [münâfık,]

münakkaş: Nakışlı, işlemeli, süslü.

1. Tāvüs gibi **münakkaş** sine fezâ-yı Habeş
Hançer gibi kemân-kaş gâyet güzelsiñ ammâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 5).
[münakkaş,]
2. Şüret-i zibâ **münakkaş** hüsn-i ma'sûk bî-vefâ
Raḥm yok şanma gönül 'âlemde her hûbân lezîz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 7).
[münakkaş,]

münezzeh: Temiz, kusur ve noksanlardan uzak; tenzih edilmiş.

1. Kudret ıssı ey Kerîmi ey Raḥîm-i Lâ-yezâl
Her neḳâyîştin **münezzeh** zât-ı pâkiñ bî-mişâl (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 2).
[münezzeh,]

münkâd et-: Boyun eğmek.

1. Yâre verdik gönlümüz zencîr-i 'aşka bağlıdır
Emrine maḥkûm olandan ğayre **münkâd etmeyiz** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 4).
[münkâd et, -me, -yiz]

münkerât: Haram işler. Şeriatın menettiği, Allah'ın yasak kıldığı şeyler.

1. İ'tikâd-ı ehl-i sünnet üzre ol sen Hüzniyâ
Dîn şerî'at bâkîdir hem maḥvolur hep **münkerât** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 16).
[münkerât,]

münkesir: Kırılan, kırgın.

1. Yâdigâr ettim bu gönlüm dām-ı zülfünde esîr
Münkesir etme kerem kıl rahmla her ân elvedâ' (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 6).
[münkesir,]

münkesir-kalb: *Kırgın, kırılan kalp.*

1. **Münkesir-kalb** olma Hüzni mür u mârâ şüretâ
Şems-i hâver burc-ı tende nûr-ı ‘irfândır gönül (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 106, Mısra 13*).
[münkesir-kalb,]

münkir: *İnkâr eden, kabul etmeyen.*

1. Bu ne hikmet nice **münkire** şafâ bahşediyor
Nice hâl ehline de zulm-i firâvân ne sebeb (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 22, Mısra 7*). [münkire, -e]
2. Şerî‘at bilmeyen **münkir** mülâhid
Münâfıklar ezâsıdır şerî‘at (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 24, Mısra 17*). [münkir,]
3. Anıñçün **münkire** karşı açıldı kale-i irşâd
Haqîkat cevherinden gel al hoş dükkânımız vardır (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 55, Mısra 3*).
[münkire,]
4. Bulur **münkirleriñ** imân göreydi rif‘ât-ı şânıñ
Muhaşşal zâtıña her dem pîrân ‘âşık hûbân ‘âşık (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 90, Mısra 7*).
[münkirleriñ, -ler, -in]

münkîrle nekîr: *İslam dininde kabirde insanı ilk sorguya çekeceğine inanılan melekler.*

1. **Münkîrle Nekîr** vereyim Şâfi cevâbı
Takrîr edeyim anlara sultânımı yâ Rab (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 15, Mısra 15*). [münkîrle nekîr, -e-le]

muntaazır: *İntizâr eden, gözleyen, bekleyen.*

1. **Muntaazırdır** meh cemâliñ görmeye bu gözlerim
Merhabâ çeşmim eden bînâ efendim merhabâ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 9, Mısra 5*).
[muntaazırdır, -dır]
2. Gamla tezyîn eyledim başsın kadem gamhâneme
Muntaazır dil her cihet teşrîfiñ müştâkıyız (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 59, Mısra 10*). [muntaazır,]
3. Sûy-ı Haqtan her ne gelse râzıyım biñ cân ile
Muntaazır dil ibtilâyâ câna minnet etmeyiz (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 64, Mısra 12*). [muntaazır,]
4. Baş u cânım cümle varım râhıña olsun fedâ
Muntaazır dil bende-i fermânıñım Allah için (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 133, Mısra 8*).
[muntaazır,]
5. Dil-i talebkâr vişâliñ **muntaazırdır** dâ’imâ
Hâlini ‘arz etmeye şermende Allah ‘aşkına (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 147, Mısra 13*).
[muntaazırdır, -dır]

münzel: *Gönderilmiş, indirilmiş.*

1. **Münzel** iken cânib-i Haqtan ‘uşûl-i beyyinât
Vâh dilâ bilmem nedir yetmez mi bunca seyyi‘ât (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 25, Mısra 1*).
[münzel,]
2. ‘Alîniñ hel etâ şânıñda **münzel**
Ledün esrârıñ deryâsı mâhı (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 157, Mısra 19*). [münzel,]

mür: *Karınca.*

1. Münkesir-kalb olma Hüzni **mür** u mârâ şüretâ
Şems-i hâver burc-ı tende nûr-ı ‘irfândır gönül (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 106, Mısra 13*).
[mür,]

mürâ‘ât: *Riâyet etmek, saygı göstermek.*

1. **Mürâ'ât** et vefâ resmin ferâmüş eyleme şahım
Deriñde vâlih ü hayrân bu Hüzni 'âşık-ı şeydâ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 7, Mısra 13*). [*mürâ'ât,*]

murâd: *Maksat, meram, niyet.*

1. Çerh-i gerdün ber-karâr olmak **murâd** üzre muhâl
Gâhi gam gâhi sürür devrân olur 'âlem bu yâ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 6, Mısra 3*). [*murâd,*]
2. Ey Hüzni eger irmek ise Hakkâ **murâdîñ**
Sineñde ola gevher-i nâ-yâb-ı tevâzu' (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 82, Mısra 13*). [*murâdîñ, -ın*]

murâd-ı maşşûd: *Dilek ve amaç.*

1. **Murâd-ı maşşûdu** Hüzni fakîri
Cemâliñ Ka'besin etmekte tatvîf (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 87, Mısra 19*). [*murâd-ı maşşûdu, -u*]

murâduña er-: *İsteğine kavuşmak, dileği gerçekleştirmek, arzusu yerine gelmek.*

1. Çü yektâ-yı vişâlıñden **murâduña eren** gönül
Gönül Mecnûn iseñ gez sen ara bul saç-ı Leylâyı (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 151, Mısra 7*). [*murâduña er, -en*]

mürâ'îlik: *İkiyüzlülük, riyakârlık.*

1. Ettigîñ bunca 'ibâdet dil kabâhattir saña
Hep **mürâ'îlik** ettiñ sîrette 'âdetir saña (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 5, Mısra 2*). [*mürâ'îlik,*]

mür-âsâ: *Karınca gibi.*

1. Es-sefer çün Kıt'atünmine's-sağardır 'âleme
Mür-âsâ bak za'îf olmağa biñlerce cesür (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 45, Mısra 8*). [*mür-âsâ,*]

mürde: *Ölü, bitkin, perişan.*

1. Eylediñ teşrîfle ihyâ **mürde** cismim çok şükür
Merhabâ ey kaşları tuğrâ efendim merhabâ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 9, Mısra 3*). [*mürde,*]
2. **Mürde** cisme çün hayât bahşetmede 'İsâ gibi
Ruğlarıñ dârü's-şifâ ma'cûna minnet etmeyiz (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 60, Mısra 7*). [*mürde,*]
3. **Mürde** cismim zinde kıl ol şerbet-i dîdâr ile
'Âşıkıñ âlâm-ı gamda ey şeh-i hûbân marîz (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 78, Mısra 7*). [*mürde,*]

mürğ-i devlet: *Devlet, saadet kuşu.*

1. Derd-i 'aşkıñ sîñede bir nür-ı hikmettir baña
Rûz u şeb feryâd u efgân **mürğ-i devlettir** baña (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 4, Mısra 2*). [*mürğ-i devlettir, -tir*]

mürğ-i dil: *Gönül kuşu.*

1. Gülşen-i dâr-ı fenâdan **mürğ-i dil** etti firâr
Kağ-ı ülfet etmişiz her ân gül-i gülzâre biz (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 65, Mısra 5*). [*mürğ-i dil,*]
2. **Mürğ-i dil** Ya'kûb gibi ister Hudâdan rü'yetîñ
Mısr ilinde menzil-i zindân ararsañ işte ben (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 128, Mısra 5*). [*mürğ-i dil,*]

mürğ-i Hâk: *Hak diyen, gece ayağından asılıp baş aşağı sarkarak öten kuş. İshak kuşu, Hak kuşu.*

1. Ne havfı kes Hudâdan ne recâyı
Cenâheyn **mürğ-i Hâk** tayyâra mahşûs (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 6*). [*mürğ-i hâk,*]

mürğ-i Hümâ: *Hüma kuşu,saadet ,kutluluk simgesi.*

1. Zühd ü takvâ ‘âr u nâmûs vermişiz didâra biz
Lânemiz **mürğ-i hümâ** kân-ı kanâ‘at tākıyız (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 6*). [*mürğ-i hümâ,*]

mürsel: *Peygamberler.*

1. Kanda kaldı bunca **mürsel** enbiyâ vü evliyâ
Nerededir bunca cebâbir ber-tâhin devvâra bak (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 7*). [*mürsel,*]

mürşid: *İrşat edici, eden, doğru yol gösteren.*

1. Nebiler hâtemi sultân Muḥammed
Veliler **mürşidi** cānân Muḥammed (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 2*). [*mürşidi, -i*]
2. Okuyup men’aref dersin edip ta’limi **mürşidden**
Şakın mālâ-yecüz ile fenâda qalma cāhil hâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 9*). [*mürşidden, -den*]

mürşidân: *İrşad edenler, doğru ve hak yolu gösterenler.*

1. Umduğuñ bunca defâ’in medfen-i virânedir
Mürşidânı hıfz eden ḥalk içre bir köhne libâs (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 8*). [*mürşidânı, -i*]

mürşid-i devrân: *Zamanın mürşidi.*

1. Eyle ta’lim ders-i ‘aşkı **mürşid-i devrâna** gel
Sen henüz bir tıfl-ı şîrsiñ mekteb-i şıbyâna gel (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 1*). [*mürşid-i devrân,*]

mürşid-i kâmil: *Tasavvufta seyr-i sülukunu tamamlayıp irşad görevinde bulunan kişi, manevi terbiye edici. Şeyh ile aynı manaya gelir.*

1. Bulup bir **mürşid-i kâmil** edip bûs dest ü dāmânın
Ḥaḳîkat rāhiña sâlik olup ol Ḥaḳka vâsıl hâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 7*). [*mürşid-i kâmil,*]
2. **Mürşid-i kâmil** deyü dāmânını bûs eylesem
Müttakî zannettigim pîrde kerâmet kalmamış (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 9*). [*mürşid-i kâmil,*]

mürür: *Geçme, sona erme, geçip geçme.*

1. Elvedâ‘ ey ‘îd-i mâtem el-firāk ey mäh-ı nûr
Nâzenin ‘ömrüm gibi ḥüznile ettiñ **mürür** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 2*). [*mürür,*]
2. Neden böyle olur mağrûr iki günlük fenâya dil
‘İbâdetle **mürür** etmiş niçin bir ân zamânım yok (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 6*). [*mürür et, -miş*]
3. Akıtıp dîde-i eşkim cigerim kıldı kebâb
Baña ettirdi **mürür** âh ile her rûz u şebî (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 4*). [*mürür et, -tir, -di*]

mürüvvet: *İnsaniyet, mertlik, yiğitlik.*

1. **Mürüvvet** merhamet eyle dil-i bî-çāreye cānım
Ki senden gayri bir zerre görünmez dīdeme dünyā (Yozgatlı Hüzni Dīvānı, Gazel 7, Mısra 5).
[mürüvvet,]
2. **Mürüvvet** şahibinden Beypazarlı Hakkı bî-hemtā
Fenāda ol bekā mülkün haqīkat eyledi inşā (Yozgatlı Hüzni Dīvānı, Gazel 13, Mısra 1).
[mürüvvet,]
3. **Mürüvvet** senden olmazsa kime ben eyleyim şekvā
Keremden lutfedip eyle bu ‘āşīye nigāh yā Rab (Yozgatlı Hüzni Dīvānı, Gazel 16, Mısra 7).
[mürüvvet,]
4. Yā bize lutfuñ seniñ hecrile cevri etmek midir
Hiç beyim yok mu **mürüvvet** ‘āşīkān eyler taleb (Yozgatlı Hüzni Dīvānı, Gazel 19, Mısra 4).
[mürüvvet,]
5. On sitem kıl bir **mürüvvet** ‘öşr-i şer’i-veş baña
Kırkta bir hüsnuñ zekātın ver bize ‘ālī neseb (Yozgatlı Hüzni Dīvānı, Gazel 19, Mısra 7).
[mürüvvet,]
6. Cefā vü cevriñe yoktur taḥammül bende ey cānım
Sa’adetli **mürüvvetli** efendimsiñ amān ey şüh (Yozgatlı Hüzni Dīvānı, Gazel 34, Mısra 6).
[mürüvvetli, -li]
7. Kapanmaz dergeh-i pīrān **mürüvvet** ehli pek çoktur
Gelen üftādeye karşı nice iḥsānımız vardır (Yozgatlı Hüzni Dīvānı, Gazel 55, Mısra 5). [mürüvvet,]
8. Hāk-i pāye düştüm encām eyledim vaşlīñ ricā
Etmedi zerre **mürüvvet** seng-i dil-i hūbānımız (Yozgatlı Hüzni Dīvānı, Gazel 62, Mısra 8).
[mürüvvet,]
9. Ben dedim yok mu **mürüvvet** āhla geçti vaktimiz
Ol dedi ḡamdır hediyye ‘āşīka iḥsānımız (Yozgatlı Hüzni Dīvānı, Gazel 62, Mısra 11). [mürüvvet,]
10. Şarf-ı ‘ayn ettim cihāndan hiç **mürüvvet** kalmamış
Dilberin de devletin de zerre lezzet kalmamış (Yozgatlı Hüzni Dīvānı, Gazel 70, Mısra 1).
[mürüvvet,]
11. Yok **mürüvvet** ‘āşīka vicdānıñ mermer midir
Nār-ı ‘āşīkīñ külhānıñ sinesi sūzānıyım (Yozgatlı Hüzni Dīvānı, Gazel 123, Mısra 3). [mürüvvet,]
12. Hiç **mürüvvet** yok mudur üftādeñe ey bî-vefā
Olmazam zerre emīn hep andıña boştur şu bu (Yozgatlı Hüzni Dīvānı, Gazel 136, Mısra 7).
[mürüvvet,]
13. Bīñ ricālar eyledim bir kez **mürüvvet** etmediñ
Pāyīñe düştüm hezārān ağladım cānım deyü (Yozgatlı Hüzni Dīvānı, Gazel 138, Mısra 3).
[mürüvvet et, -me, -dīn]
14. **Mürüvvet** eyle bābıñda benim bir rü-siyāh yā Rab
Sefāhet ma‘şīyet-kārım eden ‘ömrüm kütāh yā Rab (Yozgatlı Hüzni Dīvānı, Gazel 16, Mısra 1).
[mürüvvet eyle,]
15. Bize yok mu ‘acabā ‘īd-i vaşlīñdan eşer
Ne olur eyle **mürüvvet** dil-i nā-çāre güzel (Yozgatlı Hüzni Dīvānı, Gazel 108, Mısra 8). [mürüvvet eyle,]
16. Bī-vefā olma **mürüvvet** eyle ‘ahde kıl vefā
Sā’il-i lutf u ‘atāñ bende-i fermānıyım (Yozgatlı Hüzni Dīvānı, Gazel 123, Mısra 9). [mürüvvet eyle,]
17. Ricā-mend-i vişālīm ben **mürüvvet** eyle sultānım
Kula ‘atf-ı nigāh meşhūr emeldir pādīşāhından (Yozgatlı Hüzni Dīvānı, Gazel 134, Mısra 9).
[mürüvvet eyle,]
18. Vişālīñ eylerim ārzū kerem-i bāb-ı lutfuñdan
Ricāmı gel kabūl eyle **mürüvvet** kıl hemān ey şüh (Yozgatlı Hüzni Dīvānı, Gazel 34, Mısra 8).
[mürüvvet kıl,]
19. Bir nigāh et bende vü ḡayrānıñ Allāh için
Gel **mürüvvet** kıl baña kurbānıñ Allāh için (Yozgatlı Hüzni Dīvānı, Gazel 133, Mısra 2).
[mürüvvet kıl,]

mürüvvetsiz: *Mürüvvet sāhibi olmayan, insanlıktan nāsibi bulunmayan, nā-mert.*

1. Te'sir etmez yâ niçin dūd-ı siyâhım sineñe
Ey **mürüvvetsiz** hayâsız bî-vefâ dil-dârımız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 10).
[mürüvvetsiz,]

Musâ: İsrailoğullarına elçi olarak gönderilen peygamber; Hz. Musa.

1. Mesihîñ nefhiyle ihyâ-yı emvât
O **Musânîñ** 'aşâsıdır şerî'at (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 30). [musânîñ, -nın]
2. Nerde Yûsuf nerde **Mûsa** nerde 'îsâ kıl fikir
Nerde Rüstemle Nerimân Haydar-ı Kerrâra bak (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 9).
[mûsa,]

muşallâ taş: Camilerde, namazı kılınmak üzere üstüne cenaze konulan, dikdörtgen masa biçiminde, yüksekçe taş.

1. Kondukta **muşallâ taşına** etme su'âli
Her hâk-ı 'ibâd maṭlab-ı cîrânımı yâ Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 11). [muşallâ taşına,]

müsâvî: Birbirinden ne fâzla ne eksik olan, eşit.

1. Aldanma anıñ vuşlat u hicrânı **müsâvî**
Bülbül gibi beyhûde yere nâlâna yanaşma (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 7). [müsâvî,]

muşaykal: Parlak, cilalı.

1. Derd-i 'aşkıñ sînemi kılsın **muşaykal** el-amân
Eynime olsun 'abâ hem 'aşk-ı zât-ı Muştafâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 17).
[muşaykal,]

müsemmin: Zehirleyen, zehir katan.

1. Mâl olur aşhâbına a'dâ-yı cân çün bî-gümân
Şervet-i sâmân **müsemmin** olamaz bir ân lezîz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 4).
[müsemmin,]

muşhaf: Kitap. II Güzellik.

1. Okudum **muşhafı** hüsnüñdeki âyât-ı hikem
Yeñi bildim ki o güzel 'Arabîdir 'Arabî (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 11). [muşafı, -ı]

muşhaf-ı na't: Övgü kitabı.

1. **Muşhaf-ı na'tıñ** muḥakkak menbâ'-ı 'aşk feyz-i Hâk
Bil melek ṭab'ıñ seniñ gülfemiñ hem selsebîl (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 3).
[muşhaf-ı na't, -ın]

müşk-bâr: Misk yağıduran, misk kokulu.

1. Benefşe boynunu bükmüş şüşâm kaddin kemân etmiş
Çayır çiydem semîn lâle 'abîrle **müşk-bâr** ağlar (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 4). [müşk-bâr,]

müşkil: Halledilmesi, çözüme kavuşturulması güç iş veya mesele, zorluk, güçlük, zor.

1. Çekilmez bār-ı ‘aşkıñ āh ne **müşkildir** ‘aceb cānım
Ne dilde lezzetim vardır ne bir şevk ü şetâret var (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 43, Mısra 3*).
[müşkildir, -dır]
2. Mağlaşım müşkil talep hiç kıla şakla sineñe
Hefti pençe **müşkiliñ** hal kıla yek lahza Celil (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 109, Mısra 10*).
[müşkiliñ, -in]

müşkilât: Güçlükler, zorluklar.

1. Dü cihân ey dil yeter hüccet saña fermân-ı Hâk
Halleden ol ‘âlem-i ma’nâda yüz biñ **müşkilât** (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 25, Mısra 4*).
[müşkilât,]

müslim: Müslüman.

1. Nefse uydum rûz u şeb ettim haţâlar bî-şümâr
Görmemiş **müslim** zamânda nev’i âdem el-‘iyâz (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 39, Mısra 4*).
[müslim,]

müştaş: Şevkli, büyük bir şevkle istemek.

1. Ğamla tezyin eyledim başsın kadem ğamhâneme
Muntazır dil her cihet teşrifiñ **müştaşkıyız** (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 59, Mısra 10*).
[müştaşkıyız,]

mustefid ol-: Faydalanmak, şereflenmek.

1. Haftada bir eyleyip teşrif makâm-i meşhede
Kabrim üzre kıl ziyaret rûhum **olsun mustefid** (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 38, Mısra 12*).
[mustefid ol, -sun]

müsteḥak: Hak eden, layık.

1. Hüzni-i bî-çâreyi reddetme kaydet deftere
Baḥr-i luţfuñ kaţresine eyle anı **müsteḥak** (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 88, Mısra 14*).
[müsteḥak,]

müsteşnâ: Seçkin, emsali bulunmayan, istisna edilmiş.

1. Cünbüş-i reftârîñi āh kimler öğretti saña
Hemşireñ mi ğalibâ yâr etti **müsteşnâ** seni (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 152, Mısra 8*).
[müsteşnâ,]

mu’tâd et-: Alışmak.

1. Biz esîr-i dām-ı ‘aşkız boşa feryâd etmeyiz
Bülbül-âsâ bî’z-zârûr ol âha **mu’tâd etmeyiz** (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 61, Mısra 2*). [mu’tâd et,]
2. Niçin bülbül gibi āhı şehirde **etmezem mu’tâd**
Niçin ḥalktan ḥayâ etmem ḥayât-ı cavidânım yok (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 94, Mısra 9*).
[mu’tâd et, -mezem]
3. Şehirde ben niçin āh u fiğânı **etmeyeyim mu’tâd**
Derünümünden elem ağlar ğam ağlar ğam-küsâr ağlar (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 44, Mısra 11*).
[mu’tâd,]

mu’tâd eyle-: Alıştırmak.

1. Şüret-i mihr-i vefâdan cevri **mu'tâd eylediñ**
Yâ neler yaptın vefâsız bu dil-i dîvâne sen (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 7). [mu'tâd eyle, -din]

mütelezziz: Lezzet bulan, tat alan, mutlu olan, hoşlanan.

1. Ey kalb-i hâzîn hüznüne devrân **mütelezziz**
Ey cism-i nahîf derdiñe dermân **mütelezziz** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 2). [mütelezziz,]
2. Kâbüs u elem başına ol bād-i cününüñ
Estikçe hemân hâliñe düşmân **mütelezziz** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 4). [mütelezziz,]
3. Ol kîne-i gaddâr ise etmekte tezâyüd
Bî-rahm ü kerem didesi mestân **mütelezziz** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 6). [mütelezziz,]
4. Ey bād-ı şabâ yâre benim hâlimi söyle
Tedbîr ü şifâ yok mu 'aceb bu dil bir ân **mütelezziz** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 8). [mütelezziz,]
5. Ey nâme varıp dergeh-i dilâya kerem kıl
Var eyle beyân âhıma cânân **mütelezziz** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 10). [mütelezziz,]
6. Hüznî yanıyor ateş-i 'aşk ile dem-â-dem
Etmekte figân hecriste süzân **mütelezziz** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 12). [mütelezziz,]

mu'terif: İtirâf eden, ikrar eden.

1. Ben kendimi levmetmege hem **mu'terif** oldum
Dünyâ degil a hâzrete lâıyk hünerim yok (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 7). [mu'terif,]

muṭṭî'-i âb-ı vişâl: Kavuşma gözyaşını söndüren, dindiren.

1. Firḳat ü hecriñle yakıtım sînde yüzbiñ çerâğ
Muṭṭî'-i âb-ı vişâliñ eylediñ benden ırâğ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 2). [muṭṭî'-i âb-ı vişâl, -in]

muṭî: İtaat eden, itaatkâr.

1. Zülm etse de rahm etmese fermâna **muṭî'dir**
Maḥkûm olamaz bir şeh ü hünkârıñ o hûbdan (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 7). [muṭî'dir,]

muṭṭlak: Muhakkak, kesin.

1. Şüretine sîreti **muṭṭlak** muḥâlif nâ-kesi
Ma'nide çarpa gezen hayvân ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 9). [muṭṭlak,]

muṭṭlakâ: Kesin olan, kesin.

1. Hem Ḥasan 'aşkına zehr-i mâtemi nûş eyleyen
Meşhediñ kıtmîri hâşıl **muṭṭlakâ** derler bize (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 14). [muṭṭlakâ,]

muṭṭrib: Çalgıcı.

1. Gazel-hân **muṭṭrib** ü sâkî dem-â-dem 'iş u 'işretle
Hezârân meclis-i rindân müheyyâ sofrâ-ı şahbâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 13). [muṭṭrib,]

müttakî: *İttika eden, sakınan, çekinen. Allah'tan korkup menâhîden içtinap eden.*

1. Mürşid-i kâmil deyü dāmânını būs eylesem
Müttakî zannettığım pîrde kerâmet kalmamış (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 10).
[müttakî,]
2. Gâhi secde eyledim puthânedede cânân için
Gâhi girdim mescide hoş **müttakî** hûlarla ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 4).
[müttakî,]

müttefik: *İttifak eden, birbiriyle aynı fikirde olan.*

1. Çeşm-i ve'z-zeytûnuña çün dendi mâzâğa'l-başar
Lâ-naẓırsiñ yâ Resûl vaşfıñda 'âlem **müttefik** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 6).
[müttefik,]

muvaḥḥid: *Allah'ın birliğine inanan.*

1. Şerî'at mü'miniñ sermâyesidir
Muvaḥḥidler şafâsıdır şerî'at (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 16). [muvaḥḥidler,]

mûy: *Saç.*

1. Âh vatan körpe kuzular vâh 'iyâl-i mûnisim
Etti dü-tâ kâmetim **mûyum** sefid meslûb şu'ûr (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 12).
[muyum, -um]

mûy-ı müşk-i cân-fezâ: *Can veren güzel kokulu saç.*

1. Ey semîn sâ'id 'abîri **mûy-ı müşk-i cân-fezâ**
Şun leb-i la'liñ şifâsın sinesi süzâneyim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 7). [mûy-ı müşk-i cân-fezâ,]

mûy-ı sefid: *Ak saç, ağarmış saç.*

1. **Mûy-ı sefid** cürm-i şakîl kendi denî nefsi zelîl
İster iseñ Hakkâ delîl vakt-i seher vakt-i seher (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 15). [mûy-ı sefid,]

müzdâd ol-: *Artmak, çoğalmak.*

1. Gön'lümüz vîrâne oldu hâne-i bûmlar gibi
Gün-be-gün **olmakta müzdâd** derdimiz kumlar gibi (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 2).
[müzdâd ol, -makta]

müzeyyen: *Bezenmiş, süslenmiş.*

1. Yetiştî nev-bahâr ey dil şafâlar olmada peydâ
Müzeyyen al yeşil atlas mişâli ser-te-ser dünyâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 2).
[müzeyyen,]

-N-

nâ-bedîd: *Belirsiz.*

1. Bî-murâd gitti deyü bî-çâre bî-kes ‘aşıkım
Ey cefâ-cü ağla gez oldukça Hüzni **nâ-bedîd** (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 38, Mısra 14*). [*nâ-bedîd,*]
2. ‘Âr nâmûsu **nâ-bedîd** oldu cünûn-ı ‘aşk ile
Meclis-i ‘irfânda yok ‘aşkıñla eski rağbetim (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 124, Mısra 9*). [*nâ-bedîd,*]
3. Dizilmiş burc-ı hüsnünde ser-â-pâ hâllerin cânâ
Felekte **nâ-bedîd** hürşid mücellâ mihr ü mâhindan (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 134, Mısra 4*). [*nâ-bedîd,*]

nabz: *Atardamarın vuruşu.*

1. **Nabzıma** el urma zinhâr ey tabîb-i bî-haber
Eyleme tedbîr ü dermân bulamazsın çâre kes (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 66, Mısra 9*). [*nabzıma, -ım, -a*]
2. Etti teşhîş derd-i ‘aşkım **nabzıma** el urdu âh
Vermedi bir dem devâsın eyledi Loğmân garağ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 77, Mısra 7*). [*nabzıma, -ım, -a*]

nâ-çâr: *Çaresiz.*

1. Tâb-ı ruhsârîna ey şüh etmişim **nâ-çâr** heves
Ben miyim ‘âlemde cânâ yâr ile âğyâr heves (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 69, Mısra 1*). [*nâ-çâr,*]

nâ-dân: *Cahil, bilgisiz.*

1. Devlet-i dünyâ için devrâna minnet etmeyiz
Dirhem ü dînâr için **nâ-dâna** minnet etmeyiz (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 64, Mısra 2*). [*nâ-dâna,*]

nâ-gâh: *Ansızın, birdenbire.*

1. Keş-i vaşlım çün şikest ettiñ benim ey nâzenîn
Külle-i endüh ile biñ zulm ile **nâ-gâh** benim (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 114, Mısra 6*). [*nâ-gâh,*]

nâ-hak yere: *Haksız yere, hak etmediği halde; adaletsizce.*

1. Zerrece rahm etmez ey şüh durmayıp kanım içer
Kân döker **nâ-hak yere** doymaz mı hâlâ gamzeler (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 51, Mısra 10*). [*nâ-hak yere,*]

nâ’il-i ihsân: *Bağışa erişmiş.*

1. İñiler küşe-i miñnette hezârân fuzalâ
Cühelâ zümresi de **nâ’il-i ihsân** ne sebep (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 22, Mısra 6*). [*nâ’il-i ihsân,*]
2. Kerem et gayret-i âğyâr ile süz oldu bu dil
Biraz ol luţfuñ ile **nâ’il-i ihsân** olayım (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 121, Mısra 12*). [*nâ’il-i ihsân,*]

nâ’il-i mehpâre-i ruhsâr: *Yanağının ay parçasına erişen.*

1. Ebrûvânîñ sîneme urdu hezârân yaralar
Tîr-i müjgân **nâ’il-i mehpâre-i ruhsâr** heves (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 69, Mısra 8*). [*nâ’il-i mehpâre-i ruhsâr,*]

nakd-i cân: *En değerli şey olan can sermâyesi, can varlığı.*

1. Ceys-i ğurbet etti yağma **nağd-i cânım** her ne var
Yok haber semt-i vatandaş eyledi ihvân ğarağ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 3). [*nağd-i cân, -ım*]

nâ-kes: Alçak, soysuz, düzenbaz.

1. Zînet-i dünyâ medâr-ı iftihârdır **nâ-kese**
Zerre rağbet etmeyiz hem dirheme dînâra biz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 7). [*nâ-kese, -e*]
2. Şüretine sîreti muṭlak muḥâlîf **nâ-kesi**
Ma'nide çarpa gezen hayvân ararsa işte ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 9). [*nâ-kesi,*]

nālân: İnleyen. II Acı çeken, üzgün.

1. Zülmüñ yetişir bendeñe al bir de du'âmı
Her vakt-i şehir 'aşkile **nālânım** efendim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 14). [*nālânım, -ım*]
2. Çekemem derd ü ğamıñ rûz şeb efgân edeyim
Yine mi bülbül-âsâ dili **nālân** edeyim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 2). [*nālân,*]
3. Nice Mecnûn gibi efgân edeyim şâm u şehir
Yetişir çile-i hasret nice **nālân** olayım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 4). [*nālân,*]
4. Nâzeninim cân atıp gül rûyuña her ân seniñ
Her şehir bülbül gibi **nālânıñım** Allah için (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 4). [*nālânıñım, -ın, -ım*]
5. Aldanma anıñ vuşlat u hicrânı müsâvî
Bülbül gibi beyhûde yere **nālâna** yanaşma (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 8). [*nālâna, -a*]

nālân: İnleme, figan etme.

1. Ser-be-ser olsun nişâr râhıñda hûn-ı iştîyâk
Lâ'le renk olsun vücûdum bakma hiç **nālânıma** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 8). [*nālânıma, -ım, -a*]

nālân et-: İnlemek.

1. Gel eyle gönül şıdk ile efgân gecelerde
Bülbül gibi **et** sen dağı **nālân** gecelerde (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 2). [*nālân et,*]

nālâne: İnleyen. II Acı çeken, üzgün.

1. Kıpıñ kıtmîridir Hüznî günâhkâr
Dem-â-dem dergehiñ **nālânesiyiz** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 18). [*nālânesiyiz,*]

nâle vü âh ü firāk: İnlemeler, feryadlar ve ayrılık.

1. Yâr marîz-i 'aşkıñım her dem füzûn et derdimi
Nâle vü âh ü firākım 'ayn-ı şıhhattir baña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 4). [*nâle vü âh ü firāk, -ım*]

nâle vü efgân: İnlemeler ve feryadlar.

1. Bir nâzar kıl **nâle vü efgâna** gel Allah için
Sen devâ et yâre-i hicrâna gel Allah için (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 1). [*nâle vü efgân, -a*]

2. Eyledi te'şir firâkıñ sîne-i sūzânıma
Raḥm kılna kanlı zâlim **nâle vü efgânıma** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 2). [nâle vü efgân, -ım, -a]

nâle-i dūd-ı siyâh: Kara dumanların iniltisi.

1. 'Arzûhâlim var saña raḥm eyle bir kez gonca leb
Nâle-i dūd-ı siyâhım çıktı âfâka bu şeb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 2). [nâle-i dūd-ı siyâhım,]

nâle-i efgân: Feryadın iniltisi.

1. Bî-çâre gönül **nâle-i efgân** saña şabret
Her derd-i belâ her demi ihsân saña şabret (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 1). [nâle-i efgân,]
2. Senden digeri kimlere şekvâ edeyim ben
Her vakt-i seher **nâle'i efgânımı** yâ Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 8). [nâle'i efgânımı,]

nâle-i hayrân: Şaşırılmışların (hayrân olanların) inlemesi.

1. Âsitânîñ hizmetidir mîr gedânîñ maqşadı
Dergehiñde Hüznî-âsâ **nâle-i hayrân** mıdır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 14). [nâle-i hayrân,]

nâm: Ad. II Şan, şöhret.

1. Bayramoğlu **nâmidır** Hacı Halil
Zâ'irinden Fâtihâ eyler ricâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 7). [nâmidır, -ı, -dır]
2. Cism ü cân âmâdedir râhiñde kurbânım seniñ
Hüznî **nâmım** yâd ola tâ haşre dek beyne'l-halef (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 12). [nâmım, -ım]
3. Gerdân-ı kâfûruñu şemm eyleyem şebbo gibi
Olmaya bir kimseye ihsân bu **nâmla** bu şeref (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 10). [nâmla, -la]

nâmdâr ol-: Şöhretli olmak.

1. Çün Züleyhâ evvelâ 'aşk ile **oldu nâmdâr**
Oldu meftûn şöñradan ol Yûsuf-ı Ken'ân-ı 'aşk (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 13). [nâmdâr oldu, -du]

nâme: Mektup.

1. Ey **nâme** varıp dergeh-i dilâya kerem kıl
Var eyle beyân âhıma cânân mütelezziz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 9). [nâme,]

nâ-merd: İnsanlıktan nasibini almamış, mert olmayan.

1. Pirehen atlas ile **nâ-merd** felekten kâm-yâb
Nice dâna fâhrile 'üryan olur 'âlem bu yâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 5). [nâ-merd,]
2. Vakt zîk ma'nâ rekik **nâ-merde** açma bî-haber
Bâr-ı sevdâ çekmeyen civâna pek 'irfân güç (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 9). [nâ-merde, -e]
3. Bu 'aşkı levme eden elbet mezâkın tatmayan **nâ-merd**
Behâ'im-veş bu 'âlemde yiyip içip yatar vâ'iz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 13). [nâ-merd,]

4. Çarh-ı devvār ‘aksine devr etmede fāzıllara
Hüzniyā **nā-merdlere** eltāf-ı devrān ihtışās (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 68, Mısra 12). [nā-mertlere, -ler, -e]

nām al-: Ün kazanmak, ad kazanmak.

1. Dāsītān oldum cihāna hūznile mesrūr iken
Hüzni **nāmın almışım** rahmiñde Hüzni şöhretim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 124, Mısra 12). [nāmın alm, -ın]

nāmūs: Ar, edep, haya.

1. ‘Ār **nāmūs** nā-bedīd oldu cünün-ı ‘aşk ile
Meclis-i ‘irfānda yok ‘aşkıñla eski rağbetim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 124, Mısra 9). [nāmūs, -u]

Nāmūs-ı ekber: Peygamber efendimize vahy getiren ve dört büyük melekten biri olan Cebrâil aleyhisselâm, Cibril.

1. Öyle bir maḥbûb-ı ‘ālem Hüzniyā ol bî-naẓir
Dergeh-i vālāsınñ **Nāmūs-ı ekber** dāyesi (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 153, Mısra 10). [nāmūs-ı ekber,]

nān: Ekmek.

1. Saḥāvet sofrası mebzûl-ı şarāb selsebîl-āsā
Şerî‘attan tarîkattan yenir hoş **nānımız** vardır (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 55, Mısra 8). [nānımız,]

nār: Ateş, od.

1. Cemālîñ şem‘ine yandı bu dil pervāne-i ‘aşkıñ
Söyünmez sinede **nārîñ** fūrūhte ey meh-i ğarrā (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 7, Mısra 8). [nārîñ, -ın]
2. Yağ vücūduñ **nāra** ey dil Hāk rızāsın kıl taleb
Yanmayınca kül olur mu kūh-ı yabanda ḥaṭab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 18, Mısra 1). [nāra, -a]
3. Ḥalīle eyleyen ol **nārî** gülzār
O Nemrūduñ belāsıdır şerî‘at (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 24, Mısra 23). [nārî, -ı]
4. Seniñ ‘aşkıñ ile cismim yanar revān-veş **nāra**
Ne ‘aqlım var ne tedbirim ne feryāda siyāset var (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 43, Mısra 9). [nāra, -a]
5. Gedā bayıñ kefen sermāyesidir
Ḥariş olan bekāda **nāra** maḥşūş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 76, Mısra 18). [nāra, -a]
6. Za‘îfsiñ kendiñi gel atma **nāra**
Vücūtta yok taḥammül **nāra** maḥşūş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 76, Mısra 29). [nāra, -a]
7. Elinde kufl-i miftāhı şanasıñ cenneti **nārîñ**
Bir iki aççaya kārı beḥiştî hem şatar vā‘iz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 80, Mısra 3). [nārîñ,]
8. Ki yetmiş biñ kişi **nāra** sezānıñ
Şefî‘idir bağışla geç günāhı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 157, Mısra 15). [nāra, -a]

na‘ra at-: Yüksek sesle haykırmak.

1. Çıkıp kürsüde ḥiddetle bizi **na‘ra atar** vā‘iz
İnip rāh-ı sefāhetten nice şeyler yutar vā‘iz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 80, Mısra 1). [na‘ra at, -ar]

na'ra-ı feryād: *Feryâdın çılgılığı.*

1. Et temâşâ gel bugün gör **na'ra-ı feryâdımı**
Kân döker çeşmânımız seyrâna gel Allah için (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 3*). [*na'ra-ı feryâd, -ım, -ı*]

nâr-ı 'aşk: *Aşk ateşi.*

1. Vücûduñ **nâr-ı 'aşkıñla** yaqar pervâneler her dem
Gül ağlar bülbül ağlar sünbül nergisle hâsır ağlar (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 5*). [*nâr-ı 'aşk, -ın, -la*]
2. **Nâr-ı 'aşkıñ** ser-be-ser yaqtı vücûd iklimini
Âb-ı vaşlıñla söyündür Hüznî kurbânıñ seniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 9*). [*nâr-ı 'aşk, -ın*]
3. Yok mürüvvet 'aşıkâ vicdânıñız mermer midir
Nâr-ı 'aşkıñ külhânıñ sinesi süzânıyım (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 4*). [*nâr-ı 'aşk, -ın*]
4. Çünkü zer hâliş olur mu yanmayınca nâra hiç
Yan bu **nâr-ı 'aşk-ı Hakkâ** olasıñ hâliş zeheb (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 11*). [*nâra, -a*]

nâr-ı 'aşk-ı Hakk: *Allah aşkının ateşi.*

1. Çünkü zer hâliş olur mu yanmayınca nâra hiç
Yan bu **nâr-ı 'aşk-ı Hakkâ** olasıñ hâliş zeheb (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 12*). [*nâr-ı 'aşk-ı hakkâ,*]

nâr-ı cehennem: *Cehennem ateşi.*

1. Firkat-ı cânân ise **nâr-ı cehennemden** beter
Şabr olunmaz çâresiz derd-i yâre-i hicrân güç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 3*). [*nâr-ı cehennem, -den*]

nâr-ı düzağ: *Cehennem ateşi.*

1. Menziliñ hüsrân seniñ h'âb-ı teğâfülden uyan
Tut tarîk-i müstakîm bul **nâr-ı düzağtan** necât (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 12*). [*nâr-ı düzağ,*]
2. Tâkatım tâk oldu billah sâkiyâ rahm et baña
Nâr-ı düzağ yanmada sinemde bî-şübeh eşağ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 6*). [*nâr-ı düzağ,*]

nâr-ı firāk: *Ayrılık ateşi (Ayrılığın vermiş olduğu acı, ızdırap).*

1. Cehennemden beter **nâr-ı firākıñ** derdi cânânım
Çekilmez zerre kañtâr-ı gâmiñ bâr-ı girân ey şüh (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 11*). [*nâr-ı firāk,*]

nâr-ı firkat: *Ayrılık ateşi.*

1. Dil taahammül eylemez cânâ bu **nâr-ı firkate**
Hâncer-i ebrûlarıñ çek durma vur gerdânıma (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 5*). [*nâr-ı firkat, -e*]

nâr-ı hasret: *Özlem ateşi.*

1. Elvedā' kār etti cānā **nār-ı hasret** gel yetiş
Kalmadı şabra mecālīm çeşm-i âfet gel yetiş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 1*). [*nār-ı hasret,*]

nār-ı hecr: *Ayrılık ateşi.*

1. Bu Hüznî teşne-i âb-ı vişālîñ **nār-ı hecriñle**
Tutuştı sineden şardı yeñi baştan amān âteş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 15*). [*nār-ı hecriñle, -in, -le*]

nār-ı hüsrân: *Ateşin zarârı, ziyânı.*

1. Şiddet-i ahvâl-i mahşer **nār-ı hüsrân** bilmezem
Şâfi'im ol fahr-i 'âlem nūr-ı Yezdānım benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 5*). [*nār-ı hüsrân,*]

nār-ı Nemrūd: *Nemrūd'un ateşi. Hazreti İbrahim'i ateşe attıran ve zalimliği ile ün salan hükümdar.*

2. **Nār-ı Nemrūd** nefsimi hem mahv edip bârî Hudā
Bâğ-ı gülzâr-ı hâlîl olsun dil-i sūzân baña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 7*). [*nār-ı nemrūd,*]

naşîb et-: *(Mutluluk veren ve güzel şeyler için) erişmek, ulaşmak, kavuşmak.*

1. Şol peyām-ı vaşlîñ için dil kan ağlar her şehir
Bârî sende 'îd-i vaşlîñ **et** n'olur cānā **naşîb** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 4*). [*naşîb et,*]
2. Akmaқта gönül Ka'beye bir 'Ayn-ı Zübeyde
Yâ Rab **naşîb et** bize ol Beyt-i Harāmı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 6*). [*naşîb et,*]

naşîb ol-: *Kısmet olmak.*

1. Esrâr-ı Hudā her kula bu 'aşk **naşîb olmaz**
Tâ 'arşa sütün olmada gâvğâ-yı muhabbet (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 5*). [*naşîb olmaz,*]

naşıl: *Ne şekilde.*

1. Eder gisûlarıñ mağlûb nice sām-ı Nerīmān
Mu'aftar perçemiñ ammā **naşıl** şâhib-kırân olmuş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 10*). [*naşıl,*]

naşş-ı Celîl: *Büyüklik ve kahr sâhibi olan Allah'ın kesinliği.*

1. Ümîd-i lâtakneţü **naşş-ı Celîlîñ** merhem-i şâfi
Çün oldur yâre-i vizre tabîb-i pâdişâh yâ Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 11*). [*naşş-ı celîl, -in*]

na't: *Bir şeyi methederek anlatma, vasıflandırma.*

1. Zebûr Tevrât dahî İncil ü Furkân
Okurlar **na'tıñı** seyrânesiyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 12*). [*na'tıñı,*]
2. Görünmez gözûme ziyâ duyaldan **na'tıñı** şâhım
Hemân 'aşkıñ dimâğımda ediptir 'aqlımı mehbûţ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 5*). [*na'tıñı, -m, -ı*]

nâ't-ı hüsn: *Güzelliği övme.*

1. **Nā't-ı hüsni** bülbül-i güyâsı Hüzni dâ'imâ
Kıl rahm devletli şahım 'aşkıyın şeydâsına (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 145, Mısra 13*). [*nā't-ı hüsni, -ün*]

nā't-ı vaşl: *Kavuşma sözü.*

1. Bu Hüzni âh eder vaqt-i seher çün **nā't-ı vaşl**
Fedâ cânı saña şarttır daği rahmîñ ana meşrût (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 79, Mısra 11*). [*nā't-ı vaşl*]

nā-tüvân: *Zayıf, güçsüz çaresiz.*

1. Yüzü kara tehî-desttir kapında yalvarır dâ'im
Yetiş feryadına rahmet bu Hüzni **nā-tüvân** ey şüh (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 34, Mısra 18*). [*nā-tüvân,*]

nā-ümîd: *Ümitsiz.*

1. **Nā-ümîdken** kām-yâb ettiñ dil-i bî-çāreyi
Merhabâ ey kâmet-i tûbâ efendim merhabâ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 9, Mısra 7*). [*nā-ümîdken, -ken*]
2. Seyf-i ebrû gerdenim kanım meded etti revân
Katlime fermân edip âh cāndan etti **nā-ümîd** (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 38, Mısra 4*). [*nā-ümîd,*]

nāz: *İşve, cilve.*

1. Var şalın gez **nāz** ile 'âlemd e ey kân-ı vefâ
Var mı yok mişliñ gibi dehrîde cānâ dil-rübâ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 8, Mısra 1*). [*nāz,*]
2. Şîve-bāzım **nāz** ile ağıyâra imâlar 'abeş
'Aşka nisbet veren şol hubb-ı a'dâlar 'abeş (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 29, Mısra 1*). [*nāz,*]
3. Bilmediñ kadrim benim hayfâ ki sîneñ taş imiş
Geçti ol **nāz** günleri geldi nedâmet gel yetiş (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 71, Mısra 10*). [*nāz,*]
4. Sen idiñ evvel benim biñ **nāz** ile 'aqlım alan
Kâmet-i bālâcığım sen bir taraf ben bir taraf (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 86, Mısra 15*). [*nāz,*]
5. Çengel-i 'aşkıñ takıp boynuma Mecnûn eylediñ
Nāz ile etvâr ile Hakkâ dehânım vâh benim (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 115, Mısra 8*). [*nāz,*]
6. Hiç yok mu begim âh dil-i pür Hüzniye rahmîñ
Gel hürî şîfat **nāz** ile güftârîña yandım (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 118, Mısra 10*). [*nāz,*]

nāz et-: *Nazlanmak.*

1. **Nāz eder** 'uşşâka maḥbûb cevriñ efzûn eyleyip
Râh-ı 'aşkıta yan muḥadder Hüzniyâ terk-i edeb (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 18, Mısra 13*). [*nāz eder, -ed*]

nāz ü istîgnâ: *Naz ve işve.*

1. Esen bād-ı şabâdan ben şakınırken seni cānân
Raḳîb-i nâ-sezâlarla nedir ol **nāz ü istîgnâ** (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 7, Mısra 12*). [*nāz ü istîgnâ,*]

nāzar: *Bakmak, nazar eylemek.*

1. Sırr-ı vahdet İsm-i A'zam zât-ı pâkiñ ḥakkıçün
Raḥmetinle kıl **nāzar** mine'l-emân her ân baña (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 2, Mısra 10*). [*nāzar,*]

2. ‘Âşıkân ma‘şûk için mahvetmede dâ’im vücûd
Şem’-i sūza kıl **naẓar** pervâne yanmakta ‘aceb (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 4*). [*naẓar,*]

naẓar et-: *Düşünerek bakmak, üzerinde durmak. II Devam etmek.*

1. Nerde Hâtem nerde Cengîz nerde Haccâc **et naẓar**
Her birisin yok eden dünyâ denî ğaddâra bak (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 11*). [*naẓar et,*]
2. Bir vakt olur Yûsuf-ı dehre **naẓar etmez**
Bir vakt olur çehresi zîbâ puta mâ’il (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 7*). [*naẓar et, -mez*]
3. **Naẓar et** lutf ile Hüznî ediyor ârzû vişâl
O şebistân-ı vişâle saña kurbân olayım (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 13*). [*naẓar et,*]

naẓar kıl-: *Bakmak.*

1. Bahâra ‘ayn-ı ‘ibretle **naẓar kıl** Hüznîyâ bir dem
Ne hikmet kim bezetmiş kudret ile yeryüzün Mevlâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 17*). [*naẓar kıl,*]
2. Hışn-ı tevhid içre imân ‘urveti’l-vüşkâ şakın
Fitne-i bid‘at ile doldu **naẓar kıl** kâ’inât (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 14*). [*naẓar kıl,*]
3. **Naẓar kıl** zâhidâ bir dem bugün meydânımız vardır
Ledünden men’aref dersin veren pîrânımız vardır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 1*). [*naẓar kıl,*]
4. Tekâpûlar ğinâdâra gedâya bed-sühân pişe
Okur mâlâ-yecûzden **naẓar kıl** sahtekâr vâ’iz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 6*). [*naẓar kıl,*]
5. Yatma ğâfil ey gönül vakt-i şehir bi-dâra bak
‘Ayn-ı ‘ibretle **naẓar kıl** zümre-i ebrâra bak (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 2*). [*naẓar kıl,*]
6. Bir **naẓar kıl** nâle vü efgâna gel Allah için
Sen devâ et yâre-i hicrâna gel Allah için (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 1*). [*naẓar kıl,*]

naẓar-ı şems-i cihân: *Cihan güneşinin bakışı.*

1. Seniñ âyine-i hüsnüñ **naẓar-ı şems-i cihân**
Bu semîn sâk ile ol sâ’ide nûr-ı ten mi desem (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 5*). [*naẓar-ı şems-i cihân,*]

naẓarlık: *Nazarı, göz değmesini etkisiz duruma getirdiğine inanılan, mavi boncuk, kurşun, dua yazılı kâğıt gibi şeyler.*

1. Bir hamâ’il bir **naẓarlık** pek yakışır al takın
Gezme böyle sevdiğim gel çeşm-i a’dâdan şakın (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 11*). [*naẓarlık,*]

nâzenin: *Narin, nazik.*

1. Dûd-ı âhım çıkmada baştan semâya gel yetiş
Düştü gönle **nâzeninim** lutf bol şâh-ı semâh (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 8*). [*nâzeninim,*]
2. Elvedâ’ ey ‘îd-i mâtem el-firâk ey mâh-ı nûr
Nâzenin ‘ömrüm gibi hüznile ettiñ mürûr (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 2*). [*nâzenin,*]
3. ‘İşve-bâzım **nâzeninim** ‘aql u fikrim selb eden
Hânümânîñ etti ğarât yoksa dil yağma mıdır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 7*). [*nâzeninim, -im*]
4. Keşt-i vaşlım çün şikest ettiñ benim ey **nâzenin**
Külle-i endüh ile biñ zulm ile nâ-ğâh benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 5*). [*nâzenin,*]

5. **Nāzeninim** cân atıp gül rüyuña her ân seniñ
Her seher bülbül gibi nālānıñım Allah için (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 3*).
[nāzeninim, -im]

nāz-ı revîş: *İşveli tavr.*

1. Ne nezâket tûṭî-dil sendeki bu **nāz-ı revîş**
Yanıyor Hüznî gedâ gayret-i itfâsı kime (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 9*). [nāz-ı revîş,]

nāzik: *İnce, narin.*

1. Al benim **nāzik** efendim deste deste destîne
Hem koḡula kıl temāşā bağda sünbüller seniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 3*). [nāzik,]
2. Cünbüş-i reftâr ile ol ruḡları alñ seniñ
Dilde tākāt koymadı **nāzik** meyānım vāh benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 6*).
[nāzik,]

nāzil: 1. *İnmek, nüzul etmek.* 2. *(İlâhî kitaplar) Peygamberlere bildirilmek.*

1. O Cibrîl ḡādimiñ vaşşāfiñ Allah
Saña **nāzil** olan Ḳur’ân Muḡammed (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 6*). [nāzil,]

naẓîr: *Eş, misl, manend.*

1. Ver göñül bir yāra kim anıñ **naẓîri** olmaya
Cân atıp dil verdiğiñ dehrîde cânānıñ ‘abeş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 11*). [naẓîri,]
2. Māderiñ ḡurî seniñ ḡāşā beşerde yok **naẓîr**
Āfitāb-ı perteviñ ol tuḡfe-i Raḡmān mıdır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 3*). [naẓîr,]
3. Ḥüsnüñe bir ben miyim ‘āşık perî ins ü melek
Yok **naẓîriñ** Cennetü’l-Me’vāda dersem çok mudur (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 4*).
[naẓîriñ, -in]

nāzlı cânān: *İşveli maşuka.*

1. Dām-ı zülḡünde esîrim **nāzlı cânānım** deyü
Dāda geldim el-amān ey şems-i devrānım deyü (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 1*). [nāzlı cânān,]

naẓm: *Vezinli, kafiyele söz dizisi, şiir, gazel.*

1. Faẓl-ı Bi’smillāh ile dîvāna ettim ibtidā
İsm-i Raḡmān ile verdim işbu **naẓma** intiḡā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 2*). [naẓma, -a]
2. Beni ādem şanır **naẓmım** eden ḡuş ehl-i ‘irḡān āh
Behā’im sîretim tāb’ım faşāhat vāhi vāh yā Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 9*).
[naẓmım, -ım]
3. **Naẓmımız** iksîr-i a’zām zümre-i ‘irḡān için
Ḥüznî pîr-i ‘āşktan irşād ḡayra isnād etmeyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 11*).
[naẓmımız, -ımız]

naẓẓāre: *Bakan, nazar eden.*

1. Doyamaz ḡüsnüñüze dîdesi **naẓẓāreleriñ**
Nicesi āteş-i ‘āşkıñ ile meczûb gibidir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 7*). [naẓẓāreleriñ, -ler, -in]

ne: *Öyle bir.*

1. **Ne** yamān derdimiş ey dil şeb-i yeldā-yı emel
Yanıyor Hüzni yine hasret-i dil-dāre bu şeb (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 21, Mısra 9*). [ne,]
2. Çekilmez bār-ı ‘aşkıñ āh **ne** müşkildir ‘aceb cānım
Ne dilde lezzetim vardır **ne** bir şevk ü şetāret var (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 43, Mısra 3*). [ne,]
3. **Ne** nezāket tūṭi-dil sendeki bu nāz-ı revîş
Yanıyor Hüzni gedā gayret-i itfāsı kime (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 144, Mısra 9*). [ne,]

ne: *Ne kadar, oldukça fazla anlamında.*

1. Şive-bāzım bu **ne** āfet ṭāvusī refṭārınız
Servi-āsā kāmētīñ tūbāyā beñzetmiş Hudā (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 8, Mısra 5*). [ne,]
2. Zād-ı ‘uqbā kaydını taḥşile sa’y et Hüzniyā
Kim ‘ademden var ede **ne** bunca ‘işyānıñ ‘abeş (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 28, Mısra 14*). [ne,]
3. **Ne** cefālar çekiyor ‘āşık-ı bî-çāreleriñ
Tutulan rişte-i gīsūñuza metyūb gibidir (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 47, Mısra 3*). [ne,]
4. Sīm-gerden ile ḥāller bu **ne** ṭāvūsī revîş
Lebi bal gāmzesi tīr kāmēti ‘ar‘ar dediler (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 48, Mısra 7*). [ne,]
5. Meh-i ruḥsārına karşı nice ‘uşşāk çağırıp
Meded Allah bu **ne** āfet perī peyker dediler (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 48, Mısra 10*). [ne,]
6. Yār kadrini bilmeklige āgyār **ne** güzeldir
Bir dilde mūdām sevgili dildār **ne** güzeldir (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 54, Mısra 2*). [ne,]
7. Gizlice varıp semt-i dil-ārāya şehirde
Taḥşil-i rızā vuşlata bāzār **ne** güzeldir (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 54, Mısra 4*). [ne,]
8. Āgūşa alıp lebleri şahbādan emince
Gerdānını şemm etmeğe yalvār **ne** güzeldir (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 54, Mısra 6*). [ne,]
9. Bir cān gibi bir cāmeye birden şarılınca
Gīsusu semen ruḥları gülnār **ne** güzeldir (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 54, Mısra 8*). [ne,]
10. Hicrānı ise emr-i ‘asir ‘āşık-ı zāra
Teslīm-i ḥayāt sinede her bār **ne** güzeldir (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 54, Mısra 10*). [ne,]
11. Ol maḥbūb ile Hüzni eger kabre girerseñ
Bes devlet-i bākī saña hoş-kār **ne** güzeldir (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 54, Mısra 12*). [ne,]
12. Dilā sende bu ‘ādet **ne** utanmazsıñ **ne** alçaqsıñ
Teğāfülle denā’et **ne** utanmazsıñ **ne** alçaqsıñ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 96, Mısra 1*). [ne,]
13. Fenāya aldanıp kaldıñ ḥayāl-i vāhiye daldıñ
Rezālet şöretin aldıñ utanmazsıñ **ne** alçaqsıñ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 96, Mısra 4*). [ne,]
14. Hevā-yı nefsiñe uyduñ Hudā ḥavfin geri koyduñ
‘Aziz ismiñ deni koyduñ utanmazsıñ **ne** alçaqsıñ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 96, Mısra 6*). [ne,]
15. İki günlük deni dünyā ‘ucūb etti seni rüsvā
Ḥayādan yok eşer aşla utanmazsıñ **ne** alçaqsıñ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 96, Mısra 8*). [ne,]
16. Koyup Hakkı kula taptıñ şerī‘attan niçin şaptıñ
Nice dāmān kadem öptüñ utanmazsıñ **ne** alçaqsıñ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 96, Mısra 10*). [ne,]
17. Ararsıñ mesned-i menfūr ararsıñ devlet-i mevūr
Olursuñ dirheme mağrūr utanmazsıñ **ne** alçaqsıñ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 96, Mısra 12*). [ne,]
18. Nicesiñ ‘ırzını kırdıñ nicesiñ kanına girdiñ
Kefen toprak kabir yurduñ utanmazsıñ **ne** alçaqsıñ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 96, Mısra 14*). [ne,]
19. Bu Hüzni ācize nettiñ nice mekr ü ḥile ettiñ
‘Adūlar tuttuğun tuttuñ utanmazsıñ **ne** alçaqsıñ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 96, Mısra 16*). [ne,]

ne: *Ne? Soru sıfatı.*

1. ‘Aceb mi ‘ālem-i nāsūt ḥarāb olsa fiğānımdan
Ne eflāk ‘arş u sidre hem daḥi levḥ-i qalem zirā (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 7, Mısra 4*). [ne,]
2. Bahāra ‘ayn-ı ‘ibretle nazar kıl Hüzniyā bir dem
Ne ḥikmet kim bezetmiş kudret ile yeryüzün Mevlā (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 12, Mısra 18*). [ne,]

3. ‘Andelîb-i nâle-sâz çün her seher âh etmede
Hânde eyler goncalar bâğ-ı şafâda **ne** sebep (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 18, Mısra 6). [ne,]
4. Bu **ne** hikmet nice münkire şafâ bahşediyor
Nice hâl ehline de zulm-i firāvân **ne** sebep (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 22, Mısra 7). [ne,]
5. **Ne** ‘aceb tâlî-i ma’kûs burc-ı ‘akrepte müdâm
Ne sebep dideme pinhân meh-i tâbân ne sebep (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 22, Mısra 11). [ne,]
6. Ebrûvân çifte çekilmiş Zülfiķâr mı yâ **nedir**
Ol şîrin tûti kelâmın nûn u kaleminden midir (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 50, Mısra 7). [nedir, -dir]
7. **Ne** ümmet şâhib-i evzâra mahşûş
Zünûb ‘afvı ğanî Ğaffâra mahşûş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 76, Mısra 1). [ne,]
8. Dedi lutfum vişâlim hem seniñ çün
Gelir vakt-i fedâ bu cân **ne** teklîf (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 87, Mısra 18). [ne,]
9. Zülf-i bûy-ı müşkile şol gerdân-ı billür **nedir**
Vech-i pâkiñde duran top ahter-i hâller seniñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 98, Mısra 7). [nedir, -dir]
10. Gözleriyiñ karasına yandı gönül çâresi **ne**
Sîne-fezâ zerresine teşne gönül yandı yürek (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 102, Mısra 3). [ne,]
11. Şeb-i firkat dil-i dîvânemi mahvetti meded
Ne zamân şubh-ı vişâliñ ile hândân olayım (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 121, Mısra 6). [ne,]
12. leyli zülfüñ boynuma zincîr gibi bend eylediñ
Bu cünûn-ı ‘aşk ile Mecnûn değil de yâ **neyim** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 125, Mısra 6). [neyim, -yim]
13. Hem ‘arûz şî’ri lafzi harf **nedir** etmez temeyyüz
Safsata bir şâhib-i dîvân ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 129, Mısra 17). [nedir, -dir]
14. Meded müjgân ile ğamzeñ **ne** cellâd-ı zamân olmuş
Nice zâhidleriñ ‘aqlıñı eder fi-kıble-ġahından (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 134, Mısra 7). [ne,]

ne ‘aceb: Ne biçim! Nasıl bir! Ne denli!

1. Beni Mecnûna mişâl eyledi ‘aşkı **ne ‘aceb**
‘Acabâ hûrî mi yoksa melek anıñ nesebî (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 154, Mısra 5). [ne ‘aceb,]

ne ğam: Gam değil, dert değil.

1. Ölssem de **ne ğam** sînesi billürda yatarken
Ey Hüzni bugün Yûsuf-ı Ken‘âna yanaştım (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 122, Mısra 11). [ne ğam,]

ne hâşıl: Ne elde edilebilir? Ne çıkar?

1. Yeter ğaflet behey Hüzni tefekkür eyle encâmıñ
Denâ’etten sefâhetten yeter el çek **ne hâşıl** hâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 10, Mısra 18). [ne hâşıl,]
2. Beyhûde yere ‘ömrüni ğafletle geçirdi
Da’vâ-yı fenâ bâkiye âh elde **ne hâşıl** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 103, Mısra 14). [ne hâşıl,]

ne hikmet: Her ne hikmetse; bilinmeyen bir gerekçeye istinaden.

1. Tutuştu kişver-i gönülüm yanar durmaz harâret var
Ne hikmet kudret-i Mevlâ bilinmez dilde hâlet var (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 43, Mısra 2). [ne hikmet,]
2. Her seher eġġanıñı ğuş eylemez **hikmet nedir**
Sâde rengini cemâliñ rü’yet etmek mi heves (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 67, Mısra 3). [ne hikmet,]

3. Şeb-i yeldâda tâ şubha degin âh u figân eyler
Dil âteş leb dehân âteş **ne hikmettir** zebân âteş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 6). [ne hikmet, -tır]
4. Şarâb-ı selsebîl-âsâ mübârek nuṭṭ-ı pür-hikmet
Ne hikmettir saña cümle zemîn ü âsumân ‘âşık (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 12). [ne hikmet, -tır]

ne idi: Acaba neydi?

1. Döktüñ yere âl kanını hınzîr-i yabânî
Dil teşne **ne idi** o şehîñ zâtîña kîniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 16). [ne idi,]

ne mümkün: Mümkün değil.

1. Sen demişñ vazgele benden **ne mümkün** ey perî
Ölmeyince geçmem artık bî-gümân etmem ferâğ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 5). [ne mümkün,]
2. Beşâretten gönül Mecnûna döndü
Ne mümkün eyleyem ben anı ta‘rîf (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 6). [ne mümkün,]

ne ne: “Ne ... ne” bağlacı.

1. Çekilmez bâr-ı ‘aşkıñ âh ne müşkildir ‘aceb cânım
Ne dilde lezzetim vardır **ne** bir şevk ü şetâret var (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 4). [ne ne,]
2. Aḡar göz yaşlarım şanki bahâr eyyâm-ı bârânı
Ne elde vuşlatıñ zevkı **ne** hicrâna temâmet var (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 6). [ne ne,]
3. Koyaldan ben kâdem dâr-ı fenâyâ gülmedim aşlâ
Ne yâr-ı ğam-küsârım var **ne** ğamdan bir selâmet var (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 12). [ne ne,]
4. **Ne** havfı kes Hudâdan **ne** recâyı
Cenâheyn mürğ-i Hâk tayyâra maḡşûş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 5). [ne ne,]
5. **Ne** ‘Acemdir **ne** de Gürcü değil ol Türk ü Tâtâr
Meded ol nev‘-i beşer zümresi ‘Âlî Çelebî (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 7). [ne ne,]
6. Bu dördüñ birisin inkâr edenler
Ne mülhiddir **ne** kâfirdir ilâhî (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 24). [ne ne,]

ne ne ne: “Ne...ne...ne” bağlacı.

1. Seniñ ‘aşkıñ ile cismim yanar revân-veş nâra
Ne ‘aqlım var **ne** tedbîrim **ne** feryâda siyâset var (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 10). [ne ne ne,]
2. Bu dil bülbül gibi feryâd eder vaḡt-i şehirlerde
Ne ḡ‘âbım var **ne** ḡaşyet var **ne** bir ânistirâḡat var (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 8). [ne ne ne,]
3. Deriñde âh eder Hüznî velâkin i‘tibâr hîç yok
Ne kıymet var **ne** rağbet var **ne** bir luṭf u ‘inâyet var (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 14). [ne ne ne,]

ne olur: Rica ederim!

1. Bize yok mu ‘acabâ ‘îd-i vaşlıñdan eşer
Ne olur eyle mürüvvet dil-i nâ-çâre güzel (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 8). [ne olur,]

ne sebep: Niçin?

1. İñiler küşe-i miñnette hezārān fuḫalā
Cūhelā zümresi de nā'il-i ihsān **ne sebeb** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 22, Mısra 6). [ne sebeb,]
2. Benim ol ğamzesi hūn-rîz eder āhımla şafā
Kılar ağıyarımı āh luṭfile ḥandān **ne sebeb** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 22, Mısra 10). [ne sebeb,]
3. Ne 'aceb ṭālî-i ma'kūs burc-ı 'akrepte müdām
Ne sebeb dîdeme pinhān meh-i tābān **ne sebeb** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 22, Mısra 12). [ne sebeb,]
4. Ne sebeb Hüzni-yi bî-çāreyi hūzn ile koyup
Ne sebebdir rakībā her demi şādān **ne sebeb** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 22, Mısra 14). [ne sebeb,]
5. Bu ne hikmet nice münkire şafā bahşediyor
Nice hāl ehline de zulm-i firāvān **ne sebeb** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 22, Mısra 8). [ne sebeb,]
6. Var ise luṭf anıñ 'aksine kim māyelere
Nice erbāb-ı 'uḳūl eder efġān **ne sebeb** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 22, Mısra 4). [ne sebeb,]
7. Feleğin tuhfesi her dem bize giryān **ne sebeb**
Akıtır dîde-i eşkim benim el-ān **ne sebeb** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 22, Mısra 1). [ne sebeb,]
8. Ne 'aceb ṭālî-i ma'kūs burc-ı 'akrepte müdām
Ne sebeb dîdeme pinhān meh-i tābān ne sebeb (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 22, Mısra 12). [ne sebeb,]
9. **Ne sebeb** Hüzni-yi bî-çāreyi hūzn ile koyup
Ne sebebdir rakībā her demi şādān ne sebeb (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 22, Mısra 13). [ne sebeb,]

ne vakit: Hangi zaman?

1. Dayanır mı 'acabā cān bu firāka güzelim
Ne vakit şöhet-i yār vāşıl-ı cānān olayım (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 121, Mısra 8). [ne vakit,]

ne yapsın: "Ne yapılabilir ki?" anlamında, bir durum karşısında çaresizlik bildiren söz.

1. Hidāyet senden olmazsa **ne yapsın** neylesin 'āşî
Kerem bābından ey Hādî diger dārü'l-amānım yok (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 94, Mısra 11). [ne yapsın,]

ne zamān: Hangi vakit?

1. Acımañ mı 'acabā 'āşîka rahmiñ **ne zamān**
Yeter artık yeter āh sinesi taş ḳalb-i demir (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 46, Mısra 5). [ne zamān,]

nebî: Allah'ın buyruğunu kullara bildiren kimse, peygamberler.

1. **Nebiler** muktedāsıdır şerî'at
Bize Ḥaḳḳıñ hedāsıdır şerî'at (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 24, Mısra 1). [nebiler, -ler]
2. Eger gelse **nebî** Fārūḳ olurdu
Ḥabibullah kelāmıdır güvāhı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 157, Mısra 9). [nebî,]
3. **Nebiler** ḥātemi sultān Muḥammed
Veliler mürşidi cānān Muḥammed (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 36, Mısra 1). [nebiler,]

necāt: 1. Kurtulma, halās olma. 2. Kurtuluş, selāmet.

1. Veren Nūḥa **necāt** Tūfān-ı Ğarḳtan
Anıñ bād-ı rehāsıdır şerî'at (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 24, Mısra 21). [necāt,]
2. Menziliñ ḥüsrān seniñ ḥ'āb-ı teġāfülden uyan
Tut ṭarîḳ-i müstakīm bul nār-ı düzaḥtan **necāt** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 25, Mısra 12). [necāt,]

nedāmet: Pişmanlık.

1. Etmişim bunca günâhı bâb-ı lütfuñ var deyü
Şad hezâr ettim **nedâmet** rûzı kıl gufrân baña (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 2, Mısra 6). [nedâmet,]
2. Rûz-ı maşşer hâkimiñ Hâk müdde'in şems-i cihân
Hüzni vazgel mâ-sivâdan soñ **nedâmettir** saña (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 5, Mısra 14).
[nedâmettir, -tir]
3. Bilmediñ kadrim benim hayfâ ki sineñ taş imiş
Geçti ol nâz günleri geldi **nedâmet** gel yetiş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 71, Mısra 10).
[nedâmet,]

neden: Niçin, hangi sebepten?

1. **Neden** böyle olur mağrûr iki günlük fenâya dil
'İbâdetle mürûr etmiş niçin bir ân zamânım yok (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 94, Mısra 5).
[neden,]
2. Hemân tûl-i emel nefis-i hevâ eyler işim berbâd
Bu 'ömrüm ber-hevâ oldu **neden** âh u figânım yok (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 94, Mısra 8).
[neden,]
3. Gurbet ilde serseri mağmûm gezersiñ dil **neden**
Külle-i endüha ettiñ bir hedef bu cismi sen (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 135, Mısra 1). [neden,]

nedir: Nedendir ?

1. Esen bād-ı şabâdan ben şakınırken seni cânân
Raķib-i nâ-sezâlarla **nedir** ol nâz ü istignâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 7, Mısra 12). [nedir,]
2. Münzel iken cânib-i Haktan 'uşul-i beyyinât
Vâh dilâ bilmem **nedir** yetmez mi bunca seyyi'ât (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 25, Mısra 2).
[nedir,]
3. Yâ **nedir** ol Hâzihi cennâtü'adniñ hûşbesi
'Ârif-i billah olanıñ mahzen-i Hâk kalbi hest (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 23, Mısra 5). [nedir,]

nefes: Bir nefes alacak kadar zaman, an, lahza.

1. 'Abd-i 'aşî Hüzniyim bi-çâreyim yâ Rab meded
Soñ **nefeste** rûz kıl hem kâmil-i imân baña (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 2, Mısra 14). [nefeste, -te]
2. Verzişler edem her **nefes** ezkâr-ı cemiliñ
Haşyetle aķıt dide-i bārânımı yâ Rab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 15, Mısra 3). [nefes,]
3. Kays-ı dehre cinnet-i 'aşkı benim ta'lîm eden
Şûret-i Leylâ dilimde dilde Allah her **nefes** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 66, Mısra 6). [nefes,]

nefî: Soluk, nefes.

1. Mesihîñ **nefî**yle ihyâ-yı emvât
O Musânîñ 'aşâsıdır şerî'at (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 24, Mısra 29). [nefîyle,]

nefret: Ürküp kaçma, tiksınme.

1. Cihâna nisbet hezârân kibrini efzûn eden
Dehriñ almış **nefretin** her ân ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 129, Mısra 14).
[nefretin, -in]

nefret eyle-: Nefret etmek.

1. Devlet-i Dārâ degil dünyâ daħi 'aynımda yok
Eyledim nefret zamândan hiç hâlâvet kalmamış (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 70, Mısra 4). [nefret eyle, -di, -m]

nefret et-: Birine veya bir şeye karşı nefret duygusuyla dolu olmak.

1. Hüzniyâ nefsimden **ettim nefreti** ammâ çi sūd
Küşe-i vahdet gibi 'âlemde râhat kalmamış (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 70, Mısra 13). [nefreti
ettim, -tim]

nefs: İnsanı kötülüğe götüren ihtiras, heves, haset... vs gibi zaafılar.

1. Zehr-i 'işyân yutturur bu **nefsile** şeytân baña
Zenbime vâkıf olan her ins ü cin hayrân baña (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 2, Mısra 1). [nefsile, -ile]
2. Nâr-ı Nemrûd **nefsimi** hem mahv edip bârî Hudâ
Bâğ-ı gülzâr-ı halîl olsun dil-i süzân baña (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 2, Mısra 7). [nefsimi, -im, -i]
3. İtmesen zerre 'ibâdet şân-ı Hakk'a yok ziyân
Nefse â'id nîk ü bed ferdâda 'âhâttır saña (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 5, Mısra 8). [nefse, -e]
4. Kıl bâkî kâdem râh-ı şerî'atte şebâtla
Et benden uzak **nefsile** şeytânımı yâ Rab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 15, Mısra 8). [nefsile, -ile]
5. H'âbı bırak Hakk'a yanaş **nefsiñ** ile eyle şavaş
Dâ'imâ koy secdeye baş vakt-i şehir vakt-i şehir (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 42, Mısra 17). [nefsiñ, -in]
6. Hüzniyâ **nefsimden** ettim nefreti ammâ çi sūd
Küşe-i vahdet gibi 'âlemde râhat kalmamış (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 70, Mısra 13). [nefsimden, -im, -den]
7. **Nefsiniñ** görmez haşâsın herkesi ta'yib eden
Her hasâsette alan meydân ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 129, Mısra 15). [nefsiniñ, -i, -nin]
8. Müy-i sefid cürm-i şakîl kendi denî **nefsi** zelîl
İster iseñ Hakk'a delil vakt-i şehir vakt-i şehir (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 42, Mısra 15). [nefsi,]

nefse uy-: Bedenin isteklerine uymak, günah işlemek.

1. **Nefse uydum** rûz u şeb ettim haşâlar bî-şümâr
Görmemiş müslim zamânda nev'i âdem el-'iyâz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 39, Mısra 3). [nefse uy, -du, -m]

nefs-i hevâ: Nefs'in arzuları.

1. Hemân tûl-i emel **nefs-i hevâ** eyler işim berbâd
Bu 'ömrüm ber-hevâ oldu neden âh u fîğânım yok (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 94, Mısra 7). [nefs-i hevâ,]

nefs-i şüm: Uğursuz nefis, benlik.

1. Cân fedâsı **nefs-i şümüñ** ber-hevâ sermâyesi
İştihâ-yı zıll-ı za'il 'işna 'işyân lezîz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 41, Mısra 5). [nefs-i şüm, -un]

nehy-i ma'rûf: Yarattıkları tarafından bilinen Allah'ın yasakları.

1. **Nehy-i ma'rûf** emr-i münker meslegin tâ'kîb eden
Dehr içinde menba'-ı tuğyân ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 129, Mısra 3). [nehy-i ma'rûf,]

nekâyiş: Noksanlar.

1. Kudret ıssı ey Kerîmi ey Rahîm-i Lâ-yezâl
Her **nekâyişten** münezzeḥ zât-ı pâkiñ bî-mişâl (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 104, Mısra 2).
[nekâyişten, -ten]

neler et-: Neler yaptın, nasıl davrandın?

1. Meded öldüm meh-i ruhsarıyñ efsânesiyim
Neler ettiñ baña ey sāḥir-i mekkâre güzel (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 108, Mısra 4). [neler et, -tin]
2. Hüzni saña bî-raḥm u vefâ gör **neler etti**
Ol kalb-i pûlâd âfet-i devrâna yanaşma (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 146, Mısra 9). [neler et, -ti]
3. Meded ey sînesi mermer baña **ettiñ neleri**
Öleyim kırtulayım cāyımı zindân edeyim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 116, Mısra 5). [neleri ettiñ,]

neler yap-: Neler ettin?

1. Şüret-i mihr-i vefâdan cevri mu'tâd eylediñ
Yâ **neler yaptıñ** vefâsız bu dil-i dîvâne sen (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 131, Mısra 8). [neler yap,]

Nemrûd: İbrahim peygamberin dinine karşı koyan, onunla mücadele eden, onu ateşe attıran ve sonunda Allah'ın kendisine musallat ettiği bir sinekle baş edemeyip ölen büyük inkârcılardandır. Dîvan şiir ve nesrinde Hz. İbrahim'i ateşe attırması ile anılır.

1. Halile eyleyen ol nârî gülzâr
O **Nemrûduñ** belâsıdır şerî'at (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 24, Mısra 24). [nemrûduñ, -un]

nerde: Hangi yerde?

1. Hem tehî-dest sā'il-i bâb-ı rızasıñ ey gönül
Nerde misâk bu mudur ol 'ahd ü peymânıñ 'abeş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 28, Mısra 6).
[nerde,]
2. **Nerde** Yûsuf nerde Mûsa nerde 'îsâ kıl fikir
Nerde Rüstemle Nerimân Haydar-ı Kerrâra bak (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 91, Mısra 9).
[nerde,]
3. **Nerde** Hâtem nerde Cengîz nerde Haccâc et nazar
Her birisin yok eden dünyâ denî ğaddâra bak (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 91, Mısra 11). [nerde,]
4. Kanda kaldı bunca mürsel enbiyâ vü evliyâ
Nerededir bunca cebâbir ber-tâhin devvâra bak (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 91, Mısra 8).
[nerdedir, -dir]
5. 'Acabâ va'd ü yemînler 'îd-i vaşlıñ **nerede**
Çıktı meydâna hilâfiñ añladım cânâ seni (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 152, Mısra 3). [nerede,]

nergis: İri papatya biçiminde ortası yeşil veya sarı, yaprakları gri ve sarı bir çiçek.

1. Vücûduñ nâr-ı 'aşkıñla yakar pervâneler her dem
Gül ağlar bülbül ağlar sünbül **nergisle** hâsır ağlar (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 44, Mısra 6).
[nergisle, -le]

nergis-i şehlâ: Şehlâ göz. II Koyu ve elâ gözlü, şaşı.

1. Açıldı her taraf sünbül menefşe erguvân reyḥân
Şüşâmla yâsemin zanbâk daḥi ol **nergis-i şehlâ** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 12, Mısra 4). [nergis-i şehlâ,]

Nerimân: Şehnâme'de adı geçen kahramanlardan olup Sâm'ın babası, Zâl'in dedesidir.

1. Nerde Yūsuf nerde Mūsa nerde ‘İsā kıl fikir
Nerde Rüstemle **Nerīmān** Haydar-ı Kerrāra bak (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 91, Mısra 10). [nerīmān,]

Nerīmān-ı zamān: Zamanın,devrin Neriman'ı. Neriman Şehnâme'de adı geçen tarihî-efsanevî kahramanlardan olup Sām'ın babası, Zâl'in dedesidir. Klasik şiirde yiğitlik ve kahramanlık simgesi olarak anılır.

1. Bu **Nerīmān-ı zamān** ‘ālemi vîrān edecek
Amān ol nīm bakışı cünbüş-i Haydār dediler (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 48, Mısra 5). [nerīmān-ı zamān,]
2. Sell-i seyf etmiş cihāda Rüstem-āsā ğamzeler
Bir **Nerīmān-ı zamān** şavletle cānā ğamzeler (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 51, Mısra 2). [nerīmān-ı zamān,]

neseb: Soy, nesil, sülale.

1. On sitem kıl bir mürüvvet ‘öşr-i şer’î-veş baña
Kırkta bir hüsni zekātın ver bize ‘ālî **neseb** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 19, Mısra 8). [neseb,]
2. ‘İşvesi hoş genc-i edeb duhter-i şāh ‘ālî **neseb**
Büse bedeh ez-rūh u leb teşne gönül yandı yürek (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 102, Mısra 11). [neseb,]
3. Beni Mecnūna mişāl eyledi ‘aşkı ne ‘aceb
‘Acabā hūrî mi yoksa melek anıñ **nesebî** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 154, Mısra 6). [nesebî, -i]

neş’e-yāb-ı bāde: Neşe veren şarab.

1. Pür-harāret teşne-dil **neş’e-yāb-ı bādeyim**
Deşt-i hayret içre bî-tāb kaldım gördüñ mü hiç (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 31, Mısra 3). [neş’e-yāb-ı bāde, -yim]

nesīm-i feyz-i akdes: Mübarek bereket rüzgârı.

1. **Nesīm-i feyz-i akdestir** şabādan al peyāmın sen
Şeher-ḥîz ol uzatma hiç dilārâyı dilārâyı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 150, Mısra 5). [nesīm-i feyz-i akdes,]

neşr et-: Yayma, yayınlama.

1. Gāhi Hüzni gāhi Hizbî bir ‘aceb dîvāneyim
Gāhi **neşr ettim** gazeller biñ sūhan-gūlarla ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 127, Mısra 18). [neşr et,]

neşrolun-: Yayılma, dağılma.

1. Cennet-i ‘aşkıñ cünūdu etti ġarāt rāhatım
Neşrolundu ‘āleme Hüzni deyü āşarımız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 63, Mısra 14). [neşrolundu, -du]

netti: Ne etti, ne yaptı?

1. Bu Hüzni ācize **nettiñ** nice mekr ü hîle ettiñ
‘Adūlar tuttuğun tuttuñ utanmazsıñ ne alçaqsıñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 96, Mısra 15). [nettiñ,]

nev-bahār: İlk bahar.

1. Yetiştı **nev-bahār** ey dil şafālar olmada peydā
Müzeyyen al yeşil atlas mişālî ser-te-ser dünyā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 1*). [*nev-bahār,*]
2. Seniñ āh-ı firākıñla hemān leyl ü nehār ağlar
Hayāl-i vaşlūña meftūn ‘azîzim **nev-bahār** ağlar (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 2*). [*nev-bahār,*]
3. Bûlbûl-i şürıdeyim gülzār-ı hüsnuñ **nev-bahār**
Ey benim şîrin zebānım ettirir güftār heves (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 3*). [*nev-bahār,*]

nev-civān: *Genç, delikanlı. II Sevgili.*

1. Bir esîr-i ‘aşkıñım ben **nev-civān** etmem ferāğ
‘Āleme ettiñ beni sen dāsītān etmem ferāğ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 1*). [*nev-civān,*]
2. Hüzñ ile hüzñüm benim cüş eyledi Hüzñi gibi
Olmadın āgāh bu dilden **nev-civānım** vāh benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 10*). [*nev-civānım, -ım*]

nev-heves: *Yeni hevesli, acemi, müptedi.*

1. Bir zamān bünyād-ı şî‘re olmuş idim **nev-heves**
Bir zamān feryād ü efgān eyledim bî-dād-res (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 1*). [*nev-heves,*]

nev‘i ādem: *İnsan soyu, insanlar.*

1. Nefse uydum rûz u şeb ettim haţālar bî-şümār
Görmemiş müslim zamānda **nev‘i ādem** el-‘iyāz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 4*). [*nev‘i ādem,*]

nev‘-i beşer: *İnsan soyu, insanlar.*

1. Ne ‘Acemdir ne de Gürcü degil ol Türk ü Tātār
Meded ol **nev‘-i beşer** zümresi ‘Ālî Çelebî (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 8*). [*nev‘-i beşer,*]

nevreste: *Yeni yetişmiş, genç, gonca. II Sevgili.*

1. Bir hümā-meşreb şîkār olmazsñ ey **nevreste** sen
Āşiyān-ı bāz-ı ‘aşka zülfüñ ārām-gāhımız (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 7*). [*nevreste,*]

neylesin: *Ne eylesin, ne yapsın?*

1. Hidāyet senden olmazsa ne yapsın **neylesin** ‘āşî
Kerem bābıñdan ey Hādî digər dārū‘l-amānım yok (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 11*). [*neylesin,*]

neyleyim: *Ne yapayım?*

1. Ey cefā-cû bilmediñ hayfā ki kadrım **neyleyim**
Yok mudur sîneñde yoksa zerre imānıñ seniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 3*). [*neyleyim,*]
2. Bu firibiñ dilimi şayd etti zülfüñ bendine
Çāresiz aşuften kıldıñ **neyleyim** ammā seni (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 6*). [*neyleyim,*]

nezāket: *Naziklik, incelik, zarıflık.*

1. Hezār maḥbûb-ı dil-cûlar **nezâketle** eder seyrân
Dolu şahrâ ile gülşen kamer ḥurşid melek-simâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 15).
[nezâketle, -ie]
2. Sa'âdet burcunuñ şemsi meded şâh-ı cihân ey şûḥ
Nezâket tahtınıñ mâhı amân nûr-ı zamân ey şûḥ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 2).
[nezâket,]
3. Dile bir meyve-i cennet deheni genc-i dürer
Şu **nezâket** şehiniñ 'âşıkı kimler dediler (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 12). [nezâket,]
4. Ne **nezâket** tûṭi-dil sendeki bu nâz-ı revîş
Yanıyor Hüznî gedâ gayret-i itfâsı kime (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 9). [nezâket,]

nezreyle-: Adamak.

1. Ey merg-i melek çek eliñi benden uzak ol
Cânânıma **nezreyledigim** cânâ mı geldiñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 10).
[nezreyledigim, -digi, -m]

nezzâre: Seyirci.

1. Geldi nice 'âşıkân Yûsuf-cemâl-i pâkiñe
Oldular **nezzâreler** meh ḥüsnüñe ḳurbân seniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 4).
[nezzâreler, -ler]

nice: Öyle bir, nasıl.

1. Yine mey âteş-i hecrîñ ile süzân olayım
Büküyor kıddimi fırkat **nice** giryân olayım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 2). [nice,]
2. Nice Mecnûn gibi efğân edeyim şâm u şehir
Yetişir çile-i ḥasret **nice** nâlân olayım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 4). [nice,]

nice: Pek çok.

1. Pirehen atlas ile nâ-merd felekten kâm-yâb
Nice dâñâ fâḫrile 'üryân olur 'âlem bu yâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 6). [nice,]
2. Var ise luṭf anıñ 'aksine kim mâyelere
Nice erbâb-ı 'uḳûl eder efğân ne sebep (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 4). [nice,]
3. Bu ne ḥikmet nice münkire şafâ bahşediyor
Nice ḥâl ehline de zulm-i firāvân ne sebep (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 8). [nice,]
4. Şerî'at lücce-i rahmet degil mi
Nice derdiñ devâsıdır şerî'at (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 34). [nice,]
5. Edince **nice** vaşfiñi cümle melâ'ik
Gürûh-i enbiyâ ḥayrân Muḥammed (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 11). [nice,]
6. Bu revîşle **nice** kanlar döker âhû-yı nigâh
Doḳunur sineme ḥûn-rîz müjeler top gibidir (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 9). [nice,]
7. Meh-i ruḫsârına karşı **nice** 'uşşâḳ çağırıp
Meded Allah bu ne âfet perî peyker dediler (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 9). [nice,]
8. Kapanmaz dergeh-i pîrân mürüvvet ehli pek çoktur
Gelen üftâdeye karşı **nice** iḥsânımız vardır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 6). [nice,]
9. Şûret-i mergûblarıñ bil sîreti ef'î gibi
Nice hâc çıktı velî zannettiğinden bî-ḳıyâs (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 10). [nice,]
10. Eder gîsûlarıñ maḡlûb **nice** sâñ-ı Nerîmân
Mu'aṭtar perçemiñ ammâ nasıl şâhib-ḳırân olmuş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 9).
[nice,]
11. Çıkıp kürsüde ḥiddetle bizi na'ra atar vâ'iz
İnip râh-ı sefâhetten **nice** şeyler yutar vâ'iz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 2). [nice,]
12. Baklık **nice** dem cinni'-i ḥaddâm-ı ḥayâle
Maşrû'a şîfâ bahş eden iḡvâdan uşandık (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 3). [nice,]

13. Koyup Hakkı kula taptın şerî‘attan niçin şaptın
Nice dāmān kadem öptün utanmazsın ne alçaqsın (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 10).
[nice,]
14. Bu Hüznî âcize nettiñ nice mekr ü hile ettiñ
‘Adûlar tuttuğun tuttuñ utanmazsın ne alçaqsın (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 15).
[nice,]
15. Geldi nice ‘âşıkān Yūsuf-cemāl-i pākîne
Oldular nezzâreler meh hüsnüñe kurbān seniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 3). [nice,]
16. Yâ Hakîm yâ Qadîr kudret seniñdir şüphesiz
Kün demekle var edersin nice yüz biñler ‘adîm (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 8). [nice,]
17. Yeter el verdi yeter Hüznîye cānā bu hüzn
Nice bir beyt-i dilim külb-i aḥzān edeyim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 10). [nice,]
18. Nice Mecnûn gibi efgān edeyim şām u seher
Yetişir çile-i hasret nice nālān olayım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 3). [nice,]
19. Meded ey dîdesi āhū cigerim yandı meded
Nice pervāne gibi āh ten-i pūryān olayım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 10). [nice,]
20. Kıyāmetler kopardı ‘āleme çeşmiñ siyāhından
Zebūn eyler nice Rüstemleri ol nîm-nigāhından (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 2).
[nice,]
21. Meded müjgān ile ḡamzeñ ne cellād-ı zamān olmuş
Nice zāhidleriñ ‘aqlıñı eder fî-kıble-gāhından (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 8). [nice,]
22. O şahbā-yı ḡam-ı hecri verir dil Nūḥuna tūfān
Tūfānından bulursuñ sen nice biñ dürr-i yektāy (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 6).
[nice,]

nice olur?: Nasıl olur?

1. Göñül ḡāb-ı tegāfūlde Hudāya armaḡānım yok
‘Aceb nice olur hālīm vera‘dan hiç nişānım yok (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 2). [nice olur,]

nicesiñ: Birçoḡunu.

1. Nicesiñ ‘ırzını kırdıñ nicesiñ kanına girdiñ
Kefen toprak kabir yurduñ utanmazsın ne alçaqsın (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 13).
[nicesiñ,]
2. Nicesiñ ‘ırzını kırdıñ nicesiñ kanına girdiñ
Kefen toprak kabir yurduñ utanmazsın ne alçaqsın (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 13).
[nicesiñ,]
3. Nicesiñ kıldı şikār perçem-i hoş-bū reseniñ
Oña mansūr olacak dil ile bir ben mi desem (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 7). [nicesiñ, -sin]
4. Doyamaz hüsnüñüze dîdesi nazḡāreleriñ
Nicesi āteş-i ‘aşkıñ ile meczūb gibidir (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 8). [nicesi, -si]
5. Şoydurup Edhem mişāli nicesiñ derviş edip
Taht-ı ‘aşkıta Hüznîyā hep oldular ḡākān-ı ‘aşk (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 15).
[nicesiñ, -sin]

niçin: Ne için?

1. Seherde ben niçin āh u fiḡānı etmeyeyim mu‘tād
Derūnumdan elem ağlar ḡam ağlar ḡam-kūsār ağlar (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 11).
[niçin,]
2. Niçin dervişlere baktıñ ḡakāretle behey ḡāsîd
Şakın Allah diyen boş mu kalır Sübhānımız vardır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 13).
[niçin,]
3. Te’şîr etmez yā niçin dūd-ı siyāhım sineñe
Ey mürüvvetsiz ḡayāsız bî-vefā dil-dārımız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 9). [niçin,]

4. Geçer leyl ü nehârim âh hemân icrâ-yı zenb ile
Özümdе ھاşyet ü ھاvf yok **niçin** çeşm-i revânım yok (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 94, Mısra 4).
[niçin,]
5. Neden böyle olur mağrûr iki günlük fenâya dil
‘İbâdetle mürûr etmiş **niçin** bir ân zamânım yok (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 94, Mısra 6).
[niçin,]
6. **Niçin** bülbül gibi âhı seherde etmezem mu‘tâd
Niçin halktan hayâ etmem hayât-ı câvidânım yok (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 94, Mısra 9).
[niçin,]
7. Koyup Hakkı kula taptın şerî‘attan **niçin** şaptın
Nice dâmân kadem öptün utanmazsın ne alçaqsın (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 96, Mısra 9).
[niçin,]
8. Çekilmiş çifte ebrûlar cebine Zülfikâr-âsâ
Hâzer etmez döker kanın **niçin** mazlûmuñ âhından (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 134, Mısra 6).
[niçin,]

nic’oldu?: Nice oldu? Nereye gitti?

1. Yâ **nic’oldu** de seniñle sevdiğim devrânlarım
Etmedik zerre şebât şol ‘ahd ile peymâne sen (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 131, Mısra 3).
[nic’oldu,]

nidâ: Çağırma, ses etme. II Gaipden gelen ses.

1. Küllişey’in hâlikûñ hükmündesiñ ey dil yürü
İrci’i eyler **nidâ** ki her nüfûsa menzilest (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 23, Mısra 10). [nidâ,]
2. Şerî‘at ‘urveti’l-vüşkâ ‘azîzim
Kitâbullah **nidâsıdır** şerî‘at (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 24, Mısra 44). [nidâsıdır, -sı, -dır]

nidâ et-: Seslenmek.

1. Çün münâdi bir **nidâ etti** bugün bayrâm günü
Yâ bize ‘ıdiyye cânım bûseler verdiñ mi hiç (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 31, Mısra 11). [nidâ et, -ti]

nidâi’l-felâh: Kurtuluş çağırısı.

1. **Nidâi’l-felâh**a dâhil et cümle ihvânımı
Derûnun nûr-ı Kur’ânla Hudâ eyle gel ihyâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 13, Mısra 11). [nidâi’l-felâh,]

nigâh: Bakış, nazar.

1. Hiç rahm ü **nigâh** etmedi bu Hüzni-yi za‘ife
Bir tûl-i emel vuşlat-ı dildârıñ o hûbdan (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 130, Mısra 9). [nigâh,]

nigâh et-: Bakmak, ilgilenmek.

1. Bir **nigâh et** bende vü hayrânıñım Allah için
Gel mürüvvet kıl baña kurbânıñım Allah için (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 133, Mısra 1). [nigâh et,]

nigâh eyle-: Bakmak, iltifat etmek.

1. Mürüvvet senden olmazsa kime ben eyleyim şekvâ
Keremden lütfedip **eyle** bu ‘âşiye **nigâh** yâ Rab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 16, Mısra 8). [nigâh eyle,]

nigāh kıl-: Bakmak.

1. Etme ‘itāb ey pādīshāh lūtf ile **kıl** bize **nigāh**
Kılma ğāfilinden ilāh vakt-i seher vakt-i seher (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 21). [nigāh kıl,]

nihān: Saklı, gizli.

1. Seḥāb-ı zulm ile ba‘zı **nihāndır**
Fakaṭ zulmün kazāsıdır şer‘at (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 25). [nihāndır, -dır]
2. Güzellikte daḥi Yūsuf olan zerre cemālinden
Bilenler rütbe-i ‘aşkıñ ‘ayān ‘āşık **nihān** ‘āşık (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 10). [nihān,]
3. Ğamzeylemiş aḡyār bizi ol yāre **nihānı**
Būhtān ediyor ḥaqqıma billah ḥaberim yok (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 5). [nihānı, -ı]
4. Ḥabibiñ ḥürmeti ‘afvet bu Hüznî bir yüzü kara
‘Ālimsiñ her cihet ḥālim saña zerre **nihānım** yok (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 14). [nihānım, -ım]

nihāyet: Son, sınır.

1. Ey Hüznî seniñ ḥüznüñe yok mu **nihāyet**
Bu ‘āleme sen ḥüznile bir tane mi geldiñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 11). [nihāyet,]

nîk ü bed: İyi ve kötü.

1. İtmesen zerre ‘ibādet şān-ı Ḥaqq’a yok ziyān
Nefse ā‘id **nîk ü bed** ferdāda ‘āḥattır saña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 8). [nîk ü bed,]

niḳāb: Yüz örtüsü, peçe, yaşımak. II Sevgilinin kendi iradesiyle âşığı arasına koyduğu engel, hicap.

1. Kaldır kuzum ḥicābı gīsū-semen **niḳābı**
Görem ol āfītābı ḡāyet güzelsiñ ammā (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 3). [niḳābı, -ı]

niḳāb-ı perçem: Saçının örtüsü, peçesi.

1. Bir şehid-i ‘aşkıñıñ kaldır **niḳāb-ı perçemiñ**
Eyleyem bir dem temāşā vech-i pākin her taraf (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 5). [niḳāb-ı perçemiñ, -in]

nīm: Yarım, nisf.

1. Bu Nerīmān-ı zamān ‘ālemi vīrān edecek
Amān ol **nīm** bakışı cünbüş-i Ḥaydār dediler (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 6). [nīm,]

ni‘met: Rızık. II İhsan, lütuf.

1. Rāzıyım her ḥālde lūtf u ‘adliñe biñ cān ile
Ettigin cevri ü cefālar çünkü **ni‘mettir** baña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 8). [ni‘mettir, -tir]
2. Mesnedinde **ni‘metinde** var mı mālında vefā
Cevherinde sim ü zerde eski ‘izzet ḳalmamış (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 11). [ni‘metinde, -in, -de]

ni‘met-i Ḥaqq: Allahın ihsanı, lütüf.

1. **Ni‘met-i Hâk** ‘âleme baħr-i muħitiñ zerresi
Ol Kerîmiñ raħmeti dil bî-nihâyettir saña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 11*). [*ni‘met-i hâk,*]

ni‘met-i şehd-âb tevâzu‘: *Bal şerbeti (gibi olan) alçakgönüllülük nîmeti.*

1. Bak hâke sürer rûyunu ol âb-ı mübârek
Tathîr ü vesah **ni‘met-i şehd-âb tevâzu‘** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 4*). [*ni‘met-i şehd-âb tevâzu‘,*]

ni‘met-i Yezdân: *Allahın nimetleri, lütfü.*

1. Şekvâyı bırak kullara bî-fâ’ide zîrâ
Elbette gelir **ni‘met-i Yezdân** saña şabret (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 8*). [*ni‘met-i yezdân,*]

nîm-nigâh: *Yarım bakış. Göz ucuyla bakma.*

1. Kâtledeñ üftâdeñi bir **nîm-nigâhla** ey perî
Bu mudur kânûn-ı hûbân hûn-feşânım vâh benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 3*). [*nîm-nigâhla,*]
2. Kıyâmetler kopardı ‘âleme çeşmiñ siyâhından
Zebûn eyler nice Rüstemleri ol **nîm-nigâhından** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 2*). [*nîm-nigâhından,*]
3. ‘Uluvv-i şanıña tâ-hâ delildir
Anıñ hürmetine et **nîm-nigâhı** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 12*). [*nîm-nigâhı, -ı*]

nişân: *İz, işaret, belirti.*

1. Göñül h‘âb-ı teğâfûlde Hudâya armağânım yok
‘Aceb nice olur hâlim vera‘dan hiç **nişânım** yok (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 2*). [*nişânım, -ım*]

nişân et-: *Hedef yapmak.*

1. Ebrûvânıñ seyf-veş cân-gâhımı **etmiş nişân**
Kıl tebessüm gâmeze-i hûn-rîzle cânım et telef (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 3*). [*nişân etmiş, -miş*]

nişâr et-: *Saçmak, serpmek.*

1. Kıl rûz baña âhiri iħrâz-ı şehâdet
Râhıñda **nişâr edeyim** al kanımı yâ Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 14*). [*nişâr edeyim,*]

nişâr ol-: *Saçılmak, serpilmek.*

1. Ser-be-ser **olsun nişâr** râhıñda hûn-ı iştîyâk
Lâ‘le renk olsun vücûdum bakma hiç nâlânıma (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 7*). [*nişâr ol, -sun*]

nisbet: *"Ölçüsünde, değerinde, kadar" anlamlarında kıyaslama edatı.*

1. Benim bu cürmüme **nisbet** degil kaçre yedi deryâ
Hacer kum berk ü eşcârla daħi zerre kiyâh yâ Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 3*). [*nisbet,*]

2. Cihāna **nisbet** hezārān kibrini efzūn eden
Dehriñ almış nefretin her ān ararsañ işte ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 13*).
[*nisbet,*]

nışfû'l-leyl: *Gece yarısı.*

1. Durup **nışfû'l-leyl** düştüm yola ben
Gönül fırsat demin eyler mi tesvîf (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 7*). [*nışfû'l-leyl,*]

nişîn: *Oturan.*

1. Enbiyânîñ evvelisiñ hem risâlet hâtemi
Huṭbe-i Levlāk nübüvvet tahtına olduñ **nişîn** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 4*). [*nişîn,*]

nisyân ol-: *Unutmak, unutulmak.*

1. Küfrüne hüküm olduğu Qur'āna hakâret
Ettikleri **nisyân olamaz** zerre bî-dîniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 10*). [*nisyân olamaz,*]

niyâz eyle-: *Yalvarmak, ricada bulunmak.*

1. Vişâliñ ârzusu dilde keremden kām-yâb eyle
Niyâz eyler gönül luṭfuñ cenâbıñdan değil meknûṭ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 10*).
[*niyâz eyler,*]
2. Ben dedim vaşlîñ bugün **eyler niyâz** üftâdeñiz
Duymadıñ Leylâcığım sen bir taraf ben bir taraf (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 9*). [*niyâz eyler, -r*]

nizâm: *Düzen.*

1. Vermiş erbâb-ı 'uḳûl çüñkü **nizâm** matbû'una
Bende-i şer'-i şerifiñ mâ-sivâsın elden at (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 7*). [*nizâm,*]

noḳşân: *Eksik, az.*

1. Rızık **noḳşân** olunmaz seyyi'âtlâ
Daḫi artmaz 'ibâdet-kâra maḫşûş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 21*). [*noḳşân,*]

n'olur: *Ne olur?*

1. Şol peyâm-ı vaşlîñ için dil ған ağlar her şehir
Bâri sende 'îd-i vaşlîñ et **n'olur** cânâ naşîb (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 4*). [*n'olur,*]
2. Raḫmedip bir kez **n'olur** aḫvâlimi hiç şormadıñ
Hüznî-i şeydâcığım sen bir taraf ben bir taraf (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 17*).
[*n'olur,*]

nübüvvet: *Nebilik, peygamberlik.*

1. Risâlet kisveriniñ şems ü mâhı
Nübüvvet şehrine ḫâḳān Muḫammed (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 8*). [*nübüvvet,*]
2. Enbiyânîñ evvelisiñ hem risâlet hâtemi
Huṭbe-i Levlāk **nübüvvet** tahtına olduñ nişîn (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 4*).
[*nübüvvet,*]

nücüm: *Yıldızlar.*

1. Burc-ı ruhsârîni merkez eylemiş birden **nücüm**
Bârekellâh hûb yaratmış cümleden rabbi'l-felağ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 3). [nücüm,]

nüfûs: İnsan, ruh.

1. Külli şey'in hâliküñ hükmündesiñ ey dil yürü
İrci'î eyler nidâ ki her **nüfûsa** menzilest (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 10). [nüfûsa,]

nüh: Dokuz adet. Dokuz.

1. Hâdimiñ Rûhu'l-emîn vaşşâfiñ olmuş Hâk seniñ
Yâ Muhammed 'arş u sidre **nüh** felek mi'râc saña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 4). [nüh,]

Nüh: Hz. Nüh. Kendisine inananları, yaptığı gemiyle tufandan kurtaran peygamber.

1. **Nüh** İbrâhîm Hud eyler ziyâret ravzañı
Oldu ervâh-ı rûsul hem kâ'imen amaç saña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 7). [nüh,]
2. Veren **Nüha** necât Tûfân-ı Ğarktan
Anıñ bād-ı rehâsıdır şerî'at (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 21). [nüh 'a, -a]
3. şahbâ-yı gam-ı hecri verir dil **Nühuna** tûfân
Tûfânından bulursuñ sen nice biñ dürr-i yektâyı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 5). [nühuna, -u, -na]

Nüh-ı 'aşk: Nüh'un aşkı.

1. Miñnet-i dünyâ benim hiç zevkime vermez hâlel
Nüh-ı 'aşkım bañr-i gam tûfâna minnet etmeyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 8). [nüh-ı 'aşk,]

nükûl et-: Caymak, vazgeçmek.

1. 'Âşıka va'd eyleyip 'îd-i mülâkât var deyü
Şoñradan **ettiñ nükûl** 'uşşâka olduñ dil-firîb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 6). [nükûl ettiñ,]

Nûn u Kalem: Kalem sûresi. Nun harfi ile ve daha sonra Kalem kelimesi ile başlamasından dolayı bu sûreye "Nun" veya "Nun ve Kalem" sûresi de denmiştir.

1. Ebrûvân çifte çekilmiş Zülfiķâr mı yâ nedir
Ol şîrin tûti kelâmıñ **Nûn u Kalem**den midir (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 8). [nûn u kalem,]

nûr: Işık, ziya, aydınlık, nur.

1. Tâb-ı ruhsârîñ meh-i ğarrâya **nûrun** bañş eder
Âfitâb miñver-i minâda dersem çok mudur (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 7). [nûrun, -un]
2. Vâh Şîr-i Hudâ Fâtımanıñ cân-ı 'azîzi
Söndürdü Yezîd **nûrını** ol 'arş-ı berîniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 8). [nûrını, -ı, -nı]
3. Seni sermest eden anıñ cemâl-i pertevi **nûrı**
Edüben vâşıta 'aşkın bul arayı bul arayı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 7). [nûrı, -ı]

nûr-ı 'acîb: Hayret veren ışık.

1. Ey şūh-ı edīb ol perī eṭvārīña yandım
Vāy **nūr-ı ‘acīb** meh gibi ruḥsārīña yandım (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 2*). [*nūr-ı ‘acīb,*]

nūr-ı başar: *Göz nuru. (Sevgili).*

1. Yatma gāfil **nūr-ı başar** vaḳt-i seher vaḳt-i seher
Aḡla hemān vaḳt-i seher vaḳt-i seher vaḳt-i seher (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 1*). [*nūr-ı başar,*]

nūr-ı hikmet: *Bilgelik ışığı.*

1. Derd-i ‘aşkıñ sinede bir **nūr-ı hikmettir** baña
Rûz u şeb feryād u eḡgān mürğ-i devlettir baña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 1*). [*nūr-ı hikmettir, -tir*]

nūr-ı ‘irfān: *İlim ışığı.*

1. Münkəsir-ḳalb olma Hüznî mūr u mārṣa şūretā
Şems-i ḥāver burc-ı tende **nūr-ı ‘irfāndır** gönül (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 14*). [*nūr-ı ‘irfān, -dır*]

nūr-ı Qur’ān: *Kur’an-ı Kerim’in nuru.*

1. Nidāi’l-felāḫa dāḫil et cümle ihvānımı
Derūnun **nūr-ı Qur’ānla** Hudā eyle gel ihyā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 12*). [*nūr-ı ḳur’ānla, -la*]

nūr-ı şu‘ā’: *Parlak ışıklı.*

1. Ruḥlarıñ **nūr-ı şu‘ā’ı** ‘arş-ı āzamdan mıdır
Lebleriñ āb-ı ḫayātī mā-i zemzemden midir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 1*). [*nūr-ı şu‘ā’,*]

nūr-ı ten: *Bedeninin nuru, ışığı.*

1. Seniñ āyīne-i ḫüsnüñ naẓar-ı şems-i cihān
Bu semīn sāḳ ile ol sā’ide **nūr-ı ten** mi desem (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 6*). [*nūr-ı ten,*]

nūr-ı vech: *Yüz ışığı, parlaklığı, güzelliği.*

1. Ey güzel ol **nūr-ı vechiñ** şem‘ine pervāneyim
Per açar dil vaşlıña göster cemāliñ yanayım (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 1*). [*nūr-ı vech, -in*]

nūr-ı Yezdān: *Allah’ın nûru. Hz. Muhammed.*

1. Şiddet-i aḫvāl-i maḫşer nār-ı ḫüsrān bilmezem
Şāfi’im ol fāḫr-i ‘ālem **nūr-ı Yezdānım** benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 6*). [*nūr-ı yezdān, -ım*]

nūr-ı zamān: *Zamanın nûru, dönemin ışığı.*

1. Sa'adet burcunuñ şemsi meded şâh-ı cihân ey şüh
Nezâket tahtınıñ mâhı amân **nûr-ı zamân** ey şüh (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 2*). [*nûr-ı zamân,*]

nûş et-: *İçmek.*

1. Râh-ı 'aşkıñ tekyesinde cânını kurbân eden
Zehr-i hecriñ **nûş eden** bir Hüznî-i mestâneyim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 12*). [*nûş ed, -en*]
2. Zehr-i gurbet **nûş edip** sen câme-i hasret ile
Ağla Hüznî haşre dek dehrîde mahrûmlar gibi (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 9*). [*nûş ed, -ip*]
3. Şarâb-ı lâ-yezâliden Hızır-veş **nûş edip** ey dil
Hayât-ı cavidân aldın verip kâlâ-yı dünyâyı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 3*). [*nûş ed, -ip*]
4. Hüznî târih mey-i cevher **nûş eder**
Peyk-i mürgün şivesi mey gâlibâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 9*). [*nûş eder, -er*]
5. Zehr-i hecri **etmeden nûş** dâ'imâ Hüznî gibi
Mevtim ahsen her cihetten bu dil-i dîvânıma (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 9*). [*nûş et, -me, -den*]

nûş eyle-: *İçmek.*

1. Şerbetiñ mâ'-ü'l-hayât **nûş eyleyen** sekrân olur
Lebleriñ bes bâde-i gülğuna minnet etmeyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 5*). [*nûş eyle, -yen*]
2. Hem saķāhüm rabbihüm çün cür'asın **nûş eyleyip**
Hamr-ı 'aşkla Hüznî-veş gör kalb-i süzânım benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 9*). [*nûş eyle, -yip*]
3. Hem Hasan 'aşkına zehr-i mâtemi **nûş eyleyen**
Meşhediñ kıtmîri hâsıl muṭlakâ derler bize (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 13*). [*nûş eyle, -yen*]
4. Ğabğabıñ al ruḥlarıñ al lebleriñ al mey de al
Eyle nûş al sevdigim sağardaki müller seniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 6*). [*nûş eyle,*]

Nûşirevân: *İran'da 531 ile 579 yılları arasında hükümdarlık etmiş, adaletiyle ün salmış Sâsânî şahı.*

1. Pâdişâhı Hüsrevî yâ **Nûşirevândır** gönül
Hâtem-i Taydır şehâda ehl-i ihsândır gönül (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 1*). [*nûşirevândır, -dır*]

nuṭṭ: *Söz, kelâm.*

1. Ebrû hilâl gamze teber fülfuli ḥâl **nuṭṭı** şeker
Yandı yeter oldu yeter teşne gönül yandı yürek (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 9*). [*nuṭṭı, -ı*]

nuṭṭ-ı pür-ḥikmet: *Hikmet dolu sözler.*

1. Şarâb-ı selsebîl-âsâ mübârek **nuṭṭ-ı pür-ḥikmet**
Ne ḥikmettir saña cümle zemîn ü âsumân 'âşık (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 11*). [*nuṭṭ-ı pür-ḥikmet,*]

nüzûl et-: *İnmek, konaklamak.*

1. Der-i vālāsına **ettim nüzülü**

Bizi istiḳbāl eden ol zāt-ı ta'rif (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 87, Mısra 9). [nüzülü ettim, -ti, -m]

-O-

o: Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.

1. Şerî'at bil Muḥammed Muştafânî

Oña Hakkî'n 'atâsıdır şerî'at (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 24, Mısra 8). [oña, -na]

2. Bulur Hakkı **oña** tâbi' olanlar

Sülûkunun ricâsıdır şerî'at (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 24, Mısra 11). [oña, -na]

3. Nicesi'n kıldı şikâr perçem-i hoş-bû reseni'n

Oña mansûr olacak dil ile bir ben mi desem (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 117, Mısra 8). [oña, -na]

o: O, işaret sıfatı.

1. Zemîne sâyeler şalmış o servi hoş hırâm eyler

Eser bād-ı şabâ rûy-ı behiştten dem verir ammâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 12, Mısra 9). [o,]

2. Mesihî'n nefhiyle ihyâ-yı emvât

O Musânî'n 'aşâsıdır şerî'at (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 24, Mısra 30). [o,]

3. **O** Cibrîl hâdimi'n vaşşâfi'n Allah

Saňa nâzil olan Kur'ân Muḥammed (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 36, Mısra 5). [o,]

4. Hâlile eyleyen ol nârî gülzâr

O Nemrûdu'n belâsıdır şerî'at (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 24, Mısra 24). [o,]

5. Ey zâhid-i sâlûs hele 'aşktan haberi'n yok

Kevşer gibi şâfidir o şahbâ-yı muḥabbet (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 27, Mısra 12). [o,]

6. **O** rûz-i rus-tahîz maḳbûl sözündür

Bırakma bendeni giryân Muḥammed (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 36, Mısra 13). [o,]

7. Dilim Ya'kûb Züleyhâ 'akl u fikrim

O Yûsuf vechini'n efsânesiyiz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 57, Mısra 6). [o,]

8. Feleklerde melekler vaşfi'n eyler

O tûbâ kâmeti'n hayrânesiyiz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 57, Mısra 10). [o,]

9. Sine'n âyine-i devrân Gülistân-ı İrem-âsâ

O maḥmûr dideler cânâna fettân-ı zamân olmuş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 73, Mısra 4). [o,]

10. Meded ğamze'n içre kanım kerem kıl ruḥları hamrâ

O billur gerdeni'n şâhım 'aceb dârü'l-amân olmuş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 73, Mısra 8). [o,]

11. Mu'aṭṭar hoş-semen ğisû hemîn ruḥsârî'na mebsût

O burc-ı rûyu'na aḥter mişâli hâl-i siyâh menkûṭ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 79, Mısra 2). [o,]

12. Bizi zemmetmesin aşla ğinâmız beyt-i Mevlâda

Ḥarâbât ehline düşmân **o** Kârûn-veş batâr vâ'iz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 80, Mısra 10). [o,]

13. Leddünnî dersini âmûht olan semmi 'asel eyler

Seni'n **o** telh-sûḥan tîġi'n bala zehri kıtar vâ'iz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 80, Mısra 12). [o,]

14. **O** ğün bayrâm etti bir bûse verdi

Keremden cevri'ni hem etti tahfîf (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 87, Mısra 13). [o,]

15. Ḥavfımdan için çıkmaya bed-nâm **o** şûḥuñ

Hîç kûyuna varmaz idim eyvâh seferim yok (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 92, Mısra 3). [o,]

16. Döktüñ yere âl kanını ğıñzîr-i yabânî

Dil teşne ne idi **o** şehîñ zâtî'na kîni'n (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 95, Mısra 16). [o,]

17. Nâzar et luṭf ile Hüzni ediyor ârzü vişâl

O şebistân-ı vişâle saňa kurbân olayım (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 121, Mısra 14). [o,]

18. Dil 'âleme destân oluyor yâri'n **o** hûbdan

Bûlbûl gibi feryâd-zede gülzârî'n **o** hûbdan (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 130, Mısra 2). [o,]

19. Ferhâd gibi dâġlar delerek kûy-ı Şirîne

Râḥînda şehîd ğamzesi hûñhâ' rın **o** hûbdan (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 130, Mısra 4). [o,]

20. Mümkün mü ferâġat ede ol çeşm-i ğazâldan

Yaġma ediyor 'aklımı ġaddârî'n **o** hûbdan (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 130, Mısra 6). [o,]

21. Zülm etse de rahm etmese fermāna muṭī'dir
Maḥkūm olamaz bir şeh ü ḥümkārīñ **o** ḥūbdan (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 8*). [o,]
22. Hiç rahm ü nigāh etmedi bu Hüznî-yi za'ife
Bir tül-i emel vuşlat-ı dildārīñ **o** ḥūbdan (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 10*). [o,]
23. Sür ḥāke yüzün baş açık el kaldır **o** şāha
Ey Hüznî ara derdiñe dermān gecelerde (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 13*). [o,]
24. Bu ma'nādan ezel 'aşkıñ şarābını içen sensiñ
İçen sensiñ **o** cānānīñ yedinden cām-ı şahbāy (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 4*). [o,]
25. **O** şahbā-yı ğam-ı hecri verir dil Nūḥuna tūfān
Tūfānından bulursuñ sen nice biñ dürr-i yektāy (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 5*). [o,]
26. Okudum muşafı ḥüsnünde ki āyāt-ı ḥikem
Yeñi bildim ki **o** güzel 'Arabīdir 'Arabī (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 12*). [o,]
27. Ebu's-sıbtēyn **o** Zehrānīñ eridir
Bu dīn arslanıdır bī-iştibāhı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 21*). [o,]

o dem: *O zaman.*

1. Kaysa **o dem** Leylāsını Vāmıkına 'Azrāsīñı
Verir āḥir Mevlāsını vaqt-i şehër vaqt-i şehër (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 13*). [o dem,]

od: *Ateş.*

1. Geçti 'ömrüm vāh ile eyvāh ile eyvāh benim
Yandı cismim **odlara** yok tākatim billāh benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 2*). [odlara, -lar, -a]
2. Urayım sīneme ḥançer akitip ḥūn-ı firāk
Şaçamam başıma **odlar** ten-i sūzān edeyim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 8*). [odlar, -lar]
3. Gāhi yaqtım cismimi ben **odlarla** pervāne-veş
Gāh bürüdet bulmuşum her renk her sūlarla ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 7*). [odlarla, -lar, -la]

oda: *Oda, mesken, yer.*

1. Elim aldı ele girdik **odaya**
Oturduk yanyana çok etti ta'tif (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 11*). [odaya, -ya]

oku-: *Okumak, tâlim etmek.*

1. **Okuyup** men'aref dersin edip ta'limi mürşidden
Şakın mālā-yecüz ile fenāda ḳalma cāhil hā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 9*). [okuyup, -yup]
2. Zebūr Tevrāt daḥi İncil ü Furkān
Okurlar na'tiñ seyrānesiyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 12*). [okurlar, -r, -lar]
3. **Okudum** kânūn-ı 'aşkı aldım icāzet bugün
Bir ferīd-i mürşid-i kāmīl oluptur dil esās (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 3*). [okudum, -du, -m]
4. Er iseñ men'aref dersin **oku** erbāb-ı 'aşktan gel
Bu Hüznî-veş suḥen bahşā hezār mişli öter vā'iz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 15*). [oku,]
5. Tekāpūlar ğinādāra gedāya bed-sūḥan pīşe
Okur mālā-yecüzden naẓar ḳıl saḥtekār vā'iz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 6*). [okur, -r]
6. Küntükeñziñ sırrına erdi irenler 'aşk ile
Men'aref dersin okuttu 'āleme 'irfān-ı 'aşk (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 4*). [okuttu, -t, -tu]

7. **Oğudum** muşhafı hüsnündeki âyât-ı hikem
 Yeñi bildim ki o güzel ‘Arabîdir ‘Arabî (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 154, Mısra 11). [oğudum, -dum]

ol: O. İşaret sıfatı.

1. ‘Âlem-i nâsûtta ‘aşkla cismimi mahv et benim
Ol şafâ-yı feyz-i ‘aşktan ver meded kalbe cilâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 1, Mısra 8). [ol,]
2. Zâtıña ettim tevessül kendime kıldım şefî‘
Ol Habîbîñ hürmeti et ‘aşkıñıñ ihsân baña (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 2, Mısra 12). [ol,]
3. İbn-i ‘İmrân İbn-i Meryem rif’âtin ‘âtin bir zerresi
 Kâbe Kavseyn ‘âlem-i lâhut **ol** minhâc saña (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 3, Mısra 6). [ol,]
4. Ni‘met-i hak ‘âleme bahr-i muhîtiñ zerresi
Ol Kerîmiñ rahmeti dil bî-nihâyettir saña (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 5, Mısra 12). [ol,]
5. Olur dūd-ı siyâhımdan cihâna bir dumân peydâ
 Tutoşup ser-te-ser yansa sezâdır **ol** yedi deryâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 7, Mısra 2). [ol,]
6. Esen bād-ı şabâdan ben şakınırken seni cânân
 Raķib-i nâ-sezâlarla nedir **ol** nâz ü istiğnâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 7, Mısra 12). [ol,]
7. Lebleriñ âb-ı hayâtı gezdiren İskenderi
Ol hayât-ı câvidânı Hızra vermiş ibtidâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 8, Mısra 10). [ol,]
8. Bulup bir mürşid-i kâmil edip būs dest ü dāmânın
 Hâķikat rāhıña sâlik olup **ol** Hâķka vâsıl hâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 10, Mısra 8). [ol,]
9. Kaldır kuzum hicâbı gîsū-semen niķâbı
 Görem **ol** âfîtabı gâyet güzelsiñ ammâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 11, Mısra 4). [ol,]
10. **Ol** pîr-i Ken‘ân oldum rahm et Yūsufum öldüm
 Rahm et emâna geldim gâyet güzelsiñ ammâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 11, Mısra 9). [ol,]
11. Açıldı her taraf sünbül menefşe erğuvân reyhân
 Şüşâmla yâsemin zambâķ daķı **ol** nergis-i şehlâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 12, Mısra 4). [ol,]
12. Mürüvvet şâhibinden Beypazarlı Hâķķı bî-hemtâ
 Fenâda **ol** bekâ mülkün hâķķat eyledi inşâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 13, Mısra 2). [ol,]
13. Girdikte daķı beyt-i zālâm içre kerem kıl
 Şıķtırma meded **ol** ten-i ‘üryanımı yâ Rab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 15, Mısra 14). [ol,]
14. **Ol** ism-i Rahîm rahmet-i Cebbâra dayandım
 Reddetme ricâ-nâme-i ‘işyanımı yâ Rab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 15, Mısra 21). [ol, -a]
15. Ümid-i lâtaķneķü naşş-ı celîliñ merhem-i şâfi
 Çün **oldur** yâre-i vizre şabîb-i pâdişâh yâ Rab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 16, Mısra 12). [oldur, -dur]
16. **Ol** kayd-ı sivâ ‘ukde-i iğfâlini hallet
 Dâreynde hemân ver baña ihsânımı yâ Rab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 17, Mısra 9). [ol,]
17. Düşeli hasta gönülüm der-i Lokmâna meded
 Eder ârzü-yi devâ **ol** şeh-i tîmâre bu şeb (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 21, Mısra 4). [ol,]
18. Yatar **ol** câme-i râhatta dilâ şâh-ı Hutun
 Varayım ‘arz edeyim hâlimi hünkâra bu şeb (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 21, Mısra 7). [ol,]
19. Benim **ol** gamzesi hûn-rîz eder âhımla şafâ
 Kılar âgyârımı âh lûtfîle hândân ne sebep (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 22, Mısra 9). [ol,]
20. Lentenâlü’l-birre hattâ tünfikü fermân-ı Hâķ
Ol sebep el-fâķru fâķrî remzi etti cânı mest (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 23, Mısra 4). [ol,]
21. Yâ nedir **ol** Hâzihi cennâtü’adniñ hutbesi
 ‘Ârif-i billah olanıñ maķzen-i Hâķ ķalbi hest (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 23, Mısra 5). [ol,]
22. Hâlile eyleyen **ol** nârî gülzâr
 O Nemrûduñ belâsıdır şerî‘at (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 24, Mısra 23). [ol,]
23. Hem tehî-dest sâ’il-i bâb-ı rızâsıñ ey gönül
 Nerde mîsâķ bu mudur **ol** ‘ahd ü peymânıñ ‘abeş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 28, Mısra 6). [ol,]
24. Âyine-i hüsnüñ gibi hiç var mı mücellâ
 Gözler ķamaşır **ol** meh-i ruhsârıñıñ gör geķ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 30, Mısra 4). [ol,]
25. **Ol** ķâmeti ‘ar‘ar ise tûbâ gibi mevzûn
 Cepheñdeki bir ‘ukde-i şehhâr gibi gör geķ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 30, Mısra 5). [ol,]
26. Yandım a beyim **ol** leb-i gül-günüñ elinden
 Hüzniñ gibi bir ‘aşık-ı nâ-ķârıñıñ gör geķ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 30, Mısra 11). [ol,]

27. Sâkiyâ Allah için şun cām-ı ‘aşktan bir kadeh
Teşne dil **ol** kayd-ı gâmdan bir daği bulsun feraḥ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 33, Mısra 2). [ol,]
28. **Ol** sîb-i zeḡan lebleri şahbâñıza yandım
Ey tûḡi-zebân gerden-i billûr-ı cihân şûḡ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 35, Mısra 11). [ol,]
29. Maḳâm-ı Maḥmûduñ miftâḡı sende
Şefâ‘at kıl bize **ol** ân Muḥammed (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 36, Mısra 20). [ol,]
30. **Ol** Muḥammed hürmeti ‘afveyleyip ‘ișyânımı
Şol ledünnî sırrına sen eyle maḥrem el-‘iyâz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 39, Mısra 9). [ol,]
31. Müjde-i rahmet ile kıl gâmdan âzâde yâ İlâh
Ol za‘îf kullarıña çün sensiñ ekrem el-‘iyâz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 39, Mısra 12). [ol,]
32. Kâbüs u elem başıña **ol** bād-i cününüñ
Estikçe hemân ḡaliñe düşmân mütelezziz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 40, Mısra 3). [ol,]
33. **Ol** kîne-i ḡaddâr ise etmekte tezâyüd
Bî-rahm ü kerem dîdesi mestân mütelezziz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 40, Mısra 5). [ol,]
34. Zemîn ü âsumân mâtem libâsın giydi hecriñle
Hacer kum berk-i eşcâr dem-be-dem **ol** küh-sâr aḡlar (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 44, Mısra 8). [ol,]
35. Bedenim Hüzni hedef eyledi ebrûy-ı hilâl
Meded **ol** ḡamze-i tîr katlime menşüb gibidir (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 47, Mısra 12). [ol,]
36. Gören **ol** ṭurra-ı ḡisûñuza ‘anber dediler
Tutulan ‘uḡdesine siḡrile ejder dediler (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 48, Mısra 1). [ol,]
37. Bu Nerimân-ı zamân ‘âlemi vîrân edecek
Amân **ol** nîm bakışı cünbüs-i Ḥaydâr dediler (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 48, Mısra 6). [ol,]
38. Ebrûvân çifte çekilmiş Zülfikâr mı yâ nedir
Ol şîrin tûḡi kelâmıñ nûn u kalemde midir (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 50, Mısra 8). [ol,]
39. Mâderiñ hürî seniñ ḡașa beşerde yok nazîr
Âfitâb-ı perteviñ **ol** tuḡfe-i Rahmân mıdır (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 52, Mısra 4). [ol,]
40. Bârekellâh bî-kuşûr ḡalḡ eylemiş Mevlâ seni
Mısr ilinde ḡubluḡuñ **ol** Yûsuf-ı Ken‘ân mıdır (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 52, Mısra 8). [ol,]
41. Görse kâfir rahm eder **ol** dîde-i ḡun-âbemi
Etmedi bir kez teraḡḡum seng-i vicdân aḡlatır (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 53, Mısra 9). [ol,]
42. **Ol** maḡbûb ile Hüzni eger ḡabre girerseñ
Bes devlet-i bâḡi saña ḡoș-kâr ne güzeldir (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 54, Mısra 11). [ol,]
43. Bir ḡümâ-meşreb şikâr **olmazsıñ** ey nevrete sen
Âșiyân-ı bâz-ı ‘așḡa zülfün ârâm-ḡāḡımız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 58, Mısra 7). [olmazsıñ, -maz, -sın]
44. Biz esîr-i dām-ı ‘așḡız boșa feryâd etmeyiz
Bûlbûl-âsâ bî‘z-zârûr **ol** âha mu‘tâd etmeyiz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 61, Mısra 2). [ol,]
45. Aḡlatır şeb-tâ-seḡer üftâdesin **ol** mehlikâ
Düş olalı ‘așḡına âhla geḡer devrânımız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 62, Mısra 5). [ol,]
46. Ben dedim yok mu mürüvvet âhla geḡti vaḡtimiz
Ol dedi ḡamdır hediyye ‘âșḡa iḡsânımız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 62, Mısra 12). [ol,]
47. Ben dedim dil bî-șekîb âh **ol** dedi şabreyle sen
Bir gün olur şâd olursuñ ey Hüzni-i nālânımız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 62, Mısra 13). [ol,]
48. Vuşlatıñ kıldım taleb ammâ çi sūd râm olmadı
Rahm yok **ol** bî-vefâ cānāna minnet etmeyiz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 64, Mısra 4). [ol,]
49. Dergeh-i ḡaffâra tıttum rû-siyâḡım Hüzniyâ
Ol verendir maḡşadım sultāna minnet etmeyiz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 64, Mısra 14). [ol,]
50. Etmeyiz minnet ḡüveydâ dehrîde ḡüñkâra biz
Baḡmayız şimden girü **ol** yâre biz aḡyâra biz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 65, Mısra 2). [ol,]
51. Bir tehî dest rû-siyâḡ Hüzniyim bî-çâreyim
‘Arz-ı ḡacât eyleriz **ol** Ḥazret-i ḡaffâra biz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 65, Mısra 14). [ol,]
52. Hüzniyâ bir bâḡi yâre ver ḡöñül kıl âh ü zâr
Elvedâ‘ ettikte ruḡuñ zıkr ede **ol** ten kafes (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 67, Mısra 10). [ol,]
53. Şûret ü şekl-i gedâyı zâhidâ ḡor bilme sen
Etmeye iḡfâl seni ḡiç **ol** ‘acîb rengin libâs (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 68, Mısra 6). [ol,]
54. Burḡu‘ñ ref‘et yüzüñden bir kez temâșa eyleyim
Rûyuñu zabteylemiş **ol** perçem-i târmâr heves (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 69, Mısra 6). [ol,]

55. Kān dōkerdiñ dīdeden feryād edip ey mehlīkā
Kalmamıştır sende **ol** eski şadākat gel yetiş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 71, Mısra 8). [ol,]
56. Bilmediñ kâdrim benim hayfâ ki sineñ taş imiş
Geçti **ol** nâz günleri geldi nedāmet gel yetiş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 71, Mısra 10). [ol,]
57. Mecnûn olalı Leylâ gibi **ol** zülf-i siyâhım
Feryād ederim didesi fettânıma maḥşûş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 75, Mısra 7). [ol,]
58. Şalât ile selâm olsun Resûle
Daḥi **ol** âl ile ahyâra maḥşûş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 76, Mısra 36). [ol,]
59. Mürde cismim zinde kıl **ol** şerbet-i dîdâr ile
'Âşıkıñ âlâm-ı ğamda ey şeh-i ḥübân marîz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 78, Mısra 7). [ol,]
60. Baḳ ḥāke sürer rüyunu **ol** âb-ı mübārek
Tathîr ü vesāḥ ni'met-i şehd-âb tevāzu' (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 82, Mısra 3). [ol,]
61. Leyli'-i zülf-i siyâhım dilde ârām kalmadı
Meskenim **ol** vâdi-i hayret melce-i 'aşkım da dağ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 84, Mısra 12). [ol,]
62. Bâb-ı luṭfuñ sâ'ili Hüzni gedâyı etme red
Âsitân-ı dergehiñden etmez **ol** zerre ferâğ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 84, Mısra 14). [ol,]
63. Der-i vâlāsına ettim nüzülü
Bizi istikbâl eden **ol** zât-ı ta'rîf (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 87, Mısra 10). [ol,]
64. Cephe-i pâkiñde olmuş merkez-i vakt-i şafak
Hâ'il olmuş **ol** mübeddel rüyuna zülf-i ğasāk (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 88, Mısra 2). [ol,]
65. Hüsni-i Yûsuf gül cemâliñ ḥulқыıñ bir zerresi
Hızr u Mûsa **ol** ledün dersiñden almış bir sebak (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 88, Mısra 10). [ol,]
66. Çün tecellî eyledi maḥbûb yüzünden 'âşıkā
Ol sebepten oldu ma'sûḳ menba'-ı ihsân-ı 'aşk (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 89, Mısra 8). [ol,]
67. Kim ki düştü 'aşka ol ma'sûḳa etsin ilticā
Ol hayâ' vü perde-i maḥbûbdadır sulṭân-ı 'aşk (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 89, Mısra 10). [ol,]
68. Çün Züleyhâ evvelâ 'aşk ile oldu nâmdâr
Oldu meftûn şonradan **ol** Yûsuf-ı Ken'ân-ı 'aşk (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 89, Mısra 14). [ol,]
69. Ğamzeylemiş aġyâr bizi **ol** yâre nihânı
Bühtân ediyor ḥaḳkıma billah ḥaberim yok (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 92, Mısra 5). [ol,]
70. **Ol** şâh-ı rûsul meḥḥar-i maḥbûb-ı cihânıñ
Kurbân olayım fethine şol Bedr ü Ḥuneyniñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 95, Mısra 3). [ol,]
71. Vâḥ Şîr-i Ḥudâ Fâtımanıñ cân-ı 'azîzi
Söndürdü Yezîd nûrını **ol** 'arş-ı beriniñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 95, Mısra 8). [ol,]
72. Tâ ḥaşre kadar 'âşıkın âlâmda bıraktı
Çün kesti serin zulm ile **ol** sıbt-ı nebîniñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 95, Mısra 12). [ol,]
73. Verdi fermân katlime **ol** bî-amândır ġalibâ
Maṣṣûr-âsâ Hüzniye ber-dâra beñzer kaşlarıñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 100, Mısra 9). [ol,]
74. Düştü vişâl ġayġûñuza **ol** büse-i mehrûñuza
Zülf-i semen şebboñuza teşne ġoñûl yandı yürek (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 102, Mısra 5). [ol,]
75. Bir vakt olur bülbül ḥamrâ-yı şehir-ḥîz
Bir vakt daḥi lâl olur **ol** ümmî vü câhil (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 103, Mısra 4). [ol,]
76. Bir vakt 'uruç etmededir seb'-i semāya
Ḥâḳ üzre gezer ba'zı da **ol** âba mübâdil (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 103, Mısra 12). [ol,]
77. Raḥm eyle ġoñûl Hüzniye uḥrâya refîḳ **ol**
Def' ola hemîn bizdeki **ol** fikr-i ebâıl (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 103, Mısra 16). [ol,]
78. Sensiñ **ol** fallâḥü ḥayrun ḥāfizâ ḥıfz et beni
İns ü cin mekrinden ey Ḥayy-ı Kâdim zü'l-nevâl (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 104, Mısra 13). [ol,]
79. Tarfetü'l-'ayn içre birden kâ'inâtı seyr eden
Kuṭbu'l-aḳṭâb Ḥazret-i **ol** şâh-ı ceylândır ġoñûl (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 106, Mısra 10). [ol,]
80. **Ol** maḳâm-ı sırr-ı lâḥutuñ sürüş-ı aḳdesi
Cibril-âsâ kurb-ı Ḥaḳḳa hem şitâbândır ġoñûl (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 106, Mısra 11). [ol,]
81. Meded ey ġamzesi tîr Hüzniye raḥm eyle meded
Verir **ol** cân-ı dili dide-i şehhâra ġüzel (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 108, Mısra 10). [ol,]
82. Eyle yâ Ḥādî hidāyet Hüzni 'âşî mücrime
Şol tarîḳa kim ola ol ḥaḳ tarîḳ-ı müstakîm (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 110, Mısra 12). [ol,]
83. **Ol** keremle kânınıñ dergâhına tıttım yüzüm
Raḥminiñ erḥâmıdır çünkü Raḥmânım benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 111, Mısra 3). [ol,]

84. Şiddet-i ahvâl-i mahşer nâr-ı hüsrân bilmezem
Şâfi'im **ol** fahr-i 'âlem nûr-ı Yezdânım benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 6). [ol,]
85. Kurbân edeyim cânımı **ol** 'îd-i vişâle
Yüzler sürerek pâyiñe kurbânım efendim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 11). [ol,]
86. Cünbüş-i refât ile **ol** ruhları alıñ seniñ
Dilde tākāt koymadı nāzik meyânım vāh benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 5). [ol,]
87. Seniñ âyine-i hüsnüñ nazar-ı şems-i cihân
Bu semîn sāk ile **ol** sâ'ide nûr-ı ten mi desem (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 6). [ol,]
88. Ey şüh-i edib **ol** perî etvârına yandım
Vāy nûr-ı 'acib meh gibi ruhsârına yandım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 1). [ol,]
89. 'Âşıklara bir seyf-i muhabbetle dem-â-dem
Ol fitne veren gamze-i gaddârına yandım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 4). [ol,]
90. Yaqtıñ dil-i rindânımı **ol** dūd-ı firāka
Cânā kerem et vuşlat-ı didârına yandım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 5). [ol,]
91. Ehl-i hüznüñ göñlüdür der bil makāmım **ol** Hudā
Taht-ı dilde şāh-ı endüh yār-ı gārım var benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 9). [ol,]
92. Hū diyen yā Hū diyen Allah diyen mahzûn gezer
Ol sebepten hüzn ile çün iştihârım var benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 12). [ol,]
93. Kerem et gayret-i ağıyar ile sūz oldu bu dil
Biraz **ol** lutfuñ ile nā'il-i ihsân olayım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 12). [ol,]
94. Reddetmedi mañlûbımı **ol** şāh-ı semāhat
Öptüm ruḥunu sîm gibi gerdāna yanaştım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 5). [ol,]
95. Ey güzel **ol** nûr-ı vechiñ şem'ine pervāneyim
Per açar dil vaşlıña göster cemāliñ yanayım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 1). [ol,]
96. 'Îd-i vaşlıñ müjdesi bu göñlümü mest eyledi
Ol hayâl-i şohbetiñle şanki bir dîvāneyim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 10). [ol,]
97. Kim deḥālet eyledi şol bāb-ı şerî'-i ḥazrete
Dü cihāniñ miñnetinden **ol** ḥalāş buldu hemîn (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 8). [ol,]
98. 'Abd-i Memlûkuñ seniñ cümle ferîşte ins ü cin
Ol mübārek merḳadiñle iftiḥār eyler zemîn (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 12). [ol,]
99. Gāh sükûnet buldu göñlüm lāl oldum ḳaldım velî
Gāhi oldum bir hezār **ol** 'aşk-ı Leylûlarla ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 6). [ol,]
100. Bî-piyāle bâdesiz mest-i müdāmım zāhidā
Hem-dem oldum gāhi de **ol** zülf-i şebbolarla ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 14). [ol,]
101. Sû-be-sû etti ḡuluv **ol** ceşş-i cinnet başıma
Gāhi Ḳays oldum 'aşırda 'aşk-ı Leylûlarla ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 15). [ol,]
102. Mümkün mü ferāḡat ede **ol** çeşm-i ḡazāldan
Yaḡma ediyor 'aklımı ḡaddârıñ o hūbdan (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 5). [ol,]
103. Ḳıyāmetler ḳopardı 'āleme çeşmiñ siyāhından
Zebûn eyler nice Rüstemleri **ol** nîm-nigāhından (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 2). [ol,]
104. Ḥançer-i cevriñle āḫir Hüznîyi mahveylediñ
Göz göz oldu sînede **ol** dāḡ-ı hicrānım deyü (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 14). [ol,]
105. Her vakt-i seher Hū ile yā Ḥay devām et
Ol Ḥayy-i ebed gönderir ihsân gecelerde (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 6). [ol,]
106. Bir rûy-ı siyāh cürm-i kesîr 'abd-i ḥākîrsiñ
Ol mey-i ricā şevḳile sekrân gecelerde (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 12). [ol,]
107. Dünyāda beni bir kese muhtāç daḡı etme
Ağıyar gibi pür-kîn görünen **ol** yāra düşürme (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 4). [ol,]
108. Hem maddî'i hem ma'nevî mahfûz-ı emel et
Da'vā ile **ol** ḥākîm-i mekkāra düşürme (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 12). [ol,]
109. Bu 'aşrımız olmaḳta mizāc-ı ehl-i hevā hep
Fetvā için **ol** müftî'-i efkāra düşürme (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 14). [ol,]
110. Ḳatıl **ol** öldür beni **ol** gamze-i ḥünrîz ile
Teşne dilsîñ ḡalibā kim girmek ister ḳanıma (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 3). [ol,]
111. Yine dil cezbe-i cānān seni sermest ediyor
Baña mı **ol** perîniñ yā saña sevdāsı kime (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 6). [ol,]
112. Cānımız olsun fedā **ol** ruhlarıñ ḥamrāsına
Ebruvān-ı ḥün-feşānla çeşmiyiñ şehlāsına (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 1). [ol,]

113. Ey perî hüsniñ ‘aceb **ol** Yûsuf-ı Ken‘ân mıdır
Mısr-ı dilde velvele düştü bugün şahrâsına (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 145, Mısra 5). [ol,]
114. **Ol** şîre mişâl şîvesi encâm-ı haţar-nâk
Ebrûsu kemân ruhları tâbânıma yanaşma (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 146, Mısra 5). [ol,]
115. Hüzni saña bi-rahm u vefâ gör neler etti
Ol kalb-i pülâd âfet-i devrâna yanaşma (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 146, Mısra 10). [ol,]
116. Ebr-i târik yağdırır bârân-ı miñnet başıma
Hep mübeddel hâdeler **ol** âha medyûnum gibi (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 148, Mısra 4). [ol,]
117. Görse Lokmân ‘acz ile eyler devâdan ihtirâz
Kim Felâţun görmemiş **ol** derd-i efzûnum gibi (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 148, Mısra 6). [ol,]
118. **Ol** perîniñ zîb-i fer-hüsniñde hürşid pâyesi
Metn-i hüsni şerhine yoktur liyâkat gâyesi (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 153, Mısra 1). [ol,]
119. Öyle bir mañbûb-ı ‘âlem Hüzniyâ **ol** bi-nażir
Dergeh-i vâlâsınıñ nâmûs-ı ekber dâyesi (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 153, Mısra 9). [ol,]
120. Ne ‘Acemdir ne de Gürcü değil **ol** Türk ü Tâtâr
Meded **ol** nev‘-i beşer zümresi ‘Âlî Çelebî (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 154, Mısra 8). [ol,]
121. Duyan **ol** şîve-i güftârını âşuftesidir
Bütün **ol** mu‘ciz-i ‘âlem dolu hikmetçe lebi (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 154, Mısra 10). [ol,]
122. Dedi ey Hüzni garîb vaşlıma cân eyle fedâ
Dedim **ol** cân fedâ ümmü ile de olsun ebi (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 154, Mısra 14). [ol,]
123. Ettikçe ‘azîmet hemân **ol** semt-i Hicâza
Âh etmede her gördüğü huccâc-ı kirâmı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 155, Mısra 3). [ol,]
124. Akmakta gönül Ka‘beye bir ‘Ayn-ı Zübeyde
Yâ Rab naşib et bize **ol** Beyt-i Harâmı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 155, Mısra 6). [ol,]
125. Bî-hadd ü beyân ‘âşiye yâ Rab keremiñ bol
Hüzni de ziyâret ede **ol** ‘âlî makâmı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 155, Mısra 14). [ol,]
126. Hâzret-i Mûsâ gibi **ol** küh-ı Tûra cân atıp
Hem terânî va‘diyle didâra verdim gönülümü (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 156, Mısra 7). [ol,]
127. **Ol** Hâbib-i Kibriyâdır mefhar-i hayrû‘l-ümem
Mâşî‘ cürm ü haţâ hünkâra verdim gönülümü (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 156, Mısra 11). [ol,]
128. Gelip hakkında **ol** ve‘l-mürselât çün
‘Umûm-i evliyânın kıblegâhı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 157, Mısra 5). [ol,]
129. Denildi şânına innâ feteñnâ
Şefâ‘at mülkünün **ol doğru** râhı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 157, Mısra 18). [ol,]
130. **Ol** ruhlar-ı hamrânıza bülbül gibi mestim
Tûbâ gibi kaddiñ ise bir taze fidân şüh (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 35, Mısra 9). [ol,]
131. Dil tegâfûl hem tekâsül cürm-i ‘işyânıñ ‘abeş
Bülbül-âsâ rûz u şeb **ol** âh u efgânıñ ‘abeş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 28, Mısra 2). [ol,]
132. **Ol** dîdesi fettân ile tenhâca muhabbet
Ettim bu gece menba‘-ı ihsâna yanaştım (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 122, Mısra 9). [ol,]

ol-: Olmak.

- Yağdırıp tûfân-ı ‘aşkı başıma garķet beni
‘Aşkıñ **olsun** rûz u şeb bes yâr-ı gâr yâ Rab baña (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 1, Mısra 16). [olsun, -sun]
- Derd-i ‘aşkıñ sinemi kılsın muşaykal el-amân
Eynime **olsun** ‘abâ hem ‘aşk-ı zât-ı Muştafâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 1, Mısra 18). [olsun, -sun]
- Ma‘şiyet bahrinde kaldı Hüzni ‘âşî el-meded
Dest-gîr-i sıbteyn ile **olsun** Çâr-yâr-ı bâ-şafâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 1, Mısra 22). [olsun, -sun]
- Zehr-i ‘işyân yutturur bu nefsile şeytân baña
Zenbime vâkıf **olan** her ins ü cin hayrân baña (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 2, Mısra 2). [olan, -an]
- Nâr-ı Nemrûd nefsimi hem mañv edip bârî Hudâ
Bağ-ı gülzâr-ı halîl **olsun** dil-i süzân baña (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 2, Mısra 8). [olsun, -sun]
- Nûh İbrâhîm Hud eyler ziyâret ravzañı
Oldu ervâh-ı rûsul hem kâ‘imen amaç saña (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 3, Mısra 8). [oldu, -du]
- Mâr u mûr vahş u tûyûr aħcâr u eşcâr zâkirîñ
Oldu ber-dâr ‘aşk ile Mansûr bin Hâllâc saña (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 3, Mısra 12). [oldu, -du]

8. Hādimiñ Rūhu'l-emīn vaṣṣāfiñ **olmuş** Haḳ seniñ
Yā Muḥammed 'arş u sidre nüh felek mi'rāc saña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 3*). [*olmuş, -muş*]
9. **Olma** mağrūr 'ilmiñe a'māliñe iblis gibi
Ben diyen maṭrūt **olur** benlik felākettir saña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 10*). [*olur, -ur*]
10. Çerh-i gerdün ber-ḳarār **olmak** murād üzre muḥāl
Gāhi ḡam gāhi sürür devrān olur 'ālem bu yā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 3*). [*olmak, -mak*]
11. Dehrîde dil-şād iken giryān **olur** 'ālem bu yā
Gün **olur** pür-ḡam iken şādān **olur** 'ālem bu yā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 2*). [*olur, -ur*]
12. Pîrehen atlas ile nā-merd felekten kām-yāb
Nice dānā fāhriyle 'üryān **olur** 'ālem bu yā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 6*). [*olur, -ur*]
13. Şāh iken dehre Zeliḥā 'aşḳ ile yoḥsul **olur**
Mısra Yūsuf ḳul iken sulṭān **olur** 'ālem bu yā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 7*). [*olur, -ur*]
14. İnkılāb eyler ṭabāyi' çün 'anāsır muḥtelif
Dost iken 'ālem saña düşmān **olur** 'ālem bu yā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 10*). [*olur, -ur*]
15. Hüznîyā Haḳḳa tevekkül ḳıl umūruñ tefvîz et
Ḳul iken ḳuldan ḳula iḥsān **olur** 'ālem bu yā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 14*). [*olur, -ur*]
16. 'Aceb mi 'ālem-i nāsūt ḥarāb **olsa** fiḡānımdan
Ne eflāk 'arş u sidre hem daḥi levḥ-i ḳalem zîrā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 3*). [*olsa, -sa*]
17. **Olur** dūd-ı siyāhımdan cihāna bir dumān peydā
Ṭutuşup ser-te-ser yansa sezādır ol yedi deryā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 1*). [*olur, -ur*]
18. Merḥabā ey sāye-i luṭfuñda şādān **olduğum**
Eylediñ memnūn bizi zîrā efendim merḥabā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 11*). [*olduğum, -duğu, -m*]
19. **Olayım** der iseñ ādem rızāsın iste Mevlāniñ
Hayāt sermāye-i 'uḳbā gözün aç ḳalma kāhil hā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 13*). [*olayım, -a, -yım*]
20. Seni dünyā eder mağrūr şaḳın dil **olma** ḡafil hā
Hevā-yı nefsiñi maḥv et olagör bunda 'āḳıl hā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 1*). [*olma, -ma*]
21. Ticāret len tebūr **olmak** dilerseñ Haḳḳı zikreyle
Rızık için elem çekme Hudā rızḳıñā ḳāfil hā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 5*). [*olmak, -mak*]
22. Bulup bir mürşid-i kāmīl edip būs dest ü dāmānın
Haḳḳat rāhiñā sālik **olup** ol Haḳḳa vāşıl hā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 8*). [*olup, -up*]
23. Ḳaranlık ḳabre varmazdan enisiñle alıp zādın
Ricā eyle şehir vāḳti **olup** maḳşūda vāşıl hā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 16*). [*olup, -up*]
24. Ol pîr-i Ken'ān **oldum** raḥm et Yūsufum öldüm
Raḥm et emāna geldim ḡāyet güzelsiñ ammā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 9*). [*oldum, -dum*]
25. Mürüvvet senden **olmazsa** kime ben eyleyim şekvā
Keremden luṭfedip eyle bu 'āşiye nigāh yā Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 7*). [*olmazsa, -maz, -sa*]
26. Kirāmen kātibin leyl ü nehār ef'ālime vāḳıf
Bu a'zā vü cevāriḥ hep **olur** ferdā güvāh yā Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 6*). [*olur, -ur*]
27. Yedinde 'urveti'l-vüṣḳā Reşid ismiñle Raḥmānın
Olur bu Hüznîye āḥir refiḳ-i intibāh yā Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 14*). [*olur, -ur*]
28. Çünkü zer ḥālîş olur mu yanmayınca nāra ḥiç
Yan bu nār-ı 'aşḳ-ı Haḳḳa **olasıñ** ḥālîş zeheb (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 12*). [*olasıñ, -a, -sın*]
29. Sūz-ı dil **oldu** Züleyḥā ḥüsn-i Yūsuf çün hemīn
Vuşlat-ı cānān için ḳan āgladı her rüz u şeb (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 9*). [*oldu, -du*]
30. Çünkü zer ḥālîş **olur** mu yanmayınca nāra ḥiç
Yan bu nār-ı 'aşḳ-ı Haḳḳa **olasıñ** ḥālîş zeheb (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 11*). [*olur, -ur*]
31. Ey güzel gül ḥüsnüne oldu ḡönül bir 'andelīb
Baḡ-ı vaşlîñ çün terennüm etmede ḡāyet 'acib (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 1*). [*oldu, -du*]
32. 'Aşḳa va'd eyleyip 'id-i mülākāt var deyü
Şoñradan ettiñ nükül 'uşşāḳa **olduñ** dil-firīb (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 6*). [*olduñ, -dun*]
33. Bul ḥayāt-ı cāvidānı ḡafil olma Hüznîyā
Māsivāyı terk edip **ol** dā'imā Allah-perest (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 12*). [*ol,*]

34. Tıttup ŧer'in ŧarıkın **olma** ağıyar
Hemân Hakkın lıkâsıdır ŧerî'at (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 24, Mısra 35). [olma, -ma]
35. ŧerî'at **olmasa** 'âlem harâbtır
Bu dînin çün 'abâsıdır ŧerî'at (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 24, Mısra 39). [olmasa, -ma, -sa]
36. Eden tahkîr **olur** âhir peşimân
Raķibânın cezâsıdır ŧerî'at (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 24, Mısra 27). [olur, -ur]
37. Dü cihân ey dil yeter hüccet saña fermân-ı Hâk
Halleden **ol** 'âlem-i ma'nâda yüz biñ müşkilât (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 25, Mısra 4). [ol,]
38. İ'tikâd-ı ehl-i sünnet üzere **ol** sen Hüzniyâ
Dîn ŧerî'at bâkidir hem mahvolur hep münkerât (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 25, Mısra 15). [ol,]
39. Allaha dayan şıdk ile şükân-ı ni'âm **ol**
Bir gün açılır zulmet-i hicrân saña şabret (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 26, Mısra 5). [ol,]
40. Ey Hüzni ğarîb küşe-i ğurbette marîzsin
Bir gün de **olur** derdiñe dermân saña şabret (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 26, Mısra 14). [olur, -ur]
41. Esrâr-ı Hudâ her kula bu 'aşk naşib olmaz
Tâ 'arşa sütün **olmada** ğavğâ-yı muhabbet (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 27, Mısra 6). [olmada, -ma, -da]
42. Hâk **olsam** eger ben yine yok dilde ferâğat
Tâ haşre deĝin sürmede da'vâ-yı muhabbet (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 27, Mısra 3). [olsam, -sa, -m]
43. Ver göñül bir yâra kim anıñ nazîri **olmaya**
Cân atıp dil verdigiñ dehrîde cânânın 'abeş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 28, Mısra 11). [olmaya, -ma, -y, -a]
44. Derd-i 'aşk etmemek **olmaz** 'ayân pinhân güç
Hiç kabûl etmez tabîb bir te'enni yok dermân güç (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 32, Mısra 1). [olmaz, -maz]
45. Firkat-ı cânân ise nâr-ı cehennemden beter
Şabr **olunmaz** çâresiz derd-i yâre-i hicrân güç (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 32, Mısra 4). [olunmaz, -un, -maz]
46. Bir hümâ-meşreb tabî'at hiç saña olmaz şikâr
Bî-mürüvvet râm **olunmaz** seng-i dil-i vicdân güç (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 32, Mısra 8). [olunmaz, -un, -maz]
47. Vücûdum döndü külhâna dilim pervâne-i 'aşkıñ
Meded hâl-i dige-r-günüm **olur** her dem yamân ey şüh (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 34, Mısra 4). [olur, -ur]
48. Beni sermest eden 'aşkıñ şarâb-ı cür'âsı cânım
Gözüm-den dem-be-dem kanlar **olur** her dem revân ey şüh (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 34, Mısra 14). [olur,]
49. **Olursam** zinde dünyâda seniñ 'aşkıñ enîsimdir
Varırsam kabrile haşre benimle cavidân ey şüh (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 34, Mısra 15). [olursam,]
50. Cemî'-i âl ile aşhâbıña hem
Ola bizden şalât ihsân Muhammed (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 36, Mısra 18). [ola, -a]
51. Şalât ile selâm **olsun** huşuşan
Riyâz-i pâkiñe her ân Muhammed (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 36, Mısra 15). [olsun, -sun]
52. 'Aşık-i bî-çäreñe cevriñ tezâyüd eylediñ
Olmadım bir sevdigim lutfuñla handân el-meded (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 37, Mısra 4). [olmadım, -ma, -dım,]
53. Baş elin âl kanıma densin yakınmış âl kına
Her gören saña desin kim 'idiñiz **olsun** sa'id (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 38, Mısra 10). [olsun, -sun]
54. Mâl olur aşhâbına a'dâ-yı cân çün bî-gümân
Şervet-i sâmân müsemmin **olamaz** bir ân lezîz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 41, Mısra 4). [olamaz, -a, -maz]
55. **Oldu** şabâ peyk-i şafâk 'ibreti al bülbüle bak
Vaķt-i ricâ leyl-i ğasâķ vaķt-i seher vaķt-i seher (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 42, Mısra 5). [oldu, -du]
56. Hüzni amân **olma** kesel fâ'idesez tûl-i emel
Geldi uyan vaķt-i ecel vaķt-i seher vaķt-i seher (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 42, Mısra 23). [olma, -ma]
57. Es-sefer çün Kıt'atünmine's-sakardır 'âleme
Mür-âsâ bak za'îf **olmakta** biñlerce cesûr (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 45, Mısra 8). [olmakta, -makta]

58. Ḵalẕüm **oldu** dertleriñ ey dil ‘aceb deryā mıdır
Bilmezem bu sendeki cūş eyleyen sevdā mıdır (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 49, Mısra 1). [oldu, -du]
59. Meyve-i hüsnüñ kemâlde lebler i‘lân etmede
Pās-bân-ı genc-i vaşlın **olmuş** illā ğamzeler (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 51, Mısra 8). [olmuş, -muş]
60. Şerbetiñ mā’-ü’l-hayāt nūş eyleyen sekrân **olur**
Lebleriñ bes bāde-i gülgūna minnet etmeyiz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 60, Mısra 5). [olur, -ur]
61. Yāre verdik göñlümüz zencir-i ‘aşka bağıdır
Emrine maḥkūm **olandan** ğayre münkād etmeyiz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 61, Mısra 4). [olandan, -an, -dan]
62. Ben dedim dil bî-şekib āh ol dedi şabreyle sen
Bir gün **olur** şād olursuñ ey Hüzni-i nālânımız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 62, Mısra 14). [olur, -ur]
63. Lāle-zār **oldu** hemān āh dāğ-ı hecriñle bütün
Bād-ı ‘aşkıñla ḥazāndır gonca-ı gülzārımız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 63, Mısra 3). [oldu, -du]
64. Eylediñ yağma olanca ‘aqlımız ey yārımız
Olmadı bir kez rehā cevriñden bu dil-zārımız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 63, Mısra 2). [olmadı, -ma, -dı]
65. Kāfir **olsa** lā-cerem eyler teraḥḥum āhıma
Raḥma geldi bî-mürüvvet ḥālime aġyārımız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 63, Mısra 7). [olsa, -sa]
66. Pāyedār **olmaz** fenāniñ şıḥat-ı der-i ğamı
Yāre-i çerh-i sitemden bakmayız tımāre biz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 65, Mısra 11). [olmaz, -maz]
67. Ḥāne-i zenbūr gibi sinemde biñ revzen durur
Kandım **oldu** ‘aşk benim bî-çāre göñlümdür mekes (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 66, Mısra 8). [oldu, -du]
68. Bir zamān **oldum** ḥayāl-i vuşlat ile ḥande-dil
Bir zamān ḥāmūş olup **oldum** esir-i cān-kafe (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 66, Mısra 4). [oldum, -du, -m]
69. Bir zamān bünyād-ı şî‘re **olmuş** idim nev-heves
Bir zamān feryād ü efġān eyledim bî-dād-res (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 66, Mısra 1). [olmuş, -muş]
70. Dersimiz verdi bize ey Hüzni pîr-i ‘aşk bugün
Küntü kenzden ‘Alleme’l-esmā’ **olundu** muktebes (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 66, Mısra 14). [olundu, -un, -du]
71. Ey ġarib bülbül yeter beyhüdedir feryādı kes
Bî-vefādir gonca nev-ḥiz **olma** vaşlın mültemes (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 67, Mısra 2). [olma, -ma]
72. Okudum kânūn-ı ‘aşkı aldım icāzet bugün
Bir ferid-i mürşid-i kāmīl **oluptur** dil esās (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 68, Mısra 4). [oluptur, -up, -tur]
73. Leb-i la’liñ ‘aceb şūḥum cihāna armaġān **olmuş**
Devā-baḥşā marizāne ḥayāt āb-ı revān **olmuş** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 73, Mısra 1). [olmuş, -muş]
74. Sineñ āyine-i devrān Gülistān-ı İrem-āsā
O maḥmūr dideler cānāna fettān-ı zamān **olmuş** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 73, Mısra 4). [olmuş, -muş]
75. Batar cān-ġāhıma tîr-i müjeñ ey kāmēt-i bālā
Muḥabbet seyfini ‘üryān edip kaşın kemān **olmuş** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 73, Mısra 6). [olmuş, -muş]
76. Meded ġamzeñ iġer kanım kerem kıl ruḥları ḥamrā
O billur gerdeniñ şāhım ‘aceb dārū’l-amān **olmuş** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 73, Mısra 8). [olmuş, -muş]
77. Eder ġisūlariñ maġlūb nice sām-ı Nerīmān
Mu‘aṭṭar perçemiñ ammā naşıl şāhib-kırān **olmuş** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 73, Mısra 10). [olmuş, -muş]
78. Bu Hüzni ‘āşık-ı şeydā düşelden dāmıña ey şūḥ
Vişāliñ ārzusu dilde işi āh ü fiġān **olmuş** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 73, Mısra 12). [olmuş, -muş]
79. Ey bād-ı şabā **ol** şeh-i ḥūbānıma maḥşūs
Var eyle selām lūṭfile cānānıma maḥşūs (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 75, Mısra 1). [ol,]
80. Gedā bayıñ kefen sermāyesidir
Ḥariş **olan** beḳāda nāra maḥşūs (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 76, Mısra 18). [olan, -an]

81. Raḥîmîñ rahmeti mü'min **olana**
'Azâb-ı düzaḥı aḡyâra maḥşûş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 76, Mısra 31). [olana, -an, -a]
82. Şalât ile selâm **olsun** Resûle
Daḡi ol âl ile aḡyâra maḥşûş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 76, Mısra 35). [olsun, -sun]
83. Rızık nokşân **olunmaz** seyyi'âtla
Daḡi artmaz 'ibâdet-kâra maḥşûş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 76, Mısra 21). [olunmaz, -un, -maz]
84. Âteş-i 'aşkıñla **oldu** bu dil-i süzân marîz
Dâḡ-ı hicrânîñla cânâ kalmışım giryân marîz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 78, Mısra 1). [oldu, -du]
85. Leddünnî dersini âmûḡt **olan** semmi 'asel eyler
Seniñ o telḡ-süḡan tıḡıñ bala zehrî katar vâ'iz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 80, Mısra 11). [olan, -an]
86. Elvedâ' ettim emânet ḡıfz ede Mevlâ seni
Kim verildi şerbet **ola** zehr-i hicrân elvedâ' (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 81, Mısra 4). [ola, -a]
87. Olmuştur esâs Hazret-i Sultân-ı cihân-bân
Bülbül gibi ḡüftâr **ola** i 'râb-ı tevâzu' (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 82, Mısra 12). [ola, -a]
88. Ey Hüzni eger irmek ise Hakkâ murâdıñ
Sineñde **ola** gevher-i nâ-yâb-ı tevâzu' (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 82, Mısra 14). [ola, -a]
89. Zabt eyle dilin zâḡ gibi ettirme teneffur
Çün **oldu** 'aẓim meslek-i elḡâb-ı tevâzu' (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 82, Mısra 10). [oldu, -du]
90. Olmuştur esâs Hazret-i Sultân-ı cihân-bân
Bülbül gibi ḡüftâr **ola** i 'râb-ı tevâzu' (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 82, Mısra 11). [olmuştur, -muş, -tur]
91. Hâk-i pâyiñ Hüzniye bir tütüya-yı ma'nevî
Pâyedâr **oldukça** ey şems-i cihân etmem ferâḡ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 83, Mısra 14). [oldukça, -dukça]
92. Bugün **oldum** vişâl-i yâr-ı râcî
Biḡamdillâh bize çok etti talṡif (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 87, Mısra 1). [oldum, -dum]
93. Cephe-i pâkiñde **olmuş** merkez-i vaḡt-i şafaḡ
Hâ'il **olmuş** ol mübeddel rüyuña zülfi ḡasâḡ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 88, Mısra 1). [olmuş, -muş]
94. 'Ar u nâmûs şîşesin etti şikest 'aşık **olan**
Şive-i ḡükm-i ḡudâdan böyledir fermân-ı 'aşḡ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 89, Mısra 5). [olan, -an]
95. Çün tecellî eyledi maḡbûb yüzünden 'aşık
Ol sebepten **oldu** ma'sûḡ menba'-ı iḡsân-ı 'aşḡ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 89, Mısra 8). [oldu, -du]
96. Şoydurup Edhem mişâli nicesiñ dervîş edip
Taḡt-ı 'aşḡta Hüzniyâ hep **oldular** ḡâḡân-ı 'aşḡ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 89, Mısra 16). [oldular, -du, -lar]
97. Güzellikte daḡi Yûsuf **olan** zerre cemâliñden
Bilenler rûtbe-i 'aşkıñ 'ayân 'aşık nihân 'aşık (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 90, Mısra 9). [olan, -an]
98. **Olur** bir bülbül ḡüyâ ḡönül 'id-i vişâliñ çün
Ḳalır üftâdeler ḡayrân hemân 'aşık hemân 'aşık (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 90, Mısra 5). [olur, -ur]
99. Ben kendimi levmetmege hem mu'terif **oldum**
Dünyâ degil a ḡazrete lâyıḡ ḡünerim yok (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 92, Mısra 7). [oldum, -du, -m]
100. Hidâyet senden **olmazsa** ne yapsın neylesin 'âşî
Kerem bâbıñdan ey Hâdî diḡer dâru'l-amânım yok (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 94, Mısra 11). [olmazsa, -maz, -sa]
101. Neden böyle **olur** maḡrûr iki ḡünlük fenâya dil
'İbâdetle mürûr etmiş niçin bir ân zamânım yok (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 94, Mısra 5). [olur, -ur]
102. Küfrüne ḡüküm **olduḡu** Ḳur'âna ḡâḡâret
Ettikleri nisyân olamaz zerre bî-dîniñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 95, Mısra 9). [olduḡu, -duḡu]
103. Ararsıñ mesned-i menfûr ararsıñ devlet-i mevḡûr
Olursuñ dirheme maḡrûr utanmazsıñ ne alçaḡsıñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 96, Mısra 12). [olursuñ, -ur, -sun]
104. Geldi nice 'aşıkân Yûsuf-cemâl-i pâkiñe
Oldular nezzâreler meh ḡüsnüñe ḡurbân seniñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 99, Mısra 4). [oldular, -du, -lar]
105. Ey merg-i melek çek eliñi benden uzak **ol**
Cânânıma nezreyledigim cânâ mı geldiñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 101, Mısra 9). [ol,]
106. Ey bâd-ı şabâ 'ahde vefâ etmemek **olmaz**
Taṡyib-i ḡulûb ḡâṡır-ı virâna mı geldiñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 101, Mısra 5). [olmaz, -maz]

107. Bülbul gibi giryân **olurum** vakt-i seherde
Efgânıma feryadıma seyrâna mı geldiñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 7). [olurum, -ur, -um]
108. Ebrû hilâl gamze teber fülfulî hâl nuṭkı şeker
Yandı yeter **oldu** yeter teşne gönül yandı yürek (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 10). [oldu, -du]
109. Raḥm eyle gönül Hüznîye uhrâya refîk **ol**
Def' ola hemîn bizdeki ol fîkr-i ebâıl (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 15). [ol,]
110. Kim dehâlet eyler ise bâb-ı lûtfuñda 'azîz
Oldu sultân-ı sa'âdet dü cihânda lâ-muḥâl (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 6). [oldı, -dı]
111. Emriñ **olmaz** ise **olmaz** ber-hevâ yerden zübâb
Kaṭre-i deryâ edersîñ bahride gavreñ ḥayâl (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 3). [olmaz, -maz]
112. Yârî fânî mâlı cîfe tâlibi kelb Hüznîyâ
Fânide bâkî **olan** şol yârî bul yârâna gel (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 10). [olan, -an]
113. Münkesir-ḳalb **olma** Hüznî mûr u mârâ şüretâ
Şems-i ḥâver burc-ı tende nûr-ı 'îrfândır gönül (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 13). [olma, -ma]
114. Yine mey âteş-i hecriñ ile sûzân **olayım**
Büküyor ḳaddimi fırḳat nice giryân **olayım** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 1). [olayım, -a, -yım]
115. Nice Mecnûn gibi efgân edeyim şâm u seher
Yetişir çile-i ḥasret nice nâlân **olayım** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 4). [olayım, -a, -yım]
116. Şeb-i fırḳat dil-i dîvânemi maḥvetti meded
Ne zamân şubḥ-ı vişâliñ ile ḥandân **olayım** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 6). [olayım, -a, -yım]
117. Dayanır mı 'acabâ cân bu firâḳa güzelim
Ne vâḳit şöḫbet-i yâr vâşıl-ı cânân **olayım** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 8). [olayım, -a, -yım]
118. Meded ey dîdesi âhû cigerim yandı meded
Nice pervâne gibi âh ten-i pûryân **olayım** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 10). [olayım, -a, -yım]
119. Kerem et ḡayret-i aḡyâr ile sûz oldu bu dil
Biraz ol lûtfuñ ile nâ'il-i iḥsân **olayım** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 12). [olayım, -a, -yım]
120. Bî-vefâ **olma** mürüvvet eyle 'ahde ḳıl vefâ
Sâ'il-i lûtf u 'atânîñ bende-i fermânyım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 9). [olma, -ma]
121. Cevr ü bîdâdîñdan **olsun** el-amân ey mehlikâ
Kaṭre-i ḥûn-âb-ı hecriñ lücce-i 'ummânyım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 7). [olsun, -sun]
122. Raḥne-dâr **oldu** vücûdum dâḡ-ı hecriñle meded
Bâr-ı cevriñ etti dü-tâ sevdiğim baḡ ḳâmetim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 3). [oldı, -dı]
123. Ḳalmadı 'indiñde zerre ey perî-rû kıymetim
'Aşḳiñ **oldu** âlem içre bâ'îş-i maḥviyetim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 2). [oldu, -du]
124. 'Âr nâmûsu nâ-bedîd **oldu** cünûn-ı 'aşḳ ile
Meclis-i 'îrfânda yok 'aşḳiñla eski raḡbetim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 9). [oldu, -du]
125. Enbiyânîñ evvelisiñ hem risâlet ḥâtemi
Ḥuṭbe-i Levlak nübüvvet taḥtına **olduñ** nişîn (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 4). [olduñ, -duñ]
126. Ve'd-ḡuḥâ ve'ş-şemsi vechiñ dîde mâzaḡa'l-başar
Ḥaḡ ile **olduñ** mülâḳî şüphesiz 'ayne'l-yakîn (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 6). [olduñ, -duñ]
127. Gâh sükûnet buldu gönülüm lâl **oldum** ḳaldım velî
Gâhi **oldum** bir hezâr ol 'aşḳ-ı Leylûlarla ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 6). [oldum, -dum]
128. Gâhi ḳaṭre gâhi deryâ çölde **oldum** gâh serâb
Teşne-leb gâhi dolandım Çinde âhûlarla ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 11). [oldum, -dum]
129. Bî-piyâle bâdesiz mest-i müdâmım zâhidâ
Hem-dem **oldum** gâhi de ol zülf-i şebbolarla ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 14). [oldum, -dum]
130. Sû-be-sû etti ḡuluv ol ceşş-i cinnet başıma
Gâhi Ḳays **oldum** 'aşırda 'aşḳ-ı Leylûlarla ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 16). [oldum, -dum]

131. Meded müjgân ile gamzeñ ne cellâd-ı zamân **olmuş**
Nice zâhidlerin ‘aqlıñı eder fî-kıble-gâhından (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 134, Mısra 7). [olmuş, -muş]
132. Çünkü ‘usrüñ yusrü var ‘âcil **olma** ol şekib
Def’ eder Hallâk-ı ‘Âlem çekme dil zerre miñan (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 135, Mısra 5). [olma, -ma]
133. Var mıdır ‘âlemde **olmuş** sen gibi kâbil degil
Baht-ı dünüñ armağânı kim seni mağbün eden (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 135, Mısra 3). [olmuş, -muş]
134. Cân ‘azîzim sende bî-rûn **ol** bu tenden vakt iken
Çün harâba tuttu yüz âh beyt-i gönüm sū-be-sū (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 136, Mısra 9). [ol,]
135. Şüretim tersim olunmuş heykel **oldu** mâh-rû
Her taraftan bād-ı cinnet başıma etti gülü (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 136, Mısra 1). [oldu, -du]
136. Bu ‘aşrımız **olmakta** mizâc-ı ehl-i hevâ hep
Fetvâ için ol müftî’-i efkâra düşürme (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 141, Mısra 13). [olmakta, -makta]
137. Şeb-tâ-be-seher ‘aşk ile bülbül gibi **oldum**
Beyhûde yere var meh-i tâbânıma söyle (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 142, Mısra 7). [oldum, -dum]
138. Ser-be-ser **olsun** nişâr râhıñda hûn-ı iştîyâk
Lâ’le renk **olsun** vücûdum bakma hiç nâlânıma (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 143, Mısra 8). [olsun, -sub]
139. Dâğ-dâr-ı hecriñ **oldu** rîze rîze kan döker
Çün vedâ’da meyyit-âsâ tende Allah ‘aşkına (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 147, Mısra 9). [oldu, -du]
140. Ağla Hüzni Hakkâ hüzün **oldu** tâ bezm-i elest
Arz-ı vâsi’ teng olundu şanki mescûnum gibi (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 148, Mısra 11). [oldu, -du]
141. Bulan Leylâ ile Hüzni hâkîkat râhını Mecnûn
Aña Mecnûn **olup** her dem gânimet bil bu sevdâyı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 151, Mısra 10). [olup, -up]
142. Dedi ey Hüzni garîb vaşlıma cân eyle fedâ
Dedim ol cân fedâ ümmü ile de **olsun** ebi (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 154, Mısra 14). [olsun, -sun]
143. Eger gelse nebî Fârûk **olurdu**
Hâbibullah kelâmıdır güvâhı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 157, Mısra 9). [olurdu, -ur, -du]
144. Ey gönül ‘ibret yeter pervâne şem’a yandı
Var mı bir mañbûb **ola** ‘uşşâkına hiç dâd-res (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 67, Mısra 8). [ola,]
145. Lehü’l-hamdü lehü’l-minne hezerân şükr **ola** Hüzni
Tarîk-i mürşid-i Hakkâ ezel imânımız vardır (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 55, Mısra 17). [ola,]
146. Yâ nedir ol Hâzihi cennâtü’adniñ hûṭbesi
‘Ârif-i billah **olanıñ** mañzen-i Hâk kalbi hest (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 23, Mısra 6). [olanıñ, -ın]
147. Fenâfi’llah beḳâbillah **olanıñ**
Şeb ü rûz-ı ğidâsıdır şerî’at (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 24, Mısra 37). [olanıñ, -ın]
148. O Cibrîl hâdimiñ vaşşâfiñ Allah
Saña nâzil **olan** Qur’ân Muḥammed (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 36, Mısra 6). [olan,]
149. Hûn-ı eşk-i dîdemiz **olmakta** her dem cû mişâl
Bâr-ı hecri kâmetim etti benim kavs-i kuzâh (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 33, Mısra 3). [olmakta, -ta]
150. Derdimiz Eyyûba beñzer hüzñümüz Ya’kûb gibi
Mısr içinde menzilim **olmakta** zindân el-meded (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 37, Mısra 6). [olmakta, -ta]
151. Yâr ise maṭlûb eger âğyâra minnet eyleme
Bir gönülde iki sevgi **olmaz** iz’ânıñ ‘abeş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 28, Mısra 10). [olmaz,]
152. Kulzüm-âsâ derd-i ‘aşkıñ gün-be-gün efvân **olur**
Ser-te-ser yandı vücûd ver Hüzniye mey-i mübâh (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 33, Mısra 11). [olur,]

ol dem: O zaman.

1. **Ol dem** kerem et kaşlar cellâdıñ ucundan
Bir seyfi-i sitem etmede âl kan revân şüh (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 35, Mısra 7). [ol dem,]

olagör: Olmak.

1. Seni dünyā eder mağrūr şakın dil olma ğāfil hā
Hevā-yı nefsiñi maḥv et **olagör** bunda ‘ākıl hā (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 2).
[olagör,]

olalı: Olduğundan beri.

1. Mecnūn **olalı** Leylā gibi ol zülfi siyāhım
Feryād ederim dīdesi fettānıma maḥşūş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 7). [olalı,]

olanca: Var olanın, elde bulunanın hepsi, bütün.

1. Eylediñ yağma **olanca** ‘aqlımız ey yārimız
Olmadı bir kez rehā cevriñden bu dil-zārımız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 1). [olanca,]

oldukta: Olunca.

1. **Oldukta** ḥaşr dest-i zebānide bırakma
Hem etme şakıl cürm ile mizānımı yā Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 17). [oldukta,]
2. Bī-murād gitti deyü bī-çāre bī-kes ‘aşıkım
Ey cefā-cū ağla gez **oldukta** Hüznî nā-bedīd (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 14).
[oldukta,]

olmada: Olmakta.

1. Yetiştı nev-bahār ey dil şafālar **olmada** peydā
Müzeyyen al yeşil atlas mişālî ser-te-ser dünyā (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 1).
[olmada,]

on: On, sayı sıfatı.

1. **On** sitem kıl bir mürüvvet ‘öşr-i şer’î-veş baña
Kırkıta bir ḥüsnüñ zekātın ver bize ‘ālî neseb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 7). [on,]

ortak: Bir şeyi başkaları ile paylaşma durumu.

1. Lā’ubālî meşrebim zerre ferāgat etmezem
Kays u Ferhād ile cennet tahtınıñ **ortakıyız** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 12). [ortakıyız,
-ıyız]

‘Osmān: Hz. Osman. Üçüncü İslam halifesi.

1. Daḥi **‘Osmān** keremkār ü ḥayādār
Geçer ‘arşı anıñ ma’nāda cāhı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 13). [‘Osmān,]

otağ kur-: Büyük ve süslü çadır kurmak. II Yer etmek, iyice yerleşmek.

1. Rüstem-i Zāl-ı zamānıñ hiç taḥammül eylemez
Bār-ı ‘aşkıñ başım üzre dā’imā **kurmuş otağ** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 8). [otağ
kurmuş,]

otur-: Vakit geçirmek.

1. Elim aldı ele girdik odaya
Oturduk yanyana çok etti ta’tif (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 12). [oturduk, -duk]

-Ö-

öğren-: Anlamak, kavramak, bilgi edinmek.

1. Men‘arefden iktibās et Küntükenzi ey gönül
‘Äleme’l-esmā’ı **öğren** meclis-i ‘irfāna gel (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 4). [öğren,]

öğret-: Bir kimseye bir konuda bilgi ve beceri kazandırmak.

1. Cünbüş-i reftārîñi āh kimler **öğretti** saña
Hemşireñ mi gālibā yār etti müsteşnā seni (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 7). [öğretti, -ti]

öl-: Yaşamaz olmak, can vermek.

1. Māl u cāh hūrî-yi cennet çokları eyler taleb
‘Aşk-ı pākiñ matlabım **ölsem** dañi rüz-ı cezā (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 14). [ölsem, -se, -m]
2. Ol pîr-i Ken‘ān oldum rahm et Yūsufum **öldüm**
Rahm et emāna geldim gāyet güzelsiñ ammā (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 9). [öldüm, -düm]
3. Heykel gibi ‘ālemde vücūd-ı naķş-ı hayālāt
Ölsem de dañi hayrū’l-ḫalef bir püserim yok (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 10). [ölsem, -se, -m]
4. Meded **öldüm** meh-i ruḫsārîyîñ efsānesiyim
Neler ettiñ baña ey sāhir-i mekkāre güzel (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 3). [öldüm, -düm]
5. Meded ey sînesi mermer baña ettiñ neleri
Öleyim kurtulayım cāyımı zindān edeyim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 6). [öleyim, -eyim]
6. **Ölsem** de ne ğam sînesi billürda yatarken
Ey Hüznî bugün Yūsuf-ı Ken‘āna yanaştım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 11). [ölsem, -se, -m]
7. Ger **ölürse** Hüznîye ğayri teraḫḫum eyleme
Bir zulüm etmeden bir yana ben bir yana sen (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 9). [ölürse, -ür, -se]
8. Medḫ olmağa lāyık mı degil kaşı hilālîn
Öldüm kerem et dîde-i seḫḫārîña karşı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 8). [öldüm, -düm]

öldür-: Bir canlının hayatına son vermek.

1. Tek eyleme de ey perî ağyārıla muḫabbet
Öldür beni cevriñ ile memnūnum efendim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 8). [öldür,]
2. Ebrüvānîñ durma çek **öldür** beni gir kanıma
Ben şehîd-i ‘arşa’ vü meydānıñım Allah için (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 5). [öldür, -dür]
3. Kātil ol **öldür** beni ol ğamze-i ḫünrîz ile
Teşne dilsîñ gālibā kim girmek ister kanıma (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 3). [öldür,]

ölmeyince: Ölmedikçe, yaşadığım sürece.

1. Sen demişsiñ vazgele benden ne mümkün ey perî
Ölmeyince geçmem artık bî-gümān etmem ferāĝ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 6). [ölmeyince,]

‘ömr: Yaşayış, yaşama, hayat. II Canlının yaşadığı süre.

1. Mürüvvet eyle bâbında benim bir rû-siyâh yâ Rab
Sefâhet ma‘şiyet-kârim eden **‘ömrüm** kütâh yâ Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 2).
[‘ömrüm, -üm]
2. İnhiâtâ geldi **‘ömrüm** bulmadı cürmüm kemâl
Yâre-i vizrime çal bir şâfi merhem el-‘iyâz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 7). [‘ömrüm,]
3. Elvedâ‘ ey ‘îd-i mâtem el-firâk ey mâh-ı nûr
Nâzenin **‘ömrüm** gibi hüznile ettiñ mürûr (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 2). [‘ömrüm, -üm]
4. Âh ile eyvâh ile hayfâ ki geçti **‘ömrümüz**
Etmedi bir kez terahhüm eyledi hicrân gârağ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 5).
[‘ömrümüz, -ümüz]
5. Hemân tûl-i emel nefis-i hevâ eyler işim berbâd
Bu **‘ömrüm** ber-hevâ oldu neden âh u fiğânım yok (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 8).
[‘ömrüm, -üm]
6. Geçti **‘ömrüm** vâh ile eyvâh ile eyvâh benim
Yandı cismim odlara yok tākātım billâh benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 1).
[‘ömrüm, -üm]
7. Şol vişâl-i hâriman **‘ömrümü** benim kıldıñ hebâ
Yok mu rahmiñ Hüznîye etme gāmım her-gâh benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 9).
[‘ömrümü, -üm, -ü]
8. Bâb-ı Hudâ anda açık rahmet-i Hâk baħr-i ‘amîk
Geçti **‘ömr** cehdet yazık vakt-i şehir vakt-i şehir (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 8).
[‘ömr,]

‘ömr-i Nûh: Hz. Nûh’un ömrü.

1. **‘Ömr-i Nûha** mâlik olsañ lâ-yü‘ad kılsañ ‘amel
Çeşm ü müjgân şükürünñ ifâsı âfâtır saña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 5). [‘ömr-i nûha,]

‘ömr geçir-: Yaşamak.

1. Beyhûde yere **‘ömrünü** gâfletle geçirdi
Da‘vâ-yı fenâ bâkiye âh elde ne hâşıl (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 13). [‘ömrünü geçirdi,]

öp-: Öpmek.

1. Koyup Hakkı kula taptın şerî‘attan niçin şaptın
Nice dāmân kadem **öptüñ** utanmazsıñ ne alçaqsıñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 10).
[öptüñ, -tün]
2. Dergâhına yüzler sürerek yanına vardım
Öptüm kademin hem daħi dāmâna yanaştım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 4). [öptüm, -tüm]
3. Reddetmedi maṭlûbımı ol şâh-ı semâhat
Öptüm ruhunu sîm gibi gerdâna yanaştım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 6). [öptüm, -tüm]

‘öşr-i şer’i-veş: Dini kural gibi olan öşr vergisi. Onda bir.

1. On sitem kıl bir mürüvvet **‘öşr-i şer’i-veş** baña
Kırkıta bir hüsnüñ zekâtın ver bize ‘âlî neseb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 7). [‘öşr-i şer’i-veş,]

öt-: Gereksiz yere konuşmak, boş konuşmak (Alay bağlamında argo ifade.)

1. Er iseñ men'aref dersin oñu erbâb-ı 'aşktan gel
Bu Hüzni-veş suhen bahşâ hezâr mişli **öter** vâ'iz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 80, Mısra 16).
[öter, -er]

öt-: Ötmek. Ses çıkarmak.

1. **Öter** bülbülleri bağda seherde etmede feryâd
Cemâliñ 'arz eder mey-i muhabbetle gül-i ra'nâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 12, Mısra 7). [öter, -er]
2. Cürm ü hañâ büktü belin var mı 'amel boştur elin
Kumru gibi **öte** dilin vañt-i seher vañt-i seher (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 42, Mısra 4). [öte, -e]

öyle bir: Öyle çok, çok fazla, o kadar fazla.

1. Eşk-i çeşmim âh revân etti benim rahm etmedi
Öyle bir şüh-ı sitemkâr dîdesi fettânımız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 62, Mısra 10). [öyle bir,]
2. **Öyle bir** mahbûb-ı 'âlem Hüzniyâ ol bi-nazîr
Dergeh-i vâlâsının nâmûs-ı ekber dâyesi (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 153, Mısra 9). [öyle bir,]

öz: Kendi, şahsı, zatı.

1. Cigerden kan döker durmaz vişâlin h'âhişi gönüm
Özüm ağlar gözüm ağlar bu geleñ cüy-bâr ağlar (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 44, Mısra 10).
[özüm, -üm]
2. Eden pervâne-i süzân tecellâ-yı cemâliñdir
Özüm âteş gözüm âteş sözüm âteş bu cân âteş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 74, Mısra 10). [özüm, -üm]
3. Geçer leyl ü nehârim âh hemân icrâ-yı zenb ile
Özümde haşyet ü havf yok niçin çeşm-i revânım yok (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 94, Mısra 4).
[özümde, -üm, -de]

-P-

pâdişâh: Hükümdar, Allah.

1. Ricâ-mend-i vişâlim ben mürüvvet eyle sultânım
Kula 'atf-ı nigâh meşhûr emeldir **pâdişâhından** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 134, Mısra 10).
[pâdişâhından, -ın, -dan]

pâdişâh: Sultân, padişah.

1. **Pâdişâhı** Hüsrevî yâ Nüşrevândır gönül
Hâtem-i Taydır şehâda ehl-i ihsândır gönül (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 106, Mısra 1). [pâdişâhı, -ı]

pâdişâh-ı kişver-i iklîm-i vücûd: Varlık iklîmi ülkesinin pâdişâhı.

1. Gel **pâdişâh-ı kişver-i iklîm-i vücûdum**
Cân Mısrına vâi Yûsuf-ı Ken'anım efendim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 112, Mısra 7).
[pâdişâh-ı kişver-i iklîm-i vücûd, -um]

pâdişâh-ı mülk-i hâver: Doğu ülkesinin hükümdarı.

1. Dâda geldim el-amân rahm eyle çeşmim yaşına
Pâdişâh-ı mülk-i hâver Hüsrev ü Hünkârımız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 63, Mısra 6). [pâdişâh-ı mülk-i hâver,]

pādişah-i şāhib-i cūd: Cömertlik sahibinin padişahı.

1. Sen **pādişah-i şāhib-i cūd** u luṭf u keremsiñ
Şāf eyle amān sīne-i sūzānımı yā Rab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 17, Mısra 5). [pādişah-i şāhib-i cūd,]

pādişāhlar pādişāhi: Hükümdârların en yücesi. Hz. Muhammed.

1. Bu dördü Hüzniye ferdā şefi' et
Keremden **pādişāhlar pādişāhi** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 157, Mısra 28). [pādişāhlar pādişāhi,]

pār: Para.

1. Kuzum fevt eyleme fırsāt zamānın
Metā vü ulu bāzāra **pārın** maḥşūs (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 76, Mısra 16). [pārın,]

pās-bān-ı genc-i vaşl: Kavuşma hazinesinin bekçisi.

1. Meyve-i ḥüsnün kemâlde lebler i'lân etmede
Pās-bān-ı genc-i vaşlıñ olmuş illā ğamzeler (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 51, Mısra 8). [pās-bān-ı genc-i vaşl, -ın]

pāye: Derece, mertebe.

1. Ol periniñ zīb-i fer-ḥüsnünde ḥurşid **pāyesi**
Metn-i ḥüsnü şerhine yoktur liyākat ğāyesi (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 153, Mısra 1). [pāyesi,]

pāyedār ol-: Rütbeli, itibarlı olmak.

1. **Pāyedār olmaz** fenānıñ sıhhat-ı der-i ğamı
Yāre-i çerh-i sitemden bakmayız tīmāre biz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 65, Mısra 11). [pāyedār,]
2. Hāk-i pāyiñ Hüzniye bir tūtiyā-yı ma'nevī
Pāyedār olduğca ey şems-i cihān etmem ferāğ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 83, Mısra 14). [pāyedār,]
3. **Pāyedār olduğca** 'aşkıñ ḥāne-i dilde hemān
Bakmazam çarḥıñ daḥi dünyā vü mā-fi-hāsına (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 145, Mısra 11). [pāyedār ol, -dukça]

pāyiñe düş-: (Sevgilinin) ayağına düşmek. Önünde eğilmek, alçalırcasına yalvarmak.

1. Biñ ricālar eyledim bir kez mürüvvet etmediñ
Pāyiñe düştüm hezārān ağladım cānım deyü (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 138, Mısra 4). [pāyiñe düş, -tüm]
2. Kelb rakıbe iltifātıñ armağān zulmüñ baña
Pāyiñe düştüm kerem kıl şāh-ı ḥübānım deyü (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 138, Mısra 10). [pāyiñe düş, -tü, -m]

pāyiñe yüzler sür-: Ayağına yüz sürmek, saygı ve sevgi ifadesi olarak ayaklarına kapanmak.

1. Kurbān edeyim cānımı ol 'id-i vişāle
Yüzler sürerek pāyiñe kurbānım efendim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 112, Mısra 12). [pāyiñe yüzler sür, -erek]

pek: Çok fazla, öyle.

1. Vakt zîk ma'nâ rekîk nâ-merde açma bî-haber
Bâr-ı sevdâ çekmeyen civâna **pek** 'irfân güç (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 10). [pek,]
2. **Pek** hasta 'acib küşe-i ğurbette bu Hüznî
Şerh eyle amân hâlimi Lokmânıma maşşûş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 13). [pek,]
3. Terk-i sevdâ **pek** muhâl göz gördü dil yandı meded
Ebruvânîñ içmede kanım benim kanlı bıçağ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 5). [pek,]
4. Bir hamâ'il bir nazarlık **pek** yakışır al takın
Gezme böyle sevdiğim gel çeşm-i a'dâdan şakın (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 11). [pek,]

pek çok: Çok fazla, oldukça fazla.

1. Kapanmaz dergeh-i pîrân mürüvvet ehli **pek çoktur**
Gelen üftâdeye karşı nice ihsânımız vardır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 5). [pek çok, -tur]

pek kalîl: Pek az.

1. Şem'-i hüsnüñ lem'ası genc-i muhabbet ceşş-i ğam
Gelmemiş mişliñ 'aceb mülk-i felekçe **pek kalîl** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 6). [pek kalîl, -çe]

penâh: Sığınmak.

1. Resülün yarıdır şiddîk-ı Ekber
Gürüh-ı mücrimânîndir **penâhı** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 2). [penâhı,]

penbe: Pembe.

1. **Penbe** rüyun lâ'le renk gülzâre dönmüş ey perî
Meclis-i rindâna bu şeb gâfilen vardıñ mı hiç (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 9). [penbe,]

penç: Beş.

1. Mağlaşım müşkil talep hiç kıla şakla sineñe
Hefti **pençe** müşkiliñ hal kıla yek lahza Celil (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 10). [pençe, -le]

pencere: Pencere.

1. Tîğ-ı hecriñ sineme açtı hezârân **pencere**
Terk-i cân etmek rehiñde bir 'uluvv-ı câhımız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 9). [pencere,]

per aç-: Kanat açmak. Kanatlanmak.

1. Ey güzel ol nûr-ı vechiñ şem'ine pervaneyim
Per açar dil vaşlıña göster cemâliñ yanayım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 2). [per aç, -ar]

perçem: Alna düşen kısa saç demeti, kâkül.

1. Çeşm-i cellâdın beni âh ey perî kıldı şehîd
Dest ü pâyım benden evvel **perçemiñ** Hâblü'l-varîd (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 2). [perçemiñ, -in]

2. Zülmet-i âb-ı hayâtır târ-ı gîsû **perçemiñ**
H'âhiş-i la'l-i lebindir Hızır u İskender yetiş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 7*). [*perçemiñ, -in*]
3. Eder gîsûlarıñ mağlûb nice sâ'm-ı Nerîmân
Mu'atâr **perçemiñ** ammâ nasıl şâhib-kırân olmuş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 10*). [*perçemiñ, -in*]
4. Gamze-i cellâdıyîñ cânâ elinden el-amân
Hâl ü Hindü fûlfulüñle **perçemiñ** tuğrâsına (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 4*). [*perçemiñ, -in*]

perçem-i hoş-bû resen: *Güzel kokulu perçeminin telleri.*

1. Nicesiñ kıldı şikâr **perçem-i hoş-bû reseniñ**
Oña mansûr olacağ dil ile bir ben mi desem (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 7*). [*perçem-i hoş-bû reseniñ,*]

perçem-i târmâr: *Karışık, dağınık kâkül.*

1. Burku'ñ ref'et yüzüñden bir kez temâşâ eyleyim
Rûyuñu zabteylemiş ol **perçem-i târmâr** heves (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 6*). [*perçem-i târmâr,*]

perçem-i telkâr: *Gümüş işleme (gibi) kâkül.*

1. Hâliñ yetişir kevkeb-i seyyâreye emşâl
Sünbül mü mişâl **perçem-i telkârîña** karşı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 10*). [*perçem-i telkâr,*]
2. Ejder gibi iklim-i kaşîñ üzre efendim
Cepheñdeki şol **perçem-i telkârîña** yandım (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 8*). [*perçem-i telkâr, -in, -e*]

perî: *Peri (soylu güzel). II Sevgili.*

1. Mâh u hûrşîd gül cemâliñ ey **perî** bir zerresi
Bârekellâh her hâfâdan şaklasın Hâk dâ'imâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 3*). [*perî,*]
2. Meh-i ruhsârına karşı nice 'uşşâk çağırıp
Meded Allah bu ne âfet **perî** peyker dediler (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 10*). [*perî,*]
3. H'âher kimdir gâliba kim şol **perîniñ** duhteri
'Âşıka râmiñ muhâldir çeşme-i cûvân mıdır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 5*). [*perîniñ, -nin*]
4. Ey şüh-ı edîb ol **perî** etvârîña yandım
Vây nûr-ı 'acîb meh gibi ruhsârîña yandım (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 1*). [*perî,*]
5. Yine dil cezbe-i cânân seni sermest ediyor
Baña mı ol **perîniñ** yâ saña sevdâsı kime (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 6*). [*perîniñ, -nin*]
6. Ol **perîniñ** zîb-i fer-hüsnüñde hûrşîd pâyesi
Metn-i hüsnü şerhine yoktur liyâkat gâyesi (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 1*). [*perîniñ, -nin*]

perî ins ü melek: *Peri, insanoğlu ve melek.*

1. Hüsnüñe bir ben miyim 'âşık **perî ins ü melek**
Yok nazîriñ Cennetü'l-Me'vâda dersem çok mudur (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 3*). [*perî ins ü melek,*]

perî-rû: *Peri yüzlü, peri gibi çok güzel yüzlü.*

1. Āteş-i ‘aşkıñ beni yakıtı remād etti amān
Hüznî-āsā ey **perî-rû** terk-i sevdālar ‘abeş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 12). [perî-rû,]
2. Ey **perî-rû** behişt içre vâlidîñ gılmān mıdır
Aḥsen-i takvîm vücûduñ dâderîñ vildān mıdır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 1). [perî-rû,]
3. Eylerim şekvâ Cenâb-ı zü’l-intikām kıl hâzer
Ālime rahm et **perî-rû** sende inkisârımız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 12). [perî-rû,]
4. Kalmadı ‘indiñde zerre ey **perî-rû** kıymetim
‘Aşkıñ oldu âlem içre bâ’iş-i maḥviyetim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 1). [perî-rû,]

pertev-i ḥüsn: *Güzelliğın aydınlığı.*

1. **Pertev-i ḥüsnüñ** içın dîvâne dil yanmaktadır
Târ-i hecriñ bir şehâb-ı feyz-i rahmettir baña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 9). [pertev-i ḥüsnüñ, -ün]

pervâne: *İşığın etrafında dönmeyi seven gece keleşi. II Âşık.*

1. ‘Âşıkân ma’şûk içın maḥvetmede dâ’im vücûd
Şem’-i sûza kıl nâzar **pervâne** yanmakta ‘aceb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 4). [pervâne,]
2. Merhamet kıl hâlime **pervâne** dil dîdâr içın
Mey-i ‘aşkı sâkiyâ şun def-i ğam kıl felâh (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 9). [pervâne,]
3. Vücûduñ nâr-ı ‘aşkıñla yakar **pervâneler** her dem
Gül ağlar bülbül ağlar sünbül nergisle ḥâsır ağlar (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 5). [pervâneler, -ler]
4. Bu ‘aşk deryâsıñ dîrdânesiyiz
Çirâğ-ı ḥüsnüñ **pervânesiyiz** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 2). [pervânesiyiz, -si, -yiz]
5. Ey göñül ‘ibret yeter **pervâne** şem’a yandığı
Var mı bir maḥbûb ola ‘uşşâkına hiç dâd-res (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 7). [pervâne,]
6. **Pervâne** mişâl ḥüsnüne meftûn-ı hayâlîz
Bir çäre kıla sîne-i süzânıma maḥşûş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 3). [pervâne,]
7. Bülbül gibi gül ḥüsnüne dem-beste-i bālîm
Pervâne mişâl cismile süzânım efendim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 4). [pervâne,]
8. Cân atmada dil şem’-i şebistân-ı vişâle
Pervâne mişâl cismile merhûnum efendim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 4). [pervâne,]
9. Meded ey dîdesi âhû cigerim yandı meded
Nice **pervâne** gibi âh ten-i püryân olayım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 10). [pervâne,]
10. Ey güzel ol nûr-ı vechiñ şem’ine **pervâneym**
Per açar dil vaşlıña göster cemâliñ yanayım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 1). [pervâneym, -yim]
11. **Pervâne** gibi cismiñi ‘aşk oduna yandır
Yâ Rab diyerek derd ile var yan gecelerde (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 7). [pervâne,]

pervâne-i ‘aşk: *Aşkın pervanesi.*

1. Vücûdum döndü külhâna dilim **pervâne-i ‘aşkıñ**
Meded hâl-i diger-günüm olur her dem yamān ey şûh (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 3). [pervâne-i ‘aşk,]
2. Cemâliñ şem’ine yandı bu dil **pervâne-i ‘aşkıñ**
Söyünmez sinede nârîñ fîrûlḥte ey meh-i garrâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 7). [pervâne-i ‘aşkıñ, -ın]

pervâne-i süzân: *Yanan pervane (Âşık).*

1. Eden **pervâne-i sūzân** tecellâ-yı cemâliñdir
Özüm âteş gözüm âteş sözüm âteş bu cân âteş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 9*).
[pervâne-i sūzân,]

pervâne-veş: *Pervane gibi.*

1. Gâhi yakıtım cismimi ben odlarla **pervâne-veş**
Gâh bürüdet bulmuşum her renk her sūlarla ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 7*).
[pervâne-veş,]

peşimân: *Yaptığı işten nedamet hisseden, nadim.*

1. Eden tahkîr olur âhîr **peşimân**
Raķibânîñ cezâsıdır şerî‘at (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 27*). [peşimân,]

peyâm al-: *Haber almak.*

1. Nesîm-i feyz-i akdestir şabâdan **al peyâmın** sen
Seher-ñiz ol uzatma hiç dilârâyı dilârâyı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 5*). [peyâm al,]

peyâm-ı ‘îd-i vaşl: *Kavuşma bayramının haberi.*

1. Büy-ı vuşlat ey şabâ kıldı mu‘aţtar cânımız
Şol **peyâm-ı ‘îd-i vaşlñ** tâ ezel ‘uşşâkıyız (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 8*). [peyâm-ı ‘îd u vaşl, -in]

peyâm-ı vaşl: *Kavuşma haberi.*

1. Şol **peyâm-ı vaşlñ** için dil kan ağlar her seher
Bâri sende ‘îd-i vaşlñ et n’olur cânâ naşib (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 3*). [peyâm-ı vaşl, -in]

peydâ: 1. *Âşikâr.* 2. *Var, mevcut.*

1. Olur dūd-ı siyâhımdan cihâna bir dumân **peydâ**
Tutuşup ser-te-ser yansa sezâdır ol yedi deryâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 1*). [peydâ,]
2. Yetiştî nev-bahâr ey dil şafâlar olmada **peydâ**
Müzeyyen al yeşil atlas mişâli ser-te-ser dünyâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 1*).
[peydâ,]

peyker: *Yüz, surat, çehre.*

1. Meh-i ruhsârına karşı nice ‘uşşâk çağırıp
Meded Allah bu ne âfet perî **peyker** dediler (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 10*). [peyker,]

peyk-i mürğ: *Haber getiren kuş.*

1. Hüznî târih mey-i cevher nûş eder
Peyk-i mürğñ şivesi mey gâlibâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 10*). [peyk-i mürğ, -ün]

peyk-i şafâk: *Gündüzün haber getireni.*

1. Oldu şabâ **peyk-i şafâk** ‘ibreti al bülbüle bak
Vaqt-i ricâ leyl-i ğasâk vaqt-i seher vaqt-i seher (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 5*). [peyk-i şafâk,]

peyk-i seher: *Haber getiren seher rüzgarı.*

1. Ey **peyk-i seher** derdimi Lokmânıma söyle
Yandı cigirim hecr ile cânânıma söyle (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 1*). [*peyk-i seher,*]

peymâne: *Kadeh.*

1. Yâ nic'oldu de seniñle sevdiğim devrânlarım
Etmedik zerre şebât şol 'ahd ile **peymâne** sen (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 4*). [*peymâne,*]

pinhân: *Saklı, gizli.*

1. Ne 'aceb tâli'-i ma'kûs burc-ı 'akrepte müdâm
Ne sebep dîdeme **pinhân** meh-i tâbân ne sebep (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 12*). [*pinhân,*]
2. Derd-i 'aşk etmemek olmaz 'ayân **pinhân** güç
Hiç kabûl etmez tabîb bir te'ennî yok dermân güç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 1*). [*pinhân,*]
3. Hâfi **pinhân** Hudâya âşikârdır
'Uyûb setri hemân Settâra maşşûs (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 7*). [*pinhân,*]
4. Şâh Hüseyin 'aşkına olsun cism ü cânım biñ fedâ
Kisve-i mâtemde **pinhân** dâ'imâ derler bize (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 8*). [*pinhân,*]

pîr: *Tutulan yolun başı, üstat.*

1. Mürşid-i kâmil deyü dâmânını bûs eylesem
Müttakî zannettigim **pîrde** kerâmet kalmamış (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 10*). [*pîrde, -de*]

pîrân: *Yaşlılar, ihtiyarlar.*

1. Nazar kıl zâhidâ bir dem bugün meydânımız vardır
Ledünden men'aref dersin veren **pîrânımız** vardır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 2*). [*pîrânımız,*]
2. Bulur münkirlerin imân göreydi rif'ât-ı şânîñ
Muhaşşal zâtıña her dem **pîrân** 'aşık hûbân 'aşık (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 8*). [*pîrân,*]

pîrehen: *Gömlek.*

1. **Pîrehen** atlas ile nâ-merd felekten kâm-yâb
Nice dâna fâhrile 'üryan olur 'âlem bu yâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 5*). [*pîrehen,*]

pîr-i 'aşk: *Aşkın ustası, aşkta tecrübe kazanmış kimse.*

1. Külbe-i ahzân içinde kıl riyâzet bul fenâ
Tut tarîk-i müstakîmi **pîr-i 'aşkla** dest-be-dest (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 8*). [*pîr-i 'aşk, -la*]
2. Nazmımız iksîr-i a'zâm zümre-i 'irfân için
Hüznî **pîr-i 'aşktan** irşâd gayra isnâd etmeyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 12*). [*pîr-i 'aşk, -tan*]
3. Dersimiz verdi bize ey Hüznî **pîr-i 'aşk** bugün
Küntü kenzen 'Alleme'l-esmâ' olundu muktebes (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 13*). [*pîr-i 'aşk,*]

pîr-i 'aşk-ı leylâ: *Leylâ aşkının pîri.*

1. Dest-i ğamda Kaysa ta'lim eyledik sevdâyı biz
Pîr-i 'aşk-ı Leylâyız biz ğayrın evrâd etmeyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 6*). [*pîr-i 'aşk-ı leylâ,*]

pîr-i Ken'an: *Kenan'ın piri. II. Hz. Yakup.*

1. Ol **pîr-i Ken'an** oldum rahm et Yüsufum öldüm
Rahm et emâna geldim ğâyet güzelsiñ ammâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 9*). [*pîr-i ken'an,*]
2. **Pîr-i Ken'an** eyledi hecriñ beni rahm et amân
Dost-dârîñ Yüsuf-ı zibâda dersem çok mudur (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 5*). [*pîr-i ken'an,*]
3. Vâdi-yi hasrette gönülüm âh eder Eyyüb gibi
Sen şeh-i Mısrıñ efendim ben **pîr-i Ken'anıym** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 6*). [*pîr-i ken'an, -ı, -ıym*]

pîşe: *Huy, tabiat, âdet, alışkanlık.*

1. Tekâpûlar ğinâdâra gedâya bed-sühân **pîşe**
Okur mâlâ-yecûzden nazâr kıll sahte-kâr vâ'iz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 5*). [*pîşe,*]

pişmân: *Yaptığı bir davranışın, söylediği bir sözün iyi olmayan sonucunu görerek üzülen. Nadim olan.*

1. Al mecâzı bul hakîkî 'avn-ı Hâkla Hüzniyâ
Fevt-i fîrşat eyleme zîrâ anıñ **pişmân** güc (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 14*). [*pişmân,*]

pişmân ol-: *Yaptığı bir işin veya davranışın olumsuz sonucunu görerek üzülmek.*

1. Verme dil zinhâr zamânıñ dil-firib maħbûbuna
Bî-vefâyâ dil veren **pişmân olur** 'âlem bu yâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 12*). [*pişmân ol, -ur*]

Polatlı: *Ankara'nın bir ilçesi.*

1. **Polatlımıñ** ahâlisi kurrâsı ettiler himmet
Hamîyyet ehlidir hep Hâtem-i Tay gibi eşhâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 5*). [*Polatlımıñ, -nıñ*]

post: *Tüylü hayvan derisi. Üzerine oturan tüylü deri.*

1. Atlas-ı zibâ gerekmez köhne şâl bir **post** yeter
Taht-ı Dârâ mülk-i şâhân almayız efkâre biz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 9*). [*post,*]

pülâd: *Çelik. II Sine.*

Seng-i vicdânıñ gibi bir seng-i hârâ görmedim
Yoksa **pülâd** mı diliñ rahm eyle sultânım deyü (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 6*). [*pülâd,*]

Bî-mürüvvet yok mudur 'uşşâka ihsânıñ seniñ
Taş mıdır mermer midir **pülâd** mı vicdânıñ seniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 2*). [*pülâd,*]

pür et-: *Doldurma.*

1. Hıfzeyle sivâ meylîne vicdânımı yâ Rab
'Aşk ile **pür et** sine-i süzânımı yâ Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 2*). [*pür et,*]

pür-emyâ: *Dolu kese.*

1. Biz cemr-i remâdla ruh-ı kimyâdan uşandık
Evham-ı zer ü simle **pür-emyâdan** uşandık (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 2*). [*pür-emyâdan,*]

pür-ğam: *Çok dertli.*

1. Dehrîde dil-şâd iken giryân olur ‘âlem bu yâ
Gün olur **pür-ğam** iken şâdân olur ‘âlem bu yâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 2*). [*pür-ğam,*]

pür-ğarâret: *Aşırı sıcak, yakıcı sıcaklık dolu.*

1. **Pür-ğarâret** teşne-dil neş’e-yâb-ı bâdeyim
Deşt-i hayret içre bî-tâb kaldım gördün mü hiç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 3*). [*pür-ğarâret,*]

pür-hûn: *Kanlı, kan dolu.*

1. Ey perî ebrû-kemân **pür-hûna** minnet etmeyiz
Berk-i hâfîf gamze-i efsûna minnet etmeyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 1*). [*pür-hûna, -a*]

pür-kîn: *Kinlenmiş, kin dolu.*

1. Dünyâda beni bir kese muhtâç daî etme
Ağyar gibi **pür-kîn** görünen ol yâra düşürme (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 4*). [*pür-kîn,*]

pür-sîne-elem: *Keder dolu göğüs.*

1. **Pür-sîne-elem** durayım âdabla tavâfta
Feryâdla ziyâret edeyim Bâb-ı Selâmı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 9*). [*pür-sîne-elem,*]

pür-zâr: *Üzüntü, ağlama dolu.*

1. Kıl şefâ‘at yâ Resûlallah amândır el-amân
Rû-siyâh kapîna geldi Hüznî **pür-zâr** ü hâzîn (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 16*). [*pür-zâr,*]

püser: *Oğul, erkek çocuk.*

1. Heykel gibi ‘âlemde vücûd-ı nakş-ı hayâlât
Ölsem de daî hayrû‘l-halef bir **püserim** yok (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 10*). [*püserim,*]

püşîde: *Örtülmüş.*

1. Hâr ile **püşîdedir** berk-i hâ‘il ‘ayıbına
Rûz u şeb ağyâra meyyâl duymaz âhîñ bir nefes (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 5*). [*püşîdedir, -dir*]

put: *Büt, heykel, sanem.*

1. Bir vakt olur Yūsuf-ı dehre nazar etmez
Bir vakt olur çehresi zibā **puta** mā'il (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 103, Mısra 8). [puta, -a]

puthâne: Putların konulduğu yer.

1. Gâhi secde eyledim **puthâned**e cânân için
Gâhi girdim mescide hoş müttakî hûlarla ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 127, Mısra 3).
[puthâned, -de]

-R-

Rab: Cümle yaratılmışları besleyen, terbiye eden, Cenabıhak.

1. Yağdırıp tūfân-ı 'aşkı başıma garket beni
'Aşkıñ olsun rüz u şeb bes yâr-ı gâr yâ **Rab** baña (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 1, Mısra 16). [rab,]

Rabbenâ: "Ey Rabbimiz!" anlamında Arapça bir ifade.

1. Şoñ nefeste Hüzniyi imân ile yoldaş kıl
Rabbenâ şebbitlenâ imânenâ vaktü'z-zevâl (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 104, Mısra 16).
[rabbenâ,]
2. Rabbenâ yâ **Rabbenâ** irhamlenâ yâ-ze'l-'atâ
Va'fu 'annâ çok hañalar eyledim gâyet 'azîm (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 110, Mısra 1).
[rabbenâ,]
3. **Rabbenâ** bir katre rahmiñ heft ü deryâya bedel
Zenbim ikrar eyleyip geldim kerem kıl yâ Raḥîm (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 110, Mısra 5).
[rabbenâ,]

Rabb-ı 'âlem: Alemlerin Rabbi olan Allah.

1. Rû-siyâh kapıña geldim **Rabb-ı 'âlem** el-'iyâz
Etme red lutfuñla eyle şâd u hurrem el-'iyâz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 39, Mısra 1). [rabb-ı
'âlem,]

Rabb-i Ra'ûf: Merhamet gösteren, esirgeyen Rab.

1. Zât-ı Hudâ hâle vukûf kullarına **Rabb-i Ra'ûf**
'Aşkıña bil ki 'atûf vakt-i şehër vakt-i şehër (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 42, Mısra 19). [rabb-i
ra'ûf,]

rabbi'l-felak: Sabahın Rabbi (Felak sûresi 1. ayetten iktibastır.)

1. Burc-ı ruḥsârîñ merkez eylemiş birden nücûm
Bârekellâh hûb yaratmış cümleden **rabbi'l-felak** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 88, Mısra 4).
[rabbi'l-felak,]

rağbet: Arzu, meyil, teveccüh. II İtibar.

1. Sivâyâ eyleme **rağbet** fenâ-ender-fenâdır bu
Helâk eyler seni âhîr bu varlıkla tekâsül hâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 10, Mısra 3). [rağbet,]
2. Deriñde âh eder Hüzni velâkin i'tibâr hiç yok
Ne kıymet var ne **rağbet** var ne bir lutf u 'inâyet var (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 43, Mısra 14).
[rağbet,]
3. 'Âr nâmûsu nâ-bedîd oldu cünûn-ı 'aşk ile
Meclis-i 'irfânda yok 'aşkıñla eski **rağbetim** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 124, Mısra 10).
[rağbetim, -im]

4. Ehl-i cāha **rağbetim** yoktur fenāda Hüzniyā
Asitān-ı dergeh-i ebrāra verdim gönümümü (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 156, Mısra 15*). [*rağbetim, -im*]

rağbet et-: İlgi göstermek, ilgilenmek.

1. Zinet-i dünyā medār-ı iftiḥārdır nā-kese
Zerre **rağbet etmeyiz** hem dirheme dīnāra biz (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 65, Mısra 8*). [*rağbet et, -me, -yiz*]

rāh: Yol, tarik.

1. Merhabā cānım fedā **rāhıñda** kurbānım seniñ
Merhabā ey dehrīde yektā efendim merhabā (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 9, Mısra 13*). [*rāhıñda, -ın, -da*]
2. Bulup bir mürşid-i kāmīl edip būs dest ü dāmānın
Ḥaḳīkat **rāhıña** sālīk olup ol Ḥaḳka vāsıl hā (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 10, Mısra 8*). [*rāhıña, -ı, -na*]
3. Kıl rüz baña āḫiri iḥrāz-ı şehādet
Rāhıñda nişār edeyim al kanımı yā Rab (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 17, Mısra 14*). [*rāhıñda, -ın, -da*]
4. Aḳmaḳta gönül cīva gibi kūy-ı vişāle
Yüzler sürerek **rāhıña** biñlerce ‘ayān şūḫ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 35, Mısra 4*). [*rāhıña, -ı, -na*]
5. Dest-i ‘aşḳ içre cünün teşne bī-tāb gönülümüz
Ka‘be-i maḳşūda cānā ersin bu vuşlat **rāhımız** (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 58, Mısra 12*). [*rāhımız,*]
6. Sevmişim cān u gönülden ey gül-i ḥamrā seni
Rāhıña kurbān sensiñ cismimde cān etmem ferāğ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 83, Mısra 4*). [*rāhıña, -ın, -a*]
7. Cism ü cān āmādedir **rāhıñda** kurbānım seniñ
Hüzni nāmım yād ola tā ḥaşre dek beyne’l-ḥalef (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 85, Mısra 11*). [*rāhıñda, -ın, -da*]
8. Ferḥād gibi dāğlar delerek kūy-ı Şirīne
Rāhıñda şehīd ḡamzesi ḥünḥā rın o ḥūbdan (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 130, Mısra 4*). [*rāhıñda, -ın, -da*]
9. Ser-be-ser olsun nişār **rāhıñda** ḥün-ı iştīyāk
Lā‘le renk olsun vücūdum bakma ḥiç nālānıma (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 143, Mısra 7*). [*rāhıñda, -ın, -da*]

rāḥat: Huzur, mutluluk.

1. ‘Acabā ḥ‘āb gire mi dīde-i ḥün-bāre bu şeb
Gele mi **rāḥat** bir ān dil-i ḡam-ḥāre bu şeb (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 21, Mısra 2*). [*rāḥat,*]
2. Cennet-i ‘aşḳıñ cünūdu etti ḡarāt **rāḥatım**
Neşrolundu ‘āleme Hüzni deyü āşārımız (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 63, Mısra 13*). [*rāḥatım, -ım*]
3. Var ise sürdüm diyen dünyāda devrānū’ş-şilā
Ḥaḳkına rāzı olanda zerre **rāḥat** kalmamış (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 70, Mısra 6*). [*rāḥat,*]
4. Hüzniyā nefsimden ettim nefreti ammā çi sūd
Kūşe-i vaḥdet gibi ‘ālemde **rāḥat** kalmamış (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 70, Mısra 14*). [*rāḥat,*]
5. Ben vatan terkin edeyim sen de **rāḥat** gez yürü
Lā‘ubālī ile her dem ‘iṣṣ u ‘iṣret gel yetiṣ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 71, Mısra 5*). [*rāḥat,*]

rāh-ı ‘aşḳ: Aşk yolu.

1. Nâz eder ‘uşşâka maḥbûb cevrin efzûn eyleyip
Râh-ı ‘aşkıta yan muḳadder Ḥüznîyâ terk-i edeb (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 14*). [*râh-ı ‘aşk, -ta*]
2. **Râh-ı ‘aşkıñ** tekyesinde cânını kurbân eden
Zehr-i hecriñ nüş eden bir Ḥüznî-i mestâneyim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 11*). [*râh-ı ‘aşk, -ın*]

râh-ı Hakk: *Allah yolu.*

1. Şerî‘attır münâdî **râh-ı Hakk’a**
Kamüşundan ‘alâsıdır şerî‘at (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 19*). [*râh-ı hakk’a, -ka*]

râh-ı sefâhet: *Eğlenceye, zevke düşkünlük yolu.*

1. Çıkıp kürsüde ḥiddetle bizi na‘ra atar vâ‘iz
İnip **râh-ı sefâhetten** nice şeyler yutar vâ‘iz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 2*). [*râh-ı sefâhet,*]

râh-ı şerî‘at: *Şeriat yolu.*

1. Kıl bâkî kadem **râh-ı şerî‘atte** şebâtla
Et benden uzak nefsile şeytânımı yâ Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 7*). [*râh-ı şerî‘atte, -te*]

Raḥîm: *Acıyan, merhamet eden, esirgeyen, koruyan, âhirette mümin kullarına rahmet eden (Allah).*

1. Yâ Kerîmü yâ **Raḥîm** mîm-i Raḥîmiñ ‘aşkına
Sırr-ı vaḥdet ḥürmeti etme beni ‘aşktan cüdâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 3*). [*raḥîm,*]
2. **Raḥîmiñ** rahmeti mü‘min olana
‘Azâb-ı düzaḥı ağıyâra maḥşûş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 31*). [*raḥîmiñ, -in*]

raḥîm kıl-: *Merhamet et.*

1. **Kıl raḥîm** devletli şâhım eyle vaşlıñla bekâm
Her taraf kesti amânım ğayri zirâ ğamzeler (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 11*). [*raḥîm kıl,*]
2. Bed-raḳîbe karşı ey şûh i‘tisâftan çek eliñ
Kıl raḥîm devletli şâhım el-amân etmem ferâğ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 8*). [*raḥîm kıl,*]
3. Derd-i dilden bî-ḥabersiñ derde dermânım benim
Yandı hecriñle tûtuştı **kıl raḥîm** cânım benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 2*). [*raḥîm kıl,*]

Raḥîm-i Lâ-Yezâl: *Tükenmez, sonsuz merhamet sâhibi. Allah.*

1. Kudret ıssı ey Kerîmi ey **Raḥîm-i Lâ-yezâl**
Her neḳâyîştan münezzeh zât-ı pâkiñ bî-mişâl (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 1*). [*raḥîm-i lâ-yezâl,*]

râḥîña fedâ: *Yoluna feda olmak, uğruna gözden çıkarmak.*

1. **Fedâdır râḥîña** Ḥüznî hemîn hayrân-ı ‘aşkıñdır
Sa‘âdetli efendimsiñ anıñ vazgel günâhından (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 11*). [*râḥîña fedâ,*]

2. Baş u cânım cümle varım rāhıña **olsun fedā**
Muntazır dil bende-i fermānıñım Allah için (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 7). [rāhıña fedā olsun,]

rāhıñda kurbān: Yolunda kurbān olmak, canını fedā etmek.

1. Muktedā-yı ehl-i sünnet şüphesiz işnā ‘aşer
Hüznîyā **rāhıñda kurbān** bir gedā derler bize (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 16). [rāhıñda kurbān, -ın, -da]

rahm: Merhamet.

2. Şüret-i zibā münakkaş hüsn-i ma‘şūk bî-vefā
Rahm yok şanma gönül ‘ālemde her hūbān lezîz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 8). [rahm,]
3. Acımañ mı ‘acabā ‘āşıkā **rahmiñ** ne zamān
Yeter artık yeter āh sinesi taş kalb-i demir (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 5). [rahmiñ, -in]
4. Hüznîyā cānāna te‘şir eylemez hiç āhımız
Din yok imān yok hem **rahm** yok kan ağlatır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 14). [rahm,]
5. Kāfir olsa lā-cerem eyler terahhum āhıma
Rahma geldi bî-mürüvvet hālîme ağıyımız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 8). [rahma, -a]
6. Vuşlatıñ kıldım taleb ammā çi sūd rām olmadı
Rahm yok ol bî-vefā cānāna minnet etmeyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 4). [rahm,]
7. Kaş göz egri bizlere ağıyāra her dem iltifāt
Yok mudur sîneñde **rahmiñ** bî-mürüvvet gel yetiş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 4). [rahmiñ, -in]
8. Bu Hüznî āh eder vaqt-i şehre çün na‘t-ı vaşlıñla
Fedā cānı saña şarttır dañi **rahmiñ** ana meşrūt (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 12). [rahmiñ, -in]
9. Elvedā‘ ruḥum dañi müjgānıma ettim hedef
Girme kana boş (yere) **rahmda** kurbān elvedā‘ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 8). [rahmda, -da]
10. Yādīgār ettim bu gönülüm dām-ı zülfünde esir
Münkesir etme kerem kıl **rahmla** her ān elvedā‘ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 6). [rahmla, -la]
11. Hüznî saña mihr-i münir cān fedā gönülü esir
Rahmi kesir luḥfu kesir teşne gönül yandı yürek (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 14). [rahmi, -i]
12. Rabbenā bir kaṭre **rahmiñ** heft ü deryāya bedel
Zebim ikrar eyleyip geldim kerem kıl yā Raḥīm (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 5). [rahmiñ, -in]
13. Ol keremle kânıñ dergāhına tuttum yüzüm
Rahmiñin erḥāmıdır çünkü Raḥmānım benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 4). [rahminiñ, -i, -nin]
14. Şol vişāl-i ḥarman ‘ömrümü benim kıldıñ hebā
Yok mu **rahmiñ** Hüznîye etme ğamım her-gāh benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 10). [rahmiñ, -in]
15. Hiç yok mu begim āh dil-i pür Hüznîye **rahmiñ**
Gel hūrî sıfat nāz ile güftārıña yandım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 9). [rahmiñ, -in]
16. Dāsītān oldum cihāna hüznile mesrūr iken
Hüznî nāmın almışım **rahmiñde** Hüznî şöhetim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 12). [rahmiñde, -ın, -da]
17. Hiç **rahm** ü nigāh etmedi bu Hüznî-yi za‘ife
Bir tül-i emel vuşlat-ı dildārıñ o hūbdan (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 9). [rahm,]

rahm et-: Merhamet.

1. **Raḥm edip** bir kez n'olur aḥvālîmî hîç şormadıñ
Hüznî-i şeydâcığım sen bir taraf ben bir taraf (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 17*). [*rahmedip,*]
2. Hüznî-i bî-çäreñe luṭf ile **raḥm et** dâ'imā
Merḥabā ey sînesi şahrâ efendim merḥabā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 15*). [*rahm,*]
3. Görse kâfir **raḥm eder** ol dîde-i ḥün-âbemi
Etmedi bir kez teraḥḥum seng-i vicdân ağlatır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 9*). [*rahm ed, -er*]
4. Ol pîr-i Ken'ân oldum raḥm et Yûsufum öldüm
Raḥm et emāna geldim ğâyet güzelsiñ ammā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 10*). [*rahm et,*]
5. Tâkatim tâk oldu billah sâkiyâ **raḥm et** baña
Nâr-ı düzaḥ yanmada sînemde bî-şübeh eşaḥ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 5*). [*rahm et,*]
6. Zerrece **raḥm etmez** ey şüh durmayıp kanım içer
Kân döker nâ-haḳ yere doymaz mı hâlâ ğamzeler (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 9*). [*rahm et, -mez*]
7. Pîr-i Ken'ân eyledi hecriñ beni **raḥm et** amân
Dost-dârîñ Yûsuf-ı zibâda dersem çok mudur (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 5*). [*rahm et,*]
8. Eşk-i çeşmim âh revân etti benim **raḥm etmedi**
Öyle bir şüh-ı sitemkâr dîdesi fettânımız (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 9*). [*rahm et, -me, -di*]
9. Eylerim şekvâ Cenâb-ı zü'l-intikâm kıl hâzer
Âlime **raḥm et** perî-rû sende inkisârımız (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 12*). [*rahm et,*]
10. Zûlm etse de **raḥm etnese** fermâna muṭî'dir
Maḥkûm olamaz bir şeh ü ḥünkârîñ o ḥûbdan (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 7*). [*rahm et, -me, -se*]
11. Sevdâ-zedeyim ḥâlime **raḥm et** melekü'l-mevt
Bir cism-i za'îf sînesi süzânıma yanaşma (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 3*). [*rahm et,*]

raḥm eyle-: *Merhamet etmek, acımak.*

1. 'Arzuḥâlim var saña **raḥm eyle** bir kez gönca leb
Nâle-i dūd-ı siyâhım çıktı âfâka bu şeb (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 1*). [*rahm eyle,*]
2. 'Afvedip 'işyânımı **raḥm eyle** bir kez sevdiğim
Dergehiñde var ise Hüznîde bir terk-i edeb (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 11*). [*rahm eyle,*]
3. Ey güzel **raḥm eyleyip** ḥâlim benim şorduñ mu hîç
Dâğ-ı dâğ hecriñle sînem yaramı şardıñ mı hîç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 1*). [*rahm eyle, -yip*]
4. Meded ey ğamzesi tîr Hüznîye **raḥm eyle** meded
Verir ol cân-ı dili dîde-i seḥḥâra güzel (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 9*). [*rahm eyle,*]
5. Seng-i vicdânîñ gibi bir seng-i ḥârâ görmedim
Yoksa pûlâd mı diliñ **raḥm eyle** sultânım deyü (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 6*). [*rahm eyle,*]
6. **Raḥm eyle** baña dîdesi fettân-ı zamân şüh
İnşâfa gelip gel yetiş imdâda amân şüh (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 1*). [*rahm eyle,*]
7. Cismimiz heykel gibidir cân vedâ'da gel yetiş
Kalmadı tâb ü tüvân **raḥm eyle** ey cân el-meded (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 10*). [*rahm eyle,*]
8. Dâda geldim el-amân **raḥm eyle** çeşmim yaşına
Pâdişâh-ı mülk-i ḥâver Ḥüsrev ü Ḥünkârımız (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 5*). [*rahm eyle,*]
9. **Raḥm eyle** gönül Hüznîye uḥrâya refîḳ ol
Def' ola hemin bizdeki ol fikr-i ebâtil (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 15*). [*rahm eyle,*]

raḥm kıl-: *Merhamet etmek, acımak.*

1. Sen bilirsiñ cümle ef'âlim haţâdır yâ 'Alîm
Rû-siyâh kapîna geldim **kıl rahm** Rahmân baña (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 2, Mısra 4*). [*rahm,*]
2. Dergehiñde baş koyup kan ağlarım rûz u leyâl
Kıl rahm kurbânîm ben el-amân şâh-ı edib (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 20, Mısra 10*). [*rahm kıl,*]
3. Nâ't-ı hüsniñ bülbül-i güyâsı Hüzni dâ'imâ
Kıl rahm devletli şâhim 'aşkıyîñ şeydâsına (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 145, Mısra 14*). [*rahm kıl,*]
4. Eyledi te'sîr firâkıñ sine-i süzânıma
Rahm kılma kanlı zâlim nâle vü efğânıma (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 143, Mısra 2*). [*rahm kıl, -ma*]

Rahmân: *Bütün canlılara merhamet eden Allah.*

1. Sen bilirsiñ cümle ef'âlim haţâdır yâ 'Alîm
Rû-siyâh kapîna geldim kıl rahm **Rahmân** baña (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 2, Mısra 4*). [*rahmân,*]
2. Yedinde 'urveti'l-vüşkâ Reşid ismiñle **Rahmânın**
Olur bu Hüzniye âhir refik-i intibâh yâ Rab (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 16, Mısra 13*). [*rahmânın, -ın*]
3. Ol keremle kânınıñ dergâhına tuttum yüzüm
Rahminiñ erhâmıdır çünkü **Rahmânım** benim (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 111, Mısra 4*). [*rahmânım, -ım*]

rahmet: *Merhamet, bağışlama.*

1. Sırr-ı vahdet İsm-i A'zam zât-ı pâkiñ hakkıçün
Rahmetinle kıl nazar mine'l-emân her ân baña (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 2, Mısra 10*). [*rahmetinle, -in, -le*]
2. Ni'met-i hak 'âleme bahr-i muhîtiñ zerresi
Ol Kerimiñ **rahmeti** dil bî-nihâyettir saña (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 5, Mısra 12*). [*rahmeti, -i*]
3. Yüzü kara tehî-desttir kapînda yalvarır dâ'im
Yetiş feryâdına **rahmet** bu Hüzni nâ-tüvân ey şüh (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 34, Mısra 18*). [*rahmet,*]
4. Bâb-ı vuşlat ka'besin cân et küşâd Hüzni kula
Kalb-i nâ-şâdına **rahmet** kâmetin 'ar'ar yetiş (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 72, Mısra 12*). [*rahmet,*]
5. Rahimiñ **rahmeti** mü'min olana
'Azâb-ı düzağı ağıyâra mahşûş (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 76, Mısra 31*). [*rahmeti, -i*]
6. Merhem-i vaşlîñ yetişir geldi cân hulkûma âh
Bî-mürüvvet gayri **rahmet** derdime dermân marîz (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 78, Mısra 6*). [*rahmet,*]

Rahmetenli'l-'âlemîn: "Alemlere rahmet olarak." *Enbiyâ Sûresi 107. âyetten iktibastır. "(Resûlüm!) Biz seni âlemlere ancak rahmet olarak gönderdik."*

1. Şehriyâr-ı şehr-i dîn ey **Rahmetenli'l-'âlemîn**
Hep seniñle fahr eder eşyâ-yi mevcûd şâh-ı dîn (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 126, Mısra 1*). [*rahmetenli'l-'âlemîn,*]
2. Ey Şefi'ü'l-müzniñ her ins ü cin muhtâç saña
Rahmetenli'l-'âlemîn levlâke levlâk tâc saña (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 3, Mısra 2*). [*rahmetenli'l-'âlemîn,*]
3. **Rahmetenli'l-'âlemîn** taht-ı risâlet hâtemi
Mevt 'aceb verdi mi mühlet Aşmed-i Muhtâra bak (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 91, Mısra 13*). [*rahmetenli'l-'âlemîn,*]

rahmet-i bahr-i muhît: *Merhamet okyanusu. Hz. Muhammed.*

1. Ben ezelden Hâzret-i Ğaffâra verdim gönlümü
Rahmet-i baħr-i muħiṭ Settâra verdim gönlümü (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 156, Mısra 2*). [*rahmet-i baħr-i muħiṭ,*]

rahmet-i Cebbâr: *Dilediğine muktedir olan Allah'ın merhameti.*

1. Ol ism-i Rahîm **rahmet-i Cebbâra** dayandım
Reddetme ricâ-nâme-i 'işyânımı yâ Rab (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 15, Mısra 21*). [*rahmet-i cebbâra, -a*]

rahmet-i Hâk: *Allah'ın (cc.) rahmeti.*

1. Bâb-ı Hudâ anda açık **rahmet-i Hâk** baħr-i 'amîk
Geçti 'ömür cehdet yazık vakt-i şehir vakt-i şehir (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 42, Mısra 7*). [*rahmet-i hâk,*]

rahm-ı ciger-hûn: *Ciğeri kanlının merhameti.*

1. Bir bende-i fermânîm ey vech-i münîrim
Hüzni gibi bir **rahm-ı ciger-hûnum** efendim (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 113, Mısra 10*). [*rahm-ı ciger-hûn, -um*]

rahne-dâr: *Yaralı, zarar görmüş. yarık.*

1. **Rahne-dâr** oldu vücûdum dâğ-ı hecîrîle meded
Bâr-ı cevriñ etti dü-tâ sevdiğim bak kâmetim (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 124, Mısra 3*). [*rahne-dâr,*]

rakîb: *Şiirde sevgiliyi âşık kadar sevmediği halde ona sözünü geçiren ve onu âşıktan soğutmaya çalışan kimse.*

1. Yağdırır bârân-ı hicrân zemheri-veş başıma
Sâye-i lutfuñda taltîf olmada her dem **rakîb** (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 20, Mısra 8*). [*rakîb,*]
2. Kelb **rakîbe** iltifâtın armağân zulmün baña
Pâyine düştüm kerem kıl şâh-ı hûbânım deyü (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 138, Mısra 9*). [*rakîbe, -e*]

rakîb ol-: *Herhangi bir alanda üstünlük sağlamaya çalışma.*

1. Esb-i 'aşka **rakîb olmuş** feth eden dil kişverin
Şâhîb-i Döldül süvâr şehvâra beñzer kaşlarıñ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 100, Mısra 5*). [*rakîb olmuş, -muş*]

rakîbâ: *Ey rakip! Şiirde sevgiliyi âşık kadar sevmediği halde ona sözünü geçiren ve onu âşıktan soğutmaya çalışan kimse.*

1. Ne sebep Hüzni-yi bî-çâreyi hûzn ile koyup
Ne sebebtir **rakîbâ** her demi şādân ne sebep (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 22, Mısra 14*). [*rakîbâ,*]

rakîbân: *Rakipler.*

1. Eden tahkîr olur âhîr peşimân
Rakîbânın cezâsıdır şerî'at (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 24, Mısra 28*). [*rakîbânın,*]

rakîb-i bed-likâ: *Suratsız, çirkin rakip.*

1. Hem-dem olmuşsuñ **raķīb-i bed-liķā** yanıñdadır
Eylediñ yüz biñ hāķāret bendeñe āh rū-be-rū (*Yozgatlı Hüzñî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 5*). [*raķīb-i bed-liķā,*]

raķīb-i nā-sezā: *Layık olmayan, yakışksız rakip.*

1. İltifātıñ mazharı olmuş **raķīb-i nā-sezā**
Rüz u şeb inler kerem kıl ‘āşık-ı nālān marîz (*Yozgatlı Hüzñî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 9*). [*raķīb-i nā-sezā,*]
2. Esen bād-ı şabādan ben şakınırken seni cānān
Raķīb-i nā-sezālarla nedir ol nāz ü istiğnā (*Yozgatlı Hüzñî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 12*). [*raķīb-i nā-sezā, -lar, -la*]

rām: *Uyan, buyruk altına giren.*

1. Bir hümā-meşreb tabî‘at hiç saña olmaz şikār
Bî-mürüvvet **rām** olunmaz seng-i dîl-i vîcdān güç (*Yozgatlı Hüzñî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 8*). [*rām,*]
2. H̄āher kimdir gālîba kim şol perîniñ duħteri
‘Āşıkā **rāmıñ** muħāldir çeşme-i cūvān mıdır (*Yozgatlı Hüzñî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 6*). [*rāmıñ,*]

rām ol-: *Boyun eğmek, itâat etmek, bağlanmak.*

1. Vuşlatıñ kıldım taleb ammā çi sūd **rām olmadı**
Raħm yok ol bî-vefā cānāna minnet etmeyiz (*Yozgatlı Hüzñî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 3*). [*rām ol, -ma, -dı*]
2. Lāl oldu gönül şîve-i güftārıña karşı
Rām oldu hemîn ğamze-i ğaddārıña karşı (*Yozgatlı Hüzñî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 2*). [*rām ol, -du*]

ramaķ: *Hayat kalıntısı, vücutta sadece nefes alacak kadar kalan hayat.*

1. Dā’-i zenbiñ ey tabîb-i çāre-sāzı el-amān
Ķaddimi kıldı muķavves zaħm-ı ‘işyān şöñ **ramaķ** (*Yozgatlı Hüzñî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 12*). [*ramaķ,*]

ravza: *Cennet bahçesi.*

1. Nūh İbrāhîm Hud eyler ziyāret **ravzañı**
Oldu ervāh-ı rūsul hem kâ‘imen amaç saña (*Yozgatlı Hüzñî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 7*). [*ravzañı, -n, -ı*]

ravza-ı cennāt: *Cennetler bahçesi.*

1. Hele şebbo sîneye **ravza-ı cennāt** diyelim
‘Acabā bağ-ı İrem ‘ar‘ar-ı yāsmeñ mi desem (*Yozgatlı Hüzñî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 3*). [*ravza-ı cennāt,*]

ravza-ı pāk: *Temiz kabir.*

1. Kanlar dökeyim kūyuna encām-ı Resülün
Göster bize şol **ravza-ı pāk** Faħr-i Enāmı (*Yozgatlı Hüzñî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 12*). [*ravza-ı pāk,*]

rāyegān: *Pek çok, pek bol.*

1. Cihānda şervet-i sāmān görünmez dīdeme aşlā
Seniñ vaşlññ hayālidir gönñlde **rāyegān** ey şūḥ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 10). [rāyegān,]

rāzı: Rıza gösteren, boyun eğen.

1. **Rāzıyım** her hâlde lutf u ‘adliñe biñ cān ile
Ettigin cevri ü cefalar çünkü ni‘mettir baña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 7). [rāzıyım, -yım]
2. Süy-ı Haḫtan her ne gelse **rāzıyım** biñ cān ile
Muntazır dil ibtilāya cāna minnet etmeyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 11). [rāzıyım, -yım]
3. Derd-i ‘aşkı etme teşhiş ey ṭabīb-i çāre-sāz
Biz bu derde **rāzıyız** dermāna minnet etmeyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 6). [rāzıyız, -yız]

rāzı ol-: Rıza gösteren.

1. Var ise sürdüm diyen dünyāda devrānū’ş-şilā
Ḥaḫkına **rāzı olanda** zerre rāḫat ḫalmamış (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 6). [rāzı ol,]

rāz-ı pinhān: Gizli tutulan sır.

1. Kādir-i muṭlak seniñ çün **rāz-ı pinhānıñ** bilir
Şüretiñ ṭāvūs-ı zibā gerçi vicdānıñ ‘abeş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 3). [rāz-ı pinhān, -ın]
2. Kıırma gönñlüm şüfiyā gel dūd-ı āhımdan şaḫın
Ḥaḫ katında belki maḫbūl **rāz-ı pinhānım** benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 8). [rāz-ı pinhān, -ım]

recā: Dilek, niyāz.

1. Ne ḫavfı kes Ḥudādan ne **recāyı**
Cenāḫeyn mürğ-i Ḥaḫ ṭayyāra maḫşuş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 5). [recāyı, -yı]

red et-: Kabul etmeme, geri çevirme, geri döndürme.

1. Yā Resūlallah daḫilek **etme red** bu Hüznîyi
Ḥān-ı lutfuñdan doyur kim geldi müflis aç saña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 13). [red,]
2. Ol ism-i Raḫīm raḫmet-i Cebbāra dayandım
Reddetme ricā-nāme-i ‘işyānımı yā Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 22). [reddetme, -det, -me]
3. Rū-siyāḫ ḫapıña geldim Rabb-ı ‘ālem el-‘iyāz
Etme red lutfuñla eyle şād u ḫurrem el-‘iyāz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 2). [red et, -me]
4. Bāb-ı lutfuñ sâ’ili Hüznî gedāyı **etme red**
Āsitān-ı dergehiñden etmez ol zerre ferāğ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 13). [red et, -me]
5. **Reddetti** hemān şaḫne-i şahrāya ‘adūyu
Ḳul etti dili kendiñe Mevlā-yı muḫabbet (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 19). [reddetti,]
6. Hüznî-i bî-çāreyi **reddetme** ḫaydet deftere
Baḫr-i lutfuñ ḫaṭresine eyle anı müstehaḫ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 13). [reddetme, -me]
7. **Reddetmedi** maṭlūbımı ol şāh-ı semāḫat
Öptüm ruḫunı şim gibi gerdāna yanaştım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 5). [reddetmedi,]

ref'et: *Merhamet etme, acıma, esirgeme.*

1. Burku'ñ **ref'et** yüzünden bir kez temāşā eyleyim
Rüyuñu zabteylemiş ol perçem-i tarmār heves (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 5*). [*ref'et,*]

re'fet-i zā'il: *Merhameti yok etmek, acımamak.*

1. Bir vakt olur 'āleme dil hākim-i muksit
Bir vakt dañi zulm ile hep **re'fet-i zā'il** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 10*). [*re'fet-i zā'il,*]

refik: *Arkadaş, yoldaş.*

1. Raḥm eyle gönül Hüznîye uḥrāya **refik** ol
Def' ola hemin bizdeki ol fikr-i ebātil (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 15*). [*refik,*]

refik-i intibāh: *Uyanış; hakkı anlayış yoldaşı.*

1. Yedinde 'urveti'l-vüşkā Reşid ismiñle Raḥmānın
Olur bu Hüznîye aḥir **refik-i intibāh** yā Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 14*). [*refik-i intibāh,*]

refitār: *Salınış, edalı yürüyüş.*

1. Şive-bāzım bu ne āfet tāvusī **refitārınız**
Servi-āsā kāmētīñ tūbāyā beñzetmiş Hudā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 5*). [*refitārınız, -in, -iz*]

refitār-ı 'acib: *Tuhaf yürüyüş.*

1. Ey Hüznî 'akıl ermedi **refitār-ı 'acibe**
Bir zerre degil medhine eş'ārına karşı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 11*). [*refitār-ı 'acib, -e*]

reh: *Yol. II Sevgilinin yolu.*

1. Tığ-ı hecriñ sineme açtı hezārān pencere
Terk-i cān etmek **rehiñde** bir 'uluvv-ı cāhımız (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 10*). [*rehiñde, -in*]

rehā: *Kurtulma, kurtuluş.*

1. Eylediñ yağma olanca 'aklımız ey yārimız
Olmadı bir kez **rehā** cevriñden bu dil-zārımız (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 2*). [*rehā,*]

rehā et-: *Kurtarma, kurtuluş.*

1. Zāt-ı şavmıñ 'id-i fitrīñ ḥakkıçün kenz-i 'atā
Kayd-ı ğamdan hem **rehā etsin** beni Ḥayyūñ şabūr (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 14*). [*rehā et, -sin*]

rehiñ: *Rehin edilmiş, merhûn.*

1. Ederdi Qays ile Ferhād **rehiñde** cismine ifnā
Göreydi ḥüsnüñü Leylā Şirīñ kalır idi maġbūt (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 7*). [*rehiñde, -de*]

reh-nümā: *Yol gösteren, rehber.*

1. Hākikat şem'ası minhāc-ı Mevlā
Tārīkat **reh-nümāsıdır** şerī'at (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 4*). [*reh-nümāsıdır, -sı, -dır*]
2. Dîde-i hūn-âbemiz bir deşt-i cūy-ı Kerbelā
Dergeh-i hayrūnnisāya **reh-nümā** derler bize (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 12*). [*reh-nümā,*]

rekîk: *Zayıf, kusurlu.*

1. Vakt zîk ma'nā **rekîk** nā-merde açma bî-haber
Bār-ı sevdā çekmeyen civāna pek 'irfān güç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 9*). [*rekîk,*]

remād: *Ateş külü.*

1. Cān mı dayanır âteş-i hasretle **remādız**
Kānlar dökeriz âfet-i devrānıma maḥşuş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 9*). [*remādız, -ız*]

remād et-: *Küle çevirmek, yakıp kül etmek.*

1. Āteş-i 'aşkıñ beni yaktı **remād etti** amān
Hüznî-āsā ey perî-rū terk-i sevdālar 'abeş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 11*). [*remād etti, -ti*]

remz: *Gizlice işaret, ima.*

1. Lentenālū'l-birre hattā tūnfikū fermān-ı Hāk
Ol sebep el-fakru fahrî **remzi** etti cānı mest (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 4*). [*remzi,*]

reng: *Şekil, suret.*

1. Her seher efgānıñı gūş eylemez hikmet nedir
Sāde **rengini** cemālîñ rü'yet etmek mi heves (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 4*). [*rengini,*]

rengārenk: *Renkli. II Çeşit çeşit.*

1. Gāh ednā gāh a'lā **rengārenk** taḥvîl olur
Heft kişver-i şehvār şāh-ı merdāndır gönül (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 3*). [*rengārenk,*]

rengîn: *Renkli, boyalı, parlak.*

1. Şüret ü şekl-i gedāyı zāhidā ḥor bilme sen
Etmeye igfāl seni hiç ol 'acib **rengîn** libās (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 6*). [*rengîn,*]

renk: *Renk, çeşitlilik.*

1. Gāhi yakıtım cismimi ben odlarla pervāne-veş
Gāh bürüdet bulmuşum her **renk** her sūlarla ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 8*). [*renk,*]

resen: *İp, idam ipi. II Sevgilinin saçı.*

1. Dik **resen** zūlfūñle cānā cāme-i mevtim benim
Āb-ı gül-fāmıñla yıka eyleyip luṭfuñ mezîd (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 5*). [*resen,*]

2. El-muḳadder lāyüḡayyir cüz'i ḡayra mebzül et
'Urveti'l-vüşkâ yediñde ḡasbiyâllah bir **resen** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 8*). [*resen,*]

reşid: *Doğru yolu gösteren, mürşid (Allah).*

1. Yediñde 'urveti'l-vüşkâ **Reşid** ismiñle Raḡmânın
Olur bu Hüznîye âḡir refîḡ-i intibâḡ yâ Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 13*). [*reşid,*]

resim: *Görüntü.*

1. Mürâ'ât et vefâ **resmin** ferâmüş eyleme şâḡım
Deriñde vâlih ü ḡayrân bu Hüznî 'âşık-ı şeydâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 13*). [*resmin, -in*]

Resül: *Hız. Muhammed.*

1. Ḥudâyı bir bilip ḡaḡ bil **Resülü**
Rızâu'llah ḡümâsıdır şerî'at (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 41*). [*resülü, -ü*]
2. Şalât ile selâm olsun **Resüle**
Daḡı ol âl ile aḡyâra maḡşûş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 35*). [*resüle, -e*]
3. **Resülün** yarıdır şiddîḡ-ı Ekber
ḡürüh-ı mücrimânıñdır penâḡı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 1*). [*resülün, -ün*]

Resülullah: *Allah'ın Resülü, Hız. Muhammed.*

1. Şerî'at meyvesi hep enbiyânıñ
Resülullah esâsıdır şerî'at (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 32*). [*resülullah,*]

revâ: *Layık, uygun, yaraşır.*

1. **Revâdır** her mü'mine dâ'im şalât-ı ḡams edâ etsin
Yaraşır der isem işte budur hem Cennetü'l-Me'vâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 7*). [*revâdır, -dır*]
2. Yâ Rab saña ma'lûm dil-i dîvâne merâmı
Maḡrûm ḡomaḡ aşlâ dil-i nâ-ḡârı **revâ** mı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 2*). [*revâ,*]

revân: *Yürüyücü, akıcı, giden.*

1. Beni sermest eden 'aşkıñ şarâb-ı cür'âsı cānım
Gözümdeñ dem-be-dem kanlar olur her dem **revân** ey şūḡ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 14*). [*revân,*]

revân et-: *Akıtmak.*

1. Seyf-i ebrû gerdenim kanım meded **etti revân**
Ḳatlime fermân edip âḡ cāndan etti nâ-ümîd (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 3*). [*revân et, -ti*]
2. Eşḡ-i çeşmim âḡ **revân etti** benim raḡm etmedi
Öyle bir şūḡ-ı sitemḡâr dîdesi fettānımız (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 9*). [*revân et,*]

revân ol-: *Akıp ḡitmek.*

1. Leb-i la'liñ 'aceb şūḡum cihāna armaḡāñ olmuş
Devâ-baḡşâ marîzâne ḡayât âb-ı **revân olmuş** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 2*). [*revân olmuş,*]

revān-veş: *Akar gibi.*

1. Seniñ ‘aşkıñ ile cismim yanar **revān-veş** nāra
Ne ‘aqlım var ne tedbirim ne feryāda siyāset var (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 9*).
[revān-veş,]

reviş: *Gidiş, tarz, tavır, üslup.*

1. Bu tahassür bu **reviş** başıma cinnet getirir
Yeter el çek bu zulümden yetişir emr-i ‘asîr (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 7*). [reviş,]
2. Bu **revişle** nice kanlar döker āhū-yı nigāh
Doğunur sîneme hūn-rîz müjeler top gibidir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 9*). [revişle,]
3. Sîm-gerden ile hāller bu ne tâvûsî **reviş**
Lebi bal gamzesi tîr kâmeti ‘ar‘ar dediler (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 7*). [reviş,]

revzen: *Pencere.*

1. Hāne-i zenbūr gibi sînemde biñ **revzen** durur
Kandım oldu ‘aşk benim bî-çāre göñlümdür mekes (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 7*).
[revzen,]

reyhān: *Fesleğen denilen güzel kokulu bir bitki.*

1. Açıldı her taraf sünbül menefşe ergüvān **reyhān**
Şüşāmla yāsemin zanbāk dañi ol nergis-i şehlā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 3*).
[reyhān,]
2. Lāle sünbülle karanfil mor menefşe her şükûf
‘Arz-ı didār ettiler güller ile **reyhān** seniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 8*). [reyhān,]

rezālet: *Çok çirkin ve utanılacak hal, herkesin duygularını inciten durum veya olay, rezillik, kepezelik.*

1. Fenāya aldanıp kaldıñ hayāl-i vāhiye daldıñ
Rezālet şöretin aldıñ utanmazsıñ ne alçaqsıñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 4*).
[rezālet,]

Rezzāk: *Çok rızık veren, bütün mahlûkların rızıkını veren (Allah).*

1. Seni halk eyleyen **Rezzākı** zikret
Anı zikr eylemek ebrāra mahşûş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 13*). [rezzākı, -ı]

ricā: *Umma. II Ümit etme.*

1. Bayramoğlu nāmıdır Hācı Hālîl
Zā‘irinden Fātiḥā eyler **ricā** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 8*). [ricā,]
2. Bulur Ḥaḫḫı oña tābî‘ olanlar
Sülûkunuñ **ricāsıdır** şerî‘at (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 12*). [ricāsıdır, -sı, -dır]
3. Vişāliñ eylerim ārzü kerem-i bāb-ı lûṭfuñdan
Ricāmı gel kabûl eyle mürüvvet kıl hemān ey şūḥ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 8*).
[ricāmı, -m, -ı]

ricā et-: *Birinden bir şeyin yapılmasını istemek, dilemek.*

1. Ben **ricā ettikçe** yāre zulmün etmede füzûn
‘Aksine eyler tecellî tuḥfe-i sultānımız (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 3*). [ricā et, -tikçe]

ricā eyle-: *Birinden bir şeyin yapılmasını istemek, dilemek.*

1. Karamlık kabre varmazdan enisiñle alıp zādın
Ricā eyle seher vakti olup maşşūda vāşıl hā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 16*). [*ricā eyle,*]
2. Hāk-i pāye düştüm encām **eyledim** vaşlñ **ricā**
Etmedi zerre mürüvvet seng-i dil-i hūbānımız (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 7*). [*ricā eyle, -dî, -m*]
3. Biñ **ricālar eyledim** bir kez mürüvvet etmediñ
Pāyîne düştüm hezārān ağladım cānım deyü (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 3*). [*ricālar eyle, -dim*]

ricā-mend-i vişāl: *Kavuşma ricâcısı.*

1. **Ricā-mend-i vişālim** ben mürüvvet eyle sultānım
Kula ‘atf-ı nigāh meşhūr emeldir pādīşāhından (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 9*). [*ricā-mend-i vişāl,*]

ricā-nāme-i ‘iṣyān: *İsyayı dile getiren rica mektubu.*

1. Ol ism-i Raḥīm rahmet-i Cebbāra dayandım
Reddetme **ricā-nāme-i ‘iṣyānımı** yā Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 22*). [*ricā-nāme-i ‘iṣyānımı, -ım, -ı*]

rif’āt: *Makam ve mertebe yüksekliği. II Sevgiliye yakınlık.*

1. İbn-i ‘İmrān İbn-i Meryem **rif’ātın** ‘ātin bir zerresi
Kābe Kavseyñ ‘ālem-i lāhut ol minhāc saña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 5*). [*rif’ātın, -in*]

rif’āt-ı şān: *Şöhretinin yüceliği.*

1. Bulur münkirleriñ imān göreydi **rif’āt-ı şānıñ**
Muḥaşşal zātına her dem pīrān ‘āşık hūbān ‘āşık (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 7*). [*rif’āt-ı şānıñ, -ın*]

rıḥlet: *Göç, dünyadan âhirete göç ediş.*

1. Etti **rıḥlet** eyleyip ‘azm-i bekā
Menzilin Firdevs ede bārī Hudā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 1*). [*rıḥlet,*]

risālet: *Resullük, peygamberlik.*

1. **Risālet** kisveriniñ şems ü mähı
Nübüvvet şehrine ḥākān Muḥammed (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 7*). [*risālet,*]
2. Enbiyānıñ evvelisiñ hem **risālet** ḥātemi
Ḥuṭbe-i Levlak nübüvvet tahtına olduñ nişin (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 3*). [*risālet,*]

rişte-i gīsū: *Omuza dökülen saçların telleri.*

1. Ne cefālar çekiyor ‘āşık-ı bî-çāreleriñ
Tutulan **rişte-i gīsūnuza** metyüb gibidir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 4*). [*rişte-i gīsū,*]

riyāzet kıl-: *Nefsın isteklerini kırma. Fani şeylerden nefsinı çekerek kanaat içinde yaşamak.*

1. Külbe-i ahzān içinde **kıl riyāzet** bul fenā
Tut tarīk-i müstakīmi pīr-i ‘āşıkla dest-be-dest (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 7*). [*riyāzet kıl,*]

riyāz-i pāk: *Saflık, temizlik bahçeleri.*

1. Şalāt ile selām olsun huşuşan
Riyāz-i pākīne her ān Muḥammed (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 16*). [*riyāz-i pāk, -in, -e*]

rızā: *Razı olma, razılık, istek, hoşnutluk.*

1. Olayım der iseñ âdem **rızāsın** iste Mevlānîñ
Ḥayāt sermāye-i ‘uqbā gözüñ aç ıalma kâhil hâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 13*). [*rızāsın, -sın*]

rızāu’llah: *Allahın rızası. Allah’ın istemesi, hoşnut olması, onun doğru bulduğu.*

1. Ḥudāyı bir bilip ḥaḳ bil resülü
Rızāu’llah hümāsıdır şerī’at (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 42*). [*rızāu’llah,*]

rīze rīze: *Ufak ufak.*

1. Düştü gönle devr-i sâbık dil yanar cān ağlatır
Rīze rīze kan döker ten zaḥm-ı hicrān ağlatır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 2*). [*rīze rīze,*]
2. Dāğ-dār-ı hecrin oldu **rīze rīze** kan döker
Çün vedā‘da meyyit-āsā tende Allah ‘aşkına (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 9*). [*rīze rīze,*]

rızık: *Allah’ın bütün yarattıklarına verdiği nimet.*

1. Ticāret len tebūr olmak dilerseñ Ḥaḳkı zikreyle
Rızık için elem çekme Ḥudā **rızıkıña** kâfil hâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 6*). [*rızıkıña, -ın, -a*]
2. **Rızık** nokşān olunmaz seyyi’atla
Daḫi artmaz ‘ibādet-kāra maḥşuş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 21*). [*rızık,*]
3. Qarincanıñ veren **rızıkıñ** Ḥudādır
Qamūnuñ kısmeti Cebbāra maḥşuş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 19*). [*rızıkıñ, -ın*]
4. Senden digere kimseye icrā-yı tekāpü
Ettirme baña **rızık** için eşrāra düşürme (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 6*). [*rızık,*]
5. Ticāret len tebūr olmak dilerseñ Ḥaḳkı zikreyle
Rızık için elem çekme Ḥudā rızıkıña kâfil hâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 6*). [*rızık,*]

rū-be-rū: *Yüz yüze, karşı karşıya.*

1. Hem-dem olmuşsuñ raḳīb-i bed-likā yanıñdadır
Eylediñ yüz biñ ḥaḳāret bendeñe āh **rū-be-rū** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 6*). [*rū-be-rū,*]

ruh: *Yanak.*

1. Merḥabā ey **ruhları** ḥamrā efendim merḥabā
Merḥabā ey didesi şehlā efendim merḥabā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 1*). [*ruhları, -lar, -ı*]
2. Meded ey **ruhları** ḥamrā meded ey şāh-ı dilir
Görelî ḥüsnüñü dil ‘ukde-i zülfüñde esir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 1*). [*ruhları, -lar, -ı*]
3. **Ruḥlarıñ** nūr-ı şu‘ā‘ı ‘arş-ı āzamdan midir
Lebleriñ āb-ı ḥayātı mā-i zemzemden midir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 1*). [*ruḥlarıñ, -lar, -ın*]

4. **Ruḥlarıñ** etmek diler bu ḥasta göñle bir devā
Zerre vermez fırsat-ı saṭvetle ammā ḡamzeler (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 3*).
[ruḥlarıñ, -lar, -ın]
5. Bir cān gibi bir cāmeye birden şarılınca
Gīsusu semen **ruḥları** gülnār ne güzeldir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 8*). [ruḥları, -lar, -ı]
6. Mürde cisme çün ḥayāt baḥşetmede ‘İsā gibi
Ruḥlarıñ dārū’ş-şifā ma‘cūna minnet etmeyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 8*).
[ruḥlarıñ, -lar, -ın]
7. Elvedā‘ ey şūḥ-ı devrān **ruḥları** aḥmer yetiş
El-meded bi-raḥm ü inşāf sinesi mermer yetiş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 1*). [ruḥları, -lar, -ı]
8. Meded ḡamzeñ iṣer kanım kerem kıl **ruḥları** ḥamrā
O billur gerdeniñ şāhım ‘aceb dārū’l-amān olmuş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 7*).
[ruḥları, -lar, -ı]
9. **Ruḥları** ḥamrācığım sen bir taraf ben bir taraf
Lebleri şāḥbācığım sen bir taraf ben bir taraf (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 1*). [ruḥları, -lar, -ı]
10. Ğabḡabıñ al **ruḥlarıñ** al lebleriñ al mey de al
Eyle nūş al sevdigim sāḡardaki müller seniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 5*). [ruḥlarıñ, -lar, -ın]
11. Cünbüş-i reftār ile ol **ruḥları** alıñ seniñ
Dilde tāḡat koymadı nāzik meyānım vāḥ benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 5*).
[ruḥları, -lar, -ı]
12. Reddetmedi maṭlūbumı ol şāḥ-ı semāḡat
Öptüm **ruḥunu** sım gibi gerdāna yanaştım (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 6*). [ruḥunu, -un, -ı]
13. Cānımız olsun fedā ol **ruḥlarıñ** ḥamrāsına
Ebrūvān-ı ḡūn-feşānla çeşmiyiñ şehlāsına (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 1*). [ruḥlarıñ, -lar, -ın]
14. Ol şire mişāl şivesi encām-ı ḡaṭar-nāk
Ebrūsu kemān **ruḥları** tābānıma yanaşma (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 6*). [ruḥları, -lar, -ı]
15. Yürü kaşı gözü kara **ruḥları** ḥamrā seni
Severim cān u göñülden dīdesi ḥamrā seni (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 1*). [ruḥları, -lar, -ı]

rūḥ: Can, nefes.

1. Ḳanā‘attan tevekküldeñ daḡı şabr u şükürden hem
Verip **rūḡuñ** ḡıdāsın sen anı kıl şeyḡ-i kāmil hā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 12*).
[rūḡuñ, -un]
2. Haftada bir eyleyip teşrīf maḡām-i meşhede
Ḳabrim üzre kıl ziyāret **rūḡum** olsun mustefid (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 12*).
[rūḡum, -um]
3. Hüznıyā bir bākī yāre ver göñül kıl āḡ ü zār
Elvedā‘ ettikte **rūḡuñ** zıkr ede ol ten ḡafes (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 10*). [ruḡuñ, -un]
4. Elvedā‘ **rūḡum** daḡı müjḡānıma ettim hedef
Girme ḡana boş (yere) rāḡmda ḡurbān elvedā‘ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 7*). [ruḡum, -um]
5. Geldikçe Muḡarrem urayım sīneme ḡançer
La‘net edeyim **rūḡuna** biñlerce la‘iniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 20*). [rūḡuna, -u, -na]

Rūḡ-ı Emīn: Güvenilir ruh. Cebrāil (a.s.) II İlahi buyrukları tahrif etmeden Hz. Peygamber'e ulaştırdığı için “emin” denilmiştir.

1. Hic havf-ı Hudā hātıra gelmez mi ‘ābidi
Teşhîr sırrını eylediñ âh **Rûh-ı Emîniñ** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 18). [Rûh-ı Emîniñ, -in]

ruh-ı gülğün: Gül renkli yanak.

1. Yandım saña biñ cān ile meftūnum efendim
Bir bülbülünüm ey **ruh-ı gülğünüm** efendim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 2). [ruh-ı gülğün, -u]

ruh-ı hamrā: Kırmızı yanak.

1. **Ruh-ı hamrāñıza** bir gonca-ı gülşen mi desem
Tutuşup ten yarıyor ‘aşkile külhān mı desem (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 1). [ruh-ı hamrā, -nız, -a]

rûh-ı kimyā: Kimyâ ilminin özü.

1. Biz cemr-i remādla **ruh-ı kimyādan** uşandık
Evhām-ı zer ü sîmle pür-emyādan uşandık (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 1). [ruh-ı kimyādan, -dan]

rûh-ı revān: (Yürüyen latif bir ruha benzetilen) sevgili, güzel.

1. Hüznî saña dil vereli ey **rûh-ı revānım**
Kānlar akıtır dîdeden etmekte fiğān şûh (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 13). [rûh-ı revān,]
2. Ey şûh-ı cihān dîdesi mestānım efendim
Vāy **rûh-ı revān** gāmzesi fettānım efendim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 2). [rûh-ı revān,]

ruhlar-ı hamrā: Yanakların kırmızılığı.

1. Ol **ruhlar-ı hamrāñıza** bülbül gibi mestim
Tübā gibi qaddiñ ise bir taze fidān şûh (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 9). [ruhlar-ı hamrā, -nız, -a]

ruhsār: Yanak. II Yüz.

1. Mu‘aṭṭar hoş-semen gîsū hemîn **ruhsārîña** mebsût
O burc-ı rüyuña aṭter mişālî hāl-i siyāh menkût (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 1). [ruhsārîña, -m, -a]
2. Ey şûh-ı edîb ol perî etvārîña yandım
Vāy nûr-ı ‘acîb meh gibi **ruhsārîña** yandım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 2). [ruhsārîña, -m, -a]
3. Rûz u şeb hecriñ baña yâr dem-be-dem kan ağlatır
Gonca **ruhsāra** seherde bülbül-i nālāneyim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 4). [ruhsāra, -a]

Rûhu’l-emîn: Dört büyük melekten biri olan Cebrail.

1. Hādimiñ **Rûhu’l-emîn** vaşşāfiñ olmuş Hāk seniñ
Yā Muhammed ‘arş u sidre nüh felek mi‘rāc saña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 3). [rûhu’l-emîn,]

rû-siyāh: Yüzü kara, utanılacak bir şey yapmış kimse; günahkar.

1. Sen bilirsiñ cümle ef'âlim hâdîr yâ 'Alîm
Rû-siyâh kapıña geldim kıl rahm Rahmân baña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 4*). [*rû-siyâh,*]
2. Mürüvvet eyle bâbında benim bir **rû-siyâh** yâ Rab
Sefâhet ma'siyet-kârım eden 'ömrüm kütâh yâ Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 1*). [*rû-siyâh,*]
3. **Rû-siyâh** kapıña geldim Rabb-ı 'âlem el-'iyâz
Etme red lûtfuñla eyle şâd u hürrem el-'iyâz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 1*). [*rû-siyâh,*]
4. Dergeh-i gaffâra tuttum **rû-siyâhım** Hüznîyâ
Ol verendir maqşadım sultâna minnet etmeyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 13*). [*rû-siyâhım,*]
5. Bir tehî dest **rû-siyâh** Hüznîyim bî-çâreyim
'Arz-ı hâcât eyleriz ol Hâzret-i Gaffâra biz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 13*). [*rû-siyâh,*]
6. Kıl şefâ'at yâ Resûlallah amândır el-amân
Rû-siyâh kapıña geldi Hüznî pür-zâr ü hâzîn (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 16*). [*rû-siyâh,*]

Rüstem: *Şeh-nâme'de Zâl'ın dillere destan kahramanlıklarıyla anılan oğlu.*

1. Nerde Yûsuf nerde Mûsa nerde 'îsâ kıl fikir
Nerde **Rüstemle** Nerimân Haydar-ı Kerrâra bak (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 10*). [*rüstemle, -le*]
2. Kıyâmetler kopardı 'âleme çeşmiñ siyâhından
Zebûn eyler nice **Rüstemleri** ol nîm-nigâhından (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 2*). [*rüstemleri, -ler, -i*]

Rüstem-âsâ: *Rüstem gibi. Şeh-nâme'de Zâl'ın dillere destan kahramanlıklarıyla anılan oğlu.*

1. Sell-i seyf etmiş cihâda **Rüstem-âsâ** gamzeler
Bir Nerimân-ı zamân şavletle cânâ gamzeler (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 1*). [*rüstem-âsâ,*]

Rüstem-i Zâl-ı zamân: *Devrin Zâl'ının Rüstem'i. Zaloğlu Rüstem.*

1. **Rüstem-i Zâl-ı zamânıñ** hiç tahammül eylemez
Bâr-ı 'aşkıñ başım üzre dâ'imâ kurmuş otağ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 7*). [*rüstem-i zâl-ı zamânıñ,*]

rüsvâ et-: *Rezil etmek.*

1. İki günlük denî dünyâ 'ucûb **etti** seni **rüsvâ**
Hayâdan yok eşer aşla utanmazsıñ ne alçaqsıñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 7*). [*rüsvâ et,*]

rütbe-i 'aşk: *Aşk yolunda ulaşılan makam.*

1. Güzellikte dañi Yûsuf olan zerre cemâliñden
Bilenler **rütbe-i 'aşkıñ** 'ayân 'âşık nihân 'âşık (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 10*). [*rütbe-i 'aşkıñ, -m*]

rütbe-i bālâ: *Ulu makam.*

1. Feleğin cevri bize **rütbe-i bālâsı** kime
Bizedir zulm ile qahrı anıñ i'tâsı kime (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 1*). [*rütbe-i bālâ, -sı*]

rûy: *Yüz.*

1. Kâf oldu günâhım mahrem et **rûyuma** urma
Şol rûz-ı cezâ defter-i 'işyânımı yâ Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 3*). [*rûyuma,*]
2. Penbe **rûyuñ** lâ'le renk gülzâre dönmüş ey perî
Meclis-i rindâna bu şeb gâfilen vardın mı hiç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 9*). [*rûyuñ,*]
3. Burku'ñ ref'et yüzüñden bir kez temâşâ eyleyim
Rûyuñu zabteylemiş ol perçem-i târmâr heves (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 6*). [*rûyuñu, -un, -u*]
4. Bak hâke sürer **rûyunu** ol âb-ı mübârek
Tahtır ü vesah ni'met-i şehd-âb tevâzu' (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 3*). [*rûyunu, -un, -u*]
5. Cephe-i pâkiñde olmuş merkez-i vaqt-i şafak
Hâ'il olmuş ol mübeddel **rûyuña** zülfi-i gasâk (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 2*). [*rûyuña, -un, -a*]

rû'yâ: *Uyku içinde görülen keyfiyet, düş.*

1. Geçti devrân merd elinden gayre ikbâl eyledi
Sürdüğüñ demler 'aceb **rû'yâ** mıdır hayâl midir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 6*). [*rû'yâ,*]
2. Şebi **rû'yâ** ile hem gündüzü **rû'yâ** geçiyor
Beni 'aşkıñ ile ettiñ katı âvâre güzel (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 5*). [*rû'yâ,*]

rû'yâma gir-: *Rüyâsında görmek.*

1. Görelî hüsnüñü dilber-i şeb **rû'yâma girer**
Dile hecriñ 'acabâ mādde vü hülyâsı kime (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 3*). [*rû'yâma gir, -er*]

rû'yet: *İlâhî tecellîleri bu dünyâda veya ruh âleminde kalp gözü ile temâşâ etme.*

1. Ver hâsta dil-i Hüznîye **rû'yetle** şifâyı
Senden umarım derdime dermânımı yâ Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 15*). [*rû'yetle,*]
2. Mürğ-i dil Ya'kûb gibi ister Hudâdan **rû'yetiñ**
Mısr ilinde menzil-i zindân ararsañ işte ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 5*). [*rû'yetiñ, -in*]

rû'yet et-: *Görmek, temâşâ.*

1. Her şehîr efğânıñı güş eylemez hikmet nedir
Sâde rengini cemâliñ **rû'yet etmek** mi heves (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 4*). [*rû'yet etmek,*]

rûy-ı behişt: *Cennet yüzü.*

1. Zemîne sâyeler şalmış o servi hoş hırâm eyler
Eser bād-ı şabâ **rûy-ı behiştten** dem verir ammâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 10*). [*rûy-ı behiştten, -ten*]

rûy-ı siyâh: *Yüzü kara; günahkâr. Mecazen işlenen günahları ifade eder.*

1. Anıñ sen hürmetiyçün rûz-ı mahşer
Hâcîl etme meded **rûy-ı siyâhı** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 4*). [*rûy-ı siyâh, -ı*]
2. Bir **rûy-ı siyâh** cürm-i kesîr 'abd-i hâkîrsiñ
Ol mey-i ricâ şevkile sekrân gecelerde (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 11*). [*rûy-ı siyâh,*]

rûz: *Gündüz. II Gün.*

1. ‘Abd-i ‘âşî Hüzniyim bî-çâreyim yâ Rab meded
Şoñ nefeste **rûz** kıl hem kâmil-i imân baña (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 2, Mısra 14*). [*rûz,*]
2. Kıl **rûz** baña âhiri ihrâz-ı şehâdet
Râhında nişâr edeyim al kanımı yâ Rab (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 17, Mısra 13*). [*rûz,*]

rûz şeb: *Gündüz gece.*

1. Çekemem derd ü ğamıñ **rûz şeb** efgân edeyim
Yine mi bülbül-âsâ dili nâlân edeyim (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 116, Mısra 1*). [*rûz şeb,*]

rûz u leyâl: *Gün ve geceler.*

1. Dergehiñde baş koyup kan ağlarım **rûz u leyâl**
Kıl rahm kurbânıñım ben el-amân şâh-ı edîb (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 20, Mısra 9*). [*rûz u leyâl,*]
2. Ey Hüzni geçer **rûz u leyâl** ile eyvâh cürm
Allaha yarar hakkıyla zerre eşerim yok (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 92, Mısra 11*). [*rûz u leyâl,*]

rûz u şeb: *Gündüz ve gece.*

1. Derd-i ‘aşkıñ sînede bir nûr-ı hikmettir baña
Rûz u şeb feryâd u efgân mürğ-i devlettir baña (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 4, Mısra 2*). [*rûz u şeb,*]
2. Dergehiñde ser-nigûn hem **rûz u şeb** kan ağlıyor
Geldi Hüzni dâd-res ol hâline cânâ marîz (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 78, Mısra 13*). [*rûz u şeb,*]
3. İltifâtıñ mazharı olmuş rakîb-i nâ-sezâ
Rûz u şeb inler kerem kıl ‘aşık-ı nâlân marîz (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 78, Mısra 10*). [*rûz u şeb,*]
4. Yağdırıp tûfân-ı ‘aşkı başıma ğarket beni
‘Aşkıñ olsun **rûz u şeb** bes yâr-ı ğâr yâ Rab baña (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 1, Mısra 16*). [*rûz u şeb,*]
5. Sûz-ı dil oldu Züleyhâ hüsn-i Yûsuf çün hemîn
Vuşlat-ı cânân için kan ağladı her **rûz u şeb** (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 18, Mısra 10*). [*rûz u şeb,*]
6. Dil teğâfûl hem tekâsül cürm-i ‘işyânıñ ‘abeş
Bülbül-âsâ **rûz u şeb** ol âh u efgânıñ ‘abeş (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 28, Mısra 2*). [*rûz u şeb,*]
7. Nefse uydum **rûz u şeb** ettim haşâlar bî-şümâr
Görmemiş müslim zamânda nev’i âdem el-‘iyâz (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 39, Mısra 3*). [*rûz u şeb,*]
8. Hâr ile pûşidedir berk-i hâ’il ‘ayıbına
Rûz u şeb âgyâra meyyâl duymaz âhiñ bir nefes (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 67, Mısra 6*). [*rûz u şeb,*]
9. **Rûz u şeb** hecriñ baña yâr dem-be-dem kan ağlatır
Gonca ruhsâra şehirde bülbül-i nâlâneym (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 125, Mısra 3*). [*rûz u şeb,*]
10. Ey meh-i ruhsâr-ı gülğün **rûz u şeb** feryâd eder
Bülbül-i şûridesi kıl hânde Allah ‘aşkına (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 147, Mısra 11*). [*rûz u şeb,*]
11. Akıtp dide-i eşkim çigerim kıldı kebâb
Baña ettirdi mürûr âh ile her **rûz u şebî** (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 154, Mısra 4*). [*rûz u şeb, -i*]

rûz-ı cezâ: *Kıyamet günü.*

1. Mâl u câh hûrî-yi cennet çokları eyler taleb
‘Aşık-ı pâkiñ maṭlabım ölsem daḥî **rûz-ı cezâ** (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 1, Mısra 14*). [*rûz-ı cezâ,*]

2. Kâf oldu günâhım mahrem et rüyuma urma
Şol **rûz-ı cezâ** defter-i işyânımı yâ Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 4*). [*rûz-ı cezâ,*]

rûz-ı iftirāk: *Ayrılık gecesi.*

1. Elvedâ'lar geldi yine işte **rûz-ı iftirāk**
Şarayım kollarımı gerdâna gel Allah için (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 5*). [*rûz-ı iftirāk,*]

rûzı kııl-: *Kısmet etmek.*

1. Etmişim bunca günâhı bâb-ı lûtfuñ var deyü
Şad hezâr ettim nedâmet **rûzı kııl** gufrân baña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 6*). [*rûzı kııl,*]

rûz-ı mahşer: *Mahşer günü.*

1. **Rûz-ı mahşer** hâkimiñ Hâk müdde'in şems-i cihân
Hüznî vazgel mâ-sivâdan soñ nedâmettir saña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 13*). [*rûz-ı mahşer,*]
2. Anıñ sen hürmetiyçün **rûz-ı mahşer**
Hacil etme meded rûy-ı siyâhı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 3*). [*rûz-ı mahşer,*]

rûz-i rus-tahîz: *Mahşer, kıyamet günü.*

1. O **rûz-i rus-tahîz** maqbûl sözüñdür
Bırakma bendeni giryân Muhammed (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 13*). [*rûz-i rus-tahîz,*]

rûz-ı vedâ: *Veda günü. II Ecel günü.*

1. Ver hâtime Kur'ân ile şol **rûz-ı vedâ'da**
Ettirme vedâ' kalb ile imânımı yâ Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 9*). [*rûz-ı vedâ'da,*]

-S-

sa'âdet: *Mutluluk, kut.*

1. Şerî'at çün **sa'âdet** yâveridir
Dil-i kâsı cilâsıdır şerî'at (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 5*). [*sa'âdet,*]
2. **Sa'âdet** burcunuñ şems-i meded şâh-ı cihân ey şüh
Nezâket tahtınıñ mâhı amân nûr-ı zamân ey şüh (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 1*). [*sa'âdet,*]
3. Cefâ vü cevriñe yoktur ta Hammül bende ey cânım
Sa'âdetli mürüvvetli efendimsiñ amân ey şüh (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 6*). [*sa'âdetli, -li*]

sa'âdetihâne: *Mutluluk evi, mutlu kimselerin yaşadığı ev.*

1. Dedi bu şeb içelim meyi tenhâ
Sa'âdetihâneme sen eyle teşrif (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 4*). [*sa'âdetihâneme,*]

sa'âdetli: *Mutlu, şanslı, talihli.*

1. Fedâdır râhıña Hüzni hemîn hayrân-ı ‘aşkıñdır
Sa’âdetli efendimsiñ anıñ vazgel günâhından (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 134, Mısra 12*).
[sa’âdetli,]

şabâ: *Sabah rüzgârı.*

1. Oldu **şabâ** peyk-i şafâk ‘ibreti al bülbüle bak
Vaqt-i ricâ leyl-i gâsâk vaqt-i seher vaqt-i seher (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 42, Mısra 5*).
[şabâ,]
2. Büy-ı vuşlat ey **şabâ** kıldı mu‘atâr cânımız
Şol peyâm-ı ‘îd u vaşlîñ tâ ezel ‘uşşâkıyız (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 59, Mısra 7*). [şabâ,]
3. Nesim-i feyz-i akdestir **şabâdan** al peyâmın sen
Seher-ñiz ol uzatma hiç dilârâyı dilârâyı (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 150, Mısra 5*). [şabâdan, -dan]

şabr: *Sabır, dayanma, katlanma.*

1. Kanâ‘attan tevekküldeñ dañi **şabr** u şükürden hem
Verip rûhuñ gıdâsın sen anı kıl şeyh-i kâmil hâ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 10, Mısra 11*).
[şabr,]
2. Fırkat-ı cânân ise nâr-ı cehennemden beter
Şabr olunmaz câresiz derd-i yâre-i hicrân güç (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 32, Mısra 4*). [şabr,]
3. Elvedâ‘ kâr etti cânâ nâr-ı hasret gel yetiş
Kalmadı **şabra** mecâlim çeşm-i âfet gel yetiş (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 71, Mısra 2*). [şabra, -a]

şabr u taḥammül: *Dayanma ve katlanma.*

1. Cevr ü bî-dâdıñ elinden el-amân ey mehlikâ
Kalmadı **şabr u taḥammül** bende Allah ‘aşkıña (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 147, Mısra 4*). [şabr u taḥammül,]

Şabr et-: *Dayanmak ve katlanmak.*

1. Bî-çâre gönül nâle-i efgân saña **şabret**
Her derd-i belâ her demi ihsân saña **şabret** (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 26, Mısra 1*). [şabret, -et]
2. Tâ bezm-i elest kısmetiñ âlâm kederdir
Taḳdîr-i Hudâ böylece fermân saña **şabret** (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 26, Mısra 4*). [şabret, -et]
3. Allaha dayan sıdık ile şükran-ı ni‘âm ol
Bir gün açılır zulmet-i hicrân saña **şabret** (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 26, Mısra 6*). [şabret, -et]
4. Şekvâyı bırak kullara bî-fâ‘ide zirâ
Elbette gelir ni‘met-i Yezdân saña **şabret** (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 26, Mısra 8*). [şabret, -et]
5. Ya‘kûba Hudâ miḥnet çün eyledi ihsân
‘İbret yetişir Yûsuf-ı Ken‘ân saña **şabret** (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 26, Mısra 10*). [şabret, -et]
6. Çün mü‘mine zindân dañi küffâra gülistân
Bu dâr-ı fenâ hâşıl-ı zindân saña **şabret** (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 26, Mısra 12*). [şabret, -et]
7. Ey Hüzni ğarîb küşe-i ğurbette marîzsiñ
Bir gün de olur derdiñe dermân saña **şabret** (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 26, Mısra 14*). [şabret, -et]

şabr eyle-: *Sabretmek, sabır göstermek.*

1. Ben dedim dil bî-şekîb âh ol dedi **şabreyle** sen
Bir gün olur şâd olursuñ ey Hüzni-i nâlânımız (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 62, Mısra 13*).
[şabreyle,]

şac-: 1. Saçmak. 2. Dökmek.

1. Urayım sîneme hançer akıtıp hûn-ı firāk
Şaçmam başıma odlar ten-i sūzân edeyim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 8). [şaçmam, -a, -mam]

şac: Saç, zülf.

1. Şaçıñ ve'l-leyledir ve'l-fecr vechiñ
Lebiñ kevşer anıñ 'atşânesiyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 13). [şaçıñ, -ın]
2. Şaçlarıñ ve'l-leyl ammâ ve'd-đuhâ vechiñ seniñ
Vaşlıñı etmekte 'âciz biñ kitâb yüzbiñ varâk (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 7). [şaçlarıñ, -lar, -ın]

şac-ı Leylâ: Siyah saçlı sevgili. II Leylanın saçı.

1. Çü yektâ-yı vişâlınden murâdıña eren gönül
Gönül Mecnûn iseñ gez sen ara bul şac-ı Leylâyı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 8). [şac-ı leylâ,]

şad: Yüz, yüz sayısı. II Pek çok.

1. Etmişim bunca günâhı bâb-ı luţfuñ var deyü
Şad hezâr ettim nedâmet rûzı kıl ğufrân baña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 6). [şad,]

şadâkat: Doğruluk, bağlılık.

1. Kan dökerdiñ dîdeden feryâd edip ey mehlikâ
Kalmamıştır sende ol eski şadâkat gel yetiş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 8). [şadâkat,]

sâde: Basit, süsten arınmış.

1. Her seher efgâniñiñ güş eylemez hikmet nedir
Sâde rengini cemâliñ rû'yet etmek mi heves (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 4). [sâde,]

şadra çık-: Önüne çıkmak.

1. Ey Şimr-i pelîd haşre kadar cânına lâ'net
Destinde çıkıp hançer ile şadra Hüseyiñiñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 14). [şadra çıkıp,]

şâf eyle-: Safaştırmak, saf hâle getirmek, arındırmak.

1. Sen pâdişah-i şâhib-i cûd u luţf u keremsiñ
Şâf eyle amân sîne-i sūzânımı yâ Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 6). [şâf eyle,]

şafâ: Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.

1. Yetişti nev-bahâr ey dil şafâlar olmada peydâ
Müzeyyen al yeşil atlas mişâli ser-te-ser dünyâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 1). [şafâlar, -lar]
2. Şafâlar bahşeder dâ'im dil-i mahzûnlara billah
Akar mir'ât gibi şeffâf şûlar âb-ı hayât-âsâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 11). [şafâlar, -lar]

3. Bu ne hikmet nice münkire **şafâ** bahşediyor
Nice hâl ehline de zulm-i firāvân ne sebep (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 7*). [*şafâ,*]
4. Benim ol gamzesi hün-rîz eder âhımla **şafâ**
Kılar ağıyarımı âh luṭfile ḥandân ne sebep (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 9*). [*şafâ,*]
5. Şerî'at mü'miniñ sermâyesidir
Muvahhidler **şafâsıdır** şerî'at (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 16*). [*şafâsıdır, -sı, -dır*]
6. Söyünmez sineden âteş yanar meydân-ı 'aşk içre
Şafâsı artar eksilmez dil-i püryânımız vardır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 10*). [*şafâsı, -sı*]

şafâ-yı feyz-i 'aşk: *Aşk bolluğunun neşesi.*

1. 'Âlem-i nâsûtta 'aşkla cismimi mahv et benim
Ol **şafâ-yı feyz-i 'aşktan** ver meded ḳalbe cilâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 8*). [*şafâ-yı feyz-i 'aşktan, -tan*]

şâfi: *Saf, hâlis.*

1. Ey zâhid-i sâlûs hele 'aşktan haberiñ yok
Kevşer gibi **şâfidir** o şahbâ-yı muḥabbet (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 12*). [*şâfidir, -dir*]

safsata: *Doğru olmadığı halde doğru gibi gösterilen düşünce veya söz.*

1. Hem 'arûz şi'ri lafzi ḥarf nedir etmez temeyyüz
Safsata bir şâhib-i dîvân ararsañ işte ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 18*). [*safsata,*]

sâgar: *Kadeh.*

1. Ğabğabıñ al ruḥlarıñ al lebleriñ al mey de al
Eyle nûş al sevdiğim **sâgardaki** müller seniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 6*). [*sâgardaki, -da, -ki*]

saḥâvet: *Cömertlik.*

1. **Saḥâvet** sofrası mebzûl-ı şarâb selsebîl-âsâ
Şerî'attan tarîḳattan yenir hoş nânımız vardır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 7*). [*saḥâvet,*]

şahbâ: *Bâde, hamr, şarâb.*

1. Merḥabâ ey yâre-i hecriñ mübârek merhemi
Merḥabâ ey lebleri **şahbâ** efendim merḥabâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 10*). [*şahbâ,*]
2. Ol sîb-i zeğan lebleri **şahbâñıza** yandım
Ey tûṭî-zebân gerdan-i billûr-ı cihân şûḥ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 11*). [*şahbâñıza,*]
3. Âğûşa alıp lebleri **şahbâdan** emince
Gerdânını şemm etmeğe yalvâr ne güzeldir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 5*). [*şahbâdan,*]
4. Ruḥları ḥamrâcığım sen bir taraf ben bir taraf
Lebleri **şahbâcığım** sen bir taraf ben bir taraf (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 2*). [*şahbâcığım, -cığım*]

şahbâ-yı gam-ı hecr: *Ayrılık kederinin şarabı.*

1. O **şahbâ-yı gam-ı hecr** verir dil Nûḥuna tûfân
Tûfânından bulursuñ sen nice biñ dürr-i yektâyı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 5*). [*şahbâ-yı gam-ı hecr,*]

şahbā-yı muḥabbet: *Aşk şarabı.*

1. Ey zāhid-i sālūs hele ‘aşktan haberiñ yok
Kevşer gibi sâfidir o **şahbā-yı muḥabbet** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 12*). [*şahbā-yı muḥabbet,*]

şāhib: *Birtakım özellikleri kendisinde taşıyan.*

1. Mürüvvet **şāhibinden** Beypazarlı Hakkı bî-hemtā
Fenāda ol beḳā mülkūn ḥaḳīkat eyledi inşā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 1*). [*şāhibinden, -i, -n, -den*]
2. Ben gibi ‘ālemde yoktur bir denā’et **şāhibi**
Serfirāz-ı zümre-i nādān ararsañ işte ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 7*). [*şāhibi, -i*]

şāhib: *Herhangi bir şey üstünde mülkiyeti olan; herhangi bir niteliği olan kimse.*

1. Kābe Kavseyñ **şāhibiniñ** yüzü suyu hürmeti
Hubb-ı dünyā māsivādan eyle bu ḳalbim selim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 9*). [*şāhibiniñ, -i, -nin*]

şāhib-i dîvān: *Dîvān sahibi, şâir.*

1. Hem ‘arūz şi’ri lafzi ḥarf nedir etmez temeyyüz
Safsata bir **şāhib-i dîvān** ararsañ işte ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 18*). [*şāhib-i dîvān,*]
2. Mecnūn gibi āram edeli dest-i sūḥanda
Hüznî gibi hem **şāhib-i dîvānım** efendim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 16*). [*şāhib-i dîvān, -ım*]

şāhib-i Dūldül: *Dūldül’ün sâhibi. Hz. Ali.*

1. Esb-i ‘aşḳa raḳīb olmuş feth eden dil ḳışverin
Şāhib-i Dūldül süvār şehvāra beñzer ḳaşlarıñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 6*). [*şāhib-i dūldül,*]

şāhib-i evzār: *Günahların sahibi.*

1. Ne ümmet **şāhib-i evzāra** maḥşūş
Zünüb ‘afvı ḡanī Ḡaffāra maḥşūş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 1*). [*şāhib-i evzār,*]

şāhib-i ‘iṣyān: *İsyān sâhibi. Âsi.*

1. Gözleri doymaz ḥarāma cürmüne hiç yok ‘aded
‘Ālem içre **şāhib-i ‘iṣyān** ararsañ işte ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 12*). [*şāhib-i ‘iṣyān,*]

şāhib-ḳırān: *Her zaman muvaffak olan ve üstünlük kazanan, talihli, mesut, parlak.*

1. Eder gisūlarıñ maḡlūb nice sām-ı Nerīmān
Mu‘aṭṭar perçemiñ ammā nasıl **şāhib-ḳırān** olmuş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 10*). [*şāhib-ḳırān,*]

sāhir-i mekkār: *Hilekâr büyücü.*

1. Meded öldüm meh-i ruhsarıyın efsānesiyim
Neler ettiñ baña ey **şāḥir-i mekkāre** güzel (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 4*). [*şāḥir-i mekkār,*]

şahne-i şahrā: *Çöl alanı, çöllük ülke. II Dünya.*

1. Reddetti hemān **şahne-i şahrāya** ‘adūyu
Kul etti dili kendiñe Mevlā-yı muḥabbet (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 19*). [*şahne-i şahrā, -ya*]

şahrā: *Çöl, susuz ve ıssız geniş arazi.*

1. Hüznî-i bî-çāreñe luṭf ile raḥm et dā’imā
Merḥabā ey sinesi **şahrā** efendim merḥabā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 16*). [*şahrā,*]
2. Hezār maḥbūb-ı dil-cūlar nezāketle eder seyrān
Dolu **şahrā** ile gülşen kamer ḥurşid melek-simā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 16*). [*şahrā,*]
3. Ey perî ḥüsnün ‘aceb ol Yūsuf-ı Ken‘ān mıdır
Mısr-ı dilde velvele düştü bugün **şahrāsına** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 6*). [*şahrāsına, -sı, -na*]

şahrā-yı ḡam: *Keder çölü.*

1. Ders-i ‘aşktan dün gece aldım icāzet sevdiğim
Cānımız **şahrā-yı ḡam** Mecnūna minnet etmeyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 4*). [*şahrā-yı ḡam,*]

saḥtekār: *Aldatıcı, hilekār.*

1. Tekāpūlar ḡinādāra gedāya bed-sūḥan pīşe
Okur mālā-ye cūzden nazar kıl **saḥtekār** vā’iz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 6*). [*saḥtekār,*]

sā’id: *Kolun dirsek ile bilek arasındaki kısmı.*

1. Seniñ āyine-i ḥüsnün nazar-ı şems-i cihān
Bu semīn sāḳ ile ol **sā’ide** nūr-ı ten mi desem (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 6*). [*sā’ide, -e*]
2. Ey semīn **sā’id** ‘abiri mūy-ı müşk-i cān-fezā
Şun leb-i la’līñ şifāsın sinesi sūzāneyim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 7*). [*sā’id,*]

sa’id: *Kutlu, uğurlu.*

1. Baş elin āl kanıma densin yakınmış āl kına
Her gören saña desin kim ‘idniz olsun **sa’id** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 10*). [*sa’id,*]

sā’il: *Sual eden, soran; dilenci.*

1. Bāb-ı luṭfuñ **sā’ili** Hüznî gedāyı etme red
Āsitān-ı dergehiñden etmez ol zerre ferāḡ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 13*). [*sā’ili,*]
2. ‘Arz eyle ḥālīñ Ḥazret-i Ḥallāk-ı cihāna
Dergāh açık **sā’ile** her ān gecelerde (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 4*). [*sā’ile, -e*]

sā’il-i bāb-ı rızā: *Rızā kapısını soran, sual eden.*

1. Hem tehî-dest **sâ'il-i bâb-ı rızâsın** ey gönül
Nerde misâk bu mudur ol 'ahd ü peymânın 'abeş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 5).
[sâ'il-i bâb-ı rızâsın, -sın]

sâ'il-i ihsân: *Lütfunu sual eden.*

1. Vuşlatıñdan etme mehcür Hüznî-i bîçâreyi
Hayli demdir **sâ'il-i ihsânıñum** Allah için (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 10). [sâ'il-i ihsân, -ın, -ım]

sâ'il-i lutf u 'aîâ: *İhsan ve lütfunu sual eden.*

1. Bî-vefâ olma mürüvvet eyle 'ahde kıl vefâ
Sâ'il-i lutf u 'aîânın bende-i fermâniyim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 10). [sâ'il-i lutf u 'aîâ, -nın]

sâk: *Baldır, incik. II Ayak.*

1. Seniñ âyîne-i hüsnün nazar-ı şems-i cihân
Bu semîn **sâk** ile ol sâ'ide nür-ı ten mi desem (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 6). [sâk,]

saķāhūmrabbihūm: "Rableri onlara tertemiz bir içki içirir." (İnsan 76/21) âyetinden iktibastır.

1. Hem **saķāhūmrabbihūm** çün cür'asın nüş eyleyip
Hamr-ı 'aşkla Hüznî-veş gör kalb-i sūzânım benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 9).
[saķāhūmrabbihūm,]

sāķī: *Kadeh sunan, suvarıcı.*

1. Ğazel-hân muṭrib ü **sāķī** dem-ā-dem 'iş u 'işretle
Hezārān meclis-i rindān müheyyā sofrā-ı şahbā (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 13).
[sāķī,]
2. Ey **sāķī** hemān şun bize bir bāde-i gülgün
Bu şeb edelim yār ile icrā-yı muḥabbet (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 13). [sāķī,]
3. Zāhid-i sālūsi-veş hāy hūya minnet etmeyiz
Kūşe-i meyḥānede mest-i müdāma **sāķīyiz** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 4). [sāķīyiz, -yiz]

şāķīl: *Ağır.*

1. Oldukta ḥaşr dest-i zebānide bırakma
Hem etme **şāķīl** cürm ile mizānımı yā Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 18). [şāķīl,]

şāķın-: *Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.*

1. Esen bād-ı şabādan ben **şāķınırken** seni cānān
Raķib-i nā-sezālarla nedir ol nāz ü istignā (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 11). [şāķınırken, -ır, -ken]
2. Bir ḥamā'il bir nazarlık pek yakışır al taķın
Gezme böyle sevdiğim gel çeşm-i a'dādan **şāķın** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 12).
[şāķın,]
3. Kırma gönlüm şūfiyā gel dūd-ı āhımdan **şāķın**
Ḥaķ ḫatında belki maķbūl rāz-ı pinḥānım benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 7).
[şāķın,]

şāķın: *Bir davranışın yapılmaması, bir şeyin düşünülmemesi gereken durumlarda söylenen uyarı sözü.*

1. Seni dünyā eder mağrūr **şakın** dil olma gâfil hâ
Hevâ-yı nefsiñi maḥv et olagör bunda ‘âkıl hâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 1). [şakın,]
2. Okuyup men’aref dersin edip ta’lîmî mürşidden
Şakın mālâ-ye cûz ile fenâda kalma câhil hâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 10). [şakın,]
3. Hışn-ı tevḥîd içre îmân ‘urveti’l-vüşkâ **şakın**
Fitne-i bid’at ile doldu nazar kıl kâ’inât (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 13). [şakın,]

şakın: Hiçbir zaman, hiç.

1. Niçin dervîşlere baktıñ ḥakâretle behey ḥâsîd
Şakın Allah diyen boş mu kalır Sübhânımız vardır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 14). [şakın,]

sâkiyâ: Ey saki.

1. **Sâkiyâ** Allah için şun cām-ı ‘aşktan bir kadeḥ
Teşne dil ol kayd-ı ḡamdan bir daḡı bulsun feraḥ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 1). [sâkiyâ,]
2. Tâkatim tâk oldu billah **sâkiyâ** rahm et baña
Nâr-ı düzaḥ yanmada sînemde bî-şübeh eşaḥ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 5). [sâkiyâ,]
3. Merḥamet kıl ḥâlîme pervâne dil dîdâr için
Mey-i ‘aşkı **sâkiyâ** şun def-i ḡam kıl felâḥ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 10). [sâkiyâ,]
4. **Sâkiyâ** şun bâdeyi bizler anıñ mezzâkiyız
Zehr-i endüh-ı firâkıñ ‘aşk ile tiryâkiyız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 1). [sâkiyâ,]

şakla-: Gizlemek. II Korumak, muhafaza etmek.

1. Mâh u ḥurşîd gül cemâliñ ey perî bir zerresi
Bârekellâh her ḥataḍan **şaklasın** Ḥak dâ’imâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 4). [şaklasın, -sın]
2. Maḥlaşım müşkil talep hiç kıla **şakla** sîneñe
Hefti pençe müşkilîñ ḥal kıla yek laḡza Celîl (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 9). [şakla,]

şal-: Bırakmak, yaymak.

1. Zemîne sâyeler **şalmış** o servi ḥoş ḥurām eyler
Eser bād-ı şabâ rûy-ı behîştten dem verir ammâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 9). [şalmış, -mış]

şalât: Hz. Muhammed’e sevgi ve saygı göstermek, onu övmek, şefâatine erişmek amacıyla okunan duâ. Daha çok "salât ü selâm" şeklinde kullanılır.

1. Cemî’-i âl ile aşḥâbıña hem
Ola bizden **şalât** iḥsân Muḥammed (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 18). [şalât,]

şalât ile selâm: Hz. Muhammed’e sevgi ve saygı göstermek, onu övmek, şefâatine erişmek amacıyla okunan duâ.

1. **Şalât ile selâm** olsun ḥuşuşan
Riyâz-i pâkiñe her ân Muḥammed (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 15). [şalât ile selâm,]
2. **Şalât ile selâm** olsun Resûle
Daḡı ol âl ile aḡyâra maḥşûş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 35). [şalât ile selâm,]

şalât-ı ḡams: Beş (vakit) namaz.

1. Revâdır her mü'mine dâ'im **şalât-ı hams** edâ etsin
Yaraşır der isem işte budur hem Cennetü'l-Me'vâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 7).
[şalât-ı hams,]

sâlik: 1. Sülûk edici, eden. 2. Tarikatlerden birine bağlı olan.

1. Bulup bir mürşid-i kâmil edip bûs dest ü dâmânın
Hakikat râhiña **sâlik** olup ol Hakka vâsıl hâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 8). [sâlik,]
2. Şerî'at **sâlike** şems-i hidâyet
Fenâfi'llah beķâsıdır şerî'at (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 13). [sâlike, -e]

sâlik-i râh-ı hakikat: Hakikat yolunun yolcusu. II Ârifler.

1. Biz muhib-i hânedânız cân u dilden zâhidâ
Sâlik-i râh-ı hakikat bî-riyâ derler bize (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 10). [sâlik-i râh-ı hakikat,]

şahn-: Naz ve eda ile yürümek.

1. Var **şahn** gez nâz ile 'âlemde ey kân-ı vefâ
Var mı yok mişliñ gibi dehrîde cânâ dil-rübâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 1). [şahn,]

salṭanat: Hükümdarlık, sultânlık; hakimiyet, güç.

1. Şol hayal-i vuşlatıñla Hüznî-veş zâr u hâzîn
Salṭanatta guşşaya şâyân ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 14). [salṭanatta, -ta]

sāmān: Düzen, âsâyîş, nizam.

1. Mâl lezîz şervet lezîz 'âlemdeki **sāmān** lezîz
Cân lezîz cânân lezîz hem ülfet-i yârân lezîz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 1). [sāmān,]

Sām-ı Nerīmān: Neriman'ın oğlu Sam.

1. Eder gisûlarıñ mağlûb nice **Sām-ı Nerīmān**
Mu'atṭar perçemiñ ammâ naşıl şâhib-ķırân olmuş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 9). [sām-ı nerīmān,]

şan-: Zannetmek.

1. Beni âdem **şanır** nazmım eden gûş ehl-i 'irfân âh
Behâ'im sîretim tâb'im faşâhat vâhi vâh yâ Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 9). [şanır, -ır]
2. Hicrân yakıyor sînemi **şanma** kederim yok
Âh büktü belim fırkat cismimde ferim yok (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 1). [şanma, -ma]
3. Elinde kufl-i miftâhı **şanasıñ** cenneti nâriñ
Bir iki aççaya kârı behiştî hem şatar vâ'iz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 3). [şanasıñ, -a, -sın]
4. Şûret-i zibâ mûnaķķaş hüsn-i ma'sûķ bî-vefâ
Raḥm yok **şanma** gönül 'âlemde her hûbân lezîz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 8). [şanma,]

saña: Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.

1. Ey Şefî'ü'l-müznibîn her ins ü cin muhtâc **saña**
Raḥmetenli'l-'âlemîn levlâke levlâk tâc **saña** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 1). [saña,]
2. Hâdimiñ Rûḥu'l-emîn vaşşâfiñ olmuş Haḳ seniñ
Yâ Muhammed 'arş u sidre nûh felek mi'râc **saña** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 4). [saña,]
3. İbn-i 'İmrân İbn-i Meryem rif'âtin 'âtin bir zerresi
Kâbe Kavseyñ 'âlem-i lâhut ol minhâc **saña** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 6). [saña,]
4. Nûḥ İbrâhîm Hud eyler ziyâret ravzañ
Oldu ervâḥ-ı rûsul hem kâ'imen amaç **saña** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 8). [saña,]
5. Enbiyâ' vü evliyâ cümle sürûşân zâ'iriñ
Şarf-ı mâl bez-i vücûd etmekte her ḥuccâc **saña** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 10). [saña,]
6. Mâr u mûr vaḥş u tûyûr aḥcâr u eşcâr zâkiriñ
Oldu ber-dâr 'aşk ile Mañşûr bin Hallâc **saña** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 12). [saña,]
7. Yâ Resûlallah daḥilek etme red bu Hüznîyi
Ḥ'ân-ı luṭfuñdan doyur kim geldi müflis aç **saña** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 14). [saña,]
8. Ettigiñ bunca 'ibâdet dil kabâhattir **saña**
Hep mürâ'îlik ettiñ sîrette 'âdetdir **saña** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 1). [saña,]
9. Şüretiñ Haḳtan görünür sîretiñ fışk u fücûr
Vâḥ **saña** eyvâḥ **saña** yarın ḥacâlettir **saña** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 4). [saña,]
10. 'Ömr-i Nûḥa mâlik olsañ lâ-yü'ad kılsañ 'amel
Çeşm ü müjgân şükrünün ifâsı âfâttir **saña** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 6). [saña, -tır]
11. İtmesen zerre 'ibâdet şân-ı Haḳka yok ziyân
Nefse â'id nîk ü bed ferdâda 'âhâttir **saña** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 8). [saña, -tır]
12. Olma mağrûr 'ilmiñe a'mâliñe iblis gibi
Ben diyen maṭrût olur benlik felâkettir **saña** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 10). [saña,]
13. Ni'met-i ḥaḳ 'âleme baḥr-i muḥitiñ zerresi
Ol Kerimiñ raḥmeti dil bî-nihâyettir **saña** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 12). [saña,]
14. Rûz-ı maḥşer ḥâkimiñ Haḳ müdde'in şems-i cihân
Hüznî vazgel mâ-sivâdan soñ nedâmettir **saña** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 14). [saña,]
15. İnkılâb eyler ṭabâyi' çün 'anâşır muhtelif
Dost iken 'âlem **saña** düşmân olur 'âlem bu yâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 10). [saña,]
16. 'Arzuḥâlim var **saña** raḥm eyle bir kez gonca leb
Nâle-i dūd-ı siyâhım çıktı âfâka bu şeb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 1). [saña,]
17. Gâlibâ feryâdıma biñ iftiḥârîñ var seniñ
Aḡladıkça ben **saña** hoş mu gelir cânâ 'aceb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 6). [saña,]
18. Dü cihân ey dil yeter ḥuccet **saña** fermân-ı Haḳ
Ḥalleden ol 'âlem-i ma'nâda yüz biñ müşkilât (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 3). [saña,]
19. Bî-çâre gönül nâle-i efgân **saña** şabret
Her derd-i belâ her demi iḥsân **saña** şabret (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 2). [saña,]
20. Tâ bezm-i elest kısmetiñ âlâm kederdir
Takḍir-i Hudâ böylece fermân **saña** şabret (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 4). [saña,]
21. Allaha dayan şıdk ile şükrân-ı ni'âm ol
Bir gün açılır zûlmet-i hicrân **saña** şabret (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 6). [saña,]
22. Şekvâyı bırak kullara bî-fâ'ide zîrâ
Elbette gelir ni'met-i Yezdân **saña** şabret (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 8). [saña,]
23. Ya'kûba Hudâ miḥnet çün eyledi iḥsân
'İbret yetişir Yûsuf-ı Ken'ân **saña** şabret (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 10). [saña,]
24. Çün mü'mine zindân daḥi küffâra gülîstân
Bu dâr-ı fenâ ḥâşıl-ı zindân **saña** şabret (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 12). [saña,]
25. Ey Hüznî garîb küşe-i gurbette marîzsiñ
Bir gün de olur derdiñe dermân **saña** şabret (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 14). [saña,]
26. Bir hümmâ-meşreb ṭabî'at hiç **saña** olmaz şikâr
Bî-mürüvvet râm olunmaz seng-i dil-i vicdân güc (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 7). [saña,]
27. Hüznî **saña** dil vereli ey rûḥ-ı revânım
Kânlar akıtır dîdeden etmekte fiğân şûḫ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 13). [saña,]

28. O Cibrîl hâdimiñ vaşşâfiñ Allah
Saña nâzil olan Qur'ân Muhammed (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 6). [saña,]
29. Kıpın kıtmîridir 'afvet kuşurun
Ola Hüznî saña kurbân Muhammed (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 22). [saña,]
30. Baş elin âl kanıma densin yakınmış âl kına
Her gören saña desin kim 'ıdınız olsun sa'îd (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 10). [saña,]
31. Saña cânım ola kurbân kerem et eyle kabûl
Ola kayd defter-i 'uşşâkıña bu Hüznî fakîr (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 9). [saña,]
32. İnci dişle sîm-gerden bu saña eltâf-ı Hâk
Bâ'is-i ihyâ-yi 'âlem gönca gül-famdan mıdır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 5). [saña,]
33. Ol maḥbûb ile Hüznî eger kabre girerseñ
Bes devlet-i bâkî saña hoş-kâr ne güzeldir (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 12). [saña,]
34. Bu Hüznî âh eder vakt-i şehir çün na't-ı vaşlıñla
Fedâ cânı saña şarttır daḥî rahmiñ ana meşrûṭ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 12). [saña,]
35. Şarâb-ı selsebîl-âsâ mübârek nuṭk-ı pür-hikmet
Ne hikmettir saña cümle zemîn ü âsumân 'âşık (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 12). [saña,]
36. Bu Hüznî kemteri kaydet bulunsun defter-i 'aşkta
Dil-i maḥzûn ile her dem saña şâhım bu cân 'âşık (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 14). [saña,]
37. Ḥabîbiñ hürmeti 'afvet bu Hüznî bir yüzü kara
'Âlimsiñ her cihet ḥâlim saña zerre nihânım yok (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 14). [saña,]
38. Hüznî saña mihr-i münîr cân fedâ göñlü esîr
Raḥmi kesîr luṭfu kesîr teşne göñül yandı yürek (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 13). [saña,]
39. Saña kurbân olayım kaşî gözû kara güzel
'Acabâ yok mu benim derdime bir çâre güzel (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 108, Mısra 1). [saña,]
40. Yandım saña biñ cân ile meftûnum efendim
Bir bülbülünüm ey ruh-ı gülğünüm efendim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 1). [saña,]
41. Naẓar et luṭf ile Hüznî ediyor ârzû vişâl
O şebistân-ı vişâle saña kurbân olayım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 14). [saña,]
42. Yine dil cezbe-i cânân seni sermest ediyor
Baña mı ol perîniñ yâ saña sevdâsı kime (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 6). [saña,]
43. Saña cennet baña vahşet veriyor vech-i mellâḥ
Saña Mecnûn baña Ferhât desem işğâsı kime (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 8). [saña,]
44. Hüznî saña bî-raḥm u vefâ gör neler etti
Ol kalb-i pülâd âfet-i devrâna yanaşma (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 9). [saña,]
45. Cünbüş-i reftârıñ âh kimler öğretti saña
Hemşireñ mi gâlibâ yâr etti müsteşnâ seni (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 7). [saña,]
46. Yâ Rab saña ma'lûm dil-i dîvâne merâmı
Maḥrûm komaḥ aşlâ dil-i nâ-çarı revâ mı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 1). [saña,]

şan'at-ı Settâr: Koruyan gizleyen Allah'ın ustalığı.

1. Ḥâme-i kudret gibi 'uşşâkı maḥkûm etmede
Kilk-i hikmet şan'at-ı Settâra beñzer kaşlarıñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 8). [şan'at-ı settâr, -a]

şanki: Sanki, güya.

1. Akar göz yaşlarım şanki bahâr eyyâm-ı bârânı
Ne elde vuşlatıñ zevki ne hicrâna temâmet var (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 5). [şanki,]
2. Şark u ğarba ḥükmünü infâza me'mûr ebrûvân
Şöyle bir şevketli sultân şanki Dârâ ğamzeler (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 6). [şanki,]
3. Ey perî-rû dehrîde sehḥâra beñzer kaşlarıñ
Çeşm-i âhû üzre şanki mâra beñzer kaşlarıñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 2). [şanki,]

4. 'İd-i vaşlın müjdesi bu gönölümü mest eyledi
Ol hayâl-i şohbetiñle **şanki** bir dīvāneyim (Yozgatlı Hüznî Dīvânı, Gazel 125, Mısra 10). [şanki,]
5. Ağla Hüznî Hakkı hüzn oldu tâ bezm-i elest
Arz-ı vâsi' teng olundu **şanki** mescünüm gibi (Yozgatlı Hüznî Dīvânı, Gazel 148, Mısra 12).
[şanki,]

şap-: Doğruluktan ayrılmak.

1. Koyup Hakkı kula taptın şerî'attan niçin **şaptın**
Nice dāmān qadem öptün utanmazsın ne alçaksın (Yozgatlı Hüznî Dīvânı, Gazel 96, Mısra 9).
[şaptın, -tın]

şar-: Örtmek, sarıp sarmalamak.

1. Bu Hüznî teşne-i âb-ı vişâliñ nâr-ı hecriñle
Tutuştı sineden **şardı** yeñi baştan amān âteş (Yozgatlı Hüznî Dīvânı, Gazel 74, Mısra 16). [şardı, -dı]

şar-: Sarmak, dolamak.

1. Elvedâ'lar geldi yine işte rûz-ı iftirāk
Şarayım kollarımı gerdāna gel Allah için (Yozgatlı Hüznî Dīvânı, Gazel 132, Mısra 6). [şarayım,]

şarf-1 'ayn et-: Kendini men etmek, uzak tutmak, kaçınmak.

1. **Şarf-1 'ayn ettim** cihāndan hiç mürüvvet kalmamış
Dilberin de devletin de zerre lezzet kalmamış (Yozgatlı Hüznî Dīvânı, Gazel 70, Mısra 1). [şarf-1 'ayn et,]

şarf-1 māl: Malını sarf etmek.

1. Enbiyā' vü evliyā cümle sürüşān zā'iriñ
Şarf-1 māl bezl-i vücūd etmekte her huccāc saña (Yozgatlı Hüznî Dīvânı, Gazel 3, Mısra 10). [şarf-1 māl,]

şarıl-: Dolanmak.

1. Bir cān gibi bir cāmeye birden **şarılınca**
Gisûsu semen ruhları gülnâr ne güzeldir (Yozgatlı Hüznî Dīvânı, Gazel 54, Mısra 7). [şarılınca, -ınca]

şat-: Bir malı veya mülkü para karşılığı elden çıkarmak.

1. Elinde kufl-i miftāhı şanasın cenneti nâriñ
Bir iki aççaya kârı behişt hem **şatar** vâ'iz (Yozgatlı Hüznî Dīvânı, Gazel 80, Mısra 4). [şatar, -ar]

şatvet: Güç, kuvvet.

1. Süleymān-ı zamānsiñ **şatvetiñ** hem tuttu dünyâyı
Esir-i 'aşkıñ olmuştur dīvānın emriñe merbû (Yozgatlı Hüznî Dīvânı, Gazel 79, Mısra 3).
[şatvetiñ,]

şavaş eyle-: Savaşmak.

1. H̱ābı bırak Hakkā yanaş nefsiñ ile **eyle şavaş**
Dā'imā koy secdeye baş vaqt-i şehir vaqt-i şehir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 17*). [*şavaş eyle,*]

şavlet: *İhtişam; güç, kudret.*

1. Sell-i seyf etmiş cihāda Rüstem-āsā ğamzeler
Bir Nerīmān-ı zamān **şavletle** cānā ğamzeler (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 2*). [*şavletle,*]

sa'y: *Çalışmak, çabalamak.*

1. Ta'ālā eyleye meşkūr anıñ **sa'yini** dāreynde
Yemīninden ede i'tā kitābın Hāzret-i Mevlā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 3*). [*sa'yini, -i, -ni*]
2. Zād-ı 'ukbā kaydını tahşile **sa'y et** Hüznîyā
Kim 'ademden var ede ne bunca 'işyānıñ 'abeş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 13*). [*sa'y et,*]

şayd et-: *Avlamak, ele geçirmek.*

1. Bu firibiñ dilimi **şayd etti** zülfüñ bendine
Çāresiz āşufte kıldıñ neyleyim ammā seni (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 5*). [*şayd et, -ti*]

şayd ol-: *Avlanmak, av olmak, yakalanmak.*

1. Gōñlümüz ẖāhişkār ey şūh vaşlıña ammā ba'id
Şayd olunmaz bir hümā tābıñ şeh-i merdān mıdır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 12*). [*şayd ol, -un, -maz*]

sāye: *Gölge, yansıma.*

1. Zemīne **sāyeler** şalmış o servi hoş hırām eyler
Eser bād-ı şabā rüy-ı behiştten dem verir ammā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 9*). [*sāyeler, -ler*]
2. Görmedim görmez beşer mişlin anıñ āşuftesi
Bir şehinşāh-ı cihāndır zıll-ı hümādır **sāyesi** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 4*). [*sāyesi, -si*]

sāye-i luṭf: *Lütfün gölgesi. II Himaye.*

1. Yağdırır bārān-ı hicrān zemheri-veş başıma
Sāye-i luṭfuñda talṭif olmada her dem rakīb (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 8*). [*sāye-i luṭf, -uñ, -da*]
2. Merḥabā ey **sāye-i luṭfuñda** şādān olduĝum
Eylediñ memnūn bizi zīrā efendim merḥabā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 11*). [*sāye-i luṭf, -uñ, -da*]

sāyesinde: *Yardımyla, desteĝiyle.*

1. İltifātıñ **sāyesinde** Hüznîyi et kām-yāb
Vuşlatıña şubḥa dek biñ cān ile kurbānıyım (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 11*). [*sāyesinde,*]

sebak al-: *Ders almak.*

1. Hüsni-i Yûsuf gül cemâliñ hulkıyın bir zerresi
Hızır u Mûsa ol ledün dersinden **almış** bir **sebak** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 88, Mısra 10).
[sebak almış,]

şebât: Sözünden veya kararlarından dönmeme, bir işi sonuna değin sürdürme.

1. Kıl bâkî kâdem rāh-ı şerî'atte **şebâtla**
Et benden uzak nefsile şeytânımı yâ Rab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 15, Mısra 7). [şebâtla, -la]

şebât et-: Karârından ve sözünden dönmemek, azim ve karârında devam etmek, dayanmak, yılmamak.

1. Yâ nic'oldu de seniñle sevdigim devrânlarım
Etmedik zerre **şebât** şol 'ahd ile peymâne sen (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 131, Mısra 4). [şebât et, -me, -dik]

Şebbitlenâ: "Bizi yolumuzda sâbit kıl." anlamına gelen dua.

1. Şoñ nefeste Hüzniyi imân ile yoldaş kıl
Rabbenâ **Şebbitlenâ** imânenâ vaqtü'z-zevâl (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 104, Mısra 16).
[şebbitlenâ,]

sebeb: Neden, gerekçe.

1. 'Andelîb-i nâle-sâz çün her şehir âh etmede
Hande eyler goncalar bağ-ı şafâda ne **sebeb** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 18, Mısra 6). [sebeb,]
2. Lentenâlü'l-birre hattâ tünfikü fermân-ı Hâk
Ol **sebeb** el-fakru fahrî remzi etti cânı mest (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 23, Mısra 4). [sebeb,]
3. Çün tecellî eyledi mañbûb yüzünden 'âşıka
Ol **sebebtan** oldu ma'sûk menba'-ı ihsân-ı 'aşk (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 89, Mısra 8).
[sebebtan, -ten]
4. Hû diyen yâ Hû diyen Allah diyen mañzûn gezer
Ol **sebebtan** hüzni ile çün iştiğârım var benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 119, Mısra 12).
[sebebtan, -ten]

sebeb ol-: Neden olmak, yok açmak.

1. Ya'kûb ile Yûsufun vaşlıña hüzni **oldu sebeb**
Anıñ için hüzni ile dil iftiğârım var benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 119, Mısra 7). [sebeb ol, -du]

seb'-i semâ: Yedi kat gök.

1. Bir vaqt 'urûç etmededir **seb'-i semâya**
Hâk üzre gezer ba'zı da ol âba mübâdil (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 103, Mısra 11). [seb'-i semâ, -ya]

sebzevât: Yeşil bitkiler, yeşil nebatlar.

1. Dîdede kâbûs-ı zulmet zînet-i dünyâ hayâl
Cümlesi zann-ı zevâldir **sebzevât** u bağçe bağ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 84, Mısra 10).
[sebzevât,]

seç-: İki veya daha fazla şey veya kimseden birinin daha üstün, daha iyi olduğuna karar vermek, tercih etmek.

1. Çayır şebbo çemen çiydem açılmış lāle-i dil-cū
Seçerler berk ile mestür mişāl-i cennetü'l-me'vā (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 6).
[seçerler, -er, -ler]

secde: Namazda eğilip alınını yere koymak.

1. H̱'ābı bırak H̱akka yanaş nefsiñ ile eyle savaş
Dā'imā koy **secdeye** baş vaqt-i seher vaqt-i seher (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 18).
[secdeye, -ye]

secde et-: Saygı göstermek. II İki büküm olmak.

1. **Eder** cāh ehline **secde** bırakıp bāb-ı Mevlâyı
Kānā'at hem şehāvet yok cihānı hep yutar vā'iz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 7). [secde eder,]

secde eyle-: Yere kapanmak, yüzü yere sürmek.

1. Gāhi **secde eyledim** puṭhānede cānān için
Gāhi girdim mescide hoş müttakī hūlarla ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 3). [secde eyle, -dim]

secdegāh-ı enbiyā: Nebilerin secde yeri.

1. Beyt-i Rabbi'l-ālemīn **secdegāh-ı enbiyā**
Her bir eşyāda(n) mükerrrem 'arş-ı Rahmāndır gönül (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 5). [secdegāh-ı enbiyā,]

secde-i Rahmān: Merhamet sâhibinin secdesi.

1. Koydum serimi **secde-i Rahmāna** şehirde
Yā Rab beni kurtar deyü giryānımı gör gel (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 5). [secde-i rahmān, -a]

sefāhet: Zevk ve eğlenceye ve yasak şeylere düşkünlük. II Akılsızlık.

1. Yeter gāflet behey Hüznî tefekkür eyle encāmıñ
Denā'tetten **sefāhetten** yeter el çek ne hāşıl hā (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 18).
[sefāhetten, -ten]
2. Mürüvvet eyle bābında benim bir rü-siyāh yā Rab
Sefāhet ma'siyet-kārim eden 'ömrüm kütāh yā Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 2).
[sefāhet,]

sefer: Yolculuk, seyahat.

1. Havfımdan için çıkmaya bed-nām o şūḥuñ
Hiç kūyuna varmaz idim eyvāh **seferim** yok (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 4). [seferim, -im]

sefer kıl-: Ayrılmak, yola çıkmak.

1. Şehirde kūy-ı cānāna **sefer kıl** bul dil-ārāyı
Dil-ārāyı dilā sevdiñ tefekkür et bu ma'nāyı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 1). [sefer kıl,]

sefid: Beyaz, ak.

1. Āh vatan körpe kuzular vāh ‘iyāl-i mūnisim
Etti dü-tā kâmetim müyum **sefid** meslûb şu’ûr (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 12*). [*sefid,*]

sehâ: Cömertlik.

1. Pâdişâhı Hüsrevî yâ Nûşrevândır gönül
Hâtem-i Taydır **sehâda** ehl-i ihsândır gönül (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 2*). [*sehâda, -da*]

sehâb-ı feyz-i rahmet: Merhamet bulutunun bereketi.

1. Pertev-i hüsnün için divâne dil yanmaktadır
Târ-ı hecriñ bir **sehâb-ı feyz-i rahmettir** baña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 10*). [*sehâb-ı feyz-i rahmet, -tir*]

sehâb-ı girye-i firkat: Ayrılık gözyaşının bulutu.

1. Dûd-ı âhım bir **sehâb-ı girye-i firkat** baña
Etmediñ bir kez tecelli vuşlat ile mâhımız (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 5*). [*sehâb-ı girye-i firkat,*]

sehâb-ı perçem: Kâkûl bulutu.

1. Burc-ı hüsnünden **sehâb-ı perçemiñ** kaldır yeter
Eyle bir tenvîr cihânı şems-i devrânım benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 5*). [*sehâb-ı perçem, -in*]

sehâb-ı zulm: Eziyet bulutu.

1. **Sehâb-ı zulm** ile ba’zı nihândır
Faķat zulmün kaçāsıdır şeri’at (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 25*). [*sehâb-ı zulm,*]

sehâvet: Cömertlik.

1. Eder cāh ehline secde bırakıp bāb-ı Mevlâyı
Kānā’at hem **sehâvet** yok cihânı hep yutar vā’iz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 8*). [*sehâvet,*]

seher: Tan yerinin ağarmasından biraz önceki zaman veya şafağın sökmek üzere olduğu vakit.

1. **Seherde** ‘andelib-āsā kân ağlar dide-i pür-hûn
Derûn ‘ummân giribânım ‘aceb girdâb-ı nâ-bînâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 9*). [*seherde, -de*]
2. Öter bülbülleri bağda **seherde** etmede feryād
Cemâliñ ‘arz eder mey-i muhabbetle gül-i ra’nâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 7*). [*seherde, -de*]
3. ‘Andelib-i nâle-sâz çün her **seher** âh etmede
Hânde eyler goncalar bağ-ı şafâda ne sebep (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 5*). [*seher,*]
4. Bülbül-āsâ âh eder efkenderler şâm u **seher**
El verir cānâ firâkıñ etti te’şir cānâ heb (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 9*). [*seher,*]
5. Şol peyâm-ı vaşlıñ için dil kân ağlar her **seher**
Bâri sende ‘îd-i vaşlıñ et n’olur cānâ naşib (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 3*). [*seher,*]
6. **Seherde** ben niçin âh u figânı etmeyeyim mu’tād
Derûnumdan elem ağlar gam ağlar gam-küsâr ağlar (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 11*). [*seherde, -de*]

7. Gizlice varıp semt-i dil-ārāya **seherde**
Taḥṣīl-i rızā vuşlata bāzār ne güzeldir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 3*). [*seherde, -de*]
8. **Seherde** bülbüle ders-i fiğânı etmişiz ta'lîm
Bizim de ma'nevî şâhım hezâr gülşenimiz vardır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 11*). [*seherde, -de*]
9. Niçin bülbül gibi âhı **seherde** etmezem mu'tād
Niçin ḥalktan ḥayâ etmem ḥayât-ı cavidânım yok (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 9*). [*seherde, -de*]
10. Koydum serimi secde-i Raḥmāna **seherde**
Yâ Rab beni kurtar deyü giryânımı gör gel (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 5*). [*seherde, -de*]
11. Rûz u şeb hecriñ baña yâr dem-be-dem kan ağlatır
Gonca ruḥsāra **seherde** bülbül-i nālāneyim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 4*). [*seherde, -de*]
12. **Seherde** kūy-ı cānāna sefer kıl bul dil-ārāy
Dil-ārāyı dilâ sevdiñ tefekkür et bu ma'nâyı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 1*). [*seherde, -de*]

seher vakti: *Tan vakti.*

1. Karanlık kabre varmazdan enisîñle alıp zâdın
Ricâ eyle **seher vakti** olup maḥşûda vâsıl hâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 16*). [*seher vakti,*]

seher-ḥîz ol: *Erken uyanmak.*

1. Nesîm-i feyz-i akdestir şabâdan al peyâmın sen
Seher-ḥîz ol uzatma hiç dilârâyı dilârâyı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 6*). [*seher-ḥîz ol,*]

seḥḥār: *Büyücü; büyü gibi bir kuvvetle çeken, büyüleyici.*

1. Ey perî-rû dehrîde **seḥḥāra** beñzer kaşlarıñ
Çeşm-i âhû üzre şanki mārā beñzer kaşlarıñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 1*). [*seḥḥāra,*]
2. Gâhi 'âşık gâhi ma'sûk lâ'ubālî meşrebim
Gâhi **seḥḥārım** efendim cins-i cadûlarla ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 10*). [*seḥḥārım, -ım*]

seki: *Odaların zeminden yüksek bir kısmına yapılan döşeme yerleri için kullanılan bir tabirdir.*

1. Ahḫar **sekiyem** bâb-ı Resûlî's-seḳaleyniñ
'Âciz ḳuluyum hem daḫi ceddü'l-Ḥüseyniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 1*). [*sekiyem,*]

sekrân: *Mest, sarhoş.*

1. Şerbetiñ mâ'-ü'l-ḥayât nûş eyleyen **sekrân** olur
Lebleriñ bes bâde-i gülğūna minnet etmeyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 5*). [*sekrân,*]
2. Bir rûy-ı siyâh cürm-i kesîr 'abd-i ḥaḳîrsiñ
Ol mey-i ricâ şevḳile **sekrân** gecelerde (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 12*). [*sekrân,*]

selâm: *Esenlik dileme sözü. II Sevgiliden gelecek küçük bir söz ihsanı.*

1. Ey bād-ı şabā ol şeh-i ḥübānıma maḥşûş
Var eyle **selâm** luṭfile cānānıma maḥşûş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 2*). [*selâm,*]

selâmet: *Esenliğe kavuşma, huzura erme.*

1. Koyaldan ben kadem dâr-ı fenâyâ gülmedim aşlâ
Ne yâr-ı gam-küsârım var ne gâmdan bir **selâmet** var (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 12*).
[selâmet,]
2. Eylesin beytû'l-hazanda mişl-i Ya'kûb Hüznî zâr
Sende var taht-ı şafâda bul **selâmet** gel yetiş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 14*).
[selâmet,]

selâmet ver-: *Esenliğe kavuşturma, huzura erdirme.*

1. Sen **selâmet ver** ilâhî Hüznîye âhîr nefes
Eksilir mi ey Hudâ baîr-kereminden kaçre su (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 13*).
[selâmet ver,]

selb et-: *Zorla alma, kapma, soyma.*

1. 'İşve-bâzım nâzenînim 'aql u fikrim **selb eden**
Hânümânî etti gârât yoksa dil yağma mıdır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 7*). [selb ed, -en]

selîm eyle-: *Sağlam, kusursuz, doğru hale getirmek.*

1. Kâbe Kavseyn şâhibiniñ yüzü şuyu hürmeti
Hubb-ı dünyâ mäsivâdan **eyle** bu kalbim **selîm** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 10*).
[selîm eyle,]

sell-i seyf et-: *Kılıç çekmek.*

1. **Sell-i seyf etmiş** cihâda Rüstem-âsâ gamzeler
Bir Nerîmân-ı zamân şavletle cânâ gamzeler (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 1*). [sell-i seyf,]
2. İntikâm-ı Âl-i Evlâd-ı Resûl çün dâ'imâ
Sell-i seyf etmiş gürûh-ı ibtilâ derler bize (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 6*). [sell-i seyf et, -miş]

selsebîl: *İçimi boğaza dokunmayacak surette tatlı su.*

1. Genc-i hikmet gül-femiñ la'l-i gül-gün **selsebîl**
Mişliñi halk etme Mevlâda dersem çok mudur (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 11*).
[selsebîl,]
2. Muşhaf-ı na'tuñ muhakkak menbâ'-ı aşk feyz-i Hak
Bil melek tab'ıñ seniñ gülfemiñ hem **selsebîl** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 4*).
[selsebîl,]

selsebîl-âsâ: *Cennet'te bir çeşme veya ırmak gibi.*

1. Şahâvet sofrası mebzûl-ı şarâb **selsebîl-âsâ**
Şerî'attan tarîkattan yenir hoş nânımız vardır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 7*). [selsebîl-âsâ,]

semâ: *Gök.*

1. Dûd-ı âhim çıkmada baştan **semâya** gel yetiş
Düştü gönle nâzenînim lûtf bol şâh-ı semâh (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 7*). [semâya, -ya]

semen: *Güzel kokulu, beyaz ve güzel çiçekler açan sarmaşık cinsinden bir ağaç; hoş kokulu sevgili.*

1. Bir cân gibi bir cāmeye birden şarılınca
Gīsusu **semen** ruhları gülnār ne güzeldir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 8*). [*semen,*]

semîn: *Şişman.*

1. Seniñ âyîne-i hüsnüñ naẓar-ı şems-i cihân
Bu **semîn** sâķ ile ol sâ‘ide nūr-ı ten mi desem (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 6*). [*semîn,*]
2. Ey **semîn** sâ‘id ‘abîri müy-yı müşk-i cân-fezâ
Şun leb-i la‘lîñ şifâsın sînesi sūzāneyim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 7*). [*semîn,*]

semîn: *Yasemin çiçeği.*

1. Benefşe boynunu bükmüş şüşām kıddin kemān etmiş
Çayır çiydem **semîn** lāle ‘abîrle müşk-bār ağlar (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 4*). [*semîn,*]

semm: *Zehir.*

1. Leddünnî dersini âmūht olan **semmi** ‘asel eyler
Seniñ o telh-sühān tîġiñ bala zehri kıtar vā‘iz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 11*). [*semmi,*]

semt-i dil-ārā: *Gönül süsleyen mahalli.*

1. Gizlice varıp **semt-i dil-ārāya** seherde
Taḥşil-i rızā vuşlata bāzār ne güzeldir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 3*). [*semt-i dil-ārā, -ya*]

semt-i Hicāz: *Hicaz memleketi.*

1. Ettikçe ‘azîmet hemān ol **semt-i Hicāza**
Āh etmede her gördüğü ḥuccāc-ı kirāmı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 3*). [*semt-i hicāz,*]

semt-i vaṭan: *Vatan semti.*

1. Ceys-i ğurbet etti yağma nakd-i cânım her ne var
Yok haber **semt-i vaṭandan** eyledi ihvān ğaraẓ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 4*). [*semt-i vaṭandan, -dan*]

sen: *İkinci tekil şahıs zamiri.*

1. **Sen** bilirsîñ cümle ef‘ālim ḥaṭādır yā ‘Alīm
Rū-siyāh kapıña geldim kıl rahm Rahmān baña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 3*). [*sen,*]
2. Hādimiñ Rūḥu‘l-emîn vaşşāfiñ olmuş Hāķ **seniñ**
Yā Muhammed ‘arş u sidre nüh felek mi‘rāc saña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 3*). [*seniñ, -in*]
3. **Sen** füzün et cevriñi yār ben taḥammül eyleyem
Hüzniyim ālām-ı ‘aşkıñ cāh-ı rif‘āttir baña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 11*). [*sen,*]
4. Mürüvvet merḥamet eyle dil-i bî-çāreye cânım
Ki **senden** ğayri bir zerre görünmez dîdeme dünyā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 6*). [*senden, -den*]

5. Kānā‘attan tevekkülden daḥi şabr u şükürden hem
Verip rūḥuñ gıdāsın **sen** anı kıl şeyḥ-i kāmīl hā (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 10, Mısra 12). [sen,]
6. Mürüvvet **senden** olmazsa kime ben eyleyim şekvā
Keremden luṭfedip eyle bu ‘āşiye nigāh yā Rab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 16, Mısra 7). [senden, -den]
7. **Sen** pādīşāh-i şāḥib-i cūd u luṭf u keremsiñ
Şāf eyle amān sīne-i sūzānımı yā Rab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 17, Mısra 5). [sen,]
8. **Senden** digeri kimlere şekvā edeyim ben
Her vakt-i seher nāle‘i efgānımı yā Rab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 17, Mısra 7). [senden, -den]
9. Ver ḥasta dil-i Hüzniye rū‘yetle şifāy
Senden umarım derdime dermānımı yā Rab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 17, Mısra 16). [senden, -den]
10. Şol peyām-ı vaşlñ için dil kân ağlar her seher
Bāri **sende** ‘īd-i vaşlñ et n’olur cānā naşib (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 20, Mısra 4). [sende, -de]
11. İ‘tikād-ı ehl-i sünnet üzre ol **sen** Hüzniyā
Dīn şerī‘at bākīdir hem maḥvolur hep münkerāt (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 25, Mısra 15). [sen,]
12. Vā‘iz bizi **sen** kürsüde zemmeylediñ amma
Ma‘zūr tutula elde mi itfā-yi muḥabbet (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 27, Mısra 9). [sen,]
13. Cihānda şervet-i sāmān görünmez dīdeme aşlā
Seniñ vaşlñ hayālīdir gönülde rāyegān ey şūḥ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 34, Mısra 10). [seniñ,]
14. Ol Muḥammed hürmeti ‘afveyleyip ‘işıyānımı
Şol ledünni sırrına **sen** eyle maḥrem el-‘iyāz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 39, Mısra 10). [sen,]
15. Müjde-i rahmet ile kıl gāmdan āzāde yā İlāh
Ol za‘īf kullarıña cün **sensiñ** ekrem el-‘iyāz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 39, Mısra 12). [sensiñ, -sin]
16. **Seniñ** ‘aşkıñ ile cismim yanar revān-veş nāra
Ne ‘aklım var ne tedbirim ne feryāda siyāset var (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 43, Mısra 9). [seniñ, -in]
17. **Seniñ** āh-ı firākıñla hemān leyl ü nehār ağlar
Hayāl-i vaşlñ meftūn ‘azizim nev-bahār ağlar (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 44, Mısra 1). [seniñ, -in]
18. Gurbet elde kisve-i mātem giyip kaldım ġarīb
Sen ġarīb bu dil ġarīb yā kim baña versin sürür (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 45, Mısra 6). [sen,]
19. Kūlzüm oldu dertleriñ ey dil ‘aceb deryā mıdır
Bilmezem bu **sendeki** cūş eyleyen sevdā mıdır (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 49, Mısra 2). [sendeki, -de, -ki]
20. Zümre-i ḥuccāca beñzer Hüzni tā‘if ḥüsñāsı
Bu **seniñ** şān ü şerefiñ Beyt-i Ekremden midir (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 50, Mısra 10). [seniñ, -in]
21. Māderiñ hūrī **seniñ** ḥāşā beşerde yok nazır
Āfitāb-ı perteviñ ol tuḥfe-i Raḥmān mıdır (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 52, Mısra 3). [seniñ, -in]
22. İns ü cin cümle ḥalāyık ḥüsñüñe ḥayrān **seniñ**
‘Āşıkānıñ ‘ālem içre yalıñız insān mıdır (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 52, Mısra 9). [seniñ, -in]
23. Bir hümā-meşreb şikār olmazsıñ ey nevrete **sen**
Āşiyān-ı bāz-ı ‘aşka zūlfüñ ārām-gāḥımız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 58, Mısra 7). [sen,]
24. Ben dedim dil bī-şekīb āh ol dedi şabreyle **sen**
Bir gün olur şād olursuñ ey Hüzni-i nālānımız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 62, Mısra 13). [sen,]
25. Eylerim şekvā Cenāb-ı zū‘l-intikām kıl hāzer
Ālime rahm et perī-rū **sende** inkisārımız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 63, Mısra 12). [sende, -de]
26. Şüret ü şekl-i gedāyı zāhidā ḥor bilme sen
Etmeye iġfāl **seni** hiç ol ‘acib rengin libās (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 68, Mısra 6). [seni, -i]
27. Ben vaṭan terkin edeyim **sen** de rāḥat gez yürü
Lā‘ubālī ile her dem ‘işş u ‘işret gel yetiş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 71, Mısra 5). [sen,]
28. Kān dōkerdiñ dīdeden feryād edip ey meḥlikā
Kālmamıştır **sende** ol eski şadākat gel yetiş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 71, Mısra 8). [sende, -de]
29. Eylesin beytü‘l-ḥazanda mişl-i Ya‘kūb Hüzni zār
Sende var taḥt-ı şafāda bul selāmet gel yetiş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 71, Mısra 14). [sende, -de]
30. **Seniñ** vaşlñ hayālīyle bu ‘aşkıñ nārına yandım
Cebin āteş ‘ābid āteş ciger āteş cinān āteş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 74, Mısra 7). [seniñ, -in]
31. Leddünni dersini āmūḥt olan semmi ‘asel eyler
Seniñ o telḥ-sūḥan tīġiñ bala zehri kıtar vā‘iz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 80, Mısra 12). [seniñ, -in]

32. Elvedā' ettim emānet hıfz ede Mevlā **seni**
Kim verildi şerbet ola zehr-i hicrān elvedā' (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 81, Mısra 3). [seni, -i]
33. Bir esir-i 'aşkıñım ben nev-civān etmem ferāğ
'Āleme ettiñ benî **sen** dāsītān etmem ferāğ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 83, Mısra 2). [sen,]
34. **Sen** demişsiñ vazgele benden ne mümkün ey perî
Ölmeyince geçmem artık bî-gümān etmem ferāğ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 83, Mısra 5). [sen,]
35. Sevmişim cân u gönülden ey gül-i hamrā seni
Rāhıña kurbān **sensiñ** cismimde cân etmem ferāğ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 83, Mısra 4). [sensiñ, -sin]
36. Cism ü cân āmādedir rāhıñda kurbānım **seniñ**
Hüzni nāmım yād ola tā haşre dek beyne'l-ħalef (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 85, Mısra 11). [seniñ, -in]
37. Ruħları hamrācığım **sen** bir taraf ben bir taraf
Lebleri şahbācığım **sen** bir taraf ben bir taraf (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 86, Mısra 2). [sen,]
38. Gülşen-i ħüsnünde efgān eyledim bülbül gibi
Ey gül-i ra'nācığım **sen** bir taraf ben bir taraf (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 86, Mısra 4). [sen,]
39. Cevriñ efgān eyledin ağıyāra karşı 'āşıkā
Güldü hep a'dācığım **sen** bir taraf ben bir taraf (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 86, Mısra 6). [sen,]
40. Zerre taķdîr etmediñ āh kıymetim ey māh-rū
Geçti 'aşk da'vācığım **sen** bir taraf ben bir taraf (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 86, Mısra 8). [sen,]
41. Ben dedim vaşlıñ bugün eyler niyāz üftādeñiz
Duymadıñ Leylācığım **sen** bir taraf ben bir taraf (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 86, Mısra 10). [sen,]
42. Sen dediñ beyhüde feryād eyleme maķbûl degil
Dîdesi şehlācığım **sen** bir taraf ben bir taraf (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 86, Mısra 12). [sen,]
43. Çün muħabbet iki baştan söylenir darb-ı meşel
Kalmadı sevdācığım **sen** bir taraf ben bir taraf (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 86, Mısra 14). [sen,]
44. Sen idiñ evvel benim biñ nāz ile 'aķlım alan
Kāmet-i bālācığım **sen** bir taraf ben bir taraf (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 86, Mısra 16). [sen,]
45. Raħmedip bir kez n'olur aħvālîmi hiç sormadıñ
Hüzni-i şeydācığım **sen** bir taraf ben bir taraf (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 86, Mısra 18). [sen,]
46. Dedi bu şeb içelim meyi tenhā
Sa'ādetħāneme **sen** eyle teşrif (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 87, Mısra 4). [sen,]
47. Şaçlarıñ ve'l-leyl ammā ve'ḍ-ḍuħā vechiñ **seniñ**
Vaşfıñı etmekte 'āciz biñ kitāb yüzbiñ varāķ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 88, Mısra 7). [seniñ, -in]
48. **Seniñ** gül ħüsnüñe cânān mekān 'āşık zamān 'āşık
Seniñ evşāfıñı dilden bilen 'āşık duyan 'āşık (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 90, Mısra 2). [seniñ, -in]
49. Mübārek tal'at-ı ħüsnüñ 'aceb şems-i hidāyettir
Seniñ mihr-i cemālîñe cânān 'āşık lisān 'āşık (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 90, Mısra 4). [seniñ, -in]
50. Bu tegāfûl bu tekāsül āh **seni** eyler firîb
Aç gözün fāñide ey dil vaktiken bir kāra bak (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 91, Mısra 5). [seni, -i]
51. Hidāyet **senden** olmazsa ne yapsın neylesin 'āşî
Kerem bâbıñdan ey Hādî diğeri dārü'l-amānım yok (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 94, Mısra 11). [senden, -den]
52. Dilā **sende** bu 'ādet ne utanmazsıñ ne alçaqsıñ
Tegāfülle denā'et ne utanmazsıñ ne alçaqsıñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 96, Mısra 1). [sende, -de]
53. İki günlük deni dünyā 'ucûb etti **seni** rüsvā
Ĥayādan yok eşer aşla utanmazsıñ ne alçaqsıñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 96, Mısra 7). [seni, -i]
54. Bî-mürüvvet yok mudur 'uşşāķa iħsānıñ **seniñ**
Taş mıdır mermer midir pülād mı vicdānıñ **seniñ** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 97, Mısra 1). [seniñ, -in]
55. Ey cefā-cû bilmediñ ĥayfā ki kâdrim neyleyim
Yok mudur sîneñde yoksa zerre imānıñ **seniñ** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 97, Mısra 4). [seniñ, -in]
56. Ağladıñ şeb-tā-seħer bülbül mişālî 'āşıkıñ
Gonca nev-ħîz bu mudur kânün u fermānıñ **seniñ** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 97, Mısra 6). [seniñ, -in]
57. Bir tecellî eyle cânā zulmet-i hecriñ yeter
Ebr-i zülfünden görünsün vech-i tábānıñ **seniñ** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 97, Mısra 8). [seniñ, -in]
58. Nār-ı 'aşkıñ ser-be-ser yaktı vücūd iķlimini
Āb-ı vaşlıñla söyündür Hüzni kurbānıñ **seniñ** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 97, Mısra 10). [seniñ, -in]

59. Al giyin allar kuşan al kırmızı allar **seniñ**
Gül soğun güller taķın gülşendeki güller **seniñ** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 2). [seniñ, -in]
60. Al benim nâzik efendim deste deste destine
Hem koķula kıl temâşâ bağda sünbüller **seniñ** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 4). [seniñ, -in]
61. Ğabğabıñ al ruhlarıñ al lebleriñ al mey de al
Eyle nüş al sevdiğim sâğardaki müller **seniñ** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 6). [seniñ, -in]
62. Zülf-i bûy-ı müşkile şol gerdân-ı billür nedir
Vech-i pâkiñde duran top aķter-i hâller **seniñ** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 8). [seniñ, -in]
63. Gel kerem kıl her zamân ey ğonca-ter ğonca fidân
Hüznî-veş kan aĝlıyor ‘aşkıñla bülbüller **seniñ** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 10). [seniñ, -in]
64. Haydi var gez sevdiğim demler **seniñ** devrân **seniñ**
Çok temâşâ eyle cânâ her cihet seyrân **seniñ** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 2). [seniñ, -in]
65. Geldi nice ‘âşıkân Yûsuf-cemâl-i pâkiñe
Oldular nezzâreler meh hüsnüñe kurbân **seniñ** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 4). [seniñ, -in]
66. Kadd-i ‘ar‘ar şol hırâm-ı tâvûsuñ gölgede hep
Bârekellah didiler her ins ü cin hayrân **seniñ** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 6). [seniñ, -in]
67. Lâle sünbülle karanfil mor menefşe her şükûf
‘Arz-ı didâr ettiler güller ile reyhân **seniñ** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 8). [seniñ, -in]
68. Şevketiñle devletiñ günden güne olsun mezîd
Hâķ-i pây-i dergehiñde Hüznî dil-süzân **seniñ** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 10). [seniñ, -in]
69. Ey Hüznî seniñ hüznüñe yok mu nihâyet
Bu ‘âleme **sen** hüznile bir tane mi geldiñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 12). [sen,]
70. Hikmetiñ bir zerresidir cümle mevcûdât hemân
Hâķim-i Muţlak çü **sensiñ** ey ‘azîm Hâķ-Ta‘âl (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 10). [sensiñ, -sin]
71. Sensiñ ol fallâhü hayrun hâfîzâ hıfz et beni
İns ü cin mekrinden ey Hayy-ı Kâdim zü‘l-nevâl (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 13). [sensiñ, -sin]
72. Eyle ta‘lîm ders-i ‘aşkı mürşid-i devrâna gel
Sen henüz bir tıfl-ı şirsiñ mekteb-i şıbyâna gel (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 2). [sen,]
73. Muşhaf-ı na‘tîñ muhaķķaķ menbâ‘-ı ‘aşķ feyz-i Hâķ
Bil melek tab‘iñ **seniñ** gülfemiñ hem selsebil (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 4). [seniñ, -in]
74. Yâ Hâķîm yâ Kâdir kudret **seniñdir** şüphesiz
Kün dimeķle var edersiñ nice yüz biñler ‘adîm (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 7). [seniñdir, -in, -dir]
75. **Sen** Leylî iseñ dehrîde çün hüsn ü kemâlde
‘Aşķîñ ile vây ben daķi Mecnûnum efendim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 5). [sen,]
76. Cünbüş-i reftâr ile ol ruhları alıñ **seniñ**
Dilde tâķat koymadı nâzik meyânım vâh benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 5). [seniñ, -in]
77. **Seniñ** âyîne-i hüsnüñ nazar-ı şems-i cihân
Bu semîn sâķ ile ol sâ‘ide nûr-ı ten mi desem (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 5). [seniñ, -in]
78. Vâdi-yi hasrette göñlüm âh eder Eyyûb gibi
Sen şeh-i Mısrıñ efendim ben pîr-i Ken‘anıym (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 6). [sen,]
79. Ey perî çoktan beri gel hüsnüñ hayrânıym
‘İd-i vaşlıñ ğonca **seniñ** bülbul-i nâlânıym (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 2). [seniñ, -in]
80. Hâmdülillah dest-girim **sen** iken ğam yok baña
‘Âşiyim ‘afvet kuşurum ey şefi‘ü‘l-müznibîn (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 13). [sen,]
81. ‘Abd-i Memlûkuñ **seniñ** cümle ferîşte ins ü cin
Ol mübârek merķadiñle iftihâr eyler zemîn (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 11). [seniñ, -in]
82. Şehriyâr-ı şeh-r-i dîn ey Raķmetenli‘l-‘âlemîn
Hep **seniñle** faķr eder eşyâ-yi mevcûd şâh-ı dîn (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 2). [seniñle, -in, -le]
83. Hâņer-i tîĝ-ı sitemle kıyma cânâ cân **sen**
‘Âşıkâ ma‘şûķ kıyar mı girme lûtfet kana **sen** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 2). [sen,]
84. Yâ nic‘oldu de seniñle sevdiğim devrânlarım
Etmedik zerre şebât şol ‘ahd ile peymâne **sen** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 4). [sen,]
85. ‘Âr u nâmus yok mudur hiç böyle bî-pervâ gezeñ
Ĝüft ü ĝûlar söyletirsîñ dâ‘imâ düşmâna **sen** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 6). [sen,]

86. Şüret-i mihr-i vefâdan cevri mu'tâd eylediñ
Yâ neler yaptın vefâsız bu dil-i divâne **sen** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 8). [sen,]
87. Ger ölürse Hüznîye gayri teraḥḥum eyleme
Bir zulüm etmeden bir yana ben bir yana **sen** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 10). [sen,]
88. Bir nazar kıl nâle vü efgâna gel Allah için
Sen devâ et yâre-i hicrâna gel Allah için (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 2). [sen,]
89. Nâzeninim cân atıp gül rüyuña her ân **seniñ**
Her seher bülbül gibi nâlânıñum Allah için (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 3). [seniñ, -in]
90. Ğurbet ilde serseri mağmûm gezersiñ dil neden
Külle-i endüha ettiñ bir hedef bu cismi **sen** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 2). [sen,]
91. Var mıdır 'âlemde olmuş **sen** gibi kâbil degil
Baḥt-ı dünüñ armağânı kim seni mağbûn eden (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 3). [sen,]
92. Hâm şüfiniñ lev m ü ta'n ü zât-ı ecel zemmeden
..... **sen** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 10). [sen,]
93. Var mıdır 'âlemde olmuş sen gibi kâbil degil
Baḥt-ı dünüñ armağânı kim **seni** mağbûn eden (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 4). [seni, -i]
94. Zâd-ı uḥrâ Hüznîyâ yok bil vaṭan kabriñ **seniñ**
Çün Mine'l-îmân dimişler dildeki ḥubbu'l-vaṭan (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 11). [seniñ, -in]
95. **Sen** selâmet ver ilâhî Hüznîye âḥir nefes
Eksilir mi ey Hudâ baḥr-kereminden kaṭre su (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 13). [sen,]
96. Cân 'azîzim **sende** bî-rûn ol bu tenden vakt iken
Çün ḥarâba tuttu yüz âh beyt-i gönülüm sū-be-sū (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 9). [sende, -de]
97. Gel eyle gönül şıdk ile efgân gecelerde
Bülbül gibi et **sen** daḥi nâlân gecelerde (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 2). [sen,]
98. **Senden** digere kimseye icrâ-yı tekâpü
Ettirme baña rızık için eşrâra düşürme (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 141, Mısra 5). [senden, -den]
99. Ne nezâket tûṭî-dil **sendeki** bu nâz-ı revîş
Yaniyor Hüznî gedâ gayret-i itfâsı kime (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 9). [sendeki, -de, -ki]
100. Yine dil cezbe-i cânân **seni** sermest ediyor
Baña mı ol perîniñ yâ saña sevdâsı kime (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 5). [seni, -i]
101. Kûh-ı 'aşkıñ ḥâ'il oldu ey Şîrin Ferḥâdîña
Bâde-i fitne-cû **sensiñ** 'aşrımız Leylâsına (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 8). [sensiñ, -sin]
102. El verir ağıyâra bunca iltifâtın maḥzarı
Kıl kerem 'uşşâka bir kez **sen** de Allah 'aşkına (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 8). [sen,]
103. Zehr-i ğurbet nûş edip **sen** câme-i ḥasret ile
Ağla Hüznî ḥaşre dek dehrîde maḥrûmlar gibi (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 9). [sen,]
104. Dâ'imâ vaşlîñ ğamı cânâ dile kâr etmede
Hem **seniñ** 'aşkıñ derûnda dürr-i mektûmlar gibi (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 8). [seniñ, -in]
105. Nesîm-i feyz-i aḳdestir şabâdan al peyâmın **sen**
Seher-ḥîz ol uzatma hiç dilârâyı dilârâyı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 5). [sen,]
106. Der-i vâlâsınıñ Hüznî ğubârın tûtiyâ eyle
Medîne semtine git **sen** var arayı var arayı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 10). [sen,]
107. **Seni** sermest eden anıñ cemâl-i pertevi nûri
Edüben vâsiṭa 'aşkın bul arayı bul arayı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 7). [seni, -i]
108. O şahbâ-yı ğam-ı hecri verir dil Nûḥuna tûfân
Tûfânından bulursuñ **sen** nice biñ dürr-i yektâyı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 6). [sen,]
109. Çü yektâ-yı vişâlınden murâdîña eren gönül
Gönül Mecnûn iseñ gez **sen** ara bul şaṣ-ı Leylâyı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 8). [sen,]
110. Bu ma'nâdan ezel 'aşkıñ şarâbını içen **sensiñ**
İçen **sensiñ** o cânânıñ yedinden câm-ı şahbâyı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 3). [sensiñ, -sin]
111. Yürü kaşı gözü kara ruḥları ḥamrâ **seni**
Severim cân u gönülden dîdesi ḥamrâ **seni** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 1). [seni, -i]
112. 'Acabâ va'd ü yeminler 'îd-i vaşlîñ nerede
Çıktı meydâna ḥilâfîñ aḥladım cânâ **seni** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 4). [seni, -i]

113. Bu firîbiñ dilimi şayd etti zülfüñ bendine
Çâresiz âşufte kıldıñ neyleyim ammâ **seni** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 6). [seni, -i]
114. Cünbüş-i refâtârıñ âh kimler öğretti saña
Hemşireñ mi ğalibâ yâr etti müsteşnâ **seni** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 8). [seni, -i]
115. Cân evimde gizlidir hem ‘aşkıñ imânım gibi
Kâbre girsem Hüznî-veş terk etmezem illâ **seni** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 10). [seni, -i]
116. Anıñ **sen** hürmetiyçün rûz-ı maşer
Hacil etme meded rûy-ı siyâhı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 3). [sen,]
117. Makâm-ı Maḥmûduñ miftâhı **sende**
Şefâ‘at kıl bize ol ân Muhammed (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 19). [sende,]
118. Esen bād-ı şabâdan ben şakınırken **seni** cānā
Raķib-i nâ-sezâlarla nedir ol nâz ü istignâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 11). [seni,]
119. **Seni** dünyâ eder maḡrūr şaķın dil olma ğâfil hâ
Hevâ-yı nefsiñi maḡv et olagör bunda ‘âķıl hâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 1). [seni,]
120. Sivâyâ eyleme raġbet fenâ-ender-fenâdır bu
Helâk eyler **seni** âḡir bu varlıkla tekâsül hâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 4). [seni,]
121. **Seni** sultân edeniñ taḡt-ı dile şâh-ı dilir
Didesi baḡr-i siyâh kâmeti mektûb gibidir (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 5). [seni,]
122. Bârekellâh bî-kuşûr ḡalk eylemiş Mevlâ **seni**
Mısr ilinde ḡübluġuñ ol Yûsuf-ı Ken‘ân mıdır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 7). [seni,]
123. **Seni** ḡalk eyleyen Rezzâķı zikret
Anı zikr eylemek ebrâra maḡşûş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 13). [seni,]
124. Merḡabâ cānım fedâ râhiñda kurbānım **seniñ**
Merḡabâ ey deḡride yektâ efendim merḡabâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 13). [seniñ,]
125. Yâ bize luḡfuñ **seniñ** hecriste cevri etmek midir
Hiç beyim yok mu mürüvvet ‘âşıkân eyler taleb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 3). [seniñ,]
126. Ġalibâ feryâdına biñ iftiḡârıñ var **seniñ**
Aġladıkça ben saña ḡoş mu gelir cānâ ‘aceb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 5). [seniñ,]
127. Menziliñ ḡüsrân **seniñ** ḡ‘âb-ı teġâfülden uyan
Tut tarîķ-i müstâķim bul nâr-ı düzaḡtan necât (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 11). [seniñ,]
128. Meyve-i ḡüsnüñ **seniñ** bulmuş kemâl ey mâh-rû
Ġabġab-ı mînâya karşı verd-i ḡamrâlar ‘abeş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 9). [seniñ,]
129. Olursam zinde dünyâda **seniñ** ‘aşkıñ enîsimdir
Varırsam kabirle ḡaşre benimle cāvidân ey şulḡ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 15). [seniñ,]
130. Mâḡir’-i cürm ü ḡaḡâdır leyle-i ķadriñ **seniñ**
Şol ‘uluvv-i şāniñı vaşfeyleyen her dem şekûr (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 3). [seniñ,]

seng-i dil-i ḡübân: Taş kalpli güzeller.

1. ḡāk-i pāye düştüm encām eyledim vaşlıñ ricâ
Etmedi zerre mürüvvet **seng-i dil-i ḡübânımız** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 8). [seng-i dil-i ḡübân, -ımız]

seng-i vicdân: Taş vicdanlı, taş kalpli sevgili.

1. Görse kâfir raḡm eder ol dide-i ḡün-âbemi
Etmedi bir kez teraḡḡum **seng-i vicdân** aġlatır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 10). [seng-i vicdân,]
2. **Seng-i vicdānıñ** gibi bir seng-i ḡārâ görmedim
Yoksa pülâd mı diliñ raḡm eyle sultānım deyü (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 5). [seng-i vicdân, -ın]

seniñ cün: Senin için.

1. Kâdir-i muḡlak **seniñ cün** rāz-ı pinḡānıñ bilir
Şüretiñ ḡāvüs-ı zibâ gerçi vicdānıñ ‘abeş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 3). [seniñ cün,]

2. Yâre ağyâra müdârâ Hüzni eyler dâ'imâ
Bir **seniñ çün** ey güzel her şaḥṣa eyvâllahımız (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 58, Mısra 14*). [*seniñ çün,*]
3. Dedi lutfum vişâlim hem **seniñ çün**
Gelir vaḳt-i fedâ bu cân ne teklîf (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 87, Mısra 17*). [*seniñ çün,*]

seniñle: *Senin ile birlikte.*

1. Gel **seniñle** edelim keşf-i derûn-ı râz biz bize
Bâri hıfz et sırrımı gel ḡayra ifşâlar 'abeş (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 29, Mısra 3*). [*seniñle,*]
2. Gel **seniñle** bezmim ihyâ edelim meyle bu şeb
Tâvûs-ı reftâr ile 'uşşâka câm şorduñ mu hiç (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 31, Mısra 5*). [*seniñle,*]
3. Yâ nic'oldu de **seniñle** sevdiğim devrânlarım
Etmedik zerre şebât şol 'ahd ile peymâne sen (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 131, Mısra 3*). [*seniñle,*]

seng-i dil-i vicdân: *Gönül vicdanının taşı.*

1. Bir hümâ-meşreb tabî'at hiç saña olmaz şikâr
Bî-mürüvvet râm olunmaz **seng-i dil-i vicdân** güc (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 32, Mısra 8*).
[*seng-i dil-i vicdân,*]

seng-i ḡarâ: *Çok katı, sert taş.*

1. Seng-i vicdânın gibi bir **seng-i ḡarâ** görmedim
Yoksa pülâd mı diliñ rahm eyle sultânım deyü (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 138, Mısra 5*). [*seng-i ḡarâ,*]

sensiz: *Sen olmadan.*

1. Tahammül eylemek **sensiz** degil mümkün bir ân cânân
Damar âteş 'aşab âteş mizâcım her zamân âteş (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 74, Mısra 11*).
[*sensiz,*]

ser: *Baş, kafa.*

1. El-firâḳ efrûhte cismim el-amân bî-tâb bu dil
El-amân endüh-ı 'aşkıñ **serde** bir efser yetiş (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 72, Mısra 4*). [*serde,*]
2. Tâ ḡaşre kadar 'aşkıñ âlâmda bıraktı
Çün kesti **serin** zulm ile ol sıbt-ı nebîniñ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 95, Mısra 12*). [*serin,*]
3. Gül cemâliñ hiç gider mi ḡâtır-ı bî-çâreden
Ceyş-i endüh-ı ḡayâliñ **serde** mevhûmlar gibi (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 149, Mısra 6*). [*serde, -de*]

ser firâz-ı genc-i imân: *İman hazînesinin en başı, önde geleni.*

1. Menba'-ı feyz-i İlâhî cây-ı Qur'ân bilmiş ol
Ḥubb-ı fillah **ser firâz-ı genc-i imândır** gönül (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 106, Mısra 8*). [*ser firâz-ı genc-i imân, -dır*]

ser fûrû: *Baş eğen.*

1. Yâr için ağyâra minnet etme bî-sûd Hüzniyâ
Bed-rakîbe **ser fûrû** tab'ınca bir ma'nâ mıdır (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 49, Mısra 10*). [*ser fûrû,*]

ser koy-: *Baş koymak, başlamak.*

1. **Koydum serimi** secde-i Raḥmāna şehirde
Yā Rab beni kurtar deyü giryânımı gör gel (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 5*). [ser koy, -dum]

serāb: Çölde güneşin ışığın parlamasıyla su gibi görünen hayal.

1. Gāhi katre gāhi deryā çölde oldum gāh **serāb**
Teşne-leb gāhi dolandım Çinde āhūlarla ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 11*). [serāb,]

ser-ā-pā: Baştan ayağa, tamamen.

1. Dizilmiş burc-ı hüsnünde **ser-ā-pā** hallerin cânā
Felekte nā-bedid ḥurşid mücellā mihr ü mähından (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 3*). [ser-ā-pā,]

ser-be-ser: Baştan başa, büsbütün.

1. Nār-ı ‘aşkıñ **ser-be-ser** yakıtı vücūd iklimini
Āb-ı vaşlñla söyündür Hüznî kurbānñ seniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 9*). [ser-be-ser,]
2. **Ser-be-ser** ‘aşkıñla yakıtñ ‘aşk-ı şeydaları
‘Ādetiñiz bu mudur yā söyle cânānım benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 11*). [ser-be-ser,]
3. **Ser-be-ser** olsun nişār rāhñda ḥün-ı iştiyāk
Lā‘le renk olsun vücūdum bakma hiç nālānıma (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 7*). [ser-be-ser,]

serfirāz-ı leşker-i hicrān: Başı dik ayrılık askeri.

1. Hāver-i ḡam mülküne sultān ararsañ işte ben
Serfirāz-ı leşker-i hicrān ararsañ işte ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 2*). [serfirāz-ı leşker-i hicrān,]

serfirāz-ı zümre-i nādān: Cāhiller topluluğunun başı.

1. Ben gibi ‘ālemde yoktur bir denā’et şāhibi
Serfirāz-ı zümre-i nādān ararsañ işte ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 8*). [serfirāz-ı zümre-i nādān,]

sermāye: Varlık, servet.

1. Şerī‘at mü’miniñ **sermāyesidir**
Muvahhidler şafāsıdır şerī‘at (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 15*). [sermāyesidir, -si, -dir]
2. Cān fedāsı nefis-i şūmuñ ber-hevā **sermāyesi**
İştihā-yı zıll-ı za‘il ‘işına ‘işyān leziz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 5*). [sermāyesi, -si]
3. Gedā bayıñ kefen **sermāyesidir**
Ḥariş olan beḡāda nāra maḥşūş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 17*). [sermāyesidir, -si, -dir]
4. Bilmezem ḥūrī ferişteh Yūsuf-ı Ken‘ān mıdır
‘Adl-i Kisrā ‘āşıka Ḥātem-seḡā **sermāyesi** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 6*). [sermāyesi, -si]

sermāye-i ‘uqbā: Ahiret sermayesi.

1. Olayım der iseñ ādem rızāsın iste Mevlāñ
Ḥayāt **sermāye-i ‘uqbā** gözün aç kalma kāhil hā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 14*). [sermāye-i ‘uqbā,]

sermest et-: Sarhoş etme.

1. Beni **sermest eden** ‘aşkıñ şarāb-ı cür‘āsı cānım
Gözümünden dem-be-dem kanlar olur her dem revān ey şūḥ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 34, Mısra 13*). [*sermest ed,*]
2. Yine dil cezbe-i cānān seni **sermest ediyor**
Baña mı ol periniñ yā saña sevdāsı kime (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 144, Mısra 5*). [*sermest ed, -iyor*]
3. Seni **sermest eden** anıñ cemāl-i pertevi nūrı
Edüben vāsıta ‘aşkıñ bul arayı bul arayı (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 150, Mısra 7*). [*sermest ed, -en*]

ser-nigün: *Ters dönmüş, baş aşağı, tepetaklak. II Talihsiz, bahtsız.*

1. Dergehiñde **ser-nigün** hem rüz u şeb kan ağlıyor
Geldi Hüzni dād-res ol ḥāline cānā marîz (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 78, Mısra 13*). [*ser-nigün,*]

serseri: *Ötede beride gezen, başıboş, işi gücü olmayıp boşta dolaşan.*

1. Gerdenimde leylî zülfüñ zincîr-āsā ey perî
Deşt-i Kaysta **serseri** hayrān ararsañ işte ben (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 128, Mısra 12*). [*serseri,*]
2. Ğurbet ilde **serseri** mağmūm gezersiñ dil neden
Külle-i endüha ettiñ bir hedef bu cismi sen (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 135, Mısra 1*). [*serseri,*]

ser-te-ser: *Baştan başa, büsbütün.*

1. Olur dūd-ı siyāhımdan cihāna bir dumān peydā
Tutuşup **ser-te-ser** yansa sezādır ol yedi deryā (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 7, Mısra 2*). [*ser-te-ser,*]
2. Yetişti nev-bahār ey dil şafalar olmada peydā
Müzeyyen al yeşil atlas mişāli **ser-te-ser** dünyā (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 12, Mısra 2*). [*ser-te-ser,*]
3. Kulzüm-āsā derd-i ‘aşkıñ gün-be-gün efzūn olur
Ser-te-ser yandı vücūd ver Hüzniye mey-i mübāḥ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 33, Mısra 12*). [*ser-te-ser,*]

şervet: *Zenginlik, varlık, değer.*

1. Māl lezîz **şervet** lezîz ‘ālemdeki sāmān lezîz
Cān lezîz cānān lezîz hem ülfet-i yārān lezîz (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 41, Mısra 1*). [*şervet,*]

şervet-i çarḥ: *Feleğin zenginliği, varlığı.*

1. Bu mecāzîdir ḥaḳîkat şehrine cîsr-i ‘azîm
Şervet-i çarḥıñ ḥasîse ‘aşk u sevdā bize bes (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 66, Mısra 12*). [*şervet-i çarḥ,*]

şervet-i sāmān: *Zenginliğin serveti.*

1. Cihānda **şervet-i sāmān** görünmez dideme aşlā
Seniñ vaşlñ hayālidir gönülde rāyegān ey şūḥ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 34, Mısra 9*). [*şervet-i sāmān,*]
2. Māl olur aşḥābına a‘dā-yı cān çün bî-gümān
Şervet-i sāmān müsemmin olamaz bir ān lezîz (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 41, Mısra 4*). [*şervet-i sāmān,*]
3. Dünyāda beni fakrile me’nūs-ı şekîb et
A‘māl ile ver **şervet-i sāmānımı** yā Rab (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 15, Mısra 6*). [*şervet-i sāmān, -ım, -ı*]

servi: *Servi, servi boylu güzel.*

1. Zemîne sâyeler şalmış o **servi** hoş hırâm eyler
Eser bād-ı şabâ rûy-ı behiştten dem verir ammâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 9). [servi,]

servi-āsâ: *Servi ağacı gibi.*

1. Şive-bâzım bu ne âfet tâvusî reftârîñiz
Servi-āsâ kâmetiñ tûbâyâ beñzetmiş Hudâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 6). [servi-āsâ,]

Settâr: *Koruyan gizleyen Allah.*

1. Hâfî pinhân Hudâya âşikârdır
‘Uyûb setri hemân **Settâra** maşşûş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 8). [settâra, -a]
2. Ben ezelden Hâzret-i Gaffâra verdim göñlümü
Raḥmet-i baḥr-i muḥîṭ **Settâra** verdim göñlümü (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 2). [settâra, -a]

sev-: *Sevmek. II Muhabbet duymak.*

1. **Sevmişim** cân u göñülden ey gül-i ḥamrâ seni
Râhîña kurbân sensiñ cismimde cân etmem ferâğ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 3). [sevmişim, -miş, -im]
2. Yâ nic’oldu de seniñle **sevdigim** devrânlarım
Etmedik zerre şebât şol ‘ahd ile peymâne sen (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 3). [sevdigim, -digim]
3. Dilâ **sevdik** meded yandık dilârâyı dil-ârâyı
Olup seyyâh anıñcün gez hemân Belḥ Buḥârâyı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 1). [sevdik, -dik]
4. Seherde küy-ı cânâna sefer kıl bul dil-ârâyı
Dil-ârâyı dilâ **sevdîñ** tefekkür et bu ma’nâyı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 2). [sevdîñ, -di, -n]

sevdâ: *Heves, arzu, şiddetli eğilim. II Aşk.*

1. Kûlzüm oldu dertleriñ ey dil ‘aceb deryâ mıdır
Bilmezem bu sendeki cüş eyleyen **sevdâ** mıdır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 2). [sevdâ,]
2. Dest-i ğamda Kaysa ta’lîm eyledik **sevdâyı** biz
Pîr-i ‘aşk-ı Leylâyız biz gayrın evrâd etmeyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 5). [sevdâyı, -yı]
3. Çün muhabbet iki baştan söylenir darb-ı meşel
Kalmadı **sevdâcığım** sen bir taraf ben bir taraf (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 14). [sevdâcığım, -cığım]
4. Ey şüh-ı cihân cânıma kâr eyledi **sevdâ**
Dil mi dayanır lebleri sükkârîña karşı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 5). [sevdâ,]
5. Yine dil cezbe-i cânân seni sermest ediyor
Baña mı ol perîniñ yâ saña **sevdâsı** kime (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 6). [sevdâsı, -sı]
6. Bulan Leylâ ile Hüznî ḥaḳîkat rāhını Mecnûn
Aña Mecnûn olup her dem ğanîmet bil bu **sevdâyı** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 10). [sevdâyı, -yı]

sevdâ-zede: *Aşk vurgunu, sevdalı.*

1. **Sevdâ-zedeyim** hâlime raḥm et melekü’l-mevt
Bir cism-i za’îf sînesi süzânıma yanaşma (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 3). [sevdâ-zedeyim,]

sevdigim: *Sevgiliye bir tür hitap şekli.*

1. ‘Afvedip ‘iṣyānımı rahm eyle bir kez **sevdigim**
Dergehiñde var ise Hüzniñde bir terk-i edeb (Yozgatlı Hüzniñ Dîvânı, Gazel 19, Mısra 11). [sevdigim,]
2. ‘Âşık-ı bî-çâreñe cevriñ tezâyüd eylediñ
Olmadım bir **sevdigim** luṭfuñla ḥandān el-meded (Yozgatlı Hüzniñ Dîvânı, Gazel 37, Mısra 4). [sevdigim,]
3. Ders-i ‘aşktan dün gece aldım icâzet **sevdigim**
Cânımız şahrâ-yı ğam Mecnûna minnet etmeyiz (Yozgatlı Hüzniñ Dîvânı, Gazel 60, Mısra 3). [sevdigim,]
4. Ğabğabıñ al ruhlarıñ al lebleriñ al mey de al
Eyle nûş al **sevdigim** sāğardaki müller seniñ (Yozgatlı Hüzniñ Dîvânı, Gazel 98, Mısra 6). [sevdigim,]
5. Haydi var gez **sevdigim** demler seniñ devrân seniñ
Çok temâşâ eyle cānâ her cihet seyrân seniñ (Yozgatlı Hüzniñ Dîvânı, Gazel 99, Mısra 1). [sevdigim,]
6. Bir ḥamâ’il bir nazarlık pek yakışır al taḳın
Gezme böyle **sevdigim** gel çeşm-i a’dâdan şaḳın (Yozgatlı Hüzniñ Dîvânı, Gazel 99, Mısra 12). [sevdigim,]
7. Raḥne-dâr oldı vüçüdüm dâğ-ı hecriñle meded
Bâr-ı cevriñ etti dü-tâ **sevdigim** baḳ kâmetim (Yozgatlı Hüzniñ Dîvânı, Gazel 124, Mısra 4). [sevdigim,]
8. Biñ bilirseñ bir bilenden eyle kesb-i ma’rifet
Tut şimâḥıñ **sevdigim** gül yüzde Allah ‘aşkına (Yozgatlı Hüzniñ Dîvânı, Gazel 147, Mısra 6). [sevdigim,]

sevgi: İnsanı karşılık beklemeden yakın ilgi, dostluk, şefkat, bağlılık göstermeye yönelten ve fedâkârlıkları göze alıracak kadar güçlü olabilen duygu, sevme duygusu, muhabbet.

1. Yâr ise maṭlûb eger aġyâra minnet eyleme
Bir gönülde iki **sevgi** olmaz iz’ânıñ ‘abeş (Yozgatlı Hüzniñ Dîvânı, Gazel 28, Mısra 10). [sevgi,]

sevgili: Sevgi duyulan, kendisine sevgi beslenen.

1. Yâr kâdrini bilmeklige aġyâr ne güzeldir
Bir dilde müdâm **sevgili** dildâr ne güzeldir (Yozgatlı Hüzniñ Dîvânı, Gazel 54, Mısra 2). [sevgili,]

seyf: Kılıç.

1. Âh muḥabbet **seyfile** bu sînemi amaç eden
Zülfiḳâr-ı Ḥaydâr-ı Kerrâra beñzer kaşlarıñ (Yozgatlı Hüzniñ Dîvânı, Gazel 100, Mısra 3). [seyfile, -ile]

seyf-i ebrû: Kaş kılıcı. (Kaş, kılıca benzetilmiştir.)

1. **Seyf-i ebrû** gerdenim kanım meded etti revân
Ḳatlime fermân edip âh cāndan etti nâ-ümîd (Yozgatlı Hüzniñ Dîvânı, Gazel 38, Mısra 3). [seyf-i ebrû,]

seyf-i Ḥaydâr: Hz. Ali’nin kılıcı.

1. Ğamze-i ḥûn-rîziñize tâ kârımız cān vermedir
Seyf-i Ḥaydâr ebrûvânıñ ḳatlime ḥançer yetiş (Yozgatlı Hüzniñ Dîvânı, Gazel 72, Mısra 6). [seyf-i ḥaydâr,]

seyf-i ḳâṭı’: Keskin, merhametsiz kılıç.

1. **Seyf-i ḳâṭı’** hükmü bâḳî şer’-i Aḥmed ḥaşre dek
Eyledi çün ‘âlemi ma’mûr furû’-ı muḥkemât (Yozgatlı Hüzniñ Dîvânı, Gazel 25, Mısra 5). [seyf-i ḳâṭı’,]

seyf-i muḥabbet: Sevgi kılıcı.

1. ‘Âşıklara bir **seyf-i muhabbetle** dem-â-dem
Ol fitne veren gâmze-i gaddârına yandım (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 3*). [*seyf-i muhabbet, -le*]

seyf-i sitem: *Sitem kılıcı.*

1. Ol dem kerem et kaşlar cellâdın ucundan
Bir **seyf-i sitem** etmede âl kan revân şüh (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 8*). [*seyf-i sitem,*]

seyf-veş: *Kılıç gibi.*

1. Ebrûvânın **seyf-veş** cân-gâhımı etmiş nişân
Kıl tebessüm gâmze-i hün-rizle cânım et telef (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 3*). [*seyf-veş,*]

seyr et-: *İzlemek, bakmak, gözlemek.*

1. Târfetü’l-‘ayn içre birden kâ’inâtı **seyr eden**
Kutbu’l-akṭâb Hâzret-i ol şâh-ı ceylândır gönül (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 9*). [*seyr ed, -en*]

seyrân: *Gezinti ve temâşâ (yeri).*

1. Hezâr maḥbûb-ı dil-cûlar nezâketle eder **seyrân**
Dolu şahrâ ile gülşen kamer ḥurşid melek-simâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 15*). [*seyrân,*]
2. Gülşen ile cây-i zindân bes berâberdir baña
Def-i gâṃ kılmaḡ için **seyrâna** minnet etmeyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 10*). [*seyrâna, -a*]
3. Haydi var gez sevdiğim demler seniñ devrân seniñ
Çok temâşâ eyle cânâ her cihet **seyrân** seniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 2*). [*seyrân,*]
4. Bülbül gibi giryân olurum vakt-i seherde
Efğânıma feryâdına **seyrâna** mı geldiñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 8*). [*seyrâna, -a*]
5. Et temâşâ gel bugün gör na’ra-ı feryâdımı
Kan döker çeşmânımız **seyrâna** gel Allah için (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 4*). [*seyrâna, -a*]

seyrâne: *Bakan, temaşâ eden, gezen.*

1. Zebûr Tevrât daḡı İncil ü Furkân
Okurlar na’tını **seyrânesiyiz** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 12*). [*seyrânesiyiz, -si, -yiz*]

seyyâh ol-: *Gezgin olmak.*

1. Dilâ sevdik meded yandık dilârâyı dil-ârâyı
Olup seyyâh anıñçün gez hemân Belḡ Buḡârâyı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 2*). [*seyyâh ol, -up*]

seyyi’ât: *Din bakımından yapılan kötülükler, günahlar.*

1. Rızık nokşân olunmaz **seyyi’âtla**
Daḡı artmaz ‘ibâdet-kâra maḥşûş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 21*). [*seyyi’âtla,*]
2. Münzel iken cânib-i Hâktan ‘uşûl-i beyyinât
Vâh dilâ bilmem nedir yetmez mi bunca **seyyi’ât** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 2*). [*seyyi’ât,*]

sezâ: *Layık, uygun.*

1. Olur dūd-ı siyāhımdan cihāna bir dumān peydā
Tutuşup ser-te-ser yansa **sezādır** ol yedi deryā (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 7, Mısra 2). [sezādır, -dır]
2. Ki yetmiş biñ kişi nāra **sezānıñ**
Şefi'idir bağışla geç günāhı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 157, Mısra 15). [sezānıñ,]

sīb-i zeğan: Tāze, körpe elma.

1. Ol **sīb-i zeğan** lebleri şahbāñıza yandım
Ey tūṭı-zebān gerden-i billūr-ı cihān şūḥ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 35, Mısra 11). [sīb-i zeğan,]

sıbt-ı nebî: Peygamberin torunu.

1. Tā ḥaşre kadar ‘āşıkın ālāmda bıraktı
Çün kesti serin zūlm ile ol **sıbt-ı nebîniñ** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 95, Mısra 12). [sıbt-ı nebî, -nin]

şiddik: Sadık.

1. **Şiddiklar** ile bizleri et cennete dāḥil
Dîdār ile ver andaki ihsānımı yā Rab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 15, Mısra 19). [şiddiklar, -lar]

şiddik-ı Ekber: En büyük sadık olan kimse; Hz. Ebubekir.

1. Resülün yārıdır **şiddik-ı Ekber**
Gürūh-ı mücrimāniñdir penāhı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 157, Mısra 1). [şiddik-ı ekber,]

şidk: İçten bağlılık, sadakat.

1. Allaha dayan **şidk** ile şükrān-ı ni‘ām ol
Bir gün açılır zūlmet-i hicrān saña şabret (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 26, Mısra 5). [şidk,]
2. Ehl-i cürmüm zāhidā zem etme ‘işyānım benim
Ḥamdülillah **şidkile** var Ḥaḳka imānım benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 111, Mısra 2). [şidkile, -ile]
3. Gel eyle gönül **şidk** ile efgān gecelerde
Bülbül gibi et sen daḥi nālān gecelerde (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 140, Mısra 1). [şidk,]

sidre: Ağaca teşbih edilen, yedinci kat gökte bir makam ismi.

1. Ḥādimiñ Rūḥu’l-emīn vaşşāfiñ olmuş Ḥaḳ seniñ
Yā Muḥammed ‘arş u **sidre** nūh felek mi‘rāc saña (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 3, Mısra 4). [sidre,]
2. ‘Aceb mi ‘ālem-i nāsūt ḥarāb olsa fiğānımdan
Ne eflāk ‘arş u **sidre** hem daḥi levḥ-i ḳalem zīrā (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 7, Mısra 4). [sidre,]

şıg: Bir yere bütünüyle girebilmek.

1. Ta‘rif ile ‘aşk künhüne hiç vāḳıf olunmaz
Hüzni **şıgamaz** deftere imlā-yı muḥabbet (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 27, Mısra 22). [şıgamaz, -a, -maz]

sihām-ı ḳaḳa: Kaza okları.

1. Gözleriñ zeytūna beñzer berk-i ḥāṭıf ğamzeler
Kibriğñ **sihām-ı ḳaḳa** mı tığ-ı Rüstemden midir (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 50, Mısra 4). [sihām-ı ḳaḳa,]

şıḥat-ı der-i ğam: Dert kapısının sağlamlığı.

1. Pāyedār olmaz fenānıñ **şıhhat-ı der-i ğamı**

Yāre-i çerh-i sitemden bakmayız tımāre biz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 11*). [*şıhhat-ı der-i ğam, -ı*]

sihr: Büyü, efsun.

1. Gören ol tırra-ı gīsūñuza ‘anber dediler

Țutulan ‘uğdesine **sihrile** ejder dediler (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 2*). [*sihrile, -ile*]

şıktırma: Sıkma. II Bunaltmak.

1. Girdikte dañi beyt-i zalām içre kerem kıl

Şıktırma meded ol ten-i ‘üryanımı yā Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 14*). [*şıktırma, -tır, -ma*]

silsile-i ‘aşkı tağ-: Aşk zinciri takmak. Aşkın tutsağı olmak mânasında.

1. Gerden-i kâfūra bağan **silsile-i ‘aşkı tağan**

Vādi’-i Mecnūna çıkan teşne gönül yandı yürek (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 7*). [*silsile-i ‘aşkı tağ, -an*]

sīm: Gümüş; beyaz.

1. Reddetmedi maṭlūbumı ol şāh-ı semāhat

Öptüm ruḥunı **sīm** gibi gerdāna yanaştım (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 6*). [*sīm,*]

sīm-gerden: Gümüş ve gerdan. Gümüş gibi parlak boyun.

1. İnci dişle **sīm-gerden** bu saña elṭāf-ı Hāk

Bā’ış-i ihyā-yi ‘ālem ğonca gül-famdan mıdır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 5*). [*sīm-gerden,*]

2. **Sīm-gerden** ile ḥāller bu ne tāvūsī revīş

Lebi bal ğamzesi tır kāmēti ‘ar’ar dediler (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 7*). [*sīm-gerden,*]

sīm ü zer: Gümüş ve altın.

1. Mesnedinde ni‘metinde var mı mālında vefā

Cevherinde **sīm ü zerde** eski ‘izzet kalmamış (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 12*). [*sīm ü zer, -de*]

şımāḥ Țut-: Kulak vermek, dinlemek.

1. Biñ bilirseñ bir bilenden eyle kesb-i ma‘rifet

Țut şımāḥıñ sevdiğim gül yüzde Allah ‘aşkına (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 6*). [*şımāḥıñ Țut,*]

simyā: İşaret, simya ilmi.

1. Hüznî dile koy lü’lū’-i esrār-ı ḥākāyık

Taḥşil-i rumūzāt ile **simyādan** uşandık (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 10*). [*simyādan, -dan*]

sīne: 1. Göğüs, sadr. 2. Derun, kalp.

1. Derd-i ‘aşkıñ **sīnemi** kılsın muşaykal el-amān

Eynime olsun ‘abā hem ‘aşk-ı zāt-ı Muştafā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 17*). [*sīnemi, -m, -ı*]

2. Derd-i ‘aşkıñ **sinede** bir nūr-ı hikmettir baña
Rûz u şeb feryād u efgân mürğ-i devlettir baña (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 4, Mısra 1). [*sinede, -de*]
3. Cemâliñ şem‘ine yandı bu dil pervâne-i ‘aşkıñ
Söyünmez **sinede** nârîñ fûrûhte ey meh-i garrâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 7, Mısra 8). [*sinede, -de*]
4. Kûmru güftârı bağdaki bülbülleri hâmuş eder
Gerdeniñ kâfur-ı cennet **sine** bir bağ-ı şafâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 8, Mısra 12). [*sine,*]
5. Hüzni-i bî-çäreñe lutf ile rahm et dâ‘imâ
Merhabâ ey **sinesi** şahrâ efendim merhabâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 9, Mısra 16). [*sinesi, -si*]
6. Tāvüs gibi münakkaş **sine** fezâ-yı Habeş
Hañçer gibi kemân-kaş gâyet güzelsiñ ammâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 11, Mısra 5). [*sine,*]
7. Ey güzel rahm eyleyip hâlim benim şorduñ mu hiç
Dâğ-ı dâğ hecriñle **sinem** yaramı şardıñ mı hiç (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 31, Mısra 2). [*sinem, -m*]
8. Takatim tak oldu billah sâkiyâ rahm et baña
Nâr-ı düzağ yanmada **sinemde** bî-şübeh eşağ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 33, Mısra 6). [*sinemde, -m, -de*]
9. Batmakta müjeñ **sineme** bir hâr-ı muğeylân
Ğamzeñ ise cân-gâhuma bir tîr-i yamân şüh (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 35, Mısra 5). [*sineme, -m, -e*]
10. Acımañ mı ‘acabâ ‘âşıka rahmiñ ne zamân
Yeter artık yeter âh **sinesi** taş kalb-i demir (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 46, Mısra 6). [*sinesi, -si*]
11. Bu revîşle nice kanlar döker âhû-yı nigâh
Dokunur **sineme** hûn-rîz müjeler top gibidir (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 47, Mısra 10). [*sineme, -m, -e*]
12. Şeh-i Hüsrev müjesi dîdesi âhûsu Çiniñ
Batıyor **sinemize** kaşları hañçer dediler (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 48, Mısra 4). [*sinemize, -miz, -e*]
13. Hicrânı ise emr-i ‘asîr ‘âşıq-ı zâra
Teslîm-i hayât **sinede** her bâr ne güzeldir (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 54, Mısra 10). [*sinede, -de*]
14. Söyünmez **sineden** âteş yanar meydân-ı ‘aşk içre
Şafâsı artar eksilmez dil-i püryanımız vardır (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 55, Mısra 9). [*sineden, -den*]
15. Vişâliñ ârzûsu **sinemde** muhkem
Şarâb-ı la‘liniñ mestânesiyiz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 57, Mısra 7). [*sinemde, -m, -de*]
16. Tiğ-i hecriñ **sineme** açtı hezârân pencere
Terk-i cân etmek rehiñde bir ‘uluvv-ı câhımız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 58, Mısra 9). [*sineme, -m, -e*]
17. Te’sîr etmez yâ niçin düd-ı siyâhım **sineñe**
Ey mürüvvetsiz hayâsız bî-vefâ dil-dârimiz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 63, Mısra 9). [*sineñe, -n, -e*]
18. Hâne-i zenbûr gibi **sinemde** biñ revzen durur
Kandım oldu ‘aşk benim bî-çäre göñlümdür mekes (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 66, Mısra 7). [*sinemde, -m, -de*]
19. Ebrüvânıñ **sineme** urdu hezârân yaralar
Tîr-i müjgân nâ‘il-i mehpâre-i ruhsâr heves (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 69, Mısra 7). [*sineme, -m, -e*]
20. Bilmediñ kadrim benim hayfâ ki **sineñ** taş imiş
Geçti ol nâz günleri geldi nedâmet gel yetiş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 71, Mısra 9). [*sineñ, -n*]
21. Kaş göz egri bizlere ağıyâra her dem iltifât
Yok mudur **sineñde** rahmiñ bî-mürüvvet gel yetiş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 71, Mısra 4). [*sineñde, -n, -de*]
22. Elvedâ‘ ey şüh-ı devrân ruhları aħmer yetiş
El-meded bî-rahm ü inşâf **sinesi** mermer yetiş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 72, Mısra 2). [*sinesi, -si*]
23. **Sineñ** âyine-i devrân Gülistân-ı İrem-âsâ
O maħmûr dîdeler cânâna fettân-ı zamân olmuş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 73, Mısra 3). [*sineñ, -n*]
24. Bu Hüzni teşne-i âb-ı vişâliñ nâr-ı hecriñle
Tutuştı **sineden** şardı yeñi baştan amân âteş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 74, Mısra 16). [*sineden, -den*]
25. Ey Hüzni eger irmek ise Hâkka murâdiñ
Sineñde ola gevher-i nâ-yâb-ı tevâzu‘ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 82, Mısra 14). [*sineñde, -n, -de*]
26. Fırkat ü hecriñle yaqtım **sinede** yüzbiñ çerâğ
Muftî‘-i âb-ı vişâliñ eylediñ benden irâğ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 84, Mısra 1). [*sinede, -de*]

27. Ey perî müjgânîna bu **sînemi** ettim hedef
Şerhâ şerhâ etmede cismimde zaîmîñ muhtelif (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 85, Mısra 1). [sînemi, -m, -i]
28. Hicrân yakıyor **sînemi** şanma kederim yok
Âh büktü belim firkat cismimde ferim yok (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 92, Mısra 1). [sînemi, -m, -i]
29. Ey cefâ-cû bilmediñ hayfâ ki kâdrim neyleyim
Yok mudur **sîneñde** yoksa zerre imânîñ seniñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 97, Mısra 4). [sîneñde, -n, -de]
30. Âh muhabbet seyfile bu **sînemi** amaç eden
Zülfikâr-ı Haydâr-ı Kerrâra beñzer kaşların (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 100, Mısra 3). [sînemi, -m, -i]
31. Mağlaşım müşkil talep hiç kıla şakla **sîneñe**
Hefti pençe müşkiliñ hal kıla yek lahza Celil (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 109, Mısra 9). [sîneñe, -n, -e]
32. Meded ey **sînesi** mermer baña ettiñ neleri
Öleyim kırtulayım câyımı zindân edeyim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 116, Mısra 5). [sînesi, -si]
33. Hele şebbo **sîneye** ravza-ı cennât diyelim
‘Acabâ bağ-ı İrem ‘ar‘ar-ı yâsmen mi desem (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 117, Mısra 3). [sîneye, -ye]
34. Şerhâ şerhâ eylediñ tîğ-ı elemle **sînemi**
Kalmadı gayrı taħammül tîr-i müjgânım benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 120, Mısra 3). [sînemi, -m, -i]
35. Ölsem de ne ğam **sînesi** billürda yatarken
Ey Hüzni bugün Yûsuf-ı Ken‘âna yanaştım (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 122, Mısra 11). [sînesi, -si]
36. Yok mürüvvet ‘aşîka vicdânîñiz mermer midir
Nâr-ı ‘aşkıñ külhânîñ **sînesi** süzânıym (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 123, Mısra 4). [sînesi, -si]
37. Ey semîn sâ‘id ‘abîri mûy-ı müşk-i cân-fezâ
Şun leb-i la‘lîñ şifâsın **sînesi** süzâneym (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 125, Mısra 8). [sînesi, -si]
38. Hânçer-i cevriñle âhîr Hüzniyi mahveylediñ
Göz göz oldu **sînede** ol dağ-ı hierânım deyü (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 138, Mısra 14). [sînede, -de]
39. Teşne dil mâh-ı muħarrem cây-i mâtem **sînesi**
Zümre-i ‘atşân cünûd-ı Kerbelâ derler bize (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 139, Mısra 3). [sînesi, -si]
40. Gözyaşı ile **sîneñi** girdâb-ı ricâ et
‘Afvede hemân cürmüñü Yezdân gecelerde (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 140, Mısra 9). [sîneñi, -n, -i]
41. Sevdâ-zedeyim hâlîme rahm et melekü’l-mevt
Bir cism-i za‘îf **sînesi** süzânıma yanaşma (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 146, Mısra 4). [sînesi, -si]

sîne-fezâ: (Uzay gibi) geniş göğüs.

1. Gözleriñ karasına yandı gönül çâresi ne
Sîne-fezâ zerresine teşne gönül yandı yürek (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 102, Mısra 4). [sîne-fezâ,]

sîne-i şahrâ: Sahranın sinesi. II Yeryüzü.

1. **Sîne-i i şahrâda** katlet ey şeh-i hûbân beni
İftihârım terk-i cân ‘aşkıñla etmem hiç esef (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 85, Mısra 7). [sîne-i şahrâda, -da]

sîne-i süzân: Ateşli göğüs, yanık bağır.

1. Her rûz u leyâl âh ile efgânımı gör gel
Yanmakta müdâm **sîne-i süzânımı** gör gel (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 107, Mısra 2). [sîne-i süzân, -ım, -ı]
2. Eyledi te’sîr firâkıñ **sîne-i süzânıma**
Rahm kıлма kanlı zâlim nâle vü efgânıma (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 143, Mısra 1). [sîne-i süzân, -ım, -a]
3. Hıfzıyla sivâ meyline vicdânımı yâ Rab
‘Aşk ile pür et **sîne-i süzânımı** yâ Rab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 15, Mısra 2). [sîne-i süzân, -ım, -ı]

4. Sen pâdişah-i şāhib-i cūd u luṭf u keremsiñ
Şāf eyle amān **sīne-i sūzānımı** yā Rab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 17, Mısra 6). [sīne-i sūzān, -ım, -ı]
5. Pervāne mişāl hüsüne meftūn-ı hayāliz
Bir çāre kıla **sīne-i sūzānıma** mahşūş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 75, Mısra 4). [sīne-i sūzān, -ım, -a]

sīneme hañçer ur-: Yaralamak, öldürmek maksadıyla ucu sivri bir aletle göğsüne vurmak. II Hüzün, keder, ızdırıp vermek.

1. Geldikçe Muḥarrem **urayım sīneme hañçer**
La‘net edeyim rûhuna biñlerce la‘iniñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 95, Mısra 19). [sīneme hañçer ur, -a, -yım]
2. **Urayım sīneme hañçer** akıtıp hūn-ı firāk
Şaçamam başıma odlar ten-i sūzān edeyim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 116, Mısra 7). [sīneme hañçer ur, -a, -yım]

sīr-āb: Suya kanma. Suya tok olmak.

1. Kaṭre-i rahmiñle **sīr-āb** eyle yā Rab el-amān
Bir günāhkār qalb-i kāsı Hüzni-i nā-çāre baq (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 91, Mısra 15). [sīr-āb,]

sirāyet et-: Yayılmak, bulaşmak, geçmek.

1. Şoñradan **etti sirāyet** ‘aşk-ı -ı ma‘şūk ‘āşıkā
Her birisin etti Mecnūn Leylā-veş tābān-ı ‘aşk (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 89, Mısra 11). [sirāyet etti, -ti]

sīret: Tavır olarak, ahlak bakımından.

1. Şüretiñ Haṭtan görünür **sīretiñ** fışk u fücūr
Vāh saña eyvāh saña yarın hacālettir saña (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 5, Mısra 3). [sīretiñ, -in]
2. Ettigiñ bunca ‘ibādet dil kabāhattir saña
Hep mūrā‘ilik ettiñ **sīrette** ‘ādetir saña (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 5, Mısra 2). [sīrette, -te]
3. Beni ādem şanır nazmım eden gūş ehl-i ‘irfān āh
Behā‘im **sīretim** tāb‘ım faşāhat vāhi vāh yā Rab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 16, Mısra 10). [sīretim,]
4. Şüret-i mergūblarıñ bil **sīreti** ef‘ī gibi
Nice hac çıktı veli zannettiğiñden bī-kıyās (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 68, Mısra 9). [sīreti, -i]
5. Şüretine **sīreti** mutlak muḥālif nā-kesi
Ma‘nide çarpa gezen hayvān ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 129, Mısra 9). [sīreti,]

sırr: Gönül ehlinde ve keşif sahiplerinden başkasının idrak edemediği hususlar, tasavvufi duygular ve bilgiler.

1. Aḥmed ile ‘Āliniñ ‘aşkıyla ḥaşret yā İlāh
İktedeytüm ihdedeytüm **sırrına** cānım fedā (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 1, Mısra 20). [sırrına, -ı, -na]
2. Gel seniñle edelim keşf-i derūn-ı rāz biz bize
Bāri hıfz et **sırrımı** gel gayra ifşālar ‘abeş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 29, Mısra 4). [sırrımı, -ım, -ı]
3. Ol Muḥammed hürmeti ‘afveyleyip ‘işyānımı
Şol ledünni **sırrına** sen eyle mahrem el-‘iyāz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 39, Mısra 10). [sırrına, -ı, -na]
4. Küntükeñziñ **sırrına** erdi irenler ‘aşk ile
Men‘aref dersin okuttu ‘āleme ‘irfān-ı ‘aşk (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 89, Mısra 3). [sırrına, -ı, -na]
5. Hiç ḥavf-ı Hudā ḥātıra gelmez mi ‘ābidi
Teşhīr **sırrımı** eylediñ āh Rūḥ-ı Emīniñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 95, Mısra 18). [sırrımı, -ı, -nı]

sırr-ı vaḥdet: Allah'ın birlik sırrı.

1. Yā Kerīmü yā Raḥīm mīm-i Raḥīmiñ ‘aşkına
Sırr-ı vaḥdet hürmeti etme beni ‘aşktan cüdā (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 1, Mısra 4). [sırr-ı vaḥdet,]

2. **Sırr-ı vahdet** İsm-i A‘zam zât-ı pâkiñ hakkıçün
Raḥmetinle kıl nazar mine‘l-emân her ân baña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 9*). [*sırr-ı vahdet,*]

sitem: *Zulüm, eza, cefâ.*

1. Kadd-i elfim ḥam-be-ḥam ebrûña teşbih eylediñ
El verir bunca **sitemler** nazlı cânânım benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 8*). [*sitemler, -ler*]

sitem kıl-: *Sitem etmek. Zulüm etmek, eziyet etmek.*

1. On **sitem kıl** bir mürüvvet ‘öşr-i şer’î-veş baña
Kırkıta bir ḥüsnüñ zekâtın ver bize ‘âlî neseb (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 7*). [*sitem kıl,*]

sivâ: *Özge, başka, gayri anlamında olup daha çok mâ-sivâ. (Allah'tan başka bütün varlıklar) şeklinde kullanılır.*

1. Gerdenimden hem **sivâ** kaydın benim ḥallet hemân
Kalmasın gönlümde zerre derd-i ‘aşktan mâ‘adâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 9*). [*sivâ,*]
2. **Sivâyâ** eyleme rağbet fenâ-ender-fenâdır bu
Helâk eyler seni âhîr bu varlıkla tekâsül hâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 3*). [*sivâyâ, -ya*]
3. Hıfzeyle **sivâ** meylane vîcdânımı yâ Rab
‘Aşk ile pür et sine-i süzânımı yâ Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 1*). [*sivâ,*]

siyâh: *Siyah, kara.*

1. Kıyâmetler kopardı ‘âleme çeşmiñ **siyâhından**
Zebûn eyler nice Rüstemleri ol nîm-nigâhından (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 1*). [*siyâhından, -ın, -dan*]

siyâset: *İdâre etme. Kontrol altına alma.*

1. Seniñ ‘aşkıñ ile cismim yanar revân-veş nâra
Ne ‘aklım var ne tedbirim ne feryâda **siyâset** var (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 10*). [*siyâset,*]

siz: *Çokluk ikinci kişi zamiri, siz.*

1. Etmedi te‘şîr **size** bunca zamândır âhımız
Kûşe-i ahfâya çektiñ kendiñi ey şâhımız (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 1*). [*size, -e*]

sızı: *Ruhsal acı, ızdırıp.*

1. **Şızılar** yâre-i hecrin tenim Eyyüb gibidir
Âh eder dertli gönül ḥüznile Ya‘kûb gibidir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 1*). [*şızılar, -la, -r*]

sofra: *Sofra.*

1. Şahâvet **sofrası** mebzûl-ı şarâb selsebîl-âsâ
Şerî‘attan tarîkattan yenir hoş nânımız vardır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 7*). [*sofrası, -sı*]

sofra-ı şahbâ: *Şarab masası. II Tasavvuf bağlamında rindlerin meclisi.*

1. Gâzel-ḥân muṭrib ü sâkî dem-â-dem ‘iş u ‘işretle
Hezârân meclis-i rindân müheyyâ **sofra-ı şahbâ** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 14*). [*sofra-ı şahbâ,*]

şoḥbet: *Görüşüp konuşma.*

1. Lebleriyiñ şerbetine teşne gönül yandı yürek
 umru dilin **şoḥbetine** teşne gönül yandı yürek (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 102, Mısra 2*). [*şoḥbetine, -i, -ne*]

şoḥbet et-: *Konuşma, sevdiği kimselerle yapılan toplantı.*

1. Gel bir gece **şoḥbet edelim** mey içelim âh
 Cân içre ‘azîz cân ile mihmânım efendim (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 112, Mısra 9*). [*şoḥbet ed, -elim*]
2. Dâ’imâ ağıyâr ile yâr **ettigiñ şoḥbet** yeter
 Tîg-ı zulmün ey perî cân-gâhuma âh açtı dağ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 84, Mısra 3*). [*şoḥbet ettigiñ, -ti, -gin*]
3. Biraz ‘işret biraz **şoḥbet edince**
 Vedâ’ ettim edip gîsû-yı tezîf (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 87, Mısra 15*). [*şoḥbet,*]

şoḥbet-i yâr: *Sevgilinin sohbeti.*

1. Dayanır mı ‘acabâ cân bu firâka güzelim
 Ne vakit **şoḥbet-i yâr** vâşıl-ı cânân olayım (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 121, Mısra 8*). [*şoḥbet-i yâr,*]

soḡun-: *Takınmak.*

1. Al giyin allar kuşan al kırmızı allar seniñ
 Gül **soḡun** güller taķın gülşendeki güller seniñ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 98, Mısra 2*). [*soḡun,*]

soñ: *Bitiş, nihayet.*

1. ‘Abd-i ‘âşî Hüzniyim bî-çâreyim yâ Rab meded
Soñ nefeste rûz kıl hem kâmil-i imân baña (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 2, Mısra 14*). [*soñ,*]
2. Rûz-ı maḡşer ḡakimiñ ḡak müdde’in şems-i cihân
 Hüzni vazgel mâ-sivâdan **soñ** nedâmettir saña (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 5, Mısra 14*). [*soñ,*]
3. Dâ’-i zenbiñ ey ṭabîb-i çâre-sâzı el-amân
 addimi kıldı muḡavves zaḡm-ı ‘işyân **soñ** ramâķ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 88, Mısra 12*). [*soñ,*]
4. Yâ görem yâ görmeyem göster cemâliñ **soñ** vedâ’
 Eyle lutfuñ Hüzni-i dîvâna gel Allah için (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 132, Mısra 9*). [*soñ,*]

soñ nefes: *Ruh bedenden çıkarken verilen son nefes, ölüm anı.*

1. **Soñ nefeste** Hüzniyi imân ile yoldaş kıl
 Rabbenâ şebbitlenâ imânenâ vaktü’z-zevâl (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 104, Mısra 15*). [*soñ nefes, -te*]

soñradan: *Daha sonra, ileri bir zamanda.*

1. **Soñradan** etti sirâyet ‘aşķ-ı -ı ma’şûķ ‘âşîķa
 Her birisin etti Mecnûn Leylâ-veş tâbân-ı ‘aşķ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 89, Mısra 11*). [*soñradan,*]
2. Çün Züleyḡa evvelâ ‘aşķ ile oldu nâmdâr
 Oldu meftûn **soñradan** ol Yûsuf-ı Ken’ân-ı ‘aşķ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 89, Mısra 14*). [*soñradan,*]
3. ‘Âşîķa va’d eyleyip ‘îd-i mülâķât var deyü
Soñradan ettiñ nûķûl ‘uşşâķa olduñ dil-firîb (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 20, Mısra 6*). [*soñradan,*]

sor-: *Soru yönelterek bilgi istemek, sual etmek.*

1. Ey güzel rahm eyleyip hâlim benim **şorduñ** mu hiç
Dâğ-ı dâğ hecriñle sînem yaramı şardıñ mı hiç (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 1). [şorduñ, -du, -n]
2. Gel seniñle bezmim ihyâ edelim meyle bu şeb
Tāvüs-ı refât ile ‘uşşâka cām **şorduñ** mu hiç (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 6). [şorduñ, -du, -n]
3. Raḥmedip bir kez n’olur aḥvâlimi hiç **şormadıñ**
Hüznî-i şeydâcığım sen bir taraf ben bir taraf (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 17). [şormadıñ, -ma, -dı, -n]

şoydur-: Giysiyi çıkarmak. II Kişiliğin değiştirilip başka bir mizaca dönüştürülmesi.

1. **Şoydurup** Edhem mişâli nicesiñ dervîş edip
Taht-ı ‘aşka Hüznîyâ hep oldular ḥākân-ı ‘aşk (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 15). [şoydurup,]

sön-: Sönmek. II Gönül yangının sönmesi.

1. Vâh Şîr-i Hudâ Fâtımanîñ cân-ı ‘azîzi
Söndürdü Yezîd nûrını ol ‘arş-ı berîniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 8). [söndürdü,]

söyle-: Demek, söylemek.

1. Ey bād-ı şabâ yâre benim hâlimi **söyle**
Tedbîr ü şifâ yok mu ‘aceb bu dil bir ân mütelezziz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 7). [söyle,]
2. Çün muḥabbet iki baştan **söylenir** darb-ı meşel
Kalmadı sevdâcığım sen bir taraf ben bir taraf (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 13). [söylenir, -n, -ir]
3. Ser-be-ser ‘aşkıñla yaktıñ ‘aşk-ı şeydâları
‘Âdetiñiz bu mudur yâ **söyle** cânânım benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 12). [söyle,]
4. Ey peyk-i şehîr derdimi Lokmânıma **söyle**
Yandı cigirim hecr ile cânânıma **söyle** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 1). [söyle,]
5. Ğam leşkeri zabteyledi dil kişverin eyvâh
Fetḥeyledi vaş ile sultânıma **söyle** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 4). [söyle,]
6. Hiç cevîr ü cefâ çekmeye yok tākâtım aşla
Kâr eylemedi hem fırkat bu cânıma **söyle** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 6). [söyle,]
7. Şeb-tâ-be-seḥer ‘aşk ile bûlbûl gibi oldum
Beyhûde yere var meh-i tâbânıma **söyle** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 8). [söyle,]
8. Ya‘kûb gibi hep çektikçe kim derd ü belâyı
Var Hüznî dilim Yûsuf-ı Ken‘ânıma **söyle** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 10). [söyle,]

söylet-: Konuşturmak, dile getirmek.

1. ‘Âr u nâmus yok mudur hiç böyle bî-pervâ gezeñ
Güft ü gülar **söyletirsîñ** dâ’imâ düşmâna sen (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 6). [söyletirsîñ,]

söyün-: Sönmek.

1. **Söyünmez** sîneden âteş yanar meydân-ı ‘aşk içre
Şafâsı artar eksilmez dil-i pürânımız vardır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 9). [söyünmez,]
2. Cemâliñ şem‘ine yandı bu dil pervâne-i ‘aşkıñ
Söyünmez sînede nâriñ fûrûḥte ey meh-i ğarrâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 8). [söyünmez,]

söyündür-: Söndürmek.

1. Nâr-ı ‘aşkıñ ser-be-ser yaktı vücûd iklimini
Âb-ı vaşlıñla **söyündür** Hüznî kurbânıñ seniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 10). [söyündür,]

söz: Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavi.

1. rüz-i rus-tahîz maqbûl **sözündür**
Bırakma bendeni giryân Muhammed (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 13). [sözündür, -ün, -dür]
2. Eden pervâne-i süzân tecellâ-yı cemâliñdir
Özüm âteş gözüm âteş **sözüm** âteş bu cân âteş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 10). [sözüm, -üm]
3. Aşlı bilinir meclis-i 'irfânda **sözünden**
Meydâna çıkar mâyeden âdâb-ı tevâzu' (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 7). [sözünden, -ün, -den]

sû: Yön, taraf.

1. Gâhi yakıtım cismimi ben odlarla pervâne-veş
Gâh bürüdet bulmuşum her renk her **sûlarla** ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 8). [sûlarla,]

şu: Su, âb, mâ.

1. Şafâlar bahşeder dâ'im dil-i maḥzûnlara billah
Akar mir'ât gibi şeffâf **şular** âb-ı hayât-âsâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 12). [şular, -lar]
2. Sen selâmet ver ilâhî Hüznîye âḥir nefes
Eksilir mi ey Hudâ baḥr-kereminden kaçre **şu** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 14). [su,]

su'âl et-: Sormak, araştırmak.

1. 'Adl ile **etme su'âl** lutf eyle başın ḥaḳḳıçün
Ey şehinşâh-ı cihân 'afveyle her ân el-meded (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 11). [su'âl et, -me]
2. Konduḳta muşallâ taşına **etme su'âli**
Her ḥaḳḳ-ı 'ibâd maṭlab-ı cîrânımı yâ Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 11). [su'âli, -i]

sû-be-sû: Taraf taraf, her taraf, her yan.

1. **Sû-be-sû** etti ḡuluv ol ceş-i cinnet başıma
Gâhi Ḳays oldum 'aşırda 'aşḳ-ı Leylûlarla ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 15). [sû-be-sû,]
2. Cân 'azîzim sende bî-rûn ol bu tenden vâḳt iken
Çün ḥarâba tuttu yüz âḥ beyt-i ḡöñlüm **sû-be-sû** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 10). [sû-be-sû,]
3. Dâm-ı ḡurbet **sû-be-sû** bend eyledi her yanımız
Âteş-i hecriñ bizi maḥveyledi mümlar gibi (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 3). [sû-be-sû,]

şubḥa dek: Sabaha kadar.

1. İltifâtın sāyesinde Hüznîyi et kām-yâb
Vuşlatıña **şubḥa dek** biñ cân ile ḳurbânıyım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 12). [şubḥa dek,]

Sübḥân: Her türlü kusurdan, noksandan, beşerî nitelik ve zaatlardan uzak olan Allah.

1. Niçin dervîşlere baktın ḥaḳâretle behey ḥâsid
Şaḳın Allah diyen boş mu kalır **Sübḥânımız** vardır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 14). [sübḥânımız,]

şubḥ-ı vişâl: Vuslat sabahı.

1. Şeb-i firkat dil-i dîvânemi mahvetti meded
Ne zamân **şubh-ı vişâliñ** ile hândân olayım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 6). [şubh-ı vişâliñ,]

şüfiyâ: Ey dinin emir ve yasaklarına sıkı sıkıya bağlı olan!

1. Kıрма gönlüm **şüfiyâ** gel dūd-ı âhımdan şakın
Hâk katında belki maqbûl râz-ı pinhânım benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 7). [şüfiyâ,]

sühân: Söz, kelâm.

1. Alırsam destime hâme edersem ‘aşkıñı tefsîr
Midâd âteş **sühân** âteş bu kilik-i nâ-varâk âteş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 14). [sühân,]

sühân-gû: Güzel söz söyleyen.

1. Gâhi Hüznî gâhi Hizbî bir ‘aceb dîvâneyim
Gâhi neşr ettim gâzeller biñ **sühân-gûlarla** ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 18). [sühân-gûlarla,]

suhen: Söz, kelâm.

1. Er iseñ men’aref dersin oku erbâb-ı ‘aşktan gel
Bu Hüznî-veş **suhen** bahşâ hezâr mişli öter vâ‘iz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 16). [suhen,]

sükkâr: Şeker.

1. Ey şüh-ı cihân cânıma kâr eyledi sevdâ
Dil mi dayanır lebleri **sükkârına** karşı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 6). [sükkârına, -ın, -a]

sükûnet bul-: Yatışmak, sakinleşmek.

1. Gâh **sükûnet buldu** gönlüm lâl oldum kaldım velî
Gâhi oldum bir hezâr ol ‘aşk-ı Leylûlarla ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 5). [sükûnet bul, -du]

Süleymân: Hz. Süleyman (as) peygamber.

1. Hâtem-i ‘aşkıñ beni dehre **Süleymân** eyledi
Çalmadı minnet dağı İskender ü Dârâsına (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 9). [süleymân,]

Süleymân-ı zamân: Zamanın Süleyman’ı.

1. **Süleymân-ı zamânsıñ** satvetiñ hem tuttu dünyâyı
Esîr-i ‘aşkıñ olmuştur dîvânın emriñe merbû (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 3). [süleymân-ı zamânsıñ, -sın]

sultân: Hükümdar, sultân.

1. Şâh iken dehre Zelihâ ‘aşk ile yoğsul olur
Mısra Yûsuf kul iken **sultân** olur ‘âlem bu yâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 8). [sultân,]
2. Nebîler hâtemi **sultân** Muhammed
Velîler mürşidi cânân Muhammed (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 1). [sultân,]
3. Seni **sultân** edeniñ taht-ı dile şâh-ı dilir
Dîdesi bahr-i siyâh kâmeti mektûb gibidir (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 5). [sultân,]

4. Şark u ğarba hükmünü infāza me'mūr ebrūvān
Şöyle bir şevketli **sultān** şanki Dārā ğamzeler (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 6*). [**sultān**,]
5. Gurūru mālā māl ehli ede biz 'aczi Allaha
Muhammed hażreti-āsā bizim **sultānımız** vardır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 16*). [**sultānımız**, -ımız]
6. Dergeh-i ğaffāra tıttum rū-siyāhım Hüznıyā
Ol verendir maqşadım **sultāna** minnet etmeyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 14*). [**sultāna**, -a]
7. Kurbān olayım dergeh-i vālā-yı nigāra
Yağma edeyim cānımı **sultānıma** maşşuş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 12*). [**sultānıma**, -ım, -a]
8. Hāver-i ğam mülküne **sultān** ararsaň işte ben
Serfirāz-ı leşker-i hicrān ararsaň işte ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 1*). [**sultān**,]
9. Seng-i vicdānıñ gibi bir seng-i hārā görmedim
Yoksa pülād mı diliñ raħm eyle **sultānım** deyü (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 6*). [**sultānım**, -ım]
10. Ğam leşkeri zabteyledi dil kişverin eyvāh
Fetheyledi vaş ile **sultānıma** söyle (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 4*). [**sultānıma**, -ım, -a]

sultān: *Padişah, hükümdar. II Allah.*

1. Münkîrle Nekîre vereyim Şāfi cevābı
Takrîr edeyim anlara **sultānımı** yā Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 16*). [**sultānımı**, -ım, -ı]
2. Hüznî-i bî-çāreniñ bakma hatāsı bî-şümār
Kullara etmekte ihsān cümle **sultān** el-meded (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 14*). [**sultān**,]
3. Ricā-mend-i vişālim ben mürüvvet eyle **sultānım**
Kula 'atf-ı nigāh meşhūr emeldir pādīşāhından (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 9*). [**sultānım**, -ım]

sultān-ı 'aşk: *Aşkın sultanı. II Sevgili.*

1. Kim ki düştü 'aşka ol ma'sūka etsin ilticā
Ol hayā' vü perde-i maħbūbdadır **sultān-ı 'aşk** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 10*). [**sultān-ı 'aşk**,]

sultān-ı sa'ādet: *Mutluluk sultanı.*

1. Kim deħālet eyler ise bāb-ı luṭfuñda 'aziz
Oldı **sultān-ı sa'ādet** dü cihānda lā-muħāl (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 6*). [**sultān-ı sa'ādet**,]

sülük: *Belli bir gruba girme. Bir yolu takib etme. Bir tarikata bağlanma. Mānevi terakki mertebelerinde devam etme.*

1. Bulur Hakkı oña tābi' olanlar
Sülükunuñ ricāsıdır şerī'at (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 12*). [**sülükunuñ**,]

şun-: *Vermek, uzatmak, takdim etmek.*

1. Ey sākī hemān **şun** bize bir bāde-i gülgün
Bu şeb edelim yār ile icrā-yı muħabbet (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 13*). [**şun**,]
2. Sākıyā Allah için **şun** cām-ı 'aşktan bir kadeħ
Teşne dil ol kayd-ı ğamdan bir daħi bulsun feraħ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 1*). [**şun**,]
3. Merħamet kıl hālîme pervāne dil didār için
Mey-i 'aşkı sākıyā **şun** def-i ğam kıl felāħ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 10*). [**şun**,]
4. Sākıya **şun** bādeyi bizler anıñ mezzākıyız
Zehr-i endüh-ı firākıñ 'aşk ile tiryākıyız (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 1*). [**şun**,]

5. **Şundu** cānān bñsesiñ biñlerce minnet cānıma
Māsivāyī dilberi biz dilde icād etmeyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 9*). [*şundu, -du*]
6. Ey semīn sâ'id 'abiri müy-ı müşk-i cān-fezā
Şun leb-i la'liñ şifāsın sinesi sūzāneyim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 8*). [*şun,*]

sünbül: *Maruf çiçek, sünbül.*

1. Açıldı her taraf **sünbül** menefşe erguvān reyhān
Şüşāmla yāsemin zanbāk dañı ol nergis-i şeh-lā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 3*). [*sünbül,*]
2. Vücūduñ nār-ı 'aşkıñla yaķar pervāneler her dem
Gül ağlar bülbül ağlar **sünbül** nergisle hāsır ağlar (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 6*). [*sünbül,*]
3. Meh-i ruhsārıñ meftūn gülistānıñ şükūfātı
Gül āteş **sünbül** āteş benefşe vū erguvān āteş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 4*). [*sünbül,*]
4. Al benim nāzik efendim deste deste destiñe
Hem koķula kıl temāşā bağda **sünbüller** seniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 4*). [*sünbüller, -ler*]
5. Lāle **sünbülle** karanfil mor menefşe her şükūf
'Arz-ı dīdār ettiler güller ile reyhān seniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 7*). [*sünbülle, -le*]
6. Hālīñ yetişir kevkeb-i seyyāreye emşāl
Sünbül mü mişāl perçem-i telkārıñā qarşı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 10*). [*sünbül,*]

sür-: *Geçirmek, hayat yaşamak.*

1. Var ise **sürdüm** diyen dünyāda devrānū's-şilā
Hāķķına rāzı olanda zerre rāhāt kalmamış (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 5*). [*sürdüm, -dü, -m*]

sür-: *Devam etmek.*

1. Hāķ olsam eger ben yine yok dilde ferāģat
Tā haşre degin **sürmede** da'vā-yı muhabbet (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 4*). [*sürmede, -me, -de*]
2. Bak hāke **sürer** rüyunu ol āb-ı mübārek
Tatñır ü vesāñ ni'met-i şehd-āb tevāzu' (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 3*). [*sürer, -er*]

şüret: *Gözün ilk bakışta gördüğü şey, dış görünüş, şekil, biçim. Yüz, çehre, surat.*

1. **Şüretiñ** Hāķtan görünür sīretiñ fişķ u fücūr
Vāh saña eyvāh saña yarın hacālettir saña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 3*). [*şüretiñ, -in*]
2. Kādir-i mutlak seniñ çün rāz-ı pinhānıñ bilir
Şüretiñ tāvūs-ı zibā gerçi vicdānıñ 'abeş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 4*). [*şüretiñ, -in*]
3. **Şüretine** sīreti mutlak muhālif nā-kesi
Ma'nide çarpa gezen hayvān ararsañ işte ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 9*). [*şüretine, -in, -e*]
4. **Şüretim** tersim olunmuş heykel oldu māh-rū
Her taraftan bād-ı cinnet başıma etti gülü (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 1*). [*şüretim, -im*]

şüret ü şekl-i gedā: *Dilencinin şekli ve görünüşü.*

1. **Şüret ü şekl-i gedāy** zāhidā ĥor bilme sen
Etmeye iğfāl seni hiç ol 'acīb rengin libās (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 5*). [*şüret ü şekl-i gedāy,*]

şüretā: *Dış görünüşe göre, görünüşte, zāhiren.*

1. **Şüretā** bülbül figānı eyler ammā gül için
Ma'nāda matlūbu Mevlā ettiği ezķāra bak (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 3*). [*şüretā,*]

2. Münkəsir-çalb olma Hüzni mür u mārsa **şüretā**
Şems-i hāver burc-ı tende nūr-ı ‘irfāndır gönül (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 106, Mısra 13*). [**şüretā**,]

şüret-i Leylā: *Leylā'nın sureti; tasviri.*

1. Kays-ı dehre cinnet-i ‘aşkı benim ta‘līm eden
Şüret-i Leylā dilimde dilde Allah her nefes (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 66, Mısra 6*). [**şüret-i leylā**,]

şüret-i mergüb: *Rağbet edilenlerin dış görünüşü.*

1. **Şüret-i mergübların** bil sîreti ef‘î gibi
Nice hâc çıktı velî zannettigiñden bî-kıyās (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 68, Mısra 9*). [**şüret-i mergüb**,]

şüret-i mihr-i vefā: *Vefā güneşinin şekli.*

1. **Şüret-i mihr-i vefādan** cevri mu‘tād eylediñ
Yâ neler yaptın vefāsız bu dil-i dîvāne sen (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 131, Mısra 7*). [**şüret-i mihr-i vefā**, -dan]

şüret-i zibā: *Güzel yüz.*

1. **Şüret-i zibā** münakkaş hüsni ma‘şuk bî-vefā
Rağm yok şanma gönül ‘ālemde her hūbān leziz (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 41, Mısra 7*). [**şüret-i zibā**,]

şüreyyā: *Ülker yıldızı.*

1. Fülfillerin **şüreyyā** kaddiñ mişāl-i tūbā
Ey şah-ı mülk-i Kisrā gāyet güzelsiñ ammā (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 11, Mısra 7*). [**şüreyyā**,]

sürür: *Sevinç, mutluluk.*

1. Çerh-i gerdün ber-karār olmak murād üzre muhāl
Gāhi gam gāhi **sürür** devrān olur ‘ālem bu yā (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 6, Mısra 4*). [**sürür**,]
2. Ğurbet elde kisve-i mâtem giyip kaldım ğarīb
Sen ğarīb bu dil ğarīb yā kim baña versin **sürür** (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 45, Mısra 6*). [**sürür**,]

sürüşān: *Melekler.*

1. Enbiyā’ vü evliyā cümle **sürüşān** zā’iriñ
Şarf-ı māl bezl-i vücūd etmekte her huccāc saña (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 3, Mısra 9*). [**sürüşān**,]

sürüş-ı aḳdes: *En mübârek melek.*

1. Ol makām-ı sırr-ı lāhutuñ **sürüş-ı aḳdesi**
Cibril-āsā kurb-ı Hāḳka hem şitābāndır gönül (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 106, Mısra 11*). [**sürüş-ı aḳdes**, -i]

şüşām: *Baharat olarak kullanılan bir bitki türü.*

1. Açıldı her taraf sünbül menefşe erguvān reyhān
Şüşāmla yāsemin zambāk daḳ ol nergis-i şehlä (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 12, Mısra 4*). [**şüşām**la, -la]
2. Benefşe boynunu bükmüş **şüşām** kaddin kemān etmiş
Çayır çiye dem semīn lāle ‘abirle müşk-bār aḳlar (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 44, Mısra 3*). [**şüşām**,]

sütün: Tek parça mermerden ya da harç dökülerek yapılan direk.

1. Esrâr-ı Hudâ her kula bu ‘aşk naşib olmaz
Tâ ‘arşa **sütün** olmada gavğâ-yı muhabbet (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 6). [sütün,]

süvâr: Bir binek hayvanına, özellikle ata binmiş kimse.

1. Esb-i ‘aşka rakîb olmuş feth eden dil kişverîn
Şâhib-i Düldül **süvâr** şehvâra beñzer kaşların (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 6). [süvâr,]

süy-ı Hak: Gerçeğin ve doğrunun yönü. (Hak yolu)

1. **Süy-ı Hak**tan her ne gelse râzıyım biñ cân ile
Muntâzır dil ibtilâya câna minnet etmeyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 11). [süy-ı hak, -tan]

süz ol-: Yanmak. II Istırap çekmek.

1. Kerem et gayret-i ağıyar ile **süz oldu** bu dil
Biraz ol lutfuñ ile nâ’il-i ihsân olayım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 11). [süz ol, -du]

süzân: Yanıp yakılmada, acılı, ızdıraplı.

1. Hüznî yanyor ateş-i ‘aşk ile dem-â-dem
Etmekte figân hecrile **süzân** müteleziz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 12). [süzân,]
2. Bülbül gibi gül hüsnüñe dem-beste-i bâlım
Pervâne mişâl cismile **süzânım** efendim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 4). [süzânım, -ım]
3. Yine mey âteş-i hecrin ile **süzân** olayım
Büküyor kıddimi firkat nice giryân olayım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 1). [süzân,]
4. Yok mürüvvet ‘aşıka vicdânınız mermer midir
Nâr-ı ‘aşkın külhânının sinesi **süzânıyım** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 4). [süzânıyım, -ı, -yım]
5. Ey semîn sâ’id ‘abîri müy-ı müşk-i cân-fezâ
Şun leb-i la’lîn şifâsın sinesi **süzâneym** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 8). [süzâneym, -e, -yim]
6. Sevdâ-zedeyim hâlîme rahm et melekü’l-mevt
Bir cism-i za’îf sinesi **süzânıma** yanaşma (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 4). [süzânıma, -ım, -a]

süz-ı dil: Gönül yangını.

1. **Süz-ı dil** oldu Züleyhâ hüsn-i Yüsuf çün hemîn
Vuşlat-ı cânân için kan ağladı her rüz u şeb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 9). [süz-ı dil,]
2. Kays u Ferhâd ders-i ‘aşkı bizden etti iktibâs
Bülbül ü pervânedir **süz-ı dilden** ‘aşk-şinâs (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 2). [süz-ı dil, -den]

-Ş-

şâd: Mutluluk.

1. Yüsufa Ya’kûb iseñ beytü’l-hazânda girye et
Leylâya Mecnûn iseñ bu **şâd** u handânın ‘abeş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 8). [şâd,]

şâd ol-: Mutlu ve huzurlu olmak.

1. Ben dedim dil bî-şekîb âh ol dedi şabreyle sen
Bir gün olur **şād olursuñ** ey Hüzni-i nālânımız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 62, Mısra 14). [şād ol, -ur, -sun]
2. Beytü'l-aḥzân bâğ-ı 'Adniñ kaşr-ı a'lâsı bize
Şād olursam dehrîde bil intihârım var benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 119, Mısra 6). [şād ol, -ur, -sa, -m-ur, -sam]

şād u ḥurrem: Neşelenmek. Sevinçten uçmak.

1. Rû-siyâh kapıña geldim Rabb-ı 'âlem el-'iyâz
Etme red lutfuñla eyle **şād u ḥurrem** el-'iyâz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 39, Mısra 2). [şād u ḥurrem,]

şādān: Sevinçli, mutlu, bahtiyâr.

1. Dehrîde dil-şād iken giryân olur 'âlem bu yâ
Gün olur pür-gam iken **şādān** olur 'âlem bu yâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 6, Mısra 2). [şādān,]
2. Merhabâ ey sāye-i lutfuñda **şādān** olduğum
Eylediñ memnûn bizi zirâ efendim merhabâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 9, Mısra 11). [şādān,]
3. Ne sebep Hüzni-yi bî-çāreyi ḥüzn ile koyup
Ne sebebtir rakîbâ her demi **şādān** ne sebep (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 22, Mısra 14). [şādān,]
4. Ğubārñ iftiḥārı 'arşa bestir
Vücuduñla zemîn **şādān** Muhammed (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 36, Mısra 10). [şādān,]
5. Bunca 'ıdım etmede imrâr firāk u vaşl ile
Bir ğarîb âvāreyim ben eyle **şādān** el-meded (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 37, Mısra 8). [şādān,]

Şāfi: Şifâ verici, veren. Allahın sıfatlarındandır.

1. Münkîrle Nekîre vereyim **Şāfi cevābı**
Takrîr edeyim anlara sultānımı yâ Rab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 15, Mısra 15). [şāfi,]

şāfi': Şefaatçi.

1. Şiddet-i aḥvâl-i maḥşer nâr-ı ḥüsrân bilmezem
Şāfi'im ol fāḥr-i 'âlem nûr-ı Yezdānım benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 111, Mısra 6). [şāfi'im, -im]

şāfi merhem: Şifalı merhem.

1. İnhiṭâta geldi 'ömrüm bulmadı cürmüm kemâl
Yâre-i vizrime çal bir **şāfi merhem** el-'iyâz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 39, Mısra 8). [şāfi merhem,]

şāh: Padişah, hükümdar. II Sevgili.

1. **Şāh** iken dehre Zeliḥâ 'aşk ile yoḥsul olur
Mışra Yūsuf kûl iken sultān olur 'âlem bu yâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 6, Mısra 7). [şāh,]
2. Mürâ'ât et vefâ resmin ferāmûş eyleme **şāhum**
Deriñde vâlih ü ḥayrân bu Hüzni 'āşık-ı şeydâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 7, Mısra 13). [şāhum, -im]
3. Kıl rahîm devletli **şāhum** eyle vaşlñla bekām
Her taraf kesti amānım ğayri zirâ ğamzeler (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 51, Mısra 11). [şāhum, -im]
4. Seherde bûlbûle ders-i fiğānı etmişiz ta'lim
Bizim de ma'nevî **şāhum** hezâr gülşenimiz vardır (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 55, Mısra 12). [şāhum, -im]

5. Görünmez gözüme ziyâ duyaldan na'tıñı **şāhım**
Hemān 'aşkıñ dimāğında ediptir 'aqlımı mehbûṭ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 5*). [*şāhım, -ım*]
6. Sür hâke yüzün baş açık el kaldır o **şāha**
Ey Hüznî ara derdiñe dermān gecelerde (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 13*). [*şāha, -a*]

Şāh Hüseyn 'aşkı: *Kerbela şehidi Hz.Hüseyn aşkına, hatrına.*

1. **Şāh Hüseyn 'aşkına** olsun cism ü cānım biñ fedā
Kisve-i mātemde pinhān dā'imā derler bize (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 7*). [*şāh hüseyn 'aşkına,*]

Şāh-ı Baṭḥā: *Mekke'nin hükümdârı.*

1. Okuyup Levlāke levlāk ḥuṭbesin Bezm-i Elest
Şāh-ı Baṭḥā Ahmed-i Muḥtāra verdim gönlümü (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 10*). [*şāh-ı baṭḥā,*]

şāh-ı ceylān: *Ceylanların şāhı.*

1. Tarfetü'l-'ayn içre birden kâ'inâtı seyr eden
Kutbu'l-aḳṭāb Ḥazret-i ol **şāh-ı ceylāndır** gönül (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 10*). [*şāh-ı ceylān, -dır*]

şāh-ı cihān: *Dünya padişahı. II Sevgili, dünyalar güzeli.*

1. Sa'adet burcunuñ şemsi meded **şāh-ı cihān** ey şüh
Nezāket taḥtınıñ māhı amān nūr-ı zamān ey şüh (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 1*). [*şāh-ı cihān,*]
2. Aḳıtıñ dide-i ḥünun meded ey **şāh-ı cihān**
Acımañ Hüznîye zerre diliñ āhen mi desem (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 9*). [*şāh-ı cihān,*]

şāh-ı dilir: *Yiğitlerin şāhı.*

1. Meded ey ruḥları ḥamrā meded ey **şāh-ı dilir**
Görelî ḥüsnüñü dil 'uḳde-i zülfünde esir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 1*). [*şāh-ı dilir,*]
2. Seni sultān edeniñ taḥt-ı dile **şāh-ı dilir**
Didesi baḥr-i siyāh kāmety mektüb gibidir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 5*). [*şāh-ı dilir,*]

şāh-ı dîn: *Din padişahı.*

1. Şehriyār-ı şehir-i dîn ey Raḥmetenli'l-'ālemîn
Hep seniñle faḥr eder eşyā-yi mevcūd **şāh-ı dîn** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 2*). [*şāh-ı dîn,*]

şāh-ı edīb: *Şairlerin padişahı.*

1. Dergehiñde baş koyup ḳan ağlarım rüz u leyāl
Ḳıl raḥm ḳurbānıñım ben el-amān **şāh-ı edīb** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 10*). [*şāh-ı edīb,*]

şāh-ı endūh: *Keder padişahı.*

1. Ehl-i ḥüznüñ gönülüdür der bil maḳāmım ol Ḥudā
Taḥt-ı dilde **şāh-ı endūh** yār-ı gārım var benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 10*). [*şāh-ı endūh,*]

şāh-ı hūbān: *Güzellerin şahı, en güzeli.*

1. Hālet-i nez‘a eriştim **şāh-ı hūbān** elvedā‘
Kāfir imāna gelir gel eyle cānan gāraḡ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 9*). [*şāh-ı hūbān,*]
2. Elvedā ey fitne-engîz **şāh-ı hūbān** elvedā‘
Elvedā ey Yūsuf-ı Ken‘ān-ı devrān elvedā‘ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 1*). [*şāh-ı hūbān,*]
3. Kelb rakıbe iltifātın armağān zulmün baña
Pāyine düştüm kerem kıl **şāh-ı hūbānım** deyü (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 10*). [*şāh-ı hūbān, -ım*]

şāh-ı Huten: *Huten padişahı.*

1. Yatar ol cāme-i rāhatta dilā **şāh-ı Huten**
Varayım ‘arz edeyim hālîmi hūnkāra bu şeb (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 7*). [*şāh-ı Huten,*]

şāh-ı merdān: *Yiğitlerin şahı.*

1. Gāh ednā gāh a‘lā rengārenk taḥvīl olur
Heft kişver-i şehvār **şāh-ı merdāndır** gönül (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 4*). [*şāh-ı merdān, -dır*]

şāh-ı mülk-i Kistrā: *Şāhın memleketinin şahı.*

1. Fülfilleriñ süreyyā kaddiñ mişāl-i tūbā
Ey **şāh-ı mülk-i Kistrā** gāyet güzelsiñ ammā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 8*). [*şāh-ı mülk-i kistrā,*]

Şāh-ı rūsul: *Peygamberler sultânı, Hz. Muhammed.*

1. Meded **şāh-ı rūsul** ettim deḡālet
Şefā‘at baḡriniñ kurbānesiyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 15*). [*şāh-ı rūsul,*]
2. Ol **şāh-ı rūsul** meḡhar-i maḡbūb-ı cihāniñ
Kurbān olayım fethine şol Bedr ü Hüneyniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 3*). [*şāh-ı rūsul,*]

şāh-ı semāḡ: *Cömertlik şahı.*

1. Dūd-ı āhım çıkmada baştan semāya gel yetiş
Düştü gönle nāzeninim luṭf bol **şāh-ı semāḡ** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 8*). [*şāh-ı semāḡ,*]

şāh-ı semāḡat: *Cömertlik şahı.*

1. Reddetmedi maṭlūbumı ol **şāh-ı semāḡat**
Öptüm ruḡunı sım gibi gerdāna yanaştım (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 5*). [*şāh-ı semāḡat,*]

şāhım: *(Ey) sultānım.*

1. Meded ḡamzeñ iṡer kanım kerem kıl ruḡları ḡamrā
O billur gerdeniñ **şāhım** ‘aceb dārū’l-amān olmuş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 8*). [*şāhım,*]
2. Bu Hüznî kemteri kaydet bulunsun defter-i ‘aşkta
Dil-i maḡzūn ile her dem saña **şāhım** bu cān ‘āşık (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 14*). [*şāhım,*]

şahş: *Kişi, kimse.*

1. Yāre aḡyāra müdārā Hüzni eyler dā'imā
Bir seniñ çün ey güzel her **şahşa** eyvallahımız (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 58, Mısra 14*). [*şahşa, -a*]

şahş-ı maḡmūm: *Dertli kimse.*

1. Görmedim bir **şahş-ı maḡmūm** kalb-i maḡzūnum gibi
Var mıdır bir cūy-ı hūn-āb çeşm-i pūr-hūnum gibi (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 148, Mısra 1*). [*şahş-ı maḡmūm,*]

şahş-ı zulüm-kār: *Eziyet eden kimse.*

1. Yā Rab beni her **şahş-ı zulüm-kār** düşürme
Bî-raḡm ü kerem cānî'-i hūn-hā'ra düşürme (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 141, Mısra 1*). [*şahş-ı zulüm-kār, -a*]

şal: *Hırka, aba.*

1. Atlas-ı zibā gerekmez köhne **şal** bir post yeter
Taht-ı Dārā mülk-i şāhān almayız efkäre biz (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 65, Mısra 9*). [*şāl,*]

şām: *Akşam, gecenin başlangıcı.*

1. Bülbül-āsā āh eder efkendeler **şām** u şehir
El verir cānā firākıñ etti te'şir cāna heb (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 19, Mısra 9*). [*şām,*]

Şām: *Suriye'nin başkenti.*

1. Aradım şūḡ-ı cihān-bānımı kıldım talebî
Gezüben Mısr Yemen Küfe vü **Şām** Halebî (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 154, Mısra 2*). [*şām,*]

şām u şehir: *Akşam ve sabah.*

1. Nice Mecnūn gibi eḡḡān edeyim **şām u şehir**
Yetişir çile-i ḡasret nice nālān olayım (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 121, Mısra 3*). [*şām u şehir,*]

şān: *İtibar, nam, şöhrət, şan, ün.*

1. Denildi **şānına** innā feteḡnā
Şefā'at mülkünün ol doğru rāhı (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 157, Mısra 17*). [*şānına, -ı, -na*]
2. 'Aliniñ hel etā **şānında** münzel
Ledün esrārınıñ deryāsı māhı (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 157, Mısra 19*). [*şānında, -ın, -da*]

şān ü şeref: *Şān ve şeref.*

1. Zümre-i ḡuccāca beñzer Hüzni tā'if ḡüşnāsı
Bu seniñ **şān ü şerefñ** Beyt-i Ekremden midir (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 50, Mısra 10*). [*şān ü şeref, -ın*]

şān-ı Hāk: *Allah'ın yüce adı.*

1. İtmesen zerre ‘ibâdet **şân-ı Hakkâ** yok ziyân
Nefse â’id nîk ü bed ferdâda ‘âhâttır saña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 7*). [*şân-ı hakkâ, -ka*]

şarâb-ı cür‘â: *Şarabın bir yudumu.*

1. Beni sermest eden ‘aşkıñ **şarâb-ı cür‘âsı** cânım
Gözümde dem-be-dem kanlar olur her dem revân ey şüh (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 13*). [*şarâb-ı cür‘â, -sı*]

şarâb-ı la‘l: *Kırmızı şarap.*

1. Vişâliñ ârzüsü sinemde muhkem
Şarâb-ı la‘liniñ mestânesiyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 8*). [*şarâb-ı la‘l, -in, -in*]

şarâb-ı lâ-yezâlî: *Sonsuzluk şarabı.*

1. **Şarâb-ı lâ-yezâliden** Hızır-veş nüş edip ey dil
Hayât-ı câvidân aldın verip kâlâ-yı dünyâyı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 3*). [*şarâb-ı lâ-yezâlî, -den*]

şarâb-ı selsebîl-âsâ: *Cennet’te bir ırmak gibi (olan) şarap.*

1. **Şarâb-ı selsebîl-âsâ** mübârek nuṭṭ-ı pür-hikmet
Ne hikmettir saña cümle zemîn ü âsumân ‘âşık (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 11*). [*şarâb-ı selsebîl-âsâ,*]

şark u ğarb: *Doğu ve batı. II Tüm dünya, herkes.*

1. **Şark u ğarba** hükmünü infâza me’mûr ebrûvân
Şöyle bir şevketli sultân şanki Dârâ ğamzeler (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 5*). [*şark u ğarb, -a*]

şart: *Koşul.*

1. Bu Hüznî âh eder vakt-i şeh çün na‘t-ı vaşlıñla
Fedâ cânı saña **şarttır** dañi rahmiñ ana meşrûṭ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 12*). [*şarttır, -tır*]

şâyân: *Layık, yaraşır, uygun.*

1. Şol hayal-i vuşlatıñla Hüznî-veş zâr u hazîn
Saltanatta ğuşşaya **şâyân** ararsañ işte ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 14*). [*şâyân,*]

şeb: *Gece.*

1. ‘Arzuḥâlim var saña rahm eyle bir kez ğonca leb
Nâle-i dūd-ı siyâhım çıktı âfâka bu **şeb** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 2*). [*şeb,*]
2. ‘Acabâ ḥ‘âb gire mi dîde-i ḥûn-bâre bu **şeb**
Gele mi râḥat bir ân dil-i ğam-ḥâre bu **şeb** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 1*). [*şeb,*]
3. Düşeli ḥasta ğönülüm der-i Lokmâna meded
Eder ârzü-yi devâ ol şeh-i tîmâre bu **şeb** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 4*). [*şeb,*]
4. İnîler dertli ğönül yâre-i hicrân yetişir
Dirîĝa vuşlata yok mu dañi bir çâre bu **şeb** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 6*). [*şeb,*]
5. Yatar ol câme-i râḥatta dilâ şâh-ı Huten
Varayım ‘arz edeyim ḥâlimi ḥünkâra bu **şeb** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 8*). [*şeb,*]

6. Ne yamān derdimiş ey dil şeb-i yeldā-yı emel
Yanıyor Hüzni yine hasret-i dil-dāre bu **şeb** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 21, Mısra 10). [**şeb**,]
7. Ey sâkî hemân şun bize bir bāde-i gülgün
Bu **şeb** edelim yār ile icrā-yı muhabbet (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 27, Mısra 14). [**şeb**,]
8. Gel seniñle bezmim ihyā edelim meyle bu **şeb**
Tāvūs-ı refār ile ‘uşşāka cām şorduñ mu hiç (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 31, Mısra 5). [**şeb**,]
9. Penbe rüyüñ lā’le renk gülzāre dönmüş ey perî
Meclis-i rindāna bu **şeb** gāfilen vardıñ mı hiç (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 31, Mısra 10). [**şeb**,]
10. Dedi bu **şeb** içelim meyi tenhā
Sa’ādetihāneme sen eyle teşrîf (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 87, Mısra 3). [**şeb**,]
11. **Şebi** rü’yā ile hem gündüzü rü’yā geçiyor
Beni ‘aşkıñ ile ettiñ katı āvāre güzel (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 108, Mısra 5). [**şebi**, -i]

şeb-tā-seher: *Geceden sabaha kadar.*

1. Teşne dil yandı tutuştu āb-ı vaşlîñla yetiş
Ah eder şeb-tā-**seher** bu hüzñile Hüzni gedā (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 8, Mısra 14). [**şeb-tā-seher**,]

şeb ü rüz-ı gıdā: *Gece ve gündüzün gıdası.*

1. Fenāfi’llah bekābillah olanıñ
Şeb ü rüz-ı gıdāsıdır şerî’at (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 24, Mısra 38). [**şeb ü rüz-ı gıdā**, -sı, -dır]

şebbo: *Şebboy. Salkım durumunda, güzel kokulu ve değişik renkte çiçekler açan, otsu bir süs bitkisi.*

1. Çayır **şebbo** çemen çiye dem açılmış lāle-i dil-cū
Seçerler berk ile meşūr mişāl-i cennetü’l-me’vā (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 12, Mısra 5). [**şebbo**,]
2. Gerdān-ı kâfuruñu şemm eyleyem **şebbo** gibi
Olmaya bir kimseye ihsān bu nāmı bu şeref (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 85, Mısra 9). [**şebbo**,]
3. Düştü vişāl gayğūñuza ol buse-i mehrūñuza
Zülf-i semen **şebboñuza** teşne gönül yandı yürek (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 102, Mısra 6). [**şebboñuza**, -nuz, -a]
4. Hele **şebbo** sineye ravza-ı cennāt diyelim
‘Acabā bağ-ı İrem ‘ar‘ar-ı yāsmeñ mi desem (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 117, Mısra 3). [**şebbo**,]

şeb-i firkat: *Ayrılık gecesi.*

1. **Şeb-i firkat** dil-i dîvānemi mahvetti meded
Ne zamān şubh-ı vişālîñ ile hāndān olayım (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 121, Mısra 5). [**şeb-i firkat**,]

şeb-i yeldā: *Yılın en uzun gecesi.*

1. **Şeb-i yeldāda** tā şubhā degin āh u fiğān eyler
Dil āteş leb dehān āteş ne hikmettir zebān āteş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 74, Mısra 5). [**şeb-i yeldāda**, -da]

şeb-i yeldā-yı emel: *Arzuların en uzun gecesi.*

1. Ne yamān derdimiş ey dil **şeb-i yeldā-yı emel**
Yanıyor Hüzni yine hasret-i dil-dāre bu şeb (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 21, Mısra 9). [**şeb-i yeldā-yı emel**,]

şebistān-ı vişāl: *Kavuşma gecesi.*

1. Nazar et lutf ile Hüzni ediyor ârzü vişâl
O **şebistân-ı vişâle** saña kurbân olayım (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 121, Mısra 14). [*şebistân-ı vişâl, -e*]

şeb-tâ-be-seher: *Geceden sabaha kadar.*

1. **Şeb-tâ-be-seher** ‘aşk ile bülbul gibi oldum
Beyhüde yere var meh-i tabânıma söyle (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 142, Mısra 7). [*şeb-tâ-be-seher,*]

şeb-tâ-seher: *Geceden sabaha kadar.*

1. Ağlatır **şeb-tâ-seher** üftâdesin ol mehlîkâ
Düş olalı ‘aşkına âhla geçer devrânımız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 62, Mısra 5). [*şeb-tâ-seher,*]
2. Ağladın **şeb-tâ-seher** bülbul mişâli ‘âşıkın
Gonca nev-hîz bu mudur kânûn u fermânın seniñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 97, Mısra 5). [*şeb-tâ-seher,*]

şefâ‘at: *Peygamberlerin ve Allah’ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında aracılık etmeleri.*

1. Meded şâh-ı rûsul ettim dehâlet
Şefâ‘at bahriniñ kurbânesiyiz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 57, Mısra 16). [*şefâ‘at,*]
2. Bihamdillah bizi ümmet yarattı
Şefâ‘at ma‘den-i hünkâra mahşûş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 76, Mısra 34). [*şefâ‘at,*]

şefâ‘at kıl-: *Peygamberlerin ve Allah’ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında aracılık etmeleri.*

1. Makâm-ı Maḥmûduñ miftâhı sende
Şefâ‘at kıl bize ol ân Muhammed (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 36, Mısra 20). [*şefâ‘at kıl,*]
2. **Kıl şefâ‘at** yâ Resûlallah amândır el-amân
Rû-siyâh kapıña geldi Hüzni pür-zâr ü ḥazîn (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 126, Mısra 15). [*şefâ‘at kıl,*]

şefâ‘at mülkü: *Affa vesile olma tasarrufu.*

1. Denildi şânına innâ feteḥnâ
Şefâ‘at mülkünün ol doğru râhı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 157, Mısra 18). [*şefâ‘at mülkü,*]

şeffâf: *İçinden ışığın geçmesine ve arkasındaki şeylerin görülmesine engel olmayan (cisim); açık seçik, belirgin.*

1. Şafâlar bahşeder dâ‘im dil-i maḥzûnlara billah
Akar mir‘ât gibi **şeffâf** şûlar âb-ı ḥayât-âsâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 12, Mısra 12). [*şeffâf,*]

şefî‘ et-: (Hz. Muhammed’i) *şefaati etmek.*

1. Yâ Rab meded Hüzniye maḥşerde **şefî‘ et**
Her vakt-i seher ağlamada ‘abd-i kemîniñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 95, Mısra 21). [*şefî‘ et,*]
2. Bu dördü Hüzniye ferdâ **şefî‘ et**
Keremden pâdişâhlar pâdişâhı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 157, Mısra 27). [*şefî‘ et,*]

şefî‘: *Şefaati eden, bir suçun bağışlanması için aracılık eden.*

1. Ki yetmiş biñ kişi nâra sezânın
Şefî‘idir bağışla geç günâhı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 157, Mısra 16). [*şefî‘idir,*]

2. Zâtıña ettim tevessül kendime kıldım **şefî'**
Ol Hâbibiñ hürmeti et 'aşkıñı ihsân baña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 11). [şefî',]

şefî'ü'l-müznibîn: *Günahkarların şefaatçisi (Hz. Muhammed).*

1. Hamdülillah dest-girim sen iken gam yok baña
'Âşiyim 'afvet kuşurum ey **şefî'ü'l-müznibîn** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 14). [şefî'ü'l-müznibîn,]
2. Ey **Şefî'ü'l-müznibîn** her ins ü cin muhtâç saña
Raḥmetenli'l-'âlemîn levlâke levlâk tâc saña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 1). [şefî'ü'l-müznibîn,]

şefkat: *Koruma, acıma ve esirgeme duygusu ile karışık olan sevgi.*

1. **Şefkati** mebzûl idi ihvânına
Hem tevâzu' ehl-i hem ehl-i şehâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 5). [şefkati, -i]

şeh: *Sultân, padişah. II Sevgili.*

1. Dile bir meyve-i cennet deheni genc-i dürer
Şu nezâket **şehiniñ** 'âşıkı kimler dediler (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 12). [şehiniñ,]
2. Döktüñ yere âl kanını hıznîr-i yabânî
Dil teşne ne idi o **şehiñ** zâtıña kiniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 16). [şehiñ, -in]
3. Zûlm etse de rahm etmese fermâna muṭî'dir
Maḥkûm olamaz bir **şeh** ü hünkârıñ o hûbdan (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 8). [şeh,]
4. Kâ'inâta eylemiş takşim cemâlin zerresin
Zümre-i hûbân **şehî** baḥr-i leṭâfet mâyesi (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 8). [şehî,]

şehd-i şâfi: *Şifa veren bal.*

1. 'Aşk ise men lem yezuk lem yâ'rif ey dil kim bilir
Şehd-i şâfi lezzet ammâ anıñ efgân güç (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 12). [şehd-i şâfi,]

şeh-i hûbân: *Güzeller padişahı.*

1. Mürde cismim zinde kıl ol şerbet-i dîdâr ile
'Âşıkıñ âlâm-ı gamda ey **şeh-i hûbân** marîz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 8). [şeh-i hûbân,]
2. Sine-i i şahrâda katlet ey **şeh-i hûbân** beni
İftihârım terk-i cân 'aşkıñla etmem hiç esef (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 7). [şeh-i hûbân,]
3. Ey bād-ı şabâ ol **şeh-i hûbânıma** maḥşûş
Var eyle selâm luṭfile cânânıma maḥşûş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 1). [şeh-i hûbân, -im, -a]

Şeh-i Hüsrev: *Hüsrev (Hüsrev ü Şirîn öyküsünün erkek kahramanı olan hükümdar. İran şahlarından birkaçı aynı adla anılsa da en bilineni budur. Ayrıca kelime padişah anlamında da kullanılır.) gibi heybetli şahlar şahı.*

1. **Şeh-i Hüsrev** müjesi dîdesi âhûsu Çiniñ
Batıyor sînemize kaşları ḥançer dediler (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 3). [şeh-i hüsrev,]

şeh-i merdân: *Kahramanların şahı.*

1. Göñlümüz ḥâhişkâr ey şûḥ vaşlıña ammâ ba'id
Şayd olunmaz bir hümâ tâbiñ **şeh-i merdân** mıdır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 12). [şeh-i merdân,]

şeh-i Mısr: *Mısr'ın sultânı.*

1. Vâdi-yi hasrette gönlüm âh eder Eyyüb gibi
Sen **şeh-i Mısrısın** efendim ben pîr-i Ken'ânıyım (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 6*). [*şeh-i mısr,*]

şeh-i tîmâr: *Tedavi edenlerin şahı.*

1. Düşeli hasta gönülüm der-i Lokmâna meded
Eder ârzü-yi devâ ol **şeh-i tîmâre** bu şeb (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 4*). [*şeh-i tîmâre,*]

şehîd: *Aşk yolunda ölen kişi.*

1. Ceşm-i cellâdın beni âh (ey) perî kıldı **şehîd**
Dest ü pâyım benden evvel perçemiñ Hâblü'l-varîd (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 1*). [*şehîd,*]
2. Ferhâd gibi dağlar delerek kûy-ı Şîrîne
Râhında **şehîd** gamzesi hûnhâ' rın o hûbdan (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 4*). [*şehîd,*]

şehîd-i 'arşa' vü meydân: *Yeryüzü ve gökyüzünün şehidi.*

1. Ebrûvânın durma çek öldür beni gir kanıma
Ben **şehîd-i 'arşa' vü meydânıñım** Allah için (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 6*). [*şehîd-i 'arşa' vü meydân, -ın, -ım*]

şehîd-i 'aşk: *Aşk şehidi, aşka can vermiş kimse: âşık.*

1. Bir **şehîd-i 'aşkıñım** kaldır niķâb-ı perçemiñ
Eyleyem bir dem temâşâ vech-i pâkin her taraf (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 5*). [*şehîd-i 'aşkıñım, -ın, -ım*]

şehinşâh-ı cihân: *Cihanın şahlar şahı.*

1. 'Adl ile etme su'âl lutf eyle başın hakkıçün
Ey **şehinşâh-ı cihân** 'afveyle her ân el-meded (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 12*). [*şehinşâh-ı cihân,*]
2. Görmedim görmez beşer mişlin anıñ âşuftesi
Bir **şehinşâh-ı cihândır** zıll-ı hümadır sâyesi (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 4*). [*şehinşâh-ı cihân, -dır*]

şehlâ: *Hafif şaşı göz, ela göz.*

1. Merhabâ ey ruhları hamrâ efendim merhabâ
Merhabâ ey dîdesi **şehlâ** efendim merhabâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 2*). [*şehlâ,*]
2. Sen dediñ beyhûde feryâd eyleme maķbûl degil
Dîdesi **şehlâcığım** sen bir taraf ben bir taraf (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 12*). [*şehlâcığım, -cığım*]
3. Cânımız olsun fedâ ol ruhlarıñ hamrâsına
Ebrûvân-ı hûn-feşânla çeşmiyiñ **şehlâsına** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 2*). [*şehlâsına, -sı, -na*]

şehr: *Şehir, kent.*

1. Risâlet kisveriniñ şems ü mâhı
Nübüvvet **şehrine** hâķân Muhammed (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 8*). [*şehrine, -i, -ne*]

şehriyâr-ı şeh-r-i dîn: *Din şehrinin pâdişâhı.*

1. **Şehriyâr-ı şeh-r-i dîn** ey Rahmetenli'l-'âlemîn
Hep seniñle fahr eder eşyâ-yi mevcûd şâh-ı dîn (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 1*).
[şehriyâr-ı şeh-r-i dîn,

şehvâr: *Padişahlar gibi.*

1. Esb-i 'aşka rakîb olmuş feth eden dil kişverîn
Şâhib-i Düldül süvâr **şehvâra** beñzer kaşların (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 6*).
[şehvâra, -a]

şeker: *Şeker.*

1. Ebrû hilâl gamze teber fûlfûli hâl nutkı **şeker**
Yandı yeter oldu yeter teşne gönül yandı yürek (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 9*).
[şeker,]

şekîb ol-: *Sabretmek, tahammül etmek.*

1. Çünkü 'usrûñ yusrû var 'âcil olma **ol şekîb**
Def' eder Hallâk-ı 'Âlem çekme dil zerre miñân (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 5*).
[şekîb ol,]

şekûr: *Çok şükreden.*

1. Mâhî'-i cürm ü hañadır leyle-i kadriñ seniñ
Şol 'uluvv-i şânıñı vaşfeyleyen her dem **şekûr** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 4*). [şekûr,]

şekvâ: *Sızlanma, şikâyet.*

1. **Şekvâyı** bırak kullara bî-fâ'ide zirâ
Elbette gelir ni'met-i Yezdân saña şabret (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 7*). [şekvâyı, -yı]

şekvâ et-: *Şikâyet etme, yakınma, sızlanma.*

1. Yâ kime **şekvâ edem** bâb-ı semâhıñ var iken
Baş açık yalın ayak feryâd eder Hüznî garîb (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 11*). [şekvâ ed, -em]
2. Senden digeri kimlere **şekvâ edeyim** ben
Her vaqt-i şehir nâle'i efgânımı yâ Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 7*). [şekvâ ed, -eyim]

şekvâ eyle-: *Şikâyet etmek, sızlanmak.*

1. Mürüvvet senden olmazsa kime ben **eyleyim şekvâ**
Keremden lutfedip eyle bu 'âşiye nigâh yâ Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 7*). [şekvâ eyle, -yim]
2. **Eylerim şekvâ** Cenâb-ı zü'l-intikâm kıl hâzer
Âlime rahm et perî-rû sende inkisârımız (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 11*). [şekvâ eyle,]

şem: *Mum. II Sevgili.*

1. Cemâliñ **şem'ine** yandı bu dil pervâne-i 'aşkıñ
Söyünmez sinede nârîñ fûrûhte ey meh-i garrâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 7*). [şem'ine, -in, -e]

2. Ey gönül ‘ibret yeter pervâne **şem’a** yandığı
Var mı bir maḥbûb ola ‘uşşâkına hiç dâd-res (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 7*). [**şem’a**, -a]
3. Ey güzel ol nûr-ı vechiñ **şem’ine** pervâneyim
Per açar dil vaşlıña göster cemâliñ yanayım (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 1*). [**şem’ine**, -in, -e]

şem’a: *Işık.*

1. Hâkikat **şem’ası** minhâc-ı Mevlâ
Tarikat reh-nümâsıdır şerî‘at (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 3*). [**şem’ası**, -sı]

şem’a-i târîh: *Tarih ışıktı.*

1. Yanar bir **şem’a-i târîh** bu dilde Hüznî cevherdir
Bînâ olmuş yeri hoştur bu enver ma‘bed-i zîbâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 13*). [**şem’a-i târîh**,]

şem’-i hüsñ: *Güzelliğin mumu.*

1. **Şem’-i hüsñüñ** lem‘ası genc-i muḥabbet ceyş-i ğam
Gelmemiş mişliñ ‘aceb mülk-i felekçe pek kalîl (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 5*). [**şem’-i hüsñ**, -ün]

şem’-i şebistân-ı vişâl: *Kavuşma gecesinde mumu.*

1. Cân atmada dil **şem’-i şebistân-ı vişâle**
Pervâne mişâl cismile merhûnum efendim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 3*). [**şem’-i şebistân-ı vişâl**, -e]

şem’-i sūz: *Yakıcı mum.*

1. ‘Âşıkân ma‘şûk için maḥvetmede dâ‘im vücûd
Şem’-i sūza kıl nazar pervâne yanmakta ‘aceb (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 4*). [**şem’-i sūza**,]

şemm eyle-: *Koklamak.*

1. Gerdân-ı kâfûruñu **şemm eyleyem** şebbo gibi
Olmaya bir kimseye iḥsân bu nâmla bu şeref (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 9*). [**şemm eyleyem**, -yem]

şemm etme-: *Koklamak.*

1. Āġûşa alıp lebleri şahbâdan emince
Gerdânını **şemm etmeğe** yalvâr ne güzeldir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 6*). [**şemm etmeğe**,]

şems: *Güneş.*

1. Sa‘âdet burcunuñ **şemsi** meded şâh-ı cihân ey şûḥ
Nezâket tahtınıñ mâhı amân nûr-ı zamân ey şûḥ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 1*). [**şemsi**,]

şems ü mâh: *Güneş ve ay.*

1. Risālet kisveriniñ **şems ü mäh**

Nübüvvet şehrine hākān Muḥammed (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 7*). [*şems ü mäh, -i*]

şems-i cihān: *Dünya güneşi.*

1. Rûz-ı maḥşer hākimiñ Hāk müdde'in **şems-i cihān**

Hüznî vazgel mā-sivādan soñ nedāmettir saña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 13*). [*şems-i cihān,*]

2. Hāk-i pāyiñ Hüznîye bir tütüya-yı ma'nevî

Pāyedār oldukça ey **şems-i cihān** etmem ferāğ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 14*). [*şems-i cihān,*]

şems-i devrān: *Feleğin güneşi.*

1. Burc-ı hüsnünden şehāb-ı perçemiñ kaldır yeter

Eyle bir tenvîr cihānı **şems-i devrānım** benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 6*). [*şems-i devrān, -ım*]

2. Dām-ı zülfünde esirim nāzlı cānānım deyü

Dāda geldim el-amān ey **şems-i devrānım** deyü (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 2*). [*şems-i devrān, -ım*]

şems-i hāver: *Doğudan doğan güneş.*

1. Münkəsir-çalb olma Hüznî mür u mārā şüretā

Şems-i hāver burc-ı tende nūr-ı 'irfāndır gönül (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 14*). [*şems-i hāver,*]

şems-i hidāyet: *Hidāyet güneşi. II. Doğru yol, hak yolu, Müslümanlık.*

1. Şerī'at sālīke **şems-i hidāyet**

Fenāfī'llah beḳāsıdır şerī'at (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 13*). [*şems-i hidāyet,*]

2. Mübārek tal'at-ı hüsnüñ 'aceb **şems-i hidāyettir**

Seniñ mihr-i cemāliñe cānān 'āşık lisān 'āşık (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 3*). [*şems-i hidāyet, -tir*]

şerbet: *Tatlı içecek.*

1. **Şerbetiñ** mā'-ü'l-hayāt nüş eyleyen sekrān olur

Lebleriñ bes bāde-i gülgūna minnet etmeyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 5*). [*şerbetiñ, -in*]

2. Elvedā' ettim emānet hıfz ede Mevlā seni

Kim verildi **şerbet** ola zehr-i hicrān elvedā' (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 4*). [*şerbet,*]

3. Lebleriyiñ **şerbetine** teşne gönül yandı yürek

Ḳumru dilin şöḫbetine teşne gönül yandı yürek (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 1*). [*şerbetine, -i, -ne*]

şerbet-i dārūy-ı vaşl: *Kavuşma ilacının şerbeti.*

1. Gerdeniñden emmek ister teşne dil kanın bugün

Şerbet-i dārūy-ı vaşl her zamān etmem ferāğ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 12*). [*şerbet-i dārūy-ı vaşl, -ı*]

şerbet-i didār: *Güzel yüzün şerbeti. II. Sevgilinin deva sunan yüzü.*

1. Mürde cismim zinde kıl ol **şerbet-i didār** ile

'Āşıkşın ālām-ı ḡamda ey şeh-i ḥübān mariz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 7*). [*şerbet-i didār,*]

şerbet-i la'1: *Lal gibi kırmızı dudağın şerbeti (tatlılığı).*

1. Engübîn-i gül-femiñ lütfet yetiştir teşne-dil
Şerbet-i la'liñ şifadır lebleri kevşer yetiş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 10*). [*şerbet-i la'liñ, -in*]

şerbet-i zehr-i helâhil: *Öldürücü zehrin şerbeti.*

1. **Şerbet-i zehr-i helâhil** cismimi etti hārāb
Vermedi bir dem şifâyı çerh-i devrān ağlatır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 7*). [*şerbet-i zehr-i helâhil,*]

şeref: *Onur, manevî büyüklük.*

1. Gerdān-ı kâfûruñu şemm eyleyem şebbo gibi
Olmaya bir kimseye ihsān bu nāmı bu **şeref** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 10*). [*şeref,*]

şerh: *Açıklamak, etraflıca anlatmak.*

1. Ol perîniñ zîb-i fer-hüsnünde hürşid pāyesi
Metn-i hüsnü **şerhine** yoktur liyākat gāyesi (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 2*). [*şerhine, -i, -ne*]

şerh eyle-: *Açıklamak, anlatmak.*

1. Pek hāsta 'acib kûşe-i ğurbette bu Hüznî
Şerh eyle amān hālîmi Lokmānıma mahşûş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 14*). [*şerh eyle,*]

Şerhā şerhā: *Dilim dilim, parça parça.*

1. Ey perî müjgāniña bu sînemi ettim hedef
Şerhā şerhā etmede cismimde zaḥmıñ muḥtelef (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 2*). [*Şerhā şerhā,*]
2. **Şerhā şerhā** eylediñ tîğ-ı elemle sînemi
Kalmadı ğayrı taḥammül tîr-i müjgānım benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 3*). [*Şerhā şerhā,*]

Şer'-i Aḥmed: *Hız. Muhammed'in kuralları (İslamiyet).*

1. Seyf-i kâtı' hükmü bākî **şer'-i Aḥmed** haşre dek
Eyledi çün 'ālemi ma'mūr furū'-ı muḥkemāt (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 5*). [*şer'-i Aḥmed,*]

şerī'at: *Doğru yol. Hak din yolu.*

1. **Şerī'at** mü'miniñ sermāyesidir
Muvahḥidler şafāsıdır **şerī'at** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 15*). [*şerī'at,*]
2. **Şerī'at** bilmeyen münkir mülāhid
Münāfıklar ezāsıdır **şerī'at** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 17*). [*şerī'at,*]
3. **Şerī'attır** münādî rāh-ı Ḥakka
Kamūşundan 'alāsıdır **şerī'at** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 20*). [*şerī'at,*]
4. Veren Nūḥa necāt Tūfān-ı Ğarḳtan
Anıñ bād-ı rehāsıdır **şerī'at** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 22*). [*şerī'at,*]
5. Ḥalile eyleyen ol nārî gülzār
O Nemrūdun belāsıdır **şerī'at** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 24*). [*şerī'at,*]

6. Sehâb-ı zulm ile ba'zı nihândır
Fakaṭ zulmüñ kazâsıdır **şerî'at** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 26). [*şerî'at,*]
7. Eden tahkîr olur âhîr peşimân
Rakîbânîñ cezâsıdır **şerî'at** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 28). [*şerî'at,*]
8. Mesîhiñ nefhiyle ihyâ-yı emvât
O Musânîñ 'aşâsıdır **şerî'at** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 30). [*şerî'at,*]
9. **Şerî'at** meyvesi hep enbiyânîñ
Resûlullah esâsıdır **şerî'at** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 32). [*şerî'at,*]
10. **Şerî'at** lücce-i rahmet degil mi
Nice derdiñ devâsıdır **şerî'at** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 33). [*şerî'at,*]
11. Tıttup şer'iñ tarîkîn olma âğyâr
Hemân Hakkîñ likâsıdır **şerî'at** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 36). [*şerî'at,*]
12. Fenâfi'llah bekbâbillah olanîñ
Şeb ü rûz-ı gıdâsıdır **şerî'at** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 38). [*şerî'at,*]
13. **Şerî'at** olmasa 'âlem harâbtır
Bu dînin çün 'abâsıdır **şerî'at** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 40). [*şerî'at,*]
14. Hudâyı bir bilip haḫ bil resûlü
Rûzâu'llah hümâsıdır **şerî'at** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 42). [*şerî'at,*]
15. **Şerî'at** 'urveti'l-vüşkâ 'azîzim
Kitâbullah nidâsıdır şerî'at (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 43). [*şerî'at,*]
16. Gerek maddî gerekse ma'nevî bil
'Umûmuñ mültecâsıdır **şerî'at** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 46). [*şerî'at,*]
17. Behey Hüznî zünübüñ hâdden aştı
Günâhkârân şifâsıdır **şerî'at** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 48). [*şerî'at,*]
18. Nebiler muktedâsıdır **şerî'at**
Bize Hakkîñ hedâsıdır **şerî'at** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 1). [*şerî'at,*]
19. Haḫîkat şem'ası minhâc-ı Mevlâ
Tarîkat reh-nümâsıdır **şerî'at** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 4). [*şerî'at,*]
20. **Şerî'at** çün sa'âdet yâveridir
Dil-i kâsî cilâsıdır **şerî'at** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 5). [*şerî'at,*]
21. **Şerî'at** bil Muhammed Muştafânîñ
Oña Hakkîñ 'atâsıdır **şerî'at** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 7). [*şerî'at,*]
22. Tarîkattan haḫîkattan mukaddem
Ledünnî ibtidâsıdır **şerî'at** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 10). [*şerî'at,*]
23. Bulur Hakkı oña tâbî' olanlar
Sülûkunuñ ricâsıdır **şerî'at** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 12). [*şerî'at,*]
24. **Şerî'at** sâlike şems-i hidâyet
Fenâfi'llah bekbâsıdır **şerî'at** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 14). [*şerî'at,*]
25. **Şerî'attır** münâdî râh-ı Haḫḫa
Kamüşundan 'alâsıdır **şerî'at** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 19). [*şerî'attır, -tır*]
26. İ'tikâd-ı ehl-i sünnet üzre ol sen Hüznîyâ
Dîn **şerî'at** bâkîdir hem maḫvolur hep münkerât (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 16). [*şerî'at,*]
27. Saḫâvet sofrası mebzûl-ı şarâb selsebîl-âsâ
Şerî'attan tarîkattan yenir hoş nânımız vardır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 8). [*şerî'attan, -tan*]
28. Koyup Hakkı kula taptın **şerî'attan** niçin şaptın
Nice dâmân kadem öptüñ utanmazsın ne alçaqsın (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 9). [*şerî'attan, -tan*]

şer': Allah'ın emri, ayet, hadis ve din kaideleri.

1. Tıttup **şer'iñ** tarîkîn olma âğyâr
Hemân Hakkîñ likâsıdır şerî'at (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 35). [*şer'iñ,*]

şermende: Utanan, utangaç, mahcup.

1. Dil-i talebkâr vişâliñ muntâzırdır dâ'imâ
Hâlini 'arz etmeye **şermende** Allah 'aşkına (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 14*). [*şermende,*]

şevk: *Gönül meyli, arzu.*

1. Bir rûy-ı siyâh cürm-i kesîr 'abd-i hâkîrsiñ
Ol mey-i ricâ **şevkile** sekrân gecelerde (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 12*). [*şevkile, -ile*]

şevk ü şetâret: *Sevinç ve coşkunkluk.*

1. Çekilmez bâr-ı 'aşkıñ âh ne müşkildir 'aceb cânım
Ne dilde lezzetim vardır ne bir **şevk ü şetâret** var (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 4*). [*şevk ü şetâret,*]

şevket: *Heybet, büyüklük, azamet, saltanat.*

1. Şark u garba hükümünü infâza me'mûr ebrûvân
Şöyle bir **şevketli** sultân şanki Dârâ gamzeler (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 6*). [*şevketli,*]
2. **Şevketiñle** devletiñ günden güne olsun mezîd
Hâk-i pây-i dergehiñde Hüznî dil-süzân seniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 9*). [*şevketiñle, -in, -le*]

şey: *Nesne.*

1. Çıkıp kürsüde hiddetle bizi na'ra atar vâ'iz
İnip râh-ı sefâhetten nice **şeyler** yutar vâ'iz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 2*). [*şeyler, -ler*]

şeydâ: *Delî, çılgın.*

1. Nâ't-ı hüsniñ bülbül-i güyâsı Hüznî dâ'imâ
Kıl rahm devletli şâhım 'aşkıyıñ **şeydâsına** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 14*). [*şeydâsına, -sı, -na*]

şeyh-i kâmil: *Bilgin ve olgun şeyh.*

1. Kanâ'attan tevekkülden dañı şabr u şükürden hem
Verip rûhuñ gıdâsın sen anı kıl **şeyh-i kâmil** hâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 12*). [*şeyh-i kâmil,*]

şeytân: *İnsanları iğvâ ve izlâl eden, azdıran mell'un-ı şehîr, iblis, dîv.*

1. Zehr-i 'işyân yutturur bu nefisile **şeytân** baña
Zembime vâkıf olan her ins ü cin hayrân baña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 1*). [*şeytân,*]
2. Kıl bâkî kadem râh-ı şerî'atte şebâtla
Et benden uzak nefisile **şeytânımı** yâ Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 8*). [*şeytânımı, -im, -ı*]

şeytân: *Kötü düşünceli, kötü niyetli kimse.*

1. Gelmemiş aşlâ cihâna Hüznî emsâlim benim
Tâbi'-i nefis-i hevâ **şeytân** ararsañ işte ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 20*). [*şeytân,*]

şiddet-i ahvâl-i mahşer: *Kıyâmet yerinin hâlinin şiddeti.*

1. **Şiddet-i ahvāl-i mahşer** nār-ı hüsrân bilmezem
Şâfi'im ol fahr-i 'âlem nūr-ı Yezdânım benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 5*).
[*şiddet-i ahvāl-i mahşer,*]

şifâ: Hastalıktan kurtulma, iyileşme, deva bulma .

1. Ver hasta dil-i Hüznîye rü'yetle **şifâyı**
Senden umarım derdime dermânımı yâ Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 15*). [*şifâyı, -yı*]
2. Behey Hüznî zünübün hâdden aştı
Günâhkârân **şifâsıdır** şerî'at (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 48*). [*şifâsıdır, -sı, -dır*]
3. Ey bād-ı şabâ yâre benim hâlimi söyle
Tedbîr ü **şifâ** yok mu 'aceb bu dil bir ân müteleziz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 8*).
[*şifâ,*]
4. Şerbet-i zehr-i helâhil cismimi etti hârâb
Vermedi bir dem **şifâyı** çerh-i devrân ağılatır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 8*). [*şifâyı, -yı*]
5. Engübîn-i gül-femîn lütfet yetiştir teşne-dil
Şerbet-i la'liñ **şifâdır** lebleri kevşer yetiş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 10*). [*şifâdır, -dır*]
6. Baktık nice dem cinnî'-i haddâm-ı hayâle
Maşrû'a **şifâ** bahş eden igvâdan uşandık (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 4*). [*şifâ,*]
7. Ey semîn sâ'id 'abîri müy-ı müşk-i cân-fezâ
Şun lebi-i la'liñ **şifâsın** sinesi süzaneyim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 8*). [*şifâsın, -sın*]

şikâr: Av, avlanma. II Elde etme.

1. Bir hümâ-meşreb tabî'at hiç saña olmaz **şikâr**
Bî-mürüvvet râm olunmaz seng-i dil-i vicdân güç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 7*).
[*şikâr,*]
2. Bir hümâ-meşreb **şikâr** olmazsın ey neveste sen
Âşiyân-ı bâz-ı aşka zülfün ârâm-gâhımız (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 7*). [*şikâr,*]

şikâr kııl-: Avlamak.

1. Nicesiñ **kıldı şikâr** perçem-i hoş-bū reseniñ
Oña mansûr olacak dil ile bir ben mi desem (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 7*). [*şikâr kııl, -dıl*]

şikest et-: Kırma.

1. 'Ar u nâmûs şîşesin **etti şikest** 'âşık olan
Şîve-i hükâm-i Hudâdan böyledir fermân-ı 'aşk (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 5*). [*şikest et, -ti*]
2. Keşt-i vaşlım çün **şikest ettiñ** benim ey nâzenîn
Külle-i endüh ile biñ zulm ile nâ-gâh benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 5*). [*şikest et, -tin*]

şikest ol-: Sona ermek, bozulmak.

1. Kûlhüve'llahü ehâdden çâşnîyiz câm-ı elest
Hem terânî müjdesinden küh-ı ten **oldu şikest** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 2*). [*şikest ol, -du*]

şimden girü: Bundan sonra.

1. Zerre lutfuñ görmedim görmem dañi **şimden girü**
Ey melek-simā meded kıl dökme gel kanım deyü (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 11*). [*şimden girü,*]
2. Zerre kadrim bilmediñ ağıyar ile hem-dem olup
Eyledim kaṭ'-ı ümîd âh vaşlıña **şimden girü** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 4*). [*şimden girü,*]
3. Etmeyiz minnet hüveydâ dehrîde hüñkâra biz
Bakmayız **şimden girü** ol yâre biz ağıyâra biz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 2*). [*şimden girü,*]

şimdi: *Şu anda, hâl-i hazırda.*

1. Ey Şîrînim tîşe-i 'aşkıñ beni etti helāk
Şimdi Ferhâda mişâl kurbân ararsañ işte ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 10*). [*şimdi,*]

Şimr-i pelîd: *Alçak Şimr. Kerbelâ hâdisesinde Hz. Hüseyin'in başını kesen mel'un.*

1. Ey **Şimr-i pelîd** haşre kadar cânına lâ'net
Destiñde çıkıp hançer ile şadra Hüseyiñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 13*). [*Şimr-i pelîd,*]

şir: *Aslan.*

1. Ol **şire** mişâl şivesi encâm-ı haṭar-nāk
Ebrûsu kemân ruhları tâbânıma yanaşma (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 5*). [*şire, -e*]

Şir-i Hudâ: *(Allah'ın arslanı) Hz. Ali.*

1. Vâh **Şir-i Hudâ** Fâtımanıñ cân-ı 'azîzi
Söndürdü Yezîd nûrını ol 'arş-ı berîniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 7*). [*şir-i hudâ,*]

şîrîn: *Tatlı, hoş.*

1. Bir Hüznî dil-hazînim kurbân olam **şîrînim**
Fikreyle meh-cebinim gâyet güzelsiñ ammâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 11*). [*şîrînim, -im*]
2. Ebrûvân çifte çekilmiş Zülfiķâr mı yâ nedir
Ol **şîrîn** tûṭî kelâmıñ nûn u kaleminden midir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 8*). [*şîrîn,*]

Şîrîn: *Hüsrev (Ferhad) ile Şîrîn hikâyesinin kadın kahramanı.*

1. Va'de etti vuşlatıñ vaḳt-i mülākāt bekleriz
Her **Şîrîne** göñlümüz beyhûde Ferhâd etmeyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 8*). [*şîrîne, -e*]
2. Ederdi Qays ile Ferhâd rehiñde cismini ifnâ
Göreydi hüsnüñü Leylâ **Şîrîn** kalır idi mağbûṭ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 8*). [*şîrîn,*]
3. Ey **Şîrînim** tîşe-i 'aşkıñ beni etti helāk
Şimdi Ferhâda mişâl kurbân ararsañ işte ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 9*). [*şîrînim, -im*]
4. Kûh-ı 'aşkıñ hâ'il oldu ey **Şîrîn** Ferhâdıña
Bâde-i fitne-cû sensiñ 'aşrımız Leylâsına (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 7*). [*şîrîn,*]

şîrîn zebân: *Tatlı dilli, güzel sözlü.*

1. Bûlbûl-i şûrîdeyim gülzâr-ı hüsnuñ nev-bahâr
Ey benim **şîrîn zebânım** ettirir güftâr heves (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 4*). [*şîrîn zebân, -ım*]
2. Yaktı gönlüm âfetim **şîrîn zebânım** vâh benim
Kaş çatıp göz süzerek gönca fidânım vâh benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 1*). [*şîrîn zebân, -ım*]

şîrzime-i mes'ûd: *Mutlu insanlar.*

1. 'Âbid iseñ ma'bûda er yatma gâfil maşşûda er
Şîrzime-i mes'ûda er vaqt-i şehër vaqt-i şehër (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 10*). [*şîrzime-i mes'ûd, -a*]

şîşe: *Şişe, cam.*

1. 'Ar u nâmûs **şîşesin** etti şikest 'âşık olan
Şîve-i hükmiñ Hudâdan böyledir fermân-ı 'aşk (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 5*). [*şîşesin, -sin*]

şitâbân: *Aceleyle, koşarak.*

1. Ol maşâm-ı sırr-ı lâhutun sürûş-ı akdesi
Cibril-âsâ kurb-ı Hakkâ hem **şitâbândır** gönül (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 12*). [*şitâbândır, -dır*]

şîve: *İşve, naz. II Davranış, tutum.*

1. Hüznî târih mey-i cevher nûş eder
Peyk-i mürgûñ **şîvesi** mey gâlibâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 10*). [*şîvesi, -si*]
2. Ol şîre mişâl **şîvesi** encâm-ı hâtar-nâk
Ebrûsu kemân ruhları tâbânıma yanaşma (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 5*). [*şîvesi, -si*]

şîve-bâz: *Cılveli, işveli.*

1. **Şîve-bâzım** bu ne âfet tâvusî reftârıñız
Servi-âsâ kâmetiñ tûbâyâ beñzetmiş Hudâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 5*). [*şîve-bâzım, -ım*]
2. **Şîve-bâzım** nâz ile ağıyâra imâlar 'abeş
'Âşıkâ nisbet veren şol hubb-ı a'dâlar 'abeş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 1*). [*şîve-bâzım,*]

şîve-i güftâr: *Söyleyiş tarzı, üslup.*

1. Ey berk-i semen dîde-i hünhâ' rıñ gör geç
Vây gönca-dehen **şîve-i güftârıñı** gör geç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 2*). [*şîve-i güftâr, -ı, -n, -ı-ın, -ı*]
2. Lâl oldu gönül **şîve-i güftârıña** karşı
Râm oldu hemîn gamze-i ğaddârıña karşı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 1*). [*şîve-i güftâr, -ın, -a*]
3. Duyan ol **şîve-i güftârını** âşuftesidir
Bütün ol mu'ciz-i 'âlem dolu hikmetçe lebi (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 9*). [*şîve-i güftâr,*]

şîve-i hükmi-i Hudâ: *Allah kurallarının üslubu.*

1. ‘Ar u nāmūs şîşesin etti şikest ‘âşık olan
Şîve-i hükm-i Hudâdan böyledir fermân-ı ‘aşk (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 6). [şîve-i hükm-i hudâ, -dan]

şöhret: Her yerde herkesçe tanınma, meşhurluk, ün, san, nam.

1. **Şöhretim** Mecnûn gibi hem dâsitân-ı ‘âlemiñ
Hüsnüyûñ bir zerresi Leylâda dersem çok mudur (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 9). [şöhretim, -im]
2. Dâsitân oldum cihâna hüznile mesrûr iken
Hüznî nâmin almışım rahmiñde Hüznî **şöhretim** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 12). [şöhretim, -im]

şöhret al-: Şöhret sahibi olmak.

1. Fenâya aldanıp kaldıñ hayâl-i vâhiye daldıñ
Rezâlet **şöhretin aldıñ** utanmazsıñ ne alçaksıñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 4). [şöhret al, -dın]

şol: Şu, o.

1. Hamd-i bî-had zâtıña etti tülû‘ ‘aşk göñlüme
Şol Cevâd isminle kıldım ben bu ‘aşka iktidâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 6). [şol,]
2. Ver hâtime Kur‘ân ile **şol** rûz-ı u vedâ‘da
Ettirme vedâ‘ kalb ile imânımı yâ Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 9). [şol,]
3. Kâf oldu günâhım mahrem et rüyuma urma
Şol rûz-ı cezâ defter-i ‘işyânımı yâ Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 4). [şol,]
4. **Şol** peyâm-ı vaşlıñ için dil kan ağlar her şehir
Bâri sende ‘îd-i vaşlıñ et n’olur cânâ naşib (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 3). [şol,]
5. Şîve-bâzım nâz ile ağıyâra imâlar ‘abeş
‘Âşık nisbet veren **şol** hubb-ı a‘dâlar ‘abeş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 2). [şol,]
6. El-amân cellâd-ı gamzeñden civânım el-amân
La‘l-i gül-gün var iken **şol** kand-ı a‘lâlar ‘abeş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 8). [şol,]
7. Dîne götürür lutf ile küffâr-ı ‘unûdu
Şol mu‘ciz-i gül-fâmı dürrer-bârıñı gör geç (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 10). [şol,]
8. Ol Muhammed hürmeti ‘afveyleyip ‘işyânımı
Şol ledünnî sırrına sen eyle mahrem el-‘iyâz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 10). [şol,]
9. Mâhî‘-i cürm ü haţâdır leyle-i kadrîñ seniñ
Şol ‘uluvv-i şânıñı vaşfeyleyen her dem şekûr (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 4). [şol,]
10. H‘âher kimdir gâliba kim **şol** perîniñ duhteri
‘Âşıkâ râmıñ muhâldir çeşme-i cûvân mıdır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 5). [şol,]
11. Büy-ı vuslat ey şabâ kıldı mu‘atţar cânımız
Şol peyâm-ı ‘îd u vaşlıñ tâ ezel ‘uşşâkıyız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 8). [şol,]
12. Ol şâh-ı rûsul mefhar-i mahbûb-ı cihâniñ
Kurbân olayım fethine **şol** Bedr ü Huneyniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 4). [şol,]
13. Zülf-i büy-ı müşkile **şol** gerdân-ı billûr nedir
Vech-i pâkiñde duran top ahter-i hâller seniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 7). [şol,]
14. Kadd-i ‘ar‘ar **şol** hıram-ı tâvûsuñ gölgede hep
Bârekellâh didiler her ins ü cin hayrân seniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 5). [şol,]
15. Yârî fânî mâlî cîfe tâlibi kelb Hüzniyâ
Fânide bâkî olan **şol** yârî bul yârâna gel (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 10). [şol,]
16. Yâ Ra‘ûf yâ Kerîm yâ Ğafûr igfirlenâ
Urma ‘işyânım yüzüme **şol** zamân vaktü‘l-‘akîm (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 4). [şol,]
17. Eyle yâ Hâdî hidâyet Hüzni ‘âşî mücrime
Şol tarîka kim ola ol haq tarîk-ı müstakîm (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 12). [şol,]

18. **Şol** vişāl-i ħarman ‘ömrümü benim kıldıñ hebā
Yok mu rahmiñ Hüzniye etme ğamım her-ġāh benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 114, Mısra 9). [şol,]
19. Ejder gibi iklîm-i kaşın üzre efendim
Cepheñdeki **şol** perçem-i telkârıña yandım (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 118, Mısra 8). [şol,]
20. Kim dehâlet eyledi **şol** bâb-ı şerî’-i ħazrete
Dü cihânıñ miñnetinden ol ħalâş buldu hemîn (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 126, Mısra 7). [şol,]
21. **Şol** ħayal-i vuşlatıñla Hüzni-veş zâr u ħazîn
Saltanatta ğuşşaya şâyân ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 128, Mısra 13). [şol,]
22. Yâ nic’oldu de seniñle sevdigim devrânlarım
Etmedik zerre şebât **şol** ‘ahd ile peymâne sen (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 131, Mısra 4). [şol,]
23. Kanlar dökeyim kûyuna encâm-ı Resûlün
Göster bize **şol** ravza-ı pāk Faḫr-i Enâmı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 155, Mısra 12). [şol,]

şöyle: Şu tarzda, şu şekilde, şu yolda.

1. Şark u ġarba ħükmünü infāza me’mûr ebrûvân
Şöyle bir şevketli sultân şanki Dārâ ġamzeler (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 51, Mısra 6). [şöyle,]

şu: Şu, işaret sıfatı.

1. Dile bir meyve-i cennet deheni genc-i dürer
Şu nezâket şehiniñ ‘âşıkı kimler dediler (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 48, Mısra 12). [şu,]

şu: Şu, işaret zamiri.

1. Hiç mürüvvet yok mudur üftâdeñe ey bî-vefâ
Olmazam zerre emîn hep andıña boştur **şu** bu (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 136, Mısra 8). [şu,]

şüh: İşveli, cilveli dilber-güzel.

1. Ey **şüh** mihr-i tâbân ġâyet güzelsiñ ammâ
Vây çeşm-i tâb-ı devrân ġâyet güzelsiñ ammâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 11, Mısra 1). [şüh,]
2. Raḥm eyle baña dîdesi fettân-ı zamân **şüh**
İnşâfa gelip gel yetiş imdâda amân **şüh** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 35, Mısra 1). [şüh,]
3. Aḳmaḳta ġöñül cîva gibi kûy-ı vişâle
Yüzler sürerek râhıña biñlerce ‘ayân **şüh** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 35, Mısra 4). [şüh,]
4. Batmaḳta müjeñ sîneme bir ħâr-ı muġeylân
Ġamzeñ ise cân-ġâhıma bir tîr-i yamân **şüh** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 35, Mısra 6). [şüh,]
5. Ol dem kerem et kaşlar cellâdıñ ucundan
Bir seyf-i sitem etmede âl kan revân **şüh** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 35, Mısra 8). [şüh,]
6. Ol ruḫlar-ı ħamrânıza bülbül gibi mestim
Tûbâ gibi ħaddiñ ise bir tâze fidân **şüh** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 35, Mısra 10). [şüh,]
7. Ol sîb-i zeġan lebleri şahbâñıza yandım
Ey tûṭî-zebân gerden-i billûr-ı cihân **şüh** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 35, Mısra 12). [şüh,]
8. Hüzni saña dil vereli ey rûḫ-ı revânım
Kanlar akıtır dîdeden etmekte fiġân **şüh** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 35, Mısra 14). [şüh,]
9. Leb-i la’liñ ‘aceb **şühüm** cihâna armaġân olmuş
Devâ-baḫşâ marîzâne ħayât âb-ı revân olmuş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 73, Mısra 1). [şühüm,]
10. Ḫavfımdan için çıkmaya bed-nâm o **şühüñ**
Hiç kûyuna varmaz idim eyvâh seferim yok (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 92, Mısra 3). [şühüñ, -un]

şüh-ı cihân: Dünyalar güzeli.

1. Ey **şüh-ı cihân** didesi mestânım efendim
Vây rûh-ı revân gamzesi fettânım efendim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 1*). [*şüh-ı cihân,*]
2. Ey **şüh-ı cihân** cânıma kâr eyledi sevdâ
Dil mi dayanır lebleri sükkârına karşı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 5*). [*şüh-ı cihân,*]

şüh-ı cihân-bân: *Cihânın bekçisinin işvesi.*

1. Gözler süzerek kaç çatarak **şüh-ı cihân-bân**
‘Azmiñ bağa mı zîb-i gülistânım efendim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 5*). [*şüh-ı cihân-bân,*]
2. Aradım **şüh-ı cihân-bânımı** kıldım talebî
Gezüben Mısr Yemen Kûfe vü Şâm Halebî (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 1*). [*şüh-ı cihân-bân,*]

şüh-ı devrân: *Zamanın işvelisi. II Sevgili.*

1. Elvedâ‘ ey **şüh-ı devrân** ruhları aħmer yetiş
El-meded bi-raħm ü inşâf sînesi mermer yetiş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 1*). [*şüh-ı devrân,*]

şüh-ı edîb: *Güzel konuşan işveli. II Sevgili.*

1. Ey **şüh-ı edîb** ol perî etvârına yandım
Vây nûr-ı ‘acîb meh gibi ruhsârına yandım (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 1*). [*şüh-ı edîb,*]

şüh-ı sitemkâr: *Zulmeden sevgili, güzel kadın.*

1. Eşk-i çeşmim âh revân etti benim raħm etmedi
Öyle bir **şüh-ı sitemkâr** didesi fettânımız (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 10*). [*şüh-ı sitemkâr,*]

şu‘le: *Alev, ateş alevi.*

1. Hüznî-veş oldum yanardağ **şu‘leli** âhım çıkar
Kubbe-i eflâki yaķar âh-ı süzânım benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 9*). [*şu‘leli, -li*]

şu‘ür: *Akıl, bilinç, anlayış, idrak.*

1. Āh vatan körpe kuzular vâh ‘iyâl-i mûnisim
Etti dü-tâ kâmetim müyum sefid meslûb **şu‘ür** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 12*). [*şu‘ür,*]

şükr: *Allah’a duyulan minneti dile getirme.*

1. ‘Ömr-i Nûha mâlik olsañ lâ-yü‘ad kılsañ ‘amel
Çeşm ü müjgân **şükrünün** ifâsı âfâttır saña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 6*). [*şükrünün, -ün, -ün*]
2. Lehü’l-ħamdü lehü’l-minne hezerân **şükr** ola Hüznî
Tarîk-i mürşid-i Hâķķa ezel imânımız vardır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 17*). [*şükr,*]

şükrân-ı ni‘âm: *Nimetin gönül borcu. İyliklerin minnettarlığı.*

1. Allaha dayan şıdk ile **şükran-ı ni'âm** ol
Bir gün açılır zulmet-i hicrân saña şabret (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 5). [şükran-ı ni'âm,]

şükûf: Çiçek.

1. Lâle sünbülle karanfil mor menefşe her **şükûf**
'Arz-ı dîdâr ettiler güller ile reyhân seniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 7). [şükûf,]

şükür: Verdiği nîmetler için Allah'a karşı duyulan minneti dile getirme.

1. Eylediñ teşrîfle ihyâ mürde cismim çok **şükür**
Merhabâ ey kaşları tuğrâ efendim merhabâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 3). [şükür,]
2. Kanâ'attan tevekküldeñ dañı şabr u **şükürden** hem
Verip rûhuñ ğidâsın sen anı kıl şeyh-i kâmil hâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 11). [şükürden, -den]

şüphesiz: Kuşkusuz.

1. Maḥbûb-ı Ḥudâ her dem aşḥâb-ı tevâzu'
Bil ehl-i kemâl **şüphesiz** erbâb-ı tevâzu' (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 2). [şüphesiz,]
2. Yâ Ḥakîm yâ Kadir kudret seniñdir **şüphesiz**
Kün dimekle var edersin nice yüz binler 'adîm (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 7). [şüphesiz,]
3. Ve'd-ḡuḥâ ve's-şemsi vechiñ dide mâzağa'l-başar
Ḥaḡ ile olduñ mülâkî **şüphesiz** 'ayne'l-yakîn (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 6). [şüphesiz,]
4. Muktedâ-yı ehl-i sünnet **şüphesiz** işnâ 'aşer
Hüznîyâ râhiñda kurbân bir gedâ derler bize (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 15). [şüphesiz,]

-T-

tâ: Değîn, dek, kadar.

1. **Tâ** bezm-i elest kısmetiñ âlâm kederdir
Takdîr-i Ḥudâ böylece fermân saña şabret (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 3). [tâ,]
2. Ḥâk olsam eger ben yine yok dilde ferâğat
Tâ ḥaşre değîn sürmede da'vâ-yı muḥabbet (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 4). [tâ,]
3. Esrâr-ı Ḥudâ her kula bu 'aşḡ naşîb olmaz
Tâ 'arşa sütûn olmada ġavġâ-yı muḥabbet (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 6). [tâ,]
4. Büy-ı vuşlat ey şabâ kıldı mu'aṭṭar cânımız
Şol peyâm-ı 'îd u vaşlîñ **tâ** ezel 'uşşâkıyız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 8). [tâ,]
5. Ğamze-i ḥûn-riziñize **tâ** kârımız cân vermedir
Seyf-i Ḥaydâr ebrûvânıñ katlime ḥançer yetiş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 5). [tâ,]
6. Ağla Hüznî Ḥaḡḡa hüzn oldu **tâ** bezm-i elest
Arz-ı vâsî' teng olundu şanki mescûnum gibi (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 11). [tâ,]
7. Cism ü cân âmâdedir râhiñda kurbânım seniñ
Hüznî nâmım yâd ola **tâ** ḥaşre dek beyne'l-ḡalef (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 12). [tâ ḥaşre dek,]

tâ şubḡa değîn: Sabaha kadar.

1. Şeb-i yeldâda **tâ şubḡa değîn** âḡ u fiġân eyler
Dil âteş leb dehân âteş ne ḡikmettir zebân âteş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 5). [tâ şubḡa değîn,]

Ta'ālā: *Yüce Allah.*

1. **Ta'ālā** eyleye meşkür anıñ sa'yini dāreynde
Yemīninden ede i'tā kitābın Hāzret-i Mevlā (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 13, Mısra 3*). [*ta'ālā,*]

ṭab': *Tabiat, mizaç, huy.*

1. Yār için ağıyāra minnet etme bî-sūd Hüzniyā
Bed-raqībe ser fūrū **ṭab'ıñca** bir ma'nā mıdır (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 49, Mısra 10*). [*ṭab'ıñca,*]
2. Muşhaf-ı na'tıñ muḥakkaḥ menbā'-ı 'aşk feyz-i Hāk
Bil melek **ṭab'ıñ** seniñ gülfemiñ hem selsebîl (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 109, Mısra 4*). [*ṭab'ıñ, -ın*]
3. Beni ādem şanır nazmım eden gūş ehl-i 'irfān āh
Behā'im sîretim **ṭab'im** faşāhat vāhi vāh yā Rab (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 16, Mısra 10*). [*ṭab'im,*]

tāb: *Işık, parlaklık, tazelik.*

1. Gönlümüz ḥ'āhişkār ey şūḥ vaşlıña ammā ba'id
Şayd olunmaz bir hümā **tābıñ şeh-i** merdān mıdır (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 52, Mısra 12*). [*tābıñ,*]

tāb ü tüvān: *Güç ve kuvvet.*

1. Cismimiz heykel gibidir cān vedā'da gel yetiş
Kalmadı **tāb ü tüvān** rahm eyle ey cān el-meded (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 37, Mısra 10*). [*tāb ü tüvān,*]

tābān: *Ziyalı, parlak.*

1. Ol şîre mişāl şîvesi encām-ı ḥatar-nāk
Ebrûsu kemān ruḥları **tābānıma** yanaşma (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 146, Mısra 6*). [*tābānıma, -ım, -a*]

tābān-ı 'aşk: *Aşkın parlaklığı.*

1. Şoñradan etti sirāyet 'aşk-ı -ı ma'sūk 'āşıkā
Her birisin etti Mecnūn Leylā-veş **tābān-ı 'aşk** (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 89, Mısra 12*). [*tābān-ı 'aşk,*]

ṭabāyi': *Mizaçlar, huylar, tabiatler, karakterler, yaratılışlar.*

1. İnķilāb eyler **ṭabāyi'** çün 'anāşır muḥtelif
Dost iken 'ālem saña düşmān olur 'ālem bu yā (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 6, Mısra 9*). [*ṭabāyi',*]

tābi' ol-: *Uymak.*

1. Bulur Hākķı oña **tābi' olanlar**
Sülūkunuñ ricāsıdır şerī'at (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 24, Mısra 11*). [*tābi' ol, -an, -lar*]

tāb-ı ruḥsār: *Sevgilinin yanağının parıltısı.*

1. **Tāb-ı ruḥsārıñ** meh-i ğarrāya nūrun baḥş eder
Āfitāb miḥver-i mināda dersem çok mudur (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 56, Mısra 7*). [*tāb-ı ruḥsār, -ın*]

2. **Tāb-ı ruḥsārīnā** ey şūḥ etmişim nā-çār heves
Ben miyim ‘ālemde cānā yār ile aḡyār heves (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 1*). [*tāb-ı ruḥsār, -ın, -a*]

ṭabī‘at: *Mizaç, yaratılış.*

1. Bir hümā-meşreb **ṭabī‘at** hiç saña olmaz şikār
Bî-mürüvvet rām olunmaz seng-i dil-i vicdān güç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 7*). [*ṭabī‘at,*]

ṭabīb: *Tıp âlimi, tıp ilmini bilen, hastalara bakan hekim.*

1. Derd-i ‘aşk etmemek olmaz ‘ayān pinhān güç
Hiç kabûl etmez **ṭabīb** bir te‘ennî yok dermān güç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 2*). [*ṭabīb,*]
2. Eylesem teşrîḥ **ṭabībe** derdimi hayrān kalır
El çeker Loḡmān devādan çünkü dermān aḡlatır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 3*). [*ṭabībe, -e*]

ṭabīb-i bî-ḡaber: *Habersiz hekim.*

1. Nabzıma el urma zinhār ey **ṭabīb-i bî-ḡaber**
Eyleme tedbîr ü dermān bulamazsın çāre kes (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 9*). [*ṭabīb-i bî-ḡaber,*]

ṭabīb-i çāre-sāz: *Derman, çare bulan hekim.*

1. Derd-i ‘aşkım etme teşḡış ey **ṭabīb-i çāre-sāz**
Biz bu derde rāzıyız dermāna minnet etmeyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 5*). [*ṭabīb-i çāre-sāz,*]
2. Dā’-i zenbiñ ey **ṭabīb-i çāre-sāzı** el-amān
Ḳaddimi kıldı muḡavves zaḡm-ı ‘işyān soñ ramāk (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 11*). [*ṭabīb-i çāre-sāz, -ı*]

ṭabīb-i pādīşāh: *Padişah doktoru.*

1. Ümîd-i lâtaḡneṭü naşş-ı celîlîñ merhem-i şāfi
Çün oldur yāre-i vizre **ṭabīb-i pādīşāh** yā Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 12*). [*ṭabīb-i pādīşāh,*]

tābi‘-i nefis-i hevā: *Nefsin arzularına uyan.*

1. Gelmemiş aşlā cihāna Hüznî emşālim benim
Tābi‘-i nefis-i hevā şeyṭān ararsañ işte ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 20*). [*tābi‘-i nefis-i hevā,*]

tāc: *Hükümdarlık tacı. (Mücevher taşlarla işlenmiş baş kisvesi.)*

1. Ey Şefi‘ü’l-müzniḡbîn her ins ü cin muḡṭāç saña
Raḡmetenli’l-‘ālemîn levlāke levlāk **tāc** saña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 2*). [*tāc,*]

tācir-i ‘anḡā: *Ankâ kuşu satıcısı.*

1. **Tācir-i ‘anḡā** mişālim ḡam hüzün emtā‘ımız
Zevḡ atıp hüzün almada bir ḡoşça kārım benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 3*). [*tācir-i ‘anḡā,*]

Ṭā-hā: *Kur'an-ı Kerim'in 20. sûresinin adı ve ilk ayetidir. Hz. Muhammed'in adlarından biridir.*

1. 'Uluvv-i şânîna **ṭā-hā** delildir
Anıñ hürmetine et nîm-nigâhı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 11*). [*ṭā-hā,*]

Ṭā-hā vü Yâ-sîn: *Taha ve Yasin Sûreleri.*

1. İlahî 'izzet-i pāk-i celâliñ hakkıçün 'afvet
Fırāvân cürmümüz bî-had bi-hakkın **ṭā-hā vü yâ-sîn** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 10*).
[*ṭā-hā vü yâ-sîn,*]

taḥammül: *Dayanma, katlanma, sabır.*

1. Cefâ vü cevriñe yoktur **taḥammül** bende ey cānım
Sa'adetli mürüvvetli efendimsiñ amān ey şüh (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 5*).
[*taḥammül,*]
2. Zâ'îfsiñ kendiñi gel atma nâra
Vücütta yok **taḥammül** nâra mahşûş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 30*). [*taḥammül,*]

taḥammül eyle-: *Sabretmek, dayanmak.*

1. Dâ'imâ ağıyâra minnet yâr-ı temennâ h'âhişi
Dil **taḥammül eylemezsiñ** kim anıñ imkân güç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 6*).
[*taḥammül eyle, -mez, -sîn*]
2. **Taḥammül eylemek** sensiz degil mümkün bir ân cānân
Damar âteş 'aşab âteş mizâcım her zamân âteş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 11*).
[*taḥammül eyle, -mek*]
3. Rüstem-i Zâl-ı zamânıñ hiç **taḥammül eylemez**
Bâr-ı 'aşkıñ başım üzre dâ'imâ kurmuş otağ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 7*).
[*taḥammül eyle, -mez*]
4. Dil **taḥammül eylemez** cānâ bu nâr-ı fırkate
Hâncer-i ebrûlarıñ çek durma vur gerdânıma (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 5*).
[*taḥammül eyle, -mez*]
5. Sen füzûn et cevriñi yâr ben **taḥammül eyleyem**
Hüznîyim âlâm-ı 'aşkıñ cāh-ı rif'attir baña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 11*).
[*taḥammül,*]

taḥammül kal-: *Sabır kalmamak.*

1. Şerhâ şerhâ eylediñ tîğ-ı elemle sînemi
Kalmadı gayrı **taḥammül** tîr-i müjgânım benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 4*).
[*taḥammül kal,*]

taḥammül kııl-: *Dayanmak, katlanmak.*

1. Cinnet-i 'aşkıñ hemîn mişl-i cehennem haşyeti
Ben **taḥammül kılamam** kılsam bile çeşmim 'alil (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 8*).
[*taḥammül kııl, -amam*]

taḥassür: *Hasret çekme.*

1. Bu **taḥassür** bu revîş başıma cinnet getirir
Yeter el çek bu zulümden yetişir emr-i 'asîr (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 7*). [*taḥassür,*]

taḥfif et-: *Hafifletmek.*

1. gün bayrām etti bir buse verdi
Keremden cevri ni hem **etti taḥḥif** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 14*). [*taḥḥif etti, -ti*]

taḥḥir: Aşağılama, onur kırma, küçümseme.

1. Eden **taḥḥir** olur āhir peşimān
Raḳībānîñ cezāsıdır şerî‘at (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 27*). [*taḥḥir,*]

taḥṣîl: Elde etme, kazanma.

1. Zād-ı ‘uḳbā kaydını **taḥṣîle** sa‘y et Hüznîyā
Kim ‘ademden var ede ne bunca ‘işyānîñ ‘abeş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 13*). [*taḥṣîle, -e*]

taḥṣîl-i rızā: Memnuniyetini kazanma.

1. Gizlice varıp semt-i dil-ārāya şehirde
Taḥṣîl-i rızā vuşlata bāzār ne güzeldir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 4*). [*taḥṣîl-i rızā,*]

taḥṣîl-i rumûzât: İşâretler ilmi. Semboller yardımıyla haber vermek.

1. Hüznî dile koy lü‘lû‘-i esrār-ı ḥakāyık
Taḥṣîl-i rumûzât ile simyâdan uşandık (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 10*). [*taḥṣîl-i rumûzât,*]

taht: Taht, makam.

1. Sa‘âdet burcunuñ şemsi meded şāh-ı cihān ey şūḥ
Nezâket **taḥtınıñ** mâhı amān nūr-ı zamān ey şūḥ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 2*). [*taḥtınıñ, -ı, -nın*]
2. Lā‘ubālî meşrebim zerre ferāğat etmezem
Ḳays u Ferhād ile cennet **taḥtınıñ** ortaḳıyız (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 12*). [*taḥtınıñ, -ı, -nın*]
3. Enbiyānîñ evvelisiñ hem risālet hātemi
Huṭbe-i Levlak nübüvvet **taḥtına** olduñ nişin (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 4*). [*taḥtına,*]
4. İkinci anıñ Fārūḳ-ı A‘zām
‘Adālet **taḥtınıñ** günüyle mâhı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 8*). [*taḥtınıñ, -ı, -nın*]

taht-ı ‘aşk: Aşk tahtı.

1. Şoydurup Edhem mişālî nicesiñ derviş edip
Taht-ı ‘aşkta Hüznîyā hep oldular ḥakān-ı ‘aşk (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 16*). [*taht-ı ‘aşkta, -ta*]

Taht-ı Dārā: Hükümdar tahtı.

1. Atlas-ı zibā gerekmez köhne şāl bir post yeter
Taht-ı Dārā mülk-i şāhān almayız efkäre biz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 10*). [*Taht-ı Dārā,*]

taht-ı dil: Gönül tahtı.

1. Seni sultān edeniñ **taht-ı dile** şāh-ı dilir
Didesi baḥr-i siyāh ḳāmeti mektüb gibidir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 5*). [*taht-ı dil,*]

2. Ehl-i hüznüñ gönlüdür der bil maḳāmım ol Hudā
Taht-ı dilde şah-ı endüh yār-ı ğarım var benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 10*). [*taht-ı dîl, -de*]

taht-ı gönl: *Gönl tahtı.*

1. **Taht-ı gönlüm** âh ile ârâste çün Dārā gibi
Miḥnetiyle Hüsrev-i devrân ararsañ işte ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 7*). [*taht-ı gönl, -üm*]

taht-ı risâlet: *Peygamberlik tahtı.*

1. Raḥmetenli'l-'âlemîn **taht-ı risâlet** hâtemi
Mevt 'aceb verdi mi mühlet Aḥmed-i Muḥtârâ baḳ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 13*). [*taht-ı risâlet,*]

taht-ı şafâ: *Huzur, eğlence makâmı.*

1. Eylesin beytü'l-hazanda mişl-i Ya'ḳûb Hüznî zâr
Sende var **taht-ı şafâda** bul selâmet gel yetiş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 14*). [*taht-ı şafâda, -da*]

taḥvîl ol-: *Değiştirmek, döndürmek.*

1. Gâh ednâ gâh a'lâ rengârenk **taḥvîl olur**
Heft kişver-i şehvâr şah-ı merdândır göñül (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 3*). [*taḥvîl ol, -ur*]

ṭâ'if: *(Kabe'nin etrafında) tavaf eden, dönen.*

1. Zümre-i ḥuccāca beñzer Hüznî **ṭâ'if** ḥüşnâsı
Bu seniñ şân ü şerefiñ Beyt-i Ekremden midir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 9*). [*ṭâ'if,*]

taḳ-: *Asmak, iliştmek.*

1. Çengel-i 'aşkıñ **taḳıp** boynuma Mecnûn eylediñ
Nâz ile eṭvâr ile Hâḳḳa dehânım vâh benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 7*). [*taḳıp, -ıp*]

taḳ: *Kubbe, kümbet.*

1. Zühd ü taḳvâ 'âr u nāmûs vermişiz dîdâra biz
Lânemiz mürġ-i hü mā ḳân-ı ḳanâ'at **ṭâḳıyız** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 6*). [*ṭâḳıyız,*]

ṭâḳ ol-: *Kesilmek, bitmek, tükenmek.*

1. Ṭâḳatim **ṭâḳ oldu** billah sāḳiyâ raḥm et baña
Nâr-ı düzaḥ yanmada sînemde bî-şübeh eşaḥ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 5*). [*ṭâḳ oldu,*]

ṭâḳat: *Kudret, kuvvet.*

1. **Ṭâḳatim** ṭâḳ oldu billah sāḳiyâ raḥm et baña
Nâr-ı düzaḥ yanmada sînemde bî-şübeh eşaḥ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 5*). [*ṭâḳatim, -im*]

2. Geçti 'ömrüm vâh ile eyvâh ile eyvâh benim
Yandı cismim odlara yok **ṭāḳatim** billâh benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 114, Mısra 2). [ṭāḳatim, -im]
3. Cünbüş-i refât ile ol ruhları alıñ seniñ
Dilde **ṭāḳat** koymadı nâzik meyânım vâh benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 115, Mısra 6). [ṭāḳat,]
4. Hiç cevır ü cefâ çekmeye yok **ṭāḳatim** aşla
Kâr eylemedi hem fırkat bu cânıma söyle (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 142, Mısra 5). [ṭāḳatim, -im]

ṭāḳat kal-: Tahammül kalmamak, dayanamamak.

1. Ver kemâl cevır ü cefâya tende **ṭāḳat kalmadı**
İltiyâmıñ ḥ'âhişi dil ey perî-rû cân marîz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 78, Mısra 11). [ṭāḳat kalmadı, -dı]

taḳdîr et-: Kıymet vermek. Değerini anlamak.

1. Zerre **taḳdîr etmediñ** âh kıymetim ey mâh-rû
Geçti 'aşk da'vâcığım sen bir taraf ben bir taraf (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 86, Mısra 7). [taḳdîr etmediñ, -me, -dı, -n]

taḳdîr-i Hudâ: Allah'ın takdiri.

1. Tâ bezm-i elest kısmetiñ âlâm kederdir
Taḳdîr-i Hudâ böylece fermân saña şabret (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 26, Mısra 4). [taḳdîr-i hudâ,]

tâ'ḳîb et-: Peşinden gitmek, gözetmek.

1. Nehy-i ma'rûf emr-i münker meslegin **tâ'ḳîb eden**
Dehr içinde menba'-ı tuğyân ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 129, Mısra 3). [tâ'ḳîb ed, -en]

taḳın-: Süslenmek yahut korunmak amacıyla bir şey takmak.

1. Al giyin allar kuşan al kırmızı allar seniñ
Gül soğun güller **taḳın** gülşendeki güller seniñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 98, Mısra 2). [taḳın,]
2. Bir hamâ'il bir nazarlık pek yakışır al **taḳın**
Gezme böyle sevdiğim gel çeşm-i a'dâdan şaḳın (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 99, Mısra 11). [taḳın,]
3. **Taḳındım** lâle-i hüsnüñ habîbim
Dehânıñ ḳandiniñ dîvânesiyiz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 57, Mısra 3). [taḳındım, -ın, -dı, -m, -]

taḳrîr et-: Anlatmak, ifade etmek.

1. Münḳirle Nekîre vereyim Şâfi cevâbı
Taḳrîr edeyim anlara sultânımı yâ Rab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 15, Mısra 16). [taḳrîr edeyim, -eyim]

taḳsîm eyle-: Paylaştırmak, bölmek.

1. Kâ'inâta **eylemiş taḳsîm** cemâlin zerresin
Zümre-i ḥübân şehî baḫr-i leṭâfet mâyesi (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 153, Mısra 7). [taḳsîm eylemiş, -miş]

taḳvā: *Dünyadan el etek çekip bir yere kapanma ve ibadetle meşgul olma.*

1. Zühd ü **taḳvā** ‘ār u nāmūs vermişiz dīdāra biz
Lānemiz mürğ-i hümā ḳān-ı ḳanā‘at ṭāḳıyız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 5). [taḳvā,]

ṭal‘at-ı ḥüsn: *Yüzünün güzelliği.*

1. Mübārek **ṭal‘at-ı ḥüsnüñ** ‘aceb şems-i hidāyettir
Seniñ mihr-i cemāliñe cānān ‘āşık lisān ‘āşık (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 3). [ṭal‘at-ı ḥüsnüñ, -ün]

ṭal‘at-ı şems-i muḥabbet: *Sevgi güneşinin parlaklığı.*

1. Ğonca ḥüsnüñ **ṭal‘at-ı şems-i muḥabbet** ḳalbe bil
Žabt ḳılmış ḳal‘asın hem beyt-i ḥubbuñ luṭf ḳıl (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 1). [ṭal‘at-ı şems-i muḥabbet,]

ṭaleb eyle-: *İstemek.*

1. Yā bize luṭfuñ seniñ hecrile cevri etmek midir
Hiç beyim yok mu mürüvvet ‘āşıkān **eyler ṭaleb** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 4). [ṭaleb eyle, -r]
2. Māl u cāh ḥürî-yi cennet çokları **eyler ṭaleb**
‘Aşḳ-ı pākiñ maṭlabım ölsem daḡı rüz-ı cezā (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 13). [ṭaleb,]

ṭaleb ḳıl-: *Talep etmek, istemek.*

1. Vuşlatıñ **ḳıldım ṭaleb** ammā çi sūd rām olmadı
Raḡm yok ol bî-vefā cānāna minnet etmeyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 3). [ṭaleb ḳıl, -dı, -m]
2. Aradım şūḡ-ı cihān-bānımı **ḳıldım ṭalebi**
Gezüben Mısr Yemen Küfe vü Şām Halebî (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 1). [ṭaleb ḳıl,]
3. Maḡlaşım müşkil **ṭalep** hiç **ḳıla** şakla sîneñe
Hefti pençe müşkiliñ ḡal ḳıla yek laḡza Celil (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 9). [ṭalep ḳıl, -a]

ṭālib: *Talep eden, bekleyen, isteyen.*

1. Yārı fānī mālī cife **ṭālibi** kelb Hüznîyā
Fāñide bāḳī olan şol yārı bul yārāna gel (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 9). [ṭālibi, -i]

ṭāli‘-i ma‘kūs: *Tamamen kötüye dönmüş şans. Hep olumsuzluklarla karşılaşmak, her zaman şansın kötü gitmesi.*

1. Ne ‘aceb **ṭāli‘-i ma‘kūs** burc-ı ‘akrepte müdām
Ne sebeb dīdeme pinhān meh-i tābān ne sebeb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 11). [ṭāli‘-i ma‘kūs,]

ṭāli‘-i yamān: *Kötü baht, tâlih.*

1. Bilmezem **ṭāli‘-i yamān** kader-i ma‘kūs mudur
Kāribān-ı ḡasretim ben ḡam metā‘ım lentebūr (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 9). [ṭāli‘-i yamān,]

ta‘līm et-: *Öğretme, öğrenme.*

1. Kays-ı dehre cinnet-i ‘aşkı benim **ta‘lîm eden**
Şüret-i Leylâ dilimde dilde Allah her nefes (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 5*). [*ta‘lîm ed, -en*]
2. Şeherde bülbüle ders-i figânı **etmişiz ta‘lîm**
Bizim de ma‘nevî şâhım hezâr gülşenimiz vardır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 11*). [*ta‘lîm et, -mişiz*]
3. Okuyup men’aref dersin **edip ta‘lîmi** mürşidden
Şakın mālâ-yecûz ile fenâda kılma câhil hâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 9*). [*ta‘lîmi, -i*]

ta‘lîm eyle-: Öğretmek, öğrenmesine sebep olmak.

1. Dest-i gamda Kaysa **ta‘lîm eyledik** sevdâyı biz
Pîr-i ‘aşk-ı Leylâyız biz gayrın evrâd etmeyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 5*). [*ta‘lîm eyle,*]
2. **Eyle ta‘lîm** ders-i ‘aşkı mürşid-i devrâna gel
Sen henüz bir tıfl-ı şîrsin mekteb-i şıbyâna gel (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 1*). [*ta‘lîm eyle,*]

talâtif et-: İltifat etme, gönül okşama.

1. Bugün oldum vişâl-i yâr-ı râcî
Bihamdillah bize çok **etti talâtif** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 2*). [*talâtif et, -ti*]

talâtif ol-: İltifat etme, iyilik yaparak gönül alma.

1. Yağdırır bârân-ı hicrân zemheri-veş başıma
Sâye-i lûtfunda **talâtif olmada** her dem rakîb (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 8*). [*talâtif olmada, -ma, -da*]

tap-: Kulluk etmek, Tapmak.

1. Koyup Hakkı kula **taptın** şerî‘attan niçin şaptın
Nice dāmân kadem öptün utanmazsın ne alçağsın (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 9*). [*taptın, -tın*]

taraf: Cihet, canip, semt, yan.

1. Açıldı her **taraf** sünbül menefşe erguvân reyhân
Şüşâmla yâsemin zanbâk dahî ol nergis-i şehîlâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 3*). [*taraf,*]
2. Kıl rahim devletli şâhım eyle vaşlîlâ bekâm
Her **taraf** kesti amânım gayri zirâ gamzeler (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 12*). [*taraf,*]
3. Bir **tarafıtan** cevr-i dilber zağm-ı hicrân bir **taraf**
Katre katre eşkimiz çün baır-i ‘ummân ağılatır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 11*). [*taraf,*]

tarfetü’l-‘ayn: Bir göz açıp kapayıncaya kadar olan sürede.

1. **Tarfetü’l-‘ayn** içre birden kâ’inâtı seyr eden
Kutbu’l-akṭâb Hazret-i ol şâh-ı ceylândır gönül (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 9*). [*tarfetü’l-‘ayn,*]

târ-ı gîsû: Tel tel saç.

1. Zülmet-i âb-ı hayâtı **târ-ı gîsû** perçemiñ
H’âhiş-i la’l-i lebindir Hızır u İskender yetiş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 7*). [*târ-ı gîsû,*]

tār-ı hecr: *Ayrılığın karanlığı.*

1. Pertev-i hüsnün için divâne dil yanmaktadır
Tār-ı hecriñ bir şehâb-ı feyz-i rahmettir baña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 10*). [*tār-ı hecriñ, -in*]

ta'rif: *Tarif, açıklama, tanımlama.*

1. **Ta'rif** ile 'aşk künhüne hiç vâkıf olunmaz
Hüznî şıgamaz deftere imlâ-yı muhabbet (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 21*). [*ta'rif,*]

ta'rif eyle-: *Ayrıntılı olarak açıklamak.*

1. Beşâretten gönül Mecnûna döndü
Ne mümkün **eyleyem** ben anı **ta'rif** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 6*). [*ta'rif eyleyem, -yem*]

târih: *Vakit.*

1. Hüznî **târih** mey-i cevher nûş eder
Peyk-i mürgün şivesi mey gâlibâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 9*). [*târih,*]

tarîk: *Yol, minhâc, nehc, râh.*

1. Tıttup şer'in **tarîk** olma ağıyar
Hemân Hakkın lîkâsıdır şerî'at (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 35*). [*tarîk, -in*]
2. Eyle yâ Hâdî hidâyet Hüznî 'âşî mücrime
Şol **tarîka** kim ola ol haq tarîk-ı müstakîm (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 12*). [*tarîka, -a*]

tarîkat: *İbadet ve zikirlerle kalben ilerleme yolları.*

1. Hakkât şem'ası minhâc-ı Mevlâ
Tarîkat reh-nümâsıdır şerî'at (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 4*). [*tarîkat,*]
2. **Tarîkattan** hakkâtan muqaddem
Ledünni ibtidâsıdır şerî'at (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 9*). [*tarîkattan, -tan*]
3. Saḥâvet sofrası mebzûl-ı şarâb selsebîl-âsâ
Şerî'attan **tarîkattan** yenir hoş nânımız vardır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 8*). [*tarîkattan, -tan*]

tarîk-i mürşid-i Hakk: *Hak önderinin yolu.*

1. Lehü'l-ḥamdü lehü'l-minne hezerân şükr ola Hüznî
Tarîk-i mürşid-i Hakk ezel imânımız vardır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 18*). [*tarîk-i mürşid-i hakk,*]

tarîk-i müstakîm: *Dosdoğru yol. II İslam esasları üzere olan.*

1. Külbe-i aḥzân içinde kıl riyâzet bul fenâ
Tut **tarîk-i müstakîm** pîr-i 'aşkla dest-be-dest (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 8*). [*tarîk-i müstakîm, -i*]
2. Menzilin ḥüsrân seniñ ḥ'âb-ı tegâfülden uyan
Tut **tarîk-i müstakîm** bul nâr-ı düzaḥtan necât (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 12*). [*tarîk-i müstakîm,*]

3. Eyle yâ Hādî hidāyet Hūznî ‘āşî mücrime
Şol tarîka kim ola ol haq **tarîk-ı müstakîm** (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 12). [tarîk-ı müstakîm,]

taş: Taş, taştan.

1. Acımañ mı ‘acabā ‘āşîka rahmiñ ne zamān
Yeter artık yeter āh sinesi **taş** kalb-i demir (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 6). [taş,]
2. Bilmediñ kâdrim benim hayfâ ki sineñ **taş** imiş
Geçti ol nâz günleri geldi nedāmet gel yetiş (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 9). [taş,]
3. Bî-mürüvvet yok mudur ‘uşşâka ihsāniñ seniñ
Taş mıdır mermer midir pülād mı vicdāniñ seniñ (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 2). [taş,]

tat-: Tatmak.

1. ‘Az̤b-telaḥḥun **tatmışım** dehrîñ fenādır cümlesi
Hūznîyâ dārū’l-karāra varmağa imān lezîz (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 9). [tatmışım, -mış, -ım]
2. Bu ‘aşkı lev̤m eden elbet mezākın **tatmayan** nā-merd
Behā’im-veş bu ‘ālemde yiyip içip yatar vā’iz (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 13). [tatmayan, -ma, -yan]

Tātār: Eskiden Türk ve Moğol kavimlerine genel olarak verilen isim.

1. Ne ‘Acemdir ne de Gürcü degil ol Türk ü **Tātār**
Meded ol nev’-i beşer zümresi ‘Ālî Çelebî (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 7). [tātār,]

taḥḥîr ü vesah: Temizlik ve kirlilik.

1. Baq ḥāke sürer rüyunu ol āb-ı mübārek
Taḥḥîr ü vesah ni‘met-i şehd-āb tevāzu’ (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 4). [taḥḥîr ü vesah,]

ta‘ṭîf et-: Şefkat etme, acıma.

1. Elim aldı ele girdik odaya
Oturduk yanyana çok **etti ta‘ṭîf** (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 12). [ta‘ṭîf et, -ti]

ṭatlı: Tatlı, şîrîn.

1. Hūznî-i bî-çāreyi cānā esirge el-amān
Ṭatlı cānım kaşdına etmekte da‘vā ğamzeler (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 14). [ṭatlı,]

taṭvîf et-: Tavaf ettirmek.

1. Murād-ı maḳşūdu Hūznî faḳîri
Cemālîñ Ka‘besin **etmekte taṭvîf** (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 20). [taṭvîf etmekte, -mekte]

taṭyîb-i ḳulûb: Kalpleri hoş etme.

1. Ey bād-ı şabā ‘ahde vefā etmemek olmaz
Taṭyîb-i ḳulûb ḥāṭır-ı vîrāna mı geldiñ (Yozgatlı Hūznî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 6). [taṭyîb-i ḳulûb,]

ṭavāf: *Hacerü'l-Esved'in köşesinden başlayarak Kâbe'nin etrafını usulüne göre yedi defa dolaşma, dönme.*

1. Pür-sîne-elem durayım âdabla **ṭavāfta**
Feryâdla ziyâret edeyim Bâb-ı Selâmı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 9*). [*ṭavāfta, -ta*]

ṭāvūs: *Tavus kuşu.*

1. **Ṭāvūs** gibi münakkaş sîne fezâ-yı Habeş
Hañçer gibi kemân-kaş gâyet güzelsiñ ammâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 5*). [*ṭāvūs,*]
2. Kumru gibi mest etmede 'uşşâk-ı zebânîñ
Ṭāvūs da hicâb etmede eṭvârîña qarşî (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 4*). [*ṭāvūs,*]

ṭāvūsî: *Hoş endamlı tavus kuşu.*

1. Şîve-bâzım bu ne âfet **ṭāvūsî** reftârîñiz
Servi-âsâ kâmetiñ tûbâyâ beñzetmiş Hudâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 5*). [*ṭāvūsî,*]
2. Sîm-gerden ile hâller bu ne **ṭāvūsî** revîş
Lebi bal gamzesi tîr kâmeti 'ar'ar dediler (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 7*). [*ṭāvūsî,*]

ṭāvūs-ı reftâr: *Tavus kuşu gibi salınarak yürüyüş.*

1. Gel seniñle bezmim ihyâ edelim meyle bu şeb
Ṭāvūs-ı reftâr ile 'uşşâka cām şorduñ mu hiç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 6*). [*ṭāvūs-ı reftâr,*]

ṭāvūs-ı zîbâ: *Tavus kuşu (gibi) güzel.*

1. Kâdir-i muṭlaq seniñ çün râz-ı pinhânîñ bilir
Şüretiñ **ṭāvūs-ı zîbâ** gerçi vicdânîñ 'abeş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 4*). [*ṭāvūs-ı zîbâ,*]

ta'yîb et-: *Ayıplama.*

1. Nefsiniñ görmez haṭâsın herkesi **ta'yîb eden**
Her hasâsette alan meydân ararsañ işte ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 15*). [*ta'yîb ed, -en*]

ṭayyâr: *Uçan, uçucu.*

1. Ne havfı kes Hudâdan ne recâyı
Cenâheyn mürğ-i Hâk **ṭayyâra** mahşûş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 6*). [*ṭayyâra, -a*]

tâze: *Körpe, yeni açmış (güzel ve parlak olma yönüyle).*

1. Ol ruḥlar-ı ḥamrânıza bülbül gibi mestim
Tûbâ gibi ḳaddiñ ise bir **tâze** fidân şûḫ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 10*). [*tâze,*]

teber: *Baltaya benzer bir silah.*

1. Ebrû hilâl gamze **teber** fülfuli ḥâl nuṭkı şeker
Yandı yeter oldu yeter teşne gönül yandı yürek (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 9*). [*teber,*]

tebessüm kıl-: *Gülümsemek, hafifçe gülmek.*

1. Ebruvânîñ seyf-veş cân-gâhımı etmiş nişân
Ƙıl tebessüm gamze-i hün-rizle cânım et telef (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 4*).
[tebessüm ƙıl,]

tecellâ-yı cemâl: Güzel yüzün görünmesi, belirmesi.

1. Eden pervâne-i sūzân **tecellâ-yı cemâlîndir**
Özüm âteş gözüm âteş sözüm âteş bu cân âteş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 9*). [tecellâ-yı cemâlîndir,]

tecellî et-: Kendini göstermek, ortaya çıkmak, görünmek, belirmek.

1. Dūd-ı âhım bir şehâb-ı girye-i fırkat baña
Etmediñ bir kez **tecellî** vuşlat ile mâhımız (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 6*). [tecellî etme, -di, -n]

tecellî eyle-: Görünmek, zuhur etmek.

1. Ben ricâ ettikçe yâre zulmün etmede füzün
‘Aksine **eyler tecellî** tuhfe-i sulţânımız (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 4*). [tecellî eyle,]
2. Çün **tecellî eyledi** maḥbûb yüzünden ‘âşıkâ
Ol sebebtan oldu ma‘şûk menba‘-ı iḥsân-ı ‘aşk (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 7*). [tecellî eyle, -di]
3. Bir **tecellî eyle** cânâ zulmet-i hecriñ yeter
Ebr-i zülfünden görünsün vech-i tâbânîñ seniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 7*). [tecellî eyle,]

tedbîr: Bir amaca ulaşmak için tutulan yol, önlem.

1. Ey bād-ı şabâ yâre benim ḥâlimi söyle
Tedbîr ü şifâ yok mu ‘aceb bu dil bir ân mütelezziz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 8*).
[tedbîr,]
2. Seniñ ‘aşkıñ ile cismim yanar revân-veş nâra
Ne ‘aqlım var ne **tedbîrim** ne feryâda siyâset var (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 10*).
[tedbîrim, -im]

tedbîr ü dermân: Önlem ve çare.

1. Nabzıma el urma zinhâr ey ṭabîb-i bî-ḥaber
Eyleme **tedbîr ü dermân** bulamazsın çâre kes (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 10*). [tedbîr ü dermân,]

te’ennî: Acele davranmama, ağırdan alma.

1. Derd-i ‘aşk etmemek olmaz ‘ayân pinhân güç
Hiç kabûl etmez ṭabîb bir **te’ennî** yok dermân güç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 2*).
[te’ennî,]

tefekkr: Düşünme. Tasavvufî açıdan, insanın âlemdeki ve kendi varlığındaki alametleri bilmesi için iç dünyasının başlangıçtan hedefe doğru seyrini ifade eder.

1. Yeter gâflet behey Hüznî **tefekkr** eyle encâmın
Denâ’tten sefâhetten yeter el çek ne ḥâşıl hâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 17*).
[tefekkr,]

tefekkr et-: Fikir etmek, düşünmek.

1. Şeherde küy-ı cānāna sefer kıl bul dil-ārāyı
Dil-ārāyı dilā sevdiñ **tefekkkür et** bu ma'nāyı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 2*). [*tefekkkür et,*]

tefrîk et-: *Ayırmak, fark etmek.*

1. Yār ile ağıyārı **tefrîk etmediñ** Mecnūn gibi
Lā'ubālî çektiğim ğam bā'ış-i imhā mıdır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 3*). [*tefrîk et, -me, -di, -n*]

tefrîk eyle-: *Farklı tutmak, ayırmak.*

1. Yevm-i misāk lā ile illāyı **tefrîk eyleyip**
'Ālem-i ervāhta ben ikrāra verdim göñlümü (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 3*). [*tefrîk eyle, -yip*]

tefsîr et-: *Açıklamak, yorumlamak.*

1. Alırsam destime hāme **edersem** 'aşkıñı **tefsîr**
Midād āteş sūhān āteş bu kilik-i nā-varāk āteş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 13*). [*tefsîr edersem,*]

tefvîz: *1. Birine bırakma. 2. İhale etme.*

1. Hūzniyā Hākka tevekkül kıl umūruñ **tefvîz** et
Kul iken kıldan kula ihsān olur 'ālem bu yā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 13*). [*tefvîz,*]

teğāfûl: *Gafil görünmek, gafletli gibi davranmak.*

1. Dil **teğāfûl** hem tekāsül cürm-i 'işyānıñ 'abeş
Bülbül-āsā rüz u şeb ol āh u efğānıñ 'abeş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 1*). [*teğāfûl,*]
2. Bu **teğāfûl** bu tekāsül āh seni eyler firīb
Aç gözüñ fānide ey dil vaktiken bir kāra bak (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 5*). [*teğāfûl,*]
3. Dilā sende bu 'ādet ne utanmazsıñ ne alçaqsıñ
Teğāfülle denā'et ne utanmazsıñ ne alçaqsıñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 2*). [*teğāfülle, -le*]

tehî: *Yalnız.*

1. Hālķ içinde bî-hayā insān ararsañ işte ben
Havf ü haşyet yok **tehî** vicdān ararsañ işte ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 2*). [*tehî,*]

tehî dest: *Eliboş, fakir, züğürt.*

1. Bir **tehî dest** rû-siyāh Hūznîyim bî-çāreyim
'Arz-ı hācāt eyleriz ol Hāzret-i Ğaffāra biz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 13*). [*tehî dest,*]
2. Hem **tehî-dest** sā'il-i bāb-ı rızāsıñ ey göñül
Nerde misāk bu mudur ol 'ahd ü peymānıñ 'abeş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 5*). [*tehî-dest,*]
3. Yüzü kara **tehî-desttir** kapıñda yalvarır dā'im
Yetiş feryādına rahmet bu Hūznî nā-tüvān ey şūh (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 17*). [*tehî-desttir,*]
4. Ey sākî bu dem bāde-i şer(m)sārî yetiştir
Böyle **tehî-dest** meclis-i rindāna mı geldiñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 4*). [*tehî-dest,*]

tek: *Yeter ki, yalnız.*

1. **Tek** eyleme de ey perî ağyârla muhabbet
Öldür beni cevriñ ile memnûnum efendim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 7*). [tek,]

tekâpü: *Dalkavukluk etme, birinin yaptığı her işi onaylama.*

1. **Tekâpûlar** gınādāra gedāya bed-sūḥan pîşe
Okur mālā-yecūzden naẓar kıl saḥtekār vā'iz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 5*). [tekâpûlar,]

tekāsül: *Üşenmek, tembelcesine davranmak.*

1. Sivâyā eyleme rağbet fenā-ender-fenâdır bu
Helāk eyler seni âhir bu varlıkla **tekāsül** hā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 4*). [tekāsül,]
2. Dil tegāfûl hem **tekāsül** cürm-i 'işyânîñ 'abeş
Bülbül-āsā rûz u şeb ol âh u efgânîñ 'abeş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 1*). [tekāsül,]
3. Bu tegāfûl bu **tekāsül** âh seni eyler firîb
Aç gözün fânide ey dil vaktiken bir kâra bak (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 5*). [tekāsül,]

teklîf: *Öneri.*

1. Dedi lutfum vişâlim hem seniñ çün
Gelir vaqt-i fedâ bu cân ne **teklîf** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 18*). [teklîf,]

tekye: *Dergâh, tekke.*

1. Râḥ-ı 'aşkıñ **tekyesinde** cânını kurbân eden
Zehr-i hecriñ nûş eden bir Hüznî-i mestāneyim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 11*). [tekyesinde,]

telaḥḥun: *Acı.*

1. 'Az̤b-telaḥḥun tatmışım dehrîñ fenâdır cümlesi
Hüzniyâ dârü'l-ḳarâra varmağa imân lezîz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 9*). [telaḥḥun,]

telef et-: *Mahvetmek, yok etmek.*

1. Ebrüvânîñ seyf-veş cân-gâhımı etmiş nişân
Kıl tebessüm gamze-i ḥün-rizle cânım **et telef** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 4*). [telef et,]

telḥ-sūḥan: *Acı sözler.*

1. Leddünnî dersini âmûḥt olan semmi 'asel eyler
Seniñ o **telḥ-sūḥan** tîḡîñ bala zehri ḳatar vā'iz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 12*). [telḥ-sūḥan,]

temāmet: *Tam, tamamlanma.*

1. Aḳar göz yaşlarım şanki bahâr eyyâm-ı bārânı
Ne elde vuşlatıñ zevki ne hicrâna **temāmet** var (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 6*). [temāmet,]

temāşâ et-: *Seyretmek, bakmak.*

1. **Et temâşâ** gel bugün gör na'ra-ı feryadımı
Kân döker çeşmânımız seyrâna gel Allah için (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 3*). [*temâşâ et,*]

temâşâ eyle-: *Seyretmek.*

1. Burku'ñ ref'et yüzünden bir kez **temâşâ eyleyim**
Rûyuñu zabteylemiş ol perçem-i târmâr heves (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 5*). [*temâşâ eyle,*]
2. Bir şehîd-i 'aşkıñım kaldır niķâb-ı perçemiñ
Eyleyem bir dem **temâşâ** vech-i pâkin her taraf (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 6*). [*temâşâ eyle, -yem*]
3. Haydî var gez sevdigim demler seniñ devrân seniñ
Çok **temâşâ eyle** cânâ her cihet seyrân seniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 2*). [*temâşâ eyle,*]

temâşâ kıl-: *Seyretmek, bakmak.*

1. Al benim nâzik efendim deste deste destîñe
Hem koķula **kıl temâşâ** bâğda sünbüller seniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 4*). [*temâşâ kıl,*]

temeyyüz et-: *Kendini göstermek, öne çıkmak.*

1. Hem 'arüz şî'ri lafzi harf nedir **etmez temeyyüz**
Safsata bir şâhib-i dîvân ararsañ işte ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 17*). [*temeyyüz et,*]

ten: *Beden, cisim, gövde, vücut.*

1. Şızılar yâre-i hecrin **tenim** Eyyüb gibidir
Âh eder dertli gönül hüznile Ya'küb gibidir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 1*). [*tenim, -im*]
2. Düştü gönle devr-i sâbık dil yanar cân ağlatır
Rîze rîze kân döker **ten** zahm-ı hicrân ağlatır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 2*). [*ten,*]
3. Ver kemâl cevri ü cefâya **tende** fâķat ķalmadı
İltiyâmın h'âhişi dil ey perî-rû cân marîz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 11*). [*tende, -de*]
4. Ruķ-ı ģamrâñıza bir ģonca-ı ģülşen mi desem
Tutuşup **ten** yaniyor 'aşķile külģân mı desem (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 2*). [*ten,*]
5. Cân 'azîzim sende bî-rûn ol bu **tenden** vakt iken
Çün ģarâba tıttu yüz âh beyt-i ģöñlüm sũ-be-sũ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 9*). [*tenden, -den*]
6. Eylediñ ģũna-ģũn cevri ü cefâñı bî-şũmâr
Merģamet et ķalmadı hîç **tende** dermânım deyũ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 8*). [*tende, -de*]
7. Dâģ-dâr-ı hecriñ oldu rîze rîze kân döker
Çün vedâ'da meyyit-âsâ **tende** Allah 'aşķına (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 10*). [*tende, -de*]

ten ķafes: *Ten kafesi, beden.*

1. Hüznîyâ bir bâķi yâre ver ģöñül kıl âh ü zâr
Elvedâ' ettikte ruķuñ zıkrı ede ol **ten ķafes** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 10*). [*ten ķafes,*]

teneffür et-: *Çekinme. Kaçınma. Nefret etme.*

1. Zabtı eyle dilin zâğ gibi **ettirme teneffür**
Çün oldu 'azîm meslek-i elkâb-ı tevâzu' (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 9). [teneffür ettirme,]

teng ol-: Dar olmak.

1. Ağla Hüznî Hakkı hüznü oldu tâ bezm-i elest
Arz-ı vâsi' **teng olundu** şanki mescünüm gibi (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 12). [teng ol, -un, -du]

tenhâ: Yalnız, tek başına.

1. Dedi bu şeb içelim meyi **tenhâ**
Sa'âdetâneme sen eyle teşrîf (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 3). [tenhâ,]
2. Ol dîdesi fettân ile **tenhâca** muhabbet
Ettim bu gece menba'-ı ihsâna yanaştım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 9). [tenhâca, -ca]

ten-i püryân: Çok yanmış beden.

1. Meded ey dîdesi âhû cigerim yandı meded
Nice pervâne gibi âh **ten-i püryân** olayım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 10). [ten-i püryân,]

ten-i sūzân: Yanan beden.

1. Urayım sîneme hançer akıtıp hūn-ı firāk
Şaçamam başıma odlar **ten-i sūzân** edeyim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 8). [ten-i sūzân,]

ten-i 'üryân: Çıplak ten.

1. Girdikte daği beyt-i zalâm içre kerem kıl
Şıktırma meded ol **ten-i 'üryânımı** yâ Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 14). [ten-i 'üryân, -ım, -ı]
2. Cigerim hüznile mâhrûr **ten-i 'üryân** yanıyor
Yetişir cümle-i hecriñ yetişir vech-i münîr (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 3). [ten-i 'üryân,]

tenvîr eyle-: Aydınlatmak.

1. Burc-ı hüsnünden şehâb-ı perçemiñ kaldır yeter
Eyle bir **tenvîr** cihânı şems-i devrânım benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 6). [tenvîr eyle,]

Terânî: "Sen beni göremezsın." Allah'u Teâla'nın Hz.Musa'ya Tur dağında verdiği cevap. Araf sûresi 143. âyet.

1. Hâzret-i Mūsâ gibi ol küh-ı Tūra cân atıp
Hem terânî va'diyle didâra verdim gönülümü (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 8). [terânî,]
2. Kulhüve'llahü ehadden çâşnîyiz cām-ı elest
Hem terânî müjdesinden küh-ı ten oldu şikest (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 2). [terânî,]

terahhüm et-: Acıma.

1. Görse kâfir rahm eder ol dîde-i hūn-âbemi
Etmeydi bir kez **terahhüm** seng-i vicdân ağlatır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 10). [terahhüm et, -me, -di]

terahhüm eyle-: *Acımak.*

1. Kâfir olsa lâ-cerem **eyler terahhüm** âhıma
Raḥma geldi bî-mürüvvet hâlîme ağıyarımız (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 7*). [*terahhüm eyle, -r*]
2. Âh ile eyvâh ile hayfâ ki geçti ‘ömrümüz
Etmedi bir kez **terahhüm eyledi** hicrân garaž (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 6*). [*terahhüm et, -me, -di*]
3. Ger ölürse Hüznîye gayri **terahhüm eyleme**
Bir zulüm etmeden bir yana ben bir yana sen (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 9*). [*terahhüm eyle, -me*]

terennüm et-: *Şakımak. II Şarkı söylemek.*

1. Ey güzel gül ḥüsnüñe oldu gönül bir ‘andelîb
Bağ-ı vaşlñ çün **terennüm etmede** gâyet ‘acîb (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 2*). [*terennüm etmede,*]

terk et-: *Terk edip bırakmak, vazgeçmek.*

1. Bul hayât-ı câvidânı gâfil olma Hüznîyâ
Mâsivâyı **terk edip** ol dâ’imâ Allah-perest (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 12*). [*terk edip, -ip*]
2. Cân evimde gizlidir hem ‘aşkıñ imânım gibi
Kâbre girsem Hüznî-veş **terk etmezem** illâ seni (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 10*). [*terk et, -mezem*]
3. Hüdâdan ḥavfedip **terket** zünûbu
Hüdâdan korkmamak küffâra maḥşûş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 3*). [*terket, -et*]

terk-i cân: *Ölmek.*

1. Tîğ-ı hecriñ sineme açtı hezârân pencere
Terk-i cân etmek rehiñde bir ‘uluvv-ı câhımız (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 10*). [*terk-i cân,*]
2. Sîne-i i şahrâda katlet ey şeh-i ḥübân beni
İftihârım **terk-i cân** ‘aşkıñla etmem hiç esef (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 8*). [*terk-i cân,*]

terk-i edeb: *Edepsizlik etmek, edebi terketmek.*

1. Nâz eder ‘uşşâka maḥbûb cevrin efzûn eyleyip
Râh-ı ‘aşkıta yan muḳadder Hüznîyâ **terk-i edeb** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 14*). [*terk-i edeb,*]
2. ‘Afvedip ‘işyânımı rahm eyle bir kez sevdiğim
Dergehiñde var ise Hüznîde bir **terk-i edeb** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 12*). [*terk-i edeb,*]

terk-i sevdâ: *Sevdâyı terk etmek.*

1. Âteş-i ‘aşkıñ beni yaktı remâd etti amân
Hüznî-âsâ ey perî-rû **terk-i sevdâlar** ‘abeş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 12*). [*terk-i sevdâ, -lar*]
2. **Terk-i sevdâ** pek muḥâl göz gördü dil yandı meded
Ebrûvânıñ içmede kanım benim kanlı bıçağ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 5*). [*terk-i sevdâ,*]

terk-i vaṭan: *Yaşadığı yeri terk etmek.*

1. Alayım başımı artık gideyim hangi ile

Qıluben **terk-i vaṭan** cāyımı zindān edeyim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 116, Mısra 4). [terk-i vaṭan,]

terkin et-: Bırakma, ayrılma, vazgeçme.

1. Ben vaṭan **terkin edeyim** sen de rāḥat gez yürü

Lā'ubālî ile her dem 'iṣṣ u 'iṣret gel yetiş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 71, Mısra 5). [terkin edeyim,]

tersim ol-: Resmedilmek.

1. Şüretim **tersim olunmuş** heykel oldu māh-rū

Her taraftan bād-ı cinnet başıma etti ğulū (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 136, Mısra 1). [tersim olun, -muş]

teşbih eyle-: Benzetmek.

1. Kadd-i elfim ḥam-be-ḥam ebrūña **teşbih eylediñ**

El verir bunca sitemler nazlı cānānım benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 120, Mısra 7). [teşbih eyle, -dî, -n]

teşhîr eyle-: Ortaya dökme, açığa çıkarma.

1. Hîç ḥavf-ı Hudā ḥātıra gelmez mi 'ābidi

Teşhîr sırrını **eylediñ** āh Rūḥ-ı Emîniñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 95, Mısra 18). [teşhîr eylediñ,]

teşhîş et-: Tanımak, anlamak, sezmek.

1. Derd-i 'aşkım **etme teşhîş** ey ṭabîb-i çāre-sāz

Biz bu derde rāzıyız dermāna minnet etmeyiz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 64, Mısra 5). [teşhîş etme,]

2. **Etti teşhîş** derd-i 'aşkım nabzıma el urdu āh

Vermedi bir dem devāsın eyledi Lokmān ğaraḥ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 77, Mısra 7). [teşhîş etti, -ti]

te'sîr et-: Etkilemek.

1. **Etmedi te'sîr** size bunca zamāndır āhımız

Kūşe-i ahfāya çektiñ kendiñi ey şāhımız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 58, Mısra 1). [te'sîr et,]

2. Etmede cevriñ tezāyüd ğün-be-ğün cānānımız

Zerre **te'sîr etmedi** āh nāle vü efġānımız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 62, Mısra 2). [te'sîr et,]

3. **Te'sîr etmez** yā niçin dūd-ı siyāhım sineñe

Ey mürüvetsiz ḥayāsız bî-vefā dil-dārımız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 63, Mısra 9). [te'sîr et, -mez]

4. Cāna **te'sîr etmede** cānā firāk u vuşlatıñ

Etme cevri bu dil-i nālāna gel Allah için (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 132, Mısra 7). [te'sîr et, -me, -de]

5. Bülbül-āsā āh eder efkenderler şām u seḥer

El verir cānā firākıñ **etti te'sîr** cāna heb (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 19, Mısra 10). [te'sîr,]

te'sîr eyle-: Etkilemek.

1. Hüzniyā cānāna **te'sîr eylemez** hiç āhımız

Dîn yok imān yok hem rahm yok kan ağlatır (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 53, Mısra 13). [te'sîr eyle, -mez]

2. **Eyledi te'sir** firâkıñ sine-i sūzânıma
Raħm kıлма kanlı zâlim nâle vü efğânıma (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 143, Mısra 1*). [*te'sir eyle, -di*]

teslîm-i baş-ı vefk: Uygun gelen söze teslim olmak.

1. Meşgûl edemem fikrimi hem 'ilm-i cifirle
Teslîm-i baş-ı vefk ile esmâdan uşandık (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 93, Mısra 8*). [*teslîm-i baş-ı vefk,*]

teslîm-i hayât: Cânı teslim etme. Ölüm.

1. Hicrânı ise emr-i 'asîr 'âşık-ı zâra
Teslîm-i hayât sinede her bâr ne güzeldir (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 54, Mısra 10*). [*teslîm-i hayât,*]

teşne: Susamış. II Âşık.

1. Dest-i 'aşk içre cünûn **teşne** bî-tâb gönlümüz
Ka'be-i maşşûda cânâ ersin bu vuşlat râhımız (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 58, Mısra 11*). [*teşne,*]

teşne dil: Susamış, arzulu gönül.

1. **Teşne dil** yandı tutuştu âb-ı vaşlıñla yetiş
Âh eder şeb-tâ-seher bu hüzniñle Hüzni gedâ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 8, Mısra 13*). [*teşne dil,*]
2. Sâkiyâ Allah için şun câm-ı 'aşktan bir kadeh
Teşne dil ol kayd-ı ğamdan bir dağı bulsun ferâh (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 33, Mısra 2*). [*teşne dil,*]
3. Gerdeniñden emmek ister **teşne dil** kanın bugün
Şerbet-i dârûy-ı vaşlıñ her zamân etmem ferâğ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 83, Mısra 11*). [*teşne dil,*]
4. Döktüñ yere âl kanını hınzîr-i yabânî
Dil teşne ne idi o şehiñ zâtıña kîniñ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 95, Mısra 16*). [*teşne dil,*]
5. **Teşne dil** mâh-ı muharrem cây-i mâtem sînesi
Zümre-i 'atşân cünûd-ı Kerbelâ derler bize (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 139, Mısra 3*). [*teşne dil,*]
6. Kâtil ol öldür beni ol ğamze-i hünrîz ile
Teşne dilsin ğâlibâ kim girmek ister kanıma (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 143, Mısra 4*). [*teşne dil, -sin*]
7. Pür-ħarâret **teşne-dil** neş'e-yâb-ı bâdeyim
Deşt-i hayret içre bî-tâb kaldım gördüñ mü hiç (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 31, Mısra 3*). [*teşne-dil,*]
8. Engübîn-i gül-femiñ lûtfet yetiştir **teşne-dil**
Şerbet-i la'liñ şifâdır lebleri kevşer yetiş (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 72, Mısra 9*). [*teşne-dil,*]

teşne gönül: Susamış gönül.

1. Lebleriñ şerbetine **teşne gönül** yandı yürek
Kumru dilin şöhbetine **teşne gönül** yandı yürek (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 102, Mısra 1*). [*teşne gönül,*]
2. Gözleriñ karasına yandı gönül çâresi ne
Sine-fezâ zerresine **teşne gönül** yandı yürek (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 102, Mısra 4*). [*teşne gönül,*]
3. Gerden-i kâfûra baķan silsile-i 'aşkı taķan
Vâdi'-i Mecnûna çıkan **teşne gönül** yandı yürek (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 102, Mısra 8*). [*teşne gönül,*]

4. Düştü vişâl gaygûnuza ol buse-i mehrûnuza
Zülf-i semen şebboñuza **teşne göñül** yandı yürek (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 6).
[teşne göñül,]
5. Ebrû hilâl gamze teber fülfuli hâl nutkı şeker
Yandı yeter oldu yeter **teşne göñül** yandı yürek (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 10).
[teşne göñül,]
6. ‘İşvesi hoş genc-i edeb duhter-i şâh ‘âli neseb
Buse bedeh ez-rûh u leb **teşne göñül** yandı yürek (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 12).
[teşne göñül,]
7. Hüznî saña mihr-i münîr cân fedâ göñlü esîr
Raḥmî kesîr lutfu kesîr **teşne göñül** yandı yürek (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 14).
[teşne göñül,]

teşne-i âb-ı vişâl: Vuslat suyuna susamış.

1. Bu Hüznî **teşne-i âb-ı vişâliñ** nâr-ı hecriñle
Tutuştı sîneden şardı yeñi baştan amân âteş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 15). [teşne-i
âb-ı vişâliñ, -in]

teşne-leb: Dudağı kurumuş, çok susamış.

1. Gâhi kaṭre gâhi deryâ çölde oldum gâh serâb
Teşne-leb gâhi dolandım Çinde âhûlarla ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 12). [teşne-
leb,]

teşrîf: Gelmesiyle bir yeri onurlandırma, şerefendirme.

1. Ğamla tezyîn eyledim başsın kadem ğamḥâneme
Muntazır dil her cihet **teşrîfiñ** müştakıyız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 10). [teşrîfiñ, -
in]

teşrîf eyle-: Gelerek şeref vermek, şereflendirmek.

1. Haftada bir **eyleyip teşrîf** makâm-i meşhede
Ḳabrim üzre kıl ziyâret rûḥum olsun mustefid (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 11). [teşrîf
eyle,]
2. Dedi bu şeb içelim meyi tenhâ
Sa‘âdethâneme sen **eyle teşrîf** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 4). [teşrîf eyle,]
3. **Eylediñ teşrîfle** ihyâ mürde cismim çok şükür
Merḥabâ ey kaşları tuğrâ efendim merḥabâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 3). [teşrîfle, -le]

teşrîḥ eyle-: Açıklama, anlatma.

1. **Eylesem teşrîḥ** tabîbe derdimi ḥayrân kalır
El çeker Loḳmân devâdan çünkü dermân ağlatır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 3).
[teşrîḥ eyle, -se, -m]

tesvîf eyle-: Hayırlı işleri yapmayı sonraya bırakma.

1. Durup nişfü’l-leyl düştüm yola ben
Göñül fırsat demin **eyler** mi **tesvîf** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 8). [tesvîf eyle, -r]

tevâzu‘ ehli: Alçakgönüllüler.

1. Şefkati mebzûl idi ihvânına
Hem **tevâzu‘ ehli** hem ehl-i seḥâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 6). [tevâzu‘ ehli,]

tevekkül: *İşleri Allah'ın iradesine terk ederek kadere razı olma, her hâlikârda Allah'a güvenme. .*

1. Hüzniyâ Hakkâ **tevekkül** kıl umûruñ tefvîz et
Kul iken kıldan kula ihsân olur 'âlem bu yâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 6, Mısra 13).
[tevekkül,]
2. Kanâ'attan **tevekkülden** daği şabr u şükürden hem
Verip rûhuñ gıdâsın sen anı kıl şeyh-i kâmil hâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 10, Mısra 11).
[tevekkülden, -den]

tevessül: *Bir isteğin, bir maksadın hâsıl olması için bir şeyi vesîle, sebep yapmak.*

1. Zâtîña ettim **tevessül** kendime kıldım şefî'
Ol Habîbîñ hürmeti et 'aşkıñı ihsân baña (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 2, Mısra 11). [tevessül,]
2. Yüzüñ kara eliñ boş Hüzni var mı
Tevessül Ahmed-i Muhtâra mahşûş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 76, Mısra 38). [tevessül,]

Tevrât: *Hazret-i Musa Aleyhiselâma nazil olan kitâb-ı semâvî.*

1. Zebûr **Tevrât** daği İncil ü Furkân
Okurlar na'tıñı seyrânesiyiz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 57, Mısra 11). [tevrât,]

tez: *Çabuk.*

1. Ey melek al cânımı **tez** minnet etmem cân için
Mevt için geldim fenâya lem-yazel Hâk Bâkî hü (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 136, Mısra 11).
[tez,]

tezâyüd et-: *Artmak, çoğalmak.*

1. Ol kîne-i ğaddâr ise **etmekte tezâyüd**
Bî-rahm ü kerem dîdesi mestân mütelezziz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 40, Mısra 5). [tezâyüd et, -mekte]
2. **Etmede** cevrin **tezâyüd** gün-be-gün cânânımız
Zerre te'sîr etmedi âh nâle vü efğânımız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 62, Mısra 1). [tezâyüd et, -me, -de]
3. **Etmede** giryem **tezâyüd** gün-be-gün Ya'kûb gibi
Külbe-i ahzân içinde iftirâkla vâh benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 114, Mısra 7). [tezâyüd et, -me, -de]

tezâyüd eyle-: *Ziyadeleşme, artma, çoğalma.*

1. Kıl cefâ cânâ **tezâyüd eylesin** emvâc-ı 'aşk
Bahr-i gamda fûlk-i dil gavvâşı vuşlattır baña (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 4, Mısra 5). [tezâyüd eyle, -sin]
2. 'Âşık-i bî-çäreñe cevriñ **tezâyüd eylediñ**
Olmadım bir sevdiğim lutfuñla hândân el-meded (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 37, Mısra 3).
[tezâyüd eyle, -dî, -n]

tezyîn eyle-: *Süslemek.*

1. Ğamla **tezyîn eyledim** başsın kadem ğamhâneme
Muntazır dil her cihet teşrîfiñ müştâkıyız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 59, Mısra 9). [tezyîn eyle,]

ticâret len tebûr: *"Asla zarara uğramayacak bir ticaret (umarlar)." Fâtır Sûresi 29. âyet. Asla zarar ettirmeyen ticaret, insanın Allah (c.c) rızası için tasadduk ettiği şeydir.*

1. **Ticâret len tebûr** olmak dilerseñ Haqqı zikreyle
Rızık için elem çekme Hudâ rızıkına kâfil hâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 5*). [*Ticâret len tebûr,*]

tıfl-1 nevres: *Yeni yetme çocuk.*

1. **Tıfl-1 nevres** kadr-i ‘uşşâk yok hemân külhândasıñ
Bilmezem ağyâr ile zevk ü şafâ sürdün mü hiç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 7*). [*tıfl-1 nevres,*]

tıfl-1 şîr: *Süt içen, henüz memede olan çocuk.*

1. Eyle ta’lîm ders-i ‘aşkı mürşid-i devrâna gel
Sen henüz bir **tıfl-1 şîrsiñ** mekteb-i şıbyâna gel (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 2*). [*tıfl-1 şîr,*]

tîğ: *Kılıç. II Söz, mana.*

1. Leddünnî dersini âmûlht olan semmi ‘asel eyler
Seniñ o telh-sühân **tîğ-iñ** bala zehri kıtar vâ‘iz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 12*). [*tîğ-iñ, -in*]

tîğ-1 elem: *Üzüntü kılıcı.*

1. Şerhâ şerhâ eylediñ **tîğ-1 elemle** sînemi
Kalmadı ğayrı taħammül tîr-i müjgânım benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 3*). [*tîğ-1 elem, -le*]

tîğ-1 ğarrâ: *Güzel, parlak kılıç.*

1. Dîde-i mestiñ beni mest eyledi mestâneyim
Ebrüvânıñ var iken çün **tîğ-1 ğarrâlar** ‘abeş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 6*). [*tîğ-1 ğarrâlar, -lar*]

tîğ-1 hecr: *Ayrılık kılıcı.*

1. **Tîğ-1 hecriñ** sîneme açtı hezârân pencere
Terk-i cân etmek rehiñde bir ‘uluvv-ı cāhımız (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 9*). [*tîğ-1 hecr, -in*]

tîğ-1 Rüstem: *Rüstem’in kılıcı. Şehname’de adı çok geçen İran’ın ünlü pehlivan ve savaşçısı.*

1. Gözleriñ mühr-i Süleymân ins ü cin maħkûmuñuz
Ebrüvânıñ **tîğ-1 Rüstem** kipriğiñ tîr-i kazâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 8*). [*tîğ-1 rüstem,*]
2. Gözleriñ zeytûna beñzer berk-i hâţif ğamzeler
Kibriğiñ sihâm-ı kazâ mı **tîğ-1 Rüstenden** midir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 4*). [*tîğ-1 rüstem,*]

tîğ-1 zulm: *Eziyet kılıcı.*

1. Dâ’imâ ağyâr ile yâr ettiğiñ şöhet yeter
Tîğ-1 zulmüñ ey perî cân-ğāhıma āh açtı dāğ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 4*). [*tîğ-1 zulmüñ, -ün*]

tîmâr: *Tedavi, deva.*

1. Pāyedār olmaz fenānıñ şıhhat-ı der-i ğamı
Yāre-i çerh-i sitemden bakmayız **tīmāre** biz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 65, Mısra 12). [tīmāre,]

tîr: Ok.

1. Sîm-gerden ile hâller bu ne tâvûsî revîş
Lebi bal ğamzesi **tîr** kâmeti ‘ar‘ar dediler (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 48, Mısra 8). [tîr,]
2. Meded ey ğamzesi **tîr** Hüzniye rahm eyle meded
Verir ol cân-ı dili dîde-i şehhâra güzel (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 108, Mısra 9). [tîr,]

tîr-i kazâ: Ok gibi gelen kaza, kader. II Ok gibi yaralayıcı bakış.

1. Gözleriñ mühr-i Süleymân ins ü cin mahkûmuñuz
Ebrûvânıñ tîğ-ı Rüstem kipriğîñ **tîr-i kazâ** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 8, Mısra 8). [tîr-i kazâ,]

tîr-i müjeñ: Kırpık oku.

1. Batar cân-ğahıma **tîr-i müjeñ** ey kâmet-i bālâ
Muhabbet seyfini ‘üryan edip kaçın kemân olmuş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 73, Mısra 5). [tîr-i müjeñ,]

tîr-i müjgân: (Sevgilinin) kırpık okları.

1. Ebrûvânıñ sîneme urdu hezârân yaralar
Tîr-i müjgân nâ‘il-i mehpâre-i ruhsâr heves (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 69, Mısra 8). [tîr-i müjgân,]
2. Şerhâ şerhâ eylediñ tîğ-ı elemle sînemi
Kalmadı ğayrı taħammül **tîr-i müjgânım** benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 120, Mısra 4). [tîr-i müjgân, -ım]

tîr-i yamân: Hedefe tam isabet eden ok.

1. Batmakta müjeñ sîneme bir hâr-ı muğeylân
Ġamzeñ ise cân-ğahıma bir **tîr-i yamân** şüh (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 35, Mısra 6). [tîr-i yamân,]

tiryāk: İlaç, panzehir.

1. Sākîya şun bâdeyi bizler anıñ mezzākıyız
Zehr-i endüh-ı firākıñ ‘aşk ile **tiryākıyız** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 59, Mısra 2). [tiryākıyız,]

tîşe-i ‘aşk: Aşk baltası.

1. Ey Şîrinim **tîşe-i ‘aşkıñ** beni etti helāk
Şimdi Ferhâda mişâl kurbân ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 128, Mısra 9). [tîşe-i ‘aşk, -ım]

top: Yüzdeki yuvarlak benler. (Şekil bakımından.)

1. Zülf-i büy-ı müşkile şol gerdân-ı billür nedir
Vech-i pakiñde duran **top** ahter-i hâller seniñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 98, Mısra 8). [top,]

top: Gülle veya şarapnel atan ateşli silâh.

1. Bu revîşle nice kanlar döker âhû-yı nigâh
Doğunur sîneme hûn-rîz müjeler **top** gibidir (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 47, Mısra 10). [top,]

toprak: *Hâk, türâb.*

1. Nicesiñ 'ırzını kırdıñ nicesiñ kanına girdiñ
Kefen **toprak** kabir yurduñ utanmazsıñ ne alçaksıñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 14*).
[*töpräk,*]

tübâ: *Bütün cennete gölge saldığına inanılan, kökü yukarıda dalları aşağıda bulunan ağaç. II Güzelin boyu.*

1. Şive-bâzım bu ne âfet tâvusî refâtârınız
Servi-âsâ kâmetiñ **tübâyâ** beñzetmiş Hudâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 6*). [*tübâyâ, -ya*]
2. Ol kâmeti 'ar'ar ise **tübâ** gibi mevzûn
Cepheñdeki bir 'ukde-i şehhâr gibi gör geç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 5*). [*tübâ,*]
3. Ol ruhlar-ı hamrânıza bülbül gibi mestim
Tübâ gibi kaddiñ ise bir taze fidân şüh (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 10*). [*tübâ,*]
4. Bî-bedelsiñ hüsnüle dünyâda dersem çok mudur
Kaddiñe olmaz misâl **tübâda** dersem çok mudur (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 2*).
[*tübâda,*]
5. Feleklerde melekler vaşfiñ eyler
O **tübâ** kâmetiñ hayrânesiyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 10*). [*tübâ,*]
6. Kâmet-i şimşâdîñi **tübâyâ** beñzetmiş Hudâ
Hüznî-âsâ 'ar'ar-ı mevzûna minnet etmeyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 11*). [*tübâyâ, -ya*]

tûfân: *Her yeri kaplayan çok su, pek ziyade yağan yağmur.*

1. Miñnet-i dünyâ benim hiç zevkime vermez hâlel
Nûh-ı 'aşkıñ bañr-ı gâñ **tûfâna** minnet etmeyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 8*).
[*tûfâna, -a*]
2. O şahbâ-yı gâñ-ı hecri verir dil Nûhuna **tûfân**
Tûfânından bulursuñ sen nice biñ dürr-i yektâyı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 5*).
[*tûfân,*]
3. O şahbâ-yı gâñ-ı hecri verir dil Nûhuna tûfân
Tûfânından bulursuñ sen nice biñ dürr-i yektâyı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 6*).
[*tûfânından, -ın, -dan*]

tûfân-ı 'aşk: *Aşk yağmuru. Sel gibi yoğun aşk yağmuru.*

1. Yağdırıp **tûfân-ı 'aşkı** başıma gârket beni
'Aşkıñ olsun rûz u şeb bes yâr-ı gâr yâ Rab baña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 15*).
[*tûfân-ı 'aşkı,*]

tûfân-ı gark: *Batma tufanı. (Nuh Tufanı.)*

1. Veren Nûha necât **tûfân-ı garktan**
Anıñ bād-ı rehâsıdır şerî'at (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 21*). [*tûfân-ı garktan,*]

tuğrâ: *Fermanlarda imza yerine kullanılan özel damga; imza.*

1. Eylediñ teşrifile ihyâ mürde cismim çok şükür
Merhabâ ey kaşları **tuğrâ** efendim merhabâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 4*). [*tuğrâ,*]
2. Gamze-i cellâdiyiñ cânâ elinden el-amân
Hâl ü Hindü fülfulünle perçemiñ **tuğrâsına** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 4*). [*tuğrâsına, -s*]

tuhfe: *Armağan, hediye.*

1. Felegiñ **tuḥfesi** her dem bize giryān ne sebeb
Akıtır dīde-i eşkim benim el-ān ne sebeb (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 22, Mısra 1). [tuḥfesi, -si]

tuḥfe-i Rahmān: *Rahmān'ın armağânı.*

1. Māderiñ hūrî seniñ ḥāşā beşerde yok nazîr
Āfitāb-ı perteviñ ol **tuḥfe-i Rahmān** mıdır (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 52, Mısra 4). [tuḥfe-i rahmān,]

tuḥfe-i sulṭān: *Sulṭān'ın armağânı.*

1. Ben ricā ettikçe yāre zulmün etmede füzūn
'Aksine eyler tecellî **tuḥfe-i sulṭānımız** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 62, Mısra 4). [tuḥfe-i sulṭān, -ımız]

ṭül-i emel: *Hırs, tamah, tükenmez arzu.*

1. Hem ḥubb-ı hevā **ṭül-i emel** kâlbime koyma
Hızlanda koma bu dil-i nālânımı yâ Rab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 17, Mısra 11). [ṭül-i emel,]
2. Hüzni amān olma kesel fâ'idesiz **ṭül-i emel**
Geldi uyan vakt-i ecel vakt-i seher vakt-i seher (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 42, Mısra 23). [ṭül-i emel,]
3. Hemān **ṭül-i emel** nefsi-i hevā eyler işim berbād
Bu 'ömrüm ber-hevā oldu neden āh u fiğānım yok (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 94, Mısra 7). [ṭül-i emel,]
4. Hiç rahm ü nigāh etmedi bu Hüzni-yi za'ife
Bir **ṭül-i emel** vuşlat-ı dildārîñ o ḥübdan (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 130, Mısra 10). [ṭül-i emel,]

ṭulū': *Doğmak (Manevi aydınlık).*

1. Hamd-i bî-ḥad zātuña etti **ṭulū'** 'aşk gönlüme
Şol Cevād isminle kıldım ben bu 'aşka iktidā (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 1, Mısra 5). [ṭulū',]

Türk: *Ana yurdu Orta Asya olan, buradan çeşitli yönlerle yayılarak büyük devletler kuran, Türkçe'nin değişik lehçeleriyle konuşan millet ve bu millettten olan kimse.*

1. Ne 'Acemdir ne de Gürcü değil ol **Türk** ü Tātār
Meded ol nev'-i beşer zümresi 'Ālî Çelebî (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 154, Mısra 7). [türk,]

ṭurra-ı gīsū: *Saçların kıvrımları.*

1. Gören ol **ṭurra-ı gīsūñuza** 'anber dediler
Ṭutulan 'uḳdesine sihrile ejder dediler (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 48, Mısra 1). [ṭurra-ı gīsū,]

ṭut-: *Uymak; kabul etmek.*

1. Külbe-i aḥzān içinde kıl riyāzet bul fenā
Ṭut tarîḳ-i müstakîmi pîr-i 'aşkla dest-be-dest (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 23, Mısra 8). [ṭut,]
2. **Ṭutup** şer'iñ tarîḳın olma aḡyār
Hemān Ḥaḳḳıñ liḳāsıdır şer'i'at (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 24, Mısra 35). [ṭutup, -up]
3. Menziliñ ḥüsran seniñ ḥ'āb-ı tegāfülden uyan
Ṭut tarîḳ-i müstakîm bul nār-ı düzahtan necāt (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 25, Mısra 12). [ṭut,]
4. Dergeh-i ḡaffāra **ṭuttum** rû-siyāhım Hüzniyā
Ol verendir maḳşadım sulṭāna minnet etmeyiz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 64, Mısra 13). [ṭuttum, -tu, -m]

tut-: Tutmak, elinde bulundurmak.

1. Süleymân-ı zamânsıñ satvetiñ hem **tuttu** dünyâyı
Esîr-i ‘aşkıñ olmuştur dîvânın emriñe merbû (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 79, Mısra 3). [tuttu, -tu]

tut-: Kabul etmek, benimsemek.

1. Bu Hüzni âcize nettiñ nice mekr ü hile ettiñ
‘Adûlar **tuttuğun** tuttuñ utanmazsıñ ne alçaksıñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 96, Mısra 16). [tuttuğun,]

tûfî: Papağan.

1. Ebrûvân çifte çekilmiş Zülfikâr mı yâ nedir
Ol şîrîn **tûfî** kelâmıñ nûn u kaleminden midir (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 50, Mısra 8). [tûfî,]

tûfî-dil: Papağan dilli.

1. Ne nezâket **tûfî-dil** sendeki bu nâz-ı revîş
Yanıyor Hüzni gedâ gayret-i itfâsı kime (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 144, Mısra 9). [tûfî-dil,]

tûtiyâ: Göze parlaklık ve kuvvet veren sürme taşı tozu; güzelin ayak tozu.

1. Dergeh-i ‘aşkıñ gubârı **tûtiyâsı** ‘âlemiñ
Hüzni-veş halk-ı cihân üftâde dersem çok mudur (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 56, Mısra 13). [tûtiyâsı,]
2. Der-i vâlâsınıñ Hüzni gubârın **tûtiyâ** eyle
Medîne semtine git sen var arayı var arayı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 150, Mısra 9). [tûtiyâ,]

tûtiyâ-yı ma‘nevî: Şîfâ veren manevi toz.

1. Hâk-i pâyîñ Hüzniye bir **tûtiyâ-yı ma‘nevî**
Pâyedâr oldukça ey şems-i cihân etmem ferâğ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 83, Mısra 13). [tûtiyâ-yı ma‘nevî,]

tûfî-zebân: Papağan dilli.

1. Ol sîb-i zeğan lebleri şahbâñıza yandım
Ey **tûfî-zebân** gerden-i billûr-ı cihân şûh (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 35, Mısra 12). [tûfî-zebân,]

tutul-: Tutulmak, yakalanmak. II Âşık olmak, tuzağa düşmek.

1. Ne cefâlar çekiyor ‘aşık-ı bî-çâreleriñ
Tutulan rişte-i gisûñuza metyûb gibidir (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 47, Mısra 4). [tutulan, -an]
2. Gören ol turra-ı gisûñuza ‘anber dediler
Tutulan ‘ukdesine sihrile ejder dediler (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 48, Mısra 2). [tutulan, -an]

tutuş-: Yanmak, ateş almak. II Aşk ateşiyle yanıp tutuşmak.

1. Olur dūd-ı siyâhımdan cihâna bir dumân peydâ
Tutuşup ser-te-ser yansa sezâdır ol yedi deryâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 7, Mısra 2). [tutuşup, -up]
2. Teşne dil yandı **tutuştı** âb-ı vaşlıñla yetiş
Âh eder şeb-tâ-seher bu hüzni Hüzni gedâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 8, Mısra 13). [tutuştı, -tu]

3. **Ṭutuṣtu** kişver-i gönüm yanar durmaz harâret var
Ne hikmet kudret-i Mevlâ bilinmez dilde hâlet var (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 43, Mısra 1).
[ṭutuṣtu, -tu]
4. Bu Hüzni teşne-i âb-ı vişâliñ nâr-ı hecriñle
Ṭutuṣtu sineden şardı yeñi baştan amân âteş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 74, Mısra 16). [ṭutuṣtu, -tu]
5. Ruḥ-ı hamrânıza bir gönca-ı gülşen mi desem
Ṭutuṣup ten yanyor ‘aşkile külhân mı desem (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 117, Mısra 2).
[ṭutuṣup, -up]
6. Derd-i dilden bî-ḥabersiñ derde dermânım benim
Yandı hecriñle **ṭutuṣtu** kıl rahim cânım benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 120, Mısra 2).
[ṭutuṣtu, -tu]

-U-

u: “ü, vü, ve” Bağlaç.

1. Hâdimiñ Rûhu’l-emîn vaşşâfiñ olmuş Hâk seniñ
Yâ Muhammed ‘arş **u** sidre nüh felek mi’râc saña (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 3, Mısra 4). [u,]
2. Şüretiñ Haktan görünür siretiñ fışk **u** fücür
Vâh saña eyvâh saña yarın hacâlettir saña (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 5, Mısra 3). [u,]
3. ‘Aceb mi ‘âlem-i nâsût harâb olsa figânımdan
Ne eflâk ‘arş **u** sidre hem daḥi levh-i kalem zîrâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 7, Mısra 4). [u,]
4. Kanâ‘attan tevekkülден daḥi şabr **u** şükürden hem
Verip rûhuñ gıdâsın sen anı kıl şeyh-i kâmil hâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 10, Mısra 11). [u,]
5. Gazel-hân muṭrib **ü** sâķi dem-â-dem ‘iş **u** ‘işretle
Hezârân meclis-i rindân müheyyâ sofrâ-ı şahbâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 12, Mısra 13). [ü,]
6. Benim bu cürmüme nisbet degil katre yedi deryâ
Hacer kum berk **ü** eşcârâ daḥi zerre kiyâh yâ Rab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 16, Mısra 4). [ü,]
7. Cû etti zünüb dide-i bârânımı yâ Rab
Kıl lutf **u** ‘atâ maksad **u** vicdânımı yâ Rab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 17, Mısra 2). [u,]
8. Sen pâdişah-i şâhib-i cüd **u** lutf **u** keremsiñ
Şâf eyle amân sine-i süzânımı yâ Rab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 17, Mısra 5). [u,]
9. Kays **u** Ferhâd hecriste cân verdiler mahbûbuna
Giryeyi etti hediye ‘aşka çün Hâk Çalab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 18, Mısra 7). [u,]
10. Bülbül-âsâ âh eder efkender şâm **u** seher
El verir cânâ firâķıñ etti te’şir cânâ heb (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 19, Mısra 9). [u,]
11. Yüsufa Ya’kûb iseñ beytû’l-hazânda giryet
Leylâya Mecnûn iseñ bu şad **u** ḥandânıñ ‘abeş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 28, Mısra 8). [u,]
12. Ey bâd-ı şabâ yâre benim hâlimi söyle
Tedbir **ü** şifâ yok mu ‘aceb bu dil bir ân mütelezziẓ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 40, Mısra 8).
[ü,]
13. Zühed **ü** takvâ ‘âr **u** nâmûs vermişiz didâra biz
Lânemiz mürğ-i hüma kân-ı kanâ‘at tākıyız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 59, Mısra 5). [ü,]
14. Dâda geldim el-amân rahm eyle çeşmim yaşına
Pâdişâh-ı mülk-i ḥâver Hüsrev **ü** Hünkârımız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 63, Mısra 6). [ü,]
15. Devlet-i dünyâ için devrâna minnet etmeyiz
Dirhem **ü** dînâr için nâ-dâna minnet etmeyiz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 64, Mısra 2). [ü,]
16. Firkat **ü** hecriñle yaqtım sinede yüzbiñ çerâğ
Muṭfi’-i âb-ı vişâliñ eylediñ benden ırâğ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 84, Mısra 1). [ü,]
17. Didede kâbûs-ı zulmet zînet-i dünyâ hayâl
Cümlesi zann-ı zevâldir sebzevât **u** bağçe bağ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 84, Mısra 10). [u,]
18. Bu Hüzni âcize nettiñ nice mekr **ü** hîle ettiñ
‘Adûlar tuttuğun tuttuñ utanmazsıñ ne alçaqsıñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 96, Mısra 15). [ü,]
19. Bir vakt olur bülbül hamrâ-yı seher-ḥiz
Bir vakt daḥi lâl olur ol ümmî **vü** câhil (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 103, Mısra 4). [ü,]

20. Lā-şerîk **û** lâ-nazîrsiñ vaşfına ‘âciz ‘ukûl
İhdinā yâ Rab şîraṭe’l-müstakîm zü’l-kemâl (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 104, Mısra 11). [ü,]
21. Sen Leylî iseñ dehrîde çün hüsñ **û** kemâlde
‘Aşkîñ ile vâ y ben dañi Mecnûnum efendim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 113, Mısra 5). [ü,]
22. Kıl şefâ‘at yâ Resûlallah amândır el-amân
Rû-siyâh kapıña geldi Hüzni pür-zâr **û** hazin (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 126, Mısra 16). [ü,]
23. Zûlm etse de rahm etmese fermâna muṭî‘dir
Maḥkûm olamaz bir şeh **û** hünkârîñ o hûbdan (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 130, Mısra 8). [ü,]
24. Hiç rahm **û** nigâh etmedi bu Hüzni-yi za‘ife
Bir tûl-i emel vuşlat-ı dildârîñ o hûbdan (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 130, Mısra 9). [ü,]
25. ‘Âr u nâmus yok mudur hiç böyle bî-pervâ gezeñ
Güft **û** gülar söyletirsîñ dâ‘imâ düşmâna sen (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 131, Mısra 6). [ü,]
26. Baş **u** cânım cümle varım râhîña olsun fedâ
Muntazır dil bende-i fermânîñim Allah için (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 133, Mısra 7). [u,]
27. Eyyûb gibi ver derdi devâsın da berâber
Doğtor denilen kâtil **û** ğaddâra düşürme (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 141, Mısra 10). [ü,]
28. Ğamze-i cellâdıyñ cânâ elinden el-amân
Hâl **û** Hindû fûlfûlünle perçemiñ tuğrâsına (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 145, Mısra 4). [ü,]
29. Hâtem-i ‘aşkıñ beni dehre Süleymân eyledi
Kalmadı minnet dañi İskender **û** Dârâsına (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 145, Mısra 10). [ü,]
30. Ne ‘Acemdir ne de Gürcü degil ol Türk **û** Tâtâr
Meded ol nev‘-i beşer zümresi ‘Âlî Çelebî (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 154, Mısra 7). [ü,]
31. Bî-hadd **û** beyân ‘âşiye yâ Rab keremiñ bol
Hüzni de ziyâret ede ol ‘âlî makâmı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 155, Mısra 13). [ü,]
32. Dañi ‘Osmân keremkâr **û** hayâdâr
Geçer ‘arşî anıñ ma‘nâda cāhı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 157, Mısra 13). [ü,]
33. Bulup bir mürşid-i kâmil edip bûs dest **û** dāmânın
Haḳîkat râhîña sâlik olup ol Haḳḳa vâsıl hâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 10, Mısra 7). [ü,]
34. Ğazel-hân muṭrib **û** sâķi dem-â-dem ‘iş **u** ‘işretle
Hezârân meclis-i rindân müheyyâ sofrâ-ı şahbâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 12, Mısra 13). [u,]
35. Münkesir-ķalb olma Hüzni mür **u** mârsa şüretâ
Şems-i hâver burc-ı tende nûr-ı ‘irfândır gönül (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 106, Mısra 13). [u,]

uc: Bir organın hafifçe kabarık bitim noktası, baş, tepe kısmı.

1. Ol dem kerem et kaşlar cellâdıñ **ucundan**
Bir seyf-i sitem etmede âl kıan revân şûh (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 35, Mısra 7). [ucundan, -u, -n, -dan]
2. Mâtem-zedeyem vaķ‘a-i dil-sûzuñ **ucundan**
Ķanlar dokerim ‘aşkına ben kıurretü’l-‘aynıñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 95, Mısra 5). [ucundan, -u, -ndan]

‘ucûb: Kibir, gurur, kendini beğenmişlik.

1. İki günlük denî dünyâ **‘ucûb** etti seni rûsvâ
Hayâdan yok eşer aşla utanmazsîñ ne alçaqsîñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 96, Mısra 7). [‘ucûb,]

uḫrâ: Gayr, son, sonraki.

1. Rahm eyle gönül Hüzniye **uḫrâya** refîķ ol
Def‘ ola hemîn bizdeki ol fikr-i ebâṭıl (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 103, Mısra 15). [uḫrâya,]

‘uķde: Dügüm. Sevgilinin saçının düğümü.

1. Gören ol ṭurra-ı ğisûñuza ‘anber dediler
Ṭutulan **‘uķdesine** sihrile ejder dediler (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 48, Mısra 2). [‘uķdesine, -si, -ne]

‘uḳde-i iġfāl: Aldatmanın düğümü.

1. Ol kayd-ı sivā **‘uḳde-i iġfālını** hallet
Dāreynde hemān ver baña iḥsānımı yā Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 9*). [*‘uḳde-i iġfāl, -in, -i*]

‘uḳde-i seḥḥār: Sihirbaz düğümü.

1. Ol kāmeti ‘ar‘ar ise tūbā gibi mevzūn
Cephende bir **‘uḳde-i seḥḥār** gibi gör geç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 6*). [*‘uḳde-i seḥḥār, -n, -de, -ki*]

‘uḳde-i zūlf: Saçının düğümü.

1. Meded ey ruhları ḥamrā meded ey şāh-ı dilr
Görelî ḥüsünü dil **‘uḳde-i zūlfünde** esir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 2*). [*‘uḳde-i zūlfü,*]

‘uḳül: Akıllar.

1. Lā-şerik ü lā-naẓîrsiñ vaşfına ‘āciz **‘uḳül**
İhdiñā yā Rab şıraṭe’l-müstakîm zū’l-kemāl (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 11*). [*‘uḳül,*]

ulu bāzār: Yüce pazar. Maḥşer yeri kastedilmiştir.

1. Kuzum fevt eyleme firşat zamānın
Metā vü **ulu bāzāra** pārin maḥşuş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 16*). [*ulu bāzār, -a*]

‘uluvv-ı cāh: Yüksek makam.

1. Tîġ-ı hecriñ sineme açtı hezārān pencere
Terk-i cān etmek rehiñde bir **‘uluvv-ı cāhımız** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 10*). [*‘uluvv-ı cāh, -r*]

‘uluvv-i şān: Şanın yüceliği.

1. Māḥî’-i cürm ü ḥatādır leyle-i ḳadriñ seniñ
Şol **‘uluvv-i şānıñ** vaşfeyleyen her dem şekür (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 4*). [*‘uluvv-i şān, -ın, -i*]
2. **‘Uluvv-i şānıñ** tā-hā delildir
Anıñ ḥürmetine et nīm-nigāhı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 11*). [*‘uluvv-i şān,*]

um-: İstemek, beklemek, ümit etmek.

1. Ver ḥasta dil-i Hüznîye rü’yetle şifāyı
Senden **umarım** derdime dermānımı yā Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 16*). [*umarım, -ar, -ım*]
2. **Umduġuñ** bunca defā’in medfen-i virānedir
Mürşidānı ḥıfz eden ḥalk içre bir köhne libās (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 7*). [*Umduġuñ, -duġun*]

‘ummān: Okyanus. II Mānā okyanusu.

1. Seherde ‘andelīb-āsā ḳan aġlar dide-i pür-ḥūn
Derūn **‘ummān** giribānım ‘aceb girdāb-ı nā-binā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 10*). [*‘ummān,*]

‘umûm: *Herkes, tüm insanlar.*

1. Gerek maddî gerekse ma‘nevî bil
‘**Umûmuñ** mültecâsıdır şerî‘at (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 46). [*‘umûmuñ, -un*]

‘umûm-î evliyâ: *Velîlerin cümlesi.*

1. Gelip hakkında ol ve‘l-mürselât çün
‘**Umûm-î evliyâñın** kıblegâhı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 6). [*‘umûm-î evliyâ, -nın*]

umûr: *Emirler, işler, hususlar.*

1. Hüznîyâ Hakkâ tevekkül kıl **umûruñ** tefvîz et
Kul iken kuldân kula ihsân olur ‘âlem bu yâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 13). [*umûruñ, -un*]

ur-: *Vurmak, değmek.*

1. Kâf oldu günâhım mahrem et rüyuma **urma**
Şol rûz-ı cezâ defter-i ‘işyânımı yâ Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 3). [*urma, -ma*]
2. Ebrûvânın sîneme **urdu** hezârân yaralar
Tîr-i müjgân nâ‘il-i mehpâre-i ruhsâr heves (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 7). [*urdu, -du*]

‘urûç et-: *Uçmak, yükselmek.*

1. Bir vakt ‘**urûç etmededir** seb‘-i semâya
Hâk üzere gezer ba‘zı da ol âba mübâdil (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 11). [*‘urûç etmededir, -me, -de, -dir*]

‘Urvetî’l-vüşkâ: *"Kim iyilik yaparak kendini Allah’a teslim ederse, şüphesiz en sağlam kulpa tutunmuştur. İşlerin sonu ancak Allah’a varır." Lokman Süresi-22.*

1. Yedinde ‘**urvetî’l-vüşkâ** Reşîd ismiñle Raḥmânın
Olur bu Hüznîye âhîr refîk-i intibâh yâ Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 13). [*‘urvetî’l-vüşkâ,*]
2. Şerî‘at ‘**urvetî’l-vüşkâ** ‘azîzim
Kitâbullah nidâsıdır şerî‘at (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 43). [*‘urvetî’l-vüşkâ,*]
3. Hışn-ı tevḥîd içre îmân ‘**urvetî’l-vüşkâ** şakın
Fitne-i bid‘at ile doldu nazar kıl kâ‘inât (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 13). [*‘urvetî’l-vüşkâ,*]
4. El-mukadder lâyügayyir cüz’i ḥayra mebzûl et
‘**Urvetî’l-vüşkâ** yediñde ḥasbiyâllah bir resen (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 8). [*‘urvetî’l-vüşkâ,*]

uşan-: *Bıkmak.*

1. Biz cemr-i remâdla ruh-ı kimyâdan **uşandık**
Evḥâm-ı zer ü sîmle pür-emyâdan **uşandık** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 1). [*uşandık, -dı, -k*]
2. Baktık nice dem cinnî’-i ḥaddâm-ı ḥayâle
Maşrû‘a şifâ bahş eden igvâdan **uşandık** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 4). [*uşandık, -dı, -k*]
3. Hiç kendime lâyıḳ göremem fenn-i nücümü
Ḥavaş-ı riyâzât ile da‘vâdan **uşandık** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 6). [*uşandık, -dık*]
4. Meşgûl edemem fikrimi hem ‘ilm-i cifirle
Teslîm-i baş-ı vefk ile esmâdan **uşandık** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 93, Mısra 8). [*uşandık, -dı, -k*]

5. Hüzni dile koy lü'lü'-i esrâr-ı hâkâyık
Taḥşîl-i rumûzât ile simyâdan **uşandı** (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 93, Mısra 10*). [*uşandı, -dı, -k*]

'Usrûn yusrü: "Elbette zorluğun yanında bir kolaylık vardır." İnşirah Sûresi- 5.

1. Çünkü **'Usrûn yusrü** var 'âcil olma ol şekib
Def' eder Ḥallâk-ı 'Âlem çekme dil zerre miḥân (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 135, Mısra 5*). [*'usrûn yusrü,*]

'uşşâk: *Âşıklar.*

1. Nâz eder **'uşşâka** maḥbûb cevrin efzûn eyleyip
Râh-ı 'aşkıta yan muḳadder Hüzniyâ terk-i edeb (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 18, Mısra 13*). [*'uşşâka, -a*]
2. 'Âşıka va'd eyleyip 'îd-i mülâkât var deyü
Şoñradan ettiñ nûkûl **'uşşâka** olduñ dil-firîb (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 20, Mısra 6*). [*'uşşâka, -a*]
3. Gel seniñle bezmim ihyâ edelim meyle bu şeb
Ṭâvûs-ı reftâr ile **'uşşâka** câm şorduñ mu hiç (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 31, Mısra 6*). [*'uşşâka, -a*]
4. Meh-i ruḥsârına karşı nice **'uşşâk** çağırıp
Meded Allah bu ne âfet perî peyker dediler (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 48, Mısra 9*). [*'uşşâk,*]
5. Büy-ı vuşlat ey şabâ kıldı mu'aṭṭar cânımız
Şol peyâm-ı 'îd u vaşlîñ tâ ezel **'uşşâkıyız** (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 59, Mısra 8*). [*'uşşâkıyız, -ı, -yız*]
6. Ey gönül 'ibret yeter pervâne şem'a yandığı
Var mı bir maḥbûb ola **'uşşâkına** hiç dâd-res (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 67, Mısra 8*). [*'uşşâkına, -ı, -na*]
7. Bî-mürüvvet yok mudur **'uşşâka** iḥsânîñ seniñ
Taş mıdır mermer midir pülâd mı vicdânîñ seniñ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 97, Mısra 1*). [*'uşşâka, -a*]
8. Ḥâme-i kudret gibi **'uşşâkı** maḥkûm etmede
Kilk-i ḥikmet şan'at-ı Settâra beñzer kaşların (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 100, Mısra 7*). [*'uşşâkı,*]
9. El verir âgyâra bunca iltifâtın maḫharı
Kıl kerem **'uşşâka** bir kez sen de Allah 'aşkına (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 147, Mısra 8*). [*'uşşâka, -a*]

'uşşâk-ı zebân: *Dilin âşıkları.*

1. Kumru gibi mest etmede **'uşşâk-ı zebânîñ**
Ṭâvûs da hicâb etmede eṭvârîña karşı (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 137, Mısra 3*). [*'uşşâk-ı zebân, -ın*]

'uşûl-i beyyinât: *Açık âyetler ve delillerin esasları.*

1. Münzel iken cânib-i Ḥaḳtan **'uşûl-i beyyinât**
Vâh dilâ bilmem nedir yetmez mi bunca seyyi'ât (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 25, Mısra 1*). [*'uşûl-i beyyinât,*]

utan-: *Maḫcup olmak.*

1. Hevâ-yı nefsiñe uyduñ Ḥudâ ḫavfin geri koyduñ
'Azîz ismiñ denî koyduñ **utanmazsıñ** ne alçaksıñ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 96, Mısra 6*). [*utanmazsıñ, -maz, -sın*]

2. İki günlük deni dünyā ‘ucüb etti seni rüsvā
Hayādan yok eşer ašla **utanmazsıñ** ne alçaqsıñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 8*).
[utanmazsıñ, -maz, -sın]
3. Koyup Hakkı kula taptın şerî‘attan niçin şaptın
Nice dāmān kadem öptün **utanmazsıñ** ne alçaqsıñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 10*).
[utanmazsıñ, -maz, -sın]
4. Ararsıñ mesned-i menfūr ararsıñ devlet-i mevfūr
Olursıñ dirheme mağrūr **utanmazsıñ** ne alçaqsıñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 12*).
[utanmazsıñ, -maz, -sın]
5. Nicesiñ ‘ırzını kırdıñ nicesiñ kanına girdiñ
Kefen toprak kabir yurduñ **utanmazsıñ** ne alçaqsıñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 14*).
[utanmazsıñ, -maz, -sın]
6. Bu Hüznî âcize nettiñ nice mekr ü hîle ettiñ
‘Adûlar tuttuğun tuttuñ **utanmazsıñ** ne alçaqsıñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 16*).
[utanmazsıñ, -maz, -sın]
7. Dilâ sende bu ‘âdet ne **utanmazsıñ** ne alçaqsıñ
Teğâfülle denâ‘et ne **utanmazsıñ** ne alçaqsıñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 1*).
[utanmazsıñ, -sın]
8. Fenâya aldanıp kaldıñ hayâl-i vâhiye daldıñ
Rezâlet şöhretin aldıñ **utanmazsıñ** ne alçaqsıñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 4*).
[utanmazsıñ,]

uy-: Kapılmak, bağlanmak.

1. Hevâ-yı nefsiñe **uyduñ** Hudâ havfın geri koyduñ
‘Azîz ismiñ deni koyduñ utanmazsıñ ne alçaqsıñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 96, Mısra 5*).
[uyduñ, -du, -n]

uyan-: Gaflet içinde ve olup bitenden habersiz durumda iken gerçeklerin farkına varmaya başlamak, hakîkati görmek, gözü açılmak.

1. Menziliñ hüsran seniñ h’âb-ı teğâfülden **uyan**
Tut tarîk-i müstakîm bul nâr-ı düzahtan necât (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 11*). [uyan,]
2. Hüznî amân olma kesel fâ’idesiz tûl-i emel
Geldi **uyan** vakt-i ecel vakt-i şehir vakt-i şehir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 24*).
[uyan,]

uyu-: Uyku durumunda olmak.

1. Behâ’im-veş yiyip içip **uyumak**
Münâfık müllîd eşrâra maşşûş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 23*). [uyumak,]

‘uyüb setri: Ayıpların örtülmesi, saklanması.

1. Hafî pinhân Hudâya âşikârdır
‘**Uyüb setri** hemân Settâra maşşûş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 8*). [‘uyüb setri,]

uzak: Yakın olmayan, mesafeli.

1. Kıl bâkî kadem rāh-ı şerî‘atte şebâtla
Et benden **uzak** nefsile şeytânımı yâ Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 8*). [uzak,]
2. Ey merg-i melek çek eliñi benden **uzak** ol
Cânânıma nezreyledigim cânâ mı geldiñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 9*). [uzak,]

uzat-: Uzamasına sebep olmak, uzamasını sağlamak. II (Bir tavrı) sürdürmek.

1. Nesîm-i feyz-i akdestir şabâdan al peyâmın sen
Seher-ñiz ol **uzatma** hiç dilârâyı dilârâyı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 6). [uzatma, -ma]

-Ü-

üftâde: *Düşkün, zavallı. II Aşık.*

1. Kapanmaz dergeh-i pîrân mürüvvet ehli pek çoktur
Gelen **üftâdeye** karşı nice ihsânımız vardır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 6). [üftâdeye, -ye]
2. Dergeh-i ‘aşkıñ gubârı tütüyâsı ‘âlemiñ
Hüznî-veş halk-ı cihân **üftâde** dersem çok mudur (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 14). [üftâde,]
3. Ağlatır şeb-tâ-seher **üftâdesin** ol mehlikâ
Düş olalı ‘aşkına âhla geçer devrânımız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 5). [üftâdesin, -sin]
4. Ben dedim vaşlñ bugün eyler niyâz **üftâdeñiz**
Duymadñ Leylâcığım sen bir taraf ben bir taraf (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 9). [üftâdeñiz, -niz]
5. Olur bir bülbül güyâ gönül ‘îd-i vişâliñ çün
Kalır **üftâdeler** hayrân hemân ‘âşık hemân ‘âşık (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 6). [üftâdeler, -ler]
6. Katleden **üftâdeñi** bir nîm-nigâhla ey perî
Bu mudur kânûn-ı hübn hün-feşânım vâh benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 3). [üftâdeñi, -ni]
7. Hiç mürüvvet yok mudur **üftâdeñe** ey bî-vefâ
Olmazam zerre emîn hep andña boştur şu bu (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 7). [üftâdeñe, -n, -e]

ülfet: *Görüşüp konuşma. II Yakın ilişki.*

1. İstemem et **ülfetiñ** var dâ’imâ ağıyar ile
Zerre kadrim bilmediñ âh nâzlı yârim âh benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 3). [ülfetiñ, -in]

ülfet-i yârân: *Dostlarla yakınlık, iletişim.*

1. Mâl lezîz servet lezîz ‘âlemdeki sâmân lezîz
Cân lezîz cânân lezîz hem **ülfet-i yârân** lezîz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 41, Mısra 2). [ülfet-i yârân,]

ümîd: *Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, umut.*

1. Bağ-ı ‘Adniñ bir mişâli Hüznîye Yozgat müdâm
Beldetü’n-tayyibetün dil var **ümîd** Rabbun Ğafûr (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 18). [ümîd,]

ümîd-i lâtaķneķü: *Lâtaķnetü ümîdi. “Allahın rahmetinden ümîd kesilmez.” Zümer Sûresi 53. Âyet.*

1. **Ümîd-i lâtaķneķü** naşş-ı celilñ merhem-i şâfi
Çün oldur yâre-i vizre tabîb-i pâdişâh yâ Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 11). [ümîd-i lâtaķneķü,]

ümm: *Ana, vâlide. II Asıl, menşе.*

1. Dedi ey Hüzni ğarīb vaşlıma cân eyle fedā
Dedim ol cân fedā **ümmü** ile de olsun ebî (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 154, Mısra 14). [ümmü,]

ümmet: Kavim, topluluk. II Peygambere veya birine inananlar.

1. Ne **ümmet** şāhib-i evzāra maḥşūş
Zünüb ‘afvı ğanī Ğaffāra maḥşūş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 76, Mısra 1). [ümmet,]
2. Biḥamdillāh bizi **ümmet** yarattı
Şefā‘at ma‘den-i hünkāra maḥşūş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 76, Mısra 33). [ümmet,]

ümmî: Okuma yazma bilmeyen.

1. Bir vakt olur bülbül ḥamrā-yı seher-ḥız
Bir vakt daḥi lāl olur ol **ümmî** vü cāhil (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 103, Mısra 4). [ümmî,]

ünsiyet: Yakınlık, ahbaplık, ülfet, üns.

1. Cinnet-i ceş-i firākiñ etti zabt dil kal‘asın
Mecnūn-āsā kūh-ı ğamda vaḥşile **ünsiyetim** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 124, Mısra 6). [ünsiyetim,]

‘üryān: Çıplak. II Maddi varlığı olmayan.

1. Pirehen atlas ile nā-merd felekten kām-yāb
Nice dānā fāhriye **‘üryān** olur ‘ālem bu yā (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 6, Mısra 6). [‘üryān,]

‘üryān et-: Kılıç çekmek. Kılıçları kınından çıkarmak.

1. Batar cân-ġāhıma tîr-i müjeñ ey kām-et-i bālā
Muḥabbet seyfini **‘üryān edip** kaşın kemān olmuş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 73, Mısra 6). [‘üryān ed, -ip]

üzre: Üzerine.

1. Çerḥ-i gerdün ber-karār olmak murād **üzre** muḥāl
Ġāhi ğam ġāhi sürür devrān olur ‘ālem bu yā (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 6, Mısra 3). [üzre,]
2. Va‘de-i vuşlat ile dil-i bülbülüm eyleñ firīb
Hüzni-i nā-çāra va‘diñ **üzre** bir durduñ mu hiç (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 31, Mısra 14). [üzre,]
3. Haftada bir eyleyip teşrif maḥām-i meşhede
Ḳabrim **üzre** kıl ziyāret rūḥum olsun mustefid (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 38, Mısra 12). [üzre,]
4. Rüstem-i Zāl-ı zamāniñ hiç taḥammül eylemez
Bār-ı ‘aşkıñ başım **üzre** dā‘imā ḳurmuş otağ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 84, Mısra 8). [üzre,]
5. Ejder gibi iklīm-i kaşın **üzre** efendim
Cepheñdeki şol perçem-i telkārıña yandım (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 118, Mısra 7). [üzre,]

üzre: Üzerinde.

1. İ‘tikād-ı ehl-i sünnet **üzre** ol sen Hüzniyā
Dîn şerī‘at bākidir hem maḥvolur hep münkerāt (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 25, Mısra 15). [üzre,]
2. Ey perī-rü dehrīde seḥḥāra beñzer kaşlarıñ
Çeşm-i āhū **üzre** şanki māra beñzer kaşlarıñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 100, Mısra 2). [üzre,]
3. Bir vakt ‘urūç etmededir seb‘-i semāya
Ḥāk **üzre** gezer ba‘zı da ol āba mübādil (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 103, Mısra 12). [üzre,]

va'd: Söz, vaat. II Süre.

1. Va'de-i vuşlat ile dil-i bülbülüm eyleñ firib
Hüznî-i nâ-çâra **va'diñ** üzre bir durduñ mu hiç (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 14).
[va'diñ, -in]
2. Mestâne gönül 'aşk ile mestâne mi geldiñ
Yâ 'îd-i vişâl **va'dine** kurbâna mı geldiñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 2). [va'dine,]
3. Hâzret-i Mûsâ gibi ol küh-ı Tûra cân atıp
Hem terânî **va'diyle** didâra verdim gönülümü (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 8).
[va'diyle, -iyle]

va'd eyle-: Bir işi yerine getireceğine söz vermek.

1. 'Âşık **va'd eyleyip** 'îd-i mülâkât var deyü
Şoñradan ettiñ nükûl 'uşşâka olduñ dil-firib (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 5). [va'd eyleyip, -yip]

va'd ü yemîn: Söz vermek ve yemin etmek.

1. 'Acabâ **va'd ü yemînler** 'îd-i vaşlıñ nerede
Çıktı meydâna hilâfîñ añladım cânâ seni (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 3). [va'd ü yemîn, -ler]

va'de: Söz, vaat. II Süre.

1. **Va'de** etti vuşlatıñ vaqt-i mülâkât bekleriz
Her Şirine gönülümüz beyhûde Ferhâd etmeyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 7). [va'de,]

va'de-i vaşl: Kavuşma zamanı.

1. **Va'de-i vaşlıñ** zamânı geldi bayrâm günüdür
Ver lebinden 'îdiyye bûse hemân etmem ferâğ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 9). [va'de-i vaşlıñ,]

va'de-i vuşlat: Kavuşma sözü verme.

1. **Va'de-i vuşlat** ile dil-i bülbülüm eyleñ firib
Hüznî-i nâ-çâra va'diñ üzre bir durduñ mu hiç (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 13).
[va'de-i vuşlat,]

vâdî-i hayret: Hayret vadisi. Aşk ile kendinden geçilen yer.

1. Leylî'-i zülf-i siyâhım dilde ârâm kalmadı
Meskenim ol **vâdî-i hayret** melce-i 'aşkım da dağ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 12).
[vâdî-i hayret,]

vâdî-i Mecnûn: Mecnun'un ovası. II Mecnun'un (aşğın) gönlü.

1. Gerden-i kâfûra bağan silsile-i 'aşkı tağan
Vâdî'-i Mecnûna çıkan teşne gönül yandı yürek (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 8).
[vâdî'-i mecnûn, -a]

vâdî-yi hasret: Özlem vâdisi.

1. **Vādi-yi ḥasrette** gönülüm āh eder Eyyüb gibi
Sen şeh-i Mısrıñ efendim ben pîr-i Ken‘anıym (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 5).
[vādi-yi ḥasret, -te]

Va’fu ‘annā: “Bizi affet.” manasına gelen dua ifadesi.

1. Rabbenā yā Rabbenā irhamlenā yā-ze’l-‘atā
Va’fu ‘annā çok ḥatālar eyledim gāyet ‘azīm (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 2). [va’fu ‘annā,]

vāh: Teessüf ve telehhüf edatıdır.

1. Şüretiñ Ḥaḫtan görünür sîretiñ fışk u fücür
Vāh saña eyvāh saña yarın ḥacālettir saña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 4). [vāh,]
2. Münzel iken cānib-i Ḥaḫtan ‘uṣūl-i beyyināt
Vāh dilā bilmem nedir yetmez mi bunca seyyi’āt (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 2).
[vāh,]
3. Āh vaṭan körpe kuzular **vāh** ‘iyāl-i mūnisim
Etti dü-tā kāmetim müyum sefid meslūb şu’ūr (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 11). [vāh,]
4. İftihārñ izdiyād etmekte günden güne āh
Ḳalb-i pūlādıñı amaç eyledikçe **vāhımız** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 4). [vāhımız, -i, -mız]
5. **Vāh** Şîr-i Ḥudā Fāṭımanıñ cān-ı ‘azizi
Söndürdü Yezîd nūrını ol ‘arş-ı berîniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 7). [vāh,]
6. Hüznî gibi **vāh** ḥüzn ile bir ḳalb-i ḥazînim
Ḥüznüñle ḥarāb külbe-i aḥzānımı gör gel (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 107, Mısra 9). [vāh,]
7. Geçti ‘ömrüm **vāh** ile eyvāh ile eyvāh benim
Yandı cismim odlara yok ṭākatim billāh benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 1). [vāh,]
8. Etmede giryem tezāyüd gün-be-gün Ya‘kūb gibi
Külbe-i aḥzān içinde iftirākla **vāh** benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 8). [vāh,]
9. Yakı gönülüm āfetim şîrîñ zebānım **vāh** benim
Ḳaş çatıp göz süzerek gonca fidānım **vāh** benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 2).
[vāh,]
10. Ḳatledeñ üftādeñi bir nîm-nigāhla ey perî
Bu mudur ḳānūn-ı ḥübān ḥün-feṣānım **vāh** benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 4).
[vāh,]
11. Cünbüş-i refṭār ile ol ruḥları alıñ seniñ
Dilde ṭākat koymadı nāzik meyānım **vāh** benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 6).
[vāh,]
12. Çengel-i ‘aşkıñ takıp boynuma Mecnūn eylediñ
Nāz ile etvār ile Ḥaḫka dehānım **vāh** benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 8). [vāh,]
13. Ḥüzn ile ḥüznüm benim cūş eyledi Hüznî gibi
Olmadın āgāh bu dilden nev-civānım **vāh** benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 115, Mısra 10).
[vāh,]

vāhî emel: Ehemmiyetsiz gāyeler.

1. Ḳîl ü ḳālden vazgelip baḫşın bırak **vāhî emel**
Ber-hevā etme ḥayātıñ māye-i ummāna gel (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 5). [vāhî emel,]

vāhi vāh: Yazıklanma, hayıflanma sözü.

1. Beni ādem şanır nazmım eden gūş ehl-i ‘irfān āh
Behā’im sîretim ṭāb’ım faṣāhat **vāhi vāh** yā Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 10). [vāhi vāh,]

vaḥş: İnsandan kaçan, ehli olmayan, yabânî (hayvan).

1. Cinnet-i ceş-i firâkıñ etti zabt dil kal'asın
Mecnûn-âsâ küh-ı ğamda **vaḥşile** ünsiyetim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 6). [vaḥşile,]

vaḥş u tıyûr: Vaḥşî hayvanlar ve kuşlar.

1. Mâr u mûr **vaḥş u tıyûr** aḥcâr u eşcâr zâkiriñ
Oldu ber-dâr 'aşk ile Mansûr bin Hallâc saña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 11). [vaḥş u tıyûr,]

vaḥşet: Korku.

1. Saña cennet baña **vaḥşet** veriyor vech-i mellâḥ
Saña Mecnûn baña Ferhât desem işğası kime (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 7). [vaḥşet,]

vâ'iz: Vaaz eden, nâsîh.

1. **Vâ'iz** bizi sen kürsüde zemmeylediñ amma
Ma'zûr tütula elde mi itfâ-yi muḥabbet (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 9). [vâ'iz,]
2. Çıkıp kürsüde ḥiddetle bizi na'ra atar **vâ'iz**
İnip rāh-ı sefâhetten nice şeyler yutar **vâ'iz** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 2). [vâ'iz,]
3. Elinde kufî-i miftâḥı şanasıñ cenneti nâriñ
Bir iki aççaya kârı behiştî hem şatar **vâ'iz** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 4). [vâ'iz,]
4. Tekâpûlar ğinâdâra gedâya bed-sûḥan pîşe
Okur mālâ-yecûzden nazar kıl saḥtekâr **vâ'iz** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 6). [vâ'iz,]
5. Eder cāḥ ehline secde bırakıp bâb-ı Mevlâyı
Kana'at hem seḥâvet yok cihânı hep yutar **vâ'iz** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 8). [vâ'iz,]
6. Bizi zemmetmesin aşla ğināmız beyt-i Mevlâda
Ḥarâbât ehline düşmân o Kârûn-veş batar **vâ'iz** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 10). [vâ'iz,]
7. Leddünnî dersini âmûḥt olan semmi 'asel eyler
Seniñ o telḥ-sûḥan tîġiñ bala zehri kıtar **vâ'iz** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 12). [vâ'iz,]
8. Bu 'aşkı levî eden elbet mezâkıñ tıtmayan nâ-merd
Behâ'im-veş bu 'âlemde yiyip içip yatar **vâ'iz** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 14). [vâ'iz,]
9. Er iseñ men'aref dersin oku erbâb-ı 'aşktan gel
Bu Hüznî-veş suḥen bahşâ hezâr mişli öter **vâ'iz** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 16). [vâ'iz,]

vaḥ'a-i dil-sûz: Yürek yakan durum.

1. Mâtem-zedeyem **vaḥ'a-i dil-sûzuñ** ucundan
Kânlar dökerim 'aşkına ben kıurretü'l-'aynıñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 5). [vaḥ'a-i dil-sûz, -un]

vâkıf: Bilici, bilen, haberdar ve âġâḥ olan kimse.

1. Kirâmen kâtibîn leyl ü nehâr ef'âlime **vâkıf**
Bu a'zâ vü cevâriḥ hep olur ferdâ güvâḥ yâ Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 5). [vâkıf,]

vâkıf ol-: İdrak etmek, kavramak.

1. Ta'rif ile 'aşk künhüne hiç **vâkıf olunmaz**
Hüznî şıgamaz deftere imlâ-yı muhabbet (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 21*). [*vâkıf olunmaz, -un, -maz*]
2. Zehr-i 'işyân yutturur bu nefisle şeytân baña
Zenbime **vâkıf olan** her ins ü cin hayrân baña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 2*). [*vâkıf,*]

vâkıf-ı sır-ı 'Aliyyü'l-Murtażâ: Hz. Ali'nin sırrına vâkıf olan.

1. Mażhar-ı 'aşk-ı Resûl-i Kibriyâ derler bize
Vâkıf-ı sır-ı 'Aliyyü'l-Murtażâ derler bize (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 2*). [*vâkıf-ı sır-ı 'aliyyü'l-murtażâ,*]

vâkt: *Vakit, zaman.*

1. **Vâkt** zîk ma'nâ reķik nâ-merde açma bî-ħaber
Bâr-ı sevdâ çekmeyen civâna pek 'irfân güç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 9*). [*vâkt,*]
2. Ben dedim yok mu mürüvvet âhla geçti **vâktimiz**
Ol dedi ğamdır hediye 'âşıka ihsânımız (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 11*). [*vâktimiz, -i, -miz*]
3. Bu tegâfûl bu tekâsül âh seni eyler firib
Aç gözüñ fânide ey dil **vâktiken** bir kâra bak (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 6*). [*vâktiken, -iken*]
4. Cân 'azîzim sende bî-rûn ol bu tenden **vâkt** iken
Çün ħarâba tıttu yüz âh beyt-i gönlüm sū-be-sū (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 9*). [*vâkt,*]

vâkt-i ecel: *Ölüm vakti, zamanı.*

1. Hüznî amân olma kesel fâ'idesiz tûl-i emel
Geldi uyan **vâkt-i ecel** vâkt-i şehir vâkt-i şehir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 24*). [*vâkt-i ecel,*]

vâkt-i fedâ: *Uğruna can verme vakti.*

1. Dedi lutfum vişâlim hem seniñ çün
Gelir **vâkt-i fedâ** bu cân ne teklif (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 18*). [*vâkt-i fedâ,*]

vâkt-i firķât: *Ayrılık vakti.*

1. Ħakk-ı sâbık yok mudur birden ferâmüş eylediñ
Gel ħelâl eyle ħuķûķuñ **vâkt-i firķât** gel yetiş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 12*). [*vâkt-i firķât,*]

vâkt-i mülâķât: *Buluşma, görüşme zamanı.*

1. Va'de etti vuşlatıñ **vâkt-i mülâķât** bekleriz
Her Şirine gönlümüz beyhüde Ferhâd etmeyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 7*). [*vâkt-i mülâķât,*]

vâkt-i ricâ: *İsteme vakti.*

1. Oldu şabâ peyk-i şafâķ 'ibreti al bülbüle bak
Vâkt-i ricâ leyli-ı ğasâķ vâkt-i şehir vâkt-i şehir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 6*). [*vâkt-i ricâ,*]

vâkt-i şehir: *Şehir vakti.*

1. Senden digeri kimlere şekvâ edeyim ben
Her **vaqt-i seher** nâle'i efgânımı yâ Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 8*). [*vaqt-i seher,*]
2. Yatma gâfil nûr-ı başar **vaqt-i seher** vaqt-i seher
Ağla hemân **vaqt-i seher** vaqt-i seher **vaqt-i seher** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 2*). [*vaqt-i seher,*]
3. Cürm ü haṭâ büktü belîñ var mı 'amel boştur eliñ
Kumru gibi öte diliñ **vaqt-i seher** vaqt-i seher (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 4*). [*vaqt-i seher,*]
4. Oldu şabâ peyk-i şafâk 'ibreti al bülbüle bak
Vaqt-i ricâ leyl-i ğasâk **vaqt-i seher** vaqt-i seher (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 6*). [*vaqt-i seher,*]
5. Bâb-ı Hudâ anda açık rahmet-i Hâk baḥr-i 'amîk
Geçti 'ömür cehdet yazık **vaqt-i seher** vaqt-i seher (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 8*). [*vaqt-i seher,*]
6. 'Âbid iseñ ma'bûda er yatma gâfil maḳşûda er
Şîrzime-i mes'ûda er **vaqt-i seher** vaqt-i seher (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 10*). [*vaqt-i seher,*]
7. Bâd-ı şabâ müjde-i ḥân İntehû kaville cân
Fezkurü'dan 'ibret alan **vaqt-i seher** vaqt-i seher (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 12*). [*vaqt-i seher,*]
8. Kaysa o dem Leylâsını Vâmıkına 'Azrâsıñı
Verir âhir Mevlâsını **vaqt-i seher** vaqt-i seher (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 14*). [*vaqt-i seher,*]
9. Müy-ı sefid cürm-i şakîl kendi denî nefsi zelîl
İster iseñ Hâḳka delil **vaqt-i seher** vaqt-i seher (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 16*). [*vaqt-i seher,*]
10. H'âbı bırak Hâḳka yanaş nefsiñ ile eyle savaş
Dâ'imâ koy secdeye baş **vaqt-i seher** vaqt-i seher (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 18*). [*vaqt-i seher,*]
11. Zât-ı Hudâ hâle vukûf kullarına Rabb-i Ra'ûf
'Aşıkına bil ki 'atûf **vaqt-i seher** vaqt-i seher (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 20*). [*vaqt-i seher,*]
12. Etme 'itâb ey pâdişâh luṭfile kıl bize nigâh
Kılma ğâfilinden ilâh **vaqt-i seher** vaqt-i seher (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 22*). [*vaqt-i seher,*]
13. Hüznî amân olma kesel fâ'idesiz tûl-i emel
Geldi uyan vaqt-i ecel **vaqt-i seher** vaqt-i seher (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 24*). [*vaqt-i seher,*]
14. Bu dil bülbül gibi feryâd eder **vaqt-i seherlerde**
Ne ḥ'âbım var ne ḥaşyet var ne bir ân istirahat var (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 7*). [*vaqt-i seher, -ler, -de*]
15. Bu Hüznî âh eder **vaqt-i seher** çün na't-ı vaşlıñla
Fedâ cânı saña şarttır daḥi rahmiñ ana meşrûṭ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 11*). [*vaqt-i seher,*]
16. Yâ Rab meded Hüznîye maḥşerde şefî' et
Her **vaqt-i seher** ağlamada 'abd-i kemîniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 22*). [*vaqt-i seher,*]
17. Bülbül gibi giryân olurum **vaqt-i seherde**
Efgânıma feryâdına seyrâna mı geldiñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 7*). [*vaqt-i seher, -de*]
18. Zülmüñ yetişir bendeñe al bir de du'âmı
Her **vaqt-i seher** 'aşkile nâlânım efendim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 14*). [*vaqt-i seher,*]
19. Her **vaqt-i seher** Hû ile yâ Hay devâm et
Ol Hayy-i ebed gönderir ihsân gecelerde (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 5*). [*vaqt-i seher,*]

vaqtü'l-'aḳîm: Beyhûde, neticesiz zaman.

1. Yâ Ra'ûf yâ Kerîm yâ Ğâfûr iğfîrîlânâ
Urma 'işyânım yüzüme şol zamân **vaqtü'l-'aķîm** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 4*).
[*vaqtü'l-'aķîm,*]

vaqtü'z-zevâl: Ölüm ânı, sona erme vakti.

1. Şoñ nefeste Hüznîyi îman ile yoldaş kıl
Rabbenâ şebbitlenâ îmānenâ **vaqtü'z-zevâl** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 16*). [*vaqtü'z-zevâl,*]

vâlid: Baba.

1. Ey perî-rû behîşt içre **vâlidîñ** ğılmān mıdır
Aħsen-i takvim vücudıñ dāderîñ vildān mıdır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 1*).
[*vâlidîñ,*]

vâlih ü hayrân: Akıllı başından gıtmış ve şaşkın.

1. Mürâ'ât et vefâ resmin ferāmûş eyleme şāhım
Derînde **vâlih ü hayrân** bu Hüznî 'aşık-ı şeydâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 14*). [*vâlih ü hayrân,*]

Vāmık: Vamık ve Azra hikayesinin erkek kahramanı.

1. Kaysa o dem Leylāsını **Vāmıkına** 'Azrāsıñı
Verir āhîr Mevlāsını vaqt-i şehîr vaqt-i şehîr (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 13*).
[*vāmıkına,*]

var: Var, yokun karşıtı.

1. Etmişim bunca günāhı bāb-ı lutfuñ **var** deyü
Şad hezār ettim nedāmet rûzı kıl ğufrān baña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 5*). [*var,*]
2. 'Arzuḫālîm **var** saña raḥm eyle bir kez ğonca leb
Nāle-i dūd-ı siyāhım çıktı āfāka bu şeb (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 1*). [*var,*]
3. Ğālibā feryādıma biñ iftiḫārîñ **var** seniñ
Ağladıkça ben saña hoş mu gelir cānā 'aceb (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 5*). [*var,*]
4. 'Afvedip 'işyānımı raḥm eyle bir kez sevdiğim
Dergehiñde **var** ise Hüznide bir terk-i edeb (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 12*). [*var,*]
5. 'Aşıkā va'd eyleyip 'îd-i mülākāt **var** deyü
Şoñradan ettiñ nükül 'uşşāka olduñ dil-firîb (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 5*). [*var,*]
6. Yâ kime şekvā edem bāb-ı semāhıñ **var** iken
Baş açık yalın ayak feryād eder Hüznî ğarîb (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 11*). [*var, -in*]
7. **Var** ise lutf anıñ 'aksine kim māyelere
Nice erbāb-ı 'uķûl eder efġān ne sebeb (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 3*). [*var,*]
8. Her kimde eger **var** ise bu lezzet 'aşktan
Elbet bulunur anda müdārā-yı muḥabbet (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 7*). [*var,*]
9. Dîde-i mestîñ beni mest eyledi mestāneyim
Ebrüvānıñ **var** iken çün tîġ-ı ğarrālar 'abeş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 6*). [*var,*]
10. El-amān cellād-ı ğamzeñden civānım el-amān
La'l-i gül-ġün **var** iken şol kând-i a'lālar 'abeş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 8*). [*var,*]
11. Āyine-i ḫüsnüñ gibi hiç **var** mı mücellā
Gözler kamaşır ol meh-i ruḥsārîñ gör geç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 30, Mısra 3*). [*var,*]
12. Cürm ü ḫaṭā büktü belîñ **var** mı 'amel boştur elîñ
Kumru gibi öte diliñ vaqt-i şehîr vaqt-i şehîr (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 3*). [*var,*]
13. Tutuştu kişver-i ğöñlüm yanar durmaz ḫarāret **var**
Ne ḫikmet kudret-i Mevlā bilinmez dilde ḫālet **var** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 2*).
[*var,*]

14. Çekilmez bār-ı ‘aşkıñ āh ne müşkildir ‘aceb cānım
Ne dilde lezzetim vardır ne bir şevk ü şetāret **var** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 43, Mısra 4). [var,]
15. Aķar göz yaşlarım şanki bahār eyyām-ı bārānı
Ne elde vuşlatıñ zevķi ne hicrāna temāmet **var** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 43, Mısra 6). [var,]
16. Bu dil bülbul gibi feryād eder vaķt-i şeherlerde
Ne h̄‘ābım **var** ne haşyet **var** ne bir ānistirāhat **var** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 43, Mısra 8). [var,]
17. Seniñ ‘aşkıñ ile cismim yanar revān-veş nāra
Ne ‘aklım **var** ne tedbirim ne feryāda siyāset **var** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 43, Mısra 10). [var,]
18. Koyaldan ben kadem dār-ı fenāyā gülmedim aşlā
Ne yār-ı ğam-küsārim **var** ne ğamdan bir selāmet **var** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 43, Mısra 12). [var,]
19. Deriñde āh eder Hüzni velākin i‘tibār h̄iç yok
Ne kıymet **var** ne rağbet **var** ne bir luṭf u ‘ināyet **var** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 43, Mısra 14). [var,]
20. Çekilmez bār-ı ‘aşkıñ āh ne müşkildir ‘aceb cānım
Ne dilde lezzetim **vardır** ne bir şevk ü şetāret **var** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 43, Mısra 4). [vardır, -dır]
21. Bağ-ı ‘Adniñ bir mişālî Hüzniye Yozgat müdām
Beldetü’n-tayyibetün dil **var** ümîd Rabbun Ğafūr (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 45, Mısra 18). [var,]
22. Nażar kıl zāhidā bir dem bugün meydānımız **vardır**
Ledünden men’aref dersin veren pîrānımız **vardır** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 55, Mısra 2). [vardır, -dır]
23. Anıñcün münkire karşı açıldı kale-i irşād
Haķikat cevherinden gel al hoş dükkānımız **vardır** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 55, Mısra 4). [vardır, -dır]
24. Kapanmaz dergeh-i pîrān mürüvvet ehli pek çoktur
Gelen üftādeye karşı nice ihsānımız **vardır** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 55, Mısra 6). [vardır, -dır]
25. Saḥāvet sofrası mebzûl-ı şarāb selsebîl-āsā
Şerî‘attan tarîķattan yenir hoş nānımız **vardır** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 55, Mısra 8). [vardır, -dır]
26. Söyünmez sineden āteş yanar meydān-ı ‘aşk içre
Şafāsı artar eksilmez dil-i püryānımız **vardır** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 55, Mısra 10). [vardır, -dır]
27. Şeherde bülbulde ders-i fiġānı etmişiz ta‘lîm
Bizim de ma‘nevî şāhım hezār gülşenimiz **vardır** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 55, Mısra 12). [vardır, -dır]
28. Niçin dervîşlere baķtıñ haķāretle behey hāsid
Şaķın Allah diyen boş mu kalır Sübhānımız **vardır** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 55, Mısra 14). [vardır, -dır]
29. Ğururu mālā māl ehli ede biz ‘aczi Allaha
Muḥammed ḥazreti-āsā bizim sultānımız **vardır** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 55, Mısra 16). [vardır, -dır]
30. Lehü’l-ḥamdü lehü’l-minne hezerān şükr ola Hüzni
Tarîķ-i mürşid-i Haķķa ezel imānımız **vardır** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 55, Mısra 18). [vardır, -dır]
31. Ğabġabiñ mīnā ise mir’āt-ı ḥaķtır gerdeniñ
Çeşm-i āhū **var** iken zeytūna minnet etmeyiz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 60, Mısra 10). [var,]
32. Ey göñül ‘ibret yeter pervāne şem‘a yandığı
Var mı bir maḥbûb ola ‘uşşāķına h̄iç dād-res (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 67, Mısra 8). [var,]
33. **Var** ise sürdüm diyen dünyāda devrānū’ş-şilā
Haķķına rāzı olanda zerre rāhat kalmamış (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 70, Mısra 5). [var,]
34. Mesnedinde ni‘metinde **var** mı mālında vefā
Cevherinde sîm ü zerde eski ‘izzet kalmamış (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 70, Mısra 11). [var,]
35. Yüzüñ kara eliñ boş Hüzni **var** mı
Teveşül Aḥmed-i Muḥtāra maḥşûş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 76, Mısra 37). [var,]

36. Ceys-i ğurbet etti yağma nakd-i cânım her ne **var**
Yok haber semt-i vatandaş eyledi ihvân ğaraż (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 3). [var,]
37. ‘Âleme’l-esmâda **var** ‘âşıka bürhân-ı ‘aşk
Bâ’-i Bismillahda mevcûd kaṭre-i ‘ummân-ı ‘aşk (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 1). [var,]
38. Ehl-i cürmüm zâhidâ zem etme ‘işyânım benim
Ḥamdülillah şıdkîle **var** Ḥakka imânım benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 2). [var,]
39. İstemem et ülfetiñ **var** dâ’imâ aġyâr ile
Zerre kadrim bilmediñ âh nâzlı yârim âh benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 3). [var,]
40. Cân fedâ olsun ki hüzne intizârım **var** benim
Bâr-ı hüznü çekmede hem iktidârım **var** benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 2). [var,]
41. Beytü’l-aḫzân bağ-ı ‘Adniñ kaşr-ı a’lâsı bize
Şād olursam dehrîde bil intihârım **var** benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 6). [var,]
42. Ya’kûb ile Yûsufuñ vaşlıña hüzñ oldu sebab
Anıñ için hüzñ ile dil iftiḥârım **var** benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 8). [var,]
43. Ehl-i hüznüñ göñlüdür der bil maḳâmım ol Ḥudâ
Taḫt-ı dilde şâh-ı endüh yâr-ı ġarım **var** benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 10). [var,]
44. Hû diyen yâ Hû diyen Allah diyen maḫzûn gezer
Ol sebepten hüzñ ile çün iştihârım **var** benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 12). [var,]
45. Maḫlasım Hüznî deyip hüzñ ile yazdım biñ gazel
Ehl-i hüzne hüzñ ile biñ yâdigârım **var** benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 14). [var,]
46. **Var** mıdır ‘âlemde olmuş sen gibi kâbil degil
Baḫt-ı dünüñ armaġanı kim seni maġbûn eden (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 3). [var,]
47. Çünkü ‘usrüñ yusrü **var** ‘âcil olma ol şekib
Def’ eder Ḥallâk-ı ‘Âlem çekme dil zerre miḫân (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 5). [var,]
48. Görmedim bir şahş-ı maġmûm kalb-i maḫzûnum gibi
Var mıdır bir cûy-ı hûn-âb çeşm-i pür-hûnum gibi (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 2). [var,]
49. Zümre-i ‘irfân içinde etti ikbâlim bâ’id
Var mıdır ‘âlemde ma’kûs tâli’-i dünüm gibi (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 8). [var,]

var: Elde bulunan her şey, zenginlik, servet.

1. Zabt etti bu dem kişveri iklim-i vücûdum
Yağmaya verip **varımı** dârâ-yı muḫabbet (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 18). [varımı, -ım, -ı]
2. Baş u cânım cümle **varım rāḫıña** olsun fedâ
Muntâzır dil bende-i fermânıñım Allah için (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 7). [varım, -ım]

var-: Gitmek, ulaşmak.

1. **Var** şalın gez nâz ile ‘âlemde ey kân-ı vefâ
Var mı yok mişliñ gibi dehrîde cânâ dil-rübâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 1). [var,]
2. Karanlık kabre **varmazdan** enisiñle alıp zâdın
Ricâ eyle seḫer vaḳti olup maḫşûda vâşıl hâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 15). [varmazdan, -maz, -dan]
3. Yatar ol câme-i rāḫatta dilâ şâh-ı Ḥuten
Varayım ‘arz edeyim ḫâlimi ḫünkâra bu şeb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 8). [varayım, -ayım]
4. Penbe rûyuñ lâ’le renk gülzâre dönmüş ey perî
Meclis-i rindâna bu şeb ġâfilen **vardıñ** mı hiç (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 10). [vardıñ, -dı, -n]
5. Olursam zinde dünyâda seniñ ‘aşkıñ enisimdir
Varırsam kabrile ḫaşre benimle câvidân ey şûḫ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 16). [varırsam, -ır, -sa, -m]
6. Ey nâme **varıp** dergeh-i dilâya kerem kıl
Var eyle beyân âhıma cânân mütelezziz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 40, Mısra 9). [varıp, -ıp]

7. ‘Az̤b-telaḥḥun taṭmı̄şım deḥriñ fenâdır cümlesi
Hüzniyâ dârü’l-karâra **varmağa** imân lezîz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 41, Mısra 10). [varmağa, -mag, -a]
8. Gizlice **varıp** semt-i dil-ârâya seherde
Taḥşîl-i rızâ vuşlata bâzâr ne güzeldir (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 54, Mısra 3). [varıp, -ıp]
9. Eylesin beytü’l-ḥazanda mişl-i Ya’kûb Hüzni zâr
Sende **var** taht-ı şafâda bul selâmet gel yetiş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 71, Mısra 14). [var,]
10. **Var** kibri ara her demi evlâd-ı zinâda
Her yerde mihek bildirir ensâb-ı tevâzu’ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 82, Mısra 5). [var,]
11. Ḥavfımdan için çıkmaya bed-nâm o şūḥuñ
Hiç küyuna **varmaz** idim eyvâh seferim yok (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 92, Mısra 4). [varmaz, -maz]
12. Haydi **var** gez sevdiğim demler seniñ devrân seniñ
Çok temâşâ eyle cânâ her cihet seyrân seniñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 99, Mısra 1). [var,]
13. Dergâhına yüzler sürerek yanına **vardım**
Öptüm kâdemini hem daḥi dâmâna yanaştım (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 122, Mısra 3). [vardım, -dım]
14. Pervâne gibi cismiñi ‘aşk oduna yandır
Yâ Rab diyerek derd ile **var** yan gecelerde (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 140, Mısra 8). [var,]
15. Eslâf gibi hiç **varmayayım** bâb-ı ümerâya
İkbâl ü sa’âdet dili idbâra düşürme (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 141, Mısra 7). [varmayayım, -ma, -ya, -yım]
16. Şeb-tâ-be-seher ‘aşk ile bülbül gibi oldum
Beyhüde yere **var** meh-i tâbânıma söyle (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 142, Mısra 8). [var,]
17. Ya’kûb gibi hep çektiğin kim derd ü belâyı
Var Hüzni dilim Yûsuf-ı Ken’ânıma söyle (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 142, Mısra 10). [var,]
18. Der-i vâlâsınıñ Hüzni gubârın tütüyâ eyle
Medine semtine git sen **var** arayı **var** arayı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 150, Mısra 10). [var,]

var et-: Vâr etmek. Meydana getirmek, oluşturmak.

1. Yâ Ḥakîm yâ Kadir kudret seniñdir şüphesiz
Kün dimekle **var edersin** nice yüz biñler ‘adım (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 110, Mısra 8). [var ed, -er, -sin]
2. Zâd-ı ‘ukbâ kaydını taḥşîle sa’y et Hüzniyâ
Kim ‘ademden **var ede** ne bunca ‘işyânıñ ‘abeş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 28, Mısra 14). [var ed, -e]

var eyle-: Yapmak, meydana getirmek.

1. Ey nâme varıp dergeh-i dilâya kerem kıl
Var eyle beyân âhıma cânân müteleziz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 40, Mısra 10). [var eyle,]
2. Ey bād-ı şabâ ol şeh-i ḥübânıma maḥşûş
Var eyle selâm luṭfile cânânıma maḥşûş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 75, Mısra 2). [var eyle,]
3. Bu dünyâ mezra’-ı ‘ukbâ ‘azîzim
Bizi **var eyledi** bir kâra maḥşûş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 76, Mısra 26). [var eyle, -di]

varak: Yaprak. Yazılı kağıt.

1. Şaçlarıñ ve’l-leyl ammâ ve’d-ḍuhâ vechiñ seniñ
Vaşfiñ etmekte ‘âciz biñ kitâb yüzbiñ **varak** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 88, Mısra 8). [varak,]

varlık: Vücut, maddi varlık.

1. Sivâyâ eyleme rağbet fenâ-ender-fenâdır bu
Helâk eyler seni âḥir bu **varlıkla** tekâsül hâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 10, Mısra 4). [varlıkla, -la]

varmağa: Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak.

1. Zembim el-hālāt hazā gün-be-gün eyler füzün
Yok yüzüm dergāhiña **varmağa** bir dem el-'iyāz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 6).
[varmağa,]

vaşf: Övgü, övme, güzelliğini dile getirme.

1. Edince nice **vaşfiñi** cümle melâ'ik
Gürüh-i enbiyâ hayrân Muhammed (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 11). [vaşfiñi, -in, -i]
2. Çeşm-i ve'z-zeytûnuña çün dendi mâzâğa'l-başar
Lâ-naẓîrsiñ yâ Resûl **vaşfiñda** 'âlem müttefik (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 6).
[vaşfiñda, -in, -da]
3. Lâ-şerîk ü lâ-naẓîrsiñ **vaşfina** 'âciz 'uqûl
İhdinâ yâ Rab sırâte'l-müstakîm zû'l-kemâl (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 11).
[vaşfina, -in, -a]

vaşf eyle-: Övmek. II Güzelliğini dile getirmek.

1. Feleklerde melekler **vaşfiñ eyler**
O tûbâ kâmetiñ hayrânesiyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 9). [vaşf eyle,]
2. Mâhî'-i cürm ü haţâdır leyle-i kadriñ seniñ
Şol 'uluvv-i şânîñi **vaşfeyleyen** her dem şekûr (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 4).
[vaşfeyleyen,]

vaşf et-: Bir kimsenin veya şeyin taşıdığı hâl ve sıfatları söylemek; övmek.

1. Şaçlarıñ ve'l-leyl ammâ ve'd-đuhâ vechiñ seniñ
Vaşfiñi etmekte 'âciz biñ kitâb yüzbiñ varak (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 8). [vaşfiñi etmekte, -in, -i]

vâşıl: Vusul bulan, yetmiş, ulaşan.

1. Bulup bir mürşid-i kâmil edip bûs dest ü dâmânın
Hâkîkat râhiña sâlik olup ol Hâkka **vâşıl** hâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 8). [vâşıl,]
2. Karanlık kabre varmazdan enîsiñle alıp zâdın
Ricâ eyle seher vakti olup maşşûda **vâşıl** hâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 16). [vâşıl,]

vâşıl ol-: Erişmek, ulaşmak.

1. Her gördüğü maḥbûba bakıp âteşe yandı
Bî-çâre gönül maşşâda hiç **olmadı vâşıl** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 6). [vâşıl
olmadı, -ma, -dı]

vâşıl-ı cānān: Sevgiliye kavuşma.

1. Dayanır mı 'acabâ cān bu firāka güzelim
Ne vakit şöhet-i yâr **vâşıl-ı cānān** olayım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 8). [vâşıl-ı
cānān,]

vâşıta et-: Aracı etmek.

1. Seni sermest eden anıñ cemâl-i pertevi nûrî
Edüben vâşıta 'aşkın bul arayı bul arayı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 150, Mısra 8). [vâşıta ed, -
üben]

vaşl: 1. Ulaşma, yetişme. 2. Kavuşma.

1. Cihānda şervet-i sāmān görünmez dīdeme aşlā
Seniñ **vaşlıñ** hayālidir gönülde rāyegān ey şūh (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 34, Mısra 10).
[vaşlıñ,]
2. Cān vedā‘da cismile gel bir görem gül rüyuñu
Yār-i marîz hecri kim **vaşlıñdan** etmesen ba‘id (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 38, Mısra 8).
[vaşlıñdan, -in, -dan]
3. Dedim evreng-i dil-i Hüzniye hūkkām-ı kādīm
Bārekellāh yaqısır **vaşlıña** cān ver dediler (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 48, Mısra 14). [vaşlıña,]
4. Kıl rahim devletli şāhım eyle **vaşlıñla** bekām
Her taraf kesti amānım ğayri zirā ğamzeler (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 51, Mısra 11). [vaşlıñla, -in, -la]
5. Gönümüz h̄āhişkār ey şūh **vaşlıña** ammā ba‘id
Şayd olunmaz bir hūmā tābiñ şeh-i merdān mıdır (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 52, Mısra 11).
[vaşlıña, -in, -a]
6. Hāk-i pāye düştüm encām eyledim **vaşlıñ** ricā
Etmedi zerre mürüvvet seng-i dil-i hūbānımız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 62, Mısra 7). [vaşlıñ, -in]
7. Ey ğarib bülbul yeter beyhūdedir feryādı kes
Bî-vefādır ğonca nev-hiz olma **vaşlıñ** mültemes (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 67, Mısra 2).
[vaşlıñ, -in]
8. Ben dedim **vaşlıñ** bugün eyler niyāz üftādeñiz
Duymadıñ Leylācığım sen bir taraf ben bir taraf (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 86, Mısra 9).
[vaşlıñ, -in]
9. Ya‘kūb ile Yūsufuñ **vaşlıña** hūzn oldu sebab
Anıñ için hūzn ile dil iftiḥārım var benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 119, Mısra 7). [vaşlıña, -i, -na]
10. Ey güzel ol nūr-ı vechiñ şem‘ine pervāneyim
Per açar dil **vaşlıña** göster cemāliñ yanayım (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 125, Mısra 2). [vaşlıña, -in, -a]
11. Zerre kadir bilmediñ aġyār ile hem-dem olup
Eyledim kaṭ‘-ı ümīd āh **vaşlıña** şimden girü (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 136, Mısra 4). [vaşlıña, -in, -a]
12. Ğam leşkeri zabṭeyledi dil kişverin eyvāh
Fethēyledi **vaşl** ile sultānıma söyle (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 142, Mısra 4). [vaşl,]
13. Dā‘imā **vaşlıñ** ğamı cānā dile kār etmede
Hem seniñ ‘aşkıñ derūnda dürr-i mektūmlar gibi (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 149, Mısra 7).
[vaşlıñ, -in]
14. Dedi ey Hüzni ğarib **vaşlıma** cān eyle fedā
Dedim ol cān fedā ümmü ile de olsun ebi (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 154, Mısra 13). [vaşlıma, -im, -a]

vaşlıñ hayāli: Kavuşma hayāli.

1. Seniñ **vaşlıñ hayāliyle** bu ‘aşkıñ nārına yandım
Cebin āteş ‘ābid āteş ciger āteş cinān āteş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 74, Mısra 7). [vaşlıñ hayāliyle,]

vaşşāf: Vasıflarını sayarak metheden, vasıflandıran.

1. Hādimiñ Rūḥu‘l-emīn **vaşşāfiñ** olmuş Hāk seniñ
Yā Muḥammed ‘arş u sidre nūh felek mi‘rāc saña (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 3, Mısra 3).
[vaşşāfiñ, -in]
2. O Cibril hādimiñ **vaşşāfiñ** Allah
Saña nāzil olan Qur‘ān Muḥammed (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 36, Mısra 5). [vaşşāfiñ,]

vaṭan: Memleket, yurt, doğulan yer.

1. Āh **vaṭan** körpe kuzular vāh ‘iyāl-i mūnisim
Etti dü-tā kāmetim müyum sefid meslūb şu’ūr (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 45, Mısra 11).
[vaṭan,]
2. Ben **vaṭan** terkin edeyim sen de rāḥat gez yürü
Lā’ubālî ile her dem ‘iṣṣ u ‘iṣret gel yetiṣ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 71, Mısra 5). [vaṭan,]
3. Zād-ı uhṛā Hüzniyā yok bil **vaṭan** kabriñ seniñ
Çün Mine’l-īmān dimişler dildeki ḥubbu’l-vaṭan (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 135, Mısra 11).
[vaṭan,]

vāy: Üzüntü, şaşma ve hayret ifade eder.

1. Ey şūḥ mihr-i tābān gāyet güzelsiñ ammā
Vāy çeşm-i tāb-ı devrān gāyet güzelsiñ ammā (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 11, Mısra 2). [vāy,]
2. Ey berk-i semen dīde-i ḥūnḥā’rın gör geç
Vāy gonca-dehen şive-i güftārın gör geç (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 30, Mısra 2). [vāy,]
3. Ey şūḥ-ı cihān dīdesi mestānım efendim
Vāy rūḥ-ı revān gāmezisi fettānım efendim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 112, Mısra 2). [vāy,]
4. Gel pādīşāh-ı kişver-i iklīm-i vüçüdüm
Cān Mısrına **vāy** Yūsuf-ı Ken‘ānım efendim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 112, Mısra 8). [vāy,]
5. Sen Leylî iseñ dehrīde çün ḥüsn ü kemālde
‘Aşkıñ ile **vāy** ben daḥi Mecnūnum efendim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 113, Mısra 6). [vāy,]
6. Ey şūḥ-ı edīb ol perī etvārına yandım
Vāy nūr-ı ‘acīb meh gibi ruḥsārına yandım (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 118, Mısra 2). [vāy,]

vazgel-: Vazgeçmek, ferâgat etmek.

1. Rūz-ı maḥşer ḥākimiñ Haḳ müdde‘in şems-i cihān
Hüzni **vazgel** mā-sivādan soñ nedāmettir saña (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 5, Mısra 14).
[vazgel,]
2. Sen demişsiñ **vazgele** benden ne mümkün ey perī
Ölmeyince geçmem artık bî-gümān etmem ferāḡ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 83, Mısra 5).
[vazgele,]
3. Kıl ü kâlden **vazgelip** bahşin bırak vāhî emel
Ber-hevā etme ḥayātın māye-i ummāna gel (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 105, Mısra 5). [vazgelip, -ip]
4. **Vazgel** yeter artık yeter āh yandım eliñden
Yetmez mi cefā bu dil-i dīvānem gör gel (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 107, Mısra 7). [vazgel,]
5. Fedādır rāḥıña Hüzni hemin ḥayrān-ı ‘aşkıñdır
Sa‘ādetli efendimsiñ anıñ **vazgel** günāhından (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 134, Mısra 12).
[vazgel,]

vech: Çehre, yüz.

1. Şaçıñ ve’l-leylidir ve’l-fecr **vechiñ**
Lebiñ kevşer anıñ ‘atşānesiyiz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 57, Mısra 13). [vechiñ,]
2. Dilim Ya‘kūb Züleyhā ‘akl u fikrim
O Yūsuf **vechiniñ** efsānesiyiz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 57, Mısra 6). [vechiniñ,]
3. Şaçlarıñ ve’l-leyl ammā ve’ḍ-ḍuhā **vechiñ** seniñ
Vaşfiñ etmekte ‘aciz biñ kitāb yüzbiñ varak (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 88, Mısra 7). [vechiñ, -in]
4. Ve’ḍ-ḍuhā ve’ş-şemsi **vechiñ** dīde māzaḡa’l-başar
Haḳ ile olduñ mülākî şüphesiz ‘ayne’l-yakīn (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 126, Mısra 5). [vechiñ, -in]

vech-i mellāḥ: Dalkavukluk eden, yaltaklananın (rakip) yüzü.

1. Saña cennet baña vahşet veriyor **vech-i mellâh**
Saña Mecnûn baña Ferhât desem işğası kime (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 7*). [*vech-i mellâh,*]

vech-i münîr: Parlak, aydınlık yüz.

1. Cigerim hüznile mâhrûr ten-i ‘üryân yanıyor
Yetişir cümle-i hecriñ yetişir **vech-i münîr** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 4*). [*vech-i münîr,*]
2. Bir bende-i fermânîm ey **vech-i münîrim**
Hüznî gibi bir rahm-ı ciger-hünüm efendim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 113, Mısra 9*). [*vech-i münîr, -im*]

vech-i pâk: Mübarek, temiz yüz.

1. Bir şehîd-i ‘aşkıñım kaldır niķâb-ı perçemiñ
Eyleyem bir dem temâşâ **vech-i pâkin** her taraf (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 6*). [*vech-i pâk, -in*]
2. Zülf-i büy-ı müşkile şol gerdân-ı billûr nedir
Vech-i pâkiñde duran top ahter-i hâller seniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 8*). [*vech-i pâk, -in, -de*]

vech-i tâbân: Parlak yüz.

1. Bir tecellî eyle cânâ zulmet-i hecriñ yeter
Ebr-i zülfünden görünsün **vech-i tâbânîñ** seniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 8*). [*vech-i tâbânîñ, -in*]

vedâ’: Ayrılık vakti. II Ölüm.

1. Dâğ-dâr-ı hecriñ oldu rîze rîze kan döker
Çün **vedâ’da** meyyit-âsâ tende Allah ‘aşkına (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 10*). [*vedâ’da, -da*]
2. Ver hâtîme Kur’ân ile şol rûz-ı u vedâ’da
Ettirme **vedâ’** kalb ile imânımı yâ Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 10*). [*vedâ’,*]
3. Yâ görem yâ görmeyem göster cemâliñ şoñ **vedâ’**
Eyle lutfuñ Hüznî-i dîvâna gel Allah için (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 9*). [*vedâ’,*]

vedâ’ et-: Ayrılmak.

1. Biraz ‘işret biraz şöhbet edince
Vedâ’ ettim edip gîsü-yı tezlîf (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 16*). [*vedâ’ et, -tim*]

Ve’d-duhâ: Güneş. II Duha sûresi. Kur’an-ı Kerim’in 93. sûresidir.

1. Şaçlarıñ ve’l-leyl ammâ **ve’d-duhâ** vechiñ seniñ
Vaşfıñı etmekte ‘âciz biñ kitâb yüzbiñ varak (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 7*). [*ve’d-duhâ,*]
2. **Ve’d-duhâ** ve’s-şemsi vechiñ dîde mâzağa’l-başar
Hâk ile olduñ mülâkî şüphesiz ‘ayne’l-yakîn (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 5*). [*ve’d-duhâ,*]

vefâ: Sözünde durma, sözü yerine getirme, dostlukta sebat gösterme.

1. Mürâ’ât et **vefâ** resmin ferâmûş eyleme şâhım
Deriñde vâlih ü hayrân bu Hüznî ‘âşık-ı şeydâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 13*). [*vefâ,*]

2. Mesnedinde ni‘metinde var mı mālında **vefā**
Cevherinde sīm ü zerde eski ‘izzet kalmamış (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 11*). [vefā,]

vefāsız: Vefası olmayan, sevgisinde, dostluğunda sebat göstermeyen.

1. Şüret-i mihr-i vefādan cevri mu‘tād eylediñ
Yā neler yaptiñ **vefāsız** bu dil-i dîvāne sen (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 8*). [vefāsız,]

velākin: Ama, fakat, ancak, lakin.

1. Deriñde āh eder Hüznî **velākin** i‘tibār hiç yok
Ne kıymet var ne rağbet var ne bir luğ u ‘ināyet var (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 13*). [velākin,]

ve‘l-fecr: “Fecre yemin olsun.” Fecr sûresi, adını birinci âyetteki “el-Fecr” kelimesinden almıştır. Fecr, tan yerinin ağarması vakti demektir.

1. Şaçiñ ve‘l-leyldir **ve‘l-fecr** vechiñ
Lebiñ kevşer anıñ ‘atşānesiyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 13*). [ve‘l-fecr,]

velî: Veli, ermiş kişi.

1. Nebiler hātemi sultān Muḥammed
Veliler mürşidi cānān Muḥammed (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 2*). [veliler, -ler]
2. Şüret-i mergüblarıñ bil sîreti ef‘î gibi
Nice hāc çıktı **velî** zannettiğinden bî-kıyās (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 10*). [velî,]
3. Gāh sükūnet buldu göñlüm lāl oldum kıldım **velî**
Gāhi oldum bir hezār ol ‘aşk-ı Leylûlarla ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 5*). [velî,]

ve‘l-leyl: Gece. II Kur‘an-ı Kerim’in 92. sûresi Leyl sûresi.

1. Şaçiñ **ve‘l-leyldir** ve‘l-fecr vechiñ
Lebiñ kevşer anıñ ‘atşānesiyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 13*). [ve‘l-leyldir,]
2. Şaçlarıñ **ve‘l-leyl** ammā ve‘d-ḡuḡā vechiñ seniñ
Vaşfiñi etmekte ‘aciz biñ kitāb yüzbiñ varak (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 7*). [ve‘l-leyl,]

ve‘l-mürselāt: Gönderilenler.

1. Gelip hakkında ol **ve‘l-mürselāt** çün
‘Umūm-î evliyāñın kıblegāhı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 5*). [ve‘l-mürselāt,]

velvele düş-: Gürültü, yaygara, şamata kopması.

1. Ey perî ḡusnūñ ‘aceb ol Yūsuf-ı Ken‘ān mıdır
Mısr-ı dilde **velvele düştü** bugün şahrāsına (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 6*). [velvele düş, -tü]

ver-: Vermek, ihsan etmek.

1. ‘Ālem-i nāsūtta ‘aşkla cismimi maḥv et benim
Ol şafā-yı feyz-i ‘aşktan **ver** meded kalbe cilā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 8*). [ver, -tan]
2. Fażl-ı Bi’smillāh ile dîvāna ettim ibtidā
İsm-i Raḥmān ile **verdim** işbu nazma intihā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 2*). [verdim, -dim]

3. Verme dil zinhâr zamânıñ dil-firîb maḥbûbuna
Bî-vefâyâ dil **veren** pişmân olur ‘âlem bu yâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 12). [veren, -en]
4. Lebleriñ âb-ı ḥayâtır gezdiren İskenderi
Ol ḥayât-ı câvidânı Hızra **vermiş** ibtidâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 10). [vermiş, -miş]
5. Kanâ‘attan tevekkûlden daḥî şabr u şükürden hem
Verip rûhuñ gıdâsın sen anı kıl şeyḥ-i kâmil hâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 12). [verip, -ip]
6. Zemîne sâyeler salmış o servi hoş ḥurâm eyler
Eser bād-ı şabâ rûy-ı behiştten dem **verir** ammâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 10). [verir, -ir]
7. Dünyâda beni fakrile me’nûs-ı şekîb et
A’mâl ile **ver** şervet-i sâmanımı yâ Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 6). [ver,]
8. **Ver** ḥâtime Qur’ân ile şol rûz-ı u vedâ‘da
Ettirme vedâ‘ kalb ile imânımı yâ Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 9). [ver,]
9. Şiddıklar ile bizleri et cennete dâḥil
Dîdâr ile **ver** andaki iḥsânımı yâ Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 20). [ver,]
10. Münkirle Nekîre **vereyim** Şâfi cevâbı
Takrîr edeyim anlara sulṭânımı yâ Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 15). [vereyim, -eyim]
11. Ol kayd-ı sivâ ‘ukde-i igfâlini ḥallet
Dâreynde hemân **ver** baña iḥsânımı yâ Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 10). [ver,]
12. **Ver** ḥasta dil-i Hüznîye rû‘yetle şifâyı
Senden umarım derdime dermânımı yâ Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 15). [ver,]
13. On sitem kıl bir mürüvvet ‘öşr-i şer‘î-veş baña
Kırkıta bir ḥüsnuñ zekâtın **ver** bize ‘âlî neseb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 8). [ver,]
14. **Veren** Nûḥa necât Tûfân-ı Garḳtan
Anıñ bād-ı rehâsıdır şer‘at (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 21). [veren, -en]
15. **Vermiş** erbâb-ı ‘ukûl çünkü nizâm maṭbû‘una
Bende-i şer‘-i şerîfîñ mâ-sivâsın elden at (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 7). [vermiş, -miş]
16. Zabt etti bu dem kişveri iklim-i vücûdum
Yağmaya **verip** varımı dârâ-yı muḥabbet (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 18). [verip, -ip]
17. Şîve-bâzım nâz ile ağıyâra imâlar ‘abeş
‘Âşıka nisbet **veren** şol ḥubb-ı a‘dâlar ‘abeş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 29, Mısra 2). [veren, -en]
18. Kûlüm-âsâ derd-i ‘aşkıñ gün-be-gün efzûn olur
Ser-te-ser yandı vücûd **ver** Hüznîye mey-i mübâḥ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 12). [ver,]
19. Ğurbet elde kisve-i mâtem giyip kaldım ğarîb
Sen ğarîb bu dil ğarîb yâ kim baña **versin** sürûr (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 6). [versin, -sin]
20. Ruḥlarıñ etmek diler bu ḥasta gönle bir devâ
Zerre **vermez** fırsat-ı satvetle ammâ ğamzeler (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 4). [vermez, -mez]
21. Şerbet-i zehr-i helâhil cismimi etti ḥarâb
Vermedi bir dem şifâyı çerḥ-i devrân aġlatır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 8). [vermedi, -me, -di]
22. Nâzar kıl zâhidâ bir dem bugün meydânımız vardır
Ledünden men‘aref dersin **veren** pîrânımız vardır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 2). [veren, -en]
23. Zühd ü taqvâ ‘âr u nâmûs **vermişiz** dîdâra biz
Lânemiz mürġ-i ḥümâ kân-ı kanâ‘at tākıyız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 5). [vermişiz, -miş, -iz]
24. Yâre **verdik** gönlümüz zencîr-i ‘aşka baġlıdır
Emrine maḥkûm olandan ġayre münkâd etmeyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 3). [verdik, -dik]

25. Dergeh-i gaffāra tıttum rū-siyāhım Hüzniyā
Ol **verendir** maqşadım sultāna minnet etmeyiz (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 64, Mısra 14*).
[verendir, -en, -dir]
26. Dersimiz **verdi** bize ey Hüzni pîr-i ‘aşk bugün
Küntü kenzen ‘Alleme’l-esmā’ olundu muktebes (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 66, Mısra 13*).
[verdi, -di]
27. Müftî’-i efkâr hemân dānā-yı şöhret kâzibe
Verseler doymaz cihānı yok kanā‘at kalmamış (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 70, Mısra 8*).
[verseler, -se, -ler]
28. Karıncanıñ **veren** rızkıñ Hudādır
Kamūnuñ kısmeti Cebbāra maşşūş (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 76, Mısra 19*). [veren, -en]
29. Etti teşhîş derd-i ‘aşkım nabzıma el urdu āh
Vermedi bir dem devāsın eyledi Lokmān ğaraş (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 77, Mısra 8*).
[vermedi, -me, -di]
30. **Ver** kemāl cevri cefāya tende tākat kalmadı
İltiyāmıñ h’āhişi dil ey perî-rū cān marîz (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 78, Mısra 11*). [ver,]
31. Elvedā’ ettim emānet hıfz ede Mevlā seni
Kim **verildi** şerbet ola zehr-i hicrān elvedā’ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 81, Mısra 4*). [verildi, -il, -di]
32. Va‘de-i vaşlıñ zamānı geldi bayrām günüdür
Ver lebinden ‘idiyye buse hemān etmem ferāğ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 83, Mısra 10*). [ver,]
33. O gün bayrām etti bir buse **verdi**
Keremden cevriñi hem etti tahfîf (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 87, Mısra 13*). [verdi, -di]
34. Meded ey ğamzesi tîr Hüzniye rahm eyle meded
Verir ol cān-ı dili dide-i şehhāra güzel (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 108, Mısra 10*). [verir, -ir]
35. Eyyüb gibi **ver** derdi devāsın da berāber
Doktor denilen kâtil ü ğaddāra düşürme (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 141, Mısra 9*). [ver,]
36. Saña cennet baña vahşet **veriyor** vech-i mellāh
Saña Mecnūn baña Ferhāt desem işğası kime (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 144, Mısra 7*).
[veriyor, -iyor]
37. Şarāb-ı lā-yezāliden Hızır-veş nüş edip ey dil
Hayāt-ı cāvidān aldın **verip** kālā-yı dünyāyı (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 150, Mısra 4*). [verip, -ip]
38. O şahbā-yı ğam-ı hecri **verir** dil Nūhuna tūfān
Tūfānından bulursuñ sen nice biñ dürr-i yektāyı (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 151, Mısra 5*).
[verir, -ir]

vera’: Haramdan kaçınmak.

1. Gönül h’āb-ı tegāfūlde Hudāya armağānım yok
‘Aceb nice olur hālīm **vera’dan** hiç nişānım yok (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 94, Mısra 2*).
[vera’dan,]

verd-i hamrā: Kırmızı gül.

1. Meyve-i hüsnüñ seniñ bulmuş kemāl ey mäh-rū
Ġabğab-ı mīnāya karşı **verd-i hamrālar** ‘abeş (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 29, Mısra 10*). [verd-i hamrālar, -lar]

verziş: Çalışma, işleme, sa’y; meleke elde etmek için yapılan idman.

1. **Verzişler** edem her nefes ezkār-ı cemilīñ
Haşyetle akit dide-i bārānımı yā Rab (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 15, Mısra 3*). [verzişler, -ler]

Ve’ş-şems: Şems sûresi, Kurân’ın 91. sûresi.

1. Ve'd-đuhā **ve's-şemsi** vechiñ dide māzağa'l-başar
Hak ile olduñ mülākī şüpheşiz 'ayne'l-yakīn (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 5). [ve's-şemsi,]

vicdān: İnsanın içindeki iyiyi kötünden ayırabilen, iyilik etmekten lezzet duyan ve kötülükten elem alan manevî his.

1. Hıfzeyle sivā meyline **vicdānımı** yā Rab
'Aşk ile pür et sine-i sūzānımı yā Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 1). [vicdānımı, -ım, -ı]
2. Cū etti zünüb dide-i bārānımı yā Rab
Kıl luğ u 'atā maşad u **vicdānımı** yā Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 2). [vicdānımı, -ım, -ı]
3. Kādir-i mutlak seniñ çün rāz-ı pinhānıñ bilir
Şüretiñ tāvūs-ı zibā gerçi **vicdānıñ** 'abeş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 4). [vicdānıñ, -ın]
4. Bî-mürüvvet yok mudur 'uşşāka ihsānıñ seniñ
Taş mıdır mermer midir pülād mı **vicdānıñ** seniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 2). [vicdānıñ, -ın]
5. Yok mürüvvet 'aşıka **vicdānıñız** mermer midir
Nār-ı 'aşkıñ külhānıñ sine-i sūzānıyım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 3). [vicdānıñız, -ınız]
6. Halk içinde bî-hayā insān ararsañ işte ben
Havf ü haşyet yok tehi **vicdān** ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 129, Mısra 2). [vicdān,]

vildān: Allah'ın cennettekilerle hizmet için nurdan yarattığı güler yüzlü ve tatlı dilli hizmetçiler.

1. Ey perî-rū behişt içre vālidin ğilmān mıdır
Aşsen-i takvim vücūduñ dāderiñ **vildān** mıdır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 2). [vildān,]

vîrān et-: Yıkıp dökmek, hārab etmek.

1. Bu Nerimān-ı zamān 'ālemi **vîrān edecek**
Amān ol nīm baķış cünbüş-i Haydār dediler (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 48, Mısra 5). [vîrān ed,]

vîrāne ol-: Yıkılmak, harap olmak.

1. Gönllümüz **vîrāne oldu** hāne-i būmlar gibi
Gün-be-gün olmaķta müzdād derdimiz kumlar gibi (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 1). [vîrāne ol,]

vişāl: Buluşma, yāre kavuşma, vuslat.

1. **Vişālîñ** eylerim ārzū kerem-i bāb-ı luğfuñdan
Ricāmı gel kabūl eyle mürüvvet kıl hemān ey şūh (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 7). [vişālîñ, -in]
2. Cigerden kan döker durmaz **vişālîñ** h'āhişi gönllüm
Özüm ağlar gözüm ağlar bu geleñ cūy-bār ağlar (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 9). [vişālîñ,]
3. **Vişālîñ** ārzusu sinemde muhkem
Şarāb-ı la'liniñ mestānesiyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 7). [vişālîñ, -in]
4. Bu Hüznî 'aşık-ı şeydā düşelden dāmıña ey şūh
Vişālîñ ārzusu dilde işi āh ü figān olmuş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 73, Mısra 12). [vişālîñ, -in]
5. Gülşen-i hüsnüñ **vişālîñ** bağbānı Hüznî āh
Çekilmez oldu bār-ı zulmüñ eyleme bir ğaraż (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 11). [vişālîñ, -in]

6. Dedi lutfum **vişâlim** hem seniñ çün
Gelir vaqt-i fedâ bu cân ne teklîf (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 87, Mısra 17*). [*vişâlim, -im*]
7. Naẓar et lutf ile Hüzni ediyor ârzü **vişâl**
O şebistân-ı vişâle saña kurbân olayım (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 121, Mısra 13*). [*vişâl,*]
8. Dil-i talebkâr **vişâliñ** muntazırdır dâ'imâ
Hâlini 'arz etmeye şermende Allah 'aşkına (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 147, Mısra 13*). [*vişâliñ, -in*]

vişâl gaygûñuza düş-: *Kavuşma endişesine kapılmak.*

1. **Düştü vişâl gaygûñuza** ol büse-i mehrûñuza
Zülf-i semen şebboñuza teşne gönül yandı yürek (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 102, Mısra 5*).
[*vişâl gaygûñuza düştü, -nuz, -a-tü*]

vişâl-i harman: *Kavuşma zamânı.*

1. Şol **vişâl-i harman** 'ömrümü benim kıldıñ hebâ
Yok mu rahmiñ Hüzniye etme gamım her-gâh benim (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 114, Mısra 9*).
[*vişâl-i harman,*]

vişâl-i yâr-ı râcî: *Sevgiliye kavuşmayı ümit eden.*

1. Bugün oldum **vişâl-i yâr-ı râcî**
Bihamdillah bize çok etti taltîf (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 87, Mısra 1*). [*vişâl-i yâr-ı râcî,*]

vişâl ârzûsu: *Kavuşma isteği.*

1. **Vişâliñ ârzûsu** dilde keremden kâm-yâb eyle
Niyâz eyler gönül lutfuñ cenâbından değil meknûṭ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 79, Mısra 9*).
[*vişâliñ ârzûsu,*]

vü: *Ve.*

1. Kuzum fevt eyleme fırsât zamânın
Metâ **vü** ulu bâzâra pârın maḥşûş (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 76, Mısra 16*). [*vü,*]
2. Kanda kaldı bunca mürsel enbiyâ **vü** evliyâ
Nerdedir bunca cebâbir ber-tâhin devvâra bak (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 91, Mısra 7*). [*vü,*]
3. Bir nigâh et bende **vü** hayrânıñım Allah için
Gel mürüvvet kıl baña kurbânıñım Allah için (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 133, Mısra 1*). [*vü,*]
4. Aradım şûḥ-ı cihân-bânımı kıldım talebî
Gezüben Mısr Yemen Küfe **vü** Şâm Halebî (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 154, Mısra 2*). [*vü,*]
5. Enbiyâ' **vü** evliyâ cümle sürüşân zâ'iriñ
Şarf-ı mâl bezl-i vücûd etmekte her huccâc saña (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 3, Mısra 9*). [*vü,*]

vücûd: *Beden, cisim, varlık.*

1. 'Âşıkân ma'sûk için maḥvetmede dâ'im **vücûd**
Şem'-i sūza kıl naẓar pervâne yanmakta 'aceb (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 18, Mısra 3*). [*vücûd,*]
2. Yak **vücûduñ** nâra ey dil Hâk rızâsın kıl taleb
Yanmayınca kül olur mu küh-ı yabanda ḥaṭab (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 18, Mısra 1*).
[*vücûduñ, -un*]
3. Kûlüm-âsâ derd-i 'aşkıñ gün-be-gün eẓûn olur
Ser-te-ser yandı **vücûd** ver Hüzniye mey-i mübâḥ (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 33, Mısra 12*).
[*vücûd,*]

4. **Vücūdum** döndü külhāna dilim pervāne-i ‘aşkıñ
Meded hāl-i diger-günüm olur her dem yamān ey şūḥ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 3).
[vücūdum, -um]
5. Gubārıñ iftiḥārı ‘arşa bestir
Vücūduñla zemīn şādān Muḥammed (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 10). [vücūduñla, -un, -la]
6. **Vücūduñ** nār-ı ‘aşkıñla yaqar pervāneler her dem
Gül ağlar bülbül ağlar sünbül nergisle ḥāsır ağlar (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 5).
[vücūduñ, -un]
7. Ey perī-rū behişt içre vālidīñ ğılmān mıdır
Aḥsen-i takvīm **vücūduñ** dāderiñ vildān mıdır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 2).
[vücūduñ, -un]
8. Raḥne-dār oldı **vücūdum** dāğ-ı hecriñle meded
Bār-ı cevriñ etti dü-tā sevdiğim baḳ kāmētīm (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 3).
[vücūdum, -um]
9. Ser-be-ser olsun nişār rāhıñda ḥūn-ı iştiyāk
Lā’le renk olsun **vücūdum** baḳma hiç nālānıma (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 8).
[vücūdum, -um]
10. Zā’ıfsiñ kendiñi gel atma nāra
Vücūta yok taḥammül nāra maḥşuş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 30). [vücūta, -ta]

vücūd iklimi: *Vücut, varlık ülkesi.*

1. Nār-ı ‘aşkıñ ser-be-ser yaqtı **vücūd iklimini**
Āb-ı vaşlıñla söyündür Hüznî kurbānıñ seniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 9). [vücūd iklimini,]

vücūd-ı naḳş-ı ḥayālāt: *Beden hayallerinin görüntüsü.*

1. Heykel gibi ‘ālemde **vücūd-ı naḳş-ı ḥayālāt**
Ölsem de daḥi ḥayrū’l-ḥalef bir püserim yok (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 9). [vücūd-ı naḳş-ı ḥayālāt,

vuḳūf: *Bir şeyi bilme. Öğrenmiş olma.*

1. Zāt-ı Hudā hāle **vuḳūf** kullarına Rabb-i Ra’ūf
‘Āşıkına bil ki ‘aṭūf vaḳt-i seḥer vaḳt-i seḥer (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 19). [vuḳūf,]

vur-: *Vurmak. Dokunmak.*

1. Dil taḥammül eylemez cānā bu nār-ı firḳate
Ḥançer-i ebrūlarıñ çek durma **vur** gerdānıma (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 6). [vur,]

vuşlat: *Kavuşmak, ulaşmak.*

1. Kıl cefā cānā tezāyüd eylesin emvāc-ı ‘aşk
Baḥr-i ğamda fülk-i dil ğavvāşı **vuşlattır** baña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 4, Mısra 6). [vuşlattır, -tır]
2. İñiler dertli gönül yāre-i hicrān yetişir
Diriğā **vuşlata** yok mu daḥi bir çāre bu şeb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 6). [vuşlata, -a]
3. Aḳar göz yaşlarım şanki bahār eyyām-ı bārānı
Ne elde **vuşlatıñ** zevki ne hicrāna temāmet var (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 6).
[vuşlatıñ, -ın]
4. Gizlice varıp semt-i dil-ārāya seḥerde
Taḥşil-i rızā **vuşlata** bāzār ne güzeldir (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 54, Mısra 4). [vuşlata, -a]
5. Dūd-ı āhım bir seḥāb-ı girye-i firḳat baña
Etmediñ bir kez tecelli **vuşlat** ile māhımız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 6). [vuşlat,]

6. Dest-i ‘aşk içre cünün teşne bî-tâb gönümüz
Ka‘be-i maşşûda cânâ ersin bu **vuşlat** rāhımız (*Yozgathı Hüznî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 12*).
[vuşlat,]
7. Va‘de etti **vuşlatıñ** vaqt-i mülākāt bekleriz
Her Şirine gönümüz beyhüde Ferhād etmeyiz (*Yozgathı Hüznî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 7*).
[vuşlatıñ, -ın]
8. **Vuşlatıñ** kıldım taleb ammā çî sūd rām olmadı
Raḥm yok ol bî-vefā cânāna minnet etmeyiz (*Yozgathı Hüznî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 3*). [vuşlatıñ, -ın]
9. İltifātıñ sāyesinde Hüznîyi et kām-yāb
Vuşlatıña şubḥa dek biñ cân ile kurbānıyım (*Yozgathı Hüznî Dîvânı, Gazel 123, Mısra 12*).
[vuşlatıña, -ın, -a]
10. **Vuşlatıñdan** kām-yāb eyle dil-i maḥrūmumu
Dergeh-i vālāñıza yār her zamān bu ḥācetim (*Yozgathı Hüznî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 7*).
[vuşlatıñdan, -ın, -dan]
11. **Vuşlatıñdan** etme mehcūr Hüznî-i bîçāreyi
Ḥayli demdir sā‘il-i iḥsānıñım Allah için (*Yozgathı Hüznî Dîvânı, Gazel 133, Mısra 9*).
[vuşlatıñdan, -ın, -dan]

vuşlat u hicrān: *Kavuşma ve ayrılık.*

1. Aldanma anıñ **vuşlat u hicrānı** müsāvî
Bülbül gibi beyhüde yere nālāna yanaşma (*Yozgathı Hüznî Dîvânı, Gazel 146, Mısra 7*). [vuşlat u hicrān, -ı]

vuşlat-ı cānān: *Sevgilinin vuslatı, sevgiliye kavuşma.*

1. Sūz-ı dil oldu Züleyḥā ḥüsn-i Yūsuf çün hemîn
Vuşlat-ı cānān için kan ağladı her rüz u şeb (*Yozgathı Hüznî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 10*). [vuşlat-ı cānān,]

vuşlat-ı dīdār: *İlahi cemale kavuşmak.*

1. Yaqtıñ dil-i rindānımı ol dūd-ı firāka
Cānā kerem et **vuşlat-ı dīdārıña** yandım (*Yozgathı Hüznî Dîvânı, Gazel 118, Mısra 6*). [vuşlat-ı dīdār, -ın, -a]

vuşlat-ı dildār: *Sevgiliye kavuşma.*

1. Hiç raḥm ü nigāh etmedi bu Hüznî-yi za‘ife
Bir tül-i emel **vuşlat-ı dildārıñ** o ḥūbdan (*Yozgathı Hüznî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 10*). [vuşlat-ı dildār,]

-Y-

yā: *Ve yahut.*

1. Ebrūvān çifte çekilmiş Zülfiḳār mı **yā** nedir
Ol şirîn tütî kelāmıñ nūn u kaleminden midir (*Yozgathı Hüznî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 7*). [yā,]
2. Mestāne gönül ‘aşk ile mestāne mi geldiñ
Yā ‘td-i vişāl va‘dine kurbāna mı geldiñ (*Yozgathı Hüznî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 2*). [yā,]
3. Pādişāhı Ḥüsrevî **yā** Nüşirevāndır gönül
Ḥātem-i Taydır şehāda ehl-i iḥsāndır gönül (*Yozgathı Hüznî Dîvânı, Gazel 106, Mısra 1*). [yā,]

4. leylî zülfün boynuma zincîr gibi bend eyledin
Bu cünûn-ı ‘aşk ile Mecnûn değil de **yâ** neyim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 6). [yâ,]
5. Yine dil cezbe-i cânân seni sermest ediyor
Baña mı ol perîniñ **yâ** saña sevdâsı kime (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 6). [yâ,]

yâ: Duygu ve düşünceyi güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlelerin başında kullanılan ünlem ifadesi.

1. **Yâ** bize lutfün seniñ hecrile cevri etmek midir
Hiç beyim yok mu mürüvvet ‘âşıkân eyler taleb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 3). [yâ,]
2. **Yâ** kime şekvâ edem bâb-ı semâhın var iken
Baş açık yalın ayak feryâd eder Hüznî garîb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 11). [yâ,]
3. **Yâ** nedir ol Hâzihi cennâtü’adniñ hıttesi
‘Ârif-i billah olanın mahzen-i Hâk kalbi hest (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 5). [yâ,]
4. Çün münâdî bir nidâ etti bugün bayrâm günü
Yâ bize ‘ıdiyye cânım bûseler verdiñ mi hiç (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 12). [yâ,]
5. **Yâ** nic’oldu de seniñle sevdiğim devrânlarım
Etmedik zerre şebât şol ‘ahd ile peymâne sen (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 3). [yâ,]
6. Şûret-i mihr-i vefâdan cevri mu’tad eyledin
Yâ neler yaptın vefâsız bu dil-i dîvâne sen (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 8). [yâ,]

yâ: Ünlem ifadesi.

1. Dehrîde dil-şâd iken giryân olur ‘âlem bu **yâ**
Gün olur pür-gâm iken şâdân olur ‘âlem bu **yâ** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 2). [yâ,]
2. Çerh-i gerdün ber-karâr olmak murâd üzre muhâl
Gâhi gâm gâhi sürûr devrân olur ‘âlem bu **yâ** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 4). [yâ,]
3. Pîrehen atlas ile nâ-merd felekten kâm-yâb
Nice dâna fâhrile ‘üryân olur ‘âlem bu **yâ** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 6). [yâ,]
4. Şâh iken dehre Zelihâ ‘aşk ile yoğsul olur
Mısra Yûsuf kul iken sultân olur ‘âlem bu **yâ** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 8). [yâ,]
5. İnklâb eyler tabâyi’ çün ‘anâsır muhtelif
Dost iken ‘âlem saña düşmân olur ‘âlem bu **yâ** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 10). [yâ,]
6. Verme dil zinhâr zamânın dil-firîb mahbûbuna
Bî-vefâyâ dil veren pişmân olur ‘âlem bu **yâ** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 12). [yâ,]
7. Hüznîyâ Hâkka tevekkül kıl umûruñ tefvîz et
Kul iken kıldan kula ihsân olur ‘âlem bu **yâ** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 14). [yâ,]
8. Gurbet elde kisve-i mâtem giyip kaldım garîb
Sen garîb bu dil garîb **yâ** kim baña versin sürûr (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 6). [yâ,]
9. Te’şir etmez **yâ** niçin dūd-ı siyâhım sineñe
Ey mürüvetsiz hayâsız bî-vefâ dil-dârımız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 9). [yâ,]
10. Ser-be-ser ‘aşkıñla yaktın ‘aşk-ı şeydaları
‘Adetiñiz bu mudur **yâ** söyle cânânım benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 12). [yâ,]

yâ ‘Alim: Her şeyi bilen, hakkıyla bilen Allah.

1. Sen bilirsin cümle ef’âlim hatâdır **yâ ‘Alim**
Rû-siyâh kapıña geldim kıl rahm Rahmân baña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 3). [yâ,]

yâ Ğafûr: Ey günahları affeden, mağfiret eden, acıyan Allah.

1. Yâ Ra’ûf yâ Kerîm **yâ Ğafûr** iğfirlenâ
Urma ‘ışyanım yüzüme şol zamân vaqtü’l-‘akîm (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 3). [yâ ğafûr,]

yâ Hâdî: Ey hidayet veren Allah.

1. Eyle **yâ Hâdî** hidâyet Hüznî ‘âşî mücrime
Şol tarîka kim ola ol hâk tarîk-ı müstakîm (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 11). [yâ hâdî,]

yâ Hakîm: *Ey her şeyi bilen Allah.*

1. **Yâ Hakîm** yâ Qadîr kudret seniñdir şüphesiz
Kün demekle var edersin nice yüz binler ‘adîm (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 7*). [*yâ hakîm,*]

yâ Hay: *Ey Allah'ım!*

1. Her vakt-i seher Hû ile **yâ Hay** devâm et
Ol Hayy-i ebed gönderir ihsân gecelerde (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 5*). [*yâ hay,*]

yâ Hû: *Ey Allah'ım!*

1. Hû diyen **yâ Hû** diyen Allah diyen mahzûn gezer
Ol sebepten hüzn ile çün iştihârım var benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 11*). [*yâ hû,*]

yâ İlâh: *Ey âlemlerin ilahı.*

1. Ahmed ile ‘Âliniñ ‘aşkıyla haşret **yâ İlâh**
İktedeytüm ihdedeytüm sırrına cânım fedâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 19*). [*yâ İlâh,*]
2. Müjde-i rahmet ile kıl gâmdan âzâde **yâ İlâh**
Ol za’îf kullarıña çün sensin ekrem el-‘iyâz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 11*). [*yâ İlâh,*]

yâ Qadîr: *Ey her şeye gücü yeten Allah.*

1. Yâ Hakîm **yâ Qadîr** kudret seniñdir şüphesiz
Kün demekle var edersin nice yüz binler ‘adîm (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 7*). [*yâ kadîr,*]

yâ Kerîm: *Ey cömert olan yaratıcı, Allah.*

1. Yâ Ra’ûf **yâ Kerîm** yâ Gâfûr igfîrilenâ
Urma ‘işyânım yüzüme şol zamân vaktü’l-‘akîm (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 3*). [*yâ kerîm,*]
2. **Yâ Kerîmü** yâ Rahîm mîm-i Rahîmiñ ‘aşkına
Sırr-ı vahdet hürmeti etme beni ‘aşktan cüdâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 3*). [*yâ,*]

yâ Muḥammed: *Ey Muhammed!*

1. Hâdimiñ Rûḥu’l-emîn vaşşâfiñ olmuş Hâk seniñ
Yâ Muḥammed ‘arş u sidre nüh felek mi’râc saña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 4*). [*yâ muḥammed,*]

yâ Rab: *Ey rabbim.*

1. ‘Abd-i ‘âşî Hüznîyim bî-çâreyim **yâ Rab** meded
Şoñ nefeste rûz kıl hem kâmil-i imân baña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 13*). [*yâ rab,*]
2. Yağdırıp tûfân-ı ‘aşkı başıma ğarķet beni
‘Aşkıñ olsun rûz u şeb bes yâr-ı ğâr **yâ Rab** baña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 16*). [*yâ,*]
3. Hıfzeyle sivâ meyline vicdânımı **yâ Rab**
‘Aşk ile pür et sine-i süzânımı **yâ Rab** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 1*). [*yâ rab,*]
4. Verzişler edem her nefes ezķâr-ı cemîliñ
Ḥaşyetle aķıt dîde-i bārânımı **yâ Rab** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 4*). [*yâ rab, -ım, -ı*]
5. Dünyâda beni fakrile me’nûs-ı şekîb et
A’mâl ile ver şervet-i sāmânımı **yâ Rab** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 6*). [*yâ rab,*]

6. Kıl bâkî kadem rāh-ı şerî'atte şebâtla
Et benden uzak nefsile şeytânımı **yâ Rab** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 8). [yâ rab,]
7. Ver hâtime Kur'ân ile şol rûz-ı u vedâ'da
Ettirme vedâ' kalb ile imânımı **yâ Rab** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 10). [yâ rab,]
8. Kondukta muşallâ taşına etme su'âlî
Her hâkk-ı 'ibād maṭlab-ı cîrânımı **yâ Rab** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 12). [yâ rab,]
9. Girdikte daḥî beyt-i zalâm içre kerem kıl
Şıktırma meded ol ten-i 'üryanımı **yâ Rab** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 14). [yâ rab,]
10. Münkîrle Nekîre vereyim Şâfi cevâbı
Takrîr edeyim anlara sulṭânımı **yâ Rab** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 16). [yâ rab,]
11. Şiddîklar ile bizleri et cennete dâhil
Dîdâr ile ver andaki ihsânımı **yâ Rab** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 20). [yâ rab,]
12. Oldukta haşr dest-i zebânîde bırakma
Hem etme şakîl cûrm ile mîzânımı **yâ Rab** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 18). [yâ rab,]
13. Ol ism-i Raḥîm rahmet-i Cebbâra dayandım
Reddetme ricâ-nâme-i 'işyânımı **yâ Rab** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 22). [yâ rab,]
14. Hüznî kuluñu Aḥmed-i Muḥtâra civâr et
Bir ben degilim cümle-i iḥvânımı **yâ Rab** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 15, Mısra 24). [yâ rab,]
15. Mürüvvet eyle bâbînda benim bir rû-siyâh **yâ Rab**
Sefâhet ma'siyet-kârım eden 'ömrüm kütâh **yâ Rab** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 1). [yâ rab,]
16. Ümîd-i lâtaḳnetü naşş-ı celîlîñ merhem-i şâfi
Çün oldur yâre-i vizre ṭabîb-i pâdişâh **yâ Rab** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 12). [yâ rab,]
17. Benim bu cûrmüme nisbet degil kaṭre yedi deryâ
Hâcer kum berk ü eşcârîla daḥî zerre kiyâh **yâ Rab** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 4). [yâ rab,]
18. Kirâmen kâtibîn leyl ü nehâr ef'âlîme vâkıf
Bu a'zâ vü cevâriḥ hep olur ferdâ güvâh **yâ Rab** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 6). [yâ rab,]
19. Mürüvvet senden olmazsa kime ben eyleyim şekvâ
Keremden luṭfedip eyle bu 'âşiye nigâh **yâ Rab** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 8). [yâ rab,]
20. Beni âdem şanır nazmım eden gûş ehl-i 'irfân âh
Behâ'im sîretim ṭâb'im faşâhat vâhi vâh **yâ Rab** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 10). [yâ rab,]
21. Yedinde 'urveti'l-vuşkā Reşîd ismiñle Raḥmânın
Olur bu Hüznîye âḥîr refîk-i intibâh **yâ Rab** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 14). [yâ rab,]
22. Cû etti zünüb dîde-i bârânımı **yâ Rab**
Kıl luṭf u 'atâ maḳşad u vicdânımı **yâ Rab** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 1). [yâ rab,]
23. Kâf oldu günâhım maḥrem et rüyuma urma
Şol rûz-ı cezâ defter-i 'işyânımı **yâ Rab** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 4). [yâ rab,]
24. Sen pâdişâh-i şâhib-i cûd u luṭf u keremsiñ
Şâf eyle amân sîne-i süzânımı **yâ Rab** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 6). [yâ rab,]
25. Senden digeri kimlere şekvâ edeyim ben
Her vâkt-i seher nâle'i efgânımı **yâ Rab** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 8). [yâ rab,]
26. Ol kayd-ı sivâ 'ukde-i iğfâlini ḥallet
Dâreynde hemân ver baña ihsânımı **yâ Rab** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 10). [yâ rab,]
27. Hem ḥubb-ı hevâ tûl-i emel ḳalbime koyma
Ḥızlanda ḳoma bu dil-i nâlânımı **yâ Rab** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 12). [yâ rab,]
28. Kıl rûz baña âḥîri iḥrâz-ı şehâdet
Râhînda nişâr edeyim al ḳanımı **yâ Rab** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 14). [yâ rab,]
29. Ver ḥasta dil-i Hüznîye rû'yetle şifâyı
Senden umarım derdime dermânımı **yâ Rab** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 16). [yâ rab,]
30. Kaṭre-i rahmîñle sîr-âb eyle **yâ Rab** el-amân
Bir günâhkâr ḳalb-i ḳası Hüznî-i nâ-çâre baḳ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 15). [yâ rab,]
31. **Yâ Rab** meded Hüznîye maḥşerde şefî' et
Her vâkt-i seher âğlamada 'abd-i kemîniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 21). [yâ rab,]

32. Lā-şerîk ü lā-naẓîrsiñ vaşfına ‘âciz ‘uķûl
İhdinā **yā Rab** şıraṭe’l-müstakîm zû’l-kemâl (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 104, Mısra 12). [yā rab,]
33. Koydum serimi secde-i Raḥmāna seḥerde
Yā Rab beni kurtar deyü giryânımı gör gel (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 107, Mısra 6). [yā rab,]
34. Pervâne gibi cismiñi ‘aşk oduna yandır
Yā Rab diyerek derd ile var yan gecelerde (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 140, Mısra 8). [yā rab,]
35. **Yā Rab** beni her şahs-ı zulüm-kāra düşürme
Bî-raḥm ü kerem cānî’-i hün-hā’ra düşürme (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 141, Mısra 1). [yā rab,]
36. **Yā Rab** saña ma’lûm dil-i dîvâne merâmı
Maḥrûm komaḥ aslâ dil-i nâ-çârı revâ mı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 155, Mısra 1). [yā rab,]
37. Akmakta gönül Ka’beye bir ‘Ayn-ı Zübeyde
Yā Rab naşib et bize ol Beyt-i Harâmı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 155, Mısra 6). [yā rab,]
38. Bî-ḥadd ü beyân ‘âşiye **yā Rab** keremiñ bol
Hüzni de ziyâret ede ol ‘âlî maḳâmı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 155, Mısra 13). [yā rab,]

yā Rabbenâ: *Ey Rabbimiz.*

1. Rabbenâ **yā Rabbenâ** irḥamlenâ yâ-ze’l-‘atâ
Va’fu ‘annâ çok ḥatâlar eyledim ğâyet ‘azîm (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 110, Mısra 1). [yā rabbenâ,]

yā Raḥîm: *Ey bütün canlıları koruyan ve esirgeyen Allah.*

1. Rabbenâ bir kaṭre raḥmiñ heft ü deryâya bedel
Zenbim ikrar eyleyip geldim kerem kıl **yā Raḥîm** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 110, Mısra 6). [yā raḥîm,]

yā Ra’ûf: *Ey çok esirgeyen, merhamet eden Allah.*

1. **Yā Ra’ûf** yâ Kerîm yâ Ğafûr iğfîrlenâ
Urma ‘işyânım yüzüme şol zamân vaktü’l-‘aķîm (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 110, Mısra 3). [yā ra’ûf,]

yā Resûl: *Ey Allah’ın Resulü!*

1. Çeşm-i ve’z-zeytûnuña çün dendi mâzâğa’l-başar
Lā-naẓîrsiñ **yā Resûl** vaşfında ‘âlem müttefik (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 88, Mısra 6). [yā resûl,]

yā Resûlallah: *Ey Allah’ın Resulü.*

1. Kıl şefâ‘at **yā Resûlallah** amândır el-amân
Rû-siyâh kapıña geldi Hüzni pür-zâr ü ḥazîn (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 126, Mısra 15). [yā resûlallah,]

yā Resûlallah daḥîlek: *"Sana sığındım ey Allahın Resulü" anlamına gelir.*

1. **Yā Resûlallah daḥîlek** etme red bu Hüzniyi
Ḥân-ı luṭfuñdan doyur kim geldi müflis aç saña (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 3, Mısra 13). [yā resûlallah daḥîlek,]

yā yâ: *"Ya...ya" bağlacı.*

1. **Yā** görem **yā** görmeyem göster cemâliñ soñ vedâ
Eyle luṭfuñ Hüzni-i dîvâna gel Allah için (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 132, Mısra 9). [yā yâ,]

yād ol-: *Hatırlanmak.*

1. Cism ü cān āmādedir rāhında kurbānım seniñ
Hüznî nāmım **yād ola** tā haşre dek beyne'l-ḥalef (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 85, Mısra 12*). [*yād ola, -a*]

yādigār: *1.Armağan, hediye. 2. Hatıra.*

1. **Yādigār** ettim bu gönüm dām-ı zülfünde esir
Münkesir etme kerem kıl rahmla her ān elvedā' (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 5*). [*yādigār,*]
2. Maḥlasım Hüznî deyip hüzn ile yazdım biñ gazel
Ehl-i hüzn hüzn ile biñ **yādigārım** var benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 14*). [*yādigārım, -ım*]

yağdır: *Yağdırmak, düşürmek.*

1. **Yağdırıp** tūfān-ı 'aşkı başıma ğarķet beni
'Aşkıñ olsun rüz u şeb bes yār-ı ğār yā Rab baña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 15*). [*yağdırıp, -dır, -ıp*]
2. **Yağdırır** bārān-ı hicrān zemheri-veş başıma
Sāye-i lūtfuñda talṭif olmada her dem raķib (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 7*). [*Yağdırır, -dır, -ır*]
3. Ebr-i tārīk **yağdırır** bārān-ı miḥnet başıma
Hep mübeddel ḥandeler ol āha medyūnum gibi (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 3*). [*Yağdırır, -dır, -ır*]

yağma: *Çapul, ğaret, târāc.*

1. Zābṭ etti bu dem kişveri iklīm-i vücūdum
Yağmaya verip varımı dārā-yı muḥabbet (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 18*). [*yağmaya,*]
2. 'İşve-bāzım nāzeninim 'aql u fikrim selb eden
Ḥānümānıñ etti ğārāt yoksa dil **yağma** mıdır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 49, Mısra 8*). [*yağma,*]
3. Eylediñ **yağma** olanca 'aqlımız ey yārımız
Olmadı bir kez rehā cevriñden bu dil-zārımız (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 63, Mısra 1*). [*yağma,*]

yağma et-: *Yağmalamak, talan atmek, bitirmek.*

1. Kurbān olayım dergeh-i vālā-yı nigāra
Yağma edeyim cānımı sultānıma maḥşuş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 12*). [*yağma ed, -e, -yim*]
2. Mümkün mü ferāğat ede ol çeşm-i ğazāldan
Yağma ediyor 'aqlımı ğaddārıñ o ḥūbdan (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 6*). [*yağma ed, -i, -yor-iyor*]
3. Ceyş-i ğurbet **etti yağma** naķd-i cānım her ne var
Yok ḥaber semt-i vatandaş eyledi iḥvān ğaraż (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 3*). [*yağma etti, -ti*]

yak-: *Ateşe vermek, tutuşturmak.*

1. **Yak** vücūdun nāra ey dil Ḥaķ rızāsın kıl taleb
Yanmayınca kül olur mu kūh-ı yabanda ḥaṭab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 1*). [*yak,*]
2. Vücūdun nār-ı 'aşkıñla **yakar** pervāneler her dem
Gül ağlar bülbül ağlar sūnbül nergisle ḥāsır ağlar (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 5*). [*yakar, -ar*]
3. Firķat ü hecriñle **yaktım** sinede yüzbiñ çerāğ
Muṭfî'-i āb-ı vişālın eylediñ benden ırāğ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 1*). [*yaktım, -tım*]

4. Nār-ı ‘aşkıñ ser-be-ser **yaqtı** vücūd iklimini
Âb-ı vaşlıñla söyündür Hüzni kurbânıñ seniñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 97, Mısra 9). [yaqtı, -tı]
5. **Yaqtı** gönlüm âfetim şîrin zebânım vâh benim
Kaş çatıp göz süzerek gonca fidânım vâh benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 115, Mısra 1). [yaqtı, -tı]
6. **Yaqtıñ** dil-i rindânımı ol düd-ı firâka
Cânâ kerem et vuşlat-ı didârıña yandım (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 118, Mısra 5). [yaqtıñ, -tın]
7. Hüzni-veş oldum yanardağ şu‘leli âhim çıkar
Kubbe-i eflâki **yağar** âh-ı süzânım benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 120, Mısra 10). [yağar, -ar]
8. Gâhi **yaqtım** cismimi ben odlarla pervâne-veş
Gâh bürüdet bulmuşum her renk her sülârla ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 127, Mısra 7). [yaqtım, -tım]

yaq-: Yakmak. Gönlü tutuşturmak, ıstırap çektiirmek.

1. Âteş-i ‘aşkıñ beni **yaqtı** remâd etti amân
Hüzni-âsâ ey perî-rû terk-i sevdâlar ‘abeş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 29, Mısra 11). [yaqtı, -tı]
2. Hicrân **yakıyor** sinemi şanma kederim yok
Âh бүктü belim fırkat cismimde ferim yok (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 92, Mısra 1). [yakıyor, -ı, -yor]
3. Ser-be-ser ‘aşkıñla **yaktıñ** ‘aşk-ı şeydâları
‘Âdetiñiz bu mudur yâ söyle cânânım benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 98, Mısra 11). [yaktıñ, -tın]

yaqış-: Yakışmak, yaraşmak.

1. Dedim evreng-i dil-i Hüzniye hükkâm-ı kadîm
Bârekellâh **yaqışır** vaşlıña cân ver dediler (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 48, Mısra 14). [yaqışır, -ır]
2. Bir hamâ’il bir nazarlık pek **yaqışır** al takın
Gezme böyle sevdiğim gel çeşm-i a‘dâdan şakın (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 99, Mısra 11). [yaqışır, -ır]

Ya‘kûb: Hz. Yakup. II Çile çeken, hasret duyan, ağlayan.

1. **Ya‘kûba** Hudâ miñnet çün eyledi ihsân
‘İbret yetişir Yûsuf-ı Ken‘ân saña şabret (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 26, Mısra 9). [ya‘kûba, -a]
2. Yûsufa **Ya‘kûb** iseñ beytül-hazânda girye et
Leylâya Mecnûn iseñ bu şâd u ħandânıñ ‘abeş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 28, Mısra 7). [ya‘kûb,]
3. Derdimiz Eyyûba beñzer hüznümüz **Ya‘kûb** gibi
Mısr içinde menzirim olmaқта zindân el-meded (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 37, Mısra 5). [ya‘kûb,]
4. Şızılar yâre-i hecrin tenim Eyyûb gibidir
Âh eder dertli gönül hüznile **Ya‘kûb** gibidir (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 47, Mısra 2). [ya‘kûb,]
5. Dilim **Ya‘kûb** Züleyhâ ‘akl u fikrim
O Yûsuf vechiniñ efsânesiyiz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 57, Mısra 5). [ya‘kûb,]
6. Çoktan beri âh Ka‘be-i ârzü-yı vişâldir
Ya‘kûb gibi dil Yûsuf-ı Ken‘ânıma maşşûş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 75, Mısra 6). [ya‘kûb,]
7. Etmede giryem tezâyüd gün-be-gün **Ya‘kûb** gibi
Külbe-i ahzân içinde iftirâkla vâh benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 114, Mısra 7). [ya‘kûb,]
8. **Ya‘kûb** ile Yûsufuñ vaşlıña hüzn oldu sebep
Anıñ için hüzn ile dil iftiñârım var benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 119, Mısra 7). [ya‘kûb,]
9. Mürğ-i dil **Ya‘kûb** gibi ister Hudâdan rü‘yetiñ
Mısr ilinde menzil-i zindân ararsañ işte ben (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 128, Mısra 5). [ya‘kûb,]

10. **Ya'kûb** gibi hep çektikçe kim derd ü belâyı
Var Hüzni dilim Yûsuf-ı Ken'ânima söyle (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 142, Mısra 9). [ya'kûb,]

yalıñız: Sadece.

1. İns ü cin cümle halâyık hüsnüne hayrân seniñ
'Aşıkânıñ 'âlem içre **yalıñız** insân mıdır (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 52, Mısra 10). [yalıñız,]

yalvar-: Birinden ısrarlı bir biçimde, kendine acındıracak sözlerle, saygılı bir biçimde bir şey istemek.

1. Yüzü kara tehî-desttir kâpında **yalvarır** dâ'im
Yetiş feryâdına rahmet bu Hüzni nâ-tüvân ey şüh (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 34, Mısra 17).
[yalvarır,]
2. Âgûşa alıp lebleri şahbâdan emince
Gerdânını şemm etmeğe **yalvâr** ne güzeldir (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 54, Mısra 6). [yalvâr,]

yamân: Fena, kötü.

1. Ne **yamân** derdimiş ey dil şeb-i yeldâ-yı emel
Yanıyor Hüzni yine hasret-i dil-dâre bu şeb (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 21, Mısra 9). [yamân,]
2. Vücudum döndü külhâna dilim pervâne-i 'aşkıñ
Meded hâl-i diger-günüm olur her dem **yamân** ey şüh (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 34, Mısra 4).
[yamân,]

yan-: Çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.

1. Pertev-i hüsnüñ için dîvâne dil **yanmaktadır**
Târ-ı hecriñ bir şehâb-ı feyz-i rahmettir baña (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 4, Mısra 9).
[yanmaktadır, -mak, -ta, -dır]
2. Cemâliñ şem'ine **yandı** bu dil pervâne-i 'aşkıñ
Söyünmez sinede nârîñ fûrûhte ey meh-i garrâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 7, Mısra 7). [yandı, -dı]
3. Olur dūd-ı siyâhımdan cihâna bir dumân peydâ
Tutuşup ser-te-ser **yansa** sezâdır ol yedi deryâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 7, Mısra 2). [yansa, -sa]
4. Teşne dil **yandı** tutuştu âb-ı vaşlıñla yetiş
Âh eder şeb-tâ-seher bu hüznile Hüzni gedâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 8, Mısra 13). [yandı, -dı]
5. Çünkü zer hâliş olur mu yanmayınca nâra hiç
Yan bu nâr-ı 'aşk-ı Hakkâ olasıñ hâliş zeheb (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 18, Mısra 12). [yan,]
6. Nâz eder 'uşşâka mañbûb cevrin efzûn eyleyip
Râh-ı 'aşkıta **yan** mukadder Hüzniyâ terk-i edeb (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 18, Mısra 14).
[yan,]
7. Yak vücüduñ nâra ey dil Hâk rızâsın kıl taleb
Yanmayınca kül olur mu küh-ı yabanda haşab (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 18, Mısra 2).
[yanmayınca, -ma, -y, -ınca]
8. Ne yamân derdimiş ey dil şeb-i yeldâ-yı emel
Yanıyor Hüzni yine hasret-i dil-dâre bu şeb (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 21, Mısra 10). [yanıyor, -ıyor]
9. **Yandım** a beyim ol leb-i gül-günüñ elinden
Hüzni gibi bir 'aşık-ı nâ-çârıñı gör geç (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 30, Mısra 11). [yandım, -dım]
10. Kûlüm-âsâ derd-i 'aşkıñ gün-be-gün efzûn olur
Ser-te-ser **yandı** vücûd ver Hüzniye mey-i mübâh (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 33, Mısra 12).
[yandı, -dı]
11. Ol sîb-i zeğan lebleri şahbâñıza **yandım**
Ey tûñi-zebân gerdan-i billûr-ı cihân şüh (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 35, Mısra 11). [yandım, -dım]

12. Hüzni **yanıyor** ateş-i ‘aşk ile dem-â-dem
Etmekte figân hecrile süzân müteleziz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 40, Mısra 11). [yanıyor, -iyor]
13. Tutuştu kişver-i gönüm **yanar** durmaz harâret var
Ne hikmet kudret-i Mevlâ bilinmez dilde hâlet var (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 43, Mısra 1). [yanar, -ar]
14. Seniñ ‘aşkıñ ile cismim **yanar** revân-veş nâra
Ne ‘aqlım var ne tedbirim ne feryâda siyâset var (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 43, Mısra 9). [yanar, -ar]
15. Cigerim hüznile mâhrûr ten-i ‘üryân **yanıyor**
Yetişir cümle-i hecriñ yetişir vech-i münîr (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 46, Mısra 3). [yanıyor, -iyor]
16. Düştü gönle devr-i sâbık dil **yanar** cân ağlatır
Rîze rîze kan döker ten zahm-ı hicrân ağlatır (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 53, Mısra 1). [yanar, -ar]
17. Söyünmez sineden âteş **yanar** meydân-ı ‘aşk içre
Şafâsı artar eksilmez dil-i pürânımız vardır (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 55, Mısra 9). [yanar, -ar]
18. Ey gönül ‘ibret yeter pervâne şem’a **yandığı**
Var mı bir maḥbûb ola ‘uşşâkına hiç dâd-res (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 67, Mısra 7). [yandığı, -dığı]
19. Seniñ vaşlñ hayâliyle bu ‘aşkıñ nârına **yandım**
Cebñ âteş ‘âbid âteş ciger âteş cinân âteş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 74, Mısra 7). [yandım, -dı, -m]
20. Terk-i sevdâ pek muḥâl göz gördü dil **yandı** meded
Ebrûvânñ içmede kanım benim kanlı bıçağ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 84, Mısra 5). [yandı, -dı]
21. Lebleriyiñ şerbetine teşne gönül **yandı** yürek
Kumru dilin şöḥbetine teşne gönül **yandı** yürek (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 102, Mısra 1). [yandı, -dı]
22. Gözleriyiñ karasına **yandı** gönül çâresi ne
Sine-fezâ zerresine teşne gönül **yandı** yürek (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 102, Mısra 4). [yandı, -dı]
23. Düştü vişâl ğayġûñuza ol büse-i mehrûñuza
Zülf-i semen şebboñuza teşne gönül **yandı** yürek (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 102, Mısra 6). [yandı, -dı]
24. Gerden-i kâfûra bakan silsile-i ‘aşkı taḫan
Vâdi’-i Mecnûna çıkan teşne gönül **yandı** yürek (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 102, Mısra 8). [yandı, -dı]
25. Ebrû hilâl ğamze teber fülfuli ḫâl nuṭkı şeker
Yandı yeter oldu yeter teşne gönül **yandı** yürek (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 102, Mısra 10). [yandı, -dı]
26. ‘İşvesi hoş genc-i edeb duḫter-i şâḫ ‘âli neseb
Büse bedeh ez-rûḫ u leb teşne gönül **yandı** yürek (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 102, Mısra 12). [yandı, -dı]
27. Hüzni saña mihr-i münîr cân fedâ gönül eşir
Raḥmi kesîr luṭfu kesîr teşne gönül **yandı** yürek (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 102, Mısra 14). [yandı, -dı]
28. Vazgel yeter artık yeter âḫ **yandım** eliñden
Yetmez mi cefâ bu dil-i dîvânemi gör gel (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 107, Mısra 7). [yandım, -dım]
29. Her rûz u leyâl âḫ ile efġânımı gör gel
Yanmakta müdâm sine-i süzânımı gör gel (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 107, Mısra 2). [yanmakta, -makta]
30. **Yandım** saña biñ cân ile meftûnum efendim
Bir bülbülünüm ey ruḫ-ı gülgünüm efendim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 113, Mısra 1). [yandım, -dım]
31. Ruḫ-ı ḫamrâñıza bir ğonca-ı gülşen mi desem
Tutuşup ten **yanıyor** ‘aşkile külhân mı desem (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 117, Mısra 2). [yanıyor, -iyor]

32. Ey şūh-ı edīb ol perī eṭvārīña **yandım**
Vāy nūr-ı ‘acīb meh gibi ruḥsārīña **yandım** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 118, Mısra 2). [yandım, -
dım]
33. ‘Âşıklara bir seyf-i muḥabbetle dem-â-dem
Ol fitne veren ğamze-i ğaddārīña **yandım** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 118, Mısra 4). [yandım, -
dım]
34. Yaḳtūñ dil-i rindānımı ol dūd-ı firāḳa
Cānā kerem et vuşlat-ı didārīña **yandım** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 118, Mısra 6). [yandım, -
dım]
35. Ejder gibi iklīm-i kaşīñ üzre efendim
Cepheñdeki şol perçem-i telkārīña **yandım** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 118, Mısra 8). [yandım, -
dım]
36. Hiç yok mu begim āh dil-i pūr Hüzniye rahmiñ
Gel hūrī şıfat nāz ile güftārīña **yandım** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 118, Mısra 10). [yandım, -
dım]
37. Derd-i dilden bî-ḥabersīñ derde dermānım benim
Yandı hecriñle tutuştu kıl rahim cānım benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 120, Mısra 2). [yandı, -
dı]
38. Ey güzel ol nūr-ı vechiñ şem‘ine pervāneyim
Per açar dil vaşlīña göster cemālīñ **yanayım** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 125, Mısra 2).
[yanayım, -a, -yım]
39. Pervāne gibi cismiñi ‘aşk oduna **yandır**
Yā Rab diyerek derd ile var yan gecelerde (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 140, Mısra 7). [yandır, -
dır]
40. Ey peyk-i seḫer derdimi Lokmānıma söyle
Yandı cigerim hecr ile cānānıma söyle (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 142, Mısra 2). [yandı, -dı]
41. Ne nezāket tūṭī-dil sendeki bu nāz-ı revīş
Yanıyor Hüzni gedā ğayret-i itfāsı kime (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 144, Mısra 10). [yanıyor, -
ıyor]
42. Dilā sevdik meded **yandık** dilārāyı dil-ārāyı
Olup seyyāḥ anıñçün gez hemān Belḫ Buḫārāyı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 150, Mısra 1).
[yandık, -dık]

yan-: Yanmak. Tutuşmak.

1. **Yanar** bir şem‘a-i tāriḫ bu dilde Hüzni cevherdir
Bīnā olmuş yeri hoştur bu enver ma‘bed-i zībā (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 13, Mısra 13).
[yanar, -ar]
2. ‘Âşıkān ma‘şūk için maḥvetmede dā‘im vücūd
Şem‘-i sūza kıl nazar pervāne **yanmakta** ‘aceb (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 18, Mısra 4).
[yanmakta, -mak, -ta]
3. Çünkü zer ḥālīş olur mu **yanmayınca** nāra hiç
Yan bu nār-ı ‘aşk-ı Ḥaḳḳa olasıñ ḥālīş zeheb (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 18, Mısra 11).
[yanmayınca, -ma, -y, -ınca]
4. Tāḳatim tāḳ oldu billah sāḳiyā rahm et baña
Nār-ı düzaḥ **yanmada** sīnemde bî-şübeh eṣaḥ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 33, Mısra 6).
[yanmada, -ma, -da]
5. Geçti ‘ömrüm vāh ile eyvāh ile eyvāh benim
Yandı cismim odlara yok tāḳatim billāh benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 114, Mısra 2).
[yandı, -dı]

yan: Taraf, yakın.

1. Dergāhına yüzler sürerek **yanına** vardım
Öptüm ḳademin hem daḫi dāmāna yanaştım (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 122, Mısra 3). [yanına, -ın, -a]

yanardağ: Lav tabakasının, yerkabuğundaki çatlaklardan yararlanarak yüzeye çıktığı yere yanardağ denir.

1. Hüzni-veş oldum **yanardağ** şu'leli âhim çıkar
Kubbe-i eflâki yakar âh-ı süzânım benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 120, Mısra 9). [yanardağ,]

yanaş-: Yakınlaşma, aynı hizaya gelme.

1. H'âbı bırak Hakk'a **yanaş** nefsiñ ile eyle savaş
Dâ'imâ koy secdeye baş vaqt-i şehir vaqt-i şehir (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 42, Mısra 17). [yanaş,]
2. 'Arz etmege ahvâlimi cânâna **yanaştım**
Dîvâna durup âfet-i devrâna **yanaştım** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 122, Mısra 1). [yanaştım, -tim]
3. Dergâhına yüzler sürerek yanına vardım
Öptüm kademin hem daği dâmâna **yanaştım** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 122, Mısra 4). [yanaştım, -tim]
4. Reddetmedi matlûbımı ol şâh-ı semâhat
Öptüm ruhunu sîm gibi gerdâna **yanaştım** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 122, Mısra 6). [yanaştım, -tim]
5. Ağzıma alıp la'l-i lebin hem de zebânın
Büzzâkın emip derdime dermâna **yanaştım** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 122, Mısra 8). [yanaştım, -tim]
6. Ol dîdesi fettân ile tenhâca muhabbet
Ettim bu gece menba'-ı ihsâna **yanaştım** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 122, Mısra 10). [yanaştım, -tim]
7. Ölsem de ne gam sînesi billürda yatarken
Ey Hüzni bugün Yûsuf-ı Ken'âna **yanaştım** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 122, Mısra 12). [yanaştım, -tim]
8. Bî-çâre gönül dîdesi mestâne **yanaşma**
Beyhûde yere gamzesi fettâna **yanaşma** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 146, Mısra 2). [yanaşma, -ma]
9. Sevdâ-zedeyim hâlîme rahm et melekü'l-mevt
Bir cism-i za'îf sînesi süzânıma **yanaşma** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 146, Mısra 4). [yanaşma, -ma]
10. Ol şîre mişâl şivesi encâm-ı haţar-nâk
Ebrûsu kemân ruhları tâbânıma **yanaşma** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 146, Mısra 6). [yanaşma, -ma]
11. Aldanma anıñ vuşlat u hicrânı müsâvî
Bûlbûl gibi beyhûde yere nâlâna **yanaşma** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 146, Mısra 8). [yanaşma, -ma]
12. Hüzni saña bî-rahm u vefâ gör neler etti
Ol kalb-i pûlâd âfet-i devrâna **yanaşma** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 146, Mısra 10). [yanaşma, -ma]

yan: Etraf, civar. II Sevgilinin yüzünün yanak ve çene kısmı.

1. Hem-dem olmuşsuñ rakîb-i bed-likâ **yanıñdadır**
Eylediñ yüz biñ hakâret bendeñe âh rû-be-rû (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 136, Mısra 5). [yanıñdadır,]

yanyana: Birbirinin yanında, birlikte.

1. Elim aldı ele girdik odaya
Oturduk **yanyana** çok etti ta'tîf (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 87, Mısra 12). [yanyana,]

yâr: Sevgili. II Dost.

1. **Yâr** marîz-i 'aşkıñım her dem füzûn et derdimi
Nâle vü âh ü 'ayn-ı şîhhattir firākım baña (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 4, Mısra 3). [yâr,]

2. Sen füzün et cevriñi **yār** ben taḥammül eyleyem
Hüzniyim ālām-ı ‘aşkıñ cāh-ı rif’attir baña (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 4, Mısra 11). [yār,]
3. Ey sākî hemân şun bize bir bāde-i gülgün
Bu şeb edelim **yār** ile icrā-yı muḥabbet (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 27, Mısra 14). [yār,]
4. Çek bār-ı ğamı luṭfunu **yārîñ** gözet ey dil
Derd ‘āşık-ı nā-çāra hedāyā-yı muḥabbet (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 27, Mısra 15). [yārîñ, -in]
5. **Yār** ise maṭlûb eger āgyāra minnet eyleme
Bir gönülde iki sevgi olmaz iz’ānıñ ‘abeş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 28, Mısra 9). [yār,]
6. Ver gönül bir **yāra** kim anıñ nazîri olmaya
Cân atıp dil verdigîñ dehrîde cânânıñ ‘abeş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 28, Mısra 11). [yāra, -a]
7. Ey bād-ı şabā **yāre** benim ḥālimi söyle
Tedbîr ü şifā yok mu ‘aceb bu dil bir ān mütelezziẓ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 40, Mısra 7).
[yāre, -e]
8. **Yār** ile āgyārı tefrik etmediñ Mecnûn gibi
Lā’ubālî çektiğim ğam bā’iş-i imḥā mıdır (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 49, Mısra 3). [yār,]
9. **Yār** için āgyāra minnet etme bî-sûd Hüzniyā
Bed-raḳîbe ser fūrū ṭab’iñca bir ma’nā mıdır (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 49, Mısra 9). [yār,]
10. **Yār** kadrini bilmeklige āgyār ne güzeldir
Bir dilde müdām sevgili dildār ne güzeldir (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 54, Mısra 1). [yār,]
11. **Yāre** āgyāra müdārā Hüzni eyler dā’imā
Bir seniñ çün ey güzel her şaḥşa eyvāllahımız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 58, Mısra 13). [yāre, -e]
12. **Yāre** verdik gönlümüz zencîr-i ‘aşka bağıdır
Emrine maḥkûm olandan ğayre münkād etmeyiz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 61, Mısra 3). [yāre, -e]
13. Ben ricā ettikçe **yāre** zulmün etmede füzün
‘Aksine eyler tecellî tuḥfe-i sulṭānımız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 62, Mısra 3). [yāre, -e]
14. Eylediñ yağma olanca ‘aqlımız ey **yārımız**
Olmadı bir kez rehā cevriñden bu dil-zārımız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 63, Mısra 1). [yārımız, -ımız]
15. Etmeyiz minnet hüveydā dehrîde ḥüñkāra biz
Bakmayız şimden girü ol **yāre** biz āgyāra biz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 65, Mısra 2). [yāre, -e]
16. Hüzniyā bir bākî **yāre** ver gönül kıl āh ü zār
Elvedā’ ettikte ruḥuñ zıkr ede ol ten kafes (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 67, Mısra 9). [yāre, -e]
17. Tāb-ı ruḥsārîña ey şūḥ etmişim nā-çār heves
Ben miyim ‘ālemde cânā **yār** ile āgyār heves (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 69, Mısra 2). [yār,]
18. Dā’imā āgyār ile **yār** ettigîñ şöḥbet yeter
Tîğ-ı zulmün ey perî cân-ğāhıma āh açtı dāğ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 84, Mısra 3). [yār,]
19. Ğamzeylemiş āgyār bizi ol **yāre** nihānı
Bühtān ediyor ḥaḳkıma billah ḥaberim yok (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 92, Mısra 5). [yāre, -e]
20. Yārî fānî mālî cîfe tālibi kelb Hüzniyā
Fānîde bākî olan şol **yārî** bul yārāna gel (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 105, Mısra 10). [yārî, -i]
21. Vuşlatıñdan kām-yāb eyle dil-i maḥrûmumu
Derġeh-i vālāñıza **yār** her zamān bu ḥācetim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 124, Mısra 8). [yār,]
22. Rûz u şeb hecriñ baña **yār** dem-be-dem kan ağlatır
Ġonca ruḥsāra seḥerde bülbul-i nālāneyim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 125, Mısra 3). [yār,]
23. Dil ‘āleme destān oluyor **yārîñ** o ḥūbdan
Bülbul gibi feryād-zede gülzārîñ o ḥūbdan (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 130, Mısra 1). [yārîñ, -in]
24. Dünyāda beni bir kese muḥtāç daḥî etme
Ġgyār gibi pür-kîn görünen ol **yāra** düşürme (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 141, Mısra 4). [yāra, -a]
25. Cünbüş-i refṭārîñi āh kimler öğretti saña
Hemşireñ mi ġālibā **yār** etti müsteşnā seni (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 152, Mısra 8). [yār,]
26. Resûlün **yādır** şiddik-ı Ekber
Gürüh-i mücrimānıñdır penāhı (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 157, Mısra 1). [yādır, -dır]
27. İstemem et ülfetiñ var dā’imā āgyār ile
Zerre kadrîm bilmediñ āh nāzlı **yārîm** āh benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 114, Mısra 4).
[yārîm,]

yara: *Acı, sızı, kırılganlık.*

1. Ebrûvânî'nin sineme urdu hezârân **yaralar**
Tîr-i müjgân nâ'il-i mehpâre-i ruhsâr heves (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 7*). [*yaralar, -lar*]

yara şar-: *Tedavi etmek, yarayı iyileştirmek.*

1. Ey güzel rahm eyleyip hâlim benim şorduñ mu hiç
Dâğ-ı dâğ hecrîñle sinem **yaramı şardıñ** mı hiç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 2*). [*yara şar, -dın-m, -ı*]

yārān: *Dostlar.*

1. Yârî fânî mâlî cîfe tâlîbi kelb Hüzniyâ
Fânîde bâkî olan şol yârî bul **yārāna** gel (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 10*). [*yārāna, -a*]

yaraş-: *Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak.*

1. Revâdır her mü'mine dâ'im şalât-ı hams edâ etsin
Yaraşır der isem işte budur hem Cennetü'l-Me'vâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 13, Mısra 8*). [*yaraşır, -ır*]

yarat-: *Yoktan var etmek.*

1. 'İbâdet çün **yarattı** 'abdîn Allah
Her ins ü cin kâim ezkâra mahşûş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 11*). [*yarattı, -tı*]
2. Bîhamdillâh bizi ümmet **yarattı**
Şefâ'at ma'den-i hünkâra mahşûş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 33*). [*yarattı, -tı*]
3. Burc-ı ruhsârî'nin merkez eylemiş birden nücûm
Bârekellâh hûb **yaratmış** cümleden rabbi'l-felağ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 4*). [*yaratmış, -mış*]

yare: *Yara.*

1. İltiyâm etmez kabûl derdim muhâl-ender-muhâl
Dost degil bu **yareyi** çün görse düşmân ağılatır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 6*). [*yareyi, -yi*]

yäre-i çerh-i sitem: *Zulüm çarkının yarası.*

1. Pâyedâr olmaz fenânî'nin şîhhat-ı der-i gamı
Yäre-i çerh-i sitemden bakmayız tîmâre biz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 12*). [*yäre-i çerh-i sitem, -e*]

yäre-i hecr: *Ayrılık yarası.*

1. Merhabâ ey **yäre-i hecrîñ** mübârek merhemi
Merhabâ ey lebleri şahbâ efendim merhabâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 9*). [*yäre-i hecr, -in*]
2. Şızılar **yäre-i hecrin** tenim Eyyüb gibidir
Âh eder dertli gönül hüzniyle Ya'kûb gibidir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 47, Mısra 1*). [*yäre-i hecr, -in*]

yäre-i hicrân: *Ayrılık yarası.*

1. Bir nazar kıl nâle vü efğâna gel Allah için
Sen devâ et **yâre-i hicrâna** gel Allah için (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 132, Mısra 2*). [*yâre-i hicrân, -a*]
2. İñiler dertli gönül **yâre-i hicrân** yetişir
Dirîğâ vuşlata yok mu dañi bir çäre bu şeb (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 5*). [*yâre-i hicrân,*]

yâre-i vizr: *Günahların yarası.*

1. İnhiṭâta geldi ‘ömrüm bulmadı cürmüm kemâl
Yâre-i vizrime çal bir şâfi merhem el-‘iyâz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 8*). [*yâre-i vizr,*]
2. Ümid-i lâtaḳnetü naşş-ı celîlîñ merhem-i şâfi
Çün oldur **yâre-i vizre** ṭabîb-i pâdişâh yâ Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 12*). [*yâre-i vizre,*]

yâr-ı ğam-küsâr: *Gönül teselli eden sevgili.*

1. Koyaldan ben kadem dâr-ı fenâyâ gülmedim aşlâ
Ne **yâr-ı ğam-küsârım** var ne ğamdan bir selâmet var (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 12*). [*yâr-ı ğam-küsâr,*]

yâr-ı ğâr: *Vefalı dost. II Mağara dostu (Hicret sırasında mağarada peygamber ile bulunan Hz. Ebubekir.)*

1. Yağdırıp tûfân-ı ‘aşkı başıma ğarḳet beni
‘Aşkıñ olsun rûz u şeb bes **yâr-ı ğâr** yâ Rab baña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 16*). [*yâr-ı ğâr,*]
2. Ehl-i hüznüñ gönlüdür der bil maḳâmım ol Hüdâ
Taḫt-ı dilde şâh-ı endüh **yâr-ı ğârım** var benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 10*). [*yâr-ı ğâr, -ım*]

Yâr-ı ğâr-ı Muştafâ: *Hz. Muhammed’in mağara dostu. Vefalı dost Hz. Ebûbekir.*

1. Hem muḫibb-i ḫânedânım âl-i aşḫâb ḫaḳ yekûn
Yâr-ı ğâr-ı Muştafâ derd-yâra verdim gönلümü (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 14*). [*yâr-ı ğâr-ı muştafâ*]

yâr-i marîz: *Dertli, hasta sevgili.*

1. Cân vedâ‘da cismile gel bir görem gül rûyuñu
Yâr-i marîz hecri kim vaşlıñdan etmesen ba‘îd (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 8*). [*yâr-i marîz,*]

yâr-ı temennâ: *Sevgilinin minneti.*

1. Dâ‘imâ ağıyâra minnet **yâr-ı temennâ** ḫ‘âhişi
Dil taḫammül eylemezsiñ kim anıñ imkân güç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 5*). [*yâr-ı temennâ,*]

yarın: *Sonraki günde veya günlerde, gelecek zamanda.*

1. Şüretiñ Ḥaḳtan görünür siretiñ fışḳ u fücür
Vâh saña eyvâh saña **yarın** ḫacâlettir saña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 4*). [*yarın,*]

yaş: *Gözyaşı.*

1. Dāda geldim el-amān rahm eyle çeşmim **yaşına**
Pādişāh-ı mülk-i hāver Hüsrev ü Hünkārimız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 63, Mısra 5). [yaşına, -
ı, -na]

yāsemin: Hoş kokulu çiçek.

1. Açıldı her taraf sünbül menefşe erguvān reyhān
Şüşāmla **yāsemin** zanbāk daḥi ol nergis-i şeh-lā (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 12, Mısra 4).
[yāsemin,]

yat-: Uyumak. II Uzanmak.

1. **Yatar** ol cāme-i rāhatta dilā şāh-ı Hutēn
Varayım ‘arz edeyim hālîmi hünkāra bu şeb (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 21, Mısra 7). [yatar, -
ar]
2. **Yatma** gāfil nūr-ı başar vakt-i seher vakt-i seher
Ağla hemān vakt-i seher vakt-i seher vakt-i seher (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 42, Mısra 1).
[yatma, -ma]
3. ‘Ābid iseñ ma‘būda er **yatma** gāfil maqşūda er
Şirzime-i mes‘ūda er vakt-i seher vakt-i seher (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 42, Mısra 9). [yatma,
-ma]
4. Bu ‘aşkı levn eden elbet mezākın tatmayan nā-merd
Behā’im-veş bu ‘ālemde yiyip içip **yatar** vā’iz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 80, Mısra 14). [yatar,
-ar]
5. **Yatma** gāfil ey gönül vakt-i seher bî-dāra bak
‘Ayn-ı ‘ibretle nazar kıl zümre-i ebrāra bak (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 91, Mısra 1). [yatma, -
ma]
6. Ölsem de ne ğam sinesi billürda **yatarken**
Ey Hüzni bugün Yūsuf-ı Ken‘āna yanaştım (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 122, Mısra 11).
[yatarken, -ar, -ken]

yāver: Yardımcı.

1. Şerī‘at cün sa‘ādet **yāveridir**
Dil-i kıası cilāsıdır şerī‘at (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 24, Mısra 5). [yāveridir, -i, -dir]

yaz-: Kaleme almak.

1. Maḥlasım Hüzni deyip hüzni ile **yazdım** biñ ğazel
Ehl-i hüzne hüzni ile biñ yādigārim var benim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 119, Mısra 13).
[yazdım, -dım]

yazık: Acınma, üzüntü anlatan bir söz.

1. Bāb-ı Hudā anda açık rahmet-i Hāk baḥr-i ‘amīk
Geçti ‘ömür cehdet **yazık** vakt-i seher vakt-i seher (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 42, Mısra 8).
[yazık,]

Yā-ze’l-‘aṭā: Ey ihsan, bağış sâhibi.

1. Rabbenā yā Rabbenā irḥāmlenā **yā-ze’l-‘aṭā**
Va’fu ‘annā çok ḥaṭālar eyledim ğāyet ‘azīm (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 110, Mısra 1). [yā-ze’l-
‘aṭā,]

ye-: Yemek işi.

1. Şahâvet sofrası mebzûl-ı şarâb selsebîl-âsâ
Şerî'attan tarîkattan **yenir** hoş nânımız vardır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 55, Mısra 8*). [*yenir, -n, -ir*]

yed: *El.*

1. **Yedinde** 'urveti'l-vüşkâ Reşid ismiñle Rahmânın
Olur bu Hüznîye âhir refîk-i intibâh yâ Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 13*). [*yedinde, -in, -de*]
2. El-mukadder lâiyügayyir cüz'i hayra mebzûl et
'Urveti'l-vüşkâ **yedinde** hasbiyâllah bir resen (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 8*). [*yedinde, -in, -de*]
3. Bu ma'nâdan ezel 'aşkıñ şarâbını içen sensiñ
İçen sensiñ o cânânıñ **yedinden** câm-ı şahbâyı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 4*). [*yedinden, -in, -den*]

yedi: *Yedi, sayı sıfatı.*

1. Olur dūd-ı siyâhımdan cihâna bir dumân peydâ
Tutuşup ser-te-ser yansa sezâdır ol **yedi** deryâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 2*). [*yedi,*]

yedi deryâ: *Yedi deniz, dünyadaki tüm denizler.*

1. Benim bu cürmüme nisbet degil kaçre **yedi deryâ**
Hacer kum berk ü eşcârı dañi zerre kiyâh yâ Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 3*). [*yedi deryâ,*]

yek lahza: *Bir an.*

1. Mağlaşım müşkil talep hîç kıla şakla sineñe
Hefti pençe müşkiliñ hal kıla **yek lahza** Celil (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 10*). [*yek lahza,*]

yektâ: *Tek, eşsiz, benzersiz.*

1. Merhabâ cânım fedâ râhıñda kurbânım seniñ
Merhabâ ey dehrîde **yektâ** efendim merhabâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 14*). [*yektâ,*]

yektâ-yı vişâl: *Kavuşmanın eşsizliği.*

1. Çü **yektâ-yı vişâlınden** murâdıña eren gönül
Gönül Mecnûn iseñ gez sen ara bul saç-ı Leylâyı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 151, Mısra 7*). [*yektâ-yı vişâl, -in, -den*]

yekûn: *Bütün, hep, toplam.*

1. Hem muhibb-i hânedânım âl-i aşhâb hak **yekûn**
Yâr-ı gâr-ı Muştafâ derd-yâra verdim gönümü (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 13*). [*yekûn,*]

Yemen: *Arap yarımadasının güneybatısındaki ülkenin adı.*

1. Aradım şüh-ı cihân-bânımı kıldım talebî
Gezüben Mısr **Yemen** Kûfe vü Şâm Halebî (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 2*). [*yemen,*]

yemîn: *Sağ taraf.*

1. Ta'ālā eyleye meşkür anıñ sa'yini dāreynde
Yemīninden ede i'tā kitābın Hāzret-i Mevlā (*Yozgatlı Hūznî Dīvânı, Gazel 13, Mısra 4*).
[yemīninden, -i, -in, -den]

yeñi: Yeni. En son edinilen. II Şimdi.

1. Okudum muşhafı hūsnünde ki āyāt-ı hikem
Yeñi bildim ki o güzel 'Arabīdir 'Arabī (*Yozgatlı Hūznî Dīvânı, Gazel 154, Mısra 12*). [yeñi,]

yeñi baştan: Tekrardan, yeniden.

1. Bu Hūznî teşne-i āb-ı vişālîñ nār-ı hecriñle
Tutuştı sineden şardı **yeñi baştan** amān āteş (*Yozgatlı Hūznî Dīvânı, Gazel 74, Mısra 16*). [yeñi baştan,]

yer: Yer, mekan.

1. Yanar bir şem'a-i tārîh bu dilde Hūznî cevherdir
Bīnā olmuş **yeri** hoştur bu enver ma'bed-i zībā (*Yozgatlı Hūznî Dīvânı, Gazel 13, Mısra 14*). [yeri, -i]
2. Emriñ olmaz ise olmaz ber-hevā **yerden** zübāb
Kaṭre-i deryā edersin bahride gavreñ hayāl (*Yozgatlı Hūznî Dīvânı, Gazel 104, Mısra 3*). [yerden, -den]

yeryüzü: Yeryüzü, zemin.

1. Bahāra 'ayn-ı 'ibretle naẓar kıl Hūznîyā bir dem
Ne hikmet kim bezetmiş kudret ile **yeryüzün** Mevlā (*Yozgatlı Hūznî Dīvânı, Gazel 12, Mısra 18*).
[yeryüzün,]

yeşil: Sarı ile maviden oluşan ve genellikle bitkilerde görülen renk.

1. Yetiştı nev-bahār ey dil şafālar olmada peydā
Müzeyyen al **yeşil** atlas mişālî ser-te-ser dünyā (*Yozgatlı Hūznî Dīvânı, Gazel 12, Mısra 2*). [yeşil,]

yet-: Yeterli, kañi.

1. **Yeter** gaflet behey Hūznî tefekkür eyle encāmıñ
Denā'etten sefāhetten yeter el çek ne hāşıl hā (*Yozgatlı Hūznî Dīvânı, Gazel 10, Mısra 17*). [yeter, -er]
2. Münzel iken cānib-i Hāktan 'uşul-i beyyināt
Vāh dilā bilmem nedir **yetmez** mi bunca seyyi'āt (*Yozgatlı Hūznî Dīvânı, Gazel 25, Mısra 2*).
[yetmez, -mez]
3. Acımañ mı 'acabā 'āşıkā rahmiñ ne zamān
Yeter artık yeter āh sinesi taş kalb-i demir (*Yozgatlı Hūznî Dīvânı, Gazel 46, Mısra 6*). [yeter,]
4. Bu tahassür bu reviş başıma cinnet getirir
Yeter el çek bu zulümden yetişir emr-i 'asir (*Yozgatlı Hūznî Dīvânı, Gazel 46, Mısra 8*). [yeter,]
5. Dü cihān ey dil **yeter** hüccet saña fermān-ı Hāk
Halleden ol 'ālem-i ma'nāda yüz biñ müşkilāt (*Yozgatlı Hūznî Dīvânı, Gazel 25, Mısra 3*). [yeter,]
6. 'Ālem-i keşretten el çek küşe-i vahdet **yeter**
Köhne enkāz meskeniñ bul fāñi mādāme'l-hayāt (*Yozgatlı Hūznî Dīvânı, Gazel 25, Mısra 9*).
[yeter,]
7. Atlas-ı zībā gerekmez köhne şāl bir post **yeter**
Taht-ı Dārā mülk-i şāhān almayız efkäre biz (*Yozgatlı Hūznî Dīvânı, Gazel 65, Mısra 9*). [yeter,]
8. Ey ğarib bülbul **yeter** beyhüdedir feryādı kes
Bī-vefādır gonca nev-ñiz olma vaşlñ mültemes (*Yozgatlı Hūznî Dīvânı, Gazel 67, Mısra 1*).
[yeter,]

9. Ey gönül 'ibret **yeter** pervâne şem'a yandığı
Var mı bir maḥbûb ola 'uşşâkına hiç dâd-res (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 7). [yeter,]
10. Dâ'imâ ağıyar ile yâr ettiğin şöḥbet **yeter**
Tîğ-ı zulmün ey perî cân-gâhıma âh açtı dâğ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 3). [yeter,]
11. Bir tecellî eyle cânâ zulmet-i hecriñ **yeter**
Ebr-i zülfünden görünsün vech-i tâbânın seniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 7). [yeter,]
12. Ebrû hilâl ğamze teber fülûlî ḥâl nuṭkı şeker
Yandı **yeter** oldu **yeter** teşne gönül yandı yürek (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 10). [yeter,]
13. **Yeter** el verdi **yeter** Hüznîye cânâ bu hüzn
Nice bir beyt-i dilim külb-i aḥzân edeyim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 9). [yeter,]
14. Burc-i hüsnünden şehâb-ı perçemiñ kaldır **yeter**
Eyle bir tenvîr cihânı şems-i devrânım benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 120, Mısra 5). [yeter,]

yetiş-: Ulaşmak, ermek, varmak, vâsıl olmak.

1. Teşne dil yandı tutuştu âb-ı vaşlîñla **yetiş**
Âh eder şeb-tâ-seḥer bu hüznile Hüznî gedâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 13). [yetiş,]
2. **Yetiştî** nev-bahâr ey dil şafâlar olmada peydâ
Müzeyyen al yeşil atlas mişâli ser-te-ser dünyâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 1). [yetiştî, -ti]
3. Ya'kûba Ḥudâ miḥnet çün eyledi iḥsân
'İbret **yetiştir** Yûsuf-ı Ken'ân saña şabret (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 10). [yetiştir, -ir]
4. Dûd-ı âhim çıkmada baştan semâya gel **yetiş**
Düştü gönle nâzeninim luṭf bol şâh-ı semâḥ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 33, Mısra 7). [yetiş,]
5. Yüzü kara tehî-desttir kapıñda yalvarır dâ'im
Yetiş feryâdına rahmet bu Hüznî nâ-tüvân ey şûḥ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 18). [yetiş,]
6. Rahm eyle baña dîdesi fettân-ı zamân şûḥ
İnşâfa gelip gel **yetiş** imdâda amân şûḥ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 2). [yetiş,]
7. Cismimiz heykel gibidir cân vedâ'da gel **yetiş**
Kalmadı tâb ü tüvân rahm eyle ey cân el-meded (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 9). [yetiş,]
8. Elvedâ' kâr etti cânâ nâr-ı ḥasret gel **yetiş**
Kalmadı şabra mecâlim çeşm-i âfet gel **yetiş** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 1). [yetiş,]
9. Kaş göz egri bizlere ağıyâra her dem iltifât
Yok mudur sineñde rahmiñ bî-mürüvvet gel **yetiş** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 4). [yetiş,]
10. Ben vaṭan terkin edeyim sen de râḥat gez yürü
Lâ'ubâlî ile her dem 'iyy u 'işret gel **yetiş** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 6). [yetiş,]
11. Kan dökerdiñ dîdeden feryâd edip ey mehlîkâ
Kalmamıştır sende ol eski şadâkat gel **yetiş** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 8). [yetiş,]
12. Bilmediñ kâdrim benim ḥayfâ ki sineñ taş imiş
Geçti ol nâz günleri geldi nedâmet gel **yetiş** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 10). [yetiş,]
13. Ḥakk-ı sâbık yok mudur birden ferâmûş eylediñ
Gel helâl eyle hukûkuñ vakt-i firḳât gel **yetiş** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 12). [yetiş,]
14. Eylesin beytû'l-hazanda mişl-i Ya'kûb Hüznî zâr
Sende var taḥt-ı şafâda bul selâmet gel **yetiş** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 14). [yetiş,]
15. Elvedâ' ey şûḥ-ı devrân ruḥları aḥmer **yetiş**
El-meded bî-rahm ü inşâf sinesi mermer **yetiş** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 2). [yetiş,]
16. El-firâk efrûḥte cismim el-amân bî-tâb bu dil
El-amân endüh-ı 'aşkıñ serde bir efser **yetiş** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 4). [yetiş,]
17. Ğamze-i hûn-riziñize tâ kârimız cân vermedir
Seyf-i Ḥaydâr ebrûvânıñ katlime ḥançer **yetiş** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 6). [yetiş,]
18. Zulmet-i âb-ı ḥayâtır târ-ı gîsû perçemiñ
Ḥ'âhiş-i la'l-i lebindir Hızır u İskender **yetiş** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 8). [yetiş,]
19. Bâb-ı vuslat ka'besin cân et küşâd Hüznî kula
Kalb-i nâ-şadına rahmet kâmetin 'ar'ar **yetiş** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 12). [yetiş,]

20. Engübîn-i gül-femiñ lütfet **yetiştir** teşne-dil
Şerbet-i la'liñ şifadır lebleri kevşer yetiş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 9). [yetiştir, -tir]
21. Dâm-ı gurbet derd-i hasret cismimi kıldı hārāb
Cân vedā'da gel **yetiş** ey fitne-i devrān marîz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 4). [yetiş,]

yetiştir: Yeter.

1. İñiler dertli gönül yāre-i hicrān **yetiştir**
Dirigā vuşlata yok mu daği bir çāre bu şeb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 21, Mısra 5). [yetiştir,]
2. Bu tahassür bu revîş başıma cinnet getirir
Yeter el çek bu zulümden **yetiştir** emr-i 'asîr (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 8). [yetiştir,]
3. Zülmün **yetiştir** bendeñe al bir de du'āmı
Her vaqt-i seher 'aşkile nālānım efendim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 13). [yetiştir,]
4. Nice Mecnūn gibi efgān edeyim şām u seher
Yetiştir çile-i hasret nice nālān olayım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 4). [yetiştir,]
5. Hālîñ **yetiştir** kevkeb-i seyyāreye emşāl
Sünbül mü mişāl perçem-i telkārîña karşı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 9). [yetiştir,]

yetiştir-: Sağlayıp verme, ulaştırmak.

1. Merhem-i vaşlîñ **yetiştir** geldi cān hulkūma āh
Bî-mürüvvet gayri rahmet derdime dermān marîz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 5). [yetiştir,]
2. Ey sākî bu dem bāde-i şer(m)sārı **yetiştir**
Böyle tehî-dest meclis-i rindāna mı geldiñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 101, Mısra 3). [yetiştir,]

yetmiş biñ kişi: Hesapsız ve azapsız cennete girecek yetmiş bin kişinin olduğu rivayet edilen hadis hakkında.

1. Ki **yetmiş biñ kişi** nāra sezānıñ
Şefî'idir bağışla geç günāhı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 15). [yetmiş biñ kişi,]

yevm-i mīsāk: Sözleşme günü, kıyamet günü.

1. **Yevm-i mīsāk** lā ile illāyı tefrîk eyleyip
'Ālem-i ervāhta ben ikrāra verdim gönlümü (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 156, Mısra 3). [yevm-i mīsāk,]

Yezdān: Allah.

1. Gözyaşı ile sîneñi girdāb-ı ricā et
'Afvede hemān cürmüñü **Yezdān** gecelerde (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 140, Mısra 10). [yezdān,]

Yezîd: Muaviye'nin oğlu, Emevi Devleti'nin ikinci halîfesidir. Kerbela vakası onun döneminde gerçekleşmiştir.

1. Vāh Şîr-i Hudā Fâtımanıñ cān-ı 'azîzi
Söndürdü **Yezîd** nūrını ol 'arş-ı berîniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 8). [yezîd,]

yi-: Yemek.

1. Behā'im-veş **yiyp** içip uyumak
Münāfiğ müllîd eşrāra maşşûş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 23). [yiyp, -yip]
2. Bu 'aşkı levn eden elbet mezākın tātmayan nā-merd
Behā'im-veş bu 'ālemde **yiyp** içip yatar vā'iz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 14). [yiyp, -yip]

yıka-: Yıkamak, temizlemek.

1. Dik resen zülfünle cânā cāme-i mevtim benim
Âb-ı gül-fâmînlâ **yıkâ** eyleyip luţfuñ mezîd (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 38, Mısra 6). [yıkâ,]

yine: Tekrar.

1. Ne yamân derdimiş ey dil şeb-i yeldâ-yı emel
Yanıyor Hüzni **yine** hasret-i dil-dâre bu şeb (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 21, Mısra 10). [yine,]
2. Çekemem derd ü ğamîñ rûz şeb efgân edeyim
Yine mi bülbül-âsâ dili nālân edeyim (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 116, Mısra 2). [yine,]
3. **Yine** mey âteş-i hecrîñ ile süzân olayım
Büküyör kıddimi fırkat nice giryân olayım (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 121, Mısra 1). [yine,]
4. Elvedâ'lar geldi **yine** işte rûz-ı iftirāk
Şarayım kıollarımı gerdâna gel Allah için (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 132, Mısra 5). [yine,]
5. **Yine** dil cezbe-i cânân seni sermest ediyor
Baña mı ol perîniñ yâ saña sevdâsı kime (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 144, Mısra 5). [yine,]

yine: Yine de, sonunda.

1. Hâk olsam eger ben **yine** yok dilde ferâġat
Tâ haşre deġin sürmede da'vâ-yı muhabbet (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 27, Mısra 3). [yine,]

yohsul: Yoksul olma durumu, fakirlik.

1. Şâh iken dehre Zeliġâ 'aşk ile **yohsul** olur
Mışra Yûsuf kûl iken sulţân olur 'âlem bu yâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 6, Mısra 7). [yohsul,]

yok: Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).

1. İtmesen zerre 'ibâdet şân-ı Hâkka **yok** ziyân
Nefse â'id nîk ü bed ferdâda 'âhâttır saña (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 5, Mısra 7). [yok, -ka]
2. Var şalın gez nâz ile 'âlemd e ey kân-ı vefâ
Var mı **yok** mişliñ gibi dehrîde cânâ dil-rübâ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 8, Mısra 2). [yok,]
3. Yâ bize luţfuñ seniñ hecrile cevri etmek midir
Hiç beyim **yok** mu mürüvvet 'âşıkân eyler taleb (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 19, Mısra 4). [yok,]
4. İñiler dertli gönül yâre-i hicrân yetişir
Dirîġâ vuşlata **yok** mu daġı bir çâre bu şeb (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 21, Mısra 6). [yok,]
5. Hâk olsam eger ben yine **yok** dilde ferâġat
Tâ haşre deġin sürmede da'vâ-yı muhabbet (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 27, Mısra 3). [yok,]
6. Ey zâhid-i sâlûs hele 'aşktan haberiñ **yok**
Kevşer gibi şâfidir o şahbâ-yı muhabbet (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 27, Mısra 11). [yok,]
7. Tıfl-ı nevres kâdr-i 'uşşâk **yok** hemân külhândasıñ
Bilmezem âġyâr ile zevk ü şafâ sürdüñ mü hiç (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 31, Mısra 7). [yok,]
8. Derd-i 'aşk etmemek olmaz 'ayân pinhân güç
Hiç kabûl etmez tabîb bir te'ennî **yok** dermân güç (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 32, Mısra 2). [yok,]
9. Cefâ vü cevriñe **yoktur** taġammül bende ey cânım
Sa'adetli mürüvvetli efendimsiñ amân ey şûġ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 34, Mısra 5). [yoktur, -tur]
10. Ey bād-ı şabâ yâre benim hâlimi söyle
Tedbîr ü şifâ **yok** mu 'aceb bu dil bir ân mütelezziẓ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 40, Mısra 8). [yok,]
11. Şûret-i zibâ münakkaş hüsn-i ma'sûk bî-vefâ
Raġm **yok** şanma gönül 'âlemd e her hûbân leẓîz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 41, Mısra 8). [yok, -m, -a]
12. Deriñde âh eder Hüzni velâkin i'tibâr hiç **yok**
Ne kıymet var ne raġbet var ne bir luţf u 'inâyet var (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 43, Mısra 13). [yok,]

13. Māderiñ hūrī seniñ hāşā beşerde **yok** nazir
Āfitāb-ı perteviñ ol tuhf-e-i Rāhmān mıdır (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 52, Mısra 3). [yok,]
14. Hüzniyā cānāna te'sir eylemez hiç āhımız
Din **yok** imān **yok** hem rahm **yok** kan aqlatır (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 53, Mısra 14). [yok,]
15. Hüsniñe bir ben miyim 'aşık perî ins ü melek
Yok naziriñ Cennetü'l-Me'vâda dersem çok mudur (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 56, Mısra 4). [yok,]
16. Ben dedim **yok** mu mürüvvet āhla geçti vaktimiz
Ol dedi ğamdır hediye 'aşıkā ihsānımız (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 62, Mısra 11). [yok,]
17. Vuşlatıñ kıldım taleb ammā çi sūd rām olmadı
Rahm **yok** ol bî-vefā cānāna minnet etmeyiz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 64, Mısra 4). [yok,]
18. Devlet-i Dārā degil dünyā dañi 'aynımda **yok**
Eyledim nefret zamāndan hiç hālāvet kalmamış (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 70, Mısra 3). [yok,]
19. Müftî'-i efkār hemān dānā-yı şöhret kâzibe
Verseler doymaz cihānı **yok** kanā'at kalmamış (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 70, Mısra 8). [yok,]
20. Kaş göz egri bizlere āgyāra her dem iltifāt
Yok mudur sineñde rahmiñ bî-mürüvvet gel yetiş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 71, Mısra 4). [yok,]
21. Hakk-ı sâbık **yok** mudur birden ferāmūş eylediñ
Gel helāl eyle hukūkuñ vakt-i firķāt gel yetiş (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 71, Mısra 11). [yok,]
22. Zā'ifiñ kendiñi gel atma nāra
Vücūta **yok** tahammül nāra mahşūs (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 76, Mısra 30). [yok,]
23. Ceys-i ğurbet etti yağma nakd-i cānım her ne var
Yok haber semt-i vatandaş eyledi ilhvān ğarağ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 77, Mısra 4). [yok,]
24. Eder cāh ehline secde bırakıp bāb-ı Mevlāyı
Kanā'at hem şehāvet **yok** cihānı hep yutar vā'iz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 80, Mısra 8). [yok,]
25. Hicrān yakıyor sīnemi şanma kederim **yok**
Āh büktü belim firķat cismimde ferim **yok** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 92, Mısra 1). [yok,]
26. Havfımdan için çıkmaya bed-nām o şūhuñ
Hiç kūyuna varmaz idim eyvāh seferim **yok** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 92, Mısra 4). [yok,]
27. Ğamzeylemiş āgyār bizi ol yāre nihānı
Bühtān ediyor hakkıma billah haberim **yok** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 92, Mısra 6). [yok,]
28. Ben kendimi levmetmege hem mu'terif oldum
Dünyā degil a hāzrete lāyık hünerim **yok** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 92, Mısra 8). [yok,]
29. Heykel gibi 'ālemde vücūd-ı nakş-ı hayālāt
Ölsem de dañi hayrū'l-halef bir püserim **yok** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 92, Mısra 10). [yok,]
30. Ey Hüzni geçer rüz u leyāl ile eyvāh cürm
Allaha yarar hakkıyla zerre eşerim **yok** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 92, Mısra 12). [yok,]
31. Göñül h'āb-ı teğāfülde Hudāya armağānım **yok**
'Aceb nice olur hālīm vera'dan hiç nişānım **yok** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 94, Mısra 2). [yok,]
32. Geçer leyl ü nehārım āh hemān icrā-yı zenb ile
Özümdē haşyet ü havf **yok** niçin çeşm-i revānım **yok** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 94, Mısra 4). [yok,]
33. Neden böyle olur mağrūr iki günlük fenāya dil
'İbādetle mürūr etmiş niçin bir ān zamānım **yok** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 94, Mısra 6). [yok,]
34. Hemān tül-i emel nefis-i hevā eyler işim berbād
Bu 'ömrüm ber-hevā oldu neden āh u fiğānım **yok** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 94, Mısra 8). [yok,]
35. Niçin bülbül gibi āhı şehirde etmezem mu'tād
Niçin halktan hayā etmem hayāt-ı cāvidānım **yok** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 94, Mısra 10). [yok,]
36. Hidāyet senden olmazsa ne yapsın neylesin 'āşī
Kerem bābiñdan ey Hādī diğēr dārū'l-amānım **yok** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 94, Mısra 12). [yok,]
37. Hābibiñ hürmeti 'afvet bu Hüzni bir yüzü kara
'Ālimsiñ her cihet hālīm saña zerre nihānım **yok** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 94, Mısra 14). [yok,]

38. Bî-mürüvvet **yoğ** mudur ‘uřřāka iřsānıñ seniñ
Tař mıdır mermer midir pūlād mı vıcdānıñ seniñ (*Yozgatlı Hūznî Dîvānı, Gazel 97, Mısra 1*).
[yoğ,]
39. Ey cefā-cū bilmediñ hayfā ki kadirim neyleyim
Yoğ mudur sineñde yoğsa zerre imānıñ seniñ (*Yozgatlı Hūznî Dîvānı, Gazel 97, Mısra 4*). [yoğ,]
40. Ey Hūznî seniñ hūznüñe **yoğ** mu nihāyet
Bu ‘āleme sen hūznile bir tane mi geldiñ (*Yozgatlı Hūznî Dîvānı, Gazel 101, Mısra 11*). [yoğ,]
41. Saña kurbān olayım kaşı gözü kara güzel
‘Acabā **yoğ** mu benim derdime bir çāre güzel (*Yozgatlı Hūznî Dîvānı, Gazel 108, Mısra 2*). [yoğ,]
42. Geçti ‘ömrüm vāh ile eyvāh ile eyvāh benim
Yandı cismim odlara **yoğ** tākātım billāh benim (*Yozgatlı Hūznî Dîvānı, Gazel 114, Mısra 2*). [yoğ,]
43. şol viřāl-i ĥarman ‘ömrümü benim kıldıñ hebā
Yoğ mu rahmiñ Hūznıye etme ġamım her-ġāh benim (*Yozgatlı Hūznî Dîvānı, Gazel 114, Mısra 10*). [yoğ,]
44. Hiç **yoğ** mu begim āh dil-i pūr Hūznıye rahmiñ
Gel hūrî řıfat nāz ile ġüftārıña yandım (*Yozgatlı Hūznî Dîvānı, Gazel 118, Mısra 9*). [yoğ,]
45. **Yoğ** mürüvvet ‘aşıka vıcdānıñız mermer midir
Nār-ı ‘ařkıñ külhānıñıñ sineşi sūzānıyım (*Yozgatlı Hūznî Dîvānı, Gazel 123, Mısra 3*). [yoğ,]
46. ‘Ār nāmüřü nā-bedīd oldu cünün-ı ‘aşk ile
Meclis-i ‘ırfānda **yoğ** ‘ařkıñla eski rağbetim (*Yozgatlı Hūznî Dîvānı, Gazel 124, Mısra 10*). [yoğ,]
47. Ĥamdülillah dest-girim sen iken ġam **yoğ** baña
‘Āřıyım ‘afvet kuřurum ey řefi‘ü’l-mūznibīn (*Yozgatlı Hūznî Dîvānı, Gazel 126, Mısra 13*). [yoğ,]
48. Ĥalk içinde bî-hayā insān ararsañ işte ben
Ĥavf ü ĥařyet **yoğ** tehi vıcdān ararsañ iřte ben (*Yozgatlı Hūznî Dîvānı, Gazel 129, Mısra 2*). [yoğ,]
49. Gözleri doymaz ĥarāma cürmüne hiç **yoğ** ‘aded
‘Ālem içre řāhib-i ‘iřyān ararsañ iřte ben (*Yozgatlı Hūznî Dîvānı, Gazel 129, Mısra 11*). [yoğ,]
50. Ben gibi ‘ālemdede **yoğtur** bir denā’et řāhibi
Serfirāz-ı zümre-i nādān ararsañ iřte ben (*Yozgatlı Hūznî Dîvānı, Gazel 129, Mısra 7*). [yoğtur, -
tur]
51. ‘Ār u nāmus **yoğ** mudur hiç böyle bî-pervā gezeñ
ġüft ü ġūlar söyletirsñ dā’imā dūřmāna sen (*Yozgatlı Hūznî Dîvānı, Gazel 131, Mısra 5*). [yoğ,]
52. Hiç mürüvvet **yoğ** mudur üftādeñe ey bî-vefā
Olmazam zerre emīn hep andıña boştur řu bu (*Yozgatlı Hūznî Dîvānı, Gazel 136, Mısra 7*). [yoğ,]
53. Hiç cevri ü cefā çekmeye **yoğ** tākātım aşla
Kār eylemedi hem fırkat bu cānıma söyle (*Yozgatlı Hūznî Dîvānı, Gazel 142, Mısra 5*). [yoğ,]
54. Ol perīniñ zīb-i fer-ĥüsnüñde ĥurřid pāyesi
Metn-i ĥüsnü şerhine **yoğtur** liyākat ġāyesi (*Yozgatlı Hūznî Dîvānı, Gazel 153, Mısra 2*). [yoğtur, -
tur]
55. Ehl-i cāha rağbetim **yoğtur** fenāda Hūznıyā
Āsitān-ı dergeh-i ebrāra verdim ġöñlümü (*Yozgatlı Hūznî Dîvānı, Gazel 156, Mısra 15*). [yoğtur, -
tur]

yoğ bil-: Yok saymak, olmadığını bilmek.

1. Zād-ı uřrā Hūznıyā **yoğ bil** vañan kabriñ seniñ
Çün Mine’l-imān dimiřler dildeki ĥubbu’l-vañan (*Yozgatlı Hūznî Dîvānı, Gazel 135, Mısra 11*).
[yoğ bil,]

yoğ et-: Ortadan kaldırma, öldürme.

1. Nerde Ĥātem nerde Cengīz nerde Ĥaccāc et nañar
Her birisin **yoğ eden** dūnyā deni ġaddāra bağ (*Yozgatlı Hūznî Dîvānı, Gazel 91, Mısra 12*). [yoğ
eden, -en]

yoğsa: Yahut, ya da.

1. ‘İşve-bāzım nāzeninim ‘aql u fikrim selb eden
Hānümānıñ etti gārāt **yoksa** dil yağma mıdır (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 49, Mısra 8). [yoksa,]
2. Seng-i vicdānıñ gibi bir seng-i hārā görmedim
Yoksa pülād mı diliñ rahm eyle sultānım deyü (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 138, Mısra 6). [yoksa,]
3. Beni Mecnūna mişāl eyledi ‘aşkı ne ‘aceb
‘Acabā hūrî mi **yoksa** melek anıñ nesebî (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 154, Mısra 6). [yoksa,]

yoksa: Merak, tereddüt, ümit vb. duyguları ve düşünülen ihtimallerin dışındaki başka bir ihtimâli belirtmek için kullanılır.

1. Ey cefā-cū bilmediñ hayfā ki kâdrim neyleyim
Yok mudur sîneñde **yoksa** zerre imānıñ seniñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 97, Mısra 4). [yoksa,]

yola düş-: Yola çıkmak, yol almaya başlamak.

1. Durup nışfū’l-leyl **düşüm yola** ben
Göñül fırsat demin eyler mi tesvîf (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 87, Mısra 7). [yola düşüm, -tü, -m]

yoldaş: 1. Yol arkadaşı, dost. 2. Aynı görüşü benimseyenlerden her biri.

1. Hüzni-i bî-çāreyi imān ile **yoldaş** kıl
Dü cihānda et ‘aziz fażlıñla her dem el-‘iyāz (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 39, Mısra 13). [yoldaş,]
2. Şoñ nefeste Hüzniyi imān ile **yoldaş** kıl
Rabbenā şebbitlenā imānenā vaktü’z-zevāl (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 104, Mısra 15). [yoldaş,]

Yozgat: İç Anadolu’nun merkezinde bulunan bir il.

1. Bāğ-ı ‘Adniñ bir mişālî Hüzniye **Yozgat** müdām
Beldetü’n-ṭayyibetün dil var ümîd Rabbun Gâfūr (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 45, Mısra 17). [yozgat,]

yurd: Yer, mekan, vatan.

1. Nicesiñ ‘ırzını kırdıñ nicesiñ kanına girdiñ
Kefen toprak kabir **yurduñ** utanmazsıñ ne alçaqsıñ (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 96, Mısra 14). [yurduñ, -un]

yürek: Gönül, kalp.

1. Lebleriyiñ şerbetine teşne gönül yandı **yürek**
Kumru dilin şöhetine teşne gönül yandı **yürek** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 102, Mısra 1). [yürek,]
2. Gözleriyiñ karasına yandı gönül çāresi ne
Sine-fezā zerresine teşne gönül yandı **yürek** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 102, Mısra 4). [yürek,]
3. Düşü vişāl gaygūñuza ol buse-i mehrūñuza
Zülf-i semen şebboñuza teşne gönül yandı **yürek** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 102, Mısra 6). [yürek,]
4. Gerden-i kâfūra baķan silsile-i ‘aşkı taķan
Vādî’-i Mecnūna çıkan teşne gönül yandı **yürek** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 102, Mısra 8). [yürek,]
5. Ebrū hilāl gāmze teber fülfuli hāl nuṭķı şeker
Yandı yeter oldu yeter teşne gönül yandı **yürek** (Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 102, Mısra 10). [yürek,]

6. ‘İşvesi hoş genc-i edeb duhter-i şâh ‘âli neseb
Büse bedeh ez-rûh u leb teşne gönül yandı **yürek** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 12).
[yürek,]
7. Hüznî saña mihr-i münîr cân fedâ gönül esîr
Raḥmî kesîr luḫfî kesîr teşne gönül yandı **yürek** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 14).
[yürek,]

yürü-: Haydî, devam et.

1. Küllişey’in hâlikûñ ḥükmündesiñ ey dil **yürü**
İrci’î eyler nidâ ki her nüfûsa menzilest (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 23, Mısra 9). [yürü,]
2. **Yürü** kaşî gözû kara ruḫları ḥamrâ seni
Severim cân u gönülden dîdesi ḥamrâ seni (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 1). [yürü,]

yürü-: Yürümek, gezmek, dolaşmak.

1. Ben vatan terkin edeyim sen de râḫat gez **yürü**
Lâ’ubâlî ile her dem ‘îyş u ‘îşret gel yetiş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 5). [yürü,]

Yûsuf: Hz. Yusuf peygamber.

1. Şâh iken dehre Zeliḫâ ‘aşk ile yoḫsul olur
Mısra **Yûsuf** kul iken sultân olur ‘âlem bu yâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 8). [yûsuf,]
2. Ol pîr-i Ken‘ân oldum raḥm et **Yûsufum** öldüm
Raḥm et emâna geldim ḡâyet güzelsiñ ammâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 11, Mısra 9).
[yûsufum, -um]
3. **Yûsufa** Ya‘kûb iseñ beytû’l-ḥazânda girye et
Leylâya Mecnûn iseñ bu şâd u ḥandâniñ ‘abeş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 28, Mısra 7). [yûsufa, -a]
4. Dilim Ya‘kûb Züleyhâ ‘akl u fikrim
O **Yûsuf** vechiniñ efsânesiyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 6). [yûsuf,]
5. Güzellikte daḫi **Yûsuf** olan zerre cemâliñden
Bilenler rûtbe-i ‘aşkıñ ‘ayân ‘âşık nihân ‘âşık (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 9). [yûsuf,]
6. Nerde **Yûsuf** nerde Mûsa nerde ‘îsâ kıl fikir
Nerde Rüstemle Nerimân Ḥaydar-ı Kerrâra bak (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 9).
[yûsuf,]
7. Ya‘kûb ile **Yûsufuñ** vaşlıña ḥüzün oldu sebab
Anıñ için ḥüzün ile dil iftiḫârım var benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 7). [yûsufuñ, -un]

Yûsuf-cemâl-i pâk: Hz. Yusuf’un yüz güzelliği, saflığı.

1. Geldi nice ‘âşıkân **Yûsuf-cemâl-i pâkiñe**
Oldular nezzâreler meh ḥüsnüñe kurbân seniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 99, Mısra 3). [yûsuf-cemâl-i pâkiñe, -in, -e]

Yûsuf-ı dehr: Zamânın Yûsufu.

1. Bir vâkt olur **Yûsuf-ı dehr** nazar etmez
Bir vâkt olur çehresi zibâ puta mâ’il (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 7). [yûsuf-ı dehr,]

Yûsuf-ı Ken‘ân: Kenan’lı Yusuf.

1. Ya‘kûba Ḥudâ miḫnet çün eyledi iḫsân
‘İbret yetişir **Yûsuf-ı Ken‘ân** saña şabret (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 10). [yûsuf-ı ken‘ân,]

2. Bârekellah bî-kuşûr halk eylemiş Mevlâ seni
Mısr ilinde hübluğuñ ol **Yūsuf-ı Ken‘ân** mıdır (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 52, Mısra 8). [yūsuf-ı ken‘ân,]
3. Çoktan beri âh Ka‘be-i ârzû-yı vişâldir
Ya‘kûb gibi dil **Yūsuf-ı Ken‘ânıma** maşşûş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 6). [yūsuf-ı ken‘ân, -ım, -a]
4. Gel pâdişâh-ı kişver-i iklim-i vücudum
Cân Mısrına vây **Yūsuf-ı Ken‘ânım** efendim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 8). [yūsuf-ı ken‘ân, -ım]
5. Ölsem de ne gâh sînesi billürda yatarken
Ey Hüznî bugün **Yūsuf-ı Ken‘âna** yanaştım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 12). [yūsuf-ı ken‘ân, -a]
6. Ya‘kûb gibi hep çektikçe kim derd ü belâyı
Var Hüznî dilim **Yūsuf-ı Ken‘ânıma** söyle (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 10). [yūsuf-ı ken‘ân, -ım, -a]
7. Ey perî hüsnüñ ‘aceb ol **Yūsuf-ı Ken‘ân** mıdır
Mısr-ı dilde velvele düştü bugün şahrâsına (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 145, Mısra 5). [yūsuf-ı ken‘ân,]
8. Bilmezem hürî ferîşteh **Yūsuf-ı Ken‘ân** mıdır
‘Adl-i Kistrâ ‘âşıka Hâtem-sehâ sermâyesi (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 5). [yūsuf-ı ken‘ân,]

Yūsuf-ı Ken‘ân-ı ‘aşk: Kenanlı Yusuf’un aşkı.

1. Çün Züleyhâ evvelâ ‘aşk ile oldu nâmdâr
Oldu meftûn şöñradan ol **Yūsuf-ı Ken‘ân-ı ‘aşk** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 14). [yūsuf-ı ken‘ân-ı ‘aşk,]

Yūsuf-ı Ken‘ân-ı devrân: Zamânın Kenân’ının Yûsuf’u.

1. Elvedâ ey fitne-engîz şâh-ı hûbân elvedâ‘
Elvedâ‘ ey **Yūsuf-ı Ken‘ân-ı devrân** elvedâ‘ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 2). [yūsuf-ı ken‘ân-ı devrân,

Yūsuf-ı zîbâ: Güzel, yakışıklı Yûsuf. Hz. Yûsuf.

1. Pîr-i Ken‘ân eyledi hecriñ beni rahm et amân
Dost-dârîñ **Yūsuf-ı zîbâda** dersem çok mudur (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 6). [yūsuf-ı zîbâ, -da]

yut-: Ağızda olan bir şeyi boğazdan aşağı indirmek.

1. Zehr-i ‘işyân **yutturur** bu nefsile şeytân baña
Zebime vâkıf olan her ins ü cin hayrân baña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 1). [yutturur, -tur, -ur]
2. Baht-ı dünümle bugün etti baña devrân gârağ
Zehr-i hicrânı **yutup** etti dil-i nâlân gârağ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 2). [yutup, -up]

yut-: Hakkı olmayan bir şeyi kendine mâletmek.

1. Çıkıp kürsüde hiddetle bizi na‘ra atar vâ‘iz
İnip râh-ı sefâhetten nice şeyler **yutar** vâ‘iz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 2). [yutar, -ar]
2. Eder câh ehline secde bırakıp bâb-ı Mevlâyı
Kânâ‘at hem şehâvet yok cihânı hep **yutar** vâ‘iz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 8). [yutar, -ar]

yüz: Yüz, suret, çehre.

1. **Yüzü** kara tehî-desttir kapînda yalvarır dâ'im
Yetiş feryadına rahmet bu Hüznî nâ-tüvân ey şüh (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 17).
[yüzü,]
2. Burku'n ref'et **yüzünden** bir kez temâşâ eyleyim
Rüyuñu zabteylemiş ol perçem-i tarmâr heves (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 5).
[yüzünden, -ün, -den]
3. **Yüzüñ** kara elin boş Hüznî var mı
Tevessül Ahmed-i Muhtâra mahşûş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 37). [yüzüñ, -ün]
4. Çün tecelli eyledi mahbûb **yüzünden** 'aşık
Ol sebeften oldu ma'sûk menba'-ı ihsân-ı 'aşk (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 7).
[yüzünden, -ün, -den]

yüz: Yüz, sayı sıfatı.

1. Dü cihân ey dil yeter hüccet saña fermân-ı Hâk
Halleden ol 'âlem-i ma'nâda **yüz** biñ müşkilât (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 25, Mısra 4). [yüz,]

yüz tut-: Yönelmek, meyletmek.

1. Ol keremle kânının dergâhına **tuttum yüzüm**
Raḥminiñ erḥâmıdır çünkü Raḥmânım benim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 3). [yüz tut,]
2. Cân 'azîzim sende bî-rûn ol bu tenden vâkt iken
Çün harâba **tuttu yüz** âh beyt-i gönülüm sū-be-sū (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 10).
[yüz tut, -tu]

yüz biñ: Pek çok.

1. Firkat ü hecriñle yakıtım sinede **yüz biñ** çerâğ
Muṭfî'-i âb-ı vişâlin eylediñ benden ırâğ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 1). [yüzbiñ,]
2. Şaçlarıñ ve'l-leyl ammâ ve'd-ḍuhâ vechiñ seniñ
Vaşfiñ etmekte 'âciz biñ kitâb **yüz biñ** varak (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 8). [yüzbiñ,]
3. Hem-dem olmuşsuñ rakîb-i bed-likâ yanındadır
Eylediñ **yüz biñ** ḥakâret bendeñe âh rû-be-rû (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 6). [yüz biñ,]
4. Yâ Hâkîm yâ Qadîr kudret seniñdir şüphesiz
Kün dimekle var edersiñ nice **yüz biñler** 'adîm (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 8). [yüz biñler,]

yüzler sür-: Baş eğmek, (huzurunda) yere kapanmak, saygı göstermek.

1. Dergâhına **yüzler sürerek** yanına vardım
Öptüm kâdemin hem daḥi dāmâna yanaştım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 3). [yüzler sür, -erek]
2. Akmakta gönül cîva gibi kûy-ı vişâle
Yüzler sürerek râhiña biñlerce 'ayân şüh (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 35, Mısra 4). [yüz sür, -erek]

yüzü kara: Utanılacak durumda olma.

1. Hâbiñ hürmeti 'afvet bu Hüznî bir **yüzü kara**
'Âlimsiñ her cihet ḥalim saña zerre nihânım yok (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 13).
[yüzü kara,]

yüzü şuyu hürmeti: Birinin veya bir şeyin hatırına değer verildiği için anlamında kullanılan bir söz.

1. Kābe Kavseyin şāhibiniñ **yüzü şuyu hürmeti**
Hubb-ı dünyā māsivādan eyle bu kalbim selim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 9). [yüzü şuyu hürmeti,]

yüzü yok: "Bir şeyi yapmaya cesareti yok, öyle yanlışlıklar yaptı ki teklif etmeye utanıyor." anlamında kullanılır.

1. Zenbim el-hālāt hazā gün-be-gün eyler füzün
Yok yüzüm dergāhiña varmağa bir dem el-‘iyāz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 6). [yüzü yok,]

yüze ur-: Ayıplayarak kusurunu yüzüne söylemek.

1. Yā Ra’ūf yā Kerīm yā Ğafūr igfirlenā
Urma ‘işyānım **yüzüme** şol zamān vaqtü’l-‘akīm (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 4). [yüzüme ur, -ma]

-Z-

zabı et-: Ele geçirme, kontrolüne alma.

1. **Zabı etti** bu dem kişveri iklīm-i vücūdum
Yağmaya verip varımı dārā-yı muḥabbet (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 17). [zabı et, -ti]
2. Cınnet-i ceş-i firākıñ **etti zabı** dil kal’asın
Mecnūn-āsā kūh-ı ğamda vaḥşile ünsiyetim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 5). [zabı et, -ti]

zabı eyle-: Zaptetmek. İdaresi altına almak. Kontrol etmek.

1. **Zabı eyle** dilin zāğ gibi ettirme teneffur
Çün oldu ‘azīm meslek-i elķāb-ı tevāzu’ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 82, Mısra 9). [zabı eyle,]

zabı kıl-: Ele geçirmek, tutmak.

1. Ğonca hüsnüñ tal’at-ı şems-i muḥabbet kalbe bil
Zabı kılmış kal’asın hem beyt-i hubbuñ luṭf kıl (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 109, Mısra 2). [zabı kıl, -mış]

zabı eyle-: Ele geçirmek.

1. Burķu’ñ ref’et yüzünden bir kez temāşā eyleyim
Rūyuñu **zabı eylemiş** ol perçem-i tarmār heves (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 69, Mısra 6). [zabı eylemiş, -miş]
2. Ğam leşkeri **zabı eyledi** dil kişverin eyvāh
Fetḫeyledi vaşl ile sulṭānıma söyle (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 142, Mısra 3). [zabı eyledi, -di]

zād: Azık, yolluk.

1. Karanlık kabre varmazdan enisiñle alıp **zādın**
Ricā eyle şehir vaḫti olup maḫşūda vāşıl hā (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 15). [zādın, -ın]

zād-ı uḫrā: Ahiret yolluğu, azığı.

1. **Zād-ı uḥrā** Hüzniyā yok bil vaṭan kabriñ seniñ
Çün Mine'l-îmān dimişler dildeki ḥubbu'l-vaṭan (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 135, Mısra 11*). [*zād-ı uḥrā,*]

zād-ı 'uḳbā: *Ahiret azığı.*

1. **Zād-ı 'uḳbā** kaydını taḥşile sa'y et Hüzniyā
Kim 'ademden var ede ne bunca 'işyāniñ 'abeş (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 28, Mısra 13*). [*zād-ı 'uḳbā,*]

zāğ: *Karga.*

1. Zabt eyle dilin **zāğ** gibi ettirme teneffur
Çün oldu 'azīm meslek-i elḳāb-ı tevāzu' (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 82, Mısra 9*). [*zāğ,*]

zāhid: *Kaba sofı. II Çok dindar olup irfanı olmayan kimse.*

1. Meded müjgān ile ḡamzeñ ne cellād-ı zamān olmuş
Nice **zāhidleriñ** 'aḳlıñı eder fi-ḳible-ḡāhından (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 134, Mısra 8*). [*zāhidleriñ, -ler, -in*]

zāhidā: *Ey zahid!*

1. Nazar kıl **zāhidā** bir dem bugün meydānımız vardır
Ledünden men'aref dersin veren pīrānımız vardır (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 55, Mısra 1*). [*zāhidā,*]
2. Biz ḥaḳīkat şehrine baştık kadem bil **zāhidā**
Kılmayız zerre muḥabbet çerḡe biz devvāra biz (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 65, Mısra 3*). [*zāhidā,*]
3. Şüret ü şekl-i gedāyı **zāhidā** ḡor bilme sen
Etmeye iḡfāl seni ḡiç ol 'acīb rengin libās (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 68, Mısra 5*). [*zāhidā,*]
4. Ehl-i cürmüm **zāhidā** zem etme 'işyānım benim
Ḥamdülillah sıdkile var Ḥaḳḳa imānım benim (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 111, Mısra 1*). [*zāhidā,*]
5. Bī-piyāle bādesiz mest-i müdāmım **zāhidā**
Hem-dem oldum ḡāhi de ol zülf-i şebbolarla ben (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 127, Mısra 13*). [*zāhidā,*]
6. Biz muḡib-i ḡānedānız cān u dilden **zāhidā**
Sālik-i rāh-ı ḡaḳīkat bī-riyā derler bize (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 139, Mısra 9*). [*zāhidā,*]

zāhid-i sālūs: *İki yüzölü zahid.*

1. Ey **zāhid-i sālūs** hele 'aşḡtan ḡaberiñ yok
Kevşer gibi şāfidir o şahbā-yı muḥabbet (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 27, Mısra 11*). [*zāhid-i sālūs,*]

zāhid-i sālūsî-veş: *İki yüzölü zāhid gibi.*

1. **Zāhid-i sālūsî-veş** hāy hūya minnet etmeyiz
Kūşe-i meyḡānede mest-i müdāma sākīyiz (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 59, Mısra 3*). [*zāhid-i sālūsî-veş,*]

zaḡm: *Yara.*

1. Ey perī müjgāniña bu sīnemi ettim hedef
Şerḡa şerḡa etmede cismimde **zaḡmıñ** muḡtelef (*Yozgatlı Hüzni Dîvânı, Gazel 85, Mısra 2*). [*zaḡmıñ, -in*]

zaḥm-ı hicrân: *Ayrılık yarası.*

1. Bir taraftan cevri-i dilber **zaḥm-ı hicrân** bir taraf
Kaṭre kaṭre eşkimiz çün baḥr-i ‘ummân ağlatır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 11*). [*zaḥm-ı hicrân,*]
2. Düştü gönle devri-i sâbık dil yanar cân ağlatır
Rîze rîze kan döker ten **zaḥm-ı hicrân** ağlatır (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 53, Mısra 2*). [*zaḥm-ı hicrân,*]

zaḥm-ı ‘ișyân: *İsyân yarası.*

1. Dâ’-i zenbiñ ey ṭabîb-i çâre-sâzı el-amân
Kaddimi kıldı muḳavves **zaḥm-ı ‘ișyân** soñ ramak (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 12*). [*zaḥm-ı ‘ișyân,*]

za’if: *Zayıf, kuvvetsiz. II Acımacak durumda.*

1. **Za’ifsiñ** kendiñi gel atma nâra
Vücûta yok taḥammül nâra maḥşûş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 29*). [*za’ifsiñ, -sin*]
2. Müjde-i rahmet ile kıl ğamdan âzâde yâ İlâh
Ol **za’if** kullarıña çün sensiñ ekrem el-‘iyâz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 12*). [*za’if,*]
3. Es-sefer çün Kıt’atünmine’s-saḳardır ‘âleme
Mür-âsâ bak **za’if** olmaḳta biñlerce cesûr (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 8*). [*za’if,*]

zâ’ir: *Ziyaret edenler.*

1. Enbiyâ’ vü evliyâ cümle sürüşân **zâ’iriñ**
Şarf-ı mâl bezl-i vücûd etmekte her ḥuccâc saña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 9*). [*zâ’iriñ,*]
2. Bayramoğlu nâmıdır Hâcî Ḥalîl
Zâ’irinden Fâtihâ eyler ricâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 14, Mısra 8*). [*zâ’irinden, -in, -den*]

zâkir: *Zikreden, zikredici, anan.*

1. Mâr u mür vaḥş u tıyûr aḥcâr u eşcâr **zâkiriñ**
Oldu ber-dâr ‘aşḳ ile Mansûr bin Ḥallâc saña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 11*). [*zâkiriñ,*]

zâlim: *Zulm eden, zâlim (Sevgili).*

1. Eyledi te’şîr firâkıñ sine-i süzânıma
Raḥm kılma kanlı **zâlim** nâle vü efġânıma (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 2*). [*zâlim,*]

zâlim felek: *Acımasız kader.*

1. İntikâmın almada **zâlim felek** bizden müdâm
Meslûb oldu ‘aḳl ü fikrim dehre Mecnûnum gibi (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 9*). [*zâlim felek,*]

zamân: *Zaman, durum, şart, elverişli hal.*

1. Kuzum fevt eyleme fırşât **zamânın**
Metâ vü ulu bâzâra pârın maḥşûş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 15*). [*zamânın, -ın*]

zamân: *Devir, zaman; talih.*

1. Verme dil zinhār **zamānıñ** dil-firīb maḥbūbuna
Bî-vefāyā dil veren pişmān olur ‘ālem bu yā (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 11). [zamānıñ, -in]
2. Çok **zamāndır** ağlarım hecriñle cānān el-meded
İñlerim ‘aşkıñla her dem eyle ihsān el-meded (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 1). [zamāndır, -dır]
3. Nefse uydum rüz u şeb ettim ḥatālar bî-şümār
Görmemiş müslim **zamānda** nev’i ādem el-‘iyāz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 4). [zamānda, -da]
4. Etmedi te’şir size bunca **zamāndır** āhımız
Küşe-i aḥfāya çektiñ kendiñi ey şāhımız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 1). [zamāndır, -dır]
5. Devlet-i Dārā degil dünyā daḥi ‘aynımda yok
Eyledim nefret **zamāndan** hîç ḥalāvet ḳalmamış (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 4). [zamāndan, -dan]
6. Va‘de-i vaşlın **zamānı** geldi bayrām günüdür
Ver lebinden ‘îdiyye büse hemān etmem ferāğ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 83, Mısra 9). [zamānı, -ı]
7. Seniñ gül ḥüsnüñe cānān mekān ‘āşık **zamān** ‘āşık
Seniñ evşāfıñı dilden bilen ‘āşık duyan ‘āşık (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 1). [zamān,]
8. Neden böyle olur mağrūr iki günlük fenāya dil
‘İbādetle mürūr etmiş niçin bir ān **zamānım** yok (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 6). [zamānım, -ım]
9. Yā Ra‘ūf yā Kerīm yā Ğafūr iğfirlenā
Urma ‘işyanım yüzüme şol **zamān** vaktü’l-‘akīm (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 4). [zamān,]
10. Şeb-i firḳat dil-i dîvānemi maḥvetti meded
Ne **zamān** şubḥ-ı vişālın ile ḥandān olayım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 121, Mısra 6). [zamān,]

zanbāk: Zambakgillerden, 90-100 santimetre yüksekliğinde, güzel ve iri çiçekli, çok yıllık bir süs bitkisi, top zambak.

1. Açıldı her taraf sünbül menefşe erguvān reyḥān
Şüşāmla yāsemin **zanbāk** daḥi ol nergis-i şehlā (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 4). [zanbāk,]

zannet-: Sanmak.

1. Şüret-i mergūbların bil sîreti ef‘î gibi
Nice ḥac çıktı veli **zannetigiñden** bî-ḳıyās (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 68, Mısra 10). [zannetigiñden, -tigin, -den]
2. Mürşid-i kāmīl deyü dāmānını būs eylesem
Müttakī **zannetigim** pırde kerāmet ḳalmamış (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 10). [zannetigim,]

zann-ı zevāl: Yok olma sanısı.

1. Dîdede kâbūs-ı zülmet zînet-i dünyā ḥayāl
Cümlesi **zann-ı zevāldır** sebzevāt u bağçe bağ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 10). [zann-ı zevāl, -dır]

zār eyle-: Ağlamak, inlemek.

1. **Eylesin** beytü’l-ḥazanda mişl-i Ya‘ḳūb Hüznî **zār**
Sende var taḥt-ı şafāda bul selāmet gel yetiş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 71, Mısra 13). [zār eylesin,]

zār u ḥazın: Ağlamaklı ve kederli.

1. Şol hayal-i vuşlatıñla Hüznî-veş **zâr u hazîn**
Saltanatta guşşaya şâyân ararsañ işte ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 13*). [*zâr u hazîn,*]

zât: Kendi, bizzat kendi.

1. Hamd-i bî-had **zâtıña** etti tulû‘ ‘aşk göñlüme
Şol Cevād isminle kıldım ben bu ‘aşka iktidā (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 5*). [*zâtıña, -ı, -ña*]
2. **Zâtıña** ettim tevessül kendime kıldım şefî‘
Ol Habibiñ hürmeti et ‘aşkıñı ihsân baña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 11*). [*zâtıña, -, -ı, -ña*]
3. Döktüñ yere âl kanını hınzîr-i yabânî
Dil teşne ne idi o şehiñ **zâtıña** kîniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 16*). [*zâtıña, -ı, -ña*]

zât: Özünde, varlığında.

1. Bulur münkirleriñ imân göreydi rif‘ât-ı şanıñ
Muhaşşal **zâtıña** her dem pîrân ‘aşık hûbân ‘aşık (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 8*). [*zâtıña, -ı, -ña*]

zât-ı ecel: Eceli yaratan, eceli takdir eden Allah.

1. Hâm şüfiniñ levî ü ta‘n ü **zât-ı ecel** zemmeden
..... sen (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 9*). [*zât-ı ecel,*]

Zât-ı Hudâ: Allah, Hudâ.

1. **Zât-ı Hudâ** hâle vukûf kullarına Rabb-i Ra‘ûf
‘Aşıkına bil ki ‘atûf vaqt-i şehir vaqt-i şehir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 19*). [*zât-ı Hudâ,*]

zât-ı pāk: Temiz, saf yaratılış.

1. Kudret ıssı ey Kerîmi ey Rahîm-i Lâ-yezâl
Her nekâyişten münezzeh **zât-ı pākîñ** bî-mişâl (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 2*). [*zât-ı pāk, -in*]

zât-ı pāk: Temiz yaratılışlı zât. (Hz. Muhammed).

1. Sırr-ı vahdet İsm-i A‘zam **zât-ı pākîñ** haqqıçün
Raḥmetinle kıl nazar mine’l-emân her ân baña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 9*). [*zât-ı pākîñ,*]

zât-ı şavm: Orucun özü, kendisi.

1. **Zât-ı şavmıñ** ‘îd-i fitriñ haqqıçün kenz-i ‘atâ
Kayd-ı gâmdan hem rehâ etsin beni Hayyüñ şabûr (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 13*). [*zât-ı şavm, -ın*]

zât-ı ta‘rif: Tanıtan, anlatan kişi.

1. Der-i vâlâsına ettim nüzûlü
Bizi istikbâl eden ol **zât-ı ta‘rif** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 87, Mısra 10*). [*zât-ı ta‘rif,*]

zebân: *Dil , konuşma, söylem.*

1. Şeb-i yeldâda tâ şubha degin âh u figân eyler
Dil âteş leb dehân âteş ne hikmettir **zebân** âteş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 6). [zebân,]
2. Ağzıma alıp la'l-i lebin hem de **zebânın**
Büzzâkın emip derdime dermâna yanaştım (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 122, Mısra 7). [zebânın, -in]

zebûn eyle-: *Düşkün, muhtaç hale getirmek.*

1. Kıyâmetler kopardı 'âleme çeşmiñ siyâhından
Zebûn eyler nice Rüstemleri ol nîm-nigâhından (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 2). [zebûn eyle,]

Zebûr: *Dâvut peygambere indirilen ve münâcatları ihtivâ eden ilâhî kitap.*

1. **Zebûr** Tevrât dañi İncil ü Furkân
Okurlar na'tuñı seyrânesiyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 11). [zebûr,]

zeheb: *Altın, zer.*

1. Çünkü zer hâliş olur mu yanmayınca nâra hiç
Yan bu nâr-ı 'aşk-ı Hakkâ olasıñ hâliş **zeheb** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 12). [zeheb,]

zehr: *Zehir, öldürücü sıvı.*

1. Leddünnî dersini âmûht olan semmi 'asel eyler
Seniñ o telh-sühan tığñ bala **zehri** kıtar vâ'iz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 12). [zehri, -i]

Zehrâ: *Hız. Muhammed'in kızı Hz. Fatma'nın lakabı, Fâtımatüz'z-Zehrâ.*

1. Ebu's-sıbteyn o **Zehrâñıñ** eridir
Bu dîn arslanıdır bî-iştibâhı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 157, Mısra 21). [zehrâñıñ,]

zehr-i endüh-ı firâk: *Ayrılık derdinin zehri.*

1. Sâkîya şun bâdeyi bizler anıñ mezzâkıyız
Zehr-i endüh-ı firâkıñ 'aşk ile tiryâkıyız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 2). [zehr-i endüh-ı firâk, -in]

zehr-i ğurbet: *Gurbet zehri.*

1. **Zehr-i ğurbet** nüş edip sen câme-i hasret ile
Ağla Hüznî haşre dek dehrîde mahrûmlar gibi (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 149, Mısra 9). [zehr-i ğurbet,]

zehr-i hecr: *Ayrılık zehri.*

1. Râh-ı 'aşkıñ tekyesinde cânını kurbân eden
Zehr-i hecrîñ nüş eden bir Hüznî-i mestâneyim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 12). [zehr-i hecr,]
2. **Zehr-i hecrî** etmeden nüş dâ'imâ Hüznî gibi
Mevtim ahsen her cihetten bu dil-i dîvânıma (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 143, Mısra 9). [zehr-i hecr, -i]

zehr-i hicrân: *Ayrılık zehri.*

1. Baht-ı dünümle bugün etti baña devrân garaž
Zehr-i hicrânı yutup etti dil-i nālân garaž (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 77, Mısra 2*). [*zehr-i hicrân, -i*]
2. Elvedâ‘ ettim emānet hıfz ede Mevlâ seni
Kim verildi şerbet ola **zehr-i hicrân** elvedâ‘ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 81, Mısra 4*). [*zehr-i hicrân,*]

zehr-i ‘ișyân: *İsyanın zehri.*

1. **Zehr-i ‘ișyân** yutturur bu nefsile şeytân baña
Zenbime vâkıf olan her ins ü cin hayrân baña (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 1*). [*zehr-i ‘ișyân,*]

zehr-i mâtem: *Yas zehri.*

1. Hem Hasan ‘aşkına **zehr-i mâtemi** nüş eyleyen
Meşhediñ kıtmîri hâşıl muṭlakâ derler bize (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 13*). [*zehr-i mâtem,*]

zekât: *İslamiyette, sahip olunan mal ve paranın kırkta birinin, her yıl sadaka olarak dağıtılmasını öngören beş şarttan biridir.*

1. On sitem kıl bir mürüvvet ‘öşr-i şer’î-veş baña
Kırkıta bir hüsnüñ **zekâtın** ver bize ‘ālî neseb (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 19, Mısra 8*). [*zekâtın, -in*]

Zelîhâ: *Yûsuf Peygamber kıssasının kadın kahramanı. Hz. Yûsuf’a âşık olduğu bilinen ve Hz. Yûsuf tarafından gençliğine tekrar kavuşturulan kadın.*

1. Şâh iken dehre **Zelîhâ** ‘aşk ile yoḥsul olur
Mışra Yûsuf kıl iken sultân olur ‘âlem bu yâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 7*). [*zelîhâ,*]

zelîl: *Yanılan, hata eden, düşen.*

1. Mûy-ı sefid cürm-i şakîl kendi denî nefsi **zelîl**
İster iseñ Ḥaḳḳa delîl vakt-i seher vakt-i seher (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 42, Mısra 15*). [*zelîl,*]

zem et-: *Ayıplamak, yermek.*

1. Ehl-i cürmüm zâhidâ **zem etme** ‘ișyânım benim
Ḥamdülillah sıdkile var Ḥaḳḳa imânım benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 111, Mısra 1*). [*zem et, -me*]

zem olun-: *Kötüleme, yerme.*

1. İlticâ‘ı kat‘ edenler **zem olundu** dü cihân
İbn-i Hişâm Bû Leheb-veş la‘nete oldu karîn (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 9*). [*zem olun,*]

zemheri-veş: *Kara kış gibi.*

1. Yağdırır bārân-ı hicrân **zemheri-veş** başıma
Sāye-i luṭfuñda talṭîf olmada her dem rakîb (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 20, Mısra 7*). [*zemheri-veş,*]

zemîn: Yer, yeryüzü.

1. **Zemîne** sâyeler şalmış o servi hoş hırâm eyler
Eser bād-ı şabâ rüy-ı behiştten dem verir ammâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 12, Mısra 9).
[zemîne, -e]
2. Ğubârîñ iftiḥârı ‘arşa bestir
Vücûduñla **zemîn** şādân Muhammed (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 36, Mısra 10). [zemîn,]
3. ‘Abd-i Memlûkuñ seniñ cümle ferîşte ins ü cin
Ol mübârek merḳadiñle iftiḥâr eyler **zemîn** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 126, Mısra 12). [zemîn,]

zemîn ü âsumân: Yer ve gök. Her yer.

1. **Zemîn ü âsumân** mâtem libâsın giydi hecriñle
Ḥacer kum berk-i eşcâr dem-be-dem ol küh-sâr ağlar (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 44, Mısra 7).
[zemîn ü âsumân,
2. Derûnumdan çıkan âh-ı şerârımdan cihân âteş
Zemîn ü âsumân âteş ‘aceb kevn ü mekân âteş (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 74, Mısra 2). [zemîn ü âsumân,]
3. Şarâb-ı selsebîl-âsâ mübârek nuṭṭ-ı pür-ḥikmet
Ne ḥikmettir saña cümle **zemîn ü âsumân** ‘âşık (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 12).
[zemîn ü âsumân,]

zemm: Yermek. Gıybetini yapmak.

1. Vâ‘iz bizi sen kürsüde **zemmeylediñ** amma
Ma‘zûr tutula elde mi itfâ-yi muḥabbet (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 27, Mısra 9).
[zemmeylediñ,]

zemmetme-: Birisinin ayıplarını söylemek, çekiştirmek. Kötülemek, yermek.

1. Bizi **zemmetmesin** aşla ğinâmız beyt-i Mevlâda
Ḥarâbât ehline düşmân o Ḳârûn-veş batar vâ‘iz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 80, Mısra 9).
[zemmetmesin,]

zenb: Günah, suç.

1. Zehr-i ‘işyân yutturur bu nefsile şeytân baña
Zenbime vâkıf olan her ins ü cin ḥayrân baña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 2, Mısra 2). [zenbime, -im, -e]
2. **Zenbim** el-ḥâlât hazâ gün-be-gün eyler füzûn
Yok yüzüm dergâhıña varmağa bir dem el-‘iyâz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 39, Mısra 5).
[zenbim, -im]
3. Rabbenâ bir ḳatre rahmiñ heft ü deryâya bedel
Zenbim ikrar eyleyip geldim kerem kıl yâ Raḥîm (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 110, Mısra 6).
[zenbim, -im]

zencîr-i ‘aşk: Aşk zinciri.

1. Yâre verdik gönlümüz **zencîr-i ‘aşk**a bağıldır
Emrine maḥkûm olandan ğayre münḳâd etmeyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 3).
[zencîr-i ‘aşk,]

zer: Altın.

1. Çünkü **zer** ḥâliş olur mu yanmayınca nâra hiç
Yan bu nâr-ı ‘aşk-ı Ḥaḳḳa olasıñ ḥâliş zeheb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 11). [zer,]

zerre: Çok küçük parçacık.

1. Gerdenimden hem sivā kaydın benim hallet hemān
Kalmasın gönlümde **zerre** derd-i ‘aşktan mā‘adā (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 1, Mısra 10). [zerre,]
2. İbn-i ‘İmrân İbn-i Meryem rif‘âtin ‘âtin bir **zerresi**
Kābe Kavseyin ‘âlem-i lâhut ol minhâc saña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 5). [zerresi, -si]
3. İtmesen **zerre** ‘ibâdet şân-ı Hakk’a yok ziyân
Nefse â’id nîk ü bed ferdâda ‘âhâttır saña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 7). [zerre,]
4. Ni‘met-i hak ‘âleme bahr-i muhîtiñ **zerresi**
Ol Kerîmiñ rahmeti dil bî-nihâyettir saña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 11). [zerresi, -si]
5. Mürüvvet merhamet eyle dil-i bî-çâreye cânım
Ki senden gayri bir **zerre** görünmez dideme dünyâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 6). [zerre,]
6. Mâh u hürşid gül cemâliñ ey perî bir **zerresi**
Bârekellâh her hatâdan şaklasın Hak dâ‘imâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 8, Mısra 3). [zerresi, -si]
7. Benim bu cürmüme nisbet degil katre yedi deryâ
Hacer kum berk ü eşcârâ dañi **zerre** kiyâh yâ Rab (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 16, Mısra 4). [zerre,]
8. Cehennemden beter nâr-ı firâkıñ derdi cânânım
Çekilmez **zerre** kañtâr-ı gaminñ bâr-ı girân ey şulû (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 12). [zerre,]
9. Ruñlarıñ etmek diler bu hasta göñle bir devâ
Zerre vermez fırsat-ı satvetle ammâ gamzeler (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 4). [zerre,]
10. Şöhretim Mecnûn gibi hem dâsitân-ı ‘âlemiñ
Hüsnüyûñ bir **zerresi** Leylâda dersem çok mudur (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 56, Mısra 10). [zerresi, -si]
11. Lâ‘ubâli meşrebim **zerre** ferâgat etmezem
Kays u Ferhâd ile cennet tahtınıñ ortaқыız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 11). [zerre,]
12. Etmede cevrin tezâyüd gün-be-gün cânânımız
Zerre te’sîr etmedi âh nâle vü efgânımız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 2). [zerre,]
13. Hâk-i pâye düştüm encâm eyledim vaşlıñ ricâ
Etmedi **zerre** mürüvvet seng-i dil-i hûbânımız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 8). [zerre,]
14. Biz hakîkat şehrine baştık kadem bil zâhidâ
Kılmayız **zerre** muhabbet çerçe biz devvâra biz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 4). [zerre,]
15. Zînet-i dünyâ medâr-ı iftiñhârdır nâ-kese
Zerre rağbet etmeyiz hem dirheme dînâra biz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 8). [zerre,]
16. Şarf-ı ‘ayn ettim cihândan hiç mürüvvet kalmamış
Dilberin de devletin de **zerre** lezzet kalmamış (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 2). [zerre,]
17. Var ise sürdüm diyen dünyâda devrânü’ş-şilâ
Hakkına râzî olanda **zerre** râhat kalmamış (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 70, Mısra 6). [zerre,]
18. Bâb-ı lutfuñ sâ’ili Hüznî gedâyı etme red
Âsitân-ı dergehiñden etmez ol **zerre** ferâg (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 14). [zerre,]
19. Zerre taqdîr etmediñ âh kıymetim ey mâh-rû
Geçti ‘aşk da‘vâcığım sen bir taraf ben bir taraf (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 86, Mısra 7). [zerre,]
20. Hüsn-i Yûsuf gül cemâliñ hulқыyñ bir **zerresi**
Hızr u Mûsa ol ledün dersiñden almış bir sebak (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 9). [zerresi, -si]
21. Güzellikte dañi Yûsuf olan **zerre** cemâliñden
Bilenler rûtbe-i ‘aşkıñ ‘âyân ‘âşık nihân ‘âşık (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 90, Mısra 9). [zerre,]
22. Ey Hüznî geçer rûz u leyâl ile eyvâh cürm
Allaha yarar hakқыyla **zerre** eşerim yok (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 92, Mısra 12). [zerre,]
23. Habibiñ hürmeti ‘afvet bu Hüznî bir yüzü kara
‘Âlimsiñ her cihet hâlim saña **zerre** nihânım yok (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 94, Mısra 14). [zerre,]

24. Küfrüne hüküm olduğu Kur'ana hakâret
Ettikleri nisyân olamaz **zerre** bî-dîniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 10*). [*zerre,*]
25. Ey cefâ-cû bilmediñ hayfâ ki kadrim neyleyim
Yok mudur sineñde yoksa **zerre** imânîñ seniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 4*). [*zerre,*]
26. Gözleriñiñ karasına yandı gönül çâresi ne
Sine-fezâ **zerresine** teşne gönül yandı yürek (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 4*).
[*zerresine, -si, -ne*]
27. İstemem et ülfetiñ var dâ'imâ ağıyar ile
Zerre kadrim bilmediñ âh nâzlı yârim âh benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 4*).
[*zerre,*]
28. Akıtıñ dide-i hûnun meded ey şâh-ı cihân
Acımañ Hüznîye **zerre** diliñ âhen mi desem (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 117, Mısra 10*). [*zerre,*]
29. Kalmadı 'indiñde **zerre** ey perî-rû kıymetim
'Aşkıñ oldu âlem içre bâ'ış-i mahviyetim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 124, Mısra 1*). [*zerre,*]
30. Yâ nic'oldu de seniñle sevdiğim devrânlarım
Etmedik **zerre** sebât şol 'ahd ile peymâne sen (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 4*). [*zerre,*]
31. Çünkü 'usrûñ yusrü var 'âcil olma ol şekib
Def' eder Hâllâk-ı 'Âlem çekme dil **zerre** miñân (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 135, Mısra 6*).
[*zerre,*]
32. **Zerre** kadrim bilmediñ ağıyar ile hem-dem olup
Eyledim kağ'-ı ümîd âh vaşlıña şimden girü (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 3*). [*zerre,*]
33. Hiç mürüvvet yok mudur üftâdeñe ey bî-vefâ
Olmazam **zerre** emîn hep andıña boştur şu bu (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 136, Mısra 8*). [*zerre,*]
34. Ey Hüznî 'akıl ermedi reftâr-ı 'acibe
Bir **zerre** değil medhine eş'ârıña karşı (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 137, Mısra 12*). [*zerre,*]
35. **Zerre** lutfuñ görmedim görmem dahî şimden girü
Ey melek-simâ meded kıl dökme gel kanım deyü (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 11*).
[*zerre,*]
36. Kâ'inâta eylemiş takşim cemâlin **zerresin**
Zümre-i hûbân şehî bañr-i letâfet mâyesi (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 7*). [*zerresin, -sin*]

zerrece: Zerre kadar, çok az.

1. **Zerrece** rahm etmez ey şüh durmayıp kanım içer
Kan döker nâ-hağ yere doymaz mı hâlâ gâmezler (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 9*).
[*zerrece,*]

zevk: Eğlence, eğlenti.

1. Açar göz yaşlarım şanki bahâr eyyâm-ı bārânı
Ne elde vuşlatıñ **zevki** ne hicrâna temâmet var (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 43, Mısra 6*). [*zevki, -i*]
2. Miñnet-i dünyâ benim hiç **zevkime** vermez hâlel
Nûh-ı 'aşkıñ bañr-i gâmiñ tûfâna minnet etmeyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 64, Mısra 7*).
[*zevkime, -im, -e*]
3. Tâcir-i 'ankâ mişâlim gâmiñ hüzün emtâ'ımız
Zevk atıp hüzün almada bir hoşça kârım benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 119, Mısra 4*).
[*zevk,*]

zevk ü şafâ sür-: Zevk ve sefâ içerisinde gününü gün etmek.

1. Tıfl-ı nevres kadr-i 'uşşâk yok hemân külhândasın
Bilmezem ağıyar ile **zevk ü şafâ sürdün** mü hiç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 31, Mısra 8*). [*zevk ü şafâ sür, -dün*]

zeytün: Zeytin.

1. Gözleriñ **zeytûna** beñzer berk-i hâıf ğamzeler
Kibrigîñ sihâm-ı kaža mı tîğ-ı Rüstemden midir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 3*).
[zeytûna, -a]
2. Ğabğabıñ mînâ ise mir'ât-ı haqtır gerdeniñ
Çeşm-i âhû var iken **zeytûna** minnet etmeyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 60, Mısra 10*).
[zeytûna, -a]

zıll-ı hümâ: *Hüma'nın gölgesi.*

1. Görmedim görmez beşer mişlin anıñ âşuftesi
Bir şehinşâh-ı cihândır **zıll-ı hümâdır** sāyesi (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 4*). [zıll-ı hümâ, -dır]

zîbâ: *Güzel, renkli, yaraşıklı.*

1. Bir vaqt olur Yûsuf-ı dehre nazar etmez
Bir vaqt olur çehresi **zîbâ** puta mâ'il (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 8*). [zîbâ,]

zîb-i fer-hüsn: *Güzellik ışıĝının süsü.*

1. Ol perîniñ **zîb-i fer-hüsnünde** hürşid pāyesi
Metn-i hüsnü şerhine yoktur liyâkat ğāyesi (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 1*). [zîb-i fer-hüsn, -ün, -de]

zîb-i gülistân: *Gül bahçesinin süsü.*

1. Gözler süzerek kaş çatarak şûh-ı cihân-bân
'Azmiñ baĝa mı **zîb-i gülistânım** efendim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 6*). [zîb-i gülistân, -ım]

zîk: *Dik. Dar olma, darlık.*

1. Vaqt **zîk** ma'nâ reķik nâ-merde açma bî-haber
Bâr-ı sevdâ çekmeyen civāna pek 'irfân güç (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 9*). [zîk,]

zîkr et-: *Zikretmek, anmak.*

1. Hüznîyâ bir bâķi yāre ver gönül kıl âh ü zâr
Elvedâ' ettikte ruħuñ **zîkr ede** ol ten kafes (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 67, Mısra 10*). [zîkr ede,]
2. Seni haķ eyleyen Rezzâķı **zîkret**
Anı zîkr eylemek ebrāra maħşûş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 13*). [zîkret,]

zîkr eyle-: *Tekrarlamak, dilinden düşürmemek.*

1. Ticâret len tebûr olmak dilerseñ Hâķķı **zîkreyle**
Rızık için elem çekme Hudâ rızķıñā kâfil hâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 10, Mısra 5*). [zîkreyle,]
2. Seni haķ eyleyen Rezzâķı zîkret
Anı **zîkr eylemek** ebrāra maħşûş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 14*). [zîkr eyle, -mek]

zillet: *Hor görölme, hakirlik, alçalma.*

1. Almasın bir kimseniñ ğurbette cânın el-amân
Hem hayâtı **zillet** aña hem memât haķķında hûr (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 45, Mısra 16*). [zillet,]

zincir: *Birbirine geçmiş bir sıra metâl halkadan oluşan baĝ.*

1. leylî zülfün boynuma **zincîr** gibi bend eylediñ
Bu cünûn-ı ‘aşk ile Mecnûn değil de yâ neyim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 5*).
[zincîr,]

zincîr-âsâ: *Zincir gibi.*

1. Gerdenimde leylî zülfün **zincîr-âsâ** ey perî
Deşt-i Kaysta serserî hayrân ararsaň işte ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 128, Mısra 11*). [zincîr-âsâ,]

zindân: *İçine tutukluların, hükümlülerin konulduğu kapalı yer. II Sıkıntılı, kara yer.*

1. Çün mü’mine **zindân** dañi küffâra gülîstân
Bu dâr-ı fenâ hâşıl-ı **zindân** saña şabret (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 11*). [zindân,]
2. Derdimiz Eyyûba beñzer hüznümüz Ya‘kûb gibi
Mısr içinde menzîlim olmaқта **zindân** el-meded (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 37, Mısra 6*).
[zindân,]

zindân et-: *Zindan etmek, yaşanmaz kılmak.*

1. Alayım başımı artık gideyim hangi ile
Kıluben terk-i vaţan câyımı **zindân edeyim** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 4*). [zindân ed, -eyim]
2. Meded ey sînesi mermer baña ettiñ neleri
Öleyim kırtulayım câyımı **zindân edeyim** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 116, Mısra 6*). [zindân ed, -eyim]

zinde: *Canlı, diri.*

1. Olursam **zinde** dünyâda seniñ ‘aşkıñ enîsimdir
Varırsam kabirle haşre benimle câvidân ey şüh (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 34, Mısra 15*).
[zinde,]

zinde kıl-: *Canlı kılmak.*

1. Mürde cismim **zinde kıl** ol şerbet-i dîdâr ile
‘Âşıkıñ âlâm-ı gâmda ey şeh-i hûbân marîz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 78, Mısra 7*). [zinde kıl,]

zînet-i dünyâ: *Dünya süsü, meşgalesi.*

1. **Zînet-i dünyâ** medâr-ı iftihârdır nâ-kese
Zerre rağbet etmeyiz hem dirheme dînâra biz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 65, Mısra 7*). [zînet-i dünyâ,]
2. Dîdede kâbüs-ı zulmet **zînet-i dünyâ** hayâl
Cümlesi zann-ı zevâldir sebzevât u bağçe bağ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 84, Mısra 9*). [zînet-i dünyâ,]

zinhâr: *Sakın, asla!*

1. Verme dil **zinhâr** zamânıñ dil-firîb mañbûbuna
Bî-vefâyâ dil veren pişmân olur ‘âlem bu yâ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 6, Mısra 11*). [zinhâr,]
2. Nabzıma el urma **zinhâr** ey tabîb-i bî-haber
Eyleme tedbîr ü dermân bulamazsıñ çâre kes (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 66, Mısra 9*). [zinhâr,]
3. Fırşatıñ eyyâmıdır fevt etme **zinhâr** ‘âkıl ol
Halka-ı ezkâr-ı tevîd Hâzret-i Sübhâna gel (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 105, Mısra 7*). [zinhâr,]

zîrâ: *Çünkü, onun için ki.*

1. ‘Aceb mi ‘âlem-i nâsût hârâb olsa figânımdan
Ne eflâk ‘arş u sidre hem daîi levh-i kalem **zîrâ** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 7, Mısra 4). [zîrâ,]
2. Merhabâ ey sâye-i lûtfuñda şâdân olduğum
Eyledîñ memnûn bizi **zîrâ** efendim merhabâ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 9, Mısra 12). [zîrâ,]
3. Şekvâyı bırak kullara bî-fâ’ide **zîrâ**
Elbette gelir ni‘met-i Yezdân saña şabret (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 7). [zîrâ,]
4. Al mecâzı bul hâkîkî ‘avn-ı Hâkla Hüznîyâ
Fevt-i fırsat eyleme **zîrâ** anıñ pişmân güç (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 32, Mısra 14). [zîrâ,]
5. Kıl rahîm devletli şâhım eyle vaşlîñla bekâm
Her taraf kesti amânım gayri **zîrâ** gamzeler (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 51, Mısra 12). [zîrâ,]

ziyâ: *Parlaklık, aydınlık.*

1. Görünmez gözüme **ziyâ** duyaldan na’tıñ şâhım
Hemân ‘aşkıñ dimâğımda ediptir ‘aqlımı mehbû (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 79, Mısra 5). [ziyâ,]

ziyân: *Bir şey veya kimsenin sebep olduğu çıkar kaybı, zarar.*

1. İtmesen zerre ‘ibâdet şân-ı Hâkka yok **ziyân**
Nefse â’id nîk ü bed ferdâda ‘âhâtır saña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 5, Mısra 7). [ziyân,]

ziyâret: *Dua etmek, istekte bulunmak gayesiyle kutsal yerlere, bir kabre, bir türbeye gitme, bir yeri görmeye gitme, görüşme.*

1. Nûh İbrâhîm Hud eyler **ziyâret** ravzañı
Oldu ervâh-ı rûsul hem kâ’imen amaç saña (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 3, Mısra 7). [ziyâret,]

ziyâret et-: *Görüşmeye gitmek.*

1. Pür-sîne-elem durayım âdabla tavâfta
Feryâda **ziyâret edeyim** Bâb-ı Selâmı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 10). [ziyâret ed, -eyim]
2. Bî-hadd ü beyân ‘âşiye yâ Rab keremiñ bol
Hüznî de **ziyâret ede** ol ‘âlî makâmı (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 155, Mısra 14). [ziyâret ed, -e]

ziyâret kıl-: *Ziyaret etmek.*

1. Haftada bir eyleyip teşrîf makâm-i meşhede
Kabrîm üzre **kıl ziyâret** rûhum olsun mustefîd (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 12). [ziyâret kıl,]

zulm: *Haksızlık, eziyet, kötülük, fenalık.*

1. Şehâb-ı zulm ile ba’zî nihândır
Fakaţ **zulmüñ** kazâsıdır şerî‘at (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 26). [zulmüñ, -ün]
2. Ben ricâ ettikçe yâre **zulmün** etmede füzûn
‘Aksine eyler tecellî tuhf-e sultânımız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 62, Mısra 3). [zulmün, -ün]
3. Tâ haşre kadar ‘âşkın âlâmda bıraktı
Çün kesti serîñ **zulm** ile ol sıbt-ı nebîñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 95, Mısra 12). [zulm,]
4. Bir vakt olur ‘âleme dil hâkim-i muksit
Bir vakt daîi **zulm** ile hep re’fet-i zâ’il (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 103, Mısra 10). [zulm,]
5. **Zulmüñ** yetişir bendeñe al bir de du‘âmı
Her vakt-i şehir ‘aşkile nâlânım efendim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 112, Mısra 13). [zulmüñ, -ün]

6. Keş-i vaşlım çün şikest ettiñ benim ey nâzenîn
Külle-i endüh ile biñ **zulm** ile nâ-gâh benim (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 114, Mısra 6*). [*zulm,*]
7. Kelb rakîbe iltifâtın armağan **zulmüñ** baña
Pâyine düştüm kerem kıl şâh-ı hûbânım deyü (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 138, Mısra 9*).
[*zulmüñ, -ün*]

zulm et-: *Zulüm etmek, eziyet etmek.*

1. **Zulm etse** de rahm etmese fermâna muñı‘dir
Maḥkûm olamaz bir şeh ü hünkârın o hûbdan (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 130, Mısra 7*). [*zulm et, -se*]

zulm ile kahr: *Eziyet ve dert.*

1. Felegiñ cevri bize rûtbe-i bālâsı kime
Bizedir **zulm ile kahrı** anıñ i‘tâsı kime (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 144, Mısra 2*). [*zulm ile kahr,*]

zulmet-i âb-ı hayât: *Hayat suyunun karanlığı.*

1. **Zulmet-i âb-ı hayâtı** târ-ı gîsû perçemiñ
H‘âhiş-i la‘l-i lebindir Hızr u İskender yetiş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 72, Mısra 7*). [*zulmet-i âb-ı hayâtı, -tır*]

zulmet-i hecr: *Ayrılığın karanlığı.*

1. Bir tecellî eyle cânâ **zulmet-i hecriñ** yeter
Ebr-i zülfünden görünsün vech-i tâbânıñ seniñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 97, Mısra 7*).
[*zulmet-i hecriñ, -in*]

zulmet-i hicrân: *Ayrılık karanlığı.*

1. Allaha dayan şıdk ile şükrân-ı ni‘âm ol
Bir gün açılır **zulmet-i hicrân** saña şabret (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 26, Mısra 6*). [*zulmet-i hicrân,*]

zulm-i firāvân: *Çok zulmetmek, eziyet etmek.*

1. Bu ne hikmet nice münkire şafâ bahşediyor
Nice hâl ehline de **zulm-i firāvân** ne sebep (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 8*). [*zulm-i firāvân,*]

zulüm: *Eziyet, cefa, kötü muamele.*

1. Bu tahassür bu revîş başıma cinnet getirir
Yeter el çek bu **zulümden** yetişir emr-i ‘asîr (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 46, Mısra 8*).
[*zulümden, -den*]

zulüm et-: *Birine çok acımasızca davranmak.*

1. Ger ölürse Hüznîye gayri teraḥḥum eyleme
Bir **zulüm etmeden** bir yana ben bir yana sen (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 131, Mısra 10*). [*zulüm et, -meden*]

zübâb: *Sinek.*

1. Emriñ olmaz ise olmaz ber-hevâ yerden **zübâb**
Kaṭre-i deryâ edersin bahride gavreñ hayâl (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 3). [zübâb,]

zühd: Dünyaya rağbet etmeme, kendini ibadete verme.

1. **Zühd** ü takvâ ‘âr u nāmūs vermişiz didâra biz
Lânemiz mürğ-i hüma kân-ı kanâ‘at tākıyız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 59, Mısra 5). [zühd,]

zû’l-nevâl: Sonsuz lutf sâhibi.

1. Sensin ol fallâhü hayrun hâfizâ hıfz et beni
İns ü cin mekrinden ey Hayy-ı Qadim **zû’l-nevâl** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 14). [zû’l-nevâl,]

Züleyhâ: Yusuf kıssasında geçen ve Yusuf’a âşık olup iftira atan Mısır azizinin karısı.

1. Sûz-ı dil oldu **Züleyhâ** hüsn-i Yûsuf çün hemîn
Vuşlat-ı cânân için kan ağladı her rûz u şeb (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 18, Mısra 9). [züleyhâ,]
2. Dilim Ya‘kûb **Züleyhâ** ‘akl u fikrim
O Yûsuf vechiniñ efsânesiyiz (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 57, Mısra 5). [züleyhâ,]
3. Çün **Züleyhâ** evvelâ ‘aşk ile oldu nâmdâr
Oldu meftûn şonradan ol Yûsuf-ı Ken‘ân-ı ‘aşk (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 89, Mısra 13). [züleyhâ,]

zûlf: Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.

1. Dik resen **zûlfüñle** cânâ câme-i mevtim benim
Âb-ı gül-fâmîñla yıka eyleyip lutfuñ mezîd (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 38, Mısra 5). [zûlfüñle, -ün, -le]
2. Bir hüma-meşreb şikâr olmazsın ey nevrete sen
Âşiyân-ı bâz-ı ‘aşka **zûlfüñ** âram-gâhımız (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 58, Mısra 8). [zûlfüñ, -ün]
3. leyli zûlfüñ boynuma zincir gibi bend eyledin
Bu cünûn-ı ‘aşk ile Mecnûn değil de yâ neyim (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 125, Mısra 5). [zûlfüñ, -ün]
4. Çekme **zûlfüñle** dilim gel bende Allah ‘aşkına
Âsitân-ı dergehiñde bende Allah ‘aşkına (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 147, Mısra 1). [zûlfüñle, -ün, -le]
5. Bu firîbiñ dilimi şayd etti **zûlfüñ** bendine
Çâresiz âşufte kıldın neyleyim ammâ seni (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 152, Mısra 5). [zûlfüñ, -ün]

zûlf-i büy-ı müşkil: Saçını koklamanın güçlüğü.

1. **Zûlf-i büy-ı müşkile** şol gerdân-ı billür nedir
Vech-i pâkiñde duran top aṭter-i hâller seniñ (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 98, Mısra 7). [zûlf-i büy-ı müşkil, -e]

zûlf-i ğasâk: Karanlık saç. Koyu, kara saç.

1. Cephe-i pâkiñde olmuş merkez-i vaqt-i şafaḳ
Hâ’il olmuş ol mübeddel rûyuña **zûlf-i ğasâk** (Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 88, Mısra 2). [zûlf-i ğasâk,]

zûlf-i şebbo: Şebboy (gibi güzel kokulu) saç.

1. Bî-piyâle bâdesiz mest-i müdâim zâhidâ
Hem-dem oldum gâhi de ol **zûlf-i şebbolarla** ben (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 127, Mısra 14*).
[zûlf-i şebbo, -lar, -la]

zûlf-i semen: *Yâsemin (kokulu) saç.*

1. Düştü vişâl gaygûnuza ol buse-i mehrûnuza
Zûlf-i semen şebboñuza teşne göñül yandı yürek (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 102, Mısra 6*).
[zûlf-i semen,]

zûlf-i siyâh: *Sevgilinin siyah saç.*

1. Mecnûn olalı Leylâ gibi ol **zûlf-i siyâhım**
Feryâd ederim dîdesi fettânıma maşşûş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 75, Mısra 7*). [zûlf-i siyâhım, -ım]

Zûlfikâr: *Döne döne savaşıyan Haydar'ın (Hz. Ali'nin), kılıcının adıdır.*

1. Ebruvân çifte çekilmiş **Zûlfikâr** mı yâ nedir
Ol şîrin tûti kelâmın nûn u kaleminden midir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 7*). [Zûlfikâr,]

Zûlfikâr-âsâ: *Zûlfikâr (Hz. Ali'nin kılıcı) gibi.*

1. Çekilmiş çifte ebrûlar cebîne **Zûlfikâr-âsâ**
Hâzer etmez döker kanın niçin maşlûmuñ âhından (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 134, Mısra 5*).
[Zûlfikâr-âsâ,]

Zûlfikâr-ı Haydâr-ı Kerrâr: *Hz. Ali'nin Zûlfikarı.*

1. Âh muhabbet seyfile bu sinemi amaç eden
Zûlfikâr-ı Haydâr-ı Kerrâr beñzer kaşlarıñ (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 100, Mısra 4*). [Zûlfikâr-ı haydâr-ı kerrâr, -a]

zû'l-kemâl: *Kemal sahibi. II Kusursuz, eksiksiz.*

1. Lâ-şerik ü lâ-naẓîrsiñ vaşfına 'âciz 'uķûl
İhdinâ yâ Rab şîrate'l-müstakîm **zû'l-kemâl** (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 104, Mısra 12*). [zû'l-kemâl,]

zümre: *Topluluk, grup, câmia, sınıf.*

1. İnîler küşe-i miñnette hezârân fuzalâ
Cühelâ **zümresi** de nâ'il-i ihsân ne sebeb (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 22, Mısra 6*). [zümresi, -si]
2. Ne 'Acemdir ne de Gürcü degil ol Türk ü Tâtâr
Meded ol nev'-i beşer **zümresi** 'Âlî Çelebi (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 154, Mısra 8*). [zümresi, -si]

zümre-i 'aşşân: *Susamışlar topluluğu.*

1. Teşne dil mâh-ı muharrem cây-i mâtem sînesi
Zümre-i 'aşşân cünüd-ı Kerbelâ derler bize (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 139, Mısra 4*). [zümre-i 'aşşân,]

zümre-i ebrâr: *Hayırlılar topluluğu.*

1. Yatma gâfil ey gönül vaqt-i seher bî-dâra bak
'Ayn-ı 'ibretle nazar kıl **zümre-i ebrâra** bak (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 91, Mısra 2*). [*zümre-i ebrâra, -a*]

zümre-i hübân: *Güzeller topluluğu.*

1. Kâ'inâta eylemiş taksîm cemâlin zerresin
Zümre-i hübân şehî baħr-i leṭâfet mâyesi (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 153, Mısra 8*). [*zümre-i hübân,*]

zümre-i huccâc: *Hacılar kâfilesî.*

1. **Zümre-i huccâca** beñzer Hüznî tâ'if hüşñâsı
Bu seniñ şân ü şerefiñ Beyt-i Ekremden midir (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 50, Mısra 9*). [*zümre-i huccâc, -a*]

zümre-i 'irfân: *Marifet ehli insanlar.*

1. Naẓmımız iksîr-i a'zâm **zümre-i 'irfân** için
Hüznî pîr-i 'aşktan irşâd gayra isnâd etmeyiz (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 61, Mısra 11*). [*zümre-i 'irfân,*]
2. **Zümre-i 'irfân** içinde etti iḳbâlim bâ'id
Var mıdır 'âlemdede ma'kûs ṭâli'-i dūnum gibi (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 148, Mısra 7*). [*zümre-i 'irfân,*]

zünüb: *Günahlar.*

1. Cû etti **zünüb** dîde-i bārânımı yâ Rab
Kıl luṭf u 'atâ maḳşad u vicdânımı yâ Rab (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 17, Mısra 1*). [*zünüb,*]
2. Behey Hüznî **zünübüñ** ḥadden aştı
Günâhkârân şifâsıdır şerî'at (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 24, Mısra 47*). [*zünübüñ, -un*]
3. Ne ümmet şâhib-i evzâra maḥşûş
Zünüb 'afvı ğanî Ğaffâra maḥşûş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 2*). [*zünüb,*]
4. Hudâdan ḥavfedip terket **zünübü**
Hudâdan ḳorḳmamak küffâra maḥşûş (*Yozgatlı Hüznî Dîvânı, Gazel 76, Mısra 3*). [*zünübü, -u*]

KAYNAKÇA

- AHTERÎ Mustafa Efendi, (2009), **Ahterî-i Kebir**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- AKSOY, Ömer Asım, (1982), **Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü** (3 Cilt), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- AKSOYAK, İ. Hakkı, (2009), **Osmanlı Türkçesi Okuma Kitabı**, Grafiker Yay. Ankara.
- BAYAT, Ali Haydar, (2000), **Türk Kültüründe Lokman Hekim**, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, İstanbul.
- DEVELLİOĞLU, Ferit, (2010), **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara.
- DİLÇİN, Cem, (2013), **Tarama Sözlüğü**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- DOĞAN, Ahmet, (2011), **Osmanlı Türkçesi Sözlüğü**, Akçağ Yayınları, Ankara.
- ERGİN, Muharrem, (2009), **Türk Dil Bilgisi**, Bayrak Basım, İstanbul.
- FAYDA, Mustafa, (1998), “Hulefâ-yi Râşidîn” **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi**, C. XVIII, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, ss. 324-338.
- GÜNEŞ, Mustafa, (2009), **Yozgatlı Hüznî Dîvânı-Eski ve Yeni Harflerle**, Bizim Büro Basımevi, Ankara.
- GÜNEŞ, Mustafa, (2009), **Yozgatlı Hüznî Dîvânı (İnceleme-Metin)**, Bizim Büro Basımevi, Ankara.
- GÜNEŞ, Mustafa, (2016), “Yozgatlı Hüznî Dîvân’ında Geçen Ayetler” **I. Uluslararası Bozok Sempozyumu**, Bozok Üniversitesi Yayınları, Cilt 4, Yozgat. ss. 553-572.
- HARMAN, Ömer Faruk, (1998), “Hud”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi**, C.XVIII, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, ss. 279-281.
- HATİBOĞLU, İbrahim, (2008), “Tarih Boyunca Din”, **İslâm’a Giriş - Temel Esaslar**, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, İstanbul, ss. 25-43.
- HATİBOĞLU, İbrahim, (2008), “Hz. Muhammed ve İslâmiyet’in Doğuşu”, **İslâm’a Giriş - Temel Esaslar**, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, İstanbul, ss. 54-58.
- İVGİN, Hayrettin vd., (2009), **Doğumunun 130. Yıl dönümünde Yozgatlı Hüznî- Hizbî Baba (Hayatı, Anlatıları, Şiirleri)**, Kültür Ajans Yayını, Ankara.

- KAN, Kadir, (2011) “Emiretü’l-Mü’minîn: Zübeyde binti Cafer”, **Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi**, cilt: XI, sayı: 2, ss. 167-198.
- KANAR, Mehmet, (2008), **Kanar Farsça-Türkçe Sözlük**, Say Yayınları, İstanbul.
- KANAR, Mehmet, (2003), **Örnekli Etimolojik Osmanlı Türkçesi Sözlüğü**, Derin Yayınları, İstanbul.
- KARAMAN, Fikret, (2010), “Cebrâil”, **Dinî Kavramlar Sözlüğü**, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, s. 85.
- KOÇU, R. Ekrem, (1969) **Türk Giyim Kuşam ve Süslenme Sözlüğü**, Sümerbank Yayınları, Ankara.
- KORKMAZ, Zeynep, (2009), **Türkiye Türkçesi Grameri- Şekil Bilgisi**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- LEVEND, Agâh Sırrı,(1941), **Dîvân Edebiyatı Kelimeler ve Remizler Mazmunlar ve Mefhumlar**, Niğde Halkevi Neşriyatı, İstanbul.
- MEMMEDOVA-KEKEÇ, Elmira, (2016), “Yozgatlı Hüznî`nin Şiirlerinde Gelenekten İzler”, **I. Uluslararası Bozok Sempozyumu**, Bozok Üniversitesi Yayınları, cilt: 4, Yozgat: ss. 573-580.
- Mütercim Asım Efendi, (2000), **Burhan-ı Katı**, Mürsel Öztürk ve Derya Örs (Haz.), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- NAZİMA, Ali ve Faik, REŞAD, (2009), **Mükemmel Osmanlı Lügati**, Türk Dil Kurumu Yayınları, İstanbul.
- OĞUZ, M. Öcal, (1988), **Yozgatlı Hüznî Hayatı ve Eserleri**, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- ONAY, Ahmet Talat, (1992), **Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar ve İzahı**, Cemal Kurnaz (Haz.), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara.
- ÖZÖN, Mustafa Nihat, (1989), **Büyük Osmanlıca-Türkçe Sözlük**, İnkılap Yayınları, İstanbul.
- PAKALIN, Mehmet Zeki, (1971), **Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü**, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.
- PALA, İskender, (1989), **Ansiklopedik Dîvân Şiiri Sözlüğü**, Akçağ Yayınları, Ankara.
- PARLATIR, İsmail, (2015), **Osmanlı Türkçesi Sözlüğü**, Yargı Yayınları, Ankara.
- Redhouse Sözlüğü**, Türkçe/Osmanlıca-İngilizce, Redhouse Yayınları

Soysal, M. Orhan, (1987), **Edebî Sanatlar ve Tanınması**, S.O.S Ofset, İstanbul.

Şemseddin Sâmî, (2010), **Kâmûs-ı Türkî**, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları

Şemseddin Sâmî, (1891), **Kâmûsu'l- A'lâm**, Mihran Matbaası, İstanbul.

ŞENTÜRK, Ahmet Atilla, (2014), **Osmanlı Şiiri Antolojisi**, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.

ŞENTÜRK, Ahmet Atilla, (2016), **Osmanlı Şiiri Kılavuzu**, C. I, OSEDAM Yayınları, İstanbul.

Türkçe Sözlük, (1998), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

TULUM, Mertol (2013), **Osmanlı Türkçesi Büyük El Sözlüğü**, Kapı Yayınları, İstanbul.

VARDAR, Berke, (2007), **Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü**, Multilingual Yabancı Dil Yayınları, İstanbul.

YILDIRIM, Nimet (2008), **Fars Mitolojisi Sözlüğü**, Kabalcı Yayınevi, İstanbul.

YILMAZ, Mehmet, (1992), **Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)**, Enderun Yayınları, İstanbul.

YILMAZ, Mehmet, (2013), **Kültürümüzde Âyet ve Hadisler (Ansiklopedik Sözlük)**, Kesit Yayınları, İstanbul.

YILMAZ, Mehmet, (2008), **Kültürümüzde Arapça ve Farsça Asıllı Vecizeler Sözlüğü**, C. I-II, Sütun Yayınları, İstanbul.

ZAVOTÇU, Gencay (2013), **Klasik Türk Edebiyatı Sözlüğü**, Kesit Yayınları, İstanbul.

DİZİN

A

Anlam, 136
 Arap, 62, 75, 85, 88
 Arapça, xiii, 5, 6, 9, 14, 29, 30, 31, 32, 42, 146
 Âyet, viii, 41, 146
 Azrâ, 88

B

Beyit, xiii, 41, 129

D

Dârâ, 73
 Dil, xiv, 1, 14, 34, 104, 144, 145, 146
 Dînî, viii, x, xi, 56, 68, 118, 120, 122, 125
 Dîvân, 5, 9, 10, 31, 40, 41, 56, 78, 129, 136, 144, 145, 146
 Dizin, 3, 4, v, xiv, 143

E

Edebiyat, 1, 136
 Eser, 9

F

Farsça, xiii, 5, 6, 9, 14, 23, 24, 29, 30, 31, 32, 42, 129, 145, 146
 Ferhâd, 87

G

Gazel, xiii, xiv, 9, 129, 134

H

Hadis, viii, 41
 Hallâc-ı Mansûr, 72
 Hâtem-i Tay, 75
 Hızır, 70, 76
 Hüsrev, 87, 88
 Hüznî, 3, 4, v, vi, vii, xiii, 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 20, 28, 29, 31, 32, 38, 41, 51, 53, 56, 57, 61, 63, 64, 67, 68, 69, 72, 73, 75, 80, 82, 84, 85, 92, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 101, 102, 103,

104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 112, 114, 115, 129, 134, 136, 137, 138, 139, 143, 144, 145

Hız. Âdem, 62
 Hız. İbrâhîm, 57, 62
 Hız. İsmâil, 62
 Hız. Muhammed, 62, 63, 67, 144
 Hız. Süleymân, 61
 Hız. Yakûb, 57
 Hız. Yûsuf, 57, 59

İ

İnceleme, 4, 12, 144
 İskender, 70, 73, 76, 82, 146
 İstanbul, 56, 57, 62, 66, 70, 144, 145, 146

K

Kelime, 1, 63, 136
 Kültür, 4, 10, 12, 145

L

Leylâ, 85, 88
 Lokmân, 70

M

Mecnûn, 85, 88
 Metin, 4, 12, 144
 Mısır, 88

N

Nûşirevân, 78

S

Sözcük, vii, 14
 Sözlük, 3, 4, v, 1, 44, 143, 145, 146

Ş

Şâir, 4, 5, 6, 17, 25, 42, 60, 62, 63, 67, 68, 69, 70, 72, 84, 85, 88, 92, 94, 97, 102, 104, 106, 115, 129, 134, 136, 138
 Şîrîn, 87

T

Tebdiz, v, 143

Telmih, 136

V

Vâmık, 88

Vezin, xii, xiii, 134, 135

